R. P. VINCENTII

HOUDRY

BIBLIOTHECA CONCIONATORIA

COMPLECTENS

PANEGYRICAS ORATIONES SANCTORUM.

TOMUS QUARTUS,

IN QUO CONTINENTUR

PANEGYRICI

SANCTORUM DIVERSI ORDINIS, & Characteris,

E GALLICO SERMONE IN LATINUM TRANSLATI.

EDITIO NOVISSIMA.

VENETIIS,
Ex Typographia HEREDIS NICOLAI PEZZANA.

MDCCLXXIX.
SUPERIORUM FACULTATE.

Digitized by Google

Digitized by Google

TABULA ARGUMENTORUM.

Quæ in Quarto hoc Tomo pertractantur.

PRo Panegyrico S. Sulpicii Archiepiſcopi Bituricenſis.	pag. 5
Pro Panegyrico S. Joannis de Matha.	14
Pro Panegyrico S. Hilarii Pictavienſis Epiſcopi.	26
Pro Panegyrico S. Mauri Abbatis.	34
Pro Panegyrico S. Scholaſticæ Virginis.	43
Pro Panegyrico S. Catherinæ Senenſis.	48
Pro Panegyrico S. Jacobi Minoris.	56
Pro Panegyrico S. Magdalenæ de Pazzi.	63
Pro Panegyrico S. Cajetani Thienæi.	72
Pro Panegyrico S. Claræ Virginis.	83
Pro Panegyrico S. Rocchi.	91
Pro Panegyrico S. Dionyſii Areopagitæ.	98
Pro Panegyrico S. Matthæi Apoſtoli & Evangeliſtæ.	105
Pro Indulgentia Portiunculæ, & Feſto die Mariæ Angelorum.	113
Pro Panegyrico Sanctorum Omnium.	123
Pro Panegyrico S. Hieronymi.	139
Pro Panegyrico S. Eliſabeth Portug.	147
Pro Panegyrico S. Joannis a Cruce.	158

Digitized by Google

CONCIONATORUM BIBLIOTHECA.

CONTINENS

PANEGYRICOS SANCTORUM.

PRO SANCTI SULPICII ARCHIEPISCOPI BITURICI PANEGYRICO.

MONITUM.

Sanctus Sulpicius, hujus nominis ſecundus, ad cujus elogium ſatis uberem copiam nos allaturos putamus, hoc vocabulo diſtinguitur ab altero, quem Severum nuncupant, & ipſum Bituricenſem Epiſcopum, qui eidem præfuit Eccleſiæ ante hunc, cujus Panegyricam orationem exornandam aggredimur. Quamobrem hac in re illud in primis cavendum eſt, ne alter cum altero confundatur, quod accidit non paucis Auctoribus, qui alteri accepta retulerunt, quæ non niſi de altero viciſſim erant prædicanda.

Illud vero ſecundo loco eſt cavendum, ne ulla habeatur ratio variarum opinionum Criticorum, ex quibus ſuboriri poſſent non minimæ dubitationes de veritate factorum, quibus Sancti hujus elogium innititur; ſed illis adhærendum eſt, quæ referuntur ab Hiſtoricis eorumdem temporum, a quibus omnis abeſt ſuſpicio aſſentationis, vel alterius cujuſpiam affectus, præter curam veritatis in lucem proferendæ.

Tertio tandem loco animadvertendum eſt, licet Sanctus iſte in variis Eccleſiaſticis ſtatibus vixerit, Aulici, Antiſtitis, Eremitæ, & in quolibet ſtatu nonnihil adſit illi commune cum Sanctis aliis, qui in ſingulis enituerunt; ipſum nihilominus in ſingulis præ cæteris præſtitiſſe, & facem aliis prætuliſſe exemplis, factis, atque virtutibus, quæ ita hujus ſunt propriæ, ut illius characterem, & ſingulare prorſus elogium conſtituant.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Varia Sermonum hujus Argumenti Synopſis.

Lex Dei ejus in corde ipſius, & non ſupplantabuntur greſſus ejus. Pſalm. 36.

I. QUamcumque propenſionem homo fortitus fuerit in bonum; tres ut plurimum adſunt virtuti illius ſcopuli, propter quos a Dei lege aberrat; nempe adoleſcentia, mundi conſuetudo, & ad aliquem dignitatis gradum aſcenſio. Adoleſcentia quidem in eo prava ciet deſideria; Mundus illi nefaria objicit exempla; dignitas gravia illi onera imponit, quæ multiplici de cauſſa nequit ſuſtinere. Quanti periculi res eſt efficere ne animi cupiditatibus abripiatur, ne peccatorum conſuetudine corrumpatur, ne munerum ſuorum pondere obruatur! Quam præclara hodie mihi ſe ſe offert occaſio verba apud vos faciendi de Sancto Viro, qui Cæleſtibus benedictionibus præventus, ſibimet vallum divinæ legis circumdedit, eoque ſuffultus præſidio, humanas tentationes, atque infirmitates ſuperavit!

1. In ipſa adoleſcentia egit pœnitentiam.
2. Sactam tectamque in Aula ſervavit innocentiam.
3. Omnibus Epiſcopatus muneribus digne perfunctus eſt.

Flechier.

II. *Glorificavit illum in conſpectu Regum, & juſſit illi coram populo ſuo, & oſtendit illi gloriam ſuam. In fide, & lenitate Sanctum fecit illum; & elegit eum ex omni carne.* Eccli. 45. Deus glorificavit illum coram Regibus; illi ſuam communicavit autoritatem in populum; & ſecreta gloriæ ſuæ myſteria eidem aperuit. Per fidei ipſius excellentiam, & merita lenitatis Sanctum fecit illum, elegitque illum, ut omnibus mortalium conditionibus in exemplum proponeret. Locupletiſſimis hiſce encomiis Spiritus ſanctus apud Eccleſiaſticum fidelem famulum ſuum Moyſem exornat, quem hominum mitiſſimum appellat, cujus elogii partem merito in Sanctum Sulpicium conferre poſſumus, quem Pium vulgo appellabant, & quem ipſi vocare poſſumus Sapientem univerſalem, exemplar perfectiſſimum in omnibus chriſtianæ vitæ profeſſionibus, ſpeculum ſine macula, in quo conſpici poteſt

1. Perfectio ſtatus Nobilitatis in Aulico Sancto.
2. Status Eccleſiaſtici in digno Præſule.
3. Status Regularis in viro altiſſimæ contemplationis. Sanctus hic ter magnus fuit in ſe, & erga alios: Magnus Princeps in aula: Magnus Antiſtes in Eccleſia; Magnus Cœnobita in ſeceſſu. Triplici hac corona redimitum hodiarna die illum vobis propono, oſtendens vobis illum de Sæculo in Aulæ fulgore victorem: in dignitatibus Eccleſiæ de inferno victorem; in piis contemplationibus de ſe ipſo victorem; eodemque tempore ille nobis de univerſa Chriſtianæ morum diſciplina tradet documenta: docebit nos, Mundum contemnere, Deum glorificare, noſquemet a nobis divellere, ut perfecte hæreamus illi, qui noſtrum eſt primum principium, & finis ultimus. *P. Texier.*

Suſcitabo mihi Sacerdotem fidelem, qui juxta cor meum, & animam meam faciet: & ædificabo ei domum fidelem, & ambulabit coram Chriſto meo cunctis diebus. 1. Reg. 2. In puerum Samuelem conjecit oculos Deus, ut ſibi fidelem miniſtrum eligeret, cujus curæ Religionem committeret, & quem optimum III.

daret primo Regi Iſrael conſiliarium, a quo in viis juſtitiæ deduceretur. Sed hæc verba mirum in modum mihi videntur apposita ad celebrandum elogium Sancti illius Viri, cujus feſtum diem hodie recolit Eccleſia; ita ut eadem transferre ſatis ſit ad Miniſterium, atque officia, quibus Deus magnum hunc Virum deſtinavit, ut abſolutiſſimum illius exornetur elogium. Sane incomparabilis S. Sulpicius electus fuit, & a matris utero vocatus tanquam Samuel alter ad eadem munera, & idem miniſterium. Hic primum pertulit ſanctitatem in aulam, ubi vitæ ſuæ partem tranſegit, mox in Eccleſiam, cujus mores reformavit, ac inſtauravit diſciplinam; denique factus eſt populi, & fidelium cæterorum pater amantiſſimus, ac validiſſimus patronus. Hæc imago, & hic character nonne ſatis connotatus eſt, ut ea eo magnus hic Præſul agnoſcatur, & ſatis præclarus, ut exemplar ſiat fulgidiorum virtutum omnibus ſtatibus, omnibuſque vitæ conditionibus? Nobilitas in illo nanciſcitur Sanctum Aulicum, qui in magna illa Mundi luce religioſam duxit vitam, & qui ſapientibus conſiliis ſuis Magni Principis regimen moderatur. *Ambulavit coram Chriſto meo cunctis diebus*. Clerus in illo perfectum intuitus eſt Eccleſiaſticum, & Epiſcopum pro Domo Dei zelo ſuccenſum, qui primævæ ſanctitatis nitorem Gallicanæ Eccleſiæ reſtituit. *Suſcitabo mihi Sacerdotem fidelem, qui juxta cor meum, & animam meam faciet*. Populus tandem qui illum elegit, & ſibi in Paſtorem depopoſcit, in eo ſpiritum alterius Samuelis admiratus eſt, qui ſecundum leges Dei duxit illum, & ex populo univerſo unam duntaxat familiam conſtituit per unionem, atque concordiam, quam inter omnes aluit, atque ſervavit: *Et ædificabo ei domum fidelem*. Hoc mihi vobis explanandum propono in Sancti Sulpicii Panegyrico juxta illum, quem Samuelis Prophetæ nobis Sacer Textus reliquit: quandoquidem non ſecus ac Propheta hic

1. Magni Regis regimen ſapientibus conſiliis moderatus eſt.

2. Sacerdotium in honorem, ac dignitatem revocavit.

3. Diu præluit tanquam caput, & pater populo Dei. Nec injuria hunc cum antiquo illo Propheta Iſrael comparo; nam non ſecus ac ille omnibus numeris abſolutiſſime iiſdem perfunctus muneribus eſt, & cum honore eamdem ſpartam procuravit. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

IV. *Magnificus in Sanctitate*. Exod. 15. Licet apud Deum nulla detur perſonarum acceptio, ex Apoſtoli doctrina, ac ſola actionum merita hominem in oculis ejus ſeverant, fatendum nihilominus eſt, natalia, genus, aliaque fortunæ bona neſcio quam lucem virtuti, atque ſanctitati conferre, quæ hanc in Dei ſimul, & hominum oculis magis, magiſque commendat: ſeu quod infrequentius, ac difficilius accidat, ut qui in Mundo nitent, ſancti ſint propter validos obices illis infringendos; ſeu quod id genus homines Chriſtianæ Religioni, ipſique Deo majorem afferant dignitatem, qui licet omnium creaturum rerum mereatur obſequia; magis tamen honorari videtur, ſi Principes habeat ſibi deſervientes, non ſecus ac Imperatorum terræ creſcit honor, ſi Reges, ac Principes numerentur in famulos illorum; ſeu denique, quia ſanctitatis eorum exempla latius patent, & acrius perſtringunt mortalium oculos propter loci, quem tenent præ aliis, dignitatem. Quæ res majorem etiam vim obtinet in animis noſtris, & aliis vulgo omnes adimit cauſas excuſationis, quas in virtutum praxi prætexere pollent. Quomodocumque ſe habeat res, conſtat, efficere Deum, ut gratiæ ſuæ virtus magis eluceſcat in præclaris hujuſmodi exemplis, id quod ab hominibus maxime arduum, difficillimumque exiſtimatur. Hinc in eorum gratiam præoccupamur; illorum virtutem magis ſuſpicimus, & curioſius illorum egregie facta inveſtigamus. Ita vos occupatos mihi videre videor erga ſanctum Sulpicium, qui ſæculo ſuo oſtendit, quid poſſit virtus ſublimis cum illuſtri genere conjuncta, & in quo generis amplitudo, officiorum dignitas, talium Regum gratia, & quidquid hominum palpat ambitionem, hodierna die nonnihil conferre debent ad exornandum ſancti Aulici elogium, qui præclaris omnibus hiſce prærogativis uſus eſt,

1. Ut eximius fieret Sanctus per earum uſum eas poſſidendo.

2. Utque alios ſanctificaret exemplo generoſi contemptus earum, quæ præſetulit, ampliſſima quælibet munera obeundo. *Auctor recens.*

V. Oſtendi poteſt S. Sulpicium toto vitæ ſuæ tempore non ſuæ tantum, verum etiam mortalium ex omnibus ſtatibus, & conditionibus ſanctificationi adlaboraſſe.

1. Semetipſum ſanctificavit heroica fide, per quam conculcavit terræ divitias, ampliſſimum patrimonium, omnemque ſpem futuræ dignitatis, quæ deeſſe non poterant viro illius meriti, generiſque, fugiendo voluptates, quibus frui poterat in ſæculo, & in Regum aula: ac tandem contemptu honorum, magiſtratuum, ac dignitatum, quæ certiſſime eidem collatæ fuiſſent. 2. Semetipſum ſanctificavit per pœnitentiam, quam exercuit. 1. In adoleſcentia; quo tempore mortales, quin de illa cogitent, ut plurimum omnibus ſeſe voluptatibus mancipant, ſuiſque indulgent cupiditatibus, quæ tunc temporis maxime fervent. 2. Nullum pœnitentiæ genus intentatum reliquit in ſtatu innocentiæ, & ſanctitatis, qui illum diſpenſare videbatur ſaltem ab ea pœnitentiæ ſeveritate, qua uſus eſt. 3. Sanctificavit ſe inter Aulæ delicias, & inter ſolulias, Epiſcopatus labores cum auſteriſſima mortificatione conſocians &c.

2. Sanctificavit alios per ardentem caritatem. 1. Reges, & Principes optimis conſiliis, atque inſtitutis, docens quo pacto inter ſtatus pericula ſeſe gererent. 2. Aulicos vero, tradens illis exempla illuſtrium virtutum, quæ perrarò in aulis occurrunt, 3. Proximum denique, vulgo illum ſuis operibus ædificans, eique ſancta præbens documenta. *Sermo Manuſcriptus.*

Fecit mirabilia in vita ſua. Eccli. 31. Spiritus Sanctus per hæc verba eximiam nobis propoſuit imaginem virtutum ſancti Sulpicii, cujus vitam vere dicere poſſumus juge miraculum extitiſſe: Etenim VI.

1. Magnum fuit miraculum ſartam, tectamque ſervaſſe innocentiam ſuam in adoleſcentia, quo tempore alii ſuis obtemperans cupiditatibus, & cæci in effrænatas libidines ruunt.

2. Non minus miraculum fuit, quod contra animi ſui propenſionem in aulam vocatus, quin ullam inde corruptionem contraxerit, illuc immo pietatem, omneſque virtutes induxerit, per quas alios etiam ſanctificavit.

3. Tertium miraculum fuit horror, quo honores, & dignitates omnes proſequebatur, cum enim invitus ad Bituricenſem Epiſcopatum fuiſſet evectus, Inſulas abdicavit, ut in ſolitudinem ſe reciperet, & uni ac Deo ſollicitus contemplationi vacaret.

PARAGRAPHUS II.

Fontes, ex quibus hauriri poteſt copia ad propoſitas Sermonum ſtructuras exornandas; Auctoreſque hoc argumentum pertractantes.

SUrius ad decimam quintam Januarii diem refert Sancti hujus vitam ab æquali Auctore deſcriptam rudi craſſaque minerva, quam detersa ex parte barbarie edidit minus inelegantem. Surius idem alias duas Sancti ejuſdem vitas protulit, a duobus eorumdam temporum Scriptoribus; quarum altera fuſior eſt, & diſtincta in varios ſtatus, in quibus Sanctus noſter verſatus eſt, & varia operum, virtutumque genera, altera contractior eſt, ab anonymo ſimiliter auctore conſcripta.

Bolandus ad decimum ſeptimum Januarii diem eaſdem vitas exſcribit, criticiſque notis additis plures enodat difficultates de tempore, quo Sanctus hic natus eſt, aliiſque pluribus circumſtantiis.

Baillet, qui Bolandum in criticis adnotationibus ſecutus eſt, in ordinem totam Sancti hujus vitam digeſſit, pro temporum ratione, & varietate ſtatuum, in quibus ſe exercuit.

Vincentius Bellovacenſis *lib.* 23. *cap.* 17. 28. & 29. egregie quidem, ſed paucis Sancti hujus meminit.

S. Antoninus, ex Surio mutuatus fuiſſe videtur, quæ de S. Sulpicio narrat. *Petrus de Natalibus lib.* 2. *c.* 94. Qui cum laude jamei ſunt de S. Sulpicio.

Franciſcus Argeus evolvit quæſtiones complures per occaſionem duorum Sulpiciorum quorum uterque Bituricenſes fuerunt Antiſtites, obortas.

S. Gregorius Turonenſis *lib.* 6. *Hiſt. Franc. cap.* 39. illum Remigii, non Oſtrogeſili ſucceſſorem autumat, ſub Guntrandi Regis Galliæ.

Uſuardus in Martyrologio, ad Januarii diem 17.

Rabanus, Ado, Felicius ſumma cum laudibus loquuntur de Sancto hoc Præſule, quin tamen ad operum illius enarrationem deſcendant.

Almoinus *lib.* 4. *cap.* 16. de ejus obitu verba facit.

Flechier in Panegyricis ſuis eximium habet hujus Sancti elogium. Nuperi Concionatores.

P. Senault Oratorii, in volumine tertio de Sanctorum Panegyricis.

P. Texier Panegyricorum tomo primo.

Auctor Sermonum in omnia argumenta tomo primo Panegyricorum.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, Applicationes Scripturarum huic argumento.

Loci, qui Sancto huic congruere poſſunt ratione variorum ſtatuum, in quibus vixit.

JUſtus cor ſuum tradet ad vigilandum diluculo ad Dominum, qui fecit illum, & in conſpectu altiſſimi deprecabitur. Eccli. 39.

Ut ſcivi, quoniam aliter non poſſem eſſe continens, niſi Deus det, adii Dominum, & deprecatus ſum illum, Sapient. 8.

Cum eſſet junior in Tribu Nephtali, nihil tamen puerile geſſit in opere. Tob. 1.

Quoniam memor fuit Domini in toto corde ſuo, dedit illi Deus gratiam in conſpectu Regis, & dedit illi poteſtatem. Ibidem.

Glorificavit illum in conſpectu Regum, & juſſit illi coram populo ſuo, & oſtendit illi gloriam ſuam, in fide, & lenitate ſanctum fecit illum, & elegit illum ex omni carne. Eccleſ. 45.

Dedit autem Deus Danieli miſericordiam, & gratiam in conſpectu Principis. Daniel. 1.

Tunc Rex Danielem in ſublime extulit, & munera multa, & ma-

& magna dedit ei, & conſtituit Principem ſuper eos. Ibidem.

Qui cum ſapientibus graditur, ſapiens erit. Prov. 13.

Spiritus Dei amplior erit in illo. Daniel. 5.

Nemo adoleſcentiam tuam contemnat; ſed exemplum eſto fidelium in verbo, in converſatione, in caritate, in fide, in caſtitate. Ad Timoth. 3.

Talis decebat, ut eſſet nobis Pontifex ſanctus, impollutus, ſegregatus a peccatoribus. Ad Hebr. 7.

Suſcitabo mihi Sacerdotem fidelem, qui juxta cor meum, & animam meam faciet, & ædificabo ei domum fidelem, & ambulabit coram Chriſto meo cunctis diebus. 1. Reg. cap. 2.

Oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, ſobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hoſpitalem, Doctorem. 1. Ad Timoth 3.

Oportet autem illum & bonum teſtimonium habere ab iis, qui foris ſunt, ut non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli. Ibidem.

Oportet Epiſcopum ſine crimine eſſe, ſicut Dei diſpenſatorem, non ſuperbum, non elatum, amplectentem eum, qui ſecundum doctrinam eſt, fidelem Sermonem. Ad Titum 1.

Prædica verbum, inſta opportune, importune, argue, obſecra, increpa, in omni patientia, & doctrina. 2. Ad Timoth. 4.

Tu vero vigila, in omnibus labora, miniſterium tuum imple, ſobrius eſto. Ibidem.

Sollicite cura te ipſum exhibere operarium inconfuſibilem, recte tractantem verbum veritatis. 2. Ad Timoth. 2.

Exempla, & figuræ ex Bibliis deſumpta.

S. Sulpicius cum Mardochæo collatus.

TAnta fuit Mardochæi virtus, ut in Aſſueri aula nullam paſſa fuerit eclypſim, ſed major illi fulgoris facta fuerit acceſſio. Non extremum apud Regem tenebat locum; magna immo illius erat auctoritas, quippe qui annuli Regis Cuſtos Regis reſcripta ſignabat, quo loco tamen uſus non eſt, niſi ut de omnibus optime mereretur, qui illius ope indigebant; qua re totius Hebraici populi amorem, & cultum ſibi conciliavit, & factus eſt acceptabilis plebi fratrum ſuorum, loquens ea, quæ ad pacem ſeminis ſui pertinerent. (*Eſther* 10.) Ita Sulpicius in Clotarii II. aulam omnem virtutem ſuam tranſtulit; quinimmo novum addidit incrementum; quoniam plura illi ſuppetebant de proximo bene merendi occaſiones. Nitebat enim ille magis per caritatem, quam alia quævis candela. Aulicorum omnium neceſſitudinem conciliabat ſibi per rectitudinem cordis ſui, & officia, quibus Regi ſuo meritos optime commendabat, beneficiis ipſis adjiciens elegantiam, quæ beneficia ipſa ſuperabat; ita ut jugiter in ore mortalium omnium verſaretur per laudes, quæ in ipſum undique congerebantur; & in corde per amorem, quo ipſum omnes proſequebantur.

Prælatus adoleſcenti quem Salvator adamavit, eo quod per totum vitæ ſpatium mandata ſervaſſet.

Quam jucundum ſpectaculum videre Sulpicium ab ineunte ætate ſacris intentum ea mentis attentione, quæ nihil puerile redolebat! Noctu de cubili aſſurgebat, & procumbebat in genua, ut Deo cor ſuum offerret, & precibus inſtaret. Virtus hujus par eſt Evangelici adoleſcentis pietati, qui cum eadem ætate omnia legis mandata ſervaſſet, meruit Jeſu Chriſti dulcem intuitum, laudes, & benevolentiam: *Jeſus autem intuitus eum dilexit illum.* (*Marc.* 10.) Sulpicius cum nondum exceſſiſſet ex pueris, longius proceſſerat, quam adoleſcens ille, nam cum illi defuerint vires, ut bonis ſuis venditis, ac in pauperes diſtributis Salvatorem ſequeretur, & amplecteretur paupertatem; Sulpicius ſuis parum inhærens, licet non mediocribus, ea tenet quaſi œconomus, & pater pauperum, ſibi id ſolum uſurpans, quod eſt ſibi omnino neceſſarium. Sequamur hoc exemplum, & audiamus Sulpicium nobis dicentem ea, quæ ſanctus Paulus docet in Epiſtolis, utentes hoc mundo, uti eodem debere, quaſi non uterentur, ſine affectu, ſine adhæſione; præterit enim hujus Mundi figura. Nos ea tantum, quæ ſeverimus, meſſuros eſſe; nobis nequaquam vivendum eſſe in rerum copia, dum fratres noſtri inopia premuntur, & ſitiunt.

S. Sulpicius cum tribus pueris fornacis Babylonicæ, & cum Loth comparatur.

Maxima ubique eſt exemplorum pravorum contagio; ſed nullibi major quam in ſæcularium Principum aula, ubi viri, & mulieres in id unum intenti videntur, ut ſuas ſibi communicent ægritudines, & ultro citroque ſeſe corrumpant. Vanitas, luxus, amatoriæ nugæ ex oculis migrant in cor; & quod aliquando nonniſi vanitatis ſpectaculum eſt, ſenſim, & hoc ſenſim fit fomes concupiſcentiæ. Difficultates virtutem ſervandi in hac omnium flagitiorum ſentina, videntur inſuperabiles. Qua firmitate, atque conſtantia opus non eſſet S. Sulpicio, ut tot, tamque varias tentationes propulſaret? Similis tribus pueris in Babylonica fornace inter flammas incombuſtus manebat; & tanquam Loth inter Sodomorum incolas ſine labe ſuam puritatem ſervabat. Dolebat quidem ille, ut juſtus hic, tot videns prævaricationes; ſed nunquam ceſſit; acceperat quippe a Deo ea præſidia, quæ nequeunt unquam labefactari. Sanctitas illi reverentiam, & lenitas amorem omnium conciliabat. Epiſcopus illum ab Rege Thierrhy petiit, ut tanquam Chriſtianarum virtutum exemplum Clero proponeret; & Clotarius illum ab Epiſcopo repopoſcit, ut tanquam Aſceticam ducem Aulæ, familiæque præficeret.

Comparatur S. Petro ſuper aquas, & ſapienti ædificanti domum ſuã ſuper firmã petram.

Ubi video Sulpicium non ſartam dumtaxat, tectamque tueri, verum etiam augere fidem ſuam, atque virtutem inter Aulæ pericula, quæ aliis vulgo illam eripiunt, mihi videre videor ſanctum Petrum ſuper aquas deambulantem, quæ tanquam marmor ſub illius pedibus ſolidantur. Tutus incedit ea, ubi alii nonniſi cum timore, ac periculo innatant. Talis eſt, Domine, beata ſors illorum, qui ſedulo tuam vocem ſequuntur. Loci qui præ ceteris teterrimæ contagioni patent, ſunt illis aſyli, quoniam tu illos vocaſti, ac tueris. Inter fluctus, & tempeſtates immoti vigent; imperas quippe, ne venti ac procellæ illis officiant, ubicumque juſſu tuo ſeſe periculis objecerint: *Duc in altum: in nomine tuo laxabo rete.* Alii in tutiſſimis locis, ac in ipſo intereunt portu, quia tu illos alibi eſſe cupiebas. Nequicquam fallentes illecebræ ſeſe objiciunt Sulpicio; non pravorum exemplorum torrens, non imbrium lapſus, non fluviorum exundatio, non aquilonum impetus, neque irriſorii impiorum Sermones labefactare poſſunt conſummatam eius virtutem; *fundata enim erat ſuper firmam petram,* (*Luc.* 6.) quæ eſt Jeſus Chriſtus.

S. Sulpicius non ſecus ac Regina Eſther nullam capit ex aulæ magnificentia oblectationem.

Sulpicius nequaquam aperiebat cor ſuum deliciis, ac voluptatibus ſæculi; vivebat ille inter mundi pompas eodem animo, quo Eſther Regina Regis Aſſueri conviviis intererat. Magna illa Regia uxor ab omnibus colebatur; neque poterat extrinſecus detrectare omnes id genus honores, qui ejus dignitati deferebantur; verum intrinſecus quænam illius erat mens, & cogitatio? Nonne cor ſuum coram Deo in queſtus effundebat, nonne, ſe iſthæc ægerrime pati profitebatur? *Ah, Domine, tu ſcis, quod iſta abominer.* (*Eſther* 14.) Deus meus, dixit, tua exigit Providentia, ut honoribus cumuler, ut particeps ſim honorum, ac divitiarum Aſſueri; ſed quidquid hoc ſit, noſti, Domine, teque ipſum teſtor tantum abeſſe, quod hujuſmodi opibus, atque hoc magnifico afficiar cultu, ut potius nihil magis oderim, & execrer. Præclara imago ſpiritus humilis & mortificati, quem gerebat Sulpicius. Rex illi favet, æquales illum obſervant, omnes illum colunt; ipſe vero has inter illecebras, laudes, plauſuſque ſeſe humiliat coram Deo, ita ut gloria ipſius, quæ in aulicis invidiam ciere poterat, fieret ipſi cauſa, propter quam honores, ac dignitates fugeret, atque execraretur. *Tu ſcis, Domine, quod iſta abominer.*

Applicationes quarumdam Scripturæ locorum ad hoc argumentum.

COnſummatus in brevi, explevit tempora multa. Sapien. 4. Brevi aſſecutus eſt perfectionem, quam alii nonniſi poſt diuturnum temporis ſpatium adquirunt. Eheu, quam magnum eſt elogium hoc illud intelligenti! Ea in ætate, qua acerrimæ ſunt animi cupiditates, omnem ſenum perfectionem adquirere! Primis vitæ primordiis omnes excitantur animi perturbationes, & ſibi congruentia ſenſuum quærunt objecta, eaque occupant, illis perfruituræ. Eorum fruitio migrat in conſuetudinem, conſuetudo vero in naturam. Nihilo minus hac ætate Sulpicius perfectionem adquirit. Eccleſiæ jejuniis voluntaria addit jejunia, communibus, aſſuetiſque precibus preces addit diurnas, ac nocturnas horas abſumentes. Inter divitias a bonis omnibus avulſus geſtit illas indigentibus largiri eo tempore, atque ætate agit pœnitentiam, quo alii ab eadem agenda ſe maxime diſpenſant. Obſtruit aures blandis lenociniis ambitionis, & vanitatis, ut illas unice voci Salvatoris aperiat. Nonne hoc eſt brevi adquirere virtutes proprias ſeniorum fractis obicibus, qui in via perfectionis occurrunt? *Conſummatus in brevi explevit tempora multa.*

Sulpicius ſe ſanctificans ut poſſet & alios ſanctificare.

Pro eis ſanctifico me ipſum. Joan. 17. S. Sulpicius Dei conſilia cognoſcens nihil inauſum relinquit, ut ſe ipſum ſanctificet, reddatque ſe ad alios ſanctificandos idoneum. Scit enim Chriſtiano non ſuam tantum, verum etiam fratrum ſuorum curam fuiſſe concreditam, pro qua vitam quoque ſuam tenetur impendere, cum divino conſilio urgeat occaſio, ac neceſſitas: *Et nos debemus pro fratribus noſtris animas ponere,* (1. *Joann.* 3.) Quamobrem inſculpſit in corde ſuo omnes Religionis veritates, ut illas in praxim redigens fratribus ſuis præluceret exemplo. Hoc ille aggreſſus eſt ab ineunte ætate, & nihil inde illum amovere potuit, neque progreſſus ejuſdem immorari in via perfectionis. Omnes curas impendit in ſui ipſius ſanctificatione, & in variis ſtatibus Aulici, Cœnobitæ, & Epiſcopi par, eademque ſemper fuit pietas illius. Semper ſine ulla intermiſſione ſollicitus fuit ut certam faceret vocationem ſuam omni bonorum operum genere. Offert illi ſæculum honores, opes, voluptates? has omnes nugas eſſe putat, illis ex animo nuncium mittit, ut in humillimis Eccleſiæ miniſteriis ſeſe divino mancipet cultui. Rex illum in aulam invitat? Componit ille ſibi interiorem ſolitudinem, quo ſeſe, ubi viſum fuerit, a mundi tumultu recipiat. Ad ſublimes Eccleſiæ dignitates attollitur? bonis exemplis, piiſque documentis animas ſanctificat. *Pro eis ſanctifico me ipſum.*

S. Sulpicius diluculo in ipſum præmunit contra ignitos adoleſcentiæ, pravorum exemplorum pericula, & illecebras opum & dignitatum.

Proni ſunt ſenſus hominis ab adoleſcentia ſua in malum, Geneſ. 8. Quamcumque optimam licet naturam & in bonum proclivem ſortitus fueris; tres tamen tibi occurrunt communes virtutis ſcopuli, præſertim vero in adoleſcentia. Primus eſt ætas adeo lubrica; alter, cum mundo communicatio; tertius autem ipſa ad honores elatio. At plerumque ſunt tres illi venenati fontes, unde Satanas haurit tela, quæ difficillimum eſt evitare. Quam prava deſideria in tenello adhuc corde ciet adoleſcentia! Quot illi prava exempla mundus miniſtrat! Quænam pericula metuenda ſunt illi, qui in dignitate, præſertim vero Eccleſiaſtica, conſtitutus eſt! Habeantur immortales Deo gratiæ, qui Sulpicium ab adoleſcentia adeo uberibus gratiis cumulavit, ut non ſolum non paſſus ſit ſe trahi cupiditatibus ætatis illius, ſed ejuſdem ignes tranſtu-

lerit

Digitized by Google

ſerit ad magis magiſque ciendam fidem, & caritatem ſuam erga Deum, zelum vero erga proximum. Convertit in ſalutis adminicula ea pericula, quibus vulgo ſeptæ ſunt dignitates, & diluculo ſe ipſum contra ætatum omnium tentationes præmunivit. *Proni ſunt &c.*

Puer exemplar hominibus omnium ætatum, & conditionum.

Nemo adoleſcentiam tuam contemnat, ſed exemplum eſto fidelium. 1. Timoth. 4. Præceptum hoc juveni cuidam Epiſcopo traditum fuit, qui in juventute ſua obicem naneiſcebatur virtuti. Etenim juventus cui malo par non eſt? Præſumptio, voluptas, vanitas eam trahit. Adoleſcentium via nonne ſimilis eſt navi ſine gubernaculo, quæ fit tempeſtatum ludibrium? Ex quo pueri rationis uſum adepti ſunt, illam dedecorant; imbuuntur quidem peſſimis affectionibus, ſexcentis agitantur cupiditatibus, optimarum admonitionum oſores, bonis conſiliis excipiendis inepti, cæci pravorum exemplorum imitatores in dies ſingulos ſexcenta faciunt quæ vel culpa non vacant, vel vacent utilitate. In S. Sulpicii perſona alterum nanciſcimur S. Pauli diſcipulum proficientem ea doctrina, qua olim Timotheum erudiit. Sanctus noſter fuit profecto exemplum fidelium, *exemplum eſto fidelium*, per eas virtutes, quas ſupra ſuam ætatem exercuit, per morum gravitatem, atque modeſtiam. Non expectavit illud tempus, quod ad inſulas evocaretur, ut ſe aliis virtutum præberet exemplum: hoc ille præſtitit toto vitæ ſuæ curriculo, ſive in ſæculo, ſive in aula, ſive in Epiſcopali dignitate; videturque ſemper ob oculos habuiſſe hæc Apoſtoli verba: *Exemplum eſto fidelium.*

S. Sulpicius præfert ſervitium Dei delitiis mundi.

Dominus pars hereditatis meæ, & calicis mei. Pſal. 15. Quam præclara hæc mihi videtur hereditas! Sæculi vanitates, mundi pompæ, ſenſuum voluptates, honores, & dignitates quid mihi afferre poteſtis cum Domino conferendum? ajebat S. Sulpicius. Dies una ſub oculis Dei traducta, minimus divinorum luminum radius, minima pars gratiarum illius toto caſu ſuperat ſuaviſſimas quaslibet voluptates, quæ percipi valent in tabernaculis peccatorum: *Melior eſt dies una in atriis tuis, ſuper millia.* (*Pſalm. 83.*) Hinc quæcumque eſſent Sancti hujus viri talenta, quamcunque ſpem Dominus illi proponeret, reſpondebat, *Dominus pars hereditatis meæ*: utque Deo ſuo ſignificaret ſe nihil præter ipſum cupere, ac velle, reliquit opulenta prædia, & jura ſua, ut ſeſe Eccleſiaſticæ culturæ devoveret. Sed iſta vocatio nequaquam mentis levitas, aut indiſcreta devotionis fervor extitit: quippe Deus illum ſuis regebat luminibus; non fuit ambitioſa cupiditas, neque amor in honeſto otio vitam traducendi ac Eccleſiaſticorum beneficiorum reditibus. Unicum illius propoſitum fuit, habere Dominum partem ſuæ hereditatis. *Dominus pars hereditatis meæ.*

Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur a Deo, tanquam Aaron. Hebr. 5. Nunquid S. Sulpicius e parentibus ſuis Eccleſiæ deſtinatus fuit, tanquam repudii victima, quæ corporis, animique dotibus, quæ ut mundo placeat requiruntur, deſtituta, altarium miniſterio erat damnanda? Haud ita; ſed, illi Deo conſulto, hunc Eccleſiæ devoverunt. Cum illi pietate ac prudentia æque ac genere, opibuſque præſtarent, ſciréntque, neminem non vocatum a Domino ſeſe Sacerdotalibus muneribus immiſcere opus eſſe; ſatis recta eorum erat conſcientia, quæ non patiebatur, ut illum ambitionis ſuæ objectum ſtatuerent, licet mundus ſuaderet, ut Sulpicium familiæ ſuæ columen, præſidiumque conſtituerent. Ergo interior vocatio, Spiritus Sancti afflatus egit Sulpicium, qui ſponte, & ex mero ſuæ voluntatis delectu ſeſe addixit Eccleſiæ. Illum quidem genitores obtulerunt, non ſecus ac olim oblatus fuit Samuel; Sanctus vero noſter per pœnitentiam ſeſe ad hanc electionem ſuſtinendam præparavit. Puer hic adhuc impubes ex paterna domo egrediens per tenebras, noctiſque ſilentium ſeſe lacca, & cilicio induebat, auſteriſque mortificationibus corpuſculum ſuum torquebat, idque non ut crimina a ſe non patrata expiaret, ſed ut in anteceſſum expiaret aliena, quorum ſibi rationem reddendam eſſe putabat. *Nec quiſquam ſibi ſumit honorem &c.*

Qui Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis, & concupiſcentiis ſuis. Ad Galat. 5. Ardens pro J. C. moriendi deſiderium S. Sulpicii cor, animumque occupabat; dolebat, quod non moreretur, & exclamabat: Revertimini perſecutionum tempora; dicebatque Deo, quod olim Jonathas David, ut illi teſtatum faceret ſuam erga illum caritatem: *Quis mihi det, ut ego moriar pro te?* S. Sulpicius cum minime poſſet pro fide mori, pœnitentia Martyrem ſe eſſe cupiebat ea ætate, qua nonniſi ac vanitatibus homines ſolliciti ſunt; ubi non aliud quæritur, niſi vitæ commoda, atque deliciæ; in innocentiæ ſtatu, qui illum diſpenſare videbatur. Sed nequaquam ſibi blanditur Sanctus hic adoleſcens; tenet eos, qui Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifigere debere cum vitiis, & concupiſcentiis ſuis. Scit oportere conformes fieri imagini J. C. crucifixi; niſi ſenſus noſtros mortificaverimus, cupiditatem cariteti palmam prærepturam eſſe; illam inceſſanter eſſe atterendam, atque impugnandam, ut Dei caritas regnet in cordibus noſtris, & pœnitentia, quæ peccati remedium eſt, illius fiat efficax amuletum. Hæ cauſæ impellebant illum, ut ſe ipſum pro J. C. crucifigeret. Poſthæc quid ipſi cauſſabimur, ut a tanto hoc exemplo ſequendo noſmet diſpenſemus? Ullamne prætexere cauſſam licebit nobis, ut a pœnitentia ineunda ceſſemus, ubi oculos conjecerimus in adoleſcentiam, & auſteritatem Sancti hujus, qui nulli parcit ſumptui, bellum illaturus corpori ſuo; ne ſibimet bellum ab ipſo corpore inferatur.

Conſepulti ſumus cum Chriſto: in novitate vitæ ambulemus. Rom. 6. S. Sulpicio ſemper fuit perſuaſum, veriſſimam cauſſam, propter quam Salvatoris crux nobis eſt gerenda, eſſe Baptiſmum, quo ſuimus abluti. Hinc ille arguebat pœnitentiæ amplectendæ neceſſitatem. Credidit Ordinem Eccleſiaſticum, quo initiabatur, novam eſſe crucis deferendæ rationem; atque ut ad Jeſu Chriſti ſacerdotium promereretur, opus eſſe, ut ejuſdem victima fieret. Quænam ejus fuit hac in re ſapientia! Diſſimulavit initum conſilium, ne honorum quidem laudibus, impiorum vero dicteriis pateret; quæ in eos, qui mundo valedicunt, confingi conſueverunt. Conſcientiæ ſuæ ducem, non autem fortunarum ſuarum patronum quæſivit, & ſeſe Epiſcopo ſuo addixit, ut illius fieret, non aulicus quidem, ſed diſcipulus. In Eccleſia proceſſit, prout adoleſcebat; & creſcebat ſapientia, prout novum id vitæ genus, quod in baptiſmo receperat, convaleſcebat. Cum optime ſciret, ſibi eo in ſtatu, quem ingrediebatur, aliis eſſe præbendum exemplum, ſe ipſum acribus pœnis mortificabat, ut oſtenderet aliis exemplo, & verbis quomodo vetus homo eſſet mortificandus. Verſabatur ſemper ob oculos ejus duplex illa vocatio, altera quidem ad Chriſtianam fidem, altera vero ad ſtatum Sacerdotalem, ac ſibimet dictitabat: Conſepultus ſum Chriſto per baptiſmum, ut ambulem in novitate vitæ, & ſacris me miniſteriis applicui, ut illum propius, quam ceteri vulgo imitarer.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, ac Sententiæ Sanctorum Patrum, aliorumque huic argumento applicabiles.

Cunctis officiis præſcribitur forma vivendi; Omnis ad bene agendum provocatur, ſexus, ætas, dignitas; nemo igitur ſe excuſet publicis actibus. S. Ambroſius.

Examina innumerabilium vitiorum ſe agglomerant, & accingunt juventuti. S. Baſilius in lib. 3. Iſaiæ.

Scopus lubricum adoleſcentiæ iter, in quo ego lapſus ſum; & vos non ſine timore tranſitis. S. Hieronymus.

Mirum dictu eſt; nutritus in palatio, contubernalis Auguſtorum, inter rerum omnium abundantiam, tanta verecundia fuit, ut nec levem quidem obſcœni rumoris in ſe fabulam daret. Idem in Epiſtola ad Salvinam loquens de nobiliſſimo adoleſcente Nebridio.

Locus ſuperior, nempe Epiſcopatus *licet ita teneatur, ut decet, tamen indecenter appetitur.* S. Auguſtinus lib. 19. de Civ. cap. 19.

Sicut Chriſtus graviorem pati non poteſt perſecutionem, quam ut quis verbo, aut exemplo animas ſuo ſanguine liberatas ab ipſo avertat; ſic gratiorem honorationem ei impendere non valemus, quam animas devantes convertendo ad ipſum. Idem.

Majus miraculum eſt prædicationis verbo peccatorem convertere, quam carnem mortuam ſuſcitare. Sanctus Gregorius dialog. lib. 3.

Semper dives eſt Chriſtiana paupertas, nec pavet in iſto mundo indigentia laborare, cui donatum eſt in omnium rerum Domino omnia poſſidere. Sanctus Leo ſerm. 3. de Quadragel.

Sic polleat Epiſcopus Sapientia, ut non ſolum creditum ſibi populum ſufficienter doceat, verum etiam & cunctarum quoque hæreſum contradictiones a catholica repellere Eccleſia. S. Ambroſius lib. de dignitate Sacerdot.

Ab hujus Eccleſiæ Antiſtite victi ſumus, præſtantior eſt, quam ut minis, firmior, quam ut ſermonibus, fortior quam ut verborum blanditiis ſuperare poſſit. S. Baſilius de quodam Epiſcopo.

Decet eſſe pervigilem eum, qui ejuſmodi eſt, ac ſpiritu vivere, & affectus ſui flammas operibus ipſis oſtendere; ducere omnes ſollicitudine, atque induſtria ſuperare, ut dic, noctuque caſtra perluſtret, & ſui officii munus diligentiſſime impleat. S. Chryſoſtomus hom. 10.

Epiſcopum non aliud, quam Epiſcopalis opera deſignat, ut ex bono opere magis, quam ex profeſſione noſcatur plus meritis eſſe Epiſcopus, quam quod nomine vocitetur. S. Ambroſius lib. de dignitate Sacerdotali.

Quid Antiſtes ad Dominum, niſi pro delictis populi interceſſor eligitur; qua itaque fiducia pro peccatis alienis interceſſor venio, apud quem de propriis ſecurus non ſum? S. Gregorius lib. 1. Epiſt. 24.

Gloria Epiſcopi eſt pauperum opibus providere; ignominia omnium Sacerdotum eſt propriis ſtudere divitiis. S. Hieronymus Epiſt. 2.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia peti hoc in argumento depromi poſſit.

In omnibus vitæ ſtatibus & conditionibus poſſumus ſanctificari.

Omnes diverſi ſtatus, in quibus fideles verſantur, ſuper naturæ infirmitates ſiti ſunt, & Chriſtiana profeſſione ſanctificantur. Nihil in illis terrenum eſt amplius, nihil profanum, juxta Dei mentem omnia ibi eſſe debent ſupernaturalia, omnia divina. Aulici eſtis, viri Nobiles, Milites, Mercatores, Judices; & quidquid vobis placuerit; verum aliquid amplius eſtis, quod omittitis. Chriſtiani eſtis; qualitatem hanc

hanc ab aliis muneribus veſtris ſeparare non poteſtis, niſi fidem veſtram abdicaveritis. Chriſtifidelem eſſe, eſt eſſe ſanctum, & ſtatum Chriſtianæ fidei reliquorum ſtatuum eſſe decet ſanctificatiorem. *Spiritus Filii Dei*, qui anima eſt Eccleſiæ ipſius, cum omnibus membris ejus adhæreat, ut illis eorum ſtatui idoneam largiatur ſanctitatem; cum vobis conjunctus eſt, ut de vobis, niſi obſtiteritis, id agat, quod in Magno Sulpicio peregit, Aulicum Sanctum, Nobilem Virum, Epiſcopum Zelotem. Ne igitur muneri veſtro referatis acceptum, quod depravatæ dumtaxat vitæ veſtræ, & nefariæ voluntati referendum eſt. Nunc ergo vobis dicere poſſum poſt propoſitum vobis Sancti Præſulis noſtri exemplum, quod olim S. Ambroſius ajebat: *Nemo igitur ſe excuſet publicis actibus: cunctis officiis præſcribitur in ſacris litteris forma vivendi. Omnis ad bene agendum provocatur ſexus, ætas, dignitas.* (*Ambroſ.*) In Scripturis invenimus Dei Spiritum, virtutis, vitæque Cæleſtis viam oſtendiſſe, omnibus hominum ſtatibus, qui ſuapte natura mali non ſunt.

S. Sulpicius in ipſo corruptionis umbilico innocentiam ſartam tectam ſervavit.

Sapiens nos admonet initam cum peccatoribus conſuetudinem efficere, ut ſimiles illis evadamus. *Amicus ſtultorum ſimilis efficietur*; (*Prov. 13.*) non enim deeſt in malo infelix fecunditas, per quam illud ſeſe effundit, atque communicat. Natura illuc nos proclives trahit pondere pravarum affectionum noſtrarum, atque deſideriorum. Frequens exemplum, quod ubique fere invenimus, nos rapit, & hæc quædam eſt ſpiritualis lues, quæ gliſcit inter homines, per quam ultro citroque mutuo ſeſe inficiunt veneno, & quin id percipi valeat, corrumpuntur. Ipſe objectorum intuitus cor illicit, & animi ciet cupiditates. Vanitas ab oculis in animum, moreſque migrat, & quod in ipſo limine curioſitatis noſtræ ſpectaculum eſt, fenſim fit noſtrarum cupiditatum irritamentum. Hinc magna illa oritur difficultas ſervandi in terris, præſertim vero in Regum aulis, innocentiam, & fidem, quam Deo debemus. Hoc Sanctum Præſulem noſtrum eo admirabiliorem efficit, quod in aula innutritus, & undique periculis ſeptus, tamen artem invenit, ſeſe purum, & ſine macula præſtandi inter tot obices, qui tot aliis inevitabiles videbantur.

[illegible] dignitates, præſertim vero Epiſcopatus, ad quem S. Sulpicius deſtinatus erat, requirunt, ut noſmet ſanctificemus.

Veriſſimum eſt ſecundum ordinem Sapientiæ, atque Providentiæ Dei, dignitates omnes, & potiſſimum Epiſcopatum, ad quem S. Sulpicius evocabatur, eſſe miniſteria, quæ honores quidem ſunt, verum etiam onera. Æquum eſt, S. Bernardus inquit, ut quid honores hos promoveantur, in officii ſui muneribus libramentum inveniant, quo in humilitate contineantur; & reverentia, quæ illis adhibetur, temperetur labore, qui iiſdem injicitur. Veriſſimum quoque eſt, Onera honoribus congruere; cumque Epiſcopatus, ac Sacerdotium Jeſu Chriſti ſit cumulus celſitudinis, & gloriæ in Eccleſia, majores etiam curas exigere, & eos, qui honore decorati ſunt, aut vigilantiores efficere, aut nocentiores. Opus eſt igitur, ut hi ſint veritate repleti, utque eamdem effundant, ut hominibus Dei miſericordiam diſpenſent, quin in caput ſuum ejuſdem provocent juſtitiam, ut per ſapientiam animas alienas regant; & ſuam in patientia poſſideant. In illis requiritur luminis, & cognitionis ubertas, zeli fervor, ſollicitudo Caritatis, rationabilis indulgentia, prudens ſeveritas, jugis oratio, & nunquam intermittenda vigilantia. Tot, tantæque virtutes modica ſunt pars earum, quibus Sanctus noſter renidebat. Mentibus lumen attulit, cordibus flammas adjecit, conſcientias rimatus eſt, doctor fuit rudibus, ſolatium afflictis, pauperibus omnibus præſidium, ſtudiorum ſuorum mancipium, & pater omnium fidelium.

S. Sulpicius inſignem pœnitentiam cum perfecta innocentia conjunxit.

Eccleſiæ Patres nos docent, ad vocationem adeo divinam, quale Sacerdotium eſt, præſertim vero Epiſcopatus, requiri vel puritatem nulla unquam labe fœdatam ex ſæculi corruptione, vel pœnitentiam adeo prolixam, atque diuturnam, ut ne cicatrix quidem antiquorum vulnerum ſuperſit. Ad ſacrum miniſterium, ac præcipue Epiſcopatus requiritur pœnitens factus, non faciendus. Jeſu Chriſti Sacerdotium eſſe debet merces pietatis diutinæ, non autem reliquiæ deploratæ famæ, vel malæ conſcientiæ: nam ſecundum Conciliorum doctrinam, pravi Sacerdotum mores ſunt rugæ, ac maculæ in Eccleſiæ vultu, & licet miniſterium vim ſuam non mutuetur a miniſtro, honorem tamen ſuum ab illius probitate mutuatur. Quæ in re procerto affirmari poteſt, ſi Sanctus, cujus hodierna die feſtum recolit Eccleſia, dignitate Epiſcopali fuit inſignitus, & ad infulas ejus diœceſis pervenit, quæ in hoc Galliarum regno minima non eſt, ipſum quoque dignitati, & infulis honorem addidiſſe morum ſuorum puritate, ut toto vitæ ſuæ curriculo perfectam innocentiam ſervaverit, licet ſemper auſteriſſimis mortificationibus ſe ipſum exercuerit.

Diverſa conditiones neque ſanctos conſtituunt, neque prohibent ne ſancti ſint.

Per Dei timorem aulicus, & reipublicæ gerendæ addictus, ſemet ſanctificare poteſt in aula; neque enim locus, aut vitæ conditio ſanctos facit; neque ipſa conditio, vel locus prohibet quominus ſanctificetur. Et ſi fert animus cognoſcere, quomodo S. Sulpicium ſartum, tectumque ſe præſtiterit in generali corruptione, quæ illam hominum conditionem peculiariter infeciſſe videtur; vobis id reſpondebo, quod Sanctus neſcio quis vir reſpondebit ab eo ſciſcitantibus, an eſſet alterius naturæ ab aliis, quandoquidem minime afficiebatur illecebris ſenſus aliorum miſere fallentibus. Negavit ille quærentibus, ſed ſecum deferre affirmavit præſtantiſſimum, contra id veneni genus, antidotum, nempe timorem Dei. Et ſane hic ille eſt, qui nos ſervare poteſt, quemcunque vitæ ſtatum amplectamur. Hunc Dei timorem ubilibet ob oculos habere debemus; hunc S. Ambroſius: *Clavum fluctuantis animæ* appellat; gubernaculum, quod nos tuto circumagit inter occurrentes ſcopulos: nam ſimul ac illud deſeris, innocentia funeſtiſſimum patitur naufragium; deinde pietas interit, omneſque Religionis, æternæque ſalutis ſenſus diſſipantur. Hoc autem potiori jure dici poteſt de viris Principibus, & in dignitate potiſſimum Eccleſiaſtica conſtitutis. Gubernaculum hoc illis committit Deus, ut in adeo periculoſa conditione ſemet regere valeant, atque in eo ſtatu, ubi virtus ſemper fluctuat in procelloſo mari, & ubi nautæ jugiter in naufragii diſcrimine verſantur.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis, & nuperis Concionatoribus loci ad hoc argumentum ſpectantes.

S. Sulpicius contra adoleſcentiam conſuetudinem juventutem ſuam in ſancta innocentia traduxit.

NOn ſine admiratione in S. Sulpicio viſus eſt Vir ad virtutem pronus ea ætate, quæ pronior in vitium eſt, & qui ſuam tranſegit adoleſcentiam in ſumma verecundia, & puriſſima innocentia, quamvis ille ſui arbiter eſſet, eique omnes vitæ voluptates delibare liceret. Quam raro accidit, ut id genus homines inveniantur, qui hac ſedulitate ſuam morum integritatem tueantur! Hæc tot periculis eſt obnoxia, tot illi ſcopuli, laqueique evitandi ſunt, ut non ſine ſingulari Dei patrocinio cumulus adeo prolixus abſolvatur, quin deerretur, & a juſtitiæ viis recedatur; & quin in quapiam majoris momenti re Dei lex infringatur. Hinc Sacer Textus beatum appellat illum, qui ad finem uſque felici hoc in ſtatu perſeveraverit. *Beatus vir, qui inventus eſt ſine macula.* (*Eccli. 31.*) Fateor equidem non deeſſe, qui poſtquam ignis cupiditatum deferbuit, in reliquum vitæ ſpatium Deo fideles perſiſtant; verum nonne vos quoque fatebimini, perpaucos eſſe, qui omne adoleſcentiæ ſuæ tempus traducant, quin innocentiæ ſuæ labem aſpergant? Etenim ubinam major præſidentia majori cum ignorantia conjuncta videtur, quam hac in ætate? Major opinio ſui ipſius aſſertorumque meritorum, majori cum infirmitate, ac imprudentia? Major pertinacia, & philautia cum odio majori earum rerum omnium, quæ libertati vim poſſunt afferre? Ubinam cæca magis occurrit temeritas majora adeundi pericula, & quæ minus rebus in omnibus ſibi proſpiciat? Quid, ut verbo me expediam, difficilius regitur, atque intra officii fines continetur, quam adoleſcentia? Jure profecto S. Joannes Chryſoſtomus queritur, quod ætatem hanc attingentibus ſummoventur cuſtodes, & pædagogi, quibus tunc maxime opus eſt, & quod adoleſcentibus ſui arbitrium permittitur, ubi potius alienis indigent conſiliis. Mirum igitur non eſt, ſi rarum eſt toto vitæ ſpatio ſartam tectam ſervare innocentiam, quamtumvis optima acceſſerit infantiæ inſtitutio bono ingenio, quo aliquis donatus fuit; ſed ſemper opus eſt peculiari Dei præſidio, ne adeo pretioſi theſauri jactura fiat. *Quis eſt hic; & laudabimus eum?* (*Eccli. 31.*) Addit Eccleſiaſticus; Quis eſt hic, cui tantum roboris, ac virtutis ineſt, ut omnibus ſalutis ſuæ inimicis valeat obniti? hic certe omnium laudem, & admirationem meretur; quod prodigium ſi infrequens non eſſet, Spiritus ſanctus nequaquam tanto illum elogio celebraret. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Sulpicius omnes adoleſcentiæ ſenſus prævenit.

Pœnitentia ex S. Baſilio nunquam magis eſt neceſſaria, quam periculoſorum annorum horum ſpatio, quo natura excitare incipit in mente noſtra primos ſenſus adoleſcentiæ. Experientia palam oſtendit, quod Scriptura docet, præſumptionem, voluptatem, varietatem, & adoleſcentiam unum ferme & idem eſſe. Sulpicius in hæc non incidit flagitia; Deo cor ſuum, juxta Sapientis conſilium, diluculo tradidit: primæ illius exercitationes fuere jejunium, & oratio; primum illius ſtudium fuit Lex Dei, ac primi ejus cruciatus, mortificationes, & pœnitentiæ. Non dicam, Deum eidem ab ipſa pueritia contuliſſe donum miraculorum, vel tanquam futuræ illius ſanctitatis augurium, vel tanquam innocentiæ privilegium. Præſtat illum vobis exhibere quærentem Dominum ex quo per ætatem illum cognoſcere potuit; ædificantem proximum praxi chriſtianarum virtutum, earum quoque quæ illius captum excedere videbantur; jugulantem in imo corde prima orientis concupiſcentiæ deſideria; ſe ſe præmunientem contra ambitionem, atque avaritiam, periculoſiſſimas animi ægritudines, ne ſe ſe ab erroribus mentis, & corruptionibus ſæculi præſervantem. *Flechier.*

Ab ipſa pueritia conſilium iniit ſe ac altaris ſervitio devovendi.

Ab ipſa pueritia Sulpicius præſeferebat vim, & prorſus chriſtianum conſilium generoſe valedicendi omnibus mundi contentionibus, omnibus fortunæ bonis, ut ſe ſe aris manciparet; hoc enim iniit conſilium ſtatim ac plenæ rationis uſum obtinuit, & pietatis cauſa, non ambitionis in id omnia ſua contulit ſtudia. Ita totum adoleſcentiæ ſuæ ſpatium non aliud fuit, quam ad ſanctiſſimum ſtatum hunc præparatio, illudque totum tranſmiſit in piis exercitationibus, in aſceticorum librorum lectione, & conſuetudine eorum, a quibus ſanctior poterat reverti; & poſtquam hac vitæ ſanctimonia diem tranſegiſſet, domo aufugiebat, ut noctem in preces traduceret in ſemiruto Sacello, effundens cor ſuum coram Deo, cujus memoriam reliquiæ illæ, ac rudera excitabant. In temporis partitione ſolatia, & voluptates nullam ſibi particulam vindicabant; receſſum, ac ſolitudinem diligebat, mundanas ſodalitates horrebat; verbo, perfectiſſimum erat innocentiæ, & ſanctitatis exemplar. Felicia hæc primordia nonne magnum aliquid

Digitized by Google

quid pollicentur? Profecto adeo mature ſtadium virtutis ingredi, non ne eſt ingentes, & admirabiles progreſſus feciſſe? Sulpicius itaque non fuit ex eorum numero, qui ut ſe Deo mancipent, præſtolantur, donec ætas vergat in ſenium; neque illi devovet reliquias vitæ inter libidines actæ, poſtquam ex adoleſcentiæ flagitiis jam emerſiſſet. Incepit ille famulari Deo, ex quo Deus illi ſe præbuit cognoſcendum. Vitium perhorruit ſtatimac rationis lumen effulſit illi, ut ejus nequitiam cognoſceret. Satis ſit dicere Deum ipſum voluiſſe perhibere teſtimonium ſanctitatis Sulpicii; quandoquidem operatus eſt miracula ab infantia, quæ felicia fuerunt præſagia ſublimis illius perfectionis, ad quam erat aliquando perventurus. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Admirabile eſt Sulpicium ſervaſſe innocentiam in aula, ubi plerumque naufragium facit.

Si rarum eſt, & ſingulare innocentiam ſartam tectam ſervaſſe ſæculo omni corruptione affluenti, quale illud fuit, quo S. Sulpicius vivebat, ætate illa, quæ adeo erat in omnem libidinem prona inter noxiarum cupiditatum ardorem, ac omnimodam illis ſatisfaciendi licentiam? Admirabilius, atque infrequentius eſt hanc eamdem ſervaſſe in aula, ubi omnia occurrunt ejuſdem amittendæ pericula, longe magis, quam alibi ubicumque metuenda. Illa enim proprie Mundi ſea appellatur, ubi quidquid magis adverſatur Evangelicis placitis, mollities, luxus, otium, ſolatia, voluptates tanquam in ſede ſua dominantur. Si enim Sanctitas, & innocentia non ſunt de hoc mundo, eo in ſenſu, in quo Dei Filius loquebatur dicens Apoſtolis ſuis: *Vos de mundo non eſtis, ſed ego elegi vos de mundo*; (*Joann. 15.*) Minus adhuc de aula ſunt, quo nunquam prodeunt niſi pavidæ, ac timentes, non ſecus ac in præcipitiis, præruptique abyſſi crepidine; videlicet, in pereundi periculo, vel ſaltem metuentes ne inde vel repulſam patiantur, vel contumelia affectæ ejiciantur. *Idem.*

Ab adoleſcentia omnia deſerit, ut ſe devoveat Deo.

Quibuſcumque prærogativis a natura donatus fuiſſet Sulpicius, quamcumque ſpem illi faceret fortuna, unum voluit Jeſum Chriſtum in partem, ac hereditatem ſuam, & primum quod iniit conſilium, fuit locupletiſſimis prædiis juribuſque ſuis nuncium mittere, ut ſe totum Eccleſiæ cultui devoveret. Quænam fuit iſta vocatio? Nequaquam fuit animi levitas, neque fervor imprudentis devotionis: Deus illum regebat luminibus ſuis. Non fuit illud ambitionis, vel cupiditatis conſilium: illi colligendæ erant omnes domus nobilis, atque opulentæ fortunæ. Non fuit deſiderium honeſto otio gaudendi ex bonis Eccleſiaſticis, atque beneficiorum pluralitate, quæ familiæ commendatione, vel importunis ſollicitationibus extorquere potuiſſet; vita ejus jugis fuit labor, & ex omnibus bonis ſuis nihil ſibi reſervavit, quam curam ſe ſe illis exuendi, eaque pauperibus erogandi. Neque parentes ejus inconſulto numine illum aris deſtinarunt. Pii erant, magni erant in Mundo; conſcientia vetabantur ex eo facere victimam ambitionis ſuæ, & mundus ipſe illos ſuadebat, ut illum familiæ, domuſque ſuæ præſidium, columenque ſtatuerent. Igitur interior vocatio fuit, & divini Spiritus afflatus. Ultro ille ſe ipſum, ex propria voluntate deſtinavit, & per pœnitentiam præparavit. *Flechier.*

Puritatem ſervat inter aulæ delicias ubi homines gloriæ ſibi vertere videntur, ſi illarum jacturam faciant.

Ampliſſimi honores, & gradus præſtantiſſimi, quos S. Sulpicii Majores in Regno obtinebant, illum coegerunt, ut primos ætatis ſuæ annos in Regis Guntrandi, Patrui Clotarii Regis tranſigeret, & plerumque cum nobiliſſimis ſeminis verſaretur inter illuſiones objectorum, quæ poſtquam oculos faſcinarunt, & rationem ſubverterunt, nihil reliquum faciunt, niſi facti pœnitentiam, & benefaciendi moralem impotentiam. Parvulus hic Daniel inter leones vixit, quin fauciaretur; fornacem ingreſſus eſt, ut tres pueri, quin combureretur; in maris profundo, veluti Jonas, fuit, quin faceret naufragium. Hic fuit effectus gratiæ; ſed gratiam hanc ille ſibi promeruit omnibus illis adminiculis, quibus homo uti poteſt. In Sapientiæ ſchola didicerat, caſtitatem eximiam eſſe virtutem, quæ naturam tantum excedit, ut non niſi de manu Dei recipi poſſit. Quamobrem ille ſe ad Deum convertit, & ad virtutem hanc obtinendam prolixarum ferventiumque orationum vim addidit: *Ut ſcivi quoniam aliter non poſſum eſſe continens, niſi Deus det; adii Dominum, & deprecatus ſum illum.* (*Sap. 8. 21.*) Dici igitur poteſt, ipſum in deliciis vixiſſe, atque in periculoſis aulæ regalis occaſionibus verſatum fuiſſe, quæ quidem ſedes eſt vitiis omnibus pertamiliaris, cum angelica puritate, cujus votum ab eo elicitum ſatis palam teſtatur, ipſum carnis concupiſcentiam viciſſe, ac retuliſſe triumphum de hoſte domeſtico, qui blandis lenociniis homines fallit, eoſque fere univerſos in turpi detinet captivitate. *P. Texier.*

Illius pœnitentia, & praxis orationis.

Fingite vobis adoleſcentulum tenera adhuc ætate, molliter innutritum, e paterna domo concubia nocte pedem efferentem, amictum ſacco, & cilicio ad expianda peccata, quæ ab aliis patrari videbat, in Eccleſia, quam temporum injuria, & belli furores diruerant. Hæ licet deſertæ altarium reliquiæ adhuc illi venerabiles videbantur; cum reverentia incedebat ſuper Sanctuarii rudera: deoſculabatur fere obſoleta præſentiæ Jeſu Chriſti veſtigia in dirutis tabernaculis, ac ſuper lapides benedictione olim, ac chriſmate delibutos ſe ſe proſternebat. Audite vos, qui per curioſitatem veſtram, profanoſque ſermones ſacrum, ac nunquam temerandum ſanctorum myſteriorum ſilentium polluentes, interpellatis attentionem fidelium adſtantium ſacrificio, & miniſtrorum, illud celebrantium; audite vos, qui ad pedes uſque altarium, ubi Jeſus Chriſtus ſe ipſum ad nihilum redigit, veſtrarum vanitatum pompam geſtatis; vos qui vix flectitis genu, cum populorum cultui Jeſus Chriſtus proponitur, & qui per geſtum, habitumque corporis minus decorum dubitandum relinquitis, utrum illum credatis, quin veneremini, an illum veneremini, quin illum credatis; vos denique ibi affectus veſtros fovetis, ubi divina lege eos jugulare jubemini; & novis recentes noxas additis, ubi preces effundendæ ſunt, ut earum, quas jam patraſtis, veniam conſequamini: Sulpicius ipſas quoque divini templi ruinas venerabatur. Ibi chriſtianis meditationibus virtutem ſuam ſolidabat; ibi ſe ipſum offerebat in Sacrificium, deficiente Jeſu Chriſti ſacrificio, quod illic amplius minime offerebatur. Ibi teſtium loco habens ſydera, & loco Judicis rectarum intentionum ſuarum Deum, in contritione cordis & annihilatione ſui ipſius perſeverabat. Noctes, quæ tranſiguntur in iis cœtibus, ubi luxus, vanitas, atque intemperantia triumphant, & ubi virtus crebro naufragium patitur: Noctes quæ impenduntur in aleam æque perniciosam illis, qui aut victi, aut victores diſcedunt; noctes, quæ ad requiem, ac ſilentium datæ ſunt, & quæ in cupiditatum æſtum, atque tumultum transferuntur, Sanctus noſter in pœnitentia, & oratione traducebat. Tenebræ iſtæ, quæ tot ſecretis iniquitatibus tanquam velum obtenduntur, illi erant integumento ad virtutes quidem clam exercendas, & evitandum nitorem, atque tentationem laudum. *Flechier.*

Inter illius auſteritates.

Non ceſſabat Sulpicius, quo minus omni auſteritatum genere corpus ſuum mortificaret; cumque nequiret fieri fidei Martyr, fieri voluit Martyr pœnitentiæ ex ætate, qua ut plurimum de vanitate ſolum ſolliciti ſumus, & qua non aliud nobis obverſatur objectum, quam commoda vitæ, atque voluptates. Onuſtus erat ſacco, & cilicio; laniabat corpus ſuum cruentis verberibus in eo innocentiæ, & puritatis ſtatu, qui illud diſpenſare videbatur a pœnis, quæ præſertim conſtitutæ ſunt in ultionem peccati, & ſatisfactionem pro illo. Sed ille nequaquam ſibi blanditur. Novit ad hoc, ut quis pertineat ad Deum, opus eſſe, ut fiat conformis imagini Jeſu Chriſti: Novit cupiditatem dominari, niſi inceſſanter atteratur; novit pœnitentiam, quæ, ut Patres inquiunt, peccati medicina eſt, eſſe quoque ejuſdem antidotum. Quam igitur proferemus cauſſam ad flagitia noſtra excuſanda? Nunquid nos minime adlicient propoſitæ veritates? Verum eſt; mediocria exempla nos minime movent; graviora captum noſtrum excedunt. Quilibet ſemet ipſum excuſat; quilibet vitæ auſteritatem inſignibus vel peccatoribus, vel Sanctis amandat, & ſe neutrum putat. Qui fraterno ſanguine ultionem ſuam extinxerunt; qui per calumnias vel judicia corrupta, atque contempta innocuas fortunas everterunt, integraſque perdiderunt familias, & forraſſis earum univerſam quoque poſteritatem; qui pauperum ſpoliis locupletati ſunt; & qui Dei Populum deglutierunt, illum crudeli avaritiæ ſuæ tributum perſolvere cogentes; qui ſacris abuſi ſunt myſteriis religionis, juſtitiæque integumento ambitionem, vel avaritiam diſſimulantes; hos omnibus legis auſteritatibus damnamus; & verum eſt pro illis inſtitutam fuiſſe pœnitentiam; ſed non ideo minus eſt pro nobis quoque inſtitutam. *Flechier.*

Vita ſuiſcit quam temebatis aula.

Sapiens Aulicus noſter non ceſſabat, quominus Regi ſuum præſtaret obſequium, ac reverentiam; verum non ideo minus ſolers erat, ac diligens in officiis ſuis erga Cælorum Regem obeundis, & ſi diurni ſpatii dimidium tranſigebat in Aula apud Regem; noctes totas in oratione coram Deo procumbens abſumebat. Quoties Cælum vidit nobilem hunc adoleſcentulum de cubili ſurgentem; cum omnes illius famuli in aurem ſterterent utramque, & genibus humi fixis, manibus ſublatis, oculiſque lacrimarum imbre manantibus, ſuſpiria emittentem, illa Eccleſiaſtici verba jaculari; *Domine pater, & Deus vitæ meæ, ne derelinquas me in cogitatu illorum.* (*Eccl. 23.*) Quandoquidem vis, ut in aula ejus luce verſer; quandoquidem me tua impellit Providentia, ut in Mundo vivam; ne permittas tamen, ut aulicorum more vitam componam: *Extollentiam oculorum meorum ne dederis mihi.* (*Ibid.*) Magnum me feciſti, ne ſinas in me hunc ſuperbiæ ſpiritum dominari, qui in Principibus viris adeo diſplicet tibi: *Et omne deſiderium averte a me,* (*Ibid.*) Extingue in corde meo omnia hæc inutilia celſitudinis deſideria; præſertim vero, ne tradas me in concupiſcentias carnis, & infamium voluptatum pericula: *Aufer a me ventris concupiſcentias.* (*Ibidem.*) Quemadmodum ſciebat, Deum nequaquam ſe communicare ignavis animabus, prolixis, fervidiſque precibus ſuis addebat rigores, & auſteritates pœnitentiæ nimis ſeveræ. Geſtabat, ut plurimum cilicium ſub oloſericis indumentis, vitæ ejuſdem ſcriptor ait; cubile quidem magnifice ſtratum habebat, ſed cubabat humi in matta, & calcebat Regum menſæ conviva jejunare. *P. Texier.*

Nobili loco natus eſt, quandoquidem Galliæ Rex illum in Aula ſua eſſe juſſit.

Nobili loco natus erat Sulpicius; hoc illius teſtatur hiſtoria. Videtur etiam non communi, ſed florentiſſima nobilitate gaviſum fuiſſe, quandoquidem in Regis Galliarum aula innutritus fuit, qui etiam diutius quam potuit, illum ſecum retinuit. Verum locus iſte illi viſus eſt tanquam fortuitus potius quam meritorum ſuorum teſtimonium; & fructus, quem inde percepit, fuit ſibi perſuadere, ſibi arctiorem ingeri neceſſitatem non tantum genere, quantum virtute aliis præſtandi. Equidem ſcio generis amplitudinem non parum conferre ad meritorum commendationem. Sed Sulpicii meritum generi ſuo nitorem addidit, oſtenditque illum nulla re minus, quam avita nobilitate commendari. Nullum unquam fuit ingenium felicius, ſuavius, officioſius, neque pronius ad benemerendum de omnibus; quod illi Sulpicii Pii nomen fecit, ut ab alio cognominis

mine ſecernetur: quaſi ſuavitas, & benefaciendi ſtudium eſſet character ille, ea quo connotandus erat. Eximiæ hæ animi dotes poterant quidem illum virum magnum in mundo conſtituere. Sed illis uſa gratia eſt, ut inſignem ſanctitate virum efficeret in adeo uberi agro operata. *Auctor Sermonum in eorum argumento.*

Deſcriptio aulicæ vitæ. S. Sulpicius ibi ſanctam ducit vitã.

Aula regio eſt, cujus graphidem mihi vobis exhibere non licet, quandoquidem illius aditum non attigi, & quidquid de illa ſcio, ex aliorum dictis accepi; dicam ſolum, me ibi ex vitæ genere, quæ ibi agitur, jugem mentis evagationem cognoſcere propter objecta varia ibi occurrentia, & prohibentia, ne quis ſeſe colligat, & ad ſe revertatur; inordinatam cordis effuſionem, quod inceſſanter circa exteriora verſatur, & ſæcularibus tantum rebus inhæret: itaque pietas inde, ut plurimum, exulat, & Chriſtianiſmi ſpiritus, qui conſiſtit in alacriter obeundis auſteriſſimis quibuſcumque Religionis exercitationibus, ibi nunquam invenitur. Fingo mihi in hoc vitæ genere ambitionem ſemper æſtuantem, & ſeſe ad altiora extendentem; ſpem, quæ non excidit, licet ſe ſe vacuam videat ea felicitate, quam ſibi digitis attingere videbatur, & ad quam tamdiu anhelabat: Vitam mollem, voluptuoſam, illic ſemper dominantem. Hic denique locus eſt acerrimarum, & noxiarum cupiditatum theatrum, ubi virtus citra miraculum non invenitur, & ubi nonniſi ſimultates, dolus, ac ſæpe etiam proditio, & perfidia debacchantur. In hoc tot periculis circumdato loco, adeoque integritati pernicioſo Sulpicius vixit, ut fidelem decet, veramque Chriſtianum: ibi ſervavit ſolitudinis ſpiritum inter negotia, agitationes, jugemque diſſipationem, in qua alii verſantur: ibi pietatis, ac Religionis ſpiritum tenuit inter effuſam libidinem tot mortalium cujuslibet generis atque ætatis, ibi denique aluit pœnitentiæ, & Chriſtianæ mortificationis ſpiritum inter delicias, atque ſolatia. Hoc profecto mirum, ac rarum dici poteſt; etenim humilem eſſe in ima, privataque conditione, pauperem ſpiritu in vera paupertate, pœnitentem inter clauſtra, hæc quodammodo neceſſitatis virtus eſt; ſed pietatem ſervare in negotiorum tumultu, inter honores humilitatem diligere, paupertatem in rerum affluentia quærere, & mortificationem inter aulæ magnificæ voluptates amare, majus in gratia miraculum eſt, quam ſit in natura, videre flumen per maris fluctus pertranſiens, quin ſuam corrumpat aquarum dulcedinem; vel videre pueros in fornace Babylonica ſeptos flammis, quin earum incendia extimeſcant. Opus ad id eſt fortitudine prorſus divina, & peculiari gratia. Hoc tamen prodigium viſum eſt in Contrandi Regis aula, dum ibi verſabatur Sulpicius. *Idem.*

Sulpicii pietas in aula, ejuſque fructus pietatis.

Nonne mirum, atque inauditum eſt videre Sulpicium, qui tantum abeſt quod tabida Aulæ corruptæ aura inficiatur, ut immo illuc inferat pietatem, Religionem, virtuteſque omnes, quæ antehac vel alienæ erant, vel ignotæ; & inde extrudat aleam, luxum, ſcandala, & flagitia univerſa, ita ut non ſolum ſe ibi corrumpi non ſinat, ſed eam reformet; & non ſolum pravorum exemplorum torrente ſe rapi non patiatur, ſed illi obluctetur per vitæ ſanctitatem, quam ducit; & demum, quin ipſe pervertatur, quod longe plurimis accidit, aulam ipſam convertat, eamque ſanctam, piam, modeſtam, ac frugi reddat? tanta bonis exemplis virtus ineſt, & tantum efficiunt impetum in eos, qui in ſceleribus contabuerunt! Sed quibus virtutis exemplis opus fuit, ut admirabilis adeo conſequeretur effectus? Opus eſt proculdubio, ignem vehementer accenſum eſſe, ut in propriam naturam convertat ea, quæ illius viribus maxime reſiſtunt; & ſatis confirmata opus eſt auctoritate ad evellenda ea placita, quæ in mentibus altas adeo radices jecerant. Quænam igitur fuit Sulpicii virtus, ut inveteratos mores convelleret, qui adverſus Evangelii dogmata percrebuerant? Quam lucem emittere debuit, ut denſas adeo tenebras diſſiparet? Sin autem noſſe vobis fert animus quibus artibus, & qua induſtria ille fuerit uſus, ut adeo feliciter votorum ſummam aſſequeretur; brevi dicam. Cum ille cauſa generis ſui & conditionis, in qua ipſum Providentia collocaverat, tenetur in aulæ luce verſari, nemo unquam magis illo curam, tempuſque tranſmiſit, ut ſeſe ad illud Filii Dei placitum componeret: *Reddite quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo. Idem.*

Rex admittit Sulpicium in Conſiliarium.

Sulpicius conſcientiæ ſuæ puritatem, & pacem tuetur inter murmur, atque tumultum alienarum cupiditatum; in aula, quæ vocari poteſt regio ſollicitudinum, ac deſideriorum, nihil poſſidere vult præter Deum. Sed his in locis, ubi omnia pro peritura gloriola ſacrificantur, ille immarceſcibilem gloriæ coronam adquirit; ſi inter aſſentationes, atque mendacia ubique perhibet teſtimonium veritati: denique ſi in aula Sanctus eſt, ne miremini: Deus enim cor illius emundavit. Illum evocat Providentia; illuc ſine ambitu ingreditur, ibi ſine ambitione moratur, inde ſine dolore abit. Quænam eſt Principis Sulpicium depoſcentis intentio? Quæritne hominem elegantem, & ſeculi officia callentem, qui norit ſuas cupiditates diſſimulare, & herilibus curiæ blanditi? Hominem, qui norit artem religionem ſuam cum politia conciliandi? qui illum in exercitibus ſequatur, non ut pacis conſilia ſuppeditet, ſed victoriis plaudat? qui illius benevolentiam lenociniis captatam teneat? qui ut S. Paulus ait, pietatis ſuæ mercaturam exercens, pro levi gratiæ, atque exiſtimationis aura miniſterii ſui honorem venundet? Quærit Sacerdotem, qui commiſſam ſibi a Deo auctoritatem illi ſubjiciat? Si hujus farinæ mortalis quæritur, Sulpicius ex receſſu ſuo pedem non efferet. Palam mentem ſuam aperiat, opus eſt; & aſſerat utrum Sacerdotem, an Aulicum; utrum ſibi animarum ſalutem, an publica negotia velit committere: Sacerdotem videlicet qui futurus eſt eleemoſynarum Regis diſpenſator, benevolus cenſor vitæ ipſius, & Pater communis populi, & exercituum. *Flechier.*

Novit ſaltem Sulpicius Regis conſilia cũ Dei mandatis conciliare.

Sulpicius permanens in aula, quibuſcumque poterat rationibus de Rege ſuo benemerebatur, ſemper obſequens ejuſdem imperiis, ſemper ad illa capeſſenda paratus; præſtans obſequia, reverentiam, ſedulam jugemque curam, ſtudium etiam eidem placendi in iis, quæ divinis legibus non adverſabantur, & quæ illius conſcientiæ officere non poterant. Hæc ille ſollicite reddebat Cæſari; ſed altera ex parte diligentius reddebat, quod erat Dei, efficiens, ut ſuæ Religionis officia potiſſimam ejus curam abſumerent; ubique inſignia ſuæ pietatis exempla relinquens, ita ut per hanc conciliationem eorum, quæ & Deo, & Regi erant ipſi reddenda, utrique placuit; & mortales omnes virtutem illius venerati, ac intuiti illum humilem ſine ambitione, ſuperbiæ, & gloriæ inimicum, pium, liberalem, caritate refertum; & in muneribus ſuis obeundis ſollicitum; quicumque ad illius exemplum ſeſe componere ſtuduerunt, eumque imitati ſunt. Neque hac tantum de cauſa divina Providentia ipſum in aulam aſciverat; ſicut enim Regni felicitas pendet a ratione, qua Rex imperat; Deus dedit Sanctum hunc virum tanquam Samuelem alterum, qui Regi ſuo ſapientia præberet conſilia, eique Dei mentem aperiret, doceretque quid eſſet agendum, ut Chriſtiano more imperitaret, & efficeret, ut per ipſum in ditione ſua regnaret Deus. *Auctor recens.*

Nunquam Gontrandus tutor Clotarii II. Regis & ipſe Clotarius melius invenere conſilia in maximis Regni negotiis, quam in Sulpicio.

Non iniquo reor animo vos audituros me brevem hiſtoriæ partem vobis narrantem, cum nequeam aliunde melius in lucem proferre Sancti hujus noſtri virtutes. Gontrandus Clodovei illius nepos, qui primus Chriſtianam Religionem amplexus eſt, Rex erat Auſtraſiæ, & tutor Clotarii II. Regis Galliæ, cujus clientelam aſſecutus eſt titulo Tutoris & Gubernatoris Regni totius. Principi huic quædam inerant dotes optimæ, niſi aliquorum vitiorum labe fœdata fuiſſent; præſertim vera pietatem, ac juſtitiæ amorem præſetulit, nihilque illi antiquius fuit, quam ut in ditione cum ſua, cum Pupilli ſui floreret Religio. Quamobrem cum Sulpicii virtus ac prudentia illi eſſet perſpecta, illum ſibi accerſivit in aulam, ut juxta ejus conſilia regimen ſuum moderaretur. Hac in re Sanctus hic noſter omnes ſuas curas impendit; cumque illi perſuaſum eſſet ſe nullibi poſſe de Deo, ac Religione melius mereri, omnem tranſmiſit operam, ut nepotem quidem ad pietatem formaret, & bonis patrui curis, ac intentionibus velificaretur; eique auctor fuit, ut leges ad regni tranquillitatem, & Eccleſiæ utilitatem ferret maxime neceſſarias. Tutorem & pupillum deterruit, ne injuſtu ſuſciperent bella; illis mentem injecit ſæpe cogendi concilia ad morum diſciplinam, & aſſerere merito poſſumus, nunquam Deum majores effudiſſe in Galliæ regnum benedictiones, quam cum Sulpicius auctoritatem apud duos hoſce Principes obtinuit, eiſque fuit conſilii Angelus, & vivens oraculum in graviſſimis negotiis. *Idem.*

Ejuſdem argumenti.

Tutori Clotarii II. ita perſuaſum erat futurum, ut Deus armis ſuis benediceret, juſtiſque conatibus ſuis velificaretur, donec Sulpicium ſecum haberet fidiſſimum conſiliarium; ut cum illi ſuſtinendum fuerit bellum, nunquam in aciem deſcendere auſus ſit quin ſecum haberet virum, in quo maxime confidebat. Neque illum ſua fefellit opinio; cum enim exercitus commeatuum inopia laboraret, Sulpicius opitulatus eſt, & artes nactus eſt, in annonam militum impendendi quidquid Rex ipſi in alimoniam ſuppeditabat. Præterea cum adoleſcentuli Regis ſalus jam eſſet conclamata, neque ſpes ulla vitæ ſupereſſet, omnes inevitabilem Principis calamitatem lacrimis proſequebantur. Nunquid ex remotioribus Eremitarum ſedibus Propheta aliquis arceſſendus erit, qui Dei verbis Regi dicat: *Ecce ego adjiciam ſuper dies tuos*: (*Iſa.* 38.5. Credetiſne? Sanctus, & Propheta in aula repertus eſt. Sulpicius miſeretur, jejunat, orat; retinere videtur animam Principis: licet morti proximus ſit, illi tamen valetudinem certam pollicetur; medetur illi, eum curat, &, ut ita dicam, revocat a morte. Quænam eſt ſubditi gloria, poſſe Regem ſuum tanquam opus ſuum reſpicere! Verum abutiturne Sulpicius miraculo, quod toto inſpectante Regno patraverat? Numquid in propriam vertit utilitatem novum meritum, quod apud Regem obtinuerat? Etenim quid ſperare non poterat pro adeo ſingulari beneficio? Nequaquam. Immo illi fit modeſtiæ, & humilitatis acceſſio; Gloria hæc illius auget humilitatem, ac diceres illum eſſe uſquequaque pudore ſuffuſum propter miraculum, quod impetraverat; & humilitas ejus majus fuit, quam actio eadem, miraculum. *Flechier, & Auctor recens.*

Recta Sancti hujus intentiones aulicam vitam ingredientes.

Avaritiæ, ambitionis, aut voluptatum cogitationes longiſſime ſemper a Sulpicii animo abhorruerunt; quæſivit ille placere Deo æque in aula, ac alibi ubicumque. Fruſtra adniſus eſſet quiſpiam ex illo pacifica elicere verba ad conſcientias ſedandas eo tempore, vel loco, ubi neceſſe erat illis perturbationem injicere: Fruſtra dixiſſet aliquis illi: *Videte nobis viſiones, loquimini nobis placentia.* Non erat Sulpicius ex numero eorum, qui in Principum animos obrepere ſtudent; qui eorum gratiam inire malunt, quam eorum animabus proſpicere; qui eorum ſcelera excuſant, eoſque ad majora patranda ſol-

da ſollicitant. Anathemate perculiſti, Domine, ignavos hos, & mercenarios paſtores; & maledictis tuis benedictiones illorum infirmaſti: *Væ cum benedixerint vobis homines*. Sanctus hic ideo in aulam arceſſitur; ut illam ſanctificet, ſemetipſum multo magis ſanctificans. Si nos quoque in aulam evocaremur; quodnam ſecretum gaudium corda noſtra pertentaret? Sed gaudium periculoſum, funeſta oblectatio. Etenim nonne electio hæc a nobis haberetur tanquam effectus meritorum noſtrorum, & tanquam via nobis ad fortunas, honoreſque indipiſcendos aperta? Quænam nos pertentaret libido, ſi in ſanctius terreni Principis conſilium admitteremur, & inter primos ejuſdem conſiliarios propter merita noſtra recenſeremur? Verum eſt ad hoc, ut muneri noſtro reſponderemus, nonniſi amorem proprium nos fuiſſe conſulturos. Sed S. Sulpicius alio agitur ſpiritu. Antequam aulam ingrediatur, alios ſe ſapientiores in conſilium vocat. Orat, conſilium petit, deliberat, & miſſionem hanc nonniſi ab Epiſcopo ſuo recipere vult, ut operibus ſuis obedientiæ meritum accedat. *Auctor recens*.

Regis munere ac largitate ut in egenos illam effundit.

Quemadmodum per opes cupiditatibus omnibus ſatis fit, & hæc illis hæ non quidem extinctæ ſunt, ſed intermortuæ, atque inhibitæ; & quemadmodum vulgo per divitias via ſternitur ad honores & dignitates, atque in pecuniis unam inveniunt damni faciendi ſpem illi qui in luxum, & vanitatem incidunt; dicere poſſumus etiam hanc acerrimam eſſe tentationem a mortalibus ſuperandam, præſertim cum eo loco ſunt, ubi illas valeant ſibi comparare. Hinc in Scripturis beatus appellatur ille, qui poſt aurum non abiit, neque ſperavit in pecuniæ theſauris. Sulpicius illas in liberalitatis ſuæ materiam convertit, iiſque utitur, ut in aulam novam inducat formam, docens, quem ſint in uſum convertendæ. In aula verſatur non ut gratias emendicet, ſed ut eroget; & quas recipit, in aliorum ſinum effundit. In aula debita omnia officiis, officioſiſque verbis, diſſolvuntur; docet Sulpicius verbis his ſinceritatem adjiciendam, eorumque principium a chriſtiana caritate proficiſci debere. Ut aulicis aliquam injiciat erga egenos benevolentiam, ipſe illos inviſit, ac maxima ſedulitate omnibus eorum neceſſitatibus proſpicit. In aula reditus augentur, famulorumque turba fit magnificentior: Sulpicius ſumptus ſuos imminuit, ut non ſuperflua mutuum, verum etiam neceſſaria elargiatur. Si in illum Regis liberalitas ſua confert munera, hæc recipit, tanquam euripus aliquis, eadem in ſinum pauperum deferens, quin aliquid reſervet ſibi, non tamquam alveus, id quod eſt abundantius, effundens. *Idem*.

Longe abfuit ab aulicorum ſtudiis, qui perdite opibus, honoribus & voluptatibus ſtudent.

S. Sulpicius ex vitæ ratione, quam in aula ſervabat, oſtendit quanti faceret voluptates, honores, atque divitias: quæ præter commendationem, quæ illis ineſt maxima, alienos etiam ſibi conciliant; ipſam ſibi comparant nominis celebritatem, & gloriam, atque nanciſcuntur aſſentatores, qui veritatem corrumpere, eique umbras allinere profitentur, & virtutes in vitia convertunt. Sulpicius aulam ingreditur ſummo cum divitiarum contemptu; & licet alii plerumque ingrediantur, ut gratias conſequantur, hic illas diſtribuit, & ſi quas recipit, eas in alios effundit. Crederetis fortaſſe illum ambitione actum fuiſſe, & ſi ille de omnibus benemerebatur, ideo feciſſe, ut aliquo inſigni facto, & potiſſimum caritatis opere optimam de ſe conceptam opinionem ſolidaret? Haudquaquam. Virtus ejus ſemper viget per ſe; nunquam labefactari potuit ullis temporibus, vel mundi tentationibus; & ſicut citra ambitum id vitæ genus ſuſceperat; ita ſine ulla ambitione verſatus eſt, non autem dico ſine craſſa ambitione, quæ dignitates captat aſſentationibus, quæ ad eas verſute, & callide viam ſibi facit, ſed ſine delicata etiam occultaque ambitione, quæ ſummam præſeferens integritatem, ſimulatamque liberalitatem ſub exteriori ſpecie, ad reformationem compoſita ſeſe abſcondit, ut melius, quod ſperat, aſſequatur, & hominum probationem aucupetur, credentium jam nos Dei probationem conſecutos fuiſſe. Sanctus noſter voluptatibus etiam bellum indixit; & dicere poſſumus, licet prodigii loco ſit videre pœnitentem in aula, magnam tamen virtutem hanc ibi, quoad Sulpicius vixit, permanſiſſe.

Deus illum evehere ad infulas Bituricenſes.

Quo virtutis robore fuit opus ſancto Sulpicio, ut tot reluctaretur tentationibus, quibus ſeptus erat in aula? Donatus a Deo fuerat præſtantiſſimis dotibus, per quas coram Deo, & coram hominibus gratia invenitur. Sanctitas ſua reverentiam, & lenitas amorem illi conciliavit. Poteſtates Eccleſiaſticæ & ſæculares certatim illum depopoſcerunt. A Rege Thierry illum expetierat Epiſcopus, proponendo clero ſuo tanquam Chriſtianarum virtutum exemplum. Clotarius Rex illum ab Epiſcopo repopoſcit aulæ, familiæque ſuæ ſpirituali regimini præficiendum. Mundus illum Eccleſiæ concedit; Eccleſia vero illum commodat mundo & per opera utrique præſtita, & per collatos honores, Sulpicius oſtendit Eccleſiæ non deeſſe filios incorruptibiles, & mundum, quamtumvis injuſtus ſit, detrectare non poſſe, quominus debitum Sanctis honorem impendat. Ex vita hac, quam in mundo inter aulæ tumultus agebat, extulit illum Deus ad primas Eccleſiaſticæ Hierarchiæ dignitates, cum ad Bituricenſis Archiepiſcopatus infulas attollens, ut illum Eccleſiæ ſuæ proponeret, tanquam Paſtorum zelo, & caritate flagrantium exemplar; ſanctuſque aulicus, ubi primum integrum illi fuit, ex aulæ impedimentis ſeſe expedire, quibus nonniſi invitus ſe implicari paſſus fuerat, terreni Regis haud ægre ſervitute ſe abdicavit, ut ſupremo cæli, terræque Domino deſerviret, Deus, qui illum in priorem ſtatum adduxerat, facilem ei præbuit exitum intercedente magno hujus Urbis Epiſcopo, qui apud Regem magnum hoc negotium procuravit. *Auctores varii*.

Plurima remediaſequit vitia in Clero, & in populo.

Mirum non eſt, quod ſanctus Aulicus evaſerit in Sanctum Eccleſiaſticum, & Epiſcopum zelotem ad ſervandam in clero diſciplinam, & morum, fideique puritatem in Eccleſia. Ut igitur ſanctum Sulpicium altero hoc in ſtatu conſideremus, neceſſe eſt vobis tanquam in Tabula ob oculos exhibere deplorabilem ſtatum Eccleſiæ Gallicanæ, tunc temporis cum Deus Sanctum hunc miſit. Docent Hiſtorici, tunc ſimoniam, & avaritiam late graſſatas fuiſſe inter Præſules, & licentiam, atque libidinem in Clero. Populorum mores vitiis erant corrupti, & innumera flagitiorum multitudo caliginem offuderat fidei puritati. Ut omnibus hiſce malis occurreret Sanctus noſter, cogi curavit alterum Matiſconenſe Concilium, ubi illius doctrina, conſtantia, zelus, divinæque caritatis fervor enituit. Mirum fuit illum audire quotidie in auguſtiſſimo illo cœtu prædicantem, & pro textu ſemper illa Apoſtoli verba deſumentem: *habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſimus*. Vi diſertiſſimarum concionum ſuarum, accedente exemplorum ſuorum robore, non ſolum vitia de cordibus Eccleſiaſticorum eradicavit, verum etiam in eorum animabus injecit ſincerum, & ardens deſiderium apoſtolicas virtutes adquirendi. Tanto cum fructu in diœceſi ſue laborum omni genere ſe ipſum exercuit, ut non ſolum inde judaicam ſuperſtitionem, quæ longe, lateque ſe ſe per eam terræ plagam effuderat, exterminaverit, neque ſolum inſignes peccatores ab interitu revocaverit, ſed adeo ſanctas impreſſiones in cordibus plurimorum fecerit, ut multi ſæculo extremum vale dixerint, ut ſub Crucis vexillo cæleſti militiæ ſe adſcriberent; multi domos ſuas reliquerint, ut intra ſpecus, ac ferarum luſtra ſeſe reciperent; multi mundo nuntium mitterent, ut in ſolitudines, & deſerta loca uni Deo vacaturi ſecederent. *P. Texier*.

Sanctus perfecte omnia obiit Epiſcopatus ſui munera.

Ut paucis omnia Sancti hujus noſtri complectamur officia, quæ in Epiſcopali munere obeundo perſolvit, dicam, illum exemplo ædificaſſe, doctrina erudiſſe, caritate patrocinatum fuiſſe populo ſuo. Quis unquam Antiſtes, munere ſuo præſtantius perfunctus eſt Sulpicio! Deus ipſe, qui illum ad hanc dignitatem evexerat, eumdem in eadem tuetur. Bituricenſis Eccleſia Sancti Paſtoris ſui obitu viduata recreari non poterat, niſi alterum ſimilem priori ſucceſſorem nanciſceretur. Sed votis ejus obſtabant multæ filiorum ſuorum factiones, & ſpes omnis in irritum abiiſſe videbatur, cum mundi ſpiritus omnia veneno infeciſſet. Tales ſunt hujuſmodi cœtus tumultuarii, ubi omnium ſuffragia ſecundum propriam opinionem, & melius libidinem dixerim, feruntur; ubi viri Principes modo auctoritate, modo calliditate in partes ſuas trahunt humiliores; ubi denique ambitus, & favor rationi, & religioni præpollent. Hujus generis erat cœtus Bituricenſis, omniaque in pietatis excidium converſa fuiſſent, niſi Regina, quam ſuſciteverat Deus, Regem fuiſſet hortata, ut Sanctum noſtrum in Epiſcopum eligeret; vel potius niſi ipſa Dei Providentia eumdem in Epiſcopali ſede collocaſſet. Quot abſolutiſſimæ virtutis exempla tribuit ille in ſua diœceſi? Documenta, quæ ille tradidit populo ſuo, vitæ ejuſdem normæ fuerunt. Cur mihi non licet vobis ob oculos ponere ſapientiam hanc adeo validam ad perſuadendum, & eloquentem hanc ſimplicitatem, quæ tot animas Jeſu Chriſto pepererunt? Cur temporum injuria, vel patrum negligentia paſſæ ſumus, ut jacturam faceremus reliquiarum Spiritus hujus Apoſtolici; cum in Conciliis, quæ ille in Provincia ſua identidem cogebat ad reparanda mala, quæ laxitas morum in diſciplinam invexerat, ſuffraganeis ſua communicabat lumina, eoſque ſuo replebat ſpiritu, ſuoque zelo animabat? Qua vi illis crebro hæc iterabat verba communis Præceptoris, ut vitæ ejus hiſtoricus narrat: *Nolite poſſidere aurum, neque argentum*; (*Matth.* 11.) oſtendens Epiſcopum ab omni quæſtus cupiditate abhorrere debere; communem eſſe pauperum omnium tutorem; ac oportere paratum eſſe, ut in ſingula momenta pro grege ſuo animam impendat; illi imitandam eſſe Filii Dei integritatem ac paupertatem non ſecus ac illius Sacerdotium repræſentat. *Flechier*.

Quinam fuerit fructus zeli ejus.

Quinam fuere fructus zeli S. Sulpicii? Spargit Evangelicum ſemen, & vix uberes meſſes inde profectas colligere poteſt. Illic Apoſtolicis temporibus dignos Sacerdotes informat, hic Deo virgines conſecrat, eiſque tradit profectionis documenta. Inter clauſtra voluntaria pœnitentes concludit; Solitarios in ſolitudinem attrahit, & jure dicere poſſumus diœceſim illius conflatam fuiſſe ex Religioſis communitatibus, & receſſibus Anacoretarum. Sed quænam illius extitit caritas, ac dilectio erga populum ſuum? Pauperum cura ſemper adnumerata fuit inter præcipuas Epiſcopalis Officii curas; in Præſule autem noſtro fuit vulgatiſſima. Eccleſiaſticas opes tanquam Dei hereditatem reſpexit, unice ad Chriſtum Jeſum, ſponſamque ejus Eccleſiam ſpectantes; credidítque ſapientis eſſe Paſtoris, poſtquam ſpiritualem eſcam populo ſuo dederit, corpoream quoque in neceſſitatibus miniſtrare: ille profecto nihil ſibi in commoda ſua reſervavit. Ille non habuit ſuperba palatia, ſed magnificentia ejus in Templis & Xenodochiis extruendis enituit. Nunquam in domo ejus viſa ſunt precioſa vaſa aureis abacis ſuffulta ad illius vanitatem oſtendendam, vel irritandam alienam; nonniſi fictilibus uſus eſt, quibus ſæculi ſui luxum, & avaritiam damnavit.

Domi

Domi ejus nunquam inſpecta fuerunt cubilia locupletius aria ipſis inſtructa; humi cubabat, ejuſque ſomnum divinarum laudum cantus interpellabat. Omnia in pauperum alimoniam impendebantur; vidiſſes illum penetrantem latebras cubiculorum, quo ſe recipit paupertas, ut eorum Deo ſuas effundat lacrimas, eaſque mortalium oculis abſcondat. Vidiſſes illum in teterrimorum carcerum ſqualore manu ſua miſeris illis eleemoſynam diſtribuentem, in quos fames, & deſperatio tyrannidem exercebant. *Idem.*

Ejus miracula.

Ubi in Sancti viri vita lego, aquam, qua manus ſuas abluerat, ab omni febrium genere ægros liberaſſe; crucis ſigno illum cæcis viſum, ſurdis auditum, claudis uſum pedum reddidiſſe; mortuos ipſos verbo illius paruiſſe, quod teſtantur egregie puer quidam frigore enectus, & vir aquis ſubmerſus, quos magno inſpectante populo ad vitam revocavit: In hoc, inquam Sancto viro tantum admiror virtutem, ac poteſtatem miraculorum patrandorum, quantum vim illam, quam obtinebat in corda, & admirabiles converſiones, quæ Bituricum agrum in antiquæ Thebaidis imaginem converterunt, ita ut quocumque iretur, magnus occurreret numerus ſolitariorum in ſublimioris perfectionis praxi viventium. Ardentes preces, quas noctu affundebat Deo, morum innocentia, vitæque ejus integritas vim admirabilem verbis illius conſociabat, ejuſque zelum adeo efficacem reddebat. *P. Texier.*

S. Sulpicii vita in Epiſcopatu.

Cum S. Sulpicio perſuaſum eſſet, Epiſcopatum perfectiorem, quam vulgo, vitam requirere; ad hanc dignitatem evectus, vitam ſuam regere incepit; jejunia, atque aſſuetas auſteritates duplicavit, nonniſi humi cubavit; majori cum aſſiduitate ſeſe precibus abdidit, plures erogavit eleemoſynas, ſe magis comem, humanioremque præbuit, & quod rarum eſt, recens hæc dignitas novam animi magnitudinem injiciens inſpiravit illi majorem humilitatem, modeſtiam, & earum rerum horrorem, quæ faſtum, & magnificentiam redolent, ut deinceps nonniſi virtuti ſua nobilitetur. Archiepiſcopale Palatium fit publicum Xenodochium, omniumque miſerorum perfugium; nihil ſumptus in ſupellectili, cum enim ille pretioſa vaſa pro altaribus reſervaret, figlina in uſum delegit; nulla in menſis bellaria, oleribus enim ac leguminibus veſcebatur, cum interim nullis parceret ſumptibus, ut J. C. in pauperibus aleret. Nihil illi ſatis locuples videbatur in Templorum ornatu, nihilque ſatis abjectum in cultu ſuo, arctiorem ſervans paupertatem, quam religioſiſſimus quiſque in clauſtris Cœnobita. Detegebat neceſſitatem eorum, quos pudor ſuam in oculis hominum aperire vetabat, eoſque clandeſtinis opibus juvabat. Caritas ejus ipſas carcerum tenebras penetrabat, & miſerrimo cuique aditus ad illum maxime patebat, apud quem in afflictis rebus tutiſſimam opem nanciſcebatur. Etenim eorum etiam, quæ maxime ſunt neceſſaria, uſum interdicebat ſibi, ut ad ſe confugientibus opitularetur; eo uſque ut cum audiiſſet egenum quemdam, ſeu temporum ſævientium injuria, ſeu negligentia alicujus ex Clericis ſuis, cui illum commendaverat, fame, vel frigore interemptum ad plures abiiſſe, ſibimetipſi acceptam retulit mortem illius, atque accuſavit ſe de obitu illius, quem ope non opportune allata interfecerat; neque conſolari unquam potuit, niſi precibus, lacrimiſque Deo dante mortuum in vitam revocarit; quem etiam reviviſcentem ipſe propriis manibus alere voluit, quin alteri cuipiam alendum committeret. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Obtinet a Deo liberationem populi ſui oppreſſi a Præfecto crudeli, & avaro.

Quo dolore confectus fuit Sanctus noſter Antiſtes, cum Deus ad virtutem ejus exercendam oſtendit illi deſolationem populi ſui propter ſævitiam avari, & ſuperbi Præfecti, quem Rex in Bituricenſem agrum immiſerat, & qui Provinciæ hujus excidium minitatus fuiſſe videbatur? Quomodo commota fuerunt viſcera illius videntis divites expilari, pauperes opprimi, Sacerdotes cum laicis confundi, juſtorum domos everti, & ipſam J. C. hereditatem diripi? Quo mœrore contabuit cum civitatem, agrumque depopulatum agnovit, cum calamitoſis oppletos carceres vidit, quorum non aliud crimen erat, niſi paupertas; quia nulla ex illis rapina poterat fieri! Quoties imploravit ille, ſed fruſtra, barbari hujus hominis, & immitis publicani miſericordiam! Quoties illi intentavit divinæ ultionis gladium ſuper caput ejus nequam prolapſurum! Jejunia indixit, preces iterari juſſit, præbuit ſe anathema pro fratribus ſuis donec aliquando a Dei juſtitia perſecutoris impii ſupplicium inſigne impetravit. *Flechier.*

Miſertus

S. Sulpicii caritas non immoratur in eo, ut corporalibus populi ſui calamitatibus ferat opem; cum enim ſciret mala animæ magis eſſe deflenda, quam corporis, & ſibi ex muneris ſui officio his potiſſimum eſſe invigilandum, in re hac prima impendit curas, & neſcio an in Gallia extiterit unquam Paſtor majori zelo ſuccenſus, vigilantior, ac in dignitatis ſuæ muneribus obeundis ſollicitior. Clerum ſuum reformavit, ſibi ſocios adlegit eos omnes, ex quibus ille conſtatus erat, & ex illis totidem conſtituit Concionatores, Miſſionarios, cum quibus partiretur Apoſtolicos labores; & hac arte brevi ex Eccleſiæ ſuæ agro exterminavit zizania, quæ inimicus homo incubantibus noctis tenebris ſuperſeminaverat. Poſtquam curis ſuis non exiguam convertit Judæorum partem, qui jampridem in ejus diœceſi rerum ſuarum ſedem fixerant, obtinuit a Regibus edicta, quibus ſolum vertere jubebantur illi, qui indociles, ac rebelles luminibus fidei induruerant. Omnibus in civitatibus Xenodochia conſtituit, quibus proſpiceret neceſſitatibus corporis & animæ pauperum, ægrotantium, viduarum, & pupillorum. Ex Eccleſiæ ſuæ reditibus ſatis opum hauſit ad inſtituendas ſcholas, alendoſque præceptores, quibus adoleſcentia in litteris, ac pietate erudiatur, ratus hoc ſolidius, idemque diuturnius eſſe bonum, quod Eccleſiæ ſuæ poſſet procurare. Mox per intervalla rationem poſcebat profectus, quem quiſque in munere ſuo retuliſſet; & verbo, dicere poſſumus nullam ab eo prætermiſſam fuiſſe profeſſionem, nullum vitæ genus, cui ille non ſuppeditaverit magna ſubſidia, & peculiaria adminicula ad ſanctitatem indipiſcendam. Neque in Bituricenſi agro zelum continuit ſuum, ſed illum ad proximas diœceſes, omnemque Galliam generatim extendit. Cum enim cogitaſſet flagitia, & ſcandala, quæ late ubique graſſabantur propter Præſulum negligentiam, adniſus eſt efficax malo remedium afferre per alterum Matiſconenſe Concilium, cura ejus coactum, de quo ſuperius locuti ſumus. His artibus obtinuit, ut refloreſceret in Gallia primævæ Eccleſiæ imago, & ut jure ille communis regni totius parens appellaretur. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

eſt magis ſpiritualiũ, quam corporaliũ calamitatum populi ſui.

S. Sulpicius attritus laboribus Epiſcopatus in ſolitudinem ſe recipit.

Sanctus Præſul noſter cum jam indeſinenter operam, curamque ſuam in reſtituenda pietate, Religione, boniſque moribus provinciæ totius collocaſſet, cum Epiſcopali munere perfunctus egregie fuiſſet, ſentiens ſe jugibus laboribus attritum, iniit conſilium committendi partem tot negotiorum Diœceſis ſuæ coadjutori, cujus inſignis eſſet ſanctimonia, ut in profundam ſeſe reciperet ſolitudinem, in qua ad biennium Deo unice intentus contemplationi vacavit. Ibi anima ejus ab impedimentis corporis quaſi expedita ſeſe ad primum principium ſuum attollebat; & a ſui ipſius parte divulſa per ardentis caritatis actus ſeſe Creatori ſuo conjungebat. In ſilentio, & ſanctæ hujus ſolitudinis requie revelabat Deus famulo fideli ſecreta myſteria, eique in anteceſſum oſtendebat infinitos gloriæ theſauros, qui futuri erant merces laborum illius. Neque putetis me hoc in loco vobis verba facere de viſionibus, atque extaſibus ejus, deque illius cum Angelis conſuetudine: Angelis enim duntaxat licuit amabilem illius ingredi ſolitudinem, ac teſtes eſſe eorum, quæ Deum inter, ac ipſum tranſigebantur; ideoque ſublimes tantum illæ mentes id valent explicare. *P. Texier.*

Sanctus hic electo ſibi ſucceſſore, feliciter obiit.

Sanctus hic Præſul finem ſuum adventare ſentiens, poſtquam eum ſibi ſucceſſorem delegit, qui par eſſet Eccleſiæ ſuæ regundæ, ac ſubeundis curis, quas ipſe pro Dei cultu, & publicæ tranquillitatis perſeverantia ſuſceperat, ſe tandem morti præparavit, quæ in Dei quidem conſpectu pretioſa fuit, ſed Galliæ univerſæ funeſta extitiſſet, niſi Sanctus ipſe in Cælum perrexiſſet nova in dies præſtiturus monumenta ſuæ apud Deum auctoritatis per frequentia miracula, quæ deinceps operatus eſt, potiſſimum vero in gratiam populi ſui. Palam oſtende, ſanctiſſime Antiſtes, tuam hanc poteſtatem illis, qui in Templum hoc tibi Sacrum undique confluunt, nominis tui memoriam celebraturi; & quemadmodum quotannis beneficiorum tuorum mentio recurrit; ita jure ſpem hanc nanciſcimur, te in eorum præſidio perſeveraturum. Sed omni ſedulitate opus eſt magnum hunc Sanctum imitari ad illius promerendum patrocinium, admirabilium virtutum ejus veſtigiis inſiſtendo, atque ſectando beneficam ejus humanitatem, qua ſibi Dei, ac mortalium amorem conciliavit; jugem ejus ſolertiam in obeundis Epiſcopatus officiis; incomparabilem erga pauperes, & calamitoſos caritatem; confidentiam in Deo, virtuteſque omnes, quarum in vita exemplar fuit abſolutiſſimum. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Digitized by Google

PRO S. JOANNIS DE MATHA

Fundatoris Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis; Qui vulgo Mathurinorum vocatur, ad Captivorum redemptionem inſtituti,

PANEGYRICO.

MONITUM.

DUO extant in Eccleſia inſignes Regularium Ordines pro captivis de crudeli infidelium ſervitute liberandis, S. Joannes de Matha eorum primum inſtituit titulo Trinitatis, qui de Inſtitutoris nomine Mathurinorum, *vocatur. Ordo alter ad eumdem finem inſtitutus de Mercede appellatur, cujus S. Petrus Nolaſco eſt Patriarcha.*

Fateor equidem nunquam ſatis dignis laudibus celebrari poſſe non ſolum heroicam duorum horum hominum ſanctitatem, qui tanta felicitate opera ſua collocarunt ad captivorum redemptionem, & hac arte non corporum tantum, verum etiam animarum ſalutem procurarunt; ſed etiam ardentem eorum zelum, qui eximiis hiſce duobus Inſtitutoribus ſocios ſeſe addiderunt, puta S. Felicis de Valois, qui prioris collegæ fuit: & utriuſque Raymundi, alterius quidem de Pennafort, alterius vero Nonnati, qui in laborum, meritorum, & coronarum ſecundi partem acceſſere. Non ad evitandum laborem quærendi, & colligendi rerum copiam, ac ſupellectilem ad utriuſque Sancti peculiariter laudes celebrandas, de uno Sancto Joanne de Matha, qui prior eſt, verba facienda mihi propoſui; ſed cum eadem utriuſque fuerint conſilia, idemque opus fuerint aggreſſi, in quo præcipuum laudum utriuſque argumentum ſitum eſt; eadem mihi repetenda eſſent conſilia, ſucceſſus iidem, eædemque fere actiones cum iiſdem virtutibus. Hæc autem non prohibebit, quo minus qui in S. Felicis Valeſii laudibus texendis operam tranſmittent, vel qui laudaturi ſunt aliquem ex ſociis S. Petri Nolaſco, paucis mutatis circumſtantiis inveniant in hoc, quod in rem ſuam aptiſſime transferant.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Variæ Sermonum de S. Joanne de Matha, aliiſque, qui eumdem ſibi finem propoſuerunt, ſtructuræ.

Pro themate aſſumentes ea S. Pauli verba; *Miniſterium meum honorificabo*. Ad Rom. 11.

I. COnſiderare poſſumus Sanctum Joannem de Matha ſub triplici qualitate, vel miniſterio, quod cum honore exercuit, & quod magna luce inſignivit propter præclara ipſius in Eccleſiam merita.

Prima harum qualitatum illa eſt Inſtitutoris Ordinis Religioſi, qui voto, ac profeſſione ſollemni ſe ſe obſtringit ad liberandos de Infidelium manu Captivos. In his collectaneis invenies, quonam modo Sanctus hic Vir munus hoc tam glorioſum, atque arduum obierit; ſed tam neglectum, antequam Deus per peculiarem in Eccleſiæ ſuæ bonum providentiam evocaſſet fideles hoſce duos Miniſtros Joannem de Matha, ac Felicem Valeſium, qui hoc munere defuncti ſunt caritate adeo ardenti, atque adeo mirabili eventu, ut præter temporale, & ſpirituale bonum, quod illi procurarunt hodieque procuratur calamitoſiſſimis captivis, miniſterium hoc evaſerit Religioni noſtræ in paucis utiliſſimum, atque glorioſiſſimum.

Qualitas altera eſt Inquiſitoris contra hæreſim Albigenſium, qui plurimos Chriſtianos prævertebant. Oſtendere poſſumus, ſimul ac ampliſſimum hoc munus ac ſummopere ad fidei puritatem ſartam tectam neceſſarium S. Joanni de Matha demandatum fuit, ipſum eniſe, & tanta cum felicitate illud obiiſſe, ut ea locis omnibus, quo obrepſerat, recenteſque in dies ſingulos progreſſus faciebat hæreſis, illam ejecerit, atque eliminaverit, ita ut in dubium reliquerit, utrum de Eccleſia melius meritus ſit, eam liberans ab errore, qui per integras late provincias graſſabatur, an liberans Captivos illos de barbarorum eripiens poteſtate, quod Miniſterium Summi Pontificis juſſu interpellaverat.

Tertia denique qualitas eſt Apoſtoli, & Evangelici Præconis; quod munus eo obiit zelo, qui cum Apoſtolico eſt comparandus. Gallia, Hiſpania, Italia zeli hujus ardorem expertæ ſunt, & admirabili, quem inde perceperunt, fructu gaviſæ; potiſſimum vero Dalmatiæ regnum, quod modo in Othomanorum ditione ſitum eſt, illum ſuum agnovit Apoſtolum propter multitudinem peccatorum quos convertit, propter vitia, ac ſcelera, quæ illic impune graſſabantur, ſed quæ ille protinus exterminavit; ac demum propter pietatem, quam ibi inſtituit, & coluit.

II. *Redemptionem miſit Deus populo ſuo*. Pſ. 110. S. Joannes de Matha, ut Cœleſti reſponderet vocationi, qua ad Captivorum procurandam libertatem deligebatur; 1. Fecit ſemetipſum Jeſu Chriſti captivum, ut loquitur S. Paulus, voluntaria, glorioſaque ſervitute, quæ liberavit eum a mundi, atque earum cupiditatum omnium jugo, quæ in captivitatem afferunt eos omnes, qui ſe ſe illis mancipant, & quos circumligant funibus non ita facile diſſolvendis. 2. Joannes de Matha J. C. captivus feliciter incubuit ad liberanda corpora, & animas eorum, qui ſub Infidelium, & ſæpe etiam ſub dæmonis ipſius tyrannide gemunt. Hæc duplex eſt pars hujus Sermonis.

Pro priori: Oſtendendum eſt, quo pacto Dei amor, cujus effectus eſt captivare cor, ſimul vindicaverit in libertatem cor Sancti hujus; 1. ex ſervitute mundi per omnimodam terrenarum rerum abdicationem, per vota Religionis, juxta formam Ordinis, quem inſtituit in hunc finem, 2. Ex ſervitute omnium cupiditatum, quæ obicem ſtatuere poterant divinis de eodem conſiliis, puta, ambitionis, jactantiæ, deſiderii divitiarum, &c. 3. ex ſervitute inordinati amoris erga corpus ſuum, quod Sanctus iſte, non ſecus ac S. Paulus, in ſervitutem redegit. *Caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo*. Per hæc ille ſe ſe diſpoſuit, ut cooperaretur ad redemptionem captivorum, & ut abſolutiſſime obiret miniſterium adeo ſanctum atque glorioſum. Videamus quomodo id præſtiterit, & adeo eximium opus feliciter ad finem perduxerit. Hæc eſt pars altera.

Pro altera vero oſtendendum eſt, 1. Quomodo ad id incubuerit per ſe, per publicam, ſollemnemque profeſſionem poſtquam huic ſe ſe devoverat miniſterio & peculiari voto ſuperaddito votis aliis Religionis, quod ſecernit hunc Ordinem ab aliis ſocietatibus, quibus hoc munus impoſitum non eſt. Sed quo zelo, quibus laboribus, quot vitæ ſuæ periculis hoc munere perfunctus eſt? 2. Cum ſolus per ſe minime poſſet magnum hoc opus perficere, Ordinem Religioſum inſtituit a Summis Pontificibus approbatum, ut in eumdem finem cooperaretur, ac perpetuum atque conſtans efficeret hoc opus caritatis, quo nullum perfectius erga proximum poteſt exerceri. 3. Semet, totumque Ordinem ſuum eo modo devinxit, quo non alius eſt perfectior, a cupiditate alienior, ac magis heroicus: quia ipſe, & Religioſi illius ſemet tanquam obſides præbent, atque ſponſores, & nonnunquam etiam in pretium redemptionis captivorum barbaris illis ab omni humanitatis ſenſu abhorrentibus mancipant. Nimirum ſe ipſos captivos exhibent, ut liberent alios a captivitate, quod prodigii loco habendum eſt.

Caritas Chriſti urget nos, 2. Corinth. 5. Hæc Pauli verba commode tribui poſſent S. Joanni de Matha, qui ardentiſſima erga Deum actus caritate exercuit, exercetque adhuc per Ordinem ſuum præſtantiſſimum caritatis corporalis actum erga proximum: 1. Redimendo miſeros gementes ſub Barbarorum imperio, eiſque reddendo libertatem, quæ bonorum omnium pretioſiſſimum eſt. 2. Eruendo illos ex ærumnis morte ipſa deterioribus, & ex cruciatibus, quibus torquentur. Quid enim in calamitoſa captivitate illa non patiuntur? 3. Educendo ex moleſtiſſimo, ac teterrimo exilio, quo nocentes plecti valeant; quia libertate hujuſmodi calamitoſis reddita illi in patriam revertuntur, ubi ſe ipſos recreare poſſint, vel fidelium opibus recreari. III.

Secundo. Sanctus hic Patriarcha ejuſdem caritatis impetu actus hoc exercet miniſterium modo adhuc præſtantiori per auxilia ſpiritualia, quæ calamitoſis illis ſuppeditat. 1. Illos conſolatur æternæ felicitatis ſpe, piiſque ſenſibus, quos illis inſpirat; illos ad patientiam hortatur, quos liberare, & aliter juvare non poteſt. 2. Prohibet ne deſperent, ne fidei abrenuntient, illecti ſpe futurum, ut mitius cum illis agatur. 3. Denique illos duplici liberat captivitate corporis videlicet & animæ per documenta, ac optima, quæ illis præbet, conſilia.

Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti. 1. Cor. 4. Vere dicere poſſumus S. Joannem de Matha in Captivorum redemptione perfecte imitatum fuiſſe Dei Filium. IV.

1. Quemadmodum Jeſus Chriſtus cum eſſet locuples, & fons omnium divitiarum, tamen ad extremam ſe ſe redegit paupertatem, ut nos locupletaret; ita S. Joannes de Matha, cum dives eſſet, atque jus haberet ad majorum ſuorum hæreditatem,

huic

huic mundum miſit, atque ad Indigentiam ſe redegit ut ditaret pauperes, quibus illam large effuſeque donavit.

2. Quemadmodum J. C. poſt relictas, quas in ſinu Patris ſui divitias poſſidebat, ſe ipſum etiam tradidit, ſemet impendens ad diſſolvenda omnia omnium peccatorum debita: ita Sanctus noſter, poſtquam omnia erogaſſet bona ſua, neque aliud ſupereſſet ſibi, quam ipſe, ſtatuit ſe ipſum tradere in cautionem pro captivis.

3. Quemadmodum J. C. ſe ipſum tradidit pro captivis, qui libertatis ſuæ jacturam paſſi ſub dæmonis tyrannide languebant, & in Cælum aſcendens in locum ſuum Paſtores ſufficit, qui operam collocarent in peccatoribus de dæmonum ſervitute liberandis: ita Sanctus noſter Patriarcha votum emiſit ſe ſe pro captivis tradendi, ſeu pro eorum redemptione pretium ſolvendo, ſeu ſemetipſum pro illis obſidem, vademque præbendo: atque Ordinem inſtituit, qui deinceps admirabile hoc caritatis opus perennaret. *Sermo MS.*

V. *Redemptionem miſit populo ſuo.* Pſ. 110. Cum per explicitum Domini imperium S. Joannes de Matha Sanctos Religioſos inſtituerit Captivorum redemptioni devotos, hæc Regii Pſaltis verba ad unguem illi congruunt, & per ea oſtendere poſſumus.

1. S. Joannem de Matha patrem eſſe Captivorum. 1. Quia illos alit in ipſorum captivitate ſubſidiis, tum quæ ipſe illi præſtat, tum illis, quæ in ſpiritualibus æque, ac corporeis illis procurat. 2. Quia illos petit J. C., nutatque eorum fidem ſuſtentans contra ſollicitationes inimicorum Religionis, qui ſæpius illis offerunt libertatem, ſi J. C. & Evangelio abrenuntient.

2. S. Joannem de Matha eſſe Captivorum Patronum ac Redemptorem. 1. Pro illis redemptionis pretium perſolvens poſtquam illos in captivitatis ærumnis conſolatus eſt, & numerata obtinens pecunia, ut cum illis mitius agatur. 2. Eos in fide confirmans, & proſcribens ne urgentibus inimicorum fidei ſollicitationibus cedant. Igitur Sanctus hic noſter Pater eſt Captivorum, ut eos inter captivitatis calamitates recreet; eorumque Redemptor eſt, ut ex periculo damnationis æternæ ſurripiat. *Sermo MS.*

VI. *Eleemoſynas illius enarrabit omnis Eccleſia Sanctorum.* Eccli. 3. Secundum allati textus verba dicere poſſumus:

1. Seu ſpectetur S. Joannes de Matha tanquam privatus, ſeu tanquam Ordinis ſui Inſtitutor, exercuiſſe præceptum eleemoſynæ corporalis & ſpiritualis egregie; quod enim ſpectat ad corporalem eleemoſynam, tanquam privatus, diſtribuit non ſolum bonorum ſuorum ſuperfluum, vel partem illius, quod illi ad victum erat neceſſarium, verum etiam ſe ipſum exinanivit, omnia ſine ulla exceptione diſpertiens. 2. Exercuiſſe deinde ſpiritualem etiam eleemoſynam, utendo corporali tanquam medio, ut perveniret ad finem longe ampliorem, ac præſtantiorem, videlicet reficiendi animam, prohibendo ne incidat in deſperationem, eique oſtendendo adeſſe Deum, qui remuneratur paupertatem, quam pro ejus amore quis pertulit, & J. C. polliceri ſublimem gloriæ gradum iis, qui ſe ipſos ſanctificant per paupertatem, ſive ultronea illa ſit, ſive acceptata cum ſubmiſſione ad divinæ providentiæ placitum.

2. Si ſpectetur S. Joannes de Matha tanquam perſona publica, & tanquam Magni Ordinis Caput, exercuit ille erga proximum eleemoſynam, 1. Per manus filiorum ſuorum, qui Sancti Inſtitutoris ſpiritum aſſecuti ſunt, ſe ſe ad paupertatem redigentium ad eos, qui in neceſſitate ſunt poſiti, ſublevandos; & eos vero præſertim, qui omnibus egent, quales ſunt captivi apud Infideles. 2. Per manus locupletum, atque potentium, quibus ille, ac ſui oſtenderunt validiſſimam ad ſe ſe bonis ſpiritualibus locupletandos rationem eſſe fateri J. C. non ſolum pauperem; verum etiam captivum; & in vinculis poſitum. Ita S. Joannes de Matha exercuit caritatem, & per ſe ipſum, & per ſuos. *Et eleemoſynas illius enarrabit omnis Eccleſia Sanctorum.*

VII. S. Joanni de Matha applicari poſſunt illa S. Pauli verba, quibus uſus eſt Apoſtolus ad Philemonis cor permovendum, *Ego vinctus in Domino*; & oſtendi poteſt, 1. S. Joannem fuiſſe captivum amoris Jeſu Chriſti. 2. Fuiſſe captivum amoris proximi ſui.

Ad priorem partem exornandam oſtendi poteſt, quemadmodum victor omnibus bonis exuit eos, quos jure victoriæ ſuos efficit, ita illis ipſam quoque adimere libertatem, eoſque in opera, quæ ſibi magis placuerit, impendere. Ita J. C. amor S. Joannem ſpoliavit. 1. Bonis omnibus. 2. Illi ademit libertatem, per ea vota, quibus ille ſe addixit. Eumque coegit, ut pro ipſius gloria labores ſuſciperet. Triplici hoc charactere facile eſt oſtendere Sanctum hunc vere captivum eſſe amoris J. C. *Ego vinctus in Domino.*

Ad oſtendendum autem ipſum captivum fuiſſe amoris proximi, ſatis eſt probaſſe, illum fuiſſe divini amoris captivum, qui ab amore proximi divelli nullatenus poteſt. Hoc autem facili negotio probatur. 1. Quia ſemper concupivit opem ferre pauperibus, & captivis, quinimmo etiam ſe pro illis vadem, ſponſoremque, præbere, ſeque in eorum vincula tradere. 2. Quia deſideriis addidit facta, ſe ipſum in hoc opus impendens, atque inſtituens Ordinem, cujus officium eſſet in Captivorum redemptione verſari.

PARAGRAPHUS II.

Fontes ex quibus hauriri copia poteſt ad propoſitas Sermonum Synopſes exornandas, & Auctores, qui de hoc egunt Argumento.

INter opera Innocentii III. pulcherrima invenies elogia vitæ, ac laborum S. Joannis de Matha. Auctores qui verba fecerunt de S. Joanne de Matha cum elogio, vel qui vitam ejus ſcripſerunt.

Bzovius in ſupplemento Annalium Baronii ad annum 1194.

Sabellicus in Eneade quinta verba facit de inſtitutione Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis per Sanctum Joannem de Matha.

Chaſſanæus de hoc verba facit in libro de Mundi gloria parte quarta.

Aubertus Miræus in Originibus Monaſteriorum.

Octavius Pancirolus in libro, cui titulus: *Theſaurus abſconditus urbis Romæ*, verba facit de S. Joane de Matha; ubi agit de illius vita, morte ac ſepultura.

Valerius Andreas Belga in Belgica Bibliotheca.

Didacus Guſman Sancti noſtri collegit hiſtoriam, ex archiviis, & MSS. Conventuum Ordinis.

Inter Opera, & Chronica Patrum Ficqueras Carpi, & Lopez, qui eruditiſſimi habentur, uberior, quam alibi hujus argumenti copia invenietur.

Pater Macedo ex S. Franciſci Familia lucubratus eſt vitam S. Joannis de Matha, & S. Felicis Valeſii, ex peculiari devotione, qua illos proſequebatur.

P. Elias de Rochefort ex reformata Congregatione Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis in lucem edidit compendium vitæ eorumdem Sanctorum.

Tritemius Abbas, Poſſevinus, Cardinalis Bellarminus aliique plures Auctores de hoc ſummis cum laudibus loquuntur.

Adeſt & liber, quem Religioſus aliquis ex Ordine ſuo edidit, continens vitas S. Joannis de Matha, & S. Felicis Valeſii Inſtitutorum Ordinis Trinitatis, & Redemptionis Captivorum. Hinc ea mutuati ſumus, quæ ad Sancti noſtri Panegyricum texendum melius poterunt conferre.

P. Croiſet in ſuis Aſceticis exercitationibus pro Menſe Februario eximium habet compendium vitæ, ac factorum Sancti hujus.

Nonniſi manuſcriptos de S. Joanne de Matha Sermones inveni, non ſecus ac de S. Petro Nolaſco Ordinis de Mercede Concionatores Recentes. Inſtitutore. Biroat tamen edidit Panegyricum Beatæ Virginis ſub hoc titulo de Mercede, ubi plurima inveniuntur ad S. Nolaſcum pertinentia, eique cum S. Joanne de Matha communia.

Idem Biroat Sermonem habet in laudem Sancti Raymundi Nonnati de Mercede, & Pater Senault Oratorii alterum ejuſdem argumenti, ubi plures ſunt loci, qui S. Joanni de Matha poſſunt congruere.

PARAGRAPHUS III.

Loci, exempla, & Biblica applicationes ad S. Joannem de Matha quatenus Redemptionis Captivorum inſtitutorem.

Loci.

SPiritus Domini ſuper me, eo quod unxerit Dominus me, ad annuntiandum manſuetis miſit me, ut mederer contritis corde, & prædicarem captivis indulgentiam, & clauſis apertionem, ut conſolarer omnes lugentes, ut darem eis coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro ſpiritu mœroris. Iſaiæ 61.

Mementote diei hujus, in qua egreſſi eſtis de Ægypto, & de domo ſervitutis, quoniam in manu forti eduxit vos de loco iſto. Exod. 13.

Reducet Dominus captivitatem tuam, & miſerebitur tui. Deuter. 30.

Populus tuus eſt, & hæreditas tua, quos eduxiſti de terra Ægypti, & de medio Fornacis ferreæ. 3. Reg. 8.

Tribulatio proxima eſt, & non eſt, qui adjuvet. Pſ. 21.

Clamaverunt juſti, & Dominus exaudivit eos, & ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos. Pſ. 33.

Cum averterit Deus captivitatem plebis ſuæ, exultabit Jacob, & lætabitur Iſrael. Pſ. 13. 7.

Mitto vos ſicut oves in medio luporum. Matth. 10.

Qua libertate Chriſtus nos liberavit. ad Gal. 4.

Venite benedicti Patris mei.... In carcere eram, & viſitaſtis me. Matth. 25.

Amen dico vobis, quandiu feciſtis uni ex fratribus meis minimis, mihi feciſtis. Ibidem.

Vinctis compaſſi eſtis. ad Hebr. 10.

Mementote vinctorum. Ibid. 13.

Ego vinctus Chriſti Jeſu. ad Philem. 1.

Optabam ego ipſe anathema eſſe a Chriſto pro fratribus meis, qui ſunt cognati mei ſecundum carnem. ad Rom. 9.

Volebamus tradere vobis non ſolum Evangelium Dei, ſed etiam animas noſtras, quoniam cariſſimi nobis facti eſtis. 1. Theſſ. 2.

In hoc cognovimus caritatem Dei, quoniam ille animam ſuam pro nobis poſuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere. Joann. 3.

Obſecro vos ego vinctus in Domino, ut digne ambuletis vocatione, quâ vocati eſtis cum omni humilitate, & manſuetudine. Epheſ. 4.

Redemptionem miſit Dominus populo ſuo. Pſ. 10.

Caritas Chriſti urget nos. ad Cor. 5.

Exempla, & figuræ ex Bibliis deprompta.

S. Joannes de Matha comparatur Moyſi, qui divinitus ereptus fuit ex aquis Nili.

PRovidentia, quæ Moyſem ex univerſali cæde, quæ omnes filii Iſrael ad necem conquirebantur, ex Nili fluctibus eripuerat, ubi centies illi pereundum fuiſſet; expectavit donec illi per ætatem par eſſet gratiam referendo, ac libertatem pro libertate retribuendo, educens populum hunc de captivitate, in qua jampridem jacebat. Magnus hic legislator cum jam adoleviſſet, re ipſa ſuam replevit vocationem cogens Ægyptium Regem, ut Iſraelitis iter permitteret in deſertum, ubi Deo vero erant ſacrificaturi. S. Joanni de Matha nonnihil huic ſimile contigit. Quippe Dei Filius non illum ex procelloſo Mundi hujus Oceano ſubduxerat, ubi periculum aderat, ut mergeretur, niſi ut illum deſtinaret ad educendos captivos Chriſti cultores de captivitate, in qua apud Barbaros detinebantur; namque ad vocationem hanc implendam, recens novum ſancti Inſtituti genus comminiſcitur, quod explicito voto ſe in adigat, ac ſollemni profeſſione ſe adſtringat ad liberandos Chriſtifideles, qui in Infidelium carceribus detinentur, eoſque, ut ſancti hujus Inſtituti profeſſores recipiant, atque polliceantur fore, ut propriam etiam libertatem obligent ad procurandum alienam. Non ſecus ac ille primus legislator ſuam libertatem, ac vitam periculo objecit, ut Dei populum liberaret: Sanctus noſter Patriarcha ſemetipſum expoliuit, ut omnia ſuſtineret e Barbarorum ſævitia ad liberandos de captivitate Chriſtianos, qui in eorum vinculis gemunt.

Deus ut olim Moyſi, ſic S. Joanni de Matha hoc de medio flammæ præcipit.

In Sancti hujus Patriarchæ vita illud potiſſimum adnotandum eſt, quod vitæ ejus narrant Hiſtorici, nempe dum Pariſienſis Antiſtes illum ſacerdotali gradu inſigniret, impoſitiſque manibus ea pronuntiaret verba: *Accipe Spiritum Sanctum*, repente igneam columnam palam de Cælo dilapſam ſuper Sancti noſtri caput quieviſſe: unde pii viri argumentati ſunt unctionem Spiritus S. in anima illius operatam fuiſſe eodem temporis articulo, quo Præſul illi manus imponebat, eique ſacrum hunc imprimebat characterem, quo a mundo, omnibuſque mundanis rebus ſecernebatur. Deumque ſenſibili hoc prodigio connotaſſe, Sanctum hunc gloriæ ſuæ devotum jam eſſe, & ad miniſteria ſuo amore, & caritate digna eſſe deſtinatum. Nam ſicut Deus uti volebat Sancti hujus viri miniſterio ut ex Barbarorum manu liberaret Fideles in adeo crudeli ſervitute gementes; videtur, huic inter flammas munus hoc voluiſſe committere quemadmodum Moyſi præceperat de ardenti, incombuſtoque rubo, ut populum ſuum de Ægypti educeret ſervitute. Hæ ſaltem fuerunt ſapientes eorum animadverſiones, qui huic adfuerunt prodigio, ubi audiverunt Deum in Eccleſia novum Ordinem inveniſſe Captivis redimendis devotum.

S. Joannes zelatus eſt J. C. quæ venit ovem quæ perierat.

Veritas eſt magis cum reverentia admittenda, Dei Filium in mundum veniſſe ad peccatores nequiſſimos convertendos. Ipſe in montibus reliquit oves novem ac nonaginta, quas in tuto eſſe putabat, ut illam quæreret, quæ majori in periculo verſabatur. Nequiſſimus quiſque peccator ſit miſſionis ejuſdem ſubjectum, quia peccatores ſunt objectum amoris ejus; & ſi Phariſæi ſuperbi hoc in illo exprobrare auſi ſunt, illis reſpondit, ſe veniſſe ad eos curandos, qui ægrotabant, & fore, ut illis Publicani in regnum cæleſtem præcederent. Joannes de Matha eodem animatus ſpiritu ægros inquirit, ut curet; derelictos, ut adjuvet; pauperrimos, ut eis ferat opem. Pauperes, qui in patria ſua patiuntur, ſuos habent Paſtores, & homines caritate refertos, qui eis afferre poſſunt ſolatia; ſed quiſnam erit pater, patronique loco Fidelibus, qui in infidelium manus inciderunt? Barbaris in regionibus illis, quin fratres inveniant, qui ærumnarum miſerti eos recreent, inveniunt Tyrannos, qui tribulationes eorum ſibi vertunt in ludibrium. Vita eorum juge Martyrium eſt, mala ſunt extrema, ſed Joannis caritas non ſecus ac illa Salvatoris noſtri nullis eſt finibus circumſcripta. Seſe devovet quæſiturus eos, qui ex Fidelibus ſunt maxime derelicti, licet maria ſint traducenda, periculo objicienda libertas, atque adeo ipſa etiam vita, ut illis opituletur.

Quomodo S. Joannes ſpectaret labores atque pericula in quibus ſe ſe objiciebat captivorum redemptionem tentando.

Tertullianus loquens de carceribus, atque vinculis primorum Fidelium, qui Martyrio ſubeundo erant deſtinati, eos Academias vocabat, ubi teterrimis ſuppliciis perferendis ſe præparabant; ita S. Joannes de Matha ſpectabat vincula, & captivitatem, cui ſe ipſum, ac Religioſos ſuos objiciebat, ſuum inſtituens Ordinem. Ex inde præparavit eos, animumque ſuum ad vincula in Barbarorum carceribus perferenda. Lenitas, quam cum Infidelibus iſtis ſeſe gerit, primum eſt adminiculum, quo utitur votorum ſummam conſecuturus, eorumque ſævitiam ſuperaturus. Ipſorum quoque utitur avaritia, ut de eorum crudelitate triumphet. Jam optatæ victoriæ partem retulit, cumque tunc prima vice non poſſet perſolvere pretium redemptionis pro omnibus captivis, ultro propoſuit, ſe libentiſſime permanſurum in vinculis, ut libertatis ſuæ jactura ſuppleret parti pecuniæ illius, quæ ad omnes redimendos requirebatur, niſi Deus aliunde ſuppeditaſſet ea, quæ deerant; ne Sanctus hic Patriarcha in ſervitutem abduceretur. O admirabilem Joannis caritatem, quæ magnificum perhibet teſtimonium ardoris zeli ipſius, & quæ effecit, ut ille inſignem referret victoriam de ſe ipſo, de Chriſtianorum captivitate, de crudelitate Barbarorum, & de furore Dæmonum ſitientium ſanguinem fidelium!

S. Joannes comparatur cū Habacuc prandium ferenti ad Danielē in lacum Leonum.

Teſtantur Scripturæ, Danielem Prophetam, cum captivus eſſet, & projectus in lacum Leonum, ereptum fuiſſe ex manifeſto periculo, in quo verſabatur, ut e terribilibus illis feris diſcerperetur. Alia in parte præparabat Habacuc meſſoribus prandium, cum Angelus illum crinibus arreptum repente tranſtulit ſecus hujus lacus oram, ut Prophetæ fame laboranti ſubveniret: *Portavit illum capillo capitis ſui.* (*Dan.* 14.) Nonne hæc nativa eſt imago piæ intentionis Joannis de Matha, & ſpiritus Inſtituti ſui? Quandoquidem de induſtria Ordinem ſuum inſtituit in hunc finem inviſendi Fideles captivos, vinculis onuſtos in carceribus, quos comparare poſſumus lacui Leonum, in quem conjectus fuerat Daniel; quoniam horum barbarorum crudelitas immitior, & perículoſior eſt, quam eſurientium Leonum. At quinam eſt Angelus ille, qui transfert S. Joannem de Matha ultra maria? Nempe magnitudo ſua caritatis, pia Sanctorum Filiorum ejus miſeratio, qui ſubierunt onus hoc adeo Angelis quidem jucundum, hominibus vero proſecuum. Sed ſicut Angelus capillo attollit Habacuc; ita unicum requiritur ſuperioris Joannis de Matha imperium, ut filios ſuos transferat ad exemplum Patris per fluctus atque procellas; beatiores hac in re, quam Habacuc, quod Sancto huic viro ſatis non eſt alere captivos, ſed illos e carceribus educens catenas illorum infringit.

Comparatur Samaritano Evāgelico.

Cum Samaritanus incidit in viatorem a latronibus ſecus vias Jerichuntis vulneribus confectum nulla alia de cauſa miſertus fuit, niſi propter ipſam humanitatem, quam pauper ille ſaucius præſeferebat. Hic ſibi ſimilis erat; hic erat caro ſua; ſe in illo ſaucium, & mortui proximum intuebatur. Si cernimus hoc in loco ſenſus Religionis, qui Sancto Inſtitutori noſtro detegebant Dei Filium, qui captivitatem patiebatur in perſona Fidelium captivorum; naturæ ſolius ſenſus conſideremus. Cum ille præditus eſſet tenero corde, quod facile alienis afficiebatur calamitatibus, atque infortuniis condolebat; quippe cui altè menti inſidebat magnum illud naturæ principium: Aliis fac, quod tibi fieri velles ab aliis; videbat ſe in proximo ſuo, qui alter erat ipſe; & rectum cor illius ſatis erat, ut ad captivorum ſolatium impelleretur. Sed ubi naturali heic inſtinctu alia accedunt argumenta, quæ Religio ſuppeditat, & quibus Sanctus ille vir maxime commovebatur, dicere poſſumus illum martyrem fuiſſe, cum fratres ſuos in captivitatis ſqualore videbat, & illum ſibimet ſubſidium attuliſſe, cum eorum miſeriis opem afferre nitebatur.

S. Joannes de Matha comparatur S. Paulo, cui Macedo apparuit eum obſecraturus, ut opē ferret populo eum expoſtulanti.

Sancto huic noſtro accidit viſio illi ſimilis, quæ S. Paulo obtigit, qui viſus ſibi eſt videre Macedonem in ſomnis eo in ſtatu, qui cor illius ad miſericordiam ciebat, humilibus, enixiſque precibus deprecantem, ut relicta ea regione, in qua verſabatur, traduceret in Macedoniam, ut populos de idololatriæ tenebris educeret, oſtendendo illis divinum illud lumen, quod in Mundum venerat, ut omnes homines illuminaret. Ita S. Joannes de Matha caritate refertus erga captivos, eorum ſentiens ærumnas, quaſi ille ipſe in captivitate fuiſſet, ſecum recogitans conſilia, quibus illos eriperet e captivitate, ubi gemebant. Has inter cogitationes quibus ſollicita caritas urgebat illum, ut modum excogitaret illis opem ferendi, non Macedo quidem, ſed Angelus apparuit illi habens utrinque captivum catenis vinctum, invitaturus eum, ut illos de captivitate liberaret, qui S. Joanni mentem immiſit Ordinem inſtituendi, qui erga Fideles in captivitate poſitos eamdem haberent caritatem & zelum, ut illis opitularentur, eoſque eriperent de ſervitute. Ambigi nequit, quo minus ſi cogitaremus pœnas, atque cruciatus, quibus ſubeundis quotidie calamitoſi illi obnoxii ſunt, eniteremur imitari Magni iſtius Sancti viri exemplum, aliquid ſaltem ex opibus noſtris collaturi, ut ex ſtatu adeo triſti ac duro illos liberaremus.

Comparatur S. Petro in carcere poſito, qui liberatus fuit ab Angelo.

Apoſtolorum Actus teſtantur, cum S. Petrus in carceris ſqualore detineretur Eccleſiam preces fudiſſe, ut a Deo illius libertatem obtineret, & a Deo Angelum miſſum fuiſſe, qui eum liberaret. Dicere ſimiliter poſſumus, Divinam Providentiam miſeratam malorum Eccleſiæ ſuæ miſiſſe S. Joannem de Matha, velut Angelum, ut liberaret eos ex hujus Eccleſiæ membris, qui in barbarorum carceribus erant catenis onuſti. Et profecto quis dubitat divinam Providentiam, & precibus fidelium, & aſpectu malorum, quæ captivi patiuntur, non immittere liberatores Angelos ad infringenda vincula & catenas, quibus ſervi tot detinentur apud inimicos gloriæ ſuæ, ut eorum opera illis impertiat gratias, quæ neceſſe ſunt ad illos in fide roborandos tot inter ærumnas, quibus in infidelium carceribus conficiuntur? Nonne dicere poſſumus, hos Angelos eſſe S. Joannem de Matha, & Religioſos illius, qui viſibilium inſtar Angelorum traducunt maria, ſuſtinent procellas & tempeſtates Oceani eodem munere perfuncturi, qua ſpirituales illæ mentes, non ſolum in animas miſerorum cæleſtes conſolationes infundentes, ſed educentes etiam eorum corpora de putidis carceribus, ubi jampridem inſepulti jacebant?

Sanctus hic Patriarcha Ordinem ſuum inſti-

Pia erat inter primos Fideles conſuetudo inter ſe ſtipem colligere ad reficienda Chriſti membra, quæ in ærumnis, & in egeſtate ſqualebant. Mos hic pluribus ſæculis obtinuit

in

veſtâ inſtauravit conſueta cimem pivorum fidelis redimendi captivos eiſque opitulandi.

in Eccleſia, cumque pii exercebant viri, quibus nihil erat antiquius quam educere fratres ſuos e vinculis, atque compedibus. Illi, qui in Clericis præſtabant, ideo vivere videbantur, ut eleemoſynis libertatem, atque vitam redderent iis, qui in carcerum tenebris jacebant; & Cypriani, Ambroſiique palam prædicabant, nulli rei parcendum eſſe, ut omnis pietatis, & caritatis munera præberentur iis, quos fides ſua, vel infortunium ad incitas redegiſſet; & ſæpe ſacram etiam ſupellectilem, & vaſa venumdabant, ut de barbarorum manibus id redimerent, quod Salvator de morte æterna, & dæmonum poteſtate redemerat. Paulini ſe ipſos vendebant, ut ſuas oves redimerent, & Sancti Patres ſe beatos exiſtimaſſent, ut dictitabant, ſi licuiſſet illis ſemet venumdare, ut aliquem ex vinculis poſſent educere. Ad Sanctorum horum Epiſcoporum imitationem S. Joannes de Matha ordinem inſtituit, cujus munus præcipuum eſſet ſe ſe mancipare huic operi caritatis captivos de infidelium manibus redimendi. Ipſe hoc igne caritatis ſuccenſus dicebat, ſi potuiſſet ad divini Præceptoris exemplum obire vitam pro fratrum ſalute, ſe hanc ceteris quibuſcumque gratiis prælaturum; adeo flagrabat hoc igne ſacro, quem Dei Filius in terras attulerat ea mente, ut inde omnia corda inflammaret.

Applicatio quorumdam locorum Scripturæ S. Joanni de Matha, Sancto Petro Nolaſco, & S. Raymundo Nonnato.

SPiritus Domini ſuper me, eo quod Dominus unxerit me, ut mederer contritis corde. Iſaiæ 6. Omnes Eccleſiæ Patres hæc Prophetæ verba applicuerunt J. C. Et ſane ambigi nequit, quo minus hoc oraculum ad divini Meſſiæ perſonam pertineat, quandoquidem ille ſibi hæc verba vindicavit in cœtu Judæorum, cum poſtquam locum hunc legiſſet, dixit illis: Quod hodierna die auditis, complementum eſt biblici illius verbi. Verum licet ſacrum iſtud oraculum proprie Mundi Salvatorem reſpiciat, ſuper quem requievit Spiritus S. cum omnium donorum ſuorum multitudine, reſpicit quoque miniſtros illius, potiſſimum vero S. Joannem de Matha. Et ſane nonne Spiritus Domini ſuper Sanctum hunc requievit, nonne illum unctione ſua conſecravit, ut mitteret illum ad evangelizandum pauperibus, ad eos curandos, qui erant contriti corde, ad nuntiandam captivis proximam libertatem, & ad eripiendos ex vinculis omnes, qui vincti gemebant? *Ut mederer contritis corde, & prædicarem captivis indulgentiam, & clauſis apertionem: & prædicarem annum acceptabilem Domini: ut conſolarer omnes lugentes.* Poteſt ne verbis magis perſpicuis denotari Sancti hujus Joannis de Matha vocatio? Verba, quæ Meſſiam deſignant, non ne connotant etiam magnum hunc Dei famulum, ordinemque illius, cujus omne munus, ac finis eſt ſolatium afferre fidelibus captivis, contritis corde, eorum infringere vincula, eoſque in libertatem vindicare.

Poſſumus quodammodo ipſum redimere redemptorê ſolatiû ferentes captivis, ſeorum libertatem procurantes.

Quod uni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Matthæi 25. Verba hæc a Salvatore ipſo prolata palam oſtendunt per ſingularem amoris ſui applicationem illum ſemet poſuiſſe in perſona pauperum, captivorum, & eorum, qui injuſte alienum ſuſtinent perſecutionem, ut cieat in nobis caritatem ac efficientius hominum corda commoveat cogitatione hujus fœderis, quod habent cum illo: & ſicuti Patres vulgo dicant Dei Filium pati in omnibus membris ſuis, eſurire in perſona pauperis, ſitire in perſona ſitientis; dicere etiam poſſumus illum captivum eſſe inter barbaros in perſona captivorum, & eadem vincula, quibus miſerorum fidelium manus adſtringuntur, nectere quodammodo ipſam J. C. libertatem; idque eo magis, quod præter ſenſibiles eas calamitates, quæ oculis noſtris videntur, non deeſt in carceribus illis captivitas inviſibilis, quæ prohibet Sanguinis ejuſdem efficientiam, prohibens libertatem Evangelii? Hæc erat S. Cypriani ſententia, cum hac uſus eſt ratione ad Fidelium pietatem excitandam, eiſque perſuadendum, ut adirent carceres Martyribus ibi in compedibus poſitis opem laturi. *In Captivis Fratribus nobis contemplandus eſt Chriſtus; & redimendus eſt de captivitate, qui nos redemit de morte.* Utimini ergo oculis fidei, & Chriſtianæ pietatis luminibus, ut videatis Salvatorem, eumque in fratrum veſtrorum perſona reſpiciatis. Opus eſt, ut illum de ſervitute eruatis, qui vos de morte eruit, & ſcidit catena, quæ dæmonum tyrannidi ſubjiciebant. Ille veſter Redemptor fuit; eſtote quodammodo Redemptores illius. Dux vobis erit S. Joannes de Matha in pio hoc opere; ille vobis viam ſtravit, quæ fortaſſe inhoſpita videbatur; fuit ille captivorum redemptor; vos ex parte ſaltem eſtote, effuſas ad eos mittentes eleemoſynas. *Bireat.*

Inſtituta Joa de Matha, & S. Felicis Valeſii caritas.

Iſti ſunt viri Miſericordiæ, quorum pietates non defuerunt: cum ſemine eorum permanent bona. Eccli. 44. Mundi Principes gloriam ſuam ex ipſo nomine ſuo, ac terris, vel urbibus, quas poſſident, vel quas ſibi adepti ſunt, ſive everterunt, depromant. Sancti vero magnitudinem ſuam mutuantur ex ſanctitate vitæ ſuæ, & ex beneficiis, quæ in proximum contulerunt. Hæc eorum eſt gloria, hinc appellantur caritate pleni, & miſericordes: *Iſti ſunt viri miſericordiæ*. Joannes de Matha, & Felix Valeſius, hi duo eximii Servi Dei haberi debent tanquam viri duo Miſericordiæ, & infinitæ caritatis. Hi ultro citroque ſeſe animarunt ad ſanctum hoc exercitium, & viſi ſunt famulari, atque opitulari pauperibus ſancta cum æmulatione. Sed quibuſnam pauperibus tulerunt opem? derelictiſſimis, iis, quibus ſpes omnis dempta erat revidendi patriam, & ſuos; illis, quorum fides periculum ſubierat inter Infideles naufragium faciendi; illis quorum fides multis variiſque artibus tentabatur modo blanditiis, modo cruciatibus, utque crudelitate. Hæc ſunt objecta pereonis caritatis virorum iſtorum miſericordiæ. *Iſti ſunt viri miſericordiæ &c.*

S. Joannes novam caritatis ſpeciem antea inuſitatem excogitavit.

Nam cum liber eſſem ex omnibus, omnium me ſervum feci, ut plures lucrifacerem. 1. Ad Corinth. 9. Qui vero ſuccenſus eſt zelo, intelligit quamcumque jacturam lucrum eſſe, cum hac ratione animas Deo lucrari poſſumus. Cum aſſequimur rite ſpiritum ſervitutis J. C., nihil nobis humile, ac nimis abjectum videtur. Sancta cupiditas ſalutis animarum jugulat honoris cupiditatem. Ecce tibi Sanctum virum, qui non abnuit in captivitatem abduci cum captivis, ut illos de crudelis ſervitutis jugo ſurripiat. Jactura hæc, quæ omnium maxima dicitur, quandoquidem nihil libertate pretioſius, & antiquius, illi tamen ſit lucrum, ita enim animas J. C. lucratur. Servitus hæc, cui ſe objicit, nihil habet humile, & abjectum; quandoquidem ipſe J. C. humiliavit ſe factus omnium ſervus, quo pacto pretioſam hanc extulit captivitatem ſuper omnem celſitudinem. Servitutem hanc ſanctam, & nobilem Sancti noſtri Patriarchæ Joannis de Matha Filii ſibi cooptaverunt, eodem ſuccenſi ſpiritu, quo celeberrimus eorum Inſtitutor; & non renuunt inter vincula detineri, ut ex illis Chriſti Fideles eximant. Hactenus ille opes ſuas impenderat, ut eſurientes aleret, ac nudos veſtiret; ſed ecce recentem miſericordiæ ſpeciem eo præſtantiorem, quo magis ignorabatur, hoc eſt ſuam etiam libertatem, vitamque ipſam periculo objicere ad fratrum ſuorum vincula infringenda, pluresque Deo animas lucrandas.

Convertit miſerorum lacrimas in vocas exultationis propter inexpectatam, eorum liberationem.

In convertendo Dominus captivitatem Sion, facti ſumus ſicut conſolati. Pſal. 125. Diuturnitas captivitatis Iſrael, & modica ſpes, quæ illis affulgebat libertatis aſſequendæ, omnem illis adimebat ſpem; & quo magis hæc videbatur abeſſe, eo jucundior accidit ipſis conſolatio, cum ea ſervitutis jugo exuti fuerunt, ita ut ſecundum vim verborum autographi, liberatio ipſa illis ſomnium viſa fuerit. Sed nonne in hac captivitate Sion, & in gaudio, quo tunc populus ille exultavit, videmus imaginem eorum, quæ evenerunt, cum S. Joannes de Matha prodiit ad captivos de Infidelium manibus eripiendos? Tunc dici potuit inter gentes, magnificatus eſt Dominus facere cum eis; tunc miſeri illi captivi ineffabilibus conſolationibus repleti ſunt, & jure in epicinia, & gaudii cantica proruperunt: *Tunc repletum eſt gaudio os noſtrum, & lingua noſtra exultatione.* Fierine poteſt, ut in his heroice factis Sancti hujus noſtri non admiremur opus liberalis dexteræ Dei in miſerorum eorum captivorum favorem? Nonne magnum hoc fuit ſtuporis argumentum qui id intuiti ſecum dictitabant: *Magnificavit Dominus facere cum eis*; & captivi illi, facti liberi, jure ſuo concinebant: *Magnificavit Dominus facere nobiſcum.* Deus vincula noſtra confringens liberalis magnificentiæ ſuæ præbuit exemplum.

Adventus S. Joannis in Africam comparatus cum adventu Filii Dei in Mundû.

Magnificavit Dominus facere nobiſcum; facti ſumus lætantes. Pſ. 125. Nobis aperuit Dominus theſauros magnificentiæ ſuæ; quod nos affecit lætitia. Non ſecus ac veteres Iſraelitæ de captivitate ſua in libertatem aſſerti, non reparata ſolum libertate gaudebant, ſed lætabantur etiam quod Dei ſui providentia, ac bonitas ab omnibus gentibus prædicaretur, & gloria afficeretur; namque ſemper ad ſupremam hanc gloriam omnia ſeferenda accepta ſunt: ita Fideles captivi per S. Joannem de Matha liberati triplici ex cauſſa exultabant, prima quarum erat, quod inde cognoſceretur Deus, & a nationibus omnibus celebraretur, ac diceretur feciſſe magnalia apud eum per ſervum ſuum: deinde quod Benefactoris ſui gloria apud gentes inclareſceret; denique vero quia flentes in lacrimis miſiſſent ſemina ſua, & in gaudio, ac exultatione meſſem peragerent. Ita Domine, S. Joannis de Matha miniſterium nobis iterum ob oculos ſtatuit, & antiquas miſericordias tuas erga Patres noſtros, quos de Ægyptia captivitate liberaſti per fulgentia miracula, & recentes miſericordias, quas per J. C. filium tuum ſuper fideles effudiſti. Etenim nonne ſanctus ejuſdem adventus illis fuit dies redemptionis, quemadmodum fuit adventus famuli tui Joannis in Africam, ut Chriſtianos captivos educeret? Utrique erant captivi, utrique in tenebris erant, ſedebantque in regione umbræ mortis, cum lux illis oborta eſt, qua illuminati fuerunt: *Sedentibus in regione umbræ mortis, lux orta eſt eis*; (*Matth. 4.*) Cum hoc tamen diſcrimine, quod J. C. lucis origo eſt, Joannes autem lucem mutuatus eſt ab eo, qui illuminat omnem hominem venientem in Mundum.

S. Joannes de Matha miſſus a Deo pro captivis fidelibus redimendis.

Redemptionem miſit Dominus populo ſuo. Pater æternus homines ea caritate complexus eſt, ut illis dederit Unigenitum Filium in pretium redemptionis eorum, & ut illos ex dura dæmonis eriperet captivitate. Filius vero homines ita dilexit, ut ſe ſe pro illis tradere voluerit, non ſolum, ut pro illis perſolveret, eo modo, qui celſitudini illius non videretur officere, ſed qui illum uſque ad mortis crucem humiliaret, patientem pro illis, qui pati debuiſſent. Captivos autem ita Dominus adamavit, ut ſuſcitaverit S. Joannem de Matha, qui illos & de infidelium jugo, & de peccati, dæmoniſque ſervitute redimeret. Omnia concurrunt, ut nos de hac Dei voluntate in hoc Sancto Viro perſuadeant; quippe omnia bona ſua tribuens potius oculis conjicit in pauperes captivos, quam

quam in alios, qui non in tanto periculo verſantur. Itaque dignus habitus fuit cæleſti viſione, quæ palam oſtendit illi, caritatem ipſius in redimendis captivis eſſe impendendam, & unum hunc ob finem Inſtitutum ſuum efformavit, donec in mortis articulo poſitus Religioſis ſuis hoc veluti teſtamento legaverit admirabili cum fervore dicens, eos in hoc potiſſimum futuros veros Filios ſuos, ſi digne ſatis tanto hoc miniſterio perfungeremur.

Charitas S. Joannis de Matha fuit Dei amor, & proximi.

Caritas Chriſti urget nos. 2. Cor. cap. 5. Dei amor, & proximi, ſola extiterunt objecta omnium actionum S. Joannis de Matha. Omnes vitæ ipſius circumſtantiæ colligantur; ubique Caritas renidere videbitur. Ab ipſa pueritie æque ſe Deo, & proximo devovit; Deo quidem per votum caſtitatis; proximo autem bona ſua pauperibus diſtribuens: Deo vacans oratione, quæ illius præcipua facta fuit alimonia, ac deliciæ; proximo, illum redimens de captivitate: Deo, cujus cauſam ſuſcepit, impugnans errores, qui ævo illius oborti ſunt; proximo, deterrens illum ab ineunda cum hæreticis conſuetudine, tanquam divini Verbi corruptoribus: Deo, ſerviens illi ſanctiſſimo, & æquiſſimo cultu; proximo vero, Inſtituens Ordinem pro captivis redimendis, qui ſub crudeli Barbarorum ſervitio ſquallebant. Ergo Dei ſimul amor, & proximi æque urgebant Sanctum hunc Patriarcham, qui penitus ſe ſe utrique devoverat: *Caritas Chriſti urget nos.*

PARAGRAPHUS IV.

Loci, ac Sententiæ Patrum, & Auctorum, quæ S. Joanni de Matha poſſunt applicari quoad Redemptionis Captivorum Inſtitutorem.

IN captivis fratribus nobis contemplandus eſt Chriſtus, & redimendus de captivitate, qui nos redemit de morte. S. Cyprianus.

Tanto quiſque perfectior eſt, quanto perfectius ſentit dolores alienos. S. Gregorius lib. 19. Moral.

Omnis ſumma Chriſtianæ diſciplinæ in miſericordia, & pietate &c. S. Ambroſ. de officiis.

Miſericordia largior, ubi fides eſt promptior. Nihil tam commendat Chriſtianum, quam miſeratio caritatis. Idem ibidem.

Nulla omnino re, perinde ut miſericordia, Deus conciliatur, quandoquidem nec aliud quidquam Deo magis proprium eſt, quippe quem miſericordia, & veritas præcedant. S. Gregorius Nazianzenus orat. de paupertatis amore.

Beati illi, qui ſubveniunt miſeris, quoniam illi rependitur, ut per miſericordem Dominum de miſeria liberentur. S. Auguſtinus de Sermone Dominico.

Miſericordia virtus tanta eſt, ut ſine illa cætera & ſi ſint, prodeſſe non poſſint. S. Leo in ſerm. de Apoſtol.

Miſericordem eſſe, eſt habere miſerum cor de miſeria aliorum; quando illam reputamus quaſi noſtram. S. Thom. in Matth. cap. 5.

Miſericordia opus præcipue in redimendis captivis poſitum eſt, quod præſtantiſſimum eſt opus; quoniam & animam a periculo abjurandæ fidei, & corpus a viliſſima ſervitute liberamus, quare ita in re inſignem pietatem declarant ſuam, qui vinctis commiſerentur. Unde S. Paulus Hebr. 10.

Nam & vinctis compaſſi eſtis &c. 3. *Mementote vinctorum ſimul vincti.* Salmeron tom. 5. tract. 10.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologiæ fontibus hauriri poſſit hoc in argumento.

Diverſis Ordinibus Religioſis in Eccleſia ſua cuique eſt peculiare miniſterium, Ordinis S. Joannis de Matha munus eſt liberare captivos de manibus Infidelium. Ordo Sanctiſſimæ Trinitatis peculiariter devotus eſt redemptioni captivorum.

COnſtans principium, & de quo inter omnes facile convenit, eſt varios ordines, quos in Eccleſia conſtitutos videmus, inſtitutos eſſe ad opem ferendam variis neceſſitatibus, quibus premitur, & ad exequenda divinæ providentiæ conſilia in illam, & in varios ſubditos illius. Alii per humilitatem, ac ſubmiſſionem ſuam mundi vanitatem impugnant; alii gulam, & ebrietatem frequentibus jejuniis: alii zelo ſuo peccatorum converſionem procurant; alii pauperibus ferunt opem pluribus officiis, per quæ de illis benemerentur. Non deſunt, quorum caritas ad mortuos etiam ſe potiſſimum extendat; & ex hac diverſorum membrorum varietate conflatum eſt Myſticum Eccleſiæ corpus. Sed licet Sanctiſſimæ Trinitatis ordo aliquid ex diverſis hiſce functionibus teneat; tamen præcipuus ejuſdem ſpiritus, & ut ita dicam, proprius illius character eſt, ex voto, ac profeſſione in captivorum redemptionem ſe impendere. Hic ille Sanctus Ordo eſt, cujus Religioſi ſeſe ad maria trajicienda aſtringunt, procellas, atque tempeſtates provocant, ut fidelium eleemoſynas ferant, & liberent eos de crudeli captivitate, qua apud Infideles premuntur.

Mundi hujus divites conſtituti, ſunt in ſolatium pauperum.

SS. Patres de ſæculi divitiis loquentes in hac veritate conſentiunt, mundi hujus divites conſtitutos eſſe tanquam divinæ Providentiæ ſupplementa, pro pauperum ſolatio. Cum enim Deus, inquiunt illi, vel ſic voluerit, vel permiſerit hanc fortunarum inæqualitatem, tenetur per leges providentiæ ſuæ calamitoſorum neceſſitatibus conſulere. Hoc autem non ſemper per ſeipſum præſtat, ſed in locum ſuum ſubſtituit divites ad replendum hoc miniſterium; & ad ſingulos eorum illud refertur Spiritus S. verbum: *Tibi derelictus eſt pauper; orphano tu eris adjutor.* (*Pſalm.*) Quod Patres de Providentia generatim docent, illud transferre poſſumus ad peculiarem hanc Dei Providentiam erga captivos, & ad hanc Eccleſiæ partem, quæ tot malis in barbarorum regione torquetur. Si minus illi proſpicit per ſeipſum immediate, liquet ab eo Ordinem Sanctiſſimæ Trinitatis ſuffectum fuiſſe, qui omnibus illius conſulat neceſſitatibus, eamque de Infidelium manibus eripiat. Singulis Ordinis hujus membris Deus miſeros illos egenos commendat; in illis quieſcit, ſciens eos nihil prætermiſſuros, quod libertati cum animæ, tum corporis eorum conducat.

Servitus [illegible] naturalis homini poſt peccatum.

Cum Patres noſtri jugum excutere conati ſunt ejus obedientiæ, quam Creatori debebant ſuo, ſtatim exuti fuerunt Imperio mundi, & deinceps ſervitus unicum eſſe cœpit, propriumque hominis bonum. Hinc captivitas communis facta eſt non Judæis tantum, atque Gentilibus, ſed omnibus terrarum populis; in quibus ſervitus de jure gentium facta eſt. Fatendum eſt nihilominus, ambitionem, avaritiam, & crudelitatem jure ſæpe abuſas fuiſſe, & ſervitutem hanc in veram captivitatem mutaſſe, idque eouſque ut captivos ad brutorum conditionem redigeret contra legem naturæ, & rationis lumine. Sed Dei Filius in mundum deſcendens Eccleſiam ſuam voluit conſtituere in ſpiritu libertatis, ut Apoſtolus inquit; & ex Chriſtianorum politia ſervitutem exturbavit. Conſtantius primus fuit Chriſtianus Imperator, qui legibus ſuis Evangelicam probavit libertatem, ipſumque captivitatis nomen ſuſtulit. Itaque quatenus Chriſtiani, atque ad gloriam deſtinati, a Salvatore gratiæ libertatem accepimus, quæ ex peccati captivitate, dæmoniſque ſervitute nos eruit. Licet tamen homines hoc pacto integram adepti fuerint libertatem, cum dolore videmus plures chriſtianos captivos, qui in barbarorum carceribus gemunt, & amiſerunt libertatem corporis, & in periculo verſantur faciendi jacturam libertatis animæ; difficile quippe eſt permanere fideles Deo inter effrænes crudelitates, quas barbari exercent in calamitoſos ad fidei abnegationem ex eis extorquendam. Ut tot tamque terribilibus malis mederetur mundi Redemptor in Eccleſia ſua voluit conſtituere redemptores alios in Religioſis Sanctiſſimæ Trinitatis, qui potiſſimum operam ſuam locarent in procuranda libertate corporis, & animæ miſeris pauperibus; educentes eos de ſervitute adeo dura, eoſque in libertatem filiorum Dei vindicantes.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis, recentibuſque Concionatoribus loci in S. Joannem de Matha.

Felix ingenium, & pia educatio S. Joannis de Matha.

SAnctus Joannes de Matha a natura præſtantiſſimum ſortitus eſt ingenium, mentem perſpicuam, ac illuminatam, ac propenſiones, & ſtudia paria ingenio, & conſilia, quæ de eodem fovebat providentia, quod illi fuit inſtar fundamenti ad Sapientiam acquirendam, & poſſidendam. Inter ipſa balbutientis ætatis primordia interlucebat cor factum propter Deum, & proximum, propter Caritatem, & Religionem. Nemo unquam melius explevit monitum illud S. Hieronymi ad Romanam Matronam; ut ante cætera filia ejus primos intuitus in cælum attolleret, & balbutiens lingua ejus aſſueſceret, adorabile J. C. nomen proferendo. Gratia, & ratio ætatem prævenerunt; ejus judicium maturum fuit, cum alii vix ſunt rationis participes, eoque uſus non eſt, niſi ut Deo animæ, corporiſque ſui ſacrificium offerret. Hoc in facto ſequebatur parentum ſuorum impreſſionem nobilitate quidem inſignium, virtute autem inſigniorum. Cum ſanguine hauſit ab illis ſemina eorum, quæ toto vitæ ſuæ curriculo peregit. Miſeratio, qua illi afficiebantur proximi intuentes calamitatem, in filii animum migravit, & ſicuti ſemper diligentiſſimus fuit in omnibus, quæ ab illo poſcebat Deus, nunquam detrectavit eos caritatis actus, quos proximo debebat. Nunquam prava hominum exempla in corde, vel mente illius aditum invenerunt: quinimmo in eodem vim amiſerunt, quippe qui peccatores tanquam hominum calamitoſiſſimos intuebatur. Illos etiam homines vocare indignabatur, dicens, eo quod injuriam rationi ſuæ inferebant propter morum nequitiam, nequaquam mereri, ut hoc appellarentur nomine, quod illos tantum decet, qui vere rationis luminibus utantur. In Juſtorum duntaxat cœtibus intereret. A puerilibus ludis ejus abhorruit pueritia, quæ in ea maturitate tranſacta fuit, quæ via in ſapienti ſene exigenda fuiſſet. Provectionis ætatis oblectamenta adoleſcentiæ illius nullam aſperſerunt labem. Omnes illius dies pleni fuerunt, eamque ſibi legem irrogavit, ut a ſtudio ad preces, a precibus ad ſtudium gradum faceret. Ideoque tantum in Sanctorum ſcientia profecit, ut factum fuerit exemplar volentium exercere virtutem; in ſcientiis vero humanis ita præſtitit, ut magiſtri, doctoriſque lauream fuerit aſſecutus. *Magiſterii lauream adeptus, & virtutum ſplendore enituit.* *Recens Auctor.*

Idem argumentum.

S. Joannis de Matha conſanguinei virtutibus ſuis, quam dignitate ſpectabiliores eo majorem ſuſceperunt curam inſtitutionis illius, qua mater ipſius illum devoverat Deo, & ſub Beatiſſimæ Virginis præſidio collocaverat. Cum illi felix obtigiſſet ingenium, cor docile, ac temperamentum ſuave, celeriter ad virtutem conformatus fuit. Nullus in ipſo deprehenſus fuit niſi nobilis, & chriſtianus affectus, ac dicere poſſumus pueritiæ nugas illi ignotas extitiſſe. Nullam niſi in

pieta-

pietatis officiis oblectationem nanciſcebatur. Oris habitus mitis, & modeſtus, verecundia, & candor illius innocentiam indigitabant. Modicum puer fuit, modicum etiam adoleſcens. Amor ejus erga Deum, miſeratio erga pauperes, tenera erga Sanctam Virginem pietas ab ineunte pueritia certa fuere præſagia eminentis ſanctitatis, ad quam erat perventurus. Cum patri ejus perſuaſum eſſet mentem dilectiſſimi filii non minus ſtudiis capeſſendis parem eſſe, quam cor aſſequendæ virtuti, miſit illum, ut litteris operam daret, voluitque ſimul iis omnibus artibus exerceri, quæ nobilem decent. His Joannes vacavit, atque profecit; & multitudo variarum facultatum, nihil ejus obfuit virtuti. Eam ſibi vitæ regulam propoſuit, ut in ſtudium tempus neceſſarium transmittens, permitteret etiam ſuo fervori, ac zelo tempus ſingulis diebus in pietate proficiendi. Pecuniam, quæ ſubinde a parentibus ad ipſum mittebatur in ſolatiis impendendam, pauperibus erogabat, ac ut ſe a ſtudiis, atque laboribus recrearet, noſocomia inviſebat, & ea eo tempore hanc iniit conſuetudinem ægris ſingulis ſextis feriis inſerviendi. *P. Croiſet in Exerc. pietatis.*

S. Joannes illuſionem veritus conſulit directorem ſuũ.

Joannes utpote qui norat quot illuſionibus ſit obnoxia probata pietas, & virtutem adverſitatibus immunem ſæpe degenerem eſſe, & in ſuperbiam migrare, timere cœpit; & ſalutem ſuam in fuga conſtituens, decrevit mundo vale extremum dicere, & quærere tutum virtuti perfugium in ſolitudine. Verum metuens, ne ſuis inhærendo cogitationibus ſeipſum deciperet, conſilium capere voluit, haud ignorans quam periculoſæ plenum ſit opus aleæ, ſuis inhærere luminibus; & gratias, quas a Deo accipimus, nonniſi per humilitatis, & obedientiæ organum ad nos pervenire. Conſuluit ergo confeſſarium ſuum, qui cum cæleſti lumine afflatus eſſet, & diutina rerum polleret experientia, non prætermiſit omnes explorare cauſas, propter quas operabatur, ut cognoſceret, utrum quid levitatis, & inconſtantiæ deprehenderet in adoleſcentis vita, eumque hortatus eſt, ut etiam atque etiam negotium hoc Deo commendaret. Æqui boniqve fecit Joannes de Matha hæc omnia conſilia; & qui illius conſcientiam moderabatur, brevi intellexit conſilia Dei de hoc adoleſcente, cui præcepit ille, ut iiſdem ſeſe per ſanctum receſſum præpararet. *Ex Sancti vita.*

Joannes Confeſſarii monitum in deſertum aufugit.

Joannes de Matha ſapientibus Confeſſarii ſui monitis adhærens, poſtquam humanioribus ſtudiis feliciter finem impoſuiſſet, ad tempus ſe in ſolitudinem conceſſit. Repentina iſta ſeceſſio conſanguineis illius non modicam attulit moleſtiam, qui cum illum unice amarent, abſentiam ejus pati non poterant, niſi ægre, & gravate, potiſſimum vero ignorantes cuinam cauſæ præcipitem fugam hanc referrent acceptam. Sibi enim perſuadere non poterant, cum jam in illo tantam verecundiam, ſapientiamque fuiſſent admirati, illum ob levitatem aliquam diſceſſiſſe, neque locus illis erat credendi aliquo actum fuiſſe licentiæ ſpiritu, vel obedientiæ, quam illis præſtiterat pertæſum quodcumque aliud præterquam voluntatis ſuæ imperium excuſſiſſe. Neſcii ergo unde hoc factum fuiſſet, et utrum divino id conſilio, & juſſu accidiſſet; diu, ac fruſtra conquiſitum Deo in ſacrificium obtulerunt, preceſque ſuas iterantes, tandem ex ſecunda revelatione intellexerunt, receſſum illum divinitus fuiſſe inſtitutum. Sanctiſſima enim Virgo, quæ piæ matri illius apparuerat, dum uterum adhuc terret, iterum eidem apparuit, cumque illam conſolata lacrimas abſterſiſſet, affirmavit, quam primum filium ejus affuturum, ſed antea opus eſſe, ut Dei conſilia adimpleret, et ſe dignum præberet eo munere, quod ipſi divinitus erat committendum. *Ex eadem vita.*

Joannes in ſolitudine ſeſe penitus dat contemplationi. Magnas ſuſtinet tentationes.

Donec adoleſcens ſolitarius noſter in nemore horrenti, ac a mundo procul repoſito, Dei magnalibus vacat, quemadmodum non alios habebat teſtes myſtici hujus commercii inter ipſum, & Deum, quam Angelos ejuſdem ſpectatores, nihil de eo certi poſſumus afferre. Illud unum, cujus facilis patet conjectura, aſſerere poſſumus, ipſum tunc ſuas pœnitentias, jejunia, & auſteritates ingeminaſſe. Verum eſt illum poſtmodum aperire debuiſſe directori conſcientiæ, vitæque ſuæ, quidquid ſibi in deſerto contigerat; prælia quæ dæmon ipſi exciverat, laqueos, quos tetenderat, varia, & importuna phantaſmata, quæ ſeſe illi obtulerant, ut eum deterrerent a cæleſtis vocis obedientia; naturæ repugnantiam, quam fuerat expertus, & ſexcentos denique obices, quos communis inimicus opponere conſuevit ſanctis animabus, & quos divina juvante gratia ſuperaverat. Illi etiam aperuit inſignes gratias, quibus cælitus auctus fuerat poſt tam gravia certamina, glorioſaſque victorias; intimas cum Deo communicationes quæ deſertum illud in deliciarum paradiſum converterant, ubi totum vitæ ſuæ ſpatium traducere optaſſet. *Vita eadem.*

Joannes Dei juſſu Pariſios ſecedit, ut Theologiæ vacet.

Deus cum magna iniiſſet de juvene hoc Eremi cultore conſilia, eum patriam domum repetere jubet ad ſuos, qui cognita Dei voluntate illum Pariſios miſerant, ut Theologicis ſtudiis operam daret. Sed Joannes ſciens ſcientiam ſine pietate inanem eſſe, & mentem inflare, peculiaria vero lumina ex ſe ſola, niſi caritas adſit, perſtringere, & in præceps adducere, ubi Pariſios pervenit, nunquam ſtudio vacabat, niſi antea prolixæ orationi vacaviſſet; atque probe tenens Deum eſſe ſcientiarum Dominum, in oratione conſueverat ab eo petere lumina, a quo tot præclaras hauriebat cognitiones; plura ad aram, quam ex libris diſcebat; cumque Dei unius ſit aliquem momento doctum efficere, & ille ſe ſancti hujus noſtri inſtitutorem præbuiſſet, mirum non eſt ſi tam brevi in aliorum doctorem evaſerit. Nil erat menti illius invium; quæſtiones obſcuriſſimæ, quæ doctiſſimo cuique negotium faceſſere ſolent, eidem ita perſpicuæ videbantur, eaſque tanta perſpicuitate enodabat, et facile inde judicium inferri poſſet illum ab eodem Spiritu Sancto fuiſſe eruditum. Scientia profecto illius infuſa potius erat, quam adquiſita, & licet illi eſſet ingenium ſublime, & admirabilis percipiendi vis, & ſtudii aſſiduitate, jugibuſque vigiliis conaretur illam perficere, ſimpliciter tamen nonnullis amicis ſuis ab eo ſciſcitantibus, undenam tot lumina hauſiſſet, reſpondit ex oratione, divinorumque myſteriorum meditatione illa ſe mutuatum fuiſſe. Sane ſcientia ſua tantam nominis celebritatem adeptus eſt, ut magiſtri, doctoriſque nomen ſimulac Diſcipuli promeritus fuerit. *Vita eadem.*

Eo Pariſiis degēte quilibet illius amicitiam optavit.

Donec adoleſcens Joannes de Matha Pariſiis ſubſtitit, quilibet cum eodem neceſſitudinem inire ſtuduit propter inſignem ſanctitatis ejuſdem celebritatem. Omnia ejus colloquia prorſus erant divina; ſibi conciliabat animos cum quibus loquebatur; & fatebantur omnes, ſe ab illius aſpectu nonniſi ægre, & cum ſumma virtutis ejuſdem admiratione diſceſſiſſe. Inter eos, qui eidem maxime familiares extiterunt, princeps facile fuit inſignis Joannes Lotharius, ex antiqua Comitum Signiæ domo, qui deinceps Romana purpura inclaruit, & mox ad ſupremum Pontificatus apicem evectus fuit aſſumpto nomine Innocentii III. Adoleſcens hic Princeps Pariſios migrarat, ut extremam adjiceret manum ſublimibus ſcientiis, quas labore comparaverat. Ubi primum Joannem agnovit, arctiſſimum amicitiæ fœdus cum illo conjunxit: Cumque eſſent genere, ætate, ingenioque pari, æque pias ſanctaſque fovebant affectiones, æque in bonum ferebantur, neque aliud iis erat conſilium quam Deo inſerviendi; invicem ſibi adhæſerunt, eorumque animæ fere ſeparari non poterant. Nihil ſane inter illos ſecretum erat; ultro citroque ſibi invicem ſecretas cogitationes aperiebant, cumque revelaſſet Joanni Deus ſua de Lothario conſilia, quadam die cum eodem colloquens dixit fore ut brevi ad S. Petri ſolium extolleretur. *Vita Sancti.*

Ejus vitæ ratio ita fuit admirabilis ut totus vacare videretur operibus miſericordiæ, totus orationi, totus ſimul ſtudiis.

Quod vim adjiciebat ſermonibus Sancti Joannis de Matha, eique tantam circumquaque nominis celebritatem pariebat, erat vitæ ipſius ſanctitas. Tota vitæ ejus ratio ſermo erat diſertiſſimus, vitaque omnium virtutum exemplar, ita ut eorum, a quibus agnoſcebatur, oculos in ſe converteret omnium, qui bonis ejuſdem exemplis, potius quam verbis erant illecti. Et profecto videre ne poterat aliquis, quin alliceretur, adoleſcentem, qui meliore diei parte in precibus abſumpta ſtudiis ſuis tempus neceſſarium impenderet, & reliquam partem in Xenodochiis, & carceribus inviſendis traduceret, ut verecundis pauperibus in abditas cellas ferret eleemoſynas, vel obviis per compita ſtipem erogaret. Videbatur quotidie poſtquam ſtudiis vacaſſet, colligere manum egenorum; quos domum ſuam deducebat, ut eos aleret, ſæpe ſe paratis abſtinens epulis, ut ea aliis comedenda præberet. Geſtiebat ille his menſæ accumbentibus miniſtrare; quodcumque ſibi a parentibus ſuggerebatur, ſtatim ab illo erogabatur, & ſæpe etiam emendicabat, cum largitatibus ſuis nummi deeſſent. Vix credibile eſt, quomodo ſatis temporis illi ſuppeteret ut has ſimul omnes ſanctas actiones conjungeret; & qui illum in Templis vidiſſet, hic ſane dixiſſet omnem illius curam eſſe, in orationibus, curam, quam gerebat pauperum, totum illum occupare, ſimulque totum tempus ſuum in ſtudiis impendere: adeo perfecte iſthæc omnia exequebatur. His tamen nihil obſtantibus evaſit non poſtremus inter Pariſienſis Facultatis doctores. *Vita eadem.*

Invitum Pariſienſis Antiſtes ſacris illū initiatum, quo tēpore ignis columna ſuper caput ejus apparuit.

Eminens Joannis de Matha ſanctitas Pariſienſi Epiſcopo comperta ſatis, & explorata, Præſulem illum impulit ad gregis ſui utilitatem Sanctum Joannem ad Sacerdotium evehere. Sed hæc dignitas Sanctum noſtrum deterruit. Obediendum tamen fuit, & Deus ipſe ejus conſecrationem proſequi voluit non vulgaribus gratiis; ignea quippe columna viſa eſt capiti ejus inſiſtere eo temporis articulo, quo illi manus imponebat Epiſcopus. Hoc miraculum, quod in illius Ordinatione contigerat, omnes in eam ſpem erexit, futurum ut in ejuſdem prima Sancti Sacrificii celebratione aliquid inauditum contingeret. Qui in expectatione dum hoſtiam conſecraret, viſus eſt nonnullis luminibus circumfundi, & in ipſa ejuſdem elevatione aliquantulo oculis in ſuperiorem aræ partem defixis permanſit. Tunc vero illi angelus apparuit ſub adoleſcentis ſpecie candida indutus tunica, & in pectore crucis imaginem referens rubri, cæruleique coloris; hinc inde habens homines duos catenis onuſtos, qui ſe captivos eſſe ſatis oſtendebant. Ex hac viſione intellexit Joannes, ſe a Deo ad magnum aliquod opus deſtinari; credidit tamen ſibi recentia Dei mandata eſſe expectanda, ac obſequens omnibus divinæ providentiæ conſiliis dicebat cum Apoſtolo: *Domine, quid me vis facere? (Act. 9.) Auctores varii.*

S. Joannes inviſit ſanctum Eremitam, de ante conſilio ſuo illū conſulturus.

Cum S. Joannes de Matha verba fieri audiſſet de quodam Eremita, cui nomen Felix Valeſius, qui in ſpecu quodam diœceſis Meldenſis clauſus vitam ducebat, illum convenit, conſulturus, & deliberaturus cum illo de iis, quæ ſibi divinitus fuerant inſpirata. Sancta neceſſitudo, quæ tunc primum inter duos hoſce viros inſignes coaluit propter conſiliorum conformitatem, ac ſimilitudinem virtutum, ac ſenſuum, palam oſtendit, illos divinitus electos fuiſſe, ut uterque ſimul ſpartam eamdem procurarent. Significari non poteſt quonam fervore

eter-

uterque ſimul certatim ad omnium Chriſtianarum virtutum praxim excitaverint ſe. Immodicæ erant eorum auſteritates, vigiliæ, & jejunia perennia, & oratio eorum erat negotium. Quadam die cum prope fontem de bonitate Dei verba facerent, viderunt ad ſe adventare cervum inter arborea cornua deferentem crucem illi parem, qua ornatus erat Angelus, qui S. Joanni de Matha primum celebranti apparuerat. Miraculum hoc coegit Sanctum noſtrum ut ſocio aperiret viſionem ſuam, & hinc uterque inierunt conſilium ſemet devovendi redemptioni fidelium, qui in Turcarum, aliorumque Barbarorum captivitate gemebant. *P. Croiſet.*

S. Joannes de Matha eligitur ſolum a Chriſto non de infidelium verum etiam de peccati ſervitute redimendos.

Antequam vobis exhibeam varia SS. Joannis de Matha, & Felicis Valeſii munera in redemptione captivorum, quandoquidem erant uterque Ordinis Sanctæ Trinitatis Inſtitutores; animadvertendum eſt Sanctum Joannem non appellatum dumtaxat fuiſſe ad unum hoc miniſterium, verum etiam ad liberandos fideles de ſervitute vitiorum; qua in re en quomodo ſe gaſſerit. Permiſit Deus, et duodecimo ſæculo peteretur undique Eccleſia pluribus Hæreſum generibus, quæ illi exeidium portendebant. Inter abominabiles ſectas illas, Valdenſes, Albigenſes, & Apoſtolici majora Religioni Chriſtianæ detrimenta inferebant. Simulata primorum continentia; ſpecioſa ſecundorum paupertas, & poſtremorum zelus mendax cum omnigena errorum, & impietatum varietate conjuncta, ſpecioſos tamen colores præſeferentia, omnibus fere populis fucum fecerant, quorum rudis ſimplicitas, ut plurimum, non ſecernit hæc dogmatum genera, & verum a falſo nequaquam ſejungit. Eo tempore tres ſummos homines Eccleſiæ ſuæ largitus eſt Deus, Sanctos videlicet Joannem de Matha, Dominicum, atque Franciſcum, quos opponeret triplici hæreſum generi; quas ſinguli pro modulo ſuo, & ſecundum Dei præceptum impugnarunt. S. Dominicus Albigenſes prædicationibus ſuis; S. Franciſcus fallacem Valdenſium paupertatem, paupertate vera, & Evangelica; & S. Joannes de Matha Apoſtolicos ita nuncupatos, quia ſe veros eſſe dictitabant Apoſtolos, immediate miſſos a Deo ad reformandam Eccleſiam; dum econtra nihil inauſum atque intentatum relinquerent ad illam per teterrimas impietates evertendam; abrogantes partem Sacramentorum, potiſſimum vero Baptiſmum, quem infantibus negabant, adorabili Trinitati eripientes eos, qui ſalutari lavacro non abluti e vita migrabant. Igitur S. Joannes de Matha zelo ſuo vere Apoſtolico, æque ac jejuniis, precibus, & prædicationibus ſuis novos hos errores evertit; ſed præcipue per cultum, atque adorationem, quam procuravit, ut divino huic myſterio haberetur, non ſolum in Ordine ſuo, qui hoc peculiariter profitetur, verum etiam in Eccleſia univerſa. Igitur Deus in lucem edidit Sanctum hunc ad devotionem hanc inſtaurandam, quæ jam extincta fere videbatur, æque ac ad Fideles de Maurorum, Turcarumque manibus eripiendos, ubi innumera patiuntur mala, & ſemper in fidei periculo verſantur. *Ex vita hujus Sancti.*

Auſteritates S. Joannis de Matha: inde quod vocaret ſanctitate Capitivorum, ad quam perfectionem vocatus fuerat.

Quemadmodum Sanctus noſter nomen gerebat glorioſi Præcurſoris Filii Dei, atque in feſtivitatis ejuſdem pervigilio in lucem editus erat; credidit ſibi imitandas eſſe illius auſteritates, ac vitam pœnitentem: & ſicuti de magno Propheta ille teſtatur Evangelium, quod neque biberet, neque manducaret: Joannes, & Felix ſocius ejus, hoc enim utrique commune eſt, adeo modico victu alebantur, ut extra naturæ neceſſitates poſiti viderentur. Aqua & panis vulgo erant Joannis alimonia, quibus ſi quando addebat legumen aliquod, id efficiebat, ne filii ejus obſtupeſcerent, & ne illorum imbecillitas ineptos redderet imitandis auſteritatibus, vigiliis ejus, quæ æque admirabiles erant, ac ejus jejunia; quæ omnia cum in pœnitente ſeparari minime poſſint, æque ac cetera ad abſolutiſſimum perfectionis gradum evexerant. Somnum reſpiciebat non ſolum tanquam mortis imaginem, verum etiam tanquam animæ ſervitutem; ubi omnes illius facultates nullis aptæ ſunt muneribus obeundis; quam ob rem illum veluti ſupplicium aliquod fugiebat. Aſſueverat corpus ſuum ad moleſtam hanc neceſſitatem ſuperandam, vel ſi quid quietis carpebat, quod naturæ negari non poteſt, id tanta cum præcautione præſtabat, ut cor illius vigilaret, donec corpus ad duas, vel tres ad ſummum horas reficeretur, idque humi ſolum; quod ejus ut plurimum erat cubile. *Vita Sancti.*

Sancti ambo Romæ ſe conferunt, ubi Pontifex inſtitutum eorum approbat, eiſque magna concedit privilegia.

Ambo iſti Sancti non ambigentes amplius quominus a Deo vocarentur ad procurandam libertatem fidelium ſub crudeli Infidelium ſervitute gementium, Romam adire cogitarunt, ut Pontifici ſummo ſuam mentem aperirent, & ab illo, quid ſibi faciendum eſſet, edocerentur. Sed donec ille deliberat, utrum recens hoc Inſtitutum ſibi ſit approbandum, necne; cum jam eorum caritate, ac zelo illectus, Sanctum illorum conſilium non ſine laudibus excepiſſet, cæleſtis ei contigit viſio, quæ omnem illi dubitandi abſtulit locum; cum enim in Lateranenſi Baſilica ſacris operaretur myſteriis; Angelum vidit eadem veſte, atque cruce ornatum, qualis S. Joanni apparuerat. Sanctus igitur Pontifex novum hunc approbavit Ordinem, voluitque, et quicumque illum amplecterentur, candida veſte uterentur cum bicolori cruce, rubra quidem, & cærulea ante pectus, & arrepta occaſione ex myſtica iſta colorum varietate juſſit appellari Fratres ex Ordine Sanctæ Trinitatis, Redemptionis Captivorum. Sanctus noſter tunc inſtitutus fuit miniſter, vel Generalis Superior, cumque Pontifex cumulaſſet utrumque Eremitam beneficiis, eorumque Ordinem privilegiis, dimiſit illos etiam, atque etiam hortatus, ut inceſſanter ad hoc opus juxta inſtituti ſui finem incumberent. *P. Croiſet in exercit. pietatis.*

Inſtitutum hoc ingenti plauſu in mundo recipitur.

Satis exprimi nequit quo plauſu recens Sanctæ Trinitatis Ordo univerſo in orbe Chriſtiano fuerit acceptus. Cum opus eſſet Dei, quamprimum admirabilibus incrementis inclaruit. Hi chriſtianæ Caritatis Heroes ubique gentium habebantur, tanquam Angeli Cælo delapſi, a Deo miſſi ad liberandos de infidelium ſervitute captivos. Galliæ Rex Philippus Auguſtus illos beneficiis cumulavit. Princeps neſcio quis nomine *Cerfroe* dono eis dedit locum ipſum, ubi Ordo hic ſua habuit incunabula, & ubi ſtat adhuc prima Ordinis domus. Sanctus noſter longe plurimas ædificavit, creditoque earum regimine S. Felici Valeſio, Romam ſe contulit, ubi a Summo Pontifice donatus fuit Eccleſia, & domo S. Thomæ de Formis. Communitas brevi frequentata fuit, ibique Joannes præſtantiſſimos miniſtros erudiit. *Vita Sancti.*

Inſtituto hoc indigebat Eccleſia propter barbarorum perſecutiones.

Si unquam recenti hoc Inſtituto indiguit Eccleſia, ut celeres illi ferret ſuppetias adverſus ea mala quibus affligebatur; hoc procul dubio tempore indigebat, quo Infideles perſequebantur Chriſtianos, qui tunc temporis crebro in manus eorum incidebant. Mauri Hiſpaniarum partem ſua ſub ditione tenebant; Saraceni in Palæſtina ſingulis diebus recentes de Chriſtianis triumphos agebant; Tartari jugiter irruptiones faciebant in Podoliam, Ucraniam, aliaſque partes Pannoniæ finitimas, quas ſe brevi Chriſtianis ademturos minitabantur. Byzantinum imperium variis ſchiſmatibus ſciſſum quotidie ſenſim in Barbarorum dominationem ruebat. Ubique terrarum infideles illæ nationes late omnia depopulabantur, & inauditas exercebant crudelitates in Chriſticolas, qui in manus eorum incidebant: & proculdubio lacrimæ, ac juges gemitus tot captivorum fidelium in cælum aſcendentes Deum flexerunt, qui ut illos ex tot pœnis eximeret, & de vinculis liberaret, voluit in Eccleſia ſanctum hunc ordinem Inſtitui per Sanctorum Joannis de Matha, & Felicis Valeſii miniſterium, Ordinem, cujus non aliud munus eſſet, quam tot captivorum libertatem procurare; & voluntatem hanc ipſe Summo Pontifici aperuit. *Ex vita eadem.*

Deus revelat S. Dominico inſtitutionem Ordinis SS. Trinitatis.

Neque modica fuit S. Joannis de Matha, ſociique ejus gloria, non eodemque tempore juſſos fuiſſe a Deo recentem hunc Ordinem inſtituere; dignatus quoque Deus eſt hoc magno Patriarchæ S. Dominico aperire. Res ita acta, tranſactaque eſt. Sanctus hic vir Valentiæ ſtudiis operam navans egregiis virtutibus, factiſque heroicis tantam ſibi nominis celebritatem conciliaverat, ut tanquam Sanctus palam haberetur, & vulgo omnes ſeſe illius precibus commendarent. Mulier quædam, cujus frater in Maurorum manus inciderat, & in præſenti verſabatur periculo fidei, aut vitæ amittendæ, acceſſit ad Dominicum illum obteſtatura, ut fratris libertatem a Deo precibus impetraret, minime dubitans ſe illam ab eo eſſe obtenturam. Dominicus feminæ dolore commotus, at multo magis imminenti fratris periculo, in hæc erupit verba, quæ illi ſtuporem injecere. Nihil equidem facere poſſum, ait, pro fratre tuo, neque precibus, neque opibus. Peccator ſum, cujus rationem Deus habiturus non eſt; ſum adoleſcens, nihil poſſidens; ſed tibi polliceor, recipioque me æquo, ac libenti animo in ejus locum ſubiturum, & memet beatum exiſtimaturum, ſi me captivum pro illius libertate procuranda tradere poſſem. Obſtupuit mulier, & ſolum enim obteſtata eſt, et pro fratre preces effunderet. Confeſtim id Sanctus peregit, cumque ſe ad crucifixi pedes provolviſſet, vocem hauſit dicentem ſibi; te ad captivorum redemptionem non deſtino, alia mihi ſunt de te conſilia. Ad hoc miniſterium Pariſienſem Doctorem elegi, nomine Joannem, cujus caritatem, virtuteſque omnes aliquando admiraberis. *Ex vita eadem.*

S. Joannes jamjam in Africa trajecturus a Summo Pontifice legatus mittitur in Dalmatiam.

Quamvis Joannis vota Africam ſpectarent, ut ſeipſum traderet, quemadmodum reſtabatur, in commutationem pro aliquo captivo Chriſtiano; illum apud ſe Pontifex remoratus eſt, ut ejuſdem uteretur conſiliis in impeditiſſimis majoris momenti negotiis. Igitur S. Joannes miſit duos ex Religioſis ſuis Marochium, qui ſtatim centum atque octuaginta ſex ex Chriſtianis Captivis redemerunt; quæ res adeo zelum Sancti Patriarchæ inflammavit, ut jamjam in Africam ire cogitaret, cum Summus Pontifex ei Legati Apoſtolici dignitatem conferre decrevit, antequam captivorum redemptioni manus admoveret, miſitque illum in Dalmatiam. Dalmatia licet fortiter adhæreret Eccleſiæ per fidem, ab ea tamen per morum licentiam ſeceſſerat. Ibi gentium late graſſabatur corruptio; & populorum eorum licentia erat Religioni dedecori, & contumeliæ. Libidines, turpiſſima quæque flagitia, injuſtitiæ, odia, inimicitiæ nulli parcebant, ut ſibi ſatisfieret. Crimina, quæ pudor appellare vetat, publica erant; Verbo, Dei lex in Dalmatarum corde jam obſoleverat. Nihilominus tot inter flagitia ſatis admirari non poſſumus pietatem Regis, illis imperantis, qui ſolus in Regno totum fidei ſpiritum retinebat. Princeps hic cum nihil reliquiſſet inauſum, atque intentatum, ut tot malis mederetur, ad ſupremum ſe convertit Pontificem maxime ardentem zelo procurandi gloriam Dei, nunciumque Romam miſit oratum, ut urgentiſſimo malo quam celerrimam afferret medicinam. S. Pater illectus hoc jucundiſſimo nuncio pii hujus Regis zelum in Sacro Cardinalium cœtu expoſuit, decretumque fuit, ut ibi Synodus haberetur, & eo mitteretur Legatus; qui Summi Pontificis nomine illi præeſſet. Omnes conjecerunt oculos in Joannem de Matha. Opinio, quæ apud omnes percrebuerat meritorum, & altiſſimæ eruditionis ejuſ-

dem

dem ſummaque in rebus agendis dexteritatis, omniumque eximiarum qualitatum, quæ exquiri poſſunt in homine, cui legatio talis mandanda eſt, quibus accedebat vitæ Sanctitas cum virtute miracula operandi conjuncta, omnes in hanc mentem injecit ad hoc adeo ſublime miniſterium hoc digniorem eligi poſſe neminem. Tunc ſummus Pontifex, qui antea illum purpura inſignire voluerat, ut huic legationi major lucis, atque auctoritatis fieret acceſſio, iterum illum adniſus eſt inter purpuratos deſcribere. Sed obſtitit Joannes, cujus rarum humilitatis exemplum in eam ſpem omnes erexit forte, ut negotium illud perquam optime verteret. Neque illos ſua ſefellit opinio, quemadmodum ſumus narraturi. *Ex vita Sancti.*

Convertit omnem aulâ Regis Dalmatici. Iterum ſacram purpuram detrectavit.

Eccleſiaſticæ diſciplinæ inſtauratio, reformatio morum, totius aulæ converſio nequaquam ſoli fructus extiterunt Legationis Dalmatiræ, populos confirmavit in fide, eoſque obedientiæ Sanctæ Sedis ſubjecit, atque pluribus oſtendit miraculis, quid valeat Legatus, qui ſanctus exiſtat. Pontifex illum reducem non flectere potuit, ut oblatam jam reciperet dignitatem; cedendum fuit ejus humilitati æque ac zelo; ac permittendam, ut in Africam votorum ſuorum objectum traduceret. Quo ubi pervenit, inflammavit fidem fere collapſam in quamplurimis captivis. Martyrii deſiderium omnem illi mortis terrorem abſtulerat; Indefeſſus illius zelus in officiis caritatis eo proceſſerat, ut prope fuerit, ut a Barbaris jugularetur. Repertus eſt in Tuneti urbe vulneribus ſaucius; innatans in ſanguine ſuo, nimis ſe beatum exiſtimans, quod dignus habitus fuerit, qui aliquid pro Jeſu Chriſto pateretur, palam profeſſus, ſin minus Martyrium nanciſci poſſet, ſaltem id cupere ut in captivitate detineretur. *Ex eadem vita.*

Tuneto egreditur cum ingenti captivorum numero quos redemerat.

S. Joannes de Matha extrema flagrabat cupiditate ſanguinem ſuum pro fide effundendi; ſed Domino alia erant de hoc homine conſilia. Poſt labores plurimos Tuneto egreditur cum omnibus captivis, quos redemerat. Vix navim conſcenderat, cum Barbari illum certæ morti objicere ſtudentes furentium inſtar navim ingreſſi auferunt gubernaculum, ſuccidunt mala, diſcerpunt carbaſa, & non ambigentes amplius, quominus Sanctus cum ſuis facturus eſſet naufragium, illos ad ventorum, ac fluctuum arbitrium dimittunt. Sed Sanctus noſter in Deo confidens plenuſque fide, qua erat ſummus, ſuum, fratrumque ſuorum pallia ventis expandit, Dominum orat, ut navis patronus eſſe velit, atque in genua procumbens, & Crucifixi imaginem manu tenens ſeſe providentiæ curis commiſit. Profecto geſſit Deus curam famuli ſui, ſociorumque, qui ſub tanto duce paucis diebus Oſtia portum ſubiarunt. *Ex vita eadem.*

Quo in ſtatu haberentur Adeles captivi ante S. Joannis Inſtitutum.

Ad cognoſcendam caritatis S. Joannis de Matha magnitudinem, & quam optime ſit meritus de Eccleſia, quantumque debeat Ordini illius, qui in iiſdem caritatis officiis erga Chriſtianos captivos perſeverat, animus advertendus eſt ad miſerrimum ſtatum, in quo erant hæc Jeſu Chriſti membra, antequam Deus Joanni hanc mentem iiſdem opitulandi inſpiraret. Summa erat captivorum horum miſeria. Sine veſtibus fere, ac ſine cibis in tetri carceris partem imam relegabantur, unde non educebantur, niſi ut venales objicerentur tanquam jumenta in nundinis, in quibus virium eorumdem fiebat periculum. Heri eorum, erant quoque illorum tyranni, atque tortores, qui illorum cruciatus ingeminabant, prout illos in fide cernerent conſtantiores. Ægrotabant illi; in angulo ſtabuli relinquebantur ſine ulla ope, & quod illos ad deſperationem adigere poſſe videbatur, id erat, quod nulla illis affulgebat ſpes ex tam infelici ſtatu emergendi. Sed Joannes de Matha ſeſe illis offert liberatorem. Ædificat, & inſtituit xenodochia, carcerum illorum caliginem pervadit, agit cum eorum dominis de pretio libertatis eorum, eiſque corporales ſimul & ſpirituales Medicos procurat. Quænam ſortis mutatio! Quænam Deo agendæ ſunt gratiæ eo quod huic adeo ſublimi miniſterio prælegerit famulum in eodem perſolvendo fidelem adeo, qualis extitit Sanctus hic Patriarcha! *Auctor Anonymus.*

Alia deſcriptio calamitatis captivorum.

Fingite vobis eas calamitates, quas Chriſtiani apud Infideles captivi ſuſtinent. Heu! Numquid illis ſydera ſuaves influxus inſtillant? quippe in altiſſimis carcerium ſepulti, quo diei lumen non penetrat, neſcirent quidem in Cælo fulgere ſydera, niſi alias illa vidiſſent. In arctis illis tetriſque carceribus rabidum reciprocant aerem. Numquid illis fructus terra producit? quoniam nunquam veſcuntur illis, & panis, qui illis ad victum præbetur, adeo modicus eſt, adeoque malus, ut vix viliſſimum quodvis jumentum aleret: *Tibi* Joannes, *derelictus eſt pauper; orphano tu eris adjutor.* (*Pſal. 9.*) Hos tibi pauperes Salvator credidit; hi carceres ſunt, ubi a te illos jubet conquiri. Cæleſtibus viſionibus te dignatus eſt Deus, ut hos calamitoſos homines redimeres, atque etiam pro illis objiceres libertatem. Joannes de Matha currit, evolat eo, quo vocatur a Domino, maria tranat, procellas provocat, Barbaros adit, denique pactam pro ſingulis mercedem perſolvens eripit de eorum captivitate miſeros, qui alioquin ad extremam adigebantur deſperationem. *Idem.*

Captivorum redemptorum gaudia.

Difficile profecto eſſet vobis omnia aperire gaudia, quibus calamitoſi illi affecti fuerant, cum repente ſe in libertatem aſſertos conſpexerunt. Fingite vobis homines vulneribus ſaucios, catenis onuſtos, in teterrimum carcerem conjectos, ſordibus obrutos, unde non emergebant, niſi ut laboribus opprimerentur, qui jumenta tantummodo decent; quibus vix fruſtum mucidi panis erat; & qui fere nudi ſceleti potius videbantur, vel ſpectra animata, & qui nonniſi figuras hominum referebant. Videre has umbras, & larvas prodeuntes repente de carcerum ſuorum tenebris tanquam ex mundo alio, exemptas vinculis, ac priſtinam libertatem adeptas. Quis dicendo aſſequi poteſt gaudium, quo illi perfuſi ſunt ad libertatis adeo inſperatæ ſpectaculum! Par fuit etiam populorum omnium admiratio, qui ſatis Deum laudare non poterant, eo quod in Eccleſia ſua Ordinem inſtituiſſet, cujus Caritas eo uſque ſe oſtendit, ut proprios objiciat filios manifeſto periculo pro fratrum ſalute. *Ex vita Sancti.*

S. Joannes de Matha redeundo proximus ad clamores multitudinis captivorum ſubſiſtit.

Nihil ultra ſupereſſe videbatur Sancto Patriarchæ poſtquam ex Barbarorum manibus ultra ducentos captivos exemiſſet; quam cum gaudio navim conſcendere, cum omnia illi ex ſua expeditione benevertiſſent. Sed gaudium hoc ſtatim interpellatum fuit clamoribus aliorum, quos in captivitate relinquebat, cum illi modus eos liberandi non ſupereſſet; quandoquidem pecunia omnis fuerat impenſa. Horum igitur calamitoſorum manus ad Sancti pedes provoluta illum per Jeſu Chriſti viſcera obteſtabantur, ut extremum adniteretur de captivitate exempturus, elata voce inclamantes, niſi eos abduxiſſet, ſe fidem eſſe adnegaturos. Hæc miſerorum vox tanquam fulminis ictus Joannis auribus accidit, & deinceps confeſſus eſt, ſe obſtupuiſſe, quod hoc temporis anima ſua a corpore avulſa non fuerit; tantam ſibi vim fieri ſenſit. Quid tunc Sanctus noſter miſericors? Se ipſum offert pro pauperibus illis obſidem: hic extremus erat caritatis ejuſdem conatus; ſed Deus, qui alia de ipſo fovebat conſilia, paſſus eſt, Religioſos fratres Joanni obſiſtere, & quemlibet certatim ſeſe pro eodem offerre. Ille dolore confectus, & neſciens quem finem huic caritatis certamini injiceret, lacrimis circumfuſus ad Sanctiſſimæ Virginis pedes procubuit profeſſus, ſe inde nunquam diſceſſurum, niſi illa neceſſariam opem ſuppeditaret. Hoc erat, ut videtur, tentare Deum. Glorioſa tamen Virgo miſerta confidentiæ filii ſui, eidem apparuit, & in manus ejus tantum argenti reliquit, quantum ad tot animas de inferno redimendas, miſeros illos de manibus Barbarorum ſubducendos, requirebatur. *Ex Sancti vita.*

S. Joannis de Matha Caritas triplici modo reſulſit.

Caritatem erga captivos a S. Joanne de Matha exercitam triplici pacto poſſumus conſiderare: Primum enim ſe ad pauperis qualitatem redigit, & ſuam obligat votis libertatem, ut factus captivis ſimilior per ſimilitudinem hanc fieret ad miſericordiam propenſior. Si igitur Sanctus hic ſeſe obligat, ſeſe propter captivos obligat; ſi ad perfectionem Evangelicam contendit, ideo contendit, ut ſuo miniſterio, quod ſibi in eorum gratiam obeundum eſt, uberiores cæli benedictiones conciliet. 2. Si ordinem inſtituit, huic non aliud officium, & munus eſſe vult, quam captivis prædicare, illos in iis, quæ ad Religionem pertinent, erudire, inter cruciatus conſolari, eoſque de ſqualore, in quo jacent vel numerata pecunia, vel propriæ libertatis pretio redimere. 3. Nobiſmet exhibere debemus magnum captivorum numerum, quem hic Sanctus, ejuſque Ordo ab ipſa inſtitutione ſua redemit. Videtur igitur Sanctus hic Patriarcha contendere, ut ſe perfectum reddat, & ad Caritatem exercendam idoneum. Videtur virtutes, zelumque ſuum tranſmittere in Sanctum Ordinem, ad caritatem hanc erga captivos perennandam. Videntur tandem Captivorum Coloniæ poſtliminio Ordinis illius beneficio redeuntes in patriam. Deus Caritas eſt; ſed Joannes de Matha, qui manet in Deo, & ipſe Caritas eſt; quia manens in Deo eodem ſpiritu animatur. *Recens Auctor.*

Captivi in vinculis gementes nos admonent exilii, in quo vivimus ſuper terram.

Audiſne vocem horum captivorum, qui per gemitus ſuos de ſervitutis ſuæ loco nos docent gemere in hoc exilio, in quo vivimus? Sedimus, inquiunt, ſecus oras fluminis Babylonis; & flevimus dum recordaremur Sion patriæ noſtræ. Fruſtra qui nos captivos abduxerant, hortabantur, ut lætitiæ cantica concineremus, qualia dum Jeroſolymæ permaneremus, canere conſueveramus: illis enim reſpondimus; Quomodo cantabimus cantica Domini in terra aliena, & catenis obruti, uti ſumus? Talis eſſe debet ſermo noſter; in hoc exilio ſuſpendere debemus muſica inſtrumenta; neque aliud promere canticum, quam turturis, quæ nonniſi gemitus edit. Sed ſimulac miſeri illi captivi præ gaudio exultarunt, ubi viderunt S. Joannem de Matha repente accedentem, ut illos de vinculis in libertatem perduceret; ſicut illi eum conſiderarunt tanquam a Deo miſſum, & ad hunc finem, & lætantes ſibique invicem gratulantes dicebant: in optatiſſimam patriam redibimus; *Lætatus ſum in his, quæ dicta ſunt mihi.* Oculos in Dei Filium liberatorem noſtrum debemus attollere, & nullum amplius ſolatium quærere in hoc exilii noſtri loco, quam ut liberemur ope illius, quem miſit Deus, ut contritos corde conſolaretur. *Idem.*

Præſtantia Caritatis quæ in captivos exercetur.

Caritas, quæ in Captivis redimendis exercetur, eſt procul dubio præſtantiſſima, quoniam in ſe omnes eminentis hujus virtutis gradus complectitur; nihil enim præſtantius eſt, quam peculiarem gerere curam hujus partis Eccleſiæ in Turcarum carceribus, & barbarorum vinculis gementis. Pars hæc omni ſubſidiorum genere maxime deſtituta eſt propter pericula animæ, & corporis, ita ut dicere poſſimus miſeros illos in inferni ſuburbiis incolere, quia nullis mundi hujus bonis fruuntur, nullamque cum hominibus habent conſuetudinem; onerati, ut videntur, gentium omnium maledictis. In manifeſto ſalutis ſuæ periculo verſantur. Fides, atque Religio, eorum æque captiva eſt, ac illorum corpora in iis catenis; & propter hoc ipſum infortunium communibus Eccleſiæ ſubſidiis

ſunt

ſtitiſſet caritatis officiis, quæ captivis in Aſtica obierat, ac inde magnum eorum numerum in libertatem vindicavit. Sed ibidem illi, quod Tuneti contigit. Plures enim vinculis onuſti ed pedes illius provoluti obortis lacrimis profeſſi ſunt ſe non poſſe alterius ſuos cruciatus perferre, & niſi redimerentur, ſe in jugi abnegandæ fidei diſcrimine futuros. Verum Deus, ad quem ille ſeſe convertit, providit ſecretis divinæ providentiæ ſuæ, quæ omnes hominum cogitationes excedunt, eoſque Sanctus e vinculis liberavit. *Ex Sancti vita.*

Sanctus ubique prædicat ad captivorũ redemptionẽ procurãdã.

Hæc erat ſumma actorum S. Joannis de Matha; fideles de barbarorum ſervitute eripere. Cum hoc illi conſilium injeciſſet Deus, zelus, & caritas illius erga miſeros nullis arctabatur finibus, eumque ſpiritu rapiebant in teterrimos Africæ carceres, ubi ipſe videbatur ſibi videre ſupplicia, quibus Fideles afficiebantur, & audire ejulatus, atque anhelitus, quos in Cælum uſque emittebant. Una hæc cogitatio illum ſolvebat in lacrimas; & ſexcenta ex corde ejus eliciebat ſuſpiria, quod indeſinenter illorum ærumnis patebat. Flagrabat anima illius ſancto deſiderio innocentes calamitoſos illos reficiendi, & omnia, quæ ſeſe illi offerebantur objecta, ei narrare videbantur cruciatus omnes, quibus miſeri affligebantur. Nonne poſſem memetipſum venumdare, jugiter ſecum dicebat captivum aliquem redempturus? Pium hoc deſiderium, quod igneo zelo alebat, efficiebat, ut quotidie de ſuggeſtu populum cieret ad miſericordiam, eoſque ad fratrum calamitates relevandas hortaretur. Acri, vividaque hypotipoſi deſcribebat mala, quæ illi propter J. C. gloriam patiebantur; extremam paupertatem, ad quam erant redacti, contumelias, quibus in ſingulas horas erant obnoxii, ſupplicia, quibus exercebantur, præſertim vero periculum, in quo verſabantur amittendæ fidei, amittentes firmitatem, atque conſtantiam per mala, quæ graviſſima perpetiebantur in ſervitute æque crudeli, ac illa, in quam infortunium ſuum illos conjecerat. Urbs Chriſtiani totius orbis caput, & Europa univerſa tunc reſonabat vocibus Concionatorum, qui ſancto zelo ſuccenſi Principes, populoſque invitabant, ut ſocia contra Infideles arma conjungerent, qui inſano cum furore quacumque arte Chriſtianam religionem oppugnabant, ut eamdem everterent. Simul ac Innocentius III. ad Petri ſedem ſublatus fuit, telluris ſanctæ adquiſitionem tanquam maximum pietatis opus ſibi propoſuit. Dolebat Chriſtianorum Principum ignavia, qui exercitus ſuos inutili ſumptu abſumebant cum finitimis de ſeſquipedali agro, & ob ineptiſſimas cauſſas decertabant. Adniſus eſt illis, quibuſcumque rationibus poſſet, perſuadere, mota inter fideles bella & illa gerentibus turpia, & Deo eſſe contumelioſa; & donec Turcæ, ac Mahumedis cultores erunt in terris, eorum minus eſſe fideles de eorum vinculis eximere. Non defuit Joannes quominus pios hoſce Summi Pontificis ſenſus late prædicaret; eique pleraque accepta referenda ſunt, quæ pro captivorum Redemptione peracta fuerunt. *Ex Sancti vita.*

Summus Pontifex de Hiſpania in Italiã evocat, ejuſdem conſiliis uſurus.

Quantumvis S. Patriarchæ noſtro in Hiſpanienſi itinere beneverterent omnia, illum tamen Summus Pontifex ad ſe revocavit in graviſſimis Eccleſiæ neceſſitatibus conſiliis ejuſdem uſurus, Albigenſium hæreſis tunc temporis omnia late depopulabatur, cumque Galliæ partem infeciſſet, & potiſſimum Occitaniam, ubi originem hauſerat ultra Alpes, & Pyreneos proceſſit, & ſeſe effundere cœperat in Italiam & Hiſpaniam, quæ jam tetræ hujus luis contagione contabeſcebant. Innocentius III. ea in occaſione præſtitit quidquid maximus quilibet Pontifex facere poterat, ut illius curſum inhiberet. Uſus eſt Miſſionibus, concionibus, collationibus, diſceptationibus, immo etiam ſeveritate erga pertinaces nonnullos, qui criminis convicti, errores ſuos abdicare nollent, inſigni affecit pœna, ut ceteros deterreret exemplo. Concilium cogere moliebatur tum ad hæreſim hanc damnandam, tum ad Palæſtinam de Saracenorum manibus eripiendam; ſed Chriſtianiſmi negotia, Principum diſſenſiones eo in loco erant conſtituta, ut nihil tale accidere poſſet e ſententia. Cenſuit ergo interim eligendos eſſe viros pietate, ac ſcientia præſtantes, qui tanquam Inquiſitores Hæreticos obſervarent. Joannes de Matha primus extitit, in quem Summus Pontifex oculos conjecit. *Vita Sancti.*

Summus Pontifex illum inſtituit Inquiſitorem contra Albigẽſes.

Summus Pontifex in Sancto noſtro cognoſcens zelum, experientiam, & ſcientiam non vulgarem cum ſumma eloquentia, quibus eminens accedebat ſanctitas; omnium harum eximiarum qualitatum cumulo eam nactus eſt ſpem, fore ut ſatis digne Inquiſitoris munere ſibidem collato perfungeretur. Quod novum officii genus cum ex eo recentem in animarum ſalute curam depoſceret, credidit Joannes ſibi fidelem reddendam eſſe rationem J. C. Vicario. Cogitatio hæc, quæ totum occupabat hominem, illum ſubjiciebat etiam laboribus, quos ſola Caritas poterat ſuſtinere. Profecto requirebatur amor æque ardens ac illius, ut tot ferret pœnas, quibus ſeipſum exercebat, ut aberrantes oves in paſcua reduceret. Se conferebat quocumque poterat invenire animas deceptas, & in ſceleſtiſſima hac hæreſi implicitas, quæ illis facultatem præbebat omnibus cupiditatibus ſuis indulgendi. Nihil intentatum, atque intentatum relinquebat, ut ab illis errorem excuteret, eaſque dæmoni ſubtrahebat, alias quidem ratiociniis, alias miraculis, quæ per illum Deus operabatur ad confirmandas veritates, quas prædicabat. Modo de ſuggeſtu palam errores impugnabat, modo privatas inſtituebat collationes, ut ſatisfaceret eorum difficultatibus, qui cognoſci nolebant; ac dixiſſes illum ſe multiplicaſſe ut animas Deo lucraretur; quandoquidem ſimul ubique ferme reperiebatur ad aras, ut precibus Hæreticorum converſionem obtineret; in ſuggeſtu, ut contra illos diſputaret, & ſeorſim, ut illos ſermonis ſuavitate deliniret. *Ex vita eadem.*

Se offert prædicandæ ſacræ Crucis militiæ in omnibus Chriſtianis regionibus.

Meditabatur Summus Pontifex crucis ſacræ militiam ad eripiendam de Infidelium manibus Palæſtinam, cumque in hoc adeo Sanctum opus vellet omnes Chriſtianos Principes conſociare, ut illos alliceret, concionatoribus imperavit, ut hortarentur univerſos rationibus a pietate, ab officio, & utilitate deſumptis. Inter hos eximios ſacræ militiæ præcones S. Joannes enituit: vitæ ejus ſanctitas, virtutum fulgor, indefeſſus labor, caritas nullis finibus circumſcripta, aliæque animi dotes, quæ auctoritatis aliquid homini conferre poſſunt, tantam vim in animos eorum obtinuerunt, ut ſe brevi parem fuerit intuitus, ſi minus in Palæſtinam, ſaltem in Africam ad captivos redimendos. Ingens illi fuiſſet gloria Principes Europæ ad tantum illud facinus comitari: immo ſperabat ea in occaſione ſe facturum quidquid Caritas, Amor, & zelus gloriæ Dei, ac proximi ſalus popoſciſſent, & omnibus miniſterii ſui officiis ſe perfuncturum; ſive objiciendo in omnia pericula vitam ſuam, ut fidelium vitam ſartam tectam ſervaret, ſeu ſe ipſum offerendo, ut eorum libertatem procuraret. Sed alia erant de ipſo Dei conſilia, & Europæ negotia non ita erant affecta, ut facile tanta hæc expeditio ſuum obtineret effectum. *Ex Sancti vita.*

S. Joannes de Matha Matiſconẽſis Concilii anima eſſicit, ut non pauca Eccleſiaſticorum lui ovitiis damnentur.

Satis liquet S. Joannem de Matha fuiſſe velut animam Matiſconenſis Concilii, coacti non ſolum, ut medicina adhiberetur flagitiis non ſolum in Illyrio, verum etiam in tota Eccleſia Chriſtiana gliſcentibus. Non afferam hæc quæcumque in eo Concilio acta, tranſactaque ſunt: peculiaris ſcribenda eſſet hiſtoria, ut omnes illius circumſtantiæ proferrentur in medium. Nam licet paucos tantum dies obtinuerit, & exiguo Præſulum numero fuerit conſtatum: res tamen, quæ in eo pertractatæ ſunt, tanti erant momenti, & ſanctæ illius Concilii Deciſiones adeo fuerunt admirabiles, ut facile recenſendum ſit in eorum numero, quæ Eccleſiæ maximam attulerunt utilitatem. Simonia tunc temporis erat perſamiliaris, proſtabant beneficia; per pecuniam aditus patebat ad ordines; Eccleſiaſtici uxorem ducebant. Illyrica tandem Eccleſia ſupra ceteras regiones erat Chriſtianæ Religionis opprobrium. Contra malum hoc ceterorum originem S. Joannes de Matha tanta eloquentia, ac vi invectus eſt, ut Concilii Patres ſtatim hoc adeo enorme ſcelus, & cetera damnaverint, & ſubſcripſerint, ut Eccleſiaſtica fulmina contorquerentur in eos, qui deinceps ita eſſent temerarii, ut in hujuſmodi ſcelera laberentur, declarantes illos indignos eſſe, & impares poſſidendis Beneficiis. *Ibidem.*

S. Joannes de Matha a Philippo Auguſto in Theologum eligitur.

Prodigia, quæ S. Joannes de Matha jugiter operabatur, generalem omnium exiſtimationem illi promeruerunt; & ſanctitatis ejuſdem fama in Regna, ac præcipue in Galliam perlata, ubi ſcientiæ ſuæ ſublimem conceptum reliquerat, non ſecus atque pietatis, a Philippo Auguſto delectus fuit, ut Lateranenſi intereſſet Concilio quatenus ejuſdem Theologus, quo honore aliquot annos antea eum decoraverat. Jam pridem Innocentius III. Pontifex ſummus hujus Concilii cogendi animum induerat, ut facilius obtineret ſacram crucis militiam inſtitui, quam meditabatur ad Terram Sanctam de Infidelium tyrannide liberandam, & ad inhibendum complurium Hæreſum curſum, quæ latius in dies ſingulos progrediebantur, quæcumque adhiberetur cura ad eas exſtirpandas. Errores Berengarii, Amalrici Carnotenſis, & Albigenſium in plures locos late ſeſe effundebant, ita ut Eccleſia æque intus diſcerperetur, ac extra oppugnabatur. Tot mala Summo Pontifici graviſſimum afferebant mœrorem, qui non potuerat adhuc Concilium cogere propterea quod Chriſtiani Principes ultro citroque ſibi bella inferebant pro ſingulorum utilitate, ac libidine. *Ex Sancti Vita.*

Rex iſte Joannem de Matha homo mittit ad Lateranenſe Cõcilium.

Cum tandem bellorum finem feciſſent Chriſtiani Principes, Summus Pontifex rationem nactus eſt indicendi Lateranenſis Concilii, quod tamdiu concupierat. A Regibus, aliiſque Dominationibus, miſſi fuerunt Doctores qui aptiſſimi habiti fuerunt, ut ipſorum nomine intereſſent. Philippus Auguſtus, cui explorata erant Patris de Matha merita, in hunc conjecit oculos ſtructus ejuſdem meritis, zelo, & ſanctitate. Summus Pontifex, ex quo Rex Galliæ petierit, ut electioni tanti hujus viri ſubſcriberet, facere non potuit, quominus ſuam inde teſtaretur lætitiam. Deſiderium quippe illius, quod auguſtiſſimus ille cœtus ex Sanctiſſimis viris, atque doctiſſimis conſtaretur, illum impulerat, ut Joannes quatenus Ordinis ſui Generalis adeſſet; multa ſibi pollicitus a ſcientia, & zelo ejus in tanti momenti negotiis, quæ ibi erant pertractanda; & gaviſus eſt videns ſe præventum a Rege, qui habens comperta ejuſdem merita, tot aliis præpoſuerat, cui hoc munus committeretur. Sanctus vir, qui ſemper fuerat pertæſus hujuſmodi dignitatum, Regis præcepto non parere non potuit non ſecus ac Summi Pontificis ſtudiis, qui non paſſus ſub modio ſtare lumen tantum, jam inierat conſilium illum in Eccleſiam promovendi ad ampliora. Deſiderium itaque obtinendi Ordinis ſui confirmationem effecit, ut Romam prodiret potius veluti ſupplex, quam veluti doctor. *Vita eadem.*

Merita, & Sanctitas S. Joannis de Matha per-

Odor virtutum S. Joannis de Matha, qui apud gentes omnes percrebuerat, vitæ ſanctitas, quam homines & Angeli admirabantur, ſermonum, & concionum ejus vis, quæ corda om-

[illegible] omnium conditionis viros in ordinem ejus.

omnia ſibi conciliabat, prodigia, quæ in ſingulas horas operabatur, & quæ illum terribilem præbebant dæmoniis, quæ e corporibus ejiciebat; tantam hæc omnia illi conciliabant reverentiam, & nominis celebritatem, ut ingens virorum numerus ex qualibet conditione, ac genere bonis ejuſdem exemplis illecti mundo extremum vale dixerint, & ad ejus pedes provoluti, myſticum indumentum obtenturi, quod de Cælis allatum nonniſi ſanctificare poterat eos, qui eodem induerentur, cum potiſſimum ſummus Pontifex tot gratias addidiſſet, & privilegia. Illi ipſi qui in Mundo permanebant, tot bonorum conſortes fieri cupiebant; ſed quemadmodum plurimorum conditio, vel ſtatus iis non permittebat, ut hunc Ordinem ingrederentur, atque ſe in Clauſtris continerent, petierunt aliquod ſaltem ſocietatis genus, quorum piis ſtudiis ut velificaretur Rom. Pontifex tertium inſtituit Ordinem, vel Confraternitatem, quæ & ipſa Sanctiſſimæ Trinitatis titulo pro Captivis redimendis appellaretur: Sodalitati huic plures largitus indulgentias, & eos, qui eidem nomen darent, & ex bonis ſuis aliquid in hoc opus conferrent in partem arceſſivit precum, privilegiorum, bonorumque operum, quæ ſunt a Religioſis. *Vita Sancti.*

Episcopi, & Principes illecti ſanctitate viri ædificant Monaſteria, iiſque favent.

Plures antiſtites exemplo Summi Pontificis acti, qui recentem hunc ordinem locupletaverat non temporalibus dumtaxat bonis per plures facultates, quas illis conceſſerat, ut majora iis ſuppeterent præſidia ad redimendos captivos; verum etiam ſpiritualibus videlicet gratiis, privilegiis, immunitatibus, atque indulgentiis ad novum hoc Inſtitutum ſuſtinendum neceſſariis. Plures inquam, antiſtites, ac Principes ſæculares certatim in diœceſibus ſuis, atque ditionibus Domos Sanctis hiſce Religioſis ædificarunt, non ſine redditibus ad eos alendos neceſſariis. Italia, Gallia, Hiſpania, & complures aliæ Chriſtianæ ditiones quam primum ſecutæ ſunt hoc exemplum, & domos poſuerunt huic Ordini, qui in dies augebatur, non ſolum propter curam, & zelum illius, penes quem totius Ordinis erat imperium, verum etiam propter eximias virtutes cœnobitarum, quos omnes admirabantur. S. Joannes de Matha omnes has recentes domos luſtravit, ut ibi filios ſuos collocaret; & ubique reliquit inſignia ſuarum virtutum veſtigia; omnes ubique illius zelo alliciebantur; & Principes teſtaturi, quanti eum facerent, poſt ædificata cœnobia eorum quoque ſe perpetuos Patronos futuros eſſe profeſſi ſunt. *Vita eadem.*

Sanctus Romam a Summo Pontifice accitus convertit plurimos.

Sanctus Noſter Romam a Summo Pontifice accitus, ibi poſteriores duos vitæ ſuæ annos tranſegit, inviſendo captivos, conſolando afflictos, ægris opem ferendo, ſublevando pauperes in neceſſitatibus, & infinito cum fructu verbum Dei populis annunciando. Pœnitentiæ neceſſitatem ea vi, atque ſucceſſu prædicavit, ut admirabiles converſiones contigerint. Difficile, & arduum fuiſſet reſiſtere vi, & unctioni, quæ omnes illius ſermones comitabantur, & ſummæ pietatis eidem erant effectus. Denique attritus laboribus, mortificationibus, auſteritatibus, potiſſimis caritatis ſuæ flammis abſumptus, optatiſſimis filiis ſuis circumfuſus, qui lacrimis diffluebant, & quibus verum ſpiritum ſuum relinquebat, magnus hic Sanctus innocuam Deo ſuo animam reddidit. *Pater Croiſet in Aſceticis Exercit.*

Desideria S. Joannis [illegible]

Deſideria, quæ S. hic Patriarcha fovebat, dum inter vivos degeret, feliciſſimo exitu in morte completa fuerunt; etenim quemadmodum nihil illi optabilius contingere poterat, quam ad Magiſtri ſui imitationem, qui obierat in cruce, animam exhalare; a Deo quotidie hanc gratiam deprecabatur. Quot Feſtos Martyrum dies celebrabat Eccleſia, tot illi erant exempla, quibus ad Martyrium excitabatur. Pelia hoc opeacos momentum, quod veluti mercedem maximam, quam ſpectabat, cupiebat iiſdem affici pœnis, quas glorioſi illi Athletæ in certaminibus ſuis paſſi fuerant; & ſicuti nulla in anno dies eſt, quæ cruciatibus, ac morte plurimorum ex generoſis hiſce martyribus illuſtrata non ſit, voluiſſet ille, ſi fieri potuiſſet, in ſemet omnia colligere omnium tormenta, ut fieret quodammodo Martyrum omnium compendium. *Ex Sancti Vita.*

In mortis articulo poſitus diſcipulis ſuis captivos commendavit.

Sicuti vivens non majori unquam deſiderio flagravit, quam captivorum libertatem procurandi: ita morienti nihil antiquius fuit, quam Religioſis ſuis commendare, ut omnes illis ſuppetias afferant, quas flagitant pericula, in quibus jugiter verſantur, & quas ob ſuam vocationem præſtare tenentur. Dixit eis, tunc habitos fore veros Jeſu Chriſti diſcipulos, ſi digne munere ſuo perfungerentur; atque ita adimplerent in ſeipſis ea, quæ deſunt paſſioni illius. Si a Deo petendum eſſet ipſi, ut dies ſuos proferret, hoc immo peteret, ut ſeſe totum huic operi dederet; ac ſeipſum, ſi fieri poſſet, oneraret catenis omnium fidelium, qui ſub earum pondere gemerent; & ſi mortis aliquo dolore afficeretur, hoc affici, quia mori ſibi non licebat in carceribus, & in vinculis, ut inde ſuos fratres eximeret. Hæc fuerunt noviſſima verba, quæ dixit Religioſis ſuis, & quæ tantam in eorum mentibus vim fecere, ut licet omni virtute adorſi fuerint, ne dolore vincerentur, & ne Dei voluntati ſe objicerent patrem ſuum ſibi auferentis, facere non potuerunt quominus lacrimarum torrentem effunderent. Sanctus ille vir oculos in cælum extulit, eiſque ibi ſuffixos tenens in extaſim rapi viſus eſt, ex qua cum ſe collegiſſet, ea protulit verba: *Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum!* (*Pſalm.* 85.) & ſimul crucifixi imaginem amplectens, eamque ori admovens; alter hic Moyſes, qui ad veteris exemplum tot Fideles eduxerat ex captivitate barbarorum, non ſecus ac legiſlator ille in oſculo Dei ſui animam efflavit. *Ex Sancti vita.*

Quænam fuerit occaſio mortis Sancti hujus Patriarchæ.

Amori, quo S. Joannes de Matha ſemper complexus fuerat paſſiones, tandem in morte ejus ſatisfactum fuit. Nihil antea illum explere potuerat. Prolixi, diuturnique labores illius, juges mortificationes, furor Barbarorum, qui ſæpe, atque crudeliter illum virgis percuſſerant, & qui ferme ad extremum uſque ſpiritum plagis affecerant, ſanguis, quem in multis hujuſmodi occaſionibus effuderat, & omnia ſuppliciorum genera, quæ ſubierat, ejus vota replere non potuerant, quandoquidem nondum valuerant efficere, ut ille pro J. C. animam efflaret. Opus erat, ut ipſe Chriſtus Jeſus, qui noluerat illum per carnificum manus occumbere, aliud illi ſupplicii genus præpararet, & amor perficiens, quod tyranni atque auſteritates, quas in ſemet exercuerat, inceperant, aliud martyrii genus illi præpararet, ſuccendens in eodem ignem, cujus ardores ita eſſent violenti, ut medici illorum cauſſas aſſequi non valentes, confeſſi fuerint, ſe nunquam aliquid tale vidiſſe. Sanctus noſter interea tanta fruebatur mentis tranquillitate inter geminatos æſtus, ut vix quiſpiam cogitare poſſet illum pati, niſi id fuiſſet compertum ex ſuſpiriis, quæ per intervalla emittebat, tot inter dolores gratias agens Jeſu Chriſto, qui in extremum illud ſpatium aliquam levem calicis ſui particulam ei reſervaret. *Ex Sancti vita.*

Sancti hujus obitus repente totam per urbem effunditur. Operatur miracula.

Rumor de Sancti hujus Patriarchæ obitu, qui dicto citius Romam pervaſit, maximam populi vim pertraxit, qui undequaque confluebant, ut corpus illius decorarent; miracula enim, quæ vivens adhuc fuerat operatus, ſpem fecerant, ut ille poſt mortem nequaquam illis pauciora, vel minore ope patraretur. Ægrotantes hac illecti ſpe illuc ſe ferri jubebant, ut eam adipiſcerentur valetudinem, quam a medentium arte ſe conſequi poſſe deſperaverant. Nobilis Matrona brachio capta repente convaluit, & cæci quatuor oculorum aciem momento receperunt, & tot tantaque acciderunt portenta, ut de illis certior factus Summus Pontifex eorum teſtis eſſe voluerit. Pauciſſimis tanta funeris pompa parentatum eſt. Admiratio, & mœror ubique emicuerunt; exaudiebantur ubique pauperum clamores, & ululatus, qui neſcientes quo pacto dolorem ſuum ſignificarent, in cælum clamabant, & illud inſimulare videbantur, quaſi ipſorum malis minime flecteretur, quandoquidem ipſis patrem abſtulerat; & Eccleſia univerſa lugubres viſa eſt veſtes induere, tanquam obitum unius ex digniſſimis filiis ſuis proſecuture. *Ex Sancti vita.*

Quomodo Eccleſia ad Sancti hujus Apotheoſim proceſſerit.

Licet non conſueverit Eccleſia permittere, ut Sanctorum aliquis invocetur, niſi diligentiſſima prius habita fuerit quæſtio de illorum actibus, virtutibuſque; tamen in S. Joanne de Matha id genus cautionibus pepercit. Vix ille obiit, cum populi ipſum Eccleſiæ judicium antevertetunt, & inexpectato ejuſdem edicto illum invocare cœperunt, eique eum cultum, ac venerationem adhibuerunt, qua illi decorantur, quorum ſanctitas ſollemni Apotheoſi fuit conſecrata. Heroicæ illius virtutes tot miraculis ſuffultæ hos illi in anteceſſum honores promeruerunt, & Innocentius III. Pontifex e re non cenſuit alios uſurpare ritus ad Sancti hujus Canonizationem, ſilentio ſuo ſatis ſuum conſenſum, & approbationem teſtatus. Sed qui huic in Petri ſedem ſubſecutus eſt, ne id in abuſum migraret, qui pari in occaſione potuiſſet obtiniri, ſine ullo factorum examine, quæ ſola clariora nullam relinquere poterent de S. Joannis de Matha dubitationem, neceſſe duxit procedendum eſſe ad Apotheoſim eo pacto, quod ſine conſuetis ritibus Sanctæ Sedis auctoritate probaretur. *Vita Sancti.*

Virtutes S. Joannis de Matha, & præcipue profunda ejus humilitas.

Quantumvis S. Joannes de Matha commendetur ob ingentia dona, quæ in illum conferre dignatus eſt Deus, longe commendatior fuit per altiſſimam humilitatem, quæ in eo præſertim enituit, quod cum Sacræ Theologiæ curriculum non ſine eruditorum omnium ingenti plauſu abſolviſſet, illum cogere voluerunt, ut obtineret gradus, ac Doctoris lauream ſuſciperet. Verum de Matha, qui toto Cælo abhorrebat ab iis omnibus, quæ nitent, & fugiebat quidquid in mundo celebritatem parere poteſt, aures hujuſmodi vocibus obſtruxit, & repulit oblatam ſibi dignitatem eo animo, qui fidem facere poteret, illum nunquam aſſenſurum. Hoſtem ſe illi profiteri erat, aliquod honoris argumentum præbere; & ſi iraſci potuiſſet, ad illum ad iracundiam provocandum ſatis fuiſſet cum eo de ejus præclaris dotibus verba facere. Oleum operamque perdidit Pariſienſis Facultas, quæ rata virum adeo inſignem, ac adeo ſublimi virtute præditum nomini ſuo fulgurem recentem adepturum eſſe, nullum non movit lapidem, ut eum flecteret, atque ſubjiceret conſuetudini, quæ complurium ſanctorum fuerat auctoritate comprobata. Amici quoque illius, qui ægre hanc repulſam ferebant, illum adorſi ſunt de ſententia deturbare validiſſimis argumentis; miraculo opus fuit, ut commoveretur; & niſi Cælum hoc ſatis palam ei præcepiſſet, fruſtra mortales omnes operam collocaſſent, ut præberet aſſenſum. *Ex vita Sancti.*

Aliud ejus humilitatis exemplum. Recuſat Sacerdotium.

Pariſienſis Epiſcopus inſignibus S. Joannis de Matha virtutibus, & omnigena eruditione permotus, cum bonis egeret Miniſtris, qui ſub ejus imperio in miſſionibus exercerentur, cenſuit, ſi juvenis Doctor noſter ad Sacerdotium promoveretur, utiliſſimum in Eccleſia futurum, eumque ſacris initiari decrevit. Nemo unquam magis quam Joannes de Matha his auditis obſtupuit, Sacerdotium aliquid illi videbatur

adeo

adeo magnum, ut de eo non ſine fremito cogitare poſſet; & ejus conſiderationes hinc quidem dignitatis Sacerdotalis, inde vero putatæ ſuæ indignitatis, illum a Sacerdotio ita deterruerunt, ut de ſententia dimoveri non poſſet. Omnes hortationes, artes, preces, quibus Antiſtes uſus eſt, inutiles fuiſſent, niſi adinventa fuiſſet ars humilitatem ejus vincendi titulo obedientiæ. Præcipit illi Epiſcopus, ut ſe Dei voluntati ſubjaceret, & quamvis maxima relinquenda ſit libertas in hujuſmodi vocationibus, quæ a Deo unice proficiſci debent; cenſuit tamen, cum hac in re Dei gloria, & ſalus populorum ageretur, Joannem nequaquam relinquendum eſſe eo in loco, in quo Fideles caruiſſent luminibus, & ſubſidiis, quæ illis conferre potuiſſet. *Ex eadem vita.*

Solida, & conſtans Sancti noſtri pietas in eo etiam deprehenditur, quod quo magis ſingulares, & frequentiores erant gratiæ, quibus afficiebatur a Deo, eo minor ſibi videbatur. Quo plura operabatur prodigia, eo magis de ſemet diffidebat. Verebatur, ne actiones hujuſmodi adeo nitentes aliquas in mentem ſuam injicerent tenebras; & ne percepta inde oblectatio in animum ejus irrepens, ſenſim ac ſine ſenſu illum removeret a Deo; quare fratribus ſuis ſæpe dictitabat ſe malle ſexcentas ſubire mortes, quam miraculorum patrandorum virtutem aſſequi, ſi hæc poſſet in animam ſuam ingerere vel minimam vanitatis cogitationem, & leviſſimam oblectationem, per quam Deo fieret minus acceptus. *Ex eadem vita.*

Humilitas ejus eluxit in ſacra purpura detrectanda.

Eximia Joannis merita, cum effeciſſent, ut a Summo Pontifice eligeretur Legatus in Illyricum mittendus, ille arbitratus eſt legationi huic magnam fieri dignitatis acceſſionem, ſi Joannem ſacro purpureoque pileo donaret. Sed vir Dei, qui modeſtiæ cauſa honorem hunc jam detrectaverat, quo ſe penitus indignum exiſtimabat; Pontifici tanta eloquentiæ vi rationes aperuit, quæ ſuam deterrebant a tanta luce humilitatem; ut ille hujus verbis reſiſtere non valens, maluerit potius ab incepto dimoveri, quam vim inferre piis Sancti viri deſideriis, qui etiam ſatis amplo ſe affici honore exiſtimavit, ſi Summi Pontificis Capellanus appellaretur, quin adeo eminentem proveheretur dignitatem, qua tamen ab univerſo Cardinalium cœtu digniſſimus habebatur. *Ex eadem vita.*

Angelica S. Joannis puritas.

Puritatis tutiſſima cuſtos eſt modeſtia; per hanc Joannes illam integram, illibatamque ſervavit. Quamvis illam a teneris uſque unguiculis coram quadam Beatiſſimæ Virginis imagine devoviſſet, omnes tamen curas adhibuit, ne unquam læderetur. Nunquam oculos conjiciebat in objectum aliquod, quod ejus virtutem poſſet tentare; fœdus pepigit cum oculis ſuis ne unquam aſpiceret, quod cupere non liceret. Nihilo ſecius tot curæ, tam diligenter ſuſceptæ prohibere non valuerunt, quo minus virtus hæc tentaretur. Profecto omnia naturæ bona, ſimul & gratiæ, quibus ſactus erat apud omnes admirationis objectum, reddiderunt illum etiam objectum amoris impuriſſimi, qui animum inverecundæ puellæ pervaſerat. Exiſtimatio, quæ apud omnes percrebuerat adoleſcentis adhuc Joannis de Matha; Species, quam illa in hujus ore ſibi deprehendere videbatur, tantum in ejus corde pepererunt incendium, ut nihil inauſum, intentatumque relinquere ſtatuerit, ut ſuæ libidini ſatisfaceret. Illum quocumque ſequebatur; omnia quærebat loca, quo ille pergeret; & nacta etiam eſt locum, ubi cum eo de inſano amore ſuo loqueretur. Tunc temporis Sanctus noſter omni ſua virtute indiguit; ſed cum per jugem omnium ſenſuum ſuorum mortificationem cor ejus aditum omnem alteri cuipiam amori, quam divino, præcluſiſſet; omnibus illius lenociniis, illecebriſque flecti non potuit, & repente fugiens in Templum, ibi adeo ſingularis puritatis munere donatus fuit, ut deinceps nulla unquam vel leviſſima ſuborta fuerit cogitatio virtuti huic contraria. *Ex Sancti vita.*

Illius mortificationes.

Ad ſartam tectam tuendam virtutem hanc adeo mollem, fragilemque Sanctus noſter adhibuit mortificationem & ſui corporis odium, cum quo egit tamquam cum hoſte infenſiſſimo. Adhibuit jejunium, quod ſervaſſe dicitur ab infantia ad S. Nicolai exemplum, abſtinens ſtatis diebus ab ubere nutricis. Corpori ſuo a teneris uſque annis internecinum bellum indixit, ac totum deinde vitæ ſuæ ſpatium in domeſtico hoc inimico proſternendo inſumptum eſt. Neque ſatis illi fuit illud jejuniis, & vigiliis atterere, credidit etiam prohibendum eſſe graviſſimis mortificationibus, diriſſimiſque pœnis, ne rebellaret. Illud igitur domabat cilicio, quod jugiter carni adhærens deferebat, cruentiſque flagellis, ſæpe etiam repetitis; neque parcebat ferreis catenis ut illud ſub ditione teneret. His artibus, duris quidem atque moleſtis hunc hoſtem domuit, alioquin invictum, quem tandem ſpiritui ſubjecit, ita ut ſemper illi fuerit dominatus. *Ex vita eadem.*

Zelus illius pro ſalute animarum.

S. Joannes de Matha zelo flagrabat pro animarum ſalute, pro qua indeſinenter laboribus exercebatur, & quam vitæ omnibuſque bonis ſuis præferebat ſæpe cum S. Paulo dicens, ſe cupere eſſe anathema pro fratribus ſuis. Quoties enim auditus fuit in ea verba erumpere, quæ ardentem amorem ſuum, & caritatis exceſſum ſignificabant? Si aperiret mihi Cœlum Deus, mihique optionem relinqueret fruendi hoc momento, ac in perpetuum ſummo bono, ſed ſimul oſtenderet mihi alicujus animæ ſalutem a meis curis pendere, ac me eam deſerente illam in pereundi diſcrimen venturam, præferrem hujus animæ bonum ſervituti præſentis meæ felicitatis, quam, ut Deus mihi in tempus differret, precarer, donec animam illam periculo exemiſſem. Licet etiam ille mihi diceret, prælatione, qua animæ hujus ſalutem oblatæ gloriæ antehaberem, in novam felicitatis meæ incertitudinem me redactum iri: ego ſciens quam pretioſæ ſint animæ, quandoquidem ipſe etiam ad eas inquirendas propriam reliquit gloriam; ejus exemplo fretus ad tempus hanc eamdem gloriam abnuerem, & immenſam illius caritatem imitatus, omnes curas, vigiliaſque meas impenderem pro earum ſalute, ſperans ab illius bonitate recentia me conſecuturum ſubſidia, ad infringendos recentes obices, qui ſaluti meæ ſuborirentur. Hic, profecto, extremus eſt caritatis conatus in hac vita. *Ex Sancti hujus vita.*

Orationi actionem conjungit, quam Religioſis ſuis etiam, atque etiam commendavit.

Sanctus hic Patriarcha hunc eumdem Zelum filiis ſuis commendavit, voluitque illos in jugi caritatis exercitatione verſari, ita tamen ut illos non amoveret ab oratione, quæ individua illius comes eſſe debet; & ſine qua vix fieri poteſt, ne quis in graviſſimos errores, & vitia labatur. Virtus ſine oratione conſiſtere nequit; hinc enim illa omne robur ſuum mutuatur; & quantacunque videatur, ignis ejus extinguitur, ubi precibus non alitur. Hoc fuit S. Joannis principium, & pulcher ordo, quem in ſuis Cœnobitis inſtituit, orationis exercitationem aliis quibuſcumque adnectere, ut hæc eſſet anima actionum omnium, & ut ita dicam, vita vitæ omnium. Ad hæc omnia eorum munera ſtatis diſtribuit temporibus; horas omnes moderatus eſt; & per obedientiam conſectans momenta omnia vitam eorum componentia; diceres illos non vivere, niſi ut vacent orationi, vel vitæ illorum principium eſſe orationem. Sanctus hic Inſtitutor ab ineunte adoleſcentia præbuerat exemplum vitæ hujuſmodi; atque ex eo tempore credebat ſe melius non poſſe animam ſuam ad miſericordiæ opera præparare, niſi per orationem, ita ut poſtquam aliis quidem opellam ſuam impendiſſet, aliis vero attuliſſet ſolatium, in Templum aliquod ſe conferebat, & reliquam diei partem transigebat in tali ſuimet collectione, ut aliis eum hoc in ſtatu videntibus; in quo nonnulli profeſſi ſunt, ſe illius faciem luce quadam coruſcantem conſpexiſſe, pietatem inſpiraret. *Ex vita eadem.*

Amor S. Joannis de Matha erga captivos fuit peculiaris ejus character.

Peculiaris S. Joannis de Matha character eſt tenera miſeratio malorum, quæ captivi apud Infideles perferunt, & ardens deſiderium eoſdem de captivitate hac eximendi. Hoc illum ab aliis ſecernit. Neque ideo putes illum nequaquam miſertum fuiſſe malorum, quibus alii pauperes affligebantur, quandoquidem cum Apoſtolo dicere conſueverat: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis ſcandalizatur, & ego non uror?* (*Pſalm. 68.*) & cum Davide, *Opprobria exprobrantium tibi ceciderunt ſuper me:* Sed gratia, quæ multiformis eſt, & quæ differt pro varietate eorum, in quos agit; eum erga captivorum mala ad miſericordiam proniorem effecerat. Patiebatur cum illis famem, ſitim, nuditatem, ferrea vincula, Infidelium ſævitiam, horrorem carcerum, libertatis jacturam, ac dolori, quo cor illius afficiebatur, ſolatium afferebat, cum illos de jugo adeo crudeli eripiebat. *Sermo Manuſcriptus.*

S. Joannis Ordinem ſuum in perfectiſſima inſtituit caritate.

Licet non deſit temeritatis ſuſpicio in præferendo quopiam ex Eccleſiæ Ordinibus ſupra ceteros; videtur tamen dici poſſe hunc eſſe perfectiſſimum, quia eſt caritate cumulatiſſimus. Quandoquidem ex Theologorum ſententia, in caritate Chriſtianæ Religionis perfectio conſiſtit. Sed quoniam diſceptari poſſet adhuc de caritatis hujus magnitudine; illa profecto videtur perfectiſſima, quæ magis ad Jeſu Chriſti caritatem accedit; neque enim negare poſſumus nos ad extremum uſque amatos fuiſſe, quod palam innotuit, & cum nos de peccati ſervitute redemit, & cum ſeipſum pro nobis vadem præbuit Patri ſuo. Secundum hoc principium nullus in Eccleſia ordo eſt, qui propius imitatus fuerit magnam Jeſu Chriſti caritatem, quam Ordo Sanctæ Trinitatis de Redemptione Captivorum, niſi fortaſſe hic ſit Ordo B. Virginis de Mercede ob finem eumdem inſtitutus. Religioſi, qui Sanctum hunc Ordinem componunt, non alia mens eſt, quam Supremum animarum Redemptorem imitandi: Videte S. Joannem de Matha; inſtituit ſocietatem hanc, quæ eodem appellatur nomine, quo Jeſus Chriſtus, qui in Sacris Scripturis captivorum dicitur Redemptor. Patrium ſolum deſerit, maria traducit; procellis, atque tempeſtatibus ſe objicit profecturus ad Barbaros quæſitum mancipia, quæ in eorum vinculis ſqualent. Per hæc pericula ſibi adquirit titulum Redemptoris, non ſecus ac Magiſter ſuus. Longius procedit; non ſecus ac ille præbet ſe cautionem pro captivis, geſtit in eorum loco permanere, donec pretium perſolutum ſit; ideoque ſe objicit periculo in vinculis permanendi, ut captivos redimat. Magnus hic Sanctus, qui non minus eſt inter Eccleſiæ lumina in Africam pergit, & amore, zeloque plenus miſeros illos conſolatur, qui libertatis jacturam paſſi fuerant. Hinc videtis ne in teterrimis carceribus obſcuriſſimos receſſus penetrantem ad eorum pœnas piorum ſuorum Sermonum illecebris mulcendas? Illis Chriſtianæ Religionis explicat Myſteria tanta vi, ut complures ex Barbaris ipſis Eccleſiæ lucretur. *P. Senault Oratorii.*

Ordo Sanctæ Trinitatis unus eſt qui ſingulariter perfectiſſimis meretur Caritatis.

Dicere liceat mihi, nullum in Eccleſia Ordinem eſſe ubi Caritas perfectius exerceatur, quam in Ordine Sanctæ Trinitatis de Redemptione Captivorum, [illegible] eorum Cœnobitis hujuſmodi non alia mens eſſet, quam [illegible] Filium Dei in ea, quæ fuit ejus perfectiſſima [illegible] Captivis facinut, quod fecit ille pro peccatoribus; [illegible] Redemptores. Deſervat pa-

patrium ſolum, traducunt maria, objiciunt ſe naufragiorum periculis, ac tempeſtatibus, ut hos captivos apud Infideles conquirant, & hoc pacto æquo jure titulum Redemptorum ſibi promereantur. Neque putes hunc eſſe cumulum perfectionis eorum; longius procedunt; utque ſe Dei Filio ad unguem ſimiles reddant, ſæpe ſe vades præbent pro illis, quos liberant: permanent in loco eorum donec integrum redemptionis illorum perſolutum fuerit pretium; & ſemet captivos faciunt, ut redimant alios a captivitate. Hinc vides, Religioſos hos ſe nihil feciſſe putare, cum eleemoſynas impenderint, vel labores ſuos conſecraverint in captivis redimendis; niſi explicito voto ſe adigant, & ſe ipſa tradant in commutationem pro captivis, ita utentes libertate ſua, ut procurent alienam. Fiunt ipſi pretium hujus redemptionis, ipſi in eorum locum vinculis onerantur; ipſi vitam objiciunt ſuam omnibus cruciatibus, quos eorum Tyrannorum crudelitas excogitare poteſt, ad ſatiendam prædam, quam illis ſurripiunt. O admirabilem horum Sanctorum Redemptorum Caritatem! Quonam ſublimis hujus virtutis ardor poterat ulterius provehere triumphos ſuos, quam efficiendo, ut ſe Martyres exhiberent libertatis, & Redemptionis fratrum ſuorum, idque ex voto, & ex ſtatus ſui conditione? Videlicet, quod vi profeſſionis ſuæ patere debeant omnibus crudelitatibus, opprobriis, flagellis, vinculis, omnibuſque ſuppliciis, quibus eos exagitare Barbaris illis placuerit. Nec raro incidunt hujuſmodi occaſiones, in quibus Sancti illi Cœnobitæ objiciuntur hujuſmodi probris, & contumeliis ab Infidelibus omni humanitatis ſenſu carentibus. *P. Senault Oratorii & Biroat.*

Zelus ejus pro Dei gloria.

Sancti Viri maxima pollent induſtria ad Dei gloriam procurandam. Cum hic ſit infinite adorabilis, vellent, ſi liceret ſibi, infinitum ei cultum, & infinita obſequia præſtare. Multa habere vellent ora ad eum laudandum, & multa corda ad diligendum illum. Infirmitati ſuæ conantur ſupplere ſexcentis artibus piis, quas illis zelus inſpirat. Hoc præſtitit S. Joannes de Matha; deſiderium, quo flagrabat latius quocumque incomprehenſibilis Trinitatis gloriam proferendi, coegit illum, ut quoſcumque poſſet fideles colligeret, qui unum cor, ſpiritumque habentes, peculiarem emitterent profeſſionem ſine intermiſſione adorandi auguſtiſſimum illud myſterium, per ſocios, quorum alii aliis ſuccederent invicem, & per ſingulas horas, ut hujuſmodi cultus ſignificationibus reparentur injuria, quibus ab impiis, atque Hæreticis afficitur. Ut hæc devotio ſolidior fieret, atque omnibus mortalibus fieret communis, amplam obtinuit a Summo Pontifice confirmationem, qui admiratus eſt Sancti noſtri zelum qui nullas fovebat cogitationes, aut deſideria, niſi ut procuraret gloriam ineffabilis Trinitatis, cujus myſterio cum tanta offuſa fuiſſet caligo ab Hæreticis, qui illud impugnaverant, melius reparari non poterat, quam per jugem illius adorationem in terris ad exemplum illius, quæ eidem ab Angelis, & Sanctis adhibetur in Cælis. *Vita Sancti.*

Gratiæ quas è Cælo recepit.

Non fert animus hic omnes enumerare gratias, quibus S. Joannes de Matha divinitus auctus fuit; memini jam apparitionis cujuſdam, quam habuit, Deiparæ, tunc cum gravi mœrore confectus erat, eo quod deerat illi, unde plures redimeret captivos, qui in periculo verſabantur abnegandæ fidei, ſi in infidelium manibus relinquerentur. Sed præterire nullo modo poſſum apparitionem illam, qua *Princeps Apoſtolorum* Sanctum noſtrum dignatus eſt tunc cum Joanni Doctoratus lauream detrectanti S. Petrus oſtendit labores, quos ſubiturus erat pro Dei gloria, eique præcepit ut gradus omnes aſſumeret, plus auctoritatis in miſſione, & muneribus ſuis habiturus. Neque tacitus prætermittere poſſem inſignem favorem illum, quo a Filio Dei decoratus fuit, tunc cum Sancto viro præſtandis ſexcentis caritas officiis apud Captivos intento, obtulit ſe homo languens, & larvæ nudis offibus cohærenti, quam viventi ſimilior. Sed Joannes ad hunc accedens, ejuſque pedes abluens, vidit ejus vulnera lucem emittentia, ſtatimque ex oculis ejus pauperem evaneſcere, quæ res illum torrente deliciarum ita inebriavit, ut ad aliquod tempus omni ſenſu deſtitutus permanſerit. *Ex eodem.*

S. Joannem de Matha poſſumus imitari eleemoſynas in redemptionem Captivorum conferendo.

S. Joannem de Matha melius imitari non poſſumus, & ſancta, quæ nobis reliquit, exempla ſequi, quam obſequentes divinæ providentiæ conſiliis de eodem, & non ſecus ac ille duplici cooperantes redemptioni, videlicet pauperum captivorum per eleemoſynas, & animarum noſtrarum, quam nobiſmet ipſis procurare non poſſumus efficientius. Opus eſt ut omnes conatus noſtros exeramus ad duo hæc vinculorum genera infringenda; illa ſcilicet, quibus fratres noſtri in captivitate detinentur, & ea, quæ ſub inviſibile tyrannide detinent corda noſtra. Verum quidem eſt, non omnes vocari ad maria trajicienda, ad procellas, tempeſtateſque provocandas: id genus facta reſervantur heroicæ caritati Fratrum S. Joannis de Matha; ſed nonnihil & nos conferre poſſumus ad Sanctum hoc Miniſterium per eleemoſynas, quas hac mente, & ad finem hunc poſſumus erogare. Chriſtianorum caritas ſacri hujus commercii pretium eſt. Fratres noſtri ſunt, qui catenis illis adſtringuntur; cur non conamur aliquid eorum redemptioni conferre? Eodem, quo nos ſanguine redempti ſunt, iiſdem alti Sacramentis, & ad eamdem gloriam deſtinati. Nonne ſatis ſuperque ſunt hujuſmodi cauſſæ, ut omnia nobis facienda, audendaque ſint, ut eleemoſynis noſtris illos eruamus ex carceribus, ubi tandiu ſepulti ſunt? *Biroat.*

Sed noſmet liberare debemus de ſervitute peccati, & cupiditatum noſtrarum.

Poſtquam pro virili parte contulerimus nonnihil redemptioni fratrum noſtrorum captivorum, tenemur quoque noſmetipſos de vitiorum ſervitute ſubducere, quæ nos dæmonum efficiunt mancipia; quæ redemptio ideo facilior eſt, quod Deus ſemper præſto eſt, ut nobis tendat manus per ſubſidium gratiæ ſuæ, ut nos illinc eripiat. Confringamus igitur catenas has, quæ arcte adeo nos tenent in captivitate eo magis periculoſa, quo minus illam cognoſcimus. Hæc quidem vincula, veſtra etiam ſententia, ſunt peccata noſtra, quibus ſubjecti tenemur ſub tyrannide hujus fortis armati atque in turpiſſima captivitate. Quænam ſunt iſthæc vincula? Prædominans in nobis cupiditas, quæ imperioſius regnum obtinet in cor noſtrum: adhæſio creaturæ cuipiam, quæſtui, voluptati, hæc ſunt vincula, quibus arctamur, & prohibemur, ne ingrediamur in viam ſalutis. Debemus quidem curis, & eleemoſynis noſtris aliquid conferre fratrum noſtrorum liberationi; ſed animarum noſtrarum redemptio negligenda non eſt. Duplici redemptioni huic opera navanda eſt, ſi cupimus imitari S. Joannem de Matha, cujus idem feſtum digne celebrabimus virtutes ejus, & exempla admirabilia ſecuti. *Biroat.*

P R O S A N C T I H I L A R I I

Pictavorum Epiſcopi, Eccleſiæ Patris, atque Doctoris,

P A N E G Y R I C O.

M O N I T U M.

IN Elogio exarando S. Hilarii Pictavienſis Epiſcopi ſua intereſſe putat Gallia univerſa, quoniam Sancti hujus Doctoris ſcientiæ ac zelo acceptum referre debet, ſi ab Arianiſmi contagione fuit præſervata, quæ tanquam lues univerſalis in maximam orbis Chriſtiani partem ſe effuderat, & quæ ſub finem tertii ſæculi Galliam inficere incipiebat. Divina Providentia, quæ inceſſanter incolumitati fidei in Eccleſia invigilat, inſignem hunc virum oppoſuit progreſſibus teterrimæ hujus Hæreſeos. Quamobrem eadem Eccleſia eum colit inter præclariſſimos Patronos ſuos, ejuſque diem feſtum ab omnibus ubique terrarum voluit celebrari; unde factum eſt, ut in hujus honorem prima ædificarentur templa; & Sancti Patres, qui illi æquales extitere, & deinceps omnes ſummi viri tum veteres cum recentiores, certatim quodammodo in ſcriptis ſuis illum exornaverint.

Hæc colligere conabor, ut illius Panegyrico uberem dicendi copiam ſuppeditem; quia pauci Concionatores extant, qui hujus argumenti orationes in lucem emiſerint. Quæ me impulit res, ut Manuſcriptos libros conſulerem: & licet Sanctus hic Doctor pluribus de cauſſis illuſtris ſit, credidi mihi immorandum eſſe in iis, per quæ de Eccleſia optime meritus eſt, & omnes illius labores, virtutes, & præclara facta ad finem hunc eſſe referenda, qui peculiarem illius efficit characterem.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus Argumenti Synopſis.

Ego dedi te hodie in civitatem munitam, & in columnam ferream, & in murum æreum, ſuper terram Regibus Juda … & Sacerdotibus, & populo terræ. Et bellabunt adverſum te & non prævalebunt, quia ego tecum ſum, ait Dominus, ut liberem te. Jerem. 1.

I. SAnctus Hilarius æque ac Jeremias, cui verba hæc dicta fuere, prælium ſuſtinere debuit adverſus quidquid in mundo terribilius eſt, & fuit ille velut ara, quæ fuit perfugium veritatis, quæ ubique alibi proſcindebatur. Fuit tamquam ferrea columna vehementiſſimis concuſſionibus, quæ illam nullo pacto labefactare potuerunt, & quæ ceteris quibuſcumque confirmandis profuit. Murus fuit æreus, quo in tutum confugit fides ex manibus eorum, qui contumelioſius illam coinquinabant. Quorſum autem? Quia Dominus fuit cum Hilario, quemadmodum fuerat cum Jeremia.

1. Cum illo fuit per virtutem, quam, illi contulit, ut ſemet tueretur a corruptione, quæ late populos in errorem trahebat.

2. Cum illo fuit per ſcientiam, qua donavit eum, ut tot confunderet Pſeudepiſcopos, qui errorem quoquo modo confirmare decreverant.

3. Denique fuit cum illo per animi fortitudinem, quam illi immiſit, ut reſiſteret omnibus Principum conatibus, ut error ab omnibus probaretur. *Poſui te in civitatem munitam, & columnam ferream, & murum æreum &c.* Hæc eſt
II. ſermonis diviſio, & argumentum. *P. Martineau.*

Vos eſtis Sal terræ. Matth. 5. Inter parabolas, quas mundi Salvator propoſuit Apoſtolis ſuis in admirabili ſermone illo, quem habuit in monte, illos appellat ſal terræ, cui S. Hilarius ipſe in homilia, quam elucubratus eſt in hæc verba Evangelii; tres eximias tribuit qualitates, quæ omnibus conveniunt Epiſcopis, Paſtoribus, viriſque Apoſtolicis. Prima ſalis proprietas eſt, corpora a putredine præſervare; altera condire epulas; quæ alioquin omni ſapore carerent; tertia ſemet ſemper ſervare modo ne in liquorem aliquem conjiciatur. Quæ tria in S. Hilario præſertim enituiſſe, probare non eſt operoſum: quippe.

1. Sublimis hic doctor per ſalutarem Doctrinam prohibuit, ne Orientis Eccleſiæ & Occidentis fides corrumperetur.

2. Eximiis virtutibus ſuis ita univerſum Chriſtianum orbem ædificavit, ut omnium ſtatuum, atque conditionum mortalibus rerum periturarum contemptum immiſerit, iiſque cæleſtium, atque divinarum amorem injecerit.

3. Ipſe firmus, & conſtans permanſit in omnibus perſecutionibus, quas ab hæreticis paſſus eſt, in omnibus certaminibus, quæ adverſus illos ſuſtinuit, ſeque integrum, incorruptumque ſervavit contra fallacia dogmata, quæ illius ævo late percrebreſcebant.

Pro prima parte facile eſt videre, tum ex præliis, quæ illi adverſus Hæreticos ſuſtinenda fuerunt, tum ex triumphis, quos de iiſdem reportavit, illum utriuſque Eccleſiæ Orientalis, & Occidentalis fuiſſe præſidium, qua enim eloquentia tractavit eos fidei articulos, qui ab Hæreticis vitiabantur; eo uſque, ut Ariani, quos toties confudit, illum tamquam hoſtem infenſiſſimum intuerentur, & Patres Eccleſiæ, qui ejuſdem ævo florebant, tamquam firmiſſimum Eccleſiæ columen venerarentur? S. Hieronymus illum *Magnum Eccleſiæ ſuſtentatorem* appellat; S. Auguſtinus fatetur, ejus auctoritatem in iis, quæ ad fidem attinent, fuiſſe maximam; & ad hanc quoque diem ea ſcriptis illius, quibus utitur Eccleſia, qua animi conſtantia, & eloquentia illam defenderit, atque propugnaverit.

Pro parte altera, eum videlicet virtutibus ſuis omnes ædificaſſe populos: eruditi viri, qui eximias Sancti doctoris hujus virtutes protulerunt, omnes hanc illi deferunt laudem, ipſum incomparabili præditum fuiſſe ſapientia, atque prudentia; eum ita opportuna eloquentia ſua uſum fuiſſe, ut ſtylum orationis attolleret, atque ſubmitteret ad captum audientium, quos valgo ad propoſitum ſibi finem, amorem nempe Dei redigebat. Venantius Fortunatus hunc *Conditi Sal ingenii* vocat; pietas, & ſuavitas ejus tantas habebant illecebras, ut Eccleſiæ pepererint glorioſum S. Martinum non minimum Eccleſiæ Occidentalis decus, alioſque plures ſummos viros, qui ævo ſuo Eccleſiæ ornamenta fuerunt.

Quod ad tertiam pertinet partem, ſal nempe numquam corrumpi, ac putreſcere nequaquam poſſe; eximia hæc proprietas ad unguem quadrat S. Hilario; etenim viſuſne umquam fuit ſpiritus ſolidior, conſtantior, incorruptior? ille admirabili zelo, & apoſtolica virtute adverſatus eſt Arianæ hæreſeos torrenti. Omnes partium illarum Epiſcopi hunc miram in modum perſecuti ſunt; ſed numquam evincere potuerunt, ut formulis fidei, quas propoſuerunt, neque damnationi S. Athanaſii ſubſcriberet. Cæſar in Hilarium furens huic terrorem incutere moliebatur; ſed ejus minæ hunc flectere non valuerunt. Magnus Oſius, celeberrimus ille malleus Hæreticorum, & illa Eccleſiæ columna labefactata eſt: Vincentius Campanus ille Sanctæ Sedis Legatus metu injecto deterritus fuit; neque aliter accidit Fortunato Aquilejenſi; & mirum illud, atque inauditum! ipſum Eccleſiæ caput, Liberius Papa timore correptus, & pertæſus exſilii ſui, injuſtæ magni Athanaſii condemnationi ſubſcripſit. Sed ne timeatis, Hilarium hac ingenti ruina perterritum trahi vel ſpe præmiorum, vel ambitione, vel ſummorum illorum virorum exemplis. Ne quid tale in tanto viro Hilario metuatis. Hinc inde ſolidior, & conſtantior evadit. Hic eſt Apoſtolorum, Martyrumque ſucceſſor; zeli, & fortitudinis illorum heres. Omnes ſimul Tyranni hunc de ſententia dimovere non poſſunt; immo tantum abeſt, quod poſſint, ut in dies firmior, conſtantior, incorruptior evadat. Solus cum ſit, ſatis æque fortis eſt ad totum orbem Chriſtianum ſuſtinendum, & ſi cecidiſſet, relevandum. *Ex P. Duneau.*

Ad magni S. Hilarii panegyricum exornandum ſatis eſt III.
conſiderare Doctorem hunc præſtantiſſimum in rebus duabus, quæ totam illius vitam occupaverunt. 1. In jugi bello, quod cum Eccleſiæ hoſtibus, hoc eſt hæreticis, geſſit. 2. In perſecutionibus, quas ab iiſdem ſuſtinuit.

Quoad punctum primum, palam bellum indixit Hæreticis, 1. Verbis, prædicans, & erudiens populos de fidei dogmatibus, quæ ab Eccleſia erant accepta, & hoc pacto ſeſe objiciens erroribus, quibus homines nequam illam ſtudebant inficere. 2. Scriptis refellens illa, quæ ubique gentium ſerebant Ariani, ut mundum univerſum in ſuas partes pertraherent. 3. Ab eorum hæreſi divellens populos integros, ac præſtantes viros, qui metu, vel ignorantia lapſi erant, eos revocans altiſſima eruditione ſua cum lenitate, ac indulgentia conjuncta; quin tamen ulla ex parte officeret Eccleſiæ.

Quoad alterum, oſtendi poſſunt perſecutiones, quas paſſus eſt. 1. In exiſtimatione, & nominis celebritate; quod Hæretici illum habentes tanquam hoſtem ſibi infeſtiſſimum, ne illi vicem rependerent, omnibus excogitabilibus uſi ſunt artibus, ut illum tanquam Hæreticum traducerent, ejuſque fidem in ſuſpicionem vocarent, ita ut nemo eidem haberet fidem. 2. In ſcriptis ejus, ea malignis interpretationibus in oppoſitum ſenſum detorquentes, ut ab eorum lectione eruditos homines deterrerent; quod non obfuit, quominus Sancti Hieronymus, & Auguſtinus illa admirabilia eſſe deprehenderint, eorumque lecturam commendaverint, tanquam operum maxime orthodoxorum. 3. In perſona ejus, excitantes univerſum Chriſtianum orbem contra illum; criminantes apud Cæſarem tanquam pacis, Eccleſiaſticæque concordiæ inimicum; & poſt ſexcentas calumnias contra eumdem diſſitas, obtinentes denique ab Imperatore, ut illum in exſilium abjiceret, ubi poſtquam illum graviſſimis malis exagitaſſent, coacti fuerunt efficere, ut inde revocaretur, quoniam in ipſo exſilio magis illis, quam alibi metuendus erat.

Pro themate deſumi poſſunt verba illa ex prima S. Pauli Epiſtola ad Timoth. 2. *Poſitus ſum ego Doctor gentium in fide, & veritate.* Illuſtre hoc, & glorioſum miniſterium, quod jure ſibi vindicat S. Paulus, & quo digniſſime perfunctus eſt; non eſt illi ita proprium, & ſingulare, ut non ſit illi commune cum aliis pluribus, quos Eccleſia in Doctorum inſerit claſſem, qui populos de Chriſtianis veritatibus erudierunt, & quorum ſcripta eruditione, & ſpiritu veritatis referta ſuppeditant adhuc arma valentia ad eaſdem tuendas veritates, & impugnandos Hæreticos, qui tanquam inimicus homo, de quo ſermo eſt in Evangelio, in agro patriſfamilias ſatis ſuperſeminavit zizania, dormientibus Paſtoribus, quibus vigilandum fuiſſet. Haud ægre probarem Eccleſiam jure hunc glorioſum Doctoris titulum contuliſſe S. Hilario, qui non poſtremus fuit ex inſignioribus ejuſdem patronis.

Primum, quia docuit maximas, ac præſtantiſſimas noſtræ Religionis veritates, videlicet Conſubſtantialitatem Verbi in adorabili myſterio Sanctiſſimæ Trinitatis, & in Incarnatione Verbi ejuſdem: quæ veritates ſunt Chriſtianæ Religionis fundamentum, ſed quæ toto cælo humanum captum excedunt. Satis autem liquet, quomodo Sanctus hic Doctor, qui in aliis Evangelii veritatibus adeo belle novit ſeſe omnium mentium captui accommodare, in duobus illis ſeſe extulerit, quin tamen S. Pauli minis ſeſe objecerit contra eos qui altius penetrare voluerint divina myſteria, futurum videlicet, ut divinæ majeſtatis pondere opprimantur. *Scrutator majeſtatis opprimetur a gloria.*

Secundum, quia fuit Doctor perfecte orthodoxus, tutus in fide, & cui credere quiſque poteſt, uti teſtatur S. Hieronymus, & cui Doctores ceteri, & eruditiſſimi Patres idem perhibuerunt teſtimonium eo tempore, quo unicum ſatis erat verbum, vel etiam ſyllaba una, ut quis in prævaricationis ſuſpicionem laberetur. Sed Sanctus hic ita ſemper accuratus, & diligens fuit, & cautus in ea, quam tradidit, doctrina, ut nullam unquam anſam præbuerit, ut de ipſa aliqua ſuboriretur ſuſpicio; e contra vero omnes detexit ambages, & artes, quibus Hæretici nebulam offuderant orthodoxis veritatibus in Nicæna Synodo conſtitutis, eaſque vitiaverant, penituſque ſubverterant.

Tertio fuit Doctor potens verbis, & factis. 1. Quia vi eloquentiæ ſuæ Sancti Spiritus gratia ſuffultæ catholicas veritates ita propugnavit, ut ad Eccleſiæ ſinum revocaverit eos qui inde ſeceſſerant, & prohibuerit, ne tot alii in errorem inciderent. 2. Potens factis, quia miracula operatus eſt ad veritatem probandam, cogendoſque populos, ut mordicus Eccleſiæ ſenſibus adhærerent. *Auctor recens.*

PARAGRAPHUS II.

Fontes unde hauriri copia poteſt ad propoſitas ſtructuras extenuandas, & Auctores, qui hoc tractant argumentum.

Qui ſcripſere vitam S. Hilarii & de eo cum laude locuti ſunt.

PRimus, qui S. Hilarii vitam ſcripſerit, omneſque illius virtutes, miracula, labores, & facta narraverit, eſt Fortunatus Presbyter, qui mox extitit Pictavorum Epiſcopus. Vita hæc prolixe deſcripta eſt a Surio, apud quem, & Bollandum invenies ad diem Januarii decimam tertiam.

Severus Sulpicius ejuſdem vitam ſcripſit, ubi fuſiori ſtylo perſequitur Hæreticorum in illum perſecutiones & labores, quos pro Eccleſia propugnanda ſuſcepit.

Hildebertus Præſul ſcientia, & pietate inſignis fuit non ſolum Scriptor vitæ & actionum Hilarii, verum etiam Panegyriſta, & mox imitator eximius.

S. Hieronymus *lib. 1. de Scriptoribus Eccleſiaſticis*, prolixum habet ejus elogium, & accurate præclaras illius actiones, ſcriptaque enumerat.

Idem, qui accuratius omnia Sancti hujus opera legerat, ſcribens ad Lætam dicit, eam inoffenſo pede poſſe eadem percurrere.

S. Auguſtinus ſcribens contra Julianum de S. Hilario verba faciens, illum vocat generoſum Catholicæ Eccleſiæ adverſus Hæreticos Propugnatorem: & lib. 6. de Trinitate profitetur, ejus auctoritatem in Scripturis interpretandi, & fide aſſerenda in Eccleſia graviſſimam eſſe.

Ruffinus *lib.* 10. *Eccleſiaſt. Hiſt. c.* 30. & 31. ſumma cum laude meminit illius.

Alia teſtimonia ſanctitatis, & ſcientiæ, & laborum S. Hilarii

S. Gregor. Turonenſis *lib. de gloria Confeſſ.* narrat miracula ad illius tumulum patrata.

Idem *Hiſtor. Francorum lib.* 2. *c.* 43. victoriam a Clodoveo de Alarico relatam S. Hilario refert acceptam.

Cardinalis Petrus Damiani ſermonem edidit de tranſlatione corporis S. Hilarii, in quo præclaram habet miraculorum ejus enarrationem.

Dionyſius Carthuſianus quoque unum habet, ubi narrat vitam, quam Hilarius in ſæculari ſtatu duxit, mox quomodo ſe geſſit in Epiſcopatu, ac tandem patientiam ejus in perſecutionibus, ejuſque miracula.

Caſſianus *lib.* 7. *de Incarnat. c.* 24. laudat S. Hilarii patientiam in perſecutionibus, & in fide perſeverantiam.

Auctores omnes, qui Sanctorum vitas ſcripſerunt tum veteres, tum recentiores, omnia menologia loquuntur de S. Hilario, tamquam Eccleſiæ Doctore, Confeſſore, & miraculorum opifice. Inter ceteros *Baronius* tomo tertio, & quarto Annalium. *Bellarminus* de Scriptoribus Eccleſiaſticis. Bouchet, qui peculiarem navavit operam, ut ejuſdem miracula colligeret.

Pauciſſimi ſunt recentes Concionatores, qui in lucem ediderint Panegyricos hujus argumenti, quibus deficientibus ex Manuſcriptis Sermonibus, & Elogio Domini Godeau, quod in volumine ubi de Elogiis Epiſcoporum ſcripſit, mutuati ſumus ea, quæ proferimus.

PARAGRAPHUS III.

Loci, exempla, & applicationes Scripturarum huic argumento.

Loci Biblici.

M*Irabilis facta eſt ſcientia tua ex me.* Pſ. 138. *Tabeſcere me fecit zelus meus, quia obliti ſunt verba tua inimici mei.* Ibidem.

Quæſivit verba utilia, & ſcripſit ſermones rectiſſimos, & veritate plenos. Eccli. 12.

Implevit eum Spiritu Dei, ſapientia, & intelligentia. Exod. 31.

Qui ad juſtitiam erudiunt multos, fulgebunt quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates. Daniel 12.

Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum. Matth. 5.

Ego dedi te hodie in civitatem munitam, & in columnam ferream, & in murum æreum ſuper omnem terram. Jer. 1.

Surge, & loquere ad eos omnia quæcumque præcipio tibi: ne formides a facie eorum, nec timere te faciam vultum eorum. Ibid.

Ecce conſtitui te hodie ſuper gentes, & ſuper regna, ut evellas, & deſtruas, & diſſipes, & plantes. Ib. 1.

Fuit vir potens opere, & ſermone coram Deo, & omni populo. Luc. 24.

Hæreticum hominem poſt unam, & ſecundam admonitionem devita, ſciens quia ſubverſus eſt, qui ejuſmodi eſt. Tit. 3.

Oportet Epiſcopum eſſe ſine crimine, amplectentem eum, qui ſecundum doctrinam eſt, fidelem ſermonem, ut potens ſit exhortari in Doctrina ſana & eos, qui contradicunt, arguere. Tit. 1.

Clama, ne ceſſes, quaſi tuba exalta vocem tuam. Iſai. 58.

Prædica verbum, inſta opportune importune, argue, obſecra, increpa in omni patientia, & doctrina. 2. Ad Tim. 4.

Vide miniſterium, quod accepiſti a Domino, ut illud impleas. Ad Coloſſ. 4.

Scio opera tua, & laborem, & patientiam, & quia non potes ſuſtinere malos, & tentaſti eos, qui ſe dicunt Apoſtolos; & inveniſti eos mendaces, & ſuſtinuiſti propter nomen meum, & non defeciſti. Apoc. 2.

Novi opera tua, & fidem, & Caritatem tuam, & opera tua noviſſima plura prioribus. Ibid.

Exempla, & Figuræ.

S. Hilarius Jeremiæ collatus.

C*Um Judææ populi omnia ſe abdidiſſent flagitiorum genera, idolatriam, impietatem, injuſtitiam, malam fidem, ac id genus ſexcenta; populi illi prolapſi ſunt in altiſſimam omnium excogitabilium ſcelerum abyſſum. Sed aliquando tandem miſeratus Deus terribilem excitatam gentis, quam olim adeo dilexerat, ceteriſque omnibus prætulerat, conſtituit mittere ad eam Jeremiam Prophetam, qui infidelis populi converſionem procuraret, eique verbis Domini graviſſima intentaret ſupplicia, quæ illis erant expectanda, niſi vitæ rationem mutarent. Simili de cauſa miſit Deus Hilarium ad Eccleſiam, cujus membra quotidie ſcindebantur, & abibant in diverſa. Miſit autem illum tanquam Jeremiam alterum, non ſolum ut de medio populi ſui cultum idolorum exterminaret, ſed etiam extruderet hæreſim, qua Fidelium plerique erant infecti, ſeu per ignorantiam, ſeu in pœnam eorum flagitiorum, in quorum cœno volutabantur. Nonne videtur illi Deus eadem dixiſſe verba, quæ Prophetæ illi. *Bellabunt adverſum te, & non prævalebunt; (Jer. 1.)* Et profecto quot obices Sanctus noſter invenit, dum populorum converſionem procuraret? Quinam labores eidem ſuſtinendi fuerunt? Sed huic non prævaluerunt inimici Dei, quoniam illum ejus Providentia deducebat, efficiebatque, ut de omnibus Eccleſiæ hoſtibus triumpharet.

S. Hilarius comparatur Cherubim qui in Eden gladio ignitum tenebat.

Narrat Scriptura, cum Primi parentes noſtri violaſſent illud Domini præceptum, quo caverat, ne de fructu arboris vitæ comederent, eumque de terreſtri Paradiſo ejecti fuiſſent, ut illos, eorumque minores ab aditu Paradiſi ejuſdem prohiberet, præ foribus loci illius deliciis omnibus affluentis poſuiſſe Cherubim igneum, & verſatilem gladium tenens. Galliæ populi, non ſolum Divinæ Legis præceptum unum, ſed ſimul omnia perfregerant. Juges eorum noxæ, & impietates de terreſtri Eccleſiæ Paradiſo illos expulerant circum undique legibus Omnipotentis ſepto. Inde tamen evaſerant a eumque ſeſe avertiſſent a Deo, quia ſerpentis antiqui vocem audierant per Hæreticorum os lethale virus præſtantiam, cæce in omnes errores erant prolapſi. Sed miſertus Deus horum calamitoſorum hominum, ad eos miſit Hilarium, ut & illos in *Edem*, videlicet in Eccleſiæ ſinum reduceret, qui ſe decipi paſſi fuerant; & ut omnino deinceps ab aditu ejuſdem Dei inimicos prohiberet, & ut ardenti zelo ſuo, tamquam ignito gladio uteretur ad infringendos conatus quoſcumque illi exercerent, ut loco deliciis affluente potirentur. Hoc etiam officio perfunctus fuit Epiſcopus noſter ea conſtantia, & ardore, qui Cherubim decet, prohibens, quoad vixit, ne hæreſis aliqua fidelium corda deciperet, ex illius faucibus prædam excutiens, ſicubi illam potuit deprehendere.

S. Hilarius Davidicæ Turri collatus.

Qui conſiderat mores, virtutes, & eminentem S. Hilarii doctrinam, nonne illum conferre poteſt cum Turri Davidica, ex qua mille pendebant clypei, omnis armatura fortium ad Sion, metropolim populi Dei propugnandam? Hilarius re ipſa hæc Turris erat, hæc arx Sanctæ Eccleſiæ, ſtans pro vallo contra impetum tot hoſtium, qui inſurgebant in illam, qui in ſingulos dies creſcebant numero, & qui illam evertere conabantur. Nonne reliquit ille in ſcriptis ſuis omnia armorum genera, ad Eccleſiam tuendam? quibus univerſus orbis Chriſtianus uti poteſt adverſum errores omnigenos; Opus ne eſt luminibus ad artes detegendas, ſenſus duplices aperiendos, & ſophiſmata inimicorum fidei enodanda? Confugite ad Hilarium, quamplurima in operibus ejus detegetis. Opus eſt zelo ad vim repellendam. Num quiſpiam fuit hoc fortior, zelo plenior, ad debellandum paratior? Fuit ergo turris illa inexpugnabilis, invictus ille vir, qui voti non compos ſui, ſi ſeipſum tueretur, niſi ſimul Eccleſiam ab omnibus periculis & in poſterum liberaret; hoſtem ita laceſſere, urgere, & evertere viſus eſt, ut tandem victoriam reportaſſet, & glorioſis onuſtus exuviis, ſexcenties triumpharet.

SS. Hilarii, & Athanaſii collatio.

Inter ſummos viros, quos Arianis divina oppoſuit Providentia poſt Nicænam Synodum, duo ſcientia, & ſanctitate præſtantes viri ſimul prodierunt, Sanctus Athanaſius quidem in Oriente, & S. Hilarius in Occidente. Ille quidem fuit Patriarcha Alexandrinus; hic autem Pictavienſis Epiſcopus. Uterque ſimilem ſortem nacti ſunt, idem ſtadium percurrerunt, eumdemque curriculum abſolverunt. Magnum Athanaſium infatigabili zelo orthodoxam in Oriente fidem tuentem Ariani Hæretici ita perſecuti ſunt, ut in Galliam confugere teneretur. S. Hilarium iidem Eccleſiæ inimici ita vexarunt, ut tandem votorum ſummam aſſecuti fuerint efficientes, ut exſul in Phrygiam ablegaretur. Ita calamitoſis illis privare cupientibus Galliam eo præſidio, quod in virtute, & doctrina Hilarii nacta erat, & hoc pacto magnum hoc Regnum errorum torrente inundare; Providentia, ut illis vicem rependeret, permiſit, ut in ejus locum Athanaſius ſufficeretur; ut ſummi duo iſti viri pro Eccleſia in duabus his Orbis Chriſtiani partibus dimicarent. Itaque incomparabiles iſti Præſules miniſterium ſuum ubierunt tanto zelo, & conſtantia, ut ſi minus Hæreticos omnes ad unitatem fidei revocaverint, prohibuerint ſaltem, ne ex ovili Dei aberrarent oves omnes, quas Ariani corrumpere annitebantur.

Appli-

Applicatio locorum quorumdam Biblicorum huic Argumento.

Juſſit Deus de tenebris lumen ſplendeſcere, Ad Cor. 2. 4. Nihil Sancto Hilario magis quadrat, quam hæc Apoſtoli verba. Sane magnus hic Sanctus propter genus ſuum, & poſtmodum propter educationem ſuam inter Ethnicos tranſactam, Idololatriæ tenebris involutus erat, ideoque poſitus in ignorantia veritatis, quæ nonniſi in Chriſtiana Religione invenitur. Sed cum illi rectum eſſet cor, & quantum Ethnicorum philoſophia patiebatur, vitam ſine noxa duceret in mundo conjugii vinculis adſtrictus, Deus qui illum per gradus deducere cupiebat ad veritatis cognitionem, quam ardentiſſime perquirebat, re adhuc integra oſtendit illi, cum homo ſuam in hoc mundo felicitatem nequeat invenire, hanc alibi neceſſario eſſe inquirendam, atque altius repetendam. Hæc fuit velut aurora magni illius diei, quo menti illius illuceſcere incipiebat; gratia illum cœpit illuminare, ſed ut omnes tenebræ diſſiparentur, cæleſti lumine edoctus fuit, ſe propter Deum dumtaxat natum eſſe; quapropter illius cognoſcendi deſiderio flagravit, eique uni placere adniſus eſt, qui Auctor erat bonorum omnium, & qui unus ejus felicitatem poterat conſtituere. Hæc ipſe in ſcriptis ſuis teſtata reliquit. Itaque cum omnino Idololatriæ abſurdum, & vacuum deprehendiſſet, ſibique perſuaſiſſet, unum tantummodo eſſe poſſe Deum; divinitus accidit, ut Moyſi codices in ejus manus inciderent, qui omnem illi dubitationem de unius Dei eſſentia abſtulerunt. Deinde cum lectio Evangelii, aliorumque Apoſtolicorum ſcriptorum, potiſſimum vero S. Joannis, illum de Incarnationis myſterio erudiſſet, Chriſtianæ Religioni nomen dedit; & ſacro Baptiſmate proluì voluit. Ita eduxit Deus lucem ex tenebris in magno hoc viro, qui cum Ethnicam ejuraſſet ſuperſtitionem, evaſit in nitidiſſimum Eccleſiæ lumen, quam illuſtravit, defendit, & cui patrocinatus eſt ſcriptis, prædicationibus, ac triumphis, quos de hæreticis reportavit, eo uſque, ut Dei ſpiritu plenus ex tunc ſibi depopoſcerit munus propugnandi doctrinam de Verbi conſubſtantialitate, cui hoſtes Eccleſiæ tantam caliginem offuderant: *Juſſit Deus de tenebris lucem ſplendeſcere.*

S. Hilarii munus per omnia ſimile muneri Jeremiæ.

Ego dedi te hodie in civitatem munitam, & in columnam ferream, & in murum æreum, ſuper omnem terram Regibus Juda. Jerem. 1. Deus olim hæc Jeremiæ dixit, in quem conjecerat oculos, ut inhiberet curſum impietatis, quæ violentiæ inſtar torrentis ſeſe in Judæam univerſam effuderat. Regio illa, quæ ſecundum Domini conſilia, eſſe debebat centrum Sanctitatis, & objectum, in quo ſibi Deus complaceret, facta erat theatrum ſuperſtitionum, craſſioris idololatriæ, & erat futura divinarum ultionum ſpectaculum. Hinc Reges ſuis cupiditatibus obſequentes, & altarium Miniſtri Regibus aſſentientes, ut eorum gratiam inirent, diis, quæ humanæ manus erant opera, thus adolebant. Inde iratus Dominus meditabatur ulciſci majeſtatem ſuam per ſummum dedecus læſam; cum ejus miſericordia perorans in ejus Nationis gratiam, quam ille tanta fuerat caritate proſecutus, mitiora propoſuit conſilia; quare miſſus fuit Propheta, qui populo minas intentaret, & væ, quibus inceſſanter percutiendus erat, niſi ille hunc ſinceram agere pœnitentiam cogeret. Prophetam hac adeo difficili provincia perterritum, non ſecus ac periculis, quæ illi erant ſubeunda, confirmavit Deus, eique dixit: tibi obluctandum erit Regiæ auctoritati, commotioni quam Sacerdotium afferre poteſt, furori temerariæ multitudinis: ſed cave timeas; tecum ero, præſidioque meo factus firmior arce, vel columna ferrea, aut muro æreo videbis ad pedes tuos confringi univerſam hanc poteſtatem in te conjuratam. Quis non videt hanc veram eſſe imaginem Hilarii, firmiſſimi hujus Eccleſiæ præſidii? Nonne ille fuit ferrea hæc columna, quæ Sanctuarium tot undique procellis labefactatum ſuſtinuit? Nonne fuit murus æreus, in quem allidi viſi ſunt omnes hæreticos conatus? Omnia horum duorum virorum lineamenta, eorum mandata, & officium eorum ſingulis impoſitum adeo ſimilia ſunt, ut Deus Jeremiæ in lege veteri ſuum munus imponens, ſuum quoque in lege nova Sancto huic Præſuli imponere voluerit.

Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno Cælorum. Matth. 5. S. Hilarius Dei cognita voluntate, in omnibus vitæ ſuæ ſtatibus ſeipſum ſanctificavit, ut poſtmodum aliis ſanctificandis aptior fieret. Cum Ethnicam ejuraſſet ſuperſtitionem, & ſciret, Chriſtiano non ſui ipſius tantum, verum etiam fratrum ſuorum curam demandatam eſſe, pro quibus debet ſanctam vitam ducere omnibus utens occaſionibus, quas divina illi aperire poteſt Providentia ad eos ædificandos exemplis, & verbis; totum ſe abdidit praxi virtutum omnium. Hinc licet ille in mundo conjugii vinculis impediretur, in corde ſuo Evangelii placita inſculpſit, ut proximo ſuo prodeſſe poſſet, poſtquam ſemet perfeciſſet, & nihil potuit quantumlibet parum, pietatem illius vel interpellare, vel remorari. Fidelis fuit, ut Dei ſui legem imprimeret in corde ſuo, & Deus, qui fidelis eſt in promiſſionibus, alte illam inſculpſit per Spiritum ſuum. Novit uti omnibus adminiculis, ut magis, magiſque ſeſe ad Chriſtianæ perfectionis apicem attolleret, & ſeu uxoratus eſſet, ſeu Præſul, pietas ejus ubique ſibi conſtans fuit, & inconcuſſa. Simulac ad Pictavienſem ſedem ſublatus fuit, minime contentus, ſi ſeipſum ſanctificaret, omnem operam, atque induſtriam collocavit, ut Eccleſiam ſartam tectam tueretur, perficeret animas, eas in imbecillitatibus ſuſtineret, Evangelici Verbi pane reficeret, æternis muneribus dignas præberet.

Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me, vel in me. Cum de Hilarii ſcientia loquor, & ajo illam fuiſſe admirabilem, ne putetis me loqui de ſcientiis illis, quarum nitor hominum vanitatem palpare poteſt. Hilarius poſſidebat ſcientias, utar enim ejuſdem verbis, non ſecus ac victor poſſidet mancipia ut ex iis quodcumque vult faciat, non ut illa in ſe dominari permittat. Illis uſus eſt, ut ad longe ſublimiorem ſcientiam perveniret, quam ex ipſis veritatis fontibus hauſit. Cum illi perſuaſum eſſet, Deum ſolum perfectiſſime ſeipſum cognoſcentem, poſſe aliis etiam ſe cognoſcendum præbere; *Idoneus ſibi teſtis eſt, qui niſi per ſeipſum cognitus non eſt*; pro nihilo duxit mentis ſuæ perſpicaciam, & cognitionum latitudinem, quam in ſuipſo inveniebat, ſed divinis adhæſit Oraculis in ſacris Codicibus expreſſis, eaque ſine ulla præventione perlegit, paratus, ut inde eos ſenſus adoptaret, quos nondum habebat, & ne mordicus inhæreret illis, quos habere poterat. Scientiam ſuam nequaquam veluti Idolum ſibi propoſuit; ſed interpretationem Patrum Eccleſiæ ſecutus, cum humilitate ſenſibus eorum, ac Traditioni præſertim adhæſit, veritus ne ſi ab eadem recederet, periculum ſubiret incidendi in opiniones Novatorum, qui uno ſuo turbabant Eccleſiam, & quorum dies ſcientiæ ſuæ profunditate technas detegebat.

S. Hilarius magnam humilitatem cum magna eruditione confundit.

Ut potens ſit exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt, arguere. Ad Tit. 1. In ordine Providentiæ dignitas non ſolum eſt miniſterium, quod attollit, & honore afficit poſſidentem, ſed etiam ſtatus eſt, propter quem contrahit obligationes eo majores, arctioreſque, quo ſublimior, atque præſtantior eſt dignitas. Hinc infertur, Sacerdotium, & Epiſcopatum, cum ſummæ ſint dignitates, eorum officia graviora eſſe, & magis inevitabilia. Gentium Apoſtolus terret enumerans illa: Oportet hunc ſapientem eſſe, modeſtum, non cupidum, zelo ſuccenſum, doctum, caſtum, ſuæ familiæ bene præpoſitum. Verbo, oportet eſſe illum per omnes hiſce virtutes ab aliis hominibus ita eſſe diſtinctum, ut homo per rationem ab aliis animantibus ſecernitur. Cum S. Hilarius ad Pictavienſem Epiſcopatum elatus fuit, abunde omnibus hiſce dotibus ornatus erat. Fuit non ſolum potens verbo, ut ſanam doceret doctrinam ſecundum Patrum traditionem ab Eccleſia receptam: ſed zelus illius præſertim enituit in exſufflandis omnium Hæreticorum conatibus, in eorum acuminibus retundendis verbo; in triumphis de eorum audacia referendis, & in arcendis ab ovili ſuo rapacibus Lupis, qui gregem vorare adnitebantur, quem divina illi commiſerat Providentia.

S. Hilarius præditus fuit omnibus dotibus, quas in Epiſcopo requirit Apoſtolus.

Labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam. Malach. 2. Satis non eſt ad ſacrum afferre miniſterium vitam innocuam, ſceleriſque puram, & minime abnormem; adnitendum eſt etiam, ut miniſter ſeipſum ſanctificet. In anteceſſum adeptam fuiſſe oportet veram ſcientiam, ut aliorum etiam prodeſſe valeat ſanctificationi. S. Hilarius, cum adhuc eſſet in ſæculo, contentus non erat vita ſancta; humanas etiam ſcientias excoluerat, ut proximo ſuo qua verbis, qua exemplis prodeſſet. Nos mere igitur ejus exemplo ſacrorum librorum lectioni adjiciamus, & ſequamur Patrum traditionem, quam in eorum ſcriptis invenimus, quæ verum illius ſenſum nobis aperiant. Nihil demamus vel addamus Dominicæ legi noſtrarum cogitationum cultores. Neſcio utrum ſit periculoſius; ſed ſcio in Scripturis utrique anathema intentari. Neque docet nos opinionum noſtrarum zelotes eſſe eo uſque, ut illas haberi velimus pro veritatibus, vel ut veritatibus ipſis vim inferamus, ut illas probemus, & conſtituamus. Nobis oraculi loco ea ſunt habenda dumtaxat, quæ ipſa veneratur Eccleſia; & in iis, quæ integra fidelibus permittit, eos cogere velle ut ſuam potius, quam aliam amplectantur ſententiam: hæc quædam eſt publicæ libertatis violatio.

S. Hilarius in Epiſcopatu conjunxit ſcientiam cum vitæ integritate.

Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus. Pſ. 119. Cum S. Hilarius exularet in Phrygia, maximo dolore confectus fuit videns quem in ſtatum in regionibus illis redacta eſſet religio. Etenim in Oriente toto vix aliqui inveniebantur Epiſcopi, & Eccleſiæ, quæ licet imperfecte, Orthodoxam fidem ſervarent. Cum S. Hilario non minus lenitatis eſſet, quam zeli, credidit ſoneſta illa in occaſione non nihil indulgentiæ adhiberi poſſe ad Eccleſiæ pacem tuendam, quin tamen tantillum cederet, ubi ageretur de dogmatibus, & deciſionibus ab Eccleſia Romana receptis: cum Hæreticis conſueſcere, cum illis etiam in Templis orare, quin tamen eos participes faceret Sanctorum myſteriorum; aures præbere propoſitionibus eorum, quæ ab æquitate, ac ratione non abhorrerent; nihil denique intentatum relinquere, quin aliquid Eccleſiæ fides pateretur, ut animos avelleret ab illa Antichriſti Synagoga, quæ ſe J. C. Eccleſiam eſſe aſſerebat. Hoc ſpiritu magnus ille Epiſcopus librum de Synodis elucubratus eſt, ubi pro virili excuſat multitudinem profeſſionum fidei, quibus Oriens univerſus ſcatebat; eaſque in meliorem, quem poterat, ſenſum interpretatur. Neque laboribus utriſque pepercit, ut Orientalibus fallacem hanc opinionem auferret, in qua verſabantur, Galliæ catholicos omnes in Sabellii errores fuiſſe prolapſos. Ita ſine ullo orthodoxæ fidei detrimento S. Hilarius conatus eſt pacem fovere cum iis, qui pacem oderant, & ſciſſuras tantum atque tumultus quærebant.

S. Hilarius lenitate, & indulgentia conatus eſt Hæreticos ad fidem revocare.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & Sententiæ Sanctorum Patrum, aliorumque hujus argumenti.

Hilarius tanquam firmiſſimum murum ſe Arianis opponens, illorum furorem in ſe concitavit. Eccleſ. in officio.

Galliam antiurſam adduxit, ut Arianam impietatem condemnaret ibidem.

Nec mediocris auctoritatis in tractatione Scripturarum, & aſſertione fidei vir extitit Hilarius. S. Auguſt. l. 6. de Trinit. c. 30.

Eccleſiæ Catholicæ contra Hæreticos acerrimum defenſorem, venerandum, quis ignorat Epiſcopum Galliarum Hilarium? Idem l. 1. contr. Julianum c. 3.

Inſignis Eccleſiæ Doctor Hilarius. Idem alio in loco.

Beatus Antiſtes inter procellas Mundi magnus ſuſtentator Eccleſiæ. S. Hieron. in Pſ. 58.

Hilarii libros inoffenſo decurrat pede. Idem in Epiſt. ad Latam.

Hilarius virtutum omnium, atque ornamentorum, & ſicut vitæ, ita & eloquentiæ inſignis. Caſſianus l. de Incarnat. caput 24.

Inter procellas perſecutionum ita immobilis inſtitit, ut per invictam fidei fortitudinem etiam Confeſſoris caperit dignitatem. Idem ibidem.

Loci, qui huic convenire poſſunt argumento.

Debet divinarum ſcripturarum Doctor fidelis, & debellator erroris, & bona docere, & mala dedocere, & hoc, opere & ſermone conciliare adverſos, remiſſos erigere, neſcientibus, quid expectare debeant intimare. S. Auguſt. de Doctrina Chriſti.

Ab Hæreticis fides ſubvertitur, veritas corrumpitur, caritas ſcinditur, contentionum ſtudium non pro veritate, ſed pro appetitu laudis certat, tantaque eſt in his perverſitas, ut veritati cedere neſciant, ipſamque ecclam doctrinam evacuare contendant. Iſidor. l. 3. de ſummo bono.

In diſputatione contra Hæreticos cavenda eſt propoſitio, & artificioſa ſubtilitas: quæ callidis objectionibus retorquendis; ita autem veritatis aſſertionibus pravorum diſputatio innodatur, ut recta eſſe ſentiant, quæ perverſa perſuadent. Idem ibidem.

Arius in Alexandria una ſcintilla fuit, ſed quia non ſtatim oppreſſus eſt, totum orbem ejus flamma populata eſt. S. Hieronymus.

Hæreticus eſt, qui conceptam novi erroris perfidiam pertinaciter defendit. S. Auguſtinus.

Plus nocet falſus Catholicus, quam ſi verus appareret Hæreticus. S. Bernardus in Cantic.

Schiſma eſt error pertinax Catholicam pacem in ſingulari perturbans Eccleſiâ. Hugo.

Zelum tuum inflammet Caritas, informet ſcientia, firmet conſtantia; ſit fervidus, ſit circumſpectus, ſit invictus. S. Bernard. in Cantic.

PARAGRAPHUS V.

Quid hauriri poſſit ex Theologiæ fontibus ad hoc argumentum.

Quantum fuerit Hæreſis Arii, ejus confutatio, & Hilarius illam oppugnaverit.

HÆreſis Arii fuit omnium, quæ ad illud uſque tempus in Eccleſia prodierant, perniciosiſſima, & funeſtiſſima. Perſonarum in Deo conſubſtantialitatem avertebat, Filium Dei Unigenitum inter creata rejiciebat, idemque omnes complanabat difficultates, quæ in ineffabili Sanctiſſimæ Trinitatis myſterio rationi, rectoque ſenſui adverſas videbantur. Hæreſiarca, qui hanc nequiſſimam ſententiam protulerat, Arius erat, Alexandrinus Sacerdos, præpoſitus uni parœciæ urbis illius, qui cum pridem expulſus fuiſſet a S. Petro Patriarcha, ita belle novit ſuæ mentis, & cordis nequitiam diſſimulare ſub affectata pœnitentiæ, & pietatis ſpecie, ut Eccleſiæ reſtitutus, Sacerdotio fuerit initiatus. Cum per ambitum Parochus evaſiſſet, fieri voluit Patriarcha, & iniquo ferens animo ſe poſthabitum Sancto Alexandro, ſe partium caput profeſſus eſt, & palam divinitati J. C. bellum induxit, cujus infenſiſſimus ei ſit inimicus. Sanctus Hilarius, quem Deus ſcientiæ dono in ſublimi gradu locupletaverat, adverſus hanc execrabilem Hæreſim invectus eſt. Quemadmodum novarum rerum ſtudioſis aliquod ſemper ſupereſt perfugium, & non deſunt fautores, qui cogitationes eorum tanquam probatiſſima dogmata amplectantur propter novitatis ſtudium, cogendum fuit Concilium Nicænum videlicet, quod Hæreticum ejuſque ſectatores anathemate percuſſit. Præſul noſter a monitis hujuſmodi inſectandis non deſtitit, magnamque celebritatem adeptus eſt in diſputationibus tum privatis, tum publicis, ubi Arianos ſemper confudit, effecitque ut omnes admirarentur illius zelum, vigilantiam, & acumen in detegendis impiorum technis, in enodandis ſophiſmatibus, & rubore ſuffundendis iis, qui inter eos majori doctrina pollebant; ita ut ſemper habitus fuerit Arianorum quidem malleus, Eccleſiæ vero lumen nitidiſſimum.

Arii ſectatores non defuerunt, quemimeadem inſiſtentes vis, qua primorum Eccleſiæ temporum Ethnici, ut partes ſuas ſolidarent, & conciliarent illis auctoritatem. Omnem adhibuerunt induſtriam, ut ſibi Orthodoxos Epiſcopos devincirent, eos vero præſertim, qui pluris in Eccleſia habebantur, qualis erat Hilarius. Nihil inauſum, ac intentatum reliquerunt, ut magnum hunc virum ſibi conciliarent; nullum non propoſuerunt illi honorem, nullum præmium, ut illum pellicerent; quippe ſibi perſuaſerant, ubi ſemel columnam hanc labefactaſſent, aliorum, ideoque totius orbis Chriſtiani lapſum inevitabilem fore. Hic enim Epiſcopos reſpiciens tanquam fidei, & veritatis ſequeſtres eos ſecuti fuiſſent, quocumque ducerentur præſertim vero non duces alios cognoſcentes, qui eos tutius in vias ſalutis deducere poſſent. Sed cum Novatores ne tantillum quidem Hilarium movere valuiſſent, eumque inconcuſſum nacti eſſent; quam primum artes ſuas, ſimulatamque lenitatem in furorem contra illum converterunt, & a Principe patentes litteras obtinuerunt, ut mitteretur in exſilium.

Ariani ſibi conciliare quærunt Epiſcopos Catholicos, & præſertim S. Hilarium.

Cum præcipuus Arianorum conatus in irritum ceſſiſſet, præſertim cum S. Hilario: Sicuti rerum novarum ſtudia, ubi de Religione potiſſimum agitur, corruunt, niſi fulciantur auctoritate Præſulum, vel Principum ſæcularium, qui eorum ſe patronos profiteantur; hæretici cenſuerunt, quandoquidem Sanctus noſter Antiſtes ſeſe præbebat veluti rupem nullis umquam ictibus, vel artibus convellendam, ſibi ad partes ſuas tuendas neceſſe eſſe præſidio ſummorum virorum qui in Cæſaris aula plurimum obtinerent auctoritatis. Et ſane ſua illos non fallebat opinio. Ita enim verſute ſeſe geſſerunt, tot artes adhibuere, ut non præcipuorum miniſtrorum duntaxat, ſed Cæſaris ipſius gratiam inierint. Quot mercenarias animas ſibi conciliarunt, quot Scriptoribus uſi ſunt, ut perſonam inducerent ſcriptis ſuis, quantam formularum varietatem non invenerunt, ut primum ſenſus ſuos diſſimularent, ac pro orthodoxis traducerent illos æquivocis, captioſis, barbariſque terminis utentes, qui cum neque a Cæſare, neque ab aulicis intelligi poſſent, deinceps ab iiſdem novatoribus ad libidinem eorum explicabantur? Hac in re olei, operæque ſuæ jacturam non fecerunt Ariani, quin immo illis optime ceſſit; quippe ſæculi principes ita ſibi devinxerunt, ut Sanctus Noſter Epiſcopus operam perdiderit ſcribens ad Cæſarem contra has novitates; tantum enim abfuit, quod ſeſe de errore ſuo Imperator corrigeret, ut ſeſe laqueis hæreticorum innodaverit, & veritati oculos obſtruens decreverit Sanctum Præſulem noſtrum validiſſimum ejuſdem veritatis præſidium pellere in exſilium.

Hilarius divinitus deſtinatus fuit, ut impietatis progreſſum inhiberet, quæ jamjam per orbem terrarum late ſe effuderat. Chriſtiana fides in ipſo etiam Chriſtianiſmi ſinu ſemiextincta erat. Idolis quidem aræ non ſtruebantur, ſed filio Dei negabantur honores illi, quos ſanctior æquitas illi ſacraverat. Sacrilegæ factionis conatu Redemptor per omnia Patri æqualis, divinitate ſua exuebatur, & in creaturarum ordinem redigebatur. In hoc præcipuo Religionis articulo novæ in dies opiniones ſuboriri videbantur, quæ ſeſe invicem oppugnantes efficiebant, ut fidelium mentes æterna incertitudine æſtuarent. Calamitoſo eo tempore videbatur erroris, & mendacii ſpiritus ſeſe ſuper terræ totius faciem effudiſſe, ac omnia conjuraſſe ut veritatem exterminarent. Principes, qui illius Patroni eſſe debebant, infeſtiſſimi erant ejus inimici; Epiſcopi, qui illius erant ſequeſtres, prodebant illam; populi, qui eam ſervaverant, ac profeſſi fuerant, primi omnium deſerebant illam; ſinebant enim ſibi fucum fieri ab hæreſis ſectatoribus ſibi ea vindicantibus jura, quæ Dominus uni adnectit Sacerdotio. Præſules ſectabant, ſive ut gloriam compararet, quaſi præeſſent illi cauſæ, quæ tanta celebritate gaudebat: ſive, ut gratiam aucuparentur eorum qui illius principes ferebantur; ſive denique propter morum corruptelam; quoniam non longe vitium diſtat ab hæreſi, & ubi illud potitum eſt corde, hæc facile mente potitur, ea quo huic non ſine lenocinio Novitatis ſeſe repræſentat. *P. Martineau.*

Deus Sanctum hunc elegerat ut eſſet Eccleſiæ præſidium.

Verum eſt errorem pone ſequi morum corruptionem in Chriſtianiſmo; ſive Deus homines cæcitate percutiat, in pœnam quod ita abutuntur luminibus, quibus eos illuminat gratia: *Spargit pœnales cæcitates ſuper illicitas voluptates*, S. Auguſtinus ait; ſeu per effectum ingenitæ relationis, quæ mentem inter & cor intercedit, ita ut hoc legis jugum excutere nequeat, quæ illius norma eſſe debet, quin mens excutiat jugum fidei, cui omnes ſenſus ſuos debet ſubjicere. Triſtis experientia hoc ſatis docuit Eccleſiam: ſi enim umquam vidit fidei ſuæ puritatem profanis novitatibus vitiatam, & unitatem ſciſſam multitudine ſcriptorum erroribus diffluentium, & e veſtigio oppoſitorum veritati, & Schiſmatibus illis, quæ ſerius ocyus in ſinu ſuo deplorabilis belli ignem accendunt, hoc certiſſime tunc accidit, cum fideles ſibi traditi, aberraverunt a Chriſtiana fide, ut ſuis obſequerentur cupiditatibus, atque turpiſſimis ſe flagitiis ingurgitarent. *Ibid.*

Ad glorioſum Confeſſoris Jeſu Chriſti titulum promerendum ſatis non eſt pati, ſed pro bona cauſa pati, ſatis eſt. *Martyres facit non pœna, ſed cauſa.* Hoc fecerunt veram conſtantiam ab ea, quæ mendax eſt, fidelium generoſitatem, ab obſtinatorum hominum pertinacia. Teneatur licet vitam ſuam traducere procul a patria in moleſtiſſimo exſilio, & ab omni civium conſuetudine alienus; nemo debet ſe tamquam alterum Hilarium intueri, niſi ut ille adhæreſcat veritati in Eccle-

Martyres facit, non pœna, ſed cauſa.

ſiæ deciſionibus; & qui aliter ſentiunt, licet eruditi ſunt, & alioquin illuminati, fruſtra ſibi honori vertunt mala, quæ ſuſtinent, niſi ſenſus foveant eoſdem. Hac in re S. Antiſtitem noſtrum audite ad Conſtantium ſcribentem. Me pacis perturbatorem, ac pertinacem appellant; ſed cur perturbatorem vocant, cum ab antiqua doctrina non dimoveor; cur pertinacem, cum fideliter, ac ſine diſputationum tricis adhæreo dogmatibus in S. Nicæna Synodo conſtitutis, deciſionibus Eccleſiæ, ac Patrum ſententiis? *Ego ſcripta a Patribus apud Nicæam fide fundatus maneo.* Juxta ſcitum hunc Canonem quot fallacibus conſtantiis larva adimetur; quot videbuntur Martyres dæmonum, & non J. Chriſti, ut loquitur Tertullianus, ſemet ſanctificare humanarum opinionum idolo, inſurgentes contra legitimas poteſtates, quæ errantes ad Eccleſiæ ſenſus revocare conantur. Fruſtra ſe doctos, ac illuminatos prædicant, fruſtra ſe Patrum ſententiis adhærere profiteantur, ſi ſcientia non eſt cum humilitate conjuncta! qualitas hæc magis eſt obfutura, quam profutura; & non ſola Præſulis noſtri ſcientia illum de tanto periculo liberavit, ſed ejuſdem humilitas.

PARAGRAPHUS VI.

Deleſti ex Aſceticis, aliiſque Concionatoribus loci hujus argumenti.

JUre ſuo gloriatur Gallia, Eccleſiæ peperiſſe S. Hilarium Pictavorum Epiſcopum. Illi tali patrono erat opus in bello, quod in eam excitaverant Ariani. Nobile genus Antiſtitis magnam illi animam infuderat, timoris neſciam. Politiorum litterarum ſtudium, & acumen ingenii multiplici lumine decoraverat illum. Sp. Sancti lumen effecit, ut ille Chriſtianam Religionem inveniret apud Philoſophos, qui eamdem impugnare videntur. Hoc illum convertit, & ipſe ſacro regeneratus fuit lavacro tanta cum effuſione gratiarum, ut illis cor ejus exundaverit. Primos traduxit annos in ſæculo, ubi duxit uxorem; ſed in conjugio vitam duxit Eccleſiaſticam. Ejus familia fuit Eccleſia domeſtica, eamque ſanctiſſime moderatus probavit ſe dignum, qui Domui Dei præficeretur. Itaque Providentia illum ad Pictavienſes infulas provexit non ſine plauſu populi, & Cleri. Hi teſtes erant innocentiæ ejus, doctrinam illius, fortitudinem, ac pietatem compertam, & exploratam habebant, ita ut ſub tanto Paſtore tutos ſe eſſe profiterentur. Neque illos ſua fefellit opinio. Deus qui illum in Epiſcopum delegerat, contulit illi Epiſcopalis ſpiritus plenitudinem. Ille hujus in divinis litteris inſtitutor fuit potius quam Theodorus Presbyter, quanquam ad eas perdiſcendas hujus opera uteretur. *Ex Elogiis Godeau.*

Ortus, & inſtitutio S. Hilarii.

Hilarius omnibus ſpectatiſſimi generis privilegiis auctus fuit, quin ejuſdem vitia contraheret. Cor habuit generoſum citra ſuperbiam; magnum ingenium citra ambitionem; gravem oris, & corporis habitum citra faſtum; temperamentum delicatum citra mollitiem. Æterna Sapientia, quidam inquit vitæ ſuæ hiſtoricus, ab incunabulis affuit illi, ut eum ab illuſione præſervaret; diluculo omnibus ejuſdem inſtitutis ſtuduit, & ſimilis Sancto illi viro, de quo Scriptura verba facit, licet adoleſcens, nihil tamen puerile geſſit, neque lapſus unquam eſt in leves noxas illas, quæ puerorum pars eſſe videtur. Licet alii ejuſdem ætatis adoleſcentes gloriolæ cupiditate aliqua perſtringantur, licet ſectentur eas voluptates, quibus palpantur; funeſta hæc idola, quibus tot ſacrificiis litatur in ipſo etiam Chriſtianæ Religionis umbilico, & in familiis alioquin ſatis bene inſtitutis; nullum unquam invenere locum in animo noſtri adoleſcentis.

Prima illius ſtudia, & occaſio Chriſtianam religionem profitendi.

S. Hilarius magnis curis in profanarum ſcientiarum ſtudia fuerat educatus, iiſque exercitationibus, quæ maxime eos decent, qui publicis muneribus ſunt initiandi. Cœperant ſui illum etiam in lucem producere, eique prægustandas præbere vitæ delicias; quantam ſæculi ſapientes inter Ethnicos putabant, honeſtis adoleſcentibus permittere poſſe canones humanæ Philoſophiæ. Verum Deus, qui illum per gradus perducere cupiebat ad cognitionem veritatis, re adhuc integra oſtendit illi, perfruitionem earum rerum omnium, quæ ſenſus noſtros palpare poſſunt, nequaquam conſtituere poſſe veram hominis felicitatem; quoniam hoc illum a ceteris vulgo animantibus non ſecernit. Cum Hilarius primum hunc protuliſſet pedem, facile intellexit, hominem, quandoquidem felicitatem ſuam in externis omnibus, corporeiſque bonis nanciſci non poterat, eam ipſi in re ſolidiori eſſe inveniendam. Sola rationis lumina philoſophiæ ope, poterant efficere, ut intelligeret felicitatem hanc pendere a veritatis cognitione, & a praxi virtutis. Noluit Deus illum in hoc itinere derelinquere, oſtenditque ei vitam totam miſeriis repletam pro fine habendam non eſſe. *Auctor recens.*

Occaſio converſionis illius.

Hi ſenſus nondum replere poterant cor adeo vaſtum, quale erat Hilarii; gratia, quæ ſeorſum, & ſine ſenſu illum illuſtrare incipiebat, ſignificavit illi, ipſum propter Deum natum eſſe; quæ res Dei cognoſcendi cupiditatem injecit. Natura ſe in bonum primum eſſe cognoſcens, Auctorem cognoſcere concupivit. Agnoverat jam ille abſurda, quæ inerant ſententiis Philoſophorum de Deo; & jam ipſe ſibi perſuaſerat, nonniſi unum eſſe poſſe Deum, cum divinitus accidit, ut Moyſis libri in manus ejus inciderent; ubi abunde nactus eſt, quidquid optare poterat de divinitate, & ſentiens cor ſuum hac lectione inflammari, Deum cognitum poſſidendi cupiditate flagravit. Lectura mox Evangelii, Scriptorumque Apoſtolicorum ſuppleverunt iis, quæ deerant, ejuſque menti plurimas abſtulerunt dubitationes, quæ illi poterant oboriri, etiam circa humanæ vitæ miſerias, quas experiebatur, & quas in omnem naturam diffuſas videbat. Per lectionem S. Joannis didicit myſterium Incarnationis Filii Dei; ac Æterni Verbi divinitas, quod caro factum eſt pro mortalium ſalute, pignus certiſſimum illi viſum eſt, ſe poſſe in æternum poſſidere Deum hunc, qui per caritatis exceſſum dignatus fuerat ſe naturæ noſtræ conjungere, ut nos in ſeipſum transformaret: ita didicit Verbi conſubſtantialitatem, quæ tantopere ævo illius ita oppugnabatur, ut natura univerſa conjuraſſe videretur ad eripiendam Salvatori divinam eſſentiam, eumque redigendum ad mortalium ſtatum, qui mutationi, ac viciſſitudini ſunt obnoxii. *Idem.*

S. Hilarius Ethnicæ ſuperſtitioni nuncium mittit, & recipit Baptiſmum.

Hilarius poſtquam verbo Dei in ipſo fonte paſtus fuit per lectionem Scripturarum, ethnicam ejuravit ſuperſtitionem, quam a teneris unguiculis fuerat execratus; & mox incredibili cum gaudio Baptiſmate ablutus fuit. Hujus regenerationis gratia fuit adeo abundans, ut exinde ita Dei ſpiritu plenus viſus fuerit, ac perfectiſſimi fidelium. Repente hæc emundavit profanas quaslibet eruditiones, quas ex Ethnicorum codicibus hauſerat; & in Eccleſiæ ædificationem tranſtulit has omnes opes, quas, ut ita dicam, ab Ægypto deportaverat, eaſque in ſtatum abduxeras propugnandi J.C. fidem cum iis armis, quæ ab idololatriæ propugnatoribus fuerat mutuatus. Ex quo ex ſalutaribus Baptiſmi undis emerſit, viſus eſt agere non tanquam ſimplex Neophitus, ſed tanquam unus ex Præceptoribus, & Patribus Eccleſiæ J.C. ita ut cum adhuc laicus eſſet, & conjugio impeditus, videretur in anteceſſum Sacerdotii gratiam attigiſſe. Ex eo tempore magnum teſtatus eſt puritatis, & Sanctitatis Religionis noſtræ zelum, & ſedulo vitavit omnem cum Judæis, atque Hæreticis conſuetudinem, qui ſe apertos illius inimicos eſſe gloriabantur. Horror, quo id genus hominum commercium fugiebat, ſpectabat potius ad errores, quam perſonas eorum; quandoquidem alia quavis in occaſione ſumma cum benevolentia, & lenitate excipiebat illos, quam omnes in illo admirati ſunt ſæpe, & quæ conjecturam aſtruit, ardorem, qui in pleriſque operibus ejus interlucet, minus ab illius ingenio profectum, quam a Dei Spiritu, qui erat in illo, & eum effectum fuiſſe violenti amoris, quo veritatem proſequebatur. *Auctor recens.*

Sancti noſtri character.

Hilarius ſtatim ac Chriſtianam amplexus fuit fidem, ejuſdem factus eſt propugnator acerrimus, quo nomine primi Pariſienſis Concilii Patres illum appellarunt. Ex iis uſque temporibus unum fuit ex firmiſſimis Eccleſiæ præſidiis inter graviſſimas tempeſtates, quibus agitabatur. Fuit indefeſſus veritatis patronus eo tempore, quod adeo nubibus atque caligine offuſum erat, ut quamplurimi ambigerent utras partes ſequerentur: eo uſque errores undequaque percrebuerant varia eruditorum induſtria, qui nihil intentatum reliquerant, ut, ſi minus fidem convellerent, ſaltem tot illi umbras offunderent, ut minime liceret verum a falſo ſecernere. Secrevit tamen facile ab errore veritatem per Domini ſpiritum, quo animatus erat; & licet adhuc ſæculi curis impediretur, ſemper tamen eum ardore ſe geſſit, ut uni illi negotiorum Eccleſiæ omne pondus incumberet. *P. Martineau.*

Eligitur Pictavorum Epiſcopus.

Dona gratiarum, & ſcientiæ, quibus cælitus auctus fuerat, brevi nominis celebritatem, & cultum civitatis Pictavienſis illi pepererunt; quæ ubi ſui Præſulis jacturam paſſa fuit, oculos in Hilarium conjecit, & nulla habita ratione humilitatis ejuſdem, qui tantum munus deprecabatur, communi civium conſenſu eum ſibi in Paſtorem delegit. Dignitas Epiſcopalis tunc temporis erat provincia aleæ plena, & parum apta ad ambitionem, & cupiditatem palpandam; namque Orthodoxi jugiter patebant probris, & contumeliis Arianorum, quibus terrenæ favebant poteſtates. S. Hilarius, licet illi perſuaſum eſſe ſuſcepto hoc munere, ſibi auferri ſpem omnem commodorum, quæ in mundo conſequi poterat, omneſque ſibi adimi vitæ ſuavitates, tandem fidelium votis paruit; ſed plenus confidentiæ in Deo ſuo, a quo omnia præſtolabatur lumina, ac vim neceſſariam, ut digne tantum hoc munus obiret. Cum ergo in ſacra unctione recepiſſet firmitatis, atque conſtantiæ characterem, in id unum intentus fuit, ut tueretur depoſitum fidei ſibi creditum ac puritatem ſuam adverſus hæreſes, quin ullam haberet rationem favorum, aut minarum hominum. Meminit, Dei filium, cujus gloriæ omnia ſacrificare decreverat, eos beatos enuntiaſſe, qui perſecutionem propter juſtitiam perferrent, & quin aliqua humana cogitatio illum remoraretur, palam prædicavit veritates illas, quæ ab Eccleſiæ inimicis impugnabantur. Conciones ejus vitæ ipſius ſanctitate ſuffultæ brevi nomini illius celebritatem per omnes Imperii provincias effuderant, & illi ex æquo & Catholicorum benedictionem, & Arianorum odium conciliarunt, qui illum tanquam hoſtem infeſtiſſimum habebant. *Auctor Recens.*

Quantam ſit Eccleſiæ felicitas habere Paſtores S. Hilario ſimiles.

Facile intelligi poteſt ſummam Eccleſiæ felicitatem eſſe, cum Cælum eidem ſuppeditat Paſtores S. Hilario ſimiles. Hinc illa in Sanctiſſimis Canonibus ſuis inevitabilem irrogavit legem de admittendis ad Sacros Ordines illis tantum, in quibus inveniri poſſit, unde illorum probetur electio. Et profecto quonam pudore deberet ſuffundi, ſi videretur adhuc profanis manibus ſacra committere; J.C. hereditatem

dere-

Digitized by Google

derelinquere illis, qui viſi ſunt cum inimicis ejus conſerre conſilia, optare ſibimet ſequeſtres earum rerum, quæ ſacerrimæ habentur, homines, qui pretioſum innocentiæ ſuæ depoſitum reſervare ignorarunt; in Eccleſiæ candelabro faces collocare, quæ in ſæculi corruptione extinctæ, facere nequeunt quominus atram ſuffundant caliginem, cæcitatem inferant, veneno per exhalantem fumum inficiant eos, quorum mentem illuminare, & cor emundare deberent; credere curam dominici gregis Paſtoribus curvis, ut S. Bernardus loquitur, & terræ huic inhærentibus per cupiditatis pondus, ac vincula habituum adoleſcentiæ inter nequitias anteactæ; idcoque minime pares vel deprehendendis lupis ingruentibus, vel propulſandis, ubi acceſſerunt. Ad magni hujus Antiſtitis conſpectum, cur mentem hanc injicere nequeo iis, qui virtutum adquiſitionem differunt, donec ad eum pervenerint ſtatum, qui eas adquiſitas eſſe ſupponit, vel qui perfectionis Chriſtianæ viam tunc ſibi adeundam putant, cum poſſeſſionem erunt adituri eorum munerum, quæ inſtituta ſunt, ut a perfectis tantummodo occupentur? *Dignitates, virtutes putant.* Utrum hæc opinio æqua ſit, & rationi conſona, penes vos eſto judicium. Ad id eſſet opus, ut Deus naturæ ordinem inverteret, & nos ad terminum adduceret, quin traduceret illos per iter, quo neceſſe eundem eſt, ut eo perveniatur. *P. Martineau.*

Fides S. Hilarii ævo nubibus erat involuta.

Cum S. Hilarius evectus fuit ad Infulas, non breve temporis ſpatium exceſſerat, ex quo Chriſtiana Religio ex eo exciderat ſtatu, in quo tribus prioribus Eccleſiæ ſæculis floruerat. Aſcenderat jam in Cæſarum ſolium per Conſtantini Magni converſionem. Princeps hic æque chriſtianis virtutibus, ac politicis, & militaribus clarus, quin deceſſores ſuos imitaretur, & crimini verteret cuicumque Chriſti fidem profiteri, omnes immo ad eam profitendam magnificis præmiis invitabat. Denique Idolorum cultu imminuto, & Sectatorum illius numero ad paucos redacto, quos neſcio quis furor obcæcaverat; cedebantur in dies ſingulos Deo Chriſtianorum extrui Templa in ruderibus eorum, quæ jampridem fictis numinibus poſita fuerant. Sed inter pacis adeo ſuavis malaciam tepeſcere viſa eſt fidelium conſtantia, eorumque fides debilitari ſenſim per eam tranquillitatem, qua ſub bono, pioque Principe fruebantur. Fidelium pietas, in quibus perſecutores invictam conſtantiam ſuere conſtantiam ſub Chriſtiano Imperatore inimicos invenit longe periculoſiores, ac multo magis metuendos, quam ſub Idolorum cultoribus. Fidelium deferbuit fervor; quo magis fortuna favere viſa eſt, fidelium conſtantia magis labefactata, locum præbuit Ethnicorum flagitiis in mores ſuos, prout eorum ſuperſtitio ruebat. *Poſtquam ad Chriſtianos Principes venit, divitiis major, ſed virtutibus minor effecta eſt.*

Quantum hæreſe detrimentum tulit, & Hilarius.

Diabolus ſemper vigilans ad animarum exitium, quas Dei filius ſuo ſanguine redemerat, eduxit ex inferis hæreſim, quæ impugnans unum ex fidei myſteriis maxime incomprehenſibilibus, humanæ rationi æquior videbatur. Auctor ejus fuit Arius; nil ultra addendum eſt, ut cognoſcatur. Ad ſolum impii Arii nomen quot, & quam tetras imagines non affinxit confuſio, quam execrabilis illius error tunc in chriſtiano peperit mundo! Omnia ceſſerunt, omnia ſuccubuerunt, & univerſus terrarum *Orbis ingemuit, & miratus eſt ſe eſſe Arianum:* S. Hieronymus inquit. Alii quidem, ut æquo liberius viverent, recentem ſectam amplexati ſunt, in qua adhærentibus partibus ſuis virtutum omnium locum obtinebat. Alii ſeſe illi hæreſi implicuerunt per ſecretam humanæ mentis ſuperbiam, id duntaxat credere affectantes, quod ſub ſenſus cadit. Nec defuere, quos diteſcendi, & honores adquirendi cauſſa in eam impulit ſententiam, & a fide catholica evertit, ut eas partes amplecterentur, quæ qualibet ratione ſectam augere numerum conabantur. Plures denique non ſine quadam verecundiæ ſpecie ab antiqua doctrina receſſerunt, cum illi qui recenti adhærebant palam ſibi gloriæ verterent rationis ſuæ æquitatem, quaſi per aſſertam mentis ſuæ fortitudinem minime poſſent id credere, quod humanis rationibus non probaretur. Dominus autem cum in æternis ſuæ providentiæ conſiliis decreviſſet violento huic torrenti, qui ſecum univerſum terrarum orbem rapturus videbatur obicem ponere, eduxit Hilarium; contulit huic virtutem, cujus varii characteres eum præſtiterunt incolumem a vitiis, quæ ſuperius memoravimus. Fruſtra nova hæc hæreſis palpabat cupiditates ejus ſpe impunitatis; vitæ continentis innocentia, & morum integritas hujus Sancti ne tentari quidem potuit, licet ille nobili genere ortus eſſet, qui quidem magnus eſt obex Chriſtianæ innocentiæ. Quibus enim laqueis, ſcopuliſque circumdata eſt humana celſitudo? Scopulis eo magis periculoſis, quo majori luce ſepta eſt, quæ oculis noſtris abſcondere videtur non ſolum pericula, quæ in magnis opibus inveniuntur, verum etiam graviora vitia eorum, a quibus poſſidentur: Tamen divina Providentia hunc ab omnibus hiſce malis immunem conſtituerat, illi tribuens cor rectum, animamque humilem, ſed ſublimem, & nullis artibus ſuperandam. *P. Martineau.*

Nonnulli in fide magnis viris ſunt periculoſi.

Cum hæreſis convaleſcere incipit, & roborari, quot laqueos in mente ſua non reperit ille, qui hoc titulo inter alios nitet: Auguſtinus ipſe id teſtatus eſt; jampridem hæreſis nonniſi magnorum ingeniorum opus eſt, ſed ingeniorum, quæ quo ſublimiora ſunt, eo ſunt pernicioſiora. *Non ſecere hæreſes, niſi magni homines; ſed tanto mali, quanto magni.* Quorſum iſtud? Quia magna ingenia facile ſinunt ſe propria luce perſtringi; ſuoque merito occupati ſibi jus eſſe putant omnes in ſententiam ſuam redigendi; certe amplectuntur quidquid cum ſuis congruit præjudiciis, & eadem cum temeritate rejiciunt, quidquid cum illis minime congruit. Hinc ubi novum aliquod ſeſe illi offert, ad illud amplectendum ſtatim erumpunt ex ſancta illa captivitate, in qua fides illos tenebat. Hilarius erat ex potioribus ævi ſui ingeniis, cum prodiit Arii error, qui vertebat perſonarum in Deo conſubſtantialitatem, ideoque complanabat difficultates omnes altiſſimi, & ineffabilis Trinitatis myſterii, magnum iſtud ingenium æque avidum erat omnia ſciendi, & par omnia diſcendo. Præterea natura maxima illi contulerat ad eloquentiam adjumenta, acrem imaginandi vim, nobilem loquendi facultatem, diſertum, ac numeroſum ſermonis ambitum; quamobrem S. Hieronymus ſcriptum reliquit, illum inter Oratores, quos Galliæ pepererant, idem eſſe quod Rhodanus inter fluvios, quibus irrigabantur. Naturalibus hiſce dotibus acceſſerat ſcientiarum profanarum cognitio labore parta, quemadmodum animadvertit S. Auguſtinus, cum inquit illum Sacrum adiiſſe miniſterium, locupletiſſimis Ægypti ſpoliis onuſtum; *Nonne aſpicimus quanto auro, & argento, veſte ſuffarcinatus de Ægypto Hilarius?* Tot, ac tam præclaris dotibus præditus Hilarius, utras eliget partes? Num Catholicorum, ubi humana ratio paret duræ legi adorandi id quod aſſequi nequit? aut Arianorum, qui omnia præclara ingenia ſe profiteri gloriantur, & qui integrum cuilibet relinquunt, quodcumque voluerint, adorare? Orthodoxorum partes amplectetur; ſi enim omne habet acumen, etiam omnem, ac mentis latitudinem quæ haberi poteſt; habet etiam humilitatem, quæ requiritur ad præcavendam ſuperbiam, qua novatores tument & amovendam inanem gloriam, quam ſcientia afflat tot ſummis viris, qui ſuimet, tanquam Idoli cultores ſunt. *Pater Martineau.*

Ad S. Hilarii imitationem veritatem honorare debemus per humilem inſcitiæ noſtræ confeſſionem, donec fidei ænigmatibus eſt involuta, quin velimus audacter divinitatis ſinum perfodere, ad enucleanda myſteria, quæ placuit Dei oculis noſtris impenetrabili integumento ſubtrahere. Pacata expectemus beatam illam diem, qua ſine velamine ſeſe nobis aperiet. Etenim volumus ne inquietis inveſtigationibus noſtris evertere ordinem divinitus inſtitutum? Hæc ſunt verba admirabilia, & præclari ſenſus humilis Hilarii noſtri. Proh ſi eſſent in corde fidelium, viderentur ne unquam de ipſo Eccleſiæ ſinu perrumpere diſtrictis gladiis homines propter ingenium, doctrinamque ſpectabiles ad eam oppugnandam tanta ſævitia, quam nunquam ſatis poſſumus deplorare? Eos nos ipſi ſaltem foveamus, ut ſi quando meritas his hominibus laudes aliam ob cauſſam perſolvimus, deteſtemur ſimul illorum abuſum, & non propugnemus errores, quo jure ſe tueri poſſe arbitrantur. *Auctor recens.*

Imitari debemus S. Hilarii humilitatem in credendis fidei myſteriis.

S. Præſul noſter laqueos evitat, quos ſublimia quæque ingenia in ſemetipſis nanciſcuntur; ſed ſtatim felix erit, ut illos evitet, quos nova hæreſis illi nectit magna pollicita ſummis viris, qualis erat ipſe, bona, & palpans quibuſcumque rationibus poteſt ambitionem eorum. Ipſi noſtis, ſciſſuras, quæ in Eccleſia acciderunt, nihil intentatum reliquiſſe, ut ſibi conciliarent eos, unde putabant ſibi aliquid auctoritatis accedere poſſe; donec veritas quæ ſimplex eſt, ac per ſe ſubſiſtit, non laborabat quærere externa ſubſidia. Tibi ſummis viris opus eſt? Illorum patrocinium redimitur, ſi eorum luxui aliquid ſuppeditaveris. Indigeſne mercenariis Scriptoribus, quorum calamus terræ loliginis ſuccum offundat iis, quorum exiſtimatio omni vacua eſt ſuſpicione? Nulli rei parcitur, ut ſibi devinciantur. Bene audit quis in populo? ut hinc quoque gloriam aucupentur in partes ſuas ipſum conantur pertrahere; vel per aſſentationem illum inter cælicolos, ante mortem ipſam, recenſendo, vel illi obtrectando, ut intelligat, quantum officiat non adhærere cauſſæ illi, quæ infamiæ notam aſpergit illis omnibus, qui eidem non ſuffragantur. Ita egerunt Ariani. Quid autem non profecit his artibus ſecta eorum! Sed in S. Hilario nihil proficere valuit. Ejus integritas, generoſitas, vera animi celſitudo neglexit quidquid ad illam mulcendam offerebatur. In conjugio, quo impeditus fuerat, Deus illi dederat Filiam, ſed voti compos, eo quod illam J. C. deſponderet, quaslibet licet ornatiſſimas reſpuit affinitates, quas ariana ſecta illi offerebat. Summa cum elegantia, & lepore ſcribebat; ſed beatum ſe putans, quod citra lucri ſpem inſerviret Eccleſiæ, in ludibrium ſibi vertit omnia præmia, quæ ſibi ab Arianis proponebantur. Denique magnam ſibi nominis celebritatem adeptus fuerat in terris, ſed hujus jacturam ſubire maluit per ingeſtas ſibi a fidei inimicis calumnias, quam illam tueri indignis approbationibus, & laudibus non ſine fidei ipſius detrimento coemptis. *Sermo Manuſcriptus.*

Humilitas ejus vetat, ne recreato ſibi a coetibus deſidi[illegible]

Vir hujus Characteris, cujus S. Hilarius erat, nunquid ſe perſtringi ſinit præclari ingenii laude, quam hæreſis hæc ſuis ſectatoribus defert, cum interim obſtinatos, vel ignaros vocet eos, qui veteri doctrinæ adhæreſcunt? Sed cave, timeas. Satis ſolidam habet virtutem, ne inani fulgore gloriæ fallacis decipiatur. Scio equidem, inquit ille Arianos allocutus, eum rudem eſſe, qui a partibus veſtris abhorret; hoc palam jactatis, & id vobis benevertit; compluribus enim perſuaſiſtis, qui magis cupientes ſe præclara ingenia, quam veros Chriſtifideles vocari, turpiter nos deſeruerunt, ut in caſtra veſtra tranſirent. Ego vero cum Apoſtolo glorior, me non aliud ſcire, quam Jeſum Chriſtum, & hunc cru-

Non ſinit ſe perſtringi laude præclari ingenii quam Hæreſis Arii tribuit ſectatoribus ſuis.

crucifixum. Licet me pro mortalium omnium ignariſſimo traducatis, in veritate, cui adhæreo, inveniam, unde ſatia, ſuperque omnes contumelias ſarciam; ſcio enim Verbum Æternum Patri conſubſtantiale, nequaquam expulſurum eſſe, qui illum audacter fuerint confeſſi, tot licet artes, ac dolos comminiſcamini. Hæc ſunt arma, quibus S. Præſul noſter omnes novæ, ac prævalentis ſectæ impetus propulſabat. Profunda ejus humilitas ſemper præſervavit illum ab inſidiis Arianorum, & prudentia, ac ſcientia, quibus illum cumulaverat Deus, illum Eccleſiæ fortiſſimum, ac ſtrenuiſſimum Eccleſiæ Patronum conſtituerunt. *Auctor recent.*

S. Hilarius ſe trahi paſſus non eſt exemplis Epiſcoporum Hæreſim profitentium.

Procellæ, quas Ethnicorum furor primis Eccleſiæ ſæculis contra Chriſtianam Religionem ciebat, dæmonum arte in Epiſcoporum capita detonabant; ut ſi ſuppliciorum ſævitiæ cederent, lapſum eorum Fidelium lapſus ſubſequeretur, qui religioni minime verterent ſibi eorum ſectari veſtigia. Eamdem ob cauſſam, quo tempore hæreſis prodire cœpit, quid inauſum reliquit, ut Domini miniſtros alliceret, qui cum a populis tanquam veritatis ſequeſtres haberentur, a veritate recedere non poterant, quin ſecum in errorem quamplurimos traherent? Hiſtoria non ſatis docet, quid Arii ævo contigerit. Impius hic a tercentum, & duodeviginti Epiſcopis Nicæni Concilii damnatus fuerat, ubi Eccleſia gaviſa tunc primum eſt videns illic præcipua membra ſua in unum conveniſſe. Sed non defuit illi ratio quamprimum numeri hujus imminuendi. Oriens, ac Occidens eidem obſequentes certatim illi ſuffragatores præbuerunt. Quis non credidit tunc viciſſim errorem de veritate triumphaturum? Et ſane quodnam pondus habitura non erat tot Epiſcoporum in hanc infelicem ſectam coeuntium auctoritas? Qua luce oculos perſtringere non debebant tot collecta luminaria, in id conſpirantia, ut novam hanc hereſim tuerentur? Et quam vim habitura non erat tot eruditiſſimorum virorum doctrina, ab ore quorum populi legem Domini erant percepturi? Oſius, magnus ille Oſius, ille Synodorum Pater, quo nomine S. Athanaſius illum vocat, Patronus ille veritatis, qui toties celebratus fuerat propter triumphos de hæreſibus relatos, vir ille, qui habebatur ab Eccleſia tanquam firmiſſimum ejus præſidium, cecidit tamen, & lapſus eſt. Lapſus hujus quodnam ea vobis elicere judicium debet de aliis? Tot inter lapſus, qui labefactarunt domum Domini ab ipſis Sanctuarii fundamentis, qui oves ab ovili abſterruerunt, qui earum non minimam partem abalienatant; Sanctus noſter Antiſtes ſimilis arci ſuper rupem poſitæ, ſimilis ferreæ columnæ, & muro aheneo, illa fere ſolus ſuſtinet cum magno Athanaſio, permittente Deo, ut hujus victoriæ gloria communis eſſet Orienti atque Occidenti per duos hoſce fortiſſimos viros. Undenam vero Sanctus Epiſcopus Hilarius neceſſaria hauſit ſubſidia tempore adeo caliginoſo, & in adeo moleſta occaſione? Næ ille hæc hauſit ea admirabili ſcientia, & profunda humilitate, quam Deus illi contulerat. *P. Martineau.*

Oppugnat Arianos armis iiſdem quibus illi bone a Orthodoxos tuebantur.

Hæretici Scripturis inhærentes, Scripturis ſe ſe tuentur; confugiendum eſt ad Traditionem Eccleſiæ, quæ de manu veluti in manum traditum de ſæculo in ſæculum traducit pretioſum veræ doctrinæ depoſitum, quod in Bibliis continetur: *Memento neminem Hæreticorum eſſe, qui ſe nunc non ſecundum Scripturas prædicare ea, quibus blaſphemat, non mentiatur. Ego, quod accepi, teneo.* His armis lucis, ut Apoſtoli verbis utar, quoties magnus Hilarius triumphum egit de hac Arianorum Epiſcoporum caterva intumeſcentium ob triumphos, quos toties de aliis pluribus retulerant? Modo illis oſtendebat, eos ſecedentes a ſemitis quas ipſe legebat, Deo attribuiſſe inania libidinum ſuarum phantaſmata, eique denegaſſe, quod reipſa ad eum pertinebat: *Veſtra ſcribitis, & non quæ Dei ſunt prædicatis.* Modo illis objiciebat ridiculam eorum in fide inconſtantiam, oſtendens fidem ſemper eamdem eſſe, & eos non poſſe producere tot illas fidei formulas, quarum aliæ aliis pugnabant, quin apertiſſimum proferrent teſtimonium ſuæ infidelitatis, & quin omnibus hominibus malam fidem ſuam perſuaderent: *Unam fidem prædicat Apoſtolus: quidquid igitur apud vos præter unam fidem eſt, non fides, ſed perfidia eſt. (Lib. 3. ad verſ. Conſtant.)* Alibi illis oſtendit, ipſos injuria conſubſtantialitatis nomen rejicere, prætexentes cauſſam, quod Sacra Scriptura hoc vocabulo uſa non fuerit; illis perſpicue probans, & efficiens, ut digito quodammodo tangat, ſi novitates evitandæ ſunt, has non in verbis, ſed in dogmatibus eſſe evitandas; ipſos quoque Patrem æternum *innaſcibilem* appellare, quod nullibi in ſacris codicibus invenitur: ac tandem neceſſarium non eſſe contra novas hæreſes, novas loquendi rationes invehere, quam contra recentia mala, recentia excogitare remedia: *Dic prius ſi recte dici putas, nolo adverſum nova venena, novas medicamentorum comparationes.* (*Lib. eod.*) Alibi eos confundit, primos illorum errores aperiens, quos celare conabantur affectato integumento neſcio quarum locutionum, quæ obſcuræ æque ac captioſæ erant ad vulgus fallendum, & quæ tantum aberant, ut finem imponerent litibus, quas adverſus Orthodoxos ferebant, quod immo illas perennabant: *Orbem æterni erroris, & redeuntis in ſe certaminis, circumtuliſtis. Sermo MS.*

In exſilio effundit ſe, dum Arianorum profunda eruditione.

Lege opus admirabile, quod S. Hilarius edidit adverſus Auxentium Mediolanenſem Epiſcopum magnum Arianiſmi Patronum, ibique deprehendes inexhauſtum ſcientiæ fontem, & omnem Scholæ ſubtilitatem. Magnum præjudicium adverſus eos, qui illam hodierna die reprehendunt, vel credunt Eccleſiam inde infirma dumtaxat percipere poſſe adjumenta. Cogendus eſt Hilarius ut Epiſcopali ſede, quam tenebat, relicta, exſul in Phrygiam ſecedat. Hilarius in ipſo etiam exſilio æque, ac ante terribilis eſt: opus eſt ergo ut mutata ſententia illius in Galliam reditum procurent. Divinam hoc in loco Providentiam admiremus, quæ humana utitur nequitia ad bonitatis ſuæ conſilia adimplenda! Contendebant Ariani Orthodoxorum cauſſam eo privare ſubſidio, quod locupletiſſimum in Hilarii ſcientia naniſcebantur, & Sanctus hic Epiſcopus nuſpiam magis quam tunc illis opitulatus eſt. Via in Orientem pervenit, quo juſſus fuerat iter tendere, cum Catholicas partes Arianorum viribus profligatas reſtituit, terroremque hæreſi incuſſit doctrina ſua ipſo etiam ſolio, ad quod Conſtantius Imperator illam evexerat. Nam quid ille non dixit Principi huic ab Arianis Epiſcopis obſeſſo? Si quis unquam illum removere potuiſſet de mente, profecto Sanctus Doctor noſter id obtinuiſſet in eo colloquio, quod illi detrectare non potuit, & in quo adverſarios ipſos ad diſputandum provocans, illos loco cedere coegit, quod fuit ſimul authenticum inſcitiæ eorum teſtimonium, & infirmitatis ipſorum confeſſio. *Sermo MS.*

Mittitur in exſilium, ubi non minus ſervit Eccleſiæ, quam in Epiſcopali ſede fuiſſet.

Imperium, quo S. Præſul a Cæſare juſſus fuit Galliam deſerere, & ſe ſe in Phrygiam conferre, quin illum perculſerit, tanta cum lætitia ab illo acceptum fuit, quanta Martyres, & Apoſtoli exultare conſueverant, cum aliquid pro divino Magiſtro ſuo illis erat perferendum; & alacriter adiit exſilii ſui locum, ubi Providentia recentes illi triumphos præparabat. Nam tunc palam factum eſt, Deum uſum fuiſſe mala voluntate inimicorum ſuorum, ut veritas de mendacio triumpharet, ut totum Orientem illuſtraret luce doctrinæ illius, & ut illo robore, ac vi eloquentiæ ſuæ plures confirmaret Epiſcopos, qui jamjam labefactari videbantur. Neque putetis illum cum adeo procul abeſſet, otiatum fuiſſe. Semper utiliter æque ac in Gallia profuit Eccleſiæ. Scripſit ad Cæſarem, ut ſe purgaret ab inimicorum calumniis, quamvis Principis animum jam occupatum ſe immutaturum eſſe minime ſperaret. Scripſit ad Epiſcopos Galliæ, arctamque ſemper cum illis neceſſitudinem ſervavit. Oves etiam ſuas confirmavit nec minus quam ſi præſens eſſet roboravit. *Auctor Recent.*

S. Hilarius exſilii ſui tempore ſine peculiari juſſu Seleucenſi intereſt Concilio.

S. Hilarius in exſilio æque utiliter, ac ſi in Epiſcopatu ſuo ſederet Eccleſiæ ferens opem, viſus eſt Arianis in exſilium miſſus fuiſſe, ut illos majori afficeret detrimento; & profecto plures confirmavit Orientales, quibus hærebat aqua, qui non poterant ultra Arianorum impotentiæ inſidiiſque reſiſtere. Tunc duo habita fuere Concilia, alterum Arimini in Italia, quo Occidentis Epiſcopi convenire juſſi fuerant, alterum Seleuciæ in Oriente. S. Hilarius licet exſul cum edicto ad omnes Epiſcopos lato juſſus fuiſſet huic intereſſe, interfuit, atque tanta vi invectus eſt contra impietates quas hoſtes divinitatis J. C. evomebant, ut Ariani Orthodoxis prærepturi utilitatem, quam recipiebant ea ſcientia, atque conſtantia tanti viri, qui toties a Cæſare petierat publicam concertationem adverſus illos, ſtatuerunt a Principe obtinendam illi eſſe facultatem in Galliam redeundi, rati illum paſtibus ſuis minus metuendum fore; qua in re ſua illos opinio fefellit. Hilarius enim in Gallias redux tranſit per Italiam, ubi videns per fraudes Urſacii, atque Valentis, qui tunc Arianorum duces erant, & amici Cæſaris, Epiſcopos fere omnes ſubſcripſiſſe formulæ fidei ab Hæreticis oblatæ, in qua vox ὁμοούσιος, qua Nicæna Synodus uſa fuerat ad ſignificandum Dei Filium ejuſdem eſſe ſubſtantiæ, ac Patrem, maligne fuerat prætermiſſa: Sanctus noſter omnibus Epiſcopis oſtendit, illis fucum factum fuiſſe, & inſignem apeſuit illis calliditatem, qua uſi fuerant Ariani, ut eos in ſenſum ſuum pertraherent. De hoc ipſo tempore incomparabilis Doctor S. Hieronymus ait, tunc univerſum terrarum orbem obſtupuiſſe videntem ſe repente factum Arianum. Hilarius autem in Eccleſiam ſuam revertens mirum! in itinere ipſo quamplurimum profuit. Hic enim unum tanti Epiſcopo oſtendit, illum temere de ſententia deceſſiſſe; ibi alium redarguit, qui deceptus in Arii partes conceſſerat; hoc in loco fidem trepidantem populorum ad lapſum Epiſcoporum ſuorum corroborat; in illo ſarcit concordiam & pacem inter Epiſcopos, eorumque greges, in quibus recentes Sectarii ſuperſeminaverant zizania. Tandem in Diœceſim ſuam reverſus, vix dici poteſt quanta lætitia fuerit exceptus; non ſolum grex illius, ſed regnum univerſum exultavit. Ibi brevi omnia reſtituit; effecit, ut qui Ariminenſis Concilii formulæ ſubſcripſerant, palinodiam canerent. Ad hanc rem plura haberi voluit concilia. De gradu juſſit deturbari Saturninum unum ex Arianiſmi primipilum & Paternum Petrocorienſem, & zelus ſuus ita illum inflammavit, ut ad Collegas Epiſcopos ſcribens per apoſtrophem acriter adeo in Cæſarem invectus ſit, ut timendum fuiſſet Antiſtitis noſtri incolumitati, ſi Princeps hic citato agmine contra Julianum proficiſcens non abiiſſet ad plures antequam hæc ſcripta videret. *P. Duneau.*

Incomparabiles fructus Hilarii in Gallias reverſi.

Redit in Occidentem Hilarius? Quocumque tranſit, reparat injuriam, quam illo abſente Religioni error intulerat. Relevat lapſos, confirmat nutantes, excitat eos, qui per metum ſilebant, & inita neceſſitudo cum S. Martino fuit unus ex præclariſſimis fructibus laborum ipſius, quoniam hic unus fuit ex fideliſſimis Diſcipulis ejus. Hunc ſecum abduxit in Galliam; effecit, ut ille Eccleſiaſticum ſtatum amplecteretur; labores proculdubio quorum ſatis amplam mercedem obtinuit, eo quod Eccleſiæ pepererit virum, qui illius lumen fuit per

ſæ-

Digitized by Google

ſanctitatem, ornamentum per miracula, & columen per nominis celebritatem, quæ illi apud Cæſares etiam licet ſuperbos ac truces auctoritatem conciliavit. *P. Martineau.*

Magnum Eccleſiæ detrimentum; cum Principes illi obſiſtunt, illius adverſantur.

Quodnam Eccleſiæ detrimentum, cum Mundi Principes, in quorum fronte inſculpſit Deus Auguſtæ ſuæ Majeſtatis lineamenta, fidei adverſantur, cujus ſecundum Providentiæ ordinem eſſe deberent Patroni! Opus eſt, ut Altarium miniſtri revereantur poteſtatem, quam illis contulit Deus; verumtamen ſe ſe objiciunt conſiliis, quæ vel ſua, vel aulicorum ſuorum illis inſpirat injuſtitia: ſed quam arduum eſt hanc ſervare mediocritatem; Imperatoris characterem revereri, quin officias characteri Sacerdotis Dei viventis, vel tueri characterem Sacerdotis, quin officias obſequio, quod Cæſari debetur per inſanam conſtantiam! S. Hilarius in hujuſmodi occaſionibus invenitur. Conſtantius Imperator, minus fortaſſe motu ſuo, quam eorum, quos ſua dignabatur familiaritate (hoc enim Principum fatum eſt, qui cum omnia per ſe conſpicere minime valeant, plurima tenentur aliis committere, cum periculo probandi eorum cupiditates, quæ ſub ſpecie juſtitiæ, vel utilitatis publicæ diſſimulantur) Conſtantius inquam hanc ſibi provinciam vindicat efficiendi, ut Arianorum impietas a Catholicis Epiſcopis approbetur; & quemadmodum non latet illum Hilarium inter illos non extremum obtinere locum, multo magis propter præclara ejus merita, quam propter Sedis ſuæ dignitatem, hunc unum eſſe vult ex primis ſubſcriptoribus. Quot lacrimas effudit S. Antiſtes, ut Deum impelleret, ut æquiorem illi ſenſum immitteret, qui imperiali præditus erat poteſtate? Primum quidem ſatis eſſe arbitratus eſt ad Aræ pedes ſuas exponere querimonias. Fruſtra minæ illi intentantur; fruſtra minas excipit, exilium injuſtum: tranquillus inter ingruentes procellas ſilet, & ſatis eſſet ratus, non cedere malis, quibus vapulabat, nihil illi, quem illorum auctorem eſſe noverat, exprobravit. *Idem.*

Verum eſt Scriptores nonnullos tentatos fuiſſe S. Præſulem noſtrum nimio zelo correptum modeſtiæ fines prætergreſſum fuiſſe eo in negotio, quod illi tranſigendum fuit cum Cæſare circa fidem Orthodoxam: ſed & quis inſimulare poteſt ſanctam, qua uſus eſt libertatem, quin ſimul improbet tot Sanctos Martyres, quorum Hiſtoria ſancta ſedulo collegit verba probria referta, quæ ingerebant in Principes Chriſtiani nominis inimicos; quin redarguat Fideles omnes, qui deinceps verba illa admirati ſunt, tanquam fortitudinis, & conſtantiæ illorum monumenta? Hilarius vicit Imperatorem firmitate ſua; ſed heu quot lacrimis, & ejulatibus ſtetit illi hæc victoria, ubi recogitabat hanc ſibi præripuiſſe occaſionem pro Filii Dei gloria obeundi! Domine, inquiebat ille fluentibus lacrimis, cur ſanguinis mei effuſione non ſignavi confeſſionem meam tuæ Divinitatis? illos terque, quaterque beatos, quibus id contigit ſub primis Sanctiſſimi nominis tui perſecutoribus! Heu, quam illis invideo: *Utinam hoc Confeſſionis meæ in te, atque Unigenitum tuum, miniſterium Neronianis, Decianiſque temporibus explerem?* Verum o magne Præſul conſolare. Si Providentia tibi abnuit voluptatem pro J. Chriſto moriendi, tua tamen conſtantia tibi martyrii meritum eſt adepta. *Inter procellas perſecutionum ita immobilis perſtitit*, ut per invictæ fidei fortitudinem, etiam Confeſſoris ceperit dignitatem. Ita de Hilario Caſſianus. *Sermo MS.*

S. Hilarius perfecte novit licitas opiniones ab illicitis ſecernere.

Doctor vere Orthodoxus tenetur ſecernere opiniones, quas in Eccleſia Catholica teneri fas eſt ab illis, quibus nigrum theta ſuffixum eſt. Has S. Hilarius tanquam ſcitiſſimus Doctor novit diſtinguere; & in diſputationibus, quas cum Arianis habuit, paratus ad ineundam cum illis concordiam, noluit aures præbere loquentibus pacem, niſi prius ſine fictione, ſine ambage, ſine interpretatione dogmati ab Eccleſia conſtituto ſubſcripſiſſent. Illos ſemper huc redigebat, noverat enim, quod poſtmodum a S. Hieronymo dictum eſt, Catholicam veritatem minus pati cum bellum palam init adverſus Hæreticos, quam cum fallacem cum illis pacem componit; Et quantumvis ſuave, ac pretioſum videretur illi nomen unitatis in Eccleſia, noverat nullam eſſe poſſe pacem veram, ut ille ipſe inquit, ſine ſubmiſſione perfecta. Hoc fuit in cauſa, propter quam repulit omnes reiterandæ conjunctionis propoſitiones, quas illi obtulerunt Ariani. Fruſtra huic negotio ſe ſe inſeruerunt Imperatores, quorum conatus profuerunt, ut magis eluceſceret conſtantia, quam ad eos ſuperandos illi conceſſerat Deus: *Et bellabunt principes adverſum te, & non prævalebunt.* (*Jerem. 1.*) *P. Martineau.*

Obitus S. Hilarii, ejus miracula, & honores, quibus poſt deceſſum ab univerſo orbe Chriſtiano cumulatur.

Sanctus noſter Antiſtes in Eccleſia ſua poſtliminio reverſus in pace præfuit gregi ſuo reliquis diebus ſuis, quibus biennium minime exceſſerunt. Voti reus a Deo factus occubuit; illum quidem obteſtatum ferunt, ut ſibi liceret præmorientes videre, conjugem, & filiam ſuam; & ubi votorum ſummam conſecutus eſt videns utramque præire ſibi in viis ſalutis ea, qua debebant Deo ſuo fidelitate; non multo poſt ſubſecutus eſt haſce optatiſſimas animas, quæ totam ipſius familiam conſtituebant; poſt abſolutum in Eccleſia Dei ſtadium moleſtius, quam diuturnius, glorioſa morte deceſſit. Hoc in loco non referam multitudinem miraculorum, quæ Deo placuit operari per merita ſervi ſui Hilarii, ſed tacitus prætérire non poſſum victoriam quam Clodoveus retulit de Alarico Gothorum Rege Ariano per merita S. Præſulis noſtri. Rex ille Chriſtianus, totuſque ejus exercitus victoriam hanc acceptam retulerunt Hilario, cum ſuper Eccleſiam, ubi corpus ejus quieſcebat, vidiſſent igneum globum; perinde ac Sanctus poſt obitum etiam decertare voluiſſet adverſus Arianos, contra quos vivens pugnaverat. Semper recordabitur Gallia, quid debeat huic Magno Præſuli, qui adeo ſtrenue Orthodoxas veritates ſuſtinuit, & qui illam ſartam tectam ſervavit inter multas Hæreſes, quæ in magnum hoc regnum obrepere ſtudebant, niſi magnus hic vir zelo ardenti, ac ſublimi doctrina ſe ſe objeciſſet huic torrenti, qui dimidium fere orbis Chriſtiani late fuerat depopulatus.

Poſt mortem adhuc de inimicis Eccleſia triumphat.

Neque Gallia ſolum teſtis extitit virtutum, ac meritorum magni hujus Antiſtitis, cujus memoriam ſervavit pluribus Templis in illius honorem extructis; ſed externæ quoque regiones crediderunt alia complura illi eſſe extruenda ut gratum illi teſtarentur animum propter plurima, quæ per ipſum conſecutæ ſunt beneficia; quod ſane teſtantur ingens populorum ad ejus tumulum confluentium numerus ex variis Regnis, plurimorum annorum decurſu. Quod palam oſtendit magnam hujus Præſulis apud Deum poteſtatem, cujus memoriam nulla unquam temporum vetuſtas delebit.

PRO SANCTI MAURI

DISCIPULI SANCTI BENEDICTI PANEGYRICO.

MONITUM.

Licet in S. Mauri laudem nihil diceremus, præterquam illum dignum extitiſſe Magni S. Benedicti diſcipulum, imaginem viventem virtutum ejus, Spiritus ejuſdem heredem, Inſtitutorem Sanctæ Congregationis, quæ celeberrimum nomen ſibi comparavit, & imitata eſt exemplum illuſtris hujus Patriarchæ; licet, inquam, nil præterea proferremus in honorem tanti hujus magiſtri in ſcientia ſanctorum, nonne hoc eſſet ſatis amplum illius elogium exornare dicendo, Maurum ex S. Benedicti ſchola egreſſum fuiſſe, manu ejus formatum, ejuſque perfectiſſimum fuiſſe imitatorem?

Ut autem illius characterem inveniamus, & ſeorſim illius texamus elogium, non ita ferendum eſt de meritis filii ex meritis Patris judicium, ut non intueamur filii merita, virtuteſque quibus in Ordine ſuo, & in Eccleſia univerſa refulſit; Religioſas dico virtutes; per eas quippe factum eſt exemplar ætatis, vitæ, cui propoſitum eſt ad ſublimiorem virtutis apicem contendere. Ita ut ſi Religioſi omnes per hoc ſupra Chriſtianorum vulgus ſe debent extolli, proprius Sancti Mauri character eſt, ipſum enituiſſe inter Religioſos Ordinis adeo Sancti, qualem ipſe inſtituit, & qui de nomine illius S. Mauri Congregatio appellatur.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Varia Sermonum hujus Argumenti Syſtemata.

Nam & ego filius fui Patris mei. Prov. 4.

1. ITa loquitur hominum ſapientiſſimus ut nobis innuat, relationem, quam præclaræ animi ſui dotes inter ſe, & patrem ſuum conſtituerant, peculiare ſibi jus contuliſſe gloriandi, & quod Regis omnibus numeris abſolutiſſimi filius exiſteret. Sed mihi videor ea æquo inducere poſſe dicendo eum Sanctum Virum, cujus hodierna die feſtum recolit Eccleſia, eadem verba erga incomparabilem Sanctum Benedictum, cui ſpiritualem debet nativitatem, & qui adeo feliciter eum genuit Jeſu Chriſto, & abſtulit mundo: *Nam & ego filius fui patris mei.* Etenim ex tanto filiorum numero, quos Sanctus hic Patriarcha peperit Cælo, nullus ne fuit, in quo gratia tantam cum illo ſimilitudinem inſeruerit, quantam in eo, cujus elogium exornandum aggredior? Magnus gloriæ fons Sancto Mauro. Si ſatis felix eſſem, ut hunc vobis aperire poſſem, credo me ſatis veſtræ pietati ſatisfacturum. Ut autem id conſequar, incipiamus æquam nobis fingere imaginem eorum, quæ Sancto Benedicto contulit Deus, ut intelligatis hunc eſſe veluti canonem, per quem

judi-

judicium ferre valeamus de glorioſis relationibus, quas cum illo Maurus adeptus eſt. Deus Benedictum conſtituit ſcitum Magiſtrum ad erudiendos eos, quo ejus Providentia deducebat in Sancti hujus ſolitudinem. Deus fecit illum Patriarcham eximium, ut inſtitueret celeberrimum Ordinem, qui in Occidente floruerit. Deus poſuit illum abſolutiſſimum eremiticæ vitæ prototypum ut univerſam ædificaret Eccleſiam. Quam autem Maurus geſſit eum triplici hac Patris ſui laude ſimilitudinem?

1. Eximius fuit doctiſſimi hujus Magiſtri diſcipulus: Hoc primum erit punctum ſermonis mei.

2. Fuit dignus præſtantiſſimi hujus Patriarchæ cooperator. Hoc alterum.

3. Fuit denique perfectiſſimum abſolutiſſimi hujus prototypi exemplum. Hoc tertium.

Primum vos docebit, animæ Religioſæ, ad quas mihi ſermo, proficere ex Sancti veſtri lectionibus. Alterum, conſiliis ejus velificari. Tertium illius exempla affectari, & ex his omnibus intelligetis, hunc vere fuiſſe filium ejus, qui ipſum peperit gratiæ. *Sermo MS. Patris Martineau.*

II. *Mortuus eſt pater, & quaſi non mortuus: ſimilem enim reliquit ſibi poſt ſe.* Eccli. 30.

En aliud ſyſtema a priori non admodum abnorme.

Non deeſſe in natura quamdam ſimilitudinem parentes inter & filios, ſatis perſpicua veritas eſt, neque rationibus probanda. Scire ſatis eſt, a Philoſophis unum alterius imaginem appellari. *Proceſſio viventis a vivente in ſimilitudinem naturæ.* & ipſa probari experientia ſimilitudinem hanc ſæpius ad ipſa etiam faciei lineamenta, & temperamenti, ſtudiorum, atque votorum conformitatem ſe extendere. Illud autem hodierna die vobis oſtendere fert animus, hoc ipſum in virtute, & ſanctitate accidere, vobis in medium afferens S. Benedicti filium, prorſus Sancto illi ſimilem, animo, corpore, ſtudiis: quandoquidem eoſdem habuit ſenſus interiores, eamdem exteriorem vitæ rationem, eumdem in operibus, conſiliiſque ſuis exitum. Utque vobis magis perſpicue mentem meam aperiam, non eſt inſtituti mei vobis utrumque ob oculos ſtatuere; euſque diligenti collatione componere, ut omnia deprehendatis ſimilitudinis hujus lineamenta in rebus ſingulis; ad id enim utriuſque elogium texendum eſſet; ſed tantum vobis oſtendere, virtutes, quæ præcipue in S. Benedicto enituerunt, in Mauro ejus diſcipulo refloruiſſe, cumque effecerint, ut hic illius legeret veſtigia, hunc ad ſimilem ſanctitatem elevaſſe.

Prima humilitas eſt, in qua ſimiles extiterunt per eoſdem animi ſenſus, per vitæ latentis amorem, per ipſam annihilationem; Deo uni cogniti eſſe cupientes.

Altera mortificatio eſt & amor Crucis, qui perfectam corporum ſimilitudinem in illis conſtituit per ſummam auſteritatem, & admirabilem pœnitentiæ rigorem.

Tertia denique eſt zelus, & fervor, qui eadem protulit effecta in eorum operibus, & conſiliis; quandoquidem S. Maurus effecit, ut in Gallia floreret eadem regula, eademque vitæ forma, quam in Italia S. Benedictus inſtituerat.

III. Conſiderari poteſt S. Maurus tanquam in triplici, diverſoque ſtatu.

1. Tanquam Cœnobita Divino cultui dicatus.

2. Tanquam magni Benedicti diſcipulus, per Monaſtica vota illius regulæ ſubjectus.

3. Tanquam novæ Congregationis Inſtitutor, miſſus in Galliam ad hunc effectum a Patre ſuo S. Benedicto.

S. Maurus tanquam Cœnobita Deo ſacer & 1. Exemplar eſt omnibus nobilibus adoleſcentibus Romæ, quod illos invitat ad mundi fugam, tanquam a loco periculi, aleæque pleniſſimo lubrica præſertim in ætate, quæ cum divitiis affluat, plerumque trahitur ad obſequendum omnibus cupiditatibus, quæ ſunt pernicioſæ. 2. Hæc mundi fuga exemplar eſt parentibus, qui diluculo offerre debent Deo filios ſuos, ſive alicui inſignis pietatis viro eos commendantes, qui tradere valeat ipſis viam perfectionis, ſive illos per ſe inſtituentes ſeorſim a mundi conſuetudine, quæ ut plurimum eſt centrum corruptionis.

S. Maurus tanquam Patriarchæ S. Benedicti diſcipulus omnibus Regularibus exemplar eſt. 1. Virtutis Obedientiæ, quam accuratiſſime exercuit, ita ut hæc ipſa virtus adeo inſignem illum effecerit. 2. Humilitatis, & amoris Religioſæ paupertatis. 3. Auſteritatis Regulæ, a qua nunquam petiit diſpenſari.

S. Maurus tanquam Inſtitutor Congregationis in Gallia 1. Pater eſt, qui novos parit filios Religioni, & Eccleſiæ, illos odore virtutum ſuarum alliciens. 2. Paſtor eſt, qui illos divini verbi pabulo paſcit, precibus, & exemplis. *Sermo Manuſcriptus.*

IV. *Sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus.* pſal. 138. Tenebræ illius æque admirabiles ſunt, ac fulgidum ejuſdem lumen.

Sanctos viros melius celebrare nequeo, quam ſecundum hujus Prophetæ conceptum, illorum tenebres ſimul cum eorum lumine conjungens, & oſtendens, prout illi propter Deum latentem, abſconditamque vitam duxerunt, ita Deum virtutes eorum inſigniores, eorumque facta celebriora reddidiſſe. Quemadmodum Pictor ad tabulam effingendam coloribus umbras admiſcet; ita S. Mauri habiturus elogium in ſermone meo conciliare volo ſanctitatem ſolitariam, & latentem eum nitenti atque glorioſa ſanctitate; & ex mixtione hac luminum, & tenebrarum in Sancti hujus honorem texere Panegyricum. Dei unius potentiæ eſt contraria ſimul conjungere, ſed intereſt quoque Sapientiæ Dei ex hac contrarietate gloriam ſuam educere, & efficere ut æque proſint ſilentium, & vox, mors, & vita, tenebræ, & lumen. Sed quod paſſim fecit Deus in natura, id longe præſtantius facit in gratia, & ſanctitate, quæ novus quidam mundus eſt, & ſecundum S. Pauli morem *nova creatura.* (*Ad Cor.* 13.) Quanquam Sanctitas ubique ſit eadem; varios tamen habet ſtatus & aſpectus pro varietate ſubjectorum, in quibus invenitur, & objectorum, quæ ſibi proponit. Alia Sanctitas nitens eſt, quæ ſeſe non ſine pompa profert: & quæ ſæpe in eo ſita eſt, ut in hominum oculis fulgeat. Eſt etiam ſanctitas tenebrarum, atque caliginis, quæ in eo poſita eſt, ut lateat. Sunt virtutes nitentes, quæ bene imperando exercentur; ſunt etiam virtutes ſubditæ, & humiles, quæ in imperatis rite capeſſendis conſiſtunt. Deus non glorificatur ſolum Regum ſanctitate, verum etiam in honorem ſuum vertit ſolitudinem, ac ſilentium Solitariorum, & Religioſorum obedientiam.

Ex duplici hoc Sanctitatis genere extruemus S. Mauro trophæum, oſtendendo.

1. Non defuiſſe illi occultam, ſubmiſſam, & obedientem ſanctitatem, ſi tanquam ſimplex Cœnobita conſideretur.

2. Non defuiſſe illi inſignem, celebremque ſanctitatem, ſi tanquam novæ Congregationis Inſtitutor habeatur; cum in hoc ſtatu non ſolum in Religioſos ſuos, verum etiam, ut videtur, in naturam univerſam poteſtatem obtinuerit. *Biroat.*

S. Mauri character eſt obedientia. (*Ad Phil.* 2.) Hujus elogium exornari non poteſt, quin fiat virtutis hujus Panegyricus, & videtur de illo dicendum, quod de J. C. dixit S. Paulus: Factum fuiſſe obedientem uſque ad mortem. J. C. vitam incepit ſuam, eique finem impoſuit per obedientiæ virtutem. Similiter oſtendi poteſt. V.

1. Sanctum Maurum nihil niſi per obedientiam feciſſe.

2. Non præcepiſſe quidquam, niſi ipſe etiam obediret.

3. In obedientiæ praxi obiiſſe.

Punctum primum amplificari poteſt partiendo magni hujus Sancti viri facta in claſſes tres, ac oſtendere earum non aliud extitiſſe principium, niſi obedientiam. Sive enim 1. ſpectetur prima ejuſdem conſecratio Deo in Religione ſub S. Benedicti diſciplina; ſive 2. animus advertatur ad inſignia miracula, quæ operatus eſt; ſive 3. fiat enumeratio actionum vitæ communis ejuſdem, liquebit omnia præcepta fuiſſe per obedientiæ virtutem, atque ita ipſum, non ſecus ac tanquam Dei Filium in vita, & in morte fuiſſe obedientem. *Factus eſt obediens uſque ad mortem.*

Punctum alterum repleri poteſt duas res oſtendendo 1. alteram quidem S. Maurum licet ad Inſtitutoris, & Abbatis dignitatem ſublatum, qua ipſi imperandi jus deferebatur, tamen intrinſecus ſemet abjeciſſe ſub pedibus omnium Religioſorum ſuorum, atque bona illis præſtantem officia, id facere conſueviſſe, quaſi iiſdem obediret. Alteram vero, antequam quidquam præciperet, ſolitum fuiſſe conſulere & Regulam, cui ille prior obtemperabat, & captum ſingulorum, quibus erat imperaturus.

In tertia parte oſtendi poteſt S. Maurum ad obitum uſque exercuiſſe obedientiam, duplici pacto. 1. Nunquam ſecum diſpenſando omnibus in circumſtantiis, in quibus vulgo quilibet ſe diſpenſatum arbitratur; puta in infirmitatibus, in itineribus &c. in quibus vulgo omnes immunes ſunt. Seſe demittendo abdicatione voluntaria a Superioris gradu, ut ad mortem uſque obediat inſtar ſimplicis Cœnobitæ. Diſpenſationes in caſu hoc neceſſariæ videntur, & prudentiſſime inſtitutæ. Senectus noſter, ut his utatur, ſuadetur; dicitur illi, valetudinem ſuam ipſum Ordini, ac Religioſis debere, rationibus quibuſcumque præfert obedientiæ virtutem, & mori ſtatuit obediendo. *Sermo Manuſcriptus.*

Vir obediens loquetur victorias. Prov. 21. Conſiderari poteſt, VI.
cum S. Maurus a teneris uſque unguiculis ſeſe devoviſſet virtuti obedientiæ tamquam illi dilectiſſimæ, hanc extitiſſe cauſſam felicitatis ejus, & apicem gloriæ ipſius; quoniam per hanc virtutem adeptus eſt tria inæſtimabilia bonorum genera. Primum hac arte cetera virtutes lucratus eſt. Deinceps ſibi omnium corda conciliavit. Tertio denique Cœlum ipſum obtinuit.

Primum per obedientiam omnes virtutes adeptus eſt; cum enim parentes ejus illum duodennem ſubjeciſſent inſtitutioni S. Benedicti, hic tanto fervore, & cura in Regulari profeſſione profecit, ut S. Benedictus illum diſcipulis ſuis proponeret tanquam abſolutiſſimum virtutum omnium exemplum; & ipſi diſcipuli, qui deinceps illi paruerunt, eam reſpicerent tanquam viventem Patriarchæ S. Benedicti imaginem: adeo prope ad illum admirabilem prototypum accedebat.

Secundo per hanc eamdem virtutem omnia ſibi omnium corda conciliavit; cum enim S. Benedictus illum miſiſſet in Galliam cum regula manu ejuſdem deſcripta, ſub auſpiciis ejus adeo feliciter operam navavit converſioni animarum, & proximorum ſaluti, ut Deo pepererit non ſolum maximam populi frequentiam, ſed etiam Principes ipſos, & Aulicos, qui ad illius cœnobium ſe ſe conferebant, ut ſe ad pedes ejus proſternerent, ab eoque peterent benedictionem, ex quibus nonnulli etiam ſacrum Religioſi inſtituti indumentum de manu illius acceperunt.

Tertius obedientiæ fructus a Mauro per hanc virtutem

per-

perceptus, fuit cælum, cujus viam illi oſtendere dignatus eſt Deus. Cum enim Sanctus iſte vir obedientiæ cauſa in Galliam proficiſceretur, feria ſexta majoris hebdomadæ (qua die Salvator factus fuerat obediens uſque ad mortem) per revelationem intellexit Sanctum Benedictum morti eſſe proximum, & die craſtina extaſi raptus vidit ingentem lucem de terra aſſurgentem in Cælum, quæ magni illius Patriarchæ via erat, ut Sanctus noſter intelligeret eamdem eſſe viam, quam ipſum ſequi oportebat. *Ex Meditationibus Patris Nouet.*

PARAGRAPHUS II.

Fontes ex quibus hauriri copia poteſt ad propoſitas Sermonum Synopſes exornandas, & Auctores qui hoc pertractant argumentum.

Scriptores vitæ Sancti Mauri.

QUi primus S. Mauri vitam edidit, & fuſiori ſtylo virtutes ejus, facta, miracula, miſſionem in Galliam, & quidquid ſpectat ad inſtitutionem Cœnobii in territorio Andegavenſi, & caſtro quod *Glanafeu* nuncupatur, ubi poſuit primordia Congregationis ex Sancti nomine nuncupatæ; Primus inquam qui diligenti cura hæc ſcripſit, eſt S. Fauſtus, non ſolum S. Mauro æqualis, verum etiam condiſcipulus S. Benedicti, & qui illum ſubſecutus erat in Galliam, ideoque teſtis fuit ocularis omnium actionum Sancti, cujus res geſtas deſcribit. Vita hæc exhibita fuit Bonifacio Pontifici, a quo probata fuit; & eruditi complures Auctores confeſſi ſunt illam a S. Fauſto fuiſſe compoſitam, non autem ſuppoſititiam, qualem recentes quidam Critici traducere voluerunt, ut ſibi locus fieret in dubium revocandi miſſionem S. Mauri in Galliam, contra auctoritatem Traditionis, ac teſtimonium complurium eruditorum ſcriptorum, fide digniſſimorum, Baronii, Lypomanii, Surii, Bolandi, aliorumque plurimorum.

Non pauci præterea præſtantes viri eamdem S. Mauri vitam ſcripſerunt, eumque laudibus ſummis ornaverunt. Præcipui, ac notiores ſunt,

Petrus de Natalibus l. 2. cap. 79.

Vincentius Bellovacenſis l. 2. cap. 67. 71. 72.

S. Antonius Part. 2. tit. 15.

Lipſous, Herzus, Dourletus, Trithemius, Ribadeneira, & alii plures.

Omnia Martyrologia Sancti hujus meminerunt.

Ado, Bellinus, Caniſius, Felicius, aliique.

Baillet Gallice vitam ejus ſcripſit, ſed unus ex illis eſt, qui in dubium revocant Sancti hujus miſſionem in Galliam a S. Benedicto receptam.

Hermant, qui hiſtoriam conſcripſit Inſtitutionis Ordinum Regularium, verba facit de inſtitutione Congregationis Sancti Mauri, capite videlicet 77.

Nuperi Concionatores.

P. Senault ex Oratorio tomo primo Orationum Panegyricarum Sermonem habet hujus argumenti, ubi omnem Sancti vitam ad Obedientiam transfert.

Biroat tomo 2. Panegyricorum unum quoque habet de Sancto eodem.

P. Nouet in vita Jeſu Chriſti in Sanctis ſuis, meditationem habet de S. Mauro, quæ fieri poteſt Sermonis unius argumentum.

PARAGRAPHUS III.

Loci, exempla, applicationes Scripturarum huic Argumento.

Loci, qui convenire poſſunt virtutibus, & actionibus Sancti hujus.

F*Acies quæcumque dixerint, qui præſunt loco quem elegerit, & docuerint te, juxta legem ejus; ſequeriſque ſententiam eorum.* Deut. 3.

Numquid vult Deus holocauſta, & victimas, & non potius ut obediatur voci Domini? 1. Reg. 15.

Melior eſt obedientia, quam victimæ, & auſcultare magis, quam offerre adipem arietum. Ibidem.

Cuſtodi legem meam, atque conſilium meum, & erit vita animæ tuæ. Prov. 3.

Vir obediens loquetur victorias. Prov. 21.

Subjecti eſtote omni creaturæ propter Deum. 1. Petri 2.

Quodcumque facitis ex animo operamini, ſicut Domino non hominibus, ſcientes quod a Domino accipietis retributionem. Ad Coloſſ. 3.

Obedite præpoſitis veſtris cum timore, & ſimplicitate cordis veſtri, ſicut Domino. Ad Epheſ. 6.

Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit, non enim eſt poteſtas niſi a Deo. Ad Rom. 13.

Obedite præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis; ipſi enim pervigilant quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri. Ad Hebr. 13.

Humiliavit ſemetipſum Chriſtus factus obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis; propter quod exaltavit illum & dedit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen. Ad Philip. 3.

Ego homo ſum ſub poteſtate conſtitutus, habens ſub me milites. Et dico huic, Vade, & vadit, & alii, Veni, & venit, & ſervo meo, Fac hoc, & facit. Matth. 8.

Omnis qui audit verba mea hæc, & facit ea, aſſimilabitur viro ſapienti, qui ædificavit domum ſuam ſupra petram. Matth. 7.

Domine ſi tu es, jube me venire ad te ſuper aquas. Matth. 14. 28.

Mortui eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Ad Coloſſ. 3.

Omnis qui in agone contendit ab omnibus ſe abſtinet, & illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. 1. Ad Cor. 9.

Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit. Matth. 19.

Exempla, & Figuræ Biblicæ.

Oblatio S. Mauri facta Deo comparatur cum illa Samuelis Templo facta.

QUemadmodum Sancta mulier Anna Samuelis mater nihil melius ſe facere poſſe duxit, quam ſi filium ſuum Templo offerret pro Domini cultu: S. Mauri Pater cum illum in hanc lucem eduxiſſet, iterum abſtulit mundo, privans illum, ut ita dicam, bonis omnibus, quibus eum cumulaverat, ut illum Dei cultui adjiceret; qua in re multo magis meritus eſt Patris nomen, quam cum illum genuerat. Talis occaſio fuit. A ſæculi commercio S. Benedictus ſeceſſerat, ut ſe totum Deo devoveret in ſolitudine: ſed quamvis omnem adhiberet curam, ut hominum oculos falleret; ſanctitatis ejus fama, & miraculorum nitor, quamprimum ad eum plurimos pertraxerunt, qui ſollicita acti curioſitate videre quærebant Sanctum, in quo, & per quem Deus tot, tantaque miracula operabatur. S. Mauri Pater eo cum filio ſe contulit non alio conſilio, niſi ut per ſe cognoſceret, quod ab aliis de novo hoc Joanne Baptiſta didicerat (glorioſa quippe ſimilitudo, quæ inter inſignem hunc Patriarcham, & incomparabilem Meſſiæ Præcurſorem, permittit ut hoc nomine illum appellemus); ſed Dei mens erat deducendi Maurum, quin id Pater ne cogitaret quidem, ad ſcholam doctiſſimi illius æternarum veritatum Magiſtri. Et profecto illum melius inſpirare non poterat, quam ſuadendo, ut filium ſub regimine collocaret præſtantiſſimi inſtitutoris in ſcientia Dei, ut inde a teneris unguiculis altiſſimæ perfectionis addiſceret viam; quoniam Sanctus hic puer futurus erat aliquando in ſcientia eadem doctor præſtantiſſimus, & Religioni parere quamplurimos filios, qui illius futura erant eximia ornamenta. Pius Sancti noſtri Pater hac in re longiſſime abfuit a ſæcularium conſuetudine, qui nullo habentes in diſcrimine, utrum filii Sancti fiant, necne, vitam Regularem tanquam meram ludicram ſimulationem putant, unice ſolliciti ut illos inſtituant ad honores, & dignitates mundi, ut in familia ſua neſcio quam umbram perennent, quam honorem vocant. Itaque miſeri patres non alium referunt fructum ejus ſacrificii, quo filios ſuos fortunæ Idolo ſacrificant, niſi inanem celſitudinem, miſeras dignitates, Principum gratiam; quæ omnia pereunt cum iis, qui adeo fuere dementes, ut ardenter conſectarentur hæc phantaſmata; cum e contra Sanctorum, & Servorum Dei memoria maneat in æternum, ſicuti liquet ex frequentiſſima, ſanctiſſimaque familia, quam S. Maurus in Eccleſia reliquit; cujus filii totidem ſunt viventes imagines, quæ omnes patris virtutes repræſentant, & ſanctæ converſationis ejuſdem exempla ſecuti, expectare cum illo poſſunt memoriam ſuam apud omnem poſteritatem in generatione futuram.

S. Maurus Filio Dei comparatur in vita abſcondita.

Quiſnam propius ſolitariam abſconditamque Salvatoris vitam imitatus eſt, quam Sanctus hic puer? S. Paulus hoc Filii Dei exemplum figuram, vel abſconditum miniſterium appellat, quia voluit ducere vitam hanc, tanquam ſtatum annos triginta. Profecto non eſt admodum difficile imitari Salvatorem in vita nitenti; omnes homines ſatis proni ſunt natura ſua ut lucem appetant, atque inter ceteros niteant; nec quiſpiam cum eo in montem Tabor aſcendere detrectaret. Sed quam arduum eſt abſconditam, ac ſolitariam illius vitam ſequi! Complures libenter ſaluti totius orbis cooperari geſtiunt; ſed ei qui in deſertum ſequitur J. C., nullus honor, vel utilitas ſperanda videtur. Hanc tamen abſconditam, atque ſolitariam vitam amplexus eſt S. Maurus, & ex imis deſerti ſui latebris Deus illum vocat tanquam Moyſen alterum, illo uſurus ad dirigendum in Eccleſia recentem populum ſub auſpiciis S. Benedicti, ex quo aliquando Religio inſignes fructus erat perceptura. Hac igitur abſcondita, & ſolitaria vita meritus eſt Sanctus noſter audire vocem Dei, a quo vocabatur, eique famulari in ſublimioribus Monaſticæ vitæ muneribus.

S. Maurus collatus S. Petro ſuper aquas incedenti.

Nemo unus eſt, qui ignoret, S. Maurum, ut pareret imperio S. Benedicti, & ut S. Placidum, qui jamjam in lacu mergebatur, a periculo liberaret, ambulaſſe ſuper aquas citra metum, & elementum illud ſub illius pedibus evaſiſſe; & dicere poſſumus, corpus illius tunc in antecesſum præditum fuiſſe glorioſis dotibus, quibus corpora poſt reſurrectionem ſunt gaviſura. Miraculum hoc mihi in mentem revocat illud, quod narrat Evangelium; cum S. Petrus obediens verbo Filii Dei ſe in aquas conjecit iturus ad Magiſtrum, tutuſque ſuper fluctus ambulavit; cum hoc tamen diſcrimine, quod ſicuti obedientia, & ſancti hujus Apoſtoli fides, illum de mari victorem effecit; ita prope fuit ejuſdem incredulitas eidem & gloriam hujus triumphi, & vitam eriperet; & niſi ille, in cujus verbo confidens ſuper aquas inceſſerat, manum ei tetendiſſet, procul dubio periiſſet. At S. Maurus ab hoc periculo immunis fuit; nam fides illius æque firma fuit & obedientia, nec illæ labefactatæ non ſunt: totuſque in exequendis Patris ſui mandatis, cujus vocem Dei ipſius vocem eſſe illi perſuaſum fuerat, nequaquam adiit pereundi periculum; fides quippe ſua illum præſervavit; vel ſi periculum adiit, quod

ve-

[illegible] Google

vero ſimile eſt, ſibi perſuaſit obedientiæ meritum duo miracula operaturum, duplicemque victoriam relaturum; tribuendo & aquis ſoliditatem, & corpori ſuo agilitatem.

Applicatio quorumdam locorum Biblicorum huic argumento.

S. Maurus mortuus mundo ſemel conſecratus Deo.

M*ortui eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo.* Ad Col. 3. Ubi hæc nobis objicitur regula, ut cum illa chriſtianorum vitam comparemus, quæ huic oraculo debet eſſe conformis, nonne exclamare cogimur, ubinam gentium ſunt iſti veri fideles, ſi mortui mundo eſſe debent, ut perfecte hoc nomen adimpleant? Ubi ſunt, qui nullis voluptatibus magis afficiuntur, quam mortui? Quos honores, & opes non moveant magis quam mortuos? Qui in mundo haberi cenſeant nulli rei utiles, & apti ſolum, ut in tumulum efferantur? Hic perfecti Chriſtiani character in S. Mauro invenitur. Deus illum mundi hujus gloriæ rapit, ut illum in ſecreto vultus ſui abſcondat, atque iis omnibus, quæ viſibilia ſunt, mortuum efficit. Nullus fortaſſe fuit unquam Nobilis Romanus adoleſcens, qui in mundum majori in luce prodire valuiſſet. Familiæ ſuæ magnitudo, ingentia bona, eminens ingenium, omnes naturæ dotes erant veluti tot certiſſimæ fortunæ ipſius arrhæ. Tamen ornatiſſimis quibuſcunque affinitatibus, ſpei, quam in terris habere poterat maximam, annos duodecim natus abrenuntiat, & moritur mundo, non quod illius pertæſus fuerit, ſed antequam illum cognoſcat, neque vult vivere niſi Chriſto J.. In hoc ſeſe abſcondit, & in ſolitudine, æque ac in tumulo ſe ipſum abdit: *Vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo.* Concede, quæſo, Domine ut ſibi, filioque tuo adhæream ita, ut nequeam ultra ſeparari; & ſicuti omnes motus, omniſque vita illius ſemper gloriam tuam quæſierunt, & ego mundo univerſo mortuus non alias cogitationes, ſuſpiria vitamque habeam, niſi pro te, & pro iis omnibus quæ ad gloriam tuam referuntur in illo, & per illum. Doce nos Evangelica morte emori, & nunquam ſæculi hujus nugis allici; eo modo quo ſæculi amatores illiciuntur.

S. Maurus Benedict. & Benedicto.

Pro Patribus tuis nati ſunt tibi filii. Pſal. 44. S. Benedicti ſolitudo ingenti frequentabatur illorum numero, quos virtus illius ex omnibus terræ partibus excitabat. S. Maurus ex felicium horum athletarum numero fuit, & tantum in virtute profecit, ut S. Benedictus, quem admirabantur omnes, hunc admiraretur, eumque veluti abſolutiſſimum Monaſticæ vitæ exemplum proponeret omnibus, & tanquam filium in Religionis ſinu natum, qui aliquando in Inſtitutoris locum erat ſubiturus: *Pro patribus tuis nati ſunt tibi filii.* Jamque tanquam Apoſtolus videbatur ſuper aquas incedere, licet via adhuc Religioni initiatus; Jam fratrem ſuum a morte liberat, & quin hujus prodigii gloriam ſibi vertat, non ſolum honorem omnem refert in Deum tanquam bonorum omnium auctorem; verum etiam profitetur, quidquid egerat acceptum referendum eſſe illi, qui eum ſuper aquas incedere juſſerat. Virtus Sancti hujus majorem habere debebat campum, quam anguſtos unius cœnobii fines, & prævidebat S. Benedictus futurum, ut Deus Sanctum hunc deſtinaret in patrem novæ Congregationis. Et profecto vix in Andegavenſem agrum pervenit, ut domum ædificaverit, quæ plures alias peperit; ita ut diſcipulus hic, quem S. Benedictus Religioni pepererat, illum trahens in odorem virtutum ſuarum, Pater extiterit plurimorum Cœnobitarum, qui ex illius nomine appellati fuerunt: *Pro patribus tuis nati ſunt tibi filii.* Bonus odor virtutum noſtrarum, non ſecus ac S. Mauri novos pareret fideles, ſi vita noſtra vitæ illius reſponderent, ſi æque alacres eſſemus ad obediendum, atque credendum iis, quæ præiunt nobis. Doce igitur nos Domine, parere, & credere. Præbe nobis cor docile, quod cum ſimplicitate, atque alacritate exequatur.

S. Mauri Obedientia fons omnium virtutum ejus.

Factus eſt obediens uſque ad mortem. Ad Philip. 2. His utitur verbis Gentium Apoſtolus ad texendum J. C. Elogium. Numquid nefas eſt iiſdem uti ad exornandum S. Mauri Panegyricum, qui in omni virtutum genere ideo excelluit, quia eminenter obedientiam poſſedit? Dei Filius authographus eſt, Sanctus vero quem hodierna die colimus exemplum eſt inde expreſſum: Obedientia proprius extitit character omnium actionum J. C.: hæc eadem virtus in omnibus S. Mauri factis eluxit. Per hanc primum edidit miraculum, Placidum fratrem, qui mergebatur aquis, liberans, & ad S. Benedicti nutum ambulans ſuper aquas. Nonne verum eſt dicere J. C. per obedientiam ſuam fuiſſe exaltatum? Hoc palam aſſerit S. Paulus, cum ait, cum Dei Filius factus fuerit obediens uſque ad mortem Crucis, Deum Patrem exaltaviſſe illum, & dediſſe illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen, ſub quo omne genuflectitur Cæleſtium, terreſtrium, & infernorum. Nonne dicere verum eſt omnem S. Mauri celſitudinem non aliud habuiſſe principium, quam obedientiam ſuam? Etenim cur ipſe tot in Galliis monaſteria conſtituit? Undenam factus eſt recentis congregationis Pater? Quomodonam tantam nominis celebritatem adeptus eſt, ut Reges ad pedes illius ſeſe proſternant, ut tota illorum aula Regum ſequantur exempla, & ex his quidam ſub Sancti Noſtri regula Religionis inſigne ſuſceperint? Hujus cauſſam, & originem repetamus. Quia obediit S. Benedicto, qui miſit illum in Galliam. Ibi regnavit, & imperavit, quia obedientiam exercuit. Hoc auſer fundamentum; totum Sancti hujus meritum evaneſcit. Hoc poſito fundamento, obedientia eſt omnium virtutum ejus præſidium, & lapis, qui ſuſtinet hoc ſpirituale ædificium, quod hodierna die admiramur.

S. Maurus reſpicit terram tanquam locum exſilii ſui, & Cælum tanquam veram patriam.

Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo Patris tui, & veni in terram, quam monſtrabo tibi. Geneſ. 12. Chriſtianus, qui fovet amorem patriæ ſuæ, mollis eſt Chriſtianus; qui terram integram reſpicit tanquam patriam ſuam, minus infirmus eſt; ſed qui in J. C. ſchola educatus eſt, hic terram univerſam tanquam exſilii locum conſiderat. Primus mollis eſt, quia ſuos affectus uni tantum annectit loco; alter ſtrenuus poteſt appellari, quia amor erga patriam ſuam infirmus eſt; ſed poſtremus ſolus eſt, qui attigerit perfectionem; Terram enim exſilium reputans, Cælum patriam ſuam putat. S. Maurus hunc perfectionis gradum fuerat aſſecutus, Patrii ſoli contemptus efficiebat, ut Galliam, Italiamque nullo haberet in diſcrimine, & exſilium putaret, tanquam terram morientium, ac moleſtiſſimam ablegationem. Non ſecus ac S. Paulus ibi ex neceſſitate dumtaxat manebat, ſentiebatque ſibi perutile futurum, ſi penitus hoc exſilium deſereret, ut adhæreret Deo. Si hinc quidem leniebatur dolor per eos progreſſus, quos in Gallia ſua Congregatio obtinebat, & per voluptatem cum ſuis permanendi; hæc eadem ratio revocans in mentem cæleſtia gaudia, & Sanctorum ſocietatem, ardentius ad ea immortalia bona anhelabat: Optabatque audire Domini vocem ſibi dicentis: *Egredere de terra tua.* Hoc eſt de corpore tuo, ſe præparans ad exequendum imperium, ut olim, cum Dei juſſu reliquit patriam, & patris ſui domum, ut veniret in Galliam.

S. Maurus eadem petit a Deo, ac Salomon.

Dabis ergo ſervo tuo cor docile, ut populum tuum judicare poſſit, & diſcernere inter bonum, & malum. 3. Reg. 3. Ita olim locutus eſt frequentiſſimi, & maximi populi Rex, cum adhuc tenella eſſet ætate, & omni experientia careret. Ita loquitur etiam S. Maurus ad Inſtitutionis manus ſublatus, cum ingens illi ſubeſſet Regularium numerus regendus, cumque eos ſub eadem regula continere deberet. Dominum obteſtatus eſt, ut ſibi præberet cor docile inſtitutis Sapientiæ, ut in Gallia per ſe, eadem regnaret diſciplina, quæ in Italia florebat, & ut proficeret in iis præceptis, quæ hauſerat a S. Benedicto; eumque oravit, ut in corde ſuo inſculperet regulam ſancti hujus Patriarchæ, ut illam in actionibus ſuis poſſet præ ſe ferre. David inquit, legem Dei librum ſibi eſſe, unde hauriebat politiam ſecretam, & cum in pace, cum belli ſe ſemper imperaſſe juxta ea placita, quæ ex Scripturis didicerat: *Conſilium meum juſtificationes tuæ.* (*Pſ.* 118.) S. Maurus in Cœnobio ſuo id præſtabat quod David in regno ſuo. Patris ſui regulas evolvebat, ut inde præeſſe diſceret; & adjiciens obedientiam auctoritati, ſemper fuit ſubditus tunc etiam cum erat Abbas. Dederat illi Deus cor docile, eique perſuaſum erat optimam rationem, qua ab aliis obedientiam obtineret, eam eſſe, ſi in omnibus ſolertiſſimus eſſet, ſuoque probaret exemplo regulam obſervari poſſe, Cœnobitis ſibi ſubditis docilitatem ſuaderet per eam, quam a Deo fuerat conſecutus: *Dabis ſervo tuo cor docile.*

S. Mauri ſanctitas abſcondita fuit in oculis hominum, ſimulque aperta.

Luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona. Matth. 5. Quamvis Sanctitas ſit eadem ſemper; cum enim Deum habeat pro principio, nunquam mutatur; videtur tamen diverſos habere proſpectus pro eorum varietate, in quibus invenitur. Eſt enim Sanctitas fulgida, quæ magna in luce refulget, magnumque fructum affert, & quæ deſtinata eſt, ut ab hominibus videatur; de qua Filius Dei dixit, *Luceat lux veſtra coram hominibus.* Sed eſt etiam Sanctitas tenebrarum, & caliginis, quæ in eo ſita eſt, ut abſconditi in Deo cum J. C. lateamus. Mirum in modum S. Maurus utramque hanc poſſedit Sanctitatem. Incipiens a vita abſcondita fuit una ex victimis, quæ clam Deum colunt, fuit lampas in Dei ſolius oculis ardens. Voti ſui compos, ſi Deum unum pro mercede nanciſceretur, non alium habere quærebat teſtem jejuniorum, vigiliarum, & mortificationum ſuarum. De hoc in hac circumſtantia dicere poſſumus cum S. Paulo: Vita veſtra abſcondita eſt in Deo cum J. C., quia mortui eſtis in illo. Verumtamen Deus lucernam, quæ ſub modio latebat, tempore ſtatuto deducit, & abditam ſanctitatem S. Mauri in ſanctitatem fulgentem convertit, & profert in medium, ut lux illius eluceſcat coram hominibus. Collocat illum ſuper Candelabrum, ut eminus videatur, efficitque ut alter veluti Ordinis S. Benedicti Auctor habeatur.

Obedientia eſt virtus ejus dominans.

S. Maurus, ut olim J. C., exorſus eſt ſacrificium ſuum ab obedientia; docet enim Scriptura primam Filii Dei cogitationem fuiſſe ſubjectionis, & obedientiæ, & in ipſo ſuæ Conceptionis articulo, dum Patrem adoraret, profeſſum fuiſſe, ſe in mundum venire, ut voluntatibus ejus obſequeretur: *Ecce venio, ut faciam voluntatem tuam.* (*Hebr.* 10.) Hoc animo Religionem ingreſſus eſt S. Maurus. Abdicat voluntatem ſuam, & ſeſe tradidit voluntati S. Benedicti, ut S. Gregorius inquit: *Se tradiderat voluntati ejus.* S. Benedictus illum jubet bona relinquere, pauperem fieri, vitam traducere in ſolitudine, corpori ſuo bellum inferre. Paret; & quin ad examen revocet vel æquitatem, vel difficultatem mandatorum, ea ſibi alacriter obeunda eſſe arbitratur. Patri ſuo integrum permittit id cognoſcere, ſibi obedientiæ tantum gloriam reſervat. Tenebat jam id, quod poſtmodum S. Bernardus nos docuit, verum obedientem eſſe debere tanquam omni ſenſu carentem, ad hoc ut ſapiens fiat, & unam diſcretionem eſſe, omni diſcretione carere. Non ignorabat obedientiam diſcretioni ſupplere, & a Novitio expeti non quidem prudentiæ lumen, ſed ſubmiſſionis cæcitatem. Sæpe dicebat ille Patri, quod Auguſtinus Deo; *Da quod jubes, & jube quod vis;* Præcipe,

quod vis, ſed mihi da quod præcipias apud me quippe te-nes Dei locum, & mihi perſuaſum eſt, ſicut ille explicat voluntates ſuas per os tuum, ita illum per manum tuam gratias ſuas elargiri.

Pulcherrimum Sancti Mauri elogium eſt dicere vitã ejus abſconditã eſſe cum Chriſto in Deo.

Vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Ad Coloſſ. 3. Licet de abſcondita S. Mauri vita nihil ultra ſciremus, quam primum momentum, quo illam inchoavit, quam primum illum motum, qui illum de mundo pertraxit, ut eum adverſus inſidias ejuſdem in tutum reciperet, eumque in ſolitudine, & caligine religionis abſconderet: nonne poſſemus illius exornare panegyricum cum tribus illis Apoſtoli verbis? *Vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo.* Profecto vita ejus abſcondita fuit in J. C., qui vocavit illum, & adduxit in ſolitudinem. Pauci erant adoleſcentes, qui vivere potuerint majori cum nitore in terris, & in aulam magnificentiorem prodire, quam S. Maurus. Decor familiæ ex Romæ ſpectatiſſimis, ingenii præſtantia, ceteræque naturæ dotes erant tanquam certa elationis ejuſdem ad maximas dignitates pignora, ſi in imperatoriam aulam admitti voluiſſet. Sed Sanctus hic puer Salvatoris noſtri gratia præventus, ſciens terrenas has opes vacuas eſſe, & inanes, omnibus fortunæ ſuæ privilegiis nuntium mittit, quæ ſe conſecaturum ſperare poterat præclaris dotibus illis, quibus præditus erat, duodennis mundo extremum dicit vale, antequam per otium illum cognoſcere poſſet. Quidquid majus in mundo ſperare poterat, ſacrificat Deo, & vivens adhuc ſe recipit in ſolitudinem, certus conſilii, ſe poſtmodum unice ſaluti ſuæ conſulturum; *Vita veſtra abſcondita eſt &c.*

Verbum S. Mauri ſemper refert victoriam per obedientiã Magiſtro ſuo præſtitam.

Vir obediens loquetur victorias. Prov. 21. Novi equidem S. Gregorium hoc interpretari de homine qui Superioris ſui verbo ſeſe ſubjiciens, ac de propria voluntate triumphans, hanc alienæ ſubjicit: *Quia dum alienæ voci humiliter ſubdimur, noſmet ipſos in corde ſuperamus.* (*S. Gregor. l. 35. Moral. c. 10.*) Sed quia verbis vis inſeratur, dicere poſſumus, obedientem creaturis omnibus imperare, ac tot referre victorias, quot verba pronuntiat, & proponit imperia. Quamcumque huic loco explicationem appingamus, ſemper S. Mauro optime congruit. Sive enim hoc de verbo illius intelligamus, liquet, illud ſemper victoriam retuliſſe, & creata omnia ejuſdem imperiis obſecuta fuiſſe; quoniam fecerant quidquid illis dixit: *Dixit, & facta ſunt.* Sin autem de alieno intelligamus; certum eſt illum Inſtitutoris ſui voci obtemperantem miraculum edidiſſe, quo factus eſt elementi maxime terribilis victor. Neminem enim latet, S. Maurum, ut S. Benedicto obſequeretur, & S. Placidum ſalvum faceret, inceſſiſſe ſuper aquas, quin hæ ſub pedibus ejus dehiſcerent; miraculum quod alibi fuſius.

S. Maurus Moyſi in miraculi peragendi obſtrictus.

Eduxi te de Ægypto in manu forti, & brachio extento. Deuter. 5. S. Maurus Galliam ingreſſus mihi ſimilis videtur Moyſi de Ægypto egredienti. Quacumque tranſit primus hic legislator, operatur prodigia. Scindit mare, ut Iſraelitis viam ſternat; & in Ægyptios inſectantes aquas ſubmergat. Findit rupes, ac de ſinu earum elicit aquarum viventium fontes ad Iſraelitarum ſitim extinguendam. De Cœlo manna detrahit ut eorum votis ſatisfaciat. Æneum attollit anguem, ad eos de morſibus ſerpentum aliorum liberandos, ob quos vita periclitabantur. Num eadem de S. Mauro dici non poſſunt? Traducens Alpes de illarum abyſſis eruit aliquot ex fratribus, qui illuc dilapſi ſine illius ope erant perituri. In Delphinatu ingenti morborum generi medetur. Secus Ligerim plures jam pridem a dæmonis obſeſſos liberat. In Andegavenſi provincia mortuos ab inferis revocat. Sicut Moyſes Iſraelitas eduxit *in manu forti, & brachio extento*, ita S. Maurus victoris inſtar Galliam ingreditur, creata omnia illi obſequuntur; elementa vocem ejus audiunt; dæmones ipſi illum reformidant. Hic curat infirmos, alibi poſt corporum curationem, ſalutaria præbet conſilia, & animarum etiam vulneribus medetur; per fidem extrudens armatum fortem, qui potitus fuerat cordibus; ita dies ſingulos aliquot miraculis connotans; *In manu forti, & brachio extento.* Et profecto vere de Ægypto Iſraelitas eduxit, adduxitque illos in terram promiſſam, cum tot animas ad Dei cultum perduxit in Congregationem ſuam, quæ ſine illius præſidio in Ægypto, hoc eſt in Sæculo, & mundi ſervitute interiiſſent. Sed Sancti noſtri virtus magis illuxit, cum videns ſe ope deſtitutum Cœnomanenſis Epiſcopi, a quo avocatus fuerat in Galliam, quin doleret opem hanc ſibi a morte fuiſſe præreptam, non hæſit aqua, ſed ſe magis in fide confirmans ſperabat contra ſpem, non ſecus ac Credentium Patriarcha Deum piis conſiliis ſuſcitaturum patronos, a quibus fulciretur: ideoque in hoc periculo non minor viſus eſt Moyſe, ubi vidit populum univerſum contra ſe, licet Deum unum haberet, qui illum tueretur.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, ac Sententiæ Sanctorum Patrum, quæ huic loco poſſunt congruere.

Vir obediens non attendit quale præcipitur, hoc ſolo contentus, quia præcipitur. S. Bernardi de Precept.

Vera obedientia non præceptorum intentionem diſcutit; nec præcepta diſcernit, neſcit judicare, quiſquis perfecte didicit obedire. S. Gregor. l. 2. in 1. Regum.

Bonus obediens verbum non expectat, ubi de voluntate Superioris conſtiterit. Illum ergo optimum obedientiæ gradum dicimus, cum ex animo opus recipitur, quo injungitur, ideoque ex voluntate jubentis intentio pendet exequentis. S. Bonav. c. 4. Specul.

Perfecta obedientia eſt maxime in obediente indiſcreto; hoc enim non diſcernere quid, vel quare præcipitur, ſed ad hoc tantum niti, ut fideliter, & humiliter fiat, quod a majore præcipitur. Idem de vita ſolitaria.

Hilaritas in vultu, dulcedo in ſermone multum decorant obedientiam ſubſequentis. Idem ſerm. 38.

Verus obediens neſcit moram, mandatum non procraſtinat, ſed ſtatim parat oculos viſui, manus operi, pedes itineri, & totum ſe interius colligit, ut imperantis faciat voluntatem. S. Bern. de virtut. Obedientiæ.

Ut obedientia Religioſi ſit acceptabilis Deo, debet eſſe prompta ſine dilatione, devota ſine dedignatione, voluntaria ſine contradictione, ordinata ſine deviatione, jucunda ſine turbatione, & univerſalis ſine exceptione. S. Bonav. 7. Collat.

Prima veri gratia eſt celeritas ſolutionis, hinc Abraham juſſus filium ſuum offerre ad Holocauſtum, non poſt dies, ut Cain, obtulit, ſed exurgens mane ſtravit aſinum. S. Ambroſ. de Caio.

Pro omnibus mihi rationibus ſufficiet, quod ille Dominus eſt, & ego ſervus, ille ſapiens corde, & fortis robore, ego rudis, & imbecillis ignoro ingreſſum, & egreſſum meum. S. Auguſt. in Geneſim.

O felix, & abundans gratia, in obedientia ſumma virtus clauſa eſt, nam ſimplices ingreſſi hominem dutis ad Chriſtum. S. Hier.

Hæc in nobis ſumma & ſola virtus obedientia eſt, ſi jejunaveris diebus, ac noctibus, orationemque feceris, ſi in ſacco, vel in cinere. & tibi ultra fueris quaſi ſapiens, & obediens Patri tuo non fueris; omnes virtutes perdidiſti, una obedientia plus valet, quam omnes virtutes. S. Aug. l. de obedient. & humilit.

Per alias virtutes noſtra Domino impendimus, per obedientiam noſmetipſos exhibemus. Gregor. 35. moral.

Viliſſima ſunt obſequia obedientium, quia cum hominibus pro Deo ſubjicimur, ſuperbos ſpiritus ſuperamus. Idem in l. 4. Regum.

Nihil arduum humilibus, nihil aſperum mitibus, & facile omnia præcepta veniunt in effectum, quando gratia præcedit auxilium, & obedientia mollit imperium. S. Leo.

Non dura ſibi neceſſitate ſervatur, ubi diligitur, quod jubetur. Idem.

Obedientia ſola virtus eſt, quæ virtutes cæteras menti inſerit, inſertaſque cuſtodit. S. Gregor. in 1. Reg.

Obedientia eſt ſpontaneum & rationabile propriæ voluntatis ſacrificium. S. Bonaventura.

Diſcretionis locum in nobis ſupplet virtus obedientiæ. S. Bernard. de vita Solitaria.

Pro aliis virtutibus hujus Sancti propriis Loci invenientur in bibliotheca Concionatorum ſub titulis, in quibus de iiſdem agitur.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia ad hoc Argumentum depromi poſſit.

De S. Mauri obedientia? Quid de hac virtute doceant Theologi.

Cum Deus in Synagogæ ruderibus Eccleſiam ſuam inſtituerit, poſuit fideles tanquam novas creaturas in J. C. & recentem creationem hanc ſuper obedientiam fundavit. Sed illi non ſufficit, ſi eidem tantummodo obedierimus, vult etiam ad exercenda obſequia noſtra, ut ipſi in hominum perſona pareamus: Utque potentius nos huic muneri ſubjiciat, ac obedientiam ipſam præbeat faciliorem, duo regiminis genera inſtituit, politicum, & ſpirituale, ſuamque auctoritatem in Principum, ac Magiſtratuum perſonis depoſuit. Quod autem pro politico rerum publicarum regimine fecit, illud ipſum fecit pro ſpirituali Eccleſiæ, & Religioſorum Ordinum regimine. Se ipſum in Superiorum perſona conſtituit, & obedientiæ Inferiorum corda diſponit, ſignificans illis obſequia, & honores, quos Vicariis ſuis impenderint, eidem impendi. Hoc Religionis ſenſu S. Maurus vitam Cœnobiticam ingreſſus eſt, obedire incipiens ſtatim ac illam amplexus eſt. Et ſane apparuit in illo duplex hæc impreſſio intus, & extra ipſum, quia Deum in S. Benedicti perſona reſpiciebat, & hunc audiebat tanquam Deum, ut liquet ex inſigni illo actu obedientiæ, quam præſtitit Sancto Patriarchæ, quam nemo ignorat, cujus alibi meminimus.

Duæ ſunt cæcæ virtutes, fides, & obedientia; & hæc meritum habet alterius.

Patres vulgo virtutes duas nobis cæcas exhibent, fidem, & obedientiam; & earum præſtantiæ modus eſt ipſius cæcitatis magnitudo. Fides cæca eſt; quoniam ubi perſuaſum eſt de revelatione Dei, ita huic principio adhæremus, ut oculos obſtruamus quibuſcumque rationibus, quas proprius amor poſſet nobis in oppoſitum ſuggerere, & ut mens noſtra repellat lumina, quæ huic poſſent adverſari. Satis Deum aliquid dixiſſe, ut quieſcamus. Ita obedientia fidei cæcitatem imitatur, quia cum certo ſcimus Deum loqui per os Superiorum; ſtatim parati ſumus ad ſpecioſas quaslibet rationes, quæ præcepti eorum objici poſſent, rejiciendas. Hoc ſatis eſt, Deus id præcepit per os Superiorum: hoc ſufficit, ut ſilentium indicatur rationi, & propriæ voluntati, licet in oppoſitum aliquot habeantur difficultates.

Obedientia meritũ ſuper virtutes ceteras.

Licet tanta in luce non fulgeat Obedientia, quanta reliquæ virtutes, non ideo minus illi meritum ineſt. Nam præterquamquod earum mater, & altrix eſt, eaſque cuſtodit, vi-

datur

detur etiam virtus eſſe generalis, quæ cum ceteris concurrit, eaſque continet, ita ut ad eorum poſſeſſionem habendam, ſufficiat habere pœnitentiam. Quemadmodum quodvis peccatum eſt rebellio quædam contra Deum, quælibet virtus eſt ſubmiſſio voluntati illius. Quapropter S. Gregorius ait, Obedientiam ſecum virtutes omnes conſerre in animam, eaſque ibi tueri, donec permanet illic. Ipſam fidei meritum habere, & quicumque amittit illam, infidelitatis convictum eſſe, quamvis in ſpeciem fidelis adhuc videatur: *Obedientia ſola virtus eſt, quæ virtutes ceteras menti inſerit, inſertaſque cuſtodit &c.* (*Moral. l. 35. c. 10.*) Præterea aliis etiam virtutibus ideo præſtat, quia eſt univerſale ſacrificium, quod hominem totum immolat Deo. Singulæ virtutes ſunt ſacrificium, quod in nobis aliquam nanciſcitur victimam ad Dei juſtitiam flectendam. Eleemoſyna, & voluntaria paupertas offerunt Deo bona noſtra, ac nos ſenſim, & ſine ſenſu divellunt ab iis per quæ terræ hærebamus. Virginitas illi conſecrat corpora noſtra. Pœnitentia hoc ipſum immolat corpus per mortificationes. Fides eſt mentis ſacrificium, eam quippe cogit ad eas credendas veritates, quas aſſequi nequit, *captivantes intellectum in obſequium fidei*. (*2. Cor. 10.*) Amor inimicorum Deo noſtram immolat memoriam per oblivionem injuriarum, quibus affecti fuimus. Caritas Deo noſtram ſacrificat voluntatem; illam enim amantes, non aliam quam ipſius voluntatem habemus. Sed præterquamquod cum caritate hujus ſubmiſſionis meritum partitur, & eſt propriæ voluntatis ſacrificium: *Obedientia eſt ſpontaneum, & rationabile propriæ voluntatis ſacrificium*: eſt etiam ſacrificium generale omnium bonorum noſtrorum, omnium corporis noſtri partium, omniumque facultatum animæ; & quicumque Deum placare vult, S. Gregorius inquit, ſubigat neceſſe eſt liberi arbitrii ſui ſuperbiam, ſeque jugulet gladio obedientiæ: *Tanto Deum quiſque citius placat, quanto repreſſa arbitrii ſui ſuperbia, gladio præcepti ſe immolat. Hæc a nobis pauca dicta ſunt per occaſionem obedientiæ S. Mauri. Qui plura hujus argumenti voluerit, confugere poterit ad Concionatorum Bibliothecam, titulo: Obedientia.*

De vita abſcondita S. Mauri.

Vulgo non ſatis æſtimantur merita abſconditæ vitæ Salvatoris; eaque tantum habetur in pretio quæ verſata eſt in operatione miraculorum, converſionis, vel Redemptionis Mundi. Verumtamen cum tres tantum annos impenderit publicis hujuſmodi occupationibus, annos triginta manſit in ſilentio, & caligine; licet perſonæ ipſius dignitas, & gloria, quam Patri ſuo procuraturus erat, eum cogere videbantur, ut in hominum lucem prodiret. Hunc ſtatum abſconditum Apoſtolus conſtituit tanquam exemplum Sanctitatis Fidelium, cum hortatur illos ad abſconditam vitam ducendam in Deo cum J. C. Hæc in illo abſcondita eſt per baptiſmum, in quo ſepulti fuimus cum Salvatore, & ipſi conſepulti fuimus cum Domino; & abſcondimur cum ipſo alio modo per imitationem ſolitudinis, & humilitatis ejus. Sed quod Apoſtolus de Chriſtianis omnibus dixit, nos dicere poſſumus de S. Mauro in Religionis ſtatu, ubi perſunctus eſt muneribus Sepulturæ Baptiſmi. Poterat ille certe in mundo niteſcere. Illuſtri natus erat loco, & præclaræ animi illius dotes cæteraque naturæ bona fortunæ ipſius magnitudini reſpondentia, magna illi pollicebantur, ut explerent hanc nitendi libidinem, quæ ſublimibus ingeniis eſt ingenita. Tamen horum luminum aſpectum puer adhuc mundo vale extremum dixit, antequam per ætatem illum deguſtare, & cognoſcere potuerit, ut Religionis ſtatum amplecteretur.

De meritis vitæ abſconditæ.

Virtutis abſconditæ privilegium, eſt, non quærere, ut ab aliorum, quam Dei, oculis videatur, eumque reſpicere tanquam ſolum judicem, & arbitrum actionum ſuarum. Virtutes, quæ nitent, & hominum oculos teſtes habent, pati queunt aliquam imminutionem, & poteſt oboriri aliqua ſuſpicio gloriæ earumdem contumelioſa, ex quo nitent. Sed cum Sanctus ſolus eſt ſeorſim, & in ſolitudine, magnum eſt puritatis, virtutiſque ejus argumentum, ipſum Deum unum reſpicere, & uni illi placere velle. Quæcumque ratio S. Maurum impulerit, ut ſecederet, & abſconditam vitam duceret; non ne hoc ſanctitatis miraculum eſt, vitam tanto habendam in pretio damnaviſſe adeo caliginoſa ſolitudine, ita ut de primo hoc ſtatu, in quo tandiu verſatus eſt, nihil dicere liceat, niſi quod vita ejus ſepulta, & abſcondita fuerit?

Duplici Sanctitatis generi Deus miraculorũ facultatem concedit.

Ad juſtitiam Dei pertinet in Sanctorum remuneratione modum ſervare. Hanc ſemper ſervat inter qualitates gloriæ quam illis largitur, & characteres ſanctitatis, quos exercuerunt. Huic innixi principio Scripturarum Interpretes animadvertunt Deum dare conſueviſſe poteſtatem miraculorum patrandorum in remunerationem duorum generum ſanctitatis; humilibus, qui vitam ducunt abſconditam in oculis mundi, & pœnitentibus, qui ſeveriſſimis auſteritatibus corpus ſuum mortificaverunt. Tribuit hanc facultatem Sanctis abſconditis, ut in hac ipſa vita glorioſe farciat, ut reparet ſenſibili, & externa luce tenebras vitæ quam duxerunt. Tribuit hanc etiam pœnitentibus, ut per hos ſupernaturales uſus honore aliquo afficiat corpora, quæ illi per pœnitentiam mortificant, atque hoc omnipotentiæ ſuæ dono teſtatus ſibi acceptas fuiſſe eorum auſteritates. Admirabilem Dei juſtitiam! quam eximie in perſona S. Mauri exequitur! Hic ducit vitam humilem, & abſconditam in Cœnobii caligine, ultro abrenuntiat gloriæ, quam eximiis dotibus ſuis poſſet adipiſci: Quid igitur Deus humilitatem hanc remuneraturus? Confert eidem hanc miraculorum patrandorum facultatem, ac ſatis ſuperque gloriam, quam promeritus fuerat, illi retribuit. S. Maurus mortificat corpus ſuum per auſteritates, atque jejunia imminuit bonam valetudinem, ac vitam ſuam deſtruit? Quid autem Dei noſtri bonitas? mortale corpus hoc in miraculorum ſuorum inſtrumentum convertit. Oculi ejus lacrimas effuderunt; ipſe cæcis aciem oculorum reſtituit: valetudinem ſuam jejuniis attrivit, ægrotantibus bonam valetudinem reddit: membra ejus ſemimortua ſunt; erant publici vitæ fontes. Deus ita remuneratur humiles, & pœnitentes in hoc quoque mundo in toto ipſorum, & in partibus.

S. Maurus licet integerrimus, tanquã peccator nequiſſimus omnes in ſe auſteritates exercet.

Admirabilius eſt videre ſanctum, qui ſceleris expers puram duxit vitam, graviſſimis ſe ſe exercere mortificationibus; quam videre ſanctum, qui antea gravis peccator extiterit, patratorum ſcelerum agere pœnitentiam. Sancti enim qui inter flagitia verſati ſunt, in anteacta vita cauſſas æquiſſimas nanciſcuntur ſemet ad pœnitentiam excitandi; idque præſtare tenentur ea juſtitia, ut ſua expient delicta. Efficere debent ut gloriæ Dei ſerviant membra, quæ iniquitati ſervierunt, juxta illud Apoſtoli teſtimonium: *Sicut exhibuiſtis membra veſtra &c.* (*Ad Rom. 6.*) Sed cum videmus Sanctum, qui Angelicam puritatem ſervavit ſartam ac tectam, immodicis auſteritatibus, ut ita dicam, in ſe ipſum ſævire, quaſi nequiſſimus extitiſſet peccator, quamvis ejus innocentia ipſum a tot pœnis diſpenſare videatur, &, nullam habet cauſſam, quæ hanc ab illo juſtitiam expetat, inde poſſumus inferre hoc eſſe gratiæ miraculum, quod admirabilia Filii Dei exempla in Sancto hoc innocente, & pœnitente operatur. Talis fuit pœnitentia S. Mauri in ſui Monaſterii caligine. Ab ineunte ætate ſolitudinem optaverat, & Regularem ſtatum amplexus fuerat; ita ſolitudinis hujus beneficio morum integritatem ſervaverat; tamen ſemper ſummo cum rigore corpus ſuum tractavit exercens jejunia, & mortificationes, quaſi fuiſſet mortalium omnium criminoſiſſimus.

Ordinum Inſtitutores, non ſecus ac Apoſtoli debent operari miracula.

Sicut aliqua intercedit ratio inter Apoſtolorum miniſterium, & illud Inſtitutorum Ordinum regularium, videntur eædem cauſſæ propter quas Apoſtoli debent operari miracula, inveniri in illis qui deſtinati ſunt ut fiant Regularium ordinum Inſtitutores, vel ut illos latius extendant, vel ut iis in regionibus, in quibus non antea viſi fuerant, ſtabiliant. Apoſtolus ob duplicem finem debet operari miracula, ut credatur Evangelio, ut oſtendatur illum a Deo probari, & hunc velle, ut prædicetur; præterea, ut Fideles ad illum exercendum excitentur, oſtendendo, Deum per cujus omnipotentiam illa operantur miracula, illis præcipere, ut hanc lectionem addiſcant, eadem uſuri, & in praxim revocaturi. Hoc ipſum dici poteſt de Inſtitutoribus Ordinum, quibus & ipſis opus eſt miraculorum ut oſtendant novum hunc ſtatum a Deo probari, & a Spiritus S. afflatu proficiſci; ad excitandos eos quos ad illum vocat, eiſque ſpem injiciendam futuram ut Deus, qui operatur illa per ſervos ſuos ad illius vitæ genus probandum, ſuppeditet quoque vires ad illud amplectendum, & ſequendum, nec non ad ſuperandos obices, quos naturalis infirmitas poteſt objicere huic profeſſioni. Non defuit S. Mauro hoc donum miraculorum; & cum in Galliam miſſus fuit a S. Benedicto ſecus viam tot tantaque operatus eſt, ut nullus eſſet locus, nullus æger, qui per ipſum expertus non fuerit divinæ bonitatis effectus.

Imperium, & obedientia non invicem adverſantur.

Obedientia, & imperium non ita ſibi adverſantur, ut ſimul aliquando non inveniantur. Opus eſt rite ſcire imperata facere, ut recte ſcias imperare. Duo hæc quæ adeo ſibi invicem oppoſita videntur, arcte adeo ſibi cohærent, ut ipſi etiam politici unum ex placitis ſuis propoſuerint. Ob hanc cauſſam cum Salomon ad ſolium evectus fuit; a Deo non ſapientiam tantum, quantum obedientiam petiit; & dubitans, utrum regno ſuo rite præfecturus eſſet, niſi ducem ſequeretur Deum, hunc eſt obteſtatus, ut ſibi docilitatem potius, quam prudentiam impertiret. S. Maurus a S. Benedicto delectus, ut in Galliam mitteretur ad ibi Ordinis ſui Colonias ſtatuendas, ſecutus eſt hujus Sapientiſſimi Regis Iſrael exemplum. Semper conſuluit Præceptorem ſuum, ut ſapienter regere poſſet filios ejus, & prodigio ſatis novo in Gallia, ut ita dicam, inſtituit regnum ſimplicis Cœnobitæ, qui ſolitarius in Italia vivebat. S. noſter profecit ex omnibus inſtitutis, quæ a S. Benedicto didicerat; ex hoc fonte hauſit media, quibus Religioſis moderaretur. Secum tacitus reputavit oracula omnia, quæ ex ejuſdem ore perceperat, & quoniam infidelis eſt memoria, in papyro deſcripſit S. Benedicti Regulam, ut illam, ubi aliqua difficultas incidiſſet, conſuleret. Hoc pacto S. Maurus duo extrema conjunxit, quæ ſimul ſtare non poſſe videbantur, & aliis imperans, non reliquit tamen obedientiæ virtutem, quæ ſemper illi fuerat antiquiſſima.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis, nuperiſque Concionatoribus loci hujus argumenti.

Quis fuerit S. Maurus? Felix ejus educatio quam a parentibus accepit?

SAnctus Maurus cujus hoc in loco exornamus elogium, erat ex ampliſſimis Romæ familiis. Illius pater æque & honoribus, & meritis reſplendebat in domo bonis omnibus affluenti. Ne metuatis, ne inficiatur morum corruptela, quam abuſus harum rerum omnibus his adjeciſſe videtur. Ne trepidetis: divina Providentia peculiari quodam modo illi invigilat; efficitque ut inter hæc omnia pericula inſtitutionem prorſus

Chriſtianam inveniat; cum illi, a quibus vitam recepit, qua exemplis, qua monitis injiciant illi ſenſus veræ ſolidæque pietatis, quatenus pati poteſt ætatis ejuſdem infirmitas. Itaque paterna in domo nactus eſt privilegium toto cælo majus, quam quod Iſraelitæ gaviſi ſunt in terra Geſſen; cum Solis luce fruentes viderunt reliquam Ægypti partem denſa tenebrarum caligine obductam; quippe inter humanas opes vidit ſe immunem a funeſta illa cæcitate, quam illæ in aliorum animis gignunt. Talis erat ſtatus, in quo poſitus erat Sanctus iſte, cum de conſanguineorum ſuorum manibus tranſiit in illas S. Benedicti, admodum puer. Deus, qui illum elegerat ab æterno, ut ex eo faceret unum ex primis luminibus ſancti ordinis ejus, feſtinavit, ut cum Scriptura loquar, illum a mundo retrahere, cujus contagioſus aer fere ſemper nimiam obtinet vim in animas, quas divina gratia magis immobiles reddit. *P. Martineau.*

Occaſio receſſus hujus pueri.

Jam a ſæculi conſuetudine S. Benedictus exceſſerat, ut ſe totum in ſolitudine dicaret Deo, ſed licet omnem curam impenderet, ut hominum oculos fugeret, ſanctitatis tamen fama, ſummuſque miraculorum fulgor quam primum illuc longe plurimos pertraxit, ad videndum Sanctum virum, in quo, & per quem Deus tot tantaque prodigia patrabat. Eo etiam pater S. Mauri ſe contulit cum filio ſuo, non alio conſilio, niſi ut per ſe ipſum cognoſceret, quod rumor jam de recente hoc S. Joanne Baptiſta late evulgaverat. Dei vero conſilium erat ut id ne cogitante quidem patre Maurum perduceret ad ſcitum hunc æternarum veritatum magiſtrum. Et profecto vix S. Benedictus cum ſancto puero collocutus eſt, ut, quaſi alter facti fuiſſent pro altero, ita fortiter ſibi adhæſerunt, ut S. Mauri pater redire domum ſine filio debuerit; vincula enim quæ a pluribus annis effinxerat natura, minus valida erant illis, quæ momento gratia efformaverat. S. Patriarcha Domino gratias egit, quod ad ipſum miſiſſet Diſcipulum eo aptiorem ad Evangelii placita perdiſcenda, quo minus mundi placitis erat occupatus. Singularem capiebat voluptatem illum erudiens; quippe videbat in illo ſummum ardorem in monitis recipiendis & miram illis perdiſcendis docilitatem, ita ut ad excitandos eos, qui in ſancto eo ſtudio tepeſcebant, ob eorum oculos proponeret exemplum hujus admirabilis pueri, quem apud alios non ſatis commendare poterat propter perfectam docilitatem in ſequendis impreſſionibus, quas altius infigere optabat, & in illis ſumma cum fidelitate adimplendis. *Sermo MS. P. Martineau.*

Pater revertitur ſine filio.

Quænam ſcientia tradebatur in ſchola S. Benedicti, & quomodo in mirum in modum S. Maurus in illa profecerit?

Scientia, quam Benedictus illi tradebat, quos divina Providentia in ſolitudinis ejuſdem locum perducebat, non erat ex illis ſcientiis, quæ magnis ſumptibus addiſcuntur in libris Auctorum profanorum, & quæ plerumque relinquunt in mente quidem ariditatem, in corde vero tumorem. Hæc erat ſcientia, quam æterna ſapientia nobis dedit in Evangelio, & quam fideles omnes, juxta Apoſtoli conſilium, toto cælo debent præferre omnibus illis, quæ in mundo nominis celebritatem gignere poſſunt. Eccleſia ab ipſis incunabulis nunquam nacta eſt virum qui hanc ſcientiam melius calluerit, glorioſo hoc Occidentis Patriarcha. Sed in puero noſtro admirabiles invenit diſpoſitiones, ut ex piis ejuſdem rudimentis quam maximam perciperet utilitatem. Neque putetis, me hic verba facere de ea facilitate, qua ſancta Præceptoris ſui documenta aſſequebatur, de mentis acumine, & admirabili memoria ceteriſque præclaris dotibus, quas hominum vanitas tantopere celebrat. Maurus iiſdem auctus fuerat a natura; videtur enim natura, vel potius divina providentia oblectata fuiſſe in perſona illius egregium ingenium cum procero corporis habitu conjungere. Sed immortales Deo gratiæ habeantur, ad conſolationem eorum, qui non ſatis abunde id genus dotibus ornati ſunt: hæc omnia talenta ad ſcientias quæ palpant curioſitatem, vanitatem, vel cupiditatem hominis, addiſcendas neceſſaria, talia non ſunt ad eam percipiendam, quæ illum in vias ſalutis adducit. Sufficit habere docilitatem, ut percipiamus docentium impreſſiones, fidelitatem, ut illas tueamur, & conſtantiam, ut illas in praxim redigamus. Tria hæc Sanctum noſtrum ad ſublimem gloriæ, & ſanctitatis apicem adduxerunt. *Idem.*

Nullus unquam Diſcipulus docilior fuit quam Maurus puer in audiendis, faciendiſque S. Patris ſui Benedicti documentis. Docilitatem in iis, quæ ad ſalutis ſcientiam pertinent; imminuunt fallacis præjudicia, quibus ſæpe a teneris animi noſtri imbuuntur. Quæ cura adhibenda non eſt, ad miſera hæc auferenda præjudicia, antequam mens fidelium æternis placitis imbibatur? Neque enim latet primas impreſſiones, quæ in puerorum animis fiunt, adeo alte illis infigi, ut eaſdem delere ſit difficillimum. Hoc malum nunquam ſatis plorandum eſt; ſed malum inevitabile iis, qui in nobilitatis fulgore naſcuntur. Quidquid nobilibus circumſtat pueris, conjurat ad ſublimes illis ingerendos ſtatus ſui ſenſus, paternæ domus, ubi nutriuntur, magnificentia, aſſiduitas famulorum ipſis deſervientium, aſſentationes & obſequia eorum quos res, & utilitas illi adnectit; inſtructiones eorum, qui, ut loquamur, quomodo loquuntur mortales, debent illis mundi hujus placita tradere: omnia hæc illis fidem aſſtruunt, eos nativitatis jure adquirere generalem quamdam diſpenſationem ab iis, quæ ipſis non placent, & jus ea omnia faciendi, quæcumque placent. *Sermo MS. Patris Martineau.*

Comparatio ſum vita,

Quiſnam ex S. Benedicti Diſcipulis illum propius ſecutus eſt, quam S. Maurus? Virtutes hujus non ſecus ac illæ Magni Patriarchæ inſignes fuere. Diluculo ad patris ſui imitationem, cum ſeverioribus ſe ſe exerceret jejuniis, bis tantum in hebdomada comedere inſtituit. Algebat ille, & ſupra omnem fidem frigoris vi affligebatur: Adeo auſterus erat in corporis ſui cultu, ut ſemper longiſſimo, aſperrimoque cilicio indueretur. Præ ceteris vigilans, prævertebat enim omnes, quoniam nemini contigit videre illum e cubili ſurgentem. At poteſt ne cubile dici parum arenæ, & calcis, ubi quieſcebat? religioni ſibi vertens, ſi per quadrageſimam ibi decumberet, quandoquidem toto illo Eccleſiaſticæ pœnitentiæ tempore ſtans, vel ſedens ſomnum leviſſimum carpebat? Prolixas addebat mortificationibus hujuſmodi preces, & hac in re fratribus omnibus præſtans ſpiritualibus iſtiſce exercitationibus manuum ſuarum laborem addebat. Orationem lectio excipiebat, & ita de una in alteram atque ſanctam orationem gradum faciebat, cum minime vitam producere poſſet ſine hoc ſolido verbi divini alimento. At quodnam extitit, quaſi ſummarum harum virtutum fundamentum? Obedientia nempe illi adhibita, quem Deus illi in partem tradiderat. *Recens Auctor.*

& virtutum S. Mauri.

Quinam dignior habitus eſt, ut tamquam abſolutiſſimum virtutum omnium exemplar proponeretur, quam S. Maurus, quem non ſolum omnes, verum etiam S. Benedictus admirabatur? Quoties S. hic Patriarcha Deo gratias egit, quod tam inſigni dono, tanti videlicet Monachi eum locupletaſſet, cujus non vulgaris fervor validum erat adminiculum ad alios inflammandos, quibus ille ob oculos admirabilis hujus pueri proponebat exemplum. Miſit nobis Deus, ajebat, Maurum, qui nos rubore ſuffunderet, & edoceret. Æquum ne eſſet, vos virtutibus ſuperari a puero nuperrime ex mundi caligine egreſſo, vos inquam, qui ætate provectiores eſtis, & jampridem æternas veritates meditamini? Humilitas erat velum, quo S. Mauri ſpiritus tegebatur, ita ut ſe ipſum non cognoſceret in imagine; ad vivum expreſſa, quam S. Benedictus aliis imitandam proponebat, cum interea omnes illius condiſcipuli confiterentur, S. Patriarcham ita de puero loquentem, jure eum aliis anteferre. Numquid mirum eſt, ſi anima ſemet vacua, cælitus inſuetis illuſtratur luminibus eo uſque ut futurorum tenebras pervadat? S. idem Benedictus id ſenſit; cum enim die quodam cum Mauro locutus dixiſſet, ſe plurimum laboraſſe in ædificanda Montis Caſſini domo, quæ quampridem erat diruenda, Maurus ad celebrandum patris ſui ſpiritum, atque conſtantiam dixit illi, Dei mandatis obſequendum eſſe; ab eo nihil fieri niſi cum admirabili ſapientia, & æquitate; dolorem ſuum nihil immutare poſſe ea in re, quæ jam erat decreta: ſed non deeſſe illi præclarum conſolationis locum: en quod Deus in gratiam meritorum ejus largiebatur vitam omnium, eo in Cœnobio incolentium; ac domum Montis Caſſini poſt excidium, meliorem in ſtatum revocatum iri; Deumque ibi bonitatis ſuæ monumenta relicturum, poſtquam ibi juſtitiæ ſuæ reliquiſſet exempla. Utrum potius mireris, Magiſtrum hæc futura prævidentem, an Diſcipulum, qui eadem prænoſcens hortatur illum, ne triſtibus eventibus ſe labefactari ſinat, & Dei manum adoret, omnia & ſingula ad nutum diſponentis; Non ne hunc alterum diceres Eliſæum duplici Eliæ Patris ſui ſpiritu repletum? *Recens Auctor.*

Eximiæ S. Mauri virtutes, quas S. Benedictus laudat illum Religioſis ſuis in exemplum proponens.

Deus S. Mauro prophetiæ donum tribuit.

Crebro uluvenit, ut viri nobiles mundum relinquentes in Religionem ſecum deferant neſcio quas ſuperbiæ, mollitiei, atque amoris propriorum commodorum reliquias: hæ quippe eorum ſunt affectiones in ipſis prævalentes, donec verſantur in ſæculo. Miſeras reliquias, quæ prohibent, ne ſequantur ea, quæ neceſſe eſt, fidelitate, impreſſiones, quas rectores eorum in ipſis efficere quærunt, & quæ rectoribus ipſis vim faciunt, ut quamdam habeant earum rationem; quæ haberi non poteſt, quin vis regulæ ipſi inferatur. Nihil tale uſpiam in Sancto noſtro deprehenſum fuit. Iſraelitis longe ſapientior, mundum relinquens, nullum retinuit affectum, qui ad illum poſſet ultra cor ſuum convertere; non ſecus ac populus ille de Ægypto egreſſus quemdam illius regionis amorem fovere non deſtitit, propter quem ſubinde tenebantur deſiderio terræ illius, ubi moleſtiſſimam experti fuerant ſervitutem. E contra ſentiens beneficium, quo ipſum præverterat Deus, perſtringens catenas, quibus ſæculo adhærebat, hanc ſibi irrogabat legem ea ſequendi, quæ mundi ſectatoribus maxime diſplicerent. Ita quin ſe vel in re minima diſpenſaret; fervor ejus illum rapiebat præter ea, quæ ſibi ab Inſtitutore ſuo præcipiebantur. Et profecto regula quam S. Patriarcha primis diſcipulis propoſuerat, licet auſtera illis ipſis videretur, qui omnibus cupiditatibus ſuis emori decreverant, non ſatis Mauro videbantur auſtera. Addebat ille, ut didicimus ex teſtimonio, quod illi perhibebat S. Benedictus in elogiis, quæ detrectare non poterat virtutibus diſcipuli ſui, addebat inquam ea placita, quæ poſtmodum S. Bernardus applicuit in loco quodam operum ſuorum, & quæ aptiſſima ſunt ad horrorem ciendum in omnibus ſuimet ipſius amatoribus; Solitario vivendum eſſe, quaſi corpus ſuum reliquiſſet in mundo, & animam duntaxat ſuam attuliſſet in Religionem. *Sermo MS. P. Martineau.*

S. Maurus in Religionem non affert mundi placita, ſed perfecte obſervat ſpiritû ſtatus, ad quem ipſum vocaverat Deus.

Virtutibus omnibus idem principium eſt: ideo intra ſe adeo conjunctæ ſunt, ut a ſemet mutuo nunquam recedant. Quaſi conſenſione facta in animam juſti ingrediuntur; ac ſeſe alternis muniunt auxiliis, ut contra communes earum inimicos ſeſe tueantur. Prudentia nonne eſſet ſine fortitudine imbecillis? Fortitudo ſine prudentia nonne temeritas eſſet? Juſtitia nimis eſſet ſevera, niſi illam moderaretur miſericordia; & nimis

Obedientia S. Mauri character.

indul-

Indulgéna eſſet miſericordia, niſi juſtitia animaretur. Licet Sancti omnes haſce virtutes poſſideant; non omnes tamen poſſident in gradu pari. S. Benedictus profecto præ ceteris pœnitentiam, & humilitatem diligebat; quandoque tanta cura mundi oculos evitavit, & vitæ genus elegit ita auſterum, ut fortiſſimum quodcumque cor abſterruiſſet; ſed ſolitudinem majori dilectione proſecutus eſt; quandoquidem ab urbibus ſeceſſit, & in deſertis locis ſe abſcondit. S. Maurus omnes procul dubio virtutes poſſidebat, quoniam dum viveret tot earum nobis exempla reliquit. Humilitas vero ſua omnibus in actionibus ejus renidebat, non ſecus ac patientia in fratrum ſuorum defectibus perferendis. Amor paupertatis ad exceſſum uſque pervaſit; quandoquidem peramplo patrimonio, omnique mundi hujus ſpei nuntium miſit. Sed obedientia dominans virtus fuiſſe videtur. Hæc illius gloria eſt, eumque ab aliis Sanctis ſecernit. *P. Senault Oratorii.*

[illegible] S. Mauri obedientia. Inde vero perſuaſum nobis eſſe debet de S. Mauri fidelitate in capeſſendit magiſtri ſui juſſis, quia neminem latet factum illud memorabile, quod Magnus Pontiſea S. Gregorius narrat libro ſecundo dialogorum ſuorum, & quod omnium ſæculorum admiratio fuit. Cum enim unus ex S. Benedicti diſcipulis ad hauriendum aquam ſe contuliſſet, caſu incidit in lacum prægaltum, unde evadere minime poterat. Sancti hujus Monachi periculum aperuit Deus S. Benedicto, qui tunc orationi vacabat, & qui Mauro imperavit, ut fratri laboranti ferret opem. Maurus citato gradu lacum verſus progreditur, & ſive obedientia prohibuerit, ne videret periculum cui objiciebat ſe, ſive caritas effecerit, ut illud contemneret, nihil hæſitans in aquas ingreſſus eſt. Non defuit tanto in diſcrimine illi Deus; namque miraculo ſimili illi quod in gratiam Principis Apoſtolorum operatus eſt, conſolidavit aquas ſub pedibus ſancti hujus Monachi ita ut fratrem ſemiſubmerſum aquis, ex mortis faucibus eripuerit, cui adeo generoſe ſe objecerat. Omnes illi plauſere fratres; Monachus vero cui tanta cum caritate opem tulerat factum hoc memorabile evulgavit, & S. Benedictus palam commendavit virtutem, quam cælum inſigni hoc prodigio probaverat.

Extrema S. Mauri modeſtia. Sed per modeſtiam æque ac miraculum ipſum admirabilem, Maurus admodum remotus a jactantia eorum, qui in ipſis etiam nugis magnos de ſe fovent conceptus, & tument fictitiis meritis, quæ nemo cognoſcit; Maurus inquam ſemper celabat hoc meritum, quod omnium oculis effulgebat, ſeque contemptu dignum tantummodo reputabat, cum ſibi omnium admirationem fuiſſet adeptus. Nam licet liqueret, in obedientiæ ipſius gratiam Deum miraculum illud operatum fuiſſe; illud tamen acceptum referebat ſanctitati illius, cujus imperata fecerat, ſibi nihil reſervans, quam gloriam illi paruiſſe ea fidelitate, qua fieri poterat maxima. *P. Martineau Sermo MSS.*

Docet Bernardus illum, qui vere obediens eſt, ſtultum eſſe oportere, ut ſapiens fiat; ejuſque diſcretionem in eo poſitam eſſe, ut nullam habeat omnino. *Stultus fiat, ut ſit ſapiens; & hæc omnis ejus diſcretio, ut nulla ſit ei diſcretio.* (*S. Bernard. Tract. de vita ſolit.*) Innuebat autem obedientiam diſcretionis locum tenere, & Monaco petenda non eſſe prudentiæ lumina, ſed obedientiæ cæcitatem. *Diſcretionis locum in vobis ſuppleat virtus obedientiæ.* (*Ibid.*) Itaque S. Maurus crebro dicebat S. Benedicto, quem tamquam locum tenentem Dei in terris conſiderabat: *Jube, quod vis.* Quodcumque juſſeris, imperium tuum mihi lumen erit, & mihi ſperandum eſt, quemadmodum per os tuum Deus mihi ſuas explicat voluntates, ita per tuas manus ſuas mihi conferat gratias, ut adimplere valeam

De magna S. Mauri obedientia, argumenti. quidquid tibi placuerit imperare mihi: *Jube, quod vis*: ita cæca eſt obedientia mea; & apud me locum tenet rationis, luminis, & prudentiæ, & ego cæcus, & inſipiens eſſe volo, ut ſapiens ſiam. Quam ſanctus eſt hic affectus? Nonne diceres per hunc omnem peccandi facultatem auferri? Qui enim ſemper ſuo paret ſuperiori, ſequitur ſemper motus Spiritus S.. Inferri hinc igitur poteſt, S. Maurum nonniſi ad S. Benedicti nutum agentem, nullatenus in hoc peccaſſe, cumque Magiſtro ſuo perfecte obſequeretur, omnes actiones ejus magnis meritis fuiſſe cumulatas. Si mores illius erant integerrimi, & omni labe vacui; alia ea parte enitebat, quia ſemper Dei voluntatem exequebatur, donec ſancto Patriarchæ obtemperabat; & hac etiam in re ſimilis erat quodammodo Cælitibus, qui felicitatis cumulum attigerunt Omnipotentis Dei mandata facientes. *P. Senault Oratorii.*

S. Benedictus deducebat diſcipulos ſuos per vias abſcondita & ſecretis ſanctitatis. Sicuti Spiritus Patriarchæ S. Benedicti ſpiritus erat receſſus, & humilitatis, ita in puerile cor Mauri adoleſcentuli jecit primitias ejuſdem ſpiritus ſolitudinis, & humilitatis. Hic primus fuit filiorum ejus, & præ ceteris in partem acceſſit ſtudiorum patris ſui. Primus fuit diſcipulorum illius, & pariter maximum retulit fructum ex lectionibus, & exemplo ejuſdem: & ubi intueor S. Maurum ad S. Benedicti pedes provolutum proferentis prima regulæ ſuæ rudimenta; mihi jam videtur puer hic aſſecutus doctrinam ejus, callere jam divinæ hujus ſcientiæ præcepta. Non deeſt ars in mundo nitendi; ſed Sanctus noſter in Religione nactus eſt artem latendi, & non contentus eo quod conſanguineorum ſuorum, & mundi totius oculos feſelliſſet, invenit modum demittendi ſe ut ita dicam in nihilum ſuum, ac profunda ſeſe humilitate contegendi; ut ſuas celaret perfectiones, & Deum unum videret, & nonniſi a Deo videretur. Hæc magna virtus eſt, S. Bernardus inquit, tot inſpectante mundo operari miracula, & neſcire hæc a ſe fieri; & virum, cujus virtus illum omnibus celeberrimum efficit, a ſemet uno ignorari. *Magna virtus eſt, ut magna licet operetur miracula, te eſſe notum, & manifeſtum omnibus, te ſolum tibi latere.* (*Lib. 2. de Conſider.*) Hæc vera eſt Sancti noſtri tabula, qui operatus prodigia omnibus manifeſta, artem invenit ſe ipſum ſibi abſcondendi. *Biroat.*

Nonne magna intereſt ſimilitudo inter S. Mauri, & Sanctorum Apoſtolorum miſſionem? Hi a J. C. miſſi, ut mundum univerſum converterent, illius juſſa, & præcepta acceperunt obſervanda ab illis omnibus, quotquot Chriſtianam Religionem profiterentur; *Docentes ſervare omnia quæcumque mandavi vobis.* S. Maurus ad Epiſcoporum preces mittitur in Galliam ædificaturus fideles virtutibus ſuis, ibique ordinis ſui monaſteria inſtituturus. S. Benedictus dedit illi regulæ librum, manu ſua exaratum etiam, atque etiam commendans ut ſtrenue cooperaretur ad animarum ſalutem, & majorem Dei gloriam. Sed quinam fuit novi hujus Apoſtoli ſucceſſus in Gallia? Deus illum tot benedictionibus cumulavit, ut Rex Theodebertus, cui perlata fuerat fama eorum miraculorum, quæ ille frequenter in Andegavenſi provincia operabatur, illum adierit, & ad illius pedes provolutus ab illo benedictionem petierit, eamque ſummo cum obſequio receperit. Quem vero peperit effectum hoc Regis exemplum? Aula tota S. Mauri virtutem reverita eſt, eo uſque ut *Flore*, unus ex principibus Regis maxime familiaribus mundo nuntium miſerit, & ex Sancti noſtri manu Monaſticum indumentum acceperit. Non ſecus ac Apoſtoli adeo fervens erat pro animarum ſalute, ut libenter ſanguinem, vitamque ſuam effudiſſet pro iiſdem ad J. C. imitationem. Quoddam magni hujus eventus extitit principium obedientia: quia propter Deum obediens hominibus, prædam aufert ex Angelis tenebrarum, & victor evadit. Dicere cum S. Gregorio poſſumus, virtutum ceterarum eſſe dæmones impugnare, obedientiæ vero characterem proprium eſſe illos vincere, & ſuperare: *ceteris quidem virtutibus dæmones impugnamus; per obedientiam vincimus.* (*In lib. 4. Reg. c. 4.*) *Ex Meditationibus P. Nouet.*

Deus, qui ſemper Electorum ſuorum invigilat incolumitati, iiſque tot aperit vias, ut in cælum adducat, Patriarchæ S. Benedicto injiciebat deſiderium inſtituendi ordinis ſui Monaſteria extra Italiam, ubi plurimi jam regulam ipſius receperant. Ita licet ſolitudinis amor ſanctum hunc virum a ſæculi impedimentis ſecreverit, caritas, qua flagrabat, cogebat illum, ut nonnunquam converteret oculos ad eos, quos in mundo reliquerat. Cogitare non poterat de periculis, quibus illi erant obnoxii in mari tot procellis infami, quin ſenſu Chriſtianæ miſerationis afficeretur. Sed ex omnibus terrarum plagis Gallia erat illa pro qua divina Providentia, quam ſatis digne celebrare non poſſumus, illi majorem caritatem, ac zelum injiciebat; ſive gloria ejus imperii, quod jam tantam in mundo obtinuerat celebritatem illius potiſſimum curas mereretur; ſive Deus illi præmonſtraſſet Ordinem ſuum ibi felicem eventum habiturum, quem poſteriora ſæcula admirata ſunt. Dum Sanctus de Gallia cogitaret, in Gallia de illo cogitabatur; nam licet omnem adhibuerit curam ut ſeſe hominum oculis abſconderet, fulgor virtutum illius, ac miraculorum fama illum omnibus terris notum præbebant. Cænomanenſis Epiſcopus cæleſti lumine afflatus conſilium inierat extruendi Cœnobium, ubi S. Benedicti regula obſervaretur, quem ad finem legatos miſit ad Sanctum hunc viros duos, ut ab eodem peterent eum ex numero omnium diſcipulorum ejus, quem aptiorem huic tanti momenti inſtitutioni cognoſceret, quæ in magnam tanti Regni utilitatem ceſſura videbatur. S. Patriarcha ſumma cum alacritate eam accepit legationem, quæ locum præbebat illi ſperandi, felix illud momentum quod pridem concupierat quam primum adfuturum; neque hæſit in electione illius, cui tanta illa provincia erat demandanda. Jam noſtis: ille oculos conjecit in Maurum; hoc intelligite. Nihil ultra requiritur ad probandum Sanctum noſtrum dignum fuiſſe S. Benedicti Vicarium. Quomodo enim credibile eſt, illum, cui Deus aperit quidquid in futurorum caligine maxime latet, ignorare poſſe ſtudia & affectiones illius, qui ſub oculis ejus verſabatur, eximias dotes, quæ illum hoc ſtatu dignum conſtituebant? *P. Martineau.*

Numquam exiſtimandum eſt, licet Rex, & Optimates Galliæ benigne S. Maurum exceperint, qua de re ſuperius verba fecimus, illi magnas, & graves perſecutiones defuiſſe. Nam ſtatim ac Maurus acceſſit, cælum abſtulit illi viros duos, in quibus maxime confidebat, videlicet S. Benedictum, & Cœnomanenſem Antiſtitem, qui cum ſeorſim curas impendiſſent ſuas, ut Sanctum hunc Ordinem in Gallia conſtituerent, fato functi ſunt re adhuc infecta. Maurus priorem illum tanquam oraculum habebat, quod ſibi proponebat conſulendum in omnibus difficultatibus, quas tanto in opere verebatur; alterum vero tanquam patronum ſine cujus præſidio nihil ſe profecturum eſſe ſperabat. Nec aliquid ultra requirebatur ad diſturbandum Cœnobitam, qui ab incunabulis conſueverat frui ſuavitate contemplationis in tranquillo, tutoque receſſu. Tamen animum non abjecit. Verum eſt; quod cum ipſi perſuaſum eſſet de ſanctitate S. Patriarchæ, qui deceſſerat, non dubitavit quominus adeo pius pater de cælo ſibi ſuppetias ferret æque valide ac feciſſet ſi adhuc in terris verſaretur; ſed fruſtra conatus eſt Epiſcopi Cœnomanenſis ſucceſſorem hortari, ut illum in clientelam ſuam reciperet. Recens enim Præſul, qui præter propter erat ejuſdem characteris, cujus aulici quia

Miſſio S. Mauri in Galliam a S. Benedicto.

Quomodo S. Maurus vocatus fuerit in Galliam.

Perſecutiones quas ſuſtinenda fuerunt a Mauro cum primum in Galliã venit.

quidam Antiſtes, qui non admodum laborant, ut Regnum J. C. provehant, & ad majorem Dei gloriam omnia referant, crudeliter Sanctum noſtrum dereliquit. Quid ipſi feciſſemus, Chriſtiani, in adeo triſti occaſione, noſmet intuiti in aliena terra, & ignota; carere quocumque ſubſidio, quod ſperabamus, ſine protectione, ſine re, ſine ſpe? Procul dubio ignavia noſtra, dejectio animi noſtri nobis perſuaſiſſent, nil conſilii capi poſſe, niſi retro legendi itineris, ac deſerendi opus, cui Deus parum favebat; immo cui ſeſe objicere videbatur. Sed non deerat Mauro conſtantia, & fortitudo, ut animum deſponderet, immo contra infortunium ſuum, in Deo confidit. ſperavit contra omnem ſpem, & irrita non fuit ſpes illius. *P. Martineau. Sermo Manuſcriptus.*

Idem argumentum aliter pertractatum.

Neque putetis S. Mauro triſtia defuiſſe infortunia, ubi venit in Galliam. Virtus ejus cui elementa, & natura parebant, nacta eſt plures in hominibus obices, atque oppoſitiones, ut alias quilibet ſuccubuiſſet. Humiliationes aque ac gloriam invenit; contumeliis æque ac laudibus affectus eſt, & eguit ope virtutum omnium, ut ſuperaret obices, qui illius conſiliis adverſabantur. Cum enim in Galliam pedem intulit, nuntiatum illi fuit Cœnomanenſem Epiſcopum, a quo ex Italia fuerat evocatus, ad plures obiiſſe, & ſucceſſorem illius fortaſſe deceſſoris pietate, ac zelo deſtitutum eſſe, ac illius mentem implere nolle. Ubique moras, & obices invenit, & ille, cui elementa, dæmoneſque paruerant, nullum vel apud ſæculares, vel apud Eccleſiaſticos aditum habuit. Hoſpes hic ab univerſa Gallia vexabatur. Qui minus erant iniqui, contempſerunt illum, qui iniquiores illum damnarunt, atque tot inter difficultates, unam habuit obedientiam, quæ illum ſuſtinuit, conſolata eſt, eumque defendit. Vobiſmet perſuadebitis fortaſſe tot procellas adverſus unum hominem excitatas, illum dejicere potuiſſe, vel diffidentem de prudentia Superioris a quo miſſus fuerat, ſaltem contra inſtitutam ab eo rationem oblocutum fuiſſe. Verum non ita, hæc omnia ille callebat, obices iſti ejus ſpem magis magiſque commendatum, confirmarunt ejus conſtantiam, feceruntque ut non ambigeret quominus inceptum opus illi optime verteret. Tunc vidiſſetis in Sancti noſtri perſona reviviſcere magnum Hebræorum legislatorem; tantam ille præſetulit in inopinatis adverſis fortitudinem. Cum Moyſes de Ægypto egreſſus vidit ſe mari ſeptum, & a Pharaone perſequente laceſſitum, magnum quidem timoris, atque fortitudinis argumentum nactus eſt, verum ſciens illum, a quo illud ſibi iter imperatum fuerat, Deum eſſe maris, ac terræ, nunquam plus viſum habuit, quam in hac occaſione; & tantum abfuit, ut de Iſraelitarum ſalute deſperaret, quin immo ſpem nactus eſt, ſe de Ægyptiis victoriam eſſe relaturum. Talis viſus eſt S. Maurus inter perſecutiones. Quamvis a patria procul abeſſet, omnibus deſtitutus auxiliis, quæ a S. Benedicto ſibi polliceri potuiſſet, a Cœnomanenſi Epiſcopo derelictus, exagitatus, & contemptus a populis, & tanquam inutilis habitus, non abjecit ſpem ſuce, ut tot licet ipſi adverſarentur, omnes haſce difficultates ſuperaret, ac tandem ſummam votorum ſuorum conſequeretur. Profecto omnes illæ procellæ quieverunt, & Mauri ſanctitas omnino comperta, a que explorata fuit. Quiſque ad bonum ſenſum rediit; omnibuſque abſolutis tempeſtatibus, plurimi Regni principes nihil habuerunt antiquius, quam ut opem ferrent S. Mauro. Eum in cœptis omnibus confirmarunt, & Rex ipſe ſibi perſuadens futurum ut Sanctus iſte Regno ingentem parere poſſet utilitatem per inſtitutionem, quam meditatus erat, illi eas omnes conceſſit neceſſitates, quibus opus erat ad eumdem finem. Domos ædificavit, recepit Religioſos, & factus fuit Abbas ſecundi monaſterii Ordinis ſui. *P. Senault Oratorii.*

Nonnihil attigimus de Sancti noſtri perſecutionibus, de qua illius patientia in omnibus objectionibus, quæ illi ſuſtinendæ fuerunt. Eo vobis actus ſatis inſignis lenitatis, ac bonitatis ejus erga calumniantes ſibi, ut nullo pacto poſſit prætermitti. Tres homines maligno ſpiritu obſeſſi maculam offundere conati ſunt nomini S. Mauri teterrimis calumniis. Illos patienter ſuſtinuit, benevole excuſavit, ac ferventer pro illis deprecatus eſt. Deus vero, qui volebat eos proponere in exemplum juſtitiæ ſuæ, in eos acriter animadvertit. Unus in ſcelera ſuo obiit, cumque nullum teſtatus eſſet dolorem facti, reliquit homines in ſalutis ipſius deſperatione. Alii duo ſe ipſos diſcerpebant invicem, & facti divinæ juſtitiæ miniſtri contra ſemet adeo atroci ſupplicio ſignificabant, ſervos Dei nunquam impune affici contumelia. Sanctus miſeratione ductus Cælum precibus, atque ſuſpiriis fatigavit; malum deprecatus eſt, & pro inimicis Deum exoravit. Mortuus revixit, ac vitæ rationem mutavit, atque liberatoris ſui innocentiam avulgare non deſiit: Duo furentes manſuefacti ſunt, & miſeri illi, qui in ſeipſos adeo crudeliter ſæviebant, quia per tantum facinus Sanctum contumelia affecerant, laudibus injuriam repararunt. Sed quod Sancti noſtri humilitas ferre non poterat irreprehenſibiles gloriæ ſuæ teſtes, eos rogavit, ut ſolum verterent, in alias ſeſe conferrent terras, ubi neque crimen ipſorum, neque ſupplicium cognoſceretur, nec id, quod placuerat Deo operari ſe miniſtro. *P. Senault Oratorii.*

S. Maurus quodam in ſenſu appellari poteſt Galliæ Apoſtolus, eo quod primus ibi Religioſum ſtatum inſtituerit.

Ne putetis hanc nimiam eſſe pauperis Cœnobitæ laudem, eum Apoſtoli nomine celebrare, licet hoc nomen peculiariter pertineat ad primos Eccleſiæ J. C. inſtitutores, quos ille immediate delegit, ut in extremas terrarum plagas ad nomen illius prædicandum ſuccederent. Vere dicere poſſumus Deum per intervalla delegiſſe quoſdam Sanctos, qui in eorum ſuccederent miniſteria, & quibus per extenſionem glorioſum hunc titulum communicaret. Et ſicut videmus S. Bernardum Apoſtoli titulo S. Malachiam decorantem, eo dumtaxat quod Apoſtolico munere repletus erat; cur non eodem titulo Sanctum Maurum inſignire poſſumus, qui data paritate illud ipſum pro Religioſo ſtatu præſtitit, quod Apoſtoli pro Eccleſia fecerunt? Nam ſicuti Salvator poſtquam per ſe Eccleſiam conſtituit ſuam, miſit Apoſtolos ad eam prolatandam, atque apud exteras nationes inſtituendam: ubi Religioſum ſtatum voluit inſtituere, uſus eſt S. Benedicti opera, ut illum in Occidente latius proferret, eique addidit Maurum coadjutorem, ut eumdem perferret in Galliam. Æque ac dici poteſt S. Dionyſius proprie eſſe Galliæ Apoſtolus, quia ibi J. C. Eccleſiam inſtituit; ita aſſerere poſſumus S. Maurum alio in ſenſu Apoſtolum eſſe propter Religioſi ſtatus inſtitutionem. Alter quidem attulit Evangelium, alter vero Spiritum Religionis, qui a S. Gregorio Nazianzeno Evangelii plenitudo appellatur. *Birrat.*

S. Maurus abdicat ſe Cœnobii regimine, ut ſeſe morti præparet.

S. Maurus poſtquam omnes adhibuiſſet curas, ut in Gallia religioſum ſtatum inſtitueret, poſtquam voti reus factus fuit, ac illum confirmavit, ſolidavitque, in id unum omnes tranſtulit cogitationes ſuas, ut ſe ſe ad mortem diſponeret. Oppetiebatur felix illud momentum ſancta cum impatientia; & cum plures annos ſuo præfuiſſet monaſterio, arbitratus eſt ſibi duos extremos vitæ ſuæ annos huic momento negotio eſſe impendendos, & ſeceſſit in ſemotam ſolitudinem, ubi non aliam quam cum Angelis habens conſuetudinem, videbat ſe quotidie mori, ſeque ſubjiciens decreto, quod protulit Deus contra mortales omnes, voluit imitari Salvatorem, factus obediens uſque ad mortem. Quam ſancta fuit hæc mors, quandoquidem æquiſſimo, ac libentiſſimo animo ſuſcepta! Quam acceptum Deo fuit hoc ſacrificium, eo quod corde puriſſimo, ac libera voluntate perfectum! Quam placuit divinæ Majeſtati ſancta hæc diſpoſitio, quippe quæ tanta cum obedientia, & amore conjuncta! Verum cum ille arbitraretur ſanctiſſimam mortem illam eſſe, cui accederet noſtra plena, & integra voluntas; Diſcipulis præcepit ſuis, ut maturatoſe ſe ad illud momentum diſponerent, ne mors illis inopina contingeret, ubi placeret Deo illos evocare; & poſtquam habuit ardentem cohortationem apud Diſcipulos ſuos, beatam efflavit animam, atque, ut ita dicam, *jubente Domino*, non ſecus ac vetus ille legislator occubuit. Hæc glorioſi S. Mauri mors certe in conſpectu Domini fuit pretioſa, quandoquidem ſimilis fuit morti J. C., qui cum objecerit ſe morti per obedientiam, imitatorem habuit præclarum hunc Religioſi ſtatus Apoſtolum in Gallia, ita ut de illo dici poſſit, obedientiæ virtutem, quam ſemper inter vivos amaverat, eum ad tumulum uſque fuiſſe ſubſecutam. *P. Senault Oratorii.*

Elogium S. Mauri.

S. Maurus conſiderandus non eſt neque tanquam ſimplex Religioſus, neque tanquam unus tantum ex Sancti Patriarchæ Diſcipulis. Hi tituli inſignes profecto ſunt; atque efficere poſſunt encomii ejuſdem fundamentum, etiam ſi ſeorſim pertractentur. Sed majora ſuperſunt: Quippe S. Maurus vere fundator eſt celeberrimi hujus Ordinis, qui hodierna die factus eſt gloria, gaudium, & Eccleſiæ ædificatio, & pietatis odor, quem undequaque tot SS. Cœnobitæ illum conſtituentes efflant, bonum eſt, quod in Gallia ſatis æſtimari non poteſt, quæ illud magno huic Sancto acceptum referre debet. Poterant ne illi glorioſiorem habere inſtitutorem? & non ne beati eſſent, ſi proprius imitarentur Sancti hujus noſtri virtutem, quemadmodum ipſe vivens S. Benedicti virtutes imitatus eſt? Verum ſolis ne Ordinis ſui Monachis proponendus eſt tanquam abſolutiſſimus omnium virtutum prototypus? Nonne in vita ejus plures ſunt circumſtantiæ, quas mundi mortales valeant imitari? Nonne ab illo negotioſi homines diſcere poſſent tempus ſibi eligere, ut ſubinde ſe ſe reciperent, ac ſerio de ſalute ſua cogitarent tanquam de unico negotio, quod unicum majorem exigit attentionem, quam omnia ſimul mundi collecta negotia: quandoquidem S. Maurus ad biennium antequam extremum obiret diem, poſtquam quadraginta annos Monaſterii ſui regimini præfuiſſet, ſeceſſit ut magis vacaret Deo, & uni illi tantum vacaret? Quid dicent poſt hoc exemplum illi, qui non ſolum, ut Martha caritatis officiis ſe exercent; ſed qui ita diſſipati ſunt per mundi commercium, ut ſuimet ipſorum, ſuæque ſalutis obliviſcantur, ut fere ſemper ab eorum oculis Deus, ejuſque terribilia judicia evaneſcant? Vulnera ſua minime ſentiunt, non norunt imminentem ſibi calamitatem, ac tuto dormiunt, quia negotiorum multitudo injicit illis ſtuporem. Quænam illos urget neceſſitas, ſaltem per intervalla ſe ſe colligendi, & de fine ſuo extremo cogitandi? *Auctor Recens.*

Adhortatio ad S. Benedicti Monachos ad imitationem S. Mauri.

Quam impreſſionem tanti hujus Sancti memoria non debet efficere in animum eorum, qui totam gloriam ſuam in eo conſtituunt, ut ſint filii S. Benedicti, & magnum hunc Patriarcham eadem fidelitate imitentur, qua S. Maurus, ejuſque regulam ſequantur tanto ardore, quanto horrore perſequuntur quidquid illi teporem poſſit immittere! S. Maurus in monaſtica implicitus vita unum illud expavit, ne ſe ſatis fidelem præberet regulæ adeo ſanctæ. Filiorum munus eſt efficere ut pater ſuus in ipſorum perſona reviviſcat; hodierna igitur die pater agnoſcatur in filiis, & magiſter in Diſcipulis, ut Gallia, quæ illos cum amore excepit, & quos modo cum lætitia intuetur, pergat virtutibus illorum ædificari, precibuſque eorum fulciri. *Auctor Recens.*

PRO

PRO SANCTÆ SCHOLASTICÆ SORORIS SANCTI BENEDICTI PANEGYRICO.

M O N I T U M.

SAncta Scholaſtica, cujus feſtum diem recolit Eccleſia, & cujus Panegyrica Oratio in pluribus Religioſis domibus habetur, profecto non eſt argumentum ſatis præclarum, & amplum Concionatori laudes illius celebranti; quia de Sanctæ hujus vita nihil conſtat, niſi quod ab ineunte pueritia ſeſe devoverit Deo, & Sanctum Benedictum Fratrem ſuum imitata in difficillimorum Evangelii conſiliorum praxi, duplici jure illius ſoror fuit, ſed multo magis morum ſimilitudine, & animæ dotibus, quam ſanguinis, naturæque vinculo.

Hæc tamen ſimilitudo uberem ſuppeditare poteſt dicendi copiam; neque enim Sororis elogium ſeparari poteſt ab elogio fratris: præſertim vero ſi huic morum, ſtudiorumque conformitati, accedat altera conſiliorum, factorumque. Sicut enim S. Benedictus primus extitit Monaſtici ordinis in Occidente Inſtitutor; Sancta Scholaſtica prima fuit Inſtitutrix Monialium, quæ in Religioſa vita ſeſe devoverunt Deo; neque hunc illi titulum detrectare aliquis poſſit poſt argumenta probatiſſima Eruditorum, qui teſtantur illam vere religioſam vitam fuiſſe profeſſam, & ſuſcepiſſe regimen Sanctimonialium, quæ temporum decurſu in magnam excrevere multitudinem in Ordine S. Benedicti, ex cujus nomine appellantur, & quæ Matrem ſuam norunt S. Scholaſticam dignißimam ſororem illius.

Quod attinet ad perſonales virtutes, quæ Sanctam hanc commendarunt, quemadmodum illa vitam ſuam tranſegit in ſolitudine; in illa celebrari, ac laudibus efferri poteſt mundi fuga, voluptatum, & bonorum contemptus, humilis & prudens ſimplicitas in tota vita, ſenſuum omnium mortificatio, juge cum Deo commercium, perfecta obedientia monitis illius, quem tanquam fratrem diligebat, & tanquam Præceptorem audiebat.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Varia Sermonum hujus Argumenti Syſtemata.

Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam? Pſalm. 54.

I. SPiritus Sanctus prævidens fieri poſſe aliquando, ut S. Scholaſticæ elogium a nobis eſſet extruendum, quæ tanta cum humilitate mortalium oculis ſubtraxerat præclaram vitam ſuam, quam cum Jeſu Chriſto abſconderat, ut loquitur S. Paulus; voluit ſub exitum vitæ illius ejuſdem texere elogium, ejuſque nobis proponere imaginem, cum ſpecioſam illius animam in ipſo mortis articulo traduxit ab oculos Fratris ſui Benedicti in formam columbæ. Qua in re voluit etiam nobis oſtendere, Sanctam hanc Virginem imitatam fuiſſe incomparabiles perfectiones Sponſæ Canticorum Deo ſuo adeo dilectæ, ac toties columbæ nomine nuncupatæ; *Veni columba mea.* (*Cantic.*) Hanc igitur conſiderabimus tanquam columbam volantem in hoc Sermone, ut in cordibus noſtris oboriatur generoſum illius ſequendi deſiderium pro ſingulorum ſtatu, & conditione. Tres volatus, vel tres ad volandum impetus partientur elogium illius.

Primus hujus columbæ volatus ille eſt, quem exprimit Propheta per verba, quæ immediate ſequuntur illa textus mei: *Ecce elongavi fugiens, & manſi in ſolitudine.* E mundo evolavit, ut in ſolitudinem ſe reciperet.

Secundus volatus ille fuit, quem nobis S. Paulus indigitat, cum ait veros fideles ſe ſe attollere ſuper omnia terrena, eorum in cælis eſſe converſationem: *Converſatio noſtra in Cælis eſt.* (*Ad Philip.* 3.)

Tertius volatus, quem memorat S. Benedictus frater illius, cum vidit eam ſub columbæ ſpecie in Cælum euntis. *P. Texier.*

II. *Vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo.* Ad Coloſſ. 3. Quod S. Paulus generatim de Fidelibus dixit, ut oſtenderet quænam eſſe debebat vitæ illorum ſanctitas, hoc dicere poſſumus de Sancta Scholaſtica hac die, qua Eccleſia ejus triumphum concelebrat; & aſſerere poſſumus, divinum amorem non ſecus ac profanum ſuam habere lucem, atque caliginem; & non minus eſſe amare Deum, propter illum amorem delitiſcere, quam ad gloriam ejuſdem prodire. Sancta Scholaſtica duplicem hanc aſſecuta eſt prærogativam. Delituit pro gloria Dei, & propter eamdem inclaruit.

1. Abſcondita fuit in oculis hominum, ducens vitam obſcuram in terris, & in ſolitudinem ſeſe recipiens ut Deo uni placeret.

2. Enituit in oculis Dei, toto vitæ ſuæ curriculo, contemplationi cæleſtium occupata, & vitam ducens magis divinam, quam humanam. *Bireat.*

III. Ubi S. Scholaſticæ ſermo habeatur coram Sanctimonialibus Benedictinis, proponi illis poteſt exemplum, & regula præclaræ parentis ejuſdem, pro textu aſſumptis verbis illis Proverbiorum 1. *Ne dimittas legem matris tuæ*; ejuſque ob oculos ponere omnia vitæ ipſius lineamenta. Oſtendi poteſt Salvatoris Crucem ab ipſa pueritia complectens, pompas, & ſæculi delicias fugiens, ſibique in patris ſui domo domeſticam inſtituens pœnitentiam, in qua ſe mortificationibus, omnibuſque pœnitentiæ auſteritatibus exercuit. Secundo oſtendi poteſt tanquam ſe prope Montem Caſſinum recipiens, ibique inſignem virginum numerum congregans, ac partiens cum Fratre ſuo S. Benedicto totius mundi victoriam, & cum eodem Monaſticæ vitæ fundamenta in Occidente conſtituens. In duplici hoc ſtatu illam hodie vobis exhibere poſſumus, & in patris ſui domo, & prope Montem Caſſinum.

1. In Patris domo, ubi cum ſibi ſolitudinem poſuiſſet, et tunc omnibus ſæculi pompis abrenuntians, vacabat omnibus mortificationibus, ac auſteriſſimæ pœnitentiæ ſeveritatibus ſe ſe torquebat.

2. Apud Montem Caſſinum, ubi Domino conſecrans virginitatem ſuam, quaſi mater futura tot Sanctarum Virginum, inſignem earum collegit numerum, eaſque in Religioſa inſtituens vita, verbis, & exemplis inſpirans virtutes omnes ad ſtatum hunc pertinentes. *Sermo MS.*

IV. Pro argumento, ac partitione ſermonis conſiderari poteſt S. Scholaſtica tanquam ſoror, & Diſcipula Sancti Benedicti. Primum tanquam Soror hujus Sancti Patriarchæ, illi omnino ſimilis extitit. 1. In genere vitæ, quam emplexata eſt; quandoquidem ut ille ſolitariam duxit vitam ab ineunte adoleſcentia, primo quidem in domo patris ſui, omnino a Mundo ſecedens, & unice curis Deo inſerviendi occupata; mox vero ad Fratris exemplum omni cum mundo conſuetudini abrenuntians, propriæ tantum deinceps ſaluti vacatura. 2. Se illi ſimilem præbuit in victus modo, imitata auſtera fratris jejunia; aſpero induta cilicio, & ubique illius exemplum ſecuta in pœnitentia, & vitæ auſteritate. 3. Illa eidem perfectius ſimilis fuit in conſilio inito, monaſticum videlicet Ordinem inſtituendi ſui ſexus, per formam vitæ regularis; videlicet in quo eadem ſervaretur regula, quam Frater ſuus ſcripſerat illis, quos Deus per ſingularem vocationem ad ejus Ordinem evocat.

Secundo ſi magnam hanc Sanctam conſideremus tanquam primam S. Benedicti Diſcipulam, qui maximus eſt aſceticæ, ac Religioſæ vitæ Magiſter; dubio locus non eſt, quo minus ſub illius diſciplina hauſerit præſtantiſſima Evangelii placita, non ea ſolum, quæ ſunt de præcepto, ſed potiſſimum etiam Conſilia, quaſi univerſalem rerum omnium abdicationem: cum enim abrenuntiatio qua frater ſuus prius omnibus ſæculi bonis nuntium miſerit, illam conſtituiſſet bonorum ejus heredem, maluit ejus exemplum ſequi, ac ut ille fecerat abrenuntiare. 2. Ex eo didicit exactiſſimam Regularium Monaſticæ vitæ obſervantiam, tanquam medium ad altiſſimum perfectionis gradum perveniendi. 3. Funditus edocta fuit qua ratione regeret puellas, quæ ſe illi traderent inſtituendas, ut illas totidem faceret Sanctas, perfectaſque Sanctimoniales.

PARAGRAPHUS II.

Fontes ex quibus hauriri copia poteſt ad propoſitas Sermonum ſtructuras exornandas, & Auctores de hoc Argumento tractantes.

PRimus, idemque vetuſtiſſimus auctor, qui verba fecerit de Sancta Scholaſtica S. Benedicti ſorore, eſt S. Gregorius Magnus libro ſecundo dialogorum, ex quo ea didicimus, quæ ſunt certiora. Qui Sanctæ Scholaſticæ primi vitam ſcripſerunt, ejuſque elogium concinnarunt.

Quicumque Sancti Benedicti vitam ediderunt, temperare non valuerunt quo minus de illuſtri ejuſdem ſorore verba facerent, tanquam de virgine arcto neceſſitudinis vinculo cum eodem conjuncta, non ſolum propter ſanguinis propinquitatem, verum etiam propter conformitatem morum, officiorum, conſiliorum, & ſanctitatis, ita ut omnia documenta, quæ hinc illa recipit, conſtituant unam ex præclariſſimis circumſtantiis vitæ ſancti hujus Patriarchæ.

Omnia quæ extant Martyrologia cum vetera, tum recentia, illam cum laude celebrant tanquam veram Sanctimonialem, magiſtram, & inſtitutricem plurium virginum, quæ ſub ejus moderamine in communitate vixerunt. Alia vero de illa ſolum loquuntur tanquam de Virgine ſancta,

& ab

Digitized by Google

& ab omni mundi conſuetudine remota, fraterno parens imperio.

Adeſt vita S. Scholaſticæ fuſior ab Anonymo Benedictino conſcripta, quæ prolixe a Bolando relata fuit ad diem decimum Februarii.

P. Mabillon in præfatione in primum tomum de Actis Sanctorum Ordinis S. Benedicti compendioſam habet Sanctæ hujus vitam; ubi ea tantum refert, quæ a S. Gregorio Magno ſcripta ſunt, tanquam ea, quæ certiora poſſunt afferri, & tanquam ſeveriſſimus Cenſor ea rejicit, quæ nulli inſiſtunt argumento.

Idem alibi etiam in opere illo agit, lectoremque remittit ad ea, quæ uberius ab ipſo dicta ſunt in præfatione.

Idem prolixam habet diſſertationem de profeſſione vitæ Religioſæ S. Scholaſticæ, ubi probat invictis rationibus, atque auctoritatibus, illam vere Religioſam fuiſſe, & adſtrictam regulæ, & obſervantiis Religioſi ſtatus, clauſura excepta, ita ut temeritatis notam non effugiat, qui velit oppoſitam partem aſſerere. Ceterum cum liqueat S. Benedictum Religioſis viris, æque ac Sanctimonialibus præfuiſſe, non ne credendum eſt, illum curas ſuas cum ſorore partitum fuiſſe, quæ particeps conſiliorum illius inſtituerit, & cum illo, & ſub illo præfecta fuerit communitati puellarum vere Sanctimonialium, quæ de ſæculo in ſæculum, non ſecus ac S. Benedicti Cœnobitæ ſe ſe perennarunt?

Huic ſententiæ ſubſcribit Bolandus, qui adeo accurate collegit, & ad examen vocavit quidquid ſcriptum fuit de ſancta hac, iiſdem rationibus, atque auctoritatibus innixus.

Sancti aliqui, & ſummi viri ex Ordine S. Benedicti ediderunt Sermones, & homilias in Sanctam hanc, qui videri poſſunt apud eoſdem Patres Mabillonium, & Bolandum.

Nuperi concionatores, & Aſcetici, qui de hoc argumento locuti ſunt.

Biroat tomo primo Panegyricorum unum habet Sanctæ Scholaſticæ.

P. Senault Oratorii in primo tomo Panegyricorum.

P. Texier unum tomo 2.

In Elogiis Hiſtoricis unum hujus argumenti reperies.

Bulteau, qui in Gallicum Sermonem tranſtulit Dialogos S. Gregorii Magni; ubi ſermo eſt de Sancta Scholaſtica.

Baillet habet Sanctæ hujus vitam tomo primo de vitis Sanctorum.

P. Novet in Vita Jeſu in Sanctis ſuis meditationem habet pro die faſto Sanctæ Scholaſticæ die 10. Februarii.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, Figuræ, Applicationes Biblicæ huic argumento.

Loci, qui convenire poſſunt virtutibus, & præclaris factis Sanctæ hujus.

Ecce elongavi fugiens, & manſi in ſolitudine. Pſalmus 54.

Ducam eam in ſolitudinem, & loquar ad cor ejus. Oſee 2.

Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam? Pſalm. 54.

Bonum eſt viro cum portaverit jugum ab adoleſcentia ſua, ſedebit ſolitarius, & tacebit, quia levavit ſuper ſe. Tren. 3.

Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te! Pſalm. 30.

Doce me facere voluntatem tuam. Pſalm. 142.

Meditabor ut columba. Iſai. 38.

Quaſi columbæ meditantes gemimus. Idem 59.

Vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Ad Coloſſ. 3.

Noſtra converſatio in cælis eſt. Ad Philipp. 3.

Vivo ego jam non ego, vivit vero in me Chriſtus. Ad Galat. 2.

Eſtote ſimplices ſicut columbæ, Matth. 10.

Si quis videtur inter vos eſſe ſapiens in hoc mundo, ſtultus fiat, ut ſit ſapiens. 1. Corinth. 3.

Audi filia, & vide, & obliviſcere domum patris tui, & concupiſcet Rex decorem tuum. Pſalm. 44.

Deus docuiſti me a juventute mea. Pſalm. 70.

Mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo. Ad Galat. 6.

Exempla, & Figuræ ex Scripturis ad hoc argumentum deprompta.

S. Scholaſtica comparata mulieri Apocalypſios in deſertum confugienti.

Nonne ſancta Scholaſtica Roma aufugiens, ut conſcendat in ſolitudinem ſemetipſam Deo conſecratura, comparari poteſt cum illa Apocalypſios femina, quæ ſepta fulgore ſolis, lunæ, ac ſyderum, cælum relinquebat ut fugeret in deſertum ibi aſylum quæſitura contra draconem, qui ad eam vorandam paratus erat? Roma profecto ſatis florens erat Sanctæ Virginis noſtræ ævo; ita ut tanquam terræ paradiſus haberetur, nihilque ibi deerat eorum, quæ palpare poſſent puellam nobilem, cui non deeſſent ſtudia vanitatis, & ambitionis: Altera ex parte nihil deerat S. Scholaſticæ, ut mortalium omnium in ſe amorem, atque æſtimationem converteret. Et nobilis erat familia: bona illi erant, veneres, & ſatis ſuperque abundabat iis dotibus, quæ mortalium oculis placere conſueverunt. Tamen cum illa ſibi perſuaſiſſet eo majorem lapſum eſſe, quo de majori altitudine ruimus; & quo magis fortuna favet, eo magis timendas eſſe tentationes, quæ a dæmone ingeruntur, draconi in ſcripturis comparato, ſplendidiſſimum Romæ domicilium deſerit, ut in ſolitudinem ſeſe recipiat. Neque præſtolatur, quod plerique mortalium faciunt, ut adverſa fortuna, vel inopinatus caſus aliquis illam adigat; omnia deſerit, omnia æquo, alacrique animo derelinquit, cumque poſſet in mundo inteſcere, de illo triumphat per contemptum & fugam illius Deo uni placere ſtudens.

S. Scholaſtica ab omnibus auctoribus de illa loquentibus columbæ comparatur.

Uti liquet, S. Benedictum vidiſſe Sanctæ Scholaſticæ animam in Cælum ſub columbæ ſpecie evolantem; Auctores omnes qui Sanctæ hujus vitam conſcripſere inde occaſionem arripuere illam comparandi cum columba; cum qua re ipſa multa ſimilitudinis ratio intercedit. Et nonne vobis videre videmini columbam illam, quam diluvii tempore emiſit Noe de Arca, ut inde cognoſceret, utrum aquæ de terra defluere inciperent, quæ cum non ſatis mundum inveniſſet locum, ubi pedes defigeret, ad Noe in Arcam reverſa eſt? Magna hæc virgo aliud ne eſt a columba, ſeu per puritatem ſuam, ſeu per contemplationes, ſeu per ſolitudinem, ſeu per gemitus, ſeu propter amorem? Aliudne eſt, quam columba a Deo in terras miſſa, ad videndum utrum aquæ diluvii jam defluxiſſent; videlicet, utrum vitia, & animi perturbationes locum feciſſent virtuti atque innocentiæ? Ecce igitur illa ſuper terram, ſed cum in tanta ſæculi corruptione minime potuerit vel unum invenire locum, ubi pedes ejus requieſcerent, cor, & affectus ejus; ad Noe in Arcam redit, videlicet ad Salvatorem, & in deſertum, ut ibi pacem, & requiem inveniat.

Conſiderabile S. Benedicti, & S. Scholaſticæ comparata eſt illa S. Gregorii Nazianzeni, & S. Gorgoniæ.

Quod olim contigerat inter Magnum Epiſcopum Gregorium Nazianzenum, & Sanctam Gorgoniam ſororem illius, inter S. Pacomium, ſororemque ejus in Superiori Thebaide, ubi ſibi receſſus ædificaverant, & ubi Eremiticam vitam duxerant; hoc ipſum deinceps evenit Patriarchæ S. Benedicto, ſanctæque ſorori illius Scholaſticæ in Occidente. Frater de Sublacenſi egreditur ſpecu, ut in Montem Caſſinum migret; Soror ejus ſequitur illum, & in finitima montis ejuſdem ſe recipit, ut ab illo erudiatur vias ſalutis, atque ſecum trahat quamplurimas animas, quæ illam ſubſecutæ ſunt in odorem virtutum ejus, ut adeo pium conſilium amplecterentur.

Scholaſtica comparata Mariæ ſorori Aaron.

Si conſtat, quod ſuperius dictum eſt, S. Scholaſticam non ſolum ſimilem fuiſſe in omni virtutum genere S. Benedicto fratri ſuo, verum etiam illi veliſicatam fuiſſe in conſilio, quod de illo fovebat Dominus, illum videlicet conſtituendi primum Ordinis Monaſtici in Occidente Inſtitutorem: Quod hic fecit cum maribus, quos de Ægypto eduxit, ut eos in Religionis deſertum transferret, eiſque leges præſcriberet, ut in ſocietate viverent, & ſub ejus ductu vitam prorſus ſanctam agerent, illa, videlicet S. Scholaſtica, cum puellis egit, & glorioſum hoc facinus cum fratre partita eſt, eo quod ad ejuſdem exemplum delectam virginum manum aſſumpſit, quæ regularem vitam ſub ejus regimine amplecterentur. Hinc fit, ut hæc valeat comparari cum Maria Propheteſſa Aaronis Sorore, de qua in Exodo ſermo eſt, quæ ubi vidit Dei populum de Ægypto egredientem, ac in deſertum permeantem, poſtquam ſicco pede rubrum mare traduxerat, præivit omnibus mulieribus, ut caneret laudes Dei; & ſicuti Aaron frater ejus inſtitutus fuerat, ut cultum Domini in Deſerto moderaretur, qua tranſeundum erat, ut populum hunc in terram promiſſam introduceret; pia hæc ſoror non modico illi fuit in obeundis Religioſis muneribus adjumento. Hæc alluſio eſt, vel ſi mavis exemplum conjunctionis, & ſimilitudinis inter fratrem, ſororemque in adeo præclaro opere, quale fuit inſtitutio Vitæ monaſticæ utriuſque ſexus ea in mundi parte, in qua vivimus.

Quod S. Auguſtinus & ſoror ejus fecerunt in Africa, id S. Benedictus, & S. Scholaſtica fecerunt in Italia.

Sancta Scholaſtica non unum eſt Exemplum, quod Eccleſiaſtica nobis ſuppeditet Hiſtoria Sanctarum, quibus Deo placuit uti, ut aliquid conferret maxime neceſſariis operibus gloriæ ſuæ. Ita cum S. Auguſtinus inſtituiſſet communitatem Eccleſiaſticorum, cum quibus degebat, ſcripſit Regulam pro Communitate Sanctarum Virginum, quibus tanquam caput præfecit Sororem ſuam, ut illas deduceret in perfectionis viam per orationem, cæleſtium meditationem, aliaſque exercitationes, cum interim ipſe diœceſim ſuam moderaretur, oppugnaret Hæreticos, omnibuſque viribus ſuis pro Eccleſiæ gloria, & defenſione laboraret. Quod autem fecit per ſe, ſororemque ſuam in Africa Auguſtinus, hoc præſtitit S. Benedictus cum Sancta Scholaſtica in Italia, quorum fructus pro utriuſque ſexus commodo late in Omnem Occidentem ſe effudit.

S. Scholaſtica uſa eſt conſilio Salvatoris imitata columbæ ſimplicitatem & ſerpentis prudentiam.

Quantumvis obiter ſpectetur S. Scholaſticæ vita, liquebit illam in inſtituta vitæ ratione, quantum fieri poteſt columbæ ſimplicitatem cum ſerpentis prudentia conjunxiſſe, quarum utramque etiam, atque etiam commendat Evangelium. Docet experientia hoc animal tribus artibus uti ad ſemet tuendum triplici in occaſione. Prima eſt aures ſibi obſtruere contra incantationes. Altera eſt tueri caput, & totum corpus ad illud tuendum objicere, novit enim ibi vitæ ſedem eſſe. Tertia repueraſcere veteri cute depoſita. S. Scholaſtica ad unguem executa eſt hæc prudentiæ præcepta, obſtruens aures ſuas blanditiis, ſermonibus ſociarum ejus, ut eam a propoſito mundum relinquendi conſilia deterrerent. Operuit caput ſuum, videlicet rationem ſuam ſervavit vertens terga mundo, & Deum unum proſpiciens; & repubuit exuens veterem hominem, induens novum, videlicet Jeſum Chriſtum per omnimodam, integramque omnium affectuum, & cupiditatum ſuarum abnegationem. Imitata eſt etiam columbæ ſimplicitatem, deſerens mundum ab infantia: & antequam illum cognoſceret, nuntium mittens voluptatibus, ut totum vitæ ſuæ

ſpatium

ſpatium traduceret in laboribus pœnitentiæ, & mortificationibus, a mundo fugiens, ut ſeſe in ſolitudine ſepeliret, & abrenuntians opibus, ut omnes paupertatis ærumnas perferret, & guſtaret omnes amaritudines vitæ auſteriſſimæ, atque pœnitentis.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, ac Sententiæ quorumdam Sanctorum Patrum, aliorumque Auctorum de vita ſolitaria, deque præcipuis Sanctæ hujus virtutibus.

CUi propter Chriſtum mundus totus Crucifixus eſt, & ipſe Chriſto, qui non poſſit amplius particeps eorum eſſe, quæ in mundo ſunt. S. Baſilius quæſt. 8.

Simplex erit ſi te mundo non implicaveris, ſed explicaveris; explicando enim te a mundo, ſimplex; implicando, duplex eris. S. Auguſt. homil. 2. ſuper ſermonem.

Omnibus in converſionis initio, nulla virtus magis neceſſaria eſt, quam ſimplicitas humilis, & gravitas verecunda. S. Bernard. in quodam ſermone.

Nil æque facit in virtute creſcere, atque cum Deo verſari, & colloqui, S. Chryſoſt. in Pſalm. 7.

Hæc eſt gratia devotionis, & unctio, quam expertus novit, inexpertus ignorat, quoniam nemo ſcit, niſi qui accepit. S. Bernard. de verb. Apoſt. Petri: Ecce nos reliquimus omnia.

Solitudo quædam neceſſaria eſt menti noſtræ, ut videatur Deus; turba ſtrepitum habet, viſio iſta ſecretum deſiderat. S. Auguſt. tract. 17. in Joann.

Oppidum mihi carcer eſt, ſolitudo Paradiſus. S. Hieronym.

Solitaria vita cæleſtis doctrinæ ſchola eſt, ac divinarum artium diſciplina. S. Baſilius de laudib. vitæ ſolit.

Eremus ſanctarum mentium delectatio, ac intimi guſtus inexhauſta dulcedo. Idem ibidem.

Pergit in ſolitudinem, ut in aula mentis poſſit divinæ vacare ſapientiæ, ubi omni ſtrepitu terrenarum ſilente curarum, in meditationibus ſanctis, & in deliciis lætetur æternis. S. Leo ſerm. 8. de decimi menſis jejunio.

Vere novit recte vivere, qui recte novit orare. S. Auguſtinus homil. 4. ex 50.

Volens in templo orare, in te ora, & ita age ſemper, ut Dei templum ſis; ibi enim Deus exaudit, ubi habitat. Idem lib. de vera innocentia.

Non parva res eſt, quod Spiritus Sanctus docet nos gemere; inſinuat nobis, quia peregrinamur, & docet nos in patriam ſuſpirare; quando propter hoc gemimus. Idem tract. 11. in Joannem 6.

Multi gemunt in infelicitate, non gemitu columbæ, quia non amore Dei, non ſpiritus gemunt. Idem ibidem.

Applicationes nonnullorum Scripturæ locorum huic Argumento.

S. Scholaſtica videns ſe in mundo non ſatis æternæ ſaluti ſuæ conſulere poſſe, in deſertum concedit.

ECce elongavi fugiens, & manſi in ſolitudine. Pſal. 54. Ubi animus advertitur ad eam difficultatem, qua ſalvari poſſumus in mundo, & econtra ad facilitatem, quæ in ſolitudine invenitur, non laudare non poſſumus Prophetæ conſilium, & optandum eſſet, ut omnes dicere poſſemus cum illo hæc eadem verba: *Ecce elongavi fugiens, & manſi in ſolitudine.* Hoc autem contigit Sanctæ Scholaſticæ, cujus memoriam hodierna die recolit Eccleſia, & quæ longe fuit, quam ipſe Propheta beatior. Vix enim mundum conſpexit, cum ab eo fugam corripuit; vix cognovit illum, cum illum ignorare voluit; vix illius delicias delibavit, cum illi nuntium miſit, ut in ſolitudinem ſe reciperet, ut ex conſenſu Benedicti fratris ſui jaceret magni illius Ordinis fundamenta, qui ſæculorum decurſu de Eccleſia adeo bene meritus eſt. Quam beata eſt, quod præclare nominis ſui ſignificationem expleverit, & ſeſe ſæcularibus negotiis noverit expedire, ut ad pedes cæleſtis Sponſi diſcumberet, qui diſcipulis ſuis præcepta non tradit, qui ad cor Sponſarum ſuarum non loquitur, niſi eas ſeorſum, & in ſolitudinem abduxerit.

Ibi ſedem ſibi, more Deo vacans.

Ducam eam in ſolitudinem, & loquar ad cor ejus. Oſee 6. Spiritus Sanctus Columbæ comparat Sponſam Canticorum; avis hic enim in ſolitariis locis verſari oblectatur, & ubi ſociam amiſit, in rupes ac petrarum ſciſſuras ſe recipit, ibi de illius interitu queſtus ſuos editurus; & Propheta David optime in hanc congruit ſententiam, cum ait; *Quis mihi dabit pennas, ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam?* (*Pſ.* 54.) Et nonne hoc inquit Spiritus Sanctus, Sponſam videlicet ſuam, fidelem animam in antra & ſpecus conceſſiſſe, ibique complacere ſibi? *Columba mea in foraminibus petræ?* (*Cant.*) Profecto S. Scholaſtica imitata ſolitarium columbæ ingenium eligere non poterat locum vel ſibi utiliorem, vel cæleſti Sponſo jucundiorem, quam deſerta. Oblectatur enim Deus gratias largiri, ſubditis ſuis leges irrogare, docere diſcipulos ſuos, ac ſeſe fideliſſimis famulis ſuis aperire. In deſertis atque in vertice montium ſeſe transfigurat, ac ſe amantes animas transformat, efficiens, ut illæ beatam jacturam patiantur earum rerum omnium, quæ in illis erant corruptibilia, & mortalia.

Collectio interior animæ in ſolitudine.

Regnum Dei intra vos eſt. Luc. 17. Regnum Dei intra vos eſt, dicebat Dominus, & regnum hoc, addit S. Paulus, pax eſt, & gaudium in Spiritu Sancto. Interior noſtrummet collectio ſtatuit nos in Regni hujus poſſeſſione; efficit enim, ut ad noſmet revertamur. Dei Regnum in cælo Dei præſentia conſtituit, & felicitatem, qua Sancti omnes poſſident illum, Dei vero Regnum in terra eſt Dei in nobis præſentia, & felicitas, qua gaudemus illum contemplantes, & quodammodo illum poſſidentes. Collectio ſuimet ipſius duo continet; jugem, aut frequentem attentionem ad Deum, nec non jugem, aut frequentem ad noſmet ipſos attentionem; attentionem quidem ad Deum, ut Deum ſemper inſpiciamus, gloriam ejus conſtituamus finem omnium noſtrarum actionum, ut Deum ſemper conſulamus, & lumine ejus, vitæ noſtræ normam conſtituamus, ut Deo uni confidamus, & omnem ſpem noſtram collocemus in ejuſdem auxilio opportuno, & unico gratiæ ipſius fundamento. Altera collectionis pars eſt, attentio ad noſmet ipſos, ut obſervemus vias noſtras, ut invigilemus ſexcentis naturæ, ſenſuumque noſtrorum motibus, qui neſcientibus quidem elabuntur, pluribus humanis rationibus, quæ actionibus noſtris ſe immiſcent, & infinitis prope recurſibus, ſed fere aſſiduis philautiæ noſtræ ad moderandam vim omnem naturæ, atque ad ingenii noſtri impetus cohibendos. Huic negotio inceſſanter implicita erat Sancta hæc, quæ ubique Deum inveniebat in Cælo, & in ſe.

Deus, docuiſti me a juventute mea. Pſal. 70. Ab hoc divino Præceptore, ab inexhauſto hoc Sapientiæ fonte S. Scholaſtica hauriebat quotidie dogmata in Solitudine. Duplicem habebat Magiſtrum viſibilem alterum, alterum inviſibilem; verum quid illam duo hi magiſtri docebant? Duas maximi momenti veritates illi tradebant, quæ compendium ſcientiæ Sanctorum complectuntur; cognitionem Dei, & ſui ipſius. Ubi in deſertum ingreſſa eſt, tota animæ illius occupatio fuit orationi vacare, ita omnia illam extulerant ad Dei ſui contemplationem. In admirabili hac ſolitudine dicebat illi Spiritus Sanctus: *Vacate, & videte quia ego ſum Deus.* (*Pſ.* 45.) Mea ſola magnitudo meretur obſequia tua, immortalis pulcritudo mea digna eſt, ut me ardentiſſima cordis tui Caritate diligas. In hac ſchola felix iſta diſcipula omnes impendebat cogitationes ſuas, ut meditaretur magna, & ineffabilia myſteria Dei pro ſalute noſtra hominis facti. Nihil in oculis habebat niſi Crucifixum, ut cum S. Paulo dicere poſſet: *Arbitratus ſum me nihil ſcire, niſi Chriſtum Crucifixum.* (*1. Cor.* 2.)

S. Scholaſtica ad imitationem Sanctorum ſemper fugit hominum oculos.

Omnis gloria ejus filiæ Regis ab intus. Pſal. 4. Mirum eſſe non decet, ſi non Sancti ſolum quærunt vitæ abſconditæ, atque interioris ſecretum; verum etiam ſi Deus ipſe in tenebris, atque in obſcuritate retinere geſtit quidquid in illo maxime laudandum eſt. Licet oſtendat in Thaumaturgis potentiam ſuam, in iis videlicet, qui plurima edunt miracula, Sapientiam in doctoribus, zelum in Apoſtolis, virtutem in Martyribus; voluit tamen animam, ac principium magnarum actionum ſibi uni eſſe exploratum: & certiſſime liquet nos in Sanctis ea tantum cognoſcere, quæ in perſonis eorum minus inſignia ſunt. Nunquam ne animadvertiſtis, pleraſque ſimilitudines, & parabolas, quibus utitur Scriptura, ut animæ celſitudinem, ac meritum ob oculos noſtros objiciat, deſumi ab iis, quæ ſunt magis abſcondita; theſauro in agro latenti; ſemine terræ credito; lapide pretioſo, margarita quæ non, niſi in marium ima parte invenitur? Natura, adeoque magis gratia pulcherrimorum operum ſuorum tanta flagrant zelotypia, ut clam ea ad perfectionem perducant. Non eſt igitur cur miremur, ſi Sancta Scholaſtica cum ex hoc eſſet numero fuerit, ut Spiritus Sancti verbis utar, filia abſcondita Patris cæleſtis, qui illam tanquam alienigenam, incognitamque hominibus reddiderat, & ſolus cum illa colloqui oblectabatur. *Filia abſcondita Patris.* (*Eccli.* 42.)

Mundus huic Sanctæ crucifixus eſt, mutuoque Sancta cum mundo.

Mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo. Galat. 6. Quid ſibi volunt inauditæ id genus locutiones? Hæc eximia eſt vitæ Religioſæ, ac ſtatus imago, ubi ſe ipſam nacta eſt S. Scholaſtica, domui parentum ſuorum vale dicens extremum. Hactenus, mundum licet non diligeret, a mundo diligi poterat; quamvis mundum non quærebat, ab eo poterat quæri; etſi mundi bonis non perfruebatur per noxiam adhæſionem; illis uti poterat jure, quod ipſi erat permiſſum. Igitur erat mortua mundo, illi erat crucifixa; ſed mundus num illi mortuus erat, illi erat crucifixus? Mundus, qui improbat, qui damnat; qui pro viribus facit vocationes ad vitam Religioſam, mundus hic, qui palpat, qui allicit, & ferre nequit, ſe deſeri, ſe derelinqui? Haud illa. Illa nondum mundo mortua eſt, nondum illi eſt crucifixa. Nullam habet amplius partem in actibus civilibus, non eſt amplius ex numero puellarum ſæculi: Familiæ decor, cœtus voluptuarii; jus adquirendi, permutandi, poſſidendi, omnia illi mortua, & crucifixa ſunt, ipſa vero omnibus & mortua, & crucifixa.

PARAGRAPHUS V.

Quid hauriri poteſt ex Theologiæ Fontibus hoc in Argumento.

Abſcondita vitæ bona?

VIdetur abſcondita nonnullorum Sanctorum vita, non admodum profuiſſe gloriæ eorum, ac velamina, & tenebræ, quæ, ut ita dicam hominum oculis eorum ſanctitatem ſurripiunt, non ſatis aptum fuiſſe adminiculum, ut virtutes illorum cognoſcerentur, & mortales eorum ſequerentur exempla. Fatendum eſt nihilominus, momenta harum vitarum abſconditarum coram Deo eſſe glorioſiora, quo magis hominum oculos fallunt. Sancti, qui Dei gloriam annuntiant, non ſemper

per eadem ratione hoc conſequuntur. Eſt ſanctitas inſignis, quæ extrinſecus magnifice prodit, tanquam Apoſtolorum, qui Gentium converſioni operam locarunt, & Martyrum, qui equuleos aſcendunt; verum non deeſt ſanctitas ſolitudinis, & receſſus, quæ in hoc poſita eſt, ut lateat, ut mundi lucem perhorreſcat, ut in deſerta loca concedat, & in ſolitudine tegat omnia lumina, quibus ſepta eſt; & hoc non minus eſt amare Deum, & propter illum deliteſcere, quam propter illius gloriam nitere. Sancta Scholaſtica dum hæc privilegia conſecuta eſt; propter Dei amorem fefellit oculos hominum; ſed voluit etiam Deus illam ad majorem ſui nominis gloriam proferre.

Particularia vitæ abſconditæ bona.

Sanctitas latens habet peculiare quodpiam privilegium, quo commendatur. Nam præterquam quod ſingulari afficit honore abſconditam vitam Filii Dei, qui ut plurimum pauciores invenit exemplorum ſuorum imitatores; Deo etiam reddit gloriam puriorem, ac minime obnoxiam periculo amoris proprii, a quo omnia ſemper ſunt metuenda. Etenim in actionibus Sanctitatis, ubi inſignes ſunt, atque publicæ, & teſtes habent oculos hominum, invenitur ſemper aliquis gloriæ radius in eum redundans, cujus ſanctitas palam cognita eſt, ſed ubi virtus eſt ſecreta, & Deum unice teſtem habet, hæc ut ita dicam omnes habet ſpinas, omneſque difficultates, nihil ab hominibus recipiens, quod aliquid ſolatii ei valeat afferre. Purior quidem eſt; quia ut S. Hieronymus inquit; *Virtus ſecreta Deum ſolum judicem reſpicit.* Cum aliquid palam bene facimus, non deeſt aliqua commiatio, & humilitas ipſa quantumvis ſevera cum hominum oculos teſtes habet, facere nequit, quominus animum aureſque præbeat intuentibus ſe. Sancta noſtra abſconditam habuit ſanctitatem, & unice propter Deum omnia huic præſtitit obſequia.

Quo in ſenſu dici poſſet homines ſolitarios mundo eſſe mortuos?

Communis eſt ſententia, ſolitudinem adeo perfectam eſſe mortis imaginem, ut qui ibi vivunt, dici poſſint in anteceſſum mortui, quia omnis vita eorum abſcondita eſt in Deo cum Jeſu Chriſto; & nullam habent amplius cum hominibus ſimilitudinem. Re ipſa mortuis ſimiles nullam jam habent cum viventibus neceſſitudinem, illos non vident amplius, cum illis non colloquuntur, nullius in negotii, aut voluptatis partem accedunt. Mundus illos in ipſorum receſſu conſiderat tanquam mortuos in cinerem redactos, & ipſi viciſſim conſiderant Mundum, quaſi traductum per hoc incendium generale, quo aliquando erit comburendus. Sed inter ſolitarios mundique ſectatores hoc diſcriminis intereſt, quod horum vitæ finem facit mors plena tumultus, atque amaritudinis. Moriuntur in procella, S. Job inquit, tanquam ii, qui nunquam de morte cogitarunt, niſi cum inevitabilis fuit; cum e contra mors illorum, qui receſſu, & ſolitudine ſeſe præpararunt, non tam bona mors eſt, quam ſuavis ſomnus, qui illos ab hac vita ad aliam traducit beatiorem, cujus felicitas non alios habitura eſt terminos, quam æternitatis.

Hæc Apoſtoli verba, noſtra Converſatio in Cælis eſt, pertinent ad eos, qui a mundo ſeceſſerunt.

S. Thomas interpretatus hæc S. Pauli verba: *Noſtra converſatio in cælis eſt;* ait Sanctorum in Cælis converſationem triplici modo haberi; *per contemplationem, per affectionem, per operationem.* Per contemplationem quidem; quia pro objectis ſenſibilibus oculos non habeat. Hi ſunt, de quibus loquitur Paulus, qui non vident viſibilia, ut inviſibilia tantum contemplentur, quia viſibilia tantummodo temporalia ſunt, & inviſibilia æterna. *Non contemplantibus nobis ea quæ videntur.* (*Ad Philip. 3. 2. Ad Cor. 4. 1. Ad Cor 15.*) Sunt in Cælis per affectionem; quia cor illorum non appetit, niſi cæleſtia, & ſupernaturalia. Ibi ſunt etiam per operationem, quia tota eorum vita imago eſt hominis cæleſtis, & cum S. Paulo dicant, *Sicut portavimus imaginem terreni, portemus & imaginem cæleſtis.* Dubitare non licet Sanctam Scholaſticam hoc pacto in Cælis converſatam fuiſſe; etenim poſtquam reliquit quidquid illecebrarum illi offerre poterat Mundus; poſtquam Romæ opibus valedixit, credibile eſt illius amorem nequaquam adhæſiſſe deſerto, ſed illam ſolitudine uſam fuiſſe tanquam gradu, ut attolleret animam ſuam in Deum, non ſolum per juges preces, & affectus, ſed per operationem, intimamque unionem cum divina majeſtate, non aliud in omnibus actionibus, conſiliiſque ſuis ſpectantem, quam ut ſupremæ bonitati placeret.

Tutius ſaluti noſtræ navamus operam in ſolitudine, quam inter ſæculi turbas.

Quamvis Patrum, atque Theologorum ſententia communis ſit, ut ſalus noſtra in portum adducatur, mundum eſſe relinquendum; verum nihilominus eſt, mundum vinci poſſe, ibique licet raro, animas inveniri ſatis generoſas, quæ omnibus reſiſtant illecebris, quas ille poteſt offerre ut nos alliciat. Sed fatendum eſt, & hæc S. Auguſtini ſententia eſt, pro ſingulis, qui in mundo de mundo triumpharunt, millenos inveniri, qui corruant: *Continua pugna, rara victoria eſt;* inquit hic S. Pater. Jugis objectorum præſentia, converſatio ſæcularium, quorum conſilia fere tendunt ad corruptionem, efficiunt in mentibus noſtris acres adeo impreſſiones, ut arduum omnino ſit iiſdem non decipi. Solitudo una nos a naufragio poteſt eripere; ac nos ſemovens a periculoſis id genus converſationibus, æque ac a funeſtis objectis, efficit, ut citra periculum, & etiam fere ſine pugna triumphemus. Hæc cauſſa impulit Scholaſticam, ut ab ipſa pueritia a mundo recederet; & effecit ut hujuſmodi ſolitudine non contenta, quia ſolus in animæ noſtræ penetralibus frui poſſumus inter ipſos honores, & ſæculi impedimenta, ipſa vellet frui omnibus vitæ ſolitariæ bonis, quæ in deſertis agitur.

In Chriſtiana Religione licet in eo quod ad virtutem, & ſanctitatem pertinet, feminæ ſæpe viris non cedant; ſunt tamen exercitia pietatis, zeli, & caritatis ita unius ſexus propria, ut alteri minime conveniant. Verum pleraque utrique ſunt ita communia, ut utriuſque ſexus erga Eccleſiam merita ſint æque maxima, & graviſſima. Id genus eſt Religioſarum Communitatum Inſtitutio. S. Benedictus proculdubio primus eſt in Occidente, qui inſtituerit hoc vitæ genus, quæ profitetur ad perfectionis apicem Evangelii placita obſervare. Sed ideo Sancta Scholaſtica quoque prima eſt, quæ virginibus præbuerit exemplum vitæ ejuſdem in hac mundi parte; & ſi minus magna Virgo hæc adimplevit nomen Sanctimonialis ea acceptum in ſignificatione, quæ vulgo huic nomini traditur; quæ illius exempla ſecutæ ſunt, non niſi aliquot adjecere cæremonias primæ huic inſtitutioni, quæ de ſæculo in ſæculum perennis extitit in Ordine, qui ex ejus nomine appellatur, ejuſque regulas ſervat.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis, nuperiſque Concionatoribus loci ad hoc argumentum ſpectantes.

Nobilis ortus, & eximiæ dotes S. Scholaſticæ.

SI quæ unquam fuit, in qua Deus conjungere voluerit duplicem hanc qualitatem perſonæ nobilis, & abſconditæ, hæc ſane fuit incomparabilis Scholaſtica. Nobilis erat propter virtutum ſuarum nitorem, & quod ſoror erat Sancti adeo nobilis, qualis S. Benedictus extitit. Tamen Deus paſſus non eſt, nobis non niſi pauciſſima de eodem comperta eſſe, & explorata; ac de illa jure dicere poſſumus, quod in Scripturis eſt. *Ambulavit cum Deo, & non apparuit.* (*Geneſ. 5.*) Itaque licet nihil nobis ſuppeteret, quod diceremus de inſignis hujus Sanctæ virtute, niſi hanc in Deo ſolum, & propter Deum abſconditam fuiſſe, ſatis uber nobis pateret laudum illius campus, & vitæ ejus caligo ſatis luminis noſtro afferret ſermoni. Non deerant illi proculdubio merita, quæ in ingentem lucem illam producerent, eamque in mundum prodeuntem commendarent. Genus nobiliſſimum erat ſortita, quandoquidem ex vetuſtiſſimis Romæ familiis duxerat genus ſuum. Eximio ornata erat ingenio, cujus magnitudinem ipſum quo vocabatur, Scholaſticæ nomen fatebatur, a Scholis, & Scholaribus Magiſtrorum ſcientiam habentibus. Natura illis oris ſpeciem largita fuerat, quæ totius mundi oculos alliciebat. Nihilominus cum inter tot nitendi occaſiones abſcondi voluerit, & perpetuis carceribus damnaverit libertatem, quæ alias plurimas lucrari potuiſſet; quod in Cœnobii unius caligine ſub Religioſi ſtatus integumento celare voluerit dotes adeo præſtantes, atque ſublimes; hoc manifeſtiſſimum eſt argumentum amoris, quo illa Deum, ac Deus illam proſequebatur. *P. Texier, & Biroat.*

Primi greſſus eximiæque dotes S. Scholaſticæ.

Fingite vobis puellam ex illuſtri familia ſumma cura a parentibus inſtitutam, ſed a Spiritu Sancto præventam, & Domino ab ipſa infantia devotam, S. Gregorius Pontifex inquit. Statim ac auribus ejus accidit fratris ſui Benedicti ſeceſſus, a genitoribus facultatem obtinuit ſeſe velo tegendi, qui tunc mos erat puellarum, quæ ſæculi bonis, ac voluptatibus nuntium mittere vellent. Non parum erat jam in ipſo mundi centro deſertum ſibi inveniſſe; ſed hoc nondum ſatis erat animæ, de qua fovebat Deus tot, tantaque conſilia. Hæc puella audiit vocem Spiritus Sancti, qui cum illam fuiſſet allocutus per fratris exemplum, in penitiori corde ei dixerat, ut ſe ſuper omnia, & ſuper ſe ipſam extolleret. Præcipienti ſine mora formoſa hæc anima parere contendit; volatum extendit, mundi commercium horret, fratremque ſequitur in deſertum. Credibile eſt, S. Benedictum non nihil contuliſſe, ut ſorori immitteret hanc ſecedendi mentem, & primum illius documentum proculdubio fuiſſe illud ipſum, quod idem exercuit, injiciens illi ſpiritum ſolitudinis, ac votum vitam abſconditam amplectendi. Ita ſi paullo attentius adverteritis animum ad Sanctæ hujus eximia facta, in illius perſona generalem videbitis mundi damnationem, ſæculi hujus celſitudines conculcata, deſertas opes, voluptates, ac illecebras contemptas, ac placita reprobata. Videbitis e contra in Sancta hac anima ſolitudinem ſine moroſitate, pœnitentiam ſine crimine, lenitatem ſine imbecillitate, ſeveritatem ſine rigore, & ad tot virtutum cumulum virginitatem ſine oſtentatione, & ſine philautia. *Ex P. Texier, Biroat, & MS.*

Quinam fuerint S. Scholaſticæ Magiſtri in deſerto, & quam illi ſcientiam tradiderint.

In Deſerti ſchola totam vitam ſuam traduxit Sancta Scholaſtica, ibique Scholaſticæ nomen per antonomaſiam merita eſt, videlicet ſcholaris, atque diſcipulæ. Verum cum mirum ſit ſolitudinem fuiſſe ſcholam ubi illa ſtudiis vacavit, quæri poſſet tum quinam illius fuerint Magiſtri, tum quam ſcientiam fuerit edocta? Sancta hæc diſcipula duos habuit Magiſtros, alterum viſibilem, alterum vero inviſibilem. Viſibilis fuit S. Benedictus frater ejus; inviſibilis Spiritus Sanctus. Cum igitur amabilis hic frater attraxiſſet ſororem ſuam prope Montem Caſſinum exemplis ſuis, & fortaſſe etiam epiſtolis, quotannis diem unum in illa erudienda impendebat. O Deus! Quis Magiſter! Magnus hic Vir, qui triennio in cava rupe deliteſcens, ſepultus quodammodo fuit in Dei ipſius ſinu, ut ex eo nitidiſſima hauriret lumina, ac profundiſſimas cognitiones. Magnus hic Vir, qui ex divina hac ſchola egreſſus, prodiit tanquam Doctor Eccleſiæ totius. Epiſcopi diœceſes ſuas deſerebant, ut ab hoc Anachoreta perciperent earum regendarum ſcientiam. Ita ſane. Patres illi fidelium, atque Magiſtri, ſe hujus Solitarii filios, diſcipuloſque præbebant;

hanc; & nullus in Italia Præſul erat, qui non ſe beatum putaret, ſi poſſet conſulere oraculum hoc deſerti de iis, quæ accidere poterant in ſpiritali regimine populi ſui. Principes, & Magiſtratus de ſuis ædibus egrediebantur, ut a S. Benedicto veram addiſcerent politicam videlicet artem ſubditos regundi ſecundum Dei legem. Hic autem ſummus ſcientiæ Sanctorum miniſter, ſublimis hic myſticæ Theologiæ doctor, ſi operam, induſtriamque ſuam navabat, ut alienos doceret, quis dicendo aſſequi poteſt curam, & ſollicitudinem ejus in ſorore erudienda? Quænam transfuſio luminum ſpiritus ejus in animum ſororis? Quænam effuſio cordis S. Benedicti in cor Sanctæ Scholaſticæ! O Deus! Quam jucundum ſpectaculum videre Sanctum hunc fratrem de Dei magnalibus diſſerentem; & Sanctam ſororem bibulis auribus dicta excipientem! Fratrem hunc, e cujus ore effluunt Doctrinæ cæleſtis theſauri, & ſororem hanc avide illos recipientem, & ſumma officii fide ſervantem! *P. Texier.*

Varia donorum Deus conſulit Sanctæ Scholaſticæ in deſerto.

Fingere nobiſmet ipſis poſſumus, quas delicias guſtavit S. Scholaſtica in ſolitudine, quas ibi gratias recepit, quas didicit veritates, quos concepit ardores; quoniam in ſolitudine gaudet Jeſus Chriſtus familiarius cum ſanctis animabus ſponſis ſuis converſari. Hinc licet conjicere quantam ſolitudo hæc illi pepererit voluptatem; ibi enim adepta eſt matris dignitatem, quin virginitatis jacturam faceret. S. Ambroſius animadvertit Sanctiſſimam Virginem recepiſſe glorioſas dotes, quibus ſupra omnia creata attollitur, in ſolitudine, ab Angelo ſalutatam fuiſſe in ſuis penetralibus; Spiritus Sancti vi illic fecundatam fuiſſe; ipſamque ibi concepiſſe Verbum Incarnatum, & Mundi ſalutem fuiſſe operatam. De filia dicemus, quod Sanctus hic Doctor de matre dixit; dicamus ipſi de ancilla, quod ille de domina. Scholaſtica in deſertum conceſſerat, & concluſa erat in cellula cum electa fuit a Jeſu Chriſto in Sponſam, cum iniit conſilium Ordinis ſui inſtituendi, cum Mater facta eſt tot Virginum, & cum tantum contulit ad ſalutem tot animarum ſanctarum, quæ ex ejuſdem exemplis profecerunt. *P. Senault Oratorii.*

S. Scholaſtica divinitus obtinet ut proferat viſitationem ſuam.

Licet Sancta Scholaſtica non niſi a fratre ſuo erudiretur, tamen hic illam ſemel quotannis inviſebat, & dies unus principium, finemque afferebat viſitationi. Dei beneficia unicum erat eorum colloquii argumentum. Verum cum quondam pia ſoror ſe ſe intus inflammari deprehenderet ſermonibus fratris ſui, eum cogere voluit, ut & in diem alterum viſitationem proferret, prolata pia converſatione, diutius erat fruitura puriſſima flamma, qua vorabatur. Sanctus Patriarcha ad rectum finem ſanctis ſororis ſuæ obſtitit deſideriis; atque ut cœnobitas ſuos doceret utiliſſimum quodque commercium, ubi diutius pertraheretur, ſuſpicione carere non poſſe, voluit ſe ſe in ſuum recipere Monaſterium, dixitque ei ut olim veteris Teſtamenti Angelus Jacob: *Dimitte me*, ut eo pergam, quo me meum vocat officium. Sed cum Sanctus obfirmato animo negare ſorori pergeret, quod Patriarchæ Jacob conceſſerat Angelus, Scholaſtica divino amore acta illum obteſtata eſt per ea, quæ in Religione ſacerrima ſunt; cumque non magis illum moveret lacrimis, quam precibus, ad orationem confugit, & Salvatorem deprecata eſt, ut retineret fratrem, qui omnibus conatibus ejus reſtiterat. Via illa ſe ſe ad orandum collegerat, accidit ut aer, qui ſerenus erat, totus repente nubibus tegeretur, micarent fulgura, imbres effuſiſſimi diffluerent, circumſtreperent tonitrua, ita ut Frater cedere coactus, ſanctæ ſorori ſuæ vim ſibi invita factam ſuaviſſime exprobraret: *Parcat tibi Deus omnipotens, ſoror: quid eſt, quod feciſti?* Hoc prodigio a Deo Sanctimonialis in ictu oculi impetravit, quod effuſis precibus lacrimiſque a fratre obtinere nequaquam potuerat. *P. Senault Oratorii.*

Quomodo puellæ quæ in ſæculo permanent poſſint Sanctam Scholaſticam imitari.

A Sancta Scholaſtica diſcite, poſſe vos, quin a parentibus veſtris ſeceſſeritis ope gratiæ vitam cum Jeſu Chriſto in Deo abſconditam ducere, ut Sancta hæc, ita ut in mundo viventes tota Dei ſolius eſſe valeatis. Verum quidem eſt non eſſe adeo facile ſalutem operari ſuam in variis mundi hujus negotiis, & qui putant, ſe, modo gravia vitent crimina, eſſe in ſalutis via, & extra quodvis periculum, errant graviſſime. Ne credatis poſſe vos facile innocentiam veſtram tueri in quodam vitæ genere non ſolum non abnormi, verum etiam honeſto, quod vobis non videtur e veſtigio Evangelicis inſtitutis oppoſitum. Hic laqueus eſt ex iis, quæ periculo propiora nectere vobis dæmon valeat, & verſutiſſima eſt proprii amoris illuſio. Quomodo igitur voſmet ſanctificabitis? Hoc fiat ſi in mundo vixeritis, ut olim Sancta noſtra, cum adhuc apud parentes ſuos morabatur; quin ſecundum Mundi ſpiritum viveret. Si ad Domini opem confugeritis in aſſiduis fere tentationibus, ubi tot pereunt, diffidentes de plurimis mortalibus callidiſſimis qui ſub ſimulatæ virtutis ſpecie, tamen ſunt graviſſimis obnoxii flagitiis; diſcedentes a ſocietate mundanarum puellarum, quarum converſatio mentem, & cor veſtrum faciliime corrumperet; vobiſmet etiam in paterna domo ædificantes ſolitudinem, cum Sancta Scholaſtica, quo ſecedere valeatis, & interiorem exercere ſolitudinem, quotieſcumque periculum adeſſe ſenſeritis; vel variis tentationibus labefactabimini, quibus plerumque afflictantur, qui Deo volunt adhærere. *Ex Elogiis Hiſtoricis.*

Lectio, quæ S. Scholaſticæ traditur Religioſis.

Licet Sancta Scholaſtica adeo fratri ſuo hæreret, ne putetis tamen viſitationes eorum frequentiores fuiſſe; *Semel per annum venire conſueverant*. S. Gregorius ait, *Semel*. Quinam erant illis prætextus ſpecioſi frequentius conveniendi? Nonne dicere poterant, quod vulgo: Hæc mea ſoror eſt, hic frater meus, hic rector animæ meæ! Verba non facimus niſi de conſcientiæ negotiis, ac regimine Monaſterii. Nihilominus unica illis quotannis ſatis erat viſitatio, *ſemel per annum*, & quæ viſitatio? Procul hinc aberant ſæculi viſitationes, circuli vanitatis, in quibus dies teruntur integri ſermonibus inutilibus, & alia quavis re, quam iis, quæ ad ſalutem pertinent, dummodo aliquid non adſit deterius. Sed quænam hodierna die ſunt viſitationes, quæ obeuntur apud eas, quæ in clauſtris verſantur? Sermo illic habetur de Mundi negotiis ab iis, quæ eum reliquerant. Coram filiabus Sion oſtentantur vanitates, & luxus Babylonis, atque ut velificetur dæmoni conanti efficere, ut illæ teneantur deſiderio ceparum Ægypti, ſexcentæ illis proponuntur deliciæ, quibus loci illius incolæ perfruuntur. Quænam ſunt tandem hæc religioſarum virginum adeo frequentia, & ſecreta colloquia? Ibi ſæpe vel ſub ſpecioſo miſerationis, & caritatis titulo, de aliis obtrectatur; eorum noxæ amplificantur ſub excuſationis ſimulatione, ſibique virtuti vertunt pie aliorum famam proſcindere. Benedictus, atque Scholaſtica de Deo tantum, deque illius magnalibus, bonitate, illius amandi voluptate, ac poſſidendi felicitate loquuntur; *totum in Dei laudibus, & colloquiis ſacris ducentes*, S. Gregorius ait. Ita Deus Sanctis hujuſmodi viris contulit gratiam honorandi eorum converſationem miraculo, quemadmodum alibi diximus, & profecto æquiſſimum videbatur, ut Cælum ſe ſe huic rei commiſceret; quia Sanctæ Scholaſticæ cum fratre converſatio erat omnino cæleſtis. *Sermo MS.*

Eædem gratiæ benedictiones, ac fuerunt pro fratre, ac ſorore.

Quam utiles mihi habendæ eſſent animadverſiones de integritate fratris, & ſororis hujus, de Sancto hoc Patriarcha, & S. Scholaſtica, de fidelitate, qua omnibus gratiæ conſiliis uterque reſpondit, de perfecta bonorum abdicatione, quibus ab initio vocationis ſuæ nuntium miſerunt Mundi honoribus, atque voluptatibus, de ſtatus electione, ubi longius abeſſent pericula, uberiores eſſent benedictiones, lapſus infrequentiores, beneficia magis ſingularia, virtutes firmiores, ac ſolidiores. In aliis familiis paſſim de duobus videmus, alterum quidem gratiam Dei in lucro ponere, & ex credito ſibi talento fructum percipere, alterum vero Dei beneficiis abuti; ſicuti videmus in Abel, & Cain, in Iſaac, & Iſmael, in Jacob, & Eſau; quorum alteri Cæleſtibus gratiis, ac Dei benedictionibus uſi ſunt, alteri vero illas neglexerunt, vel illis abuſi ſunt. Non hoc accidit Sanctæ Scholaſticæ fratrique illius; pro utroque ſunt eædem benedictiones, quoniam uterque illis præclare uti noverunt. Iis eadem gratiæ protectionis, fecunditatis, ſolitudinis, receſſus; eadem felicitas mundum depopulandi ad deſerta populanda, eaque, ut inquit Propheta, ſuavia, atque jucunda efficienda. *Elogia Hiſtorica.*

Elogium peculiare duorum Ordinum.

Sancta Scholaſtica gregem ſibi divinitus creditum agit, Ordinemque ſuum non ſcriptis, ac peculiaribus regulis firmat, ſed divinis lectionibus, ſanctiſque exemplis. Hæc non niſi Fratris ſui conſilio regulaque vult uti, regula, quam Patres, atque concilia toties regulam regularum appellarunt; ſanctam in exercitiis, brevem in placitis, ſuavem in officiis, juſtam in præceptis. Hæc eadem regula eſt, idemque ſpiritus, quo duo iſti Ordines reguntur. Fuerunt illi tanquam duo Eccleſiæ Candelabra in Eccleſia, ut ſexuum duorum mortalibus ad perfectionem tendentibus facem præferrent. Uterque juvit, ut fideles de præſtantiſſimis Evangelicis Inſtitutis erudirentur. Filii Patriarchæ S. Benedicti a primis uſque primordiis maxima cum Eccleſiæ utilitate laborem, operamque impenderunt; fidemque ad Saxones pertulerunt. Eam etiam tulerunt in Angliam Regnum felix, ſi eamdem tueri cognoviſſent. Sanctimoniales Scholaſticæ filiæ ſe ſe in univerſam terræ faciem effuderunt, ac optimo virtutum ſuarum odore totum orbem repleverunt. Benedicti Filii tantam ſibi ſanctitatis famam pepererunt, ut eorum complures ad S. Petri Sedem, faſtigiumque evaſerint, & pluribus ſæculis Eccleſiæ præfuerint. Filiæ Scholaſticæ fidei, ac diſciplinæ integritatem ſervarunt. Filii Benedicti ſtudiis operam navantes primorum temporum caliginem perfoderunt, & Occidentis Eccleſiam pretioſiſſimis Græci Sermonis monumentis locupletarunt. Denique pluribus, iiſque ingentibus opus eſſet voluminibus ut referre poſſemus fructus inſignes, quos Deo iſti Ordines Eccleſiæ pepererunt, præſertim vero primis illis temporibus, & quibuſdam ſæculis poſterioribus, quibus omnes ſcientiæ a Chriſtiana Religione exſulare videbantur; & vitia, non ſecus ac ignorantia ſola videbantur in partem ceſſiſſe eorum, qui incolebant Europam.

Mors hujus Sanctæ pretioſa.

Poſtquam Sancta Scholaſtica ſancte vixit in ſolitudine, corpore tenus habitans in terra; formoſa tandem illius anima carneis expedita vinculis, & beatam hanc poſſidens libertatem, ad quam S. Paulus ſummo cum ardore anhelabat; formoſa, inquam, illius anima apparens oculis fratris ſui ſub columbæ ſpecie, e mundo egreſſa eſt, ut Cælum ingrederetur, deſeruit carcerem corporis ſui in Dei ſinum evolatura. Silentio prætermittamus gloriam, quam Sancta hæc poſſidet in Cælo; verba noſtra nimis exilia, ut illam explicare valeant; ſed noſmet convertamus ad ea, quæ Sancta hæc potius requirit ex nobis, ut videlicet pro viribus illam imitemur. Et utinam ad illius imitationem vellemus noſmet a terra divellere, & affectus noſtros a bonorum caducorum, & & periturorum amore expedire, ut corda noſtra ad cæleſtia attolleremus. Non omnes quidem poſſunt ſe ſe in clauſtra

ſocie-

recipero, ut ibi vitam ducant abſconditam; quoniam plurimi in hac mundi luce propter ſtatum & conditionem ſuam remorari tenentur. Sed ipſi Sanctam noſtram imitari poſſumus ab impiorum conſuetudine recedentes ſerio evitantes occaſionem lædendi Deum, ſemper illius præſentiam ſervantes nobiſque in cordibus noſtris parantes ſolitudinem, ubi licet hic perturbationum animi, mundique tumultus infremat, nobiſmet vacemus, & illi uni animum intendamus, quod porro unum in Evangelio neceſſarium appellatur. *P. Texier.*

Quæ in re religioſæ S. Scholaſticā valeant imitari. Neceſſitas imitandi Sanctam Scholaſticam ad vos præſertim pertinet Animæ Religioſæ. Jam non parum profeciſtis, cum in exteriori hac ſolitudine vitam ducatis: verum addenda quoque eſt interior ſolitudo, cordis ſolitudini, homo hic abſconditus, de quo verba facit Apoſtolus. Hic hujus Sanctæ Spiritus eſt, inter cujus filias tanto cum honore adlectæ fuiſtis. Opus eſt, ut vos quoque ſpiritum illius imitemini, ſpiritum hunc interioris, exterioriſque ſolitudinis viventes non ſolum in clauſtria corporis incluſæ, ſed avellantes corda veſtra ab omnibus affectionibus ſæculi, ſemoventes cogitationes veſtras ab omni oblectamento, quo affici poſſitis ſub ſcaentis inanibus prætextibus, quos inimicus nimia crebro ſuggerit iis etiam, qui ſunt ſemotiſſimi, attollentes deſideria veſtra in Deum, nunquam flectentes oculos a divinæ majeſtatis ejus conſpectu, a qua expectare merito poteritis eaſdem remunerationes, quibus in Cælo fruitur pia, & incomparabilis mater veſtra Sancta Scholaſtica. *Recens Auctor.*

PRO SANCTÆ CATHERINÆ SENENSIS

PANEGYRICO.

MONITUM.

Quemadmodum in vita, & Sanctæ hujus actibus omnia ſunt inaudita, ac miraculo proxima, ejus jejunia, auſteritates, extaſes, gratiæ eidem a Salvatore conceſſæ, ejus apud Deum auctoritas, denique, ut verbo omnia complectar, quidquid de illa nobis compertum eſt, prodigium ſapiat: primum illud, quod mea quidem ſententia faciendum eſt Concionatori, Panegyricam orationem paranti, eſt abhorrere a recentiorum quorundam criticorum ſententia, qui ambigunt de iis rebus omnibus, quæ in ſenſum eorum non ingrediuntur eo uſque, ut miracula ipſa negent, & ea omnia, quæ in Sanctitatis argumento illis videntur admirabilia; & qui ideo locum præbent, credendi in Religionis cauſſa fidem eorum ſuſpicione vacuam non eſſe.

Alterum illud, cui inſiſtendum opinor; quo magis Sanctæ hujus facta admirabilia ſunt, & gratiæ, quibus aucta fuit, ſingulares, atque eximiæ: eo magis voluiſſe Deum ad ſui nominis gloriam ea eſſe manifeſta, publica, ac maxime authenticis probata teſtimoniis, ut ex actibus Canonizationis ejus innoteſcit.

Tertium denique, quod ad Concionatorem pertinet, illud eſt, quod in enarratione mirabilium factorum, quæ omittere nequit, non prætermittat quidquid eſt potiſſimum, aptiſſimumque ad magnum Sanctæ hujus conceptum aſtruendum, Deo acceptam referat gloriam omnem geſtienti gratus, favoribuſque cumulare illos, qui ſibi fideliter adhærent, & qui ſine ulla exceptione ſe illi devovent, quod præſtitit incomparabilis Catherina Senenſis.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus Argumenti Synopſis.

Dilectus meus mihi, & ego illi. Cant. 2.

I. NEſcio, utrum ex hiſce verbis incomparabilis Sanctæ Catharinæ imaginem comprehendatis; ſed mihi dicere fas eſt inter Virgines omnes, quæ ſe ſe Deo devoverunt nullam inventum iri, quæ illum ardentiori caritate dilexerit, quæ magis divino huic adhæſerit objecto, quæ conſtantius, ac fidelius ſponſum hunc mutuo amore fuerit proſequuta, quæ demum ſe ſe dilecto ſuo magis mancipaverit. Verum ex alia parte adjicere auderem nullam extitiſſe, cui Deus plura contulerit adhæſionis mutuæ monumenta, ſi hoc vocabulo uti fas eſt, cum non aliud inveniam, ut ſignificem Salvatorem totum illius fuiſſe; quandoquidem illam dilectam ſuam vocavit, illam ſibi in ſponſam aſſumpſit, quia cor cum illa commutavit, quia in illa vulnerum ſuorum cicatrices impreſſit arrham amoris ſui, quia illi ſua lumina, & maximi momenti ſecreta communicavit, ac tandem quia in illius perſona congeſſit peculiares gratias, quas aliis diſtribuit, quod efficit, ut iterum dicam

1. Illam totam fuiſſe huic dilecto cordis ſui; 2. Sed ſpecie quadam viciſſitudinis mutuæ Salvatorem Mundi totum illi fuiſſe: *Dilectus meus mihi, & ego illi.*

Cum hæc ergo ſemet neceſſaria quadam illatione conſequantur, utrumque probabimus in admirabili S. Catherina, quæ abſolutiſſimum eſt exemplar animæ inviolabiliter adhærentis Deo, quæ illum unum ſemper amavit, & conquiſivit; quod in priori parte videbimus. In altera vero oſtendemus, quemadmodum Filius Dei, ea caritate, ac prædilectione, cujus pauciſſima extant exempla, totus videtur fuiſſe illius per eximios favores, magiſque intimas communicationes, quas ulli uſpiam Sanctorum conceſſerit. Hæc tota erit hujus Sermonis partitio.

II. *Dilectus meus mihi, & ego illi.* Cant. 2. Ad texendum illuſtria S. Catherinæ Senenſis Panegyricum oſtendere poſſumus, Jeſum Chriſtum in ſe illi ita tradidiſſe per intimas, atque admirabiles communicationes, ut illa peculiari prærogativa dicere poſſit, *Dilectus meus mihi.* Hanc tenentem benedictionibus ſuis Dominus cumulavit, eamque adeo propitia dignatione prævenit, oſtendens ſemet illi videndum in gloria Aſcenſionis ſuæ; ut illa rei hujus memoriam toto vitæ ſuæ ſpatio ſervaverit, & ex eo tempore omnes cordis ſui affectus eidem devoverit. Eodem temporis articulo communicavit illi donum orationis in grado ita ſublimi, ut ſpiritus ejus jugiter fere elevatus eſſet in Deum, & infinitis ejus perfectionibus ita penetratus, ut magna hæc anima nullam aliam cogitationem poſſet excipere, & minus adhuc alteri cuipiam objecto ſuum affectum impendere. Ille huic ſpineam dedit coronam, quam omni pretioſo lapidi prætulit. Impreſſit vulnerum ſuorum notas in pedibus, manibus, & corde Sanctæ hujus, quæ graviſſimum illi ſenſum pepererunt, & quorum dolorem omnibus mundi deliciis antetulit. Dei Filius illi cor ſuum tradidit, & adeo admirabili commutatione cor ejus accepit, ut jure dici poſſet, cor Jeſu Chriſti, cor eſſe Catherinæ, & viciſſim Catherinæ cor, eſſe cor Jeſu Chriſti. Denique ſe ipſum illi ſine ulla exceptione dedit quatenus Sponſum; illam dignatus identidem viſitationibus ſuis adeo crebris, & familiaribus, ut illius vita in juges extaſes, & raptus tranſacta videatur.

Pro puncto altero oſtendere poſſumus, S. Catherinam in ſe omnino totam Jeſu Chriſto dediſſe per adeo fidelem gratiæ correſponſionem, ut tuto dicere poſſet, ego quoque viciſſim tota ſum dilecto meo. Ex corde ſuo ſacellum, & Aram conſtituit, in qua jugiter ſemet ad majorem illius gloriam immolabat, tanquam victimam, quam divinus amor penitus abſumpſit; ſexcentis agitata fuit tentationibus, & ſævum indixit bellum corpori ſuo. Tanta erat illius abſtinentia, ut ſtomachus eſcis ali non poſſet. Omnes hæ pœnæ purgatorii loco ipſi erant, ſed per arctiſſimam unionem, quam habebat cum Cæleſti Sponſo, in anteceſſum deliciis perfruebatur, perinde ac ipſa non ſolum induiſſet Jeſum Chriſtum, quemadmodum loquitur Apoſtolus, ſed fuiſſet in illum aliquo pacto transformata. Hinc illa aliquando apparuit Confeſſario ſuo ſub forma Filii Dei, ut ille intelligeret ad quem conformitatis gradum perveniſſet perfecta vitæ ipſius imitatione.

In tertio orationis puncto poteſt oſtendi, quo pacto incomparabilis hæc Virgo pervenerit ad arctam adeo communicationem, & ſimilitudinem cum Salvatore. Pervenit autem 1. per rectum gratiarum uſum quæ eo uberiores evadebant, quo præclarius iis utebatur. 2. Per jugem omnium ſenſuum ſuorum, omniumque facultatum animæ mortificationem. 3. Per accuratiſſimam regularum obſervantiam, perfectamque ſuperioribus ſuis obedientiam. 4. Per virtutem, qua ſemetipſam ſuperabat omneſque naturæ ſuæ niſus; eo uſque ut aquam biberet, qua ægrotantium ulcera abluerat. 5. Per altiſſimam humilitatem, cujus ipſe Dei Filius eximium nobis documentum propoſuit, cum die quadam illi apparuit, eique dixit, ſe eſſe ſubſtantiale Verbum Patris ſui, ſemel tantum loquentis: Sed ſe illi duas veritates traditurum, quæ, ſi ipſa aures vellet adhibere, eam beatam efficerent. Prima fuit: *Ego ſum ille, qui eſt*, dixit illi. Altera vero: *Tu illa, quæ non eſt*. Ego ſum omnia; & tu nihil. *P. Nouet in Meditationibus.*

Ad concinnandum elogium, quod deceat gloriam illuſtris S. Catherinæ Senenſis, quam colit Eccleſia hoc triomphi ſui die redeunte, credidi illam poſſe conſiderari ſub triplici aſpectu; III.

1. Tan-

1. Tanquam objectum maximarum curarum divinæ providentiæ.
2. Tanquam ſubjectum gratiarum, ac beneficiorum illius.
3. Tanquam inſtrumentum inſigniorum miraculorum ejus.
Hæc vobis perſuadebit ſola recitatio eorum, quæ Auctores fide digniſſimi teſtantur, & qui ipſi quoque Sancti fuerunt, de hac incomparabili Virgine. Hic mihi duntaxat præcavendum eſt, ne me nihil dicentem, niſi ea quæ oculati, ac fide digniſſimi teſtes juridice teſtati ſunt, & quæ probavit Eccleſia, inſimuleris, quod Sanctæ hujus elogium extruam ſuper ea, quæ incerta ſunt facta, & quæ admirabilia ſunt magis, quam vero ſimilia; & quin vobis proponam virtutes ad imitandum, miracula ad admirandam exhibeam. Corrigite, ſi vobis lubet, fallacem conceptum hunc. Hæ virtutes has illi tam peculiares gratias promeruere, neque ad eas imitandas validius exhortari poſſum, quam oſtendendo ſingulares virtutes, quarum eædem præmium extiterunt. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

IV. Cum pauciſſimi ignorent, Dei Filium oblectatum fuiſſe, corpori eximiæ ſanctæ Catherinæ ſacra ſua ſtigmata imprimere; facile eſt ſibi perſuadere, ſacrorum horum vulnerum inſtaurationem in Sancta hac Virgine tres diverſas impreſſiones feciſſe, reſpondentes tribus admirabilibus, quæ in Salvatoris paſſione continentur; videlicet magnitudini amoris ejus, magnitudini dolorum, & magnitudini triumphi ipſius. Hæc igitur incomparabilis Virgo per communicationem vulnerum Filii Dei, recipit,

1. Caritatem reſpondentem infinito amori Salvatoris crucifixi, quæ Sanctam hanc impulit non ſolum ad amandum Deum toto eo animi ardore, cui par erat anima ipſius; verum etiam ad proximum ſuum diligendum ita ut nullus eſſet peccator, pro cujus converſione minime preces effunderet; nec æger, cui opellam ſuam non commodaret.

2. Ardens deſiderium patiendi ad exemplum Filii Dei, cum omnibus uteretur pœnitentiis, mortificationibus, auſteritatibus, ut ſe huic Sponſo ſanguinum præberet quam ſimillimam.

3. Virtutem, ac robur, quod illam arceſſivit in partem glorioſi triumphi Salvatoris; cum nulli extiterint a ſuis conſanguineis obices, vel contradictiones, nullæ a mundo calumniæ, quas invicta conſtantia non ſuperaverit; neque opus licet difficillimum, quod Deo juvante ad optatum finem minime perduxerit. *Specimen Panegyricorum.*

V. *Sponſabo te mihi in fide.* Cum S. Catherina Senenſis ab omnibus agnoſcatur, tanquam una ex Virginibus, quas majori caritate ſibi deſponderit; facile eſt intelligere, ipſum illam tenerrima dilectione complexum fuiſſe, & dicere poſſumus non defuiſſe huic amori tres qualitates, quas exigit Deus a ſanctis animabus, quas glorioſa hac qualitate dignatur.

Primo. Non ſolum unicus fuit, ſed fidelis in præſtantiſſimo gradu; cum hæc anima magna abrenuntiaſſet omnibus vanitatibus, omnique ſpei hujus ſæculi, quæ illam poſſet allicere, ut Deo unice hæreret.

Secundo. Amor fuit ardens, cum nihil miſſum fecerit, in quo Dei gloriam promoveret, per peccatorum converſionem, fidei propagationem, & Eccleſiæ pacem &c.

Tertio. Zelus ſtrenuus, ac fortis, qui effecit, ut caperet ſe tota vita ſua pati, ut ſe redderet magis Salvatori ſuo ſimilem, & ut aggrederetur pœnitentiam adeo auſteram, ac rigidam, quæ cum antiquis Martyribus valeat comparari. *Auctor Recens.*

VI. *Circumdedit me quaſi ſponſam ornatam monilibus ſuis.* Iſaiæ 6. Cum loquor de ſponſalibus ſanctæ Catharinæ Senenſis cum Salvatore, ne puteris has eſſe nuptias mortalium, qui ſæculo devoti ſunt, ac dediti his Mundi voluptatibus. Procul iſtæ profanæ cogitationes, impuri ſenſus, craſſæ creaturarum ideæ. Nobis per vos liceat ſumma cum mentis puritate contemplari divinam hanc Sanctæ hujus noſtræ unionem cum Jeſu, quin aliqua terrena imago ſe ſe mentibus noſtris objiciat. Hæ nuptiæ vobis omnino cæleſtes videbuntur, ſi vobis conſiderandam propoſuero.

1. Unionem eorumdem ſtudiorum in corde Catherinæ, & in corde Filii Dei, tendentium ad majorem Dei gloriam, & proximi ſalutem.

2. Unionem earumdem cognitionum in mentibus, quandoquidem Salvator oblectatus eſt per ſe edocere magnam hanc animam myſteria, & ſecreta humanæ menti prorſus impenetrabilia.

3. Unionem earumdem paſſionum in corporibus; cum Sanctæ noſtræ ſatis non fuerit gratia, quam Salvator contulerat illi ſacra imprimens ſtigmata, ſed cum ipſa ſe ſe tradiderit auſteriſſimæ pœnitentiæ, ut eo dignior his cæleſtibus eſſet nuptiis, quo eſſet Jeſu Chriſto ſimilior. *Ex Speciminibus Panegyricorum.*

VII. *Sponſabo te mihi in fide.* Oſee 2. obtinuit vulgo apud gentes omnes conſuetudo, ut cum duo ſimul contrahunt Matrimonium, utriuſque bona evadant communia; unde facile innoteſcit, Dei Filium cum ſibi Illuſtrem Catherinam Senenſem deſponderit; eamdem admiſiſſe in communionem bonorum omnium, quæ illi ſunt propria tanquam & Verbo Dei, & Homini Deo. In Æterni Patris ſinu quatenus ſplendor gloriæ ipſius, & in ſplendoribus Sanctorum genitus, ipſa puritas eſt; *Candor lucis æternæ*: (*Sap. 7.*) Quatenus vero homo, ortus eſt ex utero matris Virginis purior, quam radii ſolis.

Præterea quatenus Verbum Divinum eſt æterna Sapientia, & quatenus Homo Deus poſſidet Sapientiæ, ac ſcientiæ theſauros: *in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ reconditi.* (*Coloſſ. 2.*) Denique quatenus Homo-Deus factus eſt vir dolorum, & ſponſus ſanguinum propter ſalutem hominum. Hæc bona ſunt, in quorum partem arceſſivit ſanctam Catherinam, ut illam ſibi ſponſam aſſumeret.

1. Salvator illi puritatem ſuam præcipuum ipſius bonum communicavit: *Candor lucis æternæ*; itaque hac virtute enituit inter Virgines omnes Deo ſacras; quod colligi poteſt ex eo quod cum omnibus prædita eſſet ſexus ſui perfectionibus, ideoque a pluribus ad affinitatem conquiſita, illa ſemper ſpectatiſſimas quaslibet nuptias rejecit, cumque in re hac a dæmone eſſet graviſſimis tentationibus laceſſita, ſemper victrix permanſit, adhæſitque Filio Dei: cui dederat fidem explicito voto ab ultima pueritia.

2. Filius Dei ſuam illi communicavit ſcientiam: *in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ reconditi*, cum illam tot luminibus repleverit, ut eruditiſſimi quilibet Doctores illam de difficillimis, obſcuriſſimiſque argumentis conſulerent.

3. Vocavit etiam illam in partem paſſionum ſuarum, quæ illi ſunt propriæ tanquam Homini Deo; *ſponſus ſanguinum mihi es*, quandoquidem illi ſacra ſtigmata impreſſit; & Sancta hæc Virgo crucifixit carnem ſuam auſteritatibus, & mortificationibus maxime admirabilibus, ut ſe cæleſti Sponſo præberet ſimiliorem. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Illuſtris ſancta Catherina ſub triplici ratione ſpectari poteſt, tanquam gradibus, per quos ad tantum perfectionis apicem pervenit. VIII.

1. Tanquam S. Dominici filia; juxta quam qualitatem particeps eſt ſpiritus Ordinis ejuſdem, qui ſpiritus eſt caritatis, & ignis amoris divini, ad extendendam Salvatoris gloriam, & ad Eccleſiæ incrementum.

2. Tanquam ſponſa Salvatoris ejuſdem, particeps ſpiritus, ſenſuum, & paſſionum illius.

3. Tanquam Mater plurimorum Fidelium, quorum converſionem procuravit, & quos traxit ad Deum precibus, & vehementibus hortationibus ſuis cum hoc pacto cooperata quodammodo fuerit Redemptioni eorum, quos de abyſſo flagitiorum eduxit. *Biroat.*

PARAGRAPHUS II.

Fontes unde haurire copia poteſt ad propoſitas ſermonum imagines exornandas, & Auctores, qui de hoc argumento loquuntur.

SAnctus Raymundus Capuanus ex Ordine S. Dominici Sanctæ noſtræ Confeſſarius, & mox Ordinis ſui Generalis, eminentis virtutis, ac altiſſimæ eruditionis vir, qui coram Deo profitetur, ſe nihil ſcripſiſſe in vita S. Catherinæ Senenſis miraculis refertiſſima, quod ille vel ex ipſo Sanctæ ore non audierit, aut ipſe teſtis oculatus non viderit, vel a perſonis omni exceptione majoribus, ac fide digniſſimis non acceperit. Fuſior eſt hæc vita, & de verbo ad verbum a Bolando deſcripta, & a Surio in compendium redacta ad diem tertiam Aprilis. Qui Sanctorum vitas ſcripſerunt veluti Ribadeneira, Bailler &c. non niſi primum hunc Auctorem conſuluerunt, vel exſcripſerunt. *Qui Sanctæ vitam ſcripſerunt.*

P. Nouet in vita Jeſu Chriſti in Sanctis ſuis inſignem habet hujus argumenti meditationem ad tertiam Aprilis diem. *Aſcetici.*

Granatenſis in altera parte Catechiſmi, ubi agit de miraculis, de illis Sanctæ hujus verba facit.

Idem in tractatu de amore Dei præclarum habet hujus Virginis elogium.

P. Saint jure ſub finem libri quarti de cognitione, & amore Domini noſtri loquitur de ardenti Sanctæ hujus noſtræ erga Deum caritate.

P. Croiſet in Aſceticis exercitat. pro Menſe Aprili pulcrum habet compendium vitæ, & actionum Sanctæ hujus.

In tomo altero Speciminis Panegyric. tria ſunt Sermonum compendia hujus argumenti. *Concionatores recentiores.*

Abbas de Marue inter Sermones habet Sanctæ hujus Panegyricum.

Biroat tomo 2. Panegyricorum.

P. Senault Oratorii tomo primo Panegyricorum. Auctor Sermonum in omnia argumenta in tomo 2. Panegyricorum.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, Figuræ, Applicationes Scripturarum huic argumento.

Loci, qui convenire poſſunt virtutibus, & præclare factis Sanctæ hujus.

A*Udi filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliviſcere domum Patris tui, & concupiſcet Rex decorem tuum.* Pſal. 45.
Incerta, & occulta ſapientiæ tuæ manifeſtaſti mihi. Pſal. 50.
Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me. Pſalm. 138.
Super docentes me intellexi. Pſalm. 118.
Guſtate, & videte, quoniam ſuavis eſt Dominus. Pſalm. 33.
Quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abſcondiſti timentibus &c. Pſalm. 30.
Doce me facere voluntatem tuam. Pſalm. 142.
Deus docuiſti me a juventute mea. Pſalm. 7.
Bonum, qui tollit jugum ab adoleſcentia ſua, ſedebit ſolitarius, & tacebit, quia levavit ſuper ſe. Thren. 3.

Ducam eam in ſolitudinem, & loquar ad cor ejus. Oſee 2.
Noſtra converſatio in cælis eſt. Ad Philipp. 3.
Mihi Mundus crucifixus eſt, & ego mundo. Ad Galat. 6.
Vulnerata Caritate ego ſum, & ordinavit in me caritatem. In Cantic.
Dabitur illi fidei donum electum. Sap. 3.
Mirabiliter me crucias. Job 10.
Stigmata Jeſu Chriſti in corpore meo porto. Ad Galat. 6.
Vivo ego jam non ego, vivit vero in me Chriſtus. Ad Galat. 2.
Vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Ad Coloſs. 3.
Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & ſequatur me. Luc. 9.
Qui odit animam ſuam in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam. Joann. 12.
Caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo. 1. Corinth. 9.
Mortificationem Jeſu in corpore noſtro circumferentes, ut & vita Jeſu manifeſtetur in corporibus noſtris. 2. Corinth. cap. 4.
Præbe, fili mi, cor tuum mihi. Proverb. 23.
Dabo tibi coronam vitæ. Apoc. 2.

Exempla, & Figuræ ex ſacris Bibliis excerpta.

Amor, quo S. Catherina Senenſis cōplexa eſt Salvatorē quodammodo prætendum eſt amori Sponſæ Canticorum.

AMor Sponſæ Canticorum olim flores poſcebat: *Fulcite me floribus, quia amore langueo*; ſed amor ſanctæ Catherinæ Senenſis poſtulat ſpinas; cumque Salvator alteru quidem manu auream offerret coronam, & ſpineam altera, ut utram mallet, eligeret, non hæſit in electione facienda. Illa enim ſuopte ingenio, & ratione ipſa inconſulta, præcipiti feſtinatione manum ad ſpineam coronam extendit, quæ plures habuit ad eamdem movendam illecebras, quam auri, ac lapillorum nitor ad illas ciendas, quæ maxime mundi hujus bonis adhærent. Sibi delegit illam, quæ humanæ profuit ſaluti, & abjecit eam, quæ crebro ad eorum damnationem, exidiumque contulit: prætulit doloris inſtrumentum inſtrumento faſtus, ac pompæ, cumque acceptare poſſet partem, quæ profuit ad hoc, ut mundi crimina capiarentur, nullam habuit rationem illius, quæ effecit, ut plurima peccata committerentur . . . Tu geſtaviſti, o Deus! exclamat hæc inſignis Sancta, ſpineam hanc coronam; & hæc fuit tuarum paſſionum tuique amoris diadema: nunquam mihi integrum eſſe poteſt eligere, ac ſtatuere utra pretioſior ſit? Rex gloriæ prior pertulit hoc doloris diadema; heu numquid ex hoc ſaltem loco illi ſimilis eſſe potero! Jampridem erubeſco, quod ſim membrum nimis delicatum ſub capite ſpinis coronato. Hæc dicens de manu Filii Dei coronam illam recipiens, eam ſuo capiti imponit, infigitque, quantacumque vi poteſt, majori affecta gaudio ex dolore, quem ſpinarum cuſpides afferebant, quam ſi coronam florentiſſimi Terrarum Imperii geſtaret.

S. Catherina ſpineam eligit coronam ad Salvatoris exemplum imitandum.

Pater Æternus offerens Filio ſuo duas longe diverſas coronas, ut vel honore redimitus viveret, vel at ſpinis coronatus incederet, Salvator, ut Apoſtolus inquit, Crucem, atque dolores deliciis prætulit: *propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit Crucem.* (*Ad Hebr.* 12.) Ad hoc ipſum Salvatoris exemplum imitandum, ſancta noſtra generoſo animo auream rejicit coronam, eique inhærentem gloriam, ut ſpineam eligat per amoris ejuſdem ſympathiam. Salvator mi, ait illa, caput tuum mihi nimis carum eſt, nec patiar illud ſolum tot dolores perferre; meum vero nimis eſt nocens, ut gloria valeat coronari. Nimis parum eſt teneræ Sanctæ hujus caritati, participem fieri velle cæleſtis Sponſi deliciis, & floreis ſertis redimiri; in partem accedere vult dolorum, & ſitis ardens patiendi ad ipſius imitationem, efficit, ut non ſolum ſpineam coronam deferre geſtiat, verum etiam in partem accedere velit omnium tormentorum, quæ ille in ſacro corpore perpeſſus eſt. Num mirum videtur, ſi poſt adeo prudentem electionem non alia habet vota, quam in omnibus corporis tui partibus pati? Si cogitat, cogitat de divini hujus Sponſi doloribus; ſi loquitur, non loquitur niſi de ſuppliciis, ac pœnis, quas ille ſubiit; ſi agit, ſanctum, tenerumque cor, quod principium eſt omnium actionum ejus, videtur ſemper lancea, ut cor Salvatoris, transverberatum.

Dei Filius majus operatur prodigium ut Catherinam alat, quam quod operatus fuit ut aleret prophetas, & populum Iſrael.

Dei Filius amantiſſimus ille animarum noſtrarum ſponſus, ſimulque parens credidit adhuc ſe inſigni huic Sanctæ nimia parum conſuluiſſe, niſi inaudito miraculo illam ſatis diu aluiſſet; non quidem eſcam, ut olim nonnullis Prophetarum, demittens, ſed per ſe ipſam; atque dapibus longe pretioſioribus, quam quibus populum ſuum aluerat in deſerto. Quo autem pacto id contigerit, referam. Cum inſignis hæc Virgo per inediam, atque jejunia eum redacta fuiſſet in ſtatum ut nullum amplius perferre poſſet cibum, cum nihil poſſet amplius in illius ſtomacho permanere: eadem eſca, quæ animam ejus alebat, diu ipſum alat corpus, & per prodigium, cujus nullum extat exemplum, magnam vitæ ſuæ partem tranſegit ſine alio cibo præterquam adorabili corpore Salvatoris, quo diebus ſingulis paſcebatur. Hoc quodammodo erat vivere de Deo, quemadmodum pro illo tantum vivebat. *Vivo ego jam non ego, vivit vero in me Chriſtus.* (*Galat.* 2.) Ita loquebatur ſanctus Paulus, ita loqui poterat etiam ſancta Catherina: ſi enim Sancti Patres affirmant per unionem cum hoc adorabili corpore, Salvatorem noſtri nos partem efficere, non ne dici poterat Sanctam hanc ex eo totam conſtare, & Chriſtum non poſſe magis hujus fieri, quam cum illius factus eſt alimentum? Ita vita hujus juge extitit miraculum providentiæ magis quam ſupernaturalis. Sæpe etiam Salvator illam propriis manibus communicabat, ne quis cum ipſo partiretur curam ſervandi vitam, qua nulla eidem antiquior erat, atque jucundior.

Quemadmodum Spiritus ſanctus Apoſtolos docuit, ita Jeſus ſe eſſe voluit ſanctæ Catherinæ Præceptorem.

Dei Filius non valuit adhuc explere exceſſum amoris ſui erga Sanctam hanc, eam propria nutriens ſubſtantia, & hoc portento reparans vires corporis magna hujus animæ. Sed ſicut Spiritus ſanctus docuerat Apoſtolos; Filius Dei hanc ſibi depopoſcit provinciam edocendi illam, quandoquidem illa non alium habuit unquam Inſtitutorem. Sed in hac ſchola, illa quæ vix legere didicerat, brevi par facta eſt erudiendis maximis Doctoribus, enodandis difficillimis quæſtionibus, ac edocendis Theologis celeberrimis. Quomodo autem fieri poteſt, ut rudis virgo, ſine litteris, ſine magiſtro, quin ſe ſe unquam non niſi pietate excoluerit, habita fuerit tanquam perſpicaciſſimum ſæculi ſui ingenium, & libros ſcripſerit ſcientia prorſus divina cumulatiſſimos, abſque eo quod idem Spiritus Dei, qui olim Apoſtolos edocebat, huic ſe ſe negotio immiſceret? Sed ſicuti hæc ſcientia erat infuſa, & doctrina omnino cæleſtis, tantum abfuit, ut illius cor, mentemque inflaret ea ſuperbia, quæ Doctis, præſertim vero ſequioris ſexus eſt ingenita, ut humilitas, & obedientia longe admirabilior eſſet, quam ſcientia, ſubjiciens omnia lumina ſua ſententiis eorum, qui ejuſdem regimini præerant, qui in ſemetipſis nihil tutius inveniebant quam quod ex illius reſponſione percipiebant. Ita Vitæ ejus hiſtoria animadvertit, illam nunquam tædio affectam fuiſſe, ubi de Deo verba fieri audiret, & quemquam eruditiſſimum ab illa didiciſſe, quod in libris invenire, & quod ex ſemet prodere non poterat. Etenim quin loquamur de Prophetiæ dono, quod eminenter poſſedit, cordium ſecreta cognoſcebat; prævertebat cogitationem loquentium; timebatur ſtatum conſcientiæ illorum, & quaſi Deus illi omnia revelaret arcana, inter cellæ ſuæ anguſtias collecta, detegebat omnia, quæ in mundo fiebant; admonebat Summos Pontifices de imminentibus Eccleſiæ malis, alioſque Principes de calamitatibus, quibus eorum ditiones erant opprimendæ. Sancta hæc erat tanquam Oraculum univerſale, quo bona, & mala prænuntiabantur per hanc ſcientiam, quæ a Propheta dicitur admirabilis, & quam Deus non niſi familiaribus ſuis elargitur. *Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me.*

Deus raro uſus eſt mulierũ opera in magnis negotiis, ac præſertim politicis.

Licet feminæ vulgo a Divina Providentia nequaquam adhibeantur ad populorum incolumitatem, ac ditionum conſervationem procurandam; neque illæ evocatæ fuerint unquam ad ea negotia, quæ ad Eccleſiam pertinent; iis tamen aliquando uſus eſt Deus, ut vinceret, ac faceret, ut populus ſuus triumphum referret de inimicis nominis ſui, quemadmodum videmus in Judith, & Debora. Mulieres multo magis arcentur ab Evangelii prædicatione, & ſanctus Paulus teſtatur, in nova lege illis negatum eſſe in populo loqui. Tamen Salvator uſus eſt Samaritana muliere, ut Samariam incolentibus nomen ſuum annuntiaret. Mulieres ad magna negotia nequaquam natæ eſſe videntur, verumtamen placuit Deo uti opera illuſtris Catherinæ Senenſis pro maximis Eccleſiæ negotiis, & jure illi tribui poteſt auctoritas, quam ſibi delatam ſanctus Paulus teſtatur, cum ait: *Pro Chriſto legatione fungimur.* Sumus legati Jeſu Chriſti. Sancta noſtra duplicem ſubiit legationem in Eccleſia; alteram quidem, ut finem faceret maximis negotiis, de quibus tunc temporis agebatur; alteram vero pro peccatorum converſione, & reconciliatione, quas illa ſuſcepit per zelum inauditum, quo flagrabat, gloriæ Dei; & per ardentiſſimam caritatem pro ſalute populi. Utraque legatio ceſſit e ſententia; compoſuit lites, quæ erant in Eccleſia; atque tot peccatores convertit, ut aligendi fuerint tres Religioſi ad audiendas converſiones illorum, qui ad illam ſe conferebant, ut converterentur.

Sed S. Catherina maximis Eccleſiæ negotiis intenta fuit.

Sancta Catherina Senenſis obiit omnia mulieris fortis officia.

Si quæ unquam omnia obiit officia, quibus defuncta nobis exhibetur mulier fortis in Scriptura: hæc procul dubio fuit incomparabilis Sancta Virgo Catherina Senenſis. Triplex genus actionum in hac muliere deprehenditur a Spiritu ſancto memoratum; primum quod non dedignaretur humillima quævis officia, ſed ſe illis accurate immiſceret: *Digiti ejus apprehenderunt fuſum,* (*Prov.* 31.) quæ ſexus illius eſt exercitatio. In hoc ſancta Catherina ſe exercuit cum admirabili humilitate in domo paterna, per obedientiam ſeſe ſubjiciens ſtatui ancillarum in iis omnibus, quæ ad rem œconomicam pertinebant, licet alias haberet ſorores, quibus munus illud poterat deferri. Alterum munus mulieris fortis eſt, magna ſtrenue operatam fuiſſe; *Manum miſit ad fortia,* (*Ibidem.*) quod pariter præſtitit Sancta noſtra, curam ſuſcipiens non ſolum familias conciliandi, quæ jamjam in mutuum excidium erant conjuratæ, verum etiam invicto animo pro Eccleſiæ utilitate adlaborandi; veluti in Summo Pontifice Romanæ Sedi reſtituendo, quin verba faciamus de muneribus aliis, quæ non minorem exquirebant curam, & fortitudinem, ea, qua hæc incomparabilis Virgo pollebat. Tertium munus nihilo ſecius a Sancta Virgine adimpletum fuit; videlicet illam prorſus heroica edidiſſe facta. *Corroboravit brachium ſuum.* Qua enim opus fuit conſtantia, ut omnes ſuſtineret oppoſitiones piis conſiliis ſuis, conſanguineorum contradictiones, injurias, & calumnias eorum, de quibus per quam optime fuerat merita, quin numeremus quamplurimos heroicæ caritatis actus, qui mundi totius admirationem promeruerunt?

Apoſt-

Applicationes quorumdam Scripturæ locorum huic argumento.

S. Catherina Senenſis adeo perfecte ſeipſam devovit Deo, ut nulla ex parte hæreret terræ.

D*Ilectus meus mihi, & ego illi.* Cant. 2. Spiritus ſanctus, qui mutuari dignatus eſt linguam perditiſſimi Amaſii ad innuendam ſummam vim caritatis ſuæ erga animas noſtras, quas Dei Filius tanquam ſponſas intuetur, & quas tanquam ſanguinis ſui pretium æſtimat: Spiritus ſanctus, inquam per hæc verba declarat, quid viciſſim exigat ab illis; videlicet intemeratam in cultu ſuo fidem, quæ nullam exceptionem patiatur, vel diviſionem; fidelitatem, quæ nullis unquam periculis valeat labefactari, cor omni amore proprio vacuum, quod perfecta, integerrimaque devotione illi ſacrum ſit. Itaque ubi Deus animam invenit hujus vitæ, tunc dici poteſt, nullum erga illam ſervare modum; ipſum ſeſe illi tradere; nullaſque gratias eſſe, favores, beneficia, illecebras quibus non cumulet eam, & quas in eam non profundet, ut illi teſtatum faciat amorem ſuum.

Ita tota erat Deo ſuo ut vivere videretur vita Dei.

Dilectus meus mihi, & ego illi. Cant. 2. Totum eſſe Deo, duplici Verbo idem eſt, ac ſupremum ſanctitatis, & perfectionis obtinere gradum, ad quem anima in hac vita poſſit pertinere. Eſt virtutes omnes in uno ſubjecto complecti. Eſt de ſpiritu Dei ipſius agere, & de vita illius quodammodo vivere. Itaque cum dico ſanctam Catherinam hoc pacto totam fuiſſe Deo ſuo, vobis oſtendere volo effecta abdicationis ſuimet, maximam e creaturis omnibus ſeparationem, auſteriſſimam, & maximam corporis ſui mortificationem, quæ fuerit unquam in quopiam viſa: quia hæc omnia ſunt omnino neceſſaria, ut quis totus ſit Deo ſuo, qui nunquam replet cor, niſi quatenus reliquis omnibus evacuatur; ut docet Bernardus. Inde feretis de re hac judicium, ex eo quod animæ faciendum eſt, ut ad ſummum Sanctitatis apicem perveniat; quod non aliud foveat deſiderium, quam ſerviendi Deo, quod omnem aliam ex animo curam ejiciat præterquam Deo placendi, quod divinis ſemper intenta ſit perfectionibus; ſemper occupata meditatione magnalium ejus, & denique ſemper de gloria illius ſit ſollicita per ardentem zelum, quo efficiat, ut ab omnibus agnoſcatur, & diligatur. Hoc vos in ſancta Virgine admirabimini, ſi conſideraveritis, ad hoc ut aliquis totus ſit Deo, huic reliquis omnibus eſſe nuntium mittendum: quia hic ille eſt theſaurus abſconditus, de quo loquitur Evangelium, quem qui poſſidere cupit, omnia debet vendere ad illius comparationem. Si enim Mundi Salvator tanquam potiſſimam conditionem requirit, ut quicumque illum ſequi voluerit, ſemet abneget: ſatiſne eſſe poterit, eum, qui ſe totum illius eſſe velit, adhuc criminoſo aliquo vinculo mundo inhærere?

S. Catherinam vixiſſe videtur vita naturali Dei, atque corporis æque ac animæ valetudinem in ſancta communione.

Vivo ego, jam non ego: vivit vero in me Chriſtus. Galat. 2. Cum Apoſtolus ait ſe vivere vita Jeſu Chriſti, de morali vita loquitur, non naturali. Sed S. Catherina vixit quodammodo vita naturali Salvatoris. Sæpe ad ſacram accedebat altaris menſam, ut non animæ ſolum, verum etiam corporis alimoniam ſumeret. Sacrata caro hæc, quæ indigne comedentibus mortem infligit, vitam animæ impertit Sanctæ huic Virgini ſemper digne comedenti. Per arctam hanc unionem cum Deo taliter voluntatem ſuam cum Dei voluntate conformem reddidit, ut huic vellet (Tertulliani verbis utar) ad aſſentationem uſque complacere. *Non ſolum vult Deo obſequi, ſed & adulari.* Diſcite animæ ſanctæ, tanquam perfectæ ſponſæ divino ſponſo veſtro adulari. Diligenti examine excutite, quid illi placeat. Zelotypus eſt; avellite cor veſtrum ab iis rebus omnibus, quæ illius affectus valeant imminuere. Satis eſſe, ne putetis, illius obſervare præcepta, ejus ſequimini conſilia; ſtudia ejus inquirite, ut illis volunt accommodetis: dicite illi cum Propheta: *Oculi mei, ſicut oculi ancillæ in manibus Dominæ ſuæ.* Domine, ecce me tuis voluntatibus ſubjectam, veluti ancillam, cujus oculi ex heræ ſuæ oculis inquirunt, quod ipſa e ſe fieri velit, ut mandata prævertat. Si id unum facis, quod debes Deo, quid ille debebit tibi pro opella tua ſibi præſtita? Ita ne tecum egit?

Deus videtur eſſe animarum quarumdam zelotypus.

Dominus zelotes nomen ejus. Exod. 34. Sunt animæ, quas Deus, ut ita dicam, zelotypiæ amore complectitur; videtur enim, quod licet aliis, his eſſe nefas; atque has in amabili captivitate contineri vinculis amoris ſancti, ferre non ſuſtinentis, ut cuipiam præter ſe unum adhæreat. Quemadmodum ſuas delicias putat, cum illis eſſe; vult, ut illæ delicias ſuas in eo collocent, ut cum illo ſint; & ſi accidit, ut illæ aliquam nimis naturalem inveniant oblectationem, res ita diſponit, ut illæ nonniſi tædium, ac nauſeam inveniant. Diceres creata, quibus adhærere cupiunt, eas propulſare, & ad Creatorem repellere, ut ibi inveniant, quod quærunt. Sed præterea quædam naturæ bonitas hominem impellit, ut Deum ſequatur ita ut alibi ubique ei male ſit, ubi non eſt Deus. *Tam bonam fecit Deus hominis naturam, ut male ſit ei non eſſe cum Deo.* Quod aſſero, palam in ſancta Catherina deprehenditur. Prævenit illam Deus amore, & in ea ſibi bene complacuit, eamque ita ſibi conjunxit multitudine gratiarum, quas illi conceſſit, ut deinceps ſanctæ Virgini placuerit nihil niſi Deus, & præter hunc contempſerit, ac faſtidiverit cetera.

Deus ſe communicat animabus, quæ vacuæ ſunt omnibus creatis objectis, ut videmus in Catherina Senenſi.

Dilectus meus mihi, & ego illi. Cant. 2. Hæc veritas eſt a nemine in dubium revocanda, ut toti ſimus Deo, nobiſmet ipſis eſſe abrenuntiandum, & cor noſtrum divellendum eſſe ab omnibus objectis, quibus repletum eſt. Hæc etiam certiſſima eſt illatio, nunquam deeſſe Deum, quominus ſeſe illis communicet, qui penitus ſeſe illi mancipant, & cæleſtibus donis cumulet illos, prout abjiciunt terrena. Huic inſiſtentibus principio, quod Dei verbis innititur, ratio, qua mundi Salvator ſe geſſit cum illuſtri Catherina Senenſi, videri debet minus admirabilis, nec vereor aſſerere, conſideratis gratiis, ac beneficiis, quæ ille incomparabili huic Virgini contulit, ipſum vere totum Catherinæ fuiſſe, quemadmodum Catherina Deo ſuo tota fuit. Si ex me quæſieritis, quomodo? reddam; per applicationem omnium ſenſuum ſuorum, propter teneras amoris ſui affectiones, cum pauci inveniantur, quibus ille majora præbuerit amoris monumenta; ac tandem per communicationem poteſtatis ſuæ fere ſine ullis finibus, & exceptione.

S. Catherina cupit in partem venire ignominiarum æque ac vulnerum Salvatoris ſui.

Mirabiliter me crucias. Job. 10. Divini amoris impreſſio, quam Dei Filius fecerat in corde Sanctæ Catherinæ, ibi peperit impreſſionem dolorum, ſacratorumque vulnerum ejus. Poterat illa quidem uſurpare verba patientiſſimi Job: *Mirabiliter me crucias.* Heu! Domine prorſus admirabili modo me torques. Manus, pedeſque mei ſentiunt dolores omnes, quos clavi in pedibus tuis pepererunt, & lancea quæ tuum cor transverberavit mihi fuit, quam tibi crudelior; emiſeras enim ſpiritum tuum, cum tibi fuit inflicta, ego vero adhuc vivens illius omnem cruciatum experior. Verum eſt, paſſiones illuſtris hujus crucifixæ admirabiles eſſe; ſed dolores, & humiliationes in Salvatoris paſſione junctæ ſimul fuere; Sanctæ hujus humilitas in corde ipſius eumdem obtinet gradum, quem amor paſſionum. Scit, plagas Salvatoris, quæ illi fuerunt opprobrio, ſibi gloriæ futuras, ſi ſtigmata in perſona ſua viderentur, non vult autem cicatrices, quæ in perſona Filii Dei ignominia refertæ fuerunt, in ſua impreſſas, glorioſas fieri. Ut cæleſti ſponſo fieret magis conformis, optarat illa, ut crucifixionis ejus ignominiæ in ſemet effunderetur, eodem tempore, quo dolore conficitur: ſed cum minime poſſit contumeliam cum paſſione conjungere, a Salvatore expetit, ut dolorum ſuorum in ipſa ciens ſenſum, non permittat, ut ſtigmata ab ullo conſpiciantur.

Filia, præbe cor tuum mihi. Prov. 23. Caritas, quam creaturæ habere debent erga Jeſum Chriſtum, ſenſibilis eſſe deberet. Omnia flagitant, omnia exigunt amorem noſtrum. Salvator non ſine exceſſu nos amavit; numquid in præſentiarum eo minus diligit? Numquid imminuta eſt Caritas ejus? non aliam a nobis mercedem poſtulat, quam cor noſtrum. Se nobis parum feciſſe putat cum ſe ipſum pro nobis conſtituerit cautionem, redemptionem, ducem, ſe ipſum nobis tradit in eſcam, eſſe vult merces noſtra. Quid vobis videtur? Numquid abunde ſuam in nos teſtatus eſt benevolentiam? Sed haccine ſatis ſunt ad nos permovendos, ad flectendum cor noſtrum? Sed ſi ita ſe gerit Salvator cum omnibus generatim; quem dilectionis exceſſum teſtatus non eſt incomparabili Catherinæ Senenſi? Hoc ſilentio præterire nequeo; verum credetis ne? Accepit ille ſibi ſanctæ hujus Virginis cor, eique ſuum præbuit, ſimul dicens: *Ecce, filia mea, habes pro corde tuo cor meum.* Inſigne hoc factum amoris Dominici fortaſſe fidem ſuperare videbitur illis, qui infinitos exceſſus divinæ bonitatis ignorant: ſed ubi ſerio animadverterint, Salvatorem carnem factum, non cor tantum, ſed naturam quoque humanam induiſſe, triginta tres annos cum ingratis, noxiiſque hominibus converſatum fuiſſe; pro illis juſtitiæ Patris ſui per ſæviſſimos cruciatus feciſſe ſatis; poſt hæc nulla ſupereſſe poterit de iis, quæ dicimus, dubitatio. Ceterum alibi verba fecimus de modo, quo hæc fieri potuerunt.

PARAGRAPHUS IV.

Loci Sanctorum Patrum, aliorumque Auctorum, qui huic argumento conveniunt.

S*Olitaria vita cæleſtis Doctrinæ ſchola eſt, ac divinarum artium diſciplina.* S. Baſil. lib. de laud. ſolit. vitæ.

O Eremus Sanctarum mentium delectatio, & intimi guſtus inenarrabilis dulcedo! Idem ibidem.

Volens in templo orare, in te ora, & ita age ſemper, ut Dei Templum ſis. Ibi enim Deus exaudit, ubi habitat. S. Auguſt. lib. de vera Innocent.

Cui propter Chriſtum mundus totus crucifixus eſt, & ipſe Chriſto, qui poſſit amplius particeps eſſe eorum, quæ in mundo ſunt. S. Baſilius quæſt. 8.

Hæc gratia devotionis, & unctio, quam expertus novit, inexpertus ignorat, quoniam nemo ſcit, niſi qui accipit. Sanctus Bernard. de verbis Apoſtoli.

Nihil æque facit in virtute creſcere, atque cum Deo verſari, & colloqui. S. Chryſoſt. in Pſal. 7.

Pone me talem, qualem nunc vides, ut ſignaculum ſuper cor tuum, ut ſignaculum ſuper brachium tuum, ut omnibus cogitationibus cordis tui, in omnibus operibus brachii tui, mihi qualis, & ut tu vides, ſignato poſſis inveniri. S. Bernardus de paſſione Domini.

Quid prodeſt ſolitudo corporis, ſi ſolitudo defuerit mentis? S. Gregor. lib. 3. moral.

Sic vivere jam in æternitatis vitæ partem habere eſt. Idem lib. 6. Epiſt. 26.

Adhuc licet in terra poſitis vita vivitur non præſentis ſæculi, ſed futuri. S. Cyprian. lib. 2. Epiſt. 4.

Spiritus ſanctus propterea ſedem habet ſolitudinem. S. Chryſoſt. homil. 3. in Evangel. S. Marci.

Eremus digna Spiritui ſancto habitatio, ipſe enim & ſecretum quærit, & ſolitarium locum diligit. S. Eucherius.

O ſolitudo ſanctarum mentium delectatio, & paradiſus deliciarum. S. Baſil. lib. de laudibus vitæ ſolitariæ.

Ille in caritate Dei perfectior eſt, qui ad ejus amorem plures convertit, gratiſſimumque Deo ſacrificium zelus eſt animarum. S. Auguſt. in cap. 3. Joannis.

Neſcio an majus poſſit homini beneficium a Deo conferri, quam ut per ejus obſequium, alii conſequantur ſalutem. Richardus a S. Victore.

Nolo vivere ſine vulnere, cum te video vulneratum. Sanctus Bernardus.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia in hoc argumento valeat depromi.

Quomodo intelligendum ſit, Jeſum Chriſtum cor cũ Catherina commutaſſe.

HIſtoricus, qui S. Catherinæ vitam ſcriptis edidit, teſtatur Salvatorem die quadam Sanctæ huic apparuiſſe, ejuſque primum illius cor abſtuliſſe, ac ſtatim in prioris locum aliud inſeruiſſe, dicens hoc ſuum eſſe cor, atque ut mutationis hujus pateret veritas, cicatrix in pectore permanſit. Favor hic Sanctæ Virgini collatus, & qui nulli ſecundus eſt eorum, quos aliis contulit ſanctis, triplici ratione poteſt explicari. Primo dici poteſt id per viſionem contigiſſe, quæ ſub hac ſenſibili figura oſtendebat moralem cordis ſui mutationem, quam gratia in illa operata eſt; videlicet cæleſtem ſponſum illi hoc pacto omnes ademiſſe naturales ſenſus amoris proprii, ut illi ſenſus immitteret, qui eam Deo penitus devoverent, ita ut cum Apoſtolo dicere poſſet: *Vivo ego, jam non ego; vivit vero in me Chriſtus*. (*Ad Gal.* 2.) S. Cyprianus de Baptiſmi gratia loquens, ait, hanc gratiam efficere novum quodammodo hominem: *in novo enim homine, naſcitur ſecunda reparatio*. Secundo explicare poſſumus de cordis ſacramentali permutatione, ſi ita loqui mihi fas eſt, quam Salvator in illa operatus eſt per crebrum uſum Euchariſtici Sacramenti: hoc eſt, hunc animarum magnarum ſponſum inviſibili ratione applicuiſſe cor ſuum cordi Sanctæ Virginis hujus. Beatus Algerus ait, Chriſtianos communicantes confundi cum Jeſu Chriſto. *Confuſi in Chriſto*, & inquit, tunc cum participes facti ſumus Corporis, & Sanguinis Domini, fieri nobis tanquam transmutationem cordis, & affectuum unius in alteram per frequentem uſum divini hujus ſacramenti. Hoc autem Jeſus Chriſtus operatus eſt in Catherina. Tertio dici poteſt, Filium Dei re ipſa cor Sanctæ Catherinæ abſtuliſſe, alterumque prorſus novum creaſſe, illudque in prioris locum ſubdidiſſe: veluti cum cæcos ſanabat, illis miraculoſos oculos tribuebat; & cum ita in recens hoc Sanctæ noſtræ cor ſenſus, ſtudiaque ſua immiſerit, dici quodammodo poteſt, ipſum illi cor proprium dediſſe. Sed quomodocumque fiat hæc admirabilis permutatio, nonne dicere poſſumus, hoc inauditum fuiſſe privilegium amoris, quo Salvator illam proſequebatur, & prævalentem amoris motum, quo illa Dei Filium complectebatur?

Quouſque liceat parentibus retardare Filiorum ſuorum vocationem ad ſtatum Regularem ſumpta occaſione eorum quæ fecerunt S. Catherinæ parentes, ut illam a Religione abſterrerent.

Haud ignoro, parentibus jus eſſe periculum faciendi de filiorum ſuorum vocatione ad quemcumque, & præcipua regularem ſtatum evocentur: & certo ſciendi voluntatem Dei hac in re, quam magni momenti conſequuntur effecta: ne ſinant eos temere ſtatum amplecti, ad quem certi non ſunt, eos a Domino evocari. Sed hæc probatio ſuos habet cancellos, neque illis unquam concedendum eſt, ut abſoluta auctoritate prohibeant, vel cogant, ut ea pietatis ſemina amittant, quæ jecit Deus in eorum animas. Tandem enim ſi illis reddenda eſt ratio de eorum excidio, quos per vim, ac metum ad religioſum ſtatum compellunt; ſi ita innocentes animas familiæ ſuæ cupiditatibus mactant; illi profecto culpa non vacant qui illas deterrent, vel qui per vim aliam ingredi ſtatum jubent ab eo, quam vult Deus. Hic enim conatus eſt contra ſanctiſſima Dei jura; & cum adquieſcent illi divinæ voluntati, eas inter clauſtra evocanti & ad Dei gloriam illum ex filiis ſuis offerent, quem majori dilectione proſequuntur, ſi vocatus a Deo fuerit, Deus pollicetur, omnia in gloriam quidem ſuam, eorum vero utilitatem ceſſura: præterquam quod parentes propriæ eorum ſaluti conferunt, cum quidquid in ipſorum poteſtate eſt, conferant ſaluti filiorum ſuorum; quemadmodum in Sancta noſtra innotuit, cujus mater ſine filiæ ſuæ precibus æternis ignibus damnata fuiſſet; pater vero minus rebellis voluntatibus Dei ope illius obtinuit liberationem a pœnis, quas peccata ſua in altera vita fuiſſent promerita, niſi eorum filia Deo ſeſe obtuliſſet pro illis eaſdem in vita hac ſubituram, exemplo, quod probat, filios nonnumquam poſſe parentibus ſuis plus reddere, quam receperunt ab illis: quandoquidem a Deo illis ſalutem æternam poſſunt impetrare.

Præſtantia divinæ naturæ exigit a creatis, ut ſaltem totæ ſint ſibi.

Hoc ſane minimum illud eſt, quod exigere valeat Deus a rebus creatis, ut videlicet totæ ſibi ſint, poſtquam ſe totum illis dedit. Verum ſi jure Deus tanquam creator hoc ab omnibus exigit generatim, dubitandum non eſt, quominus Religioſæ animæ teneantur officio magis arcto, & ineluctabili, ut eo magis Deo adhæreſcant, quo magis cum illo conjunctæ ſunt; Quoniam illæ potiori jure, quam hominum ceteri, illum in ſortem, & unicam ſibi hereditatem delegerint. Præſtantia, & natura Dei, tituli Creatoris, abſolutumque dominium, quod illius eſſentiæ proprium munus eſt, tantum eidem conferunt jus in omnia creata, ut licet omnes homines, omneſque Angeli ſeſe exinanirent ad gloriam illius magis, magiſque excolendam; eſſent adhuc in re hac nimis glorioſi, neque illi redderent, niſi quod debent. Hæc tamen ratio non eſt, qua cum hominibus utitur Deus. Maluit eos per amorem ſibi lucrari, ac beneficiis delinire, & etiam illis per intimam unionem conjungi, quo magis illi arctius per fidem eidem ſe adhæreſcere oſtendant. Hinc duo hæc talem inter ſe nexum habent, ut ab invicem ſeparari minime poſſint, & altera alteram conſequatur; Deus totus illis eſt, qui ſeſe totos Deo tradunt, eo uſque S. Auguſtinus ait, ut cum noſtra remuneratur merita, ſemper ſua coronet beneficia: quod minime prohibet, quo minus in Deo ſit amor, per quem amat id, quod ipſe amore dignum efficit: ita ut quicumque ſe ſine ulla exceptione dat Deo, in Deo inveniat non ſolum amorem, qui nos prævenit, ſed qui amorem noſtrum remuneratur quadam gratitudinis ſpecie, ſine ulla exceptione ſe tradens illis, qui ſeſe omnino ei devoverant. Hoc videre poſſumus in exemplo ſanctæ Catharinæ Senenſis, quæ cum ab extrema pueritia ſe totam devoviſſet Deo, ab hoc tot beneficiis ſe præventam vidit, ut pauciſſima extent cum in veteri, cum in novo Teſtamento tanti amoris exempla.

Amor eſt initiũ perfectionis ſimulque cõſummatio.

Myſticorum Theologorum effatum eſt, altiſſimum perfectionis apicem in Dei amore conſiſtere, & alteram ſine altera eſſe non poſſe. Nam quemadmodum S. Auguſtinus, inquit, *Initium perfectionis eſt initium amoris*. Utrumque eadem habet incrementa; & perfectus amor, eſt conſummatio perfectionis. Verum dici etiam poteſt hunc eumdem amorem fieri quodammodo medium ad perfectionem adquirendam, & viam, per quam non ſolum tutius, atque facilius, verum etiam brevius, & compendioſius ad apicem valeat perveniri. Hæc autem eſt ſtatim initio ut ſacræ Salvatoris perſonæ adhæreamus, & omni niſu illius amorem promereri ſatagamus: quia amor iſte licet incipiens, & imperfectus vulgo ciens fervorem etiam ſenſibilem, efficit, ut ſuperemus ſexcentas difficultates, quæ ſæpe deterrent eos, qui in perfectionis ſemita incedere incipiunt. Viam hanc amplexa eſt illuſtris Catherina Senenſis, quæ Salvatori adhærens ab ineunte ætate per gradus tot beneficiis cumulata fuit, ut pauci inveniantur, qui ad hunc perfectionis faſtigium evaſerint.

Deus ſæpe infirmius uſus eſt inſtrumentis ad magna exequenda.

Ad hominum ſuperbiam infringendam, ac oſtendendum celebriora facta ſua potius potentia, quam humani abjectoque rerum creaturam ſpiritu ad finem perducti, oblectatus ſæpe Deus eſt, uti rebus infirmis, ut S. Paulus ait, ad humanæ mentis audaciam confundendam. Sed ut in manu Dei pares ſimus magno cuipiam operi, neceſſe eſt intime illi adhærere, eique penitus ſubjectum eſſe; quod fieri nequit, niſi a creaturis, & a nobiſmetipſis penitus avulſi fuerimus. Non agendum eſt amplius motu humano, ſed ſolis divini ſpiritus impreſſionibus parendum eſt; noſtram voluntatem nullo pacto ſequi debemus, neque divinæ reſiſtere. Quæ cauſa fuit, propter quam ſæpe Deus uſus eſt ſequioris ſexus perſonis, ibi majorem inveniens ſubmiſſionem, comitatem ad conſilia ſua adimplenda magis idoneam, quam illis, quorum ſpiritus acer, ſuperbus, ac ambitioſus eos ineptiores efficit magnis rebus aggrediendis præ illis, qui majorem præſeferunt humilitatem, & docilitatem. Hæc docilitas, perfecta hæc divinis imperiis ſubmiſſio, hæc intima cum divina majeſtate conjunctio coegit Deum, abſit invidia verbo, ut Senenſi Catherina uteretur in rebus difficillimis, quibus fortaſſe alius quilibet omnino fuiſſet impar propter defectus, qui iiſdem a veſtigio adverſabantur.

Qualitas Sponſæ Filii Dei Sanctæ Catherinæ collata, præſtantiſſima eſt.

Ex omnibus titulis, quibus Deus animam dignatur, nullus præſtantior, ac ſanctior illo eſt, Sponſæ Jeſu, quod etiam virginum eſt privilegium. Hæ ſequuntur Agnum ſine macula, quocumque vadit, deferunt nomen illius, & nomen Patris ejus in fronte deſcriptum, ut oſtendant ſe peculiari jure ad illum pertinere. Inceſſanter in cælo concinunt Canticum novum coram Dei throno, & nemo dicere poteſt Canticum iſtud, niſi animæ illæ, quæ integritati ſuæ nunquam labem aſperſere. Verum non in cælo tantum Virginitas ſuas habet laureolas; in hac vita ipſa cæleſtes gratiæ, dona minime vulgaria Virgines manent: & quamvis Deus ſit liberalis cum omnibus animabus fidelibus in quolibet ſtatuum genere, virginitas conferre videtur peculiare jus ad maximas Dei gratias, intimaſque cum illo communicationes. Hoc deprehendere poſſumus in Sancta Catherina, quæ tot ornata fuit donis, ac tot a Salvatore gratiis cumulata, ut videatur, exceſſum divini erga illam amoris fuiſſe ſpectaculum mundo, Angelis, & hominibus.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis, nuperiſque Concionatoribus loci hujus argumenti.

Pueritia & educatio S. Catherinæ Senenſis.

SAncta Catherina Senenſis adeo celebris propter ingentes gratias, quibus Deus illam ab incunabulis locupletavit; ab ipſis uſque unguiculis tantam præſetulit propenſionem

ad

ad virtutem, atque ſtudia Chriſtiana, ut quinquennis jam Sancta parvula nuncuparetur. Diaiſſes illam natam fuiſſe cum ſuaviſſima erga Dei Parentem pietate, & Salvatorem illi ab ineunte ætate immiſiſſe ardens deſiderium, ſe ſe eidem devovendi, & non alium præter hunc ſponſum admittendi, ut octavum nata annum illi Virginitatem ſuam voto dedicaverit. Gratiæ deinceps in hac puella uberiores facrunt, & viſa eſt quotidie recentes in virtute progreſſus facere. Viſio quadam qua creditus fuit Salvator illam dignatus, taliter divini amoris igne ſuccendit eam, ut deinceps illi victima extiterit. Nihil illi ſapere potuit, niſi ſolitudine, ac oratione conditum. Abſtinentia, jejunium, aliæque ſexcentæ id genus mortificationes, quas inſciis genitoribus exercebat, illi familiares factæ ſunt, ac tota in id erat intenta, ut ſexcentas excogitaret vias cæleſti Sponſo placendi. *Ex Aſcetiçis Exercit. P. Croiſet.*

Mero ſequitur argumentum.

Si ab eo, qui eſſe velit Salvatoris aſſecla, tanquam potiſſimam conditionem expetit Deus, ut ſeipſum abneget, numquid pati poterit illum, qui totum ſe illi devovere contendens, adhuc leviſſima ex parte adhæreat mundo? Hinc re adhuc integra initium duxit S. Catherina Senenſis; omnibus abrenuntiat, neque enim ſe dederat Deo, poſtquam mundi illam pertæſum fuiſſet; ſed favorabili gratia præventa mundo nuntium miſit, antequam illum cognoviſſet, & diluculo. Hæc una erat ex animabus illis, quæ ad virtutem factæ ſunt, & a Deo ſtudia prorſus præclara acceperat, odium nugarum omnium, quæ ſexui illi ingenitæ ſunt, cor tenerum, ac miſericors erga alienas miſerias, tantumque pietatis affectum; ut contemnens omnes dotes, quibus mundo placere poterat, Deo uni placere ſtuderet, qui ſatis oſtendit ſe, ſibi a Catherina omnem fidem polliceri. Vix enim ſextum attigit ætatis annum, cum palam oſtendit illi Deus, ſibi acceptiſſimam eſſe oblationem, quam adhuc balbutiens faciebat, ſe totam illi eſſe volens, ac ſemet penitus ejuſdem conſecrans ſervituti. Hæc non fuit puerilis promiſſio; via illam vovit, cum ſibi illam toto pectore adimplendam propoſuit. Paternam deſerit domum, & conſanguineorum ſocietatem, ut concedat in ſolitudinem, & ſe recipiat in ſpecum extra urbem poſitum, ut de uno illo eſſet ſollicita, qui jam omnino cordis illius poſſeſſionem adierat. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Init conſilium ſe devovendi Deo.

Sanctæ noſtræ conſilium ſe Deo devovendi, erat quidem puerile conſilium; ſed deficientibus rationis luminibus, lumina Spiritus Sancti, quibus illuſtrabatur, ac regebatur, oſtendunt illi viam perfectiſſimam, eamque docent, ad hoc ut vere tota ſit Deo, omnibus ſibi eſſe abrenuntiandum. Jam ſatis habet luminum, ut intelligat quod illi ſeſe diluculo devovere, munus eſt Deo longe acceptiſſimum, quam reſervare eidem reliquias vitæ in mundi ſervitio tranſactæ. Quapropter cum Sanctæ hujus conſilium in ſolitudine vivendi perturbatum, ac retardatum fuiſſet ab illis, penes quos vitæ illius erat arbitrium, aliud init, non minoris conſtantiæ, ac fortitudinis argumentum. Fuit autem auferre ſibimet poteſtatem amandi alterum quempiam ab illo, cui jam primitias cordis ſui obtulerat, conſecrans Deo corporis ſui puritatem explicito voto, in Spiritus Sancti ſchola edocta, hanc eſſe viam expeditiſſimam ad cor ſuum ab omni qualibet affectione liberandum, & adimendam ſpem mortalibus omnibus ab ea aliquid expetendi. Ex eo tempore ardenti flagravit deſiderio regularem ſtatum amplectendi, ut perfectius adhuc abrenuntiaret omni terrenæ ſpei, & Dei tota eſſet per profeſſionem apertam. Dei Filius, qui ad ſe pertinere putabat, quodcumque conſilii caperet Virgo, quæ jam tota ſua erat, non paſſus eſt diutius in electione Religionis amplectendæ immorari; Magnus enim S. Dominicus, qui eidem creditur apparuiſſe, certam fecit conſilii, exhibens eidem Ordinis ſui indumentum, utpote illud, in quo minori cum obice, & majori cum fervore Deo poterat famulari. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Obicês quos Parentes ejus ſtatuunt pio ejuſdem conſilio.

Sanctæ Catherinæ parentes, quibus mens erat honeſtas Virgini ſuæ nuptias præparandi, nihil inauſum, atque intentatum reliquerunt, ut generoſum puellæ conſilium perturbarent, ſeſe penitus Deo devovendi, & ut volentem, nolentem nuptui traderent in conjugio, quod ut loquitur Apoſtolus, cor illius partitum fuiſſet; cumque illi ſe nactos fuiſſe arbitrarentur locum ſatis aptum, ac in finem ſuum ſatis utilem, omnia experti ſunt, ſuavitatem, aſperitatem, blanditias, minas, ut in mentem ſuam filiam pertraherent. Non defuit illa, omnemque induſtriam, ac pietatem impendit, ne a propoſito conſilio deterreretur; quod ea præſtitit conſtantia, quam nemo ſatis admirari poteſt in Virgine illius ætatis, & conditionis. Dici enim poteſt non pauciora ſuſtinuiſſe certamina ac permaneret in mundo, quam aliæ ſuſtinere conſueverunt, antequam deſerant mundum; utque ſe dederat voci Dei ipſam appellantis, ſibi comam præſecuit, quod erat argumento, abrenuntiare vanitatibus, ac illecebris ſæculi. Sed cum in ſe parentis utriuſque indignationem concitaſſet, illam noluerunt amplius tanquam filiam, ſed ancillam habere, ad abjectiſſima domi ſuæ miniſteria abjicientes illam, opprimentes laboribus, & confuſione operientes; utque illi tempus auferrent, quo pietatis operibus vacaret, jugiter exercebant moleſtis imperiis, quæ ut plurimum vires illius ſuperabant. Sancta noſtra eorum voluntati obtemperans, cum divinæ minime adverſaretur, non ignorabat ſe in eorum eſſe poteſtate, a quibus vitam receperat, nec ea, quæ illis deberet; ſed illi ob oculos ſemper obverſabatur Deus, qui primum ipſius eſſe debebat objectum, & in ſuſcepto conſilio nullum præter illum ſponſum admittendi, ſuam probavit fidelitatem invicta patientia in perferendis irritatæ matris repulſis, & probris patris imperioſi, ceteriſque malis, quibus ſatis diu improbo utriuſque ingenio objiciebatur. Omnem pertulit illorum moroſitatem, omnemque duritiam ea conſtantia, quæ nullis unquam labefactari potuit perſecutionibus, quæ minus obfirmatum animum turbaſſent; ſed videns illa ſe ab amata ſolitudine ſua divulſam, quam ſibi paterna in domo ædificaverat, rationem excogitavit, quæ deinceps fuit documento, & exemplo illis omnibus, qui per vim, ac neceſſitatem impediti ſunt ſæcularibus curis, & occupationum ſuarum numero obruti. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

S. Catherina licet tot exterioribus impedita curis, artem invenit interiorem ſibi ſolitudinem acquirendi.

Sancta Catherina tot oppoſitionibus, & contradictionibus oppugnata, a parentibus ſine ulla intermiſſione laboribus occupata, viam tamen invenit ſibi interiorem receſſum comparandi. Semper ſe ipſam colligens non minus vacabat Deo, cum genitorum pareret imperiis, quam cum in penetralibus ſuis erat incluſa, & ad Crucifixi pedes in genua procumbebat. Ex corde ſuo geſtatorium elaboravit ſacellum, ac inter ea munera, quibus animus maxime diſtrahi conſuevit, Deo ſuo ita adhærebat, ut hunc ubique inveniret, eumque in rebus omnibus reſpiceret, ita ut pietas ejus, quæ minime pendebat a locis, temporibus, occupationibus, ſemper æquali ardore eſſet accenſa. Fruſtra illam diſtrahere conaris, Deum unice cogitat tunc cum magis impendis operam, ut hanc illi cogitationem auferas curis, quibus oneratus, vel potius obruitur. Amor, quo Deum complectitur, ignis eſt, qui in nutrimentum ſuum convertit quidquid ad illum extinguendum injicitur; flamma ejus vivens, & ardens, ſemper ad Cælum attollitur, cum ad eamdem ſuffocandam majores conatus exeruntur. Hæc Virgo tota Deo intenta eſt, quidquid in oppoſitum adnitaris; de omnibus carnis, ſanguiniſque illecebris triumphat; de omni impotentia, quæ ad illam abſterrendam adhibetur, & per patientiam ſuperat pertinacem renitentiam, quam generoſo illius conſilio parentes ſui ſtatuunt. Ex eo tempore illa nunquam oculos amovit a Deo; occupationum illius multitudo non amplius interpellavit ejus contemplationes. Facies illius ſemper hilaris, ac ridens perfectam cordis ipſius tranquillitatem teſtabatur. Ejus tamen perſeverantia tandem aliquando parentes vicit. Pater ejus conſtantiam intuitus in hac ſibi ſemper æquali virtute, non dubitavit, quo minus Deus mentem hanc ſanctæ animæ injeciſſet. Mater vero illecta filiæ patientia, & ſuavitate iniit conſilium non ultra reſiſtendi voluntati Dei; & uterque illi integrum reliquerunt ſequi motus gratiæ. *Auctores varii.*

Sancta noſtra ubi illi integrum ſuit ſequi motus gratiæ, ſeſe aſperioris exercitiis diligenter.

Sancta noſtra hanc tandem nacta libertatem, quam concupierat per ſuorum parentum indulgentiam, ſe undequaque ab omni ſollicitudine vacuam videns, decrevit uti hoc tempore, ut ſuimet periculum faceret auſteræ vitæ præludiis, quam ſibi proponebat ducendam in Congregatione puellarum de pœnitentia tertii Ordinis S. Dominici. Sibi omnino carnis, ac vini uſum interdixit, & in eſcam ſibi delegit herbas crudas ſine pane. Tabulæ duæ tunc illi pro cubili, menſa, & ſede fuerunt. Catena ferrea aculeis præfixa, quam nunquam niſi ea obedientia paullo ante mortem reliquit, in rudis cilicii locum ſucceſſit. Lini ſibi interdixit uſum duodeviginti annos nata, & vita ejus non aliud fuit, quam juge jejunium, & pœnitentiæ prodigium. Corpori ſuo tot mortificationibus attrito via horæ unius ſpatium noctu permittebat, & reliquum tempus orationi dicabat; poſtmodum Confeſſario ſuo confeſſa, nihil illi adeo moleſtum fuiſſe, quam cum ſomni neceſſitate contendere. Ter ſingulis diebus ſe loris cædebat, ita ut vix animo aſſequi poſſimus, puellam duodevigeſimum natam annum, imbecilliſſimo corporis temperamento adeo graves auſteritates pati potuiſſe. Tota directoris ejus cura erat moderari ardorem, quo ad corporis ſui cruciatus, & pœnitentiæ labores ferebatur. *P. Croiſet in Spirit. Exercit.*

Deus Sanctam noſtram graviſſimis tentationibus probat.

Fidelitas Sanctæ noſtræ quamprimum graviſſimis tentationibus, quæ alias labefactare ſolent, tentata fuit. Permiſit Deus, ut omnibus modis tentaretur, & infernus omnis in illam vires ſuas evomiſſe videbatur per tentationes maxime importunas, & horribiles, vel Deus dæmoni facultatem omnem contuliſſe, ut omnes conatus ſuos ad eam vincendam exereret; non ſecus ac olim huic tentatori permiſerat, ut afflictiſſimum, ac mortalium omnium graviſſimum ſanctum Job excruciaret; hoc tamen diſcrimine, quod huic gloriæ ſuæ inimico poteſtatem contulerat ſolum in corpus hujus patientiæ prototypi, prohibens ne quid contra illius animam aggredi auderet. Sed cum Sancta noſtra rationem prorſus oppoſitam init; omnes dæmonis conatus animam ejus potiſſimum aggrediuntur; & omnia ejus tormenta contra cor illius expediuntur; ſciebat enim ſpiritus nequam, cetera non diu ſuſtinere poſſe impetum ſuum, ubi primum mutuam illius cum Deo adhæſionem perfregerit. Ita quidquid nobis innoteſcit de S. Antonii, & veterum Eremitarum tentationibus, nihil habet admirabilius iis artibus, quas exercuit Satanas ad labefactandam virginis unius conſtantiam, ejuſque vigilantiam fallendam. Pervadit animum ejus, ut pro viribus cor illius polluat, vel aliquam in mente impreſſionem efficiat, oculis ejus objiciens teterrima ſpectra, & ſuggerens nequiſſimas cogitationes, quibus illius puritati labem afferat. Quodnam grave periculum non ſubiit fidelis hæc Sponſa Jeſu Chriſti? Cum jam domuiſſet

innocens corpus ſuum tanta jejuniorum auſteritate; cum illud aſſueſeciſſet, ut duabus tantum ſomni horis ſuper dura tellure, vel tabula contentum eſſet, poſtquam in corpore ſuo extinxiſſet, quod efficit, ut alienæ timeamus innocentiæ, dæmon, cujus poteſtati ſe traditam vidit, nulla amplius inveniens arma, quibus laceſſeret eam, extrinſecus mutuatur, ac recentia excogitat, quibus non antea uſus fuerat. Illis ſine induciis, ſine intermiſſione oppugnata fuit; ſed irrito conatu. De omnibus inferorum viribus triumphat, æque ac de omnibus dolis, & inſidiis; & vix hoſtem fugavit, cum trepidans, ac reformidans ſola recordatione præliorum, quæ ſuſtinuit, confugit ad Salvatorem unicum teſtem fidelitatis ſuæ cum ipſo conqueſtura, quod ita ab eodem derelicta fuiſſet, eumque interrogatura, ubinam eſſet, cum ipſa adeo terribili pugna quateretur; cui ille reſpondit, ſe fuiſſe in medio cordis illius, ibique ei vires ad reſiſtendum ſuppeditaſſe; ex quo colligendum eſt iis, qui velint ſe totos eſſe Deo ſuo, perſecutiones, ac pœnas ſibi expectandas eſſe; neque enim virtus quæ probata non fuerit, in pretio poteſt haberi. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Cum triumphum retuliſſet de omnibus inferni viribus, cumulata fuit gratiis admirabilibus ac interioribus conſolationibus.

Periculum facere voluerat Deus fidelitatis, atque virtutis Sanctæ hujus Virginis hac tentatione, ut vim gratiæ cognoſceret, & gratiæ ejuſdem neceſſitatem; atque ita præpararet illam cœli favoribus ſolito majoribus per adeo moleſtas humiliationes, Apparitio beatiſſimæ Virginis, & Salvatoris victoria illius merces fuere; omnes enim teterrimos vapores illos diſſipavit, ac tandem priſtinam malaciam revexit. Deinceps nonniſi extaſes, revelationes crebras, extrema recepit gaudia. Viſa eſt integras traducere dies in hujuſmodi raptibus, intimaque cum Deo communicatione. Ejus cum Sanctis converſatio jugis erat; ſed nihil admirabilius erat ſingulari ea familiaritate, qua illam Sanctiſſima Virgo, & Salvator dignabantur. Incomparabilis Virgo noſtra videbatur ſæpe convenire Dei Filium, ut cum eodem colloqueretur per orationem, & adeo ſublimem contemplationem, ut ſemper eſſet extra ſe per admirabiles raptus, qui attollebant corpus ejus de terra, omniumque ſenſuum operationem inhibebant, cum interea adeo mirabilibus gauderet communicationibus cum Deo, ut id non procul eſſet a prodigio. Ignorabant homines quodnam ferendum eſſet judicium de luminibus identidem ex illius facie emanantibus, ac de illis quibus mens illius erat illuſtrata. Dicunt etiam ſemel per cæleſte donum, in quo aliquid accidit admirabilius, quam in S. Pauli raptu, (qui neſcit, utrum id ſibi in corpore contigerit, an in anima corporeis expedita vinculis, cum ad tertium uſque cœlum evectus fuit) ſed Sancta hæc Virgo certior facta eſt, animam ſuam a corpore ſejunctam fuiſſe ad quatuor horas, ut Salvatorem in Cœlis inviſeret, ubi etiam illum vidit, & ubi didicit admiranda, quæ enuntiaſſet, ſi illi exprimere licuiſſet. Quod narrabat illa de beatorum quidem gloria, reproborum autem ſupplicii tantam in animis gignebat impreſſionem, ut judicaretur, illa id magis peculiari cognitione aſſecuta fuiſſe, quam homines ceteri. *P. Croiſet, & Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Quomodo in S. Dominici ordine ingreſſa eſt.

Cum nimiæ auſteritates S. Catherinam ferme ad extremam redegiſſent maciem; mater illius, quæ illam adeo vehementer cæteris, & quam adhuc præ reliquis ſororibus diligebat, mærore confecta eſt; cumque Virgo nuntia ei eſſet profeſſa valetudinem ſuam optime reparatum iri, ſi in tertium S. Dominici Ordinem reciperetur; illa, quamvis non ſatis huic conſilio acquieſceret, nihil intentatum reliquit, ut apud Sorores tertii Ordinis ex S. Dominici familia urgeret, ut quamprimum filiam ſuam Ordinis veſtibus inſignirent. Illas recepit, & cum illis tantam donorum ſupernaturalium copiam, quæ illam inter inſigniores noviſſimorum horum ſæculorum Sanctas collocaverunt. Omnibus expedita impedimentis, quæ hactenus fervori, ſe pietati illius negotium faceſſere non deſierant, ſibi trium annorum ſilentium indixit, quo temporis intervallo non niſi cum Confeſſario ſuo loquebatur, neque e cellula ſua pedem efferebat, niſi ut ſe in Templum conferret. Sibi legem irrogavit in oratione traducendi totum noctis ſpatium, quo in choro Sanctimoniales non aderant. Modicum ſomni quod carpebat ſuper tabula, aut humi, orationem ejus non interpellabat, eaque fervorem ſuum, atque auſteritatem ita protulit, ut ex eo tempore ex concordi hominum ſenſu non ſine jugi miraculo viveret. Reliquis creaturis inviſibilis Sancta hæc Virgo per otium ſpiritualibus perfruebatur ſuavitatibus, quæ ſunt Cæleſtium gaudiorum prægustationes; cum infernus totus irritatus integritate ſanctæ hujus animæ, excivit in illius corde teterrimam illam tentationum, turbarumque procellam, cujus ſupra meminimus. *P. Croiſet in aſceticis Exercit.*

Salvator eam ſibi in ſponſam aſſumit.

Quis crederet, niſi pridem alia viſa fuiſſent exempla in altera Catherina Virgine & Martyre, & mox in S. Thereſia; quis inquam crederet, Dei Filium, ut peculiarem ſignificaret caritatem, qua Sanctam Virginem noſtram proſequebatur, atque hoc illi ſenſibili monumento teſtatum relinqueret, eam ſibi in ſponſam aſſumere voluiſſe ſollemni ritu, ac illi ſimillimo, qui in hominum nuptiis adhibetur, inſerendo in digitum illius annulum coram Angelorum Sanctorumque frequentia, ut ei teſtaretur ſe totum illi eſſe velle, quemadmodum iſta tota erat ſibi, atque ut viſibili hoc ſigno arctiſſimæ conjunctionis, quæ inter homines intercedat, eam connotaret, quam inviſibili pacto contrahere cupiebat cum anima. Quem incomparabilem favorem, & quam ardentem caritatem non gignebat in corde Catherinæ fœdus hoc? Itaque ex eo tempore unum duntaxat habuit cor cum Jeſu Chriſto, atque in corde ejus nullum invenire locum poterant creaturæ. Ecce tamen id quod nullum habuit exemplum, & quod longe exuperat gratias, quas anima a Deo valeat ſperare. Sæpe orabat Jeſum, ut ſibi cor novum daret, quod nonniſi unum illum amare poſſet, & quod minime particeps eſſet infirmitatis, & inconſtantiæ aliorum cordium. Fortaſſe hoc ille moraliter intelligebat, ut videlicet naturalis cordis ſui ſtudia, & affectus immutarentur; ſed Jeſus, qui eam favoribus cumulabat etiam ultra ipſius deſideria, preces audiit, & alio modo exaudivit. Re ipſa illi cor ejus abſtulit, & paullo poſt in ejus locum ſuffecit cor ſuum, ac in hujus mutationis monumentum voluit, ut hiatus illius, quem fecerat ut inde cor ipſum educeret, toto vitæ illius tempore cicatrix permaneret. O beatam commutationem! Munus admirabile! Incomparabilem gratiam! Aliquidne auditum uſpiam fuit, quod prope ad hoc accedat miraculum? Quidnam deinceps fuerunt ſenſus, vota, affectiones Sanctæ hujus in corde Jeſu? Quænam fuerunt occupationes cordis Jeſu in locum cordis Catherinæ ſuffecti? Ne me cogatis, ut hoc vobis Myſterium evolvam, ne ego quidem illud intelligo. Quidquid vobis dicere poſſum, hoc eſt, ſi ex corde perfectiones alicujus metimur, quemadmodum ex Bibliis patet Deum, ubi voluit ad Regni ſolium extollere Saul, dediſſe huic cor omnino regium, & regno par: ſimili pacto dicere poſſumus, Jeſum, ut Sanctam noſtram attolleret ad vitæ genus prorſus divinum, divinum quoque cor illi inſeruiſſe, ut ipſum amaret, quantum meretur amari; & viciſſim cum Salvator viveret per cor Virginis hujus admirabilis, totum fuiſſe illi, non ſecus ac illa tota erat Salvatori ſuo: *Dilectus meus mihi, & ego illi.* Id intelligite quomodocumque vobis placuerit, ſed ſive hæc viſio fuerit, ſeu realis mutatio, ſive figura ſenſibilis ad exprimendam unionem, & conformitatem cordis Sanctæ hujus cum corde Dei ſui, hoc ſemper indigitat tantam affectionum & deſideriorum ſimilitudinem, ut Sancta illa deinceps profeſſa fuerit, ſibi non aliam eſſe poſſe voluntatem, quam voluntatem Dei, neque aliud optare, niſi quod Deo ſuo acceptius ac jucundius eſſe cenſeret. *Auctor Sermonum in omnia argumenta &c.*

Quo magis Catherina humiliationes conquirit, eo magis Salvator illius merita evulgat.

Quemadmodum mundi Salvator curam hanc ſibi depopoſcerat Sanctæ hujus erudiendæ ad Eccleſiæ totius utilitatem, ſe ipſum etiam illius adjutorem, ac patronum conſtituit contra illos omnes, qui eam laceſſere auſi ſunt; ita ut quo magis illam traducere conabantur homines tanquam ſibimet præfidentem, & a dæmone deceptam, eo magis efficiebat, ut ſanctitas ejus effulgeret. Videbatur quoddam inſtitutum fuiſſe certamen inter Sanctam hanc Virginem, quæ ab omnibus contemni cupiebat, & Dei Filium, qui eam attollebat. Quo magis illa nominis ſui famam ſacrificabat, magis Deus ex tenebris lucem, ac fulgorem eliciebat; quo magis illa opprobria, & humiliationes conſectabatur, eo magis illi Deus mundi totius obſequia, & reverentiam conciliabat. Senarum urbs plena ſemper erat magna mortalium frequentia, undequaque affluenti, ut illam videre poſſet. Ex Italia univerſa ad illam deducebantur ægri, obſeſſique, neque illi major delatus eſt honor poſt mortem, cum per apotheoſim in Cœlitum album relata fuit, & miracula ad ejus tumulum in infinitum multiplicabantur, quam cum vivebat adhuc; adeo experta eſt veritatem effati illius, quod inſignis Sanctitate vir protulit, cum nominis proprii cura ea ſit, quam omnium poſtremam Deo ſacrificamus; ſtatim ac illam propter ejus amorem deſerimus, ipſum illius curam ſuſcipere, tueri, ac latius extendere. *Idem.*

Cum ſollicitioſa eſſet, vitam duxit cruciatam.

Nullus ſcio, an quiſpiam inveniatur, qui ardentius concupierit, & ſollicitius quæſiverit Crucem, & paſſiones, quas Virgo noſtra ſuſtinuit, ex quo tertio Ordini S. Dominici adſcripta fuit, ut hac in re Salvatorem ſuum cruci confixum imitaretur. Excutite omnes hujus Sanctæ ſenſus, omnes actiones illius explorate; nihil illi placet, niſi aliquod gerat veſtigium paſſionum Filii Dei. Silentium, receſſus, pœnis, quæ magis negotium faceſſit, & auſteriſſimæ Clauſtrorum mortificationes, hujus deſiderii ardorem explere non valent. Morbi licet acutiſſimi, & graviſſimum dolorem afferentes illi deliciarum loco ſunt; illos enixius flagitat, quam alii valetudinem inter vehementiſſimos febrium acceſſus deprecentur. Gratiæ ipſæ, quæ innocentem illius animam humiliant, illi accidunt jucundiores præ illis, quæ eam conſolantur; & quaſi Jeſus Crucifixus illi eſſet carior, quam Jeſus glorioſus, de illius tantum morte, ac doloribus cogitat, deque paſſionis ejuſdem inſtrumentis, quæ alte adeo in anima inſculpta deferebat, ut non loqueretur de alia quapiam re, neque alios fere ſermones audire poſſet, quia nonniſi de cruciatibus Filii Dei vivere videbatur; & hi penitus cordi ipſius inhærebant. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Salvator explere non potuit deſiderium S. Catherinæ Senenſis, niſi illi communicans paſſiones ſuas & dolores vulnerum ſuorum per ſti-

Ad explendum ſanctæ hujus Virginis deſiderium patiendi, & ſeſe hoc pacto conjungendi cum illo, qui objectum erat omnium cogitationum ſuarum; Salvator, ut alibi dictum eſt, illi tormenta ſua communicavit, eique ſacra impreſſa ſtigmata cordis, manuum, pedumque ſuorum. Jam tandem aliquando voti compos facta es Catherina! Nam quandoquidem cupis te totam eſſe Deo tuo: non video, amorem ardentiſſimum poſſe aliquid ulterius optare, quam perfecte illum in hac vita imitari geſtando omnia adorabilis humanitatis ejus veſtigia.

Ecce

gnſtra, quæ impreſſit illi.

Ecce tè crucifixam ad exemplum illius, admirabilis Catherina? & inde cognoſcis quam violentus fuerit amor, quo homines proſequebatur, pro quibus voluit dolores adeo ſævos pati; ſed ſimul oſtendis amoris tui magnitudinem, qui vult etiam pro eodem illa ſubire tormenta, quæ pro te pertulit. Nam ſicut ex omnibus cruciatibus, quos mortalis homo ſuſtinere poteſt, nulli graviores exiſtunt illis, quos Salvator exhauſit; dignatus eſt miraculum operari, ut illos transferret in te, & neceſſe eſt, ut mox aliud operetur, ut te in teterrimis doloribus ſuſtineat, ac incolumem ſervet vitam Sponſæ adeo ſibi dilectæ, qualis tu es. *Idem*.

Spiritus Sanctus inſpirat Sanctæ noſtræ, ut in caritatis operibus ſe exerceat.

Sancta Catherina id unum cogitabat, ut in ſeceſſu, ac ſolitudine viveret ſuo ſatisfaciens deſiderio graviſſimas auſteritates, & magis ſenſibiles mortificationes perferendi; cum Deus illi ſignificavit, caritatis exercitia expoſcere, ut ſeſe paullo magis in mundi lucem proferret: Se igitur in ſtatum adduxit ſequendi hunc Spiritus Sancti motum, ac orſa eſt duabus pauperibus ægrotantibus miniſtrare, quarum altera ita lepra erat operta, ut nemo ad illam accedere auderet, & quæ jamjam extra civitatem erat emittenda. Sancta Virgo noſtra hanc ab omnibus derelictam conſpiciens, illius per ſe curam gerere voluit, bis illam quotidie inviſebat, ſimulque ad eam afferebat omnia quæ eidem in adeo miſero ſtatu erant neceſſaria. Mulier hæc quin ullas haberet Sanctæ Virgini noſtræ gratias, ægre, atque gravate excipiebat eam; & ſæpe etiam in illam congerebat convicia, ita ut dici poſſet Catherinam, quæ ſedulo de eadem benemereri cupiebat, illius potius mancipium videri. Tamen hæc illius contumelia tantum abfuit, ut admirabilis Virginis noſtræ Caritatem retardaret, ut potius ad mortem uſque illi famulata fuerit ea aſſiduitate, & zelo adeo admirabili, ut illius ſtipendia mereri videretur. Alia mulier infelix ex Cancro mamillari laborabat, ex quo pectus ita contabuerat, ut nemo fœtorem inde emanantem ferre poſſet. Primis diebus ad aſpectum caritatis Virginis noſtræ commoveri, atque confundi videbatur; ſed ſenſim aſſuefacta ita ſui oblita eſt, ut ſibi medentis famam proſcinderet, inſurgens in eam, teterrimaſque congerens contumelias, eo uſque ut jactitaret illam criminoſis nexibus vinciri, & in libidines tempus illud impendere, quo ſe clam orationi vacare ſimulabat. Hoc nondum ſatis erat ad Sanctam hanc Virginem exercendam. Ægrotanti ſociam ſe addidit alia calumniatria, quæ adeo vivos calores allinere cœpit conviciis ſuis, ut ex non a flagitioſis tantummodo, verum etiam à pluribus honeſtis viris crederentur. Licet Catherina inde graviſſimo affici deberet cruciatu propter calumniam adeo turpem, non ſolum nullum protulit verbum, ut ſeſe excuſaret, ſed ægrotanti viſitationes ſuas ingeminavit, eique ardentiori cum caritate deſervire non deſtitit. Immo etiam cum die quadam eſſet quamdam in ea curanda naturæ repulſam experta, ſuper vulnus illud os ſuum expandit, ut ſe ipſam vinceret, & ut teterrimas calumnias recentibus benefactis elueret. Sed permiſit Deus, ut miſeræ hæ mulieres ſcelera ſua faterentur, palinodiam canerent, ſanctitatem Virginis noſtræ evulgarent, quæ minus erat perpeſſa propter earum calumnias, quam tunc propter laudes earum patiebatur. *P. Croiſet in Aſceticis Exerc.*

S. Catherina Senenſis amor erga Dei Filium ipſa extendebat uſque ad pauperes ejus imagines.

Caritas, qua Sancta noſtra pauperes complectebatur erat immenſa, atque infinita. Ex eo tempore quo erat adhuc in paterna domo, exhauſiſſet fundos, quos in familia repererat, niſi Deus illis divinitus ſuppleviſſet. Salvator ipſe pauperis perſonam gerens viſus eſt patientiam, ac liberalitatem ejus exhaurire. Cum enim ab illa petiiſſet, quidquid emendicare potuerat, oravit eam, ut daret ſibi quoque ea, quæ ad illius uſum erant ſepoſita. Nocte ſequenti apparuit illi Dei Filius, eique ſignificavit eo modo, qui maximum eidem peperit ſolatium, ſibi illam heſterna die erogaſſe eleemoſynam. De omnibus quam optime merebatur, ſanabat ægros, afflictis, ac mœrentibus afferebat opem, convertebat peccatores, ac tot operabatur miracula, quot verba proferebat. Verum ſi caritas ejus erat immenſa in eo, quod ad egenorum pauperumque ſubſidia ſpectabat; zelus ardens, quo flagrabat propter ſalutem animarum, nullis finibus coercebatur. *Pater Croiſet, & Pater Senault Oratorii.*

Zelus ejus pro converſione peccatorum.

Vulgatior hujus incomparabilis virginis occupatio erat, totam ſe in peccatorum in omni libidinum genus abditorum converſionem impendere. Etenim ex quo Salvator illi conſpiciendam propoſuit ſpeciem animæ in gratia exiſtentis, fatebatur, ſe non amplius mirari quod tanta paſſus fuiſſet ad illam redimendam, ſuoque cruore eluendam. Tanto ardebat deſiderio illis opem ferendi, ut pluries conſilium inierit de veſtibus commutandis, ſexuque diſſimulando ut orbem peragraret, Apoſtolorum ritu prædicatura, animaſque ad extremas terrarum plagas conquiſitura. Hac mente offerebat Deo preces omnes, atque auſteritates, & per caritatis prodigium, cum Pauli caritate comparandum, pro illis anathema eſſe cupiebat. Nonne gloriæ tuæ magis referret, ajebat illa Salvatori ſuo, ut ſin minus una ego pro omnibus interirem, ſaltem una debitas omnibus pœnas perſolverem, quam videre eos omnes infernum præcipites dare; ac te ea privari gloria, quam tibi in cælo conferrent. Satis Deo fuit ardor zeli ejus, ſed ut illi faceret ſatis, plurimos ab æterna damnatione præſervavit, ac inter ceteros matrem ipſius, quæ ſi defuiſſent filiæ tantæ preces, miſere periiſſet. Hæc erant converſionis prodigia, quæ nonniſi in Apoſtolis viſa ſunt. In itineribus ſuis ſeſe in agrum deferri jubebat, ut prædicaret, & ea obduratiſſimis cordibus lacrimas eliciebat. Imas conſcientiarum latebras ſcrutabatur; iis, qui maxime erant impii ſalutarem cordis compunctionem immittebat; inter flagitia ipſorum illis turbas ciebat, & quocumque tranſibat, ſecus viam inſignia relinquebat caritatis ſuæ monumenta. Erat ex numero zelotum miniſtrorum, qui in humano corpore Spiritum gerunt Angelicum, & imitabatur ignem, qui calorem ſuum, ſcintillaſque emittit in ea omnia, quæ ad illum accedunt. *Auctor recens.*

Admirabilis virtus, quæ in ipſa erat ad animas convertendas.

Videbatur Dei Filius ſe Catherinæ Senenſi ſuam miraculorum patrandorum auctoritatem contuliſſe; cum auctoritatem dico, non loquor de illa, quam homines vulgo in Sanctis plurimi facere, & admirari conſueverunt, poteſtatem videlicet operandi miracula, quæ teſtis eſt eorum auctoritatis apud Deum, quamquam ſi inde judicium eſſet ferendum; pauci invenirentur, qui & majora & plura, fuerint operati; quoniam illa imperabat morti, dæmonibus, & morbis maxime conclamatis; ſatis erat, ipſam a Deo aliquid petere, ut voti damnaretur; ſed de illius loquor auctoritate apud Deum in maximo miraculorum omnium, quod eſt peccatorum converſio. Re enim vera hoc eſt maxime admirabile inter opera Dei, & pro quo illi exerendi fuit conatus brachii ſui, quemadmodum loquitur Scriptura. *Hæc mutatio dexteræ excelſi.* Hæc autem virtus in Sancta hac adeo erat communis, ut illius Confeſſarius, qui id toties fuerat expertus, crediderit, quin Deum tentaret, ſe poſſe eamdem orare ut in ſemet ipſo exerceret, quandoquidem ſe magnum peccatorem eſſe affirmabat, licet vir bonus eſſet, & frugi. Illam igitur obteſtatus eſt, ut pro ipſo peteret magnam ſinceramque criminum ſuorum contritionem; hanc enim gratiam ceteris quibuſcumque præferebat. Hoc illi ſe facturam ſancta Virgo pollicita eſt, cum poſtridie illum conveniſſet, plorantem, atque ejulantem cum tanto contritionis ſenſu, ut altero opus fuerit miraculo, ne præ vi doloris animam afflaret: Ah! exclamavit ille videns Virginem hanc admirabilem; orationes tuæ non caruerunt effectu; jam ſentio quod pro me impetraſti. Aliquando viſi ſunt viri nequam inter ſupplicia horribiles evomere blaſphemias, quin de Deo ſibi verba fieri vellent, qui mox repente mutati ſunt ſtatim ac illa pro illorum converſione preces effuderat, & deinceps tantos pietatis fovere ſenſus, ut Sanctorum mortem obirent. *Recens Auctor.*

Deus illam pro Eccleſia poſt legavit.

Dei Filius ſatis nondum feciſſe ſibi viſus eſt ſingularem hanc auctoritatem conferens magnæ huic Virgini: voluit enim eam convertere in maximorum miraculorum inſtrumentum, ita ut tradita illi poteſtas in Eccleſiam univerſam extenderetur, totique innoteſceret Chriſtianitati difficillima, quæ tunc temporis emergebant negotia, componens atque concilians, ubi minima conciliationis, & pacis lux effulgebat. Hanc legat, ſuæ voluntatis adminiſtram conſtituit, omnem Dei ipſius auctoritatem in manibus habentem. Hæc adhibetur ad pacem Florentinorum cum Apoſtolica Sede ſanciendam, atque ad auferendum Summi Pontificis interdictum. Ad id alpes tranſgreditur, & Pontificem adit Avenione commorantem, ſimulque Florentinorum animos tanta dexteritate tractat, atque emollit, ut prorſus dirimat litem, quæ in apertam ſciſſuram & manifeſtum ſchiſma jamjam erat eruptura. *Recens Auctor.*

A ſummo Pontifice obtinet Florentinorum abſolutionem, ejuſque reditum Romam.

Cum Eccleſiæ ratio, ac utilitas coegiſſent inſignem Catherinam, ut ex ſua ſolitudine emergeret; oſtendit illa inertem non eſſe ſanctitatem, & Sanctos relinquere poſſe delicias, ac ſolitudinis tranquillitatem, cum Deo placet uti opera illorum. Diximus jam Florentinos delegiſſe Virginem hanc, ut illos conciliaret Summo Pontifici Gregorio XI. qui in eos excommunicationis ſententiam irrogaverat, & ipſam hanc eamdem arbitram conſtituiſſe pacis, quam populo Florentino conceſſurus erat. Sed illuſtri huic Virgini æque cordi erat aliud negotium, quod nihilo minus ad Eccleſiæ utilitatem pertinebat. Erat autem Pontificum reditus Romam, unde jam pridem aberant. Quin prolixius hac de re loquar, dicam ſolum Pontificem cum ægre, & gravate ferret, Epiſcopum quemdam in Diœceſi ſua non reſidere, & ille ſubdidiſſet ſe illud imitari exemplum, quod ab ipſo Romano Pontifice ſibi præbebatur, Gregorius in arcana votum elicuit Romam redeundi, cumque hac in re conſulere voluiſſet Sanctam Catherinam, hæc illi reddidit, ſe mirari, quod ipſam ea de re conſuleret, quam ſe facturum Deo votis adſtrinxerat. Hinc non hæſit amplius Pontifex Summus, & Avenione diſceſſit videns, cognitionem, quam beata Virgo voti ſui hauſerat ab uno Deo eſſe profectam. Romam reverſus Catherinam accivit, cujus ſalutaribus conſiliis uſus eſt, quoad vixit. *Pater Croiſet in Aſceticis Exercit.*

S. Catherinæ fama, efficit ut undique ad ipſam affluerent ægrotantes, & energumeni, quos ſanat.

Incomparabilis Catherinæ celebritas, jamjam in Eccleſiam univerſam late ſe effuderat. Undique Senas confluebant mortales, opem illius deprecaturi. Ægrotantes catervatim illuc afferebantur, & eo adducebantur energumeni; & ſicuti peccatores accedentes revertebantur converſi, ita miſeri, & ægri ſani, & conſolatione repleti redibant. Dæmones licet rebelles, ac pertinaces non audebant Sanctæ Virginis imperiis obniti, & licet infirma, & languens cogebat ſuperbos, ac impotentes ſpiritus eos deſerere, quos ſemel obſederant. Quid glorioſius eſt, quam imperare morbis, qui ne mundi quidem principibus parcunt, & in ſubditorum ſuorum numero recenſere mortalium omnium tyrannos? Narrat Evangelium Dei Filium adeo abſolutam obtinuiſſe poteſtatem in morbos, ut nullum eſſet tempus, vel locus, quo homines

ab

Digitized by Google

ab illis non liberaret. Hoc ipſum dici poteſt de ſancta Catherina; ubique, & quocumque tempore operabatur miracula; quocumque ſe conferret, nunquam poteſtas hæc ab ea recedebat: omnlaque ejus itinera aliquibus prodigiis erant connotata. *P. Senault Oratorii.*

Compendium vitæ Sanctæ hujus.

Vita Sanctæ hujus non aliud eſt profecto, quam ſeries non intermiſſa miraculorum, & ipſa quoque juge miraculum fuit. Amiſit illa guſtum, ac uſum ciborum, quibus utimur vulgo, atque ut ſupradictum eſt, Angelorum pane dumtaxat veſcebatur. Semel a Quadrageſimæ initio ad Aſcenſionem, uſque omni caruit eſca. Omnibus hiſce gratiis adeo inſignibus adjecerat Deus donum intellectus, & ſapientiæ, quapropter habita fuit tanquam ſui ſæculi Oraculum. Diverſa opera, quæ illius nomine inſcripta, ſuperſunt, præſertim vero Epiſtolæ ad Summos Pontifices, Cardinales, & Principes, ſunt eximia argumenta ſublimitatis ingenii ejuſdem, elegantiæ & eruditionis.

Inſignes gratiæ quibus a Deo fuit aucta.

Præter quam quod Dei Filius ſæpe ſuam illi aperiebat pulcritudinem ea in luce, quæ Beatorum felicitatem conſtituit, eamque iis cumulabat deliciis, quibus Angeli perfruuntur in cælis in aſpectu faciei ejus; *In quem deſiderant Angeli proſpicere.* Illam ipſam ut ita dicam, transfigurabat; illi partem gloriæ ſuæ communicabat, illam tot luminibus amiciebat, ut qui ad illam accederent, perſtringerentur. Modo illam in aerem attollebat, & videbatur oſtendere velle, corpus illius ſpiritualibus potius, quam terrenis qualitatibus conſtare, modo illam ab omnibus neceſſitatibus vitæ hujus mortalis immunem præſtabat, & quamvis hæc adhuc in terris verſaretur in anteceſſum cæleſtibus privilegiis guadebat; ac videbatur Filius Dei in arthem amoris ſui eidem ſplendorem, ac majeſtatem ſuam communicaſſe. Non eſt itaque, cur miretnur incomparabilem hanc Virginem admirationi fuiſſe univerſo orbi Chriſtiano; quoniam Salvator per exceſſum caritatis erga illam, omnia mundi admirabilia in eadem collegiſſe videbatur. *Ex Patribus Croiſet, atque Senault Oratorii.*

Pretioſa mors S. Catherinæ Senenſis.

Vita adeo excellens, ac prodigio proxima incomparabilis ſanctæ Catherinæ Senenſis nonniſi pretioſa morte concludi poterat. Simul ac ſenſit ſe mortali morbo affici, quem labores, aſſiduæque auſteritates pepererant, agon illius non aliud fuit, quam crebra ſuſpiria, quam mentis ejaculationes in Deum, quam pii in cælum conatus, atque divini amoris ardores, & relinquens omnibus ſororibus, quibus præerat, admirabile exemplum præſtantiſſimarum virtutum, curis, itineribus, laboribus, pro Dei gloria Eccleſiæque utilitate ſuſceptis, ſanctiſſimam afflavit animam proferens verba eadem, quæ Dei Filius in cruce protulerat; *In manus tuas, Domine, commendo Spiritum meum.*

Sermonis concluſio. Quo pacto Sanctam Virginem imitari valeamus.

Fructus quem mundus univerſus ex Sanctæ hujus noſtræ vita percipere poteſt, eſt, omnes ad eam imitandam vires exerere. Diverſæ conditiones vitæ præclara ibi virtutum omnium exempla reperient. Virgines ibi animadvertere poterunt, quo pacto illuſtris hæc Virgo a matre ſua enecta (quoniam illi in ſæculo nuptias comparare adnitebantur) ut ſe comeret, ornaret, & naturalis oris veneres excoleret, quibus abunde erat prædita; ubi in oratione cognovit quantum hæc vanitas diſpliceret Deo, hanc imbecillitatem tanquam grave aliquod peccatum perhorreſcens, quotannis magna cum lacrimarum copia illud confeſſa eſt. Cœnobitæ, ac Sanctimoniales ex Sanctæ noſtræ vita potuerunt colligere exempla jugis ſolitudinis, & omnimodæ averſionis a mundo, perfectæ omnium ſenſuum ſuorum mortificationis; & ſi minus poſſunt iiſdem frui cæli deliciis, quibus Virgo noſtra frui conſueverat; debent ſaltem cupere hanc cordis communicationem cum Deo, ut ſemper ſint paratiores ad obeunda ſtatus ſui munera, ejuſque voluntatem faciendam. Verum eſt, me vereri, ne vobis in tabula proponens imaginem Virginis tanta ſanctitate præſtantis, eam nequaquam exhibuerim iis coloribus, qui ad illam imitandam vos allicere valeant; & fortaſſe vita magis communis vos facilius ad imitationem excitaſſet. Sed credidi quantumvis inſignes eſſent incomparabilis hujus Virginis virtutes, illas eo facilius in praxim redigendas eſſe, quia omnes in eo verſantur quod in noſtra ſitum eſt poteſtate, & a quo noſmet diſpenſare minime poſſunt. ex eo videlicet, quod noſmet penitus Deo devoveamus. Hoc illi quotidie pollicemur; hoc Deo potiſſimum pollicentur, qui, & quæ Religioſum vivendi genus profitentur. Id unum ſatis eſt ut ad altiſſimum Sanctitatis faſtigium attollamur. Conemur igitur id adimplere, ſi camdem ſperamus felicitatem, quam incomparabilis Catherina conſecuta eſt. *Auctor recens.*

PRO SANCTI JACOBI MINORIS PANEGYRICO.

MONITUM.

I. BOna fide fateor Sanctum Jacobum Minorem hoc in loco perperam afferri juxta illud conſilium, quod re adhuc integra mihi propoſueram, initium faciendi hiſce collectaneis meis ab iis Sanctis de quibus Novum loquitur Teſtamentum. Proculdubio cum magnus iſte Sanctus fuerit frater Domini; videlicet proximus ejuſdem agnatus, a S. Paulo inter Apoſtolos relatus, atque inter eoſdem inſignis propter auctoritatem, qua pollebat, & propter pretium in quo ab ipſis Apoſtolis habebatur, ille denique, cujus in ſacro textu tanto cum honore fit mentio, profecto prætermittendus non erat, & multo minus extra mihi propoſitum ordinem collocandus. Perturbationis hujus mihi cauſſa fuit, fateor equidem nimis leviter incidiſſe in recentium quorumdam Criticorum ſententiam, qui Eccleſiæ Græcæ opinionem ſecuti, diſtinguentis S. Jacobum Alphæi unum ex duodecim, & S. Jacobum fratrem Domini, & Jeroſolymæ Epiſcopum, tanquam viros duos, ideoque Sanctum noſtrum ex numero Apoſtolorum expungentis, licet palam S. Paulus illum hac dignitate præditum memoret. Sed poſt excuſſas Latinorum rationes, hac in re a Græcis diſſentientium, credidi errorem meum mihi reparandum eſſe, ac ſequendam opinionem Bibliis magis conformem, & Sanctorum Patrum ſententiis conſonam: cum aliunde nihil nos credere cogat, alium extitiſſe Jacobum filium Alphæi præter S. Jacobum Fratrem Domini.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus argumenti Synopſis.

Alium Apoſtolorum vidi neminem, niſi Jacobum fratrem Domini. Ad Gal. 3.

SAnctus Jacobus Minor nuncupatus conſiderari poteſt ſub triplici titulo vel qualitate, quæ illum ab aliis ſecernunt; eique tribuunt locum ampliſſimum inter omnes Salvatoris diſcipulos.

Harum princeps fuit eſſe fratrem Jeſu Chriſti, videlicet proximum ejuſdem agnatum, prout Judæi loquuntur. Hoc nomen, honoriſque titulum tribuit illi Sanctus Paulus in Epiſtola ad Galatas: *Alium Apoſtolorum vidi neminem, niſi Jacobum fratrem Domini*; qua re ab iis omnibus diſtinctus fuit inter alios, qui Dei Filium ſequebantur. 1. Ob quamdam oris ſimilitudinem, quæ res illi tantam conciliabat reverentiam, ut poſt mortem Salvatoris illi, quibus non contigerat oculis ſuis intueri Deum-Hominem, peculiari ſolatio afficerentur illum conſiderantes in eo, qui animata geſtabat lineamenta ſimilitudinis ejus; eo uſque ut S. Ignatius Martyr, in Epiſtola quadam hæc verba ſcribat, unde liquet, quantum obſervantiæ, ac honoris hæc vultus ſimilitudo illi pepeliſſet: *Volo aſcendere ad partes Jeroſolymæ, & videre venerabilem Jacobum, vita, & facie Chriſto ſimilem.*

2. Ob quamdam vitæ, morumque conformitatem, quandoquidem præſtantiſſimas illius virtutes exercebat, ac ſe in actibus omnibus præbebat ſimilem divino prototypo, qui ob ejus oculos obverſabatur, ne degeneraret a ſanctitate illius, cujus frater appellabatur. 3. Per communicationem gloriæ quæ illi cedebat tamquam ex eadem progenie; atque ita honor, qui Dei Filio adhibebatur, tamquam Filio David ac ex ſobole Regum Iſrael ſeſe late effundebat in Jacobum, qui ex eadem regia ſtirpe, ac germine tamquam ejuſdem familiæ filius deſcenderat.

Qualitas altera fuit Apoſtoli; hoc enim nomine illum S. Paulus appellat in verbis ſuperius allatis: *Alium Apoſtolorum vidi neminem, niſi Jacobum fratrem Domini.* Qua in re inter veteros Apoſtolos hoc ille miſſionis privilegium conſequutus eſt, quia ſortito illi in partem obtigit civitas Jeruſalem, & reliqua Judæa, quæ præcipuum extiterat zeli Dominici objectum; quemadmodum ille ipſe dicebat: *Non ſum miſſus, niſi ad oves Iſrael.* Itaque dici poteſt ille deſtinatus fuiſſe ad triumphos Chriſti Jeſu ſervandos: *Protector ſalvationum Chriſti ſui eſt:* cum delata ipſi fuerit provincia urbem illam regendi quatenus primo ejuſdem Epiſcopo, & peculiari ejuſdem paſtori qui populum hunc aluit pabulo verbi, & exemplo virtutum ipſius; quod non prohibuit, quominus late zelum verbis extenderet in Epiſtola quam ſcribit ad omnes gentes, & quæ eſt quoddam veluti compendium omnium Evangelicorum inſtitutorum.

Ter-

Tertia denique eſt Martyris qualitas, in qua ipſe privilegium hoc nactus eſt, inter eos, qui paſſi ſunt pro nomine, & gloria Jeſu Chriſti, quia peculiari pacto pro fide mortem ſubiit; teſtimonium quippe quod illi perhibuit, fuit cauſa mortis illius; & hanc habuit cum Salvatore ſimilitudinem, quia obiit, cum pro interfectoribus ſuis deprecaretur.

II. Quidquid glorioſius dici poteſt de Sancto Jacobo Minori ad tria redigitur, ad hominis dignitatem, ad vitæ ſanctitatem, ad ejus in Eccleſiam merita.

1. Quoad hominis dignitatem, appellatur *Frater Domini*, videlicet ſecundum Judæorum ſtylum, patruelis & proxime agnatus Filii Dei. In hac qualitate dici poteſt cumulatus fuiſſe gratiis prorſus ſingularibus, evectus enim fuit ad Apoſtoli dignitatem, ac inter Apoſtolos fuit tamquam Apoſtolus Judæorum, videlicet Paſtor gregis Dominici, & ille, cui poſt Salvatorem ipſum demandata fuit peculiaris illius populi cura, quem Jeſus Chriſtus per ſe erudierat, & excoluerat.

2. Quod attinet ad vitæ ſanctitatem, vulgo juſtus appellatus fuit, velut ille, qui virtutum omnium inſignia præbuit exempla. In vita ejus majorem habuit ſimilitudinem præ ceteris cum vita Salvatoris; unde profecta eſt illa veneratio, in qua apud Chriſtifideles erat, atque etiam apud Judæos, qui reliquos Apoſtolos oderant, & perſequebantur, ſed qui hunc coluerunt propter ſanctitatem, pietatem, & in precibus aſſiduitatem; quoniam propter has omnes virtutes ani illi fas erat ingredi in Sanctuarium. 3. Magna illius in Eccleſiam merita tertium illud conſtituunt, quod conſiderari poteſt. Habebatur ille tamquam una ex columnis Orientis Eccleſiæ, quemadmodum Sanctus Paulus teſtatur. Ejus conſilio omnes in primo Concilio adhæſerunt. Doctrina, qua redundat ejus Epiſtola, eſt veluti compendium Evangelicorum dogmatum, & oſtendit zelum, quo ille accenſus fuit in fide, & divinitate J. C. aſſerenda.

III. Oſtendi poſſunt privilegia, quæ S. Jacobus nactus eſt, quatenus Frater Domini, hoc eſt proximus ejuſdem conſanguineus.

1. Peculiari Salvatoris erga ipſum Caritate condecorata favoribus, quibus auctus fuit.

2. Illi ampliſſimum collatum fuit munus illud ipſum, quod Dei Filius, quoad vixit, exercuit.

3. Illi potior collata fuit pars paſſionum Domini peculiari marty[r]io, quod habendum eſt inter maximas gratias, quas Deus conferre poſſit iis, quos majori caritate proſequitur.

Immorari poſſumus in ſola qualitate Fratris Domini, ac oſtendere.

1. Ipſum tamquam proximum ejus conſanguineum in venis habuiſſe ſanguinem Salvatoris; quæ res illi contulit oris, morum, ſtudiorumque ſimilitudinem, eique Sanguinis hujus fructum applicuit per gratias, quarum eſt tamquam fons, & quæ hac via illi communicatæ fuerunt.

2. Applicuit illi fructum ejuſdem ſanguinis concivibus ſuis quorum extitit Apoſtolus, & Paſtor, & quorum ſaluti, atque converſioni adlaboravit.

3. Hunc eumdem ſanguinem glorioſo effudit martyrio, ac teſtimonio, quod per mortem ſuam Salvatori perhibuit.

PARAGRAPHUS II.

Fontes, unde hauriri copia poteſt ad propoſitas Sermonum Synopſes exornandas, & Auctores, qui de hoc agunt argumento.

EGeſippus antiquiſſimus Chriſtianiſmi ſcriptor primus omnium retulit actiones, mortem, & martyrium S. Jacobi minoris fratris Domini. Ex hoc auctore ceteri ea, quæ ſcribunt, mutuati ſunt. Verum eſt nonnullos hæreticos in ſuſpicionem arceſſere voluiſſe hanc narrationem, ſed temere, ac nulli rationi incumbentes.

Euſebius l. 2. cap. 1. hoc ipſum iiſdem fere verbis refert, quæ res contra hæreticos Egeſippi narrationem confirmat.

Clemens Alexandrinus apud Euſebium narrat etiam S. Jacobi Martyrium, cauſſas affert, circumſtantias, & Joſephi Hiſtorici fidem.

S. Hieronymus *In Euſeb. Chronic. & in lib. de ſcript. Eccleſ.* verba facit de S. Jacobo fratre Domini, & explicat quo in ſenſu ita vocetur.

Theodoretus *in Epiſt. Pauli ad Galat.* oſtendit quo pacto Sanctus hic ſit frater, hoc eſt Salvatoris conſanguineus.

Evodius vetus auctor apud Nicephorum l. 2. cap. 3. aliique hoc ipſum dicunt.

Glicas de hoc loquitur tamquam primo Jeroſolymorum Epiſcopo, licet ab eo inter duodecim non memoretur.

S. Joannes Chryſoſtomus *Hom. 5. in Matth.* paucis deſcribit auſteram Sancti hujus vitam, & effectus mortificationum ejus.

Metaphraſtes illius edidit vitam, quæ a Surio refertur.

Surius, ad Kalendas Maji de hoc loquitur, ſed Metaphraſtis dumtaxat vitam affert.

Baronius tomo primo Annalium, & in Adnotationibus in Martyrologium.

Bolandus præter vitam Sancti hujus refert argumenta partis utriuſque in controverſia, utrum S. Jacobus dictus Frater Domini alius ſit ab eo, qui in Evangelio filius Alphæi nominatur.

Tillemontius eamdem ſolide quæſtionem agitat, & in deciſione a Bollando diſſentit.

Fleury in tomo primo Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ de hoc verba facit.

Baillet ad primum Maji tenet S. Jacobum Apoſtolum non eſſe diſtinguendum ab illo, qui Frater Domini dicitur.

Biroat in Sermone de hoc Sancto totum ejus Elogium repetit ex eo, quod fuerit cuſtos Sepulcri Dominici. Concionatores.

P. Senault Oratorii ſimul S. Philippi, & Jacobi laudes conjungit tomo primo Panegyricorum.

Auctor Elogiorum hiſtoricorum in tomo primo hoc ipſum facit.

Molinier tomo 2. de Sanctorum Feſtis, utrumque conjungit, ſed altera Sermonis pars tota ad S. Jacobum pertinet.

In Specimine Panegyricorum tria adſunt compendia ſermonum de duobus iiſdem Sanctis.

P. Novet in vita Jeſu Chriſti in Sanctis ſuis meditationem habet de Sancto Jacobo Kalendis Maji.

P. Croiſet *in Aſceticis Exercit.* pro Menſe Majo paucis colligit quæcumque dici poſſunt de Sancto Jacobo.

PARAGRAPHUS III.

Loci, exempla, figuræ, & applicationes Scripturarum huic argumento.

Loci, qui ad hunc Sanctum pertinent.

ALiorum Apoſtolorum vidi neminem niſi Jacobum fratrem Domini. Ad Gal. 3.

Cum agnoviſſent gratiam, quæ data eſt mihi, Jacobus & Cephas, & Joannes, qui videbantur columnæ eſſe, dexteras mihi dederunt, & Barnabæ ſocietatis. Ad Galat. 2.

Poſtquam tacuerunt, reſpondit Jacobus, dicens: viri fratres, audite me. Propter quod ego judico non inquietari eos, qui ex gentibus convertuntur ad Deum. Act. 15.

Deinde viſus eſt Jacobo, & pluſquam trecentis fratribus. 1. Cor. 15.

Jacobus Dei, & Domini noſtri Jeſu Chriſti ſervus; Frater autem Jacobi. Epiſt. Jud.

Maria Mater Jacobi Minoris. Marc. 15.

Loci, qui ad ipſum applicari poſſunt.

TAlis decebat, ut nobis eſſet Pontifex, Sanctus, impollutus, ſegregatus a peccatoribus. Hebr. 7.

Diſcite a me, quia mitis ſum, & humilis corde. Matth. 11.

Mortificationem Jeſu in corpore noſtro circumferentes, ut & vita Jeſu manifeſtetur in corporibus noſtris. 2. Corint. c. 4.

Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Matth. 6.

Qui Chriſti ſunt carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis, & concupiſcentiis ſuis. Ad Galat. 5.

Propter te mortificamur tota die; æſtimati ſumus ſicut oves occiſionis. Pſalm. 43.

Qui odit animam ſuam in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam. Joann. 12.

In lege Domini voluntas ejus, & in lege ejus meditabitur die ac nocte. Pſ. 1.

Ille erat lucerna ardens, & lucens. Joann. 5.

Vinum, & ſiceram non bibet. Luc. 1.

Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Joann. 15.

Addimus hoc loco verba ipſa ex Epiſtola Catholica S. Jacobi, quæ complectitur præcipuas veritates morales Chriſtianæ Religionis.

OMne gaudium exiſtimate fratres, cum in varias tentationes incideritis, ſcientes, quod probatio veſtra fidei patientiam operatur. Epiſt. S. Jacobi c. 1.

Si quis veſtrum indiget ſapientia, poſtulet a Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei. Ibidem.

Beatus, qui ſuffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromiſit Deus diligentibus ſe. Ibidem.

Glorietur frater humilis in exaltatione ſua, dives autem in humilitate ſua. Ibidem.

Omne datum optimum, & omne donum perfectum deſurſum eſt, deſcendens a Patre luminum, apud quem non eſt transmutatio, nec viciſſitudinis obumbratio. Ibid.

Sit autem omnis homo velox ad audiendum, tardus ad loquendum, & tardus ad iram. Ibid.

Eſtote autem factores verbi, & non auditores, fallentes voſmetipſos. Ibid.

Si quis auditor eſt verbi, & non factor, comparabitur viro conſideranti vultum nativitatis ſuæ. Conſideravit enim ſe, & abiit, & ſtatim oblitus eſt, qualis fuerit. Ibid.

Si quis putat ſe Religioſum eſſe, non refrenans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, hujus vana eſt Religio. Ibid.

Nolite in perſonarum acceptione habere fidem Domini noſtri Jeſu Chriſti. Ibid. c. 2.

Sic & fides, niſi habeat opera, mortua eſt in ſemetipſa. Ibid.

Unuſ-

Vir duplex animo inconſtans eſt in omnibus viis ſuis. Cap. 1.

Nemo cum tentatur, dicat, quoniam a Deo tentatur; Deus enim intentator malorum eſt: ipſe autem neminem tentat. Ibid.

Unuſquiſque vero tentatur a concupiſcentia ſua abſtractus, & illectus. Ibid.

Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, & heredes regni? Idem c. 2.

Quicumque totam legem ſervaverit, offendat autem in uno, factus eſt omnium reus. Ibid.

Quid proderit, fratres mei; ſi quis dicat fidem ſe habere, opera autem non habeat? Ibid.

Si quis in verbo non offendit, hic perfectus eſt vir. Idem cap. 3.

Lingua ignis eſt, univerſitas iniquitatis &c. Idem cap. 3.

Ubi zelus, & contentio, ibi inconſtantia, & omne opus pravum. Idem.

Petitis, & non accipitis, eo quod male petatis: ut in concupiſcentiis veſtris inſumatis. Idem c. 4.

Neſcitis quia amicitia hujus mundi inimica eſt Deo: quicumque voluerit amicus eſſe ſæculi hujus, inimicus Dei conſtituitur. Ibid.

Qui detrahit fratri, aut qui judicat fratrem, detrahit legi, & judicat legem. Ibid.

Ante omnia autem nolite jurare neque per cœlum, neque per terram, neque aliud quodcumque juramentum &c. Idem c. 5.

Multum valet deprecatio juſti aſſidua. Ibid.

Loci Biblici, qui S. Jacobo convenire poſſunt quatenus Apoſtolo, Epiſcopo Jeroſolymitano, Martyri, & Doctori.

LUx orta eſt Juſto, & rectis corde lætitia. Pſ. 96.

Nimis honorati ſunt amici tui, Deus, nimis confortatus eſt principatus eorum. Pſ. 138.

Vivit Dominus, quia quodcumque dixerit Dominus, hoc loquar. 3. Reg. 22.

Dominus dedit mihi linguam eruditam, ut ſciam ſuſtentare eum, qui laſſus eſt. Iſaiæ 50.

Requieſcet ſuper illum ſpiritus ſapientiæ, & intellectus, ſpiritus conſilii, & fortitudinis, Spiritus ſcientiæ & pietatis, & replebit eum ſpiritus timoris Domini. Iſaiæ 11.

Sicut erudit filium ſuum homo, ſic Dominus Deus tuus erudivit te. Deuteronom. 8.

Potius ite ad oves, quæ perierunt domus Iſrael, Matth. 10.

Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. Idem Ibidem.

Ego dabo vobis os, & ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere, & contradicere omnes adverſarii veſtri. Luc. 21.

In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras. Idem ibid.

Vobis datum eſt noſſe myſteria regni cælorum. Matth. 13.

In hoc clarificatus eſt Pater meus, ut fructum plurimum afferatis, & efficiamini mei diſcipuli. Joann. 15.

Venit hora, ut omnis, qui interficit vos, arbitretur obſequium ſe præſtare Deo. Joann. 16.

Ipſe palam faciet diſciplinam doctrinæ ſuæ, & in lege teſtamenti Domini gloriabitur. Eccli. 39.

Dabo vobis Paſtorem juxta cor meum, & paſcet vos ſcientia, & doctrina. Jerem. 3.

Mea doctrina non eſt mea, ſed ejus, qui miſit me. Joann. 7.

Filii Sion exultate in Domino, quia dedit vobis Doctorem juſtitiæ, & deſcendere faciet ad vos imbrem matutinum. Joel. 2.

Omnis populus venit ad eum, & ſedens docebat eos. Joann. 8.

Sicut Paſtor gregem ſuum paſcet, & in brachio ſuo congregabit agnos. Iſaiæ 40.

Qui miſericordiam habet, docet, & erudit quaſi Paſtor gregem ſuum. Eccli. 18.

Ego ſum Paſtor bonus: bonus Paſtor animam ſuam dat pro ovibus ſuis. Joann. 10.

Ego ſum Paſtor bonus: & cognoſco oves meas, & cognoſcunt me meæ. Idem ibid.

Oves meæ vocem meam audiunt; & ego cognoſco eas, & ſequuntur me. Idem ibidem.

Qui fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, & ſoror mea, & mater eſt. Marci 3.

Signa Apoſtolatus mei facta ſunt ſuper vos, in omni patientia, in ſignis, & in prodigiis, & virtutibus. 2. Corinth. 12.

Exempla, & Figuræ ex Scripturis deſumptæ.

S. Jacobus Epiſcopus Jeroſolymitanus conferri poteſt cum Propheta Amos.

SAnctus Jacobus cum Judæorum populo ita ſe geſſit ut olim Amos Propheta, qui cum maximo dolore confectus videret carnivoras belluas undique irruere ſuper gregem ſuum, procuravit ſaltem quoad potuit, majorem illius partem tueri. *Quomodo ſi eruat paſtor de ore leonis duo crura, aut extremum auriculæ: ſic eruentur filii.* (*Amos.* 3.) Simili ratione S. Jacobus Prophetæ zelum, atque dexteritatem imitatus, videns partem unam occalluiſſe, conatus exerit ſuos ut alteram in tutum adducat. Zelo ejus reſpondit eventus, & ſingulari Dei gratia ſpem ipſam ſuperavit. Lenitas ejus, gravitas, oris affabilitas, patientia in perſecutionibus, humilis ſubmiſſio in adverſis, integerrimæ juſtitiæ celebritas, virtutis eminentis fama, & bonus odor ſanctitatis, qui late in omnem Jeroſolymam ſe effuderat, dociles præbuerunt Sancti hujus Apoſtoli documentis populos ſuapte natura indociles, & ſi minus potuit eximiis virtutibus ſuis, & acribus adhortationibus totum Filii Dei gregem tueri, magnam ſaltem illius partem ſervavit.

S. Jacobus multum habet ſimilitudinis cum S. Joanne quoad mores, vivendi genus, & officium.

S. Jacobus minor fuit alter Joannes Baptiſta, quoniam perfectam habuit ſimilitudinem cum Sancto hoc Jeſu Chriſti præcurſore. Per traditionem in pluribus Eccleſiis creditur hic ab utero matris ſanctificatus fuiſſe, ut olim Jeremias Propheta, & ſanctus idem Baptiſta. Sanctitati animæ hujus Apoſtoli reſpondebat ſanctitas corporis, quoniam non ſecus ac Sanctus Præcurſor, toto vitæ ſuæ tempore perfectam ſervavit continentiam juxta S. Epiphanii teſtimonium; auſteritas vitæ eadem prorſus erat, ita ut quicumque eum viderent, ſtatim admirarentur, Nunquam carnem guſtavit, nunquam vinum bibit, nec ſiceram, neque alios id genus liquores, qui afferre valent ebrietatem. Leguminibus veſcebatur; aqua ſimplex potum illi præbebat, vel ſi quid potui immiſcebatur, erant lacrimæ, quas devotionis pietas jugiter ex ejus oculis eliciebat. Lineis dumtaxat veſtibus induebatur; nudis incedebat pedibus, neque balneis utebatur, licet mos hic in Oriente obtineret. Jugis erat ejus oratio; anima ejus ſemper in Deum erat elevata. Genua illius orando occalluerunt, & S. Jo: Chryſoſtomus teſtatur frontem illius callum obduxiſſe, facie enim in terram demiſſa orare conſueverat. Vita hæc adeo ſancta talem illi celebritatem fecerat, ut ſicut omnes in deſertum ſeſe conferebant Sanctum Joannem Baptiſtam de vitæ ratione inſtituenda conſulturi, ita omnes undique ſanctum hunc Apoſtolum conſulebant in rebus dubiis vel arduis tamquam Oraculum; & ſi S. Joannes effecit, ut Salvator cognoſceretur in Mundo, tunc cum inter homines verſabatur, S. Jacobus conabatur perſuadere ſummis æque ac imis, hunc eſſe hominem crucifixum, quem ſequi oportebat, & qui vere filius erat Dei, quemadmodum S. Joannes prodiderat.

S. Jacobus minor comparatur quarto illi, qui cum tribus pueris viſus eſt in fornace Babylonis.

In tertio Danielis Prophetæ capite legimus, poſtquam tres pueri Hebræi conjecti fuerant ad Nabuchodonoſor imperium in fornacem, cumque Regi nuntiatum fuiſſet, illos inter flammas innocuos alacriter deambulare, hoc nuntio ſtupefactum voluiſſe fieri oculatum hujus prodigii teſtem. Sed illius ſtupor magis magiſque percrebuit, ubi inter illos quartum deprehendit, memorat Scriptura, ſimilem filio hominis. Quid hoc S. Jacobo Minori convenientius? Tres illi Hebræorum pueri erant Sancti Petrus, Jacobus, & Joannes in tribulationum fornace poſiti, præſertim vero poſt obitum Redemptoris, & noſter Apoſtolus, qui & ipſe erat in illa fornace, eſt ille quartus ſimilis filio hominis videlicet Salvatori, qui ſe ipſum in Scripturis tali nomine appellat. Et profecto Sanctus hic vir præ ceteris hoc habebat ſingulare, quod facie ſimilis eſſet filio Dei; tantaque erat hæc ſimilitudo, ut Judas proditor veritus, ne Judæi hunc pro Jeſu Chriſto caperent; dedit illis in ſignum oſculum crudele, ut eum traderet in manus eorum. Sed illum etiam magis glorioſa ſimilitudine imitatus eſt, morum videlicet integritate, & puritate, nec non vitæ Sanctitate, quam populus ita admirabatur, & venerabatur, ut catervatim homines ad illum confluerent tamquam ad Salvatorem ipſum, cum adhuc viveret, ut fimbriam veſtimentorum ejus attingerent. Tanta erat opinio, quæ de illius virtute, ac Sanctitate percrebuerat, ut ille ſibi Juſti nomen promeruerit, nomen, quod adeo digne replebat, ſicuti in omnibus imitabatur filium Dei zelo ſalutis hominum, Evangelii prædicatione, caritate erga egenos, & miſeros, ceteriſque Boni Paſtoris officiis, quibus adeo egregie perfunctus erat Paſtor ille bonus, qui pro ovibus ſuis animam dederat.

S. Jacobus nullum habuit ante ſe, quem imitaretur. Sed ipſe fuit aliis exemplo.

Non ſunt ultra duodecim Hebræorum Patriarchæ, ex quibus tot deſcenderunt progenies, in quibus inventi fuerunt duodecim mille ſignati. Non ſunt amplius duodecim lapilli Sacerdotalibus Aaronis indumentis aſſuti. Non ſunt amplius duodecim Principes delecti, ac ſeparati ex Tribubus a Moyſe illorum Capite. Figuræ iſtæ pertranſierant; eminus deſignabant nobis duodecim Apoſtolos, qui cælis plures inſeruere prædeſtinatos, quam duodecim Patriarchæ per ſuam fecunditatem. S. Jacobus quodammodo vexillum extulit inter Apoſtolos, tum ut illos excitaret, tum ut illis eſſet exemplo, oſtendendo per prudens regimen primæ illius Eccleſiæ cui præerat, quomodo illis aliæ terrarum Eccleſiæ regendæ eſſent, Jeroſolymitana, cui S. Jacobus præerat, prima inſtitutio fuit, juxta quam reliquæ Eccleſiæ erant adminiſtrandæ. Prudentia, modeſtia, zelus, Caritas hujus Paſtoris erat veluti fons, ex quo illi hauſerunt, ut alibi odorem earumdem virtutum Apoſtolicarum effunderent. Dicere poterat aliis Apoſtolis, qui mundum integrum ſibi erant diviſuri, ut ibi Salvatoris regnum conſtitueret: *Inſpice, & fac ſecundum exemplar, quod tibi in monte monſtratum eſt.*

Privilegia peculiaria quæ habebat S. Jacobus, ob hac Salvatoris cognationem.

Primus laudum fons, quæ hominibus tribuuntur, plerumque ex generis nobilitate deſumitur; ſi præſertim a nobilibus familiis ortum duxerit, quæ vel ob præclaras virtutes ſuas, & recte facta inclaruerint, idque ex triplici cauſa. Primum, quia genus idem ſortiti ſunt, & mundus opinatur, conſanguinitatem, ac affinitatem eſſe gloriæ quamdam communicationem. Secundo, quia illi, qui ex eadem exiſtunt familia, creduntur eadem habere ſtudia; & ſecum offerre characterem ſimilitudinis in mente, atque ingenio. Tertio, quia amicitia, quæ vulgo a natura proficiſcitur, efficit hæc ſympathica fœdera, per quæ aliorum bona ad alios ſe extendant. S. Jacobus minor ſatis felix fuit, eo quod per naturalem cum Filio Dei affinitatem, in ordine cum naturali a

tum

tum morali, tum gratia; in quo affinitas iſta ſuum habet terminum, tres hic prærogativas conſequuturus eſt.

Hæc diviſa cognatio certa præſumptio eſt perfectæ ſimilitudinis S. Jacobi hujus Apoſtoli cum Filio Dei.

Diverſi unius Familiæ rami diverſis euripis ex eodem fonte manantibus comparantur. Atque eadem in fonte ſuis, antequam in rivos plures dilaberetur; atque tunc etiam cum diviſa eſt, ſervat adhuc aliquid ex prima unione; ſemperque retinet eaſdem rationes in canalibus, in quos ſe ſe effudit. Similiter dicere poſſumus Patres, & Avos, qui primi ſunt familiæ fontes, in ſemet colligere ſanguinem in filios, poſterosque effundendum; qui tamen in hac diviſione eaſdem, quas ante, rationes conſervat, & dici poteſt, cum ſemel conjunctus fuerit in communi vitæ illorum fonte, eumdem ſemper permanere. Ita nobis perſuaſum eſt, ſanguinem pro Redemptoris familia deſtinatum primum fuiſſe in Sanctis Joachim, & Anna, hinc in rivulos duos diviſum fuiſſe, cujus alter miraculoſe fluxit in venas puriſſimas Sanctiſſimæ Virginis, ut inde in illas Jeſu Chriſti difflueret; alter vero tranſiit in venas Mariæ, quæ fuit uxor Cleophæ (ac deinceps Alphei) ut in venis S. Jacobi minoris manaret. Quibus poſitis inferre poſſumus parentum virtutes cum ſanguine ad filios eorum migrare. Cum S. Jacobus, Beatiſſima Virgine excepta, propius, quam quilibet alius cognatione attigerit Salvatorem, hinc ſequitur ipſum eadem habuiſſe ſtudia, & perfectius virtutes Jeſu imitatum fuiſſe, cum tot, & adeo perfectas cum divino Salvatore rationes habuerit.

Applicationes quorumdam locorum Biblicorum huic argumento.

Profeſſio S. Jacobi virtutis in Epiſcopatu ſuo.

Talis decebat, ut nobis eſſet Pontifex, ſanctus, innocens, impollutus, ſegregatus a peccatoribus. Hebr. 7. S. Jacobus ad ſublime Epiſcopatus officium vocatus, juxta divinum exemplar fuit Pontifex innocens, impollutus, ſegregatus a peccatoribus, & ſi minus ſine peccato conceptus fuit, Sanctus Hieronymus, & S. Epiphanius teſtantur, illum in matris utero ſanctificatum fuiſſe. Salvator Philippo dixit; *Philippe, qui videt me, videt & Patrem meum;* (*Joann.* 14.) ſed dicere poſſumus, S. Jacobum Fratrem Domini tantam cum illo habuiſſe conformitatem, ut qui Diſcipulum videbat, perfectam Magiſtri videret imaginem. Id peperit in Sancto Ignatio Martyre ſanctam curioſitatem proficiendi Jeroſolymam ad Venerabilem hunc Apoſtolum oculis ſuis uſurpandum, qui & oris lineamentis, & vitæ virtutibus Salvatori ſimili erat. Potiſſimum vero ſimilis illi ſpiritu ſuavitatis, & pacis. Dei Filius ſibi in characterem optavit lenitatem: *Diſcite a me, quia mitis ſum.* (*Matth.* 11.) Pacavit omnia, & cum Patre homines reconciliavit. Hæc ſuavitas & hic pacis amor in S. Jacobo enituerunt. Hic ſedavit turbas in ipſis Eccleſiæ incunabulis obortas, & exoneravit populos pondere circumciſionis, & legis Judaicæ, ut ſpiritu omnes conjungeret. Sed magis glorioſa ex conformitatibus ejus cum Jeſu Chriſto fuit heroica illa oratio, quam ad exemplum Jeſu Chriſti effudit pro inimicis ſuis; cum de prælata turri devolutus in præceps ſuo aſperſus cruore, ſurrexit, & Deum pro illis deprecatus eſt, a quibus ſibi adeo tetra mors inferebatur; uſus iiſdem verbis, quæ uſurpaverat Jeſus Chriſtus pro carnificibus ſuis, conatus eorum excuſare ſævitiam, & crimen rejicere in ignorantiam; *Ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt.*

S. Jacobus dupliciter fuit Filio Dei ſimilis corpore, & ſpiritu.

Quos præſcivit, hos & prædeſtinavit conformes fieri imagini filii ſui. Rom. 8. Cum S. Paulus ait, Æternam Patrem prævidiſſe futurum, ut omnes prædeſtinati ſimiles forent imagini filii ſui; non intelligit de oris ſimilitudine, ſed virtutum, ac morum: hoc tamen nihil imminuit debitam laudem Sancto Jacobo Minori, ſed potius novum illi decorem addit, quandoquidem inter omnes Sanctos gloriari poteſt, quod duplicem habeat cum Salvatore mundi ſimilitudinem, cum propter eximias virtutes, tum propter ſimilia oris lineamenta: & ſi de fide eſt corpora noſtra eadem reſurrectura, & cum iiſdem lineamentis, quæ nos in hac vita mortali a fratribus noſtris ſecernunt; quod decus, & gloria futura eſt Sancti Apoſtoli noſtri, qui in generali reſurrectione inter reliquos Apoſtolos apparebit, corpore toto ſimillimus Judici Univerſorum, & anima ornata omnibus illis virtutibus, quibus glorioſus ille prototypus inclaruerat!

Aſſidua Oratio Sancti hujus.

Multum valet deprecatio juſti aſſidua. Epiſt. Jacobi 5. S. Jacobus præbuit nobis exemplum, non ſolum perſeverantiæ in oratione, verum etiam ejus obſervantiæ, & obſequii, quibus nobis accedendum eſt ad Deum preces noſtras oblaturis. Jugis erat oratio illius, & ex hoc fonte hauriebat tot gratias Magnificentiæ Dei noſtri. Noctu modicum temporis ſpatium ſomno, & requieti tribuebat: interdiu vero adeo parum ceſſabat, ut diceres, orationem ejus nullam admiſiſſe interpellationem, ipſumque oblitum fuiſſe omnium corporis neceſſitatum, ut huic uni ſpiritus actioni vacaret. Dicimus jam autem genuum ejus ad inſtar cameli occaluiſſe, adeo erat aſſiduus in oratione, cumque ille ut plurimum oraret facie in terram demiſſa David imitatus: *Adhæſit pavimento anima mea:* (*Pſalm.* 118.) S. Chryſoſtomus narrat frontem ejus callum abduxiſſe æque ac genua, certiſſima jugis ejuſdem orationis argumenta: quod ille didicerat a Divino Inſtitutore apud S. Lucam dicente: *Oportet ſemper orare, & nunquam deficere.* (*Luc.* 18.) Hoc orandi genere S. Apoſtolus palam nos docet, quanta reverentia non et afferre debeamus Deo; & S. Ambroſius multo poſt inquit, humilitate noſtra commendari orationem, efficique ut ſit Domino acceptior, *Humilitas orationem commendat.* (*Ambroſius de Cain & Abel.*) Et ſane quonam obſequii ſenſu ad Dei Majeſtatem debemus accedere, cum eidem noſtras neceſſitates ſumus ſignificaturi? *Loquar ad Dominum, cum ſim pulvis, & cinis.* (*Geneſ.* 18.) Propheta quidam ajebat. Immo ex Apoſtoli conſilio hinc fidelis incipere debet orationem ſuam, videlicet per actum fidei; Deum adeſſe, ut noſmet animo, ac mente colligamus, ac illud præ nobis feramus obſequium, quod poſtulat præſentia Dei quocum loquimur. S. Rex David humilitatis & nihili ſui ſenſu adductus neſciebat quem corporis habitum in oratione ſua tenere poſſet ad tenuendum altiſſimum illud obſequium, quo Deum ſuum verebatur; voluiſſet ſe in pulvere trahi, ventre in terram abjecto cum purpura, & omni regio cultu repere, ac in abyſſum ſe demittere, nullum reperiens ſitum ſatis humilem, unde adeo ſublimem Majeſtatem alloqui poſſet. *Humiliata eſt in pulvere anima noſtra, & conglutinatus eſt in terra venter noſter.* (*Pſalm.* 43.) Ecce autem unum ex plurimis locis, ubi crebro deſumus in precibus noſtris, quod illas non conjungimus cum reverentia non ſolum exteriori, quam loci circumſtantiæ permittere poſſunt, ſed potiſſimum interiori; idque eo quod non induimus ſenſus dignos magnitudine illius, ad quem ſumus locuturi. Sæpe ipſi noſmet non audimus, S. Auguſtinus ait, quomodo vero audiri volumus a Deo? Undenam hoc frigus, hæc ignavia, hæc tædia, hæ mentis evagationes, & mentis carentia in orationibus noſtris? Niſi quod non advertimus animum ad illius Majeſtatem, cum quo loquimur? Si mens noſtra repleta eſſet magnitudine Dei, eſſemus ne adeo frigidi in affectibus noſtris, adeo errabundi in noſtris cogitationibus, adeo languidi in deſideriis, adeo inconſtantes in ſuſceptis conſiliis?

Speciale S. Jacobi privilegium, quod oſtendit meritorum ejus magnitudinem.

Do tibi partem extra fratres tuos. Geneſ. 48. Hæc verba protulit Jacob Patriarcha allocutus Joſeph filium ſuum, ut illi peculiarem teſtaretur benevolentiam, tamquam filio de ſe optime merito. Hoc eodem pacto uſus eſt Mundi Salvator erga S. Jacobum; teſtaturus huic Apoſtolo ſingularem amorem, quo illum proſequebatur, & quem reipſa illi oſtendis, cum univerſum terrarum orbem diviſit Apoſtolis unicuique partem aſſignans, antequam ab illis abiret, rediturus ad Patrem, S. Hieronymus inquit, (*S. Hieron. in Epiſt. ad Galatas.*) peculiariter commendavit S. Jacobo Jeroſolymitanam Eccleſiam, pro qua tot labores, atque adeo mortem ipſam ſubierat, illum ſufficiens in Sedem ſuam, tamquam verum fratrem. Reliquit illi Eccleſiam hanc tamquam dilectam Sponſam, ut per illum ſpirituales filios adquireret, poſt deceſſum ſuum, atque ut hoc ipſo pacto legem repleret. Itaque S. hic Apoſtolus (*In Actor. hom.* 3.) conſiderari poteſt tamquam Epiſcopus Jeroſolymitanus ſtatim poſt Aſcenſionem Filii Dei, qua in re S. Joannes Chryſoſtomus ejus celebrat modeſtiam, eo quod tunc de S. Mathiæ electione verba non facit. Alii Apoſtoli non minorem modeſtiam teſtati ſunt erga Sanctum noſtrum, illi concedentes ſine ulla diſputatione locum adeo inſignem, & qui melius S. Petro convenire videbatur, ſi Salvator quin illi Sedem Jeroſolymitanam conferret, eumdem minime conſtituiſſet totius Mundi Doctorem. Apoſtolus noſter citra invidiæ ſenſum viderat, Dominum ipſi prætuliſſe pluribus in locis Sanctos Petrum, Jacobum Majorem, & Joannem, quamquam illius fratres non eſſent, ut ipſe; ita æquo tulerunt animo tres iſti Apoſtoli Jacobum juſtum in Jeroſolymitanum Epiſcopum conſecrari; neque hunc ſibi honorem depopoſcerunt, prætereuntes inſigna beneficia, quibus a Domino noſtro aucti fuerant. Ita prima illa Eccleſia erat veluti Cælum novum, ubi nulla regnabat contentio, nulla zelotypia, quæ nonnunquam gliſcebant inter Apoſtolos antequam Jeſus Chriſtus pro illis, & pro omnibus hominibus ſanguinem ſuum effudiſſet.

Qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in Cælis eſt. Matth. 10. Poſt obitum Salvatoris Mundi Judæi omnino delere cupientes memoriam, & Religionem Chriſtianam, nihil invenerunt aptius, & efficacius, quam cogere S. Jacobum, ut negaret Dei Filium, ac illius fidem abdicaret. Hac de cauſſa arceſſitum illum coram univerſo populo, quem ſciebant virtute illius eſſe præventum; licet eorum nonnulli bona agerent fide, cum illo conqueſti ſunt, quod populus aberraret in iis, quæ ad Jeſum de Nazareth pertinebant, eumque Chriſtum eſſe putabant, per ſimulationem ſubjicientes, illius intereſſe talem errorem excutere a populo, qui ab illius ore pendebat, magnamque in illo fiduciam repoſuerant. Dixerunt enim illi; te agnoſcimus hominem juſtum, verum, ſine dolo, ſine calliditate. Coegerunt igitur illum, ut ſuper Templi gradus aſcenderet, quo cum aſcendiſſet, unde omnes illum loquentem audire poſſent, dixerunt illi: Dic tu, vir juſte, quid nobis credendum ſit de Jeſu, qui fuit crucifixus; tuæ quippe ſententiæ, ac teſtimonio adhærebimus. Tunc dixit illis Jacobus: Audite teſtimonium, quod veritati perhibiturus ſum. Hic Jeſus Filius hominis, de quo loquimini, in Cælis eſt, ſedens ad dexteram Majeſtatis Dei, unde aliquando tamen venturus eſt in nubibus Cæli ad homines judicandos. Hic ille Meſſias eſt, quem expectaverunt Patres veſtri, & in quo tota ſita eſſe debet fiducia noſtra, & ſpes Iſrael. Teſtimonium hoc tam inſigne, quod Apoſtolus veritati perhibuit, Scribas & Phariſæos ita excæcavit, ut furore pleni, lumen adeo nitens ſuſtinere minime valentes, illum de templi vertice deturbarint. Per invidiam ergo Sanctus hic factus eſt Martyr veritatis.

PA-

PARAGRAPHUS IV.

Loci Sanctorum Patrum aliorumque Auctorum, qui huic argumento congruere poſſunt.

V*Olo aſcendere ad partes Jeroſolymæ, & videre ſanctum.* S. Ignatius Martyr.

Jacobus Frater Domini cognomento Juſtus, de utero matris Sanctus fuit; vinum & ſiceram non bibit, carne abſtinuit, nunquam tonſus eſt, nec unguento nec balneo uſus eſt. Hieron. de Scriptor. Eccleſiaſt.

Huic ſoli in ſancta licebat ingredi. Idem ibidem.

Aſſiduitas orandi ita callum genibus obduxerat, ut duritie cameli pellem imitaretur. Idem ibidem.

Jacobus, qui videbatur columna Eccleſiæ, una contentus eſt Jeroſolyma, Petro univerſitatem cedens. S. Bernardus lib. 2. de conſideratione c. 8.

Jacobus confractis cruribus jacens ſemivivus manus tendebat ad Cœlum, Deumque pro illorum ſalute precabatur his verbis: Ignoſce eis, Domine, quia neſciunt quid faciant. S. Hieron. loco citato.

Tanta erat Jacobi vitæ ſanctitas, ut fimbriam veſtimenti ejus certatim homines cuperent attingere. Eccleſia in hujus Sancti Officio.

Inter noctem, & diem nullum erat ei diſcrimen, ſed noctu quoque lucis obtinebat opera. Metaphraſtes in rebus geſtis hujus Apoſtoli.

In hoc maxime eluxit S. Apoſtoli humilitas, quod cum ei liceret ſe ipſum vocare Apoſtolum, aut Epiſcopum, aut fratrem Domini, tantum dixerit ſe ſervum Chriſti. Idem.

Tantam laudem virtutis, etiam apud eos, qui non erant initiati myſteriis pietatis, fuit aſſecutus, ut nonnulli quoque conſcripſerint ejus Martyrium. Idem.

Loci Sanctorum Patrum, qui illi poſſunt applicari.

M*Ihi optabilius eſt mala pati pro Chriſto, quam honorari pro Chriſto; hæc eſt gloria, quæ omnia exuperat.* S. Chryſoſt. in Epiſt. ad Epheſios.

Pretioſa mors hæc eſt, quæ emit immortalitatem pretio ſui ſanguinis, quæ accepit coronam de conſummatione virtutis. S. Cyprianus in Epiſt. ad Martyres.

Quid glorioſius, quidve felicius ulli hominum poterit ex divina dignatione contingere, quam inter ipſos carnifices interritum confiteri Dominum Deum? Idem ibidem.

Diſce reliquarum gratiarum copiam omnem tanquam in capite, in Apoſtolatu reſidere. S. Chryſoſtom. ſerm. de Apoſtol.

Vides faſtigium dignitatum? Vides Apoſtolum ſublimem ſedere, nec ullum ipſum præcedere, aut ſublimiorem illo eſſe? Primum enim Apoſtolos dicit Paulus, 2. Prophetas; 3. Doctores: & Paſtores, &c. .... neque vero tantum principatus cæterarum dignitatum eſt Apoſtolatus, ſed etiam radix, & fundamentum. Idem ibidem.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologicis fontibus hauriri poſſit in hoc Argumento?

S. Jacobus habuit perfectiſſimam ſimilitudinem cum Filio Dei.

L*Icet creata omnia aliquam exprimant Dei perfectionem, & in fronte gerant imaginem aliquorum divinorum attributorum, tamen divinum dumtaxat Verbum eſt perfecta imago Dei, quia Filius eſt imago & figura ſubſtantiæ ejus, in quo inhabitat plenitudo divinitatis. (Hebr. 1. Coloſſenſ. 2.)* Homines ſunt creaturæ Dei, ſed non ſunt ejus filii per creationem. Sed Pater Æternus per incarnationem oſtendit ſuam paternitatem, & Filius, qui unicus erat in ſinu Patris ſui, voluit habere fratres per adoptionem; In conjugium autem duxit humanitatem noſtram, & in omnibus, ſcelere excepto, factus eſt ſimilis nobis. Sed licet juſti omnes ſint Filii Dei per gratiam, confitendum eſt titulum hunc glorioſum illis convenire qui in ſe ipſis per ſanctitatem, ac fidem exprimunt naturam Jeſu Chriſti: *Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri his, qui credunt in nomine ejus. (Joann. 1.)* Secundo illis, qui ſunt Pacifici, *Beati pacifici; quoniam Filii Dei vocabuntur.* 3. Diligentibus inimicos: *Orate pro perſequentibus vos, ut ſitis Filii Dei. (Matth. 5.)* Si quis autem perfectam habuit cum Dei Filio tribus hiſce modis ſimilitudinem; hic certe fuit S. Jacobus Minor, cujus tanta erat integritas, & innocentia, ut vulgo ſanctus, & juſtus appellaretur, & qui adeo erat pacificus, ut quæcumque illi accidierint adverſa, ſemper eſſet animo æquo conſtanti; & qui denique Salvatorem ipſum imitatus eſt, Deum orans pro iis, a quibus mors adeo crudelis ſibi inferebatur. (*Ibidem.*)

S. Jacobus fuit vere martyr quia non ſolum mortem ſubiit, ſed propter J. C. cauſſam illam ſubiit.

Cauſſa propter quam ſubitur Martyrium multum magis ad illud confert, quam pœna: namque ut S. Auguſtinus ait: *Martyres non facit pœna, ſed cauſſa.* Profecto ſi cruciatus tantum conſiderarentur, inter Sanctos referendi eſſent omnes illi, qui paſſi ſunt, & ipſi etiam nocentes, qui in ſuppliciis ſuis aliquid conſtantiæ præſetulerunt. Dæmonibus etiam non defuerunt homines, qui eorum cauſſam ſuſtinuerunt, & qui mortem obierunt, ut ea aſſererent mendacia, quæ viventes docuerant. Ambitio ſua habet mancipia, quæ pro vanitate perferunt, quæ Martyres ad tuendum veritatem ſuſtulerunt, & avaritia licet infamis, ſuas tamen victimas habet, quæ propter ſuas utilitates immolantur, neque abnuunt periculo objicere vitam ſuam, ut opes ſuæ tueantur. Oportet igitur, eum, qui Martyrii coronam adquirere velit, pro nomine, & gloria Filii Dei pati, effundere ſanguinem ſuum, paratumque eſſe ad vitam pro fide, ac religione amittendam. Sed ſi quis vere meretur glorioſum Martyris nomen, hic proculdubio eſt S. Jacobus Apoſtolus, quia nulla ipſi defuit ex iis qualitatibus, quæ verum Martyrium efficiunt, & quia non ſolum mortem ſubiit, ſed eam ſubiit, ut Salvatoris ſui cauſſam tueretur.

Satis non fuit S. Jacobo diligere J. C. ex corde, ſed ore quoque nomen ejus confeſſus eſt.

Confeſſio eſſentialis eſt pars Martyrii, quæ ſi deſit, verum non eſt Martyrium, neque ſufficit Deum ex corde diligere, niſi & ore illum confiteamur. *Corde creditur ad juſtitiam, ore autem fit confeſſio ad ſalutem*, inquit Gentium Apoſtolus. Confeſſio igitur martyrii principium eſt, ſicut mors ejus eſt concluſio. Hoc alte perſuaſum erat Apoſtolo noſtro, neque enim ſatis illi fuit, dum viveret, confiteri Jeſum Chriſtum morum puritate, ſanctorumque exemplorum integritate, verbiſque, ſed mortuus eſt etiam in actuali confeſſione nominis J. C. eo ipſo temporis articulo, quo de templi vertice præceps dejectus fuit, conſtanter confitens, Jeſum Chriſtum eſſe verum Dei Filium, atque Meſſiam jampridem expectatum, & orans etiam, ut illis parceret, a quibus ſibi mors inferebatur.

S. Jacobus nihil ſecit Salvatori ſimilem eſſe voluit; ſancte ejus imitatur exempla ut duplici modo ei ſimilis ſiat. Ad Cor. xi.

Inter magnifica nomina, quæ Sanctis Apoſtolis deferuntur, nullum eſt, quod in majorem illis honorem cedat, magis eorum virtutem commendet, ſolidiuſque meritum actionum ipſorum conſtituat, quam nomen imitatorum Chriſti Jeſu. Quemadmodum nullum extitit hoc perfectius exemplum, ita nihil eſt, quod in majus eorum decus, & gloriam cedat. Nihil homine dignius, quam creatorem ſuum imitari, S. Leo inquit; ſed Gentium Apoſtolus ſe proponit imitandum Corinthiis, quatenus imitatorem Filii Dei. Et ſane præterquam quod hæc imitatio ſecundum S. Auguſtini mentem efficit arctiſſimum vinculum Deum inter, & hominem; adde hoc minus æquivocum eſſe argumentum exiſtimationis, reverentiæ, venerationis, & gratitudinis erga Deum. Eſtote imitatores Dei, S. Apoſtolus inquit, tanquam dilecti ejus filii. Ne arbitremini tamen Apoſtolos unquam teſpexiſſe conformitatem ſuorum miraculorum cum iis, quæ Salvator operatus eſt, tanquam fundamentum gloriæ hujus immortalis, quæ eos circumfulſit. Non quod, ut ille, dæmones ejiciendo, morbos curandos, claudis pedum uſum conferendo, oculos cæcis, mortuis vitam reddendo, gloriam adepti ſunt; ſed quod laborioſam vitam illius ſecuti ſunt, quod ut ille cruces, paſſiones, opprobria conſectari ſunt; & his in rebus Jeſus Chriſtus ſe ſe Chriſtianis in exemplum proponit. Hinc etiam Sanctus Apoſtolus noſter minime crediddiſſet ſe perfecte Deo ſimilem eſſe, ſi hæc ſimilitudo intra corporis, ac oris lineamenta conſtitiſſet. Ita perfecte imitatus eſt actiones Filii Dei, ut duplex hoc obtinuerit privilegium, quod nemo præter ipſum oſtentare poſſit, ſe illum in omnibus corporis, animique perfectionibus fuiſſe imitatum.

S. Apoſtolus digne explet ambas qualitates Paſtoris, & Doctoris.

Paulus enumerans inſigniores gratias, quibus Deus fideles ornaverat, confitetur, Deum aliis quidem hanc, aliis aliam largitum fuiſſe. *Dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam Prophetas, alios vero Evangeliſtas.* Sed ubi loquitur de Paſtoribus, hos cum Doctoribus conjungit, *alios vero Paſtores & Doctores*; ut innuat duas haſce qualitates inſeparabiles eſſe. Hæc eſt adnotatio plurimorum Patrum, atque interpretum. Apoſtolus Paſtoris qualitatem cum qualitate Doctoris conjungit, ut oſtendat verum Eccleſiaſticorum Paſtorum officium, quod eſt docere, quod ſpectat ad fidem, bonoſque mores. Sed ſi quis digne duas haſce qualitates replevit, hic proculdubio fuit S. Apoſtolus Jacobus Minor. Paſtoris munere perfunctus eſt commiſſas ſibi oves paſcens actionibus, & exemplis, quæ acrius perſuadent, quam verba, & in hoc magis proprie ſunt pabulum animarum. Ille tamen ſe vere munere ſuo nequaquam perfunctum fuiſſe putaret, ſi poſtquam illos ſuo paviſſet exemplo, non functus fuiſſet quoque Doctoris officio per ſanctas adhortationes, per ſermones, & per eloquentiam ſanctamque epiſtolam, quæ Evangelii totius compendium eſt, & quam non ſolis ovibus ſuis, ſed univerſæ ſcripſit Eccleſiæ.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis utriſque Concionatoribus loci hujus argumenti.

Elogium S. Jacobi, cui nomen Minoris. Compendium vitæ ejus, & morum.

S*Anctus Jacobus in lucem prodiit aliquot annos antequam Salvator naſceretur. Sanctus fuit, teſte Hegeſippo, antequam natus; videlicet a genitoribus ſuis conſecratus Deo, antequam naſceretur; ideoque adactus ad obſervandas per omne vitæ ſpatium regulas Nazaræis præſcriptas, quo munere ſumma officii fide ad mortem uſque perſunctus fuit. Vita illius, S. Hieronymus inquit, fuit juge jejunium. Sibimet carnis, vinique uſum interdixit a pueritia. Nunquam niſi nudatis pedibus incedebat; & adeo auſteram vitam vivebat, ut ſceletum potius, quam viventem hominem imitaretur. Pietas ejus par erat pœnitentiæ. Peculiari devotione adhærens Deo ab omnibus vitæ voluptatibus abſtinuit ab ipſis fere incunabulis. Dici poteſt oratio unicum illius fuiſſe negotium. Singulis horis præſens inveniebatur in Templo, petens indeſinenter veniam, & gratiam pro populo, & pro illius ſalute preces

effun-

effundens. Ejus in orando genibus flexis aſſiduitas, ſine fulcro; ſine relaxatione animi, eorum cutem obduruerat, inſtar cameli. Indumentorum ſimplicitas, modeſtus oris habitus, & ſanctitas, quæ in omnibus actionibus ejus renidebat illi tantam conciliaverat nominis celebritatem, & auctoritatem apud omne mortalium genus, ut ſolus eſſet ex laicis, quibus fas eſſet ingredi in Sanctuarium. Ita juſtus appellabatur vulgo, cumque magna ſiccitas terram occupaſſet, manus ſuas in Cælum ſuſtulit, ac ſtatim precibus ſuis pluviam impetravit. Quæ res dubio procul illi nomen fecit *Oblie*, quod Syriace populi præſidium, vel Dei turrim ſignificat. *P. Croiſet in Aſceticis exercit. in Menſem Majum.*

Eius ad Apoſtolatū vocatio.

Talis erat S. Jacobus, cum Mundi Salvator illum ad Epiſcopatum evocare dignatus eſt. Nihil profecto affirmare poſſumus de tempore, quo vocatus fuit; nullibi enim hoc docet Scriptura, ſicuti præterit etiam electionis ejuſdem occaſionem. Dicet fortaſſe quiſpiam S. Jacobum cum nactus fuiſſet honorem hunc, ut videlicet, ſecundum Judæos Frater eſſet Filii Dei, videlicet Patruelis ejus, mirum non eſſe, ſi illum fuerit ſecutus. Sed cum Paupertas tantum ſit humano judicio opprobrium, & malum; conſanguinitatis gradus non illexit Apoſtolum, ut propter hanc cauſam unice ſequeretur Salvatorem, quem omnibus fortunæ bonis deſtitutum videbat, quæ vulgo in cauſa ſunt, propter quam homines ſibi viciſſim adhæreant. Nam qui blanditur, aſſidet, adulatur divitl cognato, cujus cognationem ſperat ſibi utilem futuram, ut ſuas promoveat fortunas, deſerit, contemnit, fugit alios, quos pauperes videt, adeo paupertatis horror ciet in illo contemptum eorum, quos in hoc ſtatu languere cognoſcit. Sanctus igitur Jacobus minus diſpoſitus fuiſſet ad ſequendum Jeſum Chriſtum quem norat, quam alienus quilibet, ſi carnem duntaxat & ſanguinem conſuluiſſet. Sed illius amabat perſonam ſeorſim a ſtatu. Immo ſtatum ipſum paupertatis, abjectionis, miſeriæ magnificentiſſimæ copiæ anteferebat. Non reſpiciebat in filium Alphæi fratrem Joſeph, juxta nonnullos qui putabatur Pater J. C. niſi ut utriuſque ſpiritus indueret. Non memorabat veteres Patriarchas, & Reges, a quibus originem duxerat, niſi ut eorum virtutes imitaretur; Abrahæ fidem, obedientiam Iſaac, pauperem, errantemque vitam Jacob, patientiam Joſeph, humilitatem David, qui malebat contemptus vivere in domo Dei ſui, quam habitare in ſuperbis tabernaculis peccatorum. Et ſane uſpiam ne gloriatus eſt Apoſtolus noſter de hac proxima cum Chriſto conſanguinitate? Numquid uſpiam hac uſus eſt, ut per ſe ab eo, vel per alios primum in regno illius recubitum obtineret? Paupertatem ille quærebat, caliginem, tenebraſque diligebat, cum perſuaſum eſſet illi, ad hoc ut fieret ejus Diſcipulus, omnibus generatim rebus ſibi eſſe abrenuntiandum. *Elogia Hiſtorica.*

S. Jacobus Juſtus ſuo Juſtus dicitur. Vitæ ejus deſcriptio.

Contemplamini per otium in hac Tabula virtutem Apoſtoli noſtri fratris Filii Dei ſecundum carnem, ſed arctiſſimo vinculo eidem conjuncti per amorem, & praxim virtutum omnium, idque tam inſigni in loco, ut vitæ Sanctitas apud populum univerſum Juſti nomen illi conciliaverit. Et profecto ab utero matris Sanctificatum fuiſſe, ac veluti Nazaræum Deo fuiſſe devotum, totum vitæ ſpatium ab uſu vini, vel cujuslibet alterius liquoris ebrietatem afferre ſoliti abſtinuiſſe, numquam carnem comediſſe, numquam balneis uſum fuiſſe, ſolum facultatem impetraviſſe in Sancta Sanctorum ingrediendi, non ne omnes hi tituli merebantur, ut Juſtus vulgo appellaretur? Quid dicam de illius in orationibus aſſiduitate, qua indeſinenter inter veſtibulum, ac altare gemebat pro peccatis populi, ita ut genua illius cameli cutem imitarentur? Ecce igitur ille, qui multas, jugeſque preces effudit pro populo: *hic eſt qui multum orat pro populo*; qui præter laudem juſti meretur etiam Pater populi nuncupari.

Dei Filius S. Jacobo communicat dona neceſſaria ad digne obeunda ea officia, quibus illum deſtinabat.

Hæc olim vetus erat traditio, S. Hieronymo teſte, S. Jacobum veſpere in Cœna Domini voto ſe adſtrinxiſſe non bibendi, neque manducandi, donec Salvator a morte reſurgeret, quæ res Dei Filium coegit, ut ſtatim poſt reſurrectionem ſuam ſe ſe huic Apoſtolo videndum præberet. Hoc certum eſt, J. C. ubi revixit, ſtatim apparuiſſe ſingulariter S. Jacobo, ut S. Paulus inquit, poſtquam S. Petro, ſimulque undecim Apoſtolis ſe conſpiciendum tradiderat; & Clemens Alexandrinus unus ex antiquiſſimis Eccleſiæ patribus aſſerit, Mundi Salvatorem poſt reſurrectionem ſuam communicaſſe donum ſcientiæ S. Petro, S. Jacobo Juſto, & S. Joanni, hoc eſt, quemadmodum hic Pater interpretatur, ſuperaffluentiam luminum, & cognitionum ſupernaturalium ratione peculiarium officiorum, quæ illis committebat. *P. Croiſet.*

Salvator illum deſtinat primum Jeroſolymitanum Epiſcopum.

Poſt Aſcenſionem Domini cum S. Petrus ab ipſo Dei Filio conſtitutus fuiſſet caput viſibile univerſalis Eccleſiæ; S. Jacobus electus fuit Jeroſolymitanus Antiſtes. Teſtatur S. Hieronymus Apoſtolos non aliud feciſſe, niſi ſollemniter omnibus declarare Diſcipulis electionem a J. C. factam Apoſtoli noſtri pro Eccleſia illa peculiari, uni dicere poſſumus Chriſtianam Religionem exortam fuiſſe. Conſtat Judæis recens ad fidem converſis dari non potuiſſe Paſtorem, qui hoc illis eſſet acceptior, & quem magis obſervare, & colere poſſent. Novorum fidelium eorum fervor mirum in modum reſpondebat ſollicitudini, & curis boni hujus Paſtoris, & fides eorum Eccleſiæ primogenitorum magna cum luce triumphavit in prima perſecutione, quam infernus Jeroſolymis excitavit adverſus novos hoſce Chriſtianos.

S. Apoſtolus per prædicationem & vitæ ſanctitatem plures Deo lucratur Judæos, licet antiquis ritibus inhærentes.

Lenitas, innocentia, & modeſtia S. Jacobi non parum contulerunt ad deliniendа corda primorum Judæorum, immo etiam principum Nationis illius, qui amplexi ſunt Jeſu C. Fidem, ita ut Sancto Jacobo prædicante fidelium numerus quotidie augeri videbatur. Pertinax adhæſio, quam teſtabantur erga legis cæremonias, cogebat Sanctum Noſtrum, ut earum rationem aliquam haberet, ſecutus exemplum divini Inſtitutoris. Sancta hæc indulgentia in rebus illis, quæ ad rei eſſentiam non pertinent, plures Judæos peperit J. C. verum non deſiit, quo minus quarundam turbarum fieret occaſio. Qua profecto Sapientia fuit opus ad erudiendum populum, qui humanas traditiones in locum præceptorum Domini ſubſecerat: populum pronum ad ulciſcendum & oculum pro oculo, dentem pro dente expoſcentem: qui amicos quidem diligebat, ac ſibi beneficientes amabat, ſed oderat inimicos; cujus virtus nequaquam latius patebat, quam in Ethnicis, & qui, quin mores ſuos corruptos ad divinæ legis rectitudinem conformaret, e contra Dei legem interpretabatur ſecundum ſenſum ſuum depravatum, ut hac tegeret perverſas affectiones ſuas, & turpes, atque incompoſitas cupiditates ſuas excuſaret. Attamen Sanctus Apoſtolus noſter ei præfuit Eccleſiæ inter furorem horum Judæorum ſemper rebellium, & infeſtiſſimorum Chriſtiani nominis inimicorum. Ipſe vero in miniſterio ſuo tam ſancte, ac religioſe ſe geſſit, ut teſte S. Petro Chryſologo, non haberetur ſolum a Fidelibus tanquam vir incomparabilis, verum etiam a Judæis obſervaretur, qui nihil habentes, quod objicerent illi, prohiberi non poterant, quominus admirarentur virtutes, quas videbant in magno hoc Epiſcopo effulgere, & hominis ſanctitatem revereri.

S. Apoſtolus per univerſalem nominis ſui celebritatem multos credere facit ſubactos Filio Dei.

Inter hanc incredulorum autem, qui ſemper obſtiterant Filio Dei, qui illum accuſaverant eo quod in nomine Beelzebub ejiceret Dæmones, & qui ſemper cum labe aliqua aſpergere, ac ſeductorem appellare conſueverant, cum ille manus illis tenderet, ut eos ad Patrem adduceret, quiſnam crediderit in illis tantum docilitatis inveniri potuiſſe in audiendis S. Jacobi Apoſtoli doctrinis? Hic, Domine, fuit effectus eminentis virtutis, quam illi conferre dignatus es. Hæc illi apud omnes, etiam ante id tempus adeo rebelles tantam nominis exiſtimationem, & auctoritatem conciliaverat, quia omnibus perſuaſum erat, illum virum eſſe juſtum, & ab eo veritatem tantummodo prædicari, eique non alium propoſitum eſſe finem verborum, & actionum, niſi ut adduceret mentes omnes ad cognitionem, & amorem Dei per J. C. Per admirabilem hanc virtutem, qua populus univerſus præventus erat, uni illi erat privilegium ingrediendi in Sancta Sanctorum. Quis non obſtupeſceret videns tantam hanc obſervantiam, & obſequium, quod Judæi, ſpiritu alias adeo duri, atque intractabiles Fratrem, & Apoſtolum J. C. colebant? Magna erat populi feſtinatio ad illum accedentis ad fimbriam veſtimentorum ejus attingendam, ut experiretur miraculoſos effectus, quomodo cum Filio Dei fieri conſueverat. *Auctor Recens.*

S. Jacobus eſſinavit & ſeruavit Jeroſolymitanam Eccleſiam lenitate, conſiliiſque ſuis.

Si S. Jacobo defuit in verbis magna vis illa tonitrui confringentis Cedros Libani, tamen virtute quadam cui admixta erat lenitas, atque patientia, æque ac ſapientia ſua, omnes conatus ſuos ad optatum finem perduxit. Sanctus hic Apoſtolus ſæpe Judæos alloquitur, eiſque ait: lex veſtra olim bona erat, ſed mox abrogata eſt. Figuras habetis, quæ tranſierunt, ſed veritas quæ recens refulſit, in æternum integra duratura eſt. Vobis quidem pollicitationes factæ ſunt; verum eſt, ſed ille, qui vobis tot oraculis promiſſus fuit, jam venit. Cæremoniæ, Sacrificia, Oblationes, Expiationes, Sacerdotes, Victimæ, Templa, Sollemnitates, omnia prætererunt, omnia finem ſuum nacta ſunt. Adventante veritatis lumine, omnes umbræ evanuerunt. Alii Sacerdotes in locum veterum ſucceſſerunt, novum eſt ſacrificium, ritus novi; cultus eſt ſpiritus, & veritatis, S. Jacobus loquitur; auditur, eique obtemperatur. Jeroſolymitana prima fit totius Mundi Eccleſia. Credentium numerus augetur in dies, & complures etiam Sacerdotes Judaicæ legi abrenuntiantes, Evangelicæ legi ſemet ſubjiciebant. *Auctor Recens.*

Virtus S. Jacobi talem eidem peperere celebritatem, ut Judæi & Ethnici eum veluti Prophetam conſulerent.

Exitus, quem habuit S. Jacobus in miniſterio ſuo zelo ejuſdem reſpondit utriſque & laboribus, & per ſingularem Dei benedictionem ipſam illius ſpem ſuperavit. Ejus lenitas, gravitas, affabilis oris ſpecies, actus honeſti, officioſique, patientia in perſecutionibus, humilis in adverſis ſubmiſſio, optimus odor, quem irreprehenſibilis juſtitiæ, & eminentis virtutis fama effuderat, Epiſcopi ſui rudimentis, atque adhortationibus dociles præbuerunt homines alioquin ſua natura duros, atque indociles, qui in eo ſpem ſuam collocaverant. Potens operibus æque ac verbis, divino ſpiritu illuſtratus, qui per organum illius loquebatur, cæleſtibus donis roboratus, a luminum Patre deſcendentibus, impatiens aliis tradendi, quod ille a Magiſtro didicerat: inquieta vigilantia, & indeſeſſo labore ſua perſequens conſilia, quamprimum vidit fructum illorum. Judæi, & Gentiles illum tamquam Prophetam audiebant, tamquam Oraculum conſulebant, tamquam Patrem venerabantur; & illi ipſi quos pertinax durities prohibebat, ne ſe illius rationibus, atque increpationibus dederent, facere non poterant quin minus illum obſervarent, & colerent. *Ex Elogiis Hiſtoricis.*

Omnes ſubjicit ejus ſententiæ de circumciſione. In Jeroſolymitano Concilio.

Cum primum habendum fuit de legalibus Obſervantiis conſilium, Apoſtolus noſter poſt S. Petrum ſententiam tulit: Audite me, Fratres, inquit; Simon vobis exhibuit, quam benignis oculis inceperit Deus Gentes aſpicere, ut inde ſibi juxta Prophetarum verba delectum populum faceret. Perperam illos Circumciſioni, & legi Moſaicæ conamur ſubjicere. Cenſeo hos perturbandos non eſſe, iiſque ſcribendum, ut ab Idolorum ſordibus, a fornicatione, ſuffocatis carnibus, & ſanguine abſtineant. Ita locutus eſt Apoſtolus iſte, in cujus ſententiam, quæ, ut liquet ex Epiſtola encyclica ad Gentilium Eccleſias miſſa, erat Spiritus Sancti ſententia: *Viſum eſt Spiritui Sancto, ac nobis. (Act. 21.) Ibidem.*

Poſtea ſubdit ejuſdem narrationi.

Nonnulli Judææ Chriſtiani adhuc legis antiquæ zelo ſuccenſi Antiochenam turbarant Eccleſiam, Gentiles ad circumciſionem recipiendam cogere adniſi. Hac de cauſa miſſi fuerunt SS. Paulus, & Barnabas ad Divum Petrum, Jacobum, Joannem, qui erant Jeroſolymæ conſultum tanquam Oracula veritatis. fidei ſequeſtres, Eccleſiæque columnas, ut S. Paulus ait ſcribens ad Galatas. Hac in occaſione habitum fuit primum Concilium. S. Petrus, qui præerat, narravit mirabilia, quæ per Miniſterium ſuum operatus fuerat Deus in gratiam Gentilium, qui fidem fuerant amplexi, & quibus Deus dederat Spiritum Sanctum non ſecus ac aliis, & inde infert, quandoquidem nemo non niſi per Redemptoris gratiam ſalvus eſſe poterat, non obruendos eſſe fideles jugo, quo J. C. eos liberaverat. Poſtquam S. Petrus tanquam Eccleſiæ caput ſenſum ſuum prodidit, S. Jacobus, tanquam ejus loci Epiſcopus dicere cœpit, & S. Petri opinionem confirmans hæc addidit verba: Cenſeo fideles, qui ex gentibus convertuntur, inquietandos non eſſe; ſed illis ſcribendum ut abſtineant ab iis, quæ idola coinquinaruut, a fornicatione, a ſuffocato, & ſanguine. Quam ſententiam ſecuti ſunt Apoſtoli, & omnes fideles; & S. Joannes Chryſoſtomus in Apoſtoli noſtri ſermone tantum juvenis ſuavitatis, atque modeſtiæ, ut dignus fuerit, ait ille, Concilii concluſionem ſtatuere. Ita decretum præſertim ſecundum S. Jacobi verba inſtitutum fuit. Nam oportet, Pater idem ait, ut qui in auctoritate ſunt, alios dicere ſinant, quidquid acerbius eſt, ut deinde quid eſt lenius ipſi ſubjiciant. *P. Croiſet in Aſceticis, & Recens Auctor.*

Coram Magno Sanhedrin accitus Apoſtolus jubetur populos a J. C. cultu deſtrahere.

Cum jam ſuos proferre fines ſuos Evangelium inciperet, legis Doctores, & Phariſæi irritati ingenti progreſſu Religionis Chriſtianæ, poſt plures ſententias hinc inde agitatas, tandem captum fuit, utiliſſimum ad Evangelii everſionem conſilium fore, magnum convocare cœtum, & quemadmodum S. Jacobus magno in honore habebatur in populo, ſtatuerunt illi diem dicere, ut coram illo ſe ſiſteret, eumque cogere, ut negaret Chriſtum Jeſum, Religionem ejuraret, & ſermone, atque exemplo populum in eumdem ſenſum adduceret. Prodiit ergo coram ſuperbo hoc cœtu Jacobus. Ejus fama populum univerſum circum ædes accivit; aula quamprimum principibus urbis illius viris repleta eſt. Teſtatur S. Hegeſippus cœtus illius homines ab eo conſilium petere ſimulaſſe, ut inde cauſam in illum animadvertendi caperent. Certum eſt tamen complures bona fide egiſſe id quæſtionibus proponendis. Te arceſſivimus, dixerunt illi, ut nobis ferres opem ad populum hunc ab erroribus revocandum, ejuſque mentem ſanandam. Vides omnem fere mundum fieri ſectatorem hujus hominis crucifixi, quem ferunt tanquam Meſſiam divinitus promiſſum. Opus eſt, ut errorem hunc excutias de populo, quem Paſchatis ſollemnitas huc undique accivit; omnes enim te virum juſtum agnoſcunt, ſincerum, & ſine dolo: omnes etiam præſto ſunt, ut ei ſubſcribant teſtimonio, quod veritati perhibebis; Aſcende ergo Templi gradus, ut populus univerſus exaudire te valeat, & a te cognoſcere quid ipſe ſentias, & credendum ſit. Cum ergo in eminentem locum aſcendiſſet S. Jacobus, Scribæ, & Phariſæi de loco inferiori clamare inceperunt: dic nobis, vir Juſte, quid nobis credendum eſt de Jeſu, qui fuit crucifixus? tuo enim teſtimonio ſumus adhæſuri. Tunc S. Jacobus, audite me fratres, inquit, audite teſtimonium, quod veritati præbiturus ſum. Jeſus hic, filius hominis, de quo loquimini, in cœlis eſt ſedens ad dexteram majeſtatis Dei, tanquam verus Dei Filius, & inde tandem aliquando venturus eſt in nubibus cœli omnes homines judicaturus. Hic Meſſias eſt, quem Patres veſtri expectaverunt, in quo ſita eſſe debet omnis confidentia noſtra, & ſpes Iſrael. Vix dicendi finem S. Apoſtolus fecerat, cum plurimi hoc teſtimonio commoti crediderunt in Jeſum C. eumque laudibus efferre inceperunt. Sed Scribæ, ac Phariſæi ſero nimis facti pœnitoli, totoque niſu exclamarunt: Populi, juſtus errat; furenteſque contra Sanctum, aſcendentes eo, ubi erat de Templi vertice deorſum in præceps dejecerunt. Sanctus non illico occubuit, ſurrexit in genua, & pro interficientibus ſe preces effudit. Qui illum lapſui ſuperſtitem videntes lapidibus obruebant, cum fullo aſtitans fuſte caput ejus dolavit, & vitæ illius finem impoſuit. *P. Croiſet in Meditationibus.*

Alia narratio teſtimonii, quod moriens perhibuit.

Principes Sacerdotum ſperantes ſe audituros ab Apoſtolo verba aliquot votis ipſorum conformia, ab eo ſciſcitati ſunt, quid de J. C. ſentiret, ut, ajebant illi, populus rudis, ac ſimplex, qui rebus novis ſe patitur trahi, errorem abjiceret fidem habens viro tanta ſanctitate, atque auctoritate prædito (quæ profecto magna erat temeritas videnti, quo populi plauſu excipiendus fuiſſet.) Fides, quæ ut Sanctus Joannes inquit, nobis victoriem impertit, cum tentamur, illum reddit invictum, eiſque cum Apoſtolica generoſitate reſpondit: cur ſcire vultis, quid ipſe credam de J. Chriſto? Scitote illum eſſe Dei Filium, illum ad Æterni Patris dexteram ſedere, & inde venturum ad judicandum vivos, & mortuos. Hæc verba cum ardore prolata fideles omnes tanta lætitia affecerunt, quanto dolore intractabilia ſuperborum Judæorum corda vulnerarunt, præſertim vero Principum Synagogæ, qui expectatione ſua fruſtratos ſe videntes, ac incredulitatis, ideoque infamiæ labe notatos in cœtu celeberrimo, infamiæ inquam, quæ talem in iis excivit furorem, ut leonum more rugientes illum lapidibus obruerint, antea deturbatum de loco, ad quem aſcenderat. Sed licet tot ictibus contuſus confractuſque eſſet lapſu, quemadmodum Sanctus hic Apoſtolus ſimilis fuerat Dei Filio & oris habitu, & corde dum viveret; & longe majorem illius retulit in noviſſimo vitæ articulo ſimilitudinem, quandoquidem moriens deprecatus eſt pro illis, a quibus interficiebatur iiſdem verbis uſus, quæ Salvator in Cruce protulerat: Dimitte illis, Domine, neſciunt enim quod faciunt. Ita animam efflavit noſter Apoſtolus, vel potius de inimicorum ſuorum rabie triumphavit; mors enim ſimilis morti Redemptoris triumphus potius dicendus eſt, qui licet novus, & ſæculi genio maxime oppoſitus immortalem gloriæ coronam meretur. *Molinier.*

Animadverſiones in mortis hujus injuſtitiâ, ſi præſertim in Judæorum inconſtantiâ erga S. Jacobum Apoſtolum.

Vita adeo ſancta, atque irreprehenſibilis, qualis fuit hujus Apoſtoli, quæ talem illi nominis celebritatem comparaverat, ut omnes illum intuerentur tamquam perfectam imaginem hominis prorſus divini, finem minus triſtem procul-dubio merebatur. Ipſi etiam Judæi, quibus nonnihil inerat probitatis, honeſtatis, id non fateri nequivere; & Joſephus auctor gravis, & inſignis, qui tunc temporis vivebat, alte adeo de Sanctitate Jacobi ſentiebat, ut crudeli ejuſdem morti acceptum retulerit Jeroſolymæ excidium. Sed licet in hoc judicio fallatur, quoniam vera excidii illius cauſa extitit Deicidium in Salvatoris ipſius perſona patratum, tamen hoc præclarum eſt eximiæ virtutis Sancti Jacobi teſtimonium. Sed aliunde etiam videmus, quanti Sanctus hic noſter fieret a Judæis, & in ea ratione, qua cum eodem gerunt tantam deprehendimus ſimilitudinem cum ea, qua Salvatorem ipſum exceperant, ut ſatis admirari nequeamus inſipientis, ac furentis populi hujus mobilitatem, qui quemadmodum exceperant Salvatorem ingredientem Jeroſolymam poſt Lazarum a mortuis ſuſcitatum, cum lætitiæ clamoribus, plauſibuſque populi exultantis; ita etiam ſe geſſit cum S. Jacobo, qui cum toto vitæ illius ſpatio habitus fuiſſet homo prorſus divinus, ubi viderunt ejus de Meſſia ſententiam prorſus adverſari opinioni, quam conceperant, repente mutati ſunt, & qui antea illum obſervaverant, atque coluerant, eo uſque inſaniæ, & crudelitatis evaſerunt, ut eum ſeductorem, quietis publicæ perturbatorem, rerum novarum inventorem appellarent, ac tandem illi ſæviſſimam rependerent mortem pro inſignibus beneficiis, quibus ab eodem affecti fuerant, & cumulati. *Idem.*

Optima concluſio quam elicere valeamus ex elogio S. Jacobi, eſt obſervare omnes veritates, quas docet in Epiſtola Catholica.

Magni hujus Apoſtoli zelus non ſolum in vita ejus emicuit, ſed poſt obitum etiam ſe extendit, uti liquet ex admirabili Epiſtola, quæ Sacrorum Bibliorum partem conſtituit, & quæ prima eſt ex Catholicis, quam potiſſimum ſcripſit ad Judæos tanquam Jeroſolymitanus Antiſtes, ſed ad omnes mundi totius Fideles inſcripſit tanquam Apoſtolus. In divino hoc opere noſtrum cuilibet ſingillatim, & omnibus generatim communicat ſummas illas veritates, quas ab eodem Filio Dei hauſerat, nobiſque aperit veras, ac tutas ad ſalutem vias. Auferenda ne erat pernicioſa hæc illuſio, ſatis eſſe habere fidem, ut quis ſalvus fiat? Ipſe palam hunc errorem redarguit, qui ab ipſis Eccleſiæ incunabulis late diffuſus fuerat a Simonis Magi diſcipulis: ſolidis enim, conceptiſque verbis, æque ac perſpicuis docet, fidem hanc ſine operibus inutilem eſſe, fidem mortuam, fidem dæmoniacam, corpus ſine anima, vita, motu, operandi vi deſtitutum; & per hæc verba damnat non hæreticos ſolum, qui huic ſententiæ adhærebant; verum etiam inertes, frigidoſque fideles, quorum fidem opera non comitantur. Adnotanda ne erant ſingillatim peccata, quæ nobis fugienda ſunt, & virtutes, quarum praxis nobis eſt neceſſaria? Quinque hujus Epiſtolæ capita eorum eximiam habent enumerationem. Illic diſcimus, unde proficiſcantur tentationes, quæ in crimen impellunt; non illas quidem a Deo proficiſci, qui cum ſit bonum ſupremum, impellere nequit in malum, ſed ex nobiſmetipſis, ex cupiditate noſtra, quæ nos allicit in ſcelus. Ex hac Epiſtola videmus omne bonum deſurſum eſſe, a liberali bonitate Patris luminum. Ibi videmus nigrum theta ſuffixum acceptioni perſonarum, prælationi divitis ad pauperem, nobilis ad ignobilem, tamquam omnium iniquitatum origini. Ibi docemur eum qui legem in aliquo infringit, in toto violare; quia idem legiſlator præcipit, ut omnes illius partes ſerventur. Ibi diſcimus, qua patientia, qua animi æquitate non ſolum, verum etiam alacritate nobis excipienda ſint adverſa, quæ incidunt, quo favore, ſollicitudine, perſeverantia in precibus petenda ſit nobis ſapientia, & gratiæ, quibus indigemus. Ex hoc opere erudimur improbam linguæ noſtræ volubilitatem coercere, tot peccatorum fontem, ut Sanctus Apoſtolus illam univerſitatem iniquitatis appellet, maledictam hanc pruriginem obtrectandi proximo, ac de eo in ſequiorem

S. Auguſt. de fide, & operibus cap. 14.

partem

Partem judicium ferendi, quam callida zeli, & caritatis pallio contegimus. Inde præcepta deſumere poſſumus contra hunc tumorem ſuperbiæ, & vanitatis, quæ nos perperam inflant aſſertis dotibus noſtris, & efficiunt, ut non ſine indignatione, & contemptu fratres noſtros deſpiciamus. Illinc divites, & potentes ſæculi intelligetis, quibus reprobationis periculis vos veſtræ objiciant opes, & honores; quam ex vobis pœnitentiam, doloreſque experturus ſit intuitus malorum, quæ ſunt in caput veſtrum prolapſura, niſi ocyus illa prævertere conemini ſanctitate actionum veſtrarum, & eleemoſynarum veſtrarum affluentia. Illinc mercatores homines & negotioſi, percipietis numquam vobis confidendum eſſe in negotiorum veſtrorum proſpero eventu; neque dicendum; cras illud perficiemus, pecuniam in lucro ponemus; quandoquidem certi non eſtis diei craſtinæ, cum vita veſtra ſimilis ſit vapori in ictu oculi evaneſcenti. Illinc tandem quicumque aſtis intelligetis mundo fidem habendam non eſſe, tamquam hoſti infeſtiſſimo; ejus amicitiam evitandam eſſe veluti e veſtigio oppoſitam amicitiæ Dei; jurgia, liteſque fugiendas eſſe, tamquam maledictos fructus concupiſcentiæ veſtræ, numquam adhærendum eſſe fallacibus mundanæ ſapientiæ principiis, quæ animalis, terrena, & diabolica eſt ſapientia. Hæc Epiſtola tandem divitum inſolentiam proſternit, pauperum, ac infirmorum animos extollit, pollicetur coronam iis, qui pro juſtitia perſecutionem patiuntur, animam a vitæ præſentis amore divellit, ut in illis Dei amorem inflammet; & affirmari poteſt hoc eſſe totius moralis Chriſtianæ compendium; cujus ſenſus adeo naturalis eſt, ſimilitudines ita aptæ, invectivæ ita vehementes, ut appellari queat exemplar Chriſtianæ eloquentiæ; & qui ejus præcepta ſequi conabuntur, certiſſime ad immortalitatis coronam pervenient. *Molinier, & Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

PRO SANCTÆ MAGDALENÆ DE PAZZI

P A N E G Y R I C O.

M O N I T U M.

Tres me impulerunt cauſſæ ad colligendam illam, quam potui, rerum copiam pro exornando Panegyrico in laudem S. Magdalenæ de Pazzi; quarum prima eſt, me in deligendis argumentis, circa quæ labor iſte meus verſaretur, eorum habendam mihi rationem duxiſſe, quæ vulgo frequentius pertractantur, & Reverendos Patres, ac Sanctimoniales Carmelitas late in tot urbes, & oppida effuſos, ubi Sanctæ hujus feſtus agitur dies, non deeſſe quominus curent, ut illius pronuntietur Elogium.

Altera eſt, quod cum noſtris fere diebus Sancta vixerit Magdalena, & ad adeo ſublimem ſanctitatis gradum pervenerit in ſtatu Religioſo, qui licet in tot Ordines, & varia ſexus utriuſque inſtituta ſit diviſus, ſingulis tamen, omnibuſque finis idem propoſitus eſt, ut ad altiorem perfectionis gradum aſcendant: argumentum hoc mihi locum facit in oculos illis ſenſibile exemplum proponendi, ubi ſinguli in officiorum ſuorum obſervantia invenire valeant omnes cauſſas, media, & ſubſidia per quæ ad eminentem ſanctitatis gradum perveniant.

Tertia denique ratio eſt, quia Sancta, de qua loquimur, ſingularis eſt characteris, qui in interiori ſanctitate ſitus eſt, quæ non habet quidem inſignium actionum fulgorem, quæ extrinſecus niteant, neque eximia erga Eccleſiam merita; ſed qui tamen ſolidior eſt, & ex quo meritum hauriunt ea, quæ nitent extrinſecus, & ſine quo coram Deo reliqua pro nihilo computantur. Hoc operæ pretium eſt illis oſtendere, qui, & quæ Religioſum ſtatum amplexati ſunt; quod facile exemplo Sanctæ Magdalenæ de Pazzi aſſequentur.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus Argumenti Synopſis.

Dilexit multum. Luc. 7.

I. QUemadmodum Sancti omnes in cælis magni ſunt juxta menſuram caritatis, quæ norma eſt eorum ſanctitatis, & felicitatis; ut uno verbo complectar elogium incomparabilis Magdalenæ de Pazzi, mihi ea tantum dicenda eſſent, quæ Dei Filius dixerat de altera Magdalena, & quæ inſignem peccatricem in illuſtrem Sanctam converterunt, quæ in Dei ſui dilectione Seraphim ipſa ſuperavit: *Dilexit multum*. Itaque quæcumque adjicientur a me ad panegyricam illius laudem texendam, ſigna erunt, atque effectus hujus dilectionis, præſertim vero ea quo fonte hauſerit adeo ardentem caritatem, qua cor illius ſuccenſum fuit, ſtatim ac rationis lumine mens ejus fuit illuſtrata. Quapropter ad hoc texendum encomium, quod potius caritatis ipſius encomium futurum eſt, in vitæ illius hiſtoria animadverto, mundi Salvatorem, qui unicum fuit illi amoris objectum, peculiariter vulneraſſe cor ejus, duplici in ſtatu, in quo prodidit duos maximos ſuæ caritatis exceſſus, videlicet in adorabili Altarium ſacramento, & in Cruce; in utroque enim victimam propter amorem erga nos ſe ipſum conſtituit. Duo hæc myſteria ſemper ob oculos Sancta noſtra obverſata ſunt, ideoque cor ejus ſuccendit prorſus divina caritate, quam in eadem expreſſit, quoniam omnis amor ad amati objecti ſimilitudinem tendit. Alter quidem afflavit illi amorem hunc extaſis, raptus, intimæ communicationis cum Deo exinanito, & in amorem in hoc myſterio converſo: alter vero excivit in illa crucifixum amorem, ut ita loquar: videlicet amorem crucis, & paſſionum, & ardens deſiderium ſeſe conformandi huic Deo mortuo per jugem atque admirabilem mortificationem.

1. Arcto fœdere ſeſe cum Salvatore conjunxit frequenti uſu illius ſacramenti, quod nonniſi amor eſt; hoc illam ad altiſſimum perfectionis gradum evexit.

2. Jugiter Salvatoris Crucem tulit; quæ res Sanctam hanc convertit in prototypum patientiæ, mortificationis, ac paſſionis, in quo potiſſimum ſita eſſe debet ſimilitudo a nobis habenda cum Filio Dei, ideoque ſublimis ſanctitas. Hæc duo tela ſunt, quibus Caritas Magdalenæ innocentis cor tranſverberavit; quæ in Salvatoris amore non ceſſit priori pœnitenti, cujus nomen geſſit, & quæ in Scripturis adeo celebratur. Hoc futurum eſt elogii ejuſdem argumentum, meique ſermonis partitio. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

II. *Dilexit multum*. Luc. 7. Amor, quo objectum quodvis complectimur, ſeſe ut plurimum triplici prodit effectu, qui totidem ſunt certiſſima teſtimonia illius deſiderii, quo eodem potiundi flagramus.

Primus eſt magna facere, & aggredi pro hoc eodem objecto. Alter, plurima conferre ad illud obtinendum, ejuſque aſſerendam poſſeſſionem. Tertius eſt multa pati, ut hac ratione illud, quod concupiſcimus, adquiramus. Ita multa facere propter amorem Dei, qui tanta nos caritate dilexit; omnia largiri, ceteriſque rebus abrenuntiare, ut illum unice poſſideamus; omnia pati ut noſmet voluntati illius conformemus; hi tres ſunt effectus ardentis amoris, quo Sancta Magdalena de Pazzi Mundi Salvatorem complexa eſt. Ut hoc fuſius explicetur:

Primum invicta conſtantia ſuſcepit, perfecitque quidquid maximum eſt, perfectiſſimumque in Religione Chriſtiana; videlicet Regularem ſtatum amplecti, & omnes obices ſuperare, qui generoſo huic adverſabantur Conſilio. Tandem enim fatendum eſt, neminem Creatori ſuo melius teſtatum facere poſſe amorem ſuum, quam abſcindendo omnes naturæ ſenſus, qui prohibent, ne unice illi vacemus; quod fit, religionis ſtatum amplectendo.

Secundo, multum largiri, immo ea omnia quæ poſſidentur tribuere, vel quod idem eſt, ceteris quibuſcumque rebus nuntium mittere, ut unus tantummodo poſſideatur Deus, qui nobis eſt omnia. Hic alter effectus eſt, certumque teſtimonium Deum diligi a nobis. At nemo ſacrificium hoc perfectius exequutus eſt Virgine noſtra, quæ Deo ſuam devovit libertatem, affectus, ſpes, perſonamque ſuam, ſine ulla exceptione.

Tertio, multa pati pro illo, qui diligitur, certiſſimum, maximumque argumentum eſt veræ dilectionis. Quid autem paſſa non eſt Magdalena? cruces, mortificationes, exteriores interioreſque pœnas, ut ſe conformem redderet Salvatori, eique amorem ſuum teſtaretur?

III. *Dilectus meus mihi, & ego illi.* Cantic. ubi oſtendi poteſt.

1. Sanctam Magdalenam de Pazzi ab ineunte ætate ſeſe devoviſſe Deo in ſtatu Religioſo.

2. Eidem ſe penitus totam, & ſine exceptione conſecraſſe integra propriæ voluntatis abnegatione.

3. Conſtanter ad finem uſque perſeveraſſe in Dei ſervitute cum fervore ſemper æquali.

IV. *Mortificationem Jeſu Chriſti circumferentes in corpore noſtro; ut & vita Chriſti manifeſtetur in nobis.* 2. Corinth. 4. Hæc Apoſtoli verba jure optimo Sanctæ huic Virgini applicari poſ-

poſſunt, quæ perfecte imitata eſt, ac expreſſit triplex vitæ genus, quod Salvator duxit in terris.

1. Vitam ejus abſconditam, quod eſt infantiæ tempus quod Sancta noſtra adamuſſim imitata eſt.

2. Vitam ejus converſantem in iis virtutibus, quarum illa præbuit exempla, & obedientiæ, paupertatis, atque obſervantia votorum, & regularum ſuarum.

3. Vitam patientem ſuis auſteritatibus, abjectionibus, mille ſuiſque mortificationibus.

4. Addere poſſumus etiam, Sanctam hanc in hac ipſa vita imitatam fuiſſe glorioſam Filii Dei vitam; nam ſicut divinus iſte Salvator ſimul erat & comprehenſor, & viator, poſſidens beatitudinem, licet mortalem vitam agens in terra: dici quoque poterat incomparabilem Magdalenam de Pazzi quodam in ſenſu in mundo hoc gaviſam fuiſſe Beatorum deliciis, prælibando hanc eamdem felicitatem in contemplatione, extaſibus, raptibuſque; ita ut dicere poſſet cum Gentium Apoſtolo, in corpore, an extra corpus neſcio utrum in me Deus hæc prodigia fuerit operatus; vel cum ipſa Filii Dei matre: Fecit mihi magna, qui potens eſt.

V. Myſticæ Theologiæ auctores quatuor ſecernunt amoris Dei genera, quorum ſingula animas eodem ſucceſſas ad altiſſimum perfectionis gradum promovent, quo in hac vita mortali contendere valeant. Primus eſt amor unitivus, qui illas emundat ab omni labe, quæ in illis ſuperſit; ut eas perfectius Salvatori conjungat. Secundus eſt amor communicativus, qui efficit, ut ardenti flagrent deſiderio videndi cæleſtem ſponſum ſuum diligi ab omnibus. Tertius eſt amor transmutans, qui ut ita dicam, animam deificat perfecta ſenſuum, ac deſideriorum conformitate. Quartus eſt amor præſervativus, qui efficit, ut cum ſapientia, & prudentia voluntas operetur. Affirmare non audeo Seraphim aliquod in Magdalenæ corde quatuor hos amores impreſſiſſe, ſed poſſum aſſerere, hanc eas poſſediſſe, vel ab illis poſſeſſam fuiſſe in gradu eminenti.

1. Amor unitivus expedivit illam ab omnibus amoris proprii perquiſitionibus.

2. Amor communicativus ſæpe efficiebat, ut in tantum fervorem erumperet, ut extra ſe rapi videretur.

3. Amor transmutans eam cum Salvatore ita arcte conjungebat, ut unus tantum cum illo ſpiritus videretur.

4. Amor præſervativus efficiebat, ut ejuſdem exerceret actus adeo pura intentione, ut J. C. in illa vivere dici poſſet.

VI. *Fundamenta ejus in montibus ſanctis*. Pſ. 86. Eccleſia, & Sancti Patres vulgo hæc Prophetæ verba interpretantur de glorioſa dei Matre, ad exprimendam Sanctitatis ejus eminentiam ſuper omnes puras creaturas, ut intelligamus ædificium, animarumque palatium, ubi recipiendus erat Creator, & Dominus univerſorum, ſublimius eſſe debere Sanctis omnibus, qui totidem ſunt viventia Spiritus Sancti Templa. Sed nobilis hæc & figurata locutio adhiberi poteſt ad texendum elogium S. Magdalenæ de Pazzi, quam hac die colit Eccleſia; veruntamen, quin illam aliis ſanctis præferamus, quorum Deus unus merita agnoſcit. Nam

1. Ejus principia, & primi greſſus adeo perfecti extiterunt, ut pauci inter Sanctos vix ſub vitæ finem illuc evaſerint.

2. Ejus progreſſus in quovis genere virtutum admirabiles extiterunt, cum exercuerit prodigia mortificationis, humilitatis, patientiæ, & caritatis &c.

3. Cumulus ſanctitatis ejus præbuit ſpecimen vitæ Beatorum in Cælo per ſacram conſuetudinem, qua gaviſa eſt cum Angelis, Sanctis, & Sancto Sanctorum, qui ipſe eſt Jeſus Chriſtus.

PARAGRAPHUS II.

Fontes, unde hauriri copia poteſt ad hoc pertractandum Argumentum & Auctores de eodem verba facientes.

Vita Sanctæ Magdalenæ de Pazzi ſcripta a P. Puccini ejus Confeſſario Italice, fons eſt, ex quo alii hauſerunt, quidquid dixere de virtutibus, actionibus, miraculis magnæ hujus Sanctæ.

Idem vitæ Sanctæ hujus, quam typis edidit, non modicum adjecit volumen in ſex partes diviſum, ubi Superius explicat ſenſus pietatis ejuſdem, lumina, quibus cælitus aucta fuit in frequentibus revelationibus, & erudita monita, quæ tradit tum iis, qui Deo ſeſe devoverunt inter clauſtra, cum iis omnibus, qui in ſæculo ſerviunt Deo.

Alia non deeſt hujus Sanctæ vita Gallico ſermone conſcripta a Reverendo Patre Domino a Jeſu Regulari ejuſdem Ordinis Excalceato; quæ ſolum ſecundum ordinem temporum complectitur quidquid ſuſius, & ornatius legitur in vita Italice ſcripta.

P. Croiſet in Aſceticis Exercitationibus pro Menſe Majo eximium edidit vitæ hujus compendium, ubi in lucem profert meliorem paſſiones, devotiones, ac præcipuas Sanctæ hujus virtutes.

P. Novet in vita J. C. in Sanctis ſuis meditationem habet in feſtum diem S. Magdalenæ de Pazzi, ubi unice immoratus in ardenti illius erga Deum caritate, & omnes illius notas, & argumenta exhibet maxime perſpicua.

P. Saint Jure ſub finem libri ſui de cognitione, & amore J. C. eam recenſet inter illos qui præ ceteris in Salvatoris amore incaluerunt.

Auctor Sermonum in omnia argumenta &c. tomo 1. Panegyricorum habet hujus argumenti Sermonem.

Deficientibus Concionatoribus, qui typis ediderint hujus argumenti Panegyricos, Manuſcriptorum ope uſi ſumus.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, Figuræ, Applicationes Biblicæ huic argumento.

Loci.

Confortatum eſt cor tuum, eo quod caſtitatem amaveris. Judith. 15.

Mulier innupta, & virgo cogitat quæ Domini ſunt, ut ſit ſancta corpore, & ſpiritu. 1. ad Corinth. 7.

Omnis autem ponderatio, non eſt digna continentis animæ. Eccl. 26. *Omne auri pondus cum anima continenti conferendum non eſt*.

Qui diligit cordis munditiam, habebit amicum Regem. Proverb. 22.

Exiſtimo omnia detrimentum eſſe propter eminentem ſcientiam Jeſu Chriſti Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciam. Ad Philipp. 3.

Numquid vult Deus holocauſta, & victimas, & non potius ut obediatur voci Domini? 1. Reg. 15.

Facies quodcumque dixerint, qui præſunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te juxta legem ejus, ſequeriſque ſententiam eorum. Deuter. 7.

Qui Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis, & concupiſcentiis ſuis. Ad Galat. 5.

Audi Filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliviſcere populum tuum, & domum Patris tui, & concupiſcet Rex decorem tuum. Pſ. 44.

Quam pulcri ſunt greſſus tui, filia Principis. Cant. 7.

A te quid volui ſuper terram? Pſ. 72.

Virtus ejus numquam deficiet, ſed quaſi lux ſplendens procedet, & creſcet uſque in æternitatis diem. Prov. 4.

Vivo ego jam non ego, vivit vero in me Chriſtus. Ad Galat. 2.

Mihi abſit gloriari, niſi in cruce Domini noſtri J. C.

Exempla, & figuræ Biblicæ.

Hæc eſt, Fideles, pura puta imaginatio mentis humanæ ad amoris effectus exhibendos illum pingere cum ardentibus, ignitiſque ſagittis, quarum cuſpis penetrat corda, eaque plagis transfigitur, quæ ſæpe ſauciis inferunt mortem. Sed illud vobis mirum videbitur, hoc eſt, quod Sacer Textus, qui Dei verbum continet, ideoque eamdem veritatem, adeo ſimplex in locutionibus ſuis, & abhorrens a figurato profanorum Scriptorum ſtylo, ſermonem hunc conſecraſſe videtur, cum de caritate, ac divino amore verba facit. Huic ſagittas, ac tela tribuit, & vult ſagittas has ardentes, ac flammeas eſſe. *Sagittas ſuas ardentibus effecit*; (*Pſ. 7.*) addidque illas cordibus ſauciis vulnus inferre; *Vulneraſti cor meum ſoror mea ſponſa*. (*Cant. 4.*) Denique quidquid in profano amore perditiſſimum eſt, adhiberetur ad ſignificandum quem ad exceſſum animas noſtras diligat Deus, qui earum ſponſus appellari dignatus eſt. Quod ſi divinus amor tantum valuit in Dei corde, addere poſſum equidem, eumdem effectum obtinuiſſe in quibuſdam electis animabus, quæ ſauciatæ fuerunt jaculis caritatis ejuſdem, & quæ conſtanter dilexerunt Deum uſque ad mortem, dilectione ea, quæ morte ipſa erat fortior, quemadmodum innuit ſponſa Canticorum. In claſſem hanc refero hodierna die admirabilem Magdalenam de Pazzi, cujus cor fuit ſaucium, ut canit Eccleſia de priori Magdalena, cujus cauſam Dei Filius tutatus eſt, & & cujus laudes ille celebravit. Hac eadem manu, iiſdemque ſagittis vulnerata, & acceſa fuit Sancta noſtra. S. Magdalena de Pazzi, ut olim pœnitens divino ſuis amore ſauciata.

Commune argumentum ferventium S. Magdalenæ de Pazzi precum erat, ſecum animo reputare exceſſum amoris, quem Salvator teſtatus erat hominibus in Euchariſtiæ Sacramento, & quemadmodum jugiter adorabile hoc Sacramentum ob oculos mentis illius verſabatur, indeſinenter de eo verba faciebat, & numquam ceſſabat quominus illum admiraretur. Hanc illa ſibi legem indixerat, illud tricies quotidie inviſendi; cellulam quoque ſuam ita habebat diſpoſitam, ut ſemper oculos ac faciem converſam haberet ad eum locum, ubi aſſervabatur, non ſecus ac Ezechiel Babylone captivus apud Aſſyrios ſemper Jeroſolymam verſus mentem animumque intendebat, ubi olim fuerat Templum viventis Dei, cujus nonniſi rudera ſupererant. Millies ſingulis diebus illuc ſeſe vertebat, ac videbatur ſemet adjungere velle pretioſis ejus loci reliquiis, quem aliquando Dei majeſtas repleverat. Hoc ipſum dici poteſt de admirabili Magdalena de Pazzi. Hoc centrum erat, ad quod ſuopte ferebatur ingenio; hæc magnes a qua trahebatur. Semper videbatur inquieta, donec intime adhæreret objecto ſuarum affectionum, ac deſideriorum. Sancta hoc mentem ſemper gerebat intentam in ſacrū Sacramentū quemadmodum Ezechiel Propheta ſe per oculos convertebat ad Templum Jeruſalem cum eſſet in captivitate Babylonis.

Quemadmodum Mundi Salvator, antequam adorabile Euchariſtiæ Sacramentum inſtitueret, Diſcipulis ſuis ingens illud Juge deſiderium quo Sancta hoc

oſten-

Cum Deo uniri cupiebat, cognitum eſt deſiderio Salvatoris ſeſe cũ nobis conjungendi.

oſtendit deſiderium tribuendi illis ſacram hanc eſcam: *Deſideravi hoc Paſcha manducare vobiſcum*: (*Luc.* 22.) ſimili ratione dici poteſt Sanctam noſtram ſemper ad hunc panem Angelorum anhelaſſe, ſibique perſuadebat nihil ſibi ultra optandum eſſe in hoc mundo, ubi hoc deſiderium fuiſſet expletum. Eventus eam nequaquam falli oſtendit, & hunc theſaurum eſſe probavit, quo felix erat efficienda, & in æternum cæleſtibus bonis locupletanda. Et profecto bonis Dei non illud accidit quod bonis mundi, quæ exoptantur, & ardenter quæruntur ubi adſunt; & cum poſſidentur nauſeam creant, & contemnuntur. Magdalena noſtra cognovit hujus theſauri pretium ex poſſeſſione rei, quam ardentiſſime concupierat. Fecit quod dicit Evangelium, vendere decrevit, vel ſaltem rebus omnibus abrenunciare, ut illum emeret; videlicet in colloquiis, quæ habuit cum Deo ſuo in divino hoc ſacramento, conſilium iniit relinquendi mundum, ut tota eſſet illius, qui ſeſe adeo perfecte in hoc ſacro myſterio tradebat.

S. Magdalena vera fuit imago S. Thereſiæ.

Hoc felix fuit præſagium, vel potius ſingularis divinæ Providentiæ diſpoſitio, quod S. Magdalena de Pazzi mundo extremum diceret vale Religionis clauſtra ingreſſura, eodem anno, die, & in ordinem eumdem, quo admirabilis virgo S. Thereſia terram reliquit in cælum profectura; utpote quæ alia futura erat Thereſia in contemplatione, & amore Dei, heres ſpiritus illius, vivens imago virtutum ejus, & quæ efficere debebat, ut caritatis fervor reflóreſceret, ita ut fieri nequeat S. Magdalenæ noſtræ Panegyricus, quin ſimul auditoribus occurreret vera tabula primæ illius Moderatricis ſancti Ordinis, quem utraque admirabilibus vitæ ſuæ prorſus cæleſtis exemplis illuſtravere.

Applicationes quorumdam locorum Scripturæ huic argumento.

Studio noſtra iners non fuit, ſed ad majorem perfectionem ſemper contendit.

EGo ſum ſicut oliva fructifera in domo Domini. Pſ. 51. Omnes Virgines devotæ Deo, notunt, in via perfectionis immorandum non eſſe, & non procedere idem eſſe, ac retrocedere. Omnes didicere ſe eſſe velut arbores Dei ipſius manu conſitas, ut afferant fructum. Adam & Heva ad hunc finem in Paradiſo collocati fuerunt, ſed quin in amore proficerent, jacturam fecerunt gratiæ illius quam receperant. Sed quo cum fervore S. Magdalena de Pazzi in clauſtris non vixit? Qua cura, ſolertia, ardore non progreſſa eſt in viam perfectionis? Quid non egit, ut ſe dignam Salvatoris Sponſam præberet? Quot amoris, religionis, omniumque virtutum non exercuit actus in ſancta ſolitudine contemplans Dei magnalia, & mentem ſuam veritatibus legis ſuæ replens? Mihi perſuaſum eſt, Deus, ajebat illa, & inde contremiſco, me ſterilem eſſe arborem, & infrugiferam. Elapſi ſunt jam anni plures, inquiebat, ex quo Religionem ſum ingreſſa, & ubinam eſt fructus? Quid profeci? Heu! Domine, quid non feciſti, quod non ſubiiſti pro ſalute mea, pro meo progreſſu? Irrigaſti animam hanc divina tua gratia; ſed ubinam ſunt virtutes, quas excolui? Numquid humilior ſum corde? in corpore, & mente ſanctior? Cogitationes, & actiones meæ numquid magis culpæ vacant? Num minor in me levitas cernitur? Num infrequentius mente vagor? ſermones mei minus diffluunt ſanitate? Heu quam longe abſum ab his virtutibus, quæ pulcherrimum ſunt Virginum ornamentum! Heu! fateor equidem, me, quæ vitæ fructus ferre debueram, mortis fructus tuliſſe, omnes actiones meas merito vacuas eſſe, me nullam mercedem ſperare poſſe, & opera mea & pro tempore, & pro æternitate eſſe mortua; Et ſi arbor Evangelica, quæ nullos tulerat fructus, ſuccisa fuit & in ignem projecta; quid mihi timendum non eſt, quæ terribilius merui ſupplicium? Sed adhuc patientiam habe in me; ne me projicias a facie tua; aliquot adhuc annos mihi permitte; ne deſeras opus manuum tuarum, ac polliceor me tua juvante gratia, laturam fructus, quos petis, neque ultra ſpem tuam defraudaturam.

S. Magdalena de Pazzi ſe totam Deo ſuo devovit.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua &c. Deuteron. 6. Hoc illud eſt, de quo Sanctæ noſtræ perſuaſum erat, & quod ſanctiſſime adimplevit. Conſecravit Deo quidquid illi erat antiquiſſimum, & ſine ulla exceptione. Prorſus abhorruit a nonnullorum factis, qui aliquid ſibi reſervant, & quibus amor proprius perſuadet ſatis eſſe Deo quidem partem dare, alteram dare mundo, ac ſibimetipſi. Deus vel totum petit, vel nihil, utque illi placeamus, toti illius eſſe debemus, non mundo, non nobis. Ullumne illi offerri poteſt acceptius donum, quam anima pura, & omni labe vacua? Quam jucundum eſt Deo cor, quod mundi contagio corrumpere non valuit! BB. VV. quæ cum Propheta dicere poſſunt: Tu ſors mea Domine es, hereditas mea, Deus meus, totum meum. Hoc dicere potuit Magdalena de Pazzi: Cor meum, quantum eſt, totum eſt Dei unius; ipſe effinxit illud, illud redemit, illud ego uni devovi. Deus nimis magnus eſt, & cor meum nimis anguſtum, ut illud partiar; Deo ſimul, & mundo placere non poſſum. Sed ubi ſunt virgines, quæ pro certo audeant affirmare, ſacrificium ſuimet ipſarum Deo acceptum fuiſſe! Quot metuendum eſt ne quin illi purliſſimum vitæ ſuæ florem, ſuorumque annorum primitias obtulerint, ut olim Cain, peſſimum quodlibet de grege ſacrificaverint! Quot ſunt, de quibus dici poteſt, quod olim de primo illo parricida, illas quidem offerre, quia Deo offerunt ſacrificium, ſed male partiri, quia injuſtitia eſt cum illo partiri; & deteriorem partem illi offerre, eſt impietas? Verum enim vero nonne de nobiſmet eoſdem queſtus effundere jus eſt? Nonne Deo ſacrificavimus reliquias mundi, vanitatis, voluptatis? obtulimus illi cor, mentem, corpus attritum, & malarum cupiditatum ignibus abſumptum? Verum eſt, me divina gratia præventam memet illi a teneris unguiculis devoviſſe; ſed vitæ meæ curſus adeo felicibus initiis reſpondit! Dona, quæ obtuli, nonne ſacrilega pœnitentia ſubſecuta eſt! Nonne illi abſtuli, quod eidem dederam, ut mihi redderet, ac funeſto reditu, me iterum mundo, & vanitatibus manciparem? Tandem ſi in ſæculo viverem, eſſemne prorſus ab illa, quæ ſum in religionis ſtatu, quem ſum amplexata?

S. Magdalena timet ut diſpliceat Deo niſi in dies progrediatur in vias perfectionis.

Juſtorum ſemita quaſi lux ſplendens procedit, & creſcit uſque ad perfectum diem. Prov. 4. *Creſcite in gratia, & cognitione Domini noſtri*. 2. Petr. 3. Quid non docet Spiritus Sanctus mortales Deo in religionis ſtatu conſecratos per os Sapientis, & S. Petri Apoſtoli? & quomodonam tenentur illi magis, magiſque progredi in viis perfectionis, & ſanctitatis, quin ne uno quidem gradu cedant retro? S. Magdalenæ de Pazzi adeo perſuaſum erat de neceſſitate ſe in dies ſingulos perficiendi, ut ſæpe ex ſemet cauſſam exquireret, propter quam mundum reliquerat. Quoties ſecum reputabat; nonne audivi, Religionem ſimilem eſſe ſcalæ myſticæ Jacob per quam Angeli aſcendunt, atque deſcendunt, quin unquam ſubſiſtant; & niſi ad altiorem perfectionis gradum aſcendo, me deſcendere, labi, de imperfectione in imperfectionem errare. Verum ideone aſcendi, ex quo memet devovi Deo? Perveni ad altiorem ſanctitatis gradum? Amor quo memet J. C. dicavi, adolevit in me? Majorne mihi fervor ineſt, quam re adhuc integra? Heu! quid mihimetipſi exprobrare non debeo, comparans ſtatum in quo ſum cum illo in quo eram aliàs? Tunc Deo placebam; ſed ille modo horret teporem meum. Cogito me nondum illuc perveniſſe, quo tendo, ſed oblita eorum, quæ retro ſunt, & ad ea feſtinans, quæ ſunt ante me, indeſinenter curro ad finem ſtadii mei, ut referam pretium æternæ felicitatis, ad quam me Deus evocavit. Hoc me docet S. Paulus Apoſtolus. Fruſtra quis celeriter currere feſtinat, qui gradum ſiſtit, antequam ad propoſitum ſibi finem perveniat. Hoc pacto ingens hæc anima ſeſe magis, magiſque excitabat, ut cæleſti Sponſo magis placeret.

Obedientiæ pretium eſt ineſtimabile. Hoc patet exemplo Magdalenæ de Pazzi.

Melior eſt obedientia, quam victima. Eccleſ. 4. Hæc erat S. Magdalenæ de Pazzi ſententia; pœnitendumne mihi eſt, ajebat illa, memet in totum vitæ meæ ſpatium obedientiæ voto obſtrinxiſſe? Verum eſt, me voventem Deo conſecraſſe quidquid mihi antiquius, & pretioſius erat per votum paupertatis, externa omnia fortunæ bona; per votum caſtitatis me feciſſe ex corpore meo hoſtiam viventem; & per obedientiæ votum illi meam libertatem ſacrificaſſe. Sed quot fructus ex obedientia mea percipere valeo? Hæc meam cum divina voluntate conſocians impeccabilem efficit, donec obedio. Per hanc ſimilis ſum Filio Dei, qui factus fuit obediens uſque ad mortem Crucis. Per hanc pretium, ac virtus accedit omnibus actionibus meis. Per hanc tandem excuſſi mundi captivitatem, cupiditatum mearum tyrannidem, amoris proprii ſervitutem, libidinem mobilis ingenii mei, evagationes voluntatis meæ, & mei cordis inconſtantiam. Quanta debeo tibi Deus meus, eo quod ad Religionis ſtatum evocaveris me, ubi pro amore tuo obediens creaturæ, obedio Creatori meo; & ubi numquam id faciens quod volo, ſemper ea facio quæ vis! Infunde igitur, Domine, eoſdem ſenſus, eamdemque reverentiam erga illum, qui me regit, quam debeo tibi, cujus eſt vivens imago; quoniam in nomine tuo imperat mihi, & ſi contra illum muſſitarem, læderem tuam auctoritatem.

In rebus minimis magis placemus Deo.

Vulneraſti cor meum in uno oculorum tuorum, & in uno crine colli tui. Cant. 4. Si unicus Sponſæ Canticorum obtutus rapit Dei cor; mirumne eſſe debet, ſi in rebus minimis Deo magis placeamus! Hæc erat S. Magdalenæ de Pazzi ſententia. Nihil negligebat, nihil tam humile, abjectumque videbatur illi, ex quo hoc pacto poterat placere Deo. Fallitur profecto, cum aliquis arbitratur ſe ea obſervare omnia, quæ ſunt ad ſalutem neceſſaria, alia vero ex parte officia, quæ minima habentur, contemnit. Difficultas rerum, quas præſtare tenemur, eſſe poteſt ignaviæ noſtræ prætextus: ſed ubi faciles fuerint, quam prætexere valemus excuſationem? Si Propheta, dicebant ſervi Naamen hero ſuo, pro ſalutis tuæ curatione aliquid difficile, & arduum expetiiſſet ex te, certe facere debueras; ſed quandoquidem rem adeo facilem poſtulat, quæ eſt, ſepties te ablui, quomodonam ſine graviſſimæ imprudentiæ nota, id potes negligere? Poſtquam Salvator paſſus eſt pro nobis graviſſimos cruciatus, ſi difficillima quæque ex nobis expeteret, poſſemuſne citra teterrimum ingrati animi vitium, ea non præſtare? Pleraque eorum, quæ poſtulat, facilia ſunt, quæ negare ſimplici amico, vel etiam alieno minime auderemus, & utrum Salvatori nobis præſtanda ſint, hærebit aqua? Bone Deus! Quam impreſſionem efficit in Chriſtiano multoque magis in Regulari habitualis hæc negligentia? Quid mihi reſpondendum erit Judici ſæculorum immortali meam in rebus adeo levibus ingratitudinem exprobranti.

S. Magdalena divina bonitate ab ineunte ætate...

Domine prævenisti eam in benedictionibus dulcedinis. Pſ. 20. Verba hæc efficiunt ut altius repetamus teneros annos, primoſque motus pueritiæ S. Magdalenæ de Pazzi. Hæc efficiunt, ut me-

…ne præveſ-ſe ſeſe illi diluculo conſecrat.

ut meminerimus, rationem, caritatem, Religionem repente in Sancta hac virgine ad maturitatem perveniſſe. Fervor ejus præceſſit cognitiones illius, & primum ſpecimen, quod edidit libertatis ſuæ voluntarium extitit Sacrificium, quod ipſa per ſe obtulit divinæ Majeſtati. Magnus illi obex erat, quo ſacrificium hoc exequi prohibebatur; ſed hinc miſericordiæ tuæ Domine, inde enixæ preces humilis ancillæ tuæ omnes auferebant difficultates, modo admirabili præſtantes qualitates neceſſarias, ut in numerum ſponſarum tuarum accenſeretur. Ex eo tempore primi greſſus quos edidit eam ad Crucem Salvatoris adduxerunt. Doctores quidam credidere, & credere æquum eſt priori illo momento, quo ratio prodire incipit in mente noſtra, & quo animæ noſtræ facultates ſeſe evolvunt, nos teneri certiſſime ut cor noſtrum convertamus in Deum; adoremus ſupremum hoc Ens, quod unicus eſt finis omnium actionum noſtrarum, & quod unicum quoque eſſe debet objectum totius noſtri amoris; illi conſecremus primitias noſtri, & baptiſmatis noſtri fidem excitemus. Sancta Magdalena de Pazzi adamuſſim his perfuncta muneribus eſt; vix vivere cœpit, cum chriſtiane vixit. Elicuit etiam heroicum Religionis actum; quoniam a primis uſque primordiis ſe Domino conſecravit, ut in Sanctimonialium numerum admitteretur. Beati, quos Dominus erudit, quorum ipſe doctor eſt, quos dociles reddit ſanctis afflatibus ſuis, & quos in benedictionibus dulcedinis prævenit. Ex hoc numero eſt S. Magdalena de Pazzi; Gaudet Eccleſia his gratiis, quibus Deus illam prævenit. Urgeamus Dominum, ut eas nobis concedat, quæ ſunt neceſſariæ ad prævertendos tot lapſus, nos iis periculis liberet, quæ certiſſima ſunt pignora amoris ſui, atque æternæ prædeſtinationis noſtræ.

S. Magdalena ob inſitum quæſivit Deum inſeparabili caritate.

Omni cuſtodia ſerva cor tuum. Prov. 4. S. Magdalena omnia præcavit, quæ præcavenda ſunt virginibus, quæ omnia ſibi metuenda eſſe didicerunt: quamvis Domini gratiæ, & magnus ardor virtutis, illi videbantur eſſe præſidio, eique locum præberet dicendi cum S. Paulo, nihil me ſeparare poterit a Salvatoris Caritate. Curæ igitur fuit omnes cordis ſui aditus tueri, ſingulas actiones ſuas cum ſecreto Dei intuitu conſocians. Objecta omnia, quibus afficiebatur, totidem erant occaſiones illi prorſus ſuas offerendi, eumque colendi. Attente legem ſuam inſpiciebat, quemadmodum artifex prototypum ſuum, ut illum ſequatur, potiſſimum vero cum ſibi propoſuiſſet ſequi viam arctiorem, & ad altiorem perfectionis apicem pertingere. Conſiderans magna divinæ potentiæ opera, illa magis admirabatur in effectibus ſenſibilibus ejus magnificentiæ, ſeſe inflammabat ad illum magis, magiſque diligendum, & gratias jugiter agendas ob aſſidua illius beneficia. Mirumne igitur eſſe debet, ſi a Patre luminum tot aucta fuit cæleſtibus donis, quæ præbuerunt illam tamquam perfectionis exemplar, præſertim vero virginibus, quibus mens eſt ſeſe Domino conſecrandi? Quod ad nos ſpectat, immoramur in caligine, & in rebus divinis neque magis illuſtrati ſumus, neque perſpicaciores: namque cum noſmet in mundum effundamus, congerimus catervam imaginum, quæ in cordibus noſtris imprimuntur, & in ſingula momenta inſtaurantur. Omnem ſenſibus, & cogitationibus noſtris facultatem permittimus; quænam ſpes adeſt, fore ut illos ad officium, Deumque revocemus, ubi voluerimus? Ceſſemus hanc tradere facultatem cordibus noſtris, ut ſeſe in omnia effundant objecta; & ut Sancta noſtra, inde potius occaſionem arripiamus mentes noſtras in Deum attollendi. Quin hoc totis diebus oblivioni tradamus, ſtatas nobis conſtituamus horas, ut de eo cogitemus, eique vota, preceſque noſtras offeramus. Animum advertamus ad bonitates illius, gratiis ejus proficiamus, illis fideles noſmet præbeamus, ſi pervenire volumus ad eam perfectionem, ad quam magna hæc Sancta pervenit.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, ac Sententiæ Sanctorum Patrum, aliorumque huic argumento inſervire valentes.

Quantum Deum diligas, debes in dilectione legis ejus oſtendere. S. Auguſtinus.

Omnis copia quæ non eſt Deus, inopia eſt. Idem.

Aufer a me Domine, omne nolle quod vis, & omne velle quod non vis. Idem.

Amor Dei, aut ſolus eſt, aut ſummus non. Idem.

O ignis, qui ſemper ardes, & numquam extingueris! O amor, qui ſemper ferves, & numquam tepeſcis! accendar a te, ut totus diligam te. Idem.

De hoc mundo non eſtis, quamquam ſitis in hoc mundo: ſeculum vos habere meruit, ſed tenere non potuit. S. Ambroſ. l. de Virg.

Pudor ornat ætatem, taciturnitas pudorem. Idem c. 3. de Virg.

Portio mea Chriſtus, in portione mea dives ſum. Idem Serm. 8. in Pſalm. 18.

Homo cujus eſt Deus, quid amplius quæris? Si ſufficit Deo, ſufficiat tibi Deus. S. Cyprianus

Angelorum gloriam adquirere majus eſt, quam habere. Angelum eſſe felicitatis eſt, virginem eſſe virtutis. S. Chryſol. ſermon. 143.

Timenti grave præceptum Domini eſt, amanti leve. S. Auguſt. in Joann.

Ego te huc duxi, & a periculis Ægypti liberavi. Ego te protegam; ego ſcuti vice tibi ero, ego omnia difficilia, facilia tibi reddam. S. Chryſoſt. homil. 36. in Geneſ.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia depromi poſſit ad hoc argumentum pertinens.

S. Magdalena ſciens, ſe ut ſimilis fieret Filio Dei juxta eſſe debere in Cruce, ſibi in partem elegit paſſionem ejus. Matth. 16. Ad Rom. 8.

Noſtis fideles latam jam eſſe ab ipſo Dei Filio ſententiam, qua omnes homines tenentur illi ſimiles eſſe, & cum illo Crucem geſtare: *Qui vult venire poſt me, tollat crucem ſuam... Quos ſcivit, & prædeſtinavit conformes fieri imagini Filii ſui.* Sed ſancti omnes animadvertunt, ubi vult Deus animam ad virtutem ſublimem, eminentemque ſanctitatem attollere, illam plerumque deducere per hanc viam paſſionum, atque tribulationum; quaſi quælibet pœna gradus eſſet, ut ad perfectionem perveniat, & cruces, perſecutiones, corporis dolores, & animi, ſanctitatis eſſent inſtrumenta, quæ ſi deſint, ſuſpicione non caret; ſed cum hoc probata fuit experimento, de illius ſinceritate dubitare non licet. Si quæ anima fuit ſancta, & delecta, cui de hac veritate fuerit perſuaſum adeo oppoſita ſenſibus, & ſtudiis corruptæ naturæ; hæc procul dubio fuit illuſtris Magdalena de Pazzi, cujus cor Dei crucifixi amor transverberaverat: & ſi amor, ut diximus, ſemper ad perfectam ſimilitudinem tendit, quemadmodum nullum invenio, qui illum ardentius amaverit, ita nullam invenio, qui magis ad vivum illum expreſſerit, ſive in interioribus pœnis per deſolationes, atque inauditas tentationes, quæ graviſſima, ac moleſtiſſima fuerunt experimenta, quibus ejus amorem tentavit Deus, ſive violentis externis doloribus, quibus Deus illam afflixit & quos invicta, heroicaque patientia ſuſtinuit, ſeu denique ultroneis auſteritatibus, & mortificationibus, quas ſibimet impoſuit, ut expleret deſiderium imitandi Salvatorem, quem non alio deinceps nomine, quam ſuum amorem vocabat.

S. Magdalena conata eſt ſe minima quævis officia adimplere, ſciens non eſſe amare Deum, cogitare ſatis eſſe mandata Dei ſervare.

Nullus fortaſſe pernicioſior eſt error, & nihilominus vulgatior, quam nihil vereri tenues noxas, & nullo in diſcrimine habere modica Officia. Religioſa conſcientia, tamquam terriculamentum imbecillis animæ habetur, & ſolers in rebus minimis vigilantia, exigui, arctique ingenii habetur argumentum. Nolunt eximium ingenium nugis hiſce immorari, veramque virtutem non pendere a congerie minuſcularum obſervationum, quæ animum dejiciunt, vitam ipſam fatigant, ejuſque conſuetudinem efficiunt importunam, & quin pietatem nutriant, illam exſiccant. Huic fallaci incumbentes principio omnia amori proprio permittunt; cupiditates ſuas palpant, ſenſibus blandiuntur, & ea vitant, quæ ſibi negotium faceſſunt. Virgines Cæleſtem Sponſum expectant; ſed oleum lampadibus ſuis comparare negligunt, neque putant illum ocyus affuturum. Poſtremo dicunt non ita gravem eſſe negligentiam. Sed cujus momenti non eſt? Divinus Sponſus illas ulterius videre detrectat. Hoc nihilum eſt, inquiunt; levis noxa eſt: regula exigua, gratia modica; quodnam adſtat periculum illam negligenti! Heu num aliquid leve, aut modicum eſt, ubi refertur ad Deum, qui adeo magnus eſt, & ubi agitur, ut illi vel placeas, vel diſpliceas? Diſplicere parum Deo, modicum erit nobis? Nihil modicum eſt in eo, quod vel minimum aliquid conferre poſſit magno noſtræ ſalutis, & perfectionis negotio. Nihil modicum eſt in eo, quod efficere poteſt ut mereamur, vel jacturam faciamus unius tantum gradus æternæ gloriæ. Non eſt modicum, conſtanter fidelem eſſe vel in minimis; & magni amoris argumentum eſt, in omnibus placere velle ei, qui amatur, & nolle eidem, ne in minimis quidem diſplicere. Velle placere Deo in magnis dumtaxat; ſatis eſſe putare, ſi adimpleas præcepta; argumento eſt Dei ſupplicia timeri, ſed illum vel modice, vel minime amari. S. Magdalena de Pazzi longe aberat ab hac adeo irrationabili ſententia. Illi perſuaſum erat, eos, quibus ſatis eſt obſervare præcepta, oſtendere vel amorem ſuum infirmum eſſe, vel nullum.

Sublimis perfectio eſt facere velle Dei voluntatem. Hæc unica fuit S. Magdalenæ cura.

Sanctæ Magdalenæ non aliud votum fuit, quam Deo placendi, neque aliud officium, quam inquirendi voluntatem ejus, ut hanc tamquam inviolabilem officii ſui normam ſequeretur ab ea numquam diſceſſura. Verum eſt hoc eſſe altiſſimum ſanctitatis apicem, & cumulum perfectionis, quem pauci aſſequuntur: amor enim proprius & corruptæ naturæ proclivitas validos ſtatuunt obices. & plura ſuſtinenda ſunt prælia ad eos infringendos. Hinc eorum plerique, qui in Religioſo ſtatu perfectionem conantur acquirere, omnem fere vitam inſumunt in exuendis imperfectionibus ſuis, quæ prohibent ne ſe Deo conjungant. Sed Magdalena compendiariam nacta eſt viam, ut repente votorum ſummam conſequeretur, videlicet eas omnes igne caritatis abſumpſit. Amor proprius, qui nonniſi cum nobis naſcitur, & moritur, ad primos ignis hujus ſacri ardores extinctus fuit; ita ut mox nihil illam prohibuerit, quominus tota eſſet Deo, ac illi ſe ſe intime conjungeret, ut nihil unquam deinceps eam ſeparare valuerit.

In ſedula regularum, & obſervantia noſtrorum obſervantia ſita eſt Chriſtianorum

In ſedula fidelitate, qua regulæ obſervantur, ſita eſt perfectio Virginis dicatæ Deo; & per earum contemptum, omnibus ſe polluit inquinamentis; Sicuti enim non eſt homo nocentior, quam qui legis naturalis lumina extinguit, quam ducem ſequi tenetur; ita nulla eſt virgo devota Deo criminoſior, quam

quæ

perfectio, maxime verò Religiosorum. Hæc fuit Magdalenæ ſententia.

quæ propoſitas ſibi regulas non obſervat. Nam rite intelligite, quid ſint Religionis regulæ; hæ ſunt dua illæ, quem ſingulis Ordinibus præbet Deus, ut ad ſtatus ſui ſanctitatem perveniant, ſunt fons, ex quo Dei gratiæ influunt in animas noſtras; ſunt rivi, per quos totius Ordinis alicujus merita, in ſingulos ejuſdem profeſſores emanant. Regulæ appellantur, quia ſunt vincula, & amoris catenæ, quibus utitur Religio ad vinciendos ſenſus, ad coercendos impetus cupiditatum, ad cor in officio continendum, & ad virtutem pertrahendum; ad inhibendum illud proclive, quo ad voluntatem feruntur, utque ad animas cum Deo conjungendas. Præcepta enim, quæ regulæ imponunt, vincula ſunt trahentia; interdicta, vincula ſunt retinentia; monita ſalutaria vincula ſunt, Deo cor conjungentia per praxim Conſiliorum Evangelicorum maxime ſublimem perfectionem continentia. Quid ergo facimus, cum cupiditatum noſtrarum impotentia rapti regulas non obſervamus? Non ſequimur ducem, quem nobis tradidit Deus; exhaurimus fontem, per quem gratiæ ejus in nos fluunt; rivos infringimus, per quos neceſſaria vitæ noſtræ derivant ſubſidia; conterimus catenas, per quas adhæremus Deo, & ita amabile Domini jugum excutimus. Hoc ad unguem S. Magdalena de Pazzi cognovit; cui perſuaſum erat duo eſſe, quæ virginem Deo devotam æque obligant ad Ordinis ſui leges integerrime ſervandas; officium videlicet, atque utilitatem. Officium quidem, quia ejus perfectio huic inhæret; utilitas autem, quia inde pendet bonum univerſum. Hinc Sancta noſtra ſemper omnes Regulæ articulos perfectiſſime explebat, cum jam decreviſſet in dies magis contendere ad altiſſimam Religioſi ſtatus, cui ſe addixerat, perfectionem.

Opinionem mortificationum merè interiorum vanam eſſe, indicat probatur exemplo Sanctæ noſtræ.

Opinio eſt vulgo ſatis recepta iis, qui in ſæculo vivunt, corporis pœnas, & mortificationes non eſſe admodum neceſſarias illis, qui perfecti ſunt, & vigilias, jejunia, & macerationes non poſſe rationabiliter exerceri, niſi ab incipientibus; virtutem, proprie loquendo, in interiori parte dumtaxat conſiſtere, ſilentium ipſum & jejunium, non niſi hujus generis eſſe bona. Verum eſt, hanc ſententiam in præſentiarum magis, quam olim prævalere. Fateor equidem, ubi Sancta anima de Superioris, ac prudentia directoris conſilio auſteritates, & pœnitentias deſerit ab ea tunc præcellens Deo fieri ſacrificium, & hoc Deo acceptius eſſe, & jucundius omnibus mortificationibus, quibus ea propria utilitate afflictaretur. Sed doctrina ilthæc ſuſpicione non vacat, in qua falli periculoſæ opus eſt plenum aleæ, ſaltem hæc via non eſt, quam Dei filius, vel Sancti fuerint ſecuti. Etenim juxta hanc opinionem inſtitui poſſet interior abſtinentia; & extrinſecus cauponari, ac indulgeri ventri; interius ſilentium ſervare, & cum ſingulis advenientibus habere colloquia. Ceterum Sanctæ Magdalenæ exemplum, quæ licet Deo perfecte conjuncta, omnia exercuit in ſe pœnarum, & mortificationum exempla, ſatis perſpicuo nobis eſſe poteſt argumento illuſionis, in qua verſantur illi, qui fallaci huic inhærent opinioni.

S. Magdalena quia inhæreret deliciis, quæ animæ ... conſequuntur, paſſiones ... ut ſe ſponſo redderet ſimiliorem.

Plerique aſceticæ vitæ magiſtri conſentiunt, amare Deum, eique per delicias & conſolationes adhærere, quæ in illius ſervitute guſtantur, eſſe infirmæ, ac tepentis animæ argumentum, quæ rata ſe divinæ majeſtatis amore ſucceſam eſſe, multo magis quærit ſeipſam ſecreto amoris proprii conſilio, quo ſi ſe nimis præverti ſinit, manifeſtum adit periculum ſemper in abjectione ſua permanendi. Sed amare Deum in tentationibus, in perſecutionibus, cum nulla adſunt ſubſidia, & nulla ſolatia, hoc argumentum eſt magnarum, & generoſarum animarum, quæ his in occaſionibus multo majorem conſtantiam præſeferunt, & hoc pacto oſtendunt, Deum propter ſe ab illis amari potius quam propter dona ſua. De hoc auro puriſſimo loquitur Propheta, quod ſepties emundatum fuit; videlicet, quod ſeptem donis Spiritus Sancti ornatum eſt. Hæ ſunt animæ heroicæ per omnia tentatæ, quæ tantum abeſt, ut quacumque procellis agitentur, quo magis eidem objectæ ſunt, eo magis earum creſcit conſtantia. Id genus erat S. Magdalena de Pazzi, non ſolum omnes labores, omneſque paſſiones ſuſtinuit, ſed certo ſciens, ſe divino ſponſo ſuo magis ſimilem evaſuram, ſummopere amabat paſſiones ex mente, ut in ſe ipſa magis ad vivum exprimeret imaginem Salvatoris.

Dei conſilia procul abſunt a carnalium hominum conſiliis, ut liquet exemplo Sanctæ noſtræ.

Carnalis homo, & ſæculo inhærens non facile aſſequitur Dei mirabilia, quæ illius captum excedunt. Sunt ſpecioſa quædam ingenia, ſpiritus acres, & vehementes, qui illuſiones putant quod non eſt ſecundum communem ordinem gratiæ, qui fieri nequaquam in aliis poſſe putant, quod in ſe ipſis non ſentiunt; omnia imaginationi, & errori accepta referenda eſſe jactitant, & inde anſam arripiunt humanam exprobrandi infirmitatem unde occaſionem haurire deberent laudandi, & admirandi Dei potentiam, & bonitatem. Id genus mortales ſcire deberent, pietatis eſſe efficere, ut revereamur omnia amoris argumenta quæ tribuit Deus, & caritatis, ut cum actione gratiarum omnes recipiamus favores, quos Deus aliis impertit. Si minus adeo ſublimem edere volatum poſſunt, ut S. Magdalena; ſaltem admirentur illam; & ſi mediocrem excedunt aciem oculorum ſuorum, totius ipſis eſt, id pie credere, quod fidem illorum poteſt ædificare, quam illud ſuperbe negare. Placuit Spiritui Sancto favoribus ſuis cumulare inſignem hanc virginem, illam ex omnibus terrenis objectis expedire, eamque ut ita dicam in divinitatis uſque ſinum attollere; Hinc valent intelligere, multiformem eſſe Dei gratiam, Dei ſpiritum ſeſe communicare, quomodo illi placuerit, & cuicumque placuerit. Beati igitur illi, qui Dei vias ſibi in ſcandali occaſionem minime convertunt, & cum timore, ac tremore ex omnibus proficiunt exemplis Sanctorum, licet eorum captum exſuperent.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis utpluriſque Concionatoribus loci hujus argumenti.

Infantia & felix educatio S. Magdalenæ de Pazzi.

SAncta Magdalena ex illuſtri familia de Pazzi Florentiæ orta commendabilis fuit propter vitam ſuam regularem, & Sanctitatem. Non ſero patuit illam a Deo ſuo præventam fuiſſe ab incunabilis ſuaviſſimis benedictionibus; ideoque mater ejus illam aluit, educavitque cura prorſus ſingulari, atque ex eo tempore incepit inſignia præbere ſanctitatis ejus ſpecimina, ad quam per infinitam providentiam Deo eamdem attollere placuit. Ratio in illa prævertit ætatem, & ut ita dicam rationem gratia occupavit. Immunis a vulgatiſſimis puerorum nugis, in oratione omne ſolatium conſtituebat. Si quis illi gratificari cupiebat, ſatis erat, ſi ei Sanctorum vitam legeret, aut in Templum adduceret. Pietas ejus fatigabat altricis pietatem, & genitorum admirationem ciebat. Neque moroſa erat, neque importuna, ut aſſolet; ſed corporis habitum habebat moderatum & gravem, ingenium felix, & mentem docilem cum oris habitu ſerio, verecundo, & ſuavi ita, ut amorem, & admirationem eorum omnium, a quibus agnoſcebatur, ſibi conciliaret. Fugiebat pueriles ludos & inutiles pueritiæ nugas, tantaque erat in ea moderatio, ut qui illius facta fuiſſet intuitus, jam ad provectiorem ætatem illam perveniſſe cenſeret. Dixiſſes illam cum ardenti Salvatoris amore natam fuiſſe, & cum maxima erga Sanctiſſimam Dei Matrem pietate; adeo erga utrumque magna illius erat devotio. Deus illam orationis dono cumulavit, cum nondum per ætatem legendo eſſet par. In ea integras tranſigebat horas, & ubi quærebatur ex illa, quid in ſacello ſuo faceret; bonum poſco Deum, ajebat, ut me doceat quid mihi faciendum ſit, ut illi placeam, & quid acceptius eſt in oculis ejus. *P. Croiſet in Aſceticis.*

Alia ... ejus deſcriptio.

Felix hæc Virgo prodigium eſt Sanctitatis, quod voluit Deus noviſſimis his ſæculis prodire ad confundendam fidelium ignaviam, qui aſſertam infirmitatem, vel potius teporem caritatis, quæ beatis Eccleſiæ temporibus florebat cauſati ſeſe excuſant, ſi J. C. nequaquam ſequuntur. Ab ipſis uſque incunabulis indicia præbuit electionis, qua Deus illam ſibi devoverat, totoque in educationis ejus curriculo viſa eſt cum ætate creſcere Sapientia, & gratia quibus illam prævenerat. Adeo felix ſortita erat ingenium, ut nemo intelligere potuerit, infantiam ejus eſſe obnoxiam communibus ejus ætatis infirmitatibus. Cum omnibus utebatur ſuavitate, patientia, ac obſequio, quod illi omnium amorem, & admirationem conciliabat. Hæc tamen ſuavitas conjuncta erat cum quodam oris habitu adeo ſerio, modeſto, ac verecundo, ut licet ſummopere affabilis eſſet, ſociæ illam vererentur, atque obſervarent ita, ut non auderent ad eamdem accedere niſi caute, ac circumſpecte. Licet puella mentem ſuper nugas adeo erectam habebat, ut ludos contemnens, ac cetera puerorum ſolatia, totam ſe impenderet negotiis gravibus, ſilentio, ac ſolitudini aſſueſceret, lectioni, orationi, ac miſericordiæ vacaret operibus, pauperibus & captivis præbens ea, quibus clam ſeſe fraudare poterat, ut illorum famem, ac miſeriam relevaret. Sobrietas, quam exercebat, eam brevi ad abſtinentiam adduxit, & ad alias mortificationes, quas ætas, ac temperamentum illi permittere poterant. Sed in perquirendis rationibus placendi Deo nullam ardentius amplexata eſt, quam Orationem. *Baillet in vita Sanctæ.*

Vita eſt fuit jugis exercitatio amoris Dei.

Admirabilis hujus Virginis vita juge fuit divini amoris exercitium: omnes illius actiones non aliud habuere principium, quam motus puriſſimæ caritatis, & ſiquis unquam adimplevit præceptum, quod in veteri lege irrogavit Deus, & Dei Filius in Evangelio inſtauravit, ut quiſque ex toto corde, ex tota mente, ex tota anima, omnibuſque viribus ſuis Deum diligeret, aſſerere poſſumus poſt glorioſam Dei Matrem paucos extitiſſe, qui illud conſtantius, & perfectius exſecuti fuerint Sancta noſtra; non enim paſſa eſt unquam ullum amorem, ſed divino huic objecto omnem cordis ſui latitudinem devovit, & omnia mentis ſuæ lumina, & altiſſimas quas hauriebat ex contemplatione, & aſſiduis cum Deo colloquiis cognitiones, ut illam ſemper ardentius amaret, & quem tandem ex tota anima, viribuſque dilexit, quia ideo vivere videbatur, ut illum diligeret, & agere ut ſuum illi teſtaretur amorem. *Auctor recens.*

Virgo noſtra ſeſe a pueritia orationi addidit, & inde admirabilia hauſit lumina.

Dei amor, quo Sancta Virgo noſtra erat ſucceſa, effecit, ut ſe totam abderet orationi; ibi cor ejus divinis ardoribus percitum recepit lumina adeo nitentia, ut ſupplerent illis, quæ ætas, experientia, ſtudium, & animadverſiones aliis afferre conſueverunt. Fecerunt enim, ut cognoſceret mundi vanitatem, pericula ibi imminentia, inſidias, quas ibi ſalutis noſtræ inimici ſtruunt, & æternam infelicitatem, in quam mundi bona, & voluptates adducunt, quæ res effecit, ut conſilium caperet ſeſe quamprimum devovendi Deo in auſtera Religione aliqua, quam ſpectabat tanquam aſylum tutumque portum ad evitanda naufragia, quæ ſunt adeo frequentia in ſæculo, ubi tot animas miſere perire intuebatur. In hac

ſubli-

Digitized by Google

ſublimi contemplationis exercitatione deducebat illam Deus, & admirabili ratione illam trahebat ad ſe quin nulla ab hominibus accederet doctrina. Nam Sancta virgo noſtra remotiora quærebat domus latibula, neſciens, quid faceret; & aſceticum aliquem librum arripiens, procumbebat in genua vocales aliquot preces offerens, & mox aſſurgens taliter in Deum abſorpta, ut ubique eſſet perquirenda, cum illius opera requirebatur; & ſemper inveniebatur in aliquo loco maxime ſemoto contemplationi dedita. In hac prorſus divina occupatione nonnihil auxilii nacta eſt in Confeſſario ſuo, & poſtmodum adeo ſeſe extulit in Deum, ut non amplius humano modo vivere videretur. Didicit in hac cœleſti Schola praxim virtutum omnium; ibique adeo vividum experta eſt deſiderium placendi Deo, & pro eo tantum vivendi, ut exinde omnia, quæ mundus habet in pretio, faſtidiverit. *Ex Sancta vita.*

Sancta noſtra ex adorabili Euchariſtiæ Sacramento divini amoris fonte tantam hauſit caritatem.

Neque adeo mirum eſt, quod amor divinus tantus, utque tam ardens in S. Magdalena extiterit, ut in hac admirabili virgine juge miraculum videretur, ſi conſideretur, illam hunc ex ipſo caritatis fonte percepiſſe, hoc eſt ex adorabili Euchariſtiæ Sacramento, quod ex omnibus Religionis noſtræ myſteriis, nobis plenius oſtendit incomprehenſibilem Dei erga nos amorem quod Sancti amoris fornacem appellat, & quod eruditus quidam, qui humilitatis cauſſa Idiotam ſe dicit, exhibet nobis tanquam Solem ſeptum flammis amoris ſui, quem in omnes illos effundit, accedentes ad ſe, ut illos illuminet ſimul, & inflammet. Mirum potius eſſet, ſi ille qui extrinſecus ſeptus eſt, intrinſecus autem penetratus hoc igne prorſus cœleſti, non caleſcat, & in hac ardenti fornace non colliqueſcat, tanquam ex hyperborea glacie concretus, quod Pariſienſis Antiſtes diabolicum vocat miraculum, & nonniſi ex inaudita humani cordis ſtupiditate profectum: *Miraculo diabolico tot inter carbones ignis amoris divini, cor hominis frigeſcit ad Deum.* Ex hoc igitur ſancti amoris fonte, & ex hac meditatione magnitudinis divinæ caritatis S. Magdalena de Pazzi hauſit ardorem, quo tandem cor illius penitus conflagravit. *Auctor Sermonum in omnia argumenta &c.*

Intima illius unio cum Salvatore per divinum Sacramentum.

Per ferventem amorem, quo inſignis hæc virgo Divinum Altaris Sacramentum proſequebatur, cor illius arcte ſemper conjunctum erat Deo inviolabili adhæſione, quæ noſtri amoris effectus eſt per divinum hunc ardorem, ſicut ignis ſe communicat, mutat, atque transformat in ignem quidquid eſt nutrimentum illius, in actionibus ſuis expreſſit prodigia, quæ fiunt in hoc divino myſterio, per amorem communicativum, & transformantem: quemadmodum Dei amor ſemper extaticus eſt, & extra ſe ferri videtur, ut ſeſe nobis totum tribuat; magnæ Sanctæ hujus vita non intermiſſa fuit ſeries extaſum, & raptuum in Deum; quæ res effecit, ut magis divinam, quam humanam duceret vitam; quaſi de Deo tantum, & propter Deum vixiſſet: & quemadmodum divinum hoc Sacramentum eſt Sacramentum unionis, & hoc etiam nomine appellatur; inde Magdalena noſtra concepit primum deſiderium ſeſe totam devovendi Deo, & unice cultui ejuſdem inhærendi: quod profecto accidit, poſtquam prima præventa fuerat ſingulari gratia Dei, qui non ſolum illam ab ineunte ætate a ſæculi corruptione præſervaverat, ſed qui etiam cor ejus inflammaverat ex tunc Sancto amore, ſimul ac per rationis uſum eumdem cognoſcere potuit. Ludicra, aliaque primorum puerilis annorum oblectamenta nulla in illius inſtitutione partem obtinuerant, cujus viſus eſt Deus curam ſibi depopoſciſſe, quoniam nonniſi de Deo, deque ratione huic placendi loquebatur. *Auctor recens.*

Spiritus Sanctus dux illi factus in ſancti amoris via.

Sicut incomparabilis Magdalena ab ipſa uſque puertia deſiderio flagrabat agnoſcendi, quomodo amandus eſſet Deus, Spiritus Sanctus maximus in hac ſcientia præceptor effecit, ut brevi hujus rei momentum, & adminicula cognoſceret. Edocta enim, eumdem filium Dei, quem concupierat videre converſantem in terra, ut illum quocumque ſequeretur, ut olim fecerat illa, ex cujus nomine appellabatur, altaribus noſtris permanere, ibi homines præſtolaturum, eorumque viſitationes, cultum, orationes, & obſequia percepturum; numquam, ſi integrum fuiſſet illi, diſceſſiſſet ab Eccleſia defixis ſemper oculis in locum, ubi dilectum ſuum quieſcere audiverat; tale ejus recipiendi deſiderium teſtata, cum alios videbat ad Sacram menſam illam accedentes, ut ſancta indignatione exardeſceret in ætatem ſuam adhuc minorem, quam ut illam ſibi quoque liceret eodem pabulo frui; dicens, ſatis eſſe cognoſcere Salvatorem ſuum, eumque eo fervore, quo illum amabat, diligere, ut ſibi permitteretur hac frui felicitate; & vitæ ejus auctor animadvertit, iis diebus, quibus mater ejus ſacris refecta fuerat myſteriis, ſanctam hanc virginem arctius, quam poterat matri ſemper adhærere conſueviſſe, ut nunquam ab eadem ſecederet. Eodem fervore iis omnibus, quos eadem cœna refectos videbat, accurrebat, ut hoc pacto propius ad illum accederet, quem in corde ſuo voluiſſet excipere. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Ardens amor Sanctæ noſtræ erga Dominum effecit, ut pro receſſu clauſtrum ſibi diligeret.

In adorabili hoc Sanctæ Euchariſtiæ Sacramento tot recepit lumina adeo vivida, ac penetrantia, ut ſuppleverint illis omnibus, quæ tot laboribus, curiſque adquiruntur. Hoc illi mentem injecit, quamprimum mundo nuntium mittendi, ut ſeſe devoveret Deo in auſtera aliqua Religione, quam tanquam tutiſſimum portum intuebatur ad evitanda naufragia, quibus tot mortales interire videbat. Neque diu hæſit dubitans de loco, & ordine ubi utilius Deo deſerviret. Eadem illecebra, qua ergo altaris Sacramentum rapiebatur, in quo primum guſtaverat delicias, quæ in Dei ſervitio percipiuntur, & gratias, quas in eodem recepit, eidem vocationis loco fuit; non dubitavit ultra, quominus Ordo Carmelitarum, in quo frequentiſſimæ erant communiones, locus eſſet, ad quem divinitus vocaretur, & commodum ſæpius ſumendi Salvatorem ſuum ſatis valida eſſet ratio, ut ad hanc electionem adigeretur. Hoc pacto Deus quem tanta caritate ſemper complectebatur, omnes amovit obices, qui occurrere potuiſſent in hac via, qua Sancta Virgo tendebat, & in qua credebat ſe tranquille frui poſſe Dei ſui caritate. *Recens Auctor.*

Conſanguinei ejus vocationi S. Magdalenæ adverſantibus hæc omnes vincendi obices infringit.

Sicuti Virgo noſtra ad Regularem vitam ipſa natura duce ferebatur; ita nihil illi accidere poterat moleſtius, quam ſuorum parentum conſilium, quo illius nuptui tradendæ conceperant. Tunc quintum ſupra decimum agebat annum; ejuſque virtus erat in cauſſa magis, quam virginis venuſtas, & opes, ut a pluribus in uxorem depoſceretur. Neque ſuum illi conſilium aperire diſtulerunt conſanguinei; ſtatim ac eduxerunt illam de monaſterio, in quo tanquam alumna ſervabatur, quid de illa cogitarent, & de optimo conjuge perquirendo teſtati ſunt; coegeruntque virginem, ne diſſimularet ſtudium illud, quo ad regularem vitam ferebatur, & votum, quod nuncupaverat, ſed non alium, quam Jeſum Chriſtum in ſponſum habituram. Variis uſi ſunt artibus, ut illam de ſententia dimoverent; verum cum illi inſigni eſſent pietate, precibus, & lacrimis Magdalenæ ſibi cedendum eſſe putaverunt. Hoc pacto evertit omnes obices, quos a genitoribus, ceteriſque hominibus poterat invenire. Non ambigitur quominus ſanctæ hujus Virginis vocatio a Deo fuerit profecta; quapropter illi integrum fuit non ſolum Regularis vitæ ſtatum amplecti, ſed etiam Ordinem, quem mallet, eligere. *Recens Auctor.*

Voti ſui compos facta, Religionem ingreditur Carmelitarum.

Voti ſui ſe compotem nacta eſt, ubi per genitores ſuos licuit illi Religionis ſtatum amplecti; Specioſiſſimis ergo ſe ornat indumentis in Cœnobium reditura, ut ſine ulla exceptione ſeſe totam devoveat Deo, ſimulque omnibus ſæculi pompis abrenunciet. Voſmet vobis fingere poteſtis, quam hilari, lætoque vultu illam Carmelitæ Sanctimoniales exceperint, & quos Magdalena lacrimarum imbres in exultantis lætitiæ argumentum effuderit. Serum nimis illi videbatur abjicere mundum muliebrem, qui eo gravior illi videbatur, quo diutius differebatur eidem momentum illud ſeſe cum Sanctis Filii Dei Sponſis conjungendi. Abjecit ergo dicto citius hunc vanitatis apparatum, nihilque retinere volens eorum, quæ in ſæculo geſſerat, ipſum etiam abjecit Catherinæ nomen, quo hactenus appellata fuerat, ut illud Magdalenæ aſſumeret; nolenſque ulterius nec videre quemquam, neque a quoquam videri extra clauſtra, clauſtra ipſa ſibi in ſepulcrum convertit, ubi quodammodo voluit tumulari. Propriæ voluntatis ſuæ ſacrificium acceſſit exteriori rerum omnium expoliationi; & licet cum adhuc eſſet in mundo, diuturnum, & laudabile aſſecuta eſſet habitum inſignes auſteritates patiendi, ac plures horas in orationibus tranſigendi, ne momento quidem hæſit, ubi ad communem Novitiarum vitam fuit redigenda. Subjecit regulæ propriæ pietatis exercitia, & nihil ſingulare in ſe videri paſſa eſt. Nullus unquam tyro majori cum fervore incepit, & nullus eodem temporis intervallo tantum profecit. Devotio ejus, intima cum Deo conjunctio, ſumma in rebus omnibus integritas ac fides, & mortificatio intra ſex menſes abſolutiſſimum Sanctimonialis prototypum illam conſtituerunt. Virtus ejus ad deſperationem adducebat ſeniorum fervorem, & Sancta noſtra adhuc novitia propoſita erat tanquam perfectionis exemplar, quod omnes imitarentur; ipſa vero quotidie ad ſacrificii ſui conſummationem anhelabat. *Auctor recens, & P. Croiſet in Aſceticis.*

Quanti Sancta hæc faceret Religionis ſtatum. Divini amoris ardor illam primis ipſis profeſſionis ſuæ momentis videtur abſumere.

Nulla unquam Sanctimonialis æquiorem, aut ſublimiorem Regularis ſtatus conceptum aluit: Sancta noſtra pluries ſingulis diebus deoſculabatur Monaſterii ſui parietes, & dicere conſueverat, ſi omnes intelligerent ſuavitatem, felicitatem, & ſtatus hujus bona, univerſum Terrarum orbem brevi ad ſolitudinem redactum iri. Cum tantopere concupitus tandem illuxit profeſſionis emittendæ dies, quoniam Dei amore fuerit ſuccenſa, verbo ſignificari non poteſt. Ad plures horas in extaſim rapta fuit; quod tamen non aliud fuit, quam præludium gratiarum admirabilium, atque frequentium, quibus deinceps eam cumulare divinæ placitum fuit voluntati. Duobus proximis poſt profeſſionem elicitam annis, pauci exceſſerunt dies, quibus ad quatuor, vel ſex horas in extaſim non raperetur. Videbatur nonnunquam immobilis, oculis vel in cælum ſublatis, vel in Crucifixi imaginem defixis, facie divini amoris igne inflammata, ridens, ac ſuavi oris habitu, qui ſatis internas, quibus affluebat, animi delicias teſtabatur; & lacrimæ, quas in teneris hujuſmodi raptibus ubertim effundebat, ſatis oſtendebant, quam inflammata eſſet divini illius amoris igne, quem Salvator in terras attulerat. *Idem.*

Gratias agit Deo qui illam e ſæculo eduxerit in tutum Religionis aſylum.

Quinam fuerunt incomparabilis noſtræ Magdalenæ ſenſus erga Deum propter gratiam, quam impetraverat, ut in reliquum vitæ ſuæ ſpatium ſeſe poſſet divinæ Majeſtati devovere, & in terris vitam prorſus cæleſtem ducere illi ſimilem, quam Beati ducunt in Cœlo, & hic in terris contemplari divinas perfectiones, quemadmodum eas illi contemplantur in Cœlo? Ut inquam poſſet funeſtam corrupti ſæculi contagionem

fuge-

fugere; evitare pravorum exemplorum laqueos & ſocietates æquo liberiores, ubi torrens conſuetudinis ipſos etiam Libani cedros trahit, quæ altius radices jecere; videlicet magnas animas, quibus nihil metuendum ſibi videtur eſſe a mundo, & a dæmonibus. Vix Sancta hæc virgo vota ſua nuncupavit, cum ſeſe obtulit Deo victimam, offerendo illi corpus ſuum tanquam hoſtiam viventem, ac beneplacentem, mentem & cor ſuum tanquam holocauſtum; voluntatem ſuam tanquam ſacrificium, quod obedientia illius jugo fidei, regulæque ſuæ illi acceptabile debebat efficere. Quænam vos manet pœnitentia, vos, inquam, qui ab ineunte ætate a Domino vocati neglexiſtis benevolis ejuſdem invitationibus reſpondeſe? Quot lapſus, quot mala effugiſſetis? Quos immo bonorum operum theſauros in diem manifeſtationis collegiſſetis? Verum quomodo nam hæc jactura ſarciri poteſt? Saltem admitamur, ne amplius abutamur gratia, immo ut eadem utamur impoſterum, niſi in caput noſtrum Dei iram irritare velimus, qui per nimiam, abſit invidia verbo, indulgentiam adhuc nos licet rebelles ſuſtinuit. Verum ut ad propoſitum, a quo receſſiſſe video, revertar; videamus quonam animi grati ſenſu B. Magdalena Deo gratias egerit, eo quod illa ad Religionis ſtatum fuiſſet evocata. Quibus beneficiis me non cumulavit Dominus meus, aiebat illa, ex quo mihi Religionis ſinum aperuit? Recentem obtinui nativitatem; profeſſio mea mihi fuit alter baptiſmus. Honorem hunc nacta ſum, ut recenſita fuerim in albo fidelium Sponſarum Chriſti Jeſu, quæ per vocationis ſuæ gratiam vocatur antonomaſtice, populus electus, gens ſancta, populus adquiſitionis. Sum ex numero Virginum, quas S. Cyprianus pulcriorem purioremque florem Eccleſiæ nuncupat: oculi, corpus, omnes ſenſus mei per conſecrationis gratiam ſanctificati ſunt. Quot gratiarum actiones mihi tribuendæ ſunt tibi Domine, ob tot tantaque bona, quæ in me contuliſti, antequam de te cogitarem? Utinam illi vel unicum vitæ meæ momentum ſatis digne poſſem impendere! *Auctor Recens.*

Sancta noſtra ſe in ſtatu ſuo tanquam in Calvario conſiderat.

Vix vota ſua emiſerat S. Magdalena de Pazzi, cum ſtatum ſuum aſpexit, tanquam vitam crucifixam, atque Calvarium, ubi crux tantum illi erat inquirenda; & cum juxta Ordinis conſuetudinem Sacerdos in manibus ejus inſeruit crucifixum, ſanctimonialibus ex S. Pauli verba canentibus, *mihi abſit gloriari, niſi in Cruce Domini*, adeo validam in ſemet naperta eſt illecebram crucis ferendæ, & ardens adeo patiendi deſiderium, ut deinde ſemper perhorruerit omnes ſenſuum voluptates, neque aliud cupierit niſi Deum crucifixum, cujus imago fere ſemper præ manibus illius verſabatur, quam oſtendebat, & ad quam inceſſanter convertebat orationem cum ſenſu pietatis, & gaudii; ex quibus liquebat, illam non ſolum in hoc gloriam ſuam conſtituiſſe, verum etiam omnem lætitiam, omnes delicias, & unicum votorum ſuorum objectum. Quid poſt hæc a me vobis dici expectatis de illius auſteritatibus? quandoquidem ab illis, quæ aliquid in ipſam haberent auctoritatis, hoc petebat unum, ut in mortificationibus exerceretur. Nam quamvis Ordo ille, quem fuerat amplexa, nulli cederet auſteritate; domus, in qua degebat, diligentiſſime regulam obſervaret; deſiderium, quo Sancta noſtra cruces optabat, expleri minime poterat. Nolebat, immo victitare non poterat, niſi arcto pane, & aqua brevi; & hoc admirabile jejunium, quod Dei Filio auctore ſuſceperat, & quod ad ejus imperium in omne vitæ ſuæ ſpatium produxit, ſatis oſtendebat ab eodem eſſe profectum: nam non ſine manifeſto miraculo compertum eſt, licet omnes adhiberentur artes, & illa ipſa conaretur, ut morem gereret illis, a quibus uti jubebatur communi obſonio, nunquam ſtomachus illius hoc valuit ſuſtinere; quæ victus ſingularitas, quam pleræque re adhuc integra probare non poterant, facta eſt neceſſitas illi permittenda. *Auctor Sermonum in omnia argumenta &c.*

Perpetuum ejus jejunium.

Tota vita pedibus nudis incedit, & in omni genere mortificationibus exercetur.

Cum S. Magdalena omnibus excogitabilibus ſeſe exerceret auſteritatibus, nihil intentatum reliquit, ut facultatem obtineret nudatis pedibus incedendi. Acriter illi obſtitum fuit, ſed ubi compertum fuit, illam non poſſe aliter proferre pedes, nervi quippe illius contrahebantur, ſimulac communibus utebatur calceamentis, permittendum illi fuit, ut nudis pedibus incederet, & adoranda eſt providentia Dei in Sancta hac, in cujus gratiam miracula operabatur, non tantum, ut magis magiſque peteretur; ita ut cum Job dicere poſſet, *mirabiliter me crucias*; (*Job* 10.) verum etiam ut expleret ardens illius deſiderium propius imitandi Salvatorem ducendo vitam prorſus crucifixam. Neque majorem in veſtibus ſuis mollitiem quæſivit. Cum enim ſibi delegiſſet abjectiſſimum domi totius indumentum, adhibebat etiam aſperrimum cilicium, quod non abjiciebat, niſi ut corpus ſuum ferreis catenis diſcerperet, ac zonas adhiberet acutis præfixas aculeis, qui altius corpori infigebantur, & qui ſæpe excitabant in illa memoriam cruentæ flagellationis Salvatoris ſui; cumque Sanctimoniales ſodales ejus prohibere adniterentur ne adeo crudeliter ſæviret in corpus ſuum, tunc etiam cum aliis præerat, hoc unum reſpondebat: Sinite me pro meis ſceleribus pati. Per umilitatem ſe ſe tamquam omnium nequiſſimam cogitabat, quamquam nunquam lethaliter Deum læſiſſet; ſed Dei Filius, qui illam paſſionis, & crucis ſuæ cupiebat eſſe participem, nihil aptius inveniebat, ut illam ad amoris ſui divini perfectionem attolleret, & ipſe illi viam indigitabat, per quam illuc erat perventura. Igitur ut inſignis hæc virgo propius adhereret Jeſu Chriſto, vitam agebat crucifixam, complectens omnes mortificationes, & auſteritates, cum illi ſatis eſſe non poſſent eæ, quæ in Sancto illius Ordine exercebantur. *Recens Auctor.*

Magnæ mortificationes S. Magdalenæ.

Cum illi, qui Deo ſe ſe penitus devovent inde ſumere initium conſueverint amorem ſuum eidem teſtaturi, ut bellum ſuis corporibus indicent, ſibi ſenſuum voluptates interdicendo, & carnem ſuam auſtera pœnitentia mortificando; hic idem Sancti Amoris fervor Sanctam noſtram ad pios impulit exceſſus, qui fere omnem ſuperant fidem. Initium duxit a graviſſimis quibuſcumque auſteritatibus, & niſi acceſſiſſet moderamen eorum, qui animæ ipſius regimini præerant, quorum voluntas apud illam divinæ voluntatis locum tenebat, ab extremis quibuslibet minime abſtinuiſſet. Superius jam me dixiſſe puto, illam, cum adhuc paterna in domo verſaretur, duodecimum annum agentem, meditantem Salvatorem ſuum ſpinea redimitum corona, ex tunc indignum exiſtimaviſſe Chriſtiano, ſe non præbere ſimilem ei, quem adorat; & uſam rubo, quem invenit, ad explendam ſuam patiendi ſitim, ſibi coronam intexuiſſe præter propter illi ſimilem, quam in Crucifixi capite videbat; eamque capiti ſuo impliçuiſſe, ac inſeruiſſe, ita ut illud cruentis vulneribus ſauciaret. Noctem totam tranſegit inter graviſſimos dolores, quos hæ ſpinæ capiti inſerebant illi incumbenti; & Dei amor nunquam magis induſtris viſus eſt, quam in artibus illis, quas ſancta hæc puella excogitabat ad animi cupiditates mortificandas; ubique enim ſemper aliquod Sacrificii argumentum inveniebat. *Ex variis Auctoribus.*

Pœnæ, quas a Deo pertulit Magdalena.

Deus, ut Sanctæ hujus Virginis periculum faceret, eamque tanquam aurum in fornace emundaret, voluntariis ejuſdem mortificationibus addidit morbos graviſſimos, & acutiſſimos, qui juge illi pepererant martyrium, ac tormenta ineffabilia ad patientiam, atque conſtantiam illius exercendam. Sed in hoc amor illius erga crucem illuxit; mutavit enim S. Thereſiæ effatum, quam traduxerat Deus per eadem tormenta, & quin cum eadem diceret, *aut pati, aut mori*, concupiſcebat ferre crucem, ac diutius pati pro illo, qui eam ab æterno liberaverat ſupplicio; *pati, non mori.* Neſcio utra ſit generoſior ſententia. S. Thereſia non aliam in hac vita felicitatem eſſe putabat, quam pati; ideoque ex quo pati ceſſavit, mori petiit; ſed S. Magdalena de Pazzi intelligens inæſtimabile paſſionum pretium, metuit, ne mora immatura nimis hanc illi invideat felicitatem. Se ſe offert in extremum uſque judicii diem tormenta hujuſmodi perferendis pro ſceleribus, quæ in mundo graſſabantur. S. Thereſia mortem ſpectabat tanquam præliorum ſuorum finem, qui patientiam ipſius erat coronaturus; & Sancta noſtra quærit pœnarum ſuarum perennitatem. Illa mortem tanquam maximum bonum reſpiciebat; hæc tanquam minus bonum, ſed ſub varia ſpecie, quæ in utraque parem crucis amorem oſtendit. *Aut pati, aut mori*, dicit illa; altera vero *pati, non mori.* Verum quin audeamus aliquid ſtatuere de merito harum virginum, quæ duo extiterunt patientiæ miracula; dicamus licet magnæ ſint mortis illecebræ apud Sanctas animas, quæ cum S. Paulo diſſolvi cupiunt, & eſſe cum Chriſto, Sanctam noſtram maluiſſe cum illo, & propter illum pati, quam ejuſdem aſpectu frui; & perinde ac illi amabilior videretur patiens in cruce, quam glorioſus in Cælo, ſibi mortem differri cupiiſſe, ut diutius particeps fieret crucis, & paſſionum illius, cum reliqui vulgo illis finem fieri concupiſcant. Itaque extremos dolores, quos pertulit, & qui miraculo propiores quam humani viſi ſunt, quoniam Medicis ipſius erant ignoti, ipſiſque augebantur remediis, intuiti, vix & ne vix quidem inveniemus aliquem, qui citra mortem graviora pertulerit mala; & poſſumus affirmare vitam ejus juge miraculum patientiæ extitiſſe, eamque veram factam fuiſſe imaginem Salvatoris in Cruce per amorem quem crucifigentem appellare poſſumus, per quem merita eſt, ut Salvator eidem imprimeret dolorem vulnerum pedum, manuumque ſuarum, quin imprimeret illi notas, & ſtigmata, ut olim D. Franciſco, & Senenſi Catherinæ impreſſerat. *Auctor recens.*

Admirabiles deſolationes corporis & ſpiritus, quibus incomparabilis Magdalena traditur.

Licet graviſſimæ fuerint auſteritates, quas Sancta noſtra exercuit in corpus innocens ſuum; licet graviſſimi extiterint morbi, quibus illam affliait Deus, hæc omnia pro nihilo habebat, ubi hæc omnia cum afflictionibus menti, intrinſecis doloribus, diriſque tentationibus comparabat, quibus illam probari paſſus eſt Deus. Quemadmodum pœnæ, quas ipſe Dei Filius perferre voluit in anima, tædia, mœrores, deſolationes illi majorem intulere dolorem, quam omnia ſupplicia, quibus deinceps totum ſacratum corpus illius lancinarunt; ita morbi acutiſſimi, & admirabiles mortificationes, quas Sancta noſtra ſubiit, deliciæ erant, & blandimenta, ubi conferebantur cum delectionibus ſpiritus, cum deſolatoriis amaritudinibus, furentibuſque tentationibus, quas illam ſuſtinere voluit Deus, ut crucis ſuæ particeps fieret. Voluit etiam ut hæc omnia ſimul ſentiret, exhibens illi ſenſibili, vivaque imagine Lacum Leonum, alludens ad illum, in quem olim Daniel Propheta conjectus fuit, ubi illa vidit terribilem ſpeciem malorum omnium, quibus erat per quinquennium afficienda. Se ibi conſpexit tanquam dæmonum prædam, qui teterrimas induentes ſpectrorum, larvarumque ſpecies in illam irrumpere videbantur. Tunc viſa eſt oblivisci omnium gratiarum, quibus illam hactenus cumulaverat Deus: tunc vidit ſe ad extremas ſpiritus ariditates redactam, omnia pietatis exercitia faſtidientem, orationis pertæſam, omnium faculta-

tum

tum ſuarum, atque etiam cupiditatum generali quadam defectione oppugnatam, earum etiam quæ fœdiores ſunt, & quæ magna hæc anima ignoraverat adhuc; involuntarium ſuæ vocationis faſtidium, tentationes blaſphemias evomendi, horrentia phantaſmata, quæ nullas ei vel interdiu, vel noctu permittebant inducias; quæ omnia illi adeo terribilia, & aſſidua fuerunt, ut dubium ſuperſit, an ullum adſit ſævius Martyrium, & quaſi Deus ipſe cum dæmoniis ad innocuam hanc animam torquendam conſpiraſſet; hoc deliteſcente, ac recedente, nullus orationis guſtus, aut ſenſus illi reliquus erat; & ipſa etiam Euchariſtia, quæ conſuetæ ejuſdem erant deliciæ, illi in cruciatum convertebatur. Jugis timor, an Deum læſerit; utrum hoc ſibi ſupplicium promeruerit; incertitudo ipſa de conſcientiæ ſuæ ſtatu, in ſingula momenta ſexcentos illi timores ingerebant. Mens ejus jugibus de fide dubitationibus oppugnabatur; anima tenacibus deſperationis cogitationibus turbabatur, quibus millies ſe ipſam dereliquiſſet, niſi Dei manus illam per hæc omnia traducere volentis ſuſtinuiſſet in gradu adeo periculoſo atque præcipiti. *Ex variis Auctoribus.*

Inviolabilis Fidelitas, & invicta constantia Sanctæ Magdalenæ de Pazzi in his desolationibus & tentationibus, cum in quantis.

Si deſolationes ſpiritus, quibus Sancta hæc tradita fuit, adeo terribiles extitere; fides ejus eo fuit admirabilior, ac inſignior; & quemadmodum Scriptura narrat de S. Job, qui tot malis oppreſſus, quibus divina illum manus percuſſerat, nunquam peccavit: *Et in his omnibus non peccavit Job labiis ſuis:* (*Job* 2.) Similiter Sancta Virgo ne minimum quidem impatientiæ motum præſetulit; nihil de conſuetis mortificationibus remiſit, nunquam ſua pietatis exercitia interpellavit, quantocumque eorum tædio contabeſceret: ſemper Divinis præceptis obediens, ſemper excipiens cruces, quibus affligebatur cum perfecta divinæ voluntati ſubmiſſione. Tandem vero miſertus eſt Deus paſſionum illius, & poſt adeo terribilia tentamenta, priſtinam ei ſalaciam, ac tranquillitatem reſtituit, ut olim fecerat cum S. Job, cumulans eam tot gaudiis, atque deliciis, quot mœroribus, angoribuſque fuerat cumulata. Ubi animadvertendum eſt Crucem illius in aliam a Deo commutatam fuiſſe; ne quod vitæ illius momentum paſſione vacuum eſſet: namque per hanc viam tanquam tutiſſimam, placuit illi ad altiſſimum perfectionis apicem Magdalenam evehere. Itaque in cruce mortua eſt, ſicuti in cruce vixerat, nihil ultra cupiens, quam perfectius, quam fieri poſſet, Salvatoris ſui Crucifixi imaginem exhibere, & hunc inceſſanter orans, ne permittere vellet, ut ipſa ex hac vita migraret, niſi poſtquam ſæviſſimis, teterrimiſque doloribus fuiſſet excruciata. Adimplevit ardens hoc deſiderium Deus permittens, ut extremum vitæ ejus triennium eſſet illi crux perennis, in qua ſuum conſummavit ſacrificium acerrimis quibuſcumque tormentis, poſtquam adorabili Altaris Sacramento fuiſſet refecta, ut hæc duo, quæ fuerant amoris ejuſdem objecta, fierent etiam mortis ſolamen, & validiſſima duo argumenta ſpei ipſius, quæ poſtquam ardentiſſime caritatis jaculis cor ejus confoderant, in Cælo inter beata Seraphim eam collocarunt. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

S. Magdalena amor solitudinis, ac recessus.

Cum mihi admirabilis hujus Virginis virtutes referendæ ſint, initium ducam a ſolitudinis, ac receſſus amore. Spiritus ſolitudinem cum ſolitudine corporis addidit, & per interiorem hanc ſolitudinem, anima ejus ab omnibus expedita ſenſuum imaginibus, ab omnibus creatis objectis emundata, ac de uno Deo ſollicita, ſpiritus illius ſemper erat in Cælo, licet corpore adhuc verſaretur in terra. In deſerto Patriarcha Jacob myſticam vidit ſcalam, cujus vertici incumbebat Deus, & per quam Angeli de Cælo deſcendebant in terram, & de terra aſcendebant in Cælum. Ita in clauſtri ſui ſolitudine ſuave cum Cælo commercium fovebat; ibi Deus in Magdalenæ cor deſcendebat, & Magdalena in Dei ſinum uſque attollebatur. Jugibus afflatibus Deus ad cor illius loquebatur, & Sancta crebris deſideriis inceſſanter ad cor Dei loquebatur. Quam jucunda, & ſuavis erat huic animæ magnæ habitatio! Omni carens ſenſu rerum omnium, quæ erant circa illam, Deum unum cogitabat; de Deo erat ſollicita, qui erat in illa. Domine, ajebat illa, quid mihi corporis ſolitudo prodeſſet, ſi mentis ſolitudo deeſſet? Votum emiſi perpetuam ſervandi clauſuram, at votum ne ſervarem, ſi mentem meam hac illac vagari per orbem, ac ſexcentis objectis, aut alias viſis, aut animo conceptis permitterem? & ſi a ſæculo per meam profeſſionem ſemota ad illud cogitationibus, atque cognitionibus reverterer, hæccine via eſſet, per quam tibi adhærerem? Si Mater tua te inter cognatos, & notos minime invenit, quomodonam ego te meos inter inveniam? Per ſanctas id genus cogitationes Magdalena incomparabilis ſemper magis magiſque in ſolitudinis amore ſe confirmabat, & in perfectiones proficiebat. *Auctor recens.*

Ejus intentio semper recta fuit, & in Deum tendens.

Cum unica Sanctæ noſtræ voluptas ſemper eſſet, perfectius quam fieri poſſet Dei voluntatem facere, ſemper rectam habebat intentionem in iis omnibus, quæcumque faceret, diceretque, & ardens deſiderium ea faciendi, quæ divinæ Majeſtati magis eſſent accepta. Antequam extremum obiret diem, hoc illis, quæ aderant ſignificavit; illis quippe teſtata eſt, gratiam, quam enixius Dei Filium flagitaverat, ſemper eamdem fuiſſe, videlicet adimplendi voluntatem illius; Noſti Domine Deus meus, me ab extrema uſque pueritia ad hanc diem ſemper flagraſſe deſiderio placendi tibi, & faciendi coram te omnia opera mea. Ex pura hac, rectaque intentione ſemper placendi Deo, peccati horror proficiſcebatur: quandoquidem hæc anima magna erat adeo pura, ut ne minimum quidem aliquid pati poſſet, quod Deo vel tantillum poſſet diſplicere. Palam etiam totis artubus contremiſcere videbatur, cum mortale crimen de nomine audiebat appellari, tantoque horrore corripiebatur, ut teſtaretur ſibi pruriginem eſſe exclamandi, quaſi vidiſſet ſpectrum aliquod teterrimum, vel monſtrum ex abyſſi viſceribus egreſſum. Pluries teſtata eſt, ſe intelligere non poſſe quomodo fieri poſſet, ut eſſet fidelis ita impius, & infelix, qui de Deo lethali noxa offendendo cogitaret. Decimoquinto ante obitum die hæc protulit verba; mundum relinquo ignorans adhuc quomodo creatura animum adjicere valeat ut Deum mortaliter lædat. Ex quibus facilis patet conjectura, quam rectæ ſemper toto vitæ ipſius ſpatio fuerint intentiones illius. *Ex Sancta vita.*

Amoris extases Sanctæ nostræ in Deum.

S. Magdalena de Pazzi ingenti flagrabat amore efficiendi, ut Deus Salvator ſuus ab omnibus cognoſceretur, & amaretur. Quo eodem igne ſuccenſus erat S. Paulus, cum cupiebat eſſe anathema pro fratribus ſuis. Hoc telum eſt divinæ caritatis igne inflammatum, quo Sanctæ noſtræ cor fuit transverberatum, & quod tantum in ea fervorem accendit, ut ſui non compos, omnes ſtupiditatis nomine inſimularet, per omnia domus loca diſcurreret, omnibuſque viribus exclamaret: Venite animæ ad Dei imaginem factæ, venite ad amandum Deum, qui tantopere vos dilexit! Modo per hunc ipſum zeli, & fervoris exceſſum, optabat ſibi ſtentoream vocem ut in quatuor mundi plagis exaudiretur; atque ut cogeret mortales omnes ad illum diligendum, qui illos tanto ardore dilexit. Sibi etiam ſingularem loquendi rationem continuaverat, Deum amoris ſui nomine appellans, & per ſanctum quemdam impetum, qui effeciſſet, ut pro alia a ſe diverſa exciperetur, niſi alioquin cognita fuiſſet. Dei Sp. illam ita poſſidebat, ut minime poſſet cohibere ſuſpiria, neque prohibere, quominus erumperent; aliquando etiam coram omnibus, qui cum ſtupore, ac reverentia audiebant illam hæc repetentem verba, quam parum cognoſceris! quam parum amaris! Si tibi deeſt, ubi quieſcas; ad me veni, ego te excipiam. Et mox reminiſcens Salvatorem ipſum dixiſſe, ſe ignem in terram tuliſſe, ut totum terrarum orbem ſuo amore inflammaret, & illi nihil optatius contingere poſſe, quam omnium corda eodem flagrantia intueri: Sancta facem hanc quocumque inferre cupiebat, & ſæpe profeſſa eſt, ſe optaſſe millies in ſingulos dies obire mortem, ſi efficere poſſet, ut Deus amaretur. Hoc tamen ut plurimum dicere conſueverat coram Euchariſtico Sacramento; quo ſumpto ſe ſuo fervore ſinebat rapi, & cogitans Domini corpus infinitis ſimul in locis multiplex factum, ut omnibus ſimul hominibus uno eodemque momento conferri poſſet, & in eorum ingredi corda, immenſam Dei caritatem, & inſignem tot bonorum, gratiarumque profuſionem admirabatur; neque ſe ſe colligere poterat, cum meditabatur, per admirabilem hanc divinæ Sapientiæ adinventionem Salvatorem quodammodo reddidiſſe corpus ſuum æque fere immenſum ac Divinitatem, ſed dolore tabeſcebat, & nullo refici poterat ſolatio, ubi videbat illum non ab omnibus diligi. Hac mente preces omnes offerebat; omnes pœnitentias & mortificationes ſuas dirigebat, ad peccatorum omnium converſionem, ut Deo placeret eorum corda ſancta ſua caritate inflammare. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Gratiæ & admirabilia bona, quibus a Deo fuit cumulata.

Sancta noſtra taliter erat in divinum amorem transformata, ut unum duntaxat videretur habere ſpiritum cum Jeſu, & de ejus vita vivere. Ita S. Paulus teſtatur, Beatos in Cælo in Deum transformandos eſſe per vim amoris, quo illum proſequuntur: *In eamdem imaginem transformamur.* (*AdCor.* 2.) Quamquam felicitas hæc Cælitibus tantum ſit reſervanda, nihilo ſecius in hac quoque vita imagines quædam occurrunt in Sanctis nonnullis, qui communem excedunt ſanctitatis gradum; & idem S. Paulus hoc pacto aſſerebat, J. C. in ipſo vixiſſe, & effeciſſe ut ille prorſus divinam viveret vitam. Neſcio vero, utrum aliquis diutius, aut familiarius hac uſus fuerit felicitate, quam incomparabilis Magdalena de Pazzi, quæ jugiter ferme rapta erat in Deum per amorem hunc transformantem, quem Salvator ipſe illi revelaverat, a ſe communicari illis, qui digne communicabant. Nam perinde ac illa jam eſſet in Cælo, & in divinitatis ſinum ingreſſa, cum adorabili Salvatoris eſca reficiebatur, immo cum ad communionem recipiendam ſe ſe præparabat, repente mutabat oris habitum, vocis tonum, agendi rationem, ſpiritum quoque, & cogitationem; atque ſenſus adeo ſublimes eructabat, quos non niſi Dei Spiritus illi ſuggerere poterat. Oculi ejus ita nitebant, facies ejus ita flagrabat, ut nemini dubitandi locus eſſet, quo minus cerneret non vulgare aliquod objectum, quo ſpiritus omneſque ſenſus illius erant occupati. Viſa eſt quatuor dies integros in hoc ſtatu, qui paſſim incipiebat quotidie mane ex quo ſacris ſe reficiebat myſteriis, reliquumque diei ſpatium vigebat cum ſtupore non ſolum Sororum omnium, verum etiam celeberrimorum Doctorum, qui portentum hoc omnino ardori, ac vi amoris divini acceptum referre aveverant. Hæc erat ſpecies quædam obſeſſionis Sp. Sancti, Prophetarum invaſioni perſimilis, & prorſus oppoſita illi, quam tenebrarum Spiritus uſurpabat in Energumenos, quos ſubditis violentiſque motibus agit, & ex quorum ore ea profert, quæ in omnibus cient admirationem. Sed in raptibus Sanctæ hujus, qui Divini Spiritus obſeſſiones poſſunt nuncupari, duo erant miracula; alterum quod citra illam ſenſuum

ſuſ-

ſuſpenſionem, quæ in aliorum extaſi evenire ſolet, Sancta hæc agebat, interroganti reſpondebat, muneribus ſuis fungebatur; ſed eo modo, cui aliquid ſuper naturam intereſſe videbatur. Etenim in operibus ſuis, qualia erant aliquot piæ imagines pingere, & in altarium ornatum coloribus aliquid concinnare; licet data opera clauderentur feneſtræ, in tenebris producebat opus æque omnibus numeris abſolutum, ac ſi plena in luce verſaretur. Præterea cordium ſecreta rimabatur, futura vaticinabatur, & eo loquebatur modo, quo omnium mentes commovere, omniumque corda mulcere poſſet. *Auctor Anonymus.*

S. Magdalenæ caritas erga proximum.

Si magna hæc Virgo ita divino flagrabat amore, ut ſæpe extra ſe rapta videretur, mirum eſſe non debet, ſi tanta erga proximum caritate fuerit ſuccenſa. Omnes ejus cogitationes illuc ſpectabant, ut aliquam inveniret viam procurandæ ſalutis animarum, pro quibus Salvator ſuum effuderat ſanguinem. Hic illi, ut S. Thereſiæ olim, apparuit, eique oſtendit eximium decorem animæ in gratia exiſtentis; quæ res ipſi animæ ejus talem incendit ardorem pertrahendi peccatores ad Deum, & eorum converſionem procurandi, ut præ languore contabeſceret. O utinam liceret mihi, ajebat illa, Indias luſtrare, vel Turcarum domos, ut eas gentes docerem illa, quæ ſcire poſſum de Sanctis Religionis noſtræ myſteriis; omnes labores, omnes cruciatus deliciæ mihi viderentur. Cum vero per ſtatum ſuum atque ſexum minime liceret ardens hoc ſalutis mortalium omnium deſiderium, Deo omnes offerebat pœnas, & mortificationes, quas ſibi irrogabat pro ſalute proximi: juges offerebat Deo preces, ut miſereri vellet peccatorum; præſertim vero eo tempore, quo furunt bacchanalia, quo omnes fere mortales jus eſſe ſibi putant in omne eundi facinus, in anteceſſum ſubſequentis Carnis privii pœnitentiam reparaturi. Sancta hæc anima dies noctesque traducebat inſomnes, ingeminabat auſteritatis ſuæ pœnas, ut quomodocumque ſæculi amatorum vitia expiaret. Aliquando Crucifixi imaginem arripiebat, & divini amoris igne ſuccenſa: Domine, ajebat, voluiſti in cruce mori, & pro peccatoribus ſanguinem effundere! placeat tibi, ut & ego meum pro eorum converſione effundam! Ita incomparabilis Magdalena in igne caritatis ſuæ aliquod inquirebat ſolatium languoribus animæ ſuæ. *Ex Sancta vita.*

Quomodo Magdalena obiret omnia religioſis munera.

Prolixi nimium operis, ac laboris eſſet ſingillatim perſequi velle omnia officia, minutaſque ſtatus religioſi circumſtantias; ſed ecce quid ipſa dixerit de Sororibus ſuis, ex quo ſatis liquebit quonam ardore omnia, quæ ad ſtatum ipſius pertinebant, adimpleret. Præcepit mihi divinus Magiſter, ut ſumma cura, & vigilantia, ſartam tectam tuerer cordis mei puritatem atque ſimplicitatem; adeo ſublimem ingeſſit mihi conceptum meriti virginitatis, ut illum dicendo nequeam ſignificare; juſſit quidquid facerem, id me facere, tanquam ſi extremum eſſet opus vitæ meæ; voluit, quidquid fieret ab aliis, me ignorare, & iis vacare ſolum, quæ pertinent ad me; præcepit, ut ſemper mihi conſtem, ut par ſemper, & immutabilis ſim; ut magnam præ me apud omnes feram levitatem, & ne unquam verbum proferam, quod aſſentationem ſapiat, aut vanitatem: ut ſemper Sororibus meis me præbeam caritate, ac benevolentia plenam, compatientem, & ea omnia quæ valeo, illis præſtem officia; ut me tanquam omnium noviſſimam, & ancillam geram; ut leviſſima, quæque munera, minimaſque regulas maximi eſſe momenti putem, & ampliſſimam virtutem in eo ſitam eſſe, ut ſedulo, & ad apicem impleantur, ut de iis, quæ intra me accidunt, non niſi cum iis, quibus creditum eſt vitæ meæ regimen, verba faciam; ut non aliam voluntatem habeam, niſi divini præceptoris mei voluntatem, & nunquam a Salvatoris paſſione oculos, mentemque dimoveam: Denique ut ſemper divinam eſuriam Euchariſtiam, & recenti ſemper guſtu ad illam accedam, ut intra viginti quatuor dierum ſingulorum horas tricies, ac ter viſitem Sanctiſſimum Sacramentum, niſi aliter me facere jubeat obedientia. Ex his Sanctæ verbis colligere ſatis eſt, quanam cura minima quæque ſervaret ejus ſtatus officia, ad quam Deus illam evocaverat. *Ex Aſceticis operibus P. Croiſet.*

Sancta abjectiſſima quæque monaſterii officia appetebat.

Magna Sancta hæc taliter Monaſterii munera ambibat, ut enixe ſibi viliſſima, & abjectiſſima domus officia depoſceret, quibus ſumma fide, & inexplicabili alacritate perfungebatur. Interdiu, noctuque ægrotantibus aſſidebat, quibus humillima præſtabat officia. Voluptas illius erat converſiuncula obedire Sororibus, & ſe tanquam earum ancillam arbitrabatur. Omnes autem Sanctimoniales ita reverebatur, ut ſe crebro proſterneret earum veſtigia deoſculatura. Caritas, mortificatio, & humilitas major inveniri non poteſt. Licet adhuc adoleſcentulæ præcipua domus illi deferebantur officia. Magiſtra fuit Novitiarum diutiſſime, ac tandem totius Communitatis Priorisſæ Vicaria. Satis commendari nequit ejus vigilantia, ſedulitas, prudentia, lenitas, & caritas, qua obiit diverſorum horum munerum officia; & oſtendit quomodo regulari in domo celeriter pietas, ac fervor reflореſcat, cum qui eam moderantur, illam exemplis melius, quam verbis erudiunt; & omnia ad rectæ inſtitutionis normam dirigi, cum, qui præſunt ſunt Sancti. *P. Croiſet in Aſceticis.*

Non communes gratiæ, quibus fruita noſtra cœliteſ audita fuit.

Quin hoc loco verba faciamus de inſignibus, ac fere innumeris gratiis, quibus incomparabilis Magdalena affecta fuit a Deo; nonnullas afferam, quas pauci ignorant, & ex quibus judicium ferri poterit, quanta dilectione illam dignatus fuerit Deus, & ad quem eminentem caritatis gradum fuerit ſublata. Diebus illis, qui merito dies tenebrarum appellari poſſunt, & qui carnis privium præcedunt, quibus Mundus omnibus ſe in flagitiis ingurgitat, & quibus non pauci, alioquin ſatis frugi, & minime abnormes, quadam veluti contagione ducti inſanientium exemplis trahuntur: his inquam diebus moris erat ea in domo, ubi Sanctimonialis noſtra degebat, ſupplicationem habere, ad ſarciendam, quoad fieri poterat, injuriam, quæ Deo per ſæculi effrænem libidinem ac intemperantiam inferebatur. Dum pia hæc haberetur cæremonia, Magdalena in extaſim rapta fuit, in qua Chriſtum Dominum vidit, qualem Pilatus populo oſtendit dicens; *Ecce homo.* Sancta hæc tunc graviſſimo dolore affecta, Jeſu! exclamavit, cor mihi non datur ſubire in locum tuum, ac pro te pati tot irriſiones, & probra, tot contumelias, atque blaſphemias, quas pro me, & inſipienti hoc populo pateris? & paullo poſt viſa fuit manus, aliquid veluti exceptura, protendere, & mox in crucis formam ante pectus decuſſare, quaſi rem acceptam inter amplexus ſuos ſervatura; quæ, ut creditum fuit, omnia fuerunt Dominicæ Paſſionis inſtrumenta, quandoquidem ſingula deinceps nominavit. Poſt breve temporis intervallum magno tremore correpta fuit, & proruit in terram ſignificans quodammodo ſe maximis doloribus victam. Alia vice cum jampridem Sancta hæc videre concupiiſſet Dei Filium ex intemerato Parentis ſuæ ſinu prodeuntem; hoc in ſtatu eidem apparuit, & mox inter illius ulnas exceptus aliquantiſper manſit, eamque ineffabilibus deliciis, & gratiis replevit. Item in ſancto Pentecoſtes pervigilio, cum adeſſet in choro, & Sanctimoniales, *Te Deum* concinerent, Magdalena rapta fuit, & immota, ac tacens permanſit uſque ad Officii finem, cum facies ejus ſub extaſis initium expalleſcens, & exanimi ſimilis, repente illuxit, & protulit ſenſus admirabiles cum textibus Sacræ Scripturæ, ita rebus, quæ ab ipſa dicebantur, congruentibus, ut Sorores quodammodo præ ſermonum ejus præſtantia raperentur. Illa nonnunquam diem integrum in hujuſmodi raptibus perſeverabat; aliquando etiam biduum ſine interpellatione; nonnunquam etiam quatriduum cum interjectis noctibus; & quotidie fere poſt communionem ad quinque, vel ſex horas rapiebatur; ac ſemel, quod maxime mirum eſt, ad octo dies, totidemque noctes in hoc ſtatu permanſit, exceptis tamen in dies ſingulos horis duabus, ut aliquid alimoniæ caperet; & in hujuſmodi raptibus aſſidue de rebus divinis loquebatur, idque tanta eloquentia, ut ſatis admirari nequeamus Dei bonitatem, qui ſimplici Sanctimoniali adeo ſublimia lumina communicaverit. Illud vero ſtuporem ciet, quod omnes hæ inſignes gratiæ, extaſes, raptus, quin eſſent incomparabili huic Virgini conſolationis argumenta, illi erant e contra crucis, & paſſionis acceſſio; idque, ut procul dubio ſimillima fieret Cæleſti Sponſo, qui quoad vixit in terris, non niſi amaritudines hauſit, atque cruciatus. *Auctor recens.*

Ejus obitus.

Inſtat jam celeberrimus triumphi Magdalenæ dies. Ejus dolores, ac morbi in dies ſingulos ingraveſcentes eam ad ſummam redegerunt inopiam, & vix intelligi poteſt, quomodo corpus adeo delicatum tot malis, iiſque ſimul omnibus reſiſtere poſſet. Extrema ejus ægritudo illorum auxit vim. Toto corpore teterrimis afficiebatur doloribus, quin vel minimum recipere poſſet ſolatium, ita ut tandem decumbere coacta fuerit; cumque aliquæ ex Sororibus ſuis illam ſublevare contenderent, dixit illis, non decere, ut de Cruce deſcenderet, ac ſe in illa ſpiritum emittere velle. Unicum Euchariſtiæ Sacramentum ad aliquod breve temporis intervallum ſolatio fuit malis ejus. Sed tandem eorum impotentiæ cedendum fuit, & corpus hoc tenerum, ac innocens, beata hæc victima abſumpta fuit, non tam cruciatibus, quam flammis divini amoris, & Creatori ſuo animam reddidit. *P. Croiſet in Aſceticis.*

Fructus ex S. Magdalenæ de Pazzi exemplis referendus.

Si ex me quæritis, Fideles, quem fructum ex magnis incomparabilis Magdalenæ de Pazzi exemplis percipere poſſumus; ſeddam, ſicuti per duo præcipua Salvatoris myſteria in Cruce, atque Euchariſtia, erga quæ Sancta hæc tanto caritatis ardore æſtuabat, ad tantum ſanctitatis apicem evaſit illa; ita & nos per eadem conari debemus, ut in nobis excitata erga Deum caritate, ad tanti prototypi exemplum ſanctificemur. Cum enim perfectio, & ſanctitas in Caritate conſiſtat, quid ad hanc ciendam potentius eſt, præſentia Dei in altaribus noſtris, & aſpectu Dei crucifixi? Altera quidam eſt fornax prorſus divinæ caritatis, quo nomine illam Sancti quidam appellant; alter vero objectum, quod omnia corda dolore, & miſeratione poteſt afficere. Sed utrumque, cum nobis oſtendat exceſſum amoris, quo nos diligit, ſatis etiam valida cauſſa eſt, propter quam illi omnem amorem noſtrum devoveamus. Quod ſi mutua dilectione Salvatorem noſtrum proſequimur, amor hic efficiet, ut inquiramus, & inveniamus illum in duobus hiſce myſteriis, & exprimemus duplicem hanc ſimilitudinem Filii Dei, quæ ſanctos conſtituit. Noſmet illi in hoc amoris Sacramento conjungemus, ubi aliquo modo unum & idem efficere cum nobis vult; hic nobis erit fons gratiarum, & beneficiorum; hæc erit alimonia animæ, & caritatis noſtræ, quæ hoc pacto convaleſcet, & ad infinitum augebitur. Quam vero ſanctitatem adquirere non poterimus, per frequentem hujus Sacramenti conſuetudinem? Crebra ſui ipſius in nos immutatione non ne tandem nos in ſeipſum transformabit, qui altiſſimus

per-

perfectionis gradus eſt, ad quem Magdalena de Pazzi pervenit? Sed ſicuti Crux Salvatoris eſt noſtræ ſalutis principium; ita in Cruce noſtræ ſanctitatis conſummationem reperiemus pro illo patientes, & illi certiſſima noſtri amoris monumenta præbentes. Nunquam nobis deerunt occaſiones, quas Providentia omnibus ſuggerit, ut ſemper ſanctificandi noſmet cauſſas inveniamus. Hoc pacto Deus emundabit noſtram caritatem, quæ niſi hoc ſubierit periculum, nobis ſuſpicione carere non debet, & imprimet in nobis ſimilitudinem ſuam, quæ, ut Sanctus Paulus ait, efficit Sanctos quidem in terris, in Cælis autem prædeſtinatos. *Auctor Recens.*

PRO SANCTI CAJETANI

Thienæi Clericorum Regularium vulgo Theatinorum Inſtitutoris

PANEGYRICO.

MONITUM.

PRæſtans S. Cajetani Thienæi erga Eccleſiam promeritum, quo Cleri reformationem, ac primævæ diſciplinæ morem revocare ſtuduit; præſtans inquam, hoc meritum tanti momenti ſanctuario ipſi præſtitum, idque tunc temporis cum omnia in deterius prolapſa reformatoris opem præſtolabantur, ampliſſimi ſermonis luculentiſſimum eſſet argumentum. Verum cum tantum opus magnarum virtutum egeret ſubſidio, atque eſſet cum heroica conſtantia, invictaque patientia obeundum, in earum enumeratione nobis latior campus aperitur ad texendum uberius elogium magni hujus Viri, atque inſtituta ab illo Congregationis, de qua plurima in lucem prodierunt volumina.

Equidem ſcio inſignem Petrum Caraffa, qui mox Romana inclaruit Purpura, & demum ad ſupremum Pontificatus apicem evectus fuit, ac Paulus IV. nuncupatus, eamdem cum Cajetano foviſſe mentem, & utrumque ſimul mutuo ſibi communicatis conſiliis, una cum duobus aliis ſodalibus virtutis eximiæ opus ſtudiumque ſuum collocaſſe in finem eumdem. Sed ne quatuor pro uno fiant Panegyrici, illuſtribus tanti operis ſociis, præſertim vero Cardinali Caraffæ gloriam relinquamus, in partem acceſſiſſe ad tempus, laborum, ac miniſterii Sancti Cajetani, ac novo huic Ordini nomen, amplitudinem, & clientelam rediſſe; & mox quatenus Pontificem maximum eumdem approbaſſe, & confirmaſſe. Sanctum vero noſtrum ſemper intuebimur tanquam glorioſi hujus operis caput, ac tanquam illum, cui acceptæ referendæ ſunt omnes victoriæ de hæreticis, aliiſque Eccleſiæ inimicis relatæ, atque omnes ſucceſſus recentis Ordinis, tanquam præcipuo Inſtitutori eximiæ Congregationis Clericorum qui Theatini appellantur.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Varia Sermonum hujus Argumenti Syſtemata.

Zelus domus tuæ comedit me. Pſalm. 68.

1. TExtus hic, qui affingi poſſet Sanctis omnibus, qui vitam Apoſtolicam profeſſi ſunt, & qui latius Religionis fines protulerunt, vel Eccleſiam tutati ſunt, ita ſingulari pacto S. Cajetanum attingit, ut proprium ejus characterem conſtituat in miniſterio, pro quo a Deo electus, & ad quod fuit evocatus. Proprium inquam characterem; fuit enim inſtrumentum, quo uſus eſt Deus ad Clerum refingendum, quæ potiſſima Eccleſiæ pars eſt, juxta primorum ſæculorum prototypum; & per hoc totam Chriſtianiſmi faciem ſchiſmatibus, Hæreſibus, & morum corruptela deformatam, reformavit; qua in re Sancti hujus zelus pro Dei domo maxime eluxit. Ut in hoc immorer argumento, quod re ipſa illum ab aliis Sanctis ſecernit, quorum zelus enituit in fidei propagatione, & Eccleſiæ propugnatione, ajo, S. Cajetani zelum illum impuliſſe ad ipſius Sanctuarii, quæ Domus Dei eſt, ſanctificationem; etenim laboribus cum ſuis, tum orientis congregationis ſuæ effecit, ut in clero primorum Eccleſiæ temporum reflореſceret diſciplina. Quod elogium licet magnum ſit, atque præclarum, tamen haud ægre probaturus ſum, ſi animadverteritis ad tantum hoc facinus opus fuiſſe ita eminenti virtute, auctoritate ita ſolide conſtituta, adeo firma conſtantia, hominis exiſtimatione adeo præcellenti, verbo, tot tantiſque virtutibus quibus incomparabilis Thienæus præditus erat, cui glorioſum hoc opus adeo beneverterit. Diutius non immorabor, ut prolixa hypotipoſi ob oculos veſtros objiciam miſerrimum ſtatum illum, ad quem tunc temporis Clerus redactus erat; ſatis mihi erit generatim attingere ea flagitia, quæ irrepſerant, & quæ anſam, vel cauſſam, coloremve præbuere tot Schiſmatibus, atque Hæreſibus, quæ ſunt inferorum portæ, & quæ contra Eccleſiam prævaluiſſent, niſi illa providentia omnibus adverſariorum conatibus ſuperiore ducta, atque directa fuiſſet. Providentia, quæ excitavit hominem ſecundum cor Dei, qui ſapienti hoc uſus eſt Miniſtro, ut illam tueretur, ac ſuſtineret. Vir hic admirabilis, dicam iterum, eſt incomparabilis Cajetanus, qui zelo domus Dei ſuccenſus, horum flagitiorum vim retardavit Sanctuarium refigens: *Zelus domus tuæ comedit me.* Sed ut opus beneverteret, opus erat zelo, qui zelum illius exæquaret; zelo, qui ut S. Paulus ait, æque ardens eſſet, ac lucens. Quod me vobis oſtenſurum ſpero per ea adminicula, quibus Sanctus hic uſus eſt, ut ſuſcepti facinoris optatum exitum aſſequeretur. Hæc autem tria fuiſſe reperio, quæ tres ſermonis hujus partes efficient.

Primum autem illud fuit, quod zelus hic ab eodem duxit exordium; quippe ſe ipſum præbuit abſolutiſſimum pietatis, caritatis, omniumque exemplar virtutum, quas publice profeſſus eſt, ut eſſet exemplo omnibus ævi ſui Eccleſiaſticis; & hac ratione tanquam ceterarum validiſſima ob oculos eorum objiceret, quinam eſſent primorum temporum Eccleſiaſtici.

Alterum. Zelus hic illi ſuaſit, ut veterem vitæ rationem, quam ducebant Apoſtoli, primique miniſtri Domini revocaret, qui in communi vivebant, quemadmodum cœnobitæ ſolent. Hinc Sanctus Ordinem Clericorum Regularium inſtituit, cujus unum extitit ex præcipuis membris, ut Eccleſiaſtici vitam ducerent regularem, ſolitariam, Deo per preces conjunctam, ſimulque retinerent, quod Cleri proprium eſt, videlicet zelum pro altarium cultu, & curam miniſteriis ſtatus ſui propriis appoſitam. Hic finis fuit, & præcipuus ſcopus, quem Sanctus noſter ſibi propoſuit, ut Clerum ad priſtinum ſtatum revocaret, quod voto illi adeo feliciter ceſſit, ut Summorum Pontificum approbationem meritus fuerit, & fructum mirificum in Eccleſia univerſa pepererit.

Tertium, Zelus ejus ſemper actuoſus, & ardens nequaquam in ſolo ſe Clero continuit; ſed ſe extendit ad fideles omnes, qui ſunt Eccleſiæ membra per Apoſtolicos labores cum ſuos, tum inſtituta ab ipſo Congregationis, cum populi ſecuti ſint Eccleſiaſticorum exemplum; quo pacto auctor fuit reformationis morum in omnibus fere ſtatibus univerſalis.

Hoc inſigne eſt S. Cajetani in Eccleſiam omnem promeritum, quem illa in grati animi argumentum hoc die populorum venerationi proponit, & quem tanquam prototypum Eccleſiaſticis omnibus, omnibuſque Religioſis Ordinibus objicit. *Auctor Recens.*

Fecit mirabilia in vita ſua. Eccli. 31. Mirabimini fortaſſe me dicere incipientem Sancti ejus Viri laudes, cujus hodierna die memoriam recolimus ex hiſce verbis ducere exordium. Quid enim, inquiet aliquis, adeo in hoc Viro excellens renidet, ut per hoc a reliquis Sanctis ſecernatur, in quibus juxta Scripturas, videri velit Deus adeo admirabilis? *Mirabilis Deus in Sanctis ſuis.* Numquid miracula, quæ Deus in ejus gratiam operatus eſt? Verum eſt plurima patraſſe & maxima; hoc tamen non ideo efficit, ut dicam, illum in vita ſua mirabilia operatum fuiſſe: *Fecit mirabilia in vita ſua.* Sed hæc vita ipſius eſt miraculis omnibus admirabilior, cujus fulgor eorum perſtringebat oculos, qui omnia tantum ex ea parte reſpiciunt, quæ ſenſus afficit. Tria hoc vobis perſuadebunt, ſi prius cogitaveritis, quam rarum ſit ſimul ea connectere, quæ adeo videntur oppoſita, & nonnunquam etiam adeo contraria, quæ tamen magnus hic Sanctus ſimul conjunxit mirabili conſenſu, qui miraculorum omnium videri poteſt maximum. II.

Primum. Perfectam, jugemque innocentiam cum maximis pœnitentiæ ſeveritatibus conjunxit; quod liquet ex toto vitæ ejus curriculo.

Alterum, quo non minus habetur miraculum eſt, conſociaſſe vitæ ſolitariæ exercitia cum vitæ Apoſtolicæ officiis, quæ plures motus, & actiones ad proximorum utilitatem requirit.

Tertium eſt Cleri munera cum Religioſi ſtatus diſciplina con-

connectere, unum duntaxat ordinem ex duplici hoc ſtatu componendo, cujus fructus viſus eſt in reformatione morum cum in Clericis, cum in omnibus Chriſtianis, *Sermo Manuſcriptus.*

III. Oſtendi poteſt quam rationem inierit erga S. Cajetanum Providentia, in eo, quod ſibi de eodem propoſuerat conſilio; Deus enim largitus eſt illi qualitates adeo neceſſarias ad tanti momenti miniſterium, præcipue vero magnum zelum. 2. Suppeditavit illi occaſiones illius exercendi, ac tandem illum feliciſſimo eventu coronavit.

4. Oſtendi poteſt confidentia, quam in hac providentia S. Cajetanus habuit, 1. In paupertatis prorſus ſingularis profeſſione. 2. In magnis operibus pro Dei gloria, Eccleſiæque utilitate ſuſceptis. 3. In conſtantia qua ſemper omnes ſuperavit obices, qui in conſiliis ipſius adimplendis ſuborti ſunt.

IV. *Lex Dei ejus in corde ipſius.* Pſalm. 33. Cum S. Cajetanus per omnium virtutum praxim inclaruerit, quacumque ex parte ſpectetur, ſemper elucet. Dicere poſſumus, Dei legem fuiſſe in corde ipſius, & toto vitæ ſuæ ſpatio nunquam illam offendiſſe. Oſtendere igitur poſſumus in hoc ſancto Viro, 1. Sanctum Doctorem, cujus imaginem ipſum nobis proponit Evangelium; quia Evangelii placita obſervavit per pœnitentiam, ſæculi fugam, omnibuſque pompis illius abrenuntiationem, ac per amorem puritatis tum corporis, cum cordis. *Qui fecerit & docuerit, magnus vocabitur in regno cælorum.* (*Matth.* 5.) 2. Quod non continuit veritatem in corde ſuo, ſed illam fratribus ſuis nuntiavit: *Veritatem tuam non abſcondi in corde meo, & ſalutare tuum dixi*, (*Pſ.* 118.) & verbis, & exemplis Catholicis, Hæreticis, Sacerdotibus, & Populis. Dei lex pro illis fuit in ipſius corde, & ore: *Lex Dei ejus in corde ipſius.*

2. Sacerdotem ſeſe ſanctificantem, 1. per amorem diſciplinæ Eccleſiaſticæ, 2. per caritatem erga pauperes, quibus ære ſuo xenodochia ædificavit.

3. Sanctum Ordinis Inſtitutorem, qui dedit 1. Sanctos Eccleſiæ miniſtros, quorum opera Eccleſiaſtica revixit diſciplina, 2. vero pauperes Evangelicos, qui vere, & ſine ulla exceptione divinæ providentiæ curis deſerviunt. *Ex Manuſcripto Sermone.*

V. In S. Cajetani perſona oſtendere poſſumus: 1. Sanctum pœnitentem, qui ſemper innocuam vitam duxit.

2. Sacerdotem, qui ſine ulla Eccleſiaſtica dignitate, & ſine alio, quam virtutis ſuæ charactere, in Eccleſia tota auctoritatem exercuit per eam diſciplinæ reformationem, quam invexit.

3. Jeſu Chriſti Confeſſorem, cui martyris nomen poteſt affingi propter paſſiones, quas ſuſtinuit, & mortis pericula, quæ generoſe ſubiit.

Honeſtavit illum in laboribus; quos pro Dei gloria & Eccleſiæ utilitate ſuſtinuit. 1. Cum Deus ipſum elegerit ad Cleri honorem reſtituendum, dignum eum præbuit glorioſo hoc miniſterio magnis illis virtutibus, quibus illum ornavit; videlicet prudentia, zelo, auctoritate, & iis omnibus, quæ requirebantur, ut nobili hoc munere digne perfungeretur.

2. S. Cajetanus huic vocationi reſpondit laboribus ſuis nunquam deficientibus, actibus caritatis, quos erga proximum exercuit, inſtitutione Ordinis, qui exemplis ſuis excivit Cleri fervorem, & fructum inæſtimabilem peperit in tota Eccleſia. *Recens Auctor.*

PARAGRAPHUS II.

Fontes, unde hauriri copia poteſt ad hæc argumenta pertractanda, & Auctores, qui de illis agunt.

Vita S. Cajetani Inſtitutoris Congregationis Clericorum Regularium, vulgo Theatinorum, compoſita a P. Bernardo ejuſdem Congregationis, complectitur quidquid de Sancto hoc dictum fuit; ac illinc mutuati ſumus pleraque ea, quæ in collectaneis hiſce noſtris offerimus.

P. Croiſet in Aſceticis pro ſeptima Sextilis die eximium habet compendium ejuſdem vitæ, ubi præcipua attingit argumenta.

Hermant in Hiſtoria inſtitutionis Ordinum Regularium cap. 60 loquitur de Congregatione Theatinorum.

Vetuſtiſſimi, qui de hoc argumento ſcripſerunt ſunt Silos Congregationis Annaliſta, & Carraciolus Regulæ Interpres.

Mauroiicus *in Mari Oceano Religion.*

Spondanus ad annum 1524.

In Officio, quod Eccleſia recitat S. Cajetani adeſt Compendium vitæ, & actionum, virtutumque illius, quarum fuſior videtur enarratio in Bulla Canonizationis.

Joannes Baptiſta de Tuſti Epiſcopus Acerranus in Hiſtoria Clericorum Regularium.

Deficientibus ſermonibus editis, ad MS. confugiendum fuit.

PARAGRAPHUS III.

Loci, exempla, Figuræ, & applicationes Scripturarum huic argumento.

Loci, qui ad Sancti paupertatem referri poſſunt.

Nolite poſſidere aurum, nec argentum, neque pecuniam in zonis veſtris. Matth. 10.

Qui non renunciat omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Luc. 14.

Ecce ego in paupertate mea præparavi impenſas Domus Domini. 1. Paralip. 22.

Pauperem quidem vitam gerimus, ſed multa bona habebimus, ſi timuerimus Deum, & receſſerimus ab omni peccato, & fecerimus bene. Job. 4.

Pater eram pauperum. Job. 29.

Tibi derelictus eſt pauper, pupillo, & orphano tu eris adjutor. Pſalm. 10.

Paraſti in dulcedine tua pauperi Deus. Pſal. 67.

Animas pauperum ſalvas faciet. Pſal. 71.

Congregationi pauperum affabilem te facito. Eccli. 7.

Altiſſima paupertas eorum, abundavit in divitias ſimplicitatis eorum. 2. Corinth. 8.

Loci zelo illius applicabiles.

Zelus domus tuæ comedit me. Pſalm. 68.

Nonne qui oderunt te, Domine, oderam, & ſuper inimicos tuos tabeſcebam? Pſalm. 118.

Zelo zelatus ſum pro Domino exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum Filii Iſrael. 3. Reg. 18.

Accendetur velut ignis zelus tuus. Pſalm. 78.

Tabeſcere me fecit zelus meus. Pſalm. 118.

Omnis, qui habet zelum legis, exeat poſt me. 1. Machab. 2.

Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non uror? 2. Cor. 11.

Vidi prævaricantes, & tabeſcebam. Pſalm. 118.

Qui fecerit, & docuerit, magnus vocabitur in regno cælorum. Matth. 5.

Qui ad juſtitiam erudiunt multos, fulgebunt quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates. Daniel. 12.

Filioli, quos iterum parturio, donec formetur in vobis Chriſtus. Ad Galat. 4.

Zelatus ſum Sion zelo magno. Zach. 8.

Elias dum zelat zelum legis, receptus eſt in cælum. 1. Machab. 2.

Opertus eſt, quaſi pallio zeli. Iſaiæ 59.

Beatus vir, qui inventus eſt ſine macula, & qui poſt aurum non abiit, nec ſperavit in pecunia, & theſauris &c. Sap. 31.

Loci applicabiles illius auſteritatibus, & humilitati.

Mortificationem Jeſu in corpore noſtro circumferentes, ut & vita Jeſu manifeſtetur in corporibus noſtris. 2. Corinth. cap. 4.

Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Luc. 9.

Qui Chriſti ſunt carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis, & concupiſcentiis ſuis. Ad Galat. 5.

Propter te mortificamur tota die, æſtimati ſumus ſicut oves occiſionis. Pſal. 43.

Hoc ſcientes quia vetus homo noſter ſimul crucifixus eſt, ut deſtruatur corpus peccati, ut ultra non ſerviamus peccato. Ad Roman. 6.

Caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo. 1. Cor. 9.

Qui odit animam ſuam in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam. Joann. 12.

Qui voluerit animam ſuam ſalvam facere, perdet eam, qui autem perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam. Matth. 16.

Quod ſtultum eſt Dei, ſapientius eſt hominibus. 1. Corinth. 25.

Si quis videtur inter vos eſſe ſapiens in hoc mundo, ſtultus fiat, ut ſit ſapiens. Ibid. 3.

Nos ſtulti propter Chriſtum. Ibid. 4.

Loci deſumpti ex Officio Eccleſiæ & Bulla canonizationis.

Cajetanus nobilis Thienæa gente ortus, ſtatim a Matre Deipara Virgini oblatus eſt.

Mira a teneris annis morum innocentia in eo eluxit, adeo ut ſanctus ab omnibus nuncuparetur.

Inter Prælatos, a Julio II. collocatus, & ſacerdotio initiatus, tanto divini amoris æſtu ſuccenſus eſt, ut relicta aula, ſe totum Deo mancipaverit.

Noſocomiis proprio ære fundatis, etiam morbo peſtilenti laborantibus ſuis ipſe manibus inſerviebat.

Proximorum ſaluti aſſidua cura inſerviebat, dictus propterea venator animarum.

Collapſam Eccleſiaſticorum diſciplinam ad formam Apoſtolicæ

vina inſtaurare deſiderans, ordinem Clericorum Regularium inſtituit, qui nec vitæ ſubſidia a fidelibus peterent, ſed ſolis eleemoſynis ſponte oblatis viverent.

In urbis Romæ direptione a militibus crudeliſſime vexatus, ut pecunias proderet, quas dudum in cæleſtes theſauros manus Pauperum deportaverant, verbera, tormenta, & carceres invicta patientia ſuſtinuit.

In ſuſcepto ſitæ inſtituto conſtantiſſime perſeveravit, ſibi divinæ Providentiæ inhærens.

Divini cultus ſtudium, nitorem Domus Dei, ſanctiſſimæ Euchariſtiæ frequentem uſum maxime promovit.

Hæreſum monſtra, & latebras non ſemel detexit, & profligavit.

Orationem ad octo paſſim horas jugibus lacrimis protrahebat, Corpus integras noctes interdum verberationibus affligebat.

Exempla, & Figuræ ex Bibliis deprompta.

S. Cajetanus & ſocii Eliæ & ſocio illius comparati.

PRæcipuus Eliæ Prophetæ character erat zelus ardens pro Domo Dei: *Zelo zelatus ſum pro Domo Dei Iſrael.* Hunc exercuit præſertim contra pſeudoprophetas, qui in locum divini cultus idololatriam ſurrogabant. Tabeſcebat ille videns Dei legem violari, & ſe unum cum ſervo ſuo Eliſeo ſuperaſſe, qui Baal genua minime flecterant. Sanctus, cujus feſtum diem colimus, non ſecus ac Elias zelo Domus Dei conflagrabit. Cordis martyrium perperiebatur, videns ſanctorum Altarium miniſtros ignem profanum cum ſacro permiſcere, quo coram Deo ardere debebat. Viſcera ejus commovebantur, ubi ſecum reputabat & cleri inſcitiam, & flagitia, in quæ eorum tenebræ illos adducebant. Socium ſibi adſcivit Joannem Petrum Caraffam, illuſtrem Epiſcopum, iique ſollemnibus votis ſeſe obſtrinxerunt, ut Eccleſiæ diſciplinam jamjam fatiſcentem repararent. Vita regularis, quam profeſſi ſunt, voluntaria paupertas, quam amplexi ſunt ad Evangelicæ paupertatis normam, vexillum fuit, quod ſuſtulerunt, ut in Eccleſia Dei optimum præberent exemplum. Omnes Divinæ legis, ſanctæque diſciplinæ amatores eorum exempla ſubſecuti ſunt; & brevi augeri viſus eſt illorum numerus, qui duobus illis Dei ſervis erant futuri fortes illi viri ad Sanctuarii cladem reparandam electi.

S. Cajetanus a militibus multa paſſus comparatur S. Paulino, cui ſimile ſupplicium accidit.

Quid perpeſſus non eſt ſanctus hic vir a militum avaritia, qui Romam diripientes, ubi ille effulſit obſidionis tempore, cupiditatem ſuam explere contendebant, eripere illi cupientes opes, quas ejus Caritas pauperum manu in cæleſtes theſauros traſmiſerat! Nulla extitere tormenta, quibus illum non affecerint: carceres, verbera aliaque quæcumque genera ſuppliciorum expedita fuerunt ad extorquendam a Sancto viro confeſſionem loci, ubi theſaurum occuluiſſet. Inter hos cruciatus, quid tibi dicebat, Domine? ut olim inſignis S. Paulinus ſimili exagitatus martyrio, dicebat, te non latera, ubi omnia bona ſua collocaſſet; te illius unicum eſſe theſaurum; in terra nihil eſſe, quod cor ejus illicere poſſet, & flagris dolatus ab inhumanitate militum, beatum ſe putabat, quippe qui dignus habebatur, qui pro J. C. pateretur. Apoſtolicæ paupertatis, atque conſtantiæ inter graviſſimos cruciatus heres fere videbatur non ſolum cum invicta patientia, verum etiam cum gaudio: *Verbera, tormenta, & carceres invicta patientia ſuſtinuit.* (*In Officio.*) Quam beati vos eſtis, S. Paulus ajebat fidelibus nuper converſis; non ſolum quod bonorum veſtrorum jacturam paſſi eſtis; verum etiam quod illam cum alacritate animi paſſi eſtis. Quam beatus eſt S. Cajetanus, non eo ſolum quod ex eorum ſuit numero, qui pro juſtitia patiuntur: *Beati qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam*; verum etiam quod huic felicitati adjecerit conſtantiam, & lætitiam, quæ illum commendat, & Apoſtolis comparat.

S. Cajetani zelus Davidico comparatus.

Petrarum eſt invenire zelum ita ardentem, qualis fuit David, qui illatis Deo ſuo contumeliis perinde afficiebatur, ac illatis ſibi. *Opprobria exprobrantium tibi ceciderunt ſuper me.* (*Pſ.* 118.) Et magis adhuc infrequens eſt, quam tabeſcere corpore, ac illud in extremum virium defectum redigere, quemadmodum David ipſe loquitur: *Tabeſcere me fecit zelus meus; quia obliti ſunt verba tua inimici mei.* (*Ibid.*) Poſt tot vulnera Deo, & Eccleſiæ inflicta, jure damnandi ſumus, quippe qui eadem nullo in diſcrimine habemus; argumento ſunt enim neque Salvatorem, neque Sponſam ejus Eccleſiam diligi a nobis. In S. Cajetano dignum habemus Davidici zeli, & amoris ſucceſſorem. Cor illius ita illis plenum eſt, ut corpus ejus eorum notas præſeferat, & ita contabeſcat, ut Sanctum illum caritatis Martyrem factum fuiſſe dicere liceat. Videt, inquit vitæ ejus hiſtoricus, populum ſceleribus ſuis, & impœnitentia irritare Deum; æque dolore conficitur, propterea quod videt & illius Majeſtatem dedecore affectam, & fratres ſuos feſtino gradu in viam perditionis irruere. Dolor, qui cor ejus coarctat, corpus etiam atterit; præ zeli vehementia ægrotat, & moritur; *Denique ex animi dolore morbo concepto, quod offendi plebis ſeditione Deum videret, migravit in cœlum.* (*In Officio.*) Excita Domine in nobis ſenſus adeo acres, qui de corde in corpus uſque pervadentes, ibi ſalubres efficiant impreſſiones. Caritas tua in nobis eumdem obtineat effectum, quem in carnibus clavi: *Confige timore tuo carnes meas.* (*Pſ.* 118.) Amor tuus ita regnet in nobis, ut extrinſecus ſentiamus, quod auget gloriam ſuam, & quod illam dedecorat. *Hoc ſentite in vobis, quod & in Chriſto Jeſu.*

S. Cajetanus Judæ Machabæo comparatur Sanctuarii emundanti, & Sacerdotes pro Dei cultu inſtituenti.

Nullum exemplum, vel figuram commodiorem invenio ad exprimendum glorioſi S. Cajetani miniſterium, quam Judam Machabæum. Ille enim in Dei Eccleſia præſtitit illud ipſum, quod ſtrenuus hic Imperator, ad reparandum Domini cultum in Sion poſt delatas hoſtium copias, qui urbem illam vaſtaverant. En quid dicat Scriptura: *Elegit Judas Sacerdotes ſine macula voluntatem habentes in lege Dei: & mundaverunt Sancta; & tulerunt lapides contaminationis in locum immundum: & cogitavit de Altari holocauſtorum, quid de eo faceret.* (1. *Mach.* 4.) Numquid aptior inveniri poteſt figura ad ea innuenda, quæ a S. Cajetano facta ſunt; qui zelotes conſtituit Sacerdotes, & irreprehenſibiles, acri accenſos deſiderio efficiendi, ut Dei lex ſervaretur; qui quidem duxerunt initium ab emundatione ſanctuarii, & ablatione *lapidum contaminationis*, videlicet ſcandali, qui temporum lapſu irrepſerant; & qui non operam ſuam locarunt, ad inſtaurandum Altare veri Dei, curam gerentes, ut fideles miniſtri inſtituerentur.

Applicatio nonnullorum Scripturæ locorum huic argumento.

S. Cajetanus ſacris initiatur juſſu Summi Pontificis.

NEc quiſquam ſumit ſibi honorem, *ſed qui vocatur a Deo tanquam Aaron.* Hebr. 5. Licet S. Cajetanus Sacerdotio poſſet inſigniri, quin id ſibi religioni verteret, etenim non ſolum illi non deerat ſcientia omneſque ad id neceſſariæ virtutes, & deſtinabat illum Deus ad Clerum reformandum, & Eccleſiaſticam diſciplinam reſtituendam: tamen abſtinuit, & patienter Summi Pontificis imperium præſtolatus eſt. Cum ordo Eccleſiaſticus jam fere corruiſſet, ſatis commune erat, ut ſinguli ſemet ad ſacrum miniſterium vocarent, & ſine ulla auctoritate in Eccleſiaſticos ordines ſe præcipites darent. Superficiale in nobiſmet experimus ſalutis deſiderium, & poſtquam vitam ſatis æquo liberiorem duximus, credimus ſacerdotium ſtatum eſſe pœnitentiæ; recentia adhuc vulnera nobiſcum ferimus, & quorum graveolens odor inficit populum, non convertit, & cogitamus noſmet in ſublimem ſtatum hunc inſerentes jam dimidium curſum ad perfectionem abſolviſſe. Nequaquam temere Cajetanus ſacris ſeſe immiſcuit myſteriis, nonniſi caute, ac per intervalla ad illa ingreſſus eſt. Proceſſit prout creſcebat lumine, ſapientia, humilitate, cum illi perſuaſum eſſet gradus, per quos ad Sacerdotalem dignitatem aſcendendum eſt, virtutes eſſe præſtantiſſimas, in quibus admodum profeciſſe opus eſt, ita ut mereri potuerimus, ut a Deo tanquam Aaron, vel ipſe Dei Filius vocaremur. Quin ſeipſum proferret, & oſtentaret ſcientiam, quam jugi divinæ legis meditatione ſibi comparaverat, hac ſeipſum aluit diu clam, antequam ambitioſe magiſterii palmam appeteret: primuſque conſummatæ hujus ſcientiæ finis fuit modeſtia, & ſilentium, quod ſemper obſervavit, donec placuit Deo illum proferre, aliiſque Doctorem dare. Quamvis præclarum haberet bonorum operum teſtimonium, ac perfecti amoris, quo Deum proſequebatur, expectavit, donec Dei voluntas per Summi Pontificis Julii II. voluntatem ſe proderat, a quo Sacerdotali munere auctus fuit, & per hoc ad altiores Eccleſiæ gradus diſpoſitus; *Inter Prælatos a Julio II. collocatus; & ſacerdotio initiatus eſt.* (*In Officio.*)

S. Cajetanus ſacros ordines ingreditur ſine macula.

Talis decebat, ut nobis eſſet Pontifex Sanctus, innocens, impollutus; ſegregatus a peccatoribus. Ad Hebr. 17. Docent Patres ad vocationem adeo ſublimem requiri, vel puritatem nulla unquam ſæculi contagione vitiatam, vel pœnitentiam adeo diuturnam, ut veterum plagarum ne cicatrix quidem ſuperſit. Videlicet, ut quis ad gradum adeo ſublimem admittatur, requiritur vel pœnitens, qui jam ſua lacrimis crimina eluerit, vel innocens, integer vitæ, ſceleriſque purus: *Sanctus, innocens, impollutus, ſegregatus a peccatoribus.* Sanctus, quem hodierna luce colimus, ab extrema uſque pueritia prætulerat ſapientiam ſupra ætatem eo uſque, ut ſuperaret ſapientiam ſeniorum, qui in prudentia, omnibuſque perfectionum generibus conſummati erant, ita ut vere dicere poſſet: *ſuper ſenes intellexi, quia mandata tua quæſivi.* (*Pſ.* 118.) Morum ejus integritas ita elucebat, ut ab omnibus Sanctus & haberetur, & vocaretur; *ut ſanctus ab omnibus nuncuparetur.* (*In Officio.*) Ecce igitur Sacerdos electus a Deo, ut digne offerat ſacrificia pro peccatis populi, non ſine ſpe illum ab Omnipotente exauditum iri; quippe ornatus eſt omnibus perfectionibus neceſſariis ad ſtatum hunc, & quia non verbis ſolum, ſed multo magis exemplis erudire poteſt populos, eoſque tuto deducere ad Deum. Tribue, Domine, Eccleſiæ Sanctæ tuæ id genus miniſtros, qui te colant, & ſanctitate vitæ ſuæ ſacerdotium ipſum condecorent. Fac, ut afferant aris tuis vel innocentiam, quam inter adoleſcentiæ pericula, & ſæculi corruptionem ſartam tectam ſervarint, vel innocentiam prorſus reparatam digna pœnitentia. Illis largire gratiam, ut prodeſſe valeant populis tuis, non ſolum prædicatione ſancti verbi tui, verum etiam exemplis, trahentes ad te peccatores bono virtutum ſuarum odore. Illis gratiam concede, ut ad pedes tuos afferant trophæa de cupiditatibus devictis, ut fidenter accedere valeant ad Majeſtatis tuæ ſolium tanquam mediatores inter te, & populum tuum; Sancti, innocentes, ſine macula &c. *Sanctus, innocens, impollutus*, &c.

S. Cajetanus pauperibus diſtribuit, & panem ſpiri-

Hi ſunt viri miſericordiæ, quorum pietates non defuerunt. Eccli. 44. Diſcite a S. Cajetano vobiſmet amicos comparare, qui tandem aliquando vos recipiant in æterna tabernacula. Medium invenietis in egenorum turba ſanctum hunc illis

ſpiri-

Digitized by Google

Panem ad nutriendas animas, & panem materialem ad alenda corpora.

ſpiritualem panem diſtribuentem ad eorum animas nutriendas, ſimulque panem materialem, ad alenda corpora. Uno tantum facto duo explet Religionis officia; eorum ſolatur miſeriam caritate; verbiſque inſpirat patientiam. Oſtendit illis Eccleſiaſticum in dignitate conſtitutum, eſſe debere pauperum patrem; manus, quæ J. C. deferunt, adhibendas eſſe, ut illi deſerviant in membris ejus, & dicendum eſſe, pauperes magnos eſſe coram Deo, quia ipſi etiam Eccleſiæ Principes deſtinati ſunt, ut illis omnia, quibus indigent, præſtent caritatis officia: Hac ratione fidem illorum confirmant, amabilem illis reddunt paupertatem; efficiunt ut credant re ipſa J. C. in ſe honore affici, & ſi ſollicita ab ipſis opera impenditur, hoc facere, ut audiant ſuaviſſimam illam Salvatoris invitationem die noviſſima, qua ille homines caritate plenos elloquetur: *Venite benedicti Patris mei: eſurivi enim, & dediſtis mihi manducare &c.*

Vigilantia & Oratio S. Cajetani ſuper ſuperant.

Vigilate, & orate &c. Matth. 26. Duo hæc officia mutuo ſibi cohærent, ac ſibi invicem loco ſunt finis, & medii; Vigilandum eſt orantibus; & qui non vigilant, nequeunt orare. Duæ iſtæ conditiones ſunt inſeparabiles: *Vigilate & orate*. Vigilantia medium eſt, & oratio finis, quæ ſit etiam medium ad vigilantiam obtinendam. S. Cajetanus duo hæc dona poſſidebat, & per hæc Satanæ inſidias eludebat. Octo horas in oratione tranſigebat, atque precum ſuarum pinui ſeſe reficiebat, quia in illis quietem, deliciaſque ſuas conſtituebat. In hac mortali vita, alterius tyrocinium ponebat; tempora præverrebat, in terris incipiens, quod in cælo erat perennaturus. Seſe Angelis inſerebat, quibus non aliud negotium eſt, quam Deum laudare. Metuamus, ne Satanas proficiat aditu, quem vacuum illi relinquimus, cum ab oratione ceſſamus. Cum duplex hoc vallum animæ deeſt, vigilantia & oratio, pene ſubſequitur tentatio & lapſus. Sibi diligentiſſime cavebat Cajetanus; cordis aditus non patebant, niſi qua cælum ſpectabat. Satanas, qua ingrederetur, non inveniebat; neque prævaluit unquam contra Sanctum hunc virum, qui pedibus ſuis communem naturæ noſtræ inimicum obtrivit. Qua autem de cauſa? Quia jugiter vigilabat, & orabat, ne tentationi ſuccumberet: *Vigilate, & orate*.

Quid dicis de te ipſe? Joann. 1. Hoc Judæorum nuntii ad Præcurſorem Filii Dei miſſi percontati ſunt. Sed vehementer errabant; ſi enim de Sanctis judicium ferendum eſt ex eorum teſtimonio, illi ſunt peccatorum omnium nequiſſimi; ſin autem Dei ipſius judicium ſpectamus, glorioſi ſunt propter omnes illas virtutes, quibus ipſe illos ornavit, propter laborum, quos ſubjerunt, magnitudinem, & propter benedictiones illas, quibus cumulati fuere. Si S. Paulum audimus de ſe loquentem, dicet ſe noviſſimum eſſe Apoſtolorum, ac minime dignum, qui hoc nomine appelletur; ſe perſecutorem eſſe. Verum ſi divinam conſulimus Sapientiam, vas eſt electionis, qui ferre debet nomen J. C. ad omnes Reges, & Principes, ut univerſus terrarum orbis illud colant, ac venerentur. Interrogemus S. Cajetanum; reſpondebit, ſe tenebras eſſe in mente ſua, in voluntate vero obdurationem; nihil unquam ſe feciſſe propter Deum, nihil propter homines; ſe terram eſſe ſterilem, & quæ Domini tantum maledictiones mereretur. Reſpondebit ſenſus ſuos rebelles eſſe, & immortificatos; zelum ſibi deeſſe, & omnem orationis illecebram. Denique ſi ab illo nobis exprimendi eſſent colores, ad imaginem illius exhibendam, fruſtra hos conceriſſemus. Tamen docet veritas illum Prophetam fuiſſe, Ordinis Eccleſiaſtici Inſtitutorem, ſanctum Sacerdotem, Eccleſiaſticum domus Dei zelo flagrantem, patrem pauperum, & ardore caritatis ipſis etiam Apoſtolis parem.

Quantum hæc materies nobis, & meditationum illius.

Quis ſcandalizatur, & ego non uror? Quis infirmatur, & ego non infirmor? 2. Cor. cap. 11. Sanctus hic vir univerſalis Eccleſiæ malis occupatus erat, cum S. Paulo clamabat: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non uror?* Proliſſimæ preces vix ſatis erant ardori zeli ipſius. Numerabat Regnorum, & ſingulorum privatorum mala, neceſſitates exercituum, publicorumque conſiliorum; cogitabat enim ſe cum illis conjunctum, unamque familiam conſtituentem, cujus caput eſt J. C.; in partem accedebat omnium temporalium, atque ſpiritualium eventuum; & cum nos per inanem carioſitatem ea quæ recens accidunt, conquiramus, ille e contra iſthæc omnia in precum materiam convertebat. Si Deus propter hominum peccata ad iracundiam provocatus erat, ad illam cohibendam ſeſe proſternebat. Si Deus bonitatis, & miſericordiæ ſuæ manifeſtabat effecta, ipſe gratiarum actiones Deo referebat. Hæc erant precum illius argumenta; & ſi meminiſſe voluerimus verborum Scripturæ præcipientis, ut inceſſanter oremus, non ſecus ac magnus hic Sanctus in Eccleſiæ afflictionibus aliarum orationis argumenta inveniemus.

Profunda S. Cajetani humilitas.

Diſcite a me, quia mitis ſum, & humilis corde. Si ex me quæſieritis, S. Auguſtinus ait, quænam omnium virtutum princeps habenda ſit, reddam, ait, eſſe humilitatem. Rurſus ſciſcitantibus quænam ſecundum obtineat gradum; reddam iterum, & hunc ab humilitate obtineri; ac ſimiliter cuilibet interrogationi reſpondebo. De humilitate idem ac de amore, virtutum omnium anima, ſentiendum eſt; cum potius virtutes omnes non ſint aliud, quam amor ſub diverſo nomine. Humilitas pariter ita eſt virtutum omnium fundamentum, ut partem conſtituat amoris Dei, partem temperantiæ, partem ſapientiæ &c. ut ita dicam in omnium earumdem compoſitione deſideretur. Hæc ſuave facit Domini jugum; nihil enim moleſtum eſt illi, qui hac munitus eſt cogitatione: mala quæ ſuſtinemus toto cælo minora illis eſſe, quæ meremur. S. Cajetanus cum lacrimarum, orationis, & mortificationis dono in ſupremo gradu, profundiſſimam etiam habebat humilitatem. Mundi Salvator hac etiam virtute illum decoraverat; plenam nihili ſui cognitionem contulerat. Hanc habebat humilitatem, quam Dei Filius non tantum in incunabulis ſuis, ſed in omnibus mortalis vitæ ſuæ actionibus, in morte vero potiſſimum prætulerat. Sanctus noſter, qui ingens attollere meditabatur ædificium, altius quam fieri potuit, effodit fundamentum, videlicet humilitatem. Nihil illi magnum viſum eſt præter Deum: huic comparata omnia illi atomi videbantur; ſed nihil oculis ejus minus viſum eſt ſeipſo. Quæcumque gloria ab hominibus ipſi accidere poſſet, inanis, & merum nihilum videbatur. Propriæ virtutis celebritas illi gravis erat. Cum de ipſo obtrectaretur, tunc illi perſuaſum erat, juſtum ferri judicium; cum laudibus exciperetur, ſtupebat, quod de ſe tantus error apud omnes percrebuiſſet. Cum ſuper magnificum veluti ſolium ab aliis attolleretur, ſemet intra nihili ſui caliginem recipiebat, in Deum laudes omnes rejiciebat, & ſemet ipſum judicans pro interiori conſcientiæ ſuæ tribunali, ſemet tanquam perditiſſimum peccatorem, & mortalium omnium nequiſſimum condemnabat.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & ſententiæ Sanctorum Patrum, & aliorum, qui Sancti hujus virtutibus & factis poſſunt congruere.

Comedebat eum zelus Domus Dei, quam tamen zelabat Chriſto, non ſibi. S. Auguſt. in Pſal. 139.

Bonus zelus eſt fervor animi, quo mens abjecto humano timore pro defenſione veritatis accenditur. S. Bonaventura lib. 4. in Paſcha.

In quantum vos profeciſſe putatis, etiam vobiſcum alios trahite: in via Domini ſocios habere deſiderate. S. Gregorius homil. 6. in Matth.

Si ad Deum tenditis, curate ne ad eum ſoli veniatis; hinc in Apocalypſi legitur: Qui audit, dicat, veni: ut qui jam in corde vocem ſupremi amoris acceperit, foras etiam vocem exhortationis reddat. Idem ibidem.

Magna res, & pretioſa, vir miſericors. Hæc major eſt gratia, quam mortuos ſuſcitare; multo namque paſcere Chriſtum majus eſt, quam mortuos ſuſcitare in nomine Jeſu. S. Chryſ. homil. 36.

Tanto quiſque perfectior eſt, quanto perfectius ſentit dolores alienos. S. Gregor. lib. 19. Moral.

Ubi Deus curam miſericordiæ, ibi imaginem ſuæ pietatis invenit. S. Leo ſerm. 10. de Quadragel.

Scimus, quod in oculis Dei plus meriti eſt ſæpe mortificari, quam mori. Richardus Victor. in Pſal. 118.

Nonne mors martyrum tanto erat pretioſior, quanto mortem præcedens pœna productior? quibus volentibus mori, non dabatur occidi? Nonne prædeſtinatis ad vitam, hoc ipſum ad gloriæ cumulum proficiat, quod ſine acri pugna, ſive acerba pœna, carnalis in eis vita non deficit? Idem ibidem.

Non tibi diſpliceat noſtra paupertas, nihil ea ditius poteſt inveniri. Vis ſcire, quam locuples ſit? Cælum emit; quibus theſauris conferri poſſit, quod pauperibus videmus indultum. S. Auguſt. de verbis Apoſt. ſerm. 28.

Affatim dives eſt, qui cum Chriſto pauper. S. Hieronym. Epiſt. ad Eliod.

Solum illum Deus divitem novit, qui ſit dives æternitati, qui non opum, ſed virtutum fructus recondit. S. Ambr. lib. 2. Epiſtol. 4.

Commodiſſimum virtutis organum Paupertas. Greg. Nazianz.

Qui diligitis Chriſtum, rapite omnes ad amorem Chriſti: Nolite ceſſare lucrari animas Chriſti. S. Auguſtinus.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia peti hoc in argumento valeat depromi.

NOn niſi imperfectum vobis de S. Cajetani Thienæi virtutibus conceptum aſtruerem, ſi illius elogium exornaturus nequaquam ſumerem initium e definitione ejus Ordinis, qui eidem ſua debet incunabula in Eccleſia.

Quid ſit Clericus Regularis in Eccleſia.

Nominis hujus, Clerici Regularis notio, ciet in audientium animo characterem hominum, qui cum irrevocabilibus votis ſeſe Deo devovent, cum Sacro Sacerdotii munere exercent, qui divina offerunt myſteria ut Sacerdotes; & ſecus a mundo gemunt, ut Cœnobitæ. Juxta notionem hanc, quæ ſimplicior videtur, Clericus Regularis debet ſe ipſum ſilentio expiare, & mox expiare alios miniſterio verbi; ædificare debet Eccleſiam orationibus ſuis cum humilibus Cœnobitis, eique cum ſacris Miniſtris talentis ſuis deſervire. Hæc præter propter mens erat S. Hieronymi, cum per modeſtiam ſuam ſeſe conſiderans tanquam hominem e vulgo, e Hierarchico Ordine avulſum, ad eos, qui Clericali miniſterio perfungebantur, remittebat Evangelici Verbi diſpenſationem, ſibique aſſumebat neceſſitatem ſemet eodem cum humilitate, ac ſimplicitate nutriendi; *Clerici paſcunt oves, ego paſcor.* (*Ad Heliod. de laud. vitæ ſolit.*)

Hujus nominis origo memorabilis.

Clerici nomen ex ipſo fonte petitum nos etiam diſponet ad funditus intelligendum ſpiritum illorum, qui ſimul & Regulares ſunt, & Clero initiati. Nomen hoc a Sanctis Apoſtolis, primiſque J. C. diſcipulis duxit originem. Horum Princeps S. Petrus hoc verbo uſus eſt in epiſtola prima, cum Eccleſiaſticos hortaturus ad humilitatem illius, cujus miniſtri ſunt, Superioribus ambitioſam, ſuperbamque in Clerum dominationem interdixit: *Neque dominantes in Cleris*, (*Petri ep. 1.*) Hæc origo eſt tituli hodierna die in Eccleſia celeberrimi: origo ſane memorabilis, & ipſi ſuppar Eccleſiæ. Ut autem nominis hujus vim intelligamus, apud nos ſignificat ſortem, ac partem, ita ut Deus proprie ſit ſors, & pars illius, qui Clerici titulo decoratur, & qui ſub hoc titulo ſtatum Eccleſiaſticum amplexus eſt; & hic idem homo proprie bonum eſt, & inalterabilis poſſeſſio Dei, prout Deus eſt totum bonum illius. Ita loquitur S. Hieronymus Doctor maximus.

Diſcrimen inter Clericos Regulares, & Eccleſiaſticos communi ſenſu ſumptum.

Diſcipuli S. Cajetani Thienæi Clericorum prærogativæ, alteram adjiciunt, Regularium, juxta Conſtitutiones Summorum Pontificum. Prima qualitas illos ſecernit ab Anachoretis, qui in primitiva Eccleſia in deſerta, & ſpecus ſe recipiebant; altera vero illos ſecernit ab Eccleſiaſticis, qui ſub peculiari regula minime viventes, in mundi luce verſantur, ac gaudent jure hereditatum, & poſſeſſione bonorum temporalium. Ita Clericus per ordinationem fit Altarium miniſter; ſed Clericus Regularis, ſeu Canonicus, nomina ſunt, quibus Patres utuntur, homo eſt, qui in fratrum ſuorum ſocietate ſe ſanctificat per Evangelii prædicationem, quin inde aliquod lucrum quærat, & per jugem obſervantiam eorum officiorum, quæ ab eo regula exquirit.

Qua in re potiſſimum filii S. Cajetani a cæteris diſtinguantur.

Ut magis ad vivum exhibeatur tabula Clericorum Regularium S. Cajetani, conceptui, quem ſuperius aſtruximus, addenda eſt profeſſio paupertatis extremæ, quam Sancti magni hujus Viri diſcipuli emittunt, ita ab omni excogitabili proprietate abhorrentis, ut ad eam probandam nihil minus requireretur, quam auctoritas, & exemplum Filii Dei, qui voluit, nos omnino confidere in Dei ſemper benefici providentia, ac in eo collocare curas omnes præparandi nobis omnia ad victum neceſſaria, omniaque noſtris infirmitatibus adjumenta. Profecto nihil magis confundi humanæ prudentiæ conſilia, quam cordis ab hoc mundo abalienatio, quæ eo procedit, ut non ſolum omnibus mundi bonis abrenunciet, verum etiam omnem abjiciat curam ea ſibi comparandi, vel per ſimplicem modeſtamque veræ egeſtatis ſignificationem, vel alia quælibet via, quantumvis honeſta. Et profecto nihil requirebatur minus, quam Salvatoris auctoritas, & exemplum, ne illi etiam, qui æquiſſimi haberentur, & vocarentur, Sanctum hujus inſtituti auctorem inſularent, quaſi recto ſenſui, omnibuſque luminibus rationis injuriam feciſſet, Diſcipulos ſuos ad extremam hanc egeſtatem coarctans. Hic ſpiritus eſt filiorum S. Cajetani; qui non cognoſcerentur, niſi imperfectiſſime, niſi ratio haberetur auſteriſſimæ hujus paupertatis, quæ illos fecernit ab omnibus Ordinibus & Regularibus, & Mendicantibus. Poſſumus tamen aſſerere Dei ſapientiam deſcripſiſſe hoc inſtitutum, quantumvis ſingulare videatur, ipſorum Apoſtolorum inſtituto admirabilius. Hi Sacerdotes inuncti fuere in cœna Domini, & Epiſcopatus charactere poſt illius reſurrectionem fuerunt inſigniti. Hoc pacto Sacerdotibus, & Epiſcopis per duplicem ordinationem, nemo illi primitias, & præeminentiam Clericatus in dubium revocat, neque profeſſionem, qua ſibi non aliam, quam in Providentia, opem fini ſupereſſe gloriabantur. Juxta hoc Exemplar credidit Cajetanus ſe inſtitutum ſuum informare poſſe, quod eo perfectius eſt, quo Apoſtolicæ vitæ conformius.

Clerici Regulares S. Cajetani orationi ad ædificationem conſulunt.

Ad abſolutiſſimum Regularium Ordinum decus, & Eccleſiæ ædificationem videbatur adhuc novum requiri inſtitutum, quod religioſæ diſciplinæ regularitatem cum Eccleſiaſtici miniſterii actuoſitate conjungeret; quod doctrinam cum pietate, lacrimas, ſanctoſque Cœnobitarum anhelitus cum muneribus, laboribuſque Præconum Evangelicorum conjungeret. Tale fuit S. Cajetani conſilium in novo Clericorum Regularium Ordine inſtituendo. Eos modo voluit in ſolitudine orationi vacare, non ſecus ac auſteriſſimos Anachoretas, modo prædicationibus operam dare, non ſecus ac alios Evangelicos operarios ſolitudinem cum ſocietate commiſcentes, ſemper occupatos, ſed citra perturbationem, atque tumultum, ſemper collectos, ſed citra otium, atque inertiam; in ſolitudine a Patre luminum petentes vires, quibus poſt hac valeant dona illius inter fideles diſtribuere, eique veritates Evangelicas annunciare.

Inſtitut ad recens inſtitutū ſemanda pro exemplari ſumā extremā Apoſtolorū paupertatem.

Dubitari nequit, quo minus in recenti inſtituto ſuo voluerit S. Cajetanus imitari extremam paupertatem, quam Apoſtoli, primique fideles profitebantur; hic enim præcipuus Clericorum Regularium character, quorum ille eſt Inſtitutor. Abrenunciaverant Apoſtoli omnibus, quæ poſſidebant, & quæ ſperare poterant in ſæculo, ut libere J. C. pauperem, humilemque ſequerentur, & hoc facto viam omnibus religioſis ſitibus præparare videbantur. Quod vero in recenti Clericorum Regularium Ordine peculiare eſt, hoc eſt, quod quamvis Apoſtolis, primiſque J. C. diſcipulis liceret teſtari neceſſitates ſuas, & a fidelibus ea petere, quibus indigebant; filii Sancti, quem laudandum ſuſcepimus, ipſum etiam abjecerunt jus ciendi miſerationem populi vel ipſa ſimplici, ac nuda narratione eorum, quibus indigerent. Hinc factum eſt, ut per votum adeo inuſitatum, & quod rationi ipſi videtur oppoſitum, S. Cajetani diſcipuli facti ſunt illuſtrius Religioſæ paupertatis exemplum. Poterant jure ſuo Apoſtoli expectare, immo etiam exigere a grato fidelium animo, unde in exercendis miniſterii ſui laboribus alerentur; cum enim Altari deſervirent, æquum erat, ut de Altari viverent, & reficerentur fructibus vineæ, quam excolebant. Quærebant illi tamen laboribus manuum ſuarum ſubſidia, quæ jure æquiſſimo a fidelium pietate expetere valuiſſent. Hoc permiſit Providentia, ut prælucerent Regularibus Clericis S. Cajetani, qui illos poſt temporum lapſum propius erant imitaturi.

Et paupertas primorum fidelium.

Ubi conſiderantur Primi Fideles ita affecti, ut nudi nudum ſequerentur J. C., ut unice de cæleſti regno eſſent ſolliciti, quod illis ipſe pollicitus fuerat, ut ad illud obtinendum terrena omnia contemnerent, ubi ſibi vim facerent illius poſſeſſionem adituri; nemo profecto mirabitur, ubi illos mundo abrenunciare, bona quæ poſſidebant, vendere, conflatum ex hereditatibus aurum ad pedes Apoſtolorum conferre, eorum arbitrio opum ſuarum diſpenſationem permittere, nihil ſibi, ne ſpem quidem rerum ſæcularium reſervare, conſpexerit præter rerum omnium abdicationem, ut J. C. ſequerentur, qui nihil in terris poſſidebat. Nullo habebant in diſcrimine familias, filioſque ſuos, quibus ſatis conſultum putabant a ſe fuiſſe, cum illos Eccleſiæ crediderant. Et ſane communis hæc filiorum mater, ex quo in eorum jura tranſierat, eorum curam ſedulo gerebat; Matris officia quæ illis præſtabat, bonorum omnium loco erant; officia hæc ad eorum quoque poſteritatem migrabant; tantaque erat erga ipſos Eccleſiæ diligentia ſimul, & benevolentia, ut nunquam tenerentur deſiderio bonorum, quibus ſe ipſos privaverant. Non loquor autem de alia privationis hujus ſarciendæ ratione, qua neceſſaria ſibi compararent, & caritatis opera exercerent; videlicet de labore manuum, cujus Apoſtoli præcepta, atque exempla reliquerant. Labore igitur manuum victum ſibi comparabant, ſed voti compotes non erant, niſi de proximi etiam victu cogitaviſſent. Nulla apud ipſos erat quæſtio de ſuperfluo; vix enim illis erat neceſſarium, in alicujus neceſſitatem ſuggerebant, quod cum vultus ſui ſudore fuerant adepti; & labor omnis, qui alium habuiſſet finem, illi viſus fuiſſet inutilis. Nulli tunc erant pauperes, quamvis tot eſſent pauperes, quot Chriſtiani; cum enim de divitiis ageretur, omnes erant æquales, cum omnia eſſent communia; nomina illa juges litium rixarumque cauſſæ *meum*, ac *tuum* nullum apud eos locum habebant, quia J. C. & Eccleſia inexhauſti illis erant theſauri, in quibus omnia poſſidebant. Juxta hoc admirabile exemplar S. Cajetanus recens extruxit ædificium, quod non minimum hodierna die eſt Eccleſiæ J. C. ornamentum, inſtituens Ordinem Clericorum Regularium, qui ad literæ apicem ſequuntur magna exempla perfectæ hujus abdicationis, quam primi fideles non ſecus ac Apoſtoli profeſſi ſunt.

S. Cajetanus congregationem ſuam inſtituit ut exemplo eſſet Clericis qui quum licentius vivebant.

Ad prohibendum curſum criminum, ac flagitiorum, quæ in Eccleſiaſticum ſtatum tunc temporis obrepſerant, objiciendi erant Sacerdotes, quorum vita eſſet ab omni labe vacua, & qui caritatis ardorem lumini doctrinæ conjungerent: qui prope Clericorum Regularium ſpiritus eſt. Quatenus Regulares ſe ipſos ſanctificant meditatione, & laboribus pœnitentiæ; & procul a mundo ſe nutriunt æternis veritatibus, quæ in ſolitudine, ac ſilentio cupiditatum longe melius guſtantur. Quatenus Clerici, ex ſemet, ut ita dicam, egrediuntur, & effundentes has veritates, quibus redundant, ſæculi flagitiis, ac tenebris hæreſeos fidei facem opponunt, & molliunt duritiem peccatorum, excitantes in mentibus eorum terribilium Dei judiciorum formidinem: Hæc in recenti congregationis ſuæ inſtitutione ſpectabat S. Cajetanus; neque aliud in ejus animo conſilium obverſabatur, quam Clericos Regulares ita inſtituere, ut eorum vita, mores, & doctrina eſſent exemplo hominibus, qui ſtatum Eccleſiaſticum fuerant amplexi, ut vitæ rationem mutarent, ſtatus ſui munera obirent, & cooperarentur ad populos in ſancta doctrina continendos.

Quo in caſu actio contemplationi ſit præferenda.

Quæritur inter Theologos, utrum ſi occurrant occaſiones quædam ſejungendi actionem a contemplatione, utra ſit præferenda. Patres reſpondent eo in caſu, in quo obedientia Eccleſiaſticis Superioribus debita, vel circumſtantiæ quædam non adigunt nos ad opem proximo ferendam, tunc nobis contemplationi eſſe vacandum. Pietatis ordo, inquiunt, efficit ut amemus ſtudium veritatis, & pariter officia caritatis. Verus Dei famulus externa non quærit negotia, ſed ubi ſeſe offerunt, illa non fugit: *Otium Sanctum quærit caritas veritatis: negotium juſtum ſuſcipit veritas caritatis.* (*S. Auguſt. de Civit. Dei.*) Hoc S. Auguſtini placitum dignum eſt ejuſdem ſapientia; & Sancti, qui illum ſecuti ſunt, ipſum ſolidis confirmant argumentis. Tenet S. Bernardus, caritatem quam ſibi quiſque debet, primas tenere poſt illam, quæ nos adnectit Deo. Conſideratio veſtra, (*De conſid. lib. 2.*) ait ille, a vobilmetipſis incipiat; ne obliviſcamini veſtrum, effundentes volmet in ea, quæ ſunt extra vos. Quid vobis proderit univerſum lucrari mundum, ſi animæ veſtræ jacturam feceritis? In Patris hujus ſententiis luculenta videtur tabula vitæ, ac morum S. Cajetani. Suimet ipſius conſideratione, & profunda Judiciorum Dei meditatione primum ad ſuimet ſanctificationem animum appulit. Illi acriter perſuaſum erat ad hoc, ut par fieret aliis ſanctificandis,

initium

initium ſibi ducendum eſſe a ſuimet ipſius ſanctificatione; neque Dei verbum aliis prædicare cœpit, niſi antea cor ſuum jugi rerum cæleſtium contemplatione expiaſſet.

S. Cajetani Inſtitutum unice innititur Caritati.

Quinam eſſe debet Religioſi hominis ſcopus? Hic vere non eſt, ſolitarius quidam apud Caſſianum reſpondet, nuditas, & rerum omnium carentia; neque honorum, ac dignitatum abdicatio. Hæc omnia pro nihilo habentur, ſi deſit Caritas, quam S. Paulus per ſingula capita exponit, & quæ in ſola cordis puritate ſedet. Si ergo Religioſus ſeſe in ſolitudinem recipere debet, ſemet durare laboribus, carnem auſteris jejuniis mortificare, animum aſſidua lectione nutrire, vigiliis laqueos tentatoris detegere, ejuſque conatus precibus frangere: hæc illi præſtanda ſunt, ut per hæc exercitia, tanquam per gradus, ad Chriſtianæ caritatis apicem ſe attollat. Patet, hac eadem Caritate animatum fuiſſe ſummum virum Cajetanum Thienæum; eamdemque illius lumen, ac robur fuiſſe in ſtatibus omnibus, per quos illum deducere divinæ placitum fuit Providentiæ; quandoquidem regula ejus lex eſt Caritatis; & mens ejus Congregationem ſuam inſtituentis erat illos, qui ad eamdem evocarentur a Domino, ad perfectiſſimum caritatis cumulum evehere.

Sancta Paupertas præcipuum eſt fundamentum, ſuper quod S. Cajetanus ſuū inſtitutum extruxit.

Dicere poſſumus ſacrum miniſterium, & Eccleſiaſticorum bonorum qualitatem ab iis, qui Sacerdotio inſigniti ſunt, & diſpenſatores ſunt bonorum Dei, latiorem, atque generoſiorem exquirere abalienationem, quam a ceteris mundi conditionibus. Per hunc honoris characterem Deum inexhauſtum bonorum omnium fontem inter jura ſua recenſent: quemadmodum illi ipſi pertinent ad Deum; Deus illorum pars eſt & hereditas, ipſique viciſſim Dei ſunt, ejuſque poſſeſſio. Ita uno ore omnes Sancti Doctores loquuntur. Quod Eccleſiæ theſauros Miniſtri hujuſmodi ſciunt, ſe duntaxat ſequeſtres eſſe, & ſecundum pias Patrum diſpoſitiones, horum bonorum partem Sacerdotibus, alteram Eccleſiæ ſarciendæ, tertiam in alimenta pauperum eſſe diſtribuendas. Verum ſi Sacerdotes generatim loquendo paupertatis virtutem exercere tenentur, profecto S. Cajetanus hanc eamdem virtutem propoſuit tanquam præcipuum finem inſtitutæ a ſe Congregationis.

S. Cajetanus ſtudiis dat operam ut ſua diſcat officia, antequam fideles erudiat.

Dei Spiritus, qui ſervis ſuis omnes vias indigitat, eoſque per ſe præparat iis miniſteriis, ad quæ illos evocet, S. Cajetano fuit auctor, ut pietati doctrinam conſociaret. Si enim viro, cui ſuimet ipſius ſanctificandi ſola incumbit cura, ſatis eſt ambulare cum ſimplicitate in timore Dei, ejuſque mandata obſervare; longe aliter ſentiendum eſt de illo, qui ad verbi miniſterium vocatus eſt, & cui animarum regimen creditum eſt. Hic non ſolum virtutibus præditus eſſe debet fideles exemplorum ſuorum ſanctitate ædificaturus; verum etiam doctus eſſe debet, atque ſcientia præſtans, ut par ſit aliis regendis, iiſque de ipſorum officiis erudiendis. Hoc S. Cajetanum impulit, ut ſtudiis operam daret, ſua primum ut officia cognoſceret, antequam fidelibus edocendis, & animarum ſaluti procurandæ manum admoveret.

S. Cajetanus proſpiciens magna magnorum ſtatuum pericula ſe divinæ tradit providentiæ.

S. Jacobus Apoſtolus nos monet, ut primos timeamus recubitus; ne feſtinemur fieri aliorum magiſtri, ſciens aliquia in nos ſeveriori Judicio eſſe animadvertendum. Quid igitur dicendum eſt de illis, qui magnos ambiunt honores? Nonne potius deploranda eſt cæcitas eorum, quam forti illorum ſit invidendum? Non ideo tamen dixerim, eos omnes, qui auctoritatem conſecuti ſunt, condemnabiles eſſe; plorandi quidem ſunt, damnandi vero non item. Neceſſe, ut & primi recubitus impleantur, ut & noviſſimi; ſed a Deo vocandi ſumus; atque nullum nobis imminet periculum cum vocamur, hoc enim non ex ambitu noſtro, ſed a Dei vocatione proficiſcitur. Licet magna ſint pericula, Dei tamen gratia major eſt; hac autem bene uti, noſtrum eſt. Sed vere eſt omni carere ſenſu, ſibi negotium faceſſere, ad primos honores omni niſu contendere. Si magnis honoribus dignus es, & alii te prætereant, beatum te puta, ac Deo gratias age. Quod ſi ad illos extolleris, cave; ne ceſſes timere, ac dignitatem tuam habeto, non tanquam aliquid præclarum, atque pretioſum, ſed tanquam pondus oneroſiſſimum, propter quod jugiter tibi a Deo petendæ ſint vires, ne deficias. Propone tibi S. Cajetani exemplum, qui cum in Aula Romana ſatis inſignem honoris gradum attigiſſet, ut ſe ad majora ſperare poſſet perventurum, maluit ſpem omnem abjicere, abunde cognoſcens quam crebris periculis ſeptæ ſint magnæ dignitates; atque tam modico in diſcrimine habuit omnes honores, vitamque ipſam, ut decreverit uſque ad dierum ſuorum finem in perfectiſſima rerum omnium nuditate vivere traditus amabilibus curis divinæ Providentiæ. *Auctor recens.*

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis, aliiſque Concionatoribus loci hujus argumenti.

S. Cajetanus ab infantia præclara præbuit ſuæ ſanctitatis indicia.

SI ex pueritiæ ſtudiis cognoſcitur, quem progreſſum homo facturus eſt, quemadmodum Sapiens teſtatur; Religio, modeſtia, ſapientia S. Cajetano ingenitæ videbantur. Prima illius verba fuerunt nomen Jeſu, quoniam ejus amorem gerebat in corde. Mater, quæ illum adhuc rubentem abutero Deo obtulit, innocenti huic victimæ promerita eſt primitias gratiarum Domini: *A matre Deiparæ Virgini oblatus eſt.* (*Prov.* 10. *In Sancti Officio.*) Hæc illum intuebatur in gratia creſcentem, qui nihil unquam fecit, quod excuſandum eſſet propter ætatis infirmitatem. Omnia in illo erant matura, ſpiritus, & judicium. Angelicus pudor in illius facie emicabat, teſtis pudoris illius, qui nitebat in corde, ita ut ex oris habitu, ex operum ratione, ex precum aſſiduitate judicium ab omnibus ferretur, in eo ſpiritum efformari iis rebus parem, quæ mox ab ipſo fieri viſæ ſunt; rogare leges, Clerum reformare, effuſam ubique licentiam, ac iniquitatem compeſcere, Juriſdictionibus limites præſcribere, & ubique juſtitiam, ac diſciplinam reſtituere. Hæc ſunt ſpecimina, quæ de ſe præbuit Sanctus hic puer, ubi primum ad rationis uſum pervenit. *Auctor vetus.*

S. Cajetanus pietatis parentū ſuorum heres.

Vitam, atque optimam inſtitutionem a parentibus obtinuiſſe, qui virtute præſtent, nonne eximium eſt virtutis filiorum præjudicium? Nonne ab arbore optima merito fructus expetitur optimus? Et ſicut filii paternorum bonorum heredes ſunt, nonne ſunt virtutum etiam heredes? bona illorum ſtudia jure quodam juſtitiæ atque hereditatis migrant ad filios. Apoſtolus vertit laudi Timotheo aviæ, matriſque illius pietatem ac fidem; nobis autem non liceat S. Cajetani meritis adſcribere, quod eos parentes nactus fuerit, qui non ſecus ac illi Joannis Baptiſtæ in Dei viis ambulabant caſte, integreque; ex quo ſperandum eſt fore ut arboris bonitatem fructus exæquet. Sancti noſtri genitrix, non ſecus ac Anna Samuelem ſuum filium offert Domino, ut toto vitæ ſuæ curriculo famuletur: *Commodavi eum Domino omnibus diebus vitæ ſuæ.* (1. *Reg.* 1.) Quam felix conjugium eſt, cum Deo ſacrata ſunt corda; cum omnia ſancta ſunt propter bonorum contemptum, legis fidelem obſervantiam, & gloriæ Dei zelum! *Sanctus a matre oblatus eſt Deiparæ Virgini;* (*In Officio Sancti. Ad Tim.* 2.) & cum filii in ſpem erigunt omnes per eam pietatem, quæ in parentum integritate renident! *Recordationem accipiens ejus fidei, quæ eſt in te non ficta, quæ habitavit primum in avia tua Loide. Idem.*

Quamprimum ex puerilibus S. Cajetani ſtudiis cognitum eſt, quod Dominus ab ipſis uſque incunabulis illum ſuaviſſimis prævenerat benedictionibus. Nunquam fortaſſe viſum fuit mitius ingenium, os modeſtius, ſpiritus perſpicacior, atque docilior, cor purius, & rectius. Puer licet adhuc, jam indigitabat Deum unicum eſſe deſideriorum ſuorum objectum. Parvula devotionis exercitia etiam ſuper ætatem ſola fuerunt infantiæ ipſius oblectamenta. Maxima illius voluptas erat in penetrali ſuo ſacras, quæ fieri in Eccleſia conſpexerat, imitari cæremonias. Ejus perfecta obedientia & obſequium voluntati parentum, ac illius, cujus curæ ejus pueritia fuerat commendata, efficiebant, ut univerſæ Vicentinæ adoleſcentiæ proponeretur exemplum; & morum integritas, tenera devotio, & caritas in pauperes ea in ætate, quæ non admodum alienis afficitur calamitatibus, in cauſa fuerunt, ut vulgo Sanctus appellaretur. Et profecto ex adeo felicibus initiis nonne ſperandum erat, fore ut aliquando in hoc puero videretur Sanctus Religioſus, vigilans Sacerdos, actuoſus, ab omni cupiditate alienus, quærens Deum modo quidem in caritatis negotio, modo vero in otio contemplationis? Intuentibus ſuaves, atque pias hujus adoleſcentuli affectiones nonne ſperandum erat, ſe viſuros, ubi per ætatem liceret, zelotem ſacrorum altarium miniſtrum, miſericordem, ſibi ſemper conſtantem, Sacerdotem denique, qui per diligentiam ſuam in procuranda, quoad per ipſum fieri poſſet, gloria Dei & Eccleſiæ, aliquando futurus erat Eccleſiaſticis tum Sæcularibus, tum Regularibus virtutum omnium exemplar? *Auctor recens.*

Dei de Sancto Cajetano conſilia erant Eccleſiaſtici ſtatus reformatio.

Recens Samuel noſter palam creſcebat ætate, atque ſapientia; & dicere poſſumus nullum ab eo relictum fuiſſe vacuum temporis ſpatium in vita ſua, quod ad Dei gloriam conſecratum non eſſet. Illi, quibus Providentia ejus adoleſcentiam crediderat, diluculo infuderunt illi ſpiritum Ordinis, & diſciplinæ. Ille vero in Clericatus officiis exercebatur antequam characterem obtinuiſſet. Parvula parare altaria, parvula ædificare ſacella, paternam domum in Templum, domeſticamque Eccleſiam convertere, hæ illius erant deliciæ. Ubique certum tabularum Ordinem diſpoſuerat, quæ illi exhibebant vel vitæ, ac paſſionis Domini myſteria, vel Sanctorum Martyrum cruciatus, atque triumphos. Præſentia oculis ſuis ſemper hæc optabat myſteria, quæ erant & menti. Pietatis exercitia, quæ alioquin conſtituere videbantur objectum præcipuum curarum ipſius, nullum poſuerunt obicem progreſſibus admirabilibus, quos ex humanarum litterarum ſtudiis referebat. Brevi ſcitus evaſit Philoſophus, & eximius Theologus. Eodem plauſu, Patavii juris utriuſque lauream adeptus eſt, ibique clareſcere incepit inter probatiſſimos Juris Conſultos & Caſuiſtas. Verum ſi pietatis officia progreſſus illius in ſtudiis minime retardabant, ejus in ſtudiis ſolertia pietati non obfuit. Illius erga Deum amor creſcebat in dies, atque devotio erga Deiparam novis affectus fervoriſque incrementis augebatur; cumque non condiſcipuli ſolum, verum etiam civitas tota ob oculos haberent in Cajetano tanta pietatis exempla; ita ſuſceptum vitæ curſum immutaverunt, ut affirmare poſſimus, ſanctum hunc adoleſcentem deſtinatum a Deo ad Eccleſiaſtici ſtatus Reformationem, primum ediſſe ſpecimen ea in urbe, quæ ſtudiorum ejus nutrix extitit, & quæ illecta pietatis ejuſdem exemplis, reliquit prorſus ea flagitia, quibus ſeſe abdiderat. *P. Croiſet in Aſceticis, & in Sancti vita.*

Mores vitia quæ in Sancti ævo obrepſerant.

Antequam videamus quo pacto Sanctus noſter operam dediſſit reformandis flagitiis Status Eccleſiaſtici, operæ pretium eſt ſcire, quænam tunc inoleverant. Inter abuſus, qui in Sancto loco percrebuerant, magnus erat tepor caritatis, magnuſque bonorum peritorum amor; caritas enim, qui probatiſſimus Sacerdotii character eſt, elanguerat, & friguerat, ceſſeratque locum inordinatæ divitiarum cupiditati. Paſtores inertes, ac in damnabili mollitia oſcitantes non laborabant, utrum oves ſuæ errarent, ac diſperderentur, dummodo earum exuvias referrent; & inexplebilis hæc divitiarum adquirendarum aviditas, & libido fruendi omnibus vitæ commodis efficiebant, ut J. C. gloriam obliviſcerentur. Quem prætextum, quod immo argumentum non præbebat hæreticis, & æquo licentioribus hominibus hæc vitæ ratio, ut de æterna duratione Eccleſiæ dubitarent, videntes, Miniſtros ipſos, qui firmiſſima illius eſſe debebant præſidia, operibus ſuis, praviſque exemplis oſtendere quod ipſi etiam de omnibus rebus dubitarent! Sed Deus fidelis in promiſſionibus ſuis, ut tot mederetur malis S. Cajetanum ſuſcitavit, qui eſſet velut murus aheneus contra errorem, & corruptionem, replevit virum hunc vere Apoſtolicum omnibus donis neceſſariis, ut adverſaretur tot exundantibus vitiis, & ut de medio Iſrael anathema convelleret. *Vita Sancti.*

Nonne Salomon docet, voluptatem, præſumptionem, imprudentiam, & cæcitatem unum idemque fere eſſe cum adoleſcentia? Et David nonne ait, adoleſcentes ab utero matrum aberrare in vias iniquitatis; ſibi artem peccandi comparare; & vix rationis uſum attingere, cum dedecorant illam? Certos eſſe in omnia vitiorum genera, oſores corripientium, conſiliis excipiendis quidem ineptos, dandis vero ineptiores? Pravum exemplum cum pravis eorum affectionibus conjunctum inſtar eſſe duplicis torrentis, quo eminus abripiuntur? *Erraverunt ab utero, locuti ſunt falſa.* Deo gratiæ habeantur! Cajetanus adoleſcens horret ſæculi, ætatiſque ſuæ flagitia. Intelligit pœnitentiam, atque orationem nunquam magis eſſe neceſſarias, quam cum cupiditates irrumpere, ac prodire inceperunt; ſalutis opus propemodum perfectum eſſe, cum illarum curſus præverti poteſt, eiſque aptius objectum ad ſanctificationem ipſarum præberi. Convertit igitur cor ſuum ad Deum, tanquam in unicum objectum ſummopere amabile. Illum toto pectore dilexit, ita ut nihil præter illum amaverit. Pœnitentia, & oratio duo erant illius propugnacula. Priore carnis retundebat inſolentiam, quæ fertur verſus objecta ſenſibilia, & quæ tendit ad corruptionem; poſteriore vero ſupra creata ſe attollebat, & tanquam aquila in cælo, non autem in terra conſueſcebat. Ex his initiis tantam orandi conſuetudinem adeptus eſt, ut orando recenti ſemper cum voluptate horas paſſim octo impenderet: *Orationem ad octo paſſim horas protrahebat. (In Officio Sancti.) Sermo Manuſcriptus.*

[illegible] S. Cajetanus [illegible]

S. Cajetanus oriens ſecum attulit ſpiritum miniſterii ſui. Altaribus deſtinatus erat, ejuſque miſſio aliquando futura erat priſtinum ſtatus Eccleſiaſtici decus reparare. Nullæ virtutem illum melius auguſto huic muneri obeundo præparare poterant, quam illæ, quæ in eodem ab ipſis pueritiæ ſuæ primordiis elucebant. Aſſidua ejus in Eccleſia permanſio, perſeverantia in oratione, ſolitudinis amor, omnes hæ virtutes adeo erant cognitæ, ut ex eo ipſo tempore tanquam bonorum exemplum, improborum autem terror haberetur. Auctores quidam illi æquales ſcripſerunt, illum tanta in benedictione fuiſſe, ut quiſque illum pium, ac ſpiritualem appellaret, & melius Sancti, quam Cajetani Thienæi nomine fuiſſe cognitum. Verum cum ſola pietas non ſemper ſufficiat in omnibus ſtatibus, ad quos Deus evocat ſervos ſuos; S. Cajetanus maxima cura humanis, diviniſque ſcientiis operam dedit; perinde ac illi exploratus, compertuſque fuiſſet locus ille, quem erat in Eccleſia habiturus. Qui ſunt divinorum arcanorum ſequeſtres, atque ad Verbi vocantur miniſterium, regimenque animarum, ex Sancti hujus noſtri exemplo percipere debent, ſicuti pietas in nobis ſcientiam expiare debet, ita & ſcientiam viciſſim facem præferre oportere pietati; doctrinam ſacri miniſterii non ornatum eſſe dumtaxat, ſed & officium; ac tandem ut ſanum de rebus feratur judicium, inter inertem rudemque Sacerdotem, & Sacerdotem indignum, vix ullum eſſe intervallum. *Ex Sancti vita.*

Cajetanus Romā proficiſcitur. Ratio quod ibi operatur.

Secundum initum a Deo conſilium, utendi videlicet S. Cajetani opera ad Eccleſiaſticam diſciplinam inſtaurandam, & evellendos abuſus ſuperioris hujus Ordinis, a quo pendet ſalus animarum, divinitus injecta fuit homini cogitatio, Romam adeundi, ut teſtis fieret oculatus malorum, quæ in ſacrum miniſterium obrepere poterant. Et vix illuc acceſſit, cum nominis ejus celebritas perlata fuit ad aures Summi Pontificis Julii II. Pontifex hic callidiſſimus meritorum æſtimator, in S. Cajetano nactus eſt, quidquid de eodem fama evulgaverat: & in æſtimationis argumentum detulit illi quamdam inter Prælatos dignitatem, qua nihil majus, ac præſtantius eſt, quam Epiſcopatus, & purpura Cardinalium. Sanctus Vir tamen in aula vixit, quin aulæ labe aliqua inficeretur. Abuſus, quos tunc propriis uſurpavit oculis, vitia adeo communia omnibus ferme illis, qui in adeo periculoſo loco vivunt; mors Julii II. ac exiſtimatio, quam ſucceſſor ejus de homine conceperat, hæc omnia illi recedendi animum injecerunt, non credenti tuto in Summorum Principum Aula vitam duci poſſe, ubi omnia virtuti nuncium miſiſſe videntur; cumque optaret ſeſe ſacris Ordinibus præparare, exceſſit ex loco, qui apud ipſum ſuſpicione minime vacabat; & rationes, propter quas homines vani atque ambitioſi illum perquirunt; Cajetanum impulerunt, ut ocyus inde fugam capeſſeret. *Ex vita Sancti.*

Humilitas ejus eſt poſtitur, ut Sacerdotio initietur.

Dubitandum non eſt, quominus Aula Romana gravem jacturam paſſa fuerit recedente hoc Dei famulo; ſed ille hactenus ſemetipſum reſpexerat tanquam privatum, cui ſuæ tantum ſanctitati eſſet invigilandum. Præterea, ut fieret aliquando pro reformandis noxis, quæ in Eccleſiaſticum ſtatum obreperant, opus erat, ut procul a mundi conſuetudine per orationem, ſuimet collectionem, Sacrarumque Scripturarum meditationem ſe ſe præparet. Videbatur Eccleſiæ in S. Cajetano ad Ordines promovendo a conſueta diſciplina recedendum non eſſe; & exigendum, ut ab illo ſervarentur interſtitia per Canones conſtituta: hæc quoque S. Cajetani erat ſententia; ſi enim animum advertimus ad ea, quæ ipſe ſcribebat cuidam inſigni pietate Viro; videtur noluiſſe adeo feſtinanter in ſtatum adeo ſublimem ſe injicere. Hæc illius verba ſunt: Mihimet videbar interdicere debere divini Sacrificii celebrationem ex ſenſu indignitatis meæ. Quid? ſinguliſne diebus recipiam illum mihi dicentem: diſce a me, quia mitis ſum, & humilis corde, cum præ vanitate intumeſcam? Ego tenebræ ſum, & eum, qui lux eſt mundi, recipiam? Quid? attingere auſim hunc Deum amoris, cum ſim glacies? auſim comedere creatorem meum, cum ſim pulvis & cinis?

Sed cogitata rei utilitate initiatur Sacerdos [illegible].

Non obfuit tamen S. Cajetani humilitas, quominus Eccleſia crediderit ſapientem eſſe diſpenſationem communes regulas præterire in Sancti hujus gratiam, cujus probatiſſimæ virtutes, ac recens ſemper fervor eſſe debebant loco exercitiorum ſpiritualium, quæ alii ferme omnes ſubire jubentur. Prævidit enim quantæ ædificationis futurus eſſet Sacerdos adeo Sanctus, eo præſertim tempore, quo vix aliquod ſupererat antiquæ diſciplinæ veſtigium. Noſter igitur Sanctus in Sacerdotem inunctus fuit, licet ejus obluctaretur humilitas; & deinceps videbimus, proculdubio majori cum Dei gloria, & fidelium utilitate contigiſſe, ſi e re cenſuit Eccleſia in hac ordinatione minime adhærere ei rigori, quem Sacri Canones exigunt. *Ex vita Sancti.*

Cajetanus divino afflatus humanæ curationes in Cleri reformatione impendit.

Cajetanus recenti igne ſe ſuccenſum agnoſcens novi ſtatus celſitudine, divinitus afflatus ad Cleri reformationem manus admovere cœpit. Sed ad populos revocandos, initium ducendum eſſe cenſuit a capite, ita judicans, ubi caput convaluiſſet, futurum ut brevi corpus totum optima valetudine perfrueretur. Nihil igitur miſſum fecit hic Sanctus, quod eſſet in illo, ut eos reformaret, qui in Eccleſia pollebant auctoritate, ut illos de ſtatus ipſorum officiis erudiret per divini verbi prædicationem, ad vivum illis exhibens, quo pacto muneribus ſuis perfungerentur. Quanam vi illis oſtendit, in Eccleſiam ingrediendum eſſe vocatione divina, non ratione humana, neque ulla lucri, aut honorum cupiditate? Sacerdotium nomen eſſe non otii, ſed maximi negotii, miniſterium arduum, ac laboribus plenum, in quo omnes adhibendæ erant curæ ad Evangelii dilatationem, & ſanctificationem Fidelium. Quo zelo non aperuit illis neceſſitatem conciliandi cultum, & obſequium dignitati ſuæ, non quidem importuna ſuperbia neſcientibus ſuam a Dei gloria ſecernere, ſed humilitate non ficta, conſtantia digna ſtatu ſuo, verumtamen cum ſuavi quadam indulgentia erga neceſſitates animarum ſimplicium atque rectarum? Quid non dixit probaturus, illis quidem primum obſervandam eſſe dignitatem in ſemetipſis, ut deinde a populis jure magis colerentur? Et fruſtra illos operam navaturos in ovibus Deo conciliandis, niſi illi cum Deo in gratiam rediiſſent, & ſi facti Sacerdotes Dei viventis, ſimul etiam non fierent & victimæ? *Auctor recens.*

Ut hoc facilius conſequeretur inſtituit Cōgregationē Clericorum Regularium.

Apoſtolicus iſte Vir, cui compertum erat, adverſa omnia, quæ Eccleſiæ ingruebant, a bona, vel prava Cleri affectione proficiſci, conatus eſt per Sancta Novæ Congregationis exempla primorum Eccleſiæ temporum diſciplinam reſtaurare. Hanc ob cauſſam ſocium ſe adjunxit Petro Caraffæ, qui ex Epiſcopo Theatino, licet invitus ad Romanam purpuram, & mox ad Pontificatus apicem evectus fuit, ſub Pauli IV. nomina. Ille etiam ſibi auxiliatores arceſſivit quidquid Doctorum, proborumque virorum erat in Italia, & cum his, qui ex ſæculi contagione evaſerant, collegit, ut ita dicam, Cleri reliquias, ex quibus Diſciplinæ corpus effecit. Ut igitur magnum hoc opus ſibi melius verteret, una cum Caraffa Ordinem Clericorum Regularium inſtituit, qui cum voce, tum exemplis eſſe poſſent viventes Evangelicæ Legis præcones univerſo Ordini Eccleſiaſtico; qui pio, ſanctoque vivendi genere in mentem revocarent iis, qui ſacri impliciti eſſent Myſteriis, curam ab illis gerendam ſalutis animarum, ipſis creditarum; qui per Diſciplinæ amorem, quem in nova hac congregatione deprehenderent, intelligerent, quinam ſint effectus vitæ ſanctæ quocumque bonum J. C. odorem effundentis; qui cum dignitate ſancta pertractantes docerent, quomodo ab aliis etiam eſſent pertractanda; qui denique pietate Clerum ædificantes, illum in hanc mentem pertraherent, ut tandem intelligeret, ſe pro ſtatus ſui dignitate, eſſe oportere ſal terræ, & lumen Mundi, ad Cæleſtem Patrem glorificandum, & ad populos ſanctificandos. Per horum infatigabilum Virorum indefeſſos labores, & per ſapientiſſima Sacri Concilii decreta, quod ſub illis fere temporibus indictum fuit, viſus eſt Eccleſiaſticus ſtatus refloreſcere. Clerus antea obrutus oblivione eorum, quæ ille ſibimet ipſi debebat, & in ignorantia munerum ſuorum, tandem ſe ſe collegit, & animum appu-

Digitized by Google

appulit ad adquirendas ſcientias, quæ ad populos erudiendos ſunt neceſſariæ. Pietas ejus fuit virtutis exemplum, & doctrina errorem confudit. Non minima felicis hujus metamorphoſeos pars accepta referenda eſt admirabili S. Cajetano Thienæo; quippe unus fuit ex diſciplinæ clericalis reparatoribus. *Ex Sancti vita, & Auctore recenti.*

Quomodo Sanctus hic Vir novam Congregationem inſtituerit.

Quin hoc loco repetam modum, quem ſecutus eſt Sanctus Cajetanus ad recentem Congregationem inſtituendam, dicam ſolum Virum hunc ceteros reformare cupientem initium duxiſſe a ſemet ut ſeſe illis præberet exemplum. Et hoc præclarum fuit, ac perrarum exemplum nobilitati, videre Virum inſignem genere, & honore, quem in Romana aula obtinuerat, in Xenodochiis calcare luxum, honores, & ſæculi dignitates, videre illum pauperrima contentum tunica in ægrotantium curam ſudores, vigilias, labores, conſilia, bona, ac totum denique ſe ipſum impendere; illis deſervire majori ſedulitate, quam ſi meruiſſet ſtipendia; nunquam illos vel interdiu, vel nocte derelinquere, omnia illis neceſſaria ſuppeditare, ac ſeſe abjectiſſimis, ac moleſtiſſimis chriſtianæ caritatis officiis ſubmittere. Per magna hæc pœnitentiæ, & mortificationis exempla incepit oſtendere illis, qui ſe ſe Sanctuario devoverant, neceſſitatem ducendi vitam ſanctam, ut alios poſsent ſanctificare. *Ex vita Sancti.*

Virtus Sancti Cajetani ab omnibus habetur in pretio. Accendit alios igne Sancti amoris quo æſtuabat.

Illuſtria virtutum omnium exempla, quæ mundo Sanctus Cajetanus tradebat, novum ejus nomini decus addiderant. Ubicumque de Sancto hoc Sacerdote verba fiebant. Ejus celebritas omnia mortalium genera domum illius adducebat, quæ publicum erat aſylum, non ſolum quidem indigentibus, ſed promiſcue omnibus afflictis. Quilibet in illo ſolatium nanciſcebatur, ac facilia remedia, ut certam animi pacem aſſequerentur. Arduum non erat homini, cujus cor nonniſi Deo vivebat, aliorum corda ſibi, vel Deo potius conciliare, eaque inflammare eodem igne, quo erat incenſus. Itaque divinus hic ignis palam accenſus fuit in omnibus ſtatibus & conditionibus. Summi & imi, divites & pauperes, præſertim vero plurimæ primorum ſubſelliorum matronæ, ſanctos illius ardores expertæ ſunt. *Ex Sancti vita.*

Sancti Viri director, ut ampliorem ſegetem præberet, miſit illum Venetias, & Ii... Romam.

Sancti noſtri caritas immenſa anguſtos ſane inter cancellos Vincentiæ continebatur; Debuit Deus ut videtur, aliud illi dignius theatrum præparare. Director ejus, cui perſuaſum erat ipſum longe maximum, Deo juvante, fructum eſſe allaturum, miſit illum Venetias, ubi uberrimam zelo ſuo meſſem erat inventurus. Paruit Sanctus, quin ſua conſuleret ſtudia; ſapiens illa, & inſignis Reſpublica, quo jam pervalerat fama eximiæ Cajetani virtutis, ſumma cum exultatione illum excepit. Ille ſi locum mutavit, non mutavit affectum, neque exercitium. Quodam in Xenodochio locum nactus eſt, de quo perquam optime fuit meritus, propter operam, ibi ægris navatam. Reformatio morum, & omnium fere ibi incolentium converſio fructus extiterunt tam ſanctarum illius adhortationum, quam ſanctorum exemplorum ejuſdem. Tot prodigia Sancti noſtri directorem in eam injecerunt mentem, ut crederet, peculiarem civitatem zelo ejus ſufficere nequaquam poſſe; & illum divinitus eſſe deſtinatum, ut Eccleſiæ univerſali inſerviret. Romam igitur miſit eum, ubi ille, quemadmodum ſuperius dictum eſt, iniit conſilium inſtituendi Congregationem Clericorum Regularium, ut morum reformationi, præſertim vero in Eccleſiaſticis navaret operam. *Ex eadem vita.*

In aula hac vitia graſſabantur.

Non afferam hic loci flagitia, quæ tunc in Urbe totius orbis Principe graſſabantur. Neceſſe non eſt animadvertere antiquiſſimas Eccleſiæ cæremonias, & Ordines ſanctitate, ac vetuſtate maxime venerabiles evaſiſſe, aliis quidem horroris cauſſam, aliis ludibrii. Procaciores homines cenſoria nota auguſtiſſima perſtringebant myſteria, & qui verecundiſſimi habebantur, ſatis eſſe putabant ſuffragiis ſuis probare cenſuram. Scripturas ſanctas in profanum detorquere ſenſum, ludus erat, neque in urbe illa quiſquam fortaſſe erat, qui, ut elegans, & non inficetus haberetur, non aliquid novi ſe afferre gloriaretur. Deſolatio erat in loco Sancto, & vita populi, quemadmodum quidam Propheta inquit, erat, ut vita Sacerdotum, quorum laxitas ſtatuebat lapides offenſionis ſecus viam infirmorum, impietates ſua auctoritate commendabat, omneſque rapiebat in interitum. *Ex vita Sancti.*

S. Cajetanus omnem adhibet ardorem zeli ſui, & roboret Congregationem ſuā, ut aliquā afferat medicinam.

Cajetanus, qui ſummo dolore angebatur videns mala, & neceſſitates Eccleſiæ, conſolabatur quidem quodammodo, cum videbat, fervorem ſpiritus in toto fere Orbe Chriſtiano extinctum, rurſus excitari in quibuſdam recentibus Congregationibus tunc temporis inſtitutis; ſed cum minime videret illas ſtabiles, votiſque firmas; & paucos eſſe viros, quorum numerus par non erat, ut publicis vitiis, flagitiiſque objiceretur, ævo illo late graſſantibus, & inde Eccleſiam non ſatis amplum percipere poſſe ſubſidium; Prælatos vero propriis implicitos negotiis, & publicis oneribus prægravatos præſentibus malis medicinam afferre non poſſe; ſcite judicavit ſub ſtata, atque irrevocabili regula ampliorem operariorum Evangelicorum numerum eſſe colligendum, qui ex inſtituto populos in viam ſalutis, ac pietatis revocare tenerentur. Socios igitur aſſumpſit alios duos integerrimæ probitatis Sacerdotes, ut huic operi manum admoveret, ſimulque ſtatuerunt certam regulam ſequi, & nuncupare vota, per quæ immutabiliter adhærerent huic operi, quod moliti fuerant. *Ex Sancti vita.*

Obtinent a Pontifice Inſtituti ſui approbationem & emittunt vota.

Sanctus igitur Cajetanus, cum Joanne Petro Caraffa Epiſcopo Theatino, aliiſque Sanctis Presbyteris ſocietatem iniere ob inſtituendum Ordinem Clericorum Regularium juxta vitæ Apoſtolicæ exemplar. Magnum erat opus, & arduum; ſed freti rectitudine conſiliorum ſuorum confugerunt ad Summum Pont. Clem. VII. præſidium illius obſecratori, & impetraturi facultatem beneficia ſibi jam collata dimittendi. Pontifex ægre aſſenſus eſt Caraffæ Epiſcopatum dimittenti; & Cardinales ægrius probarunt Inſtitutum, quod nullos admittebat fundos, aut reditus: ſed Caraffa & Cajetanus in eo Purpuratorum cœtu luculenter oſtenderunt hujus vivendi rationis conformitatem cum vita Apoſtolorum, primorumque Salvatoris Diſcipulorum, ut tandem, quod adnitebantur, impetraverint. Votis igitur nuncupatis in omnibus, & per omnia providentiæ nutibus ſemet ſubjecere, ſine ulla exceptione, vel reſtrictione. Quo facto in Superiorem ſibi delegerunt Joannem Petrum Caraffa, quem Summus Pontifex juſſit retinere Theatini Epiſcopi titulum, ex cujus nomine Clerici Regulares Theatini appellati ſunt. *Croiſet in Aſceticis.*

Affectiones quas ad hoc miniſterium attulit Cajetanus: & primum de illius zelo.

Quoties S. Cajetanus eodem zelo animatus, quo Jeſus Chriſtus de Templo ejecit eos, a quibus polluebatur in latronum ſpeluncam, & negotiationis domum Sanctuarium convertentibus? Quoties zeli ſui ignem ſuccendit in illos, qui cupiditatum ſuarum igne correpti audebant ſe aris offerre, & adferre coram Deo ignem alienum, & Pſeudoprophetarum? Zelus hic effectus erat promotionis ejus ad Sacerdotium, & vocationis ſuæ ad ſacrum miniſterium. Si ſalutaribus utitur redargutionibus, id accidit poſtquam omnes caritatis artes exhauſit. Quot ille effuderat lacrimas, ut mulceret iram Dei contra flagitia irritati, quæ vulgo in omnibus conditionibus, vitæque ſtatibus graſſabantur? Quot ille noctes traduxerat ſetis horrenti ſubucula, & cilicio tectus ſe in peccatorum locum conſtituens, ac pro illis offerens ſe Deo tanquam victimam, & exſolvens pœnas ab illis exſolvendas? Quoties alienæ avaritiæ ſuam oppoſuit liberalitatem, furori moderationem, flagitiis, aſſiduiſque libidinibus puritatem? Verum quid non patitur, qui zelo gloriæ Dei, & ſalutis fratrum ſuorum ſuccenſus eſt? cum rectus ordo, ac diſciplina diligitur, cum Eccleſiæ decus, & fidelium quæritur ædificatio! Nonne nullus non moveretur lapis ad revocandam in priſtinum nitorem Eccleſiæ diſciplinam? Nonne ea omnia, quæ nobis cariſſima ſunt, vita ipſa poſteriora haberentur, ut prima Chriſtianæ religionis tempora videremus? *Eccleſiaſticam Diſciplinam collapſam, ad formam Apoſtolicæ vitæ inſtaurare deſiderans. (In Officio Sancti.) Sermo Manuſcriptus.*

Inſignis paupertatis amor. Omnia ſua diſtrahit bona, ut pauperes alat.

Cum Sancto Cajetano perſuaſum eſſet, omnia mundi mala a divitiis originem ducere, opibus ſuis ſibi comparabat amicos, qui aliquando illum in æterna tabernacula poſſent recipere. Cogitabat Salvatorem paupertatem amplexum fuiſſe, ut ſtatum hunc honore afficeret; & Eccleſiam illius ortum duxiſſe in paupertate; quandoquidem illius Principibus non aurum erat, neque argentum, & pauperes erant vel piſcatores, vel ſcenofactoriæ artis profeſſores. Hæ veritates in corde illius tanquam in terra optime præparata uberrimum fructum attulerunt. Convertit divitias injuſtas, quippe ſunt injuſtitiæ irritamenta, in caritatis materiam. Xenodochia illius ære, ac patrimonio ædificata, æterna erunt monumenta miſericordiæ ipſius erga pauperes, fideique in Jeſum Chriſtum, quem ſecundum verbum illius, reſpiciebat ſub triſtibus egeſtatis integumentis, quibus pauperes tecti ſunt; necnon publica lectio uſque ad finem ſæculorum uſus illius, in quem impendendum eſt & ſuperfluum, & aliquando etiam neceſſarium. Sancto huic Viro perſuaſum erat præſtantiſſimum ſapientiæ ſpecimen eſſe, æterna efficere, quæ fluxa & peritura ſunt; veram ad id viam eſſe illa in Salvatoris manum per manus pauperum traducere: Quam prudentiſſimam œconomiam ille nos docuit in Evangelio, cum inquit: *Negotiamini, dum venio? Recens Auctor.*

Suis ipſe manibus in Noſocomiis tabe laborantibus deſervit.

Numquid vobis exhibeam iſtic Cajetanum coram pauperibus proſtratum, quia in eorum perſona Jeſum Chriſtum venerabatur? Dicamne ipſum illis in eorum neceſſitatibus famulatum fuiſſe, eoſque in malis fuiſſe conſolatum? eorum attrectaſſe vulnera tabo manantia, ac ad humillima quæque caritatis, & miſericordiæ Chriſtianæ miniſteria deſcendiſſe? Eo ſi fuiſſemus ipſi in loco, quid egiſſemus? cauſſati fuiſſemus infirmitatem, atque conſtitutionis noſtræ imbecillitatem. Sed Cajetanus nec carnem conſuluit, nec ſanguinem; omnia pauperum pedibus ſubjicit. Bona valetudo, & celſitudo utiles, ex Sancti noſtri ſententia non ſunt, niſi ut inde fiant ſacrificia. Videtiſne illum graſſante lue deſervientem hoc laborantibus morbo? Expaveſcit ne lethiferos halitus, qui mortem afflant iis, qui ægris id genus famulantur? Hanc ſæcularium mollitiem exhorrens, offert ſe Deo tanquam holocauſtum, & recordatus Chriſti Jeſu, qui ſe tradidit pro nobis, poſtulat fieri Martyrem caritatis, quandoquidem fidei Martyrem eſſe non datur: *Etiam morbo peſtilenti laborantibus, ſuis ipſe manibus inſerviebat. (In Officio Sancti.)* Numquid vobis deſcribam eum quacumque tranſit, relinquentem ſuæ miſerationis veſtigia, juxta exemplum Filii Dei, cujus ſinguli greſſus totidem beneficiis, & curationibus connotabantur? His tribuit, unde annorum ſterilitati ſupplere valeant; illis unde afflictæ fortunæ ſarciant detrimenta; & de omnibus indiſcriminatim per quam bene meretur: *Pertranſiit benefaciendo. (Act. 10.) Auctor recens.*

Aſſiduus eſt

Oratio, quæ eſt conſuetum Fidelium officium, multo magis eſt Mi-

Digitized by Google

Sic orabat ut primum ejus munus eſt. (marginal note, partly illegible)

eſt Miniſtrorum Domini negotium. Cum non ſint amplius de hoc mundo, tanto magis Deo vacare debent. Quamobrem illos admonet Paulus, ne Jeſu Chriſti mercedes ſtipendia ſæcularibus ſe implicent negotiis, ſi velint placere ei, cui ſe ſe devoverunt. Cum non ſint amplius in terram devexi, ut ſibi victum procurantes laboribus manuum, ideoque immunes ſint a pœna Adæ ejuſque poſteritati inflicta, majores illis Deo agendæ ſunt gratiæ. Impenſius diliguntur a Deo; impenſius igitur ea grati animi officio Deum debent diligere. S. Cajetanus hoc intellexit debitum, eoque perfunctus eſt non tanquam munere, & officio: *Juſto enim lex non eſt poſita*, ſed tanquam illecebra cordis ſui, tanquam maximo beneficio, quo affici poſſit famulus ab hero ſuo, tanquam actione divina, & gratiis Domini affluenti. Fingite ergo vobis corpus Sancti Sacerdotis hujus jejuniis, & jugibus auſteritatibus attritum, per pœnitentiam conſecratum, & quod amiſerat quodammodo quidquid habebat de ſuo, ut Spiritus motum ſequeretur: ſemper ad cæleſtia elatum, ſemper in Deo intentum. Utroque ſuimet ipſius parte orabat, anima quidem per ſenſuum elevationem, per cogitationes de Deo occupatas; corde vero per lacrimas, gemitus jugeſque preces, quas pro ſalute proximi effundebat. *Sermo MS.*

Habebat Cajetanus donum lacrimarum.

Verſamur in lacrimarum valle, gemituſque noſtri finem habituri non ſunt, niſi per mortem, quæ nos inducet in patriam. Expectata, & optata, ſed dilata nobis felicitas, nonne ea oculis noſtris lacrimas debet elicere? Quis ex nobis eſt, cui non ſit ille ſpiritus adoptionis, propter quem clamemus ad Deum, tanquam patrem noſtrum? Quis eſt, qui cum David non dicat: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt: habitavi cum habitantibus Cedar, multum incola fuit anima mea.* Abrenuntiaverit, opus eſt, cæleſti hereditati, qui terram hanc inſpicit tanquam patriam, & non ingemiſcit. S. Cajetanus oculos ſuos in duos converterat fontes lacrimarum jugiter manantium: *Orationem ad alte paſſim horas jugibus lacrimis protrahebat.* (*In Sancti Offic.* 5.) Sedi hic, ajebat ille, ſecus flumina Babylonis, cujus aquæ ſunt imago inconſtantiæ, inaniumque gaudiorum, quæ ibi guſtantur; ſed identidem Sancti Montis Sion reminiſcor, & hæc recordatio ex oculis meis lacrimas elicit. *Super flumina Babylonis illic ſedimus, & flevimus dum recordaremur tui, Sion. Cor meum, & caro mea*, dicebat, *exultaverunt in Deum vivum*: impatienter expectans donec mihi ſeſe prodat vivens Deus: oculi mei ardenter cupiunt in faciem ejus proſpicere, & ad mortem uſque illum conquiram. Sperare jubeor, me illum viſurum eſſe: certus ſio, me tandem in illius domum eſſe ingreſſurum, & felicia hæc monita me cumulant lætitia, ſed cum ſancta impatientia expectans hoc deliciarum torrente frui, requiem non permittam cordi meo, neque inducias oculis meis; & perennes lacrimæ erunt pars mea in hoc miſerrimo exſilio. *Auctor recens.*

Mortificatione, & auſteritate S. Cajetani,

Pœnitentia nata eſt cum Chriſtianiſmo: ex vulneribus Salvatoris patientis chriſtiana prodiit Religio, non autem ex gloria ejuſdem in Tabor. Primum Baptiſmi votum eſt, crucem ferre; Nonne hoc nos docuit Salvator prædicans, & pœnitentiam exercens? Nonne dixit, e diebus Joannis Baptiſtæ uſque in præſens, regnum Cælorum vim pati? Has veritates altius erant inſculptæ in Sancti Cajetani corde; ſecundum præclara Jeſu Chriſti exempla ab extrema pueritia amplexus eſt pœnitentiam totoque vitæ ſuæ curriculo particeps eſſe voluit calicis Domini. Setis horrentes ſubuculæ, cilicia, flagella, illius erant deliciæ; his ſuam alebat pietatem, noctesque, inquiunt vitæ ejuſdem hiſtorici, integras in afflictatione corporis ſui traducebat. Denique pœnitentiæ ſpiritus, quo animabatur, erat illi lex mortis. Hinc ſecundum regulas, piamque praxim Sancti Inſtitutoris ſui Clerici Regulares Ordinis ejuſdem præter pœnitentias ab Eccleſia præſcriptas, jejunant adhuc toto Adventus tempore, ſingulis ſextis feriis, quolibet Feſtorum Sanctæ Virginis, & Apoſtolorum pervigilio, & a carnibus abſtinent qualibet feria quarta, ad hæc in re primævæ Eccleſiæ mores imitandos. Quod ſi S. Cajetanus vitam duxit longe auſteriorem, quam ipſius Regula præſcribat; quandoquidem ut plurimum arcto pane, & aqua brevi, ad ſummum vero leguminibus, aut oleribus victitabat; inde factum eſt, quia credidit Patri ad indigitandam filiis virtutis viam, ducendam eſſe vitam præ ceteris mortificatiorem.

Perſecutiones, & vitæ pericula, quæ ſubiit in Roma direptione.

Opus non eſt, ut hic vobis deſcribam cædes, ſcelera & ſacrilegia, patrata per Cæſaris milites in direptione Urbis Terrarum Principis vi expugnatæ. Temporis illius hiſtorici fuſius illa deſcripſerunt; ita ut nemo nunc illa ignoret, & ſatis liquet, quibus malis ſit par, miles furens, & exlex. Meum eſſe puto ea tantum referre, quæ ad Sanctum Cajetanum, alioſque decem, vel duodecim ſocios ejus pertinent. Quos fructus non tulit tunc Sancti Hominis caritas! Ad hoſtem ſe confert cum ſuis; & hæc agnorum manus non timuit ſemet luporum furori objicere, ac opem ferre civibus, qui ubique ferro interimebantur. Intellexit tamen, duodecim religioſos homines operam ludere, nihilque proficere poſſe, ut rabiem hoſtium igni ferroque omnia vaſtantium deliniret, quapropter iniit conſilium ſemet cum ſuis in ſolitudinem recipiendi. Hinc facilis eſt conjectura, quonam dolore Sanctus, cum familia tota conficeretur. Periculum erat ne, in receſſu ſuo omnes fame interirent; pii quippe viri, a quibus alebantur, vel fugiebant, vel in captivitatem abducebantur, vel necabantur. Obtulit igitur ſemetipſum in holocauſtum Deo, eique ferventia nuncupavit vota pro infelicis illius populi incolumitate. Sed permiſit Deus, ut plus neſcio quis graviſſimis ſeſe objiciens periculis illos aluerit, ſed ceſſante fame, rurſus recentibus calamitatibus premerentur. Miles quidam olim Cajetani domeſticus, certior factus, ubi Dei ſervus incoleret, quem ſatis opulentum arbitrabatur, cogitans ſe inde locupletiſſimam prædam ablaturum, ſecum adduxit militum manum æque avidorum, qui furentes Cajetani domum ingreſſi ſunt. Religioſorum paupertas primum illos deterruit; ſed ſpes abditum aliquem inveniendi theſaurum illos vi abſtinera paſſa non eſt, & miles, qui antea Sancto famulatus fuerat, illum hortabatur, ut ſine temporis jactura ultro ſignificaret, ubinam lateret argentum; compertum quippe, omnibuſque exploratum erat, familiam illam divitiis affluere. Huic quin obſtupeſceret, Cajetanus reſpondit, deſiderio ſequendi Jeſum Chriſtum pauperem, ſe quoque pauperem factum, omnia reliquiſſe bona; & ſi fidem non haberet dictis, poſſe illum diligentius domum univerſam ſcrutari. Verba hæc nil moverunt homines, qui omnem prorſus abjecerant humanitatem. Illum inter duos aſſeres elidere conati ſunt: eum umbilico tenus vinctum ſuſpenderunt, denique inauditis crudelitatibus affectum deſeruerunt, videntes ſe tantum inutili cura tempus terere. Recedentibus illis alia armatorum manus irruens in Templum omnia depopulati ſunt. Cajetanum ejuſque ſocios plagis affecerunt, nonnullos etiam ſauciarunt, ac victos denique, arctiſſimiſque vinculis conſtrictos obtruſerunt in carceres, ex quibus permiſit Deus ut Hiſpani cujuſdam ducis caritate, a quo in carceribus pſalmos canere auditi fuerant, domum dimitterentur, ubi cum nondum eſſent in tuto, non alium ſecum habentes commeatum, quam firmiſſimam in Deo confidentiam, Venetias ſeſe receperunt. *Ex Sancti vita.*

Ejus lenitas in erudiendis diſcipulis contra incurſus mundi, carnis, & Satanæ.

Quomodo autem Sanctus hic vir diſcipulos ſuos erudiebat? Suaviter, ac patienter docebat illos, in mundo reſiſtere tentationibus, quas ille ſibi abrenuntiantibus ſtruit; fieri ſal terræ, ut a ſæculi corruptione ſemet tuerentur; alios e pravorum exemplorum contagione præſervare, eos a noxiis ſocietatibus amovendo. Sæpe dixit, ſe illos mittere non ſecus Jeſus Chriſtus miſerat Apoſtolos ſuos; quaſi oves inter lupos, ut hos in agnos converterent, ab illis feritatem auferentes. Dicebat omnia in illis loqui debere, ut ſolus eorum aſpectus vivens eſſet prædicatio; illos profeſſionis ſuæ titulo ſibimet in partem aſſumpſiſſe Jeſum Chriſtum; ad ejus exemplum ipſis exercendam eſſe paupertatem, quæ, illius pretium agnoſcentibus erat bonorum omnium locupletiſſimum: illos non ſecus ac Apoſtoli, contentos eſſe debere iis, quæ ultro ipſis offerebantur: *ſed ſolis eleemoſynis ſponte oblatis viverent*, inquit Sancti Officium. Quam vim non obtinet ſermo, cum præſertim nititur exemplo, & cum Dei nomine habetur, & hic inſpirat ea, quæ dicenda ſunt? *Tanquam Deo exhortante per nos.* (2. *Cor.* 5.) Cum in bene præparato ſerimus agro, cum loquimur ad corda cupida obeundi quodlibet officium ſuum, quinam fructus expectandus non eſt? S. Cajetanus diſcipulos ſuos totidem reddit ſuæ pietatis ſucceſſores, & videmus adhuc Sanctum hunc in ſingulis filiis ſuis reviviſcere. *Recens Auctor.*

Ejus humilitas,

Timendum ſane erat S. Cajetano, ut tentaretur vanitatis nomine, cum tot, ac tam præclara opera geſſiſſet. Etenim hinc quidem omnia erant ab adulatoribus metuenda; inde vero in iis, quæ a Deo procedunt omnia aliquid conferunt ad extollendam virtutem ſine ullo etiam conſenſu recipientis illa. Numquid non ſibi complacuit ſe adeo eximiis donis cumulatum videns; quæ quidem dona tantum illi ſuperioritatis gradum præ ceteris conferebant? Nequaquam. Sanctus Vir ſe ipſum reſpicit tamquam novitiunculum in domo Dei; ſe ipſum nequiſſimum peccatorem dictitabat, & ab aliis etiam talem haberi, vocarique geſtiebat. Cum vero ſe novi Ordinis caput conſtitutum vidit, cujus ſodales illi tot benedictiones, & laudes promerebantur, nonne quandoque ſuo gaviſus eſt dominatu? Nonne in hunc illiſit ſcopulum ſatis communem virtuti, videlicet hominum exiſtimationem? Nequaquam. Ejus humilitas nullis unquam licet acutiſſimis tentationis telis labefactatur; quippe illi erat perſuaſum Deum eſſe omnia, & hominem ex ſe nihilum eſſe. Novi, ait ille, nos a Deo attolli, & quantamcunque poſſumus gloriam illi procuremus; & uni illi acceptam eſſe referendam gloriam omnem, & quidquid boni eſſe poteſt in homine. *Recens Auctor.*

Cajetanus multis ſeſe objecit Hæreticis.

Triſte profecto eſt hoc in loco memoraſſe plurium Hæreſiarcharum, qui S. Cajetani ævo inſurrexerunt, & alta ex repetita mala, quæ in tota Chriſtianitate pepererunt. Verum quin ſingula enumeremus, ſatis erit dicere illos poſt infectam atra lue Germaniam, late univerſam Galliam aliaſque Chriſtianas regiones, poſt everſas leges omnes divinas & humanas, nihil ſe feciſſe ratos eſſe niſi Italiam quoque ſubverterent.

S. Cajetanus ejuſque ſocii detegunt hæreticos, & confundunt.

Cum Ludovici Borbonii exercitus Neapolitanum regnum torrentis inſtar exundaſſet, & cum bello illuc rerum omnium perturbationem, atque impietatem attuliſſet, prope fuit, ut funditus religio convelleretur. Inter cetera, quæ maxime deplorabilia acciderant, non extremum illud fuit, quod homines bello aſſueti ſceleribus ſuis aditum aperuerant tribus novorum errorum ſuffragatoribus, qui adeo opportunam operiebantur occaſionem, ut ſenſus ſuos proderent. Primus Joannes Valdeſius appellabatur, alter Petrus Martyr, tertius vero Bernardinus Ochinus. Tres iſti in omnes novitates eorum temporum inciderant; earum ſibi ſyſtema veluti quod-

dam

dam concinnaverant, & conabantur aliis etiam afflare virus, quod conceperant. Petrus Martyr audaciſſimus eo in conventu, ubi præerat, dogmata ſua nefaria venditabat. Tunc Sancti Pauli epiſtolas interpretabatur, & qui debuerat Traditionem ſequi, Patrumque ſententiis inhærere; commodabat Apoſtolo ſenſus ſuos impietate, ac illuſione refertiſſimos. Valdeſius in ſecreto domus ſuæ ſe continens ſibi cathedram iniquitatis erexerat, in qua divinas adulterabat Scripturas, eaſque in pravum ſenſum detorquebat. Sed Ochinus omnium diſertiſſimus æque ac audaciſſimus, qui alioquin auſtero quodam oris habitu auctoritatem ſibi conciliaverat, nullum ſervavit modum. Tunc primas tenebat Cathedras Neapoli, & ſemper diſſimulate, callideque ſermonibus ſuis aliquid Lutheranæ fæcis adſpergebat. Modo tres iſti Novatores Summi Pontificis auctoritatem, modo Epiſcopi juriſdictionem, modo cultum, & Sanctorum invocationem, reliquias, & venerationem eorum imaginibus debitam carpebant. Interdum in locum aliquem contra Indulgentias, & piaculares flammas excurrebant. Vis ſanctæ, vetuſtæque Traditioni inferebatur, Impugnabatur hominis libertas, eaque fatorum legi ſubjiciebatur. Ipſum etiam Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum perditiſſimorum hominum criteria non fugiebat. Omnia denique eo ſpectabant, ut Eccleſia funditus everteretur, & ſub reformationis ſpecie tota ſalutis œconomia tolleretur. Inter tumultum, ac mala, quæ bellum in Neapolitanum regnum invexerat, nulla ferme, niſi temporalium negotiorum ratio habebatur. Sanctus Cajetanus, ejuſque Clerici Regulares primi omnium ſubodorati ſunt technas, quæ morum integritati nectebantur. Licentia, quam ſibi vendicabant novatores iſti de Eccleſiaſticis Superioribus obtrectandi ſuſpicione non caruit. Cajetanus illos propius ſcrutatus eſt, detexitque lupos ovino tectos corio, qui perſonam ſibi ablatam videntes, omniaque ſibi a Summo Pontifice metuentes, id unum, quod illis reliquum erat conſilii ſecuti, fugam arripuerunt. Neapolitana civitas victoriam hanc vigilantiæ Sancti Cajetani, & Sociorum ejus acceptam retulit; & via his Clericorum Regularium meritis erga Religionem, & Regnum maxima facta eſt acceſſio ſpei, quæ de illis fuerat concepta, & decoris recens inſtitutæ Congregationi. *Ex Sancti Vita.*

Plures conſurgunt Congregationes ad imitationem illius a S. Cajetano inſtitutæ.

Hæretici non ſola fuerunt S. Cajetani, ſociorumque ejus trophæa. Doctrina ſua illuminarunt peccatores, eoſque exemplis optimis, ac morum integritate ad pœnitentiam revocarunt. Brevi divinus cultus refloruit: templis, ariſque rediit priſtinus nitor, & inceptum eſt ſacris myſteriis frequentius communicare. Omnia tandem novam induebant formam, & præcedentes iniquitates evaneſcere inceperunt. Paullo poſt etiam variæ Clericorum Societates inſurrexerunt contra morum licentiam, & conatus Hæreſeos. Sed cum id genus Congregationes ad normam Clericorum Regularium Sancti Cajetani inſtituerentur, ille omnium quodam in ſenſu pater vocari poteſt; ipſumque ſe multiplicaſſe in tot viros, quot illuſtribus hujuſmodi Congregationibus adhæſerant, & deinceps lapſu ætatum omnium ipſum, per eorum manus ſcriptorum, per ora locutorum, replendo quidquid in Ordine ſuo vacuum fuerit, hoc filiorum numero, qui per imitationem caritatis, zelique ipſius ſe ſe ad ejus exemplum compoſuerunt dimicaturi adverſus morum improbitatem, recenteſque ſectas luci Evangelicæ oppoſitas. *Ex Sancti Vita.*

Opera a Cajetano Venetiis peſte laborantibus præſtita.

Si Romæ perſecutio Cajetani patientiam probaverat, morbus, & fames non minus caritatem illius Venetiis exercuerunt. Cum bellum excepiſſet tetra lues, hæc Europam, præſertim vero magnam Italiæ partem vexaverat. Hinc ſenſim per commercii neceſſitatem Venetæ Reipublicæ fines invaſerat. Aer voraci hoc igne corruptus contagionem inferebat in ſinum illius reciprocantium. Venetiæ civitas illa adeo frequens, & florens propter magnam incolentium vim, propriamque magnitudinem interibat. Horum fuga, illorum mors illam in ſolitudinem redigebat, & ſuperba, & antiqua civitas ſqualore, luctuque conficiebatur. Amici, conſanguinei nequaquam ultro, citroque ſe cognoſcebant; mortis metus fortior erat vinculis naturæ, ſanguinis. Tantum hoc periculum, quod quilibet æquiſſimum eſſe putabat jus, quo a caritate Chriſtiana immunes redderentur, magis magiſque Cajetani caritatem accendit. Ejus commiſeratio erga tot homines propter auxilii defectum intereuntium, imbecillitas eorum, a quibus illi deſerebantur, Sanctum hunc excivit, qui omnes adhibuit curas, & vigilias, neque ſaluti, vitæque ſuæ pepercit ut quæcumque poſſet lue tabeſcentibus omnia procuraret ſolatia, ſed potiſſimum id quæſivit, ut reconciliaret Deo: norat enim peccata, ut pluſimum, eſſe omnium harum calamitatum originem. *Ex Sancti vita.*

Procurat pacem in urbibus, & familiis, ubi gliſcebat diſcordia.

Sancto Cajetano ſatis non erat pacem in ſemetipſo, atque in arcta familia ſua tueri, ſemper quantum potuit adnixus eſt, ut pacem hanc procuraret, ac diſſenſionis ignem, ubicumque eſſet, extingueret. Populus Veronenſis animo erat alieno ab Epiſcopo ſuo, & prope erat, ut diſſidium in civile bellum erumperet propter aſſiduas contentiones. Papa Clemens VII. Sancto Cajetano præcepit, ut ſtatim ſe Veronam conferret, ad ſarciendam Epiſcopum inter & populum gratiam. Non deſtitit Cajetanus, & ea auctoritate, quam nominis ſui celebritas comparaverat, ſed præcipue fuſis coram Deo precibus, & lacrymis effecit, ut reddita urbi tranquillitate, populum ad officium revocaverit. Neque ea tantum in urbe enituerunt indicia illius poteſtatis, quam contulerat Deus Sancto huic ad pacem, & conſenſionem procurandam; nullus enim fuit populus, nulla civitas, nulla familia diſſentiens, ubi Cajetanus zelo ſuo, ac ſermonibus turbas, ac jurgia non ſopiret, & penitus convelleret; idque non ſolum cum viveret, ſed etiam cum obiiſſet. Civile odium, quod in Neapolitano regno exarſerat, ad illius interceſſionem ſedatum eſt, & regionis illius populus adhuc ad Sanctum hunc confugit, ubi diſſidium aliquod ſuboritur inter incolas vel urbis, vel agri, & paſſim per illius interceſſionem petitionis ſuæ conſequuntur effectum. *Ex Sancti Vita.*

Inſtaurat multis Aſceteriis reformationem, inſtituit, decorum erigit mulieribus Pœnitentibus.

Sollicita Sancti Cajetani caritas non in ſua tantum congregatione ſe ſe proferebat, zelus enim nimis ardens erat, neque poterat brevi ſpatio contineri. In pluribus Sanctimonialium Cœnobiis, quæ jam regularium ſuarum fere oblitæ fuerant, reformationem inſtituit: ignitis ſermonibus ſuis ita ſe geſſit, ut eas ad primum religionis ſuſceptæ ſpiritum revocaverit. Aſceterium, quod Neapoli inter cetera nitet, Sapientiæ nuncupatum ſub S. Dominici regula poſitum eſt; hujus directionem vigilans Cajetanus ſibi demandatam aſſumpſit, ibique curis, ac vigiliis ſuis ad primævæ inſtitutionis ſpiritum nobiliſſimas eas Virgines revocavit. Quemadmodum Cajetani caritas inquirebat ſemper, ubi exerceretur, eadem excitus procuravit converſionem complurium mulierculárum, quæ in ſcortationibus, luxuriiſque vivebant, ac pleræque, deficientibus qui præſtarent opem, interibant. Sanctus Vir earum non mediocrem numerum collegit, atque procuravit, ut illis domus inſtitueretur, quam Pœnitentium nuncupavit. Ad id a Summo Pontifice obtinuit ea omnia, quæ erant neceſſaria; eamque ita ſolide inſtituit, ut ad hanc quoque diem magna illa in civitate optimo ſit exemplo. *Ex Sancti Vita.*

Alia Cajetani pietatis, & caritatis officia.

Sancti noſtri caritas in ſola Congregatione ſe non continuit. Inutile eſſet repetere, cor illius apertum fuiſſe omnibus calamitoſis. Cum adhuc eſſet in ſæculo, inviſebat Xenodochia, ægris ferebat opem, afflictos ſolabatur, pacem ubique certam faciebat, & Paſtoribus etiam præclarum præbebat exemplum, ubi res ferret, periculo objiciendi vitam pro ſuarum ovium incolumitate. In hac urbe piarum exercitationum fervorem ciebat, in illa ruentium Noſocomiorum ſarta tecta procurabat, modo ſolatium ægrotantibus afferebat, eiſque ſuadebat patientiam, modo in carceribus detentos viſitabat, eoſque juvabat eleemoſynis, modo templa, & Martyrum tumulos inviſebat. Omnibus pietatis operibus intererat. Nulla erat piorum ſodalitas, cui non vellet adſcribi. Omnes aſſiduitate ſua ædificabat, & exemplis excitabat. Verum ſicuti Salvator omnes paſſiones laboreſque ſuos ad animarum ſalutem retulerat, S. Cajetanus hunc ſibi ſemper proponebat finem in operibus caritatis, quæ erga proximum exercebat. Itaque nihil erat curarum, quod pro Eccleſia, & pro ſingulis fidelibus non aggrederetur. Nunquam illius ceſſabat caritas; ille prædicabat, catechizabat. Dei verbum in ore ipſius lac erat parvulis & infirmis; fortibus autem & perfectis ſolidus panis, & nutriens. Non ſatis illi fuit Schiſmaticis objicere vitam, quæ erat veluti quædam muta ſed efficax controverſia; de cathedra quidem contra illos invectus eſt. Oſtendit illis abyſſum, in quam præcipites ruebant patrum ſuorum terminos removentes, & contendentes aliud jacere fundamentum ab eo, quod ab Apoſtolis poſitum fuerat. Verum eſt, dicebat illis, non ſatis defleri poſſe mala, quæ Dei filius dedecore afficiunt: ſed temerarium opus eſt, quod privati ſine auctoritate, ſine charactere, ſine miſſione afferre velint malis hujuſmodi medicinam: Diſcedere velle ab Eccleſiæ Traditione, hoc idem eſſe, ac palam ſeſe conjicere in abyſſum, cujus nullus eſt finis. Sanctæ Eccleſiæ intereſſe coercere ſcandala; illius hac in re judicium eſſe expectandum, ejuſque judicia nemini prævertenda eſſe; illius Unitatem infringere eſſe idem, ac ſeſe Salvatoris inimicum profiteri, ac dæmonis ſervitio ſemet devovere.

Compendium curarum, & laborum S. Cajetani, & congregationis.

Quemadmodum Eccleſiaſticorum irreligio, & ignorantia, morum corruptio in Laicis, cultus divini negligentia in Templis, & Sacramentorum nauſea primum fuit objectum zeli S. Cajetani, & Congregationis ejus; ita finis inſtituti ejuſdem fuit; 1. Morum puritatem reſtituere, & inter Clericos ſtudii amorem, ac vivendi diſciplinam reparare. 2. Extinguere avaritiam, & revocare integritatem illos ſecundum ſpiritum, & apoſtolicæ paupertatis perfectionem reformando. 3. Reddere ubique templis decorem, ac magnificentiam, efficiendo, ut primus reviviſceret ſpiritus reverentiæ, & religionis, quo omnes exteriores Eccleſiæ ceremoniæ animatæ eſſe debent. 4. Expurgare Cathedram veritatis ab iis, quæ humilia, profana, & humi repentia fuerant invecta. 5. Ubicumque novas hæreſes perſequi: ægrotantibus ad tumulum uſque opitulari, & ſontes capite plectendos ad ſupplicium raptos comitari. Ita Sanctus hic Vir ſuam inſtituit Congregationem, ſuppeditans filiis ſuis ſolidam materiem ad exercendam jugiter caritatem, ac ſe ipſum impendens in hæc omnia ſancta opera, oſtendens illis verbis, & exemplo amorem, ut verus ſit, eſſe debere univerſalem. *P. Croiſet in Aſceticis.*

S. Cajetanus tot inter labores Congregationis ſuæ curã geſſit.

Tot inter labores, quot Sanctus Vir ſuſcipiebat, cum pro omnibus generatim, tum pro illis, qui quacumque ex cauſſa afflicti mœrebant, nunquam tamen ſuam neglexit Congregationem. Pro hac tot ingreſſus eſt itinera moleſta cum per hyemis rigores, tum per ardores æſtatis, per pericula in terra, per ſcopulos in mari. Aula Romana, magnæ illius civitatis direptio, fames, lues, ipſa etiam pietas & liberalitas Principum,

cipium, & Epiſcoporum, omnia adverſari videbantur orientis ordinis inſtitutioni, & progreſſui; caritas tamen illius omnes obices ſuperavit. Alia ex parte cum Neapoli civile bellum exortum fuiſſet, & nobiles cum populo inita conſenſione contra Regimen ad arma confugiſſent, & exſules, ac improbi in urbem vocati fuiſſent ad illam tuendam, dicere melius, ad diripiendam; incolæ omnes in qualibet urbis regione vallo ſeſe tutati fuiſſent, rivi ſanguinis per vias, & compita fluerent, cædes paſſim fierent, ignis ubique domibus admoveretur: Proinde hinc, inde civibus certatim celeberrimam urbem ruinis ejuſdem tumulare advenientibus, tot tantaque mala bonos viros, præſertim vero Cajetanum ſummo mœrore, ac amaritudine confecerunt. Hunc Providentia per hoc periculum traducere voluit, ut ante obitum oculis ſuis videret generalem illius urbis vaſtitatem, quam ſumma dilectione complectebatur; ſed inaudita, quæ ibi patrabantur ſacrilegia, magis adhuc cor ejus ſauciarunt, quam cædes, & incendia, quorum fuit teſtis. Quid inauſum, atque intentatum reliquit, ut torrentem hunc cohiberet? Adit ille Gubernatorem illius clementiam exoraturus: adit Principes, ac Magiſtratus, & eos omnes adit, qui auctoritate præſtabant: ad Deum ſe convertit lacrimis, ac gemitibus in cælum emiſſis; ſed immutabilibus divinæ juſtitiæ judiciis in noxia capita obſiſtentibus votis Sancti Viri; & gliſcente in dies ſingulos diſcordia, propter exceſſum tot miſeriarum dolore tabeſcens incidit in febrim, quæ lento gradu illum paullatim abſumens, deſiit tandem in lethalem languorem. Ille igitur vi morbi victus eniae petiit, deferri ſuper paleas dicens homini, qui paupertatem & abjectionem elegerat, non alia re opus eſſe. Quonam dolore affecti fuerint ejus filii, quilibet æſtimare poteſt, præſertim vero cum S. ab illis veniam peteret, ſi quid erga illos deliquiſſet. Denique illos obteſtatus eſt, ut invicem ſeſe honore prævenirent, ut mutuo alienas noxas ferrent, vocationis ſuæ ſpiritum tuerentur, & ut in ingruentibus malis in Dei Providentia confiderent. Hæc noviſſima fuerunt Sancti verba, quin filii reſpondere poſſent, niſi lacrimis, atque ſingultibus. Eodem momento in ſuavem, pacatumque agonem incidit, ſervataque uſque ad extremum ſpiritus libertate, fervoris, fiduciæque plenus, quarum teſtis fuit oris ſerenitas, Deo ſanctam animam reddidit. *Ex Sancti Vita.*

Sanctus non vivens non permiſit ob[illegible] poſt [illegible]

Poſt omnes curas, pœnaſque, quas S. Cajetanus ſubierat pro proximo generatim, & ſingillatim, nemo unus mirari debet, ſi luctus civitatis totius illius mortem ſubſecutus eſt. Illum fleverunt pauperes tanquam præſidium; ægrotantes tanquam conſolatorem; Clerus tanquam unum de exemplaribus; Clerici Regulares tanquam Parentem, ac magiſtrum; civitas univerſa tanquam Patronum, Angelumque tutelarem. Nulli habebantur ſermones niſi de illo, de tot animarum adquiſitione, ac de laboribus ab eo ſuſceptis toto miniſterii ſui curriculo. Quemadmodum ſummorum virorum mors eſt quoddam apotheoſis genus, quod vividiores efficit impreſſiones exiſtimationis, ac venerationis erga illos conceptæ dum viverent; omnium conditionum mortales confluxerunt in Templum, ubi Sanctum Corpus expoſitum erat, ut illi parentaretur. Neapolitani vero præſertim, ut glorioſiorem efficerent Sancti Viri memoriam, & in grati animi argumentum, quod civile bellum in ejus obitu ad ejuſdem interceſſionem ſedatum fuerat, edictum fecerunt, ut inter Sanctos civitatis ſuæ patronos adſcriberetur. Verum eſt edictum hoc nonniſi multo poſt locum habuiſſe; Summus enim Pontifex Conſtitutionem emiſerat, qua cautum erat, ne Sancti, qui nondum a Sancta Sede inter Cælites fuiſſent deſcripti, in Patronos, aut titulares erigerentur. Denique teſtimonium primorum Patrum Congregationis Sancti Cajetani palam innuit, neminem extitiſſe, qui non crederet pacem, ac tranquillitatem Neapolitanæ civitatis Beato Cajetano acceptam eſſe referendam. Beatus Cajetanus, inquiunt illi, patria Vicentinus, Comes Thienæus, unus ex quatuor Inſtitutoribus Clericorum Regularium, Dei ſpiritu repletus, propter converſationis ſuæ puritatem, verborumque vim inſignis, propter frequentia miracula in honore habitus, mortuus eſt Neapoli morbo concepto ex doloris exceſſu, in quem conjecerunt eum urbis illius ſeditiones; quæ tamen ſedatæ fuerunt precibus ejus, cum ex hac vita ad beatam migravit æternitatem; & hoc teſtimonium eo magis authenticum eſt, quod ſignatum fuit a Sacro Collegio, quod id publice atteſtatum eſt. *Ex Sancti vita.*

Sua miracula generatim, gratias particulares quas recepit a Deo, & a B. Virgine.

Hic locus eſſet referendi inſignia miracula Sancti noſtri, & non vulgares gratias, quibus a Deo fuit cumulatus. Quod ſpectat ad miracula, quæ referre faſtidium parerent, permulta ſunt enim, ſatis mihi erit generatim dicere illum & Prophetiæ donum, & curationum gratiam recepiſſe, ita ut pauci ſe illi commendarent ſeu ægrotantes, ſeu mœrentes eſſent, qui votorum ſuorum ſummam non conſequerentur. Nulla eſt in orbe Chriſtiano provincia, vel Regnum, quæ miraculorum ejus teſtis non fuerit. Viſi ſunt ad preces illius conclamatiſſimi licet morbi repente ſanari, morientes familiis ſuis incolumes reddi; cæcos illuminari; mentes de ſanitate dejectæ iterum ſui compotes fieri; aliaque id genus ſexcenta ad Sancti hujus hominis preces patrari. Quod vero pertinet ad inſignes gratias, quibus cælitus dignatus fuit, unas tantum ex plurimis referam. Quadam die cum attentius meditaretur ſecum admirabilem Filii Dei hominis facti exinanitionem, ac intime ſibimet repræſentaret myſterium Incarnationis Domini, totus effuſus in pios grati animi affectus ob tantum beneficium; Deipara Virgo illi apparuit inter ulnas ſuas filium complexa, quæ eumdem in Cajetani manibus poſuit. Quibus tunc deliciis diffluxerit Cajetanus penes vos eſto judicium; hoc verbis aſſequi profecto ipſe non poſſum. Alia vice eidem mundi Salvator apparuit, lateris ſui vulnus oſtendens, cui Sanctus Vir applicuit os ſuum, ac inde liquorem adeo pretioſum expreſſit, ut jure dicere poſſet, deficere animam ſuam propter nimiam dulcedinem infinitæ Salvatoris noſtri bonitatis, qui iterum illi Crucem obtulit ſuam, eamque in manus ejus tradidit, ut illum ſuis paſſionibus ſocium admitteret. Ad pauca hæc miracula memet arctavi; infiniti quippe laboris eſſet, ſi memorare vellem innumeras benedictiones, quibus Deus Sanctum hunc Virum cumulavit. *Ex vita Sancti.*

Inſigne miraculum, quod operatus eſt Deus in gratiam amoris illius, quo S. Cajetanus extremam paupertatem diligebat.

Inter ceteras virtutes, quæ magis in Sancto noſtro eluxerunt, ejus in Deo confidentia procul dubio primas tenet. Pauci ſe ſe divinæ providentiæ tradiderunt æque ac ille; verum Deus quoque nunquam niſi in gratiam illius apertius oſtendit, quantum illi cordi ſit fidea hominis vere ab omni creatarum rerum amore divulſi. Ex Sancti noſtri Officio, quod ab Eccleſia probatum eſt, liquet, Deum nunquam illi defuiſſe, eo uſque ut in gratiam ipſius, ubi opus fuit, miracula fuerit operatus. Unum duntaxat horum ſatis eſt, ut oſtendamus quam Deo acceptus eſſet hic Sancti animi avulſus a qualibet proprietate, & ab iis omnibus, quæ cupiditatem ſaperent; & hoc ſane ex eorum genere eſt, quæ facile apud incredulos etiam fidem inveniunt. Cum Sanctus hic Vir præeſſet in Neapolitana S. Pauli domo, memorabilis accidit eventus. Sub horam prandii Cajetano nuntiatum fuit, omnia ad extremam neceſſitatem eſſe redacta; & ne fruſtum quidem panis eſſe, quod Religioſis in cibum præberetur. Hoc illum minime terruit; jubenſque ad ſolitum nonæ ſignum omnes in Triclinium arceſſiri, poſt conſuetas preces cum ſinguli loco ſuo diſcubuiſſent, illos hortatus eſt, ut in Deo confiderent, ut in rebus adeo anguſtis illi fidei ſuæ præberent indicia, opemque illius, quæ non longe aberat, opperirentur. Vix hæc protulit verba, cum janitor evocatus fuit ad oſtium. Accurrit ille, & obſtupuit, cum oſtio aperto vidit corbem candidiſſimo repletam pane, quin videre poſſet aliquem, a quo crederetur allata. Panem hunc Patribus obtulit comedendum; qui ob tale Dei beneficium hilares, ac in grati animi ſenſus effuſi, cum nacti ſunt in pane guſtum, quem decebat eſcam de cælo dilapſam. *Vita Sancti.*

Quo pacto Sancti hujus virtutes imitari valeamus?

Si modo ex me quæritis quanam in re tantum Sanctum imitari poſſimus, dicam. Nobis, ut illi, perſuaſum eſſe debet, Deum auctorem eſſe, & fontem bonorum omnium. Hæc nos uni illi debere, & ab uno illo expectanda eſſe. Hic nobis in illo integram reponendam eſſe confidentiam; quoniam pollicitus eſt, ſe nobis in cunctis neceſſitatibus adfuturum, præcepitque, ut crederemus, nos effectum conſecuturos eorum, quæ petierimus, dummodo licita, ac honeſta petamus, *Credite quia accipietis*; quæ res inconcuſſam reddere debet noſtram confidentiam. Paupertas illius nobis eſt imitanda, quoniam cuilibet ſtatui convenire poteſt; & quoniam pleniſſima hæc in Deo confidentia cauſſa fuit, ut Evangelicam hanc paupertatem amplecteretur, eo perfectiorem, quo magis oculi ejus ſemper in Deum ſublati ſunt, quin aliquid expectent a terra; & magni hujus hominis exemplum, ſi minus perfecti ſumus, ita, ut illud ſequi non valeamus, ſaltem docere debet, quo pacto moderari, ac regere debeamus deſiderium perituras divitias coagmentandi. Poſſumus etiam illum imitari in perfecta hac abdicatione non divitiarum duntaxat per Sanctam paupertatem, verum etiam dignitatum, honorum, voluptatum, omniumque ſæculi commodorum, quæ ſenſus noſtros allicere valeant. Poſſumus imitari Sancti Viri fervorem conſtanter ſerviendo Deo inter publicos tumultus, & civilia bella, æque ſemper adhærentes Deo in difficillimis rebus, ac tentationibus vehementiſſimis. Fruſtra redditis, vos infirmos, ac imbecilles eſſe, & fieri nequaquam poſſe, ut ad tantum ſanctitatis apicem perveniatis. Sed quæſo, quonam pacto illuc Sanctus noſter evaſit? incepit ille quidem adhærere Deo, illum amare, ſeſe in illius ſancta dilectione confirmare: ita a modicis initiis paullatim ad altiſſimum perfectæ dilectionis gradum pervenitur. Ne quæramus igitur ineptas, futileſque cauſas: nihil eſt difficile diligenti; & ſi cupimus hanc immortalem gloriam attingere, ad quam Sanctus noſter aſcendit; quam proxime imitari conemur ſanctæ ſuæ converſationis exempla. *Recens Auctor.*

PRO

PRO SANCTÆ CLARÆ

PANEGYRICO.

MONITUM.

Sancta Clara in Eccleſia univerſa celeberrima, tum virtutum ſuarum fama, tum numero Sanctimonialium, quarum Mater habetur, fuit, uti liquet, diſcipula, ac Filia Seraphici Sancti Franciſci Aſſiſinatis. Deus, qui admirabilis eſt in Sanctis ſuis, oſtendit in hac auſteriſſimi Ordinis Inſtitutrice, ſequiorem ſexum eximiis quibuſcumque cœptis, egregiiſque virtutibus eſſe parem. Quandoquidem illud ipſum, quod Sanctus Franciſcus inter Viros, hoc fecit Sancta Clara inter Virgines Deo per vota Religionis ſacras. En, mea quidem ſententia, paucis verbis argumentum abſolutiſſimi Elogii, quod de hac Sancta Virgine valeat exornari, & æquiſſimus, qui de eadem, fieri poſſit conceptus.

In hoc argumento pertractando hæc mihi utilitas eſt, quod eadem rerum copia, quæ ad Sancti Franciſci Panegyricum in medium allata eſt, adhiberi poteſt in Elogio Sanctæ Claræ propter ſimilitudinem eorumdem argumentorum, & multo magis propter exempla earumdem virtutum, paupertatis, humilitatis, & pœnitentiæ quæ uterque præbuerunt aſſeclis ſuis in eo vitæ genere, quod fuerunt amplexi.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus Argumenti Synopſis.

I. SAnctam Claram triplici in ſtatu conſiderare poſſumus. 1. Tanquam Sancti Franciſci Aſſiſinatis Filiam; 2. tanquam Jeſu Chriſti Sponſam; 3. tanquam Ordinis ſui Matrem.

Pars prima. Cum Sancta hæc ſpectatur tanquam Sancti Franciſci Filia, dicere poſſumus, ſicuti in natura qui aliis vitam impertiunt parentes filiorum ſuorum dicuntur; ita in ordine gratiæ qui ſunt cooperatores divinæ Providentiæ ad aliorum ſanctificationem, jure in partem vocari poſſunt hoc titulo patrum, vel matrum: & earum, quibus ſpiritalem hanc conferunt vitam. Ita loquitur Sanctus Paulus de Fidelibus, quos per miniſterium ſuum Deus converterat, dicens a ſe illos fuiſſe genitos Evangelio: *Per Evangelium ipſe vos genui*, (1. *Cor.* 12.) cumque Philemoni commendat Oneſimum, hunc ſuorum vinculorum, & catenarum filium appellat; quoniam ipſe in carcere poſitus eum ad Eccleſiam evocaverat. Ita Sanctus Franciſcus eos omnes reſpexit, quoſcumque converterit, vel quos a vivendi genere nequam, ac diſſoluto ad magis Chriſtianam, ſanctioremque vitam traduxerat, & multo potiori jure eos, quos exemplo ſuo perduxerat ad amplectendam crucem Salvatoris, & ad ſerviendum Deo in vita regulari. Hæc potiſſima ratio eſt, quam habet cum Sancta Clara, & quæ locum præbet dicendi, illum hujus eſſe patrem, & hanc filiam eſſe curarum, inſtitutionum, & exemplorum illius; quandoquidem ille cooperatus eſt Deo in hac re, fuitque inſtrumentum, quo uſa eſt Providentia, ut Sanctam Claram ad eminentem hanc attolleret ſanctitatem, quæ illam maxime commendat, & quæ cauſſa eſt, propter quam illam proponit Eccleſia virginibus Deo dicatis, tanquam altiſſimæ perfectionis prototypum.

Ad hæc autem evolvenda ſatis eſt oſtendere Sanctam Claram quatenus Seraphici Sancti Franciſci filiam, duplicem ſortitam fuiſſe prærogativam; videlicet. 1. Mirum in modum participem fuiſſe ſpiritus ejuſdem; 2. Egregie illius exemplum ſecutam fuiſſe. Particeps facta eſt Spiritus Sancti Franciſci per integram rerum omnium abrenuntiationem, abſolutam Providentiæ Dei ſubmiſſionem per abdicationem rerum omnium, conſanguineorum, bonorum, ac ſpei etiam, quam in hac vita habere poterat; qui vere ſpiritus eſt Sancti Franciſci, & quem in Claram filiam ſuam tranſmiſiſſe videtur; quoniam a primis annis præbere cœpit ſpecimina perfectæ hujus abnegationis bonorum terræ, & ſolatiorum, verbo, earum rerum omnium, quæ a mundi ſectatoribus ſumma cum aviditate quæruntur. Latius excurrere poſſumus in hujus con ſilii generoſitatem, in animi fortitudinem quam in eodem exequendo prætulit, & in vim, qua obluctata eſt iis, qui vi, ac impotentia abuti voluere, ut eam de hac mente dejicerent. Præterea oſtendit palam ſe glorioſi parentis ſui ſpiritu eſſe animatam, exercens virtutes, quarum ſub oculos habebat exempla, paupertatem adeo arctam ut ſupra vires non ſolum ſexus ſui, verum etiam virilis, eo uſque ut Sancta Sedes ægre illam probaverit, immo non ſemel illam moderari propoſuerit. Liquet, quid oblationi huic fuerit reſponſum. Humilitatem, quæ uſque ad exanimationem deſcendit, & talem quidem Sanctus Franciſcus exercuit. Pœnitentiam, & Mortificationem, cujus rigor ſuperat fidem, præſertim vero in eo ſexu qui ſuapte natura horret auſteritatem. Sed hæc digna eſt Sancti Franciſci filia, quam nihil deterrere poteſt. Ita Sanctus ille Patriarcha Sanctam Claram ad hunc perfectionis apicem extulit; per eminentiſſimarum virtutum praxim, ita illam præparavit Jeſu Chriſti ſponſam futuram.

Pars altera. Eccleſia proprie eſt Jeſu Chriſti ſponſa ex Sanctorum Patrum ſententia; quod tamen non obſtat, quominus Virgines omnes, illæ vero præſertim, quæ divino cultui in Regulari ſtatu dicatæ ſunt, in partem accedant glorioſæ hujus affinitatis juxta communem Eccleſiæ ſenſum, quæ illis hunc titulum impertit præ reliquis, quæ nuptiis abrenuntiant, ut ſine cordis diviſione, ac liberius Deo famulentur.

Sed omnes inter Virgines Deo ſacras, & quæ ſæculi nuptiis nuncium miſerunt, nullam invenio, quæ potiori jure honorem hunc merita fuerit, quam Sancta Clara. 1. Quia diluculo ſeſe devovit Salvatori, rejiciens alium quemcunque ſponſum, qui ſeſe eidem offerret. 2 Quia illi conſtanter fidelis fuit uſque ad vitæ finem. 3. Quia paucæ fuerunt, quæ ut illa, gloriam Filii Dei ſuſtinuerint, quæ omnia ſemper contulit ad gloriam ejus, nec aliud quæſivit, niſi ut illi placeret. 4. Quia non defuit Salvatorem inter, & illam quædam paſſionum gloriæ, ac poteſtatis communicatio, quæ bona Deus Eccleſiæ ſuæ procuravit, quæ antonomaſtice illius habetur, & dicitur Sponſa.

Pars tertia. Tertius ſtatus, in quo conſiderari poteſt Sancta Clara neceſſario ex duobus aliis conſequitur; videlicet, quod quatenus S. Franciſci Filia, & Sponſa Jeſu Chriſti, addenda eſt tertia Matris Ordinis, quem ipſa inſtituit in Eccleſia, & qui alterius quidem ſpiritum extendit, alteri vero numero carentes peperit Sponſas. Nam tanquam S. Franciſci Filia fuit zeli ipſius cooperatrix ad revocandum in Chriſtiana Religione ſpiritum paupertatis, humilitatis, & pœnitentiæ, & cum illo gloriam hanc partita eſt, ut dum ipſe viros ad Evangelii perfectionem vocat, ipſa ad eamdem puellas arceſſat; ideoque frequentiſſimam inſtituit familiam, quæ Sancti Franciſci ſpiritu animata fortiter, ac ſtrenue amplectitur quidquid in Regulari ſtatu aſperrimum eſt, ac difficillimum. Hoc pacto facta eſt parens infinitæ poſteritatis, quæ in omnia vigebit ſæcula, ficut in omnia ſe Regna, omneſque fere urbes, & oppida extendit, non ſecus ac Ordo S. Franciſci. Adde his ſicuti per exemplum, quod quis aliis præbet, ille fit pater eorum, quibus procurat vitam gratiæ, vel non mediocrem in ſanctitate progreſſum: glorioſa S. Clara nonne appellanda Mater eſt tot Sanctimonialium, quas deduxit in perfectionis viam; quemadmodum ipſa quoque pro Patre habet Sanctum Franciſcum, qui primus oſtendit illi viam hanc adeo parum cognitam, ac deinceps adeo tritam plurimorum veſtigiis? Ita eſt, animæ Religioſæ, Sanctæ Filiæ parentis ſanctiſſimæ, voſmet dignas hoc nomine præbebitis ſecutæ exemplum quod vobis illa reliquit.

II. *Quam pulcra eſt caſta generatio cum claritate!* Sap. 4. Deus, qui Aſſiſii in lucem prodire juſſerat pro maribus exemplar altiſſimæ Evangelicæ perfectionis in magno, & Seraphico Sancto Franciſco, voluit etiam ſimilem proponere ibidem prototypum alteri ſexui, fuitque inſignis Sancta Clara, quæ in eadem urbe orta amplexa eſt idem vitæ genus, atque inſtitutum. Quæ Sancti Franciſci erat diſcipula, inſtitutis ejuſdem imbuta, omnino ſimilis facta eſt Magiſtro ſuo, ac ſpiritus ſui moderatori.

1. Per vitæ ſanctitatem, & praxim maximarum virtutum, videlicet Evangelicæ paupertatis ſecundum ſtrictiorem Obſervantiam, altiſſimæ humilitatis, auſteriſſimæ mortificationis; vel per vitæ genus maxime oppoſitum omnibus placitis mundanæ ſapientiæ.

2. Per inſtitutionem Ordinis ad eamdem perfectionem tendentis; quæ res effecit illam per ſtatum, & vitæ Sanctitatem matrem pulcherrimæ, & maximæ ſobolis, tot videlicet Sanctimonialium, quæ ad illius imitationem ſe devovent cultui ſponſi cæleſtis, quod eum Scriptura nuncupari poteſt pulcra & caſta generatio. *Quam pulcra eſt caſta generatio cum claritate!*

III. *Hæc eſt virgo ſapiens, & una de numero prudentum!* Verba hæc deſumpta ſunt ex Officio ſanctarum virginum, quas colit Eccleſia. Sapientia, ex D. Thoma, eſt intima, ac profunda cognitio ſenſus rerum pervadens; prudentia vero eſt virtus, quæ efficit ut efficaciſſima adhibeantur remedia ad nobilem finem obtinendum, quem nobiſmet propoſuimus. Admirabilis S. Claræ elogium æquius fieri non poteſt, quam illam exhibendo tanquam unam ex Virginibus, quas Eccleſia recenſet in earum numero, quæ in vita ſua prætulerunt prudentiam prorſus Chriſtianam ſuperioribus illuſtratam luminibus; quod illi peperit nomen Claræ, ubi primum in lucem edita fuit. Si enim ex Tertulliani ſententia, vera ſapientia

pientia non invenitur, niſi in Chriſtiana Religione; neque alia eſt prudentiæ regula, quam in praxim redigere Evangelicas veritates, quæ ad ſublimiorem ſanctitatis gradum adducit, probaturus ſum glorioſi hujus tituli proprietatem, ſi in S. Clara vobis oſtendero lumina ſapientiæ prorſus divinæ, quæ illi detexerunt.

1. Mundi vanitatem ad eam contemnendam, & relinquendam, ſtatim ac ab ea cognita fuit.

2. Finem, propter quem erat in mundo; ut videlicet ſemetipſam ſanctificaret, ideoque tutiora ſequeretur conſilia, ut ad ſtriſſimum perfectionis gradum perveniret regularem vitam amplexa.

3. Ut ſuo doceret exemplo, veram ſapientiam eſſe ſapientiam crucis, quæ carnis ſapientiam & ſæculi prudentiam confundit, quia hi ſunt Dei, noſtræque veræ beatitudinis inimici.

IV. Aſſumi pro themate poſſunt verba illa, quæ alias dicta fuerunt Judith: *Erit nomen tuum in numero ſanctorum, & juſtorum.* Judith c. 10. Sapientium eſt, cuilibet rei nomen dare, quod ſit velut naturæ, & perfectionum ſingularum compendium. Sed cum pleraque nomina, quæ imponuntur hominibus ſtatim a nativitate, ut plurimum, nullam habeant rationem eum eo, quod ſunt, vel futuri ſunt temporum decurſu; dicendum eſt, ſortem, aut vota, quæ pro illis fiunt, majorem ſibi vendicare partem, quam humana prudentia, quæ futura nequit proſpicere. Hinc factum, quod licet hiſtoria Sancta, & profana ſuppeditent in nobis magnum utriuſque ſexus mortalium numerum, qui nominum ſuorum auguria impleverunt, toto cælo plures ſint, qui moribus actionibuſque ſuis mentiri ſunt, quod nomen pollicebatur. Quod tamen non prohibuit quominus S. Joannes Chryſoſtomus dixerit, nomina magnum aliquod portendentia eſſe oneroſa, gerentibus enim illa neceſſitatem imponunt eorum nitorem præclaris actionibus, & iis reſpondendi, quæ ſignificant. Mirum igitur non videbitur vobis, ut S. Claræ facturus encomium hoc petam ea nominis ejuſdem ſignificatione; namque juxta fidem Hiſtoricorum vitæ ipſius, Dei Filius, qui eſt increata Sapientia, revelavit matri filiam hanc utero geſtanti futurum, ut pareret lucem, quæ mundum claritate erat repletura; & ideo illam Claram nuncupatam fuiſſe, quæ digniſſime nominis omen explevit.

1. Quia illuſtrata fuit cæleſtibus luminibus, & ſublimioris ſapientiæ claritate, quæ effecit ut omnem contemneret fallacem mundanæ ſapientiæ lucem, amplexa Crucem, & Evangelica in regulari ſtatu conſilia.

2. Quia mox mundum illuſtravit nitore ſuarum virtutum, admirabilibus operibus ſuis, ingenti numero Sanctarum Virginum, quæ illius regimini ſeſe ſubjecerunt, & modo nitent tanquam totidem ſydera in cælo: *Qui ad juſtitiam erudierint multos, fulgebunt ſicut ſtellæ in perpetuas æternitates.*

V. *Prudentes Virgines ornaverunt lampades ſuas, & exierunt obviam ſponſo.* Matth. 25. Hoc æquiſſimum eſſet argumentum, ad colligendam totam Sanctæ Claræ vitam: oſtendere

1. Fidelitatem, qua vocationis ſuæ gratiæ reſpondit, ut occurreret cæleſti Sponſo. Cum enim Deus uſus fuerit S. Franciſci opera, ad ſuadendum huic Sanctæ vitæ genus perfectiſſimum, & ſæculi placitis maxime oppoſitum, quæ illæ ſequuntur virgines, quas Spiritus Sanctus fatuas appellat; illa haud hæſitanter ſecuta eſt arctam viam, quæ ducit ad Deum; ſuperavit omnes obices, qui adverſabantur, & victoriam retulit de omnibus propinquorum ſuorum conatibus non ſecus ac de artibus omnibus, quibus uſi ſunt, ut illam ab incepto deterrerent.

2. Ejus fortitudinem, & conſtantiam in obeundis muneribus ſtatus ſui, & obſervanda ad apicem regula, quam Sanctus illius moderator conſtituit in Ordine ſuo per Inſtitutum ab exemplari omnibus numeris abſolutiſſimo.

3. Gratias, & benedictiones, quas Deus in hunc Ordinem effudit, qui obſervavit, & obſervat adhuc tanta fidelitate, & conſtantia quidquid in Dei ſervitute, religioſaque vita eſt perfectiſſimum.

P A R A G R A P H U S II.

Fontes unde licet haurire copiam ad propoſita argumenta pertractanda, & Auctores, qui de illis agunt.

Scriptores vitæ S. Claræ.

IN Chronicis Ordinis S. Franciſci, legitur vita, virtutes, actiones, miracula Sanctæ Claræ, fuſiori ſtylo, ut inde copia deeſſe nequeat ad Panegyricum exornandum.

Vvadingus in Annalibus Fratrum Minorum eamdem refert vitam; & quidquid ad inſignem hanc Virginem pertinet.

Ribadeneira in flore vitarum Sanctorum ad duodecimam Auguſti diem.

Hermant in Hiſtoria inſtitutionis Ordinum Regularium; *cap.* 36.

P. Croiſet in Aſceticis Exercitationibus pro duodecima Auguſti die, habet compendium vitæ ejuſdem in Panegyrici forma.

P. Novet in vita Jeſu Chriſti in Sanctis ſuis ad duodecimam Auguſti diem, habet meditationem unius argumenti, ubi celebrat præcipuas Sanctæ hujus virtutes, & gratias, quas accepit a Deo.

Biroat Tomo 3. Panegyricorum ſuorum.

P. Texier in Panegyricis Tomo 2.

Concionatores.

In elogiis hiſtoricis Sanctorum unum adeſt hujus argumenti.

P. le Jeune ex Oratorio, Tomo 5. Sermonum.

P A R A G R A P H U S III.

Loci, Exempla, Figuræ, & Applicationes Biblicæ huic argumento.

Loci,

E*Go autem mendicus ſum, & pauper, Dominus ſollicitus eſt mei.* Pſalm. 37.

Omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit. Matth. 19.

Exiſtimo omnia detrimentum eſſe propter eminentem ſcientiam Jeſu Chriſti Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciam. Philipp. 3.

Si commortui ſumus cum Chriſto, convivemus cum illo; & ſi ſuſtinebimus, & conregnabimus. 2. ad Tim. 2.

Mihi autem abſit gloriari niſi in cruce Domini noſtri J. C. per quem mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo. Ad Galat. 6.

Qui autem Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis ſuis. Ibidem.

Hoc ſcientes, quia vetus homo noſter ſimul crucifixus eſt, ut deſtruatur corpus peccati, & ultra non ſerviamus peccato. Ad Rom 6.

Semper mortificationem Jeſu in corpore noſtro circumferentes, ut & vita Jeſu manifeſtetur in corporibus noſtris. 2. Corinth. 4.

Quam pulcra eſt caſta generatio cum claritate. Sap. 4.

Clara eſt, & quæ nunquam marceſcit ſapientia. Sap. 6.

Sapiens eſt anima ſua ſapiens. Eccli. 37.

Hæc eſt virgo ſapiens, & una de numero prudentum. In Offic. SS. Virginum.

Confortatum eſt cor tuum eo quod caſtitatem amaveris: ideo benedicta eris in æternum. Jud. 15.

Prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis. Pſal. 20.

Obſecro vos per miſericordiam Dei, ut exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viventem &c. Rom. 12.

Exempla, & Figuræ Biblicæ &c.

Palma figura eſt S. Claræ, & Ordinis ejus.

SCriptura Juſtum comparat Palmæ, quæ arbuſtum eſt gracile, repens, non admodum ſpecioſum, cujus cortex aſperum eſt, & quidquid extrinſecus apparet nihil habet jucunditatis, neque præbet indicium utilitatis deinceps inde colligendæ. Sed prout arbor hæc attollitur ſeſe extendit, roboratur ramorum ſuorum magnitudine, lætitiam intuentibus affert; fructus ejus hominum cibus eſt & quidquid ex arbore proficiſcitur ſummam affert utilitatem. Hæc eximia eſt ſimilitudo, quam cujuslibet juſti peculiariter tribuit Scriptura; ſed hæc præſtantiſſima eſt imago S. Claræ, & Ordinis ejus. Quin enim immoremur expendendis omnibus rebus, quibus hæc inſtitui poteſt comparatio, duo tantum noſtro ſufficiunt argumento. Primum hoc eſt, quod in Palma duo veluti ſexus diſtinguuntur; quorum uterque creſcit alter ad alterius invicem umbram, & quorum fecunditas ex mutua veluti affinitate pendet. Quis autem non videt hujus arboris cum S. Clara, Sanctoque Franciſco, in eorum Inſtitutis ſimilitudinem, quorum unum ab altero ducit originem, progreſſum, & perfectionem? Quis neſcit alterum ab altero ſuſtineri? Videlicet S. Claræ inſtitutum omni virtutum genere florere, quatenus rationem habet, & ſimilitudinem cum Sancti Franciſci Inſtituto. Hæ duæ Palmæ ſunt, quæ ſeſe mutuo reſpiciunt, ſuſtinent, & augmentum, atque fecunditatem ſpiritualem inveniunt, in ea ratione, quæ inter utramque intercedit. Ratio altera, quam duo iſti Ordines habent cum hac arbore, hæc eſt, quod, uti diximus, palma cum e terra prodit, aſperum habet corticem, nihil intuentibus affert jucunditatis, & nihil habet, unde quis ſpem valeat concipere illius utilitatis, quam eſt allatura, ex qua quis non videt tanquam in tabula auſteritatem Ordinis, quem S. Clara inſtituit ſecundum alterius exemplar a Sancto Franciſco inſtituti? Extremæ quidem ſpecies rudes ſunt & aſperæ, jejunia, vigiliæ, cilicia, paupertas, mendicitas hactenus inaudita; ſed prout hæ palmæ attolluntur, admiramur earum magnitudinem, & ſpeciem, vim, ac potiſſimum ubertatem; quoniam innumerabilis ferme Virginum, & genere, & virtutibus illuſtrium multitudo omnibus mundi illecebris nuncium mittunt, ut Ordinem hunc amplectantur & ſequantur exemplum Sanctæ Claræ, ut cum voluptate & gaudio veſcantur fructibus, quos felix hæc parit arbor: *Aſcendam in palmam, & apprehendam fructus ejus.* (*Cantic.* 7.)

S. Clara comparatur myſticæ figuræ, quam affert Ezechiel Propheta.

Si temporum ordo ſervaretur, nonne crederemus alium videre Ezechielem in Sanctæ Claræ perſona? Prophetæ huic dixit olim Deus: Fili hominis in medio domus exaſperantis habitas: fac tibi vaſa tranſmigrationis. Perfode tibi parietem, & egredieris per eum: faciem tuam velabis, & non videbis terram: quia portentum dedi te domui Iſrael. Deus hoc ipſum conſilium tradit Sanctæ Claræ per Sanctum Franciſcum

ciſcum Aſſiſinatem illius moderatorem. Ibi Deus Prophetæ illi præcepit, ut ſibi faceret vaſa tranſmigrationis, efficitque ut hac ſarcina onuſtus ab omni populo videretur: Hic Franciſcus Virgini adoleſcentulæ auctor eſt, ut ſollemni quodam die, quo cœtus hominum in Eccleſia ſunt frequentiores cum mundo muliebri, omnique mundanæ vanitatis ſupellectili Templum ingrederetur. Ibi Propheta Dei parens imperio ſub veſperum domus ſuæ parietem perfodit, & per hiatum a ſe factum egreditur: hic Sancta Virgo ſuos deſerit conſanguineos, & quin per conſuetam egrediatur januam, per aliam jam obſtructam viam ſibi facit. Ibi Propheta ne terram videat velo tegit faciem ſuam, & officioſos conciſcitur humeros, a quibus elatus fuit: hic Sancta noſtra ſacro obnubitur velo, & officioſam reperit Religioſarum virginum copiam, quæ cereum manu præferentes illam excipiunt, ac tanquam portentum domus Iſrael admirantur: ſed hoc portentum longe majorem ciet admirationem, cum attendimus, illud ſecutas fuiſſe complures Virgines, quæ ſeſe devoverunt Deo, ut illa, mundo abrenuntiantes, & contemnentes ea, quæ in mundo illecebris plena ſunt, & ad ſallendum aptiſſima.

[S. Clara fortitudine ſuperavit mulieres omnes veteris Teſtamenti.]

Admirabilis ſane eſt dexteritas, & fortitudo Jahel, quæ ſoporem immiſit in Siſaram hoſtium imperatorem, eique vitam abſtulit. Nec minorem laudem meretur Sancta, & invicta Judith vidua, quæ clade Holophernis ducis Nabuchodonoſor in hujus exercitum confuſionem, atque terrorem injecit. Neque negandæ ſunt laudes generoſæ illi mulieri, quæ videns Abimelech ad turris oſtium advenientem, tegula in caput ejus demiſſa interemit, hoſtemque conjecit in fugam. Propheta quoque Eliſæus celebrandus eſt, quod cæcitate percuſſit milites Regum Syriæ, eoſque a Samaria coegit recedere; ſed majori admiratione dignum eſt eximium Sanctæ Claræ Virginis factum. Sancta hæc Virgo ex diuturna convaleſcens infirmitate, adhuc imbecillis viribus, ubi audiit Saracenos adventaſſe, ut in Aſceterium impetum facerent, de cubili ad domus januam deferri ſe juſſit, atque ſacra Pyxide manibus arrepta, Salvatori, qui ibi latebat, ea dixit, quæ olim alia in occaſione dixerat David: Ne tradas beſtiis animas confitentes tibi: Exurge, Domine, & judica cauſſam tuam. Sanctæ hujus Virginis confidentia vi inviſibili barbaros in fugam dedit, & hic Angelus carne amictus id obtinuit quod Spiritualis illa mens fecerat in ipſis mundi primordiis, extrudens peccatorem Adam de terreſtri Paradiſo, cujus aditus illi fuerat interdictus.

[Novi fœderis arca in S. Claræ manibus longe admirabiliores parit effectus quam Arca veteris Teſtamenti.]

Arca quam Sancta noſtra cepit, ut ſeſe barbaris objiceret, non fuit illa quidem veteris Teſtamenti; neque illi pugnandum fuit cum imbelli Idolo Dagon, & cum populo Accaron; ſed cum immani Saracenorum copia longe magis crudelium, quam vetus ille populus cultor idoli. Clangor tubarum, qui ſuperbæ Jericuntis muros evertit, nimis imbecillis fuiſſet ad ſuperandas innumerabiles copias, quæ domum Sanctæ Claræ oppugnarunt. Itaque illa manibus arripuit ſuis Arcam novi fœderis; neque rata eſt ſe repellere poſſe barbaros niſi ſecum haberet Deum exercituum. Neque in irritum ceſſit illius confidentia, & Dominus ille, coram quo fortiſſima quæque infirma ſunt, effecit, ut dicto citius evaneſceret hæc effrænis multitudo ſceleratorum, qui in antecesſum ſibi victoriam pollicebantur de imbecillitate Sanctarum Virginum, quæ ad Dei ſui præſidium confugerant, tanquam aſylum tutiſſimum, ac invium hominum furori, & impietati. Hi non ſunt illi adoleſcentes, qui cæcitate percuſſerunt turbam Sodomitarum, quibus major cæcitas erat, & qui inauditæ libidini ſuæ ſatisfacere conabantur: Sed ſupremus Angelorum, hominumque Dominus eſt, qui diſſipat, confundit, evertit milites crudeles, & impudicos, qui non patitur, ut Virginum ſibi dicatarum puritati labes ulla inferatur.

[Perfecta ſimilitudo S. Claræ cum S. Franciſco.]

Sicuti audito nomine S. Franciſci Aſſiſinatis oculis noſtris ſeſe offert Evangelium in compendium redactum in ejus perſona, vita, & regula: Evangelica paupertas, perfecta rerum omnium abdicatio, vita mortificationum, & cruciatuum, amor abjectionum, & humiliationum, verbo, characteres mitiſſimi imaginis Jeſu Chriſti exhibentur tanquam ſpectaculum omnibus hominibus, & ut ita dicam, in meliorem proferuntur lucem, ad illiciendos Orbis Chriſtiani oculos ſeſe in mentibus noſtris imprimentes: hoc ipſum dicere poſſumus de illuſtri Virgine Sancta Clara. Sanctus ille Patriarcha, in Eccleſia celeberrimus, mihi ſimilis videtur innocenti victimæ, quæ clavis affixa Cruci Salvatoris per unionem perfectam recepit impreſſionem omnium lineamentorum, quæ in hoc illum efficiunt Filio Dei ſimilem. Ut autem nobis conſtet de perfecta ſimilitudine incomparabilis Claræ cum hoc Seraphim incarnato, ſatis eſt, ut attentius illam inſpiciamus. Neque opus eſt, ut utrumque conferamus, et mentem meam vobis explicem, & oculis veſtris tales exhibeam, alioquin oporteret utriuſque ſimul elogium vobis proponere. In hoc igitur immorabor, ut vobis oſtendam, eximias utriuſque virtutes eaſdem fuiſſe; præcipuum S. Claræ, non ſecus ac Sancti Franciſci conſilium fuiſſe ſeſe Salvatoris exemplo conformare, ac in ſe ipſis quantum fieri poſſet ad vivum Jeſu Chriſti Crucifixi imaginem exhibere. Eorum mentes, ſenſus, annihilatio, ſolitudinis amor, mortificationes, & cruces adeo perfectam habuere ſimilitudinem, ac tantam conformitatem, ut ſi Patriarcha Franciſcus ſimillima fuit imago Filii Dei crucifixi; S. Clara Virgo imago abſolutiſſima fuerit, & Patris ſui S. Franciſci, & Salvatoris ejuſdem.

Applicationes quarumdam Scripturæ locorum huic argumento.

[S. Clara perfecte in ſemet expreſſit eminentiores S. Franciſci virtutes.]

Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti. Ad Phil. 3. Ita hortabatur Apoſtolus illos, quos Evangelio pepererat, ut ſuarum virtutum fierent imitatores, quemadmodum ipſe Dei filium imitabatur; verbis his ſignificans, exempla, quæ nimis fulgida videri poterant in Salvatoris perſona, fieri poſſe, ut in ipſo conſpecta facilius homines imitarentur. Ita Patriarchæ Regularium propoſiti ſunt Regularibus in exemplum, qui peculiari neceſſitate mores ſuos formare tenentur ſecundum Patrum ſuorum normam. Tales erant, quos S. Franciſcus habebat ſermones ad fratres ſuos, ſed quos fideliter exercuit præſtantiſſima ejus imitatrix S. Clara, quæ abſolutiſsime in ipſa expreſsit omnia magni hujus Patriarchæ lineamenta. Nonne diceres, actiones, oris habitum, motuſque omnes Sancti illius Viri de Patre in Filiam migraſſe? Videt S. Franciſcum non ſolum omnibus in occaſionibus humilitati ſtudere, verum etiam ſeſe nequiſsimum peccatorum omnium, ac noviſſimum appellare; atque humilitatem ſuam in nomen uſque ſuum extendere, abrenuntiando omnibus qualitatibus, quæ illi gloriam parere poſſunt. Ne reſpiciamus ultra magnum hunc S. Virum in ſe ipſo, ſed in eximia ejus filia; ibi omnia videbimus Patris veſtigia. Hæc illius virtutes ad unguem eſt imitata, hæ in illius corde ſunt, ut ſe ipſam deſpiciat, in manibus, et Sororibus omnibus ſerviat. Imitatur Sanctum hunc in verbis ſe ipſam contemnens; renuit Abbatiſſæ titulum, adeo ſancta pertinacia, ut opus fuerit S. Franciſci juſſu, nolente ipſa hunc excipere titulum auctoritatis, niſi ex cauſſa obedientiæ. Deprehendit illa in S. Franciſco, in peculiari vita ejus, & Ordinis regula paupertatem, quæ miraculum ſapit; hanc eamdem paupertatem expreſſit in ſuo Inſtituto tanto cum rigore, ut Summus Pontifex arbitratus hoc vitæ genus ferendum non eſſe, voti diſpenſationem eidem exhibeat, quin tamen eadem ipſa ullo in ſenſu uti voluerit.

Multæ filiæ congregaverunt divitias; tu ſupergreſſa es univerſas. Prov. 3. Profecto S. Claræ nimiæ non tribuuntur laudes, ſi illa plures virgines ſupergreſſa dicatur. Cum enim hinc quidem Jeſus Chriſtus doceat multas eſſe manſiones in domo Patris Cæleſtis, hoc manſionum diſcrimen non niſi ex meritorum diſcrimine proficiſcitur; inde vero cum inveniantur virtutes aliis virtutibus palam præſtantiores, ita ut juſtitiæ ordo minime lædatur, ſi illæ præferantur. Hoc non eſt S. Claram cum aliarum detrimento laudare, cum dicimus hanc ſuperaſſe quamplurimas Virgines, quæ multas divitias congregaverunt. Etenim Sanctæ hujus virtutes adeo excelluere, ut Virginem hanc præ ceteris attollant, ſociiſque ſuis merito præferant: *Multæ filiæ congregaverunt divitias, tu ſupergreſſa es univerſas.* Nulla igitur hic inſtituitur odioſa comparatio neque per imprudentem zelum, neque per pietatem præoccupatam, S. Claræ meritum ita ſuperius eſt, ut ſufficiat illam ex nomine appellare, ut vobis ingens virtutis illius præbeatur conceptus. Illa a teneris unguiculis Evangelicam perfectionem amplexata eſt: Cogitate illam vel in magno hoc paupertatis amore, vel in hac orationis ſublimitate, vel in hoc voluntario ſacrificio, quod offert Deo puritatis corporis ſui, videbitis illam per rarentes, & minime communes vias ad ſanctitatis apicem perveniſſe. *Multæ filiæ &c. Confiteor tibi, Domine Deus, Rex cæli, & terræ, quia abſcondiſti hæc a ſapientibus, & revelaſti ea parvulis.* Matt. 11.

[Cognitiones ſublimes S. Claræ mundi ſapientibus negatæ.]

Magno eſſe præditum ingenio eſt, illud in maximis tantum rebus occupare; e contra autem mediocri, illud in mediocribus tantum objectis exercere. Hæc deplorabilis eſt ſors omnium ſæculi prudentum, qui præſentibus tantum inhærent: felix autem animarum, quæ ſeſe Deo devoverunt ſors eſt, de Deo uno occupari. Magnum igitur erat S. Claræ ingenium cognitionum, & luminum magnitudine divinitus illuſtratum. Verum eſt ſimplicitatem fuiſſe hujus Virginis Chriſtianæ partem, illam Dei tantum voluntatem didiciſſe, ut eam ſequeretur; illam crediſiſſe, ſatis eſſe ut ſibi humilis eſſet, & docilis; illam ſeſe inter cancellos audiendi, non autem erudiendi; obediendi, non autem jubendi continuiſſe: & profecto per hanc ipſam ſimplicitatem, atque humilitatem profundam pervenit ad ſublimes cognitiones myſteriorum, quæ in chriſtiana religione ſunt maxima caligine involuta. Hæc illa myſteria ſunt, quæ Deus parvulis revelavit, quæ abſcondit ſapientibus mundi, & quæ ſimplicibus communicavit. *Confiteor tibi, Pater, Rex Cæli, & terræ, quia abſcondiſti hæc a ſapientibus, & revelaſti ea parvulis.*

[S. Clara non ſecus atque Eccleſia fuit ſimul mater & virgo.]

Quam pulcra eſt caſta generatio cum claritate! Sap. 4. Quam ſpecioſa eſt in generatione ſua! & quot claritates oboriuntur in filiorum ejus nativitate! Hæ ſunt prærogativæ maternitatis Eccleſiæ, cujus fecunditas in filiorum ſuorum generatione eo admirabilior eſt, quod imago eſt matrum omnium, & non ceſſat virginem eſſe, licet ſit omnium fidelium mater. Duplicem hanc prærogativam virginitatis, & fecunditatis inſtauravit Deus in S. Clara per Ordinis ejuſdem inſtitutionem. Quænam miracula operatus eſt Deus, ut Eccleſiam fidelium matrem conſtitueret? Fecunditatem ejus eduxit ex qualitatibus prorſus oppoſitis, & quæ illam vel prohibere poterant, vel tollere: *Virgo eſt caſtitate, mater eſt prole,* S. Ambroſius ait. Et ſane quid magis oppoſitum maternitati, quam virginitas? Tamen utroque hoc titulo decoratur Eccleſia: virgo eſt morum puritate, mater eſt generatione filiorum, quos

Salvatori ſponſo ſuo parit. S. Clara tamquam Inſtitutrix Sanctimonialium Sancti Franciſci mundum illuſtravit ſanctitate multitudinis innumerabilis Virginum, quæ floruerunt in Ordine ſuo, & quarum auſteritas vitæ, arcta paupertas, exacta obſervantia, morum integritas jure nobis injicit ſtuporem, efficitque, ut cum admiratione dicamus: *Quam pulcra eſt caſta generatio cum claritate! Immortalis eſt enim memoria illius & apud Deum nota eſt, & apud homines.*

Quomodo... S. Clara ... benedictionibus dulcedinis?

Prævenisti eam in benedictionibus dulcedinis. Pſ. 20. Duo benedictionum Dei genera, quæ Spiritus Sanctus in Scripturis appellat modo benedictiones dulcedinis, modo benedictiones fecunditatis, ſunt inſtar remunerationum, quas in hoc etiam mundo concedit Deus delectis quibuſdam hominibus, quos vult ad eminentem perfectionis gradum attollere. Benedictiones dulcedinis, quæ in ipſa licet vitæ auſteritate, ac plerorumque mortalium perſecutione tribuunt tantum lætitiæ, & conſolationis, quantum illis eſt mortificationis, & doloris. Benedictiones fecunditatis, quæ in ipſo etiam virginitatis voto illis conferunt tot, vel etiam plures ſpirituales filios, quam quot ex ſancto, ac felici conjugio quilibet ſperare poteſt. Illuſtrem S. Claram e Deo abunde utroque hoc conſolationis genere cumulatam videmus; etenim licet illa admirabilibus mortificationibus affligeret corpus ſuum, licet aſſiduis ſe ipſam vigiliis torqueret, tot tantiſque benedictionibus dulcedinis eam cumulavit, ut cruces, laboreſque ſui illi ſuaves forent, ac jucundi: & licet virginitatis votum, a teneris uſque annis emiſiſſet, quod ad illius tantum perſonam referri videbatur; eam tanta fecunditatis gratia replevit, ut multitudo filiarum ejus, & numero, & fulgore cæli ſyderibus poſſit comparari.

S. Clara fuit ex numero virginum prudentum.

Ornaverunt lampades ſuas, & exierunt obviam ſponſo. Matth. 25. S. Clara fuit ex numero Virginum prudentum, quæ cum paratas haberent lampades ſuas, obviam proceſſerunt Sponſo; Semper vigilans, ſemper ad illum expectandum intenta, manibus ſuis lucernam geſtabat illi occurſura, & fuſura ex primis, quæ illum agnoſcerent, ſociiſque indigitarent. Dederat Deus Sanctæ huic ſpiritum cæleſtibus intentum, ac terrenis rebus expeditum. Ornaverat illam ſolido judicio, quod rerum ſpecies, & imagines minime fallerent, neque ſibi fucum fieri ſineret vel oris habitu ad virtutem compoſito, neque affectata eloquentia; quæ ut plurimum ſunt excidio incertis, nutantibuſque animabus. Secernebat illa palam Angelum lucis ab Angelo tenebrarum. Cor illi rectum erat, minime par, ut ſe alio quocumque objecto allici pateretur, quam eo, quod profecto erat amabile; & animus, quem nihil poterat deterrere, cum de gloria Dei, & ſalute proximi ageretur. Cum illi perſuaſum eſſet, Dei cognitionem veram eſſe ad Sanctum amorem viam, exſpiavit quidquid terrenum, aut pingue huic in ſenſibus ineſſe poterat, ut ad ſublimem illum perfectionis gradum aſſurgeret, ubi fidelis anima non alia videtur ali eſca, niſi amore perfectiſſimo.

Non judicavi me ſcire aliquid inter vos, niſi Jeſum Chriſtum, & hunc Crucifixum. 1. ad Cor. 2. S. Clara a S. Franciſco edocta, qui non aliud ſcire cupiebat quam J. C. crucifixum, in eximii hujus Præceptoris ſchola didicit, omnem ſcientiam ad ſacrum Crucis myſterium referre. Itaque ad Crucifixi pedes de Religionis officiis ſeſe erudiebat. Ibi contemplans Incarnationis Myſterium ſeſe cum Jeſu Chriſto annihilabat. Ad Crucifixi pedes in illius miſericordia ſperare, juſtitiam ejus metuere, benefacta cognoſcere, novaſque gratias petere docebatur, ut ſemper magis magiſque in ſancto ejuſdem amore ſeſe confirmaret. Cum Sancta hæc ſeſe penitus exinaniret coram Salvatore, qui ſuprema Caritas eſt, inde incenſa egrediebatur, ſemper inſtaurans deſiderium ſemet Jeſu Chriſto perfecte conformem reddendi. Salvator autem in Sanctæ hujus corde altas, vividaſque pepetit impreſſiones; & illa omnes didicit Crucis dimenſiones, altitudinem, & profunditatem, latitudinem, & extenſionem illius. Ardore tanto Jeſu Chriſti paupertatem amavit, quanto alii theſauros; & magnum ſe lucrum facturam cenſuit, omnia bona relinquere, ut Evangelicam hanc ſibi compararet Margaritam, quæ in æternum divitem facit eum, qui illius pretium agnoſcit, & nihil intentatum relinquit, ut illam poſſideat.

Profunda S. Claræ humilitas nomen ſemper gratias illi promeruit.

Deus humilibus dat gratiam. 1. Petri 5. Non ita facile verbis complecti poſſumus quantum S. Claræ ſua profuerit humilitas, ut proficeret in cognitione, & amore Dei; cum jam illi perſuaſum eſſet, Sanctum Spiritum uberiores ſuas gratias effundere habita ratione humilitatis eorum, qui eminentem virtutem hanc profitentur. Non credebat illa Cæleſtes gratias, quibus effuſius in dies ſingulos cumulabatur, eſſe virtutis ſuæ remunerationem; immo credebat potius hoc eſſe infirmitatis ſuæ argumentum; quaſi cognoviſſet Deus, illam hujuſmodi ſubſidiis indigere ut in officio ſeſe contineret. Si Deus illam ad orationis, atque extaſium ſublimitatem attollis; fatetur perfectionem nequaquam ſitam eſſe in hujuſmodi favoribus, neque in cognitionibus minime vulgaribus; ſed in perfecta divinæ voluntati ſubmiſſione, in jugi obedientia præceptis illius, in profundiſſima humilitate. Procul abhorrens ab animabus quas ſecreta vanitas inflat, quæ pietatem ſuam inſignire quærunt; quæ quidquid imaginantur, veritates exiſtimant ſibi præ omnibus divinitus revelatas; abhorrens ab earum conſuetudine, quæ oſtentare cupiunt, ſe divinis favoribus cumulari, quæ pietatem in negotium vertunt, & artem, quo facile ſibi ad victum neceſſaria valeant comparare, in qua non ſecus ac in aliis ut omnia bene vertant adnitendum eſt; anima hæc magnæ ſubtili hoc veneno ſe inficii paſſa non eſt. Nihil adeo expavit, quam ne fieret ſæculo ſuo ſpectaculum; ſumma pollebat induſtria in malis ſuis aperiendis, & ſingularibus, quibus a Deo afficiebatur, gratiis celandis. Mirum ergo eſſe non debet, ſi placeret Deo, Sanctam hanc incomparabilibus, ſemperque recentibus donis cumulare, quandoquidem ille ſe familiarius humilibus communicare oblectatus.

Amor, quo S. Clara auſteritates amplectebatur ſecreta eſt mollitiei noſtræ exprobratio.

Mortificationem Jeſu Chriſti in corpore noſtro circumferentes. Ad Cor. 2. Mortificationes e Chriſtianorum vita nequeunt ſeparari. Dei Filius omnes ad pœnitentiam vocat, & ignorat illos, qui non ſemper circumferent in corporibus ſuis pœnitentiæ ejuſdem argumenta. Munus hoc S. Clara ad perfectionis apicem adimplevit, immodicæ quippe illius mortificationes non minus admirabiles ſunt, quam ſumma ejus paupertas. Hæc incomparabilis Virgo pro lectulo nudam habuit humum. Miſcebat cum lacrimis panem ſuum juxta Regii Pſaltis verba: *Cinerem tamquam panem manducabam; & potum meum cum fletu miſcebam*, (Pſ. 101.) Ejus jejunia potius erant conſueta refectio, cum parum cibi, ad eam ſuſtentandam ſufficeret. Nonne ſuperiori opus erat imperio, ut jugem auſteritatum ſuarum exceſſum remitteret? Semper violentis afflictata malis ad annos viginti, & ſemper recentes ſitiens tribulationes; ſemper infirmitatibus obruta, per exinanitionem corporis attriti, & effœti vigiliis, abſtinentiis, eliiſque auſteritatibus, quas in ſemet exercebat, & ſemper ſuper ſuas infirmitates ſe attollens, ex quibus ipſa vim, animumque hauriebat, dicens cum S. Paulo, *cum infirmor, tunc potens ſum*; neque alia de re gloriabatur, niſi quod circumferret ſigna vulnerum Salvatoris. *Semper mortificationem Jeſu Chriſti in corpore circumferentes.* Verum quomodonam conciliari poteſt oraculum illud, quod in nobis jugem expedit pœnitentiam, & magnæ Sanctæ hujus exemplum cum adeo ſollicita perquiſitione commodorum vitæ præſentis, omnium voluptatum, & vanitatum ſæculi? cum hac exquiſita in conviviis mollitie, cum hac in morbis impatientia? cum hac jugi cura ſatisfaciendi appetitibus, ſtudiis, craſſioribuſque cupiditatibus noſtris? cum tanto earum rerum odio, quæ minimum nobis incommodare poſſunt? cum diſpenſationibus, quas extorquemus a Superioribus, ne noſmet abſtineamus? cum hoc futili, ac fictitio timore officiendi valetudini noſtræ? Quomodo conciliari poteſt vita adeo damnabilis cum vita Sanctæ, cujus hodie laudes celebramus? Sed quomodo illam cum eodem conciliabitis Evangelio, quo jubemur *Mortificationem Jeſu Chriſti in corpore circumferre.*

Proprius S. Claræ character eſt amor Crucis.

Mihi autem abſit gloriari niſi in cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti. Ad Gal. 6. In S. Claræ elogio iiſdem uti poſſumus verbis quæ Gentium Apoſtolus dicebat fidelibus quos per Evangelii prædicationem J. C. pepererat: *Mihi autem abſit gloriari, niſi in Cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti.* Certum eſt enim, ſi propius ad examen revocare volueritis, quinam extiterit Sanctæ Claræ ſpiritus, invenietis cor illius ita Jeſu Chriſti amore percitum, ut ſtudium Crucis ſibi tamquam jugem occupationem aſſumpſerit. Hinc illa omnes tanquam ex uberi fonte virtutes hauſit; & hic character eſt plerarumque Virginum, quæ religioſos ordines inſtituerunt. Si S. Scholaſticæ ſpiritus eſt ſpiritus ſolitudinis; ſi ſpiritus S. Thereſiæ ſpiritus eſt orationis, & aſſiduæ unionis cum Deo; Si ſpiritus S. Urſulæ ſpiritus eſt Caritatis erga proximum; ſi ſpiritus S. Catherinæ Senenſis ſpiritus eſt zeli pro ſalute animarum; dicere poſſumus S. Claram, cum animata fuerit ſpiritu Crucis, meliorem præ ceteris partem obtinuiſſe; quoniam in hac ſchola guſtavit ſolitudinem, ac receſſum, in quo Jeſus Chriſtus erat in Cruce a Patre etiam derelictus. Ibi perpetuo adhæſit Salvatori prolixa cruciatuum ejus meditatione. Ibi didicit quo amore diligendus ſit proximus, quem Jeſus Chriſtus tanta dilectione fuerat proſecutus. Ibi denique concepit ardentiſſimum ſalutis animarum votum, quæ toto Dei hominis facti ſanguine redemptæ fuerunt.

Duos habemus teſtes prorſus oppoſitos; ſed utrumque irreprehenſibile mortificationum S. Claræ, alterum Crucis inimicum S. Franciſcum, & Satanam.

Obſecro vos per Miſericordiam Dei, ut exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viventem. Ad Rom. 12. Arduum eſſet oſtendere modum, quo incomparabilis S. Clara corpus ſuum mortificabat; quippe ita latebat in ſolitudine, ac mundo erat ignota, ut non niſi conjectando quidquam afferre poſſemus. Sed ecce duo teſtes authentici, atque irreprehenſibiles, qui certiſſima nobis præbent argumenta. Prior erit Seraphicus S. Franciſcus, qui videns ſæviſſimas auſteritates, quibus Sancta noſtra corpus ſuum torquebat, juſſit illam nonnihil de earum violentia remittere. Num dicetis fidei conſonum non eſſe, quod S. Claræ auſteritates modum exceſſerint; quandoquidem magnus ille Sanctus vir Crucis, pœnitentiæ, & auſteritatum omnium amantiſſimus, illas laxandas eſſe cenſuit? Quid magnus hic Sanctus, qui nihil niſi Cruces optabat, qui ab ipſius Dei manu, tanquam incomparabile beneficium, ſacra illius ſtigmata acceperat, & qui omne bonum ſuum in mortificationibus conſtituebat, immodicas Sanctæ Virginis noſtræ mortificationes putat? Dicendum eſt igitur, illas modum exceſſiſſe. Alterum teſtimonium, de quo minus adhuc dubitandum eſt, quam de illo Sancti Patriarchæ crucis amantiſſimi a Crucis inimiciſſimo proficiſcitur, ipſo dæmone. Subdolus hic ſpiritus, ſemperque nocendo, ac vorando paratus, in Angelum lucis perſonatus, verum ob longe alium finem ſeſe obtulit

tulit die quadam Sanctæ, cujus nimias auſteritates redarguit, ſiſque modum adhibere juſſit. Cur, inquit verſutiſſimus, cur tot effundis lacrimas; Periculum ſubis oculorum aciem amittendi, ut deinceps minime valeas recitare officium, quod teneris, & præeſſe Aſceterio tuo, in præſentiarum magis, quam ante opera tua indigenti. Alia quælibet virgo minus caſtera, & magis delicata, vel cui erga crucem minus amoris ineſſet, nonne ſimulata inimici communis caritate fuiſſet decepta? Facili negotio tentationem hanc monitum interpretari potuiſſet; idque eo magis, quia veritati, rationi, rectiſque boni ſenſus regulis conforme videbatur. Proculdubio, ut oculis parceret, abſtinendum erat a lacrimis. Verum ad hæc quid Sancta Virgo? Cognoſcens monitum hoc ab inimico communi proficiſci, dixit illi; malo equidem oculorum jacturam facere quam vel unam lacrimulam imminuere ex iis, quas Salvatoris mei caritati debeo. Sicuti oculos uni illi ſervo; ita libenter eorum jacturam patiar; & fortaſſe oculis ejus jucundior ero, cum propter illius amorem cæca fuero, & cor meum non ultra ſenſuum exteriorum motibus avocatum, totum omnino ſuo amori adhærebit.

PARAGRAPHUS IV.

Sanctorum Patrum, aliorumque loci, qui ad hoc pertinere poſſunt argumentum.

QUæ vitam Angelorum elegiſti, & in eorum choris annumeraris, ita puritatem ſerva, ut numquam deſcendas ad vitam carnis. S. Greg. Naz. Orat. 8.

Felix conſcientia, & beata virginitas, in cujus corde nullus alterius amor, quam Chriſti invenitur. S. Hieron. Epiſt. ad Pab.

Caſtus ille eſt, qui amorem amore excludit, ignemque igne Sancti ſpiritus extinxit. Aug. ſermon. de Tempore.

Quod futuri ſumus jam vos eſſe cœpiſtis (virgines) vos Reſurrectionis gloriam in hoc ſæculo jam tenetis, per ſæculum ſine ſæculi contagione tranſitis, cum caſtæ perſeveratis, ac Virgines, Angelis Dei eſtis æquales. S. Cypr. de habit. Virginum.

Quis humano ingenio poſſet comprehendere eam virtutem, quam nec natura ſuis legibus incluſit? aut quis naturali voce complecti, quod ſupra uſum naturæ ſit? De cœlo acceſſivit, quod imitaretur in terris. S. Ambroſ. lib. 1. de Virg.

Unde tibi hic titulus immortalis gloriæ, ut ejus poſſis eſſe ſponſa, in quem deſiderant Angeli proſpicere? S. Bernardus.

Fecunda humilitas parturit. Salvianus.

Virgo eſt caſtitate, mater eſt &c. S. Ambroſius.

Paupertatem Dei Filius concupiſcens deſcendit e Cœlo, ut eam ſibi eligat, & nobis ſua quoque æſtimatione faciat pretioſam. S. Bernard. in Vig. Nativ.

Hoc eſt opus noſtrum in hac vita, actiones carnis ſpiritu mortificare quotidie, affligere, minuere, frænare, interimere, hæc eſt actio noſtra, hæc eſt militia noſtra. S. Climacus ſermone 13. de verbis Domini.

Beatus, qui poſt illa non abiit, quæ poſſeſſa onerant, amata inquinant, amiſſa cruciant, an non potius cum honore ea ſperneres, quæ cum dolore perdis? S. Bernardus Epiſtola 10.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia depromi valeat in hoc argumento.

S. Clara, uti S. Franciſcus amat ſolitudinem, tenebras, humilitatem.

UT ſciamus quinam extiterit magni, & Seraphici S. Franciſci Spiritus, videamus quanam in re potiſſimum eniteſcit. Proprius Sanctitatis ejus character fuit integra oppoſitio ſpiritui mundi hujus, fuit ſummus amor humilitatis, irreconciliabilis horror mundanæ gloriæ, fuga honoris, & famæ, in qua mundi ſectatores felicitatis ſuæ apicem conſtituunt; fuit amor ſolitudinis, paupertatis, contemptus, humiliationum, & Crucis. Verum ne obſtupeſcite; S. enim Patriarcha ſpiritum habebat ſpiritui hujus mundi prorſus oppoſitum; & hunc eumdem ipſe dilectiſſimæ filiæ S. Claræ inſpiravit. Sanctæ hujus Virginis cor iiſdem ferme ſenſibus percitum erat ac Patris ejus; nonniſi contemptibus fruebatur, paſcebatur humiliationibus, & quamvis nomen ſuum nomen eſſet lucis, caligine tantum, tenebriſque gaudebat, quia ſecundum Apoſtoli verbum, vitam abſconditam in Jeſu Chriſto Crucifixo ducere ſtatuerat. *Vita noſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo.*

Fideles eſſe debemus vocationi noſtræ & S. Claram imitari.

Quod arbori radix eſt, quod nautis acus magnetica, quod ædificio fundamentum, id vocatio eſt ei, quam amplectimur vitæ rationi: Sine radice arbor numquam ferret fructus, qui matureſcerent; ſine acu magnetica navis fluctibus agitata nonniſi ſumma cum difficultate per ignotas vias perveniret in portum, quem petit; & ſi fundamentum ruinam faceret, quomodonam ſuperpoſitum ædificium diutius ſubſiſteret? Dei igitur eſt vocare, noſtrum eſt vocantem ſequi. Dei eſt eum nobis indigitare ſtatum vitæ ubi nos ſibi deſervire cupit; noſtrum eſt cum humilitate, celerique obedientia ſtatum eumdem amplecti. Sed quidquid adnitamur, numquam hoc efficiemus eodem zelo, eadem pietate, promptitudine, alacritate, fidelitate, qua S. Clara. Itaque eam nobis proponere debemus tamquam Virginem, quam Deus ad altiorem perfectionis gradum præ aliis attollere cupiens, deduxit per vias perfectiſſimas.

De paupertate S. Claræ.

Paupertas Evangelica virtus eſt, quæ omnes decet ſtatus, ſed modo procul alio. Illi, qui in ſæculo vivunt, tenentur animum a terræ bonis abſtrahere, & divitiarum congerendarum cupiditatem moderari. Ita Apoſtolus Chriſtianos alloquens, non autem Regulares ait: illos, qui poſſident bona, animo ita affectos eſſe oportere, quaſi illa non poſſiderent. Hæc Evangelica paupertas jubet, fidelem ea omnia amovere, quæ vanitatem ſapiunt, & chriſtianam modeſtiam lædunt: utpote contraria promiſſionibus, quibus in Baptiſmo recepit, ſe pompis hujus ſæculi abrenuntiaturum; illum jubet bona ſua in rectum convertere, abuſum reparare, & ea prævertere pericula, quibus nos objiciunt. Sed quod ad religioſam pertinet paupertatem nemo unus ignorat, hanc in eo poſitam eſſe, ut omnino bonis mundi hujus, quæcumque tandem illa ſint, nuncius mittatur, ut nihil tanquam proprium habeatur; ut de re nulla diſponatur; & quin iſtic immorer in ea quæſtione inter Theologos ſæpius agitata; utrum S. Franciſci Ordo melius, quam reliqui extremam hanc obſervent paupertatem; non vereor aſſerere, illuſtrem S. Claram, Ordinemque illius, non minimum Eccleſiæ decus ſemper ſervaſſe, & in præſentiarum adhuc ſervare in ſublimi perfectionis gradu hanc Evangelicam paupertatem.

De S. Claræ obedientia.

Non deſunt animæ puſillæ ac infirmæ, quæ putant, niſi plurimas exercuerint auſteritates, futurum ut aliquando poſſit Deus illis exprobrare, opera earum nequaquam eſſe plena, & nihil eas feciſſe, quod ipſi eſſe poſſit acceptum. Sed ne animum deſpondeatis, fideles animæ; multum operamini, ſi obeditis. Satis frequens his error percrebuit, Deo placere id quod magis nitet, & magis laudatur. Maxima enim perfectio eſt deliteſcere, & ſeſe intra officii ſui cancellos continere. Hoc late perſuaſum erat Virgini, cujus encomium celebramus: Hæc ſemper ad ſummum perfectionis apicem evadere adniſa eſt, cumque illi perſuaſum eſſet, in via hac nitorem non longe abeſſe a periculo, ſemper & in omnibus Patri ſuo S. Franciſco paruit, & ſublimem hanc obedientiæ virtutem ita exercuit, ut tunc etiam cum imperare poſſet, quatenus Superior, & Abbatiſſa, credidit ſe nihil boni, vel perfecti facere poſſe, niſi ab hoc Sancto Patriarcha cepiſſet & conſilium & imperium.

Quam devotionis ſpeciem S. Clara filias docuerit.

Si qui ſunt, qui inſpirare velint devotionis præcepta, hi nonniſi ea, quæ ſunt auſteriſſima proponunt. Simul exhibenda eſt & ſuavitas, quæ auſteritatem comitatur, & gaudium rectæ conſcientiæ, pax cordis Deo adhærentis, felicitas ejus, qui in ſemet perfectum habet imperium. Cum igitur aliquem ad pie vivendi genus conaris illicere, hoc primum præceptum tradendum eſt; oſtendendam illi eſſe illuſionem terrenorum bonorum; hæc inania eſſe, ac ſuperficialia, eaque nullo pacto poſſe noſtris deſideriis ſatisfacere. Hoc pacto leni, & ad animos conciliandos apto, S. Clara tot ſanctas animas ad Dei cultum perduxit. Tantum aberat, quod illis exhiberet devotionem ſub ſpecie auſteritatis, & aſperitatis; ut licet illis oſtenderet, quam arduum, ac difficile ſit a terræ bonis animum divellere, & infringere vincula, per quæ mundo inhæremus; tamen non celaverit illas ſuavitates, ac delicias, quibus perfruuntur animæ generoſæ, quæ poſtquam ſtrenue primos ſuperarunt obices, ut mundo vale dicerent extremum, certæ conſilii Deum ſequuntur, & uni illi adhærent. Hac igitur S. Claræ indulgentia illectæ fuerunt tot nobiles virgines, ut illius ſequerentur exemplum, ac ſeſe illi ſubjicerent.

Superioris qualitas Sanctis fuit ſemper onoroſa, præſertim vero S. Claræ.

Sancti ſemper veriti ſunt, ne animabus regendis præficerentur; ac ſemper Superioris dignitatem, ubi hæc ſibi deferri velle intelligebant, ſpectarunt tamquam graviſſimam ſervitutem ſibi obeundam. Honores profecto ſunt onera; longe majorem ſpiritus ſubmiſſionem inquirunt in iis, qui eos ſuſtinent, quam in iis, qui eorum regimini ſubjiciuntur; & Superior, qui munere ſuo cupit defungi, paret potius, quam imperet. Variæ eorum qui ſubſunt, affectiones, varia ſtudia, temperamenta, infirmitates, quæ ab homine ſeparari minime poſſunt; inconſtantia, quæ ejuſdem pars eſt & quæ illum diutius in ſtatu ſuo permanere non ſinit, cogunt Superiorem, ut quodcumque formæ genus induat. Sanctæ Claræ omnino perſuaſum erat munus hoc ſibi fore onoroſum; & humilitas ejus, qua ſe ipſam intuebatur tamquam ſororum noviſſimam, efficiebat, ut Abbatiſſæ dignitas illi nequaquam eſſet ferenda. Mirum in modum ſe exercuit, ut hoc ſe munere abdicaret, atque ſe illi obeundo nequaquam parem oſtenderet. Sed maluit Sanctus Franciſcus Sororum omnium rationibus aures adhibere, quam illius, & licet invitam in Superioris officio confirmavit.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis, recentibuſque Concionatoribus loci hujus argumenti.

Ortus, educatio, & virtutes S. Claræ, antequam religionem ingrederetur.

NOn deſunt certi teſtes, Sanctæ Claræ Matrem dum ventrem ferret, Deoque commendaret pignus, quod ſinu gerebat, vocem audiviſſe, ſibi nunciantem, ſe pariturum lumen, quod terram univerſam illuſtraret: ex quo factum eſt, ut pia mater filiæ Claræ nomen imponeret. Eventus quam primum probavit vaticinium. Hæc puella ab ipſis incunabulis Salvatoris gratia præventa ſtatim ſpecimen dedit, ex eo quod in ultima erat pueritia, & quid aliquando eſſet futura. Nullus umquam fuit minus puer. Pietas ejus rationem prævertit; oratio erat illi loco omnium ſolatiorum; numquam in

cubiculo inventa eſt, niſi flexis genibus, & deficiente corolla depræcatoria, lapillis aliquot utebatur ad numerandas Roſarii preces. Summa illius erga Reginam virginum pietas, extremum illi inſpiravit amorem puritatis. Virtus hæc partem characteris ejus conſtituit. Caritas ejus præſertim erga pauperes ſæpe cauſa erat, ut licet adhuc infans pauperibus ſemper majorem erogaret partem eorum omnium, quæ ſibi dabantur. Pietate ejus cum ætate creſcente ſimul etiam mundi horror creſcebat. Ludi, ornatus, ſolatia puerorum ſæculi ſemper ab illius guſto abhorruerunt. Omnes ejus affectiones, ac voluptates ſolitudinem quærebant; cumque teneretur ornata incedere, ſicut nobiles decet puellas, cincinni, ornamenta, totuſque mundus muliebris erat illi quædam ſupplicii ſpecies, & non dubie liquebat, has nugas illi negotium faceſſere. Cum inter pares ætate, atque conditione, reliquis oris elegantia, an nitore præſtaret, præſtitit multo magis nativa modeſtia. Hanc libenter piæ adoleſcentulæ ſibi imitandam proponebant, ſæculi vero mulieres tanquam virtutis prodigium admirabantur. Tunc pluribus incipiebat uti mortificationibus; ſæpe ſub ſericis pretioſiſque indumentis aſperum geſtabat cilicium; & licet mater virtute prædita tantam pietatem conſpiciens obſtupeſceret, inceſſanter tamen de auſteritatum exceſſu conquerebatur. Profecto Sancta virgo corpori ſuo excruciando unice erat intenta ea ætate quæ nonniſi voluptatem, ac mollitiem ſuadet. Jejunium, orationem, & aſperrima mortificationes delicias putabat. *P. Croiſet in Aſceticis.*

Vocatio S. Claræ ad ſtatum Religioſum.

Salvator, qui ſibi in Sponſam Sanctam Claram delegerat, uberrimis eam gratiis cumulavit, & ab infantia ſuſcitavit illi amorem ſolitudinis, ac ſtatus Religioſi, tenerum illi infudit affectum erga paupertatem, puritatem, humilitatem, caritatem, ornavitque eam omnibus ſupernaturalibus donis, quæ hunc decent ſtatum. Ex eo tempore cœpit impenſius Orationi vacare, paſſionis meditari Myſteria; cumque eſſet amore Jeſu Chriſti præventa, ardentiſſimum inde hauſit crucis, & mortificationis amorem. Ubi ætate provectior fuit, Virginitatis votum emiſit, & religioſum habitum de S. Franciſci manu recepit, qui eidem comas præſecuit, eamque deduxit in quoddam Sanctimonialium S. Benedicti Aſceterium, quæ aliquando pretioſi hujus theſauri ſequeſtres extiterunt; donec victa conſanguineorum ſuorum, qui illius conſilio obluctabantur pertinacia, vendidit omnia bona ſua, illa in pauperes diſtributura, & cum ſorore ſua receſſit in ſolitudinem, ubi eminentis ſanctitatis jecit fundamenta. *P. Nouet.*

A Mundo receditur, et Religionis habitum recepit a Sancto Franciſco.

Pertractis tandem vinculis, quæ videbantur non ita facile diſſolvenda, illuſtris Clara cum in ſolitudinem quamdam conceſſiſſet, vivere incepit Jeſu Chriſto, & Jeſu Chriſto crucifixo: ita ut dicere poſſet cum Apoſtolo: *Mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo.* (*Ad Gal. 6.*) Fuit ſane pulcherrimum, Deoque jucundiſſimum ſpectaculum, intueri Sanctam noſtram adeo tenera ætate, adeo inſignem de Mundo victoriam referentem. Incomparabilis hæc Virgo ignitis Seraphici S. Franciſci dictis, multoque magis exemplis ejuſdem adducta, cui iſ antea eſſum cor, ac deſideria ſibi divinitus immiſſa aperuerat, nocte ex patria effugit domo, & ſe confert ad S. Mariæ de Portiuncula, ubi S. Franciſcus omnibus Fratribus ſuis comitantibus ſ. cemque manu præferentibus occurrit illi, eamque excipit tanquam de ſæculo triumphatricem, eamque uſque ad altaris pedes adducit. Quam magnificum ſpectaculum Dei, & Angelorum oculis intueri adoleſcentulam ex una inter ampliſſimas Aſſiſii familias ſæculi pompis nuncium mittentem, ut ſacco per Sanctum Franciſcum oblato induatur, & permittentem, ut ſibi comæ abſcindantur; ut omnino ſe devoveat, & conſecret uni Deo, tanquam innocentem victimam illius gloriæ immolandam! Sed his majora præſtitit illuſtris Virgo aliquanto poſt, cum jam omnes conſanguineorum ſuorum objces ſuperavit, ſe ſe inter quatuor parietes clauſit, in paupere Domo prope Sancti Damiani Templum, propter ſuam a Mundo fugam celebris facta. Hic ſapiens, ac prudens Virgo dies, noctesque traducit in inſtruenda lampade ſua, in exornanda anima, omnibuſque virtutibus locupletanda. Hic ſequitur Agnum ſine macula, quocumque vadit, videlicet Salvatorem ſuum ſubſequitur, per imitationem, & praxim eximiorum præceptorum, quæ dedit mundo; certa ſemet cultui illius penitus devovendi. *P. Texier.*

Egreſſio S. Claræ de Mundo, primique ejuſdem greſſus in Religionem triumphi ſpeciem referebant, neque ſine ſecreto numinis conſilio factum eſt, quod die eadem, quam conſecrat Eccleſia triumphali ingreſſui Salvatoris in Jeruſalem, noſtra Virgo divinitus afflata inter clauſtra fuerit ingreſſa. O magne Antiſtes, qui mane illi palmam dediſti ad eam in ſupplicatione deferendam, nſciebas adhuc quænam eſſent Domini de eadem conſilia: Oculis tuis viſa eſt iis compta ornamentis quæ ætatem, genuſque ſuum decebant; ſed neſciebas illam veſpere ejuſdem diei omnem muliebrem cultum eſſe relicturam ad oſtentandum majori in luce contemptum inanium harum pomparum, & vanitatum ſæculi. Hæc Sponſa erat Domini Nuptiali veſte amicta, ut illam ad Jeſu Chriſti pedes abjiceret, non ſecus ac ejuſdem Diſcipuli. Hæc ſancta erat, & ſine labe victima, quam in Sacrificium præparabas, & quæ corona redimita erat quin intelligeres, antequam immolaretur: victima meriti ſingularis; victima Deo acceptiſſima; victima, in qua ille ſibi complacebat; victima, quæ eo ipſo die ad ſacrificii locum properabat! victima denique, quæ feſtinans ſequi vocem vocantis non trepido quidem pede incedebat, ſed ea conſtantia, qua decet illam, quæ Jeſum Chriſtum quocumque ierit comitatura, ut ille per triumphum ſeſe morti præparabat. *Elogio hiſtorica.*

Magna ſapientia, qua præſertim Sancta Clara Mundum relinquens, ejuſque pretioſa ſurripuit ſpolia.

Magna S. Claræ ſapientia in hoc potiſſimum enituit, quod non ſolum per lumina, quæ illi Deus communicabat, diſſipavit tenebras ſæculi, fraudes, ac verſutias ad illas evitandas cognovit; verum etiam mundo pretioſiſſima quælibet ſpolia ſurripiens feſellit deceptorem mortalium, ejuſque bona contemnens palam per apertam Evangelicæ paupertatis profeſſionem nuncium miſit omnibus commodis, quæ ille ipſi offerre poterat propter amorem Domini. Enituit quoque hujus Virginis ſapientia, quod nondum voti compos effecta ob eam victoriam, quam per ſe de Mundo retulerat; eidem ſurripit etiam id, quo nihil ſibi erat antiquius; ſororem videlicet ſuam, cui nomen Agnes, quæ Sanctæ noſtræ præclaris exemplis illecta, paullo poſt conſanguineis ſuis vale dixit extremum, ut in ſolitudinem ſorori conveniret. Sed magna S. Claræ exempla latius triumphum illius protulerunt. Quinque adoleſcentulæ ex ſpectatiſſimis provinciæ illius Domibus Sanctæ noſtræ virtutibus captæ, ratione pari patrias relinquere domos, & quidquid inde ſperare poterant; ut Claram ſequerentur, & cum ipſa ſe in eodem Cœnobio concluderent. Quinimmo vitæ ejuſdem Scriptores teſtatam reliquerunt, illuſtria ſublimis ejuſdem ſapientiæ exempla tantam in Aſſiſii civitate, adeoque vividam effeciſſe impreſſionem, ut Regularium Monaſterium videretur, cum nulli niſi de Deo ſermones ibi fierent, & omnes ſerio de ſalute ſua eſſent ſolliciti. *P. Texier.*

Hoc ipſum præſtat ſedulo deterrens Mundi illecebras, atque abnegans omnia.

Sancta Clara incomparabilem oſtendit ſapientiam in inſigni illa victoria, quam de ſæculo retulit ad exemplum ſapientum virginum primævæ Eccleſiæ, de quibus loquitur Tertullianus, quæ ad ſacrum velamen confugiebant, quod obtendebant oculis ſuis tanquam clypeum, ut ſeſe tuerentur adverſus periculoſas Mundi inſidias, quæ mentem noſtram perturbant, & corrumpunt cor pravis impreſſionibus, quas objecta diverſa in animo noſtro cient: *armatura capitis galea, & clypeus adverſus ictus tentationum.* (*Tertull. de vel. Virg.*) Ad harum Sanctarum Virginum exemplum Clara oculos ſuos ſepſit, ne videret omnia hæc fallacia bona, quæ illi mundus ad illam retinendam objiciebat. Tribus enitebat illa prærogativis ſibi quidem periculoſis, aliis vero periculoſiſſimis, & quæ aptiſſimæ erant ad eamdem in Mundo immorandam. Nobilis erat, dives erat, & procero corporis aſpectu; id genus mortalibus mundus exhibet, quidquid illecebrarum eſt, atque voluptatum. Millies beati, qui poſſunt effugere illuſiones, & illicia potentis illius ſeductoris! Quotuſquiſque id facere valeat? At Sancta Clara generoſum, atque conſtans iniit conſilium ut in hoc exiguo numero adſcriberetur, & ſub caligine veli ejus, quod de Sancti Franciſci manibus recepit, cognovit magnum illud diſcrimen, quod inter immenſas Salvatoris gratiæ divitias, ac fallaces mundi blanditias intercedit; poteratque cum una ex primis Virginibus, Martyribuſque clamare: *Regnum mundi, & omnem ornatum ſæculi contempſi propter amorem Domini mei Jeſu Chriſti, quem vidi, quem amavi.* (*In Vita S. Agnetis.*) Apage, hæc illicia doloſa, & inanes boni ſpecies; mera eſtis phantaſmata, quibus nihil ineſt ſolidi; & quæ nonnili in eorum imaginationem, quos fallitis, ſubſiſtunt. Eſtis ſomnia, & illuſiones, quæ nonniſi in vitiorum ſomno ſtertentes poteſtis decipere. Vale extremum, Munde verſute, ac mendax; Franciſcus te mihi cognoſcendum tradidit, idque ſatis, ſuperque eſt, ut tibi nomine meo internecinum bellum indicam. *Idem.*

S. Clara in ipſo ſui ſacrificii primordio fuit copioſis gratiis cumulata.

Ne credatis, Deum ſe paſſum eſſe vinci magno Sacrificio, quod obtulit illi Clara bonorum omnium, quæ poſſidere, atque ſperare poterat: nam licet proprie loquendo, nihil illi conferamus, quoniam omnia bona nobis ab illo procedunt; tamen magnifica illius liberalitas deficere ſibi videretur, niſi pro temporalibus beneficiis, quæ nobis integrum eſſe vult eidem offerre, ſupernaturalia dona rependeret. Quanam gratiarum affluentia Sanctam noſtram cumulavit ex eo temporis articulo, quo in Religionem ingreſſa eſt? Ibi recentem nacta eſt nativitatem; ejus profeſſio alter illi fuit baptiſmus; honorem aſſecuta eſt, ut adſcriberetur in numerum fideliſſimarum Salvatoris Sponſarum, quæ per vocationis ſuæ gratiam antonomaſtice appellantur populus electus; fuit ex numero Virginum Deo devotarum, quas S. Cyprianus pulcherrimum, puriſſimumque Eccleſiæ florem appellat. Dicere poterat oculos, omneſque ſenſus ſuos conſecrationis gratia ſanctificatos fuiſſe. Dicere poterat, cupiditatem, quæ vim, roburque animi affectionibus tribuit, caſtitatis gratia debilitatam, imminutamque fuiſſe; voluntatis inconſtantiam obedientiæ gratia roboratam, confirmatamque, mentemque ſuam ſtatus ſui magnitudinem, & ſanctitatem fuiſſe aſſecutam. Ex eo tempore cum Propheta exclamare poterat: Defecit anima mea, Domine, propter ineffabilem dulcedinem bonitatum tuarum. *Auctor recens.*

S. Claræ conſanguinei vim faciunt, ut illam a propoſito deterreant; ſed illius

Cum S. Clara ad aras pœnitentiæ tunica fuiſſet induta, abjecit mundum muliebrem ac ſeipſam incluſit ſacco fune alligato in propinqua domo; & S. Patriarcha illam poſtmodum tradidit in manibus Sanctimonialium Ordinis Sancti Benedicti, quæ illud Cœnobium tenebant. Hoc factum urbi univerſæ ſtuporem injecit: cum enim Virgo vix duodeviceſimum

vidi conſtantia ceſſant.

nondum ætatis annum attigiſſet, conſilium hoc traducebatur tamquam levitatis argumentum, & inconſideratæ effectus adoleſcentiæ. Ejus conſanguinei id iniquo tulerunt animo, ac cenſuerunt familiam ſuam inde affici contumelia. Nihil prætermiſſum fuit, ut Virgo ab incepto deterreretur, neque vi abſtinuerunt, ut ab aſylo abſtraheretur. Nihil tamen illam movere potuit; & Aram manu tenens, alteraque detonſas oſtendens comas: ſcitote, inquit, mihi non alium futurum eſſe ſponſum, neque aliam tunicam niſi pœnitentiæ. Adeo certa, & efficax reſponſio inimicos pacis ejuſdem coercuit, ſemovitque; S. Franciſcus tamen credidit illam in alio Ordinis ejuſdem Cœnobio tutiorem futuram. Fuga Agnetis ſororis Claram ſubſecuta fuit, quæ, ut ſuperius memoratum eſt, multo magis familiam irritavit. Quamobrem ejus Cognati numero duodeni ad Aſceterium acceſſere, ut vi facta illam ſurriperent; ubi poſtquam multa peperere mala, juniorem Agnetem de Claræ complexu convulſam abduxerunt. Veſtes illius abſciſſæ fuerunt; pedes ictibus præcedere conata fuit, & contumeliis laceſſita, cum interim elata voce profiteretur, ſe Religioſam eſſe velle. Cum S. Clara vi reſiſtere non valuiſſet, confugit ad Deum, & poſt brevem, ferventemque orationem, de Monaſterio egreſſa, & ſororem inſecuta, non ſine ingenti miraculo, cujus conſanguinei teſtes fuerunt, illam immotam reddidit. Fruſtra ad invitam trahendam quæruntur auxilia; ne de gradu quidem illam dimovere valuerunt. Quo miraculo deterriti raptores, cognoverunt non deeſſe apertam numinis voluntatem, & pudore ſuffuſi ob inutiles conatus, reliquerunt illam in manibus Sanctæ noſtræ, quæ tamquam trophæum in monaſterium revexit. Quod miraculum cum emanaſſet in vulgus, effecit, ut omnes ad ſu pœnitentia ducti redirent. Interim Sanctus Franciſcus cum S. Damiani Templum, quod ruinam minitabatur, reparari curaſſet, proximam illi domum coemit, quo duas ſorores adduxit, & fecit initium Ordinis Sanctimonialium S. Franciſci, quemadmodum non ita pridem poſuerat primordia Religioſorum prope Templum Deiparæ de Portiuncula. Talis fuit ortus illuſtris hujus Ordinis Virginum, qui eo tempore, quo chriſtianæ virtutes elanguerant, effecit, ut hæc pœnitentiæ, fervoris, innocentiæ, & ſanctitatis miracula refloreſcerent, quæ adhuc univerſus orbis miratur. *P. Croiſet in Aſceticis.*

Inſignis S. Claræ auſteritas.

Si omnimoda rerum omnium abrenuntiatio, qua Sancta hæc rebus omnibus hujus ſæculi nuncium miſerat, admirabilis extitit, vitæ illius auſteritas loco jugis miraculi haberi poterat. Nam præter praxim regulæ, quæ illi cum ſororibus communis erat, cujuſmodi ſunt, nudatis pedibus incedere, humi cubare, totum annum jejunare, & ſæpe in aqua tantum & pane, perpetuum ſervare ſilentium, neminem extra clauſtra degentem videre, & a nemine videri, alias etiam præter ordinem ſervabat, quas numerare, ac referre non licet, quin noſmet objiciamus periculo fidei amittendæ. Duo diverſa habebat cilicia, quibus alternis vicibus utebatur, alterum ex equinis crinibus contextum, quod fune adſtringebat, alterum e ſuillo corio, cujus ſetæ ad dimidium fere longitudinis detonſæ carnem veluti aculeis penetrabat, qui novum illi acerbiſſimi martyrii genus afferebant. Eccleſiaſtici carnis privii tempore arcto pane & aqua brevi vivebat, & a S. Martini die ad Domini nativitatem, eodem ritu jejunabat, immo plures hebdomadæ dies tranſigebat, quin ulla uteretur eſca. Plures annos non aliud ſtratum habuit, quam durum humum, neque cervical aliud niſi lignum; donec ad Epiſcopi Aſſiſinatis explicitum Imperium, jubente etiam S. Franciſco, aliquot ante obitum annos ſuper congeſtis paucis admodum paleis diſcubuit. *Idem.*

Extremus rigor, quo S. Clara ſervavit votum & præſertim paupertatē religioſam.

Cum S. Clara decreviſſet vota ſua ad unguem ſervare, nullum habuit antiquius ipſa paupertate. Gaudebat illa omnibus carere bonis, & ſolis fidelium eleemoſynis vivere. Spectaculum eſt admiratione dignum videre Sanctam hanc ad Summi Pontificis pedes proſtratam ab eo petere, ut oſtio Aſceterii ſui juberet hæc deſcribi verba: *Domus Paupertatis.* Quam jucundum eſt illam ſororibus ſuis dicentem audire; ſi velint domum ſuam ſubſiſtere, opus eſſe, ut paupertas ſit illius fundamentum. Quam ſuave ſpectaculum eſt videre gaudium, quo magna hæc anima cumulatur, cum illi omnia deſunt! Summus Pontifex exhibet illi a tam arcta paupertate diſpenſationem, & Sancta illi reſpondet, ſe malle a peccatis ſuis abſolutionem percipere, quam oblatam diſpenſationem. Senſus adeo ſublimes nonne ſunt admirabiles? *Elogia hiſtorica.*

Ejuſdem argumenti.

Cum S. Claræ penitus eſſet perſuaſum, amorem divitiarum fontem eſſe vitiorum omnium; ſanctam amavit paupertatem, tamquam virtutum omnium reginam, eamque tanta dilectione complexa eſt, quanta matrem ſuam: itaut poſtquam Deo obtuliſſet omnium bonorum ſuorum proprietatem non dubitaret, ſeſe totam illius cultui devovere, malletque ſe noviſſimam eſſe in domo Dei, quam habitare in locupletiſſimis divitum ſæculi Tabernaculis. Neque ſolum prorſus avulſit cor ſuum a temporalium bonorum amore, abrenuntiavit quoque deſideriis aliquid umquam poſſidendi; itaut ſimul fuerit pauper profeſſione, & affectu; & confidens in Dei providentia, cui cura eſt alendi volucres cœli, obtulit Deo ſuperfluum rerum earum, quarum uſus ipſi licebat. Pauper fuit in cubiculo, pauper in victu, pauper in veſtibus. Deo ſacrificavit non ſolum omne jus, ſpemque omnem, ſed ipſa etiam deſideria. In clauſtrum ingreſſa eſt, ut olim in mundum fuerat ingreſſa, æque pauper, ac cum ex utero matris egreſſa eſt, & audeo dicere adhuc pauperior; primæ enim huic nuditati ſuæ voluntatis addidit conſenſionem. Quam accepta eſt in oculis Dei ſancta paupertas! Quam felix eſt anima, quæ deſerit quidquid ſperare poteſt, & vendit univerſa quæ habet Evangelicam hanc Margaritam ſibi comparatura! *Ex ſolitudine Virginum, & Elogiis hiſtoricis.*

Amor puritatis in S. Clara.

Quamvis S. Clara ſemper virtutes omnes generatim coluerit, ſuper ceteras tamen coluit puritatem, quæ fuit cordis ejus deliciæ. Hanc dilexit tamquam virtutem, quæ majorem confert virginibus decorem, & quam Regina Virginum ſuper reliquas virtutes vehementius amavit. Amavit hanc tamquam ſexus ſui propriam; tamquam virtutem, quam ipſi etiam beati ſpiritus ſibi gloriæ vertunt; tamquam illum agrorum florem, & lilium convallium, cujus nomine haud dedignata eſt Canticorum ſponſa nuncupari, amavit illam tamquam prærogativam, quæ ſanctis virginibus præbet præ ceteris jus, ac privilegium ſequendi Agnum quocumque ierit, & dicere poſſumus hoc novum fuiſſe oblationis genus novumque ſacrificium ab amore, quo S. Clara cæleſtem ſponſum complectebatur, excogitatum. Quænam fuit illuſtri huic adoleſcentulæ gloria ſexu fragili, ac molli, eximia ſpecie, florenti adoleſcentia, quæ omnia huic virtuti periculoſa ſunt, in terra vixiſſe, ſicut Angeli vivunt in Cælo! Quæ merces illi ſperanda non eſt, eo quod ſemper fuerit profeſſa virtutem meris ſpiritibus, quam mortalibus aptiorem, & quod tot ſanctis animabus illam ſuaſerit, quot divinis ejuſdem exemplis illectæ par ſacrificium Cæleſti Sponſo obtulerunt. *Ex Solitudine Virginum.*

Numerus ingens nobilium, Principum, ac Reginarum quæ S. Claræ Ordinem ingreſſæ ſunt.

Ordo S. Claræ ubi a Summo Pontifice fuit confirmatus, ſumma lætitia affecta fuit Sancta inſtitutrix, videns exiguum ſororum numerum quam primum augeri. Mater ejus, & ſoror natu minima, quæ in Mundo permanſerant, inter illius filias adſcribi optaverunt. Duodecim virgines ſummo loco natæ recens inſtitutum amplexatæ ſunt, quod præter virtutum omnium praxim omnimodam paupertatem, ac auſteritatem profitebantur. Omnes hæ Religionis votum emiſerunt in manu S. Franciſci, & communi conſenſione ſibi in Abbatiſſam elegerunt Sanctam Noſtram, cujus humilitati cedendum fuit, ad S. Franciſci imperium, & voluntatem. Vix poſita fuere Sancti hujus Ordinis fundamenta, cum viſa ſunt confluere ex integerrimo nobilitatis flore multæ puellæ, Principes, atque etiam Reginæ, quæ purpuram ſceptrumque poſuere, ut humilem, pauperemque S. Franciſci habitum induerent, & hic ardor, ita ſe ſe effudit in omnes Chriſtiani orbis provincias, ut omnibus deinceps ſæculis viguerit, & adhuc vigeat hoc noſtro, licet corruptiſſimo. Quam admirabilis eſt caſta hæc Sanctarum Virginum turba propter virtutum ſuarum decus, atque nitorem! Immortalis eſt earum memoria, in honore apud Deum, & coram hominibus poſita. Earum exemplum potens eſt virtutis illecebra; & ſuavitas cæleſtium conſolationum, quas in ſolitudine guſtant, efficit, ut ſolitudinis ipſarum felicitati invideatur. Ibi caſtæ illæ Domini Sponſæ deliciis affluentes divinas illius perfectiones contemplantur; ibi de mundo, omnibuſque pompis ejus triumphant. In ſancto hoc receſſu præferentes paupertatem, humiliationem, & abjectionem ſæculi divitiis, atque honoribus, in anteceſſum perfruuntur gratiarum theſauris, quibus affluenter Divini Sponſi ſui magnificentia cumulantur. *Biroat, & Novet.*

Quomodo ſe gerebat S. Clara in munere Abbatiſſæ.

S. Clara ſuperioriſſæ munus ſibi commiſſum non reſpexit niſi tanquam novum humilitatis, paupertatis, mortificationis, fervoriſque præ ſororibus ſuis argumentum. Quippe non ſolum illis menſæ accumbentibus miniſtrabat, ſed in rebus omnibus ancillabatur, neque ſuperioritatis munere utebatur, niſi ut aliis facienda relinqueret, quæ minus incommoda & ardua viderentur, ipſa ſibi reſervans, quæ magis moleſta & abjecta erant, atque ad naturam avertendam aptiora. Exigebat ut ad apicem ſervaretur votum paupertatis, cumque permittere nollet, ut ſua Monaſteria quemcumque reditum poſſiderent, vetuit etiam ne magnificarent ſumptus in annonam comparandam, & unice a Fidelium Caritate penderent. Et palam factum eſt, Deo placere heroicum hunc paupertatis ſpiritum, ſtabilemque in divina providentia confidentiam? cum enim die quadam in tota domo unicus panis inveniretur, & prandii tempus inſtaret, præcepit, ut dimidiatus mitteretur ad Religioſos Monaſterio ſuo deſervientes, alterumque dimidium in quinquaginta partes ſingulas ſingulis monialibus quæ tunc aderant in Conventu divideretur; & panis divinitus ita multiplex factus eſt, ut ſororibus omnibus ſaturandis ſuffecerit. Pluribus etiam aliis miraculis oſtendit Deus, qua cura neceſſitatibus Sanctarum Virginum vigilaret, quæ jure ad aliquod temporis ſpatium vocatæ fuerunt, Sorores de Providentia. *P. Croiſet in Aſceticis.*

Deus illam auget dono orationis, & plures illi contulit gratias.

Auſteritates Sanctæ noſtræ profecto erant ſine modo, non erant tamen ſine ſolatio. Aucta enim cælitus ſublimi dono contemplationis, frequentibus fruebatur cum Deo converſationibus, per quæ guſtabat in terris ſpirituales delicias, quæ ſunt quædam veluti prægustatio cæleſtium gaudiorum. Oratio ejus ſemper æque fervens erat, & quamdam extaſis ſpeciem referebat, ex qua egrediebatur divino amore prorſus ſuccenſa. Verba ejus erant ignita, ea unctione delibuta, qua omnium animos ſibi conciliabat. Jeſu Chriſti amaſia, Vivo ego, ajebat illa centies in ſingulos dies: vivo ego jam non ego, vivit autem in me Chriſtus, cujus indigna ancilla ſum. Contempla-

templationi vero ita erat dedita, ut nullum haberet ſtatutum orandi tempus; quippe omni tempore orabat, & ad unguem ſervabat illud S. Pauli præceptum, inceſſanter orandi. Videlicet cor ejus ſemper intentum erat Deo: & ingruentia negotia, curæ, quæ illi neceſſario ſubeundæ erant pro aſceterio ſuo, illam diſtrahere non poterant, cum dicere quodammodo poſſet cum Sponſa Canticorum: *Ego dormio, & cor meum vigilat. Ex P. Croiſet, & codice MS.*

Magna S. Claræ potentia, & confidentia in Deo.

Si Deus umquam miraculoſos oſtendit effectus ſuæ erga S. Claram dilectionis, quorum orbis univerſus fuit teſtis; hoc certe accidit eo tempore, quo Imperator Fridericus II. cum Sanctæ Sedi bellum indixiſſet, Eccleſiaſticum ſtatum late depopulabatur conductitiis uſus copiis Saracenorum. Aſſiſium obſidebatur, & ſicuti Sanctæ noſtræ monaſterium mœnibus urbis erat conterminum, barbari ſe inveniſſe rati quomodo ſuam explerent & avaritiam, & libidinem, domum circum undique obſederunt, admotiſque ſcalis in ſummum cacumen evaſerunt, & jamjam ſanctæ illi communitati vim inferre meditabantur. Quis fando aſſequi poſſet Sanctarum Virginum terrorem? in anteceſſum ſemianimes ruebant, pugionem ſibi jugulo infigi credentes. Quid autem Clara tanto hoc in rerum diſcrimine? Ejus confidentia facta eſt ardentior, & animoſior, & licet ægrotaret, ſe ſe ferri juſſit ad domus oſtium, ibique proſtrata coram Sancta Pixide, quam illuc ſibi juſſerat afferri, Salvatori dixit, Ne tradas Domine beſtiis animas confitentium tibi, neque obliviſcaris pauperum in uno te confidentium. Ferunt tunc auditam vocem fuiſſe Sanctæ Virgini reſpondentem, ne metueret, quippe domui illi nulla inferenda erat injuria. Illud certe conſtat, rapaces lupos illos, qui in murorum faſtigium evaſerant, & ad devorandum erant parati, repente deturbatos in præceps lapſos fuiſſe, & fuga inani terrore correptos ſuæ incolumitati conſuluiſſe, neque tutos fuiſſe, ſe in tuto eſſe niſi cum tandem ad exercitum in caſtra pervenerunt. *Auctor Recent.*

Extrema S. Claræ ſenſus, & mors.

S. Clara poſt tot curas, vigilias, labores, & mortificationes, cum corpus ejus attritum, effœtumque eſſet, denique cedere debuit infirmitatibus, quibus erat obruta, & ad mortis lectulum deducta fuit. Cum illius Confeſſarius illam ad patientiam cohortaretur, & ſermonem illi haberet de bonis virtutis hujus. Heu! dixit illa: poſtquam Deus dignatus eſt, ut memet illi totam conſecrarem, nullus dolor mihi moleſtus fuit, nulla pœnitentia difficilis, nulla infirmitas inſuavis. Heu, pater mi, addidit, quam ſuave eſt pro Jeſu Chriſto pati! Summus Pontifex Innoc. IV. qui tunc temporis Lugdunum propter Eccleſiæ negotia venerat, ubi audiit Claram in extremis laborantem, eam convenire voluit antequam Romam reverteretur; pervenitque eo cum Sancta ſacris jam refecta erat myſteriis. Aſceterium ingreſſus eſt cum quatuor Cardinalium comitatu; cumque illi deoſculandam porrexiſſet manum, pedem quoque illius Clara voluit deoſculari, cujus humilitati ſatisfaciendum fuit. Mox illa petiit omnium peccatorum ſuorum abſolutionem, lacrimis effuſis ſe inſignem exiſtimare peccatricem oſtendens, quapropter a Pontifice Apoſtolicam recepit benedictionem, & plenariam Indulgentiam, qua ſe indigere illa credidit; quamvis Sanctus Pater illi glorioſum hoc perhibuerit teſtimonium, mundum jacturam facere unius ex præcipuis Sanctis Virginibus, quæ vixerunt in Eccleſia. Neque fuit hæc viſitatio magnificentiſſima, quæ illi contigerit; hiſtorici quippe teſtantur, illam dignatam fuiſſe aſpectu Salvatoris ipſius, ejuſque Matris Sanctiſſimæ, qui ſtipati erant ingenti Virginum choro illam ad Agni nuptias invitantium. Viſa eſt S. Clara hanc celebrem viſitationem præſtolari, ut ex hac vita diſcederet; repente enim facta virium acceſſione hortata eſt animam ſuam, ne quid in eo terribili tranſitu pertimeſceret, & mox violento divini amoris acceſſu correpta Creatori ſuo ſpiritum reddidit.

Ad rumorem obitus Sanctæ noſtræ tota civitas ad Monaſterium cucurrit. Ipſe Pontifex ſummus, qui jam ſeceſſerat, reverſus eſt, ut una cum Cardinalibus illi parentaret. Cum autem Sancti Franciſci Fratres Officium Defunctorum canere exorſi eſſent præſente Sanctæ Virginis corpore, illos interpellavit, dixitque potius Sanctarum Virginum officium eſſe celebrandum; ſed Cardinalis quidam illum monuit, in re tanti momenti nihil eſſe feſtinandum, & licet omnia adeſſent, eaque non dubia Sanctitatis argumenta in Virgine tot, tantiſque virtutibus prædita, ſemper tamen juridicas habendas eſſe quæſtiones in hujuſmodi occaſionibus conſuetas, & de Miraculorum veritate inquirendum antequam illi Sanctorum honores decernerentur. Cardinalis idem mox funebrem illius Orationem habuit, & Sanctum corpus in triumphi morem elatum fuit in templum, ubi jacebant exuviæ Sancti Franciſci, quia minus hoſtium populationibus patebat. Ingens inſignium miraculorum numerus tumulum ejus inſignivit, & Cardinalis Oſtienſis ad S. Petri Sedem ſublatus, ſub nomine Alexandri IV. illius celebravit Apotheoſim biennio poſt obitum ea ſollemnitate, quæ in hujuſmodi occaſionibus haberi conſuevit. *P. Croiſet.*

Quomodo Sanctimoniales S. Claræ debeant hujus virtutes imitari, & exemplo ſequi?

Quid mihi reliquum eſt, animæ Sanctæ, ac Religioſæ, niſi ut cum oculis veſtris objecerim hæc præſtantiſſima, & locupletiſſima exemplaria Franciſcum Aſſiſinatem, & Claram, vos invicem ad impenſius meditanda eorum lineamenta cohorter, qui vobis adeo felicem nativitatem præbuerunt? *Attendite ad Abraham, patrem veſtrum, & ad Saram quæ peperit vos.* Ita enim appellari poteſt Franciſcus ab Aſſiſio æque fidelis vocationi ſuæ ac olim Abraham omnium Fidelium parens; Ita S. Clara æque docilis ſupernis afflatibus, ac olim Sara digna illa mater, cujus vitæ ſanctitatem, timidumque obſequium omnes Chriſtianas mulieres imitari S. Petrus jubet. Filiæ Sanctorum eſtis; gratia eadem, quæ illos Jeſu Chriſto peperit, vobis quoque conceſſa eſt; idem ſanctitatis ſpiritus vos egit, eadem ſpes vocationis vos fulcit, eadem ſolitudo vos tenet, eadem vota vos urgent, eadem exercitia vos ſanctificant, eadem merces vos manet. Suſtinete ergo, Virgines ornatiſſimæ, ut paullo fuſius vobis ſtatus veſtri memorem officia, dicamque illuſtrem Sanctam hanc vobis communicaſſe tres qualitates, quibus inclaruit. Eſtis S. Franciſci filiæ, Jeſu Chriſto Sponſæ, S. Claræ moniales, ſoboles, poſteritas. Hinc primum tamquam S. Franciſci filiæ illius ſpiritum fovere debetis, ſpiritum contemptus Mundi, vanitatum, atque pomparum illius. Mundum reliquiſtis, cum regularem ſtatum amplexæ eſtis, illi vale æternum dixiſtis, cum in Clauſtrum eſtis ingreſſæ, nullum ergo locum in cordibus, aut in cogitationibus veſtris, mundus inveniat. Vobis cum Seraphico Patre veſtro dicendum eſt; nullum jam ultra Patrem in terris habeo; omnis ſpes mea eſt in Cælo. Secundo, eſtis Sponſæ Salvatoris; huic corde veſtra dediſtis, voſmet penitus illi devoviſtis, ergo omnibus Mundi neceſſitudinibus abrenuntiaſtis, voſmet divino illius amori victimas obtuliſtis; igitur vobis nuntius mittendus eſt omnibus vanitatibus, ut cum S. Clara comitemini Salvatorem hunc ad Calvarium, & efficiamini paſſionum ejus conſortes; qua in re Sancta hæc maxime enituit; Admiramini illam ſi vobis lubet in raptibus, & extaſibus, quæ illi adeo familiares extiterunt; admiramini faciem ejus coruſcantem radiis, ubi ab Oratione diſcedit; admiramini illam non vulgari gratia ſuffultam ad denos dies, quin aliqua reficiatur eſca; admiramini illam cum Sanctum Eucharitiæ Sacramentum dextera tenens terrorem incuſſit Barbaris, eoſque in fugam convertit; verum enim vero optandum vobis non eſt in omnibus hiſce mirabilibus illam imitari; ſed in ea parte quam illa ſibi delegit in paſſionibus Salvatoris, qui fuit illi ſanguinum ſponſus, non petens e Deo aliam gratiam, niſi crucis ſuæ incrementum. In hoc vobis pro viribus eſt imitanda, ſi vultis, ut illa, fieri ſimiles Salvatori, quem vobis in Sponſum delegiſtis. Tertio eſtis Moniales S. Claræ, progenies, ac poſteritas eius. Vobis igitur eſſe debet zelus ardens alios quoque ad Sanctitatem perducendi pietate, & exemplo, quod præbebitis aliis. Hoc pacto cum ſpiritus ipſius hereditatem adeptæ, regulamque ejus amplexæ fueritis, veſtrum erit efficere, ut illius ſanctitas per Sanctitatem veſtram innoteſcat, & ut ex eximiis filiorum virtutibus arguatur meritum, & præſtantia matris, & jure dici queat: *Quam pulcra eſt caſta generatio cum claritate!* Quanto ſplendore refulget caſta hæc familia in Mundo, & quanta ejus futura eſt in Cælo gloria! *Ex variis Auctoribus.*

PRO

PRO SANCTI ROCCHI PANEGYRICO.

MONITUM.

*D*VÆ *me impulerint cauſſæ, ut hoc argumentum aliis pluribus præferrem, quæ fortaſſe uberiorem mihi ſegetem ſuppeditaſſent, & latiorem Concionatoribus campum aperuiſſent Panegyricum exornandi: Quarum altera eſt, cum fieri minime poſſit, ut pro ſingulis Sanctis amplam dicendi ſupellectilem inveniamus, & memet intra hos coarctaverim cancellos, ut de iis tantum loquar, de quibus vulgo, & in pluribus locis Panegyricæ Orationes habentur: ſecundum ordinem, quem mihi metipſi conſtitui, S. Rocchus mihi viſus eſt unus ex notioribus, & de quo ſermo frequentius habeatur, propter multitudinem Templorum, quæ in ejus honorem dedicata ſunt, & ſodalitatum, ſeu confraternitatum, quæ ſub ejus nomine ſe ſe devovent proximis inſerviendis, cum lues, & contagioſi morbi graſſantur.*

Ratio altera eſt, quod Magnus iſte Sanctus, cujus vitæ, & peculiaris character fuit aſſidua caritas inſerviendi pauperibus, & ægrotantibus in noſocomiis, locum præbet Miniſtris Evangelicis hortandi auditores ſuos ad imitandum exemplum illius, cujus elogium recolunt in eadem caritatis exercitatione, inviſendo xenodochia, & reficiendo eleemoſynis ſuis vel alia qualibet ratione hos pauperes derelictos iis in locis, ubi plerumque rebus omnibus carent. Itaque ſi hoc moralis Diſciplinæ argumentum tanti momenti, & de quo valde raro ſermo habetur de ſuggeſtu, bene tractetur, fiet Sancti Panegyricus æque proprius, ac fructuoſus.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Varia Sermonum hujus Argumenti Syſtemata.

Se ipſum exinanivit formam ſervi accipiens. Ad Philipp. 2.

I. JEſu Chriſti imaginem exhibet nobis S. Paulus cum ait, illum ſemet exinanivisse eo uſque ut peccatoris formam indueret. O Deus! quænam exinanitio! Deus qui a nemine pendet, ſupremus arbiter Naturæ, cujus potentia nullis cancellis arctatur, cujus immenſitas nullis finibus continetur de excelſo gloriæ ſuæ throno deſcendit in præſepe, de ſinu Patris Æterni in Virginis ſinum; ſe ſe ſine diſcrimine cum peccatoribus miſcet, & majeſtatem ſuam eo uſque negligit, ut ſervi formam accipiat! Myſterium eſt, quod ratio penetrare non poteſt; prodigium eſt, quod fides admiratur; exemplum eſt omnibus Chriſtianam Religionem profitentibus imitandum. At exemplum hoc nemo propius imitatus eſt, quam S. Rocchus. Si Sanctus hic, qui in vetuſtiſſima, celeberrimaque Gallicarum orbe principatur, non tantum auctoritate ſua ſe ipſum commendaſſet, ſi per magnificentiam, ac fidelitatem in obeundis muneribus ſuis per judiciorum æquitatem, & in vitæ civilis officiis integritatem expreſſiſſet ſolum naturalis magnitudinis ſuæ dignitatem; ejus memoria ad breve duntaxat tempus manſiſſet, nomen ejus non eſſet in honore apud univerſam Eccleſiam, & in Sanctorum nomenclatura locum non inveniſſet. Si ad hunc gloriæ cumulum evaſit, hunc ille debet annihilationi ſuæ. Quotidie videmus Principes, ac Reges ſuperbia intumeſcere inter honores, quibus ſepti ſunt; nos vero non movemur; ſed hodierna die exhibet nobis Eccleſia principem virum, qui de ſublimi gloriæ faſtigio ad abjectiſſimam ſervorum conditionem deſcendit, quod ſtuporem ciet, & futurum eſt elogii illius argumentum. Videbitis ergo in illuſtri S. Roccho hinc quidem 1. Sanctum, qui omnes generis ſui, fortunæque bona, vitamque ipſam ſervitio membrorum Jeſu Chriſti ſacrificavit; inde vero 2. Deum, qui nihil prætermiſit, ut hanc attolleret humilitatem, & glorioſum efficeret eum, qui propriæ gloriæ abrenuntiaverat, & ſervi formam induerat in abjectiſſimis noſocomiorum miniſteriis pauperibus, & ægrotantibus opem ferens. Hæc erit Sermonis partitio. *Sermo Manuſcriptus*.

II. Aſſumpta pro themate verbis illis: *Confidite, ego vici Mundum*. Jo. 16. Oſtendi poteſt,

1. S. Rocchum incepiſſe Mundum vincere fere ex quo in mundum ingreſſus eſt; quin illius placita impugnavit ea ætate, eaque in conditione, quæ illi commoda omnis ſuppeditabat guſtandi voluptates ejus, & ſequendi quidquid in mundo eſt deliciarum.

2. Se ipſum abdidit inſerviendis pauperibus ægrotantibus, ac peſte laborantibus, quod munus eſt maxime oppoſitum ſtudiis Mundi, & naturæ corruptæ.

3. Vicit mundum hunc modo prorſus ſingulari, volens mortem oppetere ignotus inter ſubditos ſuos, exagitatus, injuriis affectus a propinquioribus ſuis, tanquam Alexius alter, & Joannes Carabita, qui incogniti obierunt in conſanguineorum ſuorum ædibus, a quibus non niſi in morte cogniti fuerunt.

III. *Crevit mecum miſeratio*. Job. Probare poſſumus S. Rocchum fuiſſe virum miſericordiæ eo in ſenſu, quo Scriptura viros divitiarum appellat, qui corde, & animo divitiis inhærent. Hic Bibliorum ſtylus eſt, hominibus tribuendi nomen earum rerum, in quibus ſe præbuerunt digniores, aut laudibus, aut contemptu mortalium. Ita illa *viros divitiarum* vocat eos, qui appetunt Mundi hujus bona: & *viros miſericordiarum* illos, qui in miſericordiæ operibus ſe exercent. Ita in uſu quotidiano vocamus, viros negotioſos, litteratos, bellicoſos, qui publice has conditiones, & hæc munera profitentur. Hoc in ſenſu pro argumento elogii S. Rocchi deſumo glorioſum hunc titulum, viri miſericordiæ, quod priori in puncto vobis oſtendam; in altero autem, quomodo Deus, qui *Pater miſericordiarum* appellari dignatus eſt, ſe juſtum præbuerit in remunerandis officiis, quæ hic Sanctus eidem in perſona pauperum, & ægrotantium, præſtitit.

Primum, miſericordia, quam S. noſter erga pauperes, & miſeros exercuit, fere cum vita ejuſdem incepit, per teneram caritatem, quæ effecit, ut a teneris unguiculis eorum ſolatio proſpiceret, omnia quæcumque poterat illis bona procurans. Sed hæc miſericors caritas cum illo mox crevit; cum enim eſſet ætate provectiori, & ſe optimæ hereditatis dominum videret, hanc pauperibus diſtribuit antequam ei per regionis illius leges liceret. Creſcente ipſius miſericordia neque contentus ſi illis bonis ſuis opem ferret, omnia large, effuſeque illis conferens, ſe ſe exercuit in aſperrimis Caritatis exercitationibus deſerviens ægrotantibus in noſocomiis, immo iis etiam, qui lethali tabo erant infecti, ſe ſe totum devovens abjectiſſimo, ac nauſeam afferenti miniſterio generis ſui amplitudini prorſus oppoſito, quamvis aliter ſuaderent ejus nobilitas, ætas, & naturæ temperamentum. Denique cumulus, & ſumma caritatis, & miſericordiæ perfectio eſt, non ſolum vitam ſuam ſæpiſſime objeciſſe periculo non ſolum peſte laborantibus inſerviendo, verum etiam re ipſa illius jacturam ſubiiſſe moriendo tanquam victimam caritatis ex mundo ſublatum contagioſo morbo, a quo quamplurimos liberaverat.

Pro altera ſermonis parte oſtendi poteſt mercedis magnitudo, quam dedit Deus miſericordi huic Caritati in hac vita, & etiam in altera. Cum autem dico miſericordiam illius in hac quoque vita fuiſſe præmium conſecutum, nequaquam intelligo illi ejuſdem generis bona retributa fuiſſe: quandoquidem ab hominibus quidem, immo a conſanguineis ſuis non aliud retulit niſi repulſas, probra, contumelias, a Deo autem afflictiones, tribulationes, & acerbiſſimos morbos; verum intelligo, pro operibus miſericordiæ temporalibus, quæ hic ſanctus exercuit, Deum per miſericordem bonitatem ſuam illum bonis ſpiritualibus cumulaſſe; 1. Avellens cor ejus ab affectu, quo nobiles, & opulenti viri divitias amant, quæ quidem inæſtimabilis gratia eſt; quippe a Spiritu Sancto beati vocantur illi, qui ad hunc perfectionis gradum evaſerunt. 2. Quia bonum illud conſecutus eſt, quod ſervierit Jeſu Chriſto etiam in perſona pauperum, & infirmorum, quod quidem labores illius ſuaviſſimos, & glorioſos effecit. 3. Quia prorſus ſingularem gloriam in Cælo ille ſibi comparavit; nam ſicut Salvator non patitur ſine mercede abire calicem aquæ frigidæ propter amorem ſuum pauperi datum, quid contuliſſe putandus eſt Sancto noſtro pro tot meritis, eleemoſynis, laboribus, periculis, & ipſo amore, quem hæ caritatis actiones illi pepererunt? Quæ quidem quanta erit gloria coram toto terrarum orbe extremi judicii die, cum oſtendet Deus omnino inſignia hujus Sancti promerita? 4. Quantam Deus illi in mundo gloriam comparaverit per communicatam illi facultatem morborum, qui maxime complorati erant, ſanandorum, & per publicam venerationem, ac preces, quibus atræ luis tempore invocatur, quo divina juſtitia ſæpe civitates, & nonnunquam integra quoque regna depopulatur.

IV. *Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti*. Quamvis J. Chriſti vita ſit exemplum omnium Fidelium, qui ut Sancti ſint, & ex prædeſtinatorum numero, ut S. Paulus ait, debent eſſe conformes divino huic prototypo; fatendum eſt tamen ſemper futurum ingens diſcrimen, vel potius infinita diſtantia inter Sanctitatem hujus Hominis Dei, & illam Sanctorum. Videmus etiam perfectiſſimos illius imitatores tantum abfuiſſe, ut omnia illius expreſſerint lineamenta, ſe ſe coarctaſſe ad peculiarem aliquam illius virtutem, alios ad actiones aliquot inſigniores, alios denique ad aliquam vitæ illius partem, ad quam

erant

erant propenſiores, & in qua ſe melius aniteſcere poſſe crediderunt. Hinc ſinguli fere Sancti ſingularem, ut proprium habens characterem, quo ab aliis ſecernuntur, & per quem ſimiliores evaſerunt illi, qui perfectiſſimum eſt exemplar virtutum omnium, & omnium differentiarum ſanctitatis. Si autem ſcire fert animus qua in re præſtiterit S. Rocchus, quem hac die venerationi noſtræ exponit Eccleſia, quomodo Salvatorem ſibi propoſuerit imitandum, & in quo potiſſimum excelluerit, dicam, percurrendam eſſe vitam illius, ut ibi deprehendamus eximium exemplar vitæ Salvatoris inter homines converſantis.

1. In hoc, quod Sanctus hic totam vitam ſuam impenderit in ægris curandis, & in omnibus benefaciendo: *Pertranſiit benefaciendo, & ſanando omnes*. (*Act.* 10.)

2. In hoc, quod pro omnibus beneficiis, ne meritis, quibus profuit hominibus, ab his nihil præter injurias recepit. Ecce in Jeſu Chriſto exemplum miſericordiæ, & patientiæ; Ecce in S. Roccho imago utriuſque perfecta, ſed quæ viciſſim auditoribus meis eſſe poteſt exemplo. Hæc partitio eſt elogii ipſius.

V. *Numquid conſideraſti ſervum meum Job, quod non ſit ſimilis ei in terra.* Job 1. In libro Job legimus, Deum quadam die petiiſſe ex Satana, utrum in totius terræ circuitum, quam luſtraverat, ut cuipiam noceret, conſideraſſet fidelem ſervum ſuum Job, cujus ſimul fecit elogium, dicens huic ſimilem in toto terrarum orbe non inveniri, fide, ac virtute. Non ſum ita audax, ut Sancto huic Viro auferre velim gloriam, quod ſolus dignus inventus fuerit admiratione Angelorum, & hominum, & propoſitus fuerit tanquam exemplum fidelitatis erga Deum, & caritatis erga proximum; verum aſſerere non dubitabo, inter omnes novæ Legis ſanctos glorioſum S. Rocchum perfectam habuiſſe ſimilitudinem cum S. Viro Job.

1. In virtutibus, quæ in Scripturis memorantur, ac Dei ipſius teſtimonio; ſcilicet in rectitudine cordis, in timore Dei, in peccati fuga, & in fidelitate inſerviendi Deo; hæ quippe ſunt qualitates, quas Dæmoni objecit Deus nequitiæ ejuſdem quodammodo inſultaturus; *homo ſimplex, & rectus, ac timens Deum, & recedens a malo*. (*Job* 1.) Quod primæ partis erit argumentum.

2. Videbimus illum intentum operibus miſericordiæ, devotum pauperum, & infirmorum ſervitio, tanquam Job alterum, qui dicebat ſecum natam fuiſſe miſericordiam. *Crevit mecum miſeratio*; (*Job* 31.) ita ut ille miſerorum omnium eſſet perfugium.

3. Denique tertia in parte conſiderabimus illum tanquam exemplar patientiæ in graviſſimis tentationibus, quibus illum tanquam alterum Job expertus eſt Deus, illum terribili morbo affligens, lue videlicet, a qua ipſe plurimos curaverat, irriſionibus, & contemptu propinquiorum, a quibus deſtitutus fuit, & quibus ſe noluit tradere cognoſcendum. Quibus addere poſſumus Deum, a quo ipſe ad miſerum ſtatum hunc fuerat redactus, remuneratum fuiſſe illum cumulatius, in Cælo, ac in terra, quam Job, quem duplo reddidit ditiorem, beatiorem, ac ſpectabiliorem, quam fuerat, antequam moleſtiis his caſibus affligeretur.

PARAGRAPHUS II.

Fontes, unde hauriri copia poteſt ad propoſita argumenta exornanda, & Auctores, qui de Sancto hoc ſcripſerunt.

Vita ſcriptorum. SUrius ad decimam ſextam Auguſti diem fuſius affert vitam S. Rocchi; ſed arguitur dixiſſe incerta, & gratis aſſeruiſſe ea, quæ omni carent argumento.

P. Theophilus Renault habet compendium vitæ Sancti hujus, & profert auctores, qui fuſius de illo locuti ſunt, nempe

Albertum Krantzium *lib. 9. metrop. cap.* 15.

Petrum Exquilinium *in appendice ad Sanctorum natales, cap.* 15. Claudium de Rota, Petrum Pinum, Ludovicum Maldura.

Epitome Annalium Eccleſiaſticorum, Oderici Rainaldi ad annum 1328.

Patres Concilii Generalis Conſtantienſis S. Rocchi meritum, & ſanctitatem recognoverunt decernentes illi honores, quia per illius interceſſionem liberati fuerant a peſte, quæ late populabatur urbem, dum ibi Concilium haberetur.

Baillet ad diem 16. Auguſti hiſtorice narrat S. Vitam, ſed more ſuo in dubium revocat, quidquid occurrit admirabilius, & glorioſius.

Concionatores recentiores. Biroat in tertio Orationum Panegyricarum volumine, unam habet hujus argumenti.

P. Texier tomo ſecundo Panegyricorum.

In Chriſtiani Sermonibus de præcipuis feſtivitatibus, tomo tertio.

SS. Patres qui tractarunt de infirmorum cura. S. Auguſtinus in libro *de bono Patientiæ* multa habet ab hoc argumento non abhorrentia.

Idem, vel auctor alius in tomo 9. habet tractatum *de viſitatione Infirmorum*.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, Applicationes Scripturarum huic Argumento.

Loci, qui huic argumento poſſunt inſervire.

PErtranſiit benefaciendo, & ſanando omnes. Act. 10.

Circuibat omnes civitates, curans omnem languorem, & omnem infirmitatem. Matth. 9.

Omnis turba quærebat eum tangere, quia virtus de illo exibat, & ſanabat omnes. Luc. 5.

Non te pigeat viſitare infirmos. Eccli. 7.

Deus qui ſanat omnes infirmitates. Pſal. 102.

In tua infirmitate ne deſpicias te ipſum, ſed ora Dominum, & ipſe ſanabit te. Eccli. 38.

Domine, ecce quem amas infirmatur. Jo: 11.

Infirmitas hæc non eſt ad mortem, ſed pro gloria Dei. Ibid.

Curam illius habe. Luc. 10.

In duritia manus tuæ adverſaris mihi. Job 3.

Quia acceptus eras Deo, neceſſe fuit, ut tentatio probaret te. Tob. 12.

Hanc tentationem permiſit Deus evenire illi, ut poſteris daretur exemplum patientiæ ejus. Tob. 2.

Crevit mecum miſeratio. Job. 31.

Infirmus eram, & viſitaſtis me. Matth. 25.

Quod uni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Ibid.

Quis infirmatur, & ego non infirmor? 2. Cor. 11.

Sequebatur autem multitudo magna, quia videbant ſigna, quæ faciebat ſuper his, qui infirmabantur. Jo: 6.

Suſcipite infirmos. 1. ad Theſſ. 5.

Exempla, & Figuræ ex Scripturis huic argumento congruentes.

S. Rocchi vita non ſecus ac Salvatoris implicita fuit in ſubveniendo pauperibus. HOC vulgatiſſimum fuit Filii Dei in terra officium ægrotantibus optimam reddere valetudinem omnibus in locis quocumque illum caritas ageret; & ſcatet Evangelium his admirabilibus curationibus, quas ubique operabatur: *Pertranſiit benefaciendo, & ſanando omnes*; (*Act.* 10.) nam modo principes, & ſpectatiſſimi urbium viri accedebant rogatuti, ut domos ſuas illum adducerent ſalutem allaturum iis, qui jam jam agebant animam; modo populi catervatim affluebant, & ponebant infirmos ſecus vias, per quas ingrediebatur; & modo etiam beneficus iſte Medicus infirmorum preces prævertebat, & eos interrogabat, utrum vellent curari. Quamvis autem Salvator hanc ipſam facultatem Apoſtolis communicaverit, & ſæpe etiam Sanctis peculiariter in argumentum poteſtatis, & gratiæ, quam apud illum obtinebant; hoc tamen vulgatum præſidium non eſt, cui adhærere debeamus, & providentia nobis humanas tantum reliquit ſubſidia; verum cum non deſint illi infinita conſilia, excitat caritatem perſonarum virtute præſtantium, ut illis opem, cujus egent, miniſtrent. Quam ſanctum hoc munus eſt, quam Deo acceptum! in hoc enim ipſe Dei Filius plerumque occupatus erat. Hoc ſane ſibi propoſuit exemplum S. Rocchus in potiori vitæ ſuæ parte; hæc res illum coegit, ut de urbe in urbem migrans inviſeret noſocomia, ægrotantibus operam ſuam, opemque collaturus in omnibus illorum neceſſitatibus; hæc Sanctum noſtrum impulit, ne vitæ quoque ſuæ parceret, ut proximi neceſſitatibus ſubveniret, quoniam ſemper lubentiſſime ſeſe objecit inſerviendo tetra lue infectis, ut urgentis caritatis ardorem expleret.

Multitudo eorum quos curabat cum probatica piſcina, & S. Rocchus cum Angelo aquas movente comparatus. Ubi conſidero noſocomia, publicas plateas, & nonnunquam etiam majores vias miſeris, & infirmis oppletas, qui longe ſuperant numero eos, qui in domibus ſunt: videre mihi videor Evangelicam piſcinam porticibus undique ſeptam, ubi non videbantur niſi cæci, claudi, paralytici aliique id genus homines, præſtolantes, donec deſcenderet Angelus aquas motum daturus. Quam autem aquam a nobis petere poſſunt omnes infirmi, quibus terrarum orbis plenus eſt, niſi illam quam elicere debet caritas, & miſeratio ex oculis noſtris ad tot malorum intuitum? Sed S. Roccho ſatis non fuit ſterilis miſeratio, omni carens fructu; fervor ille per compita, & quadrivia, omnes vias luſtrans, ut in piſcinam, hoc eſt in noſocomia adducat ægros omnes, & infirmos, neque in aquis perturbandis, ut Evangelicus Angelus, immoratur, ſed per poteſtatem, ſibi a Domino collatam, optimam reddit laborantibus valetudinem, & non magis curis ſuis, quam precibus ſanat quoſcumque infirmos inveniri poteſt, illos etiam, qui iis malis affligebantur, quæ jam erant conclamata; hac in re imitatus non ſolum Angelum Domini, ſed Salvatorem ipſum, de quo ſcriptum eſt: *pertranſiit benefaciendo, & ſanando omnes*.

S. Rocchus a cane nutritus, ut olim Propheta Elias a corvo. Divina providentia, quæ alias corvorum opera prophetis ſuis alimoniam ſuppeditaverat, cane uti voluit ut S. Roccho eſcam afferret. Canis hic quotidie afferebat illi tantum panis, quantum ſatis erat ad victum Sancti noſtri, qui in morbum inciderat in penitiori nemore, omni prorſus humano deſtitutus auxilio: quod illi contigit, cum poſtquam ægris inſerviens, in terram patriam reverti cupiens, quoniam virtus ipſius nimis inclaruerat in xenodochiis, quibus verſatus fuerat, forte percuſſus fuit & icta ſanie, & tetra

lue;

luë; quamobrem ad radicem arboris diſcumbere debuit, omni prorſus carens ſubſidio.

S. Rocchus in ædibus Patris comparatus cum Daniele viventi in aula Nabuchodonoſor.

Conſiderare nequeo S. Rocchum in adoleſcentia ſua in paterna domo ſeſe in ſublimiſſimis virtutibus exercentem, quin ſimul reminiſcar adoleſcentuli Danielis, qui & ipſe pueritiam ſuam tranſegit in ædibus Nabuchodonoſor, pie, integreque vitam ducens, renuens etiam ſaginari dapibus, quibus Princeps ille veſcebatur, & illis etiam, quibus uti licebat, tranquillam ſervans faciem inter graviſſimas auſteritates, Deum Iſrael adorans in medio populi idololatræ, qui genu flectebat coram ſimulacro hominis ſuperbi. Ob oculos veſtros exhibens adoleſcentiæ hujus Prophetæ vitam, præter mentem, expoſui vobis veram Sancti noſtri imaginem viventis in domo patria, ſobrii inter epulas, verecundi oculorum aſpectu, in verbis proferendis circumſpecti, honeſtis, licitiſque ſolatiis utens quaſi non uteretur, ad ſingularitatis ſpeciem tantummodo evitandam, cum interim ſodalitates eorum, qui aliqua ſuſpicione laborabant, cane pejus, & angue perhorreſceret. Quot ille evitavit pericula ſapienti hac fuga? Cordis ſui dominus, arbiter actionum ſuarum, cum omnibus cupiditatibus ſuis ſatisfacere poſſet, cumque nihil ipſi deeſſet, ut illas expleret, qua virtute non indiguit, ad tuendam innocentiam in aula omni deliciarum genere affluenti?

S. Rocchus Moyſi comparatus in abdicatione omnium fortunarum mundi.

S. Paulus Apoſtolus Moyſis fidelitatem celebraturus, ait ipſum reliquiſſe Pharaonis aulam, & nunquam conſiteri voluiſſe, ſe filium filiæ Principis illius, tantæ huic dignitati alteram præferens, quod videlicet ſimplex eſſet Dei famulus: *Negavit eſſe filium filiæ Pharaonis.* (*Ad Heb.* 11.) Maluit ſummus ille vir affligi cum populo Dei, quam frui deliciis aulæ Regis Dei imperiis rebellis. Magnum hoc exemplum ad unguem imitatus eſt S. Rocchus; reliquit conſanguineos ſuos, negavit quodammodo ſe parentum ſuorum filium, abdicavit ſe omnibus commodis, quæ ſibi ex genere ſuo poterat polliceri, calcavit omnia fortunæ ſuæ jura; idque ut averet pauper, ignotus, & fieret humilis ſervus pauperum ægrotantium in terra aliena; ut adhæreret Cruci Salvatoris, nihil in mundo habens antiquius, quam ut divino huic prototypo ſeſe conformaret.

Applicationes aliquot Scripturæ locorum ad hoc argumentum.

Ardens opus eſt caritate ut pauperibus præſertim vero infirmis ſerviatur. S. Rocchus rei hujus nobis optimum præbet exemplum.

I*Nfirmus eram, & viſitaſtis me.* Matth. 25. Magna profecto opus eſt caritate, ut noſmet addamus omnigenæ bonorum operum praxi; verum, quis dubitare poteſt, utrum prorſus peculiaris caritas requiratur, ut quis hoc ſibi negotium vindicet pauperibus ægrotantibus inſerviendi, præſertim vero ſi periculoſis inficiantur malis, quandoquidem nihil adeſt in abjectiſſimo hoc miniſterio, quod naturæ affectiones palpet, cum omnia ſenſus irritent, & munia ſimul & humilia ſint, & moleſta? Ita ut ſi humanis dumtaxat conſiliis ea ſpectentur, nauſea, & faſtidium inter hujuſmodi exercitia facillime oboriantur? Hoc in nobis cient miſerabilia objecta, quorum cura ſumenda eſt, & abjectiſſima miniſteria, quæ obeunda ſunt, nihil habent illecebrarum, quod laborem, ac tædium valeat imminuere. Oculi tantum Chriſtiani triſtibus hujuſcemodi ſpectaculis aſſueſcere poſſunt, & niſi animati fuerimus ſancto fervore, & virtute plus quam humana, per functiones devotionis ſenſus, qui felici aliquo caſu ad id nos impulerint, non ſatis virium habebunt, ut in eo perſeveremus. Sed ad excitandum conſtantem hunc, generoſumque fervorem in omnibus illis, qui aliquam ſibi magni hujus operis partem vindicant, in mentem illis revocandum eſt, ſe ipſi Dei Filio inſervire in perſona ægrotantium. Singularis quidem obtigit prærogativa, atque bonum incomparabile ſanctis illis mulieribus, de quibus loquitur Scriptura, quæ quocumque Dominum ſubſequebantur, ejuſque neceſſitatibus conſulebant: Sed divini hujus objecti præſentia, quod ob earum oculos obſervabatur, talem in earum mentibus vim habebat, ut ſe beatas putarent, quæ dignæ haberentur hoc munere. S. Rocchus hac ſorte gaviſus non eſt ſerviendi Filio Dei in perſona illius; ſed non defuit illi meritum opem ferentis eidem in membris ejus, & non ſolum ſubvenienti illi in membris, quatenus infirmis, & infirmis conclamato morbo laborantibus, ſed etiam quatenus pauperibus; quoniam quatenus talibus indiget Salvator opera illorum, qui illi opitulantur; quæ res magnum hunc Sanctum ad ſublimiorem perfectionis gradum perduxit.

Victoria quam retulit de mundo S. Rocchus eo glorioſior eſt, quo plures obices illi vincendi fuerunt.

Confidite: ego vici mundum. Matth. 16. Licet eximius ſit virtutis actus, & inſignis effectus gratiæ mundum relinquere; hæc duo magis connotanda ſunt, quo magis mundus cognoſcitur a relinquentibus illum. Nam ex variis hominum qualitatibus pendet varietas certaminum, quæ illos exercent; & honor victoriarum, quæ ab iis referuntur. Arduum non eſt homini humili loco nato, & non multa bona poſſidenti, neque ingentem ſpem aliquam animo foventi abrenuntiare ſæculo, & omnibus bonis illius. Hæc abrenuntiatio non eſt admodum difficilis. Sed ubi videmus hominem nobili genere, opibuſque inſignem; cui objecta omnia ſeſe illi cum omni pompa offerunt, ea calcare, & fuga omnia hæc impedimenta ſuperare: hic tuto dicere poteſt cum Apoſtolo: *Ecce nos reliquimus omnia.* Fatendum eſt victoriam hanc eſſe difficilem, & eo magis glorioſam Salvatori, qui principium eſt, & cauſſa hujus contemptus, quo magis contemnens in mundo niteret: verum ſi unquam mundus alicui ſe obtulit cum omnibus illecebris ſuis, hoc ſane accidit S. Roccho qui unigenitus erat, & ſolus heres unius ex ſpectatiſſimis ejus provinciæ dominis; quandoquidem filius erat Principis Montis Peſſulani. Quot objectiones illi ſuperandæ fuerunt, quot obices infringendi, ut extremum vale diceret omnibus mundi illiciis, honoribus, opibus, voluptatibus! Omnia illi conculcanda fuerunt, ut cum Apoſtolo dicere poſſet: *Omnia arbitror ut ſtercora; ut Chriſtum lucrifaciam.* (*Ad Phil.* 3.)

Caritas Chriſti urget nos. 2. Corinth. 5. Conſiderate S. Rocchum ab illius ortu ad extremum uſque vitæ ſuæ ſpiritum. Sequimini illum in itineribus ſuis, ultra trecentas leucas percurrit: omnes illius actiones perpendite; ullam ne invenietis, quæ caritatis charactere notata non ſit? Ulla ne eſt in orbe Chriſtiano provincia, quæ experta non fuerit benignos ſuarum interceſſionum effectus? Patres in Generali Concilio coacti non fruſtra illius opem popoſcere tunc temporis, quo mors, & contagio ſimul conjuraſſe videbantur, ut frequentiſſimas urbes, atque provincias popularentur. Ipſa Gallia ſub magni hujus Sancti præſidium confugiens precum illius efficientiam experta eſt, & fateri debuit nunquam defuiſſe illius opem, iis qui ad illius preces confugerant. Hinc populi ipſum tanquam Sanctum invocarunt, antequam etiam Eccleſia illius apotheoſim celebraſſet. At ſi vultis erga vos experiri caritatem, imitamini caritatem illius erga pauperes ægrotantes, qui extiterant præcipuum amoris, curarumque ejus objectum.

S. Rocchus magis contentus eſt pauperum cura quæ ipſi divinitus fuerat demandata quam mundi ſplendore ſummis honoribus.

Crevit mecum miſeratio. Job 31. Si S. Rocchi nativitati præfuit miſericordia: hæc etiam in educatione aſtitit illi, atque de illo dici poteſt, quod de S. Job aſſeritur, miſerationem cum illo creviſſe uſquequo Deus illum videns parem ſuis officiis obeundis, interiori afflatu præcepit, ut in noſocomiis opem pauperibus ferret. Hæc tibi, o Sancte, nobilis provincia demandata fuit; hoc erit tuarum victoriarum argumentum, hoc etiam erit gloriæ tuæ. Nunquam Dux aliquis alacrius accepit exercitus imperium, nunquam aliquis in Regis aula potens Provinciæ regimen ſibi delatum ſuſcepit, quam S. Rocchus hanc amplexus eſt, qua ægrotis opitulari, & in xenodochiis opellam ſuam collocare jubebatur. Omnes ſæculi curas abjicit, ut eo fungatur miniſterio, quod ſibi divinitus creditum fuit; abdicat ſpes omnes, quas habere poterat in ſæculo, ut eam ſubeat Provinciam, quam divina Providentia ei commendaverat. Peregre proficiſcentis formam induit, ne ab ullo in Gallia agnoſcatur, & in aliam regionem ſe confert flagrans ardenti cupiditate ineundi officium ſuum, & ſuſceptæ provinciæ partes implendi.

Infirmus eram, & viſitaſtis me &c. Matth. 25. Animadverſione dignum eſt, quod cum pauperibus noſtram locamus ſervitutem, ſimul omnia miſericordiæ opera exercemus, quæ nobis enarravit Salvator in vita ſua, & quæ iterum nobis recenſebit noviſſimo judicii die: Namque per eleemoſynam illi collatam eorum famem, ſitimque relevamus: *Eſurivi, & dediſtis mihi manducare &c.* neque expectaſtis donec illi vos precibus fatigarent. Petitionem, preceſque illorum occupaſtis. Hoſpites, & peregrinos excepiſtis ea in domo, quæ ad illos non pertinet, eiſque ad victum neceſſaria ſuppeditaſtis; *Hoſpes eram, & collegiſtis me.* Nudos indumentis texiſtis; tunica illis, linteamina, & quidquid ad pulſandum frigus neceſſe erat, dediſtis; & hæc ea ſunt veſtimenta, quibus Dei Filium in eorum perſona cooperuiſtis: *Nudus eram, & cooperuiſtis me.* Ægrotantes inviſiſtis, vel miſiſtis, qui illos veſtro nomine inviſerent &c. Videte quot actiones caritatis exerceri poſſunt in ſola ope, quæ præſtatur, vel procuratur pauperibus ægrotantibus.

S. Rocchus non in eo immoratur ut corporis tantum ægritudinibus medelam afferat, ſed ſimul ſpiritualibus morbis ſanatam dedit.

Homines peſtilentes diſſipant civitatem. Prov. 9. Lues malum eſt adeo ſubtile ſimulque adeo terribile, ut niſi celeris, & ſcita præcautio adhibeatur, difficile ſit, eadem non lædi: quibus adde malum hoc perfecte noſtram infectari naturam, atque ita ſenſim, & ſine ſenſu obrepere, ut per quodcumque viarum genus irrepat. Morbus enim ita contagioſus communicatur per propinquitatem, per ea omnia, quæ paſſim in uſu quotidiano uſurpantur, immo per ipſam aeris reciprocationem. Si verſaris cum aliquo atra lue laborante; ſi merces evolvis; ſi veſtibus, libris, papyro ceteris ex locis, qui ſunt infectis, allatis, fere ſemper tibi pernicioſa hæc labes adhæreſcit. Hoc ipſum accidit in animæ morbis; nam ſicut per originale peccatum, vitium factum eſt virtute vulgatius; hoc magis adhæret, & mortalis hæc lues ſenſim omnia corrumpit. Peccamus, ut alii peccant; invicem alii alios trahimus lapſu noſtro; acerbo, ſine ſenſu pernicioſam hanc hauſimus contagionem, aliiſque communicamus. S. Rocchus has veritates intelligens, & videns contagioſos corporum morbos ſæpe effectus eſſe morborum animæ, non arctavit caritatem ſuam, ut omnia præcaveret ad curandos eos, qui lue erant infecti, ſed hortationibus ſuis, ferventibuſque ſermonibus eos coegit, ut ſerius cogitarent de morbis animarum ſuarum, & hæc fuit ratio, qua infinitos id generis miſeros convertit, & corporibus ſimul, atque animabus fecit medicinam.

Omnibus temporalibus bonis abrenuntiat, pro hereditate ſua ſibi ſolam ægrotantium curam depoſcit.

Curam illius habe. Luc. 10. Tibi, Sancte, Deus hoc mandat; hanc tibi provinciam tribuit. Vox illius evocat te de ſuperbis ædibus parentum tuorum in xenodochia; præcipit tibi ut ſæculi honoribus vale dicas, ut omnia abdices bona, ut neſque honorum titulos abjicias, neque aliud inquiras, quam cu-

curam pauperum, ægrotantium, atque fauciorum, eique ſervitutem præſtes in infirmis membris illius. Hæc in poſterum eſſe debent curarum tuarum objecta; Hæc tuæ caritati divina Providentia commendat. Deus vult munus hoc a te haberi tanquam ſolam hereditatem, quæ te optima decet, tanquam ſola, & unica illi placendi ratio, & via ſola, per quam ad ſupremam felicitatem pervenias.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & Sententiæ Sanctorum Patrum, aliorumque qui ad hoc argumentum afferri poſſunt.

F*Acilius eſt aliquando ægrotare, quam ægrotantem curare.* Poeta Tragicus Euripides.

Quid boni habeat ſanitas, languor oſtendit. S. Hieronymus in Epiſtolis.

Sic conentis expellere morbum animis, quomodo amicus hujus ſæculi ſolet morbum corporis. S. Auguſtinus lib. 50. homiliar. homil. 38.

Divina diſpenſatione agitur, ut prolixiora vitia, ægritudo prolixior curat. S. Greg. hom. 9. in Evangel.

Medicina utraque tam corporis, quam animæ eſt a Deo. Idem de moribus Eccleſ. cap. 28.

Mederi opus miſericordiæ eſt. Idem lib. 4. de Doctrina Chriſt.

Dei imago eſt homo benefaciens. Clemens Alexandrinus lib. 2. ſtromat.

Nihil adeo divinum habet homo, quam benefacere. Gregor. Nazianz. Orat. 16.

Ubi Deus veram miſericordiam invenit, ibi imaginem ſuæ pietatis agnoſcit. S. Leo Serm. 10. de Quad.

Nos ſi in his caritatis officiis (tempore erga peſte infectos) obierimus, ad Dominum evolabimus. S. Bernardin. Senenſis.

Sive moriamur, ſive ſuperſtites vivamus in juvandis ejuſmodi peſte infectis, non poſſumus, Deo ſerviendo, non lucrari. Idem.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia peni, ad hoc argumentum valeat depromi.

Vult Deus fideles ſuos operibus caritatis [illegible] & præſertim ægrotantibus [illegible]

MIrum non eſt, Deum curam geſſiſſe ſalutis hominum, atque nobis etiam atque etiam commendaſſe, ut mutuo nobis in ſpiritualibus animarum neceſſitatibus ferremus opem; ſed videre, illam providentiæ ſuæ partem ad id proferre, quod pertinet ad corporeas proximi noſtri neceſſitates; ac ipſum velle per nos miſerorum ſolatio conſulere: hoc profecto magnum eſt admirationis, æque ac gratitudinis argumentum. Vult caritatem, quam ipſa accendit in cordibus noſtris, & cujus nobis tot præbuit exempla, in adeo humili officio verſari, ut licet ſpiritualis, curam gerat corporalium infirmitatum proximi noſtri. Hujus rei plures afferri poſſunt rationes, quarum prima eſt; ne unquam otietur caritas noſtra, neque illi deſit eſpiam occupatio: ſi enim ſpiritualibus tantum proximi neceſſitatibus invigilare voluerimus, perraro eccidet, quod illis opem ferre valeamus. Hujuſmodi quippe neceſſitates cum ut plurimum oculos noſtros lateant, & a ſenſibus noſtris abſint; cum e contra vero morbi ſatis frequentes ſint in mundo, & cum nequeant latere, in ſingula momenta ſuppeditant amplum Caritati noſtræ argumentum, & effectus ſuos effundendi materiem. Ratio alia, propter quam voluit Deus oſtendere nobis curam, quam gerebat noſtrarum infirmitatum corporearum, etiam incurabilium, ea fuit, quod cum pauperes, potiſſimum vero ægrotantes cum minime poſſint ſibimet ipſis conſulere, voluit, ut qui bona fruuntur valetudine, & quibus ſuppetunt opes, curam gererent valetudinis aliorum, qui propriis malis nequeunt ſubvenire. Tertiam afferre poſſumus rationem, eaque eſt, cum Deus per providentiæ ſuæ legem hanc ſibi irrogaverit neceſſitatem omnibus hominibus in eorum neceſſitatibus, & ægritudinibus opitulandi; quemadmodum plerumque id propriis manibus minime præſtat, neque enim ſemper tenetur operari miracula, id exequitur manibus alienis præcipiens ut homines ultro citroque mutuis ſeſe juvent auxiliis, & in re hac ſuæ vicem gerant providentiæ, cujus œconomia eſt uti ſecundis cauſſis ad agendum nos, ut ita dicam, in locum illius ſubrogans, ut nobis merendi aperiat viam. S. Rocchus perfecta has veritates eſt aſſecutus. Non in eo immoratus eſt, ut ſolum in communibus neceſſitatibus proximo ferret opem; ſed totus in eo verſabatur, ut proximorum morbis, licet conclamatis medicinam afferret, illis etiam quos natura, ac mollities noſtra maxima perhorreſcit.

Majori opus eſt fide ut Salvatorem cognoſcamus in ægris, quam generatim in egenis.

Vividiori fide opus eſt ad hoc, ut J. C. cognoſcamus in pauperibus, ægrotantibus, ulceribus plenis, & omni infirmitatum genere obrutis, quam in egenis illis, qui paſſim oculis noſtris occurrunt; benevalentes, & quorum egeſtas ſola noſtro indiget ſubſidio. Et ratio conſtat, quia Dei Filius taliter abſconditus eſt in ægrotantibus, ut difficile ſit nobis credere, illum nobis apparere velle ſub imaginibus, quæ horrorem cient. Deum ſibi in Regem repræſentare, non magna eſt difficultas, fulgor, quo ille ſeptus eſt aliquam nobis adſtruere poteſt gloriæ imaginem, & ſupremæ illius felicitatis. Credere illum a nobis videri in Judice, in viro in dignitate conſtituto, aliquod in eo deprehendi poteſt ſupremæ ſuæ auctoritatis lineamentum; in perſonis vero, quæ ſunt e populo, ſi nihil eſt, quod nobis Dei præſentiam oſtendat, ſaltem nihil eſt, quod fidem repugnet. Sed credere ſe illum in noſocomio videre latentem ſub imagine hominis ulceribus manantis, quæ per labem ſuam prohibere videntur, ne quis ad illum accedat; opus eſt ſane hac excellenti fide, & multo magis ut illi in miſero hoc ſtatu deſerviat. Sanctus autem Rocchus quam longe aberat a fide ita viva, ſi conjectura facienda eſt ex illius conditione? Princeps erat adoleſcens, cui ingenita erant ſtudia procul abhorrentia e noſocomiorum famulatu; gloriam amabat; & nihilominus illam ſacrificat ægrotantium curæ. Eo natus erat in ſtatu, a quo mollities nequaquam ſeparari poſſe videtur; tamen corpora tabentia illi faſtidium minime creant. Attrectat vulnera ſanie manantia, pus morborum conclamatorum animum illius non abſterret, videtur immo felicitatem ſuam in eorum curatione conſtituere.

Majus eſt meritum ægris opem ferentium quam pauperibus bene valentibus.

Sic licet ſervire Deo, opera caritatis erga pauperes exercere generatim ſumpto; longe magis meritorum eſt illum agnoſcere, eique deſervire in perſona pauperum in noſocomiis ægrotantium; ubi duo, vel tria mihi occurrunt, quæ facilius nos ad id impellere valeant. Primum eſt, quod qui in hujuſmodi locis recipiuntur, cum ſimul egeant, & ægrotent, magis egent auxilio, quippe ſibimet ſolatium invenire non poſſunt, neque victum ſibi quærere, vel operari, ut habeant, unde vivant. Sola paupertas in nobis ciere debet miſerationis ſenſus erga eorum miſeriam; ſed paupertas, ubi acceſſerit ægritudo, eorum calamitatem ad extremum redigit, ideoque nobis imponit neceſſitatem urgentiorem illis opem ferendi; quod innititur præcepto eleemoſynæ erogandæ, quod ex Theologorum ſententia obligat ſolum divites ad pauperibus ſubveniendum ex eo, quod illis ſupereſt in communibus neceſſitatibus; ſed hæc eadem obligatio ſe extendit uſque ad partem neceſſarii, cum miſeria extrema eſt, & cum de vita pauperum agitur. Si unquam pauperum neceſſitas id genus fuerit, eſt ſane cum illi morbo affliguntur; hoc enim impares fiunt, qui ſibi victum procurent, omnemque illis aufert facultatem laboribus ſuis aliquid ſibi ſolatii inquirendi, & alioquin in hoc ſtatu pluribus indigent. Ad hæc cum ſemper magis deficiet ſibi conſulendi, poteſtas, ea, quibus carent, iiſdem ſuppeditari non poſſunt, niſi per eleemoſynas eorum, qui ſunt locupletiores, quo deficiente ſubſidio, ac ſolatio, nonne illi ſemper in vitæ ſuæ diſcrimine verſantur, quæ juxta chriſtianæ caritatis canones præferenda eſt non ſolum nitori, & decori conditionis veſtræ, verum etiam iis omnibus, quæ ad propriam alendam vitam non ſunt vobis neceſſaria; ita ut etiamſi aliquod vobis immineret incommodum, minus laute vobis eſſet vivendum; chriſtiana caritas poſtulat, ut his rebus omnibus præferendam cenſeatis pauperum vitam; & vobis credendum eſt vos ineluctabili obligatione teneri. Sanctus noſter non quæſivit tot rationes, atque cautiones: namque non ſolum ſuperfluum, ac ipſum etiam neceſſarium largitus eſt, ſed etiam vendidit omnia bona ſua, propriam vitam ſacrificavit, ut ægrotantium neceſſitatibus ſubveniret, & peſte laborantium ſaluti proſpiceret. Quodnam veſtrum eſſet conſilium, Divites ſæculi, quorum ambitio, avaritia, mollities tanta eſt, ſi tantundem exquireretur a vobis?

Rationes, propter quas permiſit Deus ut S. Rocchus eo morbi genere vexaretur, a quo alios curabat.

S. Joannes Chryſoſtomus plures excogitavit rationes, propter quas Deus morbis exercet juſtos, e quibus nonnullas afferemus. Prima eſt, ut magnalia, quæ operatur Omnipotens eorum miniſterio, non ſint illis cauſſæ gloriandi; ſed ut illi ſuam cognoſcentes infirmitatem ex malis, quæ patiuntur, ſe coram Domino humilient, & exinaniant. Altera eſt, ut qui teſtes ſunt heroicarum actionum, & miraculorum, videntes illos communibus obnoxios difficultatibus, fateantur illos eſſe ejuſdem naturæ, ac alios homines, & ſi mira, & magna præter humanas vires operantur; non illis, ſed Deo gloriam acceptam eſſe referendam. Tertia eſt, ut Deus in illis oſtendat efficientiam gratiæ, quæ per hæc adeo infirma inſtrumenta tot operatur miracula, virtute ſua ſupplens virium eorumdem defectui. Quarta, ut mundus admiretur horum mortalium patientiam, ac quanta integritate Deo ſerviant propter ipſum, non autem propter conſolationes, quibus afficiuntur. Quinta, ut eorum augeat merita, & poſtmodum etiam præmia, eoſque confirmet ſpe coronarum, quas illis in æternitatem reſervat. Sexta, ut Sanctorum exemplum nos conſoletur, ſi in id genus infirmitates incidimus. Septima, ut cum nobis horum virorum exemplum proponitur, iiſdem infirmitatibus, ac nos obnoxiorum, reminiſcamur, ſi participes fuerimus paſſionum ipſorum, acceſſuros etiam in partem meritorum, atque præmiorum ſuorum. Octava, ut nos doceat, verum hujus vitæ bonum non eſſe poſitum in bona valetudine, in ſolatiis, & voluptatibus. Hæ cauſſæ fuerunt, propter quas permiſit Deus, ut Sanctus Rocchus contagioſa hac lue percuteretur; a qua liberandi gratiam quoſcumque eadem infectos, a Domino acceperat.

S. Rocchus licet innocens [illegible] in ſe auſteritates exercet.

Mirum non eſt, ſi in Sanctis Scripturis legimus, David adulterum regalem abjeciſſe purpuram & ſe ſacco, & cinere operuiſſe, cineribuſque panes aſperſiſſe, ac potum ſuum proluiſſe. Æquum erat, ut caro adultera plecteretur, & ille qui tot beneficiis auctus a Domino Sanguinem innoxium fuderat, debitas lueret pœnas. Non miror, ubi inter deſerta video Magdalenas, atque Pelagias viventes adhuc ſeſe in rupibus ſepelire, & in ſpecuum caligine concluſas deliteſcere: inſignes extitere peccatrices, ideoque magna indigebant pœnitentia.

tentia. Sed quænam intercedit ratio inter S. Rocchi innocentiam, & pœnitentiam? Cur duodenais puer, qui ſemper in virtutis praxi vitam duxit, qui baptiſmi gratiam ſartam, tectamque ſemper ſervavit, contra ſeipſum adeo ſeveras auſteritates exercet? Summus quidam vir dicebat olim, in pœnitentiæ ſtatu peccatorem, ubi ſe videt ab irato Deo exagitatum, ſaccum induere, & caput ſuum cineribus aſpergere, ut hoc pacto, ut ita dicam, perſonatus, poſſit, ſi tamen fieri poteſt, fallere oculos Dei. Sed S. Rocchus hujuſmodi perſonis non indiget. Cur igitur juges ex oculis ejus manant lacrimæ? cur ex imo pectore ducit ſuſpiria, cum fundit preces? Qui videret cilicium, quo ſe tegit, illum inſignem aliquem peccatorem eſſe crederet. Num illius eſſet conſilium hoc nobis perſuadendi? Scimus tamen hunc duodennem eſſe puerum, qui ſemper ſuam ſervavit integritatem. Numquid mens illius eſt efficere, ut a Domino minime agnoſcatur? Non ita, immo e contra; ille cupit ſe in oculis ejus gratioſiorem præbere; quo magis in ſeipſo, ut S. Paulus ait, complebit ea quæ deſunt paſſionum Salvatoris.

S. Rocchus in peſte laborantium famulatu mortuus, vere martyr efficitur.

S. Roccho ſatis non fuit pauperibus, & ægrotantibus generatim deſervire; verum iis etiam, qui lue erant infecti, & eorum vitam ſalvam facere quærens, non ſolum objecit ſuam pluties, verum etiam re ipſa illius jacturam paſſus eſt caritate heroica eo uſque ut magni nominis Theologi teneant, eos qui mortem obeunt in actu caritatis hujus vere martyres ſint, & martyrii coronam æque in noſocomiis peſte laborantium, ac in eculeis inveniri poſſe, ubi Chriſtiani capite plectebantur; & quidam ex præteriti ſæculi litteratiſſimis viris

P. Theophyl. Raynaud.

tractatum edidit, ubi oſtendit, quicumque chriſtianæ caritatis conſilio ſeſe objicit pauperibus derelictis inſerviendi, ſi in ſancto hoc munere moriatur, vere martyrem eſſe, non ſolum per hujus nominis applicationem, quod ſatis vulgo defertur iis, qui vitam ſuam conſumunt in pœnitentiæ laboribus, vel in religioſæ vitæ auſteritatibus, & omnibus in perſecutionibus, quas propter Deum patimur; ſed etiam in ſenſu proprio & propria ſignificatione nominis hujus Martyrii; quale eſſet propter fidem mori, & id, quod appellant caritatis martyrium. Quæ ſententia innixa eſt auctoritati Eccleſiæ, quæ in Martyrum album refert plurimos Sanctos, qui in hoc miniſterio afflarunt animam, & qui in Romano Martyrologio per Sanctam Sedem approbato recenſentur: Quod ſi hæc ſententia non eſt fidei articulus, innititur ſententiæ primorum Eccleſiæ Patrum, ideoque locis aliquibus Scripturæ, & congruentiæ cum martyrio, quod propter fidem, vel aliquas virtutes alias ſubitum eſt, de quo non ambigitur. Neque deſunt Doctoribus valida argumenta ſententiam ſuam probaturis, & quibus adverſariorum objectiones exſufflent. Poſita vero ſententia pro vera, nonne glorioſus S. Rocchus coronam martyrii toties meritus eſt, quoties ſe mortis periculo objecit, ut peſte infectis ferret opem ea cauſſa ardentiſſimæ caritatis, non quia ſolum in hac exercitatione mortuus eſt, ſed quia hæc exercitatio vera fuit mortis ejuſdem cauſſa?

Bifariam S. Rocchus in Sanctorum numerum relatus eſt.

Duplex eſt in Scripturis genus Canonizationis; alterum quod fit per Summi Pontificis oracula, alterum vero, quod fit voce, votiſque populorum. In priori Pontifices locant Sanctos ſuper altaribus, declarantes illorum ſanctitatem, & populorum cultui illos exponentes. In poſteriori autem celebritas Sanctitatis eorum ducit initium a cultu populorum, ac inde migrat ad Altaria. Duobus his canonizationis ſpeciebus præeſt Sp. Sanctus, cum hoc tamen diſcrimine, quod in prima illa non agit niſi inſpirans Summo Pontifici, qui perſonæ ſanctitatem declarat, eamque refert in eorum nomenclaturam, qui ab Eccleſia habentur in honore; ſed in ſecunda, agit in ſpiritibus populi totius. Ibi uno tantum ore loquitur, hic ſexcenta adhibet ora, ut Sancti meritum ſignificet. Hujuſmodi fuit S. Rocchi exiſtimatio: recepit remunerationem ſuam abunde per gloriam, quæ data fuit nomini ejus, & per honorem, quem illi tota præſtitit Eccleſia. Quot tunc in ſolio Reges, Principeſque ſedebant, quot ævo illius ſummi viri florebant, qui in præliis ceciderunt, vel etiam qui propter relatas a ſe victorias inclaruerunt? Tamen eorum nomina oblivione deleta ſunt, & eorum gloria umbræ inſtar evanuit. Simul ac oſſa eorum in monumentum elata fuerunt, ibi etiam illorum triumphi, atque magnalia contumulata ſunt? *Periit memoria illorum cum ſonitu*. Sed S. Rocchi gloria perennis erit uſque ad finem ſæculorum, & nomen ejus in ipſa etiam immortalitatis ſede celebrabitur.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis nuperiſque Concionatoribus loci hujus argumenti.

S. Rocchi nativitas & educatio.

SAnctus ille in tota Chriſtianitate celeberrimus, cujus elogium texìmus, ortus erat ex quadam præſtantiſſima Occitanniæ familia, ac pater ejus Princeps erat Montis Peſſulani. In auras vitales prodiit cruce cruenta inſignitus, quod pia mater, quæ ſæpe illum a Deo popoſceret, tanquam felix futuræ ſanctitatis filii ſui omnem fuit interpretata. Vix duodecimum annum attigerat, cum divina præventus gratia ac Cæleſti lumine illuſtratus delicias mundi hujus faſtidire cœpit, inter quas educabatur. Aliquot annis poſt cum Sancti Pater morti eſſet proximus, arceſſivit filium ſuum, eumque ita eſt allocutus: Ecce me, fili, ad extremum uſque ſpiritum redactum, atque jamjam properantem ad aſpectum Dei ab æquiſſimo ejus conſilio accepturus ſecundum ea, quæ fuero operatus bona, vel mala in moleſto vitæ hujus exſilio. Cum nihil mihi in terris ſit antiquius, cumque omnes curas impenderim, ut hoc uſque te ſecundum Deum educarem, audi parumper hæc pauca, quæ mihi ad te dicenda ſuperſunt. Abs te quæſo, teque obteſtor, ut ſemper honore ſummo divinam illius majeſtatem proſequare, & quodcumque feceris hac mente facias, ut illi placeas. Habeto ſemper in mente Paſſionem Sanctam, cruciatus, & mortem Chriſti Jeſu. In hoc omnes curas intende, ut viduis, orphanis, omnibuſque pauperibus opituleris, ſive infirmitatibus, & morbis premantur, ſeu aliqua quacumque neceſſitate urgeantur. Fuge avaritiam, tanquam teterrimum monſtrum, ſerva hoſpitalitatem, virginibus potiſſimum fer opem, quæ paupertate cogente in lapſus periculo verſantur. Ne dedigneris ſervire fratribus tuis, videlicet infirmis, quocumque morbo ſint affecti. Hoc pacto præbebis te dignum ea mercede, quam Electis ſuis Deus pollicetur. Sanctus puer ex optimis patris ſui rudimentis ita profecit, ut in aula viveret, tanquam ſolitarius, & in loco deliciarum ſexcentas auſteritates exercens, vitam duceret, Anachoretarum vitæ ſimillimam. *Ex Hiſtoricis vitæ ipſius.*

S. Rocchus ex Patris ſui lectionibus proficiens vendit bona ſua, eaque pauperibus diſtribuit, mox in Italiam migrat, peſte laborantibus opem laturus.

S. Rocchus ubi paſſus eſt jacturam parentum ſuorum in prima adoleſcentia, non ita magnum temporis ſpatium elabi paſſus eſt, ut ex paternis documentis proficeret. Ut urgenti caritati ſuæ ſatisfaceret, vendidit omnia, quæ habuit, conflatamque inde pecuniam pauperibus diſtribuit. Ditionis ſuæ regimen tradidit avunculo ſuo, & mox patriæ, domui, cognatis, atque amicis dicens extremum vale, pauperis formam induens abiit ſacra viſurus loca in urbem chriſtiani orbis caput. Jure Sp. Sanctus in ſcripturis ait, etiam ſi vir bonus omnia relinqueret, ut ſuam caritatem expleret, tamen credere debere ſe tandem nihil feciſſe. Cujus rei veritatem in Sancto hoc noſtro deprehendimus; cum enim amori ſuo ſatis non fuiſſet omnia bona ſua diſtribuiſſe, opus illi fuit ſexcenties vitam ſanctificare ſuam, ut illum expleret. Cum igitur auribus ejus accidiſſet, Italiam univerſam lue infectam eſſe, & hoc Dei flagellum univerſam felicis illius regionis plagam in horridum ſepulcretum redegiſſe; ſtatim iter ingreſſus eſt, & ultra trecentas leucas proceſſit, ut afflictis populis ferret opem. Prima civitas ubi ſpeciem præbuit caritatis ſuæ fuit Aquæ Taurinæ in ſtatu Eccleſiaſtico. Statim in Noſocomium ingreſſus eſt ubi omnia erant perturbata. Ægrotantes plurimi, pharmaca pauca, nulla remedia, miſerorum numerus ingens, & qui illis ſubvenire curet, nemo. Urget ille, hortatur, obteſtatur illos, qui opem ferre poterant in tanta neceſſitate, & oſtiatim quoque emendicat, unde laborantibus opituletur. Denique Sanctus ille vir, cum aliquot ſocios quæſiviſſet, tam eximii muneris coadjutores, tandem damnatur voti, & miſerum illud oppidum, a tanta liberat calamitate. Quis crediſiſſet unquam adoleſcentulum adeo illuſtri genere natum, adeo humili miniſterio operam eſſe daturum? Adoleſcentulum in præclaris ædibus natum cui tot apparebant famuli, habiturum eſſe hoc tam abjectum miniſterium, & pro domicilio illi fore Xenodochium lue infectum? ejus munus futurum peſte laborantibus operam ſuam locare? Sed hoc illud eſt, in quo caritas de naturæ noſtræ infirmitate triumphat, & ſicut illa Salvatorem de Patris dextera in ſtabulum detraxerat, ut languoribus noſtris mederetur; eduxit Rocchum de deliciis domus ſuæ, & de ſæculi vanitatibus, ut illum pio huic muneri conſecraret. Fuit profecto ſpectaculum dignum Cæli ipſius admiratione, intueri juvenem nobilem noſocomii ſordes verrere; cubilia ægrotantibus ſternere, plateas, & compita circumire quæſitum ſanie tabentes; eoſque humeris ſuis impoſitos in ſanctam illam domum inferre. Quam ſpecioſum erat illum intrepide attrectantem videre peſtiferos carbones, quibus pauperes adhuc viventes abſumebantur; ulcera mulcere, turpiſſimas quaslibet vomicas aperire, & citra nauſeam ſuſtinere ſaniem, fœtorem, & luem corporum putreſcentium? *Texier, & Biroat.*

Sanctus hic luſtrat urbes lue infectorũ neceſſitatibus opem laturus. Se confert Romam, ubi manifeſto plures ſanat.

Poſtquam pauperibus lue tabeſcentibus deſerviit in Noſocomiis Aquarum Taurinarum, caritatis ardore captus ſe contulit Cæſenam, Cæſena Placentiam, Placentia Romam, ubi in ea urbe totius mundi Principe prodidit illos caritatis exceſſus, in quibus vitam ſuam conſummavit. Fingite vobis calamitoſiſſima ea tempora, quibus aſtra nonniſi malignos fundebant influxus, ubi arebat tellus, ubi aer, qui reciprocabatur, lethifer erat; & nonniſi morborum impreſſiones, & iræ Divinæ relinquebat monumenta. Tempus funeſtum, quo vivitur ſine ſocio; ubi malum ſuffertur ſine ſpe, quo invitiſſimi homines ſecedere tenentur ab iis, quæ homines habent cariora. Pater a filiis, vir ab uxore; & boni licet miſericordes, erga ſemet omnem ſervant caritatem. Squallebat urbs illa terribili hoc flagello percuſſa, quod illi infinitum fere incolentium numerum auferebat. Divites in ſemotioribus ſeceſſibus ſecurum quærebant latibulum, pauperes, qui in urbe permanere cogebantur, vel fame enecabantur, vel contagione exterminabantur; & Roma non erat aliud, quam mortuis quidem cœmeterium, & viventibus noſocomium. Illud vero luctuoſius erat, quod ſpiritualia deerant ſubſidia miſeris terra lue laborantibus. Mortis timor Paſtores disjecerat; nemo ſatis generoſus erat, ut vitæ panem morientibus miniſtraret, ideoque iſti duplici, ut ita dicam, morte interibant.

bant. S. Rocchus publicam hanc vaſtitatem reſpexit, tanquam uberem meſſem, quam ipſi Deus offerebat ad exercendam caritatem. Quis numerando referre poteſt eos, qui manuum ejus tactu convaluerint? Quot carbones ad ſolum Crucis ſignum evanuerint! ſed præcipue quot per vividas ejus adhortationes ſalvi facti ſunt, qui alioquin diebus ſuis finem injeciſſent funeſta deſperatione! *Flechier in ſimili argumento.*

Deus confert S. Roccho donum miraculorum, ut ægrotantibus medeatur.

Deus, ut magno huic Sancto viro facultatem præberet explendæ caritatis ſuæ, quæ humanis opibus non poterat omnibus ægrotantibus ſubvenire, impertiit illi donum miraculorum, quæ tamen ad ægrotantium curationem pertinerent. Adeo movebatur pauperum infirmitatibus, ut omnibus medicinam facere voluiſſet, vel ipſe unus omnia ægrotantium ulcera pati, ac ſuſtinere. Verum cum ſæpe contingeret, ut morbi vis opellam illius ſuperaret, deficienti poteſtati ſuæ Dei ipſius poteſtate ſupplebat; & quod propriis manibus facere non poterat, hoc manibus, ut ita dicam Omnipotentis efficiebat: Ita ut ſuo munere fungeretur ſimul quatenus ſervus, & dominus; quatenus dominus, imperabat enim infirmitatibus, ut ſecederent; quatenus famulus, manibus enim ſuis operabatur, ut ægrotantium neceſſitatibus opem ferret. *Bireat.*

In S. Rocchi Perſona fingere vobis licet illum novi Teſtamenti Angelum, quem miſit Deus, miſertus tandem illius vaſtitatis teterrimæ diebus, quibus Divina Juſtitia ſumebat pœnas de peccatis populorum. Tunc S. Rocchus omnes zeli ſui vires colligens uſus eſt ea facultate, quam illi contulerat in morbum, qui non admodum a morte diſtat, & contra quem imbecillia ſunt humana remedia, & plerumque inutilia. Loquor de ſæviſſima lue, quæ in Italia graſſabatur. Illuc peregrinus conclamatiſſimis morbis opem affert, quam neque ægrotantium, neque amicorum manus audent afferre. Illic unus homo fit populi totius liberator. Ubicumque lues ſævit, eo S. Rocchus pergit; & quocumque ſe confert, ceſſat contagio. Pergit Cæſenam, Ariminum, Placentiam, ubique adhibito ſolum Crucis ſigno admirabiles efficit curationes; tot ferme ſuſcitat mortuos, quot aderant morientes; & ubicumque cæleſte flagellum devorat Iſrael prævaricatorem; miſericors hic Moyſes Deum alloquitur in triſtitia, & mœrore animæ ſuæ, & ſuper afflictum populum extendit manum ſere æque potentem, ac fuit ſerpens in deſerto. *Auctor recens.*

Excellentia Caritatis S. Rocchi.

De magnitudine Caritatis Sancti hujus judicium ferri poteſt ea qualitate eorum quibus præſidio fuit. Sunt enim pauperes, rerum omnium egeni, quos omnes horrent, & propter luem ipſis inhærentem faſtidiunt. Morbus magna eſt tentatio iis etiam, qui omnibus commodis diffluunt, & qui omnia ſibi procurare poſſunt ſolaria ei ſtatui neceſſaria, ad quem redacti ſunt. Paupertas vero minus malum non eſt; namque in perfectiſſima etiam valetudine cognoſcitur. Illi vero, quos traducit Deus per has utraſque moleſtiſſimas tentationes, duobus diverſis indigent ſubſidiis; nam quatenus ægri indigent alienis curis, vigiliis, remediis, & nemo unus ignorat ad quas neceſſitates triſtis hic ſtatus eos redigat; & quatenus pauperes alienis indigent eleemoſynis atque fidelium caritatibus; alioquin reliqua illis deeſſent; & quocumque zelo aliquis actus eſſet ad opem illis ferendam, hoc in irritum cederet, & omni careret effectu. Hinc igitur inferri poteſt, quo zelo animatus eſſet Sanctus noſter, & cujus pretii eſſet apud Deum ſacrificium vitæ ſuæ, quod obtulit Deo ſeſe devovens in ſerviendo peſte laborantibus in noſocomiis. Quam magnum hoc eſt in oculis hominum! cum poſt Patris obitum heres ſit non exigui principatus, & opulentiſſimi patrimonii! Sed quanto major in oculis Dei, cum in pauperes erogans immenſas familiæ ſuæ divitias relinquit Avunculo ſuo regimen ditionis ſuæ, moleſtam, obſcuramque vitam ſecutatus! Quam magnus eſt in oculis Angelorum, cum peregrini formam induens tranſcendit Alpes Romanæ urbis loca ſancta viſitaturus! Quam magnus, cum nomen, atque dignitatem ſuam diſſimulans, pannoſa veſte quærit in Xenodochiis triſte perfugium! Quam magnus eum ſeſe abjectiſſimis miniſteriis ſubmittens, ſuæ obliviſcitur conditionis, ut membris Jeſu Chriſti ſubveniat, quæ magis quam ſeipſum diligit! Quam magnus, cum ſeipſum, quocumque pedem infert, videns ſe populorum admirationem factum, rejicit delatos ſibi honores, & ex civitate aufugit in civitatem, ut importunam gloriam evitet! Roma illum reſpicit tanquam virum a Deo miſſum: Confluunt omnes ad miraculorum ejus famam; colitur ab omnibus propter ſanctitatem; omnes illum ſequuntur per devotionem, laudant propter animi grati ſenſum, jure inter Divos recenſetur; merita illius prædicantur; ipſe vero unus pudore ſuffunditur, & erubeſcit; ab omnibus Sanctus habetur, & unus ille omnibus his reſilit honoribus, quos ſibi temere, ac importune deferri arbitratur. Seipſum tanquam peccatorum omnium nequiſſimum conſiderat, ac fideliter rejicit in Deum gloriam, quam uni Deo novit acceptam eſſe referendam. *Auctores Recentiores.*

Deus Sancti Rocchi fidelitatem probaturus permittit, ut laboret lue, a qua alios liberaverat.

Sanctus denique Rocchus poſtquam operam ſuam non ſine admirabili conſtantia præſtitit pauperibus, & infirmis urbium omnium ubi aliquantiſper commoratus eſt, ipſe quoque peſte percuſſus fuit, & permiſit Deus, ut vir hic tanta flagrans caritate non ſolum haberet perſecutores fratres ſuos, verum etiam, ut qui tot egenis ſubvenerat, mali ejus vi opprimeretur, a quo ipſe tot alios curaverat. Ita accidit. Poſt tot labores ad ægrotantium ſolamen ſuſceptos cum in regionem ſuam poſtliminio conceſſiſſet, captus fuit tanquam explorator quidam, ideoque in obſcurum carcerem conjectus; Sed cum omnia illius vota eo ſpectarent, ut in cruce animam efflaret, maluit a proximis ſuis, ſubditiſque, tanquam ignotus, quam quinam vere eſſet aperire. Quam miſerum ſpectaculum! Quodnam cor adeo durum non miſertum fuiſſet, videns Sanctum hunc tanta repletum Caritate, qui tot in Noſocomiis operam ſuam collocarat, qui tot infirmis opem tulerat, tot lue laborantes curaverat, qui per miraculoſa opera tot morientibus vitam obtinuerat, & qui in Xenodochio angulum invenire non poteſt, ubi moriatur? Moritur ergo ab omnibus derelictus, & ſine ope, in tetri carceris caligine. Quis non obſtupeſceret videns in ſtatu adeo luctuoſo Sanctum hunc animam efflantem; audeo dicere quis non ſcandalizaretur? Illuſtris enim hic vir ignotus, Sanctus ita derelictus, nonne moriens erumpere poterat in eos S. Jobi queſtus: *mutatus es mihi in crudelem?* Bonitas tua, Deus, mihi converſa eſt in maximam ſeveritatem. Verum non ita; cum enim Magno huic viro perſuaſum eſſet, cruces maxima eſſe beneficia, quæ electis ſuis Deus impertitur, ſexcentis cum gratiarum actionibus excipit munus Dei, quo ſit conformis imagini Crucifixi Salvatoris, exſpirans in cruce. Tutelares Angeli tot millium quos Sanctus noſter curavit, vel quibus opitulatus eſt, cur non hominum formam induti, ut olim, ſæpe deſcendiſtis, ut homini huic miſericordiarum ferretis opem? Non ita. Sed cum divini Spiritus illi notum Sanctum Rocchum fuiſſe perfectum J. C. imitatorem, ita in morte etiam illum imitari debere; ideoque debere exhalare animam, ab omnibus derelictum in terra, & in Cælo, quemadmodum Jeſus in Cruce expiravit derelictus ab omnibus. *P. Texier.*

Sancti hujus mors.

Morere igitur, Magne vir prorſus a creaturis omnibus derelicte; ita enim divina jubet Providentia. Non diu permanebit ſolitudo, ac deſtitutio. Videre mihi videor animas tot infirmorum, quibus opem tuliſti, & omnium morientium, quos ſalutaribus adhortationibus conſolatus es, curiſque tuis ſalvos feciſti, occurrere tibi, ut triumphantem te in beata ſede recipiant, ubi ipſorum Salvator, ac tuus præclaram tibi mercedem ſuis meritis debitam reſervat: & hic idem Deus pro hac derelictione, quam æquo, & alacri animo ſubiiſti, vult, ut poſt obitum tuum ſis auxiliator, ac liberator populorum omnium, qui in poſterum lue contabeſcent, & per infinita miracula potentiæ, quam apud Deum obtines, in ſæcula omnia refulgeas. *Idem.*

Si non omnes tenentur per ſe ægrotantibus deſervire: Quilibet tamen illis pro modulo ſuo eiidem ſuccurrere debemus.

Equidem ſcio non omnes ad miniſterium adeo heroicum vocari, uti S. Rocchum, ſed quilibet ſingillatim nonnihil conferre tenetur; quod in infirmorum pauperum ſubſidium cedat, vel per ſe, vel per alios in noſocomiis, ubi expoſiti ſunt oculis noſtris, & noſtram cient miſerationem. Hi enim tandem ſunt ægroti publici, abſit invidia nomini, quia publicæ caritati derelicti ſunt. Omnibus indigent, & difficile eſt neceſſitati adeo generali conſulere, quin ſinguli aliquid conferant. Satis eſſe puto dicere, illos pauperes eſſe, & ægrotos, atque in hoc ſtatu deſtitutos eſſe omnibus commodis; itaut proprie ſint objectum omnium actuum caritatis, qui fieri poſſint, & videtur Dei Filius eos complexus fuiſſe in ea reprehenſione, quam aliquando facturus eſt illis, qui renuerint, vel ſubvenire neglexerint eorum neceſſitatibus. *Infirmus eram & non viſitaſtis me*; quaſi diceret eo in ſtatu, in quem redactus fuerat, illum tot rebus propter animam & corpus indiguiſſe, ut id ignorari non poſſet, non ſecus ac nulla poterit prætexi cauſa, propter quam opem illi negaverint. *Infirmus eram, & non viſitaſtis me.* *Recens Auctor.*

Neque gravate feramus Sancti hujus abſentiam. Mundus jacturam faciens hominis, protectionis ejuſdem jacturam paſſus non eſt. Servavit Deus illius oſſa, ut eſſent noſtrarum venerationum objectum, & ſi eidem largitus eſt donum miraculorum, ut dum viveret, ſuam expleret caritatem, ipſi quoque conceſſit etiam poſt mortem ejuſdem poteſtatis exercitium. Exceſſit ille e vita, diutius vivere cupiens, ut diu ægrotantibus poſſet ferre opem: ſed hodierna die caritas ejus non continetur in duobus vel tribus Noſocomiis, ſed late ſe extendit ad infirmos omnes, & Deus illius nomini, ac lypſanis tribuit facultatem curandi morbos, qui per tactum ſeſe communicant, ut caritati Sancti hujus quamdam immenſitatis, atque æternitatis ſpeciem impertiat. Adhuc in Orbe Chriſtiano videmus manifeſtum argumentum ſubſidii ipſius erga ſodalitia, quæ non alio munita amuleto, quam Sancti hujus patrocinio citra metum, atque periculum ingrediuntur loca tabe infecta, ut peſte laborantibus ſubveniant in noſocomiis, ubi clauſi commorantur procul ab omni cum reliquis viventibus conſuetudine. Inveniri ne poteſt apertius indicium ejus ſubſidii, quod Sanctus Rocchus hactenus impertit id genus hominibus, qui ut illius imitentur caritatem ſeſe pio huic, ſanctoque miniſterio devovent? *Bireat.*

Cum ægrotantes in noſocomiis pateant omnium oculis, nemo ignorantia cauſari poteſt, quaſi eorum neceſſitates ignoret.

Pium hoc officium ſubveniendi, ac inſerviendi pauperibus ægrotantibus, ceteris quibuſcumque eleemoſynis præſtat, ut ab hoc nemo ſecum valeat diſpenſare, ut ab aliis, prætexendo ignorantiam earum neceſſitatum quibus premuntur. Sæpe enim aliæ latent neceſſitates, neque illas tenemur inquirere. Nonnunquam pudibundi pauperes illas contegunt propter erubeſcentiam, propter quam duriſſimam ſuſtinent neceſſitatem, quin audeant illam aperire: adde his, plurimos ſimulac majores,

quam

quam re ipſa ſint; & quia nonnulli concurrunt, qui hac utuntur calliditate, ad excitandam divitum miſericordiam, ſæpe cor illorum induratur contra veras aliorum calamitates. Sed ſatis eſt noſocomium ingredi ad cognoſcendas veras illorum neceſſitates, qui ibi cernuntur. Ibi enim non admittuntur, niſi qui aliunde nullam ſpem habent, nullumque ſubſidium. Si caritas ea eſſet, quæ deberet in vero Chriſtiano; nullæ uſpiam eſſent excuſationes, nullique prætextus, qui quemquam diſpenſarent a ſuppeditando miſeris hujuſmodi præſidio. Vera caritas oculos præſtat ad detegendos pauperes, & infirmos, ubi ſunt; præbet viſcera miſericordiæ, ut miſereantur, quin ad examen vocent, utrum paupertas ſit extrema, an communis; ſuggerit manus, ut quocumque in ſtatu illi ſint, eos aliqua afficiant conſolatione. Sed cum iſta caritas, qua olim S. Rocchus animatus erat, elanguerit, objiciuntur vobis hi pauperes languidi, & unum in locum congregantur, ad auferendam cauſſam, quæ ſolet prætexi, vel ignorandi, ubi ſint, vel difficultatis eos inquirendi; & ibi eorum ulcera totidem ora ſunt loquentia, & opem veſtram flagitantia; & ſi deſunt illis vires, ut ad oſtia domorum veſtrarum adrepant vobis miſerias ſuas teſtaturi, nobis officium imponunt palam in templis vos de eorum neceſſitatibus admonendi. Nos ſilentii eorum ſumus interpretes; nos illis vocem commodamus, ut clament; *Induite viſcera caritatis*. (*Ad Coloſſ.* 3.) Dividite ſaltem cum Sancto, quem hodierna die colit Eccleſia meritum actionis ſanctæ, & ſi vobis deeſt animus inſerviendi ægrotantibus, ut ille, iis ſaltem ſubvenite eleemoſynis veſtris. *Ex Sermone Manuſcripto*.

Eleemoſynæ præceptum facile adimpletur in noſocomiis, quia omnia eo diverſis objectis ibi congregata inveniuntur.

Alia etiam conſideratio, quæ arctiorem efficit neceſſitatem ægris opem ferendi, hæc eſt, quod hoc caritatis officium nobis facilius reddit præceptum eleemoſynæ, quia determinat locum, atque perſonas, quibus potiſſimum debetur, eodemque tempore exercentur alia qualibet officia, quibus tenemur erga proximum noſtrum. Non ideo tamen fert animus coarctandi zelum, & caritatem veſtram, ita ut ad hoc unum caritatis opus ſit reſtringenda; ſed oſtenſurus ſum, pauperum in noſocomiis viſitationes Deo gratiores futuras, quam alias inutiles viſitationes, quas vocatis officioſas, & quæ pertinent ad morum elegantiam, atque urbanitatem. Hi caritatis actus poſt familiares curas, efficerent viciſſitudinem quamdam officiorum, quæ vos ſancte occuparent. Aſſidua in Templis præſentia, & prolixæ preces, in quibus nonnulli omnem locant pietatem, ad aliquod tempus interpellatæ, ut ſimul Marthæ, atque Magdalenæ munera obeatis, nunquam minus grata eſſent Deo, poſtquam illi adeo accepta officia præſtitiſſetis. *Recens Auctor*.

Invitantur Eccleſiaſtici ad erudiendos & conſolandos pauperes in Xenodochiis.

In magna hac urbe magnus adeſt numerus Eccleſiaſticorum, qui ſexcentis bonis operibus occupantur; cur non liceat mihi hoc iis ſuadere, ut aliquando ad pauperes hos infirmos erudiendos, hortandoſque accedant? Propheta quidam in perſona Filii Dei, dixit, ſe miſſum fuiſſe a Spiritu ſancto, ut pauperibus evangelizaret. *Evangelizare pauperibus miſit me*: Hoc ipſum facere poſſent zelotes iſti miniſtri Domini, ſi eodem ſpiritu animarentur. Neque illi procul eruor inquirendi; eorum quippe paupertas, & ægritudo eos congregat in noſocomiis. Matura meſſis adeſt, diſpoſita; Eos rogo ut ad meſſem peragendam feſtinent. Non deſunt Religioſi, quorum Caritas non quærit aliud, quam munus aliquod, vel provinciam obeundam; ſi paupertas, quam profitentur, illos ab eleemoſynis, quas alii erogant, diſpenſat; ſciant profecto, ſpiritualem eleemoſynam eo magis eſſe pretioſam, quo magis anima corpori præſtat, atque inter caritatis officia, quæ immediate ad ſalutem pertinent, ceteris quibuſcumque eſſe præferenda, ac pluris facienda. *Idem*.

Noſocomium non eſt nauſeæ locus, ſed ſchola virtutis.

Liceat mihi addere huic ſermoni, noſocomium vere ſcholam eſſe virtutis, ubi omnes addiſcuntur. Hæc ſchola caritatis eſt, ubi modis omnibus exerceri poteſt; ſtadium eſt, ubi in omnibus bonorum operum genere puriſſimis rationibus, & integerrimis intentionibus verſari poſſumus; ratio enim, quæ nos agit, eſt reſpicere Salvatorem in fratribus noſtris; cogitare, nos illi in ægrotantibus deſervire; nos denique illi ſubvenire, per ea, quæ illi præſtamus officia ad S. Rocchi exemplum, qui totius vitæ ſuæ ſpatium tranſmiſit in ſancta hac exercitatione cum omni amoris, & pietatis ſenſu, quem ille fovere poterat, ipſi Jeſu Chriſto deſerviens. Hi fuerunt miſerationis ſenſus, quibus S. Rocchus afficiebatur; qui effecerunt, ut patrii ſoli obliviſceretur, cogitans patriam ſuam ubique eſſe, ubi Salvator in membris ſuis patiebatur. Hæc fuit cauſſa, propter quam tandiu adhæſit ſancto huic miniſterio, & fecit, ne in patriam reverteretur, niſi poſtquam valetudinem, vireſque ſuas abſumpſiſſet, & nullibi ultra inveniret ſuæ caritati exercitium. *Ex MS. Sermone*.

Vanæ cauſſæ, quas prætexímus, ut ab ope ægrotantibus præſtanda noſmet diſpenſemus.

Neque mihi dixeritis, ſi egeni ægrotantes, qui in noſocomiis clauſi ſunt, majori laborant neceſſitate, quam alii, non tamen illis deeſſe pios homines, qui eorum curam gerant; neque fundum, unde victus illis ſuppeditetur. Nam præter quam quod fundus hic adeo modicus eſt, ut ſufficere nequeat tertiæ illorum parti, qui actu ibi curantur, quot illi ſunt, quot quotidie non admittuntur, & quibus expectandum eſt, ut alii vacuum ipſis locum relinquant? Quanto major eſſet illorum numerus, ſi ſuppeteret, unde alerentur? Nonne quotidie videmus hanc eſſe quamdam gratiæ ſpeciem, illos admittere? Nonne ad id neceſſarius videtur patronorum, & amicorum favor, calamitoſis id genus beneficii procurantium, & uſuvenit, ut qui non egentiores ſunt, ſed qui potentioribus interceſſoribus ſuffulti ſunt, recipiantur; cum interim divites rei ſint mortis aliorum, eo quod non præſtant ea, quæ tenentur ſubſidia, ſecundum magnitudinem divitiarum, quas illis contulit Deus? *Idem*.

Colores omnes ſunt fugaces, & futiles excuſationes hominum ut ſe ab hoc officio diſpenſent.

Infinitus eſſem, ſi conquirere vellem prætextus omnes, quos amor proprius excogitat, ut ſeſe eximat ab officio ſubveniendi proximo in ejus infirmitatibus, vel potius ipſi Salvatori in membris ſuis. Satis a me dictum fuiſſe reor, ut intelligatis, (auditores optatiſſimi) ad vos dirigi ea Prophetæ verba: *Tibi derelictus eſt pauper, orphano tu eris adjutor*. (*Pſal.* 10.) Dei Providentia profecto conſuluit victui pauperum ægrotantium, qui in noſocomia ſe ſe recipiunt, ſed conſuluit præcipiens iis, qui commode vivunt, ut illis opitulentur. In eorum manibus poſuit fundum, ex quo hauriendum eſt, quidquid in illorum curandis infirmitatibus erogandum eſt. Non ignoramus technas, & ambages amoris proprii, fallaceſque cauſſas, quibus utitur ad neceſſitatem adeo urgentem eludendam. Scio equidem limites, atque cancellos, intra quos concludi conſuevit, neceſſarium, ſuperfluum, decorum; neceſſitas communis, extrema, totque alia nomina, quæ ideo inventa fuiſſe videntur, ut prætexi poſſent ad cordis duritiem diſſimulandam, & ad juſtum hoc officium fallendum. Miſſa faciamus, quæſo, iſthæc omnia; unicam adhibeamus cauſſam caritatis, & omnes hæ futiles excuſationes illico evaneſcent. Vis oculum eſſe cæco, pedem claudo, fulcrum infirmo, & quodammodo etiam ſalutem infirmo, ut loquitur Job? Curas omnes intende, ut illis ſolatium afferas, S. Rocchi ſecutus exemplum, quem hodierna luce colimus; ea ingredere loca, ubi tot egeni, ac infirmi a te neceſſaria malis ſuis expectant remedia. Sancti hujus legens veſtigia obibis urgentiſſima Chriſtianæ Religionis officia, & ad beatam pervenies gloriæ immortalitatem, quam ille adeptus eſt præclara nobis præbens exempla. *Auctor recens*.

PRO S. DIONYSII AREOPAGITÆ
PRIMI PARISIORUM EPISCOPI PANEGIRICO.
M O N I T U M.

Non latet, eruditos horum temporum Criticos in dubium revocare ampliſſimum Galliæ honorem, negantes unum ex vetuſtiſſimis Regni hujus Apoſtolis, S. Dionyſium Areopagitam fuiſſe; ſed creditum fuit adhærendum eſſe Romani Martyrologii, ejuſdemque Romanæ Eccleſiæ ſententiæ, & horum temporum Criticam poſthabendam eſſe traditioni, quæ ultra ducentos, & mille annos viget, & auctoritati eruditiſſimorum virorum, qui octavo ante hanc diem ſæculo floruerunt; ipſius etiam Pariſienſis Concilii, & unanimis conſenſus Eccleſiæ Græcæ, & Latinæ, quemadmodum annalium Pater Baronius in notis ad Martyrologium animadvertit.

Nec latent quidem conatus, quos iidem Critici exeruerunt imbecillis innixi conjecturis, ut gloriam ſcriptis adeo divinis comparatam, quæ univerſa vetuſtas a ſancto Dionyſio conſcripta fuiſſe confeſſa eſt, in alium, ignotumque Auctorem conferrent, qui cum poſſet apud poſteros promereri æquiſſimam laudem, nomen ſuum operibus affigens, & non vulgarem gloriam, alterius nomen eſſet mutuatus ſine cauſſa, ſine utilitate, ad Eccleſiam fallendam, cum verſutia non ſatis digna Auctore ſuo, qui ſibi non minorem promeritus eſt exiſtimationem, & laudem, quam per admirabilem ſcientiam, quæ in omnibus ſcriptis ejus collucet.

Itaque Oratori, qui exornandum aggreditur S. Dionyſii panegyricum, quin in hac permaneat controverſia, perſuaſum eſſe debet, Eccleſiæ, plurium Conciliorum, & plurimumque virorum ſententiam, qui æque ſaltem eruditi, prudentes, & perſpicaces ſunt, ac nuperi id genus Critici, anteferendam eſſe recenti opinioni, quæ fautores ſuos non ideo meliores efficeret, licet eos redderet eruditiores. Hinc his neglectis proferemus in lucem quidquid collegimus de converſione, miſſione, & martyrio ſancti Dionyſii Areopagitæ Galliarum Apoſtoli, & primi Lutetiæ Pariſiorum Epiſcopi.

P A R A G R A P H U S   P R I M U S.

Multiplex Synopſis Sermonum hujus argumenti.

Quidam vero viri adhærentes ei, crediderunt; in quibus & Dionyſius Areopagita. Act. 17.

I. POſito hoc hiſtorico facto, quod a S. Luca narratur, innixi traditioni immemorabili, a S. Sede confirmata, aſſerere poſſumus Galliarum Apoſtolum, & primum Pariſienſem Epiſcopum fuiſſe celeberrimum S. Dionyſium, unum ex perſpicaciſſimis Areopagi luminibus, qui adhærens doctrinæ, quam S. Paulus prædicabat, addidit fidem verbis illius, & credidit eas veritates, quas ille annuntiabat. Liceat ergo mihi exhibere vobis duplicem ſtatum, qui vitam illius diviſerunt, vobis oſtendendo quantus ille fuerit, ſeu ſpectemus fidem, quam recepit, ſeu fidem quam annuntiavit. In altero horum ſtatuum videbitis eum tanquam præclariſſimum fidei trophæum; in altero vero tanquam zelotem Evangelii præconem, fideique patrocinium. Videbitis

1. Ejus docilitatem in recipienda fide, licet tot illi adverſarentur obices quos humana ſcientia, & humana ratio illi objicere poterant.

2. Ejus imperterritam animi conſtantiam in morte propter fidem ſubeunda, ſine ullo cruciatuum metu, qui manebant eos, a quibus nuntiabatur Evangelium. *Elogio Hiſtorica.*

Mirificavit Dominus Sanctum ſuum. Pſalm. 4. Homines
II. poſſunt in triplici ſtatu conſiderari, in ortu, vita, obitu. In ortu nihil ſunt niſi infirmitas; in toto vitæ curriculo ſexcentis ſunt obnoxii laboribus, atque adverſis; mors vero dolorum omnium eſt cumulus. Sed quocumque in ſtatu Sancti reſpiciantur, undequaque videntur admirabiles. Si ſpiritualis eorum ſpectetur nativitas, aut vocatio ad Chriſtianam Religionem, jam exinde luminibus repleti ſunt; ſi eorum vita, atque officia conſiderentur, repleti ſunt gratiis; ſi eorum martyrii ratio habeatur, vel mortis, repleti ſunt fortitudine. Hæc omnia Sanctis omnibus generatim conveniunt; ſed in S. Dionyſio admirabili fulgore coruſcant.

1. Prorſus admirabilis eſt in converſione ſua, quæ ſinceriſſima eſt, nihil obſtantibus iis difficultatibus, quas a ratione ipſa pati poterat.

Admirabilis in miſſione; cum enim vix ille fidem recepiſſet, hanc aliis ſtuduit communicare.

2. Admirabilis in Martyrio, quod ſumma cum fortitudine perpeſſus eſt, potius quam fidem, quam ſemel fuerat amplexus, relinqueret.

Cum Deus infidelem, vel peccatorem convertit, producit in mente illius lumen, quod illum in cognitionem adducit erroris, & peccati ſui, peccatum enim ſimul ac animæ poſſeſſionem adit, illam ſtatim replet tenebris, quæ gratiæ lumine diſſipantur, ubi anima ipſa convertitur. Cum vir Doctus, qui in errore fuit, ſeſe convertit, plurimos in converſione ſua ſecum rapit imitatores converſionis ſuæ. Sed cum Infidelis iſte, & peccator, hic vir eruditus, poſtquam illuminatus fuit, ad eum generoſitatis gradum pervenit, ut mortem ſubeat pro tuenda veritate ſemel perſpecta, aſſerere poſſumus hunc prorſus eſſe admirabilem. Hæc vera eſt S. Dionyſii Tabula. Huic tres inerant pravæ qualitates. Infidelis erat, peccator erat, eruditus erat, videlicet imbutus erat hac humana ſcientia, quæ non aliud eſt, quam vanitas mera, ſed cum erutus fuit de peccato, & lumine gratiæ Salvatoris illuſtratus, ad eum pervenit fortitudinis, & conſtantiæ gradum, ut nullum ultra eſſet ſupplicium, quod non pateretur, atque mallet ipſam ſubire mortem, quam abrenuntiare Evangelio, cui, & Apoſtoli verbo ſemel fidem habuerat. *Ex Specimine Panegyricorum.*

Oſtendi poteſt in S. Dionyſio per S. Paulum converſo

1. Effectus gratiæ Jeſu Chriſti in homine idololatra, in homine erudito, atque ſcito politico. III.

2. In S. Dionyſio populos convertente; poſtquam ipſe converſus fuit, oſtendere poſſumus Zelotem Apoſtolum, Doctorem admirabilem, & Martyrem ſtrenuum.

S. Dionyſius triplici modo poteſt conſiderari, tanquam Idolorum cultor, tanquam Philoſophus, & ſcitus Areopagita. Deus eodem uſus eſt, ſecundum tres has rationes. IV.

1. Illo uſus eſt, ut converteret Ethnicos, qui illum cognoverant iiſdem ſuperſtitionibus addictum.

2. Illo uſus eſt tanquam Philoſopho, ut Philoſophorum, Doctorumque converſioni operam daret.

3. Illo uſus eſt tanquam Sapiente Areopagita, ut eos, qui in dignitate conſtituti ſunt, doceret ſequi magna cum æquitate vias juſtitiæ, & Evangelii placita in adminiſtratione primum quidem Athenienſis, mox vero Pariſienſis Epiſcopatus.

Conſiderari poteſt S. Dionyſius V.

1. Tanquam Ethnicus, ſed eruditus, & qui S. Pauli opera converſus, factus fuit ex illo tempore particeps luminum magni hujus Apoſtoli.

2. Tanquam Apoſtolus, qui lumine gratiæ illuſtratus, primum incumbens ad patriæ ſuæ, mox etiam Galliæ totius converſionem ſuum zelum oſtendit.

3. Tanquam Martyr generoſus, cui cum ſatis non fuiſſet ſuis prædicaſſe Evangelium, decrevit primum illud in Galliam quoque proferre, cujus Apoſtolus factus eſt; cumque omnia ſuſtinuiſſet Martyrum tormenta, ibi tandem morte ſua adeptus eſt immortalem gloriam, & habitus fuit Magni hujus Regni Patronus.

P A R A G R A P H U S   II.

Fontes unde hauriri copia poteſt ad propoſitas Panegyricorum ſtructuras ornandas, & Auctores, qui hoc argumentum pertractant.

ACta S. Dionyſii conſcripta a Viſlico, teſte oculato martyrii Sancti hujus, palam memorant S. Dionyſium Areopagitam S. Pauli prædicatione converſum, a S. Clemente in Gallias miſſum, Pariſienſem Eccleſiam inſtituiſſe, & Peſcennini Præſidis juſſu, martyrium ſubiiſſe.

Hilduinus S. Dionyſii Abbas ad nutum Ludovici Pii reſtituit, & ex oblivionis caligine in lucem protulit hæc acta, quæ temporum diuturnitate fere erant exeſa, quamobrem factum eſt, ut hic haberetur tanquam primus auctor vitæ, ac miſſionis S. Dionyſii in Galliam. Hinc injuria nuperi Critici illum inſimulant, quaſi inſignis hic Abbas commentus fuerit hæc acta, & primus fuerit, qui ut Monaſterio ſuo majorem celebritatem compararet, aſſeruerit, Areopagitam Dionyſium in Galliam miſſum fuiſſe a S. Clemente, quandoquidem ſummi viri Abbatis hujus æquales de ipſo verba faciunt tanquam de Cœnobita perfecto, moderato, gravi, ſincero, rerum antiquarum peritiſſimo, ideoque minime apto, qui univerſæ fucum faceret Eccleſiæ, & Cæſari, qui hanc illi provinciam commiſerat, ut factum iſtud hiſtoricam ad examen revocaret.

Ipſe etiam confirmat eamdem veritatem in reſponſione ſua ad Ludovicum Pium, qui illi hanc curam crediderat,

factum

factum e tenebris in lucem trahendi, quod critici quidam Galliæ felicitati invidentes impugnare contendunt. Hoc ipſum aſſerit in Epiſtola ſecunda ad omnes Chriſtianos inſcripta, ubi etiam deſcribit S. Dioniſii Martyrium iis omnibus circumſtantiis veſtitum, quas novimus.

S. Methodius Conſtantinopolitanus Patriarcha, & Martyr in S. Dionyſii vita inquit, illum Athenis Romam veniſſe, & Roma exceſſiſſe miſſum a S. Clemente cum ſanctis Luciano, Ruſtico, & Eleutherio in Galliam, & nominatim Pariſios.

Simeon Metaphraſtes Martyrii S. Dionyſii præcipua memorat facta, & ſupponit ſemper hunc fuiſſe Epiſcopum Athenarum, & eumdem ac illum, qui primus fuit Pariſienſis Antiſtes.

Michael Syncelus apud Lipomanum.

Surius, qui prolixius vitam ejus deſcripſit, dixit quidquid dici poterat in hoc argumento, ſupponens ſemper hunc eumdem eſſe S. Dionyſium, qui Athenis in Galliam profectus eſt.

Idem poſt Sancti vitam, addidit ſine auctoris nomine ſatis amplam narrationem mortis, atque Martyrii S. Dionyſii Areopagitæ prope Pariſios.

Qui cum laude de S. Dionyſio verba fecerunt.

Fortunatus Pictavienſis Epiſcopus elucubratus eſt hymnum in laudem S. Dionyſii Epiſcopi, Roma in Galliam miſſi a ſancto Clemente, & qui alius eſſe non poteſt ab Areopagita.

Hincmarus, Hilduini Diſcipulus, & unus ex ævi ſui eruditiſſimis, ſubſcribit iis omnibus, quæ ſcripſerat Magiſter ejus, cum quo Imperatoris juſſu opus ſuum contulit in deſcribenda Sancti hujus vita, & in probanda miſſione ejus, ac Martyrio in Gallia.

Paſchaſius Ratbertus Abbas Corbienſis in vita Sanctorum Martyrum Ruffini, & Valerii, ſumma cum laude loquitur de zelo, quem S. Dionyſius teſtatus eſt ſeſe devovens ſaluti populorum Galliæ, ideo deſerens Athenas, & affirmans ſe ex vetuſtiſſimis monumentis hauſiſſe, quidquid affert. Joannes Erigena in ſcripto ad Carolum Calvum Imperatorem rationem affert propter quam neque Euſebius, neque S. Hieronymus, neque S. Gregorius Turonenſis locuti fuerint de miſſione in Galliam S. Dionyſii Areopagitæ, & addit recentiores Hiſtoricos id deſcripſiſſe ea fidelibus monumentis, quæ viſa non fuerant a veteribus.

Quidquid ſummi iſti viri de hoc argumento ſcripſerunt, confirmatur Epiſtola, quam Gallicani Epiſcopi ſcripſerunt ad Eugenium Papam II. poſt Pariſienſe Concilium habitum annos decem antequam Hilduinus in lucem edidiſſet opus, cui titulus eſt *Areopagitica*; & hæc epiſtola relata eſt a Cardinali Baronio, qui facti hujus veritatem acerrime propugnavit. Qua in re lubentiſſime quærerem, utrum Epiſcopi Gallicani in Concilium redacti ignorare potuerint jugem, ac immemorabilem traditionem, an illud ſciverint, & indigna diſſimulatione mentiri voluerint.

Poſt hæc omnia teſtimonia nequaquam neceſſe puto hic referre quid aſſerant vetuſtiſſima Martyrologia; illud enim, quod a Sancta Sede probatum fuit, ſatis eſſe debet, ut ſilentium indicat Criticis. Si quis plura requirat argumenta facti hujus veritatem probantia, adeat P. Alexandrum ex D. Dominici familia in ſecundo Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ tomo, qui ſolide reſpondet objectionibus omnibus, quæ hac in re fieri conſueverunt.

Ii, qui negant admirabiles libros qui S. Dionyſii nomine inſcripti ſunt, vere opus eſſe S. Dionyſii Areopagitæ.

Eruditiſſima, & pretioſa ſcripta, quæ S. Dionyſii Areopagitæ nomine circumferuntur, & quæ nonniſi ſub ſæculi quinti finem prodierunt in lucem, non ſunt minoris diſputationis argumentum inter Criticos, quam ejus in Galliam miſſio, & martyrium prope Pariſios. Primi qui illos alteri ignoto Auctori ferunt acceptos contra Conciliorum, ſummorum Pontificum, Sanctorumque Patrum ſententiam, ſunt Eraſmus, Laurentius Valla, Joſephus Scaliger, Scultetus, Riverius, Dallæus, aliique nonnulli, quorum pars ſunt Heretici, pars ſuſpectæ religionis, ſed quorum eruditio, atque auctoritas, quam ſibi in rebus Criticis comparaverunt, in eorum ſententiam non ita paucos Eruditos Catholicos pertraxit P. Morinus, Launoyus, Tillemontius, aliique nonnulli præoccupati contra miſſionem ſancti Dionyſii in Galliam, negarunt ſcripta, quæ de illius nomine nuncupantur, ejus eſſe, licet illa probent, & habeant in pretio.

Poſtremo Doctorum horum virorum auctoritas tanti momenti non eſt, ut ſit anteferenda auctoritati tot aliorum, qui quolibet ſæculo vixerunt, ex quo ſcripta hæc prodierunt, quemadmodum Pater Alexander ex ordine recenſuit, qui etiam ſuum addidit ſuffragium, cui adjicere poſſumus illa Baronii, Leſſii, Lanſellii, Bellarmini, aliorumque plurimorum, quorum teſtimonia invenientur in diſſertatione inſerta in primo tomo Bibliothecæ veterum Patrum. Quamobrem audacter dicere poſſumus Dionyſium Areopagitam ſancti Pauli diſcipulum immediate hauſiſſe a divino præceptore ſuo inſignes veritates eloquentiſſime expreſſas iis in libris, de quibus ſermo eſt.

Aſcetici, qui [illegible] ſunt de Dionyſio Areopagita.

Godeau in elogiis Epiſcoporum, qui omnibus ſæculis doctrina, & ſanctitate floruerunt.

P. Novet in vita Jeſu Chriſti in Sanctis ſuis Meditationem habet pro nona Octobris die, de Martyrio S. Dionyſii Areopagitæ.

Pater Croiſet in Aſceticis Exercitationibus pro die eadem habet compendium vitæ, & Martyrii ejuſdem Sancti.

Concionatores veteres.

Guillelmus Pariſienſis unum habet ſermonem pro die Sancti hujus.

Dionyſius Carthuſianus tres edidit Sermones hujus argumenti.

S. Thomas Aquinas; qui pro themate elegit hæc Iſaiæ verba: *Vocans ab Oriente avem, & de terra longinqua virum voluntatis ſuæ.*

Concionatores [illegible].

Jacobus a Voragine plures edidit Sermones de eodem S. Dionyſio.

Biroat tomo 3. Panegyricorum.

P. Senault Oratorii tomo tertio.

P. Texier tomo 1. Panegyricorum.

P. Duneau in Panegyricis Sanctorum tomo tertio.

In Specimine Panegyricorum tomo ſecundo tria ſunt compendia Sermonum.

In Elogiis Hiſtoricis tomo tertio Sermo integer adeſt.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, Figuræ, & Applicationes Scripturæ huic Argumento.

Loci.

Stans Paulus in medio Areopagi ait: Viri Athenienſes, per omnia quaſi ſuperſtitioſiores vos video. Actor. 17.

Præteriens, & videns ſimulacra veſtra, inveni & Aram, in qua ſcriptum erat: Ignoto Deo. Ibidem.

Quod ergo ignorantes colitis, hoc annuntio vobis. Ibidem.

Tempora quidem hujus ignorantiæ deſpiciens Deus, nunc annuntiat hominibus, ut omnes ubique pœnitentiam agant. Ibidem.

Cum audiſſent reſurrectionem mortuorum, quidam irridebant, quidam vero dixerunt, audiemus te de hoc iterum. Ibidem.

Quidam vero viri adhærentes ei, crediderunt, in quibus, & Dionyſius Areopagita, & mulier nomine Damaris, & alii cum eis. Ibidem.

Incitabatur ſpiritus ejus in ipſo (Paulo) *videns idololatriæ deditam civitatem.* Ibidem.

Athenienſes omnes, & hoſpites advenæ ad nihil aliud vacabant niſi aut dicere, aut audire aliquid novi. Ibidem.

Poſſumus ſcire, quæ eſt hæc nova, quæ a te dicitur, doctrina? Ibidem.

Deus qui dixit de tenebris lucem ſplendeſcere, ipſe illuxit in cordibus noſtris ad illuminationem ſcientiæ claritatis Dei. 2. Corinth. cap. 4.

Tanquam aurum in fornace probavit eos. Sap. 3.

Noli timere, cum ambulaveris in igne tecum ero, ut non comburaris, & flamma non ardebit in te. Iſaiæ 43.

Induxit eos in montem ſanctificationis ſuæ, montem, quem acquiſivit dextera ejus. Pſalm. 77.

Mons, in quo beneplacitum eſt Deo, habitare in eo. Pſal. 67.

Deus hujus ſæculi excæcavit mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio Evangelii gloriæ Chriſti. 2 Corinth. cap. 4.

Populus, qui ſedebat in tenebris, vidit lucem magnam, ſedentibus in regione umbræ mortis, lux orta eſt eis. Matth. 4.

Si decem millia pædagogorum habeatis in Chriſto, ſed non multos patres; nam in Chriſto Jeſu ego vos genui. 1. Corinth. 4.

Nonne opus meum vos eſtis in Domino; & ſi aliis non ſum Apoſtolus; ſed tamen vobis ſum; nam ſignaculum Apoſtolatus mei vos eſtis in Domino. 1. Cor. 9.

Idola projecerunt, & ſervierunt Domino Deo, qui doluit ſuper miſeriis eorum. Judic. 10.

Collegit (Tyrannus) *furorem ſuum in me, & comminans mihi, infremuit contra me dentibus ſuis: hoſtis meus terribilibus oculis me intuitus eſt.* Job 16.

Aperuerunt ſuper me ora ſua, & exprobrantes percuſſerunt, ſatiati ſunt pœnis meis. Ibidem.

Exempla, & Figuræ.

Nihil eſt adeo difficile, quam doctum hominem convertere, ubi in errorem inciderit. In rebus omnibus videntur Scribæ promptiores eſſe debuiſſe, ut Meſſiam ſequerentur. Facile iis erat hunc cognoſcere per complementum Prophetiarum, quæ palam in illius perſona adimpleri videbantur: tamen quemadmodum ad litteram explicuerunt eos Bibliorum locos, ubi ſermo erat de Meſſiæ magnitudine, nobilitate, potentia, viribus, regno, & prorſus craſſum imbiberant conceptum adventus ejuſdem; nequiverunt illum agnoſcere in ſtatu longe alio ab eo, ſub quo illum venturum eſſe conceperant. Univerſus miraculorum ejus fulgor, tota vitæ Sanctitas, omnia Divinitatis ejus inſignia, exæquare non valuerunt in obſtinatis eorum mentibus, adorabilem hanc humilitatem, quæ diſplicebat illis in Filio Dei, & quam cum qualitate Meſſiæ conciliare non poterant. Talis plerumque eſt infelix conditio virorum, qui ſcientia clarent, & fallacibus placitis imbuti ſunt. Dionyſius proculdubio fuit ea præſtantiſſimis ſæculi ſui ingeniis; ſed nativitatis ſuæ infelicitas illum in Ethnicarum ſuperſtitionum latebras impulerat. Erat ea numero eorum pſeudoſapientum, de quibus verba facit Apoſtolus, qui cum Deum cognoviſſent, non ideo tamen eum tanquam Deum glorificaverunt; qui contenti ſpeculativa quadam cognitione Entis ſupremi, quin illud legitimo, & rationabili cultu proſequerentur, miſere evanuerunt in cogitationibus ſuis; qui inanis prudentiæ fama, quam inutili ſcientia

ſibi apud populos comparaverant, ſuperbi evaſerant mortalium omnium inſipientiſſimi, & ſeipſos tanquam ſapientiſſimos venditabant, quia poſtquam ſe uſque ad Creatoris cognitionem extulerant, hujus imaginem cum ea miſerabilium Creaturarum confuderant: magis cæci, quod ſibi Deum Æternum, atque incorruptibilem finxerant ſub imagine turpiſſimorum animalium, quam ſi permanſiſſent in craſſa populorum ignorantia, quorum ſimplicitatem, atque innocentiam corruperant. Hujus generis fuiſſe docet Athenarum, atque Romæ Philoſophos, S. Paulus in capite primo ſuæ ad Romanos Epiſtolæ. Ut vere dicam, S. Dionyſius lapſus non eſt in hos errores, in quibus recto ſupplicio Deus ſuperbos hoſce ſpiritus dereliquit, inquit Apoſtolus; ſed inficias ire non poſſumus, quo minus ille ad tempus uſque converſionis ſuæ fuerit infectus ſuperſtitionibus Ethnicorum, & ille, quem hodie colimus eſſet noſtrarum lacrimarum objectum, niſi Deus uſus fuiſſet Apoſtolorum omnium eruditiſſimo ad converſionem tanti hominis, qui ævo ſuo facile princeps ferebatur.

Exemplum Jephte perfecte quadrat S. Dionyſio.

In Judicum libro legimus, Jephte ex meretricio complexu genitum, veruntamen ſtrenuum Ducem, cum aliquando patria aufugiſſet in terra Tob, ubi frequens vagorum, atque latronum turba graſſabatur, electum ab aliis fuiſſe in Principem, ſed mox creditam ſibi provinciam abdicaſſe, & noluiſſe ulterius uti ea peritia, quam cum illis inter arma ſibi comparaverat, niſi, ut fortius in illos, ac felicius armis uteretur, ubi ſe præfectum cognovit populo Dei. Facilis mihi occurrit ſimilitudo, inter hunc Scripturæ locum, & Sanctum virum, de quo nobis eſt ſermo. Erat Dionyſius unus ex Principibus, ſupremiſque Areopagi Judicibus, qui ad apicem callebat ſuperſtitioſas Ethnicorum cæremonias, & quidquid ad inanium Deorum cultum pertinebat. Contigit illi ea Matre, & in urbe Idolorum cultrice in lucem prodire; quam Scriptura tanquam turpe ſcortum ſpectat, & cujus filii ſunt prohibendi ab hereditate, quæ nonniſi legitimis debetur. Populi, qui vero Deo eripiunt cultum, quem debent, ut idolis adoleant thura ſua, æquo jure tanquam fures traduci valent, illum ſibi ducem præfecerant, qui omnes eorum lites ſeu ad Religionem, ſeu ad Forum ſpectantes dirimeret. Sed cum tandem felix illa dies illuxit, qua cognovit, ſe malam cauſſam tuendam ſuſcepiſſe; hanc ideo reliquiſſe videtur, ut illam vehementer impugnaret, & ſua uteretur experientia, ut illam optato eventu feliciter expugnaret. Ex Areopagi Senatore conſtitutus fuit Epiſcopus, ſemper Superior, ſemperque Judex, ſed a ſeipſo longe alius. Semper multa cum eruditione, eloquentiaque agens, ſed non amplius eaſdem fuſtineus opiniones, neque partes eaſdem: e contra magni animi, ingeniique ſui dotibus utens ſolum, ut frequentiores referret triumphos ad eum, a quo illas acceperat, adeo in idololatriæ ſinu altus, atque innutritus, ut ejus inſaniam melius exploratam haberet, & facilius populos ſuos ab erroribus revocaret.

Comparatur S. Dionyſii converſio cum converſione S. Pauli.

S. Dionyſius licet unus ex perſpicaciſſimis Athenarum Senatoribus nihilo minus cæcus erat, & ſcientiæ ſuperbia illi propriam fecerat quamdam inſcitiam, quæ vulgo doctos ſuperbos concomitatur. Omnia cognoviſſe videbatur, tamen Deum, & ſeipſum ignorabat. Qua in re felix illius ſors alia omnino ab illa fancti Pauli fuit. Magnus hic Perſecutor Eccleſiæ evaſit deinceps in magnum Apoſtolum: lumen ejus hujus oculos perſtringens excæcavit illum, ut faceret fidelem. Sed Dionyſius beatiore caſu per tenebras illuminatus fuit, ac veram lucem videre cœpit per eamdem caliginem. Dum Dionyſius ſepultus erat adhuc in umbram Ethnicæ ſuperſtitionis, Dei Filius vivebat ſuper terram, & cogitabat de reconciliandis Patri ſuo peccatoribus in cruce animam perflans; & ubi acceſſit tempus ad magnum hoc facinus conſtitutum, Dionyſius, qui forte aderat Heliopoli, repente ſtupore captus, propter tenebras, quæ contra naturæ leges terris incubuerant, hac ipſa caligine illi facem præferente, illuſtrari cœpit, & exclamavit: *Aut Auctor naturæ patitur, aut mundi machina diſſolvitur*. Ita Dionyſius tenebrarum favore excutere cœpit erroris, atque peccati tenebras; quarum alteram per has generales tenebras excuſſit, alteram vero ad S. Pauli prædicationem excutiet.

S. Dionyſius in ardenti fornace comparatur tribus pueris Babylonis.

Prodigium illud, quod accidit in gratiam trium puerorum Babylonis, mirum quidem fuit; Illud vero, quod in S. Dionyſii gratiam non eſt minus admirabile: Angelus, qui apparuit in medio trium puerorum fornacem refrigerans, & mutans ignem in tenuem auræ lenis flatum invitavit S. Pueros Iſraelitas ad Deum laudandum, & Canticum laudis illis concinendum. S. Dionyſius conjectus a tortoribus in ardentem fornacem, hæc Sancto huic in ſacellum converſa eſt; igne obediente Domini imperio, ne unus quidem capitis capillus læſus eſt, neque fimbria veſtimentorum ejus ex fumo labem contraxit. Caruit ignis vi omni, niſi ut liqueſcerent catenæ quibus revinctus erat. Ita & S. Laurentius invicta conſtantia de igne quodammodo triumphabat, tyrannos irridens, dum ejus caro torreretur. Sanctus iſte Diaconus nonniſi ex parte triumphavit; quippe ipſo integram ſervante fidem, totum illius corpus aſſabatur; ſed S. Dionyſius dupliciter de igne triumphavit, & in anima ſua, & in corpore ſuo. Impavide fornacem ingreditur, ſed ſimul Deus efficit corpus ejus invulnerabile, ibique manet illæſus; & ſicut trium puerorum fornax locus fuit refrigerii per Angeli aſpectum, fornax S. Dionyſii illi fuit Paradiſus per opem, quam inter hos ardores illi attulit Spiritus ſanctus.

Comparatio Scriptorum S. Dionyſii diu latentium cum fluminibus ſub terra fluentibus.

Operæ pretium puto meminiſſe ſcriptorum S. Dionyſii; de quibus lis adhuc ſub judice eſt. Verum eſt plures in dubium vocaſſe, utrum eſſent Sancti hujus opera; idque in cauſſa fuit, quod illius codices, ſcientia refertiſſimi nonniſi tertio, vel quarto Eccleſiæ ſæculo prodierunt in lucem. Hæc potiſſima eſt ratio, quam objiciunt eruditi, qui factum hoc revocant in dubium, & hac una ſuffulti circumſtantia, Sancto huic debitas laudes ſurripiunt, quamquam nullo jure valeant alteri cuipiam ſequentium ſæculorum auctori opus probatiſſimum acceptum referre. Verum ſi attente ad examen vocetur qualitas operis, perſpicuitas, & eloquentia, qua Auctor altiſſima fidei noſtræ myſteria tractat, nullus dubitandi locus eſt, utrum Sancto noſtro facile referendum ſit, cum ſatis videatur ex argumentorum celſitudine, uni huic licuiſſe, tanquam Diſcipulo illius Apoſtoli, qui uſque in tertium Cælum raptus fuerat, hujuſmodi argumenta tractare. Objicienti vero ſcripta hæc ſero nimis in lucem edita fuiſſe, reſpondeo, illa extitiſſe ſimilia quibuſdam fluminibus, quæ cum diu per ſubterraneos meatus defluxerint tandem eo pervenerunt, unde in lucem exſilirent: ſed non ideo minus ubertatem attuliſſe terris, per quas defluxerunt. Ceterum quot opera intuemur, quæ tandem in lucem prolata ſunt, poſt plura ſæcula ab obitu auctorum ſuorum, velut Ariſtotelica, ac plurimorum aliorum, quos ſingillatim appellare faſtidium crearet, & ad hiſtoriam pertineret potius, quam ad noſtrum argumentum?

S. Dionyſius cum S. Joanne Baptiſta & S. Paulo comparatur.

Æque vetus, ac mors S. Dionyſii traditio eſt, poſtquam huic caput obtruncatum fuit, corpus ejus in pedes ſurrexiſſe, ac gerens in manibus caput ipſum detuliſſe illud in eum uſque locum, ubi modo civitas eſt, quæ ab ejus nomine nuncupatur, quæ cauſſa fuit ut univerſus fere populus converteretur. Tres habemus ſummos viros, qui in tribus præcipuis Civitatibus capite percuſſi fuerunt. S. Joannem Baptiſtam Jeroſolymæ, S. Paulum Romæ, S. Dionyſium Pariſiis. Primi amputatum caput manavit ſanguine ultionem repoſcens ſceleris Herodis, & Herodiadis, quæ tulit illud in diſco. Alterius caput lacte manavit, & poſt mortem triplicem edidit ſaltum, unde tres proſiliere fontes; quia lacte cæleſtis doctrinæ ſuæ nutriturus erat Eccleſiam. Tertius denique, poſt obitum ſuum, ſi jam obierat, detulit caput ſuum in locum, quem ſibi elegerat, et ibi manſionem ſuam collocaret, & ut ibi tanquam Galliæ Patronus coleretur.

Applicationes quorumdam locorum Biblicorum huic argumento.

S. Dionyſii ſpiritus ſuſceptus fuit luminibus per tenebras paſſionis Domini.

Deus, qui dixit de tenebris lucem ſplendeſcere. 2. ad Cor. 4. Jeſus Chriſtus utitur tenebris, quas mors ſua in terras effuderat, ut divina claritate S. Dionyſii mentem perfunderet. Exteriores tenebræ fecerunt, ut ille cognoſceret interiores animæ ſuæ tenebras, & hæ ſpiritum illius illuſtrantes per gradus deduxerunt illum ad cognitionem Dei; quia conſocians animadverſiones, quas ejus ratio inſtituit ad intuitum admirabilis Eclypſis, quæ præter naturæ curſum contigerat, cum iis cognitionibus, quibus ſancto Paulo prædicante imbutus fuit; agnovit ſe nequaquam fuiſſe deceptum ubi Jeſu Chriſti mortem præſenſit. Ita ratio illius illuſtrata ſpiritum ejus ad fidem præparavit. Verum ne putetis, S. Dionyſium in converſione ſua commune tantum recepiſſe lumen; S. Paulus communicavit illi omnem, quæ de tertio cælo hauſerat ſcientiam. Inter hominum, & Dei ſcientiam hoc intereſt, ſcientiam videlicet hominum, ſuperbam eſſe, atque difficilem; ſcientiam vero Dei humilem, atque ſuavem. S. Dionyſius in converſione ſua amiſit totam hanc ſuperbam, ſpinoſamque ſcientiam Philoſophorum, & humili, lenique J. C. ſcientia fuit illuſtratus; ſcientia hæc non fuit iners in ejus anima; mentem enim illuminavit, & cor ejus accendit. Fax fuit, quæ totam naſcentem Eccleſiam illuſtravit, & cujus tædii ad nos uſque pervenerunt.

Plures audiunt verbum Dei ſed pauci inde proficiunt.

Quidam viri adhærentes ei (Paulo) *crediderunt; in quibus, & Dionyſius Areopagita, & mulier nomine Damaris*. Actor. 17. Cum S. Paulus in Areopago peroravit, frequens erat conſeſſus: Apoſtolus verba faciebat ad omnes, iiſque cæli viam annuntiabat, & Deus illis ſalutis adminicula tradebat per os Evangelici hujus præconis. Fidei lux lucebat omnibus, ſed non omnes obedierunt Evangelio: Dionyſius, nobilis matrona, aliique nonnulli pauci ſunt. Talis erit grex ille, cui Dominus regnum cælorum pollicitus eſt. Prædicantur, & ut ita dicam, de tectorum culmine Religionis veritates annuntiantur. Nemini celat legem J. C. & moralis divinæ ſanctitatem. Turmatim, & agmine facto concurritur ad excipiendum verbum Dei: divites, pauperes, nobiles, magiſtratus, Regii Præfecti, aliquando ſaltem inveniuntur in his cœtibus fidelium, ubi veritatis verbum nuntiatur: Nihil aptius ad ædificandum, nihil ad conſolationem utilius, hac auditorum cavea. At tantæ huic multitudini par eſt numerus converſionum? Vix, & ne vix quidem recenſeri poſſunt, qui concionibus interſunt & facile numerantur ii, qui convertuntur. Dionyſius, Damaris, aliique nonnulli cum iis, nihil ad ſupputandum facilius. Dionyſius erat ex horum Magiſtratuum numero: Damaris erat nobilis Matrona. Ita vult Deus, ut ad confundendas animas, quæ aures obſtruunt vocibus gratiæ, ſemper adſint animæ dociles, & fideles in omnibus ſtatibus. S. Paulus univerſo Areopago prædicat Evangelium, ferme quingenti celeberrimi illius magiſtratus viri tranquille Dei Verbum audiunt;

ſtudium; Omnes Oratorem admirantur, unus ſe gratiæ illecebris victas dat manus: Ita in urbe una vox Dei a Principibus omnibus, omnique populo audita: ita in communitate, ubi omnes eaſdem regulas habent, omnes eamdem habent morum diſciplinam, omnes eadem exempla; ubique ne divinum hoc ſemen in omnibus fructum centuplum affert? Domine Deus! hoc ſatis aperte probat parvulum numerum Electorum. *Pauci Electi.*

S. Dionyſius vere pater noſter eſt, & Galliæ Apoſtolus.

Et ſi multa millia pædagogorum habeatis, ſed non multos patres. 1. Cor. 4. Quamvis Martyres omnes patres noſtri ſint, & ſanguis, quem effuderunt, ſit germen illud ſacrum, ex quo nati ſumus in Eccleſia; ſunt nihilominus quidam, quibus plura debemus quam aliis; & qui æquiori titulo gloriari poſſunt ſe nos in Jeſu Chriſto genuiſſe, ſeu quod nobis Evangelium prædicaverint, ſeu quod nos exemplis ſuis confirmaverint, ſeu quod corporis vitam amiſerint, ut nobis gratiæ vitam conferrent. Inter autem tot ſummos viros, neminem video, qui glorioſam hanc ſibi vindicare qualitatem potiori jure valeat, quam S. Dionyſius, quippe hic eſt Galliæ Apoſtolus, & illius vocatio noſtram complectitur, & præferens Lutetiam Athenis noſter ſuis primus Concionator, & Præſul.

S. Paulus per ſcientiā quam a Deo receperat triumphat de Dionyſio humanis ſcientiis ſuſſulto.

Perdam ſapientiam ſapientium, & prudentiam prudentium reprobabo. 1. Cor. 1. Minax hoc Domini verbum nunquam verius loquutum fuit, quam in converſione Dionyſii Areopagitæ, cujus cauſſa fuit S. Pauli prædicatio. Paulus advena, & ignotus; Paulus æque contemptus a Stoicis, & ab Epicureis, cum quibus paullo ante diſputaverat, ſed fruſtra, eſt inſtrumentum illud, quo utitur Deus, ad inſpirandam fidem veritatum maxime incredibilium Philoſopho, Judici, homini in Ethnicæ ſuperſtitionis ſinu innutrito, mollitiei, & Græcorum corruptioni dedito, qui in pretio, atque honore habebatur ea in urbe, ubi tota ſapientiæ calliditas, & vetus ſuperſtitio dominabatur. Quænam intercedit ſimilitudo, Tertullianus ait, Philoſophum inter, & Chriſtianum, inter Athenas, & Jeruſalem, inter Græciæ diſcipulum, & cæli candidatum? Ille ſtudet ut ſeſe perficiat per ſcientiam; hic ſe nihil, niſi Jeſum Chriſtum, & hunc Crucifixum ſcire profitetur. Ille ſemper errores haurit, recenteſque adjicit veteribus ut inanem in terris ſibi comparet celebritatem; hic ſpiritus ſui exilitatem cognoſcens, ſeſe exuit omnibus conjecturis, humaniſque omnibus præventionibus, ut ſemet primæ ſubjiciat veritati. Denique ille ſuimet ebrius, pertinaciter omnibus ſententiis ſuis inhæret, eaſque propugnare contendit, reſpicit tanquam jugum non ferendum alterius cujuſpiam regimen, & ratus ſe ſtudiis, vigiliiſque ſuis invenire poſſe quomodo ſapientior evadat, ſeſe in Magiſtrum attollere cupit, quin prius ad diſcipuli qualitatem ſeſe demittat. Hic autem econtra infirmitatis ſuæ ac ignorantiæ, præſertim vero in iis, quæ ad Religionem pertinent, conſcius, ſed probe tenens quid interſit inter ea, quæ a Deo, & quæ ab hominibus proficiſcuntur, delet e mente ſua, ac inde abradit quaſcumque imagines noxias, & pravas, quas ſcientiæ profanæ forte ibi reliquerunt.

S. Dionyſium ſuperdentem fornacem conficiunt.

Tanquam aurum in fornace probavit eos. Sapient. 3. S. Dionyſius, cujus hodierna die triumphum recolit Eccleſia, præclara præbuerat ſoliditatis ingenii ſui ſpecimina, cum fidem adjecit incredibilibus myſteriis, quæ S. Paulus prædicavit Athenis, & quæ aliorum Areopagitarum oculos perſtrinxerant. Prætulerat cordis ſui fidelitatem obſequens gratiæ vocationis ſuæ; ideoque abdicans ſe magiſtratu, propter quem in Græcia florebat, Fortitudinem atque conſtantiam probaverat longa ſuſcipiens itinera, ut Evangelium, & J. C. nomen ad varias gentes perferret. Perſpicua tandem dederat Apoſtolatus ſui argumenta in inſtitutione Eccleſiæ urbis illius, quæ Galliæ caput eſt, Sed Deus, qui Dionyſium ad ſublimiorem caritatis apicem attollere voluit, qui in eo ſitus eſt, ut det quis animam ſuam pro fratribus ſuis, periculum facere voluit caritatis ejuſdem; non ſecus ac aurum in fornace probatur, permiſit, ut conjiceretur in fornacem ardentem, ex qua tamen ſine ullo dolore, ſine laba egreſſus eſt. *Tanquam aurum in fornace probavit eos.*

S. Dionyſius ſeipſum devovit, ut ſalvam faceret Galliam, quemadmodum S. Paulus ſe feciſſe teſtatur pro fratribus ſuis.

Libentiſſime impendam, & ſuperimpendar ipſe pro animabus veſtris. Ad Corinth. 12. Verba hæc, quæ Apoſtolus olim dicebat Corinthiis poſt recenſitos glorioſos labores, quos ſubierat pro Evangelii inſtitutione, videntur mihi transferri poſſe non immerito in os S. Dionyſii, qui commotus veneratione noſtra erga ejus memoriam, & confluentis hujus populi concurſu ad glorioſo protectori ſuo honorem adhibendum, cum S. Paulo dicit: impendi vigilias, ſudoreſque meos; vitam, & ſanguinem pro veſtra converſione, & ſalute; ſed præſto ſum adhuc, ut ſuperimpendam quidquid auctoritatis adeptus ſum apud Deum, ut hujus benedictiones in vos derivem. Sunt Sancti quidam qui nati videntur, ut omnes homines ſalvos faciant; ſunt alii, quorum zelus enituit in peculiaribus quibuſdam provinciis, dum viverent; ſed quorum lypſana alio traducta fuerunt poſt obitum; perinde ac voluiſſet Deus locupletare alios fructibus laborum ſuorum, & ſubſidia interceſſionis eorum in alios effundere. Sunt denique quidam viverent, & poſt mortem, tanquam tutelares Angeli, cuipiam Regno adhæſerunt, quod in clientelam ſuſceperunt. S. Dionyſius ex hoc fuit numero in Galliam. Vivens, & mortuus, pugnans in terra, ac triumphans in cælo ſe noſtræ protectioni devovit. *Libentiſſime impendam, & ſuperimpendar ipſe pro animabus veſtris.*

Bona, quæ S. Dionyſius in fornace nanciſcitur longe majora iis fuerunt quæ pueri experti ſunt.

Tanquam aurum in fornace probavit eos. Si tribus Hebræis pueris contigit videre ſecum quartum in fornace virum qui ſimilis erat filio hominis; S. Dionyſii bonum toto cælo majus eſt; non enim ſolum vidit alterum, qui Salvatori ſimilis erat, ſed vidit fornacem in Paradiſum converſam, ubi nactus eſt Filium Dei ipſius in perſona ejus, cui, ſummo hoc favore in admirationem raptus inquit: *Et hic eris mecum, o bone Jeſu!* O præclarum, & ſalubre documentum quod ſuggerit nobis illuſtris Galliarum Apoſtolus! Oſtendit nobis, ubi divina providentia probabit nos igne tribulationum, & adverſitatum vitæ hujus, nihil nobis eſſe pertimeſcendum: quia ſemper nobiſcum eſt Deus. *Noli timere*, inquit ille per Prophetam, *cum ambulaveris in igne, tecum ero, & non comburēris, & flamma non ardebit in te.* (*Iſa.* 43.) Videlicet hæc bonorum jactura, calamitas, infortunium hoc a nobis habendum non eſt tanquam doloris argumentum, & indicium divinæ in nos iracundiæ, ſed potius tanquam occaſio quam Deus ſuppeditat nobis, teſtatum illi faciendi amorem noſtrum, & caritatem. Fornax eſt, non abnuo, ſed fornax optanda magis, quam pertimeſcenda, quoniam ibi ſumus inventuri Dei ipſius filium. In hoc igne relinquemus amorem ſæculi, & fallacem hanc requiem, quam in creatis rebus nanciſcimur. In hoc amittemus noxiam adhæſionem voluptatibus mundi, fumum hunc honorum, qui mentibus noſtris offundit caliginem. In eo tandem intime adhærebimus Salvatori per ſublimiſſimarum virtutum praxim, quarum nobis adeo præclara in cruce reliquit exempla.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & ſententiæ Sanctorum Patrum, aliorumque Auctorum hujus argumenti.

Elogia, quæ Sancti quidam Patres ediderunt in laudem S. Dionyſii Areopagitæ.

Avis cæleſtis. Sanctus Chryſoſtomus lib. 14. de Sacerdot.

Antiquus, veneranduſque Pater, & Doctor. S. Gregor. homil. 34. de drachma perdita.

Celeberrimus rerum divinarum myſtes. Anaſtaſius Sinaita.

Sanctiſſimus, & in Theologia præſtantiſſimus. S. Damaſcen. de fide Orthodoxa c. 12.

Vertex Theologorum. Idem de eadem fide orthodoxa.

Sanctiſſimus, & eloquentiſſimus Dionyſius. Idem in Orat. de fidelibus defunctis.

Divinis rebus abundans, profunduſque Dionyſius. Idem de iis, qui in fide quieſcunt.

Magnus Angelus. Sic eum vocat Andreas Cretenſis.

Magnus Dionyſius. Idem.

Generoſus, ut Germanus Aquilæ pullus. Idem.

Magnus Dionyſius. Generale Concilium ſic eum appellat, & reliqui Patres, qui de eo loquuntur.

Sanctorum Patrum loci, qui huic potiſſimum applicari poſſunt.

Tolle martyrum certamina, tuliſti coronas; tolle cruciatus, tuliſti beatitudines. S. Ambroſius lib. 4. in Lucam.

Non tam beatum Paulum exiſtimo, quod raptus ſit in tertium cælum, quam eum cenſeo beatum propter vincula. Sanctus Chryſoſtomus in Epiſt. ad Epheſios.

Nihil eſt æque præclarum, atque vincula pati propter Deum. Vinctum eſſe propter Chriſtum præclarius eſt, quam eſſe Apoſtolum, quam eſſe Doctorem, quam eſſe Evangeliſtam. Idem ibidem.

Si quis Chriſti amore uritur, novit vim vinculorum, & maluerit eſſe vinctus propter Chriſtum, quam habitare cælos. Ibidem.

Mihi optabilius eſt male pati pro Chriſto, quam honorari pro Chriſto; hæc eſt gloria, quæ omnia exuperat. Idem ibidem.

Mihi ad amplificandam, & latius diffundendam religionem aptius martyrio generoſe ſuſcepto propter inſignem vim tam arduì operis ad bonum prælucentis. Clem. R. Conſt. 5. ad 5.

Morte Martyrum Religio defenſa, cumulata fides, Eccleſia roborata eſt, vicerunt mortui, victi perſecutores ſunt. Sanctus Ambroſius lib. de Reſurr. Fidelium.

Pretioſa mors eſt, quæ emit immortalitatem pretio ſui ſanguinis, quæ accepit coronam de conſummatione virtutis. S. Cyprianus in Epiſtola ad Martyres.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia depromi valeat in hoc argumento.

Rationes propter quas difficilius eſt doctos convertere quā divites, ac potentes auctoritate.

Unanimi, conflatoque conſenſu tenent Patres, ſemper difficilius fuiſſe eruditos viros convertere, quam potentes, atque in dignitate conſtitutos, idque tribus potiſſimum de cauſſis. Prima eſt; ſcientiam inflare conſuevisse cor, & qui eam poſſident, arbitrari ſe tantum reliquis antecellere, quantum homines generatim ceteris præeunt animantibus. Vanitas hæc ſatis in moribus, & ſcriptis veterum Philoſophorum per ſe patet. Quomodo ergo qui ſe mundi totius magiſtris venditabant, & qui neminem ſententiarum ſuarum obtrectatorem ferebant, ſeſe ſubjecissent diſcipulis Apoſtolorum, qui quovis lit-

teraturæ genere erant expertes? Socrates nonne apud Platonem dicit, ſe natum fuiſſe, ut veritatem doceret, alioſque redargueret? Si quis ergo illum docere voluiſſet, nonne huic dixiſſet, factus ſum, ut doceam, non ut docear? Ratio altera, quæ litteratorum, eruditorumque ſæculi virorum converſionem perdifficilem reddit, ea eſt, quod divina Religionis noſtræ myſteria incredibilia videntur iis, qui Philoſophorum placitis, atque principiis imbuti ſunt, non eo quod rationi repugnent, ſed quia ita rationem ipſam excedunt, ut eidem oppoſita videantur. Hinc S. Paulum ad Athenienſes verba facientem de Reſurrectione mortuorum, tanquam inſipientem reſpexerunt. Fabulis enim accenſebant, atque inter metamorphoſes rejiciendum putabant Deum hominem factum. Deus trinus, & unus fabuloſior videbatur, quam vel Janus Bifrons, vel Gercon Tergeminus. Ratio tertia, propter quam admodum ardua eſt eruditorum converſio, ea eſt, quod abutuntur donis naturalibus, & ipſis etiam rationis luminibus; ita ut ex Apoſtoli ſententia ſint inexcuſabiles, quia quia glorificarent Deum, quem ex Creaturis cognoſcere poterant, eas in Creatoris loco venerabantur, & abdebant ſe nequiſſimis flagitiis, quæ in illis omnem pietatis ſenſum extinguebant. *Propter quod tradidit illos Deus in reprobum ſenſum.* Omnes hæ oppoſitiones in S. Dionyſii perſona reperiebantur. Potens erat auctoritate, quippe unus erat ex prioribus Magiſtratibus ſupremi Athenienſium Tribunalis; habebatque aliam oppoſitionem fere inſuperabilem, quod unus erat ex Sapientibus Græciæ. Itaque ejus converſio haberi poteſt tanquam gratiæ miraculum.

Rationes congruentiæ propter quas Deus S. Dionyſium elegit inter tot alios Athenienſes.

Præſupponimus nullam naturalem corporis, vel animi perfectionem ullum mereri poſſe donum ſupernaturale, & quidquid eſt mere in ordine ſupernaturali, mereri non poſſe quidquid in ordine gratiæ, quemadmodum alias ſancitum fuit in Conciliis contra Pelagianos. Aſſerere tamen poſſumus, Deum ſæpe rationem habuiſſe naturalium qualitatum eorum, quos ad ſupernaturalia deſtinat miniſteria. Gratia non ſolum naturam non deſtruit, ſed perficit, ſecundum modulum, atque captum, quem nanciſcitur, attollens illam ad ſtatum perfectiorem. Ita, S. Thomas ait, Angeli ornati fuerunt gratia, & gloria, ſecundum menſuram naturalium eorumdem perfectionum. Cum igitur Deus corporis, animique dona tribuit alteri, videtur hæc eſſe ratio, quia hoc utilius uti velit ad gloriam ſuam; quemadmodum in S. Paulo videmus, qui ad Apoſtolatum non communi via fuit evocatus; ad hoc, uti videtur, ut adhiberet ingenium ſuum prorſus ignitum, atque ardens, ut firmius inter gentes ſolidaret Evangelium. Non ideo tamen aſſerere velim, Deum teneri, ut hac ſemper utatur ratione, cum liquet, illum operari poſſe magna, licet infirmis utatur inſtrumentis, & ipſum ex lapidibus educere poſſe filios Abrahæ. Verum a veritatis ſpecie non abhorret, Deum, cum decreverit uti S. Dionyſio ob fines altiſſimos, ita nativitatem illius diſpoſuiſſe, ingenium, ſtudia, aliaque bona, quæ natura in illo conſtituerat, ut ſupervenienti gratia facile perficeretur adeo excellens natura; atque inde factum eſt, quod ſublimis hic ſpiritus amator caritatis nequaquam rejecit S. Pauli Doctrinam, licet videretur oppoſita omnibus rationis luminibus, ſed illam ad examen revocavit; nihilque inveniens non dignum fide, non clauſit oculos luci Evangelicæ.

Cur Deus uſus fuerit S. Paulo ad convertendum Dionyſium?

Cum placuit Salvatori efficere, ut lux Evangelii Græcis niteſceret; poterat ille per ſe movere, docere, erudire Dionyſium. Inſerere poterat in mentem illius prima religionis ſuæ ſemina; ſed ſicuti uſus erat Anania, qui voluntatem Dei S. Paulo explicaret, eique divina ediceret juſſa; S. Paulo ſimiliter uſus eſt, ut Dionyſium edoceret, quidquid illi non erat ignorandum. Deus enim ſervare voluit in ordine gratiæ pro hominum converſione, quod obſervat inter Angelos, teſte eodem Dionyſio, ubi Superiores Hierarchiæ lumina ſua impertiunt inferioribus, hiſque Dei mandata communicant hominibus communicanda. Aliaque poteſt afferri cauſſa, propter quam noluerit Deus per ſeipſum, Dionyſium alioſque eruditos viros immediate convertere, quia hoc pacto eorum ſuperbiæ fuiſſet velificatus; ideoque eos humiliare voluit, docens illos miniſterio aliorum hominum, quibus deeſſet auctoritas, poteſtas, & nominis fama, & horum ope tradere illis myſteria ſenſum, rationemque ita ſuperantia, ut a viris doctis anilia haberentur commenta, & fabulæ, quæ nullam fidem merebantur. *Quia in Dei Sapientia non cognovit mundus per ſapientiam Deum; placuit Deo per ſtultitiam prædicationis ſalvos facere credentes.* (1. *Cor.* c. 1.) Hæ potiſſimum ſunt cauſſæ, propter quas Deus in ipſo Eccleſiæ principio, ſæculoque primo, per Apoſtolorum miniſterium operatus eſt converſionem eruditorum, atque potentium mundi, quos inter, dicere poſſumus S. Dionyſium præ ceteris nituiſſe, quia unus erat ex Areopagi principibus, quod tribunal maximo habebatur in pretio; quia in Philoſophicis rebus, ac politiori litteratura nulli ſecundus erat; & quia perſpicax erat ingenium, quod liquet ex illa exclamatione, in quam erupit ad conſpectum Eclypſis, quæ in morte Filii Dei terris univerſis offudit caliginem. De his hominibus, qui in ſcientiis omnibus conſummati ſunt, & qui magnam ſibi comparaverunt auctoritatem, ſcriptum eſt: *Perdam ſapientiam ſapientium, & prudentiam prudentium reprobabo.* (1. *Cor.* 1.) Ad eruditos hos homines humiliandos utitur Deus craſſioribus hominibus, & iis qui in ſpeciem imperitiores videntur ad eos convertendos.

Documenta quæ mutuatur Theologia a Scriptis.

Jure dici poteſt, Divinam Providentiam oculos conjeciſſe in Dionyſium, qui jam inter ſuos Theologus appellabatur, propter profundam eruditionem, ut poſt Apoſtolos illum Theologorum magiſtrum conſtitueret: Omnia enim in illo ſunt admirabilia, doctrina, ſtylus, eloquentia. Explicuit nobis, modo prorſus divino, aptiſſimiſque verbis præſtantiſſima noſtræ religionis myſteria. Nemo unquam melius locutus eſt de natura Dei, de perfectionibus, operationibus, eſſentia illius, de perſonarum diſtinctione, deque illarum proceſſione, de Verbi incarnatione, de ejus magnalibus, de amore divino, de illius effuſionibus, effectibus, & proprietatibus. Nemo ordine meliori Hierarchias Angelorum deſcripſit, eorum varietatem, munera, & quidquid ad cæleſtes eas mentes pertinet. Nemo penetravit altius in myſticis Sacramentorum Eccleſiæ ſignificationibus. Nemo diſtinctius finem, & ſcopum variorum rituum aperuit. Nemo clarius Ordines Eccleſiaſticam Hierarchiam componentes diſtinxit. Nemo divinius Sacras Scripturas interpretatus eſt, potiſſimum vero in locis captu difficillimis.

S. Dionyſius Jure quintus vocari poteſt Evangeliſta.

Qui eminentius loqueretur ſancto Dionyſio de perfectionibus Dei, de iis, quæ operatur in animabus Sanctorum, fuit nemo; & neſcio, utrum illum appellare poſſim quintum Evangeliſtam, quoniam ſupplevit iis, quæ alii in Evangeliis ſuis prætermiſerant. Narrant illi quidem, quod Deus Salvator fecerat ſuper terram in vita mortali; ſed nihil ferme addunt de iis, quæ facit in cælo, & quo pacto ibi adoretur ab Angelis. Hæc abdita ſunt myſteria, quorum tamen cognitio erat neceſſaria. Quid autem divina providentia? S. Dionyſium ſuſcitavit, a quo hæc omnia explicarentur. S. Bernardus loquens de Apoſtolis refert varios fontes, unde ſcientiam ſuam hauſerunt; *Joannes, in corde; Thomas, in latere; Petrus, in ſinu Patris; Paulus, in tertio cælo.* Sed dicere poſſumus Dionyſium ex quatuor his hauſiſſe fontibus; & præcipue magiſtri ſui doctrinæ inhærentem, ab eo mutuatum fuiſſe omnes ſcientias, quas ſocrat adeptus. S. Paulus ſcientiam ſuam de Cælo tulit in terram, eamque diſcipulo ſuo Dionyſio communicavit, ut abſolutiſſimum faceret Evangelii præconem.

Deus Dionyſio tria contulit dona, quæ tribuit aliis, quos ad gentilium converſionem deſtinavit.

Deus triplici mediorum genere uſus eſt, ut Evangelium conſtitueret in univerſo mundo. Miraculis ad populos convertendos; ſcientia ad evincendos Philoſophos; fortitudine, & conſtantia ad triumphum de Tyrannis referendum. Providentia cum delegiſſet S. Dionyſium ad gentes convertendas, ad pſeudoſapientes confundendos, ad ſuperandos Tyrannos in prædicatione Evangelii, illum tribus donis cumulavit, miraculis, ſcientia, & fortitudine, quæ erant neceſſaria, ut Dei de ſe conſilia adimpleret: Sed ille omnia hæc impendit dona propter ſalutem animarum noſtrarum: *Superimpendar ipſe pro animabus veſtris.* (2. *Cor.* 12.) Videtur etiam ille miraculorum patrandorum facultatem obtinuiſſe, cum ingreſſus Templum inanium Deorum, ſolo aſpectu idola proſtravit; & cum poſtquam viſibilia hæc idola confregiſſet, contrivit quoque inviſibiles eorum reliquias, quæ in imis cordibus permanſerant per enormia flagitia, quæ tunc in mundo dominabantur. Nonne ſe verum ſancti Pauli diſcipulum oſtendit, cum ſcientia prorſus divina illuſtratus triumphat de diabolica ſcientia, qua obcæcati erant Idolorum Sacerdotes, & docet vanos hos, & ſuperſtitioſos Philoſophos profanas ſcientias contemnere, ut Jeſu Chriſti Crucifixi ſcientiam amplectantur? Nonne viſus eſt dignus Filii Dei imitator, quoniam prodiit ante Tyrannorum ſubſellia, quin perterrefieret? cum ad lictorum, & ſuppliciorum aſpectum hilarem tuetur tranquillitatem; & miſſus tanquam ovis inter lupos, non ſolum devoratus non fuit, ſed lupos ipſos in agnos convertit, per converſionem perſecutorum ſuorum, atque Carnificum?

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis, aliiſque Concionatoribus loci hujus argumenti.

Ortus, & inſtitutum S. Dionyſii.

Dionyſius in lucem editus fuit octavo, vel nono anno poſt Domini nativitatem, ſumma cura inſtitutus fuit in omnibus ſcientiis, atque ſuperſtitionibus Ethnicorum. Operam dedit ſtudiis in celeberrima illa civitate, quo ex omnibus terrarum partibus præſtantiora confluebant ingenia; quia ibi lycæum erat Græciæ totius florentiſſimum. Omnes ibi ſcientiæ, & facultates præſtabant, inter ceteras vero Philoſophia, atque Aſtrorum ſcientia. Ibi utramque hanc ſcientiam aſſecutus eſt, atque ut ſe in Mathematicis quoque ſtudiis perficeret, ſe contulit Heliopolim. Hac in urbe vidit ille admirabilem illam Solis Eclypſim, quæ in morte Salvatoris accidit. Intellexit ſtatim Dionyſius extra naturæ leges eſſe illum Solis defectum, quo in ſtuporem raptus exclamavit: *Aut Deus naturæ patitur, aut mundi machina diſſolvitur.* Athenas reverſus ibi floruit ſapientiæ, eloquentiæ, ac ingenii laude. Delati ad illum fuerunt primi urbis magiſtratus, quin ulla haberetur ratio teneræ ætatis, & brevi viſus eſt unus ex primis Areopagi judicibus. Hoc celeberrimum erat Græciæ Tribunal, & addi etiam poteſt Terrarum omnium. Sexcentis in locis jactat hiſtoria integritatem eorum, ex quibus conſtabat. Romani ipſi tanti illud faciebant, ut complures ambiguas, ac difficiliores cauſſas ad illud dijudicandas mitterent, & ſibi honori vertebant, ſi in corpus illud admitterentur. Auguſtum

hoc,

hoc; atque inſigne Tribunal maxime florebat, cum S. Paulus Athenas acceſſit. Civitas illa tunc reliquis præſtabat cum propter ſcientias, quæ tradebantur, tum propter multitudinem diſcipulorum confluentium, & magiſtrorum, qui ex omnibus Romani Imperii partibus ſeſe conferebant. Hæc erat veluti generalis Academia omnium præſtantiſſimarum ſcientiarum; neque poterat S. Paulus ſibi eligere locupletius theatrum, ubi nunciaret Evangelium, neque locum ubi curioſius nova dogmata exciperentur, potiſſimum vero dum ageretur de Religione; nam ſcientiis profanis hoc proprium ineſt, ut qui magis tument, ſe Deos eſſe putantes, ſint ſimul cupidiſſimi cognoſcendi reliquos Deos, qui in variis terrarum plagis coluntur, & invocantur. *P. Croiſet*.

Quomodo S. Dionyſius Areopagita converſus fuerit a S. Paulo?

Dionyſius fuit S. Pauli trophæum; & tantus Diſcipulus adeo illuſtrem magiſtrum decebat. Hic triumphus de Idololatria referri non poterat, niſi ab Apoſtolo, quem ſigillatim pro Gentium converſione deſtinaverat Deus. Athenæ Ethnicæ ſuperſtitionis, non ſecus ac ſcientiarum ſedes erat. Impietas ibi cum Philoſophia dominabatur; quæ illam debebat evertere, arma ſuppeditabat, ut ſemet conſervaret. Clam docebat illa, unum eſſe Deum, ſed palam patiebatur cultum complurium Deorum: ſibi lumen aliquod reſervabat, & populum in tenebris relinquebat. Mors Socratis, qui damnatus capite fuit tanquam Atheus, quia Dei unitatem tuebatur, os claudebat iis, qui in illius ſententiam diſceſſerant. Sapientes popularem in religione cultum ſervabant, & inaniſſimas fabulas in myſteria convertebant. S. Paulus ferens Evangelium in hanc regionem tenebrarum, quotidie contra Epicureos, ac Stoicos decertabat. Illi negabant immortalitatem animæ, negabant omnis Religionis principium, & illud per ſe poterant refutare. Nomen eorum ipſis odium conflabat; neque eamdem in populo fidem nanciſcebantur, quam Zenonis diſcipuli. Vitæ auſteritas quam iſti profitebantur, majorem iis venerationem conciliabat: ſed placitorum ſuorum ſuperbia eos non minus inimicos reddebat Evangelio. Rumor diſputationum, & prædicationis S. Pauli perlatus fuit ad Judices Areopagi; a quibus in judicium vocatus Apoſtolus, rationem reddidit doctrinæ, quam prædicabat, admirabili, diſertiſſimoque ſermone. Exordium duxit ab epigraphe aræ cujuſdam, quam in urbe invenerat, hoc titulo: *Deo ignoto, vel ignotis Aſiæ, Africæ, & Europæ numinibus*. Athenienſes quidem ſatis non eſſe rati venerari idola in regione ſua cognita, aram illis etiam ponere voluerunt, quæ minime noverant, quaſi veriti fuiſſent, ne ſatis eſſent in ſuis ſuperſtitionibus nequam. Ex Apoſtoli auditoribus quidam ne animum quidem adverterunt ad eas veritates, quas nunciabat; alii irriſerunt illum, de mortuorum reſurrectione loquentem; alii in aliam diem ſe illum audituros dixerunt, & pauci quos inter Dionyſius Evangelium acceperunt. Hic inter Areopagitas, ſcientia, & integritate eminebat. Audienti Apoſtolum de Filii Dei morte loquentem, ſuccurrit illi eclypſis illa admirabilis, quæ acciderat cum olim Heliopoli degeret, propter quam dixerat, ut jam ſuperius adnotatum eſt, vel Deum naturæ pati, vel mundi machinam diſſolvi. Ex temporis momento ſummus ille vir confeſſus fuit veritatem, quin illam cognoſceret; ſed quam cognovit, & credidit per Apoſtoli prædicationem. *Godeau*.

Quis eſſet S. Dionyſius ante converſionem ſuam?

S. Dionyſius ante converſionem ſuam fuit potens in Mundo, & in humanis litteris eruditus, ita ut in eo omnes invenirentur obices, de quibus verba fecimus. Sed nihil impoſſibile Deo volenti ſimul efficere, ut ignominia Crucis triumphum referret de gloria Senatoria ampliſſimi ejus civitatis, quæ facile princeps erat Græciæ totius; & Doctrinam Evangelicam de mundana Sapientia ejus viri, qui inter ſæculi ejus eruditos eminebat. Dionyſius igitur non erat ex plebe, ſed unus ex duodecim conſcriptis Patribus Areopagi celeberrimi illius Senatus, qui ſua auctoritate univerſam regebat Athenarum Rempublicam, & cujus deciſionibus plures externæ gentes difficillima quæque negotia committebant. Igitur potens erat, divitiis affluens, non vulgaris eruditionis, diſertus Orator, inſignis Philoſophus, præſtans Juriſconſultus, Magnus Politicus. Iter ſuſceperat in Ægyptum, & ibi Aſtronomiæ operam dedit. Fortaſſe ex narratione illius, quam ipſe habuit de illa admirabili Eclypſi, arrepta fuit anſa tribuendi eidem verba, quæ a nobis alibi allata fuerunt; quæ nonniſi divino afflatu potuit dixiſſe: cum enim nondum ullam haberet Incarnati Verbi cognitionem, exiſtimare non poterat, Deum pati poſſe. Sed cum ceteroquin magnus eſſet Philoſophus, ac videret totum Ordinem naturæ ſuæ deque perturbari in duobus iſtis ſyderibus, a quibus pendet mundi Machina, conjectura aſſecutus eſt, Deum, qui eorum Auctor erat, pati, quod tamen fieri non poterat, vel univerſum ad ſui exinanitionem tendere. Vir igitur tanta dignitate, ac ſcientia præditus, facile ad primam S. Pauli Prædicationem perſuaderi paſſus eſt, & unus ferme fuit inter tot alios variis ſectis addictos eruditos viros, qui eadem, ac ille, audierunt, qui victas dederet manus veritati. *P. Duneau*.

Eloquens ſermo Sancti pauli in Areopago traxit Dionyſium ad Salvatoris ſequelam.

Sermo, quo S. Paulus Dionyſium Areopagitam ad fidem J. C. convertit, fuit ſane ex eloquentiſſimis Sermonibus, quos ille pronunciaverit. Apoſtolus hic Athenas ingreſſus compendiariam inſtituit hypotypoſim adorabilium perfectionum Dei, quem annunciabat; oſtendit magnitudinem, & infinitam immenſitatem contineri non poſſe anguſtiis Templorum humana manu ædificatorum, humanum genus nihil eſſe, niſi poſteritatem hominis unius per illius omnipotentiam creati, Cælum terramque opus eſſe unius Verbi ab illo prolati: nos quin illum tangamus, videamus, agnoſcamus, in ipſo vivere, operari, & ſubſiſtere; magnum errorem eſſe illum ſibi fingere, ſub ligneis, vel æneis ſimulacris. Illum tantæ cæcitatis miſertum ſuſcitaſſe ſibi Miniſtros ſpiritu ipſius inflammatos, ut hortentur homines ad pœnitentiam ſuæ impietatis. Ab illo præſtitutam eſſe diem, qua univerſum terrarum orbem judicaturus ſit; ipſum prolaturum edicta juſtitiæ ſuæ per os adorabilis Filii ſui mortui, & poſt mortem ad vitam reverſi propter ſalutem hominum, Redemptionis opus conſummari non poſſe, niſi Redemptoris divinitas cognoſcatur; & niſi ejurato idolorum cultu vero Deo adhibeatur honor ille, quem ſibi Dæmon adſciverat. Eorum plures qui aderant S. Pauli verba in jocum verterunt, alii fidem illis habuerunt, inter quos S. Dionyſius fuit celeberrimus, & privata colloquia, quæ habuit cum Apoſtolo, aperuerunt oculos illi, & omnimodo in Jeſu Chriſti caſtra tranſtulerunt. Ethnicis ſuperſtitionibus vale dixit, bona, & honores ſuos reliquit, ut unum ſequeretur Dei Filium, & obſtupuit cum audiit a S. Paulo, Salvatoris mortem cauſam extitiſſe admirabilis Eclypſis, quam in Ægypto fuerat intuitus. *Ex Specimine Panegyricorum*.

S. Dionyſius multum proficit ex documentis S. Pauli qui judicat illũ dignum Athenienſi Epiſcopatu.

Dionyſium perfecte edoctum S. Paulus baptizavit, & accurate inde efformavit unum ex cariſſimis ſibi Diſcipulis. Communicavit illi omnia ſupernaturalia lumina, quæ ille ipſe hauſerat in ipſo fonte, cum ad tertium uſque Cælum raptus fuit, eumque in abſolutiſſimum vitæ myſticæ Magiſtrum convertit. Creditur Sanctus Dionyſius comes acceſſiſſe S. Paulo in omnibus itineribus ejus ad triennium; cumque in ſingulos dies Fidelium numerus creſceret, placuit Apoſtolo illum in Athenienſem Epiſcopum conſecrare. Credidit ille, ſe novæ hujus Eccleſiæ curam præſtantiori Epiſcopo committere non poſſe, quam novo huic Chriſtiano, quem magiſtrum ſimul & Diſcipulum finxerat. Tanto igitur Magiſtro cum efformatus ille fuerit, facile eſt intelligere, quænam illius fuerit ratio, actus, & vita in Epiſcopatu. Nemo unquam Epiſcopus melius primos Apoſtolos imitatus eſt. Vita ejus imago fuit vitæ eorum; eadem innocentia, eadem pœnitentia, fervor idem. Cum Deus ſingulari dono illuſtraſſet mentem hanc ſuapte natura ſublimem, atque perſpicacem, S. Dionyſius evaſit in maximum Doctorem, & inſignem aſceticæ vitæ miniſtrum. Intimæ communicationes, quas habebat cum Deo, eminens donum contemplationis, ſcientia prorſus divina: hæc omnia patent ex admirabili ejuſdem libro de Eccleſiaſtica Hierarchia, in aliis de divinis nominibus, ac in ceteris. Ejus vitæ ratio compoſita erat ſecundum lumina ipſius, & in Athenienſis Eccleſiæ regimine innotuit Sanctum hunc Præſulem Dei ſpiritu regi, & gubernari. Numquam viſa eſt caritas, quæ latius ſeſe protenderet, & majori ferveret ardore: numquam viſus fuit zelus magis generoſus, ac univerſalis, nullus amor integrior erga Dei Filium. *P. Croiſet*.

Magna quidem facta eſt acceſſio gloriæ Chriſtianæ Religioni ab Idololatria avellere hominem adeo præſtantem, qualis erat Dionyſius, ut Ethnici excitarentur ad exemplum illius imitandum; & qui nullam prætexere potuiſſent excuſationem, quandoquidem unus, qui inter illos maxime celebrabatur, omnia lumina ſua, ſuamque dignitatem Evangelicæ humilitati ſubjecerat. Et ſicut magni momenti fuit ad Judæos convertendos, ubi viderunt zelotem Legis ſuæ obſervatorem non aliam amplius, niſi Evangelicam legem prædicare; ſimili ratione S. Dionyſii converſio magni ponderis fuit apud Athenienſes. Duplici converſione hac Deus evertit duo firmiſſima, alterum quidem Judaicæ, alterum vero Ethnicæ Religionis præſidia, eaque in firmiſſimas Eccleſiæ columnas convertit. Illud autem in hac S. Dionyſii converſione admirabilius eſt, quod nullam viderit Prophetiam, ubi ſermo fieret de Jeſu Chriſto, neque aliud miraculum, quo divinitatis ejuſdem fides probaretur, neque ullum exemplum Confeſſorum, vel Martyrum, qui Chriſtianam fidem ſuam proprio ſanguine obſignaſſent; nec aliquod teſtimonium eorum, qui vel genere, vel eruditione præſtarent, & qui cum laude de eadem verba feciſſent. Nullum ex his fidei argumentis, propter quæ ipſi credimus, illum impulit ad credendum; tamen fidem addidit verbis S. Pauli, & doctrinæ ejus adhæſit: cum econtra poſt tot Prophetias, quæ per Judæorum manus in noſtras migrarunt; poſt tot miracula, inter quæ via credi poteſt pleraque vera eſſe; poſt decies centena millia Confeſſorum, Virginum, Eremitarum, Martyrum, Doctorum, Epiſcoporum, Regum, Imperatorum, quæ fidem amplexa fuerunt, & quorum non pauci ſacrificaverunt vitam, dignitatem, bona, & voluptates ſuas, ut illam tuerentur; dubitamus adhuc de fide noſtra, & ambigimus, utrum in iis, quæ in controverſiam vocantur, rationes hinc inde fuerint expenſæ! *Ex P. Duneu & Elogiis Hiſtoricis*.

Primum objectum zeli S. Dionyſii, eſt civitas Athenarum, & ager illi Reipublicæ ſubditus.

Primum zeli S. Dionyſii theatrum fuit civitas Athenarum, ubi divina Providentia illum in lucem prodire juſſerat; hoc enim primum fuit objectum miſericordiæ illius erga gentem ſuam, quæ æque ac ipſe in Ethnicæ Religionis erroribus erat involuta. Numquid illum vobis exhibeam a Sancto Paulo conſecratum Epiſcopum celeberrimæ illius Reipublicæ curis, laboribuſque colentem fidei ſemina, quæ magnus ille Apoſtolus jecerat inter ſpinas, quibus infelix ea civitas ſepta erat, evertentem fallacia Sophiſtarum acumina, detegentem decla-

declamatorum vanitatem diſſipantem populorum laſcitiam, adjicientem ardori zeli ſui vitæ auſteritatem, eripientem lumina ſcientiæ profanæ occupationibus vitæ Apoſtolicæ, jacientem fidei fundamenta ſuper rudera Idololatriæ; crucem Filii Dei ſuper reliquias everſorum numinum, & ubique trophæa victrici Eccleſiæ attollentem? *Ex Specimine Panegyricarum Orationum.*

S. Dionyſius, cum Athenarum Eccleſiam confirmaſſet, quæ jam frequens erat, ac roboraſſet fidem eorum, qui Chriſtianæ militiæ nomen dederant, atque ſcitum, zeloque ferventem orientem Eccleſiæ præfeciſſet Antiſtitem; audiiſſetque ſancto Joanni Evangeliſtæ datam copiam diſcedendi ex Inſula Patmos, quo propter fidem fuerat ablegatus, eumque Epheſum commigraſſe, illum convenit, & poſt plurimas habitas invicem collationes ab eodem admonitus neceſſitatis extremæ, qua maxime Partes Europæ indigebant Apoſtolicis operariis, illo auctore Romam petere cogitavit, ut S. Clementi Papæ ſeſe ad illam magni momenti Miſſionem offerret. Dionyſius igitur cum Publicium a S. Paulo converſum fidelibus Athenarum dediſſet Epiſcopum, illum certiorem feciſſet de ſtatu ejus Eccleſiæ, eumque conſecraſſet, Romam iter inſtituit, ipſam comitantibus Ruſtico Presbytero, & Eleutherio Diacono duobus itinerum, laborumque ejus fidelibus ſociis. Sanctus noſter a S. Clemente benigne exceptus ea caritate, quæ arctiſſimis vinculis corda virorum Apoſtolicorum connectit, Sancto illi Pontifici ſuum expoſuit conſilium, eumque obteſtatus eſt, ut ſibi Miſſionis locus conſtitueretur. Summus Pontifex eodem illuſtratus ſpiritu, eodemque zelo ſuccenſus, miſit illum in Gallias, ubi Ethnica ſuperſtitio imperioſius dominari videbatur propter craſſam ignorantiam, in qua populi verſabantur. Illuc cum ſociis, aliiſque egregiis miniſtris, quos Clemens illi addiderat, ſe contulit, ut incultam vineam exerceret, & nationi illi Evangelium prædicaret. *P. Croiſet.*

S. Dionyſius, cum Athenarum Eccleſiam confirmaſſet S. Clemente mittitur in Gallias.

Sanctus noſter a Summo Pontifice Clemente juſſus in Gallias proficiſci, ibique Gentium illarum converſioni vacare, præ ardenti cupiditate latius proferendi regnum Jeſu Chriſti, quam citiſſime fieri potuit corripuit viam. In vaſta regione illa Ethnica ſuperſtitio impotenter triumphabat, & populi ita erant in craſſa ignorantia ſepulti, ut indigerent tali Evangelici Verbi Miniſtro, qualis erat Dionyſius, ut ex illius tyrannide, & jugo educeret, excoleretque miſeram illam regionem. Tunc præter propter centeſimum agebat annum; ſed defectum virilitatis, quam labor ille poſcere videbatur, ſupplebat gratia. Iter igitur ingreſſus eſt, Ruſtico, & Eleutherio comitibus, quorum alter Sacerdos erat, Diaconus alter. Poſtquam ſecus viam pluribus populis annunciaſſet Evangelium, Pariſios tandem pervenit, ubi tanta vehementia, atque tot prodigiis Evangelii veritatem probavit, ut magnus mortalium numerus inanium Deorum cultum abdicaverit, ut novum hoc lumen ſequerentur, & amplecterentur fidem. Præconis Evangelici vita non minores habebat vires, quam ignea verba, & qui propius illam conſiderabant, cenſebant illam ſufficiens eſſe teſtimonium veritatis, quam prædicabat. Quamprimum immutata eſt Lutetiæ facies, & quæ civitas erat ſuperſtitioſa, & inhonesta, facta eſt religioſa, juſta, tranquilla. Qui Evangelici Oratoris doctrinam calumniabantur, non poterant mores illius, vel Diſcipulorum ejus calumniari. Mutatio, quæ videbatur in urbe, non poterat non eſſe effectus divinæ potentiæ, quæ utebatur Dionyſio Areopagita, ad illuſtrandam ejus Regni Metropolim, quod Chriſtianiſſimi nomine hodie inſignitum eſt. O Gallia! auferemus ne tibi gloriam, quæ tibi ex eo cedit, eo quod habueris hunc eumdem S. Dionyſium in Apoſtolum? Non ita fideles. Patres noſtri ad fidem ejus miniſterio converſi, Idola ipſius manu in Arelatenſi urbe proſtrata, Epiſcopalis Eccleſiæ fundamenta in urbe Regni hujus Principe poſita, facta ſunt ſatis glorioſa S. Dionyſio Areopagitæ, ut illi hic honor acceptus referri minime valeat; & filiis nimis jucunda, ut memoriam eorum minime velint inſtaurare. Mons celebris irrigatus ſanguine generoſi hujus defenſoris fidei, Auguſta Templa ad gloriam nominis ejus ædificata, cineres Regum noſtrorum ad reliquiarum ejus pedes ſepulta; ſollemnitas horum dierum tot ab hinc ſæculis conſecratorum in honorem ejus, vos illi pro nobis gratum, publicumque perhibetis teſtimonium eorum beneficiorum, quibus ab eo fuimus cumulati; & ejus gloriæ magnificentius elogium exornatis, quam cetera ſimul. Verum me ſubſiſtere cogitantem in tanta diverſorum miraculorum turba, quæ caritas ardens S. Dionyſii menti meæ objicit, terribilis apparatus, quem in hoc intueor amphitheatro, me cogit exhibere vobis cruciatus omnes, quos paſſus eſt, & mox glorioſam ejuſdem mortem deſcribere. *Ex Specimine Orationum Panegyricarum.*

S. Dionyſius Pariſios venit, ubi prædicat Evangelium, & magnum populorum numerum convertit.

Jam Chriſtiana Religio Pariſiis inſtituitur; jam ibi vero Deo templum ædificatur; jam Apoſtolus noſter Clericos, & Presbyteros ad ſacros Ordines evehit; jam magnus iſte vir, quem Eccleſiæ Patres ſemper tanquam Apoſtolorum Heredem duxerunt, efficit, ut ibi verus Deus adoretur; jam Sanctus hic Paſtor, opem ferentibus ſociis Ruſtico, & Eleutherio gaudio perfunduntur videntes populos ab Idolorum cultu recedere, ut Salvatorem mundi totius venerentur. Sed Miniſtri Satanæ, Sacerdotes cultores Idolorum indignantes Deos ſuos contemni, Patrum ſuorum Religionem antiquari, & aboleri ſacrificia, quæ in ipſorum lucrum cedebant; detulerunt ad Præſidem, & Magiſtratus hos novos homines tanquam rebelles Cæſaris Imperio, & everſores cultus Deorum ſuorum, qui ubique gentium colebantur. *Elogia Hiſtorica.*

Progreſſus Chriſtianæ Religionis ſtupori erant in ſacerdotibus Idolorum qui de re hac apud Prætorem conquerentur.

Præſes commotus queſtubus, qui undequaque auribus ſuis incidebant, contra Chriſti fideles præcipit, ut eorum capita conjiciantur in carceres. Statim capti fuerunt S. Dionyſius, Ruſticus, & Eleutherius, qui apud Peſcennium deducti ſunt. Qui cum re adhuc integra nihil prætermiſiſſet, non pollicitationes, non minas, ut vel illecebris, vel terroribus dimoveret S. Dionyſium, ſociosque ejus, & nihil profeciſſet, omnes in tetrum carcerem conjici juſſit, eorumque cruribus, & brachiis ſuperimponi immanes lapides juſſit, ut hoc ſupplicio conſtantiæ eorum periculum faceret. Nondum in ſtatu hoc permanſerant; illos ad ſe adduci juſſit tyrannus, qui videns ex generoſa S. Dionyſii reſponſo ſe nihil profecturum, edixit ut flagellis ferreis aculeis præfixis cæderentur. Dignum ſane erat ſpectaculum oculis Angelorum, videre Venerabilem Dionyſium, cujus ætas ſextum præter centeſimum annum attigerat, concinentem Dei laudes dum crudeli hoc ſupplicio afficeretur. Præſes tantam S. Dionyſii conſtantiam miratus, decrevit illum ſæviſſimis quibuſcumque ſuppliciis torquere. Paucis poſt diebus præcepit Tyrannus, ut ad ſe Dionyſius adduceretur; cumque non potuiſſet ejus labefactare conſtantiam, juſſit illum ferreis ungulis laniari, & mox ardenti craticulæ imponi, quo ſupplicio affectus fuit ſanctus Laurentius Martyr, quin crudelis ille cruciatus poſſet hominis fatigare patientiam. Objectus fuit Leonibus, ut ſanctus Ignatius, & furentes illæ belluæ, quæ dara opera jejunæ per dies aliquot fuerant relictæ, Sanctum hunc Apoſtolum violare auſæ non ſunt, tamen nonnihil formidinis conjecerunt in illum. Verum non ideo deferbuit Tyranni ſævitia; qui juſſit, ut Sanctus noſter cruci affigeretur, ut olim S. Petrus, & ex illa dolorum cathedra non ceſſabat Evangelium prædicare, magno cum aſtantium ſtupore, & hoc facto illos docuit, ne mortem quidem vim habere illi ſilentium indicendi. Præſidis vero barbaries cum potius fatigaretur torquendo Sanctum hunc, quam ille perferendo, præcepit, ut huic amputaretur caput, quod illico adimpletum fuit. *Elogia hiſtorica, & P. Senault Oratorii.*

Præſes jubet S. Dionyſium cum ſociis in carcerem trudi.

Cor S. Dionyſii duplici diſtrahebatur deſiderio, moriendi quidem pro Jeſu Chriſti gloria, & deſiderio vivendi propter Galliarum amorem. Impatienti æſtuabat amore vitam pro vita reddendi, ſanguinem pro ſanguine, ut loquitur Tertullianus; verum ſimul optabat vitam ſibi neceſſariam, ut omnia illius momenta conſecraret converſioni populorum, ad quos miſſus fuerat, & Evangelicæ prædicationi. Artem ille nactus eſt, qua utrique huic ſatisfaceret deſiderio, quæ tamen inter ſe videntur oppoſita, quoniam in ipſa morte ſervat vitam, & ex corpore ſuo tradito furori carnificum facit, ut Apoſtolus ait: *Hoſtiam viventem*, victimam in ſuppliciis immolatam, ſimulque victimam conſervatam in ſuppliciis, quæ ſuſtinet, ut operetur ſalutem animarum per virtutem verbi, & exemplum martyrii. Corpus ejus erat Hoſtia moriens, quæ ſeipſam ſanctificat per ſuorum carnificum converſionem. Prædicabat inter cruciatus, inter leonum ungues, inter prunas ardentes, atque in cruce; permiſit enim Providentia, ut illuſtris hic martyr vitam ſuam ſervaret adhuc poſtquam omnia hæc diverſa perpeſſus fuit ſupplicia, ut illius prædicationi fieret virium acceſſio. Quis enim potuiſſet reſiſtere hortationibus hominis, qui egredus ex feriſſimarum belluarum guttare immani, & cruci ſuffixus conjungeret vocem ſanguinis ſui cum voce verborum, & adeo glorioſis teſtimoniis confirmaret veritates, quas populis annunciabat? Poterat ille quidem Gallis omnibus dicere quod olim ſanctus Paulus dicebat fratribus ſuis, *Quotidie morior propter gloriam veſtram.* (1. *Cor.* 15.) Si ageretur de ſola Dei gloria, quamprimum illi vitam meam conſecraſſem, ſed quoniam mihi agendum eſt pro ſalute veſtra, opus eſt, ut ad veſtram utilitatem curam geram vitæ illius, ſine qua ſequi minime poſſum motus zeli mei, & ardentis caritatis, qua vos complector. *Quotidie morior propter gloriam veſtram. Ex Specimine Panegyricorum.*

S. Dionyſius rationem invenit duo oppoſita deſideria conciliandi.

Numquid uſpiam tot cruciatus expediti fuere, morteſque plures, ut omnibus ſimul Martyr unus torqueretur? Nonne flammæ illum debebant abſumere, niſi Dei potentia reſervaſſet illum de aliis ſuppliciis triumphaturum? Nonne feræ illum vorare debebant, niſi voluiſſet Deus mortem illius multiplicare, ut omnes magis, magiſque illius conſtantiam admirarentur? Crux quæ æque crudelis, ac turpis eſt, annne perficere debebat, quod alia ſupplicia experta inutili fuerant conatu? Et niſi voluiſſet Dominus confundere carnifices copia miraculorum; nonne Sancto huic Martyri licuiſſet vitam effundere eodem tormentorum genere, quo ille effuderat ſuam? Verum ſi minime cenſetis hæc ſupplicia pro mortibus habenda fuiſſe; & ſi minime creditis, Martyrem unam toties illam fuiſſe perpeſſum, quoties in craticula poſitus fuit, aut leonibus objectus, aut cruci ſuffixus; fateamini ſaltem deſiderium illi non defuiſſe toties moriendi, quoties diverſis cruciatibus fuit tortus. Fingite vobis Martyrem vulneribus confectum, cujus caro ſemiuſtulata ſit flammis, cujus artus fuerint leonum dentibus dilaniati, cujus pedes, manuſque clavis perforati ſint, quibus fuit Cruci confixus, nonne fatendum eſt omnem Imperatorum, qui terras domuerunt, gloriam cedere debere gloriæ Sancti Apoſtol. noſtri, & præſtantiſſima ſummorum mundi hujus virorum evaneſcere, ubi conferantur cum præclaris Sancti hujus victoriis; quandoquidem tot promeruit

Conſideratio de Sancti hujus martyrio.

trium-

triumphos, quot vicit Tyrannos, & quot cruciatus exhauſit? *P. Senault Oratorii.*

Prodigium quod accidit in morte S. Dionyſii. Cum magnus hic Sanctus in Apoſtolicis laboribus conſenuiſſet, cum novam hanc Eccleſiam instituiſſet, confirmaſſetque verbis, & exemplis; cum omnia ferme tormentorum genera fuiſſet perpeſſus, quæ perſecutorum rabies potuerat excogitare, contingit illi coronam abſolutiſſimæ perſeverantiæ cum illa glorioſi martyrii conjungere. Et ſi Deus operatus eſt miracula in gratiam Sancti hujus viri, longe majus prodigium edidit, ut gloriam martyrii ſui efficeret celebriorem, & ut confirmaret fidem patrum noſtrorum, quam Apoſtoli noſtri mora poterat labefactare. Cum enim carnificis gladius venerabile caput amputaſſet, Sanctus hic noſter accepit illud in manibus ſuis, & geſtavit illud ad non breve itineris ſpatium, ad locum, ubi modo poſita eſt Abbatia de ejus nomine nuncupata: ſibimet quodammodo ſuperſtes, & ut ita dicam, ferens in triumphum reliquias ſuæ. Utinam in orationis meæ exitu liceret mihi, in manibus ſumere hujus Apoſtoli caput, illudque oſtentare Præſulibus, ut illos eodem ſpiritu animarem, quo magnus hic Epiſcopus animatus fuit. Illud producerem etiam coram eruditis viris, ut ſeſe gererent ſecundum lumina inſignia hujus viri, & Evangelici Præconia. Illud exhiberem Judicibus: ut perſuaderem illis ut vellent ſua uti auctoritate ad ſervandam Religionis ſuæ gloriam, & ei jus ſuum permittendi. Fidelibus omnibus dicerem, quibus contigit honor excipiendi Evangelium ex ore Sancti hujus, hunc futurum eorum Judicem, niſi in praxim redegerint ea documenta, quæ illis reliquit. *Ex Specimine Orationum Panegyricarum, & ex Bireat.*

Quantum S. Dionyſio debemus. Noſtrum eſt teſtari Sancto huic humilem gratiarum actionem propter infinita ejus erga nos promerita. Non ſolum ille primus in hoc Regno nunciavit Evangelium, ſed ſæpe etiam tutatus eſt ab Infidelium, populorumque barbarorum incurſibus. Sæpe pro Galliæ Regibus decertavit, effecitque ut de hoſtibus ſuis triumpharent nonnunquam etiam in conclamatiſſimis occaſionibus, ideoque in grati animi monumentum eorum plerique relatas de inimicis exuvias huic Sancto devoverunt, & ad pedes reliquiarum illius voluerunt contumulari. Attendite hujus beneficii magnitudinem, nobis lumen Evangelii affulſiſſe opera Sancti hujus: & quænam eſſet econtra noſtra calamitas, ſi nati, & regenerati minime fuiſſemus favore lucis hujus, quam nonniſi vitæ ſuæ jactura attulit nobis? Non ergo decidat ex memoria noſtra tale beneficium, & in omnibus, quæ occurrere poterunt dubitationibus confugiamus ad Apoſtolum noſtrum, iterum noſmet illius patrocinio muniamus, ſi illius auxilio recentes obtinere gratias inquirimus. *Pater Duneau.*

Quomodo S. Dionyſium imitari valeamus. Quid igitur reliquum eſt, quod vobis dicamus, niſi quod ut perfecte magnum Sanctum hunc imitemur, nobis vivendum eſſe ſecundum fidem, quam nobis annunciavit; nobis efficienda eſſe opera digna vocatione noſtra; nobis adimplendum eſſe opus fidei, quemadmodum dicit S. Paulus; nam fruſtra nos fidem habere gloriabimur, niſi illam confirmaverimus operibus noſtris; nam argumentum fidei noſtræ ſolidiſſimum æque ac caritatis ſunt opera. Quid enim prodeſt noſmet fideles in profeſſione noſtra oſtendere, ſi infideles fuerimus in moribus noſtris? Ut vere ſimus fideles, opus eſt, cum S. Dionyſio, geſtare caput noſtrum in manibus noſtris, videlicet actibus noſtris fidem noſtram probare; quia fides, ex S. Jacobo, mortua eſt ſine operibus; quod David Propheta aliis ait verbis, animam ſuam ſemper fuiſſe in manibus ſuis, ideoque ipſum Dei legem ſemper obſervaſſe. Hoc pacto magnum Dionyſium poſſumus imitari; eumque imitantes ſecundum vocationem noſtram ſperare poſſumus fore, ut ejus patrocinio protegamur, & in partem accedamus gloriæ immortalis, quam inſignibus virtutibus ſuis, & generoſa morte eſt adeptus. *Idem.*

PRO SANCTI MATTHÆI
APOSTOLI, ET EVANGELISTÆ,
PANEGYRICO.
MONITUM.

Liquet ſatis ſecundum conſilium, quod mihi re adhuc integra propoſueram, S. Matthæum non eum obtinere locum, quem habere debebat inter Panegyricorum argumenta. Illum equidem collocaſſem in Tomo Primo, ubi de illis Sermo eſt, de quibus loquitur Scriptura; niſi coactus fuiſſem, quandoquidem de omnibus verba fieri minime poſſunt, eos deligere de quibus vulgatius verba fiunt: verum cum admonitus fuerim, licet ea temporis pars, qua Feſtus dies S. Matthæi colitur, parum ſit ſermonibus audiendis idonea, tamen in Gallia, alibique plures Eccleſias eſſe, in quibus tanti viri celebratur elogium; credidi mihi reparandam eſſe omiſſionem, ſuppeditando ſupellectilem neceſſariam ad exornandum Panegyricum ea die, qua Eccleſia hanc recolit ſollemnitatem.

Neque mihi negatum feceſſit hanc invenire copiam; nam quin illa attingam quæ ſunt cum aliis Apoſtolis communia vocatio ejus non communis, celebritas vero admirabilis, qua ille reſpondit vocanti, Sanctum Evangelium, quod ille primus compoſuit, ut ubi egregie aperit nobis præcepta Filii Dei, & ea quæ præſtantiſſimi Auctores nos docuerunt de illius miſſione, & cauſſa mortis, argumenta ſunt ſatis diſtincta, quæ illius peculiarem conſtituunt characterem, & ſatis uberem campum aperiunt, per quem late ſpatiari licet, & utilem, eruditumque Panegyricum exornare.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Varia Sermonum hujus Argumenti Syſtemata.

Cum tranſiret Jeſus vidit hominem ſedentem in Telonio Matthæum nomine, & ait illi: ſequere me: & ſurgens ſecutus eſt eum. Matth. 9.

1\. HÆc verba ſunt Matthæi ipſius, qui in grati animi monumentum, narrat magnam illam Miſericordiam, quam erga ipſum Jeſus Chriſtus exercuit, & omnibus ſæculis aperit miraculum ſuæ converſionis, & vocationem ſuam ad Apoſtolatum. Hic proculdubio fuit unus ex maxime admirabilibus effectis divinæ potentiæ. Jeſus duo tantum dicit verba, eaque dirigit ad hominem, a quo non agnoſcitur; ad eum, qui tantum aderat, ut ad illum audiendum paratus eſſet, ut immo curis, & cogitationibus diſtineretur, quæ prorſus Dei de ipſo conſiliis adverſabantur. Tamen gratia verbis abſcondita, & in oculis Jeſu poſita momento illum mutat: gratia hæc victrix cordium, quæ deinde Sanctum Paulum mutavit, & leonem in agnum convertit; fecit tunc ex peccatore Sanctum, ex feneratore, immo ex *Doctore feneris*, ut Sanctus Chryſoſtomus ait, Apoſtolum, & Evangeliſtam. Ubi animadvertendum eſt pro convertendis communibus peccatoribus Deum communibus uti gratiis: ſed ubi inſignes peccatores convertere vult, eoſque proponere tanquam ſanctitatis, & pœnitentiæ prototypos, tunc non vulgares gratias adhibere. Ita ille ſe geſſit cum Maria Magdalena, ita cum S. Paulo, Auguſtino, aliiſque inſignibus peccatoribus quorum converſiones fuerunt cauſſa æternæ lætitiæ in Eccleſia, ad replendas ſpe, atque ſolatio omnes animas pœnitentes. Sed fatendum eſt, vim hujus divinæ gratiæ, quæ momento mutat corda, ſingulari fulgore enituiſſe in S. Matthæi converſione, quia illum in ictu oculi a peccati ſtatu ad ſtatum gratiæ traduxit; ab avaritia ad Evangelicam paupertatem; a Telonio ad Apoſtolatum.

1\. Gratia in S. Matthæo ex inſigni peccatore inſignem Sanctum effecit.

2\. Ex homine qui inexplebili obſeſſus erat avaritia, diſcipulum, & imitatorem paupertatis Jeſu Chriſti.

3\. Ex Publicano denique Apoſtolum. *Bireat.*

Non veni vocare juſtos, ſed peccatores. Matth. 9. Sanctus Matthæus qui hæc refert Jeſu Chriſti verba, hoc feliciter fuerat expertus: fuerat per profeſſionem, ac ſtatum peccator, eumque ad pœnitentiam Salvator evocaverat: illum etiam in officii ſui munere converterat, quod erat origo omnium ejuſdem peccatorum, & ex ratiocinatore Publicani neſcio cujus ad Apoſtolatus gloriam traduxerat. S. Auguſtinus explicans hæc verba, quæ tantum afferunt peccatoribus ſolatium, ait, Dei Filium non ideo veniſſe, ut juſtos vocaret, eos videlicet, qui ſe juſtos putant, juſtos ſuperbos, & propter inanes virtutes ſuas tumidos, qualis erat Evangelicus ille Phariſæus, qui tantum aberat, quod ſeſe coram Deo humiliarat, ut immo opera ſua bona recenſeret: ſed humiles peccatores, qui clanculum pudore ſuffunduntur ubi ſua intuentur flagitia, qualis erat humilis ille Publicanus, quem Jeſus Chriſtus in Parabola opponit ſuperbo Phariſæo. Felix hic Publicanus fuit glorioſus S. Matthæus, in quo conſiderare poſſumus. II.

1\. Vocationem ejus ad Pœnitentiam.

2\. Fi-

2. Fidelitatem, qua reſpondit gratiæ vocationis ſuæ. Quæ duæ erunt hujus ſermonis partes. *Ex Specimine Panegyricorum.*

III. *A Domino factum eſt iſtud, & eſt admirabile in oculis noſtris*, Pſalm. 100.

Licet Deus ſit Auctor omnium converſionum; quædam ſunt admirabiles adeo, & non communibus circumſtantiis ornatæ; ut digitus Dei ibi apertius impreſſus, quam in aliis innoteſcat. S. Matthæi converſio id genus eſt, & ubi homo hic conſideratur in rationario ſuo inter pecunias ſuas, & in ſuæ profeſſionis exercitatione, quæ annectit eum terræ: eum inquam conſideratus deſerens opes, munus, officium, ſpemque omnem, ut ſequatur Jeſum Chriſtum vocantem; fieri nequit, quominus cum Propheta exclamemus, *a Domino factum eſt iſtud*, miraculum huic ſimile unus tantummodo Deus potuit operari. Quamvis Dei unius ſit omnia poſſe, voluit tamen integrum eſſe homini, quem infinito amore proſequitur, velle hoc, & minime velle, ut gratia ſua adjutus, habeat omne meritum vel demeritum bonarum, vel malarum actionum. Hæc ratio, & hic amor Dei erga homines fuit principium converſionis S. Matthæi, in quo duo poſſumus conſiderare.

Videte vim vocantis, & dilectionem obedientiam vocati. 1. Vim verbi Filii Dei, qui vi ſuavi quidem, ſed minime neceſſaria trahit Sanctum Matthæum ad ſui ſequelam.

2. Prompta Publicani hujus celeritas, qui licet inſatiabili quæſtus aviditate laboraret; omnia reliquit nihil hæſitans, ut amplecteretur vitæ ſtatum pauperem, & contemptibilem in ſchola Salvatoris. Hæ duæ res admirabiles, ſermonis hujus partitionem conſtituent. *Ex Specimine Panegyricorum.*

IV. *Et cum tranſiret inde Jeſus, vidit hominem ſedentem in telonio Matthæum nomine; & ait illi, ſequere me: & ſurgens ſecutus eſt eum.* Matth. 9. Si unquam inventum eſt magnum fidei exemplum in audienda, & exequenda Salvatoris voce eo uſque, ut ſtatim omnia relinquerentur; hoc ſane reperimus in admirabili Sancti Matthæi vocatione. Hic Dei vocem audit per rumores, atque ſæcularium negotiorum tumultum; hanc ſequitur, licet impeditiſſimis vinculis detineretur. Re adhuc integra altiſſimæ hæc duo præbent ſanctitatis monumenta, dimittere omnes cogitationes ſuas, ut Dei ſui præceptis pareat; & impedimentis omnibus extremum vale dicere, ut non aliud ultra munus ſuſcipiat, quam Deo obtemperandi. Nonne hoc ſpecimen eſt perfectiſſimi diſcipuli J. C. Et poterat ne proponere Eccleſia dignius noſtri cultus objectum vel præclarius actionum noſtrarum exemplum, ut in laudibus quas illi debemus haberemus & neceſſitatem, & medium illum imitandi? Ut intentionibus ejus adhæream; & noſtram utilitatem, quæ illius mens eſt, cum Sancti hujus gloria conjungam, oſtendam.

1. Difficultates, quas habere potuit Sanctus Matthæus audiendi Jeſum Chriſtum, & impedimentum, quod illi pepererunt divitiæ, & voluptates ſæculi.

V. 2. Conſtantiam S. Matthæi in ſuperandis obicibus, arctiſque neceſſitatibus illius imitandi. Hæ duæ erunt ſermonis hujus partes.

Triplici ratione conſiderari poteſt Sanctus Matthæus.

Spectari poteſt 1. Quatenus Evangeliſta, qui ſcribens primus hiſtoriam vitæ Domini noſtri, ita omnes illius virtutes, & miracula ſuis diſtinxit circumſtantiis, ut nihil omiſerit eorum, quæ ad Eccleſiæ doctrinam, & ædificationem conferre poſſent.

2. Tanquam Apoſtolus, qui celeri gradu ingentes, diſſitaſque regiones percurrens, ad Salvatoris cognitionem innumeros fere populos Idolorum cultores, & barbaros perduxit.

3. Tanquam ſtrenuus Martyr, qui non ſatis eſſe ratus pluribus regnis fidei lumen attuliſſe, mortem ſubiit cum circumſtantiis prorſus ſingularibus pro ejuſdem fidei inſtitutione.

VI. Aſſumptis pro themate verbis illis: *Non erubeſco Evangelium.* Ad Rom. 1. vel aliis, cujus laus eſt in Evangelio 2. Corinth. 8. Oſtendere poſſumus S. Matthæum ſecutum fuiſſe Evangelium, atque illi obtemperaviſſe, antequam illud cognoſceret, ac de illo verba fieri audiret; quia.

1. Reliquit omnia, ut Salvatorem mundi ſequeretur; omnibus ſemet exuit terræ bonis, quod præcipuum eſt Evangelii dogma, & cetera complectitur.

2. Illum omnium primum ſcripſiſſe Evangelium tanquam teſtem verborum omnium, & actionum Filii Dei, & mox cum aliis Apoſtolis prædicaſſe illud, qui populis non annunciarunt, niſi ea, quæ in Evangelio ab eodem conſcripto, editoque, continebantur.

3. Illud propagaſſe effuſione ſanguinis ſui, vitam impendendo perglorioſum martyrium.

PARAGRAPHUS II.

Fontes unde hauriri copia poteſt ad hos Sermonum partitiones exornandas, & Auctores, qui hoc tractant argumentum.

SAnctus Chryſologus tres edidit Sermones in S. Matthæum, & in lucem protulit quidquid de eo loquitur Evangelium.

Venerabilis Beda duas edidit de Sancto eodem Homilias, in quarum prima illius humilitatem commendat, & explicat quid ſit ſequi Jeſum Chriſtum. *Sequere me.* In altera vero notat progreſſus, quos fecit Sanctus in gratia poſtquam ad domini ſui ſequelam vocatus fuit; & conſolatur peccatores ſpe obtinendæ miſericordiæ, ſi vere converti voluerint.

S. Petrus Damiani triplicem habet hujus argumenti ſermonem. In primo laudat quidquid in magno hoc Apoſtolo maxime nitet, in altero præter propter eadem repetit; ac in tertio peccatores agentes pœnitentiam conſolatur.

S. Thomas ſermonem habet; ubi agit de bonitate, & miſericordia Dei erga peccatorem, deinde de ſanctitate hujus Apoſtoli, & horribili cæcitate Phariſæorum, qui obmurmurarunt, quia Salvator cum Publicanis manducabat.

S. Bonaventura tomo tertio ſermonum de Sanctis duos habet Sermones. In primo oſtendit Sancti Matthæi converſionem perfectam fuiſſe, & quid ad veram pœnitentiam agendam requiratur. In altero pro themate aſſumit illa Jeremiæ verba: *Convertiſti me, & egi pœnitentiam*, & fuſe loquitur de rationibus agendi pœnitentiam.

S. Laurentius Juſtiniani & ipſe habet ſermonem, ubi publicani hujus converſionem & altitudinem judiciorum Dei admiratur.

Dionyſius Carthuſianus tres habet ſermones. Primum de hujus ſancti Feſto die *in proprio Sanctorum*, alterum in Evangelium diei feſti. In tertio vero oſtendit gratias quibus Deus illum cumulavit.

Guillelmus Pariſienſis habet duos, in quorum priore texit ſancti hujus Elogium ſtylo concionatorio; in poſteriore autem loquitur de vocatione ejus, & quomodo Filius Dei illum ad ſui ſequelam invitaverit.

Albertus Magnus in hujus argumenti ſermone pro themate verba illa deſumit: *Non veni vocare juſtos, ſed peccatores.* Matth. 9.

Taulerus in ſermone de vocatione ſancti noſtri ſex notat, in quibus ſecundum ejus exemplum ſequi poſſumus Jeſum Chriſtum. *Sequere me.*

P. Nouet in vita J. C. in ſanctis ſuis habet meditationem pro feſto S. Matthæi, ubi de illius tantum martyrio verba facit. *Aſcetici.*

Lambert loquitur de vocatione, & celeri obedientia ſancti hujus prolixa homilia in diei Feſti Evangelium.

Biroat tomo tertio Panegyricorum. *Concionatores [illegible].*

P. Senault Oratorii, tomo tertio.

P. Du Neau, tomo ſecundo Panegyricorum.

Abbas Verjus in tomo Panegyricorum, qui nomine ejuſdem inſcribitur.

In ſpecimine Panegyricorum tomo ſecundo tria ſunt compendia ſermonum hujus argumenti.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, Figuræ, & Applicationes Biblicæ hujus argumenti.

Loci, ubi de Sancto hoc ſermo eſt, vel qui illi poſſunt congruere.

CUM *tranſiret inde Jeſus, vidit hominem ſedentem in telonio Matthæum nomine, & ait illi: ſequere me, & ſurgens ſecutus eſt eum.* Matth. 9.

Non veni vocare Juſtos, ſed peccatores. Ibidem.

A Domino factum eſt iſtud; & eſt mirabile in oculis noſtris. Pſalm. 100.

Hæc mutatio dexteræ Excelſi. Pſalm. 76.

Qui coacervat divitias uſuris, & fœnore liberali in pauperes congregat eas.

Qui ſectatur avaritiam conturbat domum ſuam. Prov. c. 15.

Quam difficile, qui pecunias habent, in Regnum Dei intrabunt! Luc. 18.

Hodie ſi vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda veſtra. Pſalm. 44.

Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & deſideria multa inutilia, & nociva, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem. 1. ad Timoth. 6.

Radix omnium malorum eſt cupiditas, quam quidam appetentes erraverunt a fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis. Ibidem.

Opus fac Evangeliſtæ. 2. ad Timoth. 4.

Cujus laus eſt in Evangelio per omnes Eccleſias. 2. Corinth. 8.

In Chriſto Jeſu per Evangelium ego vos genui. 1. Cor. 4.

Prædicabitur hoc Evangelium Regni in univerſo Orbe, in teſtimonium omnibus Gentibus. Matth. 24.

Exempla, & Figuræ, ex Scripturis depromptæ.

OPortebat ſolum illuminare mentem Sauli, ut voluntas ejus mutaretur; ſatis erat illi aperire zeli ſui iniquitatem, eique oſtendere, quod ille perſequens Chriſtum Jeſum perſequebatur Meſſiam promiſſum in lege, & per Prophetas annunciatum. Quibuſcunque illecebris detineretur Magdalena, modicum verecundiæ ſatis erat, ut ad officium revocaretur; oportebat ſolum injicere in illam horrorem peccati, & exhibere virtutis pulcritudinem; & ſtatim ac diſſipatæ fuiſſent tenebræ, quibus excæcabatur, lumine gratiæ, ſtatim cucurriſſet ad pedes divini ſui liberatoris. Duos hoſce nocentes corrigere ſatis erat, ut converterentur; mu- *S. Matthæi converſio difficilior erat, quam Sauli, & Magdalenæ.*

tare

tarë alterius quidem zelum, & amorem alterius, ut inde fierent duo inſignes amantes Filii Dei. At in S. Matthæo omnia gratiæ reſiſtebant. Ejus avaritia opponebatur caritati, quæ præcipua eſt Chriſtianæ Religionis virtus, duritia adverſabatur miſerationi, quæ adeo naturalis eſt membris omnibus unum corpus componentibus, inexplebile deſiderium, quo perituras opes congerere ſtudebat, obſtabat ſpei, ac deſiderio, quod habent fideles æterna comparandi bona; ita ut dici poſſit, opus fuiſſe, ut Dei Filius ad illum convertendum centum miracula operaretur, ut ſubigeret animi affectiones, quæ caliginem rationi ejus offundebant; ut confringeret catenas omnes, quæ voluntatem ejus captivabant, & mutaret omnia animi ſtudia, quæ cor illius obſidebant. Attamen Dei Filius ſemel tantum peccatorem hunc reſpexit, verbum unicum dixit huic avaro, & educens illum de telonio ſuo, coegit illum facere duas res æque difficiles, bona videlicet ſua relinquere, & illum ſequi. *Et ait illi, ſequere me: & ſurgens ſecutus eſt eum.*

S. Matthæi converſio erat aliorum Apoſtolorum converſione difficilior.

Nulla eſt ſtuporis cauſa, quod Apoſtoli adeo facile obedierint Filio Dei, illos evocanti, quia nihil habebant in familia ſua, quod illos deterrere poſſet, vel mereri, ut illi cor eorum inhæreret. Facile quidem erat illis Domino dicere: *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te*; quandoquidem nihil relinquebat præter lintrem, & retia, quæ omnia erant minimi momenti, & deſerebant vitæ genus, cujus nulla erat utilitas, vel ſaltem leviſſima, & nullam habebant rationem, ſinendi eos ſibi ſubliniri promiſſionibus Filii Dei, qui illos in ſpem inducebant futurum, ut mox fierent captores non piſcium, ſed hominum, qui ad eos loquebatur de quibuſdam bonis, & quodam regno, quæ licet ab illis minime cognoſcerentur, eorum tamen deſiderium excitare poterant, & ambitionem. Sed nihil tale occurrebat in converſione S. Matthæi. Magna poſſidebat bona, quæ illius avaritiem palpabant; non ignorabat honores divitiis potius conferri, quam meritis; ſciebat, quacumque labe aſpergeretur munus ſuum, illud tamen ſemper glorioſum fuiſſe; quoniam erat utile, quod ſecundum perverſam mortalium conſuetudinem honor cederet utilitati, & proculdubio ex ſociorum ſuorum exemplis didiceret ſe eo in loco eſſe poſitum ut poſſet attollere genus, fortunamque ſuam, ſi illuſtres ſibi nuptias comparaſſet.

In tribus converſionibus Magdalenæ, Sancti Matthæi & Sancti Pauli Deus de tribus dominantibus cupiditatibus triumphavit.

Animadvertite quæſo, Dei Filium tres non vulgares operatum fuiſſe per ſemet converſiones, in quibus oſtendit ſupremam virtutem, quam habet in hominum corda, illas videlicet Magdalenæ, S. Matthæi, & S. Pauli; atque in tribus hiſce mutationibus viciſſe dominantes in hominibus cupiditates, & tres præcipuos Dæmones, qui in Mundo regnant; videlicet, ſuperbiam vitæ, concupiſcentiam carnis, & concupiſcentiam oculorum, hoc eſt avaritiam. Carnis concupiſcentiam vicit in Magdalena, avaritiæ cupiditatem in S. Matthæo, & in Sancto Paulo vitæ ſuperbiam. Non quæro hic loci quænam ex tribus hiſce cupiditatibus magis adverſetur bonitati Dei, nec quænam majus ubjiciat gratiæ impedimentum. Tamen ſatis patet in avaritia quaſdam inveniri difficultates, propter quas ipſi ſpectare debemus S. Matthæi converſionem tanquam Dei victoriam, ac gratiæ Salvatoris triumphum.

S. Matthæus gratiæ reſpondens teſtatur amorem erga Deum per pœnitentiam, quantum ab eo receſſerat per delicta.

Dei Filius Apoſtolos vocavit omnes, omneſque illi obtemperaverunt. Vocat publicanum noſtrum, & Matthæus Salvatorem ſecutus in perfectum pœnitentem evadit. Evangeliſtæ alii de ejus converſione locuti non ſunt; ipſe unus illam narravit, ut fateretur ſcelus ſuum enuntians miſericordiam Jeſu Chriſti erga ſe. Reliquit omnia bona ſua, ut divinæ Juſtitiæ faceret ſatis, & abdicavit ſe ea profeſſione, quæ criminum ſuorum extiterat cauſa. Dolor, quo inde confectus fuit, caritati ejus par fuit; hæc enim duo ſemper in pari gradu ſunt in corde pœnitentis, S. Auguſtinus ait. Sed cum majorem teſtari nequeamus amorem urga J. C. quam S. Matthæus omnia relinquens ut tanta cum celeritate ſequeretur illum, hinc facilis patet conjectura de ea pœnitentia, quam ex læſo Deo ſuo ille concepit. Cum autem illum ſecutus eſt inviolabili fidelitate, reparavit ſuos erroris annos, & extremam uſque ſanguinis ſui guttam profudit, ut tueretur fidem. Non juberis, Chriſtiane, te tua deſerere officia; verum ſi officia tua ſunt periculo proxima, teneris omnino illa abdicare.

Salvator ut ad ſui ſequelam trahat Matthæum nihil huic pollicetur, ut aliis Apoſtolis pollicitus fuerat.

Dei Filius jubens S. Matthæum omnia relinquere, nihil illi pollicetur. Non implet animum ejus ſpe, ut hilari, & æquo animo præſentem ſuſtineat jacturam, & opum, atque poſſeſſionum ſuarum detrimentum. Non dicit illi, uti SS. Jacobo, & Joanni: *faciam vos fieri piſcatores hominum*; & contra naturam commercii, in quo Publicanus ille verſabatur: tegit utilitatem, quam cum ipſo relaturus erat, & damnum aperit tantum. *Sequere me.* Quem enim quæſtum ſibi fingere poterat publicanus ſe reperturum, ſi ſequeretur hominem pauperem, qualis erat Salvator? Equidem ſcio ad aliorum Apoſtolorum merita extollenda, Sanctum Evangeliſtam noſtrum ſcripſiſſe, illos omnia bona ſua reliquiſſe, & ſecutos eſſe Jeſum Chriſtum; *relictis omnibus ſecuti ſunt eum.* Non ignoramus Eccleſiam, ut celebraret laudibus hanc ſtrenuam derelictionem modicarum rerum, quæ fiebat ab illis, dicere, eum multum relinquere, qui relinquit omnia ſua deſideria, & ſpem, & multo majora relinquere illum, qui relinquens omnia, habendi ſimul voluntatem relinquit. Verum licet mihi dicere a Sancto Matthæo plus fuiſſe præſtitum: Neque enim ſpem, neque modica prædiola, neque voluntatem aliorum poſſidendorum reliquit, ſed præter hæc omnia reipſa magnas, ingenteſque opes reliquit.

S. Matthæus collatus cum adoleſcente Evangelico qui triſtis abiit.

Salvator, qui præter naturalem ſuam bonitatem pro hominibus omnibus peculiari dilectione proſequebatur Evangelicum adoleſcentem, ab ipſo petentem quid ſibi faciendum eſſet, ut vitam æternam conſequeretur; non aliam illi oſtendit viam, qua ad perfectionem perveniret, quam bona ſua vendere, conflatamque pecuniam pauperibus diſtribuere; ac ſequi ipſum tanquam Diſcipulum: *Cum audiſſet verbum adoleſcens, abiit triſtis*, (*Matth. 19.*) Infelix cum mœrore excipit oraculum adeo ſalutare, & ignave abjicit ſpem omnem perfectionis, atque ſalutis æternæ. Undenam cæcitas adeo funeſta, & durities cordis adeo deplorabilis? *Erat enim*, inquit Evangelium, *habens poſſeſſiones multas*. Salvator plura dixit huic adoleſcenti; in eo ſibi complacuit. Sed tantum opus non fuit, ut Publicanum noſtrum attraheret; Jeſus illi dixit tantum; *Sequere me*; & paruit.

S. Matthæus unus eſt ex quatuor fluviis Paradiſi terreni, & unum ex quatuor animalibus, de quibus loquitur Ezechiel Propheta; quorum unum habebat ſpeciem Filii hominis.

Quatuor Evangeliſtæ ſunt quatuor illi ingentes fluvii Paradiſi terreſtris, qui ex eadem origine emanantes tulerunt ſalutares aquas divinarum veritatum in quatuor mundi plagas, ut eas uberes gratiis, ac virtutibus facerent. Hæc ſunt quatuor illa Cherubim repleta ſcientia, ab Ezechiele Propheta deſcripta, æque ac in Apocalypſi magna cum pompa, & quæ traxerunt triumphalem currum Filii hominis per omnia mundi loca, ut regnum ſuum in corda omnia exerceret. Sed ſi horum Cherubim figura nobis oſtendant communes qualitates quatuor Evangeliſtarum, diſcrimen facierum, ſatis aperit, quidquid ineſt ſingulis proprium. Patres, qui verba fecerunt de myſtica viſione hac, dicunt S. Matthæum eſſe Cherubim illud, quod faciem, & ſimilitudinem gerit hominis: Quia, inquiunt, initium Evangelii ejus, quæ illius veluti facies eſt, nobis humanam J. C. nativitatem demonſtret.

S. Matthæus Prophetis antiquis præſtat.

S. Matthæus plurimas ob cauſſas ſæculi Hiſtoricis antecellit; nonnullis etiam de cauſſis eſt Teſtamenti Veteris Prophetis anteferendus. Nam licet hi eodem ſpiritu Dei eſſent animati, ea ſæpe vaticinabantur, quæ ipſi minime intelligebant: & præterea videmus, Prophetias ſemper aliqua caligine involuta fuiſſe. At S. Matthæus nihil ſcripſit, quod non intellexerit, & quemadmodum eruditus fuerat in ſchola Spiritus ſancti, lumina ejus nullis erant tenebris permixta. Licet Prophetæ eſſent Hiſtorici Filii Dei, & eo miraculo, quod obſtupeſcunt omnes, ſcriberent hominis vitam, qui nondum natus erat, illi hanc inter ſe partiti ſunt, & nemo eorum auſus eſt ſingillatim attingere univerſam. Verum eſt, ubi eorum ſcripta ſimul connectimus, nos ibi deprehendere inſigniores circumſtantias vitæ Filii Dei; & gaudemus videntes eas pictas ab hominibus, qui vetiis temporibus, & procul remotis ab illius nativitate degentes, nihil unquam inter ſeſe communicare potuerant. S. Matthæus in hoc veteribus illis præſtitit Prophetis, quod totum nobis exhibuit Dei Filium, & non reliquit quidquam nobis optandum ex iis, quæ dixit, quæ fecit, & quæ paſſus eſt, memoria digniora donec ille cum hominibus eſt converſatus.

Quid ſingulare ſit Sancto Matthæo inter ceteros Evangeliſtas.

S. Ambroſius animadvertit S. Matthæum eſſe proprie Chriſtianæ morum diſciplinæ Evangeliſtam: *Evangelium totum S. Matthæi cenſemus eſſe Morale.* S. Joannes deſcribit Salvatoris noſtri divinitatem; S. Lucas hiſtoriam vitæ ejus; S. Marcus illam miraculorum illius, & S. Matthæus morum ſuavitatem, ſanctitatem, & puritatem Chriſtianiſmi perſequitur. Quibus adjicere poſſumus, ſi vita Sanctorum eſt vivens Evangelii explicatio, Sanctum Matthæum ipſam Evangelii explicationem fuiſſe, illud ſcripſit tanquam Evangeliſta, ſervavit tanquam Sanctus, prædicavit tanquam Apoſtolus, ſuoque ſignificavit cruore tanquam Martyr. S. Lucas, & Sanctus Marcus illud ſcripſere tanquam Evangeliſtæ, non tamen fuerunt Apoſtoli. Scripſit illud S. Joannes, exercuit, & prædicavit, non autem ſanguine ſuo illud ſignavit. Unius Matthæi fuit illud quadruplici hac ratione enuntiaſſe ſcribendo, exercendo, prædicando, & moriendo pro illius propugnatione, illudque Martyrii ſui teſtimonio confirmando.

Applicationes aliquot locorum Scripturæ huic argumento.

S. Matthæus licet mercaturam profiteretur prorſus oppoſitam Evangelicæ paupertati, reliquit omnia bona ſua ad vocem Salvatoris.

N*On veni vocare juſtos, ſed peccatores.* Matth. 9. Cum mundi Salvator nobis perſuadere vellet ſe præſertim veniſſe, ut peccatores ſalvos faceret, & nullam eſſe mortalium conditionem a viæ ſalutis adeo abhorrentem, quæ ſperare non poſſet ſe miſericordiarum ejus futuram participem, dignatus eſt in Apoſtolum ſuum eligere hominem, qui per profeſſionem ſuam indignus videbatur hoc honore. Homo hic fuit S. Matthæus, Galilæus genere, Religione Judæus, ſed profeſſione univerſæ Judæorum genti peroſus; quandoquidem erat Publicanus, hoc eſt Exactor vectigalium, quæ e Romanis in univerſa illa regione illis ſubjecta perſolvebantur. Peculiare hoc Judæorum odium in Publicanos inde proficiſcebatur, quia quatenus Iſraelitæ, & populus electus a Deo, credebant ſe immunes eſſe debere e vectigalibus externis nationibus perſolvendis. Reſpiciebant Publicanos, tanquam ſceleratos, quibus nulla eſſet Religio, & qui per fas & nefas omnia extorquerent. Hæc erat ars S. Matthæi, antequam ille ad Domini ſequelam evocaretur. Jeſus Chriſtus poſt annum fere, ex quo in Galilæa docebat, tranſiens prope Matthæi telonium, conſtitit, & in illum attente reſpiciens, eum omnia

relin-

relinquere, ſeque ſubſequi juſſit. Nunquam Salvatoris gratie viſa eſt potentior. Quilibet alius præter Dei Filium gravioribus egiſſet rationibus, ut id genus homini, terrenarum opum avido, & qui a Religione procul aberat perſuaderet ſeſe eo abdicare negotio, quod illius ſtudiis, & amori proprio velificabatur. Tamen via illum Jeſus reſpexit, dixitque illi Verbum hoc: *ſequere me*, cum hoc perculſus ita cor animumque mutavit, ut ne momento quidem hæſerit, ut vocantem ſequeretur; ſurrexit enim ipſo temporis articulo Matthæus, ſecutus eſt Jeſum, ſe ejus Diſcipulum palam profeſſus eſt. *Pater Croiſet.*

Fuit converſio debitus vi, & illecebræ gratiæ Salvatoris.

Cum tranſiret inde Jeſus, vidit hominem ſedentem in telonio, &c. Explicatio hujus prodigii, converſionis videlicet S. Matthæi crucem figit interpretibus. Celeritas ejus illi ſtuporem injicit, & intelligere nequeunt, quomodo vir, qui adeo violento nexu inhærebat opibus, repente ad hominis vocem eas deſerit, & haud haſitanter omnes confringit catenas, quæ illum antea avaritiæ mancipium vinciebant. Duo illi infenſiſſimi nomini Chriſtiano inimici, Porphyrius, & Julianus Apoſtata levitatis, & imbecillitatis redarguunt hanc Apoſtolorum in Salvatore ſequendo celeritatem; ſed S. Hieronymus, qui hanc impiam ratiocinationem refert, illam duabus impugnat rationibus, quarum altera innititur inſigni nominis celebritati, quam Mundi Salvator ſibi pepererat per miracula, quæ a S. Matthæo non ignorata fuiſſe, fidei conſonum eſt. Ratio altera, quam S. hic Doctor affert, eſt; *Fulgor ipſe, & Majeſtas Divinitatis occulta, quæ etiam in facie refulgebat humana, videntes ad ſe trahere poterat primo aſpectu.* (*Lib. 1. Comment. in Matth.*) Quod ut facilius intelligamus gratiæ prodigium ex prodigio naturæ, ad magnetem nos mittit, cui propria ineſt facultas trahendi ferrum ad ſe, & metallo huic motu, ſenſuque carenti ſenſum motumque impertitur. Verum quin his rationibus immoremur S. Matthæi factum probantibus, non etiam inquiramus cauſſam celeris obedientiæ voci Filii Dei, quam virtutem verbi, quam illecebram, & omnipotentem gratiæ ipſius virtutem.

Quanti momenti ſit ſtatim Salvatoris ad convertendum peccatorem liquet ex S. Matthæo.

Vidit hominem ſedentem in telonio Matthæum nomine. Matth. 9. Alii Evangeliſtæ deſcribentes vocationem S. Matthæi, illius nomini parcunt. Eum Levi appellant, quia nomen hoc minus cognitum erat, quam Matthæi. Sed Evangeliſta noſter eadem præcautione non utitur. Hoc in loco ait: Vidit hominem ſedentem in telonio Matthæum nomine; ubi vero Apoſtolorum nomina recenſet, vocat ſe Matthæum publicanum. Facile eſt illum cognoſcere, ubicumque nomen ſuum proferet dicet, quid erat: Nullam omittit circumſtantiam, quæ illum humiliare valeat, & oſtendere miſericordiæ Dei ſui erga ſe magnitudinem. Obtutus Filii Dei magnam vim habent. Ipſum penetrant cor. Felices illos, in quos jacit ſimiles oculos miſericordiæ! Salvatoris obtutus principium fuit converſionis S. Petri; cum Evangeliam inquit, Jeſum vidiſſe ſedentem in Telonio, loquitur de his efficacibus oculis, qui cor ipſum intuentur, atque convertunt. Dei Filius conjecit in S. Matthæum unum ex his benignis obtutibus. Hæc fuit cauſſa, propter quam in ictu oculi mutatum fuit cor ejus, & attrita fuerunt omnia vincula, quibus vinctus terræ adhærebat. Loquatur Dominus, ſatis eſt, hominem docilem inveniet, qui gloriæ ſibi vertet obedire voci illius, & qui illi manus victas dabit. Cum vocavit S. Matthæum, oſtendit, quanta ſit Miſericordia ſua. Evocaverat jam plures piſcatores, homines rudes, ac meritis deſtitutos. S. Matthæus videtur adhuc indignior gratia, quam recepit. Qui eamdem, ac ille, profeſſionem exercebant, a Judæis habebantur tanquam peccatores publici; homines nequam, & quos natio univerſe abominabatur.

Maximum argumentum bonitatis Dei eſt vel ſua potentia ad convertendos nequiſſimos peccatores.

Relictis omnibus ſurgens, ſecutus eſt eum. Matth. 9. Hæc maxima eſt divinæ bonitatis, atque potentiæ gloria velle, & poſſe omnes homines ſalvare, cujuſcunque ſint conditionis. Sed ſi fieri volumus Diſcipuli Filii Dei, attollere nos debemus corde ſaltem, & affectu ſuper hæc peritura bona; & quod nobis ſupereſt relinquendum eſt propter J. C. amorem, illud petentis per os pauperum, & per manus eorumdem recipientis. Præſto etiam nos eſſe oportet ut reliqua deſeramus, ſi gloriæ illius interſit, & hæc ratio nos urgeat. Non omnes Apoſtolos eſſe poſſumus, & Evangeliſtas, qualis fuit S. Matthæus; Sed tenemur omnes, illius fidem imitari, atque obedientiam, quæ illi has qualitates promeritæ ſunt. Opus eſt, ut fidei lumina aperiant nobis vitia terrenorum bonorum, ubi conferantur cum æternis; ut illa nobis oſtendant mentem, & conſilium Auctoris bonorum omnium, qui illa nobis largitus eſt, ut ad illius gloriam uteremur, & in ea miniſteria, ad quæ vocaremur, & uſus eorum nobis eſſet ſalutaris. Opus eſt, ut per obedientiam, & caritatem hæc adimpleamus officia, & ad unguem ſequamur diligenter juſſa illius, qui pauper factus eſt, & ſeſe exinanivit, ut nobis procuraret incorruptibiles divitias, & gloriam immortalem. Opus eſt igitur ſequi illum per fidem, per obedientiam, & caritatem cum S. Matthæo, ſecundum illecebras afflatuum, & lumen ejus nobiſmet proponentes pro vitæ noſtræ norma ſanctiſſima Evangelii ſui placita, & pro actuum noſtrorum prototypo admirabilis virtutum ejuſdem exempla. Illum ſequi debemus in ipſa bonorum affluentia, inſignibuſque fortunis, ſi illis fruimur, nunquam amoventes oculos ab æternis bonis, quæ nobis pollicitus eſt in remunerationem obedientiæ noſtræ legi ſuæ. Quodcumque obſtaculum conditio noſtra, noſtraque negotia ponant, hoc pacto Filium Dei ſequi & poſſumus, & debemus. Nihil nos poteſt diſpenſare; quia vere Chriſtiani eſſe non poſſumus, niſi quærentes Doctrinam, imitantes exemplum, & implentes Salvatoris exempla, quemadmodum fecit celebris S. Matthæus, cujus hodierna die memoriam colit Eccleſia.

S. Matthæus ad Jeſu Chriſti gloriam convertit omnia ſuorum criminum inſtrumenta.

Hæc mutatio dexteræ Excelſi. Pſalm. 76. Nemo unus ignorat quam inſatiabilis eſt aviditas & crudelis eorum avaritia, qui conſueverunt exigere vectigalia, S. Matthæus hujus erat ingenii, non ſecus ac idem munus obibat. Sed quiſnam crudelem hunc hominem in pium virum convertet? Quis mutabit cor iſtud lapideum in carneum? Hoc præſtabit gratia ſua, Domine, quæ repente lupos convertit in agnos, & quæ in ictu oculi tigrides in columbas convertere poteſt. Quæ mutatio in Matthæo tanquam Evangeliſta, tanquam Apoſtolo, & Martyre, quoniam tres hæ qualitates in miniſterio, ad quod tranſlatus eſt, continentur. Eadem manu, qua tot injuſtis edictis ſubſcripſerat, & qua in barbaras exactiones executus fuerat, Caritatis Evangelium conſcripſit. Os idem quod tot probra evomuerat, quod tot calamitoſos homines vexaverat, quod tot familias vaſtaverat, obit munera Apoſtolatus, & in univerſo mundo ſalutis legem enuntiat; & qui populorum ſanguinem ſitierat, ſuum ad extremam uſque guttam profundit pro gloria Salvatoris.

Non caſu aliquo ſed data opera Salvator tranſit prope telonium Matthæi, & in illum reſpexit.

Cum tranſiret inde Jeſus, vidit hominem ſedentem in Telonio, Matthæum nomine, & ait: ſequere me. Matth. 9. Non fortuito quidem, ſed de induſtria Salvator hoc iter ingreſſus eſt, ut nanciſceretur occaſionem patrandi miraculi in converſione S. Matthæi. Oculi iſti, qui abyſſum illuſtrare poſſunt, peccati abyſſum intuentur. Facies illius, quæ ut S. Hieronymus inquit, geſtat lineamenta Divinitatis, ſe ſe offert huic publicano; vox quæ ictu fulmineo vehementius perrumpere poteſt ſaxa, in peccatoris hujus aurem inſuſurrat dicens: *Sequere me.* Hoc illi imperat, ac ſtatim parere jubet. Sed præter exteriores has gratias, quæ extrinſecus oculis, & auribus percipiuntur, immittit intus in animum gratiam correſpondentem & oculorum fulgoribus, & vocis tonitrui, eique repræſentans criminum ſuorum horrorem, intus, & in conſcientia ipſius tono imperioſiori, & validiori ait, *Sequere me.* Mirum ne eſt, ſi celeriter his obedit illiciis, & ſi, quin nectat moras, ſe ſu dicto citius convertit, *Sequere me*? Miraculum hoc eo majus eſt, ut mutans hominem de peccato ad gratiam, ſecundam operatur mutationem in ea cupiditate, quæ in illius corde dominabatur, & ex homine illicitos quæſtus cupiente facit Evangelicæ paupertatis Diſcipulum. Hæc eadem verba ſingulis noſtrum Salvator ait voce elata, ita ut exaudiri poſſit, & in penitiori parte cordium noſtrorum: *Sequere me.* Væ nobis, niſi ad hoc verbum animum appulerimus! O homo! dicit Filius Dei, quicumque es, adhibe vires omnes animæ tuæ, ut me ſequaris, videlicet, ut me cognoſcas, ames, mihique fideliter ſervias. Ne imbecillitatem, conditionis noſtræ impedimentum, & negotia noſtra prætexamus. In Publicani hujus exemplo videmus quid ope gratiæ ſuffulti facere valeamus: ſed gratiæ huic cooperandum eſt. Viribus illius noſtræ quoque accedant opus eſt. Omnes hæ catenæ ſtrenue confringendæ ſunt, quæ Mundo, Carni, & Diabolo vinctos nos tenent, & obſtant ne Salvatorem ſequamur: Si divinum adſit auxilium, nulla adeo tyranna cupiditas eſt, quam vincere, & ſuperare nequeamus.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & Sententiæ Sanctorum Patrum, aliorumque Auctorum hujus argumenti, vel qui huic argumento paſſim congruere.

CHriſtus Matthæum, non Matthæi ſacculos requirebat. S. Chryſologus Serm. 28.

Propria dereliquit Matthæus, qui rapiebat aliena. Sanctus Ambroſius.

Quid mirum ſi Chriſtus publicanum non erubuit, quando nec meretricem erubuit, quam e fornicatione non ſolum eripuit, verum etiam pedes oſculari permiſit? S. Chryſoſt. in Matth. cap. 9.

Vidiſti virtutem vocantis, diſce nunc vocati obedientiam. S. Chryſoſt. Ibidem.

Juſſit Chriſtus Matthæo, ut quod tulerat per miſeriam miſericordia prorogaret, & inde redimeret pœnam, unde comparaverat culpam. S. Chryſolog. Serm. 28.

Quod eſt dare vitam mortuo, hoc eſt largitatem tribuere avaro. Idem Ibidem.

Quiſquis de illo viro cogitat, de magna Dei Miſericordia, de mirabilibus Dei muneribus cogitat. S. Auguſt. Epiſt. 32. loquitur de S. Paulino.

Qui fecit te ſine te, non juſtificabit te ſine te. Idem ſerm. 15. de verbis Apoſtol.

Hæc mutatio dexteræ excelſi, non tanquam exemplum, ſed tanquam miraculum afferri debet. S. Bernard. Epiſt. 8.

Fulgor ipſe, & majeſtas divinitatis occulta (in Chriſto) *quæ etiam in humana facie relucebat, ex primo ad ſe videntes trahere poterat aſpectu.* S. Hier. lib. 1. Comment. in Matth.

Matthæum ſe, & publicanum nominat, ut oſtendat legentibus nullum debere ſalutem deſperare, ſi ad meliora converſus ſit, cum ipſe de Publicano in Apoſtolum ſit converſus. Idem ibidem.

Evangelium non eſt ſimplex Chriſti annunciatio, ſed exhibitio, hoc eſt Evangelium, quod Sanctus hic ſcripſit, non annuntiat dumtaxat Jeſum Chriſtum tanquam Meſſiam, ſed illum ex operibus ſuis talem reipſa demonſtrat. Sanctus Ambroſius.

PA-

PARAGRAPHUS V.

Quid depromi poſſit ex Theologia fontibus in hoc argumento.

S. Matthæi converſio fuit potius gratiæ prodigii, quam exemplum, in quo mortales conſidero debent.

SI S. Bernardo credimus, converſio S. Matthæi æque ac S. Pauli eſt gratiæ miraculum. Sed hæc palpare non debet peccatores in ſceleribus ſuis, neque illis perſuadere, nihil aliud requiri, quam ictum oculi, aut vocem Filii Dei ad eos permovendos; cum enim duplex iſta converſio communes leges exceſſerint, habendæ ſunt potius loco prodigii, quam veluti exempla: *Hæc mutatio dexteræ excelſi; non tanquam exemplum, ſed tanquam miraculum afferri debet.* (*S. Bernard. Ep. 8.*) Etenim ſi ſpectemus vim, qua inceperunt, vel celeritatem, qua peractæ ſunt, & fidelitatem, qua ad perfectionis apicem perductæ ſunt; fateri tenemur, hæc miraculo propiora eſſe, quam exemplo. Si S. Paulus arma tenebat manu, minas ore, furorem corde; S. Matthæus intentus erat Telonio, opibus inhiabat, nihil niſi lucrum ſuum, aliorum vero detrimentum conquirens, exlex, irreligioſus, ſine honore, ſine conſcientia, & non pauciores per inexplebilem avaritiam cædes committens, quam altar per rabiem committeret contra ſubditos Filii Dei. Numquid videri poterat magis oppoſitum gratiæ, quam nocens iſte? Quem ſi contulerimus cum Magdalena, vel Paulo, nonne inveniemus ſalutem illius magis conclamatam fuiſſe, & converſionem ejus longe difficiliorem?

Opera miſericordiæ Dei ſunt admirabiliora, quam alia, quod ſtupet potiſſimum in converſione S. Matthæi.

Licet quidquid in Deo eſt nos in admirationem rapere debeat; fatendum eſt tamen, opera miſericordiæ ceteris quibuſcumque antecellere oportere; *Miſerationes ejus ſuper omnia opera ejus.* (*Pſ. 144.*) Hinc dixere Patres, Magdalenæ converſionem majus fuiſſe miraculum, quam Lazari reſurrectionem, & peccatoris converſionem Deo pluribus ſtare laboribus, quam mundi totius ſteterit illi creatio. Ratio, quam affert S. Thomas eſt, quia univerſorum creatio intra temporis hujus bona coarctatur. Converſio autem peccatoris ſpectat ad honorum æternitatem. Sed ſi unquam fuit admirabilis ulla converſio, ſane illa fuit S. Matthæi; hæc enim præcipuum fuit opus bonitatis, & miſericordiæ Dei, quippe peccator erat, qui callum duxerat in peccato ſuo. Hoc S. Evangeliſta teſtatur, cum ait, *hominem ſedentem in telonio*: qui ſitus corporis requiem ſignificat in peccato. Sine ullo conſcientiæ ſtimulo perſiſtebat in ea vitæ ratione, quæ via peccati eaſors eſſe poteſt, verſabatur ille in actuali, ac tranquilla exercitatione officii, quod periculis plenum erat. Mens & cor ejus nimis occupata erant curis, ac ſollicitudinibus augendi opes ſuas per eas vias, quas cupiditas & avaritia illi poterant aperire. Hoc temporis momento illum reſpicit Jeſus: *Vidit hominem ſedentem in Telonio.* Jecit oculos in hominem hunc, S. Cryſoſtomus inquit, & avertit illum a peccato ſuo: *Vidit opus manuum ſuarum, ut non videret opus iniquitatis: Vidit hominem, ut peccatum non videret.* Vidit Deus de cæli vertice Publicanum hunc, tanquam lapidem pretioſum in luto; & inde illum delegit, ut ornaret Sanctam Civitatem, & ex eo poneret unum ex fundamentis cæleſtis Jeruſalem.

Nullum eſt cor adeo durū, quod Dei gratia non molliat.

Deus abſolutum tenens imperium in corda, & voluntates hominum, illa quocumque libitum fuerit, flectit, atque vertit. Nulla unquam eſt adeo inflexibilis durities, quam ipſe non frangat. Licet in præaltas iniquitatis abyſſus illi deſcendiſſent; unicum ejus verbum ſatis eſſet, ut illos ad cumulum ſanctitatis attolleret, & licet omnibus inferni catenis obruarentur, momento eos ad libertatem poteſt revocare. Hæc eſt Dei poteſtas repente immutantis Apoſtolum noſtrum, & avellentis ab anima illius cupiditatem, funeſtam illam malorum omnium radicem, ut in ictu oculi germinent pretioſa gratiæ ſemina. Dei verbum cum triumphantis gratiæ virtute conjunctum hoc peperit miraculum: *ſequere me.* Verbum hoc ex peccati nihilo tanquam ex nihilo naturæ educit opera magis admirabilia; Verbum hoc, cui omnia parent, facit ex corde criminoſo cor innocens, ex corde avaro cor ab omni cupiditate alienum, ex corde luteo cor cæleſte, & ex inſigni peccatore Sanctum inſignem: *Et ſurgens ſecutus eſt eum.*

Avaritia vitiorum omniū maxime oppoſita gratiæ.

Nullus affectus eſt, qui plures opponat obices gratiæ, quam avaritia, affigit enim terræ cor, totumque replet curis inutilibus. Humanæ ambitionis inſania ſatis cognoſcitur; clam pudet impudicitiæ: ſed avaritia, quæ prudentiæ & œconomiæ nomen aſſumit, nihil in ſe criminoſum videtur habere. Avaritia cupiditas eſt, cui ceteræ famulantur; & ſicut aurum, atque argentum homini offerunt, unde reliquis inordinatis cupiditatibus ſatisfaciant, nihil eſt, quod locupletandi libidini non pareat. Paret enim ubi primum huic ſatisfactum fuerit, levis negotii mox futurum opus, & aliis ſatisfacere. Hoc nos docet S. Paulus per hæc verba: *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli &c.* (*Ad Tim. 1.*) Cui eorum ſe tradit infinitis, inanibuſque deſideriis, quæ mergunt homines in interitum; cupiditas enim eſt vitiorum omnium origo. Hinc enim verus invenitur, inquit, S. Chryſoſtomus, ille Apoſtoli locus, ubi ait, Dei Filium in omnibus tentatum fuiſſe. *Tentatus per omnia.*

Peccatoris converſio proprie effectus eſt miſericordiæ Dei.

Quærunt Theologi ad quam Dei perfectionem pertineat hominum converſio, & mutatio quæ in illis fit de ſtatu peccati ad ſtatum gratiæ, & ſanctitatis. Quamvis dici queat omnes Dei perfectiones aliquid in hoc opus conferre: pro certo aſſeri tamen poteſt, hoc opus eſſe bonitatis, & miſericordiæ Dei, quærere peccatorem in miſero ſtatu ſepultum, in abyſſo ſcelerum omnium, quin ullam gerat curam pro virili parte, quæ gratiam hanc valeat mereri, immo etiam invenire illum in eo ſtatu, quo redditur indignus omnibus gratiis, Triumphanti opus eſt bonitate, ut ita nobiſcum operetur: *Vocavit nos vocatione ſua ſancta non ſecundum opera noſtra, ſed ſecundum gratiam, quæ data eſt nobis.* (*ad Tim. 2.*) Ille ipſe mutationem hanc vocat, creationem in creaturæ nihilo poſitam, ſed de ſecundo nihilo triumphantem, videlicet de peccato quod e regione gratiæ adverſatur. Verum ſi opus eſt bonitatis, & miſericordiæ concipere ſaluberrimum hoc pro peccatore conſilium, illud exequi ſane opus eſt omnipotentiæ. Opus eſt, ut Deus adhibeat ad id gratiæ ſuæ efficientiam, ut peccati ſimul, & peccatoris vincat obnitentiam. Quod ſi Deus unquam oſtendit vel ſuam in hac electione miſericordiam, vel ſuam in hac perficienda potentiam, hoc proculdubio accidit in S. Matthæo, cum magnum hunc peccatorem in Apoſtolum, ſanctumque virum convertit.

Deus non indiget opera hominis ad eū creādum, ſed vult ejus conſenſum ad eū convertendum.

Si quam hominis rationem habuit Deus in ejus creatione, audeo dicere majorem in illius converſione habuiſſe. In creatione quippe non eguit hominis conſenſione; cum de nihili abyſſo illum extraxit, illum non conſuluit, & ſi ad illam verba facit, ea facit, ut inde emergat, non ut conſulat. Sed in peccatoris converſione, licet illum ſua gratia præveniat, illum inter peccati tenebras inquirat; rationem tamen habet voluntatis ejuſdem, & illius cooperationem expoſcit. Hinc S. Auguſtinus inquit: *Qui fecit te ſine te, non juſtificabit te ſine te: ergo fecit neſcientem, juſtificat volentem.* (*Serm. 15. de verbis Apoſtoli*) Verum ſi quæ unquam converſio difficilis fuit, illam S. Matthæi fuiſſe difficillimam fatendum eſt. Cupiditas ejus erat avaritia; munus ejus erat juge concuſſionum atque extorſionum exercitium. Dicere licet etiam, illum quo plures congerebat opes, eo magis ſeſe in ſcelerum abyſſum provehere ſolitum fuiſſe; & quo magis opibus inhærebat, eo longius a ſalute receſſiſſe; namque ex humanis cupiditatibus pertinaciſſima eſt, ac ſordidiſſima avaritia. Sordidiſſima quidem, quia avarus nulla habita ratione duorum præceptorum Caritatis, vere humani generis inimicus appellari poteſt. Pertinaciſſima vero, quia ætas, quæ reliquas infirmat cupiditates, in ſingulos dies huic vires addit, ita ut ictus tonitrui non ſatis gravem edat rumorem ut avarum excitet, eumque de ſalute ſua cogitare cogat.

Q[illegible] [illegible] ſuæ [illegible]

Deflendum ſane eſt, tam paucos inveniri, qui ſatis norint pretium gratiæ vocationis ſuæ; quod paſſim occurr[illegible], quandoquidem plurimi gratiæ huic infideles videntur. A hoc tamen quodammodo pendet tota noſtræ ſalutis œconomia. Huic cooperari poſſumus in omnibus ſtatibus, & conditionibus, & Deus neminem vocat ad ſtatum aliquem, quin in anteceſſum deſtinet illi omnia ſubſidia, quæ illi in munere ſuo eſſent neceſſaria, ut ad æternam perveniret felicitatem. Cum partitus fuerit Deus in terra omnes conditiones, ſingulis ab æterno locum ſuum deſtinavit. Nihil accidit in hoc mundo fortuito; omnia ſecundum æternæ Sapientiæ divinæque Providentiæ juſſa ſuccedunt. Sanctus Matthæus licet in manifeſta profeſſione fenorum, & rapinarum, non hæret, nec differt, quo minus ſuam vocationem ſequatur; omnia reliquit, & omnia ſimul, ut Salvatorem ſequeretur; ſed licet Deus non ita agere conſueverit erga homines, omnibus tamen largitur gratias, quæ ſunt neceſſariæ, ut quiſque ſuam vocationem ſequatur.

Cauſſa ſubitæ converſionis Sancti Matthæi eſt gratiæ omnipotentia.

Cum in natura repente aliquam accidere mutationem videmus, cum Philoſophis dicimus opus eſſe, ut hæc celeritas ex rei ipſius facilitate procedat, cui cum nulla adſit affectio oppoſita virtuti agentis, ſtatim recipit formam, quæ illi tribuitur, vel ex vi cauſſæ agentis, quæ omnino dominatur in ſubjectum, & quæ in ictu oculi triumphat de quocumque obice, quo impeditur. Videre Matthæum momento de peccatore graviſſimo Sanctum evadere; ſatis liquet, ſubitam hanc mutationem profectam non eſſe ex cordis ejuſdem facilitate, quod in vitio habitum jam contraxit, & occaluit. Dicendum eſt igitur hoc oriri ex gratiæ omnipotentia, quæ obices quoſcumque ſuperavit. Verum quidem eſt Deum in vulgari peccatorum converſione non ita operari. Gratia lente agit, & paullatim diſponit ſubjectum, quod vult ſuperare. Ceterum libertas, quæ peccati contraxit habitum, aliquamdiu gratiæ reſiſtit. Heu! quot prælia, quot ſuſpiria, quot lacrimæ, antequam dici poſſit: volo. Sed hoc loco ſimulac Publicanus iſte reſpexit Dei Filium, ejuſque vocem audiit, nulla interjecta mora recipit gratiam, & abjicit peccatum. S. Cyprianus hanc celeritatem belle explicat verbo: *Non per moras temporum*, ait ille, *ſed compendio gratiæ maturitatem habet.* In Converſione hac nulla nectitur mora, ſed fit gratiæ compendium, quod fructui ſtatim affert maturitatem.

Difficilius ſeſe convertendi modo cælo major eſt in eo, qui peccati habitū contraxit.

Plurimum diſcriminis intereſt inter hominem unius tantum noxæ ſibi conſcium, vel qui ſæpe in eamdem incidere conſuevit, vel qui noxæ ejuſdem contraxit habitum; & eum, qui per ſtatum ſuum, criminoſamque vitæ profeſſionem peccator eſt. Fateor equidem, ſi ſtatus ille periculo proximus eſt, arduum eſſe ab eodem recedere. Cum homo peccator dumtaxat eſt, licet aliquando cupiditati ſuæ, quæ ipſum dominatur, cedat; facilius tamen converti poteſt, & peccati ſui pœnitere. Poteſt ipſam coercere cupiditatem. Sed ubi ea in profeſſione verſatur, quæ per ſe peccatum eſt, quemadmodum nonniſi ſumma cum difficultate eam relinquere poteſt,

K nequit

nequit peccatum relinquere, quod certiſſime inhæret illi. & quod ut ita dicam eſſentiam officii ejuſdem conſtituit. Sanctus Joannes Chryſoſtomus animadvertit, Evangelium deplorabilis ſtatus hujus meminiſſe, ubi loquitur de Sancti Matthæi converſione. *Sedebat*, narrat de ſemet noſter Apoſtolus, in telonio. Quid porro eſt in telonio ſedere? eſt habere cor in avaritia poſitum, atque fundatum; eſt habere conſtantem, & habitualem firmitatem in ſcelere. Sedet, & quieſcit, vivit, quaſi quodammodo immutabilis eſſet. Num quid ultra requiritur, ut intelligamus, quam longe diſtent inter ſe Publicani profeſſio, & Apoſtoli miniſterium?

Primo prædeſtinationis effectus ... electio ... Dei ... peccatorum.

Aſpectus oculorum Salvatoris notat prædeſtinationem, quam Sancta Scriptura nobis ſignificat per obtutum oculorum Dei; videlicet, ſicuti cognitio, & amor ex oculis dignoſcitur: ita prima hominum electio effectus eſt cognitionis, & amoris Dei. Mox oculorum obtutui accedit vox, & verbum ad innuendum uſum, quem facit per potentiam gratiæ, quæ vox eſt ſecreta, atque interior, in corde dicens id quod extrinſecus verbum ſignificat. Sane diſſimulanda non ſuet S. Matthæi crimina, quandoquidem conſtituunt gloriam converſionis illius, & fuerunt materialis cauſſa gratiæ. Ipſe etiam peccatum ſuum confitetur, cum nomini ſuo adjicit alterum illud Publicani, & locus ipſe, in quo eſt, cum illum Dei Filius reſpicit, eum peccatorem eſſe clamat. Vidit illum, non utique in Templo, neque ad aras, ſed in telonio, exigentem vectigalia, hoc eſt fructum ſuarum crudelitatum, & rapinarum. Telonium hoc theatrum eſt ſcelerum ejus. Ibi illum convenit gratia, quæ de illius duritie triumphat. Quis cogitaſſet unquam, Salvatorem quæſiturum fuiſſe hunc Publicanum, in ſtatu adeo miſero, ac a Dei conſiliis abhorrentem? Hic oculus eſt Filii Dei, S. Chryſoſtomus inquit, per peccati tenebras eos Sancti viri, & prædeſtinati perſpicientis.

Quo pacto S. Matthæus de avaritia ... triumphaverit.

Duplici modo de avaritia triumphus referri poteſt: primum omnes prorſus divitias relinquendo; mox non adhærendo divitiis, quæ hanc cupiditatem incendunt, & alunt. Mutatio prior eſt Apoſtoli; ſed poſterior Chriſtianis omnibus eſt neceſſaria. Avaritia cupiditas eſt in omnibus mortalibus prædominans. Hæc plerorumque ſcelerum noſtrum eſt cauſſa, fuceſta illa eſt, quæ noſtra ſuccendit vitia, & corda noſtra comburit. Quid faciendum eſt? Quocumque pretio ſubigenda eſt miſera iſta cupiditas, coercenda eſt; & identidem cogitandum quid ſimus in natura, & in gratia, & quid aliquando futuri ſimus in gloria. S. Matthæus ſequi volens Dei Filium, non corde ſolum, & affectu, ſed re ipſe opes omnes reliquit.

Tenemur relinquere ... ſtatum, ubi ... quo exemplo docet Sanctus Matthæus.

Adnotandum eſt cum varii ſint in mundo ſtatus, non deeſſe, qui per ſe optimi ſunt ad ſalutem in illis procurandam; qualis eſt ſtatus Eccleſiaſticus, & Regularis: ideoque nulla ibi mutatione opus eſt. Sunt vero ſtatus quidam palam noxii; & hi omnino ſine exceptione ulla ſunt relinquendi; qualis eſt ſtatus illorum, qui vitioſos habitus contraxerunt. Sunt & alii per ſe adeo periculo obnoxii, ut vix in illis vivere valeat nemo, quin millies cadat, & in quibus excidium videtur inevitabile. Qui perſpicue videt, ſe in hoc ſtatu verſari, videt etiam ſe certiſſime interiturum, ideo inde illi receдendum eſt, licet alterius centenorum aureorum millia ei alioquin eſſent ſe lucro perdenda. Cur hoc? quia cum Sententiarum magiſtro omnes Theologi docent, hic verſatur in proxima, jugi, & inevitabili occaſione peccandi: *Qui deditus eſt alicui officio, quod ſine peccato exercere non poteſt, veram pœnitentiam agere non poteſt, niſi deſerat illud.* (In 4 Diſt. 16.) Et Confeſſarius abſolvere nequit hominem in hoc ſtatu poſitum, & in eo perſeverare cupientem. Sed vere quidam ſunt ſtatus, & quædam conditiones, quas leges permittunt, ſed in quibus aliquod periculum ineſt: hos quidem ſtatus deſerere non tenemur; ſed evitanda ſunt ope, quam Deus nemini negat, id genus pericula. Cumque plerique ſtatus Reſpublicas, & Regna componentes, his periculis ſcateant; moneo verbis Apoſtoli, ut quivis vitam ducere conetur illi ſtatui conformem, ad quem ſe vocari cognoſcit; vigilet peccata, quæ ibi ſunt communia evitaturus, atque ad ſalutem operandam iis utatur adminiculis, quæ illi ſuppeditat Deus. Sin autem munus hoc, & officium minime liceat: imitetur S. Matthæum, qui ne momento quidem hæſit, ut non ſolum telonium relinqueret, verum etiam reſtitueret quidquid in damnabili eo munere cuipiam ſurripuerat.

PARAGRAPHUS VI.

Loci delecti ex Aſcetiis, recentioribus Concionatoribus hujus argumenti.

Aliorum Apoſtolorum ... longe facilior erat ... quam S. Matthæi.

NOn ſine peculiari Providentiæ conſilio Apoſtoli omnes educti fuerunt, vel de obſcuri generis caligine, vel de peccati ſtatu, ut ad Apoſtolicum apicem attollerent. Voluit Deus omnibus hominibus ſignificare per oppoſitionem, quæ aderat inter id, quod erant, & quod facti ſunt, gratiam unam potuiſſe in illis tantam operari mutationem; verum ſimul prævenire voluit in Apoſtolis ſuis ſuperbiæ ſcelus, quibus tantum munus illos objiciebat. Aliorum Apoſtolorum conditio multo minus adverſabatur Apoſtolatui, quam illa S. Matthæi. Hi rudes quidem homines erant, ruſticique, ſed ſimplices, & culpa vacui; ideoque procliviores ad recipiendum Evangelii ſpiritum; cum e contra S. Matthæus eam exercebat profeſſionem, a qua verſutiæ, concuſſiones, & rapinæ vix poſſunt ſeparari. Non ſolum peccator erat, ſed publicus peccator, & male audiebat. Primus converſionis ejuſdem gradus erat, ſuum vivendi genus abdicare, cujus officium actuale erat peccatum, vel ſaltem jugis occaſio peccandi. At nihil adeo eſt arduum, quam publicam deſerere profeſſionem, in qua conſtitutus es, & quam approbat Princeps; præſertim vero cum per illam bona, & opes adquiſitæ fuerunt. Divites ſedentes in rationariis ſuis, obliviſcuntur fere judiciorum Dei, & rationibus ſuis unice intenti, non cogitant amplius de reddenda Supremo Judici ſuo, ea ratione, quam velint, nolint, ſunt reddituri: *Divites mali ſedent in telonio, obliti judiciorum Dei.* Attamen hoc telonium locus eſt, ubi Salvatoris gratia inquirit Matthæum, ut inde Apoſtolum faciat, & Evangeliſtam. Tranquille ſedebat ille in hac peſtilentiæ cathedra, in qua Propheta deprehendis tertium, vel poſtremum impietatis, & injuſtitiæ gradum; cum repente Salvator conſtituit illum in cathedra Moyſi prædicaturum gentibus æternas ſalutis veritates. Munus ejus non ſolum nocens erat propter injuſtitias, quas ſecum vulgo trahit, ſed Judæis maxime peroſum, ac infenſum erat, qui libertatem amantes, vectigalia tanquam ſervitutis notas horrebant. Tamen hi omnes obices converſionis S. Matthæi ampliore triumpho gratiæ campum aperiunt: homo hic populi adipe ſaginatus, eligitur, ut ſuo cruore ſignet fidei veritatem. Manus hæc fœdata concuſſionibus, & uſuris, deſtinatur ad deſcribendam vitam, & mortem Salvatoris mundi. Os hoc, quod tot viduas, atque pupillos damnavit, reſervatur ad proferenda coram Regibus Oracula Evangelii, & ad ſilentium oraculis dæmonum indicendum, quorum Sanctus noſter Apoſtolus ſortilegia virtute crucis impugnat. *Ex Specimine Panegyricorum.*

S. Matthæus non ſolum perfecte converſus fuit, ſed pœnitens.

Duo ſunt omnino neceſſaria in peccatoris converſione; Deus illum vocet neceſſe eſt, & ille pareat voci Dei. Hic omnes vocavit Apoſtolos, & hi omnes illi paruerunt. Evocat S. Matthæum ad pœnitentiam; & Publicanus hic Jeſum Chriſtum ſecutus, ſit pœnitens perfectus. Evangeliſtæ alii non meminerunt converſionis hujus; ipſe unus hanc enarravit, ut ſuum ſcelus confiteretur, prædicans Salvatoris miſericordiam erga ſe. Omnia deſeruit bona ſua ut Dei juſtitiæ ſatisfaceret, & abdicavit ſe ea vitæ ratione, quæ ſcelerum illius extiterat cauſſa. Dolor, quo inde confectus fuit, par fuit ipſius caritati; hæc enim duo ſemper parem obtinent gradum in corde pœnitentis, S. Auguſtinus inquit. Quemadmodum vero majorem teſtari nequeamus caritatem erga Jeſum Chriſtum quam S. Matthæus omnibus abrenuntians, ut tanta celeritate ſequatur illum; non difficile eſt ferre judicium de eo dolore, quo afflictatus fuit propter ſua ſcelera. Cum autem inter illius aſſeclas adlectus fuit, integerrima fide lapſos evagationis ſuæ annos reparavit, & ſanguinem ſuum ad extremam uſque guttam effudit, ut fidem tueretur. Sed in hac S. Matthæi muneris, ac divitiarum abrenuntiatione, notandum eſt, Deum non exigere ab omnibus utrumque; cum munus exercetur, & divitiæ ſecundum ordinem Providentiæ diſpenſantur, & cum bona æquo jure comparata ſunt; ſed tunc ſolum ea munera, & eos ſtatus, qui nobis ſunt cauſſa damnationis, quia pravi ſunt, & injuſti, & licet tales non eſſent, prohibemur tamen nimio affectu illis inhærere. *Ibidem.*

S. Matthæi exemplo docemur, ubi a Deo vocamur, haud hæſitantes vocantem ſequi.

S. Matthæus præclarum nobis præbet exemplum ejus obedientiæ, qua Deo vocanti nobis eſt reſpondendum. Ne breve quidem momentum intercedit inter verbum vocantis, *ſequere me*, & vocati reſponſum: *Et ſtatim ſecutus eſt eum.* (*Matth. 9.*) Opus non eſt ut illum humi proſternat, ut ingenti lumine circumdet, & de cælo, ut cum Saulo agendum fuit, ingenti voce intonet: *Sequere me.* Repente de fœneratore, & Publicano fit diſcipulus, & Apoſtolus J. C. Inde vero admirabilis illius enituit obedientia, quia tria potiſſimum illum deterrere poterant: munus, cui præerat; periculum, cui ſe objiciebat deſerens cauſſam Cæſaris, cujus vectigalia exercebat; & lucrum, quod ipſe referebat. Adde his, illum jampridem provinciam hanc obtinuiſſe, & collectas opes in illo magis, magiſque inflammaſſe, non autem habendi cupiditatem extinxiſſe. Verum Dei verbum inſtar gladii ancipitis omnia ſcidit vincula, quæ illum poterant remorari. Non veretur ille Cæſaris pecunias deſerere; nullæ cogitationes, quæ illum diſſuadere potuiſſent in re tanti momenti, eum retinent, & licet hoc illi vita ipſa ſtatutum eſſet, ne momentum quidem cunctatur ſequi Filium Dei, a quo vocabatur. Qua celeritate oſtendit, probavitque ſe aptum Regno Dei: quandoquidem ex quo miſit manum ſuam ad aratrum, retro nequaquam reſpexit. Non defuit illi poſt hoc, otium ea omnia perpendendi, quæ faſtidium illi creare poterant ſervitutis Domini; nihil diſcipulis ſuis polliciti, niſi perſecutiones, & cujus ſtipendia de hoc mundo non erant: Sed fidelis ad mortem uſque permanſit, & confirmavit per perſeverantiam martyrio coronatam, beatam electionem, quam fecerat, converſione adeo inopinata. *Ex Specimine Panegyricorum.*

Modeſtia, qua de ſe ipſo loquitur in Evangelio, magnum eſſe debet nobis humilitatis exemplum.

Notandum eſt, S. Matthæum nunquam de ſe ipſo loqui niſi ſumma cum humilitate & modeſtia, quamvis plures ei ſuppeterent occaſiones de ſe ipſo in æquiorem partem verba faciendi. Vocationem ſuam deſcribit, ut palam ſua crimina fateatur; illius memorat circumſtantias, ſi divina Salvatoris ſui miſeratione factus erat Apoſtolus, antea per avaritiam ſuam factum fuiſſe Publicanum, & niſi eum reſpexiſſet Jeſus, & efficax illud addidiſſet verbum, ſe permanſurum fuiſſe in munere ſuo, æque & ſaluti ſuæ pernicioſo, & honori contume-

lio-

linio. Cum recenſet Apoſtolos, & ſe ipſum nominare cogitur, adnectit ſemper Apoſtolicæ dignitati publicani notam; ut omnibus futuris ſæculis liqueret, ſe a Salvatore abſtractum fuiſſe a Telonio, ut ad Apoſtolatum evocaretur. Ex hoc exemplo diſcere nos oportet, Dei magnalia evulgare, ejus erga nos bonitatem profiteri, noſtram indignitatem, ac humilitatem præ nobis ferre; & ſi quid boni nobis ineſt, hoc acceptum referre infinitæ Dei miſericordiæ manentibus nobis in nihili noſtræ infirmitate, ac noſmet tanquam infinite indignos tot beneficiis conſiderantibus. *P. Senault ex Oratorio.*

A lucris S. Matthæi ſequentis Jeſum, nihil timentis, quid inde eſſet eventurum.

Nondum Salvator ſatis hunc Publicanum reſpexerat, neque ea protulerat verba, *Sequere me*, cum hoc perculſus verbo, illico paruit, ac ſtatim in arena eum ſecutus eſt; nihil ſollicitus de iis, quæ dicerentur de ſe, vel quæ accidere poterant, palam ſe illius diſcipulum profitetur. Matthæus grati animi cauſſa Salvatorem excipit convivio: plerique convivæ Publicani erant, ac alii, qui male audiebant in populo, quibus Dei Filius libenter aditum permittebat ad ſe, ut eos ad pœnitentiam, vitæque mutationem pelliceret. Ejus benevolentia præſertim erga Matthæum diſplicuit Scribis, & Phariſæis, qui nullum ſtatuebant diſcrimen peccatorem inter, atque peccatum. Palam igitur conqueſti ſunt de Filio Dei, quod cum peccatoribus manducaret; ſed reſponſio eorum criminationibus reddita, os illius obſtruxit. Dixit ſe tamere, ac injuſte redargui, quaſi peccatoribus faveret; ſuam cum illis conſuetudinem oſtendere, quo in ſenſu dixerat Deus per Oſeam Prophetam, caritatem, quæ miſeretur malorum proximi, & quæ illis ſolatium afferre contendit, ipſi gratiorem eſſe, & antiquiorem omnibus ſacrificiis; ſi Medici præſidio indigemus, non indigere eodem illos, qui bona fruuntur valetudine, ſed qui mala affliguntur; igitur opus fuiſſe, ut ille tanquam medicus animarum noſtrarum, opem ferret illis potiſſimum, quorum animæ in majori intereundi periculo verſabantur; tandem vero licet ille veniſſet ad generatim ſalvos faciendos omnes homines, ſeu peccatores, ſeu juſtos; præcipue tamen mentem ſuam eſſe cooperari ad converſionem peccatorum, illos ſuaviter ad officium ſuum revocere, ut ſenſim, ac ſine ſenſu illis vitii quidem horrorem, virtutis autem amorem injiceret. *P. Croiſet in Aſceticis.*

Apoſtolus noſter poſt converſionē ſuā præ aliis magis adhæſit perſonæ, & doctrinæ Salvatoris.

Salvatoris reſponſum ita Publicanum noſtrum illexit, & peculiare colloquium, quod cum eodem habuit, lucratum eſt illum, ut quin ad Telonium ſuum redire vellet, ſeſe profeſſus fuerit diſcipulum magiſtri adeo boni, & miſericordis, necnon individuum omnium itinerum ejus ſocium. Adeo mirabilis converſio magnum edidit rumorem in populo, Intellectum eſt, novi hujus Prophetæ verbis (plurimi enim talem dumtaxat exiſtimabant illum) virtutem ineſſe prorſus divinam. Diſcipulus iſte nunquam receſſit a Filio Dei; hunc ſubſecutus eſt in urbes omnes, & pagos, quo ſe conferebat ad prædicandum Regnum Dei; tantum aberat, ut Matthæus rubore ſuffunderetur, eo quod omnia reliquiſſet, & ſe pauperem feciſſet propter amorem Domini indigentia, ut gaudio exultaret, cum videbatur in hoc humili, egeno, & mortificato ſtatu Capharnai, ubi paucis diebus ante præclarum ſui ſpecimen præbuerat. Quemadmodum amor ejus, atque adhæſio Salvatori paſſa non eſt, ut ne ad unum dumtaxat diem abeſſet, nullus inter Diſcipulos Filii Dei fuit magis aſſiduus auditor omnium dogmatum ejus; neque teſtis magis irreprehenſibilis omnium miraculorum illius. *P. Croiſet in Aſceticis.*

Dicere poſſumus S. Matthæum majori indiguiſſe conſtantia quā alii, quia huic longe terribiliores ſuperandi erant inimici.

Non vereor dicere, S. Matthæi virtutem multo magis enituiſſe in oculis noſtris, quam aliorum Apoſtolorum in vocatione ſua. Neque mihi mens eſt offundendi caliginem gloriæ primorum Chriſtianæ Religionis Heroum, ut Sancti noſtri gloria magis eluceſcat. Illorum laus ſatis firmis nititur fundamentis, ut nulla timenda ſit labes: hujus vero nimis ſolida eſt, nec fallacibus fulcienda eſt munimentis. Deus omnibus thronos pollicetur, ubi in Sæculorum fine judicaturi ſunt omnes gentes in præmium zeli, & fidei, quam illum ſequentes teſtati ſunt. Eorum quilibet omnia reliquit: ſed fatendum eſt hæc aliorum omnia parvum quid fuiſſe, ubi conferantur cum iis, quæ Matthæus reliquit. Omnia illorum bona poſita erant in retibus, & naviculis piſcatoriis, & ſi complecti velimus etiam ſpem, in tam humili fortuna profecto ingens eſſe non poterat. Sed S. Matthæus pro J.C. reliquit opulentam domum, fortunam florentem, ingentes opes, ſpem ingentiorem, & magnifica auſa, quæ illi inſpirare poterant eædem divitiæ, quæ inſtrumenta ſunt ingentium conſiliorum, & fortunarum. Profecto ſi fides, & obedientia S. Matthæi non fuiſſent fortiores, ac majores, quam reliquorum Apoſtolorum, fatendum eſt, inimicos ab ipſo ſuperandos, & tentationes ab eodem infringendas tanto graviores fuiſſe, ut illi triumphus referendus eſſet de iis, quæ in natura ſua erant fortiſſima; videlicet de carne, mundo, & dæmone, omnibus ſimul. *Verjus.*

S. Matthæus primum eſt exemplum Chriſtianæ generoſitatis.

In Converſione S. Matthæi primum in terris viſum eſt exemplum Chriſtianæ magnanimitatis: opes pro paupertate deſertæ; annihilationes, & Jeſu Chriſti opprobria prælata fulgori & pompæ fortunarum maxime florentium. Apoſtolus noſter omnium primus docuit exemplo contemnere opes, & theſauros, tot caſibus obnoxior, qui tot laboribus, ſudoribuſque comparantur, qui tot curis aſſervantur, atque tot lacrimis amittuntur; ut omnia ſtudia noſtra amoremque impendamus incorruptibilibus cæli theſauris, quos ærugo non poteſt vitiare, neque hominum fraus imminuere, in quos jus non habet fortuna, neque vim ullam poteſt habere. *Magnus*

iſte Sanctus primus eſt, qui cognita cauſſa, cum diu omnes vitæ mortalis delicias guſtaſſet, & ad examen vocaſſet Evangelicæ vitæ auſteritates, has generatim prælegit, & prætulit Salvatori, quam opibus deſervire. Vix credidiſſet aliquis, difficultates, & perſecutiones, quæ ſunt individuæ chriſtianæ vitæ ſociæ, præferendas eſſe nitori, & copiæ, quæ mundi ſectatores lætantur; niſi vir propriis edoctus experientia, perhibuiſſet verbis ſuis, & exemplis teſtimonium adeo probatum; & quoniam difficile eſt adeo cor avellere e divitiarum amore, quæ ſuis non palpant illecebris, nobiſque omnes vitæ voluptates offerre videntur; pauci fortaſſe animum induxiſſent ad eas relinquendas, niſi noſter Apoſtolus omnium primus teſtimonium adeo authenticum reliquiſſet. *Verjus in Sanctum Matthæum.*

In S. Matthæi exemplo innoteſcit quam difficile ſit divites ſalvos fieri; ſed hoc cum Dei gratia fieri poſſe.

In S. Matthæi vocatione non minus eniteſcit gratiæ virtus, quam miſericordia Salvatoris; quid enim ſuavius, quam ea vitæ inſtitutio, quæ ingentes quæſtus affert? Quid difficilius quam radicem convellere, quam jecit amor divitiarum? Nullus dives eſt, qui contremiſcere non debeat, ubi animum advertat ad ea Filii Dei verba: *Facilius eſt camelum per foramen acus tranſire, quam divitem intrare in regnum Cœlorum*, (*Matth.* 19. 24.) Undenam ergo proficiſcuntur magni obices iſti, qui vetant, ne plerique divitum ambulent in via ſalutis? Hi profecto oriuntur ex imperio, quod cupiditas divitiarum exercet in illos, qui ſunt illarum mancipia. Divites animum ſuum inducere nequeunt, ut non diligant bona ſua; & ſalvi fieri nequeunt, donec funeſtus hic amor in eorum corde perſeveret. Jeſus Chriſtus palam edicit ea, quæ ab hominibus fieri nequeunt, a Deo fieri poſſe, Hoc manifeſte probatur S. Matthæi exemplo. In ictu oculi cor ejus perfecte vacuum factum eſt terrenarum rerum amore; præſto eſt, ut omnia relinquat Filium Dei ſecuturus. O admirabilem gratiæ effectum! Inſtaura Domine hoc miraculum in favorem tot divitum, qui vere malunt ſub imperio numinis divitiarum, quam ſe tibi ſubjicere. Tu unus infringere vales vincula, quibus in miſera detinentur captivitate. Libera eos de duriſſima ſervitute, ut obtenta filiorum Dei libertati poſſint offerre tibi cor vacuum amore bonorum mundi hujus, & diſpoſitum, ut te unum deinceps amet, & diligat. *P. Croiſet in Aſceticis.*

Licet tota Chriſtiana perfectio ſita ſit in his Filii Dei verbis, *ſequere me*, S. Matthæus tamen non deſpondet animos.

Satiſne intelligimus duorum horum verborum ſenſum, *Sequere me*? Videmus hunc Dominum, quem S. Matthæus ſequitur, & cujus non aliud munus eſt, quam Judææ urbes, & vicos peragrare, illic prædicaturus Evangelium cum omnibus, quæ ingruere poſſunt, ærumnis, atque laboribus. Hunc videmus tanta laborantem inopia, ut nullum certum habeat perfugium, quo ſe recipiat. Miraculorum ejus nitor excivit in illum invidiam, & odium principum nationis ſuæ; & placitorum ejus ſeveritas, atque in vitiis corripiendis licentia plerorumque mortalium indignationem in eumdem ſuccendit. Ut quis ſit ejus diſcipulus diligens eſſe debet obſervator legum, atque doctrinæ illius; eſſe debet ſocius laborum, atque paupertatis ſuæ; particeps fiat oportet odii, & calumniarum, quibus ejus nomen impetitur, & injuriarum, quæ illi inferuntur; & ſi Phariſæorum, ac Sacerdotum rabies ulterius procedit, conſilium ineundum eſt permittendi, ut ſcopus fiat odii, & furoris eorum, æque ac ille factus eſt, & eamdem ſubeundi perſecutionem. *Verjus.*

Singularis fuit gratiæ triumphus vincere cor avari, quam illiberalitate ſtupet.

Si unquam Salvatoris gratia de peccato retulit triumphum, hoc proprie contigit in Publicani noſtri converſione. In peccatoris hujus perſona victrix facta eſt divitiarum, & vanitatum mundi; & Dei Filius recepit primum pretium, ac præmium, quod ejus paupertati Pater promiſerat. Cum alios evocavit Apoſtolos, eoſque coegit relinquere phaſelos ſuos, & retia; avaritiæ cupiditatem ex dimidia tantum parte ſuperaverat. Cur? quia non erant illis ingentia relinquenda bona, & modicis non ita vehementer poterant adhærere. Evangelicæ paupertati potius ſuos affectus, & ſpem, quam ſuas cupiditates ſaciaverant: Sed cum Salvator convertit S. Matthæum, avaritiam in maximo illius æſtu ſuperavit; triumphavit de opibus in eorum nitore, & dicere poſſumus telonium hoc, quod erat fenoris, & avaritiæ theatrum, factum fuiſſe gratiæ trophæum, quæ in cor ejus ingreditur ad illius mutationem, & converſionem omnibus numeris adimplendam, Poſtquam illi omnia abſtulit bona, eum ad evangelicam evocat paupertatem, & ille quidem factus eſt Salvatoris diſcipulus, Salvatoris inquam non perpetrantis miracula, & mortuos ſuſcitantis, ſed Salvatoris pauperis, & egeni. Hic terminus eſt admirabilis hujus mutationis, hoc eſt gratiæ hujus miraculum. Scriptura nihil nos docet de vocatione plerorumque aliorum Apoſtolorum, ſed illa S. Matthæi adeo mirabilis eſt, notabiles ejus circumſtantiæ, & heroicæ virtutes, in illa eluceſcunt, ut inferre valeamus, ſi quod intereſt diſcrimen inter merita, virtuteſque Apoſtolorum, Sanctum Matthæum inter hos mundi totius magiſtros, non minori lumine coruſcaſſe. *Ebreat, & Verjus.*

Ejuſdem argumenti.

En gratiæ Salvatoris, & virtutis S. Matthæi triumphum! En eximium opus caritatis Filii Dei, ac virtutis Apoſtoli noſtri! Obices, quos ejus fortuna nexuit ejus felicitati, conferunt, ut magis magiſque generoſitas ejus refulgeat. Simul ac Jeſus protulit validiſſima hæc verba, *ſequere me*, perfregit vincula omnia, quæ illum terræ nectebant, omnes diſſipavit nubes, omnes periculoſas tenebras amovit, quas inſignium fortunarum faſtus parit; ut conſideret vivum lumen, quod ferit oculos ejus, eique detegit vias ſalutis. Conculcat

omnia ſuæ conditionis bona, ut Jeſum Chriſtum ſequatur: *Et relictis omnibus ſurgens ſecutus eſt eum.* Dominus vocat illum, ipſe vero nullas nectit moras, ut omnia relinquat, ut ſequatur eum. Satiſne intelligimus tanti operis neceſſitatem? In ſe convertit odium ſimilium ſibi jamjam in adeo inſigni converſione videntium damnationem flagitiorum ſuorum; ſibi contemptum & irriſiones totius mundi conciliat, qui adeo generalem bonorum omnium abdicationem tamquam ſtultitiam traducet, & inſipientem vocabit hominem, qui adeo florenti fortunæ nuncium mittit, ut advenæ pauperis, ignotique hominis diſcipulus fiat. *Verjus.*

Vivum fidei lumē, quod illam tam cito Matthæo effuſit, fuit propter quod contempſit quidquid mundus deperit.

Opus erat, ut S. Matthæi ſpiritus ſuæ Vocationis momento magno fidei lumine illuſtraretur, ut foveret ſenſus tunc temporis adeo inſuetos, incogitoſque. Opus erat, ut cor illius ardenti caritate ferveret, ad hoc ut id iniret conſilium adeo mirum, & ſecto ſenſui, rationique prorſus oppoſitum. Accedit ad illum Salvator, dicitque illi, *Sequere me*; quod ſane parum videtur, ut inſignem hanc ſtultitiam exequatur. Niſi fides illi conſpiciendum trudidiſſet per hominis imaginem, ſpecie quidem adeo contemptibilem, majeſtatem Dei; niſi luminibus fidei, quæ tunc temporis in illius mente effulſerunt, intellexiſſet eum, qui loquebatur, eſſe bonorum omnium principium, & auctorem veræ felicitatis; audiſſetne unquam ea verba? Verum niſi habuiſſet cor adeo admirabili caritate repletum, ut Jeſu Chriſti gloriam & Regni inſtitutionem præferret omnibus propriis commodis, atque voluptatibus; niſi incomparabilem habuiſſet zelum, ut fortunam, ſpemque omnem immolaret voluntati vocantis Dei; omnia lumina, quibus mens illius tunc renidebat, paris nequaquam fuiſſent efficiendo, ut brevi temporis ſpatio dcſereret omnia, quæ tanto æſtu mundus concupiſcit, ac ſe inter contumelias, atque paſſiones projiceret. *Verjus.*

Elevatio S. Matthæi ad Apoſtolis, & Evangeliſtæ dignitatem præmium eſt fidei vivæ, & ardentis caritatis ejuſdem.

Quemadmodum S. Matthæus in vocatione ſua admirabilia dederat viventis fidei, & ferventis caritatis ſuæ ſpecimina; ita æquum erat, ut ſicut æquiſſimus hic Paterfamilias Evangelicus, ſemper nova adjicit bona talentis, quibus utimur ſecundum Domini mentem, attolleret Sanctum hunc meritis inſignem ad altiſſimum apicem cognitionum fidei, & conferret illi præcipuum caritatis miniſterium; videlicet opus erat, ut Diſcipulus hic obſervantiſſimus, & obediens dicto Filii Dei, Evangeliſtæ, atque Apoſtoli ſimul dignitate inſigniretur: ita ut quandoquidem præſtantiſſima cognitione excellebat, ampliſſimum etiam doctrinæ cæleſtis miniſterium aſſequeretur. Evangeliſtæ cumulatiſſimam habuerant cognitionem Myſteriorum fidei noſtræ; debuerant repleti eſſe luminibus Divinis, quæ large effuſeque omnibus mortalibus elargirentur. Et quoniam fuerunt Spiritus Sancti amanuenſes per ſtatum gratiæ, & Præcones delecti, ut ſcriptis ſuis prædicarent omnibus gentibus, omnibuſque ſæculis novæ legis inſtituta; oportuit, ut omnia adorabilia divini hujus ſtatus ſecreta, & omnia ſublimia ejuſdem placita iiſdem committerentur. *Verjus.*

S. Matthæus primus fuit qui ad preces Judæorum converſorum, & eorumdem conſolationem ſcripſerit Evangelium.

Poſt glorioſam aſcenſionem Filii Dei, & dilapſum Spiritus Sancti, S. Matthæus fidem prædicavit cum aliis Apoſtolis in Judæa, ubi triennium præter propter commoratus eſt. Antequam inde abiret aliibi fidem prædicaturus, divino afflatus ſpiritu, & a converſis Judæis exoratus, ut illis hiſtoriam conſcriberet, vel compendium earum rerum, quas illos docuerat, donec cum illis verſatus erat; accedentibus etiam fortaſſe Apoſtolorum flagitationibus, S. Matthæus ſcripſit, antequam Apoſtoli diſcederent Jeroſolymis, divinum hoc volumen, cui titulus Evangelium, & quod bonum, beatumque nuntium ſignificat. Profecto hæc erat hiſtorica explicatio boni, feliciſque nuntii, quod Angeli Paſtoribus nuntiaverant in nativitate Domini, neque continebat aliud præterquam quod ipſe Jeſus Chriſtus Evangelium nuncupaverat. Hæc erat mera Filii Dei doctrina, ejuſque prædicatio conjuncta cum miraculis, quorum ipſe Matthæus fuerat teſtis; quibus addiderat ea, quæ didicerat a Deipara de Filii nativitate, & ea quæ acciderant uſque ad illius Baptiſmum, ut regularem texeret hiſtoriam. Ejus conſilium in hoc Evangelio, S. Auguſtino teſte, fuit, exhibere nobis humanam vitam, quam Salvator inter homines vixit; cum S. Joannes ſibi propoſuiſſe videatur nobis oſtendere Jeſu Chriſti nativitatem. Itaque Evangelium ſecundum Matthæum generatim fidelibus omnibus utilius videtur, quia potiſſimum in eo poſitum eſt, ut narret facta, & præcepta, in quibus, ut ita dicam, Jeſus Chriſtus temperavit Sapientiam, & divinam Majeſtatem ſuam, ut præberet exemplum vitæ ſuæ facilius imitandum, & infirmitati noſtræ accommodatius; cum præſertim ea, quæ pertinent ad mores, fuerit conſectatus. Tu igitur, vir ſancte, primus es, qui fidelibus omnibus, omnibuſque ſæculis publicaſti opes, gloriam, & potentiam Regis æterni. Tu es, qui primus evulgaſti ſanctas leges Imperii ipſius, ſalutaria placita ſtatus ſacri, regulas, & adminicula, quibus aſſequeremur pacem, atque æternam felicitatem, quam fidelibus ſuis pollicetur. Tibi immenſa cedit gloria, fuiſſe primum, & antiquiſſimum tot ineffabilium myſteriorum interpretem. Sed multo majora tibi debemus, eo quod inceperis diſſipare tenebras errorum noſtrorum, & immortalitati ſacrare ſcriptis tuis ſacram Doctrinam hanc, a qua mundi totius pendet felicitas. *P. Groiſet, & Verjus.*

Quantum debeamus illi.

Peculiaris character S. Matthæi ab Apoſtolis, & Evangeliſtis diſtinguit.

S. Matthæus quatenus Evangeliſta reliquis præſtitit, & melius de Eccleſia meritus eſt ſcriptis ſuis, quam verbis. Nam licet divini illi Præcones terram univerſam luſtraverint, tamen dici poteſt, eos nequaquam ſingillatim omnes gentes atque provincias luſtraſſe. Mundum ſibi diviſerunt; & ſinguli eos, qui ſorte ſingulis obtigerunt, erudierunt. Sed Evangeliſtæ terram univerſam illuſtraverunt; cumque eorum libri maria tranaverint per univerſum orbem fidei facem Ethnicis omnibus pertulerunt. Eo ſcripta illorum pervaſerunt, quo inferre non valuerunt arma ſua gentium domitores; & plures Filio Dei ſubditos adquiſiverunt, quam tot Heroes, quos jactat antiquitas. Prædicatio Apoſtolorum bonum fuit perfunctorium, & ſæculum ipſum, quod illos naſci vidit, eoſdem etiam deſinere conſpexit: Sed Evangelium bonum eſt uſque ad ſæculorum finem duraturum, & quod eoſdem cum Eccleſia cancellos habens, omnes erudiet fideles, uſque in finem. Fateor equidem has laudes non ad Matthæum dumtaxat, verum ad alios quoque Evangeliſtas pertinere, ſed quædam illius propria ſunt, in quarum partem alii accedere non poſſunt, & quæ illum ab aliis ſecernentes glorioſum, & ſingularem ejus characterem poſſunt conſtituere. Nam temporis habita ratione primus eſt Evangeliſtarum; primus eſt, qui hoc opus fuerit aggreſſus; primus fuit Spiritus Sancti organum, & interpres. Primus eſt, qui calamum, doctrinamque ſacraverit in Filii Dei hiſtoria ſcribenda: & ſi inter Martyres, & Protomartyr celeberrimus eſt, fatendum eſt etiam, inter Evangeliſtas, qui aliis præluxit, majori in honore eſſe habendum. In laudem ejus addamus, ipſum fuſius ſcripſiſſe, quam alii admirabiles illi ſcriptores; illum omnem enarraſſe actus, & verba, & inflammatum Præceptoris ſui caritate, credidiſſe ſibi referendas eſſe omnes vitæ ejuſdem circumſtantias. Illud vero, quod nos maxime movere debet, hoc eſt, quod licet ſcripſerit propter Judæos, ſpem tamen Gentibus feciſſe; cum unus ille deſcripſerit ſtellæ apparitionem, Magorum adventum, eorum ingreſſum in ſpecum Bethlehemiticum, & nos docuit Dei Filium æque Gentilium Salvatorem eſſe, ac Iſraelitarum. *P. Senault ex Oratorio.*

De Apoſtolica S. Matthæi vita.

Mihi videtur, paucis verbis S. Matthæo locupletiſſimum exornari Panegyricum, cum dicitur Apoſtolus fuiſſe, videlicet unus ex domitoribus terrarum, qui Deo tot animas lucrati ſunt in toto mundo. Sane mihi videtur gloria ejus in præclaram lucem proferre, cum ille caritate Apoſtolica repletus oſtenditur, poſtquam oſtenſum fuit eximium ejuſdem opus in vocatione illius; quandoquidem eminenter complectitur virtutes omnes; & poſtquam Biblia illum deſcripſerunt in albo duodecim illorum Principum terræ, qui gentes omnes ſunt judicaturi, & qui miraculis, virtutibuſque ſuis illos ſubdiderunt ſuavi jugo Evangelii, nulla poſſunt adjici encomia quæ infirma non ſint, atque inutilia. Quid enim glorioſius, atque amplius eſt, quam eligi a Deo, ut ſequeris omnium ſecretorum ejus, & divinorum myſteriorum illius diſpenſator? ut ſis unum ex ardentibus aſtris primæ magnitudinis, quorum luce mundum univerſum vult illuminare? ut ſis vas ſacrum Dei ſpiritu plenum, ut in mortalium omnium cor diffundas divinum ignem, quem tibi large, effuſeque donavit? Ille, de quo loquimur, ſingularibus enituit prærogativis, luminibus, quæ illius propria fuerunt, curſibus, motibuſque particularibus, effectibus, influxibuſque, qui eo quod omnino explorati non ſunt, non ideo tamen minus ſunt ſalubres, atque admirabiles. *Idem.*

Cur divinæ minime placuit Providentiæ, ut nobis innoteſceret finis curſus, & laborum Sancti hujus.

Divinæ minime placuit Providentiæ revelare nobis, ubinam gentium Sanctus Matthæus Apoſtolicis laboribus ſuis finem impoſuerit; & nos ignorare præclaras ejuſdem, nec non collegarum ipſius res geſtas; eam fortaſſis ob cauſſam, ut cognoſcentes nos illos ſimul omnes unum dumtaxat corpus effeciſſe per caritatis unitatem, eoſque unius Jeſu Chriſti organa fuiſſe, diſpenſatoreſque Myſteriorum Dei unius, unanimi, conflatoque conſenſu cooperantes ad unius Eccleſiæ inſtitutionem, unicuique eorum acceptum referremus fructum, & labores reliquorum, & populi generatim omnes, & peculiariter ſinguli pro Magiſtris Patribuſque ſuis divinos venerarentur miniſtros hoſce, qui tot ſudoribus, vigiliis, laboribuſque excoluerunt, & ſuo cruore irrigaverunt univerſum terrarum orbem antea prorſus incultum, ac dumis, ſentibuſque ſylveſcentem; ſed quem Deus eorum miniſterio, gratiiſque ſuis coegit, ut modo adeo admirabili fructus afferret. Nobis ergo agendæ, habendæque ſunt S. Matthæo gratiæ tanquam uni ex inſtrumentis magnarum rerum, quæ in univerſa terra perractæ fuerunt in Idolorum cultu ſtirpitus convellendo, & in Eccleſia inſtituenda. *Verjus in Sanctum Matthæum.*

Mors, & Martyrium S. Matthæi.

Veteres nonnulli rerum Eccleſiaſticarum Scriptores, quibus haberi poteſt fides, affirmant S. Matthæum in Æthiopia potiſſimum effudiſſe lumen Evangelii, ibique glorioſo fine ſtadium ſuum coronaſſe; eamque Provinciam extremum fuiſſe campum illuſtrium ejus certaminum, & cumulatiſſimæ gloriæ ipſius Theatrum. Ibi tandem perfecte ſecutus eſt Jeſum Chriſtum in illius paſſione, ſuppliciis, & morte. Ibi poſtremo fidei, & caritatis conatu, generoſe ſacrificavit vitam ſuam, ut olim fortunam ſuam ſacrificaverat gloriæ magiſtri ſui, & ſaluti populorum. Præclaræ reliquiæ Chriſtianæ Religionis, quæ ad noſtra uſque tempora, incolumes ſervatæ ſunt in tanta Mahumedis aſſeclarum impietate, & barbarie aliorum Africæ populorum, qui Regnum illud circumdant, exhibent adhuc glorioſa magni hujus Apoſtoli trophæa victoriarum illius, ex quibus dignoſcere licet, quanam firmitate, ac robore ibi inſtituta fuerit religio laboribus, & ſanguine

ipſius,

ipſius, quot miracula fuerit operatus; quam vim obtinuerint ejus prædicationes, & exempla: quandoquidem Chriſtiana fides in ingenti eo regno per tot ſæcula, inter generalem finitimorum corruptionem viguit, & viget. *Verjus in Sancto Matthæo.*

Deſcriptio Martyrii ejus, & ejuſdem occaſio.

Quidam olim crediderant S. Matthæum in Perſidem conceſſiſſe, & præſertim in Parthorum regionem, in Mediam, & Caramaniam ad Evangelium prædicandum: ſed probabilior eorum videtur opinio, qui in Æthiopiam tenent abiiſſe. Aſſerunt, hunc cum in magnum hoc regnum perveniſſet, alacriter exceptum fuiſſe ab Eunucho Reginæ Candaciæ, quem S. Philippus Diaconus baptizaverat; cumque in urbe quadam nactus fuiſſet duos magos, qui populo univerſo os ſublinebant, eumque præſtigiis ſuis in idolorum cultu confirmabant: Sanctum noſtrum non ſolum populo aperuiſſe eorum ſortilegia; ſed omnes eorum conatus irritos feciſſe, quæ ret incolas magis, magiſque in Chriſtiana Religione roboravit. Sed cauſa potiſſima mortis ejus hæc fuit. Regis Filiam Iphigeniam nomine converterat, eique auctor fuerat, ut virginitatem ſuam Salvatori devoveret. Inter hæc Rex ad plures abierat, ac Princeps defuncti frater in uxorem ducere cupiebat neptem, qua nuptias renuente, tanta exarſit iracundia adverſus Apoſtolum, ut ſtatim ſatellitibus imperaverit, ut ad illum interficiendum citato gradu contenderent. Hic Sanctus noſter honorem nactus eſt ſacrificium ſuum cum Jeſu Chriſti ſacrificio conjungendi, & expirans ad aras contigit illi ſanguinem ſuum cum illo Summi æternique Sacerdotis miſcere. Crudelis enim Princeps, qui ut regnum occuparet, uxorem ſibi conjungi cupiebat Regiam Virginem neptem ſuam, ſciens, ſe, donec Matthæus viveret, nihil profecturum, neque illam a ſententia ſuſcepta dimoturum, juſſit illum in Templo, dum ſacra litaret hoſtia, trucidari. Ita Apoſtolo noſtro contigit immolari in ara eadem, ubi Mundi Salvatorem ipſe immolabat; & ſimul eſſe & victimam, & Sacerdotem. Felix conformitas! perfecta ſimilitudo inter Dei Filium, atque Apoſtolum ejus, qui Sancto huic gloriam immortalem procuravit eodem tempore, quo mortia vulnus recepit. *Verjus, & P. Senault ex Oratorio.*

Quomodo & in quo S. Matthæum imitari valeamus?

Operæ pretium eſt modo intueri, quomodo ex magnis Sancti noſtri exemplis proficere valeamus. In vitæ ejuſdem hiſtoria tria præſertim occurrunt quæ imitari poſſumus, & debemus; quorum primum eſt relinquere profeſſionem, munus, ſtatum, & officium, in quo ſumus, vel quod ſumus amplexi, ſi ſtatus hic nocens fuerit, periculo proximus, & oppoſitus Chriſtianæ Religioni; quemadmodum S. Matthæus nos docuit exemplo, relinquens Publicani ſtatum, ut lumen Evangelii ſequeretur. Debemus etiam Sanctum hunc imitari divitiarum amorem abdicantes; non eo quod neceſſe ſit paupertatem amplecti, & ad ſummam inopiam ſe ſe redigere. Non omnes pares ſunt magnæ huic perfectioni: ſed bona noſtra in fratrum noſtrorum egeſtatibus ſublevandis impendentes, illis non adhæremus; illa nobis in idolum non convertimus, ut faciunt avari, qui nihil ſibi ſatis eſſe arbitrantur. Ratio tertia imitandi Sanctum hunc, eſt ſe ſe, ut ille, transferre de peccati ſtatu in ſtatum gratiæ, & nihil inauſum intentatumque relinquere, ut hanc ſemel acceptam, ſartam tectamque tueamur, nihil negligentes, quod poſſit nos in illius poſſeſſione unire; & alacriter, fideliterque ſequentes vocem Salvatoris nos avocantis; & ut omnia verbo complectar, illi ſacrificantes omnes cupiditates noſtras, & eas præſertim ſubigentes, quæ nominantur in nobis; atque vitam noſtram, ſi opus fuerit, illi offerentes. Hoc pacto Sanctum hunc Apoſtolum poſſumus imitari, aliquando cum illo gloria immortalitatis perfruituri. *Recens Auctor.*

PRO INDULGENTIA PORTIUNCULÆ,

Et feſtivitate Beatiſſimæ Virginis Angelorum Nuncupatæ.

M O N I T U M.

ANceps diu hæſi, utrum argumentum hoc mihi pertractandum eſſet, ſeu quod neſciebam ubinam eſſet collocandum, ſeu quod ſequi non poteram methodum illam, quam in reliquis ad unguem retinui. Titulus Beatiſſimæ Virginis Angelorum mihi auctor erat, ut hoc argumentum collocarem inter Sanctæ Virginis myſteria, una cum Roſarii, & Scapularii argumentis, cum quibus nexum aliquem habere videtur. Sed in Portiunculæ Indulgentia Deiparæ interceſſio locum non habet, niſi quadam veluti circumſtantia, quæ non niſi minimam in ea obtinet partem. Oratio, quam Sanctus Franciſcus obtulit Salvatori, & quam Salvator exaudit, peculiaris eſt actio vitæ Sancti hujus, & una ex inſignibus gratiis, quibus Deus illum cumulavit; quæ locum nacta eſt in Sancti ejuſdem Panegyrico. Ceterum cum non ſolum ſatis uberem invenire poſſem ſuppellectilem ad argumentum hoc juxta inſtitutum meum pertractandum; verum etiam cum viderem hoc in univerſa Sancti Franciſci familia de ſuggeſtu pertractari, & hanc præ ceteris Religioſis Ordinibus latius protendi, duxi mihi argumentum adeo commune nequaquam eſſe prætermittendum. Hoc igitur conſilium ingreſſus ſum, ut extra ordinem illud in hoc volumen rejicerem, & adhærerem peculiaribus circumſtantiis hujus Indulgentiæ, quæ peculiariter habenda eſt in pretio propter inæſtimabile bonum, quod peccatores omnes inde poſſint percipere; quandoquidem illa omnium certiſſima, ampliſſima, & ad lucrandum facillima eſt. Ut igitur omnes ad illius adquiſitionem impellam, collegi quidquid ſolidius nactus ſum in Sermonibus, ſeu editis, ſeu manu exaratis, qui ſane ſunt pauciſſimi.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum hujus argumenti Synopſis.

Deſiderium cordis ejus tribuiſti ei, & voluntate labiorum ejus non fraudaſti eum. Pſalm. 2.

I. MIrum non eſt in Scripturis intueri, ſummos viros, & eos potiſſimum, qui Sanctitate floruerunt, aliquid efflictim concupiſſe, ac illud efflagitaſſe. Scimus, Salomonem præ ceteris Sapientiam optaſſe, eamque omnibus terræ bonis, omnibuſque Mundi theſauris prætuliſſe; Patrem illius David unum a Deo petiiſſe, quod aptum eſſe credebat, ad ſatisfaciendum omnibus cupiditatibus ſuis: *Unam petii a Domino, hanc requiram*: (*Pſalm.* 26.) Danielem nuncupatum fuiſſe virum deſideriorum: Moyſen a Deo pro Iſraelitis veniam poſtulaſſe tanta vi, & cura, ut Omnipotens quodammodo cedere cogeretur vi illi, quam ſervus ejus ſuaviter inferebat. In nova autem lege nemo unus ignorat tria vota, quæ Auguſtinus conceperat. Quæ res mihi perſuadet vos nequaquam admiraturos eſſe, ubi audieritis hujus feſtivitatis cauſam ardens eſſe deſiderium incomparabilis S. Franciſci. Cum enim Salvator illi, non ſecus ac Salomoni fuiſſet pollicitus, ſe illi conceſſurum quodcumque petiiſſet; magnus hic Sanctus oblitus ſui, & ejus boni, quod obtinere potuiſſet ex adeo officioſa oblatione, ut ex eo id peteret, quod nemo unquam antea Sanctus petierat, & quam Franciſcus cenſebat Deo ipſi jucundiſſimam eſſe futuram petitionem; flagitavit Indulgentiam pro peccatoribus, qui rite expiati refectique Sacris Myſteriis, aliiſque conditionibus diſpoſiti Templum inviſerent, quod Sanctus ille ſibi in manſionis ſuæ locum, & quietis elegerat. Deus vero, cujus infinita bonitas eſt, & qui ipſam etiam diſpoſitionem cordis ſervorum ſuorum exaudit, ut inquit Propheta, ſe cum Franciſco geſſit qualem geſſerat cum Salomone, cumulans illum aliis gratiis, ac beneficiis, & illi concedens large, effuſeque quidquid pro aliis petierat. Miſſa faciamus ea, quæ Sanctus hic ſibi promeruit, & unice id inquiramus, quod nobis procuravit; ut enim hoc perfruamur, huc ſimul convenimus. Conſideremus igitur:

1. Quanti a nobis fieri debeat hæc indulgentia modo admirabili obtenta.

2. Cogitemus utilitatem, quam inde percipere poſſumus, ex quo Sancta Sedes illam ad omnia Ordinis S. Franciſci Templa latiſſime extendit. Hæc duo erunt puncta, & tota Sermonis partitio. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Applicando verba hæc Prophetæ ad Indulgentiam Portiunculæ: *Iſte pauper clamavit, & Dominus exaudivit eum*: Pſ. 33. II.
Oſtendere poſſumus, 1. Franciſcum, qui pro peccatoribus orat, & qui per merita ſua dignus eſt, qui exaudiatur: *Iſte pauper clamavit, & Dominus exaudivit eum.* 2. Sanctam Virginem pro Franciſco intercedentem, & quæ pluribus de cauſis ad id ſe actam videt. 3. Dei Filium, in Matris, famulique ſui gratiam concedentem indulgentiam, quam reſpicere debemus tanquam inſigne Dei donum.

Ad primam partem amplificandam exhibere poſſumus Franciſcum, 1. Tanquam pauperem voluntarium, 2. Tanquam pauperem crucifixum, 3. Tanquam pauperem pro ſe minime cupidum, & propter alios zelo ſucceuſum. Pauperem voluntarium, pauperem Evangelicum, Inſtitutorem Ordinis perfectorum

Digitized by Google

pauperum imitantium paupertatem Jeſu Chriſti. Pauperem crucifixum; videlicet Pauperem indutum mortificatione Jeſu Chriſti euſque ut in ſe geſtet ſtigmata Dei hujus Salvatoris. Pauperem ab omni cupiditate alienum. Pro quibus enim nuncupabat vota? nempe pro aliis, quia pro ſe ne verbum quidem feceret.

In parte altera conſiderabimus S. Virginem pro Franciſco intercedentem, & id duplici agentem ex cauſſa. 1. Ex cauſſa maternæ pietatis. 2. Ex cauſſa proprii cultus. Ex cauſſa maternæ pietatis erga S. Franciſcum; quia Mater Dei procul dubio unice diligere debebat hominem, qui ſe illius famulum palam profitebatur. Ex cauſſa proprii cultus, de qua enim re agebatur in conceſſione illius Indulgentiæ, quam Franciſcus petebat? Nempe agebatur de reparando honore, qui adhibebatur Templo de Portiuncula, vel alio nomine Mariæ Angelorum, nuncupato: agebatur de novi decoris acceſſione eidem facienda, ſi Franciſci precibus impetraretur, ut populis eo quotannis confluentibus Deiparæ cultus reſtitueretur.

In tertia Sermonis parte conſiderare poſſumus Salvatorem Mundi per Virginis interceſſionem inæſtimabilis pretii gratiam concedentem. 1. Quia hæc eſt Indulgentia immediate à Filio Dei conceſſa, quæ nobis eſſe debet certiſſima. 2. Quia Indulgentia hæc probata fuit certis miraculis, quæ in dubium nequeunt revocari. 3. Quia hæc Indulgentia diffuſa eſt in populo Chriſtiano cum admirabili profectu animarum, & per converſionem etiam plurimorum peccatorum, qui citra hoc præſidium in periculo fuiſſent in ſceleribus ſuis moriendi. *P. Bourdaloue.*

III. Plerumque mortalium caitium eſt non effici, niſi iis, quæ ſenſus dumtaxat percellunt; ita ut quemadmodum pretium, in quo habent res, ſequitur ſemper conceptum, quem ſemel de illis animo imbiberunt; mirum non eſt, niſi tanti faciant, quanti opus eſſet bonum tantum ac tantæ utilitatis, quantæ ſunt Indulgentiæ. Nunquam fortaſſe meditati ſunt, neque intellexerunt, ut opus eſt, magnitudinem pœnarum, à quibus in altera vita liberant animas, neque ſummam illam beatitudinem, cujus poſſeſſionem feſtinant. Tametſi ex dubbus Aiſce locis, tanquam maxime ſenſibilibus Indulgentiarum utilitatem cognoſcere tenemur, & excitamur ad minime negligendum bonum, quod forte aliquando redimere optabimus omnibus Mundi hujus theſauris, ſi nobis integrum eſſet. Sed quantumvis validæ, ac ſolidæ ſint hæ rationes, quæ ad Indulgentias pertinent generatim; cum illa Portiunculæ ſit ſingularis, & ſatis per ſe gravis ad pertractandum hujuſmodi argumentum, quin in iis immoretur utilitatibus, quæ huic communes ſunt cum aliis, fert animus ex iis tantum circumſtantiis, quæ propriæ ſunt, haurire neceſſarias rationes, ut oboriatur in vobis ſublimis ejuſdem conceptus, & quas in illius Inſtitutione reperio, quæ conſtituunt hanc feſtivitatem, quam hodierna die celebrat Eccleſia. Dico igitur alteram ex his circumſtantiis eſſe,

1. Fructum meritorum Magni, & Seraphici Patriarchæ S. Franciſci; qui hanc flagitavit Indulgentiam ductus ardenti deſiderio opem ferendi animabus; quapropter S. Bonaventura unus ex Filiis ejus teſtatus eſt: S. Franciſcum credidiſſe ſe Deum amare non poſſe, niſi amaret animas ad Dei imaginem factas, & pretio ſanguinis ejuſdem redemptas.

2. Ipſum Dei Filium per ſe Indulgentiam hanc conceſſiſſe orationi Sancti hujus; efficiendo, ut bene verteret ejuſdem conſilium adverſus omnes obices, qui in eo exequendo reperti ſunt.

3. Denique glorioſa Dei Mater voluit velificari juſtæ petitioni Sancti hujus in gratiam peccatorum, ac ejus erga ipſos miſeratio nunquam melius enituit, quam in hac occaſione. Itaque tres hæ perſonæ, quarum merita inter ſe longiſſime diſtant, aliquid videntur contuliſſe, ut aliquod præberent ſuæ caritatis argumentum, in ea de qua loquor Indulgentia. Hoc ſane eſt quod illius meritum attollit, & quod vobis inſignem eſtimet ejuſdem conceptum, ſi volueritis illam ad examen vocare.

IV. *Iſte pauper clamavit, & Dominus exaudivit eum.* Pſ. 33. Quis videns Franciſcum ad Jeſu Chriſti pedes in Portiunculæ Sacello proſtratum non crederet poſcere aliquod ſuæ miſeriæ ſolatium? Pauperem hunc fuſiutis lacrimarum imbre genis, & ſinguitibus ex imo corde prodeuntibus in iis poſitum neceſſitatibus, quas ne præverteret, fervor obſtiterat, adhibere quidquid illi reliquum eſt virium, & vocis, ut divinam exoret Providentiam? Attamen abſit, ne ita judicetis. Quemcumque ardorem pauper hic in ſua oratione præſeferat, nihil poſtulat ſibi: neque de ſuis eſt, ſed de noſtris neceſſitatibus ſollicitus. Nimium voluntariæ ſuæ paupertatis contentus, nobis opitulari valt in ſpiritualibus neceſſitatibus, quas patimur. Caritas ejus officioſa, & præveniens, noſtras ipſas prævenit ærumnas, & ſciens, peccatores longe calamitoſiores eſſe in copia, quam in inopia, in eorem gratiam conatur ſuſpiriis ſuis, conſequi a Deo, quidquid illi deſiderant. *Iſte pauper clamavit.* Intelligitis, meorem eſſe mihi apud vos hodierna die Sermonem habendi de inſigni illa Indulgentia, quæ conceſſa fuit S. Franciſco in Eccleſia Portiunculæ. Indulgentia adeo ſingularis in omnibus circumſtantiis ejus, ſeu ſpectetur Salvator illam per ſe concedens, ſive eorum miniſterio, quos in terris conſtituit gratiarum ſuarum diſpenſatores; ſeu ſpectetur Beatiſſima Virgo, quæ ad illam obtinendam expedit quidquid habet auctoritatis, & gratiæ; ſeu tandem ſpectentur peccatores, qui ibi labore modico plenam, integramque peccatorum ſuorum remiſſionem naneiſcuntur. Sed ſemper Franciſcus Aſſiſinas miſeratione, & caritate erga nos plenus, exhibet Filio Dei noſtras neceſſitates, eiſque ſolatium obtinet. Ne dubitemus; *Si iſte pauper clamavit*, Dominus exaudivit eum; quæ ea ſunt, quæ vobis dicturus ſum de inſigni hac Indulgentia.

1. Franciſcus pro nobis petit, & obtinet gratiam utiliſſimam.

2. Obtinet illam modo omnium efficaciſſimo.

3. Obtinet illam conditionibus adeo commodis, & quæ tanta poſſunt facilitate compleri, ut qui negligit illas, nullam queat excuſationem prætexere. Hæc tota erit hujus Sermonis partitio. *Premontieres.*

Domine, propter famulum tuum, juxta cor tuum, feciſti omnem magnificentiam hanc; & nota eſſe voluiſti univerſa magnalia. Paral. 1. 17. Ad perfecte explendum argumentum inſignis hujus Indulgentiæ, quæ Portiuncula nuncupatur, dicere poſſumus hanc non ſine miraculo conceſſam fuiſſe, non ſine miraculo fuiſſe evulgatam, & non ſine miraculo receptam. V.

1. Miraculoſe e Jeſu Chriſto conceſſam, & Summorum Pontificum auctoritate probatam.

2. Miraculoſe ab Epiſcopis in univerſo Chriſtiano orbe promulgatam.

3. Miraculoſe receptam perfectiſſima populorum ſubmiſſione, qui inde mirabilem fructum perceperunt.

Iſte pauper clamavit, & Dominus exaudivit eum. Pſ. 33. Ut univerſam argumenti hujus magnitudinem unico Sermone complectar, polliceor me vobis juxta textus mei verba oſtenſurum. VI.

1. Gemitus S. Franciſci ad obtinendam a miſericordia Dei pleniſſimam Indulgentiam in peccatorum contritorum gratiam. *Iſte pauper clamavit.*

2. Miſericordiam Salvatoris Indulgentiam concedentis S. Franciſco gratiam, quam adeo ardenter petierat.

Apparuit ei Dominus... & ait, audivi orationem tuam. Oculi mei erunt aperti, & aures meæ erectæ ad orationem ejus, qui in loco iſto oraverit. Paralip. 2, 7. Sollemnitas hæc adeo inſignis, & recens dum nobis magna proponit objecta, quæ eo majorem expetunt attentionem, quo eſt infrequentior, & ut ita dicam, unica. VII.

1. Primum eſt Franciſcus ipſe Aſſiſinas; qui oblitus ſui, gratiam pro peccatoribus expetit in loco ſancto, ſub Beatiſſimæ Virginis patrocinio.

2. Ipſe Dei Filius, qui in Deiparæ gratiam humilis ſervi ſui orationem excipit, eique large effuſeque concedit, quidquid ille pro peccatoribus deprecatur.

Pro Sermonis argumento deſumi poteſt communis Theologorum Catholicorum ſententia, dicentium tres conditiones requiri, ut quis particeps fiat fructus Indulgentiarum. VIII.

1. Auctoritas illas concedentis. *In concedente auctoritas.* Si ſupponitur poteſtas largientis Indulgentiam, dubitandum non eſt de hujus Indulgentiæ virtute; quippe ipſe Dei Filius immediate per ſe illam largitus eſt.

2. Pietas eſſe debet cauſſa. *In motivo pietas.* Salvator hanc largitus eſt Indulgentiam per exceſſum miſerationis erga peccatores pœnitentes; neque illam petiit Sanctus Franciſcus, niſi propter ardens ſalutis alienæ deſiderium.

3. Sed quod præcipuum eſt, ſupponitur caritas in anima illius, qui eamdem lucrari deſiderat. *In recipiente Caritas*; Videlicet requiritur, ut peccator ſit in ſtatu gratiæ; ideoque opus eſt, ut confeſſus fuerit peccata ſua, ut illorum abſolutionem perceperit, ut in ejus voluntate nullus exiſtat erga peccatum affectus. Tria hæc omnino neceſſaria ſunt ad Indulgentiam lucrandam, quæ etiam poterunt vobis præbere locum ad Sermonem de Portiuncula habendum.

Affirmare non vereor, Dei Filium magis peculiariter videri fontem Indulgentiæ Portiunculæ, quam ceterum; & quia harum meritum deterere velim, æque manantium ex vulneribus Redemptoris, oſtendere volo, IX.

1. Ipſum Jeſum Chriſtum S. Franciſco illam conceſſiſſe per interceſſionem Sanctiſſimæ Virginis eamque inſignibus miraculis confirmaſſe.

2. Ipſum etiam voluiſſe, ut a Summis Pontificibus confirmaretur ita, ut in quodam ſenſu antiquari non poſſet.

3. Huic Indulgentiæ hoc ſingularitatis ineſſe, ut in hac magis quam in ceteris Divini Salvatoris bonitas, & miſericordia renideat.

Quamvis ſolus Salvator eſſe queat unicus gratiarum ſuarum diſpenſator, Sanctiſſima Virgo orare poſſit pro nobis, & Sancti Angeli ſolum nos tueri; decebat tamen ut Dei Filius in Eccleſia ſua conſtitueret promum condum gratiarum ſuarum, qui eas hominibus diſpenſaret, ut Deipara ſui Verbi organum eligeret, quod pro peccatoribus orare poſſet, & Angeli Miniſtrum, qui hominum ſaluti invigilaret; quorum Salvator Pater eſt, Deipara Mediatrix, & Angeli Cuſtodes. Hodierna vero die glorioſus S. Patriarcha ad has curas omnes S. Franciſcus aſſumitur. Namque

1. Dei Filius illum conſtituit ſuarum gratiarum Quæſtorem, quas in manibus ejus conſtituit.

2. Beatiſſima Virgo illo utitur tanquam organo precum ſuarum, quas in ore ejus locat.

3. Angeli illum efficiunt Miniſtrum ſuarum curarum, quibus illum præficiunt. *Ex Characteribus Sanctorum Durandi.*

P A-

PARAGRAPHUS II.

Fontes unde hauriri copia poteſt ad evertendas has Sermonum Structuras, & Auctores, qui de illis agunt.

AUctor libri, cui titulus: *Arbor vitæ Crucifixi*; qui eſt doctiſſimus Ubertinus Caſalenſis, qui viderat, vel videre potuit S. Franciſcum in terra viventem, & qui fideliter narravit apparitionem Salvatoris, & Deiparæ, & quidquid actum, tranſactumque eſt in Portiunculæ Indulgentia.

Bartholomæus de Piſis propter eruditionem, inſignemque virtutem ſuam celeberrimus *lib.* 2. *Conformit. cap.* 2. amplam inſtituit, honeſtamque mentionem hujus Indulgentiæ, & modi, quo conceſſa fuit Sancto Franciſco.

Annales Minorum ad annum 1223. & 1226. ubi tota narratur hiſtoria cum atteſtationibus, quæ ad illam probandam ſunt neceſſariæ.

Bartholus ab Aſſiſio in peculiari tractatu de hac ipſa Indulgentia.

S. Bernardinus Senenſis tomo 1. ſerm. 2. probatiſſimum affert teſtimonium, cum veritatis hujus Indulgentiæ, tum modi, quo fuit impetrata.

S. Antoninus 3. parte Summæ hiſt. tit. 24. cap. 14. §. idem perhibet teſtimonium.

Liber, cui titulus: *Speculum vitæ S. Franciſci.*

Marcus Oliſiponenſis lib. 2. cap. 8.

Mortanus Florentinus lib. 21. cap. 28.

Franciſcus Maurolicus, & Molanus in Menologiis ſuis.

Cardinalis Bellarminus lib. 2. *de Indulgentiis cap.* 26. confutat Kemnitium, qui hanc Indulgentiam anile putat deliramentum.

Auctor libri, qui inſcribitur, Hiſtoria Critica, & anticritica de Indulgentia Portiunculæ diligentiſſime collegit auctoritates, teſtimonia, quæ invictam efficiunt veritatem hujus Indulgentiæ, & occurrit omnibus recentium criticorum objectionibus, ita ut omnes qui rationis compotes ſunt, victas manus dare debeant.

Fromentieres duos edidit Sermones hujus argumenti in tomo ſecundo.

P. Bourdaloue in altero tomo Sermonum pro feſtis Sanctorum diebus.

Auctor Sermonum in omnia Argumenta &c. in tomo primo particularium argumentorum.

Auctor Sermonum Chriſtianorum in præcipuas anni ſolemnitates tomo 3.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, Figuræ, Applicationes Biblicæ huic argumento.

Loci, qui ad hoc argumentum aptari poſſunt.

ISte Pauper clamavit & Dominus exaudivit eum. Pſal. 33.

Unam petii a Domino hanc requiram. Pſ. 26.

Orantes in loco iſto exaudi eos de Cœlo, & dimitte peccata ſervorum tuorum. 3. Reg. cap. 8.

Deſiderium pauperum exaudivit Dominus. Pſ. 9.

Poſtula quod vis, ut dem tibi. 3. Reg. cap. 3.

Domum tuam decet Sanctitudo, Pſalm. 92.

Zelus Domus tuæ comedit me. Pſalm. 68.

Amplius lava me ab iniquitate mea, & a peccato meo munda me. Pſalm. 50.

Iniquitates meæ ſupergreſſæ ſunt caput meum, & ſicut onus grave gravatæ ſunt ſuper me Pſalm. 37.

Si obſervaveris iniquitates Domine, Domine quis ſuſtinebit. Pſalm. 129.

Miſericordiam, & judicium cantabo tibi, Domine. Pſal. 100.

Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. Iſ. 12.

Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis. 2. Corinth. 6.

Spiritus Domini miſit me, ut mederer contritis corde, & prædicarem captivis Indulgentiam. Ezech. 61.

Exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis: ait enim: tempore accepto exaudivi te, & in die ſalutis adjuvi te. 2. Corinth. cap. 6.

Deus, qui dives eſt in miſericordia, ut oſtenderet in ſupervenientibus ſæculis abundantes divitias gratiæ ſuæ. Ad Ephes. 2.

Copioſa apud Deum redemptio. Pſalm. 129.

Remiſiſti iniquitatem plebis tuæ, operuiſti omnia peccata eorum. Pſalm. 84.

Ego autem libentiſſime impendam, & ſuperimpendar ipſe pro animabus veſtris. 2. Corinth. 12.

Hæc requies mea, hic habitabo, quoniam elegi eam. Pſal. 131.

Audivi orationem tuam, & elegi locum iſtum mihi in Domum ſacrificii. Lib. 2. Paralip.

Oculi mei erunt aperti, & aures meæ erectæ ad orationem ejus, qui in loco iſto oraverit. Ibidem.

Exempla, & Figuræ Biblicæ.

S. Franciſcus deprecans Dei miſericordiam in templo Portiunculæ pro peccatoribus comparatur Salomoni oranti pro populo ſuo in Templo Jeruſalem.

SAnctus Franciſcus in Portiunculæ templo proſtratus, ut olim Salomon in Templo Jeruſalem pro peccatorum ſalute Deum precabatur. Salomonis cor erat rectum, puræ illius intentiones; non aliud ſpectabat, quam Sancti loci, populique ſanctificationem. Itaque non petit a Domino terrenorum bonorum copiam, non regnum florens, non cladem hoſtium, ſed hoc flagitat unum, ut nationes omnes locum a ſe Domino poſitum venerentur, ibique populus ſuas exaudiatur: *Orantes in loco iſto, exaudi eos in cælo, & dimitte peccata ſervorum tuorum.* (*Reg.* 3.) Seraphicus vero Franciſcus æque puris intentionibus ad Aras proſtratus in Portiunculæ Templo nihil pro ſe poſtulat. Obliviſcitur ſui, familiæque ſuæ, ut reminiſcatur ſolum peccatorum, qui maxime derelicti ſunt, & mundi Salvatorem obteſtatur, ut illis concedere dignetur veniam criminum ſuorum, ubi acceſſerint in templum illud miſericordiam a Domino impetraturi: *Orantes in loco iſto exaudi eos in cælo, & dimitte peccata ſervorum tuorum.* Si ea in lege, ubi timor unus paſſim erat anima precum omnium, ubi Deus non videbat adhuc, ſaltem adeo cominus Jeſum Chriſtum in ſervis ſuis orantem, quandoquidem ipſi etiam Prophetæ illum tanquam eminus perſpiciebant, nihilominus Salomon exauditur: quem exitum erat habitura oratio in nova lege, quæ lex amoris eſt, facta a Franciſco in quo Pater Æternus vidit imaginem viventem Filii tui? *Si timentibus, quid amantibus?* Auguſtinus ait.

S. Franciſcus pro peccatoribus obtinet gratiam eo copioſiorem, quo integrior, & purior erat oratio.

Diximus S. Franciſcum imitatum fuiſſe petitionem Salomonis, cui Deus optionem reliquerat, quidquid vellet, petendi; ſed nunc adjicere poſſum, quemadmodum Deus cumulate Regi huic largitus eſt ſapientiam, quam efflictim amabat pro populi regimine, ac utilitate, ut illam in adeo eminenti gradu poſſideret, ut eſdem prædeceſſores ſuos ſuperaret; ita Sanctus noſter actus ardenti zelo, quo correptus erat, cum peccatorum utilitatem ſuæ prætuliſſet, & pro nobis petiiſſet integram ſcelerum omnium remiſſionem, propter quæ divinæ juſtitiæ obærati eramus, in commodum noſtrum recepit hoc pignus, & effectam miſericordia Dei tali cum liberalitate, & copia; ut nunquam antea, vel deinceps ulla Indulgentia ſuperaverit hanc illi conceſſam, vel ipſa rei certitudine, vel extenſione, vel diuturnitate, quæ tria illam commendant, & in cordibus noſtris imprimere debent ſingularem admirationem tantæ profuſionis divinæ miſericordiæ, & meritorum Sancti hujus Patriarchæ, qui illam nobis ferventibus precibus obtinuit.

Cur oratio S. Franciſci potius, quã Moyſi, & veterũ Patriarcharũ exaudiatur.

Quis non admirabitur exceſſum divinæ bonitatis, quæ unius hominis, videlicet Franciſci Aſſiſinatis precibus commota inſignem hanc pro univerſis mortalibus gratiam conceſſit? num Dominus aliquid ſimile conceſſit unquam Moyſi, vel Davidi, vel aliis antiquæ legis Patriarchis? Moyſes apud Deum veniam petit pro exigua nocentium manu; & vix illam aſſequitur. David etiam pro innocenti populo preces fundit, & repulſam refert. Sed ne miremur: Orantibus Moyſe & Davide, cæli clauſi eſſe videbantur. Nondum aperuerat Deus theſauros ſuos. Illi ſancti quidem erant, ſed legis antiquæ, ubi adhuc juſtitia dominabatur. Populi quidem Meſſiam præſtolabantur, ſed hic nondum oſtenderat amoris ſui magnitudinem erga homines; hæc omnia novæ legi reſervabantur, & in hac effuſurus erat copiam gratiarum ſuarum, præſertim vero in puſillos, in humiles, & eos, qui erant imitaturi perfectius Meſſiam, non expectatum adhuc, ſed qui jam venerat, per vitam humilem, & crucifixam, qualis erat vita Franciſci Aſſiſinatis.

Familiaris comparatio quæ oſtendit magnitudinem gratiæ quã S. Franciſcus obtinuit hac die pro peccatoribus.

Ut intelligatis magnitudinem gratiæ, quam nobis S. Franciſcus obtinuit, fingite quæſo, vos debere ingentem auri argentique vim, quæ millies omnes opes veſtras ſuperaret; vos ad æris alieni ſolutionem cogi, & arceſſiti a creditoribus ad Prætoris tribunal, qui omnia bona veſtra auctionario præconi ſubjiceret, prædia ipſa, & ſupellectilem, & poſtquam creditoribus adjudicaſſet ea, quæ erant veſtra, voſmet in obſcurum detruſiſſet carcerem donec ad extremum uſque quadrantem conflatum æs diſſolviſſetis. Veruntamen vobis ad miſerrimum hunc ſtatum redactis, vir quidam creditoris veſtri amiciſſimus, vir, cui nihil ille negare poteſt, vel de quo ille quocumque pretio vult benemereri, ab eo gratiæ, vel mercedis, aut familiaritatis nomine debiti veſtri deprecetur remiſſionem, non ſine facultate e carceribus abeundi, & chirographo, quo formiter profiteatur, æs ſibi debitum ſe dimittere ex aſſe, ita ut nullum vobis ulterius valeat negotium faceſſere; dicite mihi, quid de hoc amico, ejuſque erga vos generoſitate ſentiretis? Quod ſi ille vobis eſſet ignotus, ſi nullam vobiſcum caritatis conjunctionem haberet, nunquid alterum quempiam minus cupidum, & magis officioſum hominem vos inveniri poſſe cenſebitis? intelligitis ſane, quid dicam. Vir hic minime cupidus, & officioſiſſimus eſt Franciſcus ab Aſſiſio, qui licet nos minime cognoſceret, apud magnum creditorem, qui Deus eſt, precibus ſuis obtinuit remiſſionem debitorum interminabilium, quibus divinæ juſtitiæ eramus obærati.

S. Franciſcus Moyſi comparatus. Dei iram lenire volenti erga populum Iſrael.

In Scripturis videmus, cum vellet Deus perdere Iſraelitas, quippe crebræ eorum defectiones illius patientiam delaſſaverant, Moyſen, qui eorum interitum pati non poterat, gratia, qua apud Deum pollebat, adniſum eſſe eo uſque, ut ex quorumdam Interpretum ſententia, mallet de viventium numero expungi, quam illorum excidium intueri. Statuit ergo ſeipſum Deum inter, & populum; ejuſque preces tantam vim habuere, ut de manu Dei fulmina dilaberentur, qui pro noſtro concipiendi modo, ſimilis homini furenti, qui in ipſo

furoris

furoris æſtu ſævire prohibetur, dixit Moyſi: *dimitte me, ut inaſcatur furor meus*. Satis jam noſtis, hoc ipſum a S. Franciſco factum fuiſſe: Cohibet Dei iram, quæ jamjam in peccatorum caput erat ſævitura; ejus ultiones inhibet; ſe medium Deum inter, & homines inſerit; voti ſui compos, ſi pro illis victima fiat; ſi ſe objiciens omnibus jaculis juſtitiæ Domini, & exhauriens, ut Prophetæ verbis utar, ejus indignationem, illos Patri ipſorum conciliet.

S. Franciſcus comparatur Mardochæo efficienti, ut revocetur edictum contra Judæorum gentem propoſitum.

Cum univerſa Judæorum natio, auctore ſuperbo Amano, de medio eſſet auferenda, eoque condictus excidii dies non longe abeſſet; Mardochæus ejuſdem certior effectus graviſſimo dolore contabuit. Triduo cibo abſtinuit, & potu; ſcidit veſtimenta ſua, cinere aſperſit caput ſuum, & ſacco indutus per omnes urbis plateas, & compita uſque ad Regis ædes in hoc apparatu lugubri incedens clamare cœpit, nationis ſuæ calamitatem deplorans, & Aſſueri indignationem quoquo modo flectere feſtinans. Videtis jam, quid dicturus ſim, & vos jam vobis fingitis Franciſcum ab Aſſiſio, qui per auſteritates, & mortificationes, dolore conficitur in Portiunculæ ſacris ædibus; & qui ſciens Regem Regum fulmen tenere dextera, illud contra peccatores inculſurum, nihil intentatum relinquit, ut ejus mulceat iracundiam. Verum ſicuti Mardochæum non latebat, Eſther plurimum gratia apud Aſſuerum valere; eam de iis, quæ gerentur, admonuit; docuitque, cum ipſa quoque Judæa eſſet, & ſingulari caritate omne genus ſuum proſequeretur, ea potiſſimum in occaſione illi præbendum eſſe ſpecimen ſuæ caritatis, & regii patrocinii. Audiit illa Mardochæi preces, & accedens ad thronum Aſſueri, qui ex ea ſciſcitatus erat, quid cuperet, generalem pro Judæis omnibus gratiam obtinuit. Agnoſcitis quid ex hoc Scripturæ loco ſim illaturus, adeo proprius, & noſtro argumento accommodatus eſt. Franciſcus Aſſiſiuas dolore, atque auſteritatibus ſuis contabeſcens, non ignorat, Sanctiſſimam Virginem piiſſimam illam Eſther, quæ olim nobiſcum vixit, nequaquam in dignitate ſua abjeciſſe eos amoris, & benevolentiæ ſenſus, quibus peccatores complectebatur, & quibus gloriæ ſuæ partem acceptam referre debet. Ad hanc igitur confugit; ejus præſidium, ac protectionem implorat, idque illi ita benevertit, ut Dei Filius matri dixerit, quod olim Aſſuerus Reginæ Eſther: *Quæ eſt petitio tua Eſther, ut detur tibi, & quid vis fieri?* (*Eſther*. 3.) Peto, inquit illa, ſi inveni gratiam in oculis tuis, ut parcas huic populo, pro quo oro te. Ita figura adimpleta eſt. Franciſcus per humilitatem ſuam metuens repulſam, ad validiorem confugit interceſſionem, quam ſciebat, repulſam minime relaturam. Ita Sancti hujus humilitas precum ſuarum effectum aſſecuta eſt. Quam has utiliorem gratiam ſibi expectare poterant peccatores?

S. Franciſcus orans pro peccatoribus aſſimilatur Prophetæ Nathan deferenti Regi David calamitatem populi.

Cum olim coercenda fuit Adoniæ impotentia, qui ſuper Iſraeli regnum imperioſius ſibi cupiebat vendicare; Nathan Propheta Bethſabeam certiorem fecit tanti auſus, dixitque ei: Regem alloquere, exhibe illi ſubditorum ſuorum calamitatem, qui dominationi adeo duræ ſe vident obnoxios. Non deero tibi, & ipſe in aulis tecum adero, & pro virili parte ea, quæ eidem dixeris, firmabo: *Adhuc ibi te loquente cum Rege, veniam poſt te, & complebo ſermones tuos*. (*Reg.* 3.) Hic aliquid ſimile accidit, cum hoc tamen diſcrimine, quod Sanctus Franciſcus per Nathan repræſentatus exponit Filio Dei, & David peccatorum calamitatem, propter flagitia ſua dæmonis ſervitio mancipatorum, & Sanctiſſima Virgo, cujus imaginem referebat Bethſabea, ſeſe huic immiſcet tanti momenti cauſæ, eamque ſua auctoritate patrocinatur. Franciſcus plenariam poſcit Indulgentiam pro peccatoribus, & Deipara efficit, ut illius exaudiatur Oratio.

Indulgentia Portiunculæ probaticæ piſcinæ proferenda.

Plenariam Portiunculæ indulgentiam Probaticæ piſcinæ poſſumus aliquo modo anteferre. In hac qui curari cupiebat, diutius illi erat expectandum; & niſi prior in aquam deſcendiſſet, non curabatur; ille enim duntaxat ſalutem adquirebat, qui aliis celeritate præſtabat; His adde, quod corporis tantum infirmitates ibi curabantur. Sed per Indulgentiam Portiunculæ centena hominum millia mundari poſſunt infirmitatibus animæ, & ſæpe etiam corporis; quandoquidem origo infirmitatum ſuarum plerumque peccatum eſt. Neque amplius dicere fas eſt, quod Paralyticus ille Evangelicus, vos *hominem non habere*, qui vos in probaticæ Piſcinæ aquam injiciat, ubi omnium malorum veſtrorum curationem invenire poſſitis: *hominem non habeo*. Hominem hunc inveniſtis in perſona Sancti Franciſci Aſſiſiatis, qui ſeſe vobis offert, in ſalutare hoc gratiæ balneum vos eſſe immiſſurum; immo balneum ipſum geſtabit in omnes terræ partes, ubi erunt Ordinis ſui domus ad prævertendam longiſſimi itineris excuſationem. Addamus etiam, vos in illo habere Angelum eumdem, qui deſcendebat de cælo, ut piſcinæ aquas commoveret. Utique, ille hic Angelus eſt, & hic Angelus proculdubio, ſine quo aqua gratiæ, quæ vos hodie ſanctificat, ad ſalutem vobis afferendam non moveretur.

Contra eos qui negligunt lucrari Indulgentias propter earum facilitatem.

Satis deſleri nequit quorumdam tepor, qui ita negligunt hoc ſubſidio ita facili, & commodo divinæ juſtitiæ ſatisfaciendi. Hic quidem illis dicere poſſum, quod familiares quidam dixerunt Naamano, ut illum cogerent ad ea facienda, quæ Eliſeus Propheta illi præceperat, ut eumdem a lepra mundaret. (*Reg.* 3.) Propheta hic juſſerat tantum illum ſepties ablui in Jordane, & quemadmodum iſta conditio illi viſa erat nimium facilis & nimis commoda medicina, induci non poterat ut faceret imperata, ratus, eo quod remedium erat facile, idcirco futurum inutile. Jamjamque in Syriam reditum cogitabat, cum quidam ex ſuis oſtenderunt illi, ipſam medicinæ facilitatem præ ceteris cauſam eſſe debere propter quam eadem uti vellet. Quid putas, dixerunt ei; inutile igitur erit iter ſuſceptum? Si Propheta præcepiſſet tibi magnum aliquid, & arduum, id certe facere debuiſſes; & iraſceris, cum a te rem faciliimam quærat? Per vos mihi liceat hoc ipſum vobis dicere. Si Deus vobiſcum ageret ſecundum communem juſtitiæ ſuæ conſuetudinem, reſervaret ſibi debitas peccatis jam remiſſis pœnas in luſtralibus flammis poſt mortem a vobis expiandas multorum ſæculorum ſpatio; & cum in præſentiarum dignetur vos ab hac lepra mundare, & has pœnas remittere per Indulgentiam plenariam; dummodo aliquot Templa viſitetis, & quaſdam preces recitetis; nonne vobiſmet crudeles eſtis, ſi proficere negligitis, cum adeo facilis ſit medicina? Offert ille vobis gratiam ſuam, & ne dubitetis, adjicit veritati promiſſionis ſuam auctoritatem; eamque largitur in perſona ſua coram matre ſanctiſſima, ſervo ſuo Franciſco Aſſiſiati.

Apparitio Filii Dei S. Franciſco præferenda eſt illis, quas veteres Patriarchæ obtinuerunt.

Cum Mundi Salvator, & ſanctiſſima ejus Mater apparuerunt Sancto Franciſco in Portiuncula, alter quidem, ut gratiam, quam enixe petebat, concederet, altera vero, ut eamdem illi impetraret, ea nec viſio fuit, neque ſomnium; licet omnia myſtica eſſent, tamen ſimul omnia realia erant, & effectiva. Abraham dicebat, ſe Deo locuturum, quia cinis erat, & pulvis; & Franciſcum alloquitur illum, quia per humilitatem, atque mortificationes ſuas ſuper ipſum cinerem aſcenderat. Jacob viderat Dominum, idque in ſomnis tantum acciderat, quoniam tanta cum tranquillitate in ſua paupertate ſoporem ceperat, ac omnes mundi theſauros poſſideret; & Franciſcus mortalium omnium pauperrimus illum vere conſpexit; quia omnium bonorum vacuus, unice ſeſe providentiæ ejuſdem curæ dereliquit. Viderat illum in ardenti rubo Moyſes, quia futurus erat ingentis populi Pater Mediator Judæorum apud Deum, flagellum & exitium Pharaonis; & Franciſcus recens ille duodecimi ſæculi Moyſes vidit Salvatorem in Sacello Portiunculæ, quæ fuit veluti Ordinis ſui incunabula; quoniam electus eſt, ut ſit magnus Patriarcha, qui educat de ſæculi Ægypto plurimos filios in clauſtrorum ſolitudinem ad petendas, obtinendaſque pro peccatoribus gratias.

S. Franciſcus Sanctiſſimam Virginem orans, ut pro peccatoribus deprecetur, comparatur Joab ſollicitanti Thecuitidi pro Abſalone.

Indulgentiam, quam Salvator ultro, & fortaſſe ne via quidem ſervo ſuo Franciſco, licet juſto ac fideli famulo, conceſſiſſet, hanc ille concedit orationi Sanctiſſimæ Virginis; cui quid non concederet? Nonne diceres S. Franciſcum hoc in loco perſonam induere Joab ducis exercituum David, qui cum non potuiſſet Regi perſuadere, ut Abſaloni filio ſuo parceret, viduam Thecuitidem arceſſivit, quam ſapientia, & auctoritas commendabant, ut verborum ſuorum illecebris Regis iram mulceret, atque ab eo gratiam filio, qui omnem humanitatis ſenſum exuerat, conciliaret? Morimur omnes, & ſicut aquæ dilabimur ſuper terram, idque in nullam reditus ſpem; ideoque acceſſi Dominum meum allocutura, eumque deprecatura, ut me, filiumque meum de inimicorum noſtrorum manibus eripiat. Cui rex ait: nonne verum eſt, omnia, quæ dixiſti, a Joab fuiſſe confictа: *Numquid manus Joab tecum eſt in omnibus iſtis?* Si beatiſſima Virgo non indiget, ut Franciſcus ipſi artem edoceat flectendi cor Jeſu Chriſti, ut peccatorum miſereatur; ſaltem illa repræſentat Franciſci preces, & vota Filio ſuo, qui illi dicere potuiſſet, ut Thecuitidi David; *Numquid* Franciſci *manus tecum eſt in omnibus iſtis?* (2. *Reg.* 6. 14.) Quomodocumque ſe habeat res, Salvator Franciſco dixit verba non longe abhorrentia ab illis, quæ Joabo Rex dixit: *Ecce placatus feci verbum tuum*. Fiat, quod petis. Vade, congrega peccatores, & dic peccata ipſorum illis eſſe remiſſa; & in hoc templum ingreſſi non ſine vero pœnitentiæ ſenſu, lucrabuntur Plenariam Indulgentiam, pro qua in eorum gratiam laboras.

Eccleſia Portiunculæ Cœnaculo comparanda.

Qui ita conſideraverit cæremoniam, qua Sancto Franciſco conceſſa fuit magna hæc Indulgentia Portiunculæ, nonne poterit illam conferre cum ſollemnitate maximi jubilæi, quem Deus hominibus elargitus eſt, cum Dei Filius miſit eis Spiritum Sanctum? Omnia ſimilia ibi fuiſſe videntur. Lapſus Spiritus Sancti in Cœnaculum Sion fuit incunabula Chriſtianæ Religionis, & auguſtiſſimorum illius myſteriorum; & deſcenſus Filii Dei, ejuſque Matris in Portiunculam, replevit Eccleſiam glorioſis, admirabilibuſque prodigiis. Deſcendente in Cœnaculum Spiritu Sancto, Apoſtoli ſummam conſecuti ſunt auctoritatem ad Evangelium prædicandum, & Spiritus Sancti gratias communicandas. Sanctus vero Franciſcus in Portiuncula Apoſtolicam accepit libertatem & vim verborum, & operum ad perſuadendam Indulgentiam pro peccatorum ſalute conceſſam. Cælum deſcendente Spiritu Sancto, cœnaculum univerſum ignis divini flammis opplevit, ad expiandos Apoſtolos, atque diſcipulos, & mox ceteros homines per illorum miniſterium; in cæleſti S. Franciſci viſione, viſus eſt de cælo dilabi fons gratiarum ad pœnitentium peccatorum animas expiandas. Cœnaculum primum fuit Sanctuarium, ubi Deus hominibus impertiit, in perſona Apoſtolorum, & aliorum, qui aderant, eminentia liberalis ſuæ Magnificentiæ dona: Et Portiunculæ Templum fuit tanquam alterum Sanctuarium, ubi Dei miſericordia ſeipſam exhaurire, ut ita dicam, viſa eſt in gratiam peccatorum, ut Summi Pontifices illi aſſenſum ſuum præſtare debuerint.

Appli-

Applicationes quorundam Scripturæ locorum huic argumento.

Oratio S. Franciſci adeo ardens fuit ut Deus illum exaudire non nequiverit.

ISte pauper clamavit, & Dominus exaudivit eum. Pſalm. 33. Quomodo potuiſſet Deus ſeſe tueri adverſus orationem ejus, qui eadem confidentia, qua Apoſtoli, dicebat: Domine omnia reliqui, & memet ad paupertatis ſtatum redegi, cui ſimilem nondum mundus aut vidit, aut exercuit, & multa mortalium millia exemplum meum ſequi coegi. Vide, Domine Deus, quam tandem gratiam nobis concedere velis: *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te: quid ergo erit nobis?* (*Matth.* 19.) Æternam ipſe vitam nobis offers, eamque acceptamus; ſed reminiſcere Domine hanc te nobis alias ob cauſas fuiſſe pollicitum; locutus es de centuplo ſuper terram, ſed hoc abs te non petimus; & audeo dicere & omnium Fratrum nomine, & meo, nos illud flocci facere. Quæres igitur, Deus meus, in theſauris miſericordiæ tuæ gratiam magis conformem ſtatui vitæ, ad quem nos evocaſti, & quandoquidem pateris, ut hac in re meam tibi mentem aperiam; heu? Domine, parce populo tuo, & exaudi eos, quicumque huc venerint te invocaturi, & abſolutiſſimam criminum ſuorum remiſſionem deprecaturi. *P. Bourdalouë.*

Deus non ſolum preces ſed etiam vota cordis S. Franciſci exaudit.

Præparationem cordis eorum exaudivit auris tua. Pſalm. 10. Quam accepta Deo eſt oratio, & quam efficax apud illum eſt! Quoniam ille ſcrutatur penitiores latebras cordis eorum, a quibus diligitur, ut eorum exaudiat vota, antequam etiam ea ſibi nuncupentur. Quis dilexit Salvatorem ardentius Sancto Franciſco? In quo ejus vulnera ita diſtinctæ renident, ac in locis iiſdem, ut alter dici poſſit Jeſus Chriſtus? Non expectat igitur, ut magnus iſte Sanctus aperiat os, ut illum exaudiat; audit motus cordis illius ſuper Indulgentia Portiunculæ, & ſi Scriptura ait, Moyſem in monte orantem ita vocem extuliſſe, ut Deus illi hoc exprobraſſe videatur, licet Propheta nullum protuliſſet verbum, ſed tantum deſideria cordis ſui expoſuiſſet illi: hic ſimili ratione Dei Filius audit deſideria cordis Sancti Franciſci. Audit illius amorem orantem, & licet gratia, quam pro peccatoribus omnibus deprecatur, illi per Sanctiſſimæ Virginis interceſſionem conceſſa fuerit: divinus Salvator huic jam illam conceſſerat, & cor illius præparatum jam erat, ubi conſpexerat deſideria cordis Franciſci, & glorioſæ Virginis. Diſcamus hinc non labiis tantum orare, quam corde, ne incidamus in illam Prophetæ exprobrationem cum ait, Judæorum populum labiis tenus orare, cor vero eorum longe abeſſe a Deo: Sed precemur corde, ingrediamur in hoc ſecretum, & Sanctuarium, credentes, quia Pater Cæleſtis, qui cordis abditiſſimas latebras ſcrutatur, nos eſt exauditurus. Verborum multitudo Ethnicos decet, qui ita aguot, quaſi vellent docere Deos ſuos de iis, quibus indigent. Sed Deus, quem colimus, ſcit quidquid latet in cordibus noſtris, & minima etiam exaudit deſideria, cum illa gignit amor.

Miſericors S. Franciſci erga Peccatores caritas repulſam ferre non poterat.

Iſte pauper clamavit, & Dominus exaudivit eum. Pſ. 33. Si unquam hoc Prophetæ verbum exauditum fuit, non ne hoc accidit Aſſiſinati Franciſco petenti Indulgentiam, cujus hodierna die ſollemnitatem recolimus? Oravit pauper ille Evangelicus in inſigni illa apparitione, in qua Mundi Salvator cum Deipara ſua, ſe ſe illi tradidit conſpiciendum, & pollicitus eſt ſe orationi illius omnia conceſſurum. Non ille regna, non opes, neque honores petiit; ſuimet oblitus eſt, & de peccatoribus tantum ſollicitus fuit, pro quibus plenam obtinuit Indulgentiam, quotieſcumque cum requiſitis diſpoſitionibus, ſtatiſque diebus Portiunculæ ſacras ædes, Deiparæ dicatas, & ubi ille preces fundebat ſuas, viſitarent. Oratio adeo ſalutaris, & ſancta repulſam pati non poterat. Beatiſſima Virgo illam ſuo præſidio firmavit, & Dei Filius clementiſſime eidem ſubſcripſit, & Franciſcus lætatus eſt, eo quod graviſſimis peccatoribus procuraverit gratiam pretioſiſſimam, & certiſſimum ſubſidium contra Dei ultionem, ac pœnas, quæ in caput eorum impendebant. *Iſte pauper clamavit, & Dominus exaudivit eum.*

S. Franciſci Oratio vim mutuatur a conjunctione precum ſuarum cũ precibus J. C.

Cum clamore valido, & lacrimis offerens, exaudivit eum Dominus pro ſua reverentia. Hebr. 5. Præcipuum S. Franciſci meritum crux eſt Jeſu Chriſti. Hanc ille ſubiit, geſtavitque toto vitæ ſuæ ſpatio per jugem affectuum ſuorum mortificationem. Hæc illius, quam cum Salvatore Mundi gerebat ſimilitudo effecit, ut preces illius benigne exaudirentur a Deo. Hæc igitur optima eſt orandi forma, crucem ferre, quemadmodum eam tulit Sanctus hic Patriarcha, dominium exercendo in cupiditates noſtras per jejunia, vigilias, atque corporis macerationes. Alioquin nullus nobis ſperandi locus eſt, orationes noſtras exaudiri poſſe; etenim non niſi perfecta cum Mundi Salvatore ſimilitudine fieri poteſt, ut ipſi, vim inferamus Domino. *Exauditus eſt pro ſua reverentia*, Hoc Franciſci privilegium eſt, qui in Portiunculæ Templo proſtratus orans, cum humilitate, fide, & perſeverantia ad obtinendam peccatoribus gratiam expiandi ſcelera ſua; non ſecus ac Dei Filius de Cruce Patrem ſuum exoraverat pro eorum redemptione, meritus eſt, per hanc perfectam ſuarum cum Dei ſui precibus conjunctionem obtinere uberes gratias, quas in eorum favorem petebat.

Exauditur quia eſt pauper Evangelicus.

Deſiderium pauperum exaudivit Dominus. Pſ. 10. Quiſnam eſt S. Franciſco pauperior? Paupertas ejus involuntaria non eſt, & mox acceptata; ſed ab eo electa, & adoptata. Poterat honeſtam in Mundo vitam ducere, ſummis cum officii fide mercaturam exercens, ſed quia hanc vitæ rationem ſibi a Patre oblatam ſequeretur, Evangelicam amplectitur paupertatem, ac veſillum attollit, ut alios etiam ad eam amplectendam invitet. Ecce igitur pauperem antonomaſtice, non autem e vulgo egenorum, qui poſt Dei Filium fuit paupertatis amantiſſimus, ac ſolertiſſimus Evangelicorum Conſiliorum obſervator. Pauperi huic dixit Deus; *Poſtula quod vis, ut dem tibi.* (3. *Reg.* 3.) ſed ille nihil invenit dignius electione ſua, quam paupertatem. Franciſcus non utitur paupertatis ſuæ meritis, niſi imploraturus miſericordiam Domini erga pauperes. Pro his Franciſcus omnem ſuam impendit Caritatem, petens a Deo, ut exaudiat pauperum deſideria, eiſque ipſorum peccata dimittat. *P. Bourdalouë.*

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & Sententiæ Sanctorum Patrum, aliorumque Auctorum, quæ huic argumento congruere poſſunt.

ECce proponit tibi Deus, pete, quod vis: quid petiturus es? S. Auguſtin. in Pſalm. 34.

Pete tu in hoc tempore, quod tibi proſit in poſterum; pete; quod te adjuvat in æternum. Idem in Pſ. 53.

Oratio juſti clavis eſt Paradiſi; aſcendit Oratio, & deſcendit miſeratio. Idem Serm. 225.

Quiſquis pro aliis intercedere nititur, ſibi potius ex caritate ſuffragatur, & pro ſemetipſo tanto citius exaudiri meretur, quanto magis devote pro aliis intercedit. S. Gregor. in Moralibus.

Quid tam gratum, tamque jucundum, quam peccatoribus prædicare Indulgentiam? S. Ambroſ. Com. in c. 2. ad Titum.

Omnis iniquitas parva, magnave ſit, puniatur neceſſe eſt, aut ab homine pœnitente, aut a Deo vindicante. S. Auguſtinus in Pſal. 58.

Temporaliter hominem detinet pœna, quem jam ad damnationem non detinet culpa. Idem Tract. 124. in Joann.

Deus indignas pœnitentiæ ſatisfactiones deſpicit. S. Cyprian.

Sancta Synodus declarat falſum omnino eſſe, & a Verbo Dei alienum, culpam a Domino nunquam remitti, quin univerſa etiam pœna condonetur. Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 2.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia pene in hoc argumentum valeat depromi.

Quanta fuerit gratia, quam Deus largitus eſt S. Franciſco in Templo Portiunculæ.

SUnt gratiæ, quas Deus ſecundum noſtram intelligendi rationem concedit, tanquam bonus, & quas effundit tanquam magnificus; vel ſi me aliis uti verbis lubet, quædam eſt miſericordia communis, & uſitata, quædam vero, quam David magnam, & copioſam appellat. Poſteriori huic ſpeciei adſcribi poteſt gratia, quam S. Franciſcus obtinuit in ſacris Ædibus Portiunculæ in gratiam peccatorum, qua Deus non ſolum æternas remittit pœnas peccatis promeritas, quas peccatores divinæ debent juſtitiæ, verum etiam temporales, idque tanta cum liberalitate, ut dici poſſit, quod ipſe etiam Salvator docuerat: ſe in Mundum veniſſe, ut homines non ſolum vitam habeant, ſed etiam ut abundantius habeant; & alibi; ubi abundavit peccatum, ſuperabundavit & gratia.

Oratio, quæ fit pro aliis paſſim Deo gratior eſt.

Nunquam S. Franciſcus quidquam operatus eſt, quod majorem meritorum copiam illi conciliaverit, quam cum integerrima caritate propter propriam, & ordinis ſui, qui tunc oriebatur, utilitatem, ſollicitiorem ſe præbuit, ut generalem pro aliis veniam obtineret, quam pro fratribus ſuis. Ita oratio illius exaudita fuit, & Salvator illi multo plura conceſſit, quam quæ petierat. Adeo verum eſt, preces, quas pro aliis fundimus, Deo acceptiores eſſe, & gratias, quas pro aliis quærimus, celerius concedi.

Exemplo S. Franciſci docemur nobis opus eſſe [illegible] Deipara apud Filium, ut noſtrarũ precum effectus aſſequamur.

Licet Dei Filius Sancto Franciſco mentem immiſerit tantam pro peccatoribus gratiam deprecandi, hæc tamen nonniſi ad Deiparæ Virginis interceſſionem erat concedenda: ut intelligamus in neceſſitatibus confugiendum eſſe ſub præſidium illius, quæ peccatorum omnium parens eſt, & auxiliatrix; & Franciſco pro illis deprecante, ipſa obtinuit a Filio effectum petitionis humilis ſervi ſui. Hoc animadvertere potuimus in nuptiis Canæ; in quibus Filius Dei viſus eſt matrem exprobrare, cum interim illa imperans, abſit invidis verbo, conſecuta ſit ea omnia, quibus indigebant convivæ.

Portiunculæ Indulgentia eo præſtantior eſt, quia Dei Filius eam largitus eſt in perſona ſua.

Communis omnium ſententia eſt, opera, quæ Deus immediate per ſeipſum facit, ſemper eſſe præſtantiora, & perfectiora iis, quæ per ſecundas cauſas operatur. Si hoc verum eſt in natura, non minus verum eſt in gratia. Ita converſiones, quas per ſe operatus eſt, veluti illam Magdalenæ, Pauli, Zachæi, perfectiores, & conſtantiores fuerunt; & huic innixi principio dicimus, bona, & gratias, quas in Euchariſtica menſa percipimus, nonnihil majoris virtutis habere, quoniam immediate proficiſcuntur ab illo, qui earum fons eſt, & origo. Hæc eadem ratio, propter quam maximi a nobis facienda eſt hodierna Indulgentia, quam Salvator ipſe Divo Franciſco largitus eſt. Hoc ſemper inſigne, & locuples munus eſſet, undecumque procederet; ſed faciendum eſt quod cum Dei Filius ejuſdem immediatus ſit auctor; magnum munerantis augere muneris pretium.

Portiunculæ Indulgentia facillimum

Liquet, Dei bonitatem nunquam hominum peccata dimittere, niſi hac poſita conditione, ut divinæ juſtitiæ ſuæ ſatisfiat,

eſt medium ad divinæ Juſtitiæ ſatisfactionem. ſit, quod perſpicuè innoteſcit ex ea ratione, qua cum Moyſe, David, aliiſque peccatoribus uſus eſt. Ratio hæc ſemper fuit eadem; & nunquam immutata fuit in gratiis omnibus, quas largè, effuſeque donavit. Sacramentum quidem Pœnitentiæ culpam, non autem pœnam omnem remittit, & ſi ex me quæratur ad quid pœna hæc redigatur, dicam hanc quodammodo parem eſſe oportere criminum magnitudini. Ubi mihi propono majeſtatem infinitam ſcelere læſſitam; infinitam juſtitiam pœnas repoſcentem; infinitam potentiam, quæ omnia exequi poteſt: hæc una conſideratio me ad deſperationem adducere poſſet, niſi Eccleſia tanquam mater optima caritatu ſua timores abſtergeret, mihique media ſuppeditaret, quibus tot debita diſſolvere poſſem. Hæc autem media ſunt Indulgentiæ; gratiæ per quas Deus ex mera miſericordia ſua mutat terribiles pœnas peccato debitas, in leves ſatisfactiones; & cooperiens peccatores, qui a Sacerdotibus abſoluti ſunt, & vere contriti, meritis Filii ſui, Sanctiſſimæ Virginis, & ſanctorum, participes nos efficit fructu laborum, & ſuperabundantiæ meritorum ipſorum. Sed ex omnibus Indulgentiis, fatendum eſt, illa, quam S. Franciſcus hodierna obtinuit die, adeo copioſa eſt, ejuſque conditiones adeo faciles, ut omnes peccatores contriti ibi valeant invenire gratiarum abyſſum; cum nulla ſit in Eccleſia ſimilis huic Indulgentia.

Rationes propter quas Eccleſia hac parte laxavit de antiqua ſeveritate ergà peccatores pœnitentes. Non latet, plurimos invehi contra id genus gratias, quibus diſciplinam ajunt laxari, abuſi eo nomine, quo Sanctus Cyprianus olim appellabat quoſdam ævi ſui Schiſmaticos, vocans hujuſmodi gratiarum auctores, pœnitentiæ occiſores; & demum vitio vertere Eccleſiæ Romanæ, nimia facilitate ab veterum Canonum ſeveritate degeneraſſe, quemadmodum eadem teſtatur in Epiſtola ad inſignem illum Epiſcopum data: *Abſit ab Eccleſia Romana vigorem ſuum tam profana facilitate dimittere, & nervos ſeveritatis everſa fidei majeſtate diſſolvere.* Meam non eſt diſceptare hoc loco, utrum eſſet optabile quod vetus ſervaretur ſeveritas: ſed licet illi concederemus, quid tandem dicendum eſſet de Indulgentiis? Earum abuſus, futilis eſt contra illas objectio; & ſi auferendæ eſſent omnes, quibus abutimur, gratiæ; quo evaderent Sacramenta, myſteria, mors ipſa, & cruor Salvatoris, quæ mali Fideles polluunt quotidie? Utrum igitur inſimulas, an non potuerit Eccleſia has inſtituere Indulgentias; an quod ita non ſemper iis uſa fuerit? Qui teneat Eccleſiam non potuiſſe, hæreticus ſit, oportet. Adeone difficile eſt intelligere poteſtatem a Dei Filio collatam omnia dimittendi adimi Eccleſiæ, ſi eidem Indulgentiarum facultas adimatur? At enim non ſemper im ſe geſſit. Quis neſcit ipſis etiam ſeverioribus ſæculis, illam quibuſdam in occaſionibus, & quibuſdam perſonis gratias ſuas fuiſſe elargitam? Nihil adeo vulgatum eſt, quam intueri martyres perſecutionum temporibus in paſſionum ſuarum gratiam breviores efficere pœnas pœnitentibus inflictas; & in ipſo etiam S. Cypriano nihil frequentius occurrit Indulgentia, quæ concedebatur Præſulibus, qui de ſchiſmate ad Eccleſiæ ſinum revertebantur. Verum ut ad noſtra hæc tempora revertamur, nunquid invenire licet aliquid validius ad probandam conditionem, qua propoſita S. Franciſcus peccatoribus gratiam deprecatur? Nonne verum eſt, ipſum hoc facto, non ſecus ac in aliis vitæ ſuæ imitari Salvatorem, & intentionem, quem habet redigendi peccatorum ſupplicia ad dolorem ſincerum, & ſcelerum ſuorum confeſſionem, viſitando Eccleſiam Ordinis ſui, aliquam habere ſimilitudinem, ſi dicere fas eſt, cum voluntate, quam habuit Dei Filius redigendi evangelicæ peccatricis pœnam ad erubeſcentiam, quam ſuſtinuerat, ſemet palam coram eodem accuſans? Mirum igitur non eſt, ſi idem Filius Dei hos ſenſus approbat, & ſi ſervo ejuſdem Franciſco petente pro peccatoribus gratiam hanc, illi conceſſit iis conditionibus, quæ omnium ſunt facillimæ.

Habemus in Eccleſia Romana admirabiles articulos fidei; Maxima bona, quæ pœnitentes peccatores recipiunt ex Indulgentia plenariâ. ſed audeo dicere, inter cetera fidem, quam plenariis Indulgentiis habemus, non minus eſſe admirabilem. Hæ quippe nobis aperiunt effectus miſericordiæ adeo inauditos, ut citra divinam revelationem atque auctoritatem Eccleſiæ, nequaquam ſpiritus noſtros ſubjicere poſſemus ad ea credenda, quæ omnem ſcientiam exſuperant, & quæ omnes ſpes noſtras excedunt. Meum non eſt hæc gratiæ myſteria perſcrutari. Non dicam vobis prodigioſiſſimum eſſe, Deum gloriæ ſuæ, atque juſtitiæ zelotem, qualis noſter eſt, ſeſe ſubjicere, ut omni ſuo jure decedat; idque breviori, & faciliori via, quæ ſimul eſt omnium maxime gratuita, nempe per indulgentiarum conceſſionem. Non morabor hoc loco amplificaturus hujus beneficii meritum, & magnitudinem, quæ poteſt ciere adverſus mortales omnem dæmonum invidiam; quoniam verum eſt, peccatorem licet in omne vetitum prolapſus eſſet, & fanda infandaque omnia perpetraſſet, quæ rebellis creatura ſibi fingere poteſt; omnia licet inferni ſupplicia meritus eſſet; ubi omnia hæc crimina confeſſus eſt, & vere contritus, lucratur plenariam Indulgentiam, ac ſeſe invenit Deo reconciliatum; gloriari poteſt ſe nihil ultra debere juſtitiæ illius, & in oculis ſupremæ illius majeſtatis adeo purus, nitiduſque apparet, ac ſi recens ex Baptiſmi aquis emergeret. In eadem diſpoſitione eſt, ac pueri ſacris aquis abluti, ut ſine obice, & ſine mora ad immortalem gloriam admittatur: idem obtinet jus, quod martyres, qui recens ſanguinem ſuum effuderunt, & propter Jeſum Chriſtum mortem ſubiere. Hic eſt ſtatus ille, ubi inſignis Patriarcha Franciſcus cupit omnes eſſe peccatores. Hoc ille a Dei miſericordia in eorum gratiam obtinuit, & ſi Indulgentiæ a Summis Pontificibus collatæ tantam obtineant vim, quos fructus ſperare non poſſumus ab Indulgentia Plenaria Portiunculæ ab eodem Salvatore Sancto huic Patriarchæ conceſſæ?

Ne una quidem eſt plenarum Indulgentiarum a Summis Pontificibus conceſſarum Bulla, in qua verba illa deſiderentur, *contriti, & confeſſi*; & ſi quæ adeſſet, ſemper hæc ſupponitur conditio, ſine qua nullus profecto ex Indulgentiis fructus percipitur. Quo ſenſu Indulgentia remittat pœnam peccatis debitam. Neque ideo Pontifices docent, Indulgentiis peccati culpam deleri; ſed Indulgentiam re ipſa condonantem dimiſſi peccati pœnam, data occaſione, remittere noxam; namque ad illam lucrandam fideles excitantur ad dolorem ſcelerum ſuorum; ita ut non ſolum relinquant peccatum, ſed omnino relapſum, reditum, omnemque licet minimum peccati affectum, & mundi accedant ad Corporis, Sanguiniſque Chriſti Jeſu Sacramentum, quo culpa quævis obliteratur. Id genus eſt etiam Portiunculæ Indulgentia, de qua hodierna die verba facimus; & omnes hæ conditiones in ea requiruntur, ſi quis inde fructum velit percipere. Quod ſi Concilia damnarunt quoſdam eleemoſynarum captores, qui ſimiles Indulgentias falſo venditabant; inde factum eſt, quod homines avari talibus calumniis dabant ſimul culpæ, & pœnæ abſolutionem, & turpiſſimo hoc mercimonio os fidelibus ſubliniebant, eorumque ſacculos in propriam utilitatem emungebant.

Conditiones omnino ad lucrandam Indulgentiam neceſſariæ, Conditiones omnino neceſſariæ ad Portiunculæ conceſſam omnes Indulgentias lucrandas. hæ ſunt. Peccato prorſus abrenuntiandum eſt; non mortali ſolum, verum etiam veniali; non ſolum actui peccati, ſed etiam omni ejuſdem affectui. Si remanet in corde minimum deſiderium, vel minima adhæſio criminoſa, & voluntaria, ſis licet piis omnibus ſodalitiis aſcriptus, omniumque devotionum particeps, nunquam plenariæ Indulgentiæ fructum vales percipere. Ita Catholici docent Theologi innixi huic fidei principio: Deum nunquam peccati pœnam remittere, donec peccati affectus in anima perſeverat. At, Doctores inquiunt, Indulgentia plenaria eſt remiſſio generalis pœnæ omnibus peccatis debitæ: Supponit ergo omnem peccati affectionem ſublatam fuiſſe per abſolutam, & omnimodam peccato abrenuntiationem. Conditio procul dubio eſſentialis, & æquiſſima; nam peccatori dicit Deus, deſine velle ad iracundiam me provocare, & ego te punire velle deſinam. Hæ igitur eædem conditiones conſequenter neceſſariæ ſunt ad lucrandam hanc Indulgentiam Portiunculæ, cujus memoriam tanta celebritate recolit Eccleſia.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis aliiſque Concionatoribus loci hujus argumenti.

VErum eſt J. C. fontem eſſe omnium gratiarum, & omnia Templa noſtra ſancta eſſe ac venerabilia, quia loca ſunt, Quid ſit Portiuncula alio nomine S. Mariæ Angelorum nuncupata. ubi nobis omnia emanant bona. Tamen fatendum eſt, quaſdam eſſe gratias, quarum Dei Filius ſaltem modo magis peculiari fons eſt, quam aliarum; & quædam etiam ſunt Templa, ubi ille videtur eas libentius, uberius, ac largius effundere. Hujuſmodi eſt exiguum Portiunculæ Sacellum, alio nomine, titulo Mariæ Angelorum nuncupatum, inter reliquas Eccleſias. Si illius ædificium intuemur, longe abeſt ab aliorum Templorum magnificentia. Erat enim Sacellum arctum, cujus ſartatecta S. Franciſcus procuraverat, ut illic ſeorſim exercitationibus orationis, & mortificationis operam daret. Quoad murorum ſeptum, anguſtus erat locus, quem Seraphicus homo Portiunculam, hoc eſt exiguam portionem ſuam nominavit. Verumtamen haberi poteſt tanquam unum ex ampliſſimis Orbis Chriſtiani Templis, eo quod origo fuit duobus inſignibus Ordinibus S. Franciſci, & S. Claræ, & propter excellentiam donorum ſingularium, quibus locum hunc cumulare divinæ placuit liberalitati. Ceterum quæ ibi non acciderunt portenta, ſeu ad Fidelium ſolatium, ſeu ad pœnitentium peccatorum ſalutem? Illuc mundi Salvator deſcendit, Deipara, cæleſtium mentium legionibus comitantibus. Illic apparuit S. Patriarchæ, & cum eo familiariter collocutus eſt. S. Franciſcus ibi a Dei Filio gratiam, cui parem nunquam reperies, quærit, cujus teſtes irreprehenſibiles ſunt Angeli, & cujus Oratrix accedit Dei Mater, ut petenti facilius annuat Salvator. Gratia hæc hodierna die conſtituit noſtræ pietatis objectum; cujus participes fieri non poſſemus, ſi hæc Indulgentia, ſimilis exiguo fonti, cujus origo eſt in Templo Sanctæ Mariæ Angelorum, non creviſſet in magnum fluvium per omnia Ordinis S. Franciſci Templa fluentem. *Sermones Chriſtiani.*

Neque unquam S. Patriarcha Franciſcus melius Salvatoris ſenſus aſſecutus eſt. Caritas S. Franciſci aſſectus ac Salvatoris nullis finibus coercetur. Ille erat pro omnibus peccatoribus. Jam in omnibus vitæ ſuæ circumſtantiis viſus fuerat imago vivens Hominis Dei. Natus erat ut ille, in ſtabulo; amplexus erat, ut ille, perfectiſſimam paupertatem. Nihil reliquum erat, niſi ut non ſecus, ac ille, caritatis, atque univerſalis miſericordiæ ſpiritum haberet. Itaque ejus oratio nullos habet fines. Orat pro omnibus peccatoribus, pro quibus Dei Filius mortuus eſt. Salomon olim Sapientiam quæſivit, ut mens ſua cæleſti lumine illuſtraretur, & S. Petrus pro Fratribus ſuis, paupertatis, & abrenuntiationis ſuæ mercedem quæſivit. Sed quid infirmitatis eſt in his petitionibus, ſi cum Patriarchæ noſtri conferantur! Caritas illius non ſe continet in Ordine ſuo, neque in regione ſua. Ignis eſt, qui

abſumit

ubſumit quidquid prope eſt; ſed qui etiam vehementi ſpiritu Dei ſuccenſus mundum univerſum cupit incendere. *Zelus* eſt, qui æque late patens ac ille S. Pauli eum cogit, ſi mimeus iiſdem utitur verbis, eoſdem ſaltem fovere ſenſus. *Teſtis eſt mihi Deus, quomodo cupiam vos omnes in viſceribus Chriſti.* (*Ad Philip. 1.*) Sancte admirabilis! cur non uteris ea poteſtate, quam J. C. tibi concedit, cum optionem permittit tibi, quodcumque placuerit, petendi? Nonne eodem jure, quo Petrus ab eo quærere potes quidquid pro ipſo reliquiſti? Vel, ſi Caritas tua non ſinit te petere peculiarem tibi gratiam, loquere pro filiis tuis; pete, ut Salvator ie eorum gratiam eluceſcere faciat juge ſuæ providentiæ miraculum; & ſicut Ordo tuus non alteri innititur fundamento, quam caritati, illum eadem potentia ſuſtineat, qua ſuſtinet terram, videlicet nihilo. At non ita, hoc nimis parum eſt ſeraphici Patriarchæ noſtri zelo. Ejus Caritas, non ſecus ac illa Salvatoris noſtri non alios habet fines, quam orbis totius. Ejus ſervor Salvatoris fervorem imitatus, illum urget, ac rapit. O Deus! obſecro te, ait, per viſcera miſericordiæ tuæ, ut omnibus peccatoribus veniam indulgeas: exaudi benigne pœnitentes, qui in hunc Sanctum locum acceſſerint tuam clementiam exoraturi: ita ut dicere poſſimus de anima S. Franciſci, quod D. Chryſoſtomus de S. Pauli anima dicebat, illam patuiſſe univerſo mundo, & ſatis magnam fuiſſe, ut illum totum contineret. *De Frementieres.*

Quibus in rebus hæc Indulgentia præeſt aliis, quæ a ſummo Pontifice conceduntur?

Poſtquam Dei Filius in Cælum aſcendit, & S. Petro poteſtatem reliquit ligandi, atque ſolvendi, hanc reliquit etiam in illius perſona omnibus poſt ipſum ſummis Pontificibus, eoſque conſtituit omnium Indulgentiarum ſequeſtres cum facultate diſponendi illas prout operæ pretium cenſuerit. Omnes iſtæ Indulgentiæ ſunt velut aquæ in Eccleſiæ receptaculis contentæ, quorum claves Summo Pontifici credidit Deus. Sed in Portiunculæ Indulgentia hoc proprium eſt, quod ipſe Dei filius, adnitente Deipara, conceſſit eam S. Franciſco pro peccatoribus omnibus pœnitentibus, ſicut alibi dictum eſt. Juſſit quidem Jeſus, Patriarcha hunc ſummum adire Pontificem ſed non ad obtinendam gratiam, quæ jam illi fuerat conceſſa, ſed ut hæc magis eſſet authentica in Eccleſia, in qua poterat non abeſſe mendacii ſuſpicio, ſi deeſſet auctoritas, & conſenſus Capitis ejuſdem. S. Franciſcus ea erat humilitate, ut huic non deeſſe poſſet officio. Re ipſa Honorium III. convenit, qui cum admiraretur, quod Sanctus noſter minime urgeret Indulgentiæ ſuæ confirmationem conſecuturus, & parum ſollicitus non laboraret de Apoſtolici Brevis expeditione, hoc a Franciſco retulit reſponſum, Salvatori eidem curæ futurum, ut in mundo ea cognoſceretur Indulgentia; quandoquidem ipſe illam conceſſerat. Verum S. Franciſcus cum ex Dei filio ſciſcitatus eſſet quodnam ſignum deberet Summo Pontifici præbere, ut probaret eidem acceptæ Indulgentiæ veritatem, Jeſus Franciſco tale ſignum oſtendit, ut Papa eidem nequiverit negare, quod flagitabat. Quin etiam Præſules, qui juſſi fuerunt hanc publicare Indulgentiam dubitantes utrum Caput Eccleſiæ tanti momenti gratiam conceſſiſſet; pro virili adniſi, ut illam ad annos decem coarctarent, coacti fuerunt, licet inviti, & contra ſententiam ſuam, evulgare illam Plenariam, ac in perpetuum. Aliæ indulgentiæ ſuos limites habent vel pro qualitate, vel pro tempore; ſed nullus metuendi locus eſt hanc fuiſſe antiquatam, cum Salvator Ipſe illam in ævum omne conceſſerit huic Sancto Patriarchæ, & voluerit hanc nullis coarctare cancellis, ſeu qualitatis, ſeu diuturnitatis, & illam indiſcriminatim applicari poſſe omnibus peccatoribus, dummodo ad Templa Ordinis accederent cum ſenſu contriti cordis, & cum requiſitis conditionibus. *Ex Chriſtianis Sermonibus.*

Sequitur idem argumentum.

In aliis Plenariis Indulgentiis fit, ut ita dicam, permutatio pœnæ æternæ peccatis debitæ cum pœna temporali. Hæc autem redimitur jejuniis, abſtinentiis, mortificationibus, aliiſque ſeveris exercitationibus, quas pœnitentiæ ſpiritus ſuadere poteſt. Peccator ibi quidem gratiam nanciſcitur, ſed non ita plenam ex parte miſericordiæ, ita ut minime teneatur aliqua pœna divinæ juſtitiæ. Juſtitia jura ſua perſequi vult, vel in hoc mundo, vel in altero; Sed Indulgentia Portiunculæ diceres miſericordiam cum juſtitia conſentire, ut peccatori numeris omnibus abſolutam gratiam largiantur, modo ſinceram emittat omnium criminum ſuorum confeſſionem, modo conterat cor ſuum atque coram Deo ſe proſternat; modo per ſenſus pœnitentiæ efficiat, ut membra ejus corporis, quibus abuſus eſt, ut ſerviret iniquitati deinceps Sanctitati deſerviant, modo offerat Deo adipem precum ſuarum in Templis Franciſcanæ familiæ, & ſperare poſſit, ſibi dimiſſa fuiſſe crimina ſua. Magnum, & incomparabile privilegium, quod glorioſus hic Patriarcha pro peccatorum ſalute petiit, atque obtinuit, & quod petentis memoriam futuris ſemper ſæculis commendabit. *Ex Chriſtianis Sermonibus.*

Quo in ſtatu Franciſcus Salvatorem adiit, ut hanc Indulgentiam obtineret?

Quo in ſtatu creditis glorioſum hunc Patriarcham ſeſe offerre filio Dei, ut tantam pro peccatoribus gratiam deprecetur? Ad flectendam Salvatoris juſtitiam, tunica exutus inter vepres, ac ſpinas cellulæ ſuæ proximas ſe volutat, quaſi precaturus hanc gratiam per totora, quot vulnera ſpinæ in illis membris inflixiſſent. Zelo, quo magnus hic Sanctus promovere ſtudebat animarum ſalutem, ſatis non erat effundere lacrimas, Cælum votis fatigare, Sanctiſſimæ Virginis interceſſionem ſibi promereri, ut humiles preces, ac ſupplicationes filio ſuo exhibere dignetur. Satis non eſt caſtigare corpus ſuum & communibus pœnitentiis illud crucifigare. Ut melius imitetur ardentem amorem filii Dei, quo peccatorum ſalutem quærebat; ex omnibus artubus corporis ſui manat ſanguis, omneſque lancinat ſpinis, ita ut poſſit dicere cum S. Paulo ad Corinthios: *Ego autem libenter impendam, & ſuperimpendar ipſe pro animabus veſtris. Ex Sermonibus Chriſtianis.*

Rationes duæ propter quas Salvator facile conceſſit hãc Indulgentiã peccatoribus.

Si ex me quæſieritis, quomodo S. Patriarcha obtinere potuerit pro peccatoribus tantam hujus Indulgentiæ gratiam; reſpondebo primum Deum gratiam hanc eo tempore, iiſque peccantibus, quibus ipſi placuerit, conferre. Munerum ſuorum dominus eſt; cumque ea, quæ paſſus fuit, ſint meriti infiniti, eorum fructus applicare vult iis perſonis, & conditionibus, quæ ipſi maxime placuerint. Illi nulla erat cauſa, propter quam pateretur; quia erat innocens, & eadem Sanctitas. Itaque quod paſſus eſt, in noſtram ceſſit utilitatem, & ubi voluit, ſpirituales hos aperuit theſauros, ut nos eorum participes faceret. Dicam ſecundo, Franciſcum ad hanc Indulgentiam facilius obtinendam, patrocinium Deiparæ auctum eſſe, Hæc Angelis ſtipata in Portiunculæ ſacram ædem dilapſa eſt, & apud filium ſuum nihil prætermiſit auctoritatis ab eo ſibi conceſſæ, ut illius flecteret juſtitiam, & ſibi conciliaret miſericordiam. Hac igitur in occaſione dicere de S. Franciſco poſſumus, quod in alia S. Paulinus dicebat; *Habes in Chriſto magnum pignus, & ambitioſum ſuffragium.* Petis plenariam a J. C. indulgentiam, & Sanctiſſima Virgo ſua auctoritate fulcit petitionem tuam. *Beatus, cui tam numeroſa apud Chriſtum ſuffragia ſunt, & cujus caput tam multiplex ambit illuſtrium corona gemmarum.* (*Ep. 13. ad Pammach.*) Quam felix es, cum tot habeas, tantaque apud Deum patrocinia! cum videas aulam Cæleſtem, ſuis apud Deum pro te laborare ſuffragiis, atque tot beatos Spiritus, qui pretioſorum inſtar lapidum circum te admirabili in luce coruſcant! *De Frementieres.*

Quam facile ſit requiſitas adimplere conditiones.

Quod autem in hac Indulgentia S. Franciſco conceſſa potiſſimum perpendendum eſt, ſumma facilitas eſt, qua illam poſſumus lucrari. Quid facilius, quam Templa inviſere, & preces aliquot recitare, & velle adſcribi ſodalitio hujus S. Patriarchæ. Quænam ratio invenitur inter pœnas, quas Indulgentia remittit, & media, quæ ad eam lucrifaciendam, requiruntur? Quænam proportio inter auſteras, & prolixas ſatisfactiones divinæ juſtitiæ perſolvendas, & leves conditiones, quibus adquieſcit miſericordia? Hoc jam dixeras, Deus, per officioſa ea verba, quibus apud Prophetam uteris, nos omnes invitans, ut timore ſepoſito veniamus ad te: *Omnes ſitientes venite ad aquas,* (*Iſai. 55.*) accedite ad gratiæ meæ fontes, & ad delicias uſque ſaluberrimis aquis inebriamini. Dei unius eſt ita loqui; vult a vobis has aquas emi; quippe eas niſi cooperantibus largiri vult; ſed aurum, vel argentum non vult; quia nihil vobis eſt, quod tantum hoc beneficium mereatur. Invitat, ut accedatis, quia vult tantum munus non ſine aliquo orationum veſtrarum, operumque bonorum pretio comparari; ſed neque vult vos veſtra paupertate deterreri; nam licet toto cælo locupletiores eſſetis, omnes hæ ſpirituales divitiæ, neque vini vim, neque lactis dulcedinem vobis oblatam exæquabunt. *Frementieres.*

Magna facilitas lucrare nos debet ad hanc Indulgentiã lucrandam.

Aliquæ in conventione, aut contractu inter homines initæ viſæ ne ſunt aliquando conditiones minus onerosæ? Dei Filius non flagitat jejunia, eleemoſynas, ſtationes, aut alia id genus pœnalis opera, tamquam medium aliquod neceſſarium; id unum petit, a quo in ordine juſtitiæ ſuæ nobiſcum diſpenſare non poteſt; dolorem videlicet criminum noſtrorum, ſine quo peccatum remitti non poteſt, neque illud ſubſequens pœna. Hoc poſito, tota ſua utitur poteſtate. Verum eſt, ſicuti in Principum donis non deſunt viri conſtituti, qui illa cenſoria virgula notent, & ad examen revocent, utrum liberalitas excedat vires, aut coronæ juribus obſit; videtur Salvator aliquid ſimile operari in hac Indulgentia, quam S. Franciſco largitur. Mittit enim illum ad Summum Pontificem, ut alibi dictum eſt, ut illam ratam habeat, annulo piſcatoris ſubſignet, firmiter accepietur, nullumque ei deſit authenticæ auctoritatis argumentum. Quas igitur cauſas, & excuſationes prætexere poterimus, ne tanto bono fruamur, & quod tanta facilitate comparatur, & ne ex hoc theſauro hauriamus, unde omnia debita noſtra perſolvamus? Si hic nobis eundus inquirendus eſſet, & Aſſiſium uſque petendum, prope quam urbem ſitum eſt Myſticum hoc ſacellum, ubi conceſſa fuit hæc S. Franciſco Indulgentia, ut participes fieremus tanti boni, quæ erat neceſſaria conditio in prima hujus Feſtivitatis inſtitutione; hæc tamen gratia meretur, ut hoc iter ſuſciperetur; quemadmodum profecto plura mortalium recenſebantur millia, quotannis ex omnibus Europæ Regnis confluentium, quæ pluribus deinde ſæculis viguit conſuetudo. Sed hodierna die cum tantus hic theſaurus propius acceſſerit, atque ut omnes fideles ejuſdem fieri poſſint conſortes, uſus adeo facilis evaſerit: itane propriam negligemus utilitatem, quæ in extremis etiam terrarum plagis eſſet conquirenda? *Frementieres.*

Hujus Indulgentiæ ſucceſſus in Eccleſia, argumentum eſt hoc eſſe opus Dei,

Id etiam eſt animadvertendum, quod oſtendit ſupremam illius poteſtatem, qui celeberrimam hanc tribuit Indulgentiam; videlicet, quod ille ſpondet pro ejuſdem proſpero eventu, & aſſerit ſibi curæ futurum, ut gratia hæc a Summo Pontifice probaretur, & rata haberetur, quidquid illius miniſtri obniterentur. Ille dominus eſt cordium, & humanarum voluntatum, illas movit, quocumque voluerit circumagere; oſtendet Summo Pontifici fulgore miraculorum hanc eſſe voluntatem ſuam, & obices omnes, qui in re hac exequenda occurrent,

Digitized by Google

rum, ſunt validiſſima argumenta veritatis hujus Indulgentiæ, & Verborum Filii Dei. Itaque magnus hic Sanctus non dubitavit amplius, quoniam factum omnino votis ſuis reſponderet. Quod vero huic Indulgentiæ peculiarem certitudinis tribuit gradum, quo ab aliis quibuſcumque diſtinguitur; hoc eſt, quod præter conſuetas vias per quas tranſit, ut ad nos uſque perveniret, adſunt circumſtantiæ adeo ſingulares, ut niſi quis fidei abrenuntiaverit, quæ habenda eſt cognitis, exploratiſque miraculis, & niſi hanc ſibi vindicaverit licentiam negandi, quidquid explicite in Scripturis revelatum non eſt; nemo de illius præſtantia, atque auctoritate valeat ambigere. Summus Pontifex authentice illam comprobavit; quod aliis etiam indulgentiis eſt commune; huic vero ſingulare eſt, quod ille, uti per ſe teſtatus eſt, hanc peculiari numinis afflatu conceſſit: quod conceſſit illam contra Cardinalium ſuffragia, qui cenſebant, hanc Indulgentiam ceteris quibuſcumque vim abrogaturam. Qua in re noſtis difficultates, & obices, qui ab hominibus nectuntur, eo plerumque tendere, ut magis magiſque Dei potentia eluceſcat, non ſecus ac in Chriſtianæ Religionis inſtitutione, quæ cum Dei opus eſſet, egit triumphum de omnibus Philoſophorum contradictionibus, deque perſecutorum omnium potentia. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Probatur virtus Indulgentiæ de Portiuncula.

Hæc ut plurimum ſors eſt inſignium Dei beneficiorum, contumelioſis hominum dubitationibus oppugnari, qui quod ignorant blaſphemare conſueverunt. Sibi perſuadent, Deum facere non poſſe, quod ipſi capere nequeunt, & ea, quibus per incredulitatem indigni fiunt. Hujuſmodi præter propter factum eſt celeberrimæ Indulgentiæ Sanctæ Mariæ Angelorum, Portiunculæ nuncupatæ. Quidquid S. Petri, atque Apoſtolorum ſucceſſores, Summi Pontifices, & Epiſcopi, homines Apoſtolici quinque ſæculorum dicant de Portiunculæ Indulgentia, ſemper inveniuntur ſpiritus rebelles, & increduli, qui in errorem lapſi ſeſe illi mancipant, ac tradunt, ut teſtatur Apoſtolus, in reprobum ſenſum, omnem rejicientes auctoritatem præter ſuam, & rati eam præventionem, quæ ipſos fallit, regulam fidei ſuæ eſſe debere. Conabimur tamen, ſi minus eos ad veritatis cognitionem adducere, ſaltem quatuor regulis eos oppugnare, quas critice accurata obſervare conſuevi ad facti veritatem aperte probandam. Prima eſt Hiſtoricorum antiquitas; altera teſtium probitas; tertia eorum, quæ illi teſtantur, uniformitas: quarta perpetuitas fidei de facto: quod probandum eſt. Quatuor hæ regulæ, quas ſequi profitemur ad oſtendendam veritatem Indulgentiæ de Portiuncula, probabunt cæleſtem eſſe ejuſdem originem, quoniam in hac occurrit quidquid veræ critices ſcientia deſiderat, videlicet Hiſtoricorum vetuſtas; probitas teſtium; teſtificationum conformitas; & conſtans quinque ſæculorum traditio. Hi veritatis characteres adeo perſpicui ſunt, & manifeſti, ut nemo ſanæ mentis illis fidem detrectare nequeat.

Canon primus deſumitur ex teſtium antiquitate. At quinam inveniri poſſunt teſtes antiquiores veritatis hujus Indulgentiæ illo ipſo, qui immediate illam a Dei Filio conſecutus eſt, nempe S. Franciſco Aſſiſinate, pluribuſque ejus ſodalibus, additiſque ſeptem Epiſcopis Aſſiſii qui deinceps ſubſecuti ſunt, & qui illam publicarunt? Altera probatio, quæ factum hoc redditur certum, ex eorumdem teſtium probitate deſumitur. Quænam vero probitas major illa Sancti hujus Patriarchæ, & Confratrum ejus, quorum plurimos in Sanctorum albo deſcripſit Eccleſia; quorum ſinguli fidelem facti enarrationem texunt, de quorum rectitudine bonaque fide Hiſtoricis, qui illos ſubſecuti ſunt, ita erat perſuaſum, ut nihil præcavendum cenſuerint ſibi contra oppoſitiones, & contradictiones, quas invenire poſſet factum adeo novum, & ſingulare? Tertius canon eſt teſtimoniorum congruens conſenſus. Nemo alteri contradicit, quod alii teſtati ſunt, aliorum teſtimonio confirmatur; & licet ut plurimum in relationibus plurima occurrant varietates, Hiſtorici qui de hac Indulgentia verba fecerunt ne tranſverſum quidem unguem aberrant. Quartus denique eſt conſtans traditio, & hujus fidei perpetuitas. Omnia prætererunt, omnia conſeneſcunt, omnia temporum viciſſitudine & antiquitate in nihilum redeunt; ſed tantum abeſt, quod inſignis hujus beneficii Sancto Franciſco in Portiuncula conceſſi fides excidat, ut ſemper refloreſcat, & reviviſcat nova virium acceſſione, eamque talem poſſideamus, qualem majores noſtri eam acceperunt. Quænam major auctoritas exquiri poteſt, quam conſtans traditio quingentorum annorum, quam generalis illa approbatio, quam ab omnibus Summis Pontificibus qui deinceps ad hæcuſque tempora obtinuit? quam Concilia, Epiſcopi, Inquiſitores, qui in examine factorum id genus, quam illi denique Eccleſia contulit univerſa? Numquam niſi hæretici, & omnis pietatis oſores extiterunt, qui contra Indulgentiam hanc furerent, cum interim Summi Pontifices, Concilia, contra hæreticam pravitatem Inquiſitores, Univerſitates, Præſules, Doctores, omnes, ut uno verbo me expediam, poſt S. Franciſcum altiſſimum ſervarunt ſilentium hac in re, cum ipſis eſſet de facti veritate perſuaſum. Fierine poteſt hos Religionis magiſtros, hos fidei Judices obmutuiſſe, ut plauderent, & velificarentur mendacio adeo inſigni, quale hæc eſſet Indulgentia, ut quædam inquieta blaterant ingenia, quibus nihil juſtum videtur, nihil verum præter fallacia lumina ſua, ſi quod illi ineſſet falſitatis initium? Quod ſi hujus Indulgentiæ veritas adhuc controverſa eſt propter quorumdam incredulorum pertinaciam, quos alio nomine mundus ſpiritus fortes appellat; quamvis pleraſque eorum objectiones expluſerimus, adjiciemus cum Sancto Auguſtino de eorum ſimilibus loquente: *Quiſquis adhuc prodigia, ut credat, inquirit, magnum ipſe prodigium eſt, qui mundo credente non credit.*

Reſpondetur ſilentio S. Bonaventuræ de hac Indulgentia quod objicitur.

Contra probatam adhuc certitudinem Indulgentiæ de Portiuncula objici fortaſſe poterit, S. Bonaventuram, qui S. Franciſci vitam conſcripſit, & cui plurimæ non defuerunt occaſiones de hac Indulgentia, ne verbum quidem de illa feciſſe in Patriarchæ ſui vita; quod manifeſto argumento eſt, illi de eadem minime perſuaſum fuiſſe. Ad hæc reſpondeo; Numquid mendax fuit S. Franciſcus, qui illam annuntiavit? Num ſodales ejus, qui retulerunt illam? Num ſeptem Epiſcopi, qui illam prædicarunt; atque tot alii viri graves, qui poſt Ordinis inſtitutionem de eadem verba fecerant? Ad hæc, ſi S. Bonaventura de illa non ſcripſit, opus eſt, illi non defuiſſe cauſſas, ut hoc faceret. Quænam ſunt cauſſæ iſtæ? En illas. Prima eſt, quod cum Generalia Ordinis comitia Narbone haberentur, pio huic Generali opera demandata eſt ad examen revocandi omnes S. Franciſci vitas, & ipſe juſſus fuit ſupplere ius, quæ deeſſent, quin tamen in medium afferret illa, quæ mundo univerſo erant notiſſima. Hæc fuit cauſſa, propter quam ſilentio involvit plurima inſignia facta, quæ ab aliis ante ipſum fuerant memorata. Præterea hoc factum erat, cujus veritas quotannis a Concionatoribus confirmabatur. Ratio altera eſt, quod acceperat ex ore B. Leonis, qui fuerat a Confeſſionibus, & Secretis S. Patriarchæ, Sanctum hunc virum edictu caviſſe, ne quia ſe vivo loqueretur, & ſcriberet modum, quo ſibi hæc Indulgentia fuerat conceſſa: *Uſque ad tempus mortis ſuæ*, ideoque in Hiſtoria vitæ S. Franciſci, quam tres illius ſocii ſcripſerunt, legimus tantum, Sanctum hunc adiiſſe Summum Pontificem Honorium III. quemadmodum alibi dictum eſt, ut illi ſimpliciter aperiret gratiam ſibi a Domino conceſſam, quin aliud adjiceret, uni Salvatori gloriam reſervans hujus Indulgentiæ evulgandæ. Numquid præterea requirebatur, ut S. Bonaventuræ ſilentium indiceretur? S. Bernardinus Senenſis, Vicarius Generalis Ordinis, & S. Joannes de Capiſtrano nonne id indigitarunt eorum Religioſorum numero, qui quotannis Aſſiſium ſeſe conferre debebant Indulgentiam hanc lucraturi? Nunquid eorum non ſufficiunt teſtimonia, vel quidnam in illis reprehendi poteſt? Sed tandem, inquies, S. Bonaventura hujus Indulgentiæ non meminit. Non erat opus, ut id memoraret, quippe tantus erat numerus eorum, qui de hac re ſcripſerant, ut de ea nemo poſſet ambigere. Sed aſſerere audeo Seraphicum hunc Doctorem nihilominus de re eadem verba feciſſe. Quoniam capite ſecundo in S. Franciſci vita, narrat quamdam Sancti Viri viſionem, quæ non niſi de Portiunculæ Indulgentia poteſt explicari. His omnibus addendum eſt, ſi unius Scriptoris ſilentium probare poteſt facti alicujus nullitatem, cum alii plures ejuſdem meminerunt; Lazari reſurrectionem, & miraculum Canæ, quæ unus S. Joannes memorat, & tres alii prætereunt Evangeliſtæ, nulla eſſe, & mendacia.

Authenticitas Indulgentiæ hujus.

De certitudine hujus Indulgentiæ dubitare non licet; hanc quippe certiſſima comprobaverunt miracula; quippe Indulgentia hæc in univerſum populum chriſtianum effuſa eſt cum admirabili animarum progreſſu, & manifeſtis pietatis incrementis, quæ privilegia eam nobis efficere debent pretioſiſſimam; Indulgentia immediate a Jeſu Chriſto conceſſa. Verum eſt poſſe Vicarium Filii Dei concedere Indulgentiam: ſed quæcumque hæc ſit auctoritas fidelibus diſtribuendi dona Dei; Indulgentia, quam concedit, poteſt aliquando eſſe nulla, quia vel deeſſe poteſt illi cauſſa ſufficiens, vel alia conditio eſſentialiter neceſſaria. Hoc docet Theologia. Sed Indulgentia directe, ac præſertim conceſſa ab ipſo Dei Filio certiſſima eſſe debet. Salvator enim nonne cognoſcit omnem poteſtatis ſuæ magnitudinem? Nonne ſemper ſecundum Æternæ Sapientiæ ſuæ Canones agit? Ceterum cum penes ipſum ſit omnium gratiarum ſuarum arbitrium, num in earum diſtributione nulli obnoxius eſt legi? eaſque quomodocumque ipſi placuerit, diſpenſare non licet? In hoc ſita eſt Indulgentiæ hujus prærogativa. Jeſus Chriſtus per ſe eam Sancto Franciſco concedit, ſed ſimul imperat, ut factum cum Summo Pontifice communicet, ſeque illius judicio, luminibuſque ſubjiciat. Indubium argumentum, in conceſſione, & publicatione nihil accidiſſe non recte factum, nihil a Dei Spiritu abnorme. *P. Bourdaloue.*

Idem ſuperemens aliis traditum & conditionum in Indulgentiarum traditione generatim requiſitarum.

Cum ipſe Dei Filius celeberrimam hanc Indulgentiam S. Franciſco conceſſerit, nihil de illius virtute, aut effectu dubitandum eſt: quod non æque certum eſt in aliis Indulgentiis, quamvis ille hunc eumdem theſaurum reliquerit Eccleſiæ ſuæ, & ſummam illius diſtribuendi facultatem juxta varias fidelium neceſſitates. Et ratio patet, quia qui theſauri hujus claves habet, & poteſtatem illius impendendi, nonniſi œconomus eſt, ejus diſpenſator, non diſſipator per nimia frequentes, importunaſque profuſiones. Juſtam habeat cauſſam neceſſe eſt, urgentem neceſſitatem, occaſionem, in qua prudenter judicet, hoc ceſſurum eſſe in Dei gloriam, & utilitatem Eccleſiæ, cujus univerſalis eſt Paſtor. Deinde adnectere debet æquas conditiones, & oneroſas actiones, ut aliqua adſit proportio. Denique non eſt ſui Indulgentiarum arbiter, ut ad arbitrium diſponat quin Deo rationem reddat, vel quin Deus ratas habeat illius largitates. Verbo, plures ſervandæ ſunt formalitates, plures replendæ conditiones, & ſæpe plurima metuenda ſunt mala. Sed qui hujus diei largitur Indulgentiam a nulla hujuſmodi re pendet. Cauſſa juſta eſt, ex quo probat illam, & nihil deeſſe poteſt, ubi ille

vult,

vult, & præſtet aſſenſum. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Deſcriptio Portiunculæ.

Per vos mihi liceat hoc loco dicere, quid eſſet hæc Portiunculæ domus, nunc temporis in univerſo Chriſtiano orbe percelebris, quam S. Patriarcha Franciſcus delegit, ut illuc cum filiis ſuis ſe reciperet, & quid tunc eſſet illa domus. Diruta, atque deſerta domus erat, ideoque placuit Sancto huic, quippe quæ maxime conformis paupertati, quam fuerat amplexus. Anguſta domus erat, & derelicta, ideoque ille ſibi deligendam cenſuit; quia melius indigitabat characterem humilitatis, & Evangelicæ paupertatis, quam profitebatur. Sed potiſſimum illi placuit, quoniam domus erat Deiparæ conſecrata. Ubi illam intuitus eſt Franciſcus, eadem illectus fuit, & ad Sodales ſuos converſus, Fratres, ait, hæc terra eſt benedictionis, quam nobis pollicitus Deus eſt. Hic locus pacis meæ, *hæc requies mea in ſæculum ſæculi*. Verum eſt domum hanc rebus omnibus eſſe vacuam; ſed mementote, nos eſſe filios Providentiæ, mementote nos eſſe Regiæ Cælorum domeſticos, & familiares: Ego quidem, addit vir iſte Seraphicus, toto cælo hanc puto potius diligendam exiguam portiunculam ex ditione Deiparæ, quam omnia Regna, & Imperia Principum ſæculi, & quandoquidem adituri ſumus poſſeſſionem hereditatis ipſius, nihil eſt; quod a Deo ſperare nequeamus ſub potenti illius Patrocinio. *Pater Bourdalouë.*

Franciſcus non contentus laboribus & ſudoribus ſuorum in peccatorum conversione pro hac vitam quoque ſuam offert.

S. Franciſcus pro peccatoribus miſericordia ductus oravit, exoravitque pro illis plenam hanc, inſignemque Portiunculæ Indulgentiam. Zelus ardens ſalutis eorum exploratus compertuſque eras, ita ut illius fuſius texere encomium opus non ſit. Ignitus hic zelus illum impulerat, ut maria tranaret, quæſiturus quo pacto eumdem expleret apud Saracenos, aliosque Infideles; & votorum illius cumulus extitiſſet, vitam ſuam eo in munere ſacrificare, in quo Salvator impenderat ſuam. Videbat Ordinem ſuum florentem, & in omnia Europæ regna diffuſum. Itaque actus, & eo fervore ſuccenſus, qui fulcit, & animat recentia quælibet inſtituta, proſperoque eventu converſionis animarum, qui conceptam ab eo ſpem exæquabat; jugiter ſe ſe offerebat Deo hac mente nihil majus, & divinæ majeſtati jucundius agnoſcens. Sed hos inter ſucceſſus, & benedictiones, quibus Deus omnia Franciſci cœpta proſequebatur, reliquum erat in illo doloris, ſecretæque moleſtiæ argumentum, quod gaudium, & conſolationem cordis ſui ea parte imminuebat. Hoc autem erat, quod ævi illius peccatores ſimiles erant illis noſtri hujus. Videbantur apud eos converſiones, & mutationes vitæ; ſed pœnitentiæ, & peccatorum expiationes nullæ fere videbantur. Quos ille a vitiis, flagitiiſque revellebat, hi ſatis eſſe putabant deinceps vitam ducere magis frugi, ſed non ideo pro ſceleribus præteritis ſatisfacere adnitebantur. Fatebantur quidem ſe plurimum divinæ debere miſericordiæ, quod ipſos de erroribus ſuis avocaſſet, ſed parum attendebant, utrum divinæ juſtitiæ feciſſent ſatis, quæ ubi dimiſit æternas pœnas, quas meriti ſunt, exigit temporarias pro criminum eorumdem expiatione. Credebant ſatis ſibi fuiſſe inferni pœnas evitaſſe, & non ultra in poſterum relabi in eum ſtatum, qui illis malorum omnium cumulum poſſet promereri; Ita ut, quod non erat æternum, parum moveret animos eorum, & nihilum præcaverent ſupplicia, quæ in luſtralibus Purgatorii flammis etiam pro dimiſſis criminibus expianda reſervantur. Magnus hic Sanctus humanæ cæcitatis miſertus, quam gignit naturalis horror, quo pœnitentiæ rigorem fugimus, & alit nimis tener corporum noſtrorum amor. Sanctus hic inquam in eo totus verſatur, ut aliquod lenimentum inveniat, ut ſervatis divinæ juſtitiæ legibus, Dei flecteret miſericordiam, ut humanæ indulgeret infirmitati; & videns non aliam adeſſe, quam viam Indulgentiarum, quæ æquiſſimum hoc gignunt juſtitiæ divinæque miſericordiæ temperamentum, hoc Franciſcus hinc quidem ſatisfaciet ardenti deſiderio peccatoribus opitulandi, inde vero illis omnimodam obtinere conabitur remiſſionem noxæ ſimul & pœnæ peccatorum. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Qua ratione Salvator S. Franciſcum acceperit. Viſio admirabilis.

Franciſcus hac adeo ferventi oratione raptus in Deum voce quadam admonitus fuit, ut ſe in Templum conferret, ubi Salvator, ejuſque glorioſa mater illum præſtolabantur; ibi enim cum Deo agendum erat de ea re, quam meditabatur, & ex qua felicem exitum ſe habiturum ſperabat. Cucurrit ille, eoque ſe contulit, velut alter Moyſes; *Vadam, & videbo viſionem hanc magnam.* Quam admirabile ſpectaculum! Franciſcus obſtupeſcit; nihil enim in mundo fuerat intuitus, quod ad pompam illam accederet; ibique coram Divina majeſtate proſtratus, quæ in renidenti gloriæ luce coruſcabat, Beatorum ſpirituum corona ſepta, ſumma cum reverentia audit zelum ſuum a Domino probari; in cujus gratiam ab eo petere dignatur, quid ſibi vellet. Hic libentiſſime Sanctum Auguſtinum ſequor, qui in fictione ſimili ex hujus mundi homine quærit, quid ipſe in tali occaſione peteres a Deo? *Ecce propoſuit tibi Deus, Pete quod vis; Quid petiturus es!* Heu! quos theſauros, quas dignitates, Sanctus hic Doctor clamat, non peteres pro te amiciſque tuis? *O quanta promitteres tibi tribuenda, & aliis largienda?* Hæc tibi negotium faceſſeret electio, & deliberatio petendi id, quod tibi eſſe poſſet acceptius, vel utilius. Sed Sanctus Franciſcus non hæret; nihil eum movet magis, quam cæcitas, ac ſtupiditas peccatorum. Nihil illi antiquius eſt, quam opem illis ferre, & ſalutis vias illis efficere faciliores. Hoc illi unum cordis eſt: *Unam petii a Domino, hanc requiram.* Noſti, Domine, quid cupiat famulus tuus; quoniam ſcrutaris penitiores cordis latebras. Cupio applicationem ſanguinis, quem fudiſti pro peccatoribus; cupio remiſſionem pœnarum, quas exigit ab iniquitatibus eorum juſtitia tua; verbo, cupio Indulgentiam pro iis omnibus, quicumque viſitaverint ſanctum hunc locum, quem tuo ſanctificare dignaris aſpectu, dummodo acti ſincero dolore læſi numinis, huc accedant tuam deprecatori miſericordiam. Scis quanti ſteterint tibi hæ animæ, & quanto amore illas proſequare; concede igitur in gratiam earum id, quod miſer peccator conſequi non meretur. Quid vobis videtur de hac petitione? quid de zelo Sancti hujus Patriarchæ populi bonum ſuo præferentis, & qui cum poſſet aliud quodlibet orare, ſollicitus tantum eſt de gloria illius, cui placere ſtudet, promovens ſalutem animarum, qua nihil optatius eidem contingere poteſt? Sed licet caritatem hanc adeo ardentem, & minime cupidam tanti non faceremus, quanti facienda eſt, magnitudo beneficii, quod univerſæ procuravit Eccleſiæ omnibuſque Fidelibus eam conſtituentibus, nunquam eſſet ex animo noſtro obliteranda. *Auctor recens.*

Non ſolum Franciſci ſanctitas, ſed vitæ ejus cum vita Salvatoris conformitas illum reum voti facit.

Videor mihi videre Franciſcum tamquam Salomonem alterum in Sanctuario proſtratum, & manus attollentem in cælum illud ipſum a Deo petiturum, quod Rex Iſrael cum Templum Jeroſolymitanum dedicavit: *Orantes in loco iſto exaudi eos in cælo, & dimitte peccata ſervorum tuorum.* (2. *Paralip. c.* 30.) Domine, dixit vir ille Seraphicus, parce populo tuo, & dimitte peccata iis, qui in hunc locum acceſſerint te invocaturi. Ita enim Franciſcus oravit, & dignus fuit, qui exoraret. Cur? Num quia Sanctus eras? hoc ſatis quidem eſſet ad petitionem ejus probandam; docet enim fides, nihil apud Deum eſſe ſanctitate potentius. Quis autem miretur, ſi Deus exaudiat Sanctum, qui illum orat, & æque ardenter amat, ac Sanctus hic, quandoquidem ſecundum ſcripturas facit voluntatem timentium ipſum? Si Dei timor, S. Auguſtinus ait, tantum auctoritatis habet apud Dei majeſtatem, quid amor non poterit? *Si hæc timentibus, quid amantibus?* Sed neque ſolus timor, neque ſolus amor, neque generatim S. Franciſci ſanctitas facilem illi procurat apud Salvatorem Mundi acceſſum; ſed vitæ ſuæ cum vita Filii Dei conformitas; nempe quia conabatur S. Franciſcus in perſona ſua exhibere omnes præſtantiſſimas virtutes Redemptoris. *P. Bourdalouë.*

Portiunculæ Indulgentia eo majorem in nobis ciere debet confidentiam, quia Salvator ipſe illius eſt diſpenſator.

Indulgentia Portiunculæ non eo ſolum commendabilis eſt propter eum, a quo obtinetur, ſed multo magis propter eum, qui eamdem largitur, ipſe totius mundi Salvator. Hic quatenus bonorum ſuorum Dominus, & arbiter donorum ſuorum ad arbitrium poteſt illa conferre, qua in re hæc Indulgentia præ ceteris, quæ non minus late patent, & quas eadem facilitate lucrari poſſumus, hoc habet ſingulare, quod illæ dantur a Summo Pontifice, qui vices tantummodo gerit Filii Dei ſuper terram, hæc autem immediate eſt a Filio Dei ipſius; quod illas haurit Eccleſia ex immenſis theſauris meritorum hujus hominis Dei, cui idem eorum commiſit diſpenſationem. In hac autem ille qui eamdem ſuo cruore promeruit, idem eſt, ac qui largitur illam; quod ſanguinis hujus fructus, infiniti pretii, applicatur ab eo ipſo qui effudit illum. Denique quod qui pretioſum hunc theſaurum adquiſivit, ipſum ſe quodammodo illius diſpenſatorem reliquit. Quod validum ſane argumentum eſt ad augendam peccatorum contritorum confidentiam, & ad illos excitandos efficientius, ut accedant ad liberalem hujus Salvatoris Dei magnificentiam, qui dignatur eos participes facere bonorum ſuorum. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Quantum debeamus S. Franciſco propter hoc magnificum donum, quod nobis ſua caritate promeruit.

Fingite, quæſo, vos propter ſcelera veſtra extremo afficiendos eſſe ſupplicio, quod nulla potentia, nulla vis, nullæ amicorum veſtrorum preces a capite veſtro nequeant prohibere. Unus homo, quem flocci facis, ſatis habet auctoritatis, ut non ſolum prolatam ſententiam, non differat ſolum, ſed antiquet, & vos miſſos faciat, & vobis hoc beneficium confert, quin a vobis quidquam expectet, ac ſperet, numquid hac lucis uſura digni eſſetis, ſi nullus vos grati animi ſenſus afficeret? Heu! quod S. Franciſcus vobis contulit beneficium toto cælo majus eſt. Quantum divinæ juſtitiæ debemus? Num ſuppeteret nobis unde conflatum æs alienum diſſolveremus, licet in ſolo pane, & aqua toto vitæ noſtræ ſpatio jejunaremus? Licet omnia bona noſtra, omnemque ſubſtantiam, ut S. Paulus loquitur, pauperibus erogaremus; licet omnes veterum pœnitentium auſteritates ſuſtineremus, nullus ſcio, utrum omnia debita cum Divina Juſtitia contracta diſſolveremus. Ad hæc: nonne fortaſſe ſexcenties meriti ſumus æternum ſupplicium? Eſto divinæ miſericordiæ vi, dolorem noſtrum miſertæ, ac virtute ſacramenti, quæ peccata noſtra delevit, pœna inferni imminuta fuerit, ac in temporeum ſupplicium immutata, fortaſſe neſcimus, vel nondum ſatis meditati ſumus omnia tormenta, pœnam hanc majorem eſſe omnibus tormentis, quæ in hac vita pati poſſumus ſecundum Sanctorum Patrum ſententiam, ejuſque durationem ſæpe ad plures annos, & ſæcula extendi, & multitudinem, ac magnitudinem horum cruciatuum animo concipi nequaquam poſſe. Sed ecce fidelis amicus, & caritate refertus pro noſtra liberatione deprecator; illam petit, & obtinet in præmium ſuorum recte factorum; aperit nobis tutam, facilem, indefectibilemque

viam, ut nos inde eripiat; hanccine negligere poſſumus, eamque dedignari? *Auctor recens*.

S. Franciſci exemplo diſcemus hominem licèt infirmum Dei ipſius oculos in ſe convertere poſſe.

Ne dixerimus amplius in homine nihil eſſe, quod in ſe oculos Dei convertere poſſit, & fragile opus hoc nihil in ſe habere, quod nonniſi Auctoris ſui contemptum, ac deſpectum mereatur. Hoc crediderat David, æque ac nonnulli veteres Patriarchæ. Sed ea, quæ hodierna die accidunt in æde ſacra Portiunculæ, hunc nobis errorem debent auferre. Franciſcus Aſſiſinas vir ille in ſpeciem abjectus adeo, & qui mundi probrum, ſordeſque videtur, tamen ſingulari beneficio dignus habetur præſentia Jeſu Chriſti, qui de cælo in terram dignatur deſcendere, ut hic perfectum ſui videat imitatorem. Recreas, atque revideas lumen ſeſe in Sanctum hoc ſacellum effundit, ut olim in Templo Salomonis. Apparet ibi Homo Deus, non quidem velut Judex inexorabilis, ut ſontes damnet, ſed tanquam Pater miſericordiæ, ut eorum miſereatur. Adeſt Beata Virgo Angelorum legione ſtipata, atque tota hæc auguſta celebritas in eo ſita eſt, ut glorioſo Patriarchæ S. Franciſco omnium Indulgentiarum celeberrima concedatur. Verum igitur eſt hominis imbecillitatem non eſſe abſolutam oppoſitionem viſitationi Creatoris, quamvis verum ſit, hanc ex mera illius miſericordia procedere, quæ nullius objecti humilitate poteſt coarctari? *Fromentieres*.

Integritas, & ardens S. Franciſci charitas pro peccatorum ſalute, eo admirabilior eſt, quo facilius eſt, ardentes zeloſeſque viros aberrare, & ſub ſpecie tuendi honorem Dei, ejuſque majorem gloriam quærendi, contendere, ut regnum ejus diruant in animabus, quæ ſanguine ejus redemptæ præcipuum ſunt objectum, in quo ſibi complaceat Deus. Hoc pacto temere egerunt duo illi diſcipuli, qui Salvatorem oraverunt, ut ſibi permitteret igne de cælo demiſſo abſumere Samaritas, cum horum inurbanitas eorum nimis amarum zelum provocaſſet. Sanctus noſter Patriarcha longe oppoſitam rationem hodierna die ſervat. Si qua pollet apud Deum auctoritate, & Salvator illi optionem facit, quodcumque voluerit petendi, nonniſi pro peccatoribus petit. Orat, ut eorum mentes illuminet, ut eorum corda moveat, ut in illis infinitum peccati horrorem cieat, ſupremumque dolorem Numinis læſi. Vult Franciſcus, ut totum orationis ſuæ robur vertatur in peccatorum utilitatem, ex qua cum ille proficere poſſet, omnem illius fructum applicare conatur. Quæ cum ita ſint; quid tandem nos ſentire decet? Sanctus vult nobis precum ſuarum applicare fructum; ipſi vero pro viribus non adnitemur hanc utilitatem percepturi? Ipſe obliviſcitur ſui, ut nos lucretur Deo, nos adverſabimur contibus caritatis ejuſdem fatali, & Dei, & noſtrummet ipſorum oblivione? Seſe ille conjungit cum voluntate Dei ſanctificationem noſtram cupientis; numquid ipſi æternum ſanctis Dei voluntatibus adverſabimur? Denique ille pro nobis ſancta importunitate fatigat Dominum; numquid ipſi obluctabimur, & cæleſtia contemnemus, ac animæ noſtræ tantam geremus curam, quantam ſi anima eſſet hoſtis infenſiſſimi? *Formentieres*.

Maximi fructus Indulgentiæ de Portiuncula.

Nonne mirum eſt celeres intueri progreſſus hujus Indulgentiæ de Portiuncula? Nonne magnum eſt argumentum agendarum Domino gratiarum, eique debitas conferendi laudes pro tanto beneficio? Indulgentia hæc ſeſe effudit in omnes fere terrarum plagas; fructus ejus adeo ſunt uberes, ut omnium ætatum, ſexuum, conditionum homines illos fuerint experti. Quis recenſere poſſet numerum peccatorum, quos univerſalis hæc gratia convertit, ac immutavit, illos a molli, otioſoque vitæ genere ad auſteram, ac pœnitentem vitam traducens? Quot vetera, ac recentia debita cum Dei juſtitia conflata hoc pacto diſſoluta fuerunt? Quot animæ olim captivæ, & ſub crudeli Satanæ ſervitute gementes, crudele, & non ferendum jugum hoc excuſſerunt fruituri amabili ſervitute Salvatoris Mundi? Alii experti ſunt valido hoc præſidio cupiditates ſuas deferbuiſſe. Alii concupiſcentiæ ſuæ igniculum extinctum fuiſſe. Hi ſe non ultra ultionis, & iracundiæ furiis corripi. Illi ſe non ultra terrenis affici gaudiis; Evangelicum jugum ſibi ſuave, & jucundum videri, quod pridem illis non ferendum videbatur. Quot fideles, quos ſervilis tantum metus coercebat, in ſemet experti ſunt ſpiritus adoptionem, poſtquam emundati fuerunt aquis ſalutaribus, quæ S. Franciſci meritis fuerunt conceſſæ? Qui lethali laborabant letargia repente excitari viſi ſunt, & non vitam ducere prorſus novam, & pleni zelo, & fervore non ſolum beata hæc principia ſancta perſeverantia coronarent, ſed exemplorum ſuorum ſanctitate alios etiam inflammarunt. *Sermo Manuſcriptus*.

Contra negantes Indulgentiam Portiunculæ.

S. Franciſci ſpiritus a Summo Pontifice recognitus, ab omnibus fidelibus probatus fuit per authentica miracula, quæ facta fuerunt in confirmationem Indulgentiæ, quam Salvator Sancto huic Patriarchæ conceſſerat. Sacra Traditionis depoſita! Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Orthodoxæ! hujus uſque ad ſæculorum finem eritis monumenta; Ora obſtruentia incredulis ſpiritibus qui de certiſſimis rebus diffidentes, omniaque in dubium revocantes, quaſi brachium Dei abbreviatum eſſet fidem habere nolunt iis etiam, quæ ſenſibus ſuis percipiunt tanquam bruta jumenta. Ut fidem noſtram ædificemus, & credamus Indulgentiam S. Franciſco conceſſam, ſufficiant nobis argumenta ex Traditione deſumpta, & tanta nube teſtium fulcita. Relinquamus infidelibus miracula; neque jactemus profanam prudentiam, quæ ſcrutari vult omnia, eaque ad ſenſum ſuum redigere; Apoſtolo admonente, ne credamus omni ſpiritui, ſed in dubiis noſmet ſubjiciamus Eccleſiæ. Cum igitur omnia enarrantur prodigia, quæ evenerunt in Indulgentia S. Franciſco conceſſa, Præſulem illi fines præſtituere volentem obmutuiſſe: Cedamus huic veritati, quæ hactenus pro certiſſima habita eſt, eique debitum obſequium, ac fidem habeamus. *Sermo Manuſcriptus*.

Contra Chriſtianos oſcitantes, qui negligunt lucrari has Indulgentias.

Quam durum eſt turpem inſtituere comparationem horum oſcitantium Fidelium, qui Indulgentias vel negligunt, vel irrident, cum Hæreticis, qui omnia commenta ſua, ac deliramenta commendant, cæremonias vero, ſanctoſque ritus noſtræ Religionis ſibi vertunt in ludibrium. Etenim nonne verum eſt hunc Indulgentiæ de Portiuncula theſaurum eſſe in Eccleſia tanquam talentum abſconditum in agro; quod eſt inutile ignavis fidelibus, qui ſæculi torrenti ſe trahi ſinunt, & relaxationem, quæ in mundo graſſatur ſecuti, non extendunt manum ad theſaurum hunc, qui ipſis offertur, & ad quem acceptandum ſollicitantur? Hæreticus ſimiliter audit vocem Eccleſiæ, a qua receſſit, & quæ dicit illi: Memento ex qua petra exciſus fuiſti; ne obliviſcaris Abraham patrem tuum, nec Saram matrem tuam, quæ tot cum doloribus parturivit te. Habet illa pro te vias reconciliationis; habet quidem Sacramentorum piſcinam, in qua elui vales, ac inde emergere æque mundus, ac puer vix ex ſalutaribus Baptiſmatis aquis egrediens. Inde habes Indulgentias S. huic Patriarchæ conceſſas: Venite & emite abſque argento; hic novus eſt fons ex latere Salvatoris emanans: Sed hæreticus aurem obſtruens voci Eccleſiæ tanquam Chriſtianus omni pietate vacuus, poſt acceptam medicinam perit, quæ procuidubio illius curationem operabatur. Tange cor Deus miſericordiarum, & obliviſcere iniquitatum ſuarum. Moveat te illorum pernicies, quos tuus amor non movet, & fac, ſatelligant non deeſſe tibi gratias omnipotentes, quibus rebelles etiam animos vales compellere. *Sermo Manuſcriptus*.

Hortatio ad ignavos Chriſtianos qui ex hac Indulgentia fructu percipere nequeunt.

Sive igitur conſideremus authenticam hujus Indulgentiæ veritatem, eamque ab eodem J. C. concedi, ſive ſpectemus Matrem miſericordiæ pro illa laborantem, ſive cogitemus S. Franciſcum primum hujus petitionis auctorem; Filio Dei, glorioſæ ejuſdem Matri, atque Franciſco unam eſſe mentem, videlicet opem ferendi, ut ad extremum uſque quadrantem in hac vita diſſolvamus debita noſtra per hanc pleniſſimam Indulgentiam, ut digni ſimus fruitione Dei noſtri ea eo momento quo carne hac mortali exuemur. Nonne eandem habere deberemus cupiditatem colligendi pretioſum hunc theſaurum, quam avarus, ingentem auri vim defoſſam humi inveniendi? Sed heu! bonum inviſibile cupiditatum non ciet. Fruſtra nobis exhibetur, remedium hoc amplum eſſe, & generale pro omnibus criminum generibus; Fruſtra monemur, illud nobis admirabili facilitate animæ ſalutem afferre; hæc eadem facilitas nobis præbet anſam illud negligendi, adeo terræ inhæremus. Excutiamus ergo lethalem hunc ſoporem, & proficiamus hoc ſalutari remedio, quod eo facilius comparatur, & aptius eſt noſtris infirmitatibus medendis, quia idem Salvator noſter, hic ſupremus animarum noſtrarum medicus, dignatus eſt illud nobis gratificari. *Sermo MS*.

Contra eos qui negligunt lucrari Indulgentias.

Quis non admirabitur inſignem mortalium inſaniam, præſertim vero nequiſſimorum peccatorum, qui ubi ſuadetur evitare ſeveras ſæculi futuri pœnas jejuniis, eleemoſynis, & mortificationibus corporis, quas requirit pœnitentia, conqueruntur de remedii adeo neceſſarii difficultate, & cum illis exhibetur via Indulgentiarum, quæ eſt ſuavior, hanc negligunt, atque contemnunt; & non deſunt etiam, qui vix ſibi perſuadeant Deum uſque huc eſſe miſericordem. Quid igitur agendum eſt cum his ægrotis adeo moroſis, quibus omnia diſplicent remedia, qui omnibus adverſantur, qui doleat modo quod jugum Domini ſit nimis grave, & modo nimis leve eſſe queruntur? numquid exprobrandi ſunt, quemadmodum S. Paulus olim Galatas exprobravit; eos ſecreto neſcio quo præſtigio faſcinari, & non vereri ea ſupplicia, quibus eos ſua objicit negligentia? Nam veſtram infimabo infidelitatem? Nequaquam: etenim proculdubio loquor apud Fideles, & homines in Eccleſiæ ſinu educatos; ſed noſtræ ſuccenſeo ignaviæ, quæ inanes ſcrutatur prætextus ad evitandum modicum illud crucis, quod hac in vita perferendum eſt, ut tanto bono perfruamur.

Preces pro aliis oblatæ facilius exaudiuntur.

Patiamini neceſſe eſt, cum pauper pro ſeipſo petit, miſericorditer audiri, ſed cum petit pro aliis audiri cum admiratione. Cum orat pro ſe, propter illius miſeriam exauditur; cum vero pro aliis, propter ipſius merita exauditur. Hæc tamen non eſt vulgata poſtulandi ratio. Nimis noſtra quærentes aliorum facile obliviſcimur, cum interim S. Franciſcus pro peccatoribus omnibus agat pœnitentiam. Obliviſcitur ſui, millies ſeipſum immolat pro mortalium omnium ſalute, & ſacrificium hoc in Portiunculæ ſacrata æde inſtaurat, peccatores conciliaturus cum Deo, per Indulgentiam quam obtinet. Seſe Deo offert tanquam publicam victimam, ſatis voti ſui compos ſi ſacrificium ſuum æqui, bonique fiat, quin ullam pro ſe poſtulet gratiam. *Ex pluribus Auctoribus deſumptum*.

Conſideratio cauſſam pro peccatoribus proficere poſſe ex hac Indulgentia. Oratio ad S. Franciſcum.

Licet paulliſper oculos conjiciamus in multitudinem iniquitatum noſtrarum, vel in earum gravitatem, nobis diffidendum eſt de nobiſmetipſis, noſmet humiliare debemus, noſque tanto beneficio indignos exiſtimare. Verum ſi cogitaverimus ipſum Dei Filium nos tanto miſericordiæ ſuæ dono

præver-

prævertere; omnia nobis eſſe debet confidendi cauſa ac noſmet eum in ſtatum conſtituendi, ubi proficere poſſumus medio adeo facili ad emergendum ex tot malorum abyſſo, ubi conſepulti ſumus. O Sancte, tu pro peccatoribus petiiſti inſignem hanc Indulgentiam: tu pro illis obtine quæſo mihi etiam ſcintillam ignis illius, ardoriſque Seraphici, qui animavit te, in ſermone, quem habuiſti ubi primum hæc Indulgentia evulgata fuit, ut evincere valeam corda ignava, ac indurata de tanti beneficii pretio, & de ea neceſſitate, in qua ſunt ex eo proficiendi, eo inquam in ſermone, qui in omnium cordibus tantam excivit cupiditatem perfruendi fructu zeli tui, ut ex omnibus Europæ regnis ad illud promerendum plerique confluerent. Sed hodierna die hanc nobis gratiam deprecare, ut noſtræ utilitatis ſenſu magis afficiamur, & pluris faciamus tantum boni, quod nobis procuraſti. Non minor tibi apud Deum auctoritas, aut pro mortalium ſalute minor zelus eſt, quam olim. Utere igitur utroque ad excitandos Auditores meos ut fruantur bono, quod in hereditatem reliquiſti filiis tuis, & cujus optaſti Fideles omnes eſſe participes, Ne ſinas quæſo imperfectum opus tuum; & quandoquidem adeo inſigne bonum illis obtinuiſti, fac, ut Deus in illis cieat deſiderium illud ſibi applicandi, veluti viam tutiſſimam, qua poſſint aliquando pervenire ad gloriam, qua frueris. *Auctor Sermonum in omnia argumenta &c.*

PRO DIE FESTO ET PANEGYRICO OMNIUM SANCTORUM

MONITUM.

Quandoquidem fieri nequit, quod non ſemel admonui, Concionatoribus ſupellectilem ad ſingulos Sanctos exornandos ſuppeditemus, credidi me huic tertiæ Operis mei parti finem non melius imponere poſſe, quam abunde ſuggerens ea, ex quibus exornari valeat Omnium Sanctorum generatim Elogium. Hoc eſt Eccleſiæ ipſius mentem aſſequi, quæ ſtatam indixit diem Omnium Sanctorum Feſtivitati recolendæ; ea de cauſſa, quia cum infinitus propemodum ſit eorum numerus, ut debitus illis cultus adhiberetur, ſe teneri cenſuit ad eam inſtituendam celebritatem, qua illos in communi veneraretur.

Ceterum cum mihi hunc potiſſimum finem propoſuerim, delectum facere eorum, de quibus vulgatius ſermo haberetur, munere meo defunctus ſum, cum omnium characterum Sanctos viros elegerim, ita ut fieri nequeat, ut aliquis eorum, quos præterivimus, rationem non habeat cum aliquo eorum, de quibus verba fecimus, ſi minus omnimodam habeat ſimilitudinem.

Monitos autem lectores meos volo, in hoc generali Sanctorum omnium Panegyrico non latius excurſuros eſſe in magnitudinem felicitatis, quam poſſident; quoniam hoc argumentum alibi uberius pertractatum eſt, ſub Titulo Beatitudinis; *ſed tantum nos orationem habituros de viis, quibus uſi ſunt, ut illam aſſequerentur; de exemplis virtutum, quæ nobis præſtantiſſima reliquerunt; & quo pacto ſinguli in ſtatum & conditionum tanta varietate ad ſanctitatem pervenire poſſimus.*

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Panegyricarum Orationum Synopſis hujus argumenti.

Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus, ſtantes ante thronum. Apocalypſ. 7.

I. HÆc multitudo numero carens, ex omnibus terrarum populis conflata, indigitat cœtum eorum omnium, qui ſcripti ſunt in libro vitæ, & quorum nomina revelabuntur ea die, qua ſinguli ſecundum opera ſua ſunt recepturi. Ingentem hanc Sanctorum copiam Eccleſia peculiari cultu hodie proſequitur, cumque illam conſtituat argumentum ſollemnitatis præcipuæ, vult, eamdem nobis filiis ſuis eſſe communis lætitiæ, & conſolationis cauſſam, oſtendendo nobis, neminem eſſe, qui non poſſit aliquando in beata, ac innumerabili hac turba Sanctorum recenſeri, quorum nobis proponit & gloriam celebrandam, & legenda veſtigia. Tria, ut plurimum, nos a Sanctitate deterrent. Sanctorum numerus adeo arctus nobis exhibetur, ut ſpem udjiciamus ad illam ſanctitatis apicem perveniendi. Sanctitatem nobis fingimus adeo arduam ac difficile comparandam, ut opus Sanctificationis noſtræ deſeramus, antequam illi manum admoveamus. Ignoramus adminicula ſanctificandi noſmetipſos; & colorem hunc prætexentes illa negligimus. Ut triplici huic malo occurrat Eccleſia, quid agit hodierna die?

1. Nos ad noſtrummet ſanctificationem excitat, proponens nobis turbam magnam Sanctorum.

2. Injicit nobis ſpem, ut ſanctificatione ipſa Sanctorum juvemur interceſſione.

3. Eorum proponit exempla, ut in operie noſtri perfectione duces illos ſequamur. Magnus Sanctorum numerus nos ad noſmet ſanctificandos inflammat. Eorum interceſſio nos in hoc opere adiuvat; exemplum vero docet, quo pacto ſanctificemur. *Ex ſpecimine Panegyricorum.*

II. *Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt Regnum Cælorum.* Matth. 5. S. Ambroſius hæc Salvatoris verba explicans, animadvertit, in Chriſtiana morum diſciplina beatitudinem initium ducere ex eo, quod ſecundum hominum ſententiam conſtituit ipſam calamitatem: videlicet ab ipſa paupertate. *Beati divites, mundus ait; Beatum dixerunt populum, cui hæc ſunt; Beatus populus,* (*Pſ.* 143.) David ait, *cujus Dominus Deus ejus. Beati pauperes ſpiritu,* Salvator inquit: Quæ verba æque vera ſunt, ſeu de præſenti vita, ſeu de futura intelligantur; quippe ii ſolum, qui pauperes ſunt ſpiritu, videlicet qui ſæcularibus curis expediti ſunt, beati ſunt, quantum homo in hac vita beatus eſſe poteſt; & hæc ſpiritus paupertas, quæ ſola conſtituit veram hujus mundi felicitatem, ſola via eſt, ut ad perfectam vitæ alterius felicitatem perveniatur. Hinc Salvator, qui hactenus locutus fuerat per os Patriarcharum, & Prophetarum, os divinum aperiens, ut per ſe homines erudiret quaſi fundamentum doctrinæ Cæleſtis, hoc ſubſternit principium, quod re adhuc integra evertit omnia mundi placita, quæ eſt impugnaturus: *Beati pauperes ſpiritu.* Sed non hic ſubſiſtit, ſed in toto hodierni Evangelii decurſu deinceps aperit omnes vias felicitatem aſſequendi, & genera virtutum, quas Sancti exercuerunt, & nobis proponit duas validiſſimas rationes, quæ in animabus noſtris excitare valeant pietatis amorem, exemplum, & retributionem. *Beati pauperes:* hoc ſanctitatem efficit: *Quoniam ipſorum eſt Regnum Cælorum;* hæc merces eſt. Conſiderandum eſt igitur

1. Sanctos reliquiſſe nobis exempla, quæ nos ad noſtram debent excitare ſanctificationem.

2. Sanctos in Cælo frui beatitudine Dei ipſius, ideoque nobis ad eamdem comparandam eſſe adnitendum. *Ex Specimine Panegyricorum.*

III. *Beati qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam: quoniam ipſorum eſt Regnum Cælorum.* Matth. 5. Si ad beatitatem adquirendam pati ſufficeret, nullus in terris mortalium eſt, qui jure ſuo contendere ad illam minime valeat; nemo enim eſt, qui non patiatur; ſed ſupremæ retributionis promiſſio ad eos pertinet tantum, qui propter juſtitiam patiuntur, Sancti omnes, quorum memoriam hodierna luce colit Eccleſia, hunc præſetulerunt characterem; non niſi per paſſionem ingreſſi ſunt in gloriam Chriſto duce, & auſpice. Singuli tulerunt particulam dominicæ crucis; omnes de Calice ejuſdem biberunt; ac felicitatem ſuam debent perſecutionibus, quibus acti fuerunt: hoc pretium eſt, quo beatam ſibi vitam compararunt. *Beati qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam.* In hoc ſtatuendum mihi eſt elogium habendum de communi eorum gloria. Omnes Sancti ſunt, quia omnes paſſi ſunt, & gloriam ſuam acceptam referre debent uſui præſtantiſſimo earum perſecutionum, quas pertulerunt. Sat igitur loqui de neceſſitudine gloriæ Sanctorum cum eorumdem paſſione, ut vobis oſtendere

1. Vitæ hujus ærumnas illis ſanctam conferre impatientiam ad Cælum perveniendi.

2. Gaudium quo ſe aliquando ſeparaverunt in eo deliciarum loco perfruituros, animos illis addidiſſe, ut vitæ hujus mala perferrent. *Ex Specimine Panegyricorum.*

IV. *Salutant vos omnes Sancti.* 2. ad Cor. 1. Quamvis Apoſtolus dixerit verba iſta de Sanctis adhuc in terra degentibus, videlicet de Fidelibus, qui per S. Paulum, amicos fratreſque ſuos in Chriſto ſalutabant; non reor tamen me temere, ac importune facturum hac præſertim die memoriæ Sanctorum omnium ſacra, ſi triumphantis illius cœtus nomine vos ſalutavero. Cælum oblivionis locus non eſt, ubi non meminerint ultra amicorum ſuorum beati. *Non eſt Cælum terra oblivionis.* Involucra, & umbræ Religionis prætereunt: ſpei geni-

gemitus ceſſant, ſed victrix ſepulcri temporumque omnium Caritas in beata ſede illa æternum viget; neque dubitandum eſt, quominus inter primos caritatis hujus effectus adnumeretur miſeratio, qua laboribus noſtris afficiuntur. Sunt illi in portu beatæ æternitatis, cum nos adhuc procelloſi hujus pelagi fluctibus jactamus ſexcentos inter ſcopulos, atque pericula. Perfruuntur illi fructu victoriarum ſuarum, donec ipſi cum infeſtiſſimis ſalutis noſtræ inimicis manus conſerimus; illi ad metam pervenerunt, nos adhuc ſumus in via, ideoque in errandi periculo, atque in æternæ perditionis ſubeundæ diſcrimine. Beatos contemplor in ſublimi gloriæ ſolio nitentes, eaque majeſtate coruſcantes, quam Cælum ipſum miratur in apparatu, ac pompa eorum triumphi, nec non ſub pedibus ſuis habentes ea, quæ ipſi obſtupeſcimus. Non ideo tamen credendi ſunt tanto gloriæ ſuæ fulgore perſtringi, ut obliviſcantur eorum, qui eorum indigent ſubſidiis; & quandoquidem nobis ſalutem dicere dignantur, nos quoque viciſſim illos ſalutemus. Sancti enim in Cælo ſalutem noſtram ſua tanti putant intereſſe, ut ex ipſius Filii Dei ſententia, lætentur, & præ gaudio exultent, ubi illis nuntium afferitur pœnitentiæ, & converſionis peccatoris unius. Non ne æquum eſt, ut peccatores, homines videlicet, qui donec verſabuntur in terris, hoc appellabuntur nomine, ſua pariter intereſſe cenſeant, ubi de Sanctorum agitur felicitate? Ideo militans Eccleſia magnum hunc diem tanta celebrat alacritate, ut in partem accedat pompæ illius, quæ in Cælo triumphat, & ut aliquid conferat æternæ horum Beatorum gloriæ cultu ſuo; ſicut illi plurimum conferunt precibus, ſubſidiiſque ſuis æternæ beatitudini noſtræ. Hac mente, & hac de cauſa Feſtum hoc inſtituit Eccleſia, quemadmodum ipſa teſtatur in orationibus, quas fundit Deo hac in occaſione. Sed ut apertius argumentum meum aſſequamini, oſtendam,

1. Eccleſiam revereri Sanctos eo cultu, qui decet ſtatum ipſorum, tanquam Dei amicos, & filios ſuos, qui jam adieruat poſſeſſionem regni ſui; jam victores mundi hujus, & tranquillæ, beatæque immortalitatis poſſeſſores.

2. Eamdem illos in neceſſitatibus ſuis invocare; illis nuncupare vota, tanquam interceſſoribus, quos adhibet, ut faciliorem habeat aditum per illos apud Jeſum Chriſtum, & per Jeſum Chriſtum ad Deum. In duobus hiſce officiis totum ſitum eſt argumentum. Rationes invenientur in altero ex prolegomenis, quæ primo Panegyricorum Tomo præfixa ſunt. *Auctor Sermonum in omnia argumenta, &c.*

V. *Sancti eſtote, quia ego Sanctus ſum.* Lev. 1. & Petr. 1. Ita eſt, Fideles; hominem Deus jubet, ſanctum eſſe. Sed homo hic quam eloquens eſt in amplificandis difficultatibus, & obicibus in via ſalutis occurrentibus, ut totidem ignaviæ ſuæ prætexat excuſationes! Diſertis verbis tanquam coloribus exlibet infirmitatem ſuam, impedimenta, conſuetudinem, habitum, temperamentum, ipſamque naturam: Sibi terribilem aſtruit imaginem imperatæ Sanctitatis, tanquam difficillimæ, & toto cælo ſupra vires hominis poſitæ. Sed proh hominum imbecillitatem! aſſertas difficultates, futiles cavillationes! Hæc omnia hodierna luce evaneſcunt, ubi intueamur gloriam, & exempla Sanctorum, quæ in hac ſollemnitate ob oculos ſtatuit Eccleſia. Nobis adnitendum eſt, ut noſtræ ſanctificationi demus operam, ad id gloria Sanctorum nos urget. Quidquid eſt in hoc opere difficultatis, ſuperare poſſumus & Sanctitatem adipiſci; hoc nobis perſuadent Sanctorum exempla: quæ duæ ſunt veritates, auditores lectiſſimi, quas vobis enucleandas hodie ſuſpicio.

1. Nihil aptius eſt ad nos ad Sanctitatem ciendos, quam gloria Sanctorum.

2. Nihil aptius eſt ad probandum Sanctitatem adquiri poſſe, quam Sanctorum exemplum. Atque ut hæc omnia ad apertiorem redigantur ſimplicitatem: gloria, quæ Sanctorum merces eſt, validiſſima eſt ratio, quæ nos debeat inflammare ad Sanctitatem adquirendam. Hoc primum punctum eſt. Exemplum Sanctorum validiſſimum eſt argumentum, ex quo colligimus, nos poſſe ſanctificari. Hoc alterum. *Auctor Sermonum in omnia argumenta, &c.*

VI. *Sancti eſtote, quia ego Sanctus ſum.* Levit. 11. Feſtivitas, quam hodie recolimus, non alius eſt, quam reparatio Fœderis, quod ſacro vinculo jungit Eccleſiam in Cælo triumphantem, cum ea, quæ militatur in terris. Hoc Sanctum eſt amoris, & caritatis commercium inter duas hasce nobiles partes Regni Jeſu Chriſti. Lætitiæ vocibus, plauſibus, & epiciniis proſequi debemus triumphales Beatorum victorias; nos vero viciſſim omne præſidium, atque auxilium ab illis ſperare debemus. Nos illos venerari, & celebrare, opus eſt; neque illi nobis opem, favoremque negabunt, ſi hæc ipſi mereri didicerimus. Cultus acceptior, quem illis adhibere poſſumus, proculdubio eſt virtutum eorumdem imitatio. Hoc pacto.

1. Nos illa teſtabimur amorem, ac æſtimationem Sanctitatis eorum, in vita moribuſque noſtris ipſorum exprimentes imaginem.

2. Et hac ratione illos nobis favere cogemus, eorumque amicitiam comparabimus tanto hoc amoris erga illos noſtri teſtimonio.

VII. *Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt Regnum Cælorum.* Matth. 5. Quantumvis brevi oculos conjiciamus in gloriam Sanctorum, & in labores, quos ad eamdem promerendam paſſi ſunt; nihil ultra requiritur ad diſſipandos errores duos, quibus fallimur, & celerius ineundam ſalutis viam; & id ſatis ſuperque erit ad infringendos duos validos obices, qui adverſantur, negligentiam videlicet, atque deſperationem. Tandem enim oculos attollamus in Cælum, & contemplemur gloriam, & bona, quibus Sancti perfruuntur. Adminicula, quibus in terris uſi ſunt ad hoc gloriæ pondus adquirendum, conferamus cum iis, quæ nobis offert quotidie Religio, atque tunc noſtra intelligemus officia. Ad eorum felicitatis aſpectum vellemus id eſſe, quod ſunt: ſed conſolemur, ipſi fuerunt, quod ſumus; & ipſi nihil fecerunt quod ipſi facere nequeamus. Hæ duæ ſunt rationes, quas vobiſcum ad examen revocare conſtitui. Volumus eſſe id quod Sancti ſunt in gloria, nobis igitur facienda ſunt, quæ illi fecerunt in terra. Illi fuerunt, quod ſumus, poſſumus ergo facere, quod fecerunt.

1. Nobis faciendum eſt, quod illi fecerunt: hoc oſtendit, noſtra intereſſe imitari Sanctos in laboribus, laborioſaque vita, quam in terris vixerunt.

2. Facere poſſumus ea, quæ ipſi fecerunt, quod oſtendit in noſtra poſitum eſſe poteſtate Sanctos imitari in actionibus, quæ illos ad hunc gloriæ apicem pertulerunt. Decet nos eſſe Sanctos; licet nobis ſanctos eſſe. Hæc tota eſt Sermonis partitio. *P. Ruaus.*

Filii Sanctorum ſumus, & vitam illam expectamus, quam Deus daturus eſt his, qui fidem ſuam nunquam mutant ab eo. VIII.
Tob. 2. Catholica Eccleſia in hujus diei celebritate Cælos nobis aperiens, non unum dumtaxat Sanctum, ſed ſimul omnes generatim proponit, ut illi nobis hanc prædicent Sanctitatem, ſine qua S. Paulus ait, nos nunquam viſuros eſſe Deum: *ſequimini ſanctimoniam, ſine qua nemo videbit Deum. (ad Hebr. 12.)* Hac de cauſa duplicem nobis Eccleſia objicit horum Sanctorum imaginem; In quarum altera oſtendit, quid illi fuerint in terra, in altera vero, quid in præſentiarum in Cælo ſint. Prior exhibet nobis præliorum generoſitatem, fidelitatem, ac firmitatem cordium, quas illi præſetulerunt; poſterior autem gloriam triumphorum, magnitudinem & felicitatem præmiorum, quæ illi conſecuti ſunt. Poſt hæc vocem attollit Eccleſia, & ſermonem convertens ad Chriſtianos omnes, qui, ut S. Petrus ait, ſanctum hunc populum conſtituunt, *gens ſancta*, dicit illis, *Filii Sanctorum ſumus.* Vos eſtis horum Sanctorum filii, qui adeo fideliter decertarunt, geritis in vobis horum Martyrum ſanguinem, ex quo hauſiſtis originem; Vos eſtis illuſtris horum Sanctorum progenies, quos Deus in Cælo coronavit. Dico autem vobis Sanctos per Eccleſiam propoſitos; & hoc modo accuratius inſpectos effecturos tres validas impreſſiones in animis, cordibuſque noſtris, niſi ipſi iiſdem obicem ſtatuerimus.

1. Quatenus Concinnatores, nobis perſuadebunt, nos Sanctos eſſe debere.

2. Quatenus teſtes arguent, nos Sanctos eſſe poſſe.

3. Quatenus Cenſores, & Judices damnabunt nos, quia longe abſumus a ſanctitate, quamquam Sancti eſſe & deberemus, & poſſemus. *Texier.*

Nimis honorificati ſunt amici tui Deus: nimis confortatus eſt principatus eorum. Pſ. 138. Hodierna ſollemnitas nobis immittere debet ſublimem Sanctorum venerationem, ubi oſtendere poſſumus, IX.

1. Honorem, quem illis contulit Deus, eos ab æterno prædeſtinando ad gloriæ coronam, illis eſſe ſimul coronam miſericordiæ, atque juſtitiæ. Juſtitiæ quidem, quippe Deus illam confert ſolum merentibus; miſericordiæ vero; quia ea mera ſua bonitate largitur illis media ad illam promerendam neceſſaria. Vult Deus illos hanc mereri, & hoc pacto oſtendit magnum, quem illis confert honorem, præbens occaſionem ſibi virtute ſua immortalem comparandi gloriam quæ toto Cælo ſummorum Regum ſuperat gloriam. Tribuit illis etiam facultatem promerendi eam, ſine qua ad illam pervenire minime poſſent; & hoc pacto teſtatur illis amoris ſui magnitudinem. Infinitam illius bonitatem admiremur; diligamus, & colamus eos, quos ille amat, & colit.

2. Oſtendi poteſt honor, quo Deus dignatus eſt Sanctos exequens admirabile illud conſilium quod in eorum gratiam ab æterno conceperat; cum eduxit illos ex nihilo, & ſæpe etiam illorum nativitatem illuſtravit ſupernaturalibus ſignis, atque portentis, illos ad fidem evocavit, eoſque naſci voluit in Eccleſia, ut ibi tanquam filii, & heredes Regni ſui educarentur. Prævenit illos benedictionibus ſuis, atque inſignibus beneficiis decoravit; Præſervavit eos a plurimis tentationibus, & periculis, & admirabilibus gratiæ ſuæ ſtimulis illos ad pœnitentiam perduxit. Eos patienter præſtolatus eſt, eis in locis eos collocavit, eaſque illis occaſiones præbuit, in quibus facile virtutes heroicas exequerentur. Denique erga illos adeo amabilis providentiæ curam geſſit, ut eos adduxerit ad thronum, quem illis ante ſæcula præparaverat.

3. Oſtendi poteſt honor, quo Deus excipit Sanctos in Cælis, & ſedes, quas illis in ſuo Regno diſtribuit. Quot ſunt in Cælo Sancti, tot ibi coruſcant imagines nitentes diverſarum virtutum Dei, & Sancti omnes participes ſunt ejuſdem beatitudinis, & gloriæ, quam ille poſſidet. Hinc facile patet judicium cum de honore, in quo apud Deum ſunt, tum de obſervantia & cultu, quem illis debemus. *Ex Medit. P. Noves.*

Filii Sanctorum ſumus. Tob. 7. Sicuti Sanctos duplici in ſtatu poſſumus intueri, & in præteritis eorum laboribus, & in præſenti eorum gloria; ita Eccleſia duplicem eorum X.

tabu-

Digitized by Google

tabulam nobis ſpectandam proponit. Hinc nobis oſtendit quid fuerint in terra, inde vero quid modo in Cælo ſint; ut intelligamus eorum fortitudinem, atque conſtantiam, cum qua decertarunt, æque ac gloriam, cum qua triumpharunt; ut ex aſpectu certsminum ſanctitatis noſtræ argumenta eliciamus, & ex triumphi meditatione ſpem gloriæ noſtræ capiamus: *Filii Sanctorum ſumus*. Vos eſtis filii Sanctorum, qui pro Deo præliati ſunt, filii Sanctorum, qui gloriam aſſecuti ſunt. Ex duabus his tabulis ad eruditionem noſtram hauriamus duplicem conſiderationem, quæ nihilominus ad finem eumdem referuntur.

1. Altera quidem nos excitabit ad imitationem magnorum exemplorum virtutis, ut aliquid publicæ ipſorum gloriæ conferamus.

2. Altera gignet in nobis ſpem perveniendi ad gloriam, quam illi poſſident, ſi nobis adfuerit animus ſuſtinendi qualitatem Filiorum Dei, quam gerimus. Virtutum ipſorum imitatio, & ſpes aliquando accedendi in partem gloriæ ipſorum duo erunt Sermonis hujus partes. *Biroat*.

XI. Oſtendere poſſumus Sanctorum exemplum tres animis noſtris diverſas impreſſiones efficere, quæ omnes ad illorum imitationem invitent; Nos arguunt, ſollicitant, rubore ſuffundunt.

1. Palam arguunt, nos & Sanctos eſſe poſſe, & Sanctos eſſe debere.

2. Valide nos ad exemplorum imitationem ſollicitant.

3. Nos pudore ſuffundunt, niſi illos ſequamur, & metum pudoris hujus injicientes, nobis perſuadent, ut illos imitemur, & ſequamur. *Biroat*.

XII. *Sancti eſtote, quia ego Sanctus ſum*. Levit. 11. Quamvis Ethnici virtute præditos eſſe concupierint, tamen S. Auguſtino teſte, tria illis defuere ut virtutem perficerent; auxilium, exemplum, & merces. Auxilium quidem, quia cum deeſſet illis & Jeſu Chriſti gratia, & lumen Evangelii, nullam poterant opem invenire, quam obſcura lumina rationis. Exemplum autem, quia qui inter illos ſapientiam profitebantur, eamque ſe aliis tradere jactitabant, homines erant, qui ut plurimum vitiis ſcatebant, & ſexcentis flagitiis ſe ſe ingurgitabant. Merces denique, quia horum Antiquitatis Sapientium eruditiſſimi conſtituerunt illam in Mundi gloria, & hominum exiſtimatione; vel ad ſummum in ipſa virtute. Vera virtus Chriſti fidelibus erat reſervata, quia Deus ipſe eſt principium virtutis eorum per gratiam; prototypus virtutis illorum per opera; & merces virtutis ipſorum per gloriam. Verum enim vero cum Fidelibus arduum eſſet virtutem ſequi, niſi proponerentur ipſis exempla, quæ facilius imitarentur, dignatus eſt in ſanctis ea proponere, quæ ſequi poſſumus. Stat ergo mihi hodierna die excitare in vobis

1. Grati animi ſenſum per gratias, quibus hodie vos cumulat Deus.

2. Fervorem, per exempla, quæ vobis proponit.

3. Conſtantiam per retributiones, quas vobis pollicetur. Hoc totum eſt Sermonis hujus argumentum. *Flechier*.

XII. *Gaudete & exultate; ecce enim merces veſtra copioſa eſt in Cælo*. Matth. 5. Ut æquam vobis aſtruam conceptum magnificentiæ ſollemnitatis hujus, quam Eccleſia Sanctorum omnium conſecrat gloriæ, per vos mihi liceat immorari in textus allati verbis, quorum litteralis expoſitio vobis meum aperiet argumentum. Ordinem, ac partitionem excipite: *Ecce merces veſtra copioſa eſt in Cælo*. Merces, quam præparat Deus electis ſuis, certa merces eſt: *Ecce*. Deus illam vobis pollicetur, & ſi eam bona fide concupiſcitis, jam eſt veſtra: *Ecce merces veſtra*. Merces hæc larga erit, ac uberrima, quæ non aliam habebit menſuram, quam Dei magnificentiam, & quæ veſtris deſideriis cumulum adjiciet: *Ecce merces veſtra copioſa*. Denique æterna merces eſt, quamnunquam amittetis, quippe vobis in Cælo reſervata eſt, ubi nulla erit amplius immutatio, & jactura: *Ecce merces veſtra copioſa eſt in Cælis*. Qualitates profecto, quæ in animis, cordibuſque veſtris validas impreſſiones gignere poſſunt; præſertim vero ſi judicium de illis ferendum ſit ex earum cum mundi remunerationibus oppoſitione; videlicet ex triplici diſcrimine, quod animadvertite, quæſo, inter Mundi, & Dei remunerationes.

1. Remuneratio Electorum Dei, certum eſt munus; Mundi vero incertum, atque ambiguum.

2. Remuneratio Electorum Dei copioſa eſt; Mundi vero vacua, atque deficiens.

3. Remuneratio Electorum Dei eſt æterna; Mundi vero caduca, & peritura. *P. Bourdaloue*.

XIV. *Mirabilis Deus in Sanctis ſuis*. Mirabilis in ſe ipſo Deus eſt; ſed S. Ambroſius animadvertit, non eodem modo admirabilem eſſe habita noſtri ratione, & ratio patet; nam ut illum ipſi admiremur, eum agnoſcamus oportet; ſed hac in vita Deum in ſe ipſo cognoſcere non poſſumus, ſed in rebus creatis duntaxat; igitur illum in creatis tantum, non autem in ſe ipſo cognoſcere poſſumus. Quæ ſi vera ſunt jure in ipſo mei Sermonis exordio arguere licet in Sanctis debere nos admirari Dei magnitudinem, quandoquidem poſt Deum nihil majus eſt, quam Sancti, & quia Sancti, qui ſunt perfectiſſima Dei opera, potiſſimam obtinent vim, ad abſconditam Dei magnitudinem oſtendendam. Profecto Deus licet minime pendeat a Sanctis, non ceſſat tamen, quominus, ut ita dicam, inde gloriæ tributum referat, quod illis acceptum referre debet, quoniam in illis admirabilis eſt; *Mirabilis Deus in Sanctis ſuis*. Mirabilis eſt in eorum vocatione, mirabilis in prædeſtinatione, mirabilis in eorum pulcritudine, & gloria. Licet id unum verum eſſet, quid admirabilius fingi poſſet, quam deduxiſſe per paupertatem Sanctos ſuos ad æternum gloriæ regnum, quam effeciſſe, ut illi lætitiam inter gemitus, beatam tranquillitatem inter perſecutiones ac inter miſerias beatitudinem invenirent? Verum quin his omnibus immorer, Sancti Leonis Magni ſententiam ſequor, quam animadvertite quæſo, quandoquidem omnia complectitur, quæ in hoc argumento dicere poſſum, alioquin aptiſſimo ad ciendam in nobiſmetipſis devotionem erga Sanctos. Sanctus Pontifex textus mei verba, quatenus ſpectant ad præſtantiſſimum hunc gloriæ ſtatum, ad quem Beati evecti ſunt, ait, duo in illis eſſe obſervanda tanquam præcipua duo noſtrarum admirationum objecta.

1. Quod Deus in illis potentes nobis patronos conſtituit.

2. Quod Deus in illis nobis præclara ſanctitatis exempla propoſuit. *Mirabilis Deus in Sanctis ſuis, in quibus præſidium nobis conſtituit, & exemplum*. In priori parte Sermonis mei, videbitis, quo jure Deum admirari debeamus, quod ille eos nobis dederit interceſſores, atque patronos. In altera vero intuebimini, quam admirabilis ſit, eo quod eoſdem nobis imitandos propoſuerit. Ex altera quidem intelligetis, quid pro nobis Sancti operentur, ex altera vero, quid nobis agendum ſit pro illis. *Maſcaron*.

Nimis honorificati ſunt amici tui, Deus. Pſ. 138. Ut paucis complectar, quidquid dici poteſt de Sanctorum cultu a nobis adhibendo, dicere poſſum hunc tribus præſertim in rebus conſiſtere. XV.

1. In laudibus eorum celebrandis, 2. in actionibus imitandis, 3. in illis invocandis, ad opem illorum in neceſſitatibus promerendam.

Hi tres modi ſunt, quibus illos colere poſſumus, & quodammodo illis rependere beneficia, quæ ab ipſis in hac vita recipimus; & licet videatur, poſtremum Sermonis punctum, invocatio videlicet nos recentibus officiis devincire, quam præteritis ſatisfacere; tamen Beati proculdubio lætantur, cum recentes illis cauſſas ſuppeditamus nobis benefaciendi, eorum implorantes auxilia & ad ipſorum aras confugientes, quoniam ſimul fatemur, illos fuiſſe promeritos hunc titulum præclaris operibus ſuis, martyriis, laboribus, atque mortificationibus. *Ogier*.

Hæc eſt voluntas Dei, ſanctificatio veſtra. 1. Theſſ. 4. Cum nunquam deliberetis de poſtremo fine, ad quem homines tendunt univerſi neceſſario quodam naturæ motu; ex vobis non quæram, utrum fieri velitis Sancti, utrum in æternum velitis eſſe beati; dicam vero maximum deliberationum veſtrarum argumentum eſſe debere, deligere aptiſſima ad veſtram Sanctificationem adminicula, quibus addam, nihil eſſe, ubi plures ſomnientur difficultates, & ubi pluses obices fingantur. Queruntur alii, quod ſimul cogitationes, curaſque ſuas Deo, & rei ſuæ impendere minime valeant: alii munia ſua ſimul ſtare non poſſe cum pietate, & virtute: alii vero tandem, negotia ſua omnem attentionem exquirere, & curas omnes exhaurire. Illud autem maxime metuendum eſt, quod improbitas hominum conditiones omnes periculoſas effecit, & vitium, morumque corruptio ubilibet ſcopulos conjecit. Hodierna tamen die vobis oſtendere fert animus, hæc omnia non aliud eſſe, quam inanem cauſſam, quam plerique prætexunt vitiis ſuis, rejicientes in ſtatum, in quo ſe ſuum eas difficultates, quæ ex prima mentis, & cordis ſui affectione procedunt. Stat igitur omnes has excuſationes explodere, oſtendendo XVI.

1. Nullam eſſe conditionem mortalium, quæ nequeat ſanctificari.

2. Nunquam melius ſatisfieri muneribus ſtatus ſui, & conditionis, quam cum noſmet ſanctificare ſtudemus. Hæ duæ veritates argumentum, & partitionem totius Sermonis efficient.

Prima pars probatur, 1. Quia in omnibus ſtatibus adſunt peculiares gratiæ, & ſubſidia ad noſmet ſanctificandos. 2. Quia qualibet conditio habet ſua privilegia propria, & particularia, quibus quilibet ſalutem ſuam operetur, 3. In eo, quod præterquam ſingulæ conditiones propria habent, & particularia adjumenta, dicere poſſumus, eam, ad quam a Deo vocati ſumus per divinam providentiam, tutiſſimam eſſe, atque ſanctificationi noſtræ maxime propriam.

Pars altera probatur; 1. Quia nunquam melius ſatisfit officiis, & muneribus propriæ conditionis, quam cum conatur homo ſemet ſanctificare, quod facile videre eſt, cum longe plurimi in eodem ſtatu ſemet ſanctificaverint. 2. Quia conditio qualibet, iis, qui vocantur, ſuppeditat media ſe ſe ſanctificandi, bene utendo ſubſidiis illis inhærentibus, & gratias, quas nobis communicat Deus utiliter adhibendo. 3. Quia ſingulorum ſanctitas ſita eſt in adquirenda ſtatus ſui perfectione; quod quidem aptiſſimum eſt adminiculum ad ſe ſe ſanctificandos, & quod obligat univerſos, & ſingulos pro modulo ſuo. *Auctor Sermonum in omnia argumenta: in Quadrageſima*.

Quantumvis parum animum adjiciamus ad exempla, quæ ſancti viri in vita ſua nobis reliquerunt, nihil eſt quod nos extimulare non debeat, ac urgere, ut eorum veſtigia ſequamur, ſi cupimus coronarum eorumdem fieri participes. Hac de cauſſa in generoſis id genus Athletis tria nobis diligenter ſunt conſideranda, XVII.

1. Strenue pugnarunt contra viſibiles, & inviſibiles adverſarios, qui ſanctitati eorum impedimentum ſtatuere conabantur.

4. Felici eventu omnes obices ſuperarunt, & concliſarunt poteſtates huic eventui oppoſitas.

5. Demeruit modo palmas ſuæ debitas generoſitati, & in immortalitatis ſede glorioſa triumphant. *Recens Auctor.*

XVIII. Pro argumento Sermonis de Sanctis generatim aſſumi poteſt, quod particulatiter de Sancto quodam S. Bernardus ait; quod videlicet.

1. Admirari debemus eorum virtutem, fidelitatem, prælia, coronas.

2. Rubore ſuffundi propter ignaviam in ſuperandis, eorum exemplo, impedimentis, quæ ſanctificationi noſtræ obluctantur.

3. Imitari præcellentia virtutis exempla, quæ nobis reliquerunt, ſtrenue infringentes obices omnes, qui noſtræ adverſantur ſanctificationi. *Recens auctor.*

XIX. *Mirabilis Deus in Sanctis ſuis.* Pſ. 43. Deus admirabilis eſt in regimine Sanctorum, ut illos ad altiſſimum gloriæ faſtigium attollat in Cælo. Quod conſiderari poteſt in tribus punctis.

1. In eo, quod elegit illos nulla habita ratione meritorum, & nihilominus illos non glorificat quin & ipſi pro viribus cooperentur, & præmium mereantur.

2. In eo, quod per efficacem gratiam certe illos vocat ad gloriam, ita tamen; ut minime expertes ſint metu eamdem amittendi. *Ex Quadrageſima P. Reine Itali Concionatoris.*

XX. *Sancti eſtote, quia ego Sanctus ſum.* Levit. 2. Si ſanctitas unica via eſt, tuta, & infallibilis, ut perveniamus ad Beatorum ſedem, & gloria Sanctorum perfruamur: bona fide confitendum eſt, illam aſperam eſſe, ac difficilem quam ſequamur; & inutile eſſe noſmet excitare ad illam ſequendam, niſi doceremur, quæ via inſtituenda eſt, quinam ſcopuli evitandi, & obices ſuperandi, ut tandem aliquando ad terminum adeo beatum perveniamus. Ad id autem animadvertendum eſt

1. Sicut via hæc arcta eſt, difficilis, & parum frequens, qualem nobis Salvator ipſe eam repræſentat, opus fuiſſe ut nobis ſterneretur, ut oſtenderetur, qua nobis ambulandum ſit a præeuntibus.

2. Sicuti via hæc ſcrupulos habet, ac inſidias, quæ nobis ubique nectuntur; nobis opus eſſe certe ducibus, a quibus illas evitare doceamur.

3. Tandem ſicuti non deſunt terribiles adverſarii, qui conatibus noſtris obſiſtunt, & in ſingulos ferme gradus nos morantur; nobis opus eſſe peritis ducibus, a quibus artem præliandi accipiamus? alioquin enim quonam pacto incedere poſſumus in via hac, quæ adducit in Cælum? Nunquam ſane perveniemus ad gloriam, cujus poſſeſſionem Sancti adierunt. Oſtendendum eſt, in his omnibus facile nos adduci Sanctorum exemplo; idcoque ab illis oſtendi nobis, nos quoque poſſe eamdem gloriam acquirere, quam ipſi meriti ſunt. *Auctor Sermonum in omnia argumenta, tomo tertio Panegyricorum.*

PARAGRAPHUS II.

Fontes ex quibus hauriri poteſt copia ad argumenta hæc pertractanda, & Auctores, de illis tractantes.

Sancti Patres. SAnctus Auguſtinus Sermonem edidit in Feſtum diem Sanctorum Omnium, ubi Fideles omnes invitat, ut participes ſint gaudii Eccleſiæ videntis labores, & merita filiorum ſuorum in Cælo coronatorum. *Tom. 10. ſerm. 37.*

Idem Sermone 14. ex iis, quos Pariſienſes Carthuſiani in lucem ediderunt. Hæc Homilia eſt in verba illa, *Beati pauperes ſpiritu*, ubi hortatur eos, qui ad Sanctorum gloriam aſpirant, vias ſequi, quæ ad finem adducunt.

Idem in expoſitione Pſ. 32. loquitur de beatitudinis deſiderio, quod omnibus ingenitum eſt. S. Hieronymus in Epiſtola 22. ad Euſtochium, & in prima ad Demetriadem hortatur illas, ut ſæpe cogitent de Sanctorum gloria, eoſque imitari contendant.

Idem loquitur etiam de hoc deſiderio in expoſitione Pſ. 41. hæc explicans verba: *Quemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum.*

S. Gregorius in quartum Pœnitentiæ Pſalmum, oſtendit gloriam, quæ Sanctorum felicitatem conſtituit, ſimul eſſe præmium laborum ſuorum, & divinæ miſericordiæ effectum.

Idem in expoſitione Pſ. 3. Pœnitentialis oſtendit quomodo ad Sanctorum felicitatem aſpirare debemus.

Idem in Sermone primo Omnium Sanctorum varias proponit hujus argumenti quæſtiones, quas reſolvit.

Idem in Sermone ſecundo in eamdem celebritatem pro themate hæc deſumit verba: Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur. In tertio explicat ſeptem beatitudinis gradus in cælo, pro ſeptem Evangelicis Beatitudinibus. In quarto vero præter propter idem agit argumentum.

S. Gregorius Nyſſenus in oratione prima de beatitudinibus oſtendit, quomodo beatitudo decet homines, & duo bonorum genera, quæ poſſident.

Idem in ſeptem Sermonibus, qui ſequuntur, loquitur de felicitate, quæ ſingulis beatitudinibus promiſſæ ſunt ſingillatim.

S. Baſilius *Homil. 9. de Gordio Martyre* oſtendit, Sanctorum exempla validum eſſe præſidium ad virtutem exercendam; eoſque eſſe imitandos.

Idem Epiſtola ad S. Gregorium Theologum, oſtendit Sanctorum vitas ſcriptis mandatas Imagines eſſe viventes; & animatas vitæ a nobis ducendæ.

Origenes *Homil. 5. in num. 2. 1.* oſtendit varios eſſe gradus Sanctitatis; Sanctos eſſe alios aliis Sanctiores, & plurium meritorum in hac vita, ſicuti in alia magis vel minus in gloria ſunt elati.

Beda Venerabilis duas habet homilias in Feſtum Sanctorum Omnium. In prima animius habet adnotationes in Evangelii Beatitudines, & hortatur juſtos ad patientiam habendam in tribulationibus, ut Sanctorum præmia conſequantur. In altera vero refert hujus Feſtivitatis inſtitutionem, & quam ob cauſſam fuerit inventa.

B. Petrus Damiani in Sermone de hac ſollemnitate narrat ea bona, quibus Sancti fruuntur in Cælo, ac latius oſtendit, quid nobis faciendum, ut aliquando ſimilibus bonis & nos perfruamur.

S. Bernardus quinque Sermones edidit in Evangelium hujus diei, & diſertis explicat commentariis omnes Beatitudines, quæ ibi continentur. In altero verba facit de utilitate, quam ex hujus diei felicitate percipimus. In tertio refert tres diverſos animarum Sanctarum ſtatus; videlicet cum adhuc ſunt corporibus corruptibilibus, cum a corporibus ſejunctæ ſunt, & cum plena beatitudine gaudent. In quarto explicat illud S. Joannis verbum qui in Apocalypſi ait, ſe audiviſſe vocem animarum ſanctarum. In quinto demum oſtendit feſtivitatem hanc æque reſpicere Sanctos, qui ſunt in Cælo, & eos, qui vivunt in terra.

S. Ephrem duos habet Sermones de Sanctis in primo operum ſuorum tomo.

S. Bernardinus Senenſis Sermonem habet de hujus diei feſti ſollemnitate.

S. Bonaventura duos. In quorum altero oſtendit quibus gradibus perveniatur in Cælum, & quarum virtutum praxim pro ſtatus varietate fuerint ſecuti.

Dionyſius Carthuſianus tres habet Sermones de eadem Sanctorum omnium ſollemnitate.

Albertus Magnus in Evangelica verba illa; *Beati pauperes ſpiritu &c.* conſiderat ſeptem priores beatitudines, tanquam cauſas gloriæ, & felicitatis Sanctorum Ordinum omnium.

Idem in altero Sermone conſiderat multitudinem Sanctorum in eo appicata, in qua repræſentantur in Apocalypſi palmas manibus tenentes, quarum rationem reddit.

Gerſon habet Sermones quinque in hac ſollemnitate, in quibus colligere videtur quidquid Sancti Patres dixerunt de hoc argumento.

Guillelmus Pariſienſis Sermonem habet in feſtum hunc diem.

Hugo a Sancto Victore quatuor edidit Sermones, in quibus quatuor diverſos textus aſſumpſit.

Papa Innocentius III. duos edidit Sermones, in quorum altero oſtendit duas eſſe beatitudines, alteram propriam viæ, quæ eſt hæc vita; alteram propriam termini, ad quem contendimus, quæ altera vita eſt.

S. Laurentius Juſtiniani in Sermone quodam oſtendit, quam utilia ſint Sanctorum ſuffragia.

S. Leo habet homiliam in hujus diei Evangelium, ubi docet, quibus gradibus evehi poſſumus ad gloriam Sanctorum.

S. Thomas Aquinas tom. 16. Sermonem habet in Sanctorum omnium ſollemnitatem.

Thaulerus duos habet Sermones, ubi oſtendit Sanctos non melius coli, quam illos imitando.

Concionatores ſuperiori. *Præter eos, qui tractarunt de felicitate, qua in Cælo Sancti gaudent, & de quibus locuti ſumus titulo de Beatitudine; et alios, qui pertractarunt propius argumenta a nobis expoſita in Paragrapho primo.*

Firmiter in tomo primo Panegyricorum.

Idem in præfatione eorumdem plura habet ad hoc argumentum pertinentia.

P. Bourdaloue duos habet Sermones de Sanctis Omnibus. Alterum de eorum in Cælis corona, alterum de exemplo, quod nobis reliquerunt, & quod nos ſequi opus eſt.

Molinier in Sermone pro feria quinta poſt primam Quadrageſimæ Dominicam.

Auctor Bibliothecæ Concionatorum in prolegomenis primi Tomi Panegyricorum, fuſius tractat de cultu, & invocatione Sanctorum.

P. Texier tomo ſecundo, in Panegyrico de Sanctis Omnibus oſtendit Sanctitatem eſſe fontem omnium elogiorum, quæ de illis ſiunt.

Biroat duos habet in hanc celebritatem Sermones.

Ogier in tomo 2. publicarum ejus actionum.

Verjus, unum habet Panegyricum in feſtum diem Sanctorum Omnium.

P. Duneau quatuor habet Sermones hujus argumenti.

In Specimine Panegyricorum tria ſunt compendia Sermonum in Feſtum hunc.

Auctor Sermonum in omnia argumenta &c. tomo tertio Panegyricorum.

Granatenſis in Sermonibus pro feſtivitate hujus diei.

P. Mathias Faber.

Auctor

Auctores aliqui loquuntur de Sanctorum exemplis & imitatione.

Auctor Scientiæ prædicandi.
P. Novet in ampla Meditatione hujus feſtivitatis.
Pauci ſunt Concionatores, & vitæ Sanctorum Scriptores, qui argumentum hoc prætermiſerint.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, Figuræ, & applicationes Scripturarum huic argumento.

Loci.

Deduxit eos in viam rectam, ut irent in civitatem habitationis. Pſ. 106.
Omnes Sancti in manu Dei ſunt. Deut. 33.
Mirabilis Deus in Sanctis ſuis. Pſ. 67.
Gloria hæc eſt omnibus Sanctis ejus. Pſ. 149.
Nimis honorati ſunt amici tui, Deus, nimis confortatus eſt principatus eorum. Pſ. 138.
Beati, qui habitant in domo tua, Domine, Pſ. 83.
Domine, dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Pſ. 25.
Laudate Dominum in Sanctis ejus. Pſ. 150.
Conſtitues eos principes ſuper omnem terram. Pſ. 44.
Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requieſcet in monte ſancto tuo? Pſ. 14.
Qui ingreditur ſine macula, & operatur juſtitiam &c. Ibid.
Fulgebunt juſti, judicabunt nationes, & dominabuntur populis & regnabit Dominus illorum in perpetuum. Sapient. 3.
Etſi coram hominibus tormenta paſſi ſunt, ſpes illorum immortalitate plena eſt. Ibid.
Beatus vir, qui ſuffert tentationem quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ. Epiſt. Jacobi 1.
Domum tuam decet ſanctitudo, Domine. Pſ. 92.
Hæc eſt voluntas Dei, ſanctificatio veſtra. 1. Theſſalonicen. 4.
Deus omnes homines vult ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. 1. Ad Timoth. 2.
Dii eſtis, & filii Excelſi omnes. Pſ. 81.
Filii Sanctorum ſumus. Tob. 2.
Spectaculum facti ſumus mundo, Angelis, & hominibus. 1. ad Cor. 4.
Repoſita eſt mihi corona juſtitiæ, quam reddet mihi juſtus Judex. 2. ad Tim. 4.
Satagite ut per bona opera certam veſtram vocationem, & electionem faciatis. 2. Petri 1.
Me expectant juſti. Pſ. 141.
Sancti eſtote, quia ego Sanctus ſum. Levit. 11. & 1. Petri 1.
Regnum Cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Matth. 11.
In regno Patris mei manſiones multæ ſunt. Jo. 14.
Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Act. 14.
Tranſierunt dolores, & in fine oſtenſus eſt illis theſaurus immortalitatis. 4. Eſdr. cap. 8.
Qui vicerit, dabo illi ſedere mecum in throno meo. Apocal. 3.
Non ſunt condignæ paſſiones ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. Ad Rom. 8.
Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ſtantes ante Thronum. Apocal. 7.
Nemo coronabitur, niſi qui legitime certaverit. Ibid.

Exempla, & Figuræ Biblicæ hujus argumenti.

Elias Prophetæ exemplum ſtendit, nos quoque pervenire poſſe ad apicem ſanctitatis.

NE inſimulemus naturæ noſtræ imbecillitatem, quippe quæ nos in abſolutam adducat impotentiam perveniendi ad gloriam ſanctorum; ignaviam potius noſtram incutemus, quoniam ſancti quorum diem feſtum recolimus, ejuſdem erant naturæ, cujus nos ſumus. S. Bernardus animadvertit, ſacrum textum de Elia loquentem, dicere, illum hominem paſſibilem fuiſſe, & ceteris hominibus ſimilem: *Elias homo erat ſimilis nobis paſſibilis.* Ne fortaſſe nitor ſanctitatis ejus, fulgur miraculorum, & ardens currus, quo ſublatus fuerat in cælum, hanc mentem mortalibus injicerent, ut crederent, illum alterius fuiſſe naturæ, ac nos; ita ut illum ſequi minime poſſemus. Ne igitur heroicæ Sanctorum virtutes terreant animos noſtros; illi ex eodem limo erant concreti, & ex eadem terra coagmentati. Reliquiæ eorum in templis quieſcentes oſtendunt eos mortales fuiſſe, & nihilominus per gratiam Dei, ſe ſe ſupra naturam ſuam extuliſſe. Si ipſi ſanctitatem adepti ſunt licet homines eſſent, quam poſſumus afferre excuſationem, ut nosmet ab eorum imitatione diſpenſemus? Numquid ſcelerum noſtrorum immane pondus animum noſtrum dejiciet? Verum quidem eſt, hoc eſſe pondus elevationi noſtræ contrarium: ſed ex vitis Sanctorum intelligo illos nonnunquam in nefas lapſos fuiſſe; & peccata, quæ ſanctitatem deturparant, deinceps tranſiiſſe in triumphorum materiam.

Hoc ipſum probatur exemplo plurium Sanctorum qui

S. Auguſtinus animadvertit eos, qui glorioſiores in cælo collucent, antea dum viverent in graviſſima ſcelera corruiſſe. Hoc permiſit Deus, & ita opus fuit, ne exiſtimarentur ab omni noxa alieni, ac inde occaſionem nanciſceremur credendi eos alterius fuiſſe naturæ, ac ſpeciei, & a noſtris immunes cupiditatibus. *Ne nobis impeccabilitas*, Sanctus hic Doctor ait, *daret occaſionem exiſtimandi, ſeparatos eſſe a natura fallibili*, Sed ubi videmus illos etiam ſontes fuiſſe, uti nos; & cum virtutes eorum celebramus, loquimur etiam de lapſibus eorum, & nihilominus in Sanctos evaſiſſe; nonne palam inferre licet, ſi ſumus ejuſdem naturæ, poſſe nos etiam ad gloriam eamdem pervenire?

plures ſontes in vitiorum ſordibus volutati ſunt.

Ex Abrahæ aliorumque Patriarcharum exemplo videmus, velle Deũ ſanctos coli. Tantũ abeſt, ut vetet.

Tantum abeſt, prohibuiſſe Deum ne ſanctos coleremus, ut nihil prætermiſiſſe videatur ut homines ad eorum cultum, & obſervantiam induceret, ſeu cum eorum nobis certamina ſuper terram exhibentur, ſeu cum illos in cælo coronatos inſpicimus. Quibus laudibus proſecutus eſt ille Abraham, & alios quoſdam Patriarchas? Nonne ipſe illorum virtutem protulit in lucem, cum calumniis proſcindebatur, vel cum in ſolitudinibus deliteſcebat? Quam graves pœnas expetiit ex injuriis, & contumeliis, quibus illi affecti fuerant? Quibus benedictionibus etiam terrenis illos cumulavit, qui eos cum honore exceperunt, ac reverentia? S. Paulus nonne verba facit de illis, tanquam perſonis, quas poſſidere mundus non merebatur? *Quibus dignus non erat mundus.* (*Hebr.* 11.) Principes, ut Reges terræ nonne commendati fuerant, & inſignis cæli beneficiis affecti, eo quod eorum adhæſere conſiliis? Et quaſi ſatis non eſſet illis propter ipſorum virtutes honorem, atque obſervantiam conciliare, voluit etiam illos inſignire conferens eis poteſtatem ſignorum, & miraculorum; quod fecit in Moyſe, quem quodammodo Deum Pharaonis conſtituit. Liquet quo in honore haberi voluerit Danielem ab ipſis terræ hujus principibus, tribuens huic prophetæ, æque ac S. Patriarchæ Joſeph futurarum rerum cognitionem. Quid non fecit ut illuſtrem glorioſumque redderet incomparabilem virum Joſue? Nonne illum deduxit, & omnipotentiæ ſuæ brachio ſuſtinuit? Nonne in illius gratiam fluminum curſum inhibuit, ut populus ejus ſiccis pedibus traduceret? Nonne fortiſſimarum urbium muros proſtravit? Et invictus ille gentium domitor nonne ea, qua apud Deum pollebat auctoritate, ſuam poteſtatem extendit in ſolem ipſum, illius curſum retardans? Quiſnam mortalium hoc glorioſior fuit, & honoratior?

Deus ipſe ſanctos honore afficit ſuam illis poteſtatem communicans.

Deus ſemper tot gratiis cumulavit Sanctos, ut ab hominibus in pretio, & honore haberentur; & id quod ille poſſidet per naturam, Sancti obtinent ab eo titulo favoris, ac remunerationis. Quæcumque ſunt in orbe univerſo, illis admirationis, ac reverentiæ tributum perſolvunt. Dæmones ipſi eos timent, tanquam victores, licet invidia rumpantur. Peccatores illorum virtutem admirantur, ejuſque fulgorem ſuſpiciunt, quamvis ejuſdem praxim oderint. Reges illos venerantur tamquam Dominos, & qui mortalibus omnibus ſe ſuperiores putant, gloriæ ſibi vertant ad eorum tumulos flexis genibus vota nuncupare. Populi eorum dies feſtos celebrant, Angeli quoque in cælo eorum natalium diem recolunt; Deus quoque radiis lucis immortalis eos redimit, & ſi gloria ſæculi opus eſt dæmonis, ut S. Hilarius docet, gloria Sanctorum procul dubio divinæ potentiæ præclarum eſt opus.

Sancti ſemet ſanctificaverunt in omnibus ſtatibus, quod probat facilitatem ſeſe ſanctificandi in qualibet conditione.

Vobis probandum ſuſcipio, S. Chryſoſtomus inquit, per inductionem ex Bibliis deſumptam nullum eſſe ſtatum, vel licitam conditionem, in qua ſancti eſſe non poſſimus cum ea gratia, quam divina Providentia nobis præparavit, ac largita eſt ad ſanctitatem in omnibus ſtatibus adquirendam, quibus ſemper præeſt. Uxorem duxiſtis, dicitis, Moyſes quoque duxit: & quis obſtabit ne ſingulis diebus voſmet recipiatis cum Deo de ſalute, & ſanctificatione veſtra acturi? Vobis frequens eſt filiorum numerus: Machabæorum mater ſeptem habebat filios, & nihilominus ſancta fuit, & ubi oportuit, Dei amorem ſanguinis ſui caritati prætulit. Nobilis es & in mundo te niteſcere opus eſt; David, Jozias, Ezechias & ipſi nobiles erant æque ac vos, quandoquidem regiæ ſobolis erant: tamen Regni adminiſtratio minime obfuit, ne ſeſe ſanctificarent; in celſitudine humilitatem ſervarunt, & in Aula vixerunt, quin vitiorum aulæ inficerentur. Judex es; hoc erat Samuelis Officium; exemplum hoc imitare, & in munere tuo obeundo irreprehenſibilem te præbebis; & eris tibi ſtimulus ad præſtantiſſimas virtutes exercendas. Locuples es; Abraham puto fuiſſe locupletiorem. Job quoque erat dives, eſto ut ille pes claudo, oculus cæco, pater pupillo, pauperibus patronus, atque nutritius; & hoc pacto opes tuæ tibi ad adquirendam, exercendamque virtutem proderunt. Pauper es, & paupertati tuæ ægritudines accedunt; vide Lazarum Evangelicum, qui pauper, & æger ad inſignem ſanctitatem evaſit. Faber es, tota die ad meliorem uſque noctis partem laboribus, tibi familiæque tuæ comparans victum; S. Joſeph in eadem erat conditione; & virtutes ſuæ illum tandem ad altiſſimam gloriæ cumulum pertulerunt.

Centurionis exemplo probatur militesque ſalvari poſſe.

Caſtra ſequeris, inter arma verſatis; memento ſtrenui illius Centurionis Romani, cujus Apoſtolorum Acta meminerunt; ubi dicitur fuiſſe Religioſus, ac timens Deum cum omni domo ſua. Quin alienis diteſceret ſpoliis, largeeffuſeque pauperibus erogabat ſtipem, ac inter armorum ſtrepitum pacatum gerebat animum, ac mentem oratione collectam in Deo: *Faciens eleemoſynas multas plebi, & deprecatus Deum ſemper.* (*Act.* 10.) Facile eſt igitur talibus exemplis attendere, quæ paſſim in Bibliis occurrunt. Sicut Deus conſtituit varietatem ſtatuum, qui in mundi commercio ſunt neceſſarii, ita illum aſſignaſſe gratiarum copiam ad legem ſuam obſervandam in qualibet

ſon-

conditione, videlicet ad vitam ibi cum ſanctitate ducendam. Si igitur infernus repletus eſt nobilibus, aulicis, militibus, mercatoribus, fabris; ſi omnium ſtatuum fideles quotidie in interitum ruunt; interitus eorum cauſſa non eſt eorum ſtatus & conditio; ſed quia, ut inquit Propheta, in ſtatu ſuo uti noluerunt gratia Dei, quæ omnibus hominibus oblata eſt, ut illius obſervent mandata: *Longe a peccatoribus ſalus: quia juſtificationes tuas non exquiſierunt.* (*Pſal.* 108.)

Perutile eſt ſecundum exempla Sanctorum eligere [illegible] peculiarem virtutis ſtudium.

Licet ſanctitas ſita ſit in omnium virtutum congerie; nihilominus Sanctus Petrus Damiani ſcite animadvertit, Sanctos ſe ſe quibuſdam virtutibus peculiariter devoviſſe, & in iis enituiſſe, quin tamen reliquas contemnerent. Ita Abraham excelluit per fidem, Moyſes per manſuetudinem, Phinees per zeli fervorem, S. Petrus per caritatem, S. Joannes per Virginitatem; & licet qui ad ſanctitatem contendit virtutibus omnibus debeat affluere, & pro virili parte illas ad Sanctorum imitationem exercere; nihilominus Sanctus hic Pater docet, prudentis eſſe aliquam peculiariter diligere, qua maxime illectus eſt, & quæ ſtatui ipſius, & muneri, ac ſtudiis ſit magis conformis: ut eam magis familiarem ſibi reddat, ejuſque actus eliciat frequentiores, perfectioreſque; cum liqueat quandoque unam tantum ſufficere virtutem ad ceteras adipiſcendas: tanta enim inter omnes affinitas eſt, & cognatio.

Videndum quinam nobis ad imitandum proponere debeamus Sanctos, a quorum vita non abhorreat noſtra conditio.

Quamvis Sanctorum omnium exemplum ſit utiliſſimum ad noſmet ſanctificandos: tamen eadem prudentia, quæ virtutum electionem moderatur, quarum praxis nobis eſt magis neceſſaria, vel quæ nos maxime decet, debet etiam regere Sanctorum electionem, quorum vita magis conformis eſt ſtatui, ac muneri noſtro; *Habet unumquodque propoſitum principes ſuos;* Sanctus Hieronymus inquit, *Epiſcopi, & Presbyteri habent in exemplum Apoſtolos, & Apoſtolicos viros &c.* (*D. Hieron. Ep. ad Heliod. de Inſtit. Monac.*) eorumque conentur aſſequi merita, quorum dignitates, & honores aſſecuti ſunt.

S. Paulus Judæis ævi ſui proponebat exempla veterum Sanctorum [illegible].

Per legis antiquæ exemplar S. Paulus excitabat primos fideles ad praxim virtutum, quas illi exercuerant, ut ſeipſos ſanctificarent. Ab Abel ad Moyſen, & a Moyſe uſque ad Prophetas omnes veteris teſtamenti juſtos ob eorum oculos ſtatuebat abditos in cavernis, errantes in ſolitudinibus, jejuniis extenuatos, pœnitentia ad maciem redactos, accuſatos, calumniis exagitatos, juſtos denique *quibus dignus non erat mundus.* (*Hebr.* 11.) Heu! inferebat Apoſtolus, quis nos prohibere poteſt quominus hujuſmodi exemplis confirmati ingrediamur in ſtadium nobis patens; & quoniam ſumus heredes Sanctorum, & filii, quid obſtat ne Sancti ſimus, ut illi? Hæc S. Pauli argumentatio apud nos majorem vim habere debet; quandoquidem hæc infinita Sanctorum multitudo, quæ in Chriſtiana floruit Religione, auxit hanc teſtium nubem, de quibus Gentium Apoſtolus loquebatur. Quid enim dicere præſertim poſſumus coram tot martyribus, cum fides noſtra non ſit amplius obnoxia perſecutionibus, nos quorum conſtantiam Deus tormentis non probat? Nos qui, ut S. Cyprianus ait, Sancti fieri poſſumus ſine ſanguinis effuſione? Nonne ſumus omnium ignaviſſimi, ſi difficultates non terrent? Nonne contumeliam inferimus gratiæ Dei noſtri, ſi dubitamus, utrum tegere valeat nos in leviſſimis pœnis, cum Sanctos Martyres in ſæviſſimis ſuppliciis ſuſtinuerit?

Exemplo tot puerorum, & puellarum excitare nos debemus, ut S. Auguſtinum excitaverunt.

Revocari hic in memoriam poteſt viſio admirabilis, qua Deus dignatus eſt S. Auguſtinum paullo antequam converteretur. Videndam illi præbuit caſtitatem ſub imagine matronæ circum undique ſeptæ corona puerorum atque puellarum, qui, & quæ integerrimum puritatis florem ſervaverant; & nobilis illa matrona dicebat illi: *Numquid non poteris, quod iſti, & iſtæ?* Heus tu facere non poteris, quod hi adoleſcentuli, virgineſque facere potuerunt? Nonne tibi ſatis eſt animi, ut eorum exempla imiteris? Verum quidem eſt, non propriis viribus id potuiſſe, ſed virtute Spiritus Sancti ſeſe communicantis iis omnibus, quicumque perfectionem voluerint amplecti. Nobiſmet exemplum hoc applicemus, & exiſtimemus, quantumvis modicum laborem ſuſtinere velimus in virtutis ſemita percurrenda, quæ jam attrita, & ſtrata eſt tot omnium ſexuum, ſtatuum, ætatumque veſtigiis, nobis gratiam non defuturam eſſe, ut ad beatum eum finem perveniamus, ad quem ſtrenue pervenerunt illi, pro virili adniſi, & cooperati gratiæ, ut immarceſcibilem conſequerentur gloriam, qua modo Sancti omnes fruuntur.

In antecesſum coronare noſmet debemus omnibus virtutibus ad ingrediendum in terram promiſſam, ſicut olim Iſraelitæ ad ingreſſum terræ promiſſæ.

Simul ac Iſraelitæ de cacumine montis Amana viderunt terram ſibi promiſſam, capitibus ſuis florum coronas impoſuerunt, ut coronis redimiti beatam terram illam ingrederentur, ubi ſumma libertate erant fruituri. Promiſſa hæc tellus non aliud eſt, quam cæli figura, quæ proprie terra Sancta eſt, quo nobis contendendum eſt, & quam hodierna die nobis oſtendit Eccleſia, ut magis magiſque nos ad eamdem adquirendam inflammet. Sancti, quos illa noſtris objicit oculis, veri ſunt Iſraelitæ ſinguli coronis ornati, tanquam totidem Reges cæleſtis illius aulæ, qui nos ad Regni ipſius poſſeſſionem adeundam invitant. Eorum poteſtas non alios fines habet, quam omnipotentia Dei, qui caput illorum eſt. Divitiarum loco habent inexhauſtos Dei theſauros, quibus gaudet Deus, & quorum plenitudo omni caret menſura. Hæc illa ſunt bona numero carentia, quæ nobis Eccleſia proponit adquirenda, invitans nos Sanctorum omnium exemplo ad illorum legenda veſtigia ſi cum illis velimus adire poſſeſſionem ejuſdem regni hujus, quod ſibi meritis ſuis compararunt, ſtrenue in tanti boni comparatione laborantes.

Mirandum eſt, quod qui in omnibus ſtatibus ſe ſanctificarint, oſtendant nos quoque in quavis conditione poſſe ſanctificari.

Eruditi quidam animadverterunt, nullum inveniri poſſe munus, nullumque in Regno, vel Republica officium; ubi non aliqui ab Eccleſia habiti fuerint tanquam Sancti, ut intelligamus, ſicuti Sancti minime fiunt propter eorum conditiones, ac ſtatus; hos minime prohibere, ne Sancti fiant, ſed fieri vita, quæ ducitur, & fide, qua ſua a quoque munera adimplentur. Hoc fidelibus ævi ſui dicebat Tertullianus: *Nihil refert, ubi ſitis; extra ſæculum eſtis.* Nihil intereſt, quanam in conditione ſitis dummodo Deus in eam, in qua eſtis, vos evocaverit. Itaque illud non quæro, utrum ſæcularis ſis, an Religioſus ſacris initiatus, an matrimonii vinculis impeditus; ſed illud quæro, quod debet eſſe commune Chriſtianis omnibus quemcumque ſtatum profiteantur; hoc enim eſt abeſſe a corruptione ſæculi, quod in omni conditionum genere fieri poteſt. Profecto ex numero Principum, qui ex Chriſtianorum cœtu a ſtatu ſalutis magis abhorrere videntur, ſexcenti inter Sanctos relati fuerunt; & Beatis adſcripti poſtquam in profanis vixerunt aulis, quin ibi vitiorum contagione inficerentur. Quænam conditio eſt, ubi plus licentiæ, & minus Religionis occurrat, quam in caſtris, ac militari vita? At tamen integri coaleſcerent exercitus eorum qui ſanctitatem inter arma conſecuti ſunt, & integræ legiones viſæ ſunt, quæ vitæ ſuæ jacturam facere maluerunt, quam ejurare fidem. Inter negotioſos homines quot inveniuntur pericula! quæ ſalutis adquirendæ impedimenta! quot difficultates! Et nihilominus plurimi extiterunt, qui conſummatam virtutem præſetulerunt, & ad altiſſimum ſanctitatis apicem aſſurrexerunt. Hæc autem multitudo Sanctorum, ex quovis ſtatu, & conditione ex Apoſtoli ſententia ſunt nubes teſtium, qui aliquando contra nos ferent teſtimonium, nobiſque ignaviam noſtram exprobrabunt: *Tantam habentes teſtium nubem.* Numerus eorum palam evincet nos quoque ſanctificari potuiſſe, & nobis vitio vertendum eſſe, ſi res male ceſſerit: *Teſtium nubem.* Nubes eſt, quæ ſuper caput noſtrum pendula eſt in mediis, ut ita dicam, aeris regione, quod innuit illos in terris fuiſſe, quin terrenarum rerum amore caperentur, & inter negotia, quibus impediti videbantur ſe ſe per pietatem extuliſſe, & de cælo tantum cogitaviſſe *Teſtium nubem.* Nubes eſt, quæ fert imbres gratiarum, & a Deo illas obtinet propter eos, qui in eodem ſtatu verſantur, & qui eaſdem experiuntur difficultates. At caveamus, ne ſit nubes, quæ in caput noſtrum aliquando diſrupta, erumpat in fulmina proferendo condemnationis noſtræ ſententiam, ſi ita miſeri fuerimus, ut pereamus.

Ex S. Ignatii exemplo patet, quantum referat legere vitas Sanctorum.

Nemo eſt, in quo Sanctorum exempla eamdem vim obtinere non valeant, quam olim in monte Sancti Ignatii Inſtitutoris Societatis Jeſu obtinuerunt, cum ille mundi gloria, quam armis ſe adepturum eſſe ſperabat, adhuc eſſet illectus. Cum enim fortuito legiſſet, quo pacto Sancti mundanam hanc gloriam contempſiſſent, cujus libidine flagrabat: tantam concepit virtutis eorum admirationem, tantumque illos imitandi deſiderium, ut ſtatim in arena conſilium inierit generoſum mundo vale extremum dicendi, & ad immortalem hanc tantummodo gloriam contendendi. Hæc Sanctorum exempla ſæpe in animis hominum conſecuta ſunt, & hanc ipſam ob cauſſam, hodierna die nobis proponit Eccleſia magna ſollemnitatis hujus exempla, ut ad illa imitanda nos urgeat.

Ad Athletarum exemplum rebus omnibus noſmet expoliare debemus non quidem ut cum illis fluxam, ſed immortalem coronam aſſequamur.

Athletarum more, & exemplo pugnare, currere in ſalutis ſtadio, quod nobis patet, ita ut pretium feramus, hoc illud eſt ex Sancti Pauli ſententia, ad quod vocamur, & quod Sancti conſecuti ſunt. *Sic currite, ut comprehendatis.* Athletæ vero, ajebat Apoſtolus, ut liberiores eſſent in curſu, & minus impediti eſſent in prælio, omnibus ſeſe exuunt, & hoc pacto docent, nos quoque quatenus fideles abſtinere opus eſſe ab omnibus mundi hujus impedimentis: *Omnis autem qui in agone contendit, ab omnibus ſe abſtinet.* Diſcrimen inter illos, ac nos hoc eſt, quod illi quidem ita agunt, ut corruptibilem coronam accipiant, nos vero incorruptam. Diſcrimen prorſus idoneum ad nos pudore ſuffundendos, niſi eos imitemur. Hæc etiam una fuit ex cauſſis, quæ non ſolum tantum fortitudinis Sanctis immiſit, verum etiam tantam a mundo ſeceſſionem in certaminibus, quæ illis adverſus ſalutis ſuæ inimicos ſuſtinenda fuerunt.

Dei amicos eo honore debemus excipere quo Aman excepit amicum Principis, ſed citra invidiam.

Dei magnificentia erga Electos ſuos tanta eſt, ut cum Propheta valeam exclamare: Quam magnificus es, Domine, qui famulos tuos ad tantum gloriæ gradum attollis ſuper mortales omnes dignitates; & cum invido Aman, qui æmulum ſuum in triumpho ſubſequebatur, addere; Ita honorandi ſunt illi, quos ſupremus Cæli, terræque Dominus ſua amicitia, atque gratia honorare voluerit. Verum ſchiſmatis ſpiritus, quam longe a Dei ſpiritu abhorres, qui Sancti præripere ſtudes honorem, quem voluit Deus, ut Eccleſia ſæculis omnibus iiſdem adhiberet! Neceſſe non eſt hoc loco proferre plurimos locos Scripturarum, ac teſtimonia. Feſtivitates, quæ ad hunc affectum inſtitutæ ſunt, ſermones, & elogia, quæ Cypriani, Gregorii Nazianzeni, Chryſoſtomi, Ambroſii, Auguſtini protulerunt, ut populos ad Sanctorum obſervantiam hortarentur; celebritates, quæ fiebant ad horum Beatorum monumenta; Concilia adverſus Iconoclaſtas habita: hæc omnia conſtant conſtantem Primævæ Eccleſiæ traditionem, uſque ad ſæculum infelix noſtro huic proximum, ubi inſurgere viſus eſt error adeo perniciosus contra cultum Sanctorum, quem argumenta adeo valida, & ad perſuadendum idonea nondum exterrere valuerunt, ita ut nonnulli ex hæreticis reſpondere malint, Patres omnes, & Eccleſiæ Doctores in errorem incidiſſe, quam

fateri,

fateri, ſeipſos aberrare; alii vero fateantur, Sanctos, quovis tempore in honore habitos fuiſſe, ſed illos nunquam fuiſſe invocatos; & conantur ſaltem partem cultus eorum imminuere, quandoquidem omnino cultum nequeant antiquare.

Nil querendū nobis eſt de iis difficultatibus, quæ in via pietatis ſunt, ut olim Iſraelitæ.

Cavendum diligenter nobis eſt, ne imitemur ignavos illos murmuratores Iſrael, qui promiſſam terram ingredi nolebant, dicentes ſe, in ea vidiſſe monſtra: *Vidimus monſtra.* (Num. 13.) Sed Joſue fidelis, ac ſtrenuus eorum dux dixit eis; qua de re conquerimini? Nobiſcum eſt Dominus, *nolite metuere.* (*Ibid. 14.*) Hæc ipſa verba nobis Deus dicit, querentibus de difficultate viarum, quæ ad ſalutem adducunt: *Noli metuere,* quid trepidandum eſt tibi, ignave fidelis, cum ego ſum tecum? Num difficultates tuæ majores ſunt illis, quas Sancti ſuperarunt? Via, quæ ducit ad Cælum num hodie quam olim magis eſt inhoſpita? Nonne ejuſdem es naturæ, & conditionis, cujus illi fuerunt? nonne tibi eadem non ſuppetunt præſidia? nonne tibi non eadem gratia exhibetur? Quæ igitur eſt timoris tui cauſſa, niſi fortaſſe ignavia tua?

Bonum & pravum exemplū magni momenti eſt, ut homo in vitiū aut in virtutē impellat.

Sicut nihil pernicioſius eſt ſcandalo, ex Tertulliani ſententia, quoniam exemplum eſt rei pravæ, quod eam quodammodo probat, & in animabus munit propenſionem in malum: *Scandalum vel malæ, exemplum ædificans ad delictum*: ita bonum exemplum validiſſima ratio eſt, qua Deus utatur ad homines in virtutem pertrahendos. Hac de cauſſa Spiritus Sanctus in Scripturis nobis reliquit vitas Sanctorum veteris teſtamenti; præcipuæ Apoſtolorum actiones in Actis deſcriptæ ſunt, & Eccleſia in Faſtis memoriam ſervat earum rerum, quas Sancti fecerant, ut ad. promererentur gloriam, qua perfruuntur; ut magna hæc exempla mentibus noſtris præſentia nobis animos addant ad ſuperandos obices, quos illi ſuperaverunt, ut & nos ad terminum eumdem pervenire valeamus. Quibus vero modis Sancti vita nobis perſuadet ſanctitatem? Duplici, S. Chryſoſtomus ait, nobis oſtendens ſanctitatis perfectionem, & corrigens in nobis vitia, quæ ab eadem nos arcent. Nam Sancti alicujus vitam conſiderans intelligo nihil in eo reperiri quod amandum, & plurimi faciendum ſit præter virtutem, & ad examen revocans ea, quæ Sancti fecerunt, diſco, quid mihi faciendum ſit. Ita Mathatias illuſtris ille Machabæorum princeps filios ſuos in Religionis veræ cultu retinuit. Fingite vobis, dicebat ille, exemplum horum Iſraelitarum Divinæ legi fidelium, ex quibus duxiſtis originem, Eliæ zelum, fidem Abrahæ, lenitatem David, obedientiam Iſaac, caſtitatem Joſeph. Hoc pacto ſummas ille Vir virtutem perſuadebat ſuis, propoſito illis majorum ſuorum ſanctitatis exemplo.

Applicationes quorumdam Scripturæ locorum huic argumento.

Unius, & omniū Sanctorū exemplo videmus ſanctitatem non excedere vires noſtras.

QUis aſcendet in montem Domini? Pſ. 23. Quo reapſe pacto aſcendere poſſumus in montem inacceſſum, ſpinis ſeptum, ſentibusque conſitum, imbutum ſanguine, & madidum lacrimis eorum, qui nos præceſſerunt? Quomodo ambulare licet per inhoſpitum? Hæc fere objiciunt homines, ut ſuam ignaviam, ac negligentiam excuſent. Iniqua ſententia, qua quotidie tot nocentes facit! ſed quam explodunt Sanctorum exempla, & experientia certaminum, ac triumphorum ſuorum, ita ut de omnibus dicere poſſimus, quod de uno eorum dicit Tertullianus: *Conſiſtit Job in exemplum inſidelium,* Job nobis occurrit in ſterquilinio, tanquam victor in theatro, comparandus cum omnibus Spiritibus ignavis, ac mollibus, qui dicunt patientiam inter dolores ſupra hominum naturam eſſe poſitam. Sed quod peculiari gratia in homine uno factum eſt, Sancti omnes ſimul oſtendant exemplis ſuis fieri poſſe, ut evincant, ſanctitatem non eſſe impoſſibilem, quod toto plurimi dictitant, & ſibimet perſuadent.

Nullā poſſumus afferre excuſationem propter multitudinem teſtiū, qui ſtāt contra nos.

Vidi turbam magnam. Apocal. 7. Divinæ placuit Providentiæ, in omni contradictionum ſpecie florere Sanctos Viros, & in illis etiam, a quibus virtus, & ſanctitas ipſa magis abhorrere videntur. Non deſunt Sancti ex Regum Principumque numero, licet aula per mollitiem, & vanitates ſuas adverſetur ſanctitati. Sunt etiam inter milites Sancti, licet bellum pietati adverſetur; & omnes hi Sancti hodierna die congregati, nobis exempla ſua oſtendentes, quamlibet adimunt excuſationem. Hæc Sanctorum turba, S. Paulus ait, eſt nubes teſtium, qui probant nos quoque Sanctos eſſe poſſe: *Impoſitam habemus nubem teſtium.* Nubes non repente coaleſcit, ſed paullatim vaporum acceſſione conflatur, qui tandem ventorum, ac procellarum vi diſſolvuntur in pluviam. Deus ita ab ipſo mundi exordio paullatim collegit Sanctos ex variis Terrarum plagis, ut ex iis teſtium nubem effingeret, qui ſuarum virtutum exemplo probarent, nos quoque poſſe evadere Sanctos.

Dei mandatū ad homines, ut ſancti ſint ſupponit nos ſanctos fieri poſſe.

Sancti eſtote, quia ego Sanctus ſum. Levit. 11. Nonne mirum eſt, Deum hujuſmodi præceptum hominibus erogare, ut ſeſe ultra imbecillitatem conditionis ſuæ attollant, & ultra naturæ ſuæ infirmitatem, ut ſeſe illi ſimiles reddant, ut æternum cum eodem in cælo eſſe mereantur? quid eſt in homine, quod obicem non conſtituat imperio, quo illos ſanctos eſſe juſſit? Sanctitas eſt ab omni ſordium genere longinquitas; ab omnibus terrenis rebus ſeceſſio, de omnibus animi cupiditatibus plena victoria: inſeparabilis Creatori per ardentem caritatem adhæſio; atque ut Sanctitas hæc conſummata ſit expers omnium periculorum, quibus patet in hac vita, perfruendum eſt ſummo bono, cujus poſſeſſionem largitur Deus illis tantum, quos ab æterno prædeſtinavit. Ceterum quis homo eſt, cui Deus hanc irroget legem? Peccator eſt, ante ipſam nativitatem; natus cum propenſione quadam in malum, quod totam illius vitam coinquinat; cæcus in veri boni ſui cognitione, imbecillus ac mobilis in ſuis deſideriis, ſuarum cupiditatum mancipium, in ſenſibilia bona pronus, vivens inter laqueos, & inſidias inimicorum, undique ſeptus manifeſtis periculis in mundo corrupto, ubi omnibus rebus ſertur in vitium, & a ſanctitate deterretur? Hunc tamen hominem adeo infimum jubet Deus, Sanctum eſſe: ſed hoc ipſum Dei præceptum probat, quod homo parere poſſit; cum enim Deus non minus ſit æquus, quam Sanctus, nunquam præcipere poteſt hominibus, quod vires eorum excedat.

Eccleſia omnium ſimul Sanctorum feſtivitatem nobis proponit, ut nobis animos addat.

Filii Sanctorum ſumus. Tob. 8. Eccleſia in hac omnium Sanctorum feſtivitate nobis proponit imaginem ſanctitatis, non in præliis, ſed in triumphis, non jam ſuper ecaleos tractam ut feris objiciatur, aut cruentis voluptatibus populi barbari, ſed in thronum aſſumptam, ut nobis dicat, ac perſuadeat nos filios eſſe Sanctorum: *Filii Sanctorum ſumus.* Videtis ne in renidentibus thronis Sanctos gloria redimitos? Vobiſmet ad hoc ſpectaculum perſuadete de generis veſtri nobilitate, & neceſſitate in vobiſmet per mores exprimendi illorum ſanctitatem, ut accedatis in partem hereditatis, quam poſſident, & quam vobis quoque procurare vellent. Hac die vere adimpletur viſio S. Joannis. *Vidi Sanctam civitatem Jeruſalem novam deſcendentem de cælo.* Deſcendit Sancta Civitas iſta per protectionem, pro Eccleſiæ communi bono, interceſſiones, & Sanctorum ſatisfactiones ingeminans. Deſcendit exceptura honorem, quem militans Eccleſia in hac celebritate illis defert; deſcendit tandem per imaginem gloriæ ſuæ ad augendam fidelium ſpem, ac illis perſuadendam ſanctitatem, & cauſſas ſpei hujus aperiendas. Nam non poſtrema ratio, qua Dei gratia utitur ad nos ad Sanctitatem excitandos, ſpes eſt gloriæ, quam Sanctis Deus pollicitus eſt; hæc enim noſtram cient fortitudinem ut conſtanter iſtud conſilium ſequamur; non ſecus ac ſpes bonorum, quæ nos maneat, eſt cauſſa vulgatior omnium actionum vitæ noſtræ. Non ideo tamen dixerim præcipuam noſtræ Sanctitatis cauſſam eſſe debere cupidam hanc, & minime integram virtutem; Deo præſertim ſerviendum eſt, propter Dei ipſius amorem; ſed Dei Providentia hac utitur ratione ad noſtram excitandam, exercendamque virtutem.

Sanctorum teſtimonia quamlibet nobis excuſationem adimunt.

Quis aſcendet in montem Domini? Pſ. 23. Noſmet miſero tempore patientes rapi, & criminoſa ignavia animis deſpondentes ad intuitum difficultatum omnium ſeu veræ illæ ſint, ſeu fictæ, quæ paſſim in virtutum praxi occurrunt; nequicquam, ſuſpiria ex imo trahentes pectore dicimus: *Quis aſcendet in montem Domini?* Heu! quam ardua res eſt ſalvari! Et quam difficilis nobis videtur Sanctitas iſta! Summa cum injuria Sanctum hunc Domini montem, tanquam inacceſſam inhoſpitamque rupim, intuemur, adhuc rubentem ſanguine eorum, qui in eamdem conantur evadere. Hæc teſtium nubes, quam hodierna die nobis exhibet Dominus, quamprimum confiteri nos coget, difficultates omnes, quas ipſi fingimus, non aliud eſſe, quam inane phantaſma, quod nobis incutit metum; nullos unquam homines extitiſſe beatiores quam Sanctos, illis ſuave, & dulce viſum eſſe, quidquid oculis carneis eſt terriculamentum. Hi novi fideles, qui cauſſam aliquam prætexunt, ubi munus non explent ſuum; & qui commentitias allegant difficultates ad ſanctitatem indipiſcendam initiai ſtatibus, & conditionibus ſuis, facile Sanctorum teſtimonio non juſtitiæ ſolum, verum etiam infidelitatis redarguuntur.

Eccleſia nobis proponit omniū Sanctorū exempla, ut corū legamus veſtigia.

Sancti eſtote, quia ego Sanctus ſum. Levit. 11. Eccleſia fruſtra per totum anni Chriſtiani curriculum nihil prætermiſit, ut nos ad virtutem excitaret. Inutili labore nobis ob oculos poſuit omnia miracula nativitatis, vitæ, mortiſque Salvatoris in feſtorum dierum ſuorum ſollemnitatibus. Fruſtra nobis in his celebritatibus retexit infiniti erga nos divini amoris mirabilia, omneſque myſticas actiones, quas pro nobis facere, & pati dignatus eſt. Magna illa ſpectacula, quæ olim creatis rebus, ſenſuque carentibus tantum injecere ſtuporem, & quæ ipſa etiam natura admirata eſt, cordium noſtrorum duritiem minime flexerunt. Denique affectus ille, quo Eccleſia noſtram proſequitur utilitatem, illam hodie extremum caritatis actum elicere cogit. Hæc nobis aperit cælum, atque univerſam Jeroſolymæ cæleſtis pompam oſtentat, ut noſtram cieat ambitionem, ac languentem excitet pietatem. *Reſpice,* inquit ſingulis noſtrum *Sion Civitatem ſollemnitatis noſtræ.* Oculos fige in magnitudinem, & pulcritudinem Sanctæ Sion, & videbis nihil comparari poſſe cum opibus, & gloria ampliſſimæ hujus Civitatis, & licet Deus ubique locuples, ac liberalis videatur; illic ſolum ejus celſitudo, & magnificentia coruſcat. Si veræ gloriæ cupiditate flagras, ſi voluptates, ſolidaſque divitias perſequeris, ibi inexhauſti adſunt theſauri; ibique fluunt æterni fontes. Ita Eccleſia excitare vult noſtram ignaviam ad ea, quæ ad nos maxime pertinent. Oſtendit nobis ſedem bonorum omnium, ut nos ad virtutum praxim inflammet; nobiſque infinitam omnium Sanctorum felicitatem proponit, ut eorum veſtigia ſequamur, eorumque imitandi tribuat facultatem. *Flechier.*

Cū Deus jubet nos Sanctos eſſe, quia Ille Sanctus eſt nihil præcipit ſupra vires noſtras.

Hæc eſt voluntas Dei ſanctificatio veſtra. Ad Theſſ. 1. Non præcipit nobis Deus, ex S. Auguſtini animadverſione, ut operemur miracula, quæ ſtuporem humanis mentibus injiciant, ac ordinem naturæ ſubvertant; quoniam ipſe omnipotens eſt. Non præcipit, ut mundi moderemur habenas, ac terris leges irrogemus; quia ejus potentia, atque ſapientia ſingula ad fi-

nem

nem ſuaviter, fortiterque ſimul perducant. Hæc munera ſunt incommunicabiles prærogativæ majeſtatis illius, & quarum imitatio non minus impoſſibilis eſſet quam funeſta naturæ infirmæ, ac invalidæ, quæ perfectionem ſuam deſurſum debet recipere, & cujus ſubmiſſio totum illius bonum conſtituit. Præcipit, ut ſancti ſimus, quia ille ſanctus eſt; *Sancti eſtote, quia ego Sanctus ſum.* O Deus, quanta eſt tua erga homines bonitas! Ex omnibus adorabilibus qualitatibus tuis, quæ divinam eſſentiam tuam conſtituere debent objectum humiliationum, & obſequiorum rerum omnium creatarum, nulla tibi antiquior eſt ſanctitate; & nihilominus hanc anguſtiſſimam qualitatem elegiſti, nobis communicandam; quia hæc una eſt, quam feliciter imitari poſſimus, & quæ nobis facultatem conferre poſſit ſibi placendi.

Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat. Apocal. 7. Dæmones vitia publicarant, & licita eſſe probarunt ingenti vitioſorum hominum numero, & magna pravorum exemplorum copia, quem SS. Patres violentum Babylonis torrentem appellant, quo inſimi omnes in infernum rapiuntur. Ita Dei noſtri bonitas in hac ſollemnitate vult vitia impugnare, noſque ad virtutem impellere per innumeram hanc Beatorum copiam, qui ſemet ſanctificarunt in omnibus ſtatibus, regionibus, partibuſque hujus orbis: *Ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis.* Quot ſanctos nobis proponit in gloria, tot ſunt Doctores, ac Prædicatores, qui nobis Sanctitatem prædicant, eamque nobis eo fortius, & eloquentius perſuadent, quo lingua operam majorem habet perſuadendi facultatem, quam lingua verborum. Heu! Quam diſertos, patheticoſque ſermones in nobiſmet audire poſſumus, ſi virtutes Sanctorum meditari velimus? O præclara humilitatis, patientiæ, lenitatis, fortitudinis, ac zeli pro Dei gloria documenta! Odii peccatorum, & amoris virtutis audiremus, ſi vellemus aſcendere ſuper amphiteatra martyrum, vel penetrare ſpecus præſentia Sanctorum Confeſſorum, Virginumque Sanctarum ſanctificatos.

Inſignia Sanctorum facta fortius nos docent ſanctitatem, quam prava improborum exempla vitium & nomina docent.

Filii Sanctorum ſumus. Tob. 8. Dæmones corruperunt mores filiorum, pravis exemplis patrum, & Salvator hodierna die Sanctos nobis oſtendit, tanquam parentes noſtros in gratia, qui per noſtram cum illis cognationem invitant, ne ſimus ab ipſorum gratia degeneres, iiſque ſimiles evadamus, *Filii Sanctorum ſumus.* Videte, quæ veſtra affinitas ſit: filii eſtis Apoſtolorum, Martyrum, Virginum. Dæmones vitiis auctoritatem conflarunt numero impiorum, & copia pravorum exemplorum; Dei vero Filius præſenti ſollemnitate illos impugnat. Sanctorum multitudinem ciet, & hanc nobis oſtendit innumerabilem Beatorum copiam, quorum teſtimonium millies magis admittendum eſt, quam illud impiorum, & quam perſuaſiones dæmonum, qui illis uti conſueverunt, ut omnibus flagitiis aliquem auctoritatis fucum allinirent. Sumus filii Sanctorum. Quam magnificus hic titulus eſt? Quam glorioſa nobis eſt qualitas iſta? ſed quænam ea nobis officia requirit, quæ parum a noviſſimorum temporum horum fidelibus obſervantur? Poſſumus jure conqueri cum Propheta, ac cum illo dicere: Cuſtodi me Domine inter innumeras haſce pravorum turbas, qui omnia ratinnit, & fidei lumina extinxerunt, & qui nullo habent in diſcrimine tua ſanctiſſima præcepta. Nobiſmet proponentes Sanctorum exempla, eorumque virtutem imitantes, quot ex tantis malis evitare poſſemus?

Ut Sancti mirabiles ſunt magni ſpectaculum quod admiremur, non aliquando expectabunt, ſi illos imitari negligamus.

Spectaculum facti ſumus Mundo, Angelis, & hominibus. Ad Cor. 1. Sancti nonne modo in cælo dicere poſſunt, quod de illis dicebat S. Paulus, & de ſe metipſo in terra; illos eſſe ſpectaculum non ſolum ad intuendum, verum etiam ad imitandum propoſitum? Videtur enim eorum quilibet nobis oſtentans actiones, quibus meritus eſt coronas, quas geſtat, nos docere, ut pugnemus, & vincamus. Intuemini hæc exempla, verum ſimul etiam imitamini. Pugnate ut illi, ſi gloriæ eorum in partem vultis accedere, Spectaculum glorioſum! Sancta exempla! quam vim facere non debetis in animis noſtris! Quam potenter nos eruditis! quandoquidem adeo manifeſtis argumentis probatis, nos fieri poſſe id, quod ſunt ſancti; quia illi fuerunt, quod nos ſumus, & nullos eſſe obices, quos ſuperare nequeamus, quandoquidem ex iis ipſi victoriam reportarunt. Et ſicuti illi omnes admirabiles extitere per ſanctitatem ſuam, omnes aliquo ex loco commendabiles, omnes propter graves pugnas, & eximias victorias inſignes; eorum exempla totidem ſunt exprobrationes ignaviæ, negligentiæ, ac noſtræ ſtupiditatis.

Non Deus tantum, ſed etiam Sancti erunt Judices noſtri, qui eorum exempla fugerimus imitari.

Inſtaurat teſtes tuos contra me. Job 10. Inſtituet Deus duo genera judiciorum, alterum quidem comparationis, in quo judicabit, damnabitque pravos fideles per exempla Sanctorum. Accedite, illis inquiet, fideles ignavi! cur ſiſtitis voſmet ad meum tribunal cum manifeſtis criminum veſtrorum notis? Nunne habebatis Sanctorum exempla, quæ vos ad pœnitentiam revocare debebant? Illi ejuſdem fuerunt naturæ, cujus vos. Vobis non defuerunt gratiæ eædem, vos in eadem Eccleſia alti, & educati fuiſtis. Iiſdem nutriti fuiſtis Sacramentis; ad gloriam eamdem contendiſtis, & nihilo ſecius a virtutibus eorum degeneraſtis. Vixiſtis quaſi dæmonum filii. Ite maledicti! indigni eſtis, qui eorum nomine vocemini; indigni, qui glorioſam æternamque hereditatem a me illis paratam poſſidearis. Ne præſtolemur ſeverum hoc judicium, ſed præoccupemus illud nosmet judicantes; ad examen rigida cenſura vocemus facta noſtra, & videamus quam longe diſtemus a prima Eccleſiæ ſanctitate, & puritate Sanctorum.

Contendamus ad illorum conditionem, ac dignitatem; dicamus nobiſmet ipſis: *Filii Sanctorum ſumus.* & eorum heredes; ſperemus nos aliquando gloriam eamdem poſſeſſuros: Conemur ergo eorum imitari exempla, & zelum, ut in triumphi eorum partem accedamus.

Patiamur nobis hujus exiſtilabores ſuſtinendi ſunt, ut participes ſimus in cælo triumphorum.

Beati pauperes.... Beati mites.... Beati qui lugent... &c. Matth. 5. Talis fuit Sanctorum conditio, tempore vitæ eorum mortalis. Vexati, exagitati, in contemptu habiti ab impiis, dolores ſuos expectatæ gloriæ aſpectu conſolabantur. Conſiderationibus, ac ſpe præſens tempus cum futuro jungebant, triumphos ſuos cum præliis miſcebant, & hac mixtione laborum, atque præmiorum priores poſterioribus mulcebant; & certi ſe in pace, & gaudio meſſuros, quod in lacrimis, ac triſtitia ſeverant, per impatientiam perveniendi ad terminum, ubi ſanctitas ſua mercedem locupletiſſimam erat inventura, ſtrenue decurrebant vias, quæ illuc adducunt, quantumvis eſſent aſperrimæ. In optione, quæ illis permittebatur, vel hujus, vel alterius mundi felicitatem eligendi, vivebant ſpiritu, & in partem laboris vocabant corpora, ut Tertullianus ait, ad coronam promerendam; & hæc illa via eſt, quam nos ſequamur oportet.

Dei voluntas eſt, ut ſanctificemur.

Hæc eſt voluntas Dei, ſanctificatio veſtra. 1. Theſſal. 1. c. 4. Vocati eſtis ad Regnum, cujus prima lex eſt Sanctitatis; ſancti eſtis, ut ſerviatis Deo, cujus potiſſimus ardor eſt hominum ſanctificatio. Vos deſtinati eſtis ad hanc gloriam, quam non tribuit, niſi diligentibus ipſum, eumque imitantibus. Nonne jure Dei nomine dico vobis: *Hæc eſt voluntas ſanctificatio veſtra?* Qualitas Sancti ea eſt, de qua crebro gloriatur in Scripturis. Cælum quod habitat, & quod ſua replet majeſtate, eſt Sanctuarium ejus; canticum æternum, quod ibi canitur, nihil eſt niſi iterata Sanctitatis ipſius commendatio. Ejus occupatio eſt per juſtitiam ſuam coronare Sanctos, quos tales per gratiam effecit. Beatus, qui per fidem ſeſe attollens ſupra creata penetraret velamenta æternitatis, & ex ſinu Dei ipſius ex ipſo fonte ideam ſanctitatis hauriret! Sed quænam proportio invenitur hominem inter & Deum, & aliquiſne ſanctus eſſe poteſt, ut Deus? aiebat Propheta. Qui ſuſtinere non poſſunt Solis fulgorem, reſpiciunt in aquis ejus imaginem, quam ibi ſuimet ipſius exhibet; nos vero, cum minime valeamus Dei magnalia intueri, ſatis eſſe putamus illum admirari, laudare, & imitari in Sanctis ejus; qui oculis noſtris divinas illius perfectiones repræſentant. *Flechier in Præfatione.*

PARAGRAPHUS IV.

Loci, Sententiæ Sanctorum Patrum, aliique Auctores in hoc argumento.

Toties dies natalitios Sanctorum celebramus, quoties virtutes eorum recolimus, quibus claruerunt in terra. S. Auguſt. in quodam ſermone.

Ut imitari non pigeat, quod celebrare delectat. Idem ſerm. 45. de Sanctis.

Ab iis vere ſanctorum martyrum feſtiva gaudia celebrantur, qui eorum exempla ſequuntur. Ibid.

Sanctorum vita nobis eſt norma vivendi. S. Ambroſ. l. de Joſeph.

Si Sanctorum cupis habere conſortium, a malitia, & nequitia cogitatu pectus emunda, quia non niſi Sanctos, innocentes, & puros cæleſtis aula ſuſcipiet. S. Hieronymus in quadam Epiſtola.

Quæ eſt iſta juſtitia? Sanctos colere, & ſanctitatem contemnere; primus gradus pietatis eſt ſanctitatem diligere, poſtea Sanctos. S. Chryſ. homil. 24. in Matth.

Qui Sanctorum merita religioſa caritate miratur, eorum mores ſanctos, atque juſtitiam imitetur. Idem ſermo de Confeſſ.

Qui Sanctorum merita admiratur, mirabilis ipſe vitæ ſanctitate reddatur. Idem.

Iſta ſunt, quæ Sanctitatis cauſſa ſervanda ſunt; pudicitia corporis, caſtitas animæ, & veritas doctrinæ. S. Auguſtin. de Doctrina Chriſt.

Quam magna Deus largietur bonis, qui tam magna largitus ingratis? S. Eucherius.

Veneremur Sanctos, quibus traditum eſt triumphale regnum, judiciaria ſedes, Angelorum conſortium, beata viſio, Chriſti conformitas, ſtellarum claritas, ſecura manſio, grata ſocietas, & divini luminis ſempiterna Comprehenſio. S. Laurentius Juſtinianus ſermone de omnibus Sanctis.

Noli tantum attendere, quo iturus es, ſed quo venturus. Tolerabis dura temporalia, ſed ad lætitiam pervenies ſempiternam. S. Aug. in Pſ. 36. Conc. 2.

Si vis ſuſtinere laborem, attende mercedem. Idem ibid.

Cum attenderis, quid ſis accepturus, miraberis tantum dari pro tantillo labore. Idem ibid.

Nonne pro vita æterna cuncta laborioſa ſunt ſubeunda? Non eſt parvum quid perdere, aut lucrari regnum Dei. Lib. 3. de imit. Chriſti cap. 47.

Hi mihi traditi ſunt in magiſtros, & in mediatores, quibus ſecure me committere poſſum, quia & notas mihi fecerunt vias vitæ, & illis mediantibus ad mediatorem aſcendere potero. S. Bernardus de Sanctis.

Studeamus, fratres, vivere vita juſtorum, ſed morte eorum mori, multo magis deſideremus. Idem.

Ea

Ex omnibus Sanctis niſi tu etiam aliquando unus eris heu ! ſolius es. Feſti Mariani 1. Novembris.

Homo quærit requiem, non in regione ſua. S. Auguſtin. in Pſal. 48.

Actuoſas Sanctorum vitas velut ſimulacra quadam ſpirantia aſpicere oportet, probaque illorum opera ſua imitando facere. S. Baſilius Epiſt. ad S. Gregorium Nazianzenum.

Quamvis unuſquiſque Sanctus omnibus florere virtutibus debeat; una tamen virtus cuique eſt præ ceteris eligenda, cui mens familiarius inhærendo, deſerviat. Petrus Damiani, opuſc. 9. cap. 1.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia peti in hoc argumentum valeat depromi.

Feſtum omnium Sanctorum peccatoribus eſſe debet cauſſa lætitiæ, ſicut peccatorum converſio cauſa eſt lætitiæ Sanctis.

ÆQuum eſt, quandoquidem Sancti in Calo lætantur propter unius etiam peccatoris converſionem, ut peccatores quoque viciſſim in terris propter Sanctorum felicitatem congaudeant. Nos fragiles creaturæ, qui ingemiſcimus hic deorſum in terria ſub vanitatis jugo, etiam præter voluntatem; qui in jugi ſollicitatione verſamur, inter cupiditatum noſtrarum procellas, tanquam in medio gentis perfidæ, ac rebellis; & qui prælia gerimus ſub vexillis filii Dei patientis, & humiliati; non ne inſpicere tenemur ſancta cum æmulatione illos, qui victores mundi, & poſſeſſores tranquillæ, & beatæ immortalitatis perfruuntur fructibus laborum ſuorum, atque æternum regnant cum Jeſu Chriſto? Hinc ipſam ob cauſſam præcipit nobis Eccleſia, ut illos in honore habeamus, & laudemus poſt ſanctitatis eorum conſummationem.

Sanctus mos colendi Sanctos qui regnant in cœlo ab Eccleſia inſtitutus dies in commemoratione recurrit.

Indiſcreta vanitas apud Ethnicos conſuetudinem invexerat celebrandi diem miſeræ nativitatis, qua mortales, omneſque ſimul peccatores prodibant in hanc lucem experturi corporis, animæque infirmitates. Sed prudens Caritas inſtituit inter Chriſti fideles morem recolendi memoriam Sanctorum, cum pro illis pateſcant Cœli januæ, & cum illi mortalibus relictis ſpoliis, ſeſe velut aquilæ attollunt, ut æterni Solis radiis calefacti ſuam inſtaurent juventutem. Elegit illos Deus ex omnibus terrarum partibus, ut nominis ſui gloria ubique exaudiretur, & quilibet populus ſuos haberet Apoſtolos, atque Prophetas; ut Evangelium ſuum prædicaretur, & obſervaretur, & ubique remanerent irreprehenſibilia veſtigia veritatis ſuæ, ſanctitatis exempla, & gratiæ miracula. Omnes Sanctos colimus ſingillatim in totius anni decurſu, eoſque ſimul omnes in die commemorationis eorum recolimus; ut magna hac multitudine, vel, ut Apoſtolus inquit, nube teſtium convicti Dei celſitudinem admiremur in præſtantia gloriæ ſuæ; divitias bonitatis ejuſdem in varietate ſuarum vocationum, atque donorum, fidelitatem in exequendis promiſſionibus ſuis, & ſecreta Providentiæ ſuæ, in viis, quas unique aperit, ut ſinguli ſanctificentur. *Flechier in Præfatione in Omnes Sanctos.*

Deſiderium quo omnes homines expetunt felicitate repleri non poteſt niſi gloria quam poſſident Sancti.

Omnes homines quidquid agant, quidquid conentur, ſemper ſibi proponunt quoddam bonum, quamdam felicitatem; ſed vagum hoc, & indeterminatum deſiderium felicitatis quod efficit, ut nonniſi propter illud agamus, non poteſt in hoc mundo objectum fixum habere, niſi propoſuerimus gloriam, quam poſſident Sancti. Hic unus intuitus nobis perſuadebit, ut ea optemus adminicula, per quæ illuc pervenire poſſimus; hoc enim ſolum bonum eſt, quod nos explere valeat, & noſtris ſatisfacere deſideriis. Videntes non aliam nobis ſupereſſe viam, quam Sanctitatem, hoc medium arripere cogemur, præſertim vero, ſi ea Principis Apoſtolorum verba cogitabimus: *Satagite, ut per bona opera certam veſtram vocationem, & electionem faciatis.* Hoc unum illud neceſſarium eſt, de quo loquitur Evangelium; ſed ne putetis vos alia quapiam via illum aſſecuturos, quam per ſanctitatem, quæ in eo ſita eſt, ut malum quidem fugiamus, & bonum operemur: *Satagite per bona opera.* Hæc eſt malorum omnium origo in pleriſque mortalibus. Non cogitant finem illum, pro quo facti ſunt; immo tantum abeſt, quod hoc unum intueantur, finem ſibi conſtituunt ex mediis, quæ illis Deus largitus eſt, ut ad finem pervenirent. Non enim cogitant aliud, quam de provehenda fortuna; ſexcenta ſibi proponunt conſilia ambitionis, & ad mundanam dumtaxat, & perituram gloriam aſpirant; unde oritur, quod ſicuti finis iſte malus eſt, media, quæ eliguntur, ut eo perveniatur, ad eorum ſanctificationem minime ſpectent.

Si Sancti adhuc viventes in terris merentur honorem, æquiori titulo debent honorari, ex quo ad gloriam pervenere.

Si æquum eſt honorare Sanctos, qui adhuc verſantur in terris, quoniam faciunt Dei voluntatem, annuntiant miſericordias illius, veritates tuentur; quam venerationem fovere debemus erga has animas beatiſſimas, quæ amplexæ ſtatum vitæ abſconditæ, laborioſæ, crucifixæ Salvatoris, poſt vitæ hujus ærumnas, atque paſſiones translatæ fuerunt in ſedem tranquillitatis, & gloriæ? Huic pietatis cultui addendus nobis eſt laudum cultus, qui perhibet teſtimonium virtuti eorum, & qui confitetur juſtitiam, & veritatem ſanctitatis eorum. Duo veritatem in mundo perturbant, aſſentatio, & obtrectatio. Altera virtutem corrumpit, altera illi abrogat auctoritatem. Omnia diſſimulat adulatio. Obtrectatio quoque omnia deformat. Sed tanto æquius eſt Sanctis debitum honorem conferre, quanto ſuperiores ſunt & adulationibus, & obtrectationibus, & per Domini gratiam, cui penitus inhærent, nihil ipſis metuendum eſt ab his duobus inimicis ſanctitatis quam colimus in perſonis eorum. *Flechier.*

Hæc veritas eſt, de qua omnes Catholici Doctores conſentiunt, cultum, qui debetur Sanctis, non eſſe illum, qui debetur Deo, & neminem fidelium id crediniſſe; Hunc autem neque illum eſſe, qui terræ principibus, aut regibus debetur, neque illis, qui in pretio habendi ſunt ob præclaras animi dotes, & qui alios ob jocos contemni poſſunt; quamvis illorum vitia, & noxæ minime impediant quominus in iis vereamur dignitates, quibus decorati ſunt. Immo neque eos veneramur propter naturales qualitates, quæ in Sanctis renidere potuerunt, quales ſunt ingenium, ſcientia, fortitudo, nobilitas, aut virtutes mere morales, quibus illi commendari potuerunt, non ſecus, ac homines alii; quoniam hujuſmodi bona, ad examen revocanda non ſunt in eo cultu, quem illis deferimus; neque puto ideo adverſarios noſtros fateri, aliquod illis honoris, ac obſervantiæ genus eſſe deferendum: ſed tantum propter illorum ſanctitatem, pietatem, & gloriam, in cujus partem placuit Deo illos admittere, & in poſſeſſionem vocare. Dicant igitur mihi quo nomine cultus hic ſit appellandus; Eccleſia eum religioſum cultum appellat quod nullam patitur difficultatem, quandoquidem cultus eſt mere ſuperior humano cultu. Tandem enim gratia, gloria, ſanctitas, & cœli dona, quibus Sancti excelluerunt, merentur, ut illi in honore habeantur quam homines paſſim alii. Cultus, & honor, qui illis adhibetur, ſuperior eſſe debet illo, quibus mundi principes coluntur, alioquin infinite inferior ſupremo cultu, qui unice pertinet ad Deum.

Quo in ſenſu Sancti ſint Mediatores noſtri.

Nulla re magis offenduntur Hæretici, quam illa Catholicorum conſuetudine, qua Sanctos invocant. Verum ſi hac in re conſuluiſſent Patres, næ illi quidem non prætuliſſent ſententiam peculiarem ſuam univerſali Eccleſiæ conſenſui. Verbum incarnatum re vera ſolum eſſe mediatorem Redemptionis, & propitiationis, quemadmodum Theologi omnes toties illi reſpondeunt; videlicet unum ipſum nos redemiſſe per meritum Sanguinis ſui; unum ipſum exſolviſſe juſtum redemptionis noſtræ pretium; unum ipſum nos cum læſo Deo conciliaſſe, & hoc palam a Sancto Paulo explicitum fuiſſe in hoc eodem loco, quem corruperunt: *Qui dedit redemptionem ſemetipſam pro nobis.* Sed verum non eſt illum unum eſſe mediatorem interceſſionis, & redemptionis quandoquidem in Scripturis videmus, Angelos in Cœlo, & homines in terria orare pro nobis, & nulla ratio adeſt, ut in dubium vocetur hoc Beatorum officium, & ſubſidium, quod præſtant hominibus fratribus ſuis, & quorum beatitudinem, dum viverent, ſua intereſſe putarunt. Tandem enim quis credere poterit, eos veros amicos nobis defuturos in egeſtatibus noſtris, illorum protectionem ceſſare, vel ceſſare preces eorum, cum fortius agere poſſint, & validiores fieri, ac potentiores? Cum arctius adhærent Deo, num ideo minus hominibus favent? an potius in Cœlis jacturam paſſi ſunt auctoritatis, qua fruebantur in terris? Nunquid minus valent apud Deum, vel pro nobis minus habent caritatis, quam olim? Deus vero, qui univerſo pepercit populo ad Moyſis adhuc mortalis preces, qui tunc mediator erat; nihil largietur in gratiam tot mediatorum, qui vivent æternum, & qui ſemper coram illo adſunt, & deprecantur?

Si orari poſſunt Sancti dum vivunt, a fortiori poſt eorum deceſſum & gloriam orari poſſunt.

Si jus, atque officium poſtulat, ut Sanctos in honore habeamus; ſancta etiam, & ſaluberrima conſuetudo eſt, illos invocandi; & ſicuti memoria virtutum, quas coluere, noſtram meretur admirationem; auctoritas, quam adepti ſunt coram Deo excitare debet noſtram confidentiam. Quin iſtic morer in colligendis hoc in argumento ſenſibus controverſiæ, quæ nauſeam pariat, cum Theologia dico, eſſe quamdam invocationem gratiæ, ſalutis, ac redemptionis, quæ ad unum Deum pertinere poteſt. Ille unus movere, & creare poteſt cor purum, ſpiritumque rectum vi ſpiritus ſui, & efficientia verbi ſui. Ipſe unus dat ſterilibus arbuſtis incrementum laboris, & fidei, quod dare nequit neque qui plantat, neque qui rigat. Ille unus effundit Caritatem in cordibus noſtris per Spiritum ſuum, qui operatur in nobis ſecundum beneplacitum ſuum, & voluntatem, & opus bonum. Sed adeſt etiam invocatio præſidii, ſollicitationis, precum, non directe quidem ad eum, qui per ſe ipſum illuminare poteſt animas noſtras proprio lumine, ſed ad eos, quos credimus diligi a Deo veritatis & caritatis, a quibus tanquam Dei amicis petimus preces, atque interceſſionem. Hoc in ſenſu ſanctus Paulus ſollicitabat Epheſios, qui vivebant adhuc, adhortans illos, ut cum vigilantia, & perſeverantia preces effunderent pro Sanctis omnibus & etiam pro ipſo, ut libere poſſet Evangelii myſteria prædicare. Similiter Theſſalonicenſes, & Coloſſenſes hortatur: *Orate pro me,* illis inquit. Quod ſi æquum, & pium eſt illis viventibus dicere: *Orate pro me:* profecto eſſe nequit actus idololatriæ hoc ipſum illis poſt eorum mortem dicere. *Flechier in Præfatione.*

Honor vel contemptus Sanctorum redit in Salvatorem.

Si honor qui adhibetur Sanctis, ipſi Salvatori, qui caput illorum eſt, adhibetur, nullus dubio locus eſt, quo minus contemptus, in quo illi habentur, cedat in dedecus ejuſdem Filii Dei, qui illos honore cumulavit, cum adhuc inter nos verſarentur. Quod ſi cultum noſtrum, atque reverentiam promeriti ſunt, cum adhuc mortalem hanc vitam viverent, quanto magis a nobis colendi ſunt, cum iterum conjuncti ſunt Salvatori in gloria, & quanto magis eorum contemptus cedet

in

in Dei ipſius contumeliam? *Qui vos ſpernit, me ſpernit*, (*Luc.* 10.) dicebat Apoſtolis ſuis Salvator, cum adhuc verſaretur in terris. Liquido ex his Filii Dei verbis patet, quæ nos urgeat neceſſitas colendi Sanctos, qui illius ſunt amici, & quorum cineres ipſos apud fideles in cultu haberi voluit; quapropter jure arguimus illorum impietatem, qui tantum abeſt quod Sanctos veluti Dei amicos venerentur, verum etiam illos contemnunt, cum per Traditionem omnium ſæculorum Eccleſiæ univerſalis auctoritate probatam, in poſſeſſione verſemur illos colendi, & in neceſſitatibus invocandi tanquam mediatores orationis, atque interceſſionis apud Deum.

Præter quā quod quælibet ſtatus generatim ſua habet ad ſemet ſanctificandum ſubſidia; quævis conditio habet ſua ad hunc effectum peculiaria.

Satis non eſt, quod quælibet conditio generatim ſumpta ſuas habeat gratias, & media ut ad Sanctitatem perveniat; quævis enim ſua habet propria, & ſingularia ſuper ceteras, ut perveniamus ad finem, propter quem creati ſuimus; quod ſimul probat, nullam eſſe, in qua nequeat aliquis in Sanctum Virum evadere, quod arguit ex imperio Dei, cujus *Voluntas eſt ſanctificatio noſtra*. Poſito enim hinc, quod velit Deus, ut ad altum ſanctitatis apicem contendamus, & quod propoſuerit locupletiſſimas coronas, & primos recubitus Regni ſui iis, qui eos promereri conabuntur; inde vero, quod peculiari ſapientiæ ſuæ providentia ſit factum, ut tot varias conditiones inſtituerit, quod ſuppono; quis ſtatim non arguet, quemadmodum infinita ejus ſapientia hanc ſtatuum varietatem conſtituit, bonitatem etiam illius illam retuliſſe ad æternam ſalutem, tanquam media ad finem ſuum, & in qualibet inveniri adminicula, ut eo perveniatur? alioquin in hac diſtributione, in qua tantam intuemur inæqualitatem, licet Deus nemini quidquam debeat, homines tamen ſe læſos fuiſſe rati alioquin haberent cauſſam aliis alienam ſortem invidendi, & conquerendi ſibi imponi aliquid ſupra vires, vel ſaltem exiſtimandi, ſe quodammodo neglectos a Deo fuiſſe in aliorum comparatione. Quamobrem dici poteſt id præter propter in ordine Providentiæ naturalis accidere, ubi Deus æquiſſimam bonorum, malorumque compenſationem inſtituit, quæ in qualibet conditione inveniuntur; quamlibet videlicet habere propria, & particularia bona, ut in mundo vivant contenti, quæ in aliis conditionibus non inveniuntur.

Ut ad Sanctos in honore habendos excitemur satis eſt ſcire ab ipſo Deo haberi in honore.

Ad animo concipiendum magnum illum honorem, qui Sanctis debetur, conſiderare opus eſt honorem, quem ipſe Deus illis adhibet, qui illos ab æterno prædeſtinavit ad coronam gloriæ, quæ erga illos ſimul eſt corona juſtitiæ & miſericordiæ. Juſtitiæ quidem, quia illam non largitur niſi illis, qui operibus ſuis merentur eam: Corona vero miſericordiæ, quia ea mera bonitate donat eis media ad eam promerendam neceſſaria. Vult eos hanc mereri, atque hoc pacto illis oſtendit, quo illos afficiat honore, præbens illis occaſionem lucrandi per virtutem ſuam gloriam immortalem, quæ toto cælo ſuperat gloriam magnorum terræ Principum. Tribuit illis etiam media ad eam promerendam, ſine quibus ad illam pervenire non poſſent; & hoc pacto magnum illis teſtatur amorem, quo eos proſequitur. Admiremur infinitam illius bonitatem, amemus & colamus eos, quos amat, & colit. In honore habeamus Sanctos, quibus dedit Deus regnum mercedem triumphi ipſorum; judiciariam poteſtatem in vivos & mortuos, glorioſum cum Angelis commercium, perfectam cum Jeſu Chriſto conformitatem, claram viſionem divinitatis, & æternam divini luminis poſſeſſionem.

Cum homo ad immortalem gloriam evocetur, præſeferre debet praxim virtutum omnium, ut ad hunc finem perveniat.

Quam maxime intereſt ſcire, & nunquam oblivisci, gloriam immortalem, finem huc adeo nobilem, atque ſublimem, ad quem evocat Deus cum generaliter, tum peculiariter omnes homines, adquiri poſſe nonniſi per media apta & idonea, quæ ſunt virtutes, & opera bona, quæ homo divinitus præventus, & cæleſti gratia adauctus neceſſario exercere debet, ut ſit ſanctus, & quantum pro viribus poteſt reſpondeat magnis conſiliis, quæ de illo Deus fovet. Hæc autem cogitatio, & finis adeo præſtantis intuitus, valide excitare debet fidelem ad præclaras, ſanctaſque actiones peragendas, quod vocatur cooperari ad adquirendam ſanctitatem, quod unicum eſt, ac inevitabile medium perveniendi ad gloriam, ad quam omnibus, nemine excepto, contendendum eſt; quorſum autem; quia hoc intercedit diſcrimen hominem inter, & ea quæ anima deſtituta ſunt, & ratione carentia; quia hæc ad finem ſuum tendunt naturali inſtinctu, & impreſſo in ſubſtantia ſua; quin unquam recedant, cum nequaquam deliberare ac eligere debeant, quod præſtare nequeunt; ſed homo, quem Deus ad æternam deſtinavit immortalitatem, cujus ſemitas ignorat, non ſolum implorare debet gratiæ ſubſidia, ſed cum ea concurrere, ut illuc perveniat.

Objectum requirebatur aque præcns, ac gloria Sanctorum, ad ſtudium noſtrum excitandum.

Sanctitas non aliud eſt, quam virtutum omnium congeries, exercitatio omnium operum bonorum, acervus meritorum operumque bonorum, per quæ adquiritur gloria, quam deſtinavit Deus electis ſuis, & ſicuti finis quem nobiſmet proponimus, prima cauſſa eſt omnium operum noſtrorum, & motum ciet in omnibus facultatibus noſtris; quin hunc ſpectemus, & terminum hunc reſpiciamus, & aſpiremus ad immortalem hanc gloriam, cujus poſſeſſionem Sancti conſecuti ſunt, & in cujus partem eum illis aliquando ſumus acceſſuri, quin, inquam, jam cogitemus, & ſerias animadverſiones inſtituamus, difficile eſt intellectu, quomodo nobis ſuppetere poſſit tantum animi, ut exerceamus virtutes omnes, & adhibeamus media, quæ ſint neceſſaria, ut eo perveniamus. Sanctitas multis conſtat laboribus, naturæ plurimas expetit curas, applicationes, vim; & niſi ſatis animi fuerit nobis, ut nobiſmet vim faciamus, magnum ſubimus periculum, ne eo nunquam perveniamus. Aliquid ergo magnum requiritur, ut languentia deſideria noſtra excitentur, ut ſpiritus noſter de ſopore excutiatur, & ut extimuletur naturalis ambitio nobiſmet pro objecto tantum hoc bonum proponendo; alioquin inanes erunt conatus noſtri, & nos parum admodum in adeo moleſto ſanctitatis curriculo proficiemus.

Honor quem Sanctis debemus, quod factum negari nō poteſt. Agitur ſolum de Jure.

Quod pertinet ad cultum Sanctis, eorumque lypſanis debitum, factum ſupponimus, videlicet virtutem omnibus mortalibus compertam, atque exploratam ſanctitatem ſupernaturalibus argumentis comprobatam, cujuſmodi ſunt miracula, nequaquam in dubium revocanda. Reſtat igitur ut de jure tantum diſceptari poſſit, videlicet utrum virtus honore ſit digna, vel utrum ſpectatæ, ſuperioriſque virtutis Viri mereantur, ut in honore habeantur. Heu! cuinam ergo debetur honos, niſi ille pretium ſit virtutis, verique meriti? Si cum Sancti vivebant adhuc in terra merebantur, ut virtutis eorum ratio haberetur, & illi colerentur: cur hic honos illis negandus eſt nunc, cum ſunt in cælo, ubi non patent amplius æque miris, funeſtiſque caſibus, quos humana mobilitas, ac fragilitas ſæpe in iis peperere qui de virtutis apice in maxima flagitia ceciderunt, & in vitiorum cœnum præcipites lapſi ſunt? cum e contra Beati in Cælo conſtantiſſime in bono confirmati ſint, ac præterea æterna gaudeant felicitate, quæ pretium eſt virtutis eorum.

Poſſumus & debemus etiam Sanctorū opem atque interceſſionē implorare apud Deum contra ea quæ Eccleſiæ inimici blaterant.

Increduli, & hæretici ſemper aliquid habent, quod objiciant cultui, & confidentiæ, quam Catholici ponunt in Deiparæ, Sanctorumque aliorum protectione: Quæ enim nos urget neceſſitas, ut ad illos confugiamus? Nonne ſatis eſt confidentiam noſtram in Deo & Jeſu Chriſto collocare? Cui bono Sancti invocantur? Hæc aerea ſunt vota, quandoquidem nos docet fides Deum omnium bonorum noſtrorum Auctorem eſſe, & hoc eſſe de illius bonitate diffidere, ideoque illi contumeliam inferre, quaſi minime vellet, aut poſſet nobis in neceſſitatibus opem ferre. Sed facile eſt hujuſmodi objectionibus occurrere. Verum eſt Deum nobis ſufficere; immo hic eſt Romanæ Eccleſiæ ſenſus: ſed non ideo hæc praxis Sanctorum opem invocandi minus eſt utilis: Chriſtiana quippe prudentia ſuadet, ut quæcumque præſidia adquirantur. Negligere omnia adminicula ad gratiam Dei promerendam argumento eſt, hanc non magno in diſcrimine haberi. In magni momenti negotio, ubi de ſalute agitur, nullane eſt negligenda protectio? Quædam ſunt officia, quæ ſunt veluti obligationes. Per conſiliorum obſervantiam, voluntas flectenda eſt obſervantiæ mandatorum. Imprudentium ſpirituum eſt, atque ſuperſtitioſorum omne devotionis genus amplecti; ſed quædam irreligionis ſpecies eſt, illa negligere, vel contemnere, quæ juxta piorum, eruditorumque Virorum ſenſum poſſunt quidquam noſtræ ſanctificationi conferre. Quemadmodum Deum tentare eſt, uti nolle creaturarum ſubſidio, ubi illius indigemus; eſt etiam illi diſplicere ad ſpiritualem profectum noſtrum admittere nolle Sanctorum ſubſidium, qui ſunt amici Dei, præſertim vero Sanctiſſimæ Virginis, quæ Mater eſt Redemptoris, cum nobis perſuaſum eſſe debeat, illis ineſſe facultatem nobis auxilium ferendi, & ad Creatorem adducendi. Hoc eſt in controverſiam vocare gratias, quas Deus illis poteſt elargiri, & præſcribere terminos miſericordiæ ſub ſpecie zeli honoris, & gloriæ Dei. Et amabo vos, qui bonus eſſe poteſt ſenſus negantis, Sanctos nobis opitulari poſſe apud Deum, cum jam aſcenderunt in Cælum, cum potuerint tantam nobis opem ferre, dum nobiſcum viverent in terra? Niſi de ſana mente dejecti ſimus, exiſtimare ne poſſumus, illos gloriam adeptos minus poſſe, quam cum nondum illam adepti fuiſſent? Itaque ad noſtram erga illos devotionem ciendam, Eccleſia illis dies feſtos inſtituit. *Flechier in præfatione.*

Facile videre eſt in Dei honorē cedere illū, quē Sanctis deferimus.

Quemadmodum in Regum aula non ille tantum in honore habetur, qui ſedet in ſolio, ſed omnes etiam illi, qui ei deſerviunt, vel qui ad eum propius accedunt, vel qui propter magiſtratus ſuos inſignem apud illum occupant locum, atque eos coli videmus quatenus ejus Miniſtros, quin tamen aliquid pereat de obſequio quod ipſi Regi debetur: imprimit ſubliniorem imaginem celſitudinis ejus, quia nonniſi propter Regem habentur in honore: ſimili ratione cum Sancti ſint Magni coram Deo & quatenus filii, & amici ejus, quodammodo illius magnitudine induti ſunt, potentes ſunt de potentia illius, ut loquitur Propheta, de illius gloria glorioſi, & beati de illius beatitudine. Quamobrem Propheta idem teſtatur, Deum in Sanctis ſuis eſſe admirabilem, Magnum per magnitudinis characterem, quem illis communicat; potentem, per potentiam, in cujus partem eos vocat; Sanctum per emanationem ſanctitatis, quam ſuper illos effundit, ſed præcipue dignum honore, & gloria in ea, quam ab aliis in ipſos jubet conferri: *Mirabilis Deus in ſanctis ſuis*. Omnis hic honor in Deum refertur, cum eorum gloria ſit opus illius, tota redit in Auctorem; & certiſſime Deum colit, qui ſervos, amicos, aulæ ipſius principes colit. Graviſſima ergo Deum, Sanctoſque ſimul afficit contumelia, qui renuit honorem adhibere, qui Beatorum ſtatui, perſoniſque debetur, quorum Deus ipſe aliquando merita & poteſtatem oſtendit per miracula præſtantiſſima.

Certiſſimū eſt Sanctis ſuperandas fuiſſe eaſdē difficultates, & nobis eaſdem quas

Quod autem Sanctorum virtutes ipſi valeamus imitari, ex tribus veritatibus probatur, quarum prima eſt, Sanctos ipſos eaſdem habuiſſe infirmitates, quas ipſi habemus; altera eſt, eaſdem illis difficultates, & obices ſuperandos fuiſſe, qui a nobis ſunt infringendi; tertia tandem eadem nobis eſſe

ſubſi-

Digitized by Google

Illis adeſſe ſubſidia. ſubſidia, quæ Sanctis fuere, eaque omnibus dari, Poſt hæc quænam nobis eſſe poteſt querela? Poſuitne Deus in nobis inæqualitatem inter Sanctos & nos in iis, quæ pertinent ad ſalutem? poſſetne aliquis æquo jure conqueri, & muſſitare de Salvatoris prælatione, vel de legis ſeveritate? Quod ergo parit ſalutis noſtræ difficultatem, hoc eſt, quod infirmitate obruimur; ſed Sancti æque ac nos infirmi fuerunt: quod plures nobis obices circumſtant; ſed iiſdem ac nos ſepti fuerunt Sancti: vel quod nobis deſunt ſubſidia; ſed eadem nobis ſuppetunt auxilia quæ Sancti habuere.

Tribus Iſrael innuunt varios vitæ ſtatus, in quibus poſſumus ſanctificari. Matth. 5. In octo beatitudinibus indigitantur omnes modi ſeſe ſanctificandi. S. Thomas ait, Dei Filium cum in montem ſeceſſiſſet, cum Apoſtolis octo beatitudines prædicavit, oculos in prædeſtinatos omnes conjeciſſe, & ſecundum conſiliorum ſuorum ſatietatem connotaſſe varia media perveniendi ad æternam felicitatem, qua Sancti perfruuntur. Cum enim vidiſſet Angelos, qui per humilitatem ſancti facti ſunt, non ſecus ac dæmones, qui interierunt per ſuperbiam, ait: *Beati pauperes ſpiritu*; cum vero oculos conjeciſſet in Patriarchas, quorum character eſt lenitas, & pax, dixit: *Beati mites*. Sed cur Salvator octo percurrit beatitudines, niſi ut diſceremus plures patere in Cælum vias, non ſecus ac plures in Erythræo mari facti ſunt hiatus & ſemitæ, ut Iſraelitæ in promiſſam terram traducerentur? Duodecim Tribus Iſrael ſunt figuræ ſtatuum omnium qui inſtituti ſunt a Providentia, in quibus mortales ſanctificari poſſunt. Alii quippe ſeſe ſanctificant lacrimis, alii manſuetudine, alii peculiari affectione paupertatis, hic heroica virginitatis exercitatione, aliqui mortificationibus, alii tandem operibus caritatis.

Sancti pro nobis majori cum dignitate, & ſollicitudine deprecantur. Sanctorum preces majorem habent efficientiam, quam noſtræ: Quare? quia perſonæ dignitas precibus majus adjicit pondus; & Beati toto Cælo majores ſunt & digniores nobis. Neque dico ſolum illos orare pro nobis eo modo, qui omni vitio caret. Dei potentia illos attentos efficere, ſicuti amoris ſui exercitatio ferventes reddit; quod in terris non reperitur; dico illos pro nobis ſollicitius orare, quam nos ipſi per nos efficere poſſemus; & orare ea anxietate, ſi gloriæ ipſorum ſtatus permitteret, ut illi noſtris condolerent miſeriis, cum illi a S. Cypriano vocentur, *de ſua immortalitate ſecuri, de noſtra ſolliciti*.

PARAGRAPHUS VI.

Loci ex Aſceticis libris, & nuperis Concionatoribus delecti hoc in argumento.

Præſtantia gloriæ, quã nobis proponit Deus probat deſiderium quo ille cupit nos in æternũ beatos efficere. SI præceptum, quo juſſit Deus homines Sanctos eſſe, nos in admirationem rapit, quia illius executio tantum eſt difficilis, quantum obligatio urgens eſt, & ineluctabilis; dicere audeo alia ex parte nihil magis nobis oſtendere poſſe ardens, ſincerumque deſiderium, quo tenetur Deus nos in æternum beatos efficiendi: tandem enim inde inferendum eſt, illum voti compotem non eſſe, quod nos in hunc finem creaverit, vel quod nobis præbuerit media neceſſaria, ut illuc perveniamus; ſed adhuc nos urget, & cogit viam ingredi, quæ nos ad hoc ſummum bonum adducit; nam nihil coinquinatum poteſt ingredi in Cælum, & meritum ſolum illius aditum pandit; Sanctitas quæ conditio eſt, ſub qua gloria nobis promiſſa eſt, ſita eſt in evitatione peccati, quod nos inde prohibere poteſt, & in exercitatione bonorum operum, per quæ hanc remunerationem promeremur. Verum cum Sanctitas evaſerit aliquid violentum corruptæ naturæ, & exigat ut jugiter nobiſmetipſis inferamus vim ad eam adquirendam: Deus, ut facilius reddat illarum nobis imperium, proponit oculis noſtris gloriam Sanctorum, tanquam objectum maxime efficax ad nos excitandos. Patent rationes ex gloriæ hujus qualitatibus, quæ ſimul eſt finis noſter, & neceſſaria illatione noſtram conſtituit beatitudinem, æternamque felicitatem. *Auctor Sermonum in omnia argumenta &c.*

Sancti noſtras infirmitates experti praſto ſunt ut precibus ſuis nobis opitulentur. Licet Sancti non viderent in Deo, tanquam in ſpeculo, quæcumque in hoc mundo fiunt; licet præditi non eſſent prophetica gratia, quæ illis oſtendere poteſt, & præſens, & futurum, nonne experti ſunt pericula, quæ in hoc mundo nobis ſunt ſubeunda? Nonne experti didicere hominem ſuapte natura imbecillum eſſe, & pravum per animi ſtudium & habitum? Eſſe in nobis pravorum deſideriorum originem, quæ ſuccreſcunt, & quæ in ſingulas horas ſuccidenda ſunt per mortificationem & pœnitentiam? Tranquillam virtutem magnis objectam eſſe tempeſtatibus; & mundum hunc terram eſſe, quæ devorat habitatores ſuos odiis, amoribus, cupiditatibus etiam incomprehenſibilibus? Ipſi etiam, uti nos, experti ſunt vitæ hujus tribulationes, ſed animas ſuas in patientia poſſederunt. Mundus perſecutus eſt illos; illos aſpernatus, iiſque calumniatus eſt; ſed illi ex mundi ipſius nequitiis profecerunt. Diabolus tanquam Leo rugiens impetum in illos fecit; ſed juxta S. Petri conſilium, ei per fidem reſtiterunt. Ex tranquilla hac ſtatione, in quam Dei Spiritus deduxit illos, vident procellas, atque tempeſtates, quibus quatimur. Pericula eorum præterierunt, noſtra præſentia ſunt. Nos quoque probamur, ut illi probati fuerunt, nobis vero deeſt virtus eorum, ut tot periculis ſuſtineamus. *Flechier in Præfatione.*

Nullus dubitandi locus eſt quominus Sancti pro nobis deſint intercedere. Ambigerene licet nobis, Sanctos praſto eſſe, ut nobis poſſint precibus ſuis, & auctoritate apud Deum? Mortui ſunt in caritate; amabant non ſolum amicos ſed etiam inimicos & ſecundum Evangelii regulas pro illis orabant. In Cælo habent caritatem perfectiorem. Si inter has amoris ſcintillas hic in terris pro inimicis orabant, quid pro amicis agent in ardoribus caritatis Sanctorum? Deo conjuncti ſunt ex toto corde, & ex Apoſtoli ſententia, ſiunt unus, idemque ſpiritus cum illo. In ſinu infinitæ hujus miſericordiæ amoris impreſſiones percipiunt, & ardent deſiderio ſaluti noſtræ cooperandi. In cæleſti hac aula habemus amicos coram ſupremo Judice, qui judicat juſtitias, & qui terribilis eſt in conſiliis ſuis ſuper filios hominum. Salutis noſtræ negotium indiget patrocinio; ad Sanctos confugiendum eſt, qui noſtri ſint Oratores, & dicendum Deo cum Rege Propheta: Reſpice me, Domine, & miſerere mei ſecundum judicium diligentium nomen tuum. *Flechier in Præfatione.*

Si Sancti inimicos etiam ſuos in hoc mundo dilexerunt, nunc cum in Abrahæ ſinu requieſcunt, quanto ferventior erit amor illorũ. Si nos caritas urget, quod ex pluribus Sanctis percepimus in vitæ hujus mortalis curſu; quem putamus fore zelum ipſorum pro ſalute noſtra, cum in gloriæ ſuæ ſede quieſcant? Triumpharunt illi quidem de omnibus cupiditatibus ſuis, & ad pedes agni palmas, coronaſque ſuas depoſuere. Verum eſt. Sed quamvis ſupremum illud ens omnia eorum deſideria compleverit; quamquam eorum beatitudo conſummata ſit, nihil habentium quod ad perfectam beatitudinem ſuam concupiſcant, Caritatis ipſorum ardor eos rapit, ut deprecentur pro nobis. Vivunt adhuc in Eccleſia; nobis ſpiritum ſuum reliquerunt exempla; ipſa etiam corpora tanquam obſides. Expectant donec perficiatur Sanctorum conſummatio, donec eorum compleatur reſurrectio, & rebellium Angelorum ruina conſummetur. Præſtolantur donec tempus noſtræ repromiſſionis, & remunerationis adveniat. Nimis differri putant tempus, quo Electorum corpus perficiendum eſt, & zelus iſte ſanctæ pacatæque permiſtus impatientiæ efficit, ut libenter noſtras preces audiant, atque intercedant pro nobis apud Deum, quem diligunt, & a quo diliguntur. *Flechier in Præfatione.*

Eloquentia Christiana melius adhiberi non poteſt, quã laudando Deũ in Sanctis ſuis. Cur autem Eccleſiæ neganda eſt hæc pars Chriſtianæ eloquentiæ, quæ laudat Dei Magnalia in Sanctis ejus; quæ vias veritatis nos docet, quas illi nobis tradiderunt; quæ placet narratione rerum præclare ab ipſis geſtarum; quæ excitans bonorum virorum fervorem, pietatem introducit per illorum exempla, & virtutem per virtutem eamdem perſuadet? Deus qui magnificus eſt in Sanctis ſuis, vult poſt mortem eorum compenſari gloriam, cujus jacturam fecerunt coram hominibus, dum viverent, per humilitatem. Aurum, lapillique pretioſi prodiguntur ad exornanda loculamenta, quibus lipſanæ eorum continentur; cur vero negatum ſit Sermonis ſchemata, veneresque adhibere ad ornandas laudibus virtutes eorum, quæ ſunt imago vitæ, & reliquiæ ſpiritus eorumdem? Ceterum quid eſt Sanctorum elogia perſequi, niſi oſtendere legem Dei in praxim redactam; prædicare Evangelium, quod Salvator verbo ſuo nos docuit, & quod per gratiam ſuam latius promulgavit? Niſi prædicare fidem, quam operatus eſt per dilectionem, & quæ peperit docilitatem & obedientiam? Panegyricæ, quæ de Sanctis habentur, orationes mentem determinant, & fovent cor oſtenſione exemplorum ſuorum. Dei magnificentiam in electis ſuis, divitias miſericordiæ ejus, divinoſque fructus per Redemptionem ejus extollunt. Vitæ illorum puritas omnem peccatoribus aufert prætextum in ſordibus volutandi, & hypocritis detegit ſinceræ devotionis imaginem; infirmis vim gratiæ Salvatoris aperit; ignavis animos addit ſequendi officia ſua, & oſtendit omnibus facultatem iis perfungendi. *Flechier in Præfatione.*

Cum Sanctos colimus, nõ eos tantũ, ſed in illis Deum veneramur. Deus qui Sanctos gratia ſua fecit, vult illos a nobis in honore haberi, & ipſe quoque habebit illos in honore ſecundum verba Salvatoris. Honorabit in illis beneficia, & miſericordias ſuas; honorabit nomen ſuum; oſtendet non jam naturæ ipſorum præſtantiam, ſed meritam gratiæ ſuæ: efficiet ut in electis ſuis reniteat radius æternæ electionis ſuæ. Ipſe illos coronabit, & ipſe etiam erit eorum corona. Hinc nos haurimus religioſum cultum, quem Sanctis deferimus; cultum dico Religioſum, quoniam refertur ad Deum. In illis non adquiſitas, vel naturales qualitates, quibus in vita mortali claruerunt, inveniemus, hic enim eſſet cultus profanus & mundanus, quem virtutibus mere humanis redderemus, *Flechier in Præfatione ſua.*

Non pulchritudinem, neque oris majeſtatem in Sanctis Virginibus colimus, ſed ardentem caritatem quam gleſſerunt erga cæleſtem Sponſum. Quid me venerari putatis in Luciis, Catherinis, Agnetis, Cæciliis? Numquid earum formam, oris ſpeciem, quæ licet innocens tamen nocentes facit, quæ corrumpit obtutus, quæ velit, nolit, parit prava deſideria, & quæ nihil tale cogitans vanitatis ciet cogitationes? Colo in Sanctis id genus Virginibus Salvatoris innocentiam, flammas caritatis, quas Spiritus Sanctus in cordibus earum accendit; virtutem Filii Dei in ſexus infirmitate, in harum Sponſarum caſtitate Sponſi cæleſtis puritatem. Colo in Henricis, Eduardis, Ludovicis non ſanguinis nobilitatem, non opes, quas illi poſſederunt, non imperium, quod exercuerunt, non fulgorem purpuræ, qua induti fuerunt; ſed Dei gloriam quæro in Regum iſtorum gloria. Non coronam, quam geſtarunt, ſed quam ſibi adepti fuerunt admiror. Video Dei ſervos in iis, qui erant hominum Domini. Illius magnitudinem adoro, qui ubi placuerit, humani ſpiritus altitudinem, Chriſtiana dejicit humilitate; qui in his Sanctis Regibus ſuper terram regnavit, & quos ſecum illos regnare facit in Cælo. *Flechier in Præfatione.*

Non veneramur in Apoſtolis miracula & curationes Quid in Apoſtolis colimus? Numquid donum curationum & miraculorum? Simon quoque Magus his ſimilia operabatur, & ideo putabat ſe hanc facultatem argento comparare poſſe. Nos in illis veneramur vocationem Jeſu Chriſti, Spiritum

laborum ſed ardenti caritate, qua ad Dei Eccleſiam late extendendam adlaborabant.

Sanctum, quo repleti fuerunt; zelum, quem Deus illis accendit pro animarum ſanctificatione; partem, quam in Evangelii prædicatione obtinuerunt; labores, quos ſuſtinuerunt propter ejus amorem, & gloriam. Hic ille pius eſt ac religioſus honor, quem J. C. famulis adhibemus, & quem adhiberi vult, cum ait; Qui vos recipit, me recipit, & qui recipit me, recipit illum qui miſit me. Et qui recipit juſtum, quatenus juſtum, juſti mercedem accipiat, non propter bona ſenſibilia & naturalia, non propter ſanguinis affinitatem, ſcientiæ profunditatem, aut opum ubertatem, ſed propter dona Dei in illis coruſcantia. Sinamus quod peccatores ſe ſe mutuis excipiant honoribus propter naturæ dona, vel adquiſita; nos vero veneremur Diſcipulum, quia fecit voluntatem præceptoris, juſtum, quia ſitit juſtitiam, Prophetam, quia gloriam, futuraque oſtendit bona, ac honorum mundi bonorum contemptum inſpirat. *Flechier in Præfatione ſua.*

Finis quem Deus ſibi propoſuit in bonis, quæ nobis adfert, unice eſt ſanctificatio noſtra.

Finis unicus divinæ Providentiæ erga nos, eſt ſanctificatio noſtra, & Deus nihil aliud petit a nobis, niſi ut omnes ſancti ſimus. Ad finem hunc refert omnia bona, quæ nobis confert; neque enim vult Deus, nos abundare opibus, ac honoribus, naturæ, fortunæque bonis, licet hæc omnia dona in nos ab illo proveniant; ſed noſtram cupit ſanctificationem. Hoc unicum eſt punctum, ad quod tota Dei voluntas erga nos dirigitur; reliqua nobis dantur tanquam media, ut ad finem hunc contendamus. Divites eſtis? ideo eſtis, ut per divitiarum uſum ſanctificationem veſtram operemini. Docti eſtis? eſtis ut doctrina veſtra vos diligentiores efficiat in muneribus veſtris adimplendis, & ut opem feratis proximo conſiliis veſtris, ut ſtatus ſui obeant officia. Magni eſtis in Mundo? tales eſtis, ut hoc mundo utamini, tamquam non utentes. Quidquid pro nobis fecit Deus, quidquid propter Deum ipſi facere debemus, ad hunc finem tendit, & hoc unum illud eſt neceſſarium, de quo loquitur Salvator in Evangelio. Qua in re Mundi cæcitas deplorabilis eſt: cum illis exponuntur hominis Chriſtiani officia, neceſſitas agendi pœnitentiam, abdicandi ſemet, fugiendi ſæculum & ſæcularia deſideria; jejune reſpondent quaſi cauſſam ſuam peroraturi: Sancti eſſemus, ſi ita viveremus, quaſi non eſſet hic finis & vocatio Chriſtianorum omnium, Sanctos eſſe; ſed opus eſſet ſimplicis ſupererogationis, & conſilii: perinde ac ſpiritus, quem receperunt, non eſſet Spiritus Sanctitatis; perinde ac omnia Moralis Chriſtianæ præcepta non eſſent totidem ſanctitatis dogmata; perinde ac peculiaria capita, circa quæ erant judicandi, non omnia ad illud Sanctimoniæ redigerentur. *Flechier.*

Sancti in omnibus ſtatibus ſemet ſanctificarunt ut in omnibus conditionibus nos dirigerent exempla quæ ſequeremur.

Mundo univerſo facile perſuaderi poteſt per eam celebritatem, quam hodierna die recolit Eccleſia, quocumque in ſtatu verſemur, inter conditionem noſtram, atque Sanctitatem perfectum fœdus intercedere. Vultiſne id cognoſcere? Spiritu ingredimini in auguſtum hoc gloriæ templum, ubi cum Deo omnes ſtatuum omnium Beati regnant. Ibi videbitis Sanctos, qui in mundo locum eumdem obtinuerunt, quem modo obtinetis; qui iiſdem impediti fuerunt officiis, negotiis, oneribus, & qui non ſolum ſemet ſanctificaverunt; ſed qui (animadvertite, quæſo) iiſdem impedimentis uſi ſunt, ut ſe ſe ſanctificarent. Omnes, quæſo, illuſtrium horum prædeſtinatorum ordines percurrite, invenietis eos, qui non ſecus ac vos in Regum aula verſati ſunt, & qui numquam Principibus ſuis placuerunt magis, quam cum arctius Religioni, Deoque adhæſerunt. Invenietis qui uti vos militia inclaruerunt, & fortaſſe etiam melius quam vos; quia ſanctitas tantum aberat, quod illos debilitaret, ut immo in illis veram bellicam virtutem augeret. Invenietis, qui non ſecus ac vos negotia prudenter geſſerunt, & ſi minus Sancti eſtis, quam illi, inde eſt quod dignius, ſanctius, atque irreprehenſibilius egerunt, quam vos. Invenietis, quos probitas inter Aulæ delicias, illecebraſque Sanctos, rectoſque ſervavit, & qui progreſſi ſunt, qui ad verſutias politicæ humanæ confugerent, & qui titulos honoris nonniſi ſanctimoniæ ſuæ, & pietati referendos eſſe intellexerunt. Ut omnia verbo complectar, invenietis illos fuiſſe quidquid eſtis, & qui præterea Sancti fuerunt. Ita ſane. In Cælo multi ſunt ex ſtatu, & conditione veſtra, & hos majori cultu præcipue imitari tenemini. Hi proprie Patroni veſtri ſunt, atque Prototypi, ſecundum quos vosmet fingere debetis. Vobiſmet vos dicere oportet, quid fecerunt illi, cum in loco meo erant; & quid facerent, ſi modo eſſent in ſubſidio, in quo conditio mea, meumque me conſtituit officium? Hoc ex vobiſmet ſciſcitamini oportet, & ſecundum hæc exempla, omnes greſſus veſtri dirigendi ſunt. In Sanctis aliis Deum laudabitis, eique benedicetis, ſed in his diſcetis quomodo vosmet convertere, & ſanctificare debeatis. In hoc Dei noſtri Providentia æque amabilis, atque adorabilis eſt, quod in electis ſuis tot propoſuerit nobis Sanctitatis imagines, quot oportebat, ut conſtaretur myſtica hæc varietas, ex qua J. C. Sponſa, quæ Eccleſia eſt, teſte Propheta, pulcherrimum decus ſuum mutuatur. *P. Bourdaloue.*

Æternum frui Dei adſpectu quod eſt bonum ex omnium SS. teſtimonio utpote ſumma quævis ſupplicia ſit requirendum.

Ut intelligamus, quanti a nobis facienda ſit hæc immortalis gloria, quam Sancti per vulnera, & certamina quæſiverunt; nobis animus eſt advertendus ad rigores & mortificationes, pœnitentias, ſupplicia, tormenta, quæ cum heroica tulerunt conſtantia, invictaque patientia, ſcientes hoc medium eſſe, per quod ad gloriam pervenitur. Opus eſt igitur, gloriam hanc præſtantiſſimam exiſtimatam fuiſſe; quandoquidem crediderunt ſolutum iri una hæc tot tantaque mala compenſare poſſet. Omnia illi paſſi ſunt non patienter ſolum, verum etiam libenter. Nonne igitur liquet Cæli gaudia in ſemet eſſe antulſa atque ac in Sanctorum ſententia; quoniam in anteceſſum receperunt quamdam emanationem harum voluptatum in crucibus, rotis, equuleis, & flammis? Ut oſtenderent quanti faciebant ſupplicia ſua, crediderunt nullo in diſcrimine habenda eſſe omnia tormenta in comparatione mercedis, quam a Dei magnificentia expectabant, pro cujus gloria adeo ſtrenue ſeſe tot cruciatibus objiciebant. S. Auguſtinus ait, tantam eſſe felicitatem videre Deum unam tantum diem, ut hoc unum redimi valeat inferno pœnarum & ſuppliciorum: qua de re perſuaſum erat tot Sanctorum millibus, qui adhuc generatim hodierna die teſtantur, ſe aliis ſemper cogitaſſe, Cælum mereri, ut ſæviſſimis adquiratur ſuppliciis, quorum ſimilia hic in terris perferri non poſſunt. *Biroat.*

Tanta eſt gloria hæc, ut media, quibus Fideles utuntur ad illā quærendam nihil ſint in cōparatione illius.

Cæli gloria, qua Sancti perfruuntur, eſt undequaque ita excellens, ut Salvator nobis illud proponat eo ſermone, qui ſermonum omnium potentiſſimus eſt; videlicet ut ad hunc terminum percipiendum, ſequamur ſanctos, iiſdemque mediis utamur, atque eorum exemplo certemus, ſi accedere cupimus in partem coronæ ipſorum. Si hæc vera ſunt, quemadmodum dubitare non licet, ſinite, ut quæram ex vobis quonam jure contenditis obtinere Cælum, ejuſque frui beatitudine? Mercedis titulo obtinendum eſt, vel numquam alia ex cauſſa petendum; Hoc negari non poteſt. Etenim omnes enumerare actiones quas peragitis ad illud promerendum, eas, dico, quarum vi fidelium plerique ad hoc bonum contendunt. Heu! invenio fortaſſe Miſſam auditam ea die, qua neceſſario eſt audienda, cum ſexcentis mentis evagationibus, ſermonem, ad quem plerique concedunt præcipue viſuri, aut videndi potius quam profecturi ex cæleſti verbo quod ibi prædicatur; ſecretam aliquam eleemoſynam, ac demum preces aliquas feſtinanter mane & veſpere effuſas. Et profecto hoccine totumne illud eſt, quod vultis operari, ut mercedem hanc mereamini? Vos ipſi gloriam hanc tam modico habetis in pretio, nec vos pudet illam tantulo pretio eam vobis comparare velle? At dici ne poteſt, ubi videmus quonam in diſcrimine a vobis gloria hæc habeatur, vos illam quocumque pretio poſſidere velle? Heu! Mundi Salvator ad quem hæc gloria ſpectabat per omnia quæcumque excogitari poſſunt jura, eam nonniſi mercedis titulo poſſidere voluit: quot ſudorum, laborumque pretio, quot cruciatibus ac pœnis illam mereri voluit? Vos ſcitis: cur ergo non inferțis, perinde id quod fuit pretium tot paſſionum mihi pro nihilo eſſe concedendum? Hic ordo eſt a Deo conſtitutus, neminem unquam obtenturum coronam, niſi qui antea legitime certaverit, & qui ex certamine victoriam reportaverit. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Cum non ita facile poſſit homo Dei Filium imitari, ſtatuit Eccleſia nobis imitandum proponere aliquem Sanctum.

Verum eſt Deum eſſe perfectiſſimum, & commune ſtatuum omnium exemplar, & omnem hominum religionem ad illius imitationem potiſſimum redigi. Verum cum illa ſeptus ſit inacceſſis luminibus, & ſit in cælo involutus, ut ita dicam, magnitudine ſua, poſſent omnes clamare: Domine, quis ſimilis tibi? Ut faciliorem nobis redderet imitationem, dedit nobis Filium ſuum viſibilem omnium perfectionum ſuarum imaginem. Verum cum humana infirmitas adhuc vereatur ſe poſſe imitari exemplum adeo præclarum, atque abſolutiſſimum; Eccleſia hodierna die nobis proponit exemplum Sanctorum, qui fuerunt homines æque ac nos, mortales, peccatores, uti nos, dicentes omnibus Fidelibus id, quod S. Paulus olim dicebat Corinthiis: Eſtote imitatores mei, ſicut & ego Chriſti. *Flechier in Præfatione.*

Quilibet fidelis ut S. Joannes oculis fidei videre debet cælum apertum.

O admirabile ſpectaculum! nonne videmus ipſi hodie in Eccleſia, quod alias S. Joannes vidit in Inſula Pathmos? Etenim nonne verum eſt, Eccleſiam videre in Feſto Omnium Sanctorum die, deſcendentem cæleſtem Jeruſalem aris noſtris niteſcere, ibique oſtentare gloriam ſuam, cæleſtem Jeruſalem cum terreſtri conjunctam, offerre huic protectionem ſuam, ut eam excitet, eique manum tendere, ut hanc ſecum furſum attollat? Quam aliam in cordibus noſtris efficere poteſt impreſſionem magnifica hæc pompa, niſi illa ſanctis inflammare deſideriis ingrediendi in æterna hæc tabernacula, ubi una dies voluptatis, omnes exſuperat delicias quæ in terris guſtari poſſunt in ſæculorum millia? Fidelis quilibet in lætitia effluenti cordis ſui dicere debet cum S. Joanne: Vidi deſcendentem de cælo ſanctam novamque Jeruſalem ornatam ſicum ſponſam caſtam exhibendam Sponſo, & Fideles omnes clamare debent: trahe me poſt te, curremus in odorem unguentorum tuorum. *Recens Auctor.*

Quam ſanctus es Domine, & quam magnificus in Sanctis tuis! Quiſnam ſuſtinere poteſt aſpectum gloriæ tuæ? Hoc tamen illud objectum eſt, in cujus meditatione verſari nos decet hodie in magna hac celebritate, ita ut per fidem contemplantes cælum empyreum, & noſmet cum Sanctis conſociantes indefeſſa voce æternum illud Canticum recinamus: *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth.* Te igitur adoramus, æterne Pater! quandoquidem hoc nobis ſuaviſſimum erogas imperium; teque adoramus cum toto aulæ Cæleſtis exercitu; Adoramus divinam Eſſentiam tuam, fontem omnis ſanctitatis. Adoramus te, Unigenite Fili Dei, tanquam æternam totius ſanctitatis imaginem: adoramus te, Sancte Spiritus, tanquam perſonalem Sanctitatem & ſubſiſtentem, tanquam plenitudinem, ac terminum ſanctitatis totius; & gradum facientes ab æternis myſteriis tuis ad temporis myſteria: iterum adoramus te Homo Deus, tanquam ter Sanctum: Sanctum in te ipſo per unionem divinæ Perſonæ tuæ cum noſtra natura: Sanctum in Sanctis Cæli per effuſionem gloriæ tuæ: Sanctum in

ju-

juſtis terræ hujus, per infuſionem amoris tui in corda eorum. *Idem.*

Sancti, qui vixerunt in terra, dixit ſenior quidam Apocalypſios S. Joannis, illi ſunt qui in cælum venerant, poſtquam plurimas pertulerunt afflictiones, poſtquam laverunt ſtolas ſuas in ſanguine Agni, & poſtquam graviſſima contra dæmonem, mundum, & carnem prælia ſuſtinuerunt; ingreſſi ſunt in requiem cæli, ubi Deus ipſe abſtergit lacrimas ab oculis eorum. Alterum Sanctorum genus adhuc pugnat in terris durec completam retulerit victoriam. Currit adhuc, donec ad calcem perveniat. In primis celebramus gratiam, quæ illos effecit, quales ſunt; Agnum glorificamus, qui nos redemit ſanguine ſuo, qui per vias admirabiles, per omnia vitæ hujus pericula illos in cælum perduxit; qui in illis operatus eſt, quidquid bene operati ſunt, ſed cum perfecto illorum conſenſu; qui vivit & regnat ſolus in illis, qui ineffabili ratione ſeſe illis communicat; qui ſine velamine illos ſaturat pane veritatis, & indeſinenter eos inebriat torrente voluptatis. In poſterioribus autem, veluti in anteceſſum, ideoque in nobiſmetipſis, quippe qui cum illis operari poſſumus, celebramus omnes miſericordias, quibus nobiſcum uſus eſt Deus; illam baptiſmi, quæ prima eſt, & ceteras quas per ſacramenta recepimus, eas, quæ nobis peculiares ſunt; divinæ Providentiæ curas ut nos arceat ab occaſionibus lædendi Deum, ut in viis noſtris facem præferat, & ſuppeditet nobis neceſſaria ad gloriam promerendam ſubſidia. Hinc ob cauſſam Feſtum Sanctorum Omnium hodierna die recolimus, ſed inter illos, eos duntaxat laudamus, qui gloriæ poſſeſſionem adierunt? Nemo enim tuto niſi poſt obitum laudari poteſt. *Auctor recens.*

Diſcrimen ſanctorum Sanctos qui in cælis ſunt, & eos qui juſti vivunt in terra.

Sancti, qui ſunt in ſede gloriæ nil habent, quod eorum beatitudinem turbet; ideoque hanc Feſtivitatem eorum laudibus celebramus. Admiramur felicitatem eorum & magnas eorum actiones, atque paſſiones celebramus, ut noſmet ad eorum exempla meditanda excitemur, aliquando gloria eadem perfruituri. Qui enim, S. Chryſoſtomus inquit, religioſo amore Sanctorum merita admiratur, & qui frequentibus laudibus triumphos eorum concelebrat, morum quoque ſanctimoniam imitari debet. Alioquin, qui illos imitari detrectat, ab eorum laudibus concinendis debet abſtinere. Illi præſto ſunt, ut opem ferant, & intercedant pro nobis. Juſti viventes adhuc in terra, quemadmodum ſunt adhuc in via, ideoque in periculis, indigent precibus eorum, qui cum in iiſdem poſitis verſati fuerint, modo ſunt malis immunes. *Idem.*

Quam viam ingreſſi ſunt Sancti ut ad eam quam poſſident gloriam pervenirent.

Hæc fuit Sanctorum felicitas: In ſpiritu ſalutaris contritionis *Euntes ibant, & flebant mittentes ſemina* (*Pſalm.* 125.) meritorum ſuorum. Sed conſolabatur illos hæc cogitatio fore ut quamprimum redirent triumphantes, exultantes, portanteſque manipulos ſuos, videlicet uberem meſſem gloriæ, quæ futura erat pretium levium ſacrificiorum, quæ Deo in vita offerebant. Poſſidebant animas ſuas in patientia, illecti firma ſpe, fore ut quamprimum mercedem obtinerent tanquam fideles famuli, ac tandem in Dei ſui gaudium ingrederentur, videlicet in cæleſtem triumphantemque Jeruſalem. *Auctor recens.*

Si eorum exempla nos ad eorum imitationem minime induxerint, erit & cauſſa duplicis damnationis noſtræ.

Quid nobis proderit celebrare laudes Sanctorum, virtutem illorum admirari, hymnos in eorum laudem componere; ſi nos inertes fuerimus ſpectatores ſuorum præliorum atque triumphorum, & ſi eorum facta intuiti fuerimus tanquam præclaras imagines ad oculos noſtros explendos, quin inde ulla nobis cedat utilitas? Dicemus fortaſſe quædam in honorem illorum, ſed nullum inde fructum referemus: illorum admirabimur felicitatem, ſed in exitium noſtrum per incuriam eoſdem imitandi, illos quidem in cælo triumphantes intuebimur, & nihilominus viam ſequemur, quæ ducit in infernum. Quid nobis proderit in cælum uſque Sanctorum Martyrum virtutem attollere, cum ignavia noſtra nos ad terræ uſque centrum delitteſcere jubeat, ad leviſſimum quodlibet malum evitandum? Quid proderit admirari Confeſſorum temperantiam, Eremitarum jejunia, Virginum puritatem cum artificum populus luxui noſtro deſerviat? Quid proderit laudare paupertatem Fidelium Philoſophorum, cum interea aliena depopulamur bona, & ipſi flagramus cupiditate per fas & nefas opibus locupletandi? Quid celebrare pietatem, continentiam, rectitudinem tot bonorum Virorum, qui in humanis corporibus Angelicam vitam duxerunt; ſi ipſi nosmet flagitiis ingurgitamus, ſi nulla in re vim nobis inferre patimur, ac noſtris cupiditatibus ſatisfacere volumus? Hæc omnia nihil proderunt, niſi ut in caput noſtrum duplicem detrahamus damnationem, eo quod cum tanta habuerimus excellentium virtutum exempla, non ſolum ea minime fuerimus imitati, verum etiam magis magiſque in omnem libidinem ac impietatem fuerimus lapſi. *Idem.*

Difficultas eſt loqui de meditis ad quidem ſanctitatis, quam de gloria, qua Sancti fruuntur.

Si S. Joanni Chryſoſtomo negotium faceſſebat munus laudandi ſeptem Fratres Machabæos Martyres, quantum mihi faceſſat opus en hodie hujus diei feſti celebritas, quoniam juxta mentem Eccleſiæ mihi texendum eſt elogium omnium ſimul Sanctorum? Quænam adeſt ſpecies facultatis, poſſe me unico ſermone concludere laudes, quas meretur zelus Apoſtolorum, fortitudo & conſtantia Martyrum, pietas Confeſſorum, puritas Virginum? Nonne temeritatis nota affigi jure nomini meo poſſet, ſi ſi adeo amplum argumentum conarer intra ſpatium adeo breve coarctare? Veritus ergo ne tanto huic muneri deſim, & vincar pondere argumenti; rogo vos ut mihi liceat ad S. Joannis Chryſoſtomi exemplum, quin immorer viris omnibus vobis ob beatos deſcripturus gloriam, qua Sancti cælis fruuntur, ſermonem potius inſtituere de rationibus quibus iſtam promeriti ſunt, tanquam argumentum magis idoneum, quo ad illos ſequendos excitemur. *P. Texier.*

Magna illa multitudo quam S. Joannes vidit, palam oſtendit, cœli fores nemini clauſas eſſe dummodo velit ad illas adipiſcendas alia quæ ſcelum cooperari.

Vidi turbam magnam, S. Joannes inquit in Apocalypſi loquens de Electis, conflatam ex omnibus Gentibus, linguis, & populis adeo frequentem, ut arduum eſſet opus illam dinumerare. Multitudo hæc conſtat ex omnibus ſtatibus, conditionibus, qualitatibus utriuſque ſexus. Adſunt Martyres, Confeſſores, Virgines; nec deſunt Epiſcopi, Doctores, Preſbyteri, Cœnobitæ. Inveniuntur ex numero eorum, qui vitam cælibem duxerunt, qui matrimonii vinculis fuerunt alligati, qui pauperes, aut divites fuerunt, Principes, vel ſubditi, cives, & advenæ, plebei, & nobiles; virgines tandem, nuptæ ac viduæ. Cælum numquam clauditur ulli, qui illius adquirendi laborem velit ſuſtinere. Increata Sapientia publicam tenet virtutis ſcholam; ſicuti illa ampliſſimum in hoc mundo ſtadium aperuit, ut curramus, ac noſmet exerceamus in jugi praxi bonorum operum; ita proponit omnibus indiſcriminatim mortalibus ſine ulla exceptione perſonarum mercedem, eoſque vocat per vias, quæ ſingulorum conditioni, ac muneri ſunt magis idoneæ. Præſules vocat per caritatem erga gregem ſuum: Principes, & Magiſtratus per juſtitiam & æquitatem, ſubditos per obedientiam, Cœnobitas per Regularum praxim, Virgines per mortificationem & puritatem, mulieres per rei œconomicæ curam, opulentos per eleemoſynas, & pauperes per patientiam, *Ogier.*

Eccleſia poſt Servatoris exemplum fruſtra nobis propoſitum, proponit adhuc illud SS. omnis ſanctorum virtutibus noſtris aptius.

Fruſtra per annum chriſtiana adhibuit Eccleſia artes omnes, quas invenire potuit ut nos ad virtutem excitaret: inutili labore omnes nobis objecit admirabiles circumſtantias Nativitatis & mortis Domini in Sanctis Feſtorum dierum ſollemnitatibus. Ne quicquam hiſce diebus gloriæ J. C. ſacris detegit miracula omnia infiniti amoris Dei erga nos, & prodigia omnia, quæ propter ſalutem noſtram operatus eſt. Hæc portenta, quæ olim effecerant, ut omnia etiam ſenſu carentia contremiſcerent, & quæ naturæ univerſæ ſtuporem injecerunt, cordium noſtrorum ſævitiam flectere non valuerunt. Tandem Eccleſiæ deſiderium, & noſtræ ſalutis amor hodierna die recens illi ſuadet conſilium; Cælum aperit nobis, omnemque oſtentat pompam Cæleſtis Jeruſalem, ut noſtram in nobis ciat ambitionem, languentemque inflammet pietatem. Oculos conjicite, inquit illa, in magnitudinem, & pulcritudinem Sanctæ Sion, & videbitis, licet ubique Deus liberalis appareat, ibi tamen lucidius ejus magnificentiam coruſcare. Si quæritis veram gloriam, voluptates, divitias; ibi præcipue earum inexhauſtos fontes invenietis. Ita pia mater omnia hæc nobis oſtendit boni, ut ad virtutum praxim impellat. Nobis Sanctorum exempla proponit, ut animos faciat ad illos ſequendos. *Verjus.*

A primis uſque temporibus Reliquiæ ab Eccleſia habitæ in honore aſſitæ ſunt, cultumque hæ miraculorum ſæpe que ſtiterunt ſæ & probavit.

Reliquiæ Sanctorum in noſtris aris præſentia nobis eſſe debent urgens ratio cultus noſtri, atque venerationis; Si enim eorum memoriæ, atque nominibus honorem debemus, quanto magis præſentiæ? Poſtulat ratio, ut pretioſa hæc depoſita veneremur, quæ olim inſtrumenta fuerunt, cum quibus ſtrenue pugnarunt, & quæ, ut Apoſtolus ait, fuerunt templa Sp. Sancti: *Neſcitis quod membra veſtra templa ſunt Spiritus Sancti?* (1. *Cor* 6.) Ad hæc ipſa corpora Dei ipſius inſtrumenta ſunt, quibus utitur adhuc ad patranda miracula; Arma ſunt præſidii divini in neceſſitatibus noſtris, & poſt generalem reſurrectionem erunt glorioſi throni, ſuper quos Spiritus Domini requieſcet. Cur ſacris hiſce oſſibus negemus honorem, quæ Deus in eorum vita ſanctificavit, quæ ipſe etiam poſt illorum mortem in honore habet, & quæ pollicetur poſt generalem reſurrectionem ſe glorificaturum? Exempla, quæ nobis in Scripturis occurrunt, a nobis hoc requirunt officium. Videmus Deum ipſum honorem adhibuiſſe corpori Moyſi, illud propriis manibus tumulantem, uti animadvertit S. Hieronymus contra Vigilantium. Moyſes ipſe nonne habuit in honore oſſa Joſeph, non paſſus illa in Ægypto relinqui, ſed cum honore tranſferens illa in terram promiſſam? Joſias quoque noluit Sancti neſcio cujus Prophetæ oſſa, quæ nactus eſt inter aliorum plurimorum mortuorum, quæ erui, & cremari juſſit, illis Prophetæ ſepoſitis, & juſſis tanquam pretioſum depoſitum aſſervari. Primitivæ Eccleſiæ uſus, quidquid Eccleſiæ Romanæ blaterent inimici, morem hunc ſervavit, & omnibus retro lapſis temporibus retinuit. Nil tam commune eſt in Conciliis, in Patribus, & Eccleſiaſtica hiſtoria, quam teſtimonia, præcepta, & exempla cultus Sanctorum reliquiarum, ideoque ex Apoſtolica Traditione tenemus, nullum altare conſecrandum eſſe, niſi adhibitis Sancti alicujus lypſanis, ſecundum ea, quæ nobis videtur innuere Sanctus Joannes in Apocalypſi ubi ait, Sanctorum Martyrum animas ſub altari requieſcere, quia eorum corpora plerumque ibi fuerant locata. Deus ipſe explicitis revelationibus abdita dignatus eſt lypſana detegere; & nihil adeo vulgare eſt in Eccleſia. Habemus denique auctoritatem, antiquitatem, rationem, miracula, Dei ipſius approbationem, ita ut hunc cultum nonniſi hæretici, & novatores valeant in dubium revocare. *Auctor recens.*

Deuteron. 4. 34.

Exodi 13.

4. Reg. 23.

Sanctorum gloria duos nobis errores debet excutere. Primus eorum eſt, qui ſe in hoc mundo perfectam beatitudinem invenire poſſe arbitrantur.

Ad intuitum gloriæ Sanctorum, quam hodierna die ob oculos noſtros Eccleſia proponit, duos, eoſque inſignes excutere debemus errores, qui maximam mortalium partem fefellerunt, & in cauſſa ſunt, ut quam pauciſſimi ſanctitatem adipiſci contendant. Alter eorum eſt, qui ſupremum bonum, propter quod creati ſumus, inquirunt in hoc mundo, vel hic invenire ſe poſſe putant per ſummam cæcitatem, quam omnia Chriſtianiſmi lumina diſſipare non valuerunt; quamquam Ethnicorum ſapientiſſimi cognoverint, experientia docti, nihil nos bea-

ros efficere poſſe, aeque ſolidam nobis voluptatem conferre; quia, Sanctus Paulus ait, *præterit figura hujus mundi*. Inanis fulgor, vacua beatitudo, quæ ſummos viros ſuperbos facit in eorum exaltatione, pauperes in affluentia, miſeros inter maxime nitentes fortunas: fallaces honores, qui nobis os ſubliniunt, qui quamdam quidem obſervantiam nobis conciliant, ſed qui non aliud ſunt niſi ſervitus pretioſa: fallacia bona, quæ nonniſi graviſſimis laboribus adquiruntur, quæ nonniſi cum inquietis ſollicitudinibus aſſervantur, & nonniſi ſummis cum doloribus amittuntur. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Alter eorum qui putant aliam eſſe viā ad ſummum bonū præter eam per quam ſancti in cœlū aſcenderunt.

Error alter, quem cogitatio gloriæ Sanctorum excutere debet ex chriſtiano viro, eſt credere, quod alia ſuperſit via ad ſupremam felicitatem præter eam, quam Sancti ſecuti ſunt. Labori unice debetur merces, & merito gloriæ, quorum utriuſque menſura ſanctitas eſt. Itaque in hac ſollemnitate Eccleſiæ mens eſt nobis in conſpectum dare omnem Sanctorum gloriam, oſtendendo ſimul virtutes omnes, quas illi exercuerunt, ut ad hanc inæſtimabilem gloriam pervenirent: *Beati pauperes ſpiritu... Beati qui lugent... Beati miſericordes.... Beati qui perſecutionem patiuntur &c.* (*Matt.* 5.) Alii ſtrenue pro fide tuenda ſanguinem ſuum effuderunt; alii ſuderunt lacrimas pro expiatione peccatorum ſuorum. Confeſſores ſexcentas exhauſerunt ærumnas; Virgines ſe ſe in ſæculi corruptione ſervarunt ſine labe. Denique Sancti ſunt omnium ſtatuum, qui teneant palmas in manibus ſuis in argumentum triumphorum ſuorum, qui quidem diſſimiles ſunt, ſed ſanctitas generale fuit adminiculum, quo meriti ſunt gloriam, tanquam coronam juſtitiæ, quemadmodum S. Paulus oſtendit: *Repoſita eſt mihi corona juſtitiæ;* (2. *ad Tim.*) corona, inquam, juſtitiæ, quia nonniſi juſtis debetur; quia judex non donat illam, niſi in mercedem actionum juſtitiæ. *Ibidem.*

Verecundia qua ſuffundimur quod non ſequimur Sanctorum exempla, ſecretum eſt divina Providentiæ, ut ad eorum imitationē excitemur.

Satis valida impreſſio, quam in cordibus hominum efficere deberet exemplum Sanctorum ad ſanctitatem illorum perſuadendam, eſt illos rubore, & confuſione ſuffundere, eo quod illos imitari auſi non ſunt. Rubor, quem patimur eo quod noſtro muneri defuimus, inutilis eſt, ubi accidit malum, ſed multum prodeſt ad prævertendum illud; & Deus ad id poſuit in cordibus noſtris quemdam ſenſum honoris; ut timor confuſionis, quo afficimur, ubi noſmet reos eſſe cognoſcimus, Sanctos eſſe cogat. Ita militis exemplum ſtrenue in prælium deſcendentis ignavorum pavorem confundit, & in illis ciet fortitudinem per metum confuſionis. Pudor eſt virtutis ſtimulus, S. Ambroſius inquit, & S. Auguſtinus teſtatur hunc fuiſſe cauſam converſionis ſuæ. Cum caſtitas objiceret ſe oculis ejus cum tot Virginum exemplis, fatetur, ſe erubuiſſe ſtatuentem ſe adeo abeſſe a virtute earum, & adeo indignum eſſe gloria ipſarum: *Et ego erubeſcebam.* Ita Deus aggreditur cor noſtrum Sanctorum omnium congerens exempla, ut noſtram confundat ignaviam. *Biroat.*

Quanti fideles confundentur ſuſtinentur extremo die quod illi defecerint animo ad ſequenda Sancto͞r exempla.

Quænam erit extremi judicii die Fidelium confuſio, quibus animus defuerit ad ſequenda Sanctorum veſtigia, cum ignaviam ſuam ſibi a Salvatore audient exprobrari! Hic adeſte, inquiet ille, molles & effeminati Chriſtiani: Numquid veſtram cauſari poteſtis infirmitatem? Dicitis, vos Sanctos eſſe minime potuiſſe, neque ex vitiorum veſtrorum luto potuiſſe emergere: vos nosam illam, ambitionem, avaritiam, injuſtitiam, voluptatem vitare non valuiſſe. Vos non potuiſtis; en autem decies centena millia, quæ ope gratiæ Dei triumphare potuerant, & vos non potuiſſe dicitis. *Tu non potuiſti, & illi potuerunt.* Quænam tutiora ſubſidia vobis præbere poterat Deus, quam Evangelium? Ne dicatis vos non potuiſſe; dicite potius ignaviam veſtram cauſam fuiſſe veram tanti mali. Fatemini, vos indignos eſſe nomine Chriſtiano, quod tot ejuſdem naturæ ſancti, ac vos cum honore geſſerunt ſtrenue ſuperantes omnes cupiditatum ſuarum obices: fatemini vos indignos eſſe amore Sanctorum, indignos, quorum curam illi ſuſcipiant, indignos, qui eorum familia recenſeamini. Quam validæ ſunt hæ cauſæ! quam vim in animis noſtris habere debent tanta exempla, ad perſuadendum, nos ſanctos eſſe debere, quia ſumus filii Sanctorum, & quia illi ejuſdem erant naturæ, cujus nos ſumus. *Biroat.*

Deus per Sanctorum exempla nos docet, ſanctitatē nobis non eſſe impoſſibilem.

Quamvis laxitas corrupti ſpiritus ſæculi, noſtra fragilitas, & obices omnes, qui nobis circumſtant, nos deterreant; tamen Sanctorum exemplum invictum eſt argumentum ad probandum, in ſanctitate nihil eſſe invium, nihil arduum, nihil nobis impoſſibile; & nullum certiſſime nobis ſupereſſe prætextum, quo coram Deo noſmet excuſare valeamus, niſi reapte noſmet ſanctificaverimus. Fingimus nobis Chriſtianam ſanctitatem eo in elevationis gradu, ad quem adniti minime poſſumus, & ut ignaviæ noſtræ cauſſam in Deum ipſum rejiciamus, cum indocili populo dicimus: *Quis noſtrum valet ad cœlum aſcendere?* (*Deuter.* 30.) Sed Deus hodie nos aliter loqui docet; profert enim decies Sanctorum millia, qui in Mundo fuerunt id, quod dicimus eſſe non poſſe, qui in Mundo fecerunt, quod fieri a nobis poſſe deſperamus, qui in Mundo invenerunt Sanctitatem, eamque ibi invenerunt, ubi plures ſunt obices minime ſuperandi. Deus per magna hæc exempla nobis ſilentium indicit, & ex alia parte excitat abjectos animos, efficiens, ut digito veluti attrectemus; & intelligamus per hæc eadem Sanctorum exempla, omnia nos poſſe in eo, qui nos confortat; & ſi peccatores ſumus, in nobis tamen eſſe, ut Sancti evadamus. *P. Bourdaloue.*

Nihil ultra prætexere poſſumus: quam enim cauſſam poſſimus afferre, quam exemplum Sanctorum non exſufflet? Terrenis curis occupamur? Nonne Sancti etiam occupati fuerunt? Periculoſæ nos urgent occaſiones? Nonne & Sancti iis urgebantur? Torrens conſuetudinis nos trahit? Sancti nonne illis reſtiterunt? Pravum nos perdit exemplum? Sancti nonne inter tot ſcandala ſe præſervarunt? Proceſſoſis agimur cupiditatibus; numquid non æque gravibus ſaltem? Sancti agitati ſunt? Molle, & delicatum eſt temperamentum? Sancti erantne ferrei vel ænei? Exhibeto mihi ſalutis obicem, qui illis infringendus non fuerit; dicito mihi tentationem, quam illi non ſuperaverint. Noſtrum cum ipſorum ſtatu conferamus, officia noſtra cum eorum officiis, noſtra cum eorum periculis comparemus; & in perfecta æqualitate, quæ utrobique invenietur, videamus utrum nobis adſit facultas probandi immane illud diſcrimen, quod inter illorum vitam & noſtram occurrit. Deo hanc comparationem habenti, quid reſpondebimus? Num alteri cuipiam Domino ſerviebant? Num aliud habebant Evangelium? Num aliud regnum venturum expectabant? liquet enim quocumque pretio illud comparaverint eodem a nobis quoque poſſe comparari. *P. Bourdaloue.*

Implere omnia ſui ſtatus officia hoc ſanctos facit.

Sancti non fuerunt Sancti, niſi quod perfuncti rite ſunt muneribus ſuis, & muneribus ſuis rite perfuncti ſunt, quod erant Sancti. Quæ duo invicem gerunt characterem rationis, & veritatis, quod minime latet. Sancti quia ſuo functi ſunt munere; videlicet quia perfecte norunt ſuam conditionem cum Religione ſua conformare; ita tamen ut eorum Religio ſemper norma fuerit conditionis ipſorum, & illorum conditio numquam prævaluerit inſtitutis Religionis ſuæ. Sancti quia unicuique reddiderunt, quod erat ſuum, honorem, cui debebatur honor; tributum, cui tributum: obedientiam illis, quos Deus eorum dominos conſtituerat; obſequium illis cum quibus ſocietatem fovere debebant; opem iis, quibus debebant eſſe præſidio: curam illis, de quibus ratio reddenda ipſis erat; omnibus juſtitiam, & caritatem; quia utramque omnibus debemus. Sancti quia vita ſua honorem attulerunt in miniſterio, quod ipſi demandatum erat; dignitatibus, quibus erant inſigniti; gradibus, in quibus a Deo erant collocati. Sancti, quia ſacrificarunt requiem, valetudinem, vitamque ſuam muneribus, quæ illis obeunda, laboribus, qui perferendi, & ærumnis, quæ illis fuerunt hauriendæ. Sancti, quia rebus in omnibus conſcientiam prætulerunt habendi libidini; fortunæ probitatem, aſſentationi veritatem; quia præſetulerunt in verbis ſinceritatem, in factis rectitudinem, æquitatem in judiciis, bonam fidem in commerciis. Sancti, quia Deo ſubjecti ſeſe continuerunt eo in ordine, in quo illos eſſe volebat Deus quin caput attollerent, quin ſe alienis rebus immiſcerent, quin quererentur; contenti ſtatus ſui, alieni autem non perturbatores; injuriarum obliti, malorum patienter, ac infirmorum tolerantes. Hæc omnia in eorum officiis continebantur. Addidi, quia Sancti erant, eos iſthæc omnia munera obiiſſe: & profecto ſanctitas una erat in illis, quæ eſſe poſſet generalis diſpoſitio ad abſolutum omnium harum obligationum complementum. Si illis defuiſſet vitæ ſanctitas, ſexcentis in occaſionibus ceſſiſſent; probitas ſua, & rectitudo illos dereliquiſſet in neſcio quot lubricis gradibus & cum unum vellent obire munus, in altero defeciſſent. In perſonis ſuis conſociarunt ea, quæ magis videntur oppoſita, & difficilia, quæ conciliuntur; auctoritatem cum caritate; honores cum humilitate; negotiorum curam cum pietate. Quia Sancti erant, fuerunt humiles ſine ſordibus, magni ſine ſuperbia, prudentes ſine calliditate: igitur quia Sancti erant, adimplere noverunt omnia officia ſua; & hæc replentes facti ſunt Sancti. *P. Bourdaloue.*

Univerſalem omnium difficultatum ſolutionem invenimus non in ſalvatore ſolū, ſed etiam in Sanctis eū illis conſum̃dis.

Tertullianus verba faciens de Salvatore Mundi, aſſerebat divini hujus Hominis exemplum eſſe univerſalem ſolutionem difficultatum omnium, quas Chriſtianus valeat objicere. *Solutio totius difficultatis Chriſtus.* Ratio vero, quam afferebat hæc erat, quia nulla eſt in Chriſtiana vita difficultas, quam Filii Dei exemplum non valeat mulcere, ac imminuere; vel etiam quæ ad hoc exemplum non debeat evaneſcere: ita ut poſt hoc unum exemplum nullam afferre valeamus difficultatem contra divinæ legis obſervantiam; nam hoc unum exemplum, ſi rite lucrimus argumentari, omnia nobis reddere debet, non ſolum tolerabilia, verum etiam facilia, & ſuavia: *Solutio totius difficultatis, Chriſtus.* Attamen, quidquid dixerit Tertullianus, ſupererat adhuc ſolida difficultas, quam J. C. exemplum minime auferebat, deſumebatur enim ab ipſo Dei Filio. Quæ autem? Hæc. Cum enim Dei Filius immunis eſſet ab infirmitatibus noſtris, cum ſuapte natura Sanctus eſſet, & ipſa Omnipotentia poterat ille quidem facilius quam nos ea facere quæ fecit, & ſubire quæ pertulit. Sed licet ſemper nobis obſtet hoc Divini Hominis exemplum, videtur ſemper nobis futurum jus proferendi noſtram imbecillitatem, eamque prætexendi; Sed cujus erat potiſſimum omnes excuſationes infringere, niſi Sanctorum? Cum enim homines video mei ſimiles, naturæ ejuſdem, cujus ego ſum, fragiles, qualis ego ſum, qui propter Deum omnia facere aggreſſi ſunt; qui propter Deum pertulerunt omnia, & omnia libenter, & alacriter pertulerunt: mihi nihil eſt reliquum, quod reſpondeam. Fruſtra conqueror de onere jugi, quod mihi impoſitum eſt, ac de legis ſeveritate: tot Sancti quibus hoc jugum leve viſum eſt, & qui in deliciis hanc legem habuere, omnem querimoniam intercludunt, omneſque ignavias meas damnant. Ita ut unius Sancti exemplum mihi ſit, quod erat Tertulliano exemplum Filii Dei, ſolutio totius

difficul-

Digitized by Google

difficultatis: *Solutio totius difficultati. Chriſtus.* P. *Bourdaloue.*

Solus aſpectus mercedis Sanctorum, corda noſtra in zelum debet extollere.

Sancti mercedis titulo poſſident cælum: Eo quod bene cucurrerint, bene certaverint, bonam ſervitutem ſervierint. Cum igitur nos evocet Deus ad idem prælium, eum per Apoſtolum ad ſtadium idem percurrendum invitet: *Sic currite, ut comprehendatis;* (1. *ad Cor.* 9.) cum eamdem a nobis, quam a Sanctis vineæ culturam depoſcat. *Ite & vos in vineam meam,* (*Matt.* 4.) nobis credendum eſt, Deum velle eamdem mercedem conferre. Si igitur currimus, & decertamus, ſi labores cum Sanctis ſuſtinemus, cum Sanctis quoque mercedem referemus, & dicere poſſumus cum S. Paulo; *de reliquo repoſita eſt mihi corona juſtitiæ:* (2. *Tim.* 4.) En igitur quomodo gloria Sanctorum, quam in hac celebritate nobis proponit Eccleſia, ſpem noſtram certam facit, atque confirmat. Ita excitat quoque noſtrum deſiderium; neque enim fieri poteſt, niſi per fidem ambulaverimus in viis Cæleſtis Jeruſalem, ut conſideremus inexhauſtos æterni illius, & ineffabilis gaudii theſauros quos poſſident Beati, fieri non poteſt, inquam, quominus in cælum evolent corda noſtra, & cum Regio Pſalte exclamemus: Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum, concupiſcit & deficit anima mea præ deſiderio fruendi iis bonis, quæ in illis continentur. Heu! Sanctus Bernardus ait: Elias cum igneo curru aſcendens in cælum ſecum tulit omnia Eliſei diſcipuli ſui vota; Sancti vero Patres, fratreſque noſtri in Cælo poſiti, non rapient omnes cogitationes, affectus, deſideria, & motus omnes cordium noſtrorum? P. *Texier.*

Argumenta quæ ad nos excuſando afferimus Sanctorum teſtimonio [illegible] ſunt.

Inanes cauſſæ, & fallacia quæ afferimus argumenta ad tegendam ignaviam in ſalutis noſtræ cura nonniſi ex quadruplici capite peti poſſunt; vel ab infirmitate naturæ, vel a peccatorum noſtrorum copia, propter quam cogitur Deus ſuam nobis denegare gratiam, vel ex difficultate quæ occurrit in praxi virtutum, vel denique ex impedimentis, quæ ſtatus noſter, atque conditio noſtræ afferunt ſanctitati. Hæc Sanctorum nubes eſt turba teſtium, quæ inſurgit, ut contra nos teſtimonium perhibeat, & probet, hæc omnia, ſi voluerimus, nequaquam prohibere, quominus Sancti ſimus. Eramus, inquiunt, ejuſdem naturæ, cujus vos eſtis; ipſa noſtra, quæ in aris colitis, probant nos fuiſſe, uti vos, ex oſſibus, carnibuſque compactos; nobiſque eamdem, quæ vobis eſt, fuiſſe infirmitatem. Rationes ergo, quas affertis, ut a ſequela noſtra recedatis, omnes ineptæ ſunt, & in ſenſu omni ſunt nullæ; ſed in veſtram ignaviam, & incuriam vera cauſſa eſt rejicienda. Hi igitur Beati fuerunt iiſdem, quibus vos tentationibus obnoxii; ſed illis non defuit reſiſtendi, ac ſuperandi illas virtus; & dummodo ipſi operari velimus, nobis quoque non deerit gratia, ſicut illis non defuit, triumphandi, quod illi obtinuerunt, de mundo, carne, ac dæmone. *P. Texier.*

Cœleſtis hereditas datur ſub conditione. Quæ ſit iſta conditio?

Neque arbitremini, Cæleſtem Patrem abſolute reliquiſſe nobis ſuam hereditatem, vel ſub ea conditione, quæ nobis placuerit. Quaſdam ille appoſuit huic dono clauſulas; & illud nobis pollicitus eſt propoſitis conditionibus, quas diligenter obſervare tenemur; videlicet nobis laborandum eſt, ut promiſſam mercedem obtineamus. Sed quænam eſt nobis ratio validior ad laborem hunc nobis perſuadendum, quam ob oculos noſtros ſtatuere omnium SS. exempla? Videamus quid illi fecerint, ut hanc hereditatem adquirerent: *Per multas tribulationes oportuit nos intrare in Regnum Dei.* (*Act.* 14.) Sancti omnes per viam hanc aſcenderunt in Cælum; & ne unus quidem in Cælo eſt, qui non ſibi tantam comparaverit felicitatem pretio ſanguinis ſui, vel lacrimarum; & ſi ab illis ſententiam ipſorum quæſiverimus de præteritis ærumnis, utique reſponderent, ſe centuplum retuliſſe omnium præliorum, quæ hoc in mundo ſuſtinuerunt. Hinc conjicite quinam eſſe debeant ſenſus noſtri erga Cælum, utrum ſit ambigendum, an nobis legenda ſint Sanctorum veſtigia; & an hæc cogitatio ſit triumphatura de quibuſcumque obicibus, qui nos deterrere poſſent a ſemita, quam tot animæ ſanctæ ſecutæ ſunt, ut ad gloriam pervenirent. Hac de cauſſa Eccleſia noſtris exhibet oculis imaginem Sanctorum ſuorum in gloria, ut cordibus noſtris efficiat, S. Auguſtinus ait, quod Arca olim in mœnibus Jerichuntis. Hæc olim ſepties circumacta fuit circum infidelem hanc urbem clangentibus Sacerdotalibus tubis, ſeptima tandem vice mœnia illius ad buccinarum clangorem fuerunt penitus everſa. Sanctorum actiones huic tubarum ſono poteſt comparari. Illæ ſunt hortamenta, quibus ſuadent ut virtutes illorum imitemur; ut hoc pacto ſpem noſtram attollamus ad Deum, & diſcamus ad eorum exemplum ſanctitatem adquirere. *Biroat.*

Unde cognoſcere licet utrum ſimus Sanctorum filii?

Ad hoc, ut cognoſcamus utrum Sanctos imitemur, videamus hinc quidem pietatis exempla, quæ nobis reliquerunt, & ea conferamus cum vita, quam mundi ſectatores ducunt. Quænam reperitur conformitas inter filiorum vitam, & Patrum ſanctitatem? Quodnam nobis ineſt vel tenue eorum lineamentum? Ubi gentium inveniemus homines, qui pœnitentem Confeſſorum vitam ſequantur? Numquid in lacrimis impiorum, qui gemitus non effundunt niſi propter objecta, quæ magis, magiſque eos Dei inimicos conſtituunt? Ubi videbimus Virginum caſtimoniam, quæ maluerunt vitam ſuam ſacrificare, quam vel minimam labeculam pati? Quomodo ad Sanctorum Martyrum gloriam aſpirent, qui nonniſi mundi gloriam appetunt, qui Martyres ſunt cupiditatum ſuarum quorum objectum ſunt voluptates atque divitiæ? Hæc via non eſt, quam Sancti ſecuti ſunt; & nos filios eſſe negabunt, ſi prorſus aliam fuerimus ingreſſi. *Biroat.*

Æternitas gloriæ validiſſima eſſe debet cauſa, ut conſtanter pugnemus.

Equidem video, vos urgentem, gravemque cauſſam requirere, quæ vos excitet ad Chriſtianam patientiam inter varios caſus, qui in hac mortali vita vobis occurrere poſſunt: ſed aliane vobis afferri poteſt, quæ has omnes habeat qualitates in gradu magis eminenti, quam æternitas gloriæ, ad quam evocati eſtis, & quæ merces eſt electorum? Hoc animo Sancti de mundo triumpharunt; hinc inconcuſſi, immotique extiterunt in certaminibus, quæ ipſis ſubeunda fuerunt: hinc, Gentium Apoſtolus ait, illi ſuperarunt tormenta, ferrum, ignem, & quidquid teterrimum atque ſæviſſimum invenitur in morte. Hoc illos adhuc quotidie ſuſtinet in graviſſimis tentationibus quibus Deus fidelitatis eorum periculum facit, Omnia ſuſtinent, inquit Scriptura, non ſolum patienter, verum etiam alacriter: quia ſpes illorum immortalitate plena eſt. Cur illos non imitamur? Numquid nobis ſunt æque aſpera & ardua ineunda certamina? Numquid nos ut illi uſque ad ſanguinis effuſionem reſtitimus? Cur ergo ita ſumus ignavi? cur degeneres a virtute horum glorioſorum prædeſtinatorum, qui hodierna die ſunt noſtra exemplaria, tantam præ nobis ferimus in occaſionibus infirmitatem, ubi juxta eorum exemplum de nobiſmet inſignes victorias reportare deberemus? Hæc eſt cauſſa, quia non intuemur, ut illi glorioſam hanc immortalitatem, ad quam anhelamus, & cujus ſpes illos inflammabat, & omnes obices ſuperabat. P. *Bourdaloue.*

Huic rationi addendum eſt exemplum Sanctorum quod imitari debemus.

Validiſſima ratio, quæ Sanctis tantam fortitudinem & conſtantiam infudit, ſpes eſt æternæ pacis illius, quam modo poſſident. Glorioſæ huic ſpei adjiciamus ingentia fortitudinis, ac virtutis exempla, quæ illi nobis reliquerunt, & quæ hodierna die ob oculos noſtros ſtatuit Eccleſia: roboremus noſmet, ut illi, in ſpe æternorum horum bonorum. Aliter nequicquam triumphos illorum celebramus; & fruſtra in ea auctoritate confidimus, quam illi apud Deum ſunt adepti. *Religionis ſumma eſt id imitari quod colimus,* S. Auguſtinus ait, & cultus noſtri objectum in regulam ac normam vitæ convertere. Aſpectus cæleſtis gloriæ illos a terra divulſit; fides immortalitatis eos perduxit ad ſanctitatem; hac nobis per eamdem viam contendendum eſt. Illi fuerunt quod ſumus & ſi cum illis ſtrenue dimicaverimus, nobiſmet polliceri poſſumus futurum ut æternam hereditatem, ubi regnant in æternum, capiamus. *Idem.*

Cum Deus oculis noſtris ea mentibus conſpici nequeant, voluit nobis oſtendere Sanctorum exempla ut omnem nobis auferret prætextum ignaviæ.

Cum minime liceat nobis Dei magnalia ſcrutari, ſufficiat illum in Sanctis ſuis laudare, admirari & imitari. Hac mente eos nobis proponit Eccleſia ſingillatim ſingulis anni diebus, ut, cæleſtium horum objectorum conſideratio noſtram excitans fidem, noſtramque ſpem in cælum attollens, cieat in nobis memoriam ejus, quod illi fuerunt, quod ſunt, & quod nos etiam ſumus futuri. Hac eadem mente hodierna die colligens tamquam in unum corpus ſocietatis omnes hasce beatas Animas, omneſque earum feſtivitates in unam congerens, nobis oſtentat felicitatem, qua fruuntur, & qua aliquando nos perfruituros ſperamus. Gaudet illa videns Deum in Sanctis ſuis coli, eorum memoriam adhuc ſupereſſe in mentibus fratrum ipſorum poſt tot annorum ſpatium; in ſæculis corruptis, quale hoc noſtrum eſt, celebrari merita bonorum Virorum, qui nos præceſſerunt; & eo tempore, quo adeo infrequentes ſunt Sancti, adhuc coli Sanctitatem. Sed ingemiſcit illa videns modicum fructum, quem ex eorum exemplis percipimus. Hymnos quidem in eorum laudes recinimus; eorum facta tanquam fabulam, quæ ad nos minime pertineat, intuemur. Eorum quidem felicitatem miramur; ſed in excidium noſtrum contendimus. Scimus illos per virtutem ſuam adeptos eſſe hereditatem quam Deus illis a totius orbis primordiis præparaverat; ſed deficit animus noſter, ut illos ſequamur. Ignavi ſpectatores gloriæ, quam cupimus, ſed quæ aliquo nobis labore ſtat, negligimus aliquam ferre moleſtiam, ut illam adquiramus. *Flechier.*

Voluit Deus ut homines uti arbores bonorum operum fructus ferrent.

Quemadmodum iis facile movemur exemplis, quæ aliquam cum nobis habent proportionem, ac ſimilitudinem: & paſſim excuſare quærimus modicam quam gerimus curam ſalutis noſtræ propter eas difficultates, quæ occurrunt, vel quas in conditione noſtra nobis adeſſe comminiſcimur: Vult Deus ut ita dicam, velum ſubducere, quod tegit cælum, & cuicumque noſtrum oſtendere aliquot ex beatis illis ſpiritibus, qui cum eoſdem habuerint obices, eaſdemque difficultates, quas ſtrenue ſuperarunt, nos vel inflamment, vel damnent exemplis ſuis. Deus per Providentiam ſuam tot mortales, qui longe inter ſe diſtabant, ſanctificavit, ut omnia hominum genera ſuibus illis deſerviant, propter quos deſtinati fuerunt; nam ſicuti in Mundi creatione imperat Deus arboribus, ut ferant fructus ſuos, ſingulæ ſecundum ſpeciem ſuam, in ſpirituali regeneratione præcepit Chriſtianis omnibus, ut fructus bonorum operum ferrent, ſinguli ſecundum ſingularem vocationem ſuam. Ut etiam oſtenderet varios effectus, vel ſecundum Apoſtoli verba, varias gratiæ ſuæ formas, quæ alios per pœnitentiæ auſteritates, alios per caritatis illecebras deduxit; aliquos per conſiliorum obſervantiam, plures per communia pietatis officia, omnes tamen ad ſanctitatem eamdem, ut nemo de illius gratia diffidat, & quilibet inveniri poſſit in hac miſericordium virorum multitudine, videns magnum hunc beatorum numerum, qui ſupra nos ſtant, ſecundum Apoſtolum, tanquam teſtium nubes, qui conſtituunt plenitudinem Sanctorum, & in peccatores damnationis ſententiam proferunt. Hac eadem de cauſſa nos inexcuſabiles efficit, quia homines illi ejuſdem generis, ejuſdemque profeſſionis,

eoſdem obices ſuperaverunt. Non fuerunt illi, S. Gregorius ait, naturæ præcellentioris, ſed vitæ caſtigatioris. Illi non ignorarunt vitia, ſed evitarunt, & ſuperaverunt illa, necnon, per auſterum vitæ genus, quod amplexi ſunt, docuerunt nos, ne noſtræ negligentiæ aſſentaremur; & per beatam æternitatem, quam poſſident, ne de ſalute noſtra deſperemus. *Flechier.*

Infuſum eſt cœlo cœlum lucrati minori pretio, quam illud lucrati ſunt Sancti.

Si hæc gloria, quam Sancti ſibi propoſuerunt in omnibus præliis, quæ præliati ſunt, nonniſi meritis comparatur: quanam juris ſpecie illam ſperamus nos eſſe conſecuturos cum nullam præſertim habeamus ſimilitudinem cum Filio Dei, vel cum Sanctis? Ceterum ubi mecum cogito quid illi fecerint ad eam promerendam; ubi intueor atras ſolitudines, ubi tot vixerunt Anachoretæ; ubi recordor eos ſpecus, in quibus tot pœnitentes dies ſuos traduxerunt tamquam viventia cadavera in ſepulcris incluſi; cum tot Martyrum pugnas, & naſcentis Eccleſiæ perſecutiones intueor, quæ propriis tantum ſanguine coagmentata fuiſſe videtur, perhorreſco, ut S. Ephrem ait: *Vita illorum mihi horrorem incutit.* (*De Vitiis, & exercit. Monach.*) Hæc autem nobis facienda eſt animadverſio. Numquid Cælum venale proſtat minori pretio, quam olim? Nequaquam: ſed nos non æque ac illi cognoſcimus, quanti ſtet; nam licet unus homo ſolus perferret omnes Martyrum labores, atque cruciatus, ſemper verum eſſet dicere cum Apoſtolo: *Non ſunt condigna paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam.* (*Ad Rom.*) *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Comparatio eorum quæ Sancti perpulerunt, & quæ ipſi perferimus ad gloriam promerendam.

Intuere Sanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulſit, & Religio: & videbis, quam modicum ſit, & pene nihil, quod nos agimus. Heu! quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata? Sancti, & amici Chriſti Domino ſervierunt in fame & ſiti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & jejuniis, in orationibus & meditationibus ſanctis, in perſecutionibus, & opprobriis multis. O quam multas, & graves tribulationes paſſi ſunt Apoſtoli, Martyres, Confeſſores, Virgines, & reliqui omnes, qui Chriſti veſtigia voluerunt ſequi! Nam animas ſuas in hoc mundo oderunt, ut in æternam vitam eas poſſiderent. O quam ſtrictam, & abdicatam vitam Sancti Patres in eremo duxerunt! quam longas, & graves tentationes pertulerunt, quam frequenter ab inimico vexati ſunt, quam crebras, & fervidas orationes Deo obtulerunt, quam rigidas abſtinentias peregerunt, quam magnum zelum, & fervorem ad ſpiritualem profectum habuerunt, quam forte bellum adverſus edomationem vitiorum geſſerunt, quam puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt! Per diem laborabant & noctibus orationi diuturnæ vacabant: quamquam laborando ab oratione mentali minime ceſſarent. Omne tempus utiliter expendebant, omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur: & præ magna dulcedine contemplationis, etiam oblivioni tradebatur neceſſitas corporalis refectionis. Omnibus dignitatibus, honoribus, amicis, & cognatis renuntiabatur. Nihil habere cupiebant, vix neceſſaria vitæ ſumebant, corpori ſervire etiam in neceſſitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, ſed divites valde in gratia, & virtutibus. Foris egebant, ſed intus gratia, & conſolatione divina reficiebantur. Mundo erant alieni, ſed Deo proximi, & familiares amici: ſibi ipſis videbantur tamquam nihili, & huic mundo deſpecti, ſed erant in oculis Dei pretioſi & dilecti. In vera humilitate ſtabant, in ſimplici obedientia vivebant: in caritate, & patientia ambulabant: & ideo quotidie in ſpiritu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati ſunt in exemplum omnibus religioſis: & magis provocare nos debent ad bene proficiendum, quam tepidorum numerus ad relaxandum. O quantus fervor omnium religioſorum in principio ſuæ ſanctæ inſtitutionis fuit! O quanta devotio orationis, quanta æmulatio virtutis! Quam magna diſciplina viguit! quanta reverentia, & obedientia, ſub regula magiſtri in omnibus efflomit! Teſtantur adhuc veſtigia derelicta, quod vere Viri ſancti, & perfecti fuerunt qui tam ſtrenue militantes mundum ſuppeditaverunt. Jam magnus putatur ſi quis tranſgreſſor non fuerit: ſi quis quod accepit, cum patientia tolerare potuerit. Ah tepor, & negligentia ſtatus noſtri, quod tam cito declinamus a priſtino fervore, & jam tædet vivere præ laſſitudine & labore! Utinam in te penitus non dormitet profectus virtutum, qui multa ſæpius exempla vidiſti devotorum. *Thomas a Kempis, de Imitatione Chriſti.*

Elevatio mentis in Sanctos.

Extollamus nosmet, fratres, in Cæleſtem Jeruſalem, ut reveremur Sanctitatem beatorum Spirituum, qui fatentur ſe Deo ſanctitatem debere ſuam, eiſque obteſtemur, ut nobis hanc conſequamur ſanctitatem, ſine qua numquam illos viſuri ſumus. Sancte Præcurſor Filii Dei, qui ſumma officii fide perhibuiſti teſtimonium Evangelio Jeſu Chriſti, voſque Apoſtoli atque Paſtores, qui fuiſtis Prædicatores ſanctitatis, & miniſtri ſanctificationis hominum, vos pretioſæ victimæ, quæ ſtolas veſtras in Agni, veſtroque ſanguine eluiſtis: a vobis diſcamus id, quod unice neceſſarium eſt quærere, & nihili facere, niſi quod Sanguine Salvatoris connotatum eſt: quoniam ſcriptum eſt: *Beati, qui perſecutionem patiuntur, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.* (*Matt. 5.*) *Rogatus Auctor.*

Gloria qua Sancti fruuntur Dei ipſius gloriā nobis repræſentat.

Sancti ſunt nitentia lumina, quæ Solem juſtitiæ tamquam vividiores illius imagines repræſentant. Oſtendit potentiam ſuam in poteſtate quam illis contulit in omnia creata, in miraculis, quæ per illos operatur, & in honore quem illis jubet adhiberi ubique terrarum, iis in locis, ubi ſuum colitur nomen, & adoratur. Lypſana eorum in Altaribus exponuntur; ibi oſtenduntur eorum catenæ, & fruſtula ex eorum crucibus, atque inſtrumentis ſuppliciorum ſuorum in Eccleſiæ theſauris conduntur. Cilicia quibus induti fuerunt; pluris ſunt quam Regum purpura. Ægrotantes quærunt valetudinem, vitamque in cineribus mortalitatis eorum. Populi ad illorum tumulos confluunt, & Principes terræ ibi deponunt ſceptra ſua, atque coronas ut illis honorem adhibeant, atque profiteantur eam poteſtatem, quam habent apud Deum. O Domine, quam magnus es tu, quandoquidem ad hunc apicem gloriæ attollis ſervos tuos, ſuper omnia quæ ſunt mortalia! Nimis honorati ſunt amici tui, Deus. *P. Nouet.*

Ad hanc gloriam pervenire non poſſumus, niſi per eaſdem vias incedamus.

Eædem tenendæ ſunt viæ, quas Sancti ſecuti ſunt, ut ad beatum hunc finem pervenirent, vel abrenuntiandum eſt gloriæ, in cujus illi poſſeſſionem venerunt. At enim difficilis eſt via? Nihil refert; neceſſario tenenda eſt, ut beati ſimus. Et ſane æquumne eſſet, ut qui propter mundum tot labores ſuſtinemus, nihil propter animam noſtram faceremus? Honores, theſauri, dignitates, magiſtratus, voluptates, opulentia, valetudo, forma ſpecioſa, hæc bona tanto nobis ſtant pretio, ac tanto labore, ut ea comparemus, & comparata ſervemus: quid igitur? ubi eſſet æquitas & juſtitia, ſi Cælum, quæ jucundiſſima eſt patria noſtra, unicum, verumque bonum noſtrum, nullo nobis ſtaret pretio, & adeo illuſtris victoria ſine pugna referretur? Cogitate quot vobis ſint adeunda pericula, ut vacuum adquiratis gloriæ phantaſma in arte militari; quot laboribus perituras opes congeritis; quot aſſentatiunculis principum fortaſſe gratiam aucupamini; quot vigiliis inanem ſcientiam adquirere contenditis; quam moleſtam ſervitutem ſervitis in mundi hujus negotiis, antequam conſurgatis a pulvere, in quo jacuiſtis. Numquid pro Cæli poſſeſſione adeunda aliquid minus vobis faciendum eſt? Hæ beatitudines, de quibus alias locuti ſumus, eſſe pauperem, eſſe mitem, ſitire juſtitiam, omnibus denique terræ hujus voluptatibus carere, hoc jugum non ferendum eſt ignavis fidelibus, ſed leve, & ſuave Chriſtianis veram gloriam quærentibus. *P. De la Rue.*

Facilis ratio ſeſe ſanctificandi eſt ſervare mandata & ſtatus ſui munera obire.

Satis eſt ſtatus ſui munera obire, fideliter Dei mandata ſervare, & Chriſtiani nominis officiis perfungi, ut Sancti fiamus. Hoc nobis perſuadent innumeri Sancti, qui gloriam ſibi comparaverunt iiſdem actionibus, quas quotidie exercemus. Heu! ad id ſufficeret pro Deo tantum facere, quantum pro mundo facimus. Sed cum Sanctorum exemplum nobis oſtendat quod illi fecerunt, id evincit quoque, Sanctitatem noſtram non eſſe ultra vires noſtras poſitam; quandoquidem illam conſecuti ſunt, & quia neceſſaria ſubſidia a Deo nobis numquam ſunt defutura. Igitur difficultates prætexere, idem eſt ac ſuam ignaviam, inertiamque fateri. Heu! oſtendamus, nos inter magiſtratus, & negotia, inter domeſticas curas, atque hujus vitæ impedimenta, quo nos noſtra evocant officia, nos ibi poſſe ſervire Deo, & hoc pacto Sanctorum gloriam promereri; quandoquidem tot mortales in iiſdem impedimentis poſiti illam adepti ſunt; non aliam habentes ſemet ſanctificandi rationem, quam eam, quæ nobis eſt, conemur ſanctitatem adquirere, ſi in æternum beati eſſe cupimus. Sancti de Cæli vertice nos proſpiciunt tamquam teſtes actionum noſtrarum, illi noſtrarum miſeriarum, atque infirmitatum miſerentur, illi ſunt de noſtra felicitate ſolliciti. Ne inquiramus cauſſas inanes, ut nolmet a ſequendis eorum exemplis diſpenſemus: ne aliquando hæc eadem exempla nobis fiant probra, & evincant nobis nequaquam fuiſſe impoſſibile vivere, quemadmodum illi vixerunt, quoniam olim id fuerunt, quod nos ſumus hodie. Sic autem illos imitabimus hæc vera erit via ad eam, qua fruuntur, gloriam conſequendam. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Oratio ad Sanctos.

Inſignes Sancti, qui modo in æterna pace regnatis, licet infirmi ad eamdem beatitudinis veſtræ ſedem anhelamus. Fratres veſtri ſumus poſteriori loco nati, qui laboramus adhuc eamdem conſecuturi hereditatem. Vos requieſcitis, nos adhuc in periculis præliorum verſamur. Nos quidem in miſeriis perituræ vitæ languemus, vos autem in felicitatum omnium ſede regnatis. Beatitudo, qua perfruimini, a nobis exigit obſequium; languores vero noſtri ſubſidium ex veſtra caritate depoſcunt. Gratiam, quam apud Deum obtinuiſtis, adhibete, quæſo, ut obtineatis, eam, quam ex nobis petit ſanctitatem. Precibus veſtris efficite, ut creet in nobis corda recentia; nobiſque immittat ſenſus eo dignos nomine, quod gerimus, & ea felicitate, ad quam anhelamus. Summæ felicitati veſtræ per veſtras preces hoc accedat incrementum, ut ſcilicet quotidie videatis augeri numerum eorum, qui virtutes veſtras imitantur, & ſociorum gloriæ veſtræ, ut cum Deo præſtiterimus cultum, quo non alter Deo ipſi antiquior, & jucundior eſt, imitandi vos, ejuſdem veſtræ felicitatis ſimus conſortes. *Verjus.*

PRO

PRO SANCTI HIERONYMI DOCTORIS ECCLESIÆ PANEGYRICO.

M O N I T U M.

AD texendum S. Hieronymi Doctoris Eccleſiæ Panegyricum ſatis eſſe videretur glorioſus titulus, quem illi tribuit Eccleſia, Doctoris Maximi; vel Doctoris antonomaſtice; ſi enim S. Paulus cum Apoſtolatu confert qualitatem Doctoris generatim; quantum eſſe debet meritum illius, qui in illuſtri hoc miniſterio adeo excelluit, ut dignus habitus fuerit Maximi nomine inter eos, qui ſemper digne hoc munere perfuncti ſunt; Nonne cum S. Laurentio Juſtiniano dici poteſt, Sanctum Patrem hujuſmodi eſſe Mundi lumen, Prædicatorem Regni Chriſti Jeſu, Cæleſtium oraculorum interpretem, Catholicarum veritatum propugnatorem, verbo Maximum, & incomparabilem Eccleſiæ Doctorem?

Fatendum eſt tamen non levis operis eſſe uno Sermone omnia colligere munera, quibus Magnus hic Sanctus ſemet inſignivit, varioſque ſtatus, in quibus vitam ſuam tranſegit; namque hoc eſt S. Hieronymum ex dimidia tantum ſui parte exhibere, ſi illum cogitaverimus ſolum, vel tanquam Pœnitentem, vel Solitarium, vel Doctorem, neque ad vivum illius proponit imaginem, niſi qui illum iis coloribus, ac lineamentis exhibet, quæ peculiariter ſpectant ad illum. Hoc facere conatus ſum in deſcriptione vitæ laborum ejus pro Eccleſia tuenda, perſecutionum, quas ab hæreticis perpeſſus eſt, triumphorum, quos de illis reportavit, itinerum, & fœderum, quæ cum ſummis ævi ſui viris ſancivit, admirabilium auſteritatum, operum, quæ jure optimo illi Doctoris Maximi nomen fecerunt, ac demum omnium virtutum illius, quibus perfulgens evaſit Sanctitatis Exemplar.

P A R A G R A P H U S P R I M U S.

Variæ Sermonum imagines hujus Argumenti.

Juſtum deduxit Dominus per vias rectas, & oſtendit illi Regnum Dei: & dedit illi ſcientiam Sanctorum: honeſtavit illum in laboribus, & complevit labores illius. Sapient. 10.

I. NUllum invenio Bibliorum locum, qui melius, & aptius complectatur quidquid dici poteſt magis peculiare, ac proprium pro S. Hieronymi Doctoris elogio, quam verba hæc ex Sapientiæ libro deſumpta, *Juſtum deduxit &c.* Etenim ad Panegyrici ejuſdem partitionem texendam ſatis eſt oſtendere, quo pacto illa tria, quæ in textus hujus verbis continentur, complectantur quidquid dici poteſt quod in Sancti hujus laude cedat.

Pars Prima. *Juſtum deduxit Dominus per vias rectas, & oſtendit illi Regnum Dei.* Viæ, per quas Deus Sanctum Hieronymum deduxit, ſunt omnium rectiſſimæ, tutiſſimæque, quibus ad æternam beatitudinem liceat pervenire. 1. Mundi fuga, ut viveret in ſolitudine, procul a Sæculi placitis, ab intereundi occaſionibus, & a periculis, quibus ſalus noſtra eſt obnoxia. Hoc fecit Sanctus Noſter, qui ab ipſa adoleſcentia in pietate, ac Dei timore innutritus, ut ſartam tectam tueretur innocentiam, quam in Baptiſmo receperat, non ſolum patriam reliquit, verum etiam conſanguineos: & quidquid illum in mundo retinere poterat glorioſo ſeceſſu, quin Sermones, & judicia hominum illum moverent.

2. Mortificatio, & pœnitentia, quæ ſunt viæ, per quas Deus eos ſtatim deduxit, de quibus magna quadam meditatur. 3. Abrenunciatio profanarum ſcientiarum, quas deperibat: ut ſacras addiſceret litteras in converſatione ſanctiſſimorum, & maximorum ævi ejus virorum; ingreſſus hanc ob rem multa itinera, ut edoceretur, exhibens ſe illorum Diſcipulum, ut hoc pacto ſeſe aptum efficeret ad tradendas aliis vias ſalutis, quas in eorum ſchola didiciſſet.

Pars altera. *Dedit illi ſcientiam Sanctorum.* Deus, qui deſtinabat illum tanquam unum ex maximis Eccleſiæ Doctoribus, revera dedit illi ſcientiam Sanctorum, videlicet intelligentiam Scripturarum, ubi continentur quæcumque ſcienda ſunt, & exercenda, ut quis primum Sanctus fiat, & mox alios ſanctificet; videlicet Summus hic Doctor vitæ exemplum cum Doctrina conjunxit, quam ſcriptis, & viva voce aliis tradidit.

Pars tertia. *Honeſtavit illum in laboribus, & complevit labores illius.* Glorioſi ejus labores pepererunt ipſi gloriam incomparabilem coram Deo, & coram hominibus, propter præclara ipſius merita erga univerſam Eccleſiam. 1. Exornando Bibliorum verſionem, quæ tanquam omnium emendatiſſima, autographoque maxime conformis accepta fuit, & ſcribendo eruditos Commentarios in libros omnes utriuſque Teſtamenti. 2. Sanctificando Fideles ſermonibus, dirigendo animas ſpectatiſſimas, eaſque ad altioris perfectionis gradum impellendo, & leges irrogando Ordini virtutum ſuarum, atque pœnitentiæ Imitatori. 3. Tuendo Eccleſiam zelo indefeſſo ab erroribus, qui ævo illius inſurrexerunt, & oppugnando omnes Hæreticos conſtantia admirabili, & ſemper victrici. *Auctor Recens.*

II. Conſiderari poteſt S. Hieronymus ſub triplici aſpectu. Primum veluti Pœnitens inſignis, 1. Quia nobis pœnitentiæ regulas reliquit exemplo ſuo; quoniam arduum eſt duriorem vitam ducere qualibet ætate, juventute, virilitate, & ſenectute, quin unquam aliquid de eodem laxaverit. 2. Regulas autem in omnibus ſcriptis reliquit ſapientia refertis.

Secundo, conſiderari poteſt Magnus hic Sanctus tanquam celeberrimus Doctor Eccleſiæ, qui tutatus eſt, 1. Fidei ſuæ puritatem contra Novatores omnes, qui impugnabant illam. 2. Puritatem doctrinæ ſuæ contra ſæculi ſui flagitia. 3. Qui in ſcriptis ſuis tanquam in Armamentario reliquit arma ad impugnandos Eccleſiæ inimicos, nempe Hæreticos uſque ad finem ſæculorum.

Tertio. Eximius hic Doctor haberi poteſt tanquam Pater plurium inſignium corporum, quia, 1. Primus eſt Auctor inſtitutionis Cœnobiorum prope Bethlehem ædificatorum, ubi Romanæ feminæ nobiles regularem inſtituerunt Communitatem, ſub auſpiciis, & ductu Sancti hujus. 2. Ab eo Hieronymitæ duxerunt exemplum, & conſuetudinem incolendi in Cœnobiis Italiæ, & Hiſpaniarum ſub regulis deſumptis ex eruditis operibus incomparabilis Doctoris, qui ab illis tanquam ſuus habetur Patriarcha.

III. Conſiderari poteſt S. Hieronymus, Primum tanquam abſconditus Mundo, ut per ſeceſſum ſemetipſum ſanctificet. Nam primo relinquit patriam ſuam, tanquam alter Abraham jubente Deo. Relinquit familiam illuſtrem bonorum omnium genere affluentem, ut eum ſe recipiat in locum, ubi Deo uni cognitus eſſet. 2. Relinquit ſe ipſum nuncium mittens libidini nitendi, & maxima talenta, pluri-maſque ſcientias oſtentandi, per quæ ad primas Eccleſiæ dignitates efferri poterat. 3. Se ſe mortificans, redigens corpus ſuum in ſervitutem per jejunia, vigilias, aliaſque auſteritates.

Secundo. Tanquam in Mundi lucem productus, ut illum ſanctificet. 1. Odorem ſuarum virtutum, qui in omnem Eccleſiam effuſus illam ædificavit, excitans fideles ad tantum hoc exemplum imitandum; invitans etiam juſtos ad perſeverandum, & peccatores ad agendam criminum ſuorum pœnitentiam. 2. Sapientibus ſcriptis, ſive reſpondens conſultationibus, quæ undequaque ad ipſum mittebantur: ſeu impugnans Hæreticos viva voce, aut ſcriptis; ſeu varia utriuſque ſexus inſtituens Cœnobia. In hoc videri poteſt Sancti hujus fidelitas in ſequenda voce Dei illum in ſolitudinem evocantis, ut eum abſconderet mundo, ita ut ad illum non niſi pro Dei gloria, & Sanctæ Eccleſiæ incolumitate tuenda rediret.

IV. *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, conſolationes tuæ lætificaverunt animam meam.* Pſalm. 93. Univerſalis ſententia eſt ab omnibus recepta Patribus cum Deus ex quadam parte in nos animadvertat, nos affligat, nos probat, ex alia nos protegere, ſolari, & fulcire. Cujus rei apertiſſimum nobis præbet exemplum S. Hieronymus in perſona ſua. Nam

1. Si permittit Dominus, illum oppugnari, affligi acerrimis, moleſtiſſimiſque tentationibus, illum ſtatim protegit gratia ſua, ne ſuccumbat.

2. Si patitur valetudinem ejus tentari, corpus aſſiduis vexari morbis, & magnis auſteritatibus quas exercebat; illum recreat, munit lectione ſacrarum litterarum, & cumulat cæleſtibus conſolationibus, prohibiturus ne cadat.

3. Si Dominus paſſus eſt, novatores, hæreticoſque illum perſequi, non ſolum dedit illi ſcientiam, & fortitudinem, ut illos vinceret, ſed etiam ut illos confuſione ſuffunderet, & gloriam de illis reportaret.

V. Duo conſiderari poſſunt miracula in ſolitudine S. Hieronymi, quæ ejus elogium partiri poſſunt. Primum in ejus actuoſitate in ipſa requie. Nam 1. ille nequaquam ſimilis eſt illis Philoſophis, qui oculos fugiebant hominum, ut tranquille philoſopharentur; ſed receſſerat a tumultu, ut vacaret contemplationi, & Orationi, quæ non eſt vita otioſi litterati, quandoquidem hæc Salvatoris ipſius erat occupatio. 2. Pugnavit S. Hieronymus adverſus omnes hæreticos, quin ſolitudinis ſuæ quietem relinqueret: Joviniani, Pelagiani, aliaque monſtra quæ illius ævo prodierunt, totidem fuerunt Doctoris noſtri trophæa. In hoc receſſu locupletavit Eccleſiam eruditiſſimis operibus ſuis; reſpondit difficillimis

Google

limia quæſtionibus, quæ ab omnibus terrarum partibus illi proponebantur. Inſtituit Religioſas Congregationes, quæ regimen illius ſecutæ ſunt. Ecce fructus quietis hujus adeo actuoſæ.

Alterum miraculum ſitum eſt in deliciis, quas in ſua pœnitentia guſtavit. 1. Juges illius lacrimæ fons erant ſpiritualium gaudiorum. Horrentes ſetæ, atque cilicia, & auſteritates quibus affligebat corpus ſuum, convertebantur illi in gaudium, atque lætitiam, quemadmodum ipſe etiam teſtatus eſt: *Nonnunquam mihi videbar intereſſe agminibus Angelorum: & lætus, gaudenſque cantabam.* Jugi pœnitentia ſua magnam ſalutis ſuæ ſecuritatem adquirebat; ſi enim aliquando afficiebatur præſentia Judiciorum Dei, ſibi viſus audiſe tubam, quæ illum ad Salvatoris Tribunal arceſſeret: ex alia Parte bonis ejus operibus ſpem ſibi facientibus guſtabat pacem, & quietem, quæ ſenſum omnem ſuperabat. *P. Texier.*

VI. *In medio Eccleſiæ aperuit os ejus, & implevit eum Dominus ſpiritu ſapientiæ.* Eccleſ. 15. Si hæc Textus mei verba generatim conveniunt Sanctis, qui eruditis operibus ſuis illuſtrarunt Eccleſiam; præcipue quadrant illis, qui ſcriptorum ſuorum præſtantia, & multitudine glorioſum meriti ſunt titulum Doctorum ejuſdem, ſed potiſſimum, uti videtur S. Hieronymo, qui, ſi tam ſacram, quam profanam ſpectes eruditionem, non dico ceteros ſuperaſſe, ſed inter omnes peculiarem tenere locum, & qui uni illi videtur congruere in ſacrarum litterarum intelligentia, qua placuit Deo illum locupletare ad majorem ſui nominis gloriam, ad animarum ſalutem, & ad Eccleſiæ defenſionem; quandoquidem ex omnibus Doctoribus tum Græcis, cum Latinis, vere dicere poſſumus, nullum eſſe magis benemeritum de Eccleſia propter emendatam verſionem, & explicationem Sanctarum Scripturarum, hoc Doctore incomparabili. His innixus rationibus in Sermonis hujus decurſu vobis oſtendam;

1. Deum repleviſſe ſanctum hunc dono ſcientiæ; cum illum induxerit ad legendos, evolvendos, conſulendoſque Auctores omnes tum ſacros, cum profanos in omni genere linguarum ut poſſet bonum a malo ſecernere, vera bona a falſis dignoſcere, & cognitiones tot ſudoribus, vigiliis, laboribuſque partas applicare ad fidem ſuam alendam, & confirmandam.

2. Deum illi contuliſſe donum intelligentiæ; non in menſura, ſed affluenter *implevit illum*: quo dono non cognovit ſolum, & diſtinxit myſticos ſenſus ſub litterarum cortice latentes, & figuris, allegoriis, ac ſimilitudinibus involutos, quibus Sancti codices repleti ſunt; verum etiam in hujus plenitudinis partem omnes vocat ſexus utriuſque Fideles in variis terrarum plagis diſperſos; & ſublimi hac eruditione utitur ad impugnandos, & confundendos hoſtes Eccleſiæ, qui detorquere conabantur in peculiarem ſenſum divinorum librorum verba, ipſe Fidelibus explicans verum ſenſum, in quo erant intelligenda. *Recens Auctor.*

VII. *Dedit illi ſcientiam Sanctorum.* Sapient. 10. In hæc Sacri Textus verba oſtendi poteſt. 1. Doctorem eximium S. Hieronymum ampliſſimam conſecutum fuiſſe partem in ſcientia Dei, quæ in Dei timore conſiſtit. 1. Quia jugiter habebat ob oculos extremum Dei Judicium, & audire ſibi videbatur buccinæ clangorem, qui aliquando excitaturus eſt homines omnes ad Tribunal Jeſu Chriſti. 2. Quia nunquam oculos ſuos amovebat a conſpectu criminum ſuorum propter quæ credebat ſe ſubiturum eſſe Judicium inexorabile. 3. Quia ad Domini Tribunal accitus, quemadmodum ipſe teſtatur, & jam ſevere mulctatus, præjudicio hoc territus divinæ Juſtitiæ ſeveritatem formidabat.

2. S. Hieronymum obtinuiſſe ſcientiam Sanctorum; quæ ſita eſt in perfectiſſimo Dei amore, & relatione omnium actionum noſtrarum ad gloriam divinæ majeſtatis. 1. Quia filialis hic timor in cor illius divinum amorem invexit. 2. Quia ille jugi mortificatione Filio Dei ſe ſimilem præbuit, lacrimis ſuis Salvatoris pedes eluens; ſilice pectus ſuum percutiens, tota nocte coram illo orans, atque ſuſpirans.

3. Denique S. Hieronymum habuiſſe ſcientiam Sanctorum, quæ in divinarum Scripturarum cognitione poſita eſt. 1. Quia nemo Sanctorum hoc magis aſſidue illis ſtuduit, vel illas meditatus eſt. 2. Quia illis uſus eſt ad Hæreticos impugnandos, & ſuppeditavit arma in eos, qui deinceps in Eccleſiam ſunt inſurrecturi. *P. Novet in ſuis Meditationibus.*

VIII. S. Hieronymus in tribus variis qualitatibus poteſt conſiderari, tanquam ſolitarius, tanquam pœnitens, tanquam Doctor; ubi dicere poſſumus,

1. Nullum unquam Sanctum plus voluptatis, & deliciarum inveniſſe in pœnitentia.

2. Nullum unquam hominem in ſolitudine fuiſſe occupatiorem, licet ſe ille recepiſſe videatur, ut quieſceret.

3. Nullum unquam virum licet honores abhorrentem glorioſiorem exitiſſe, pluresque retuliſſe triumphos, licet aſſidue illum perſequerentur Hæretici.

IX. *Da mihi intellectum, & ſcrutabor legem tuam: & cuſtodiam illam in toto corde meo.* Pſalm. 118.

Hic Sacer Textus ita perfecte congruit incomparabili Doctori S. Hieronymo, ut videatur Spiritus Sanctus in antecesſum texere elogium inſignis hujus Sancti Viri per os Prophetarum. Hoc autem duplici modo conſiderari poteſt in toto curſu vitæ Sancti hujus.

1. In eo quod impendit omnia, quæ acceperat naturæ, & gratiæ talenta, ut cognoſceret voluntatem Dei, & quæreret, quidquid illi eſſet acceptius.

2. In eo, quod cum jam cognoviſſet ſemel, quomodo magis adhuc placere poſſet Deo: videlicet majori cum perfectione obſervando ejus mandata, nihil illi antiquius fuit, quam illa religioſiſſime in reliquum vitæ ſpatium ſervare.

X. Conſiderari poteſt Magnus Hieronymus ſub triplici ſatis peculiari intuitu, qui characterem parum commune efficiunt;

1. Nemo unquam, licet in perfecta vitæ integritate, ac innocentia vivens, libentius auſteriſſimæ pœnitentiæ exercitationibus ſe addixit.

2. Nemo unquam cum ſcientia adeo ſublimi conciliare novit adeo profundam humilitatem.

3. Nemo unquam licet fugeret lucem, fuit gloria cumulatior propter victorias de ſe, de Mundo, & de Eccleſiæ inimicis relatas.

PARAGRAPHUS II.

Fontes unde hauriri copia poteſt ad propoſita argumenta pertractanda, & Auctores de illis agentes.

Qui Sancti hujus Doctoris vitã ſcripſerunt.

VIta Sancti hujus Doctoris ab incognito Auctore ſcripta invenitur ad calcem Operum Sancti.

Vita Sancti ejuſdem a Mariano Victore ſcripta, fuſius habetur a Surio deſcripta die 30. Septembris.

Flos Sanctorum Ribadeneiræ ejus compendium affert.

Baillet aliam exornavit, ubi affert annum converſionis ejus, illius itinera, ſcripta, perſecutiones, & certamina adverſus hæreticos.

P. Petavius ad calcem libri ſecundi de Doctrina temporum deſcribit per annos ordinem Commentariorum, quos Sanctus hic Doctor in Scripturas conſcripſit.

S. Auguſtinus Epiſtola 113. S. Hieronymum comparat cum S. Joanne Baptiſta.

Sancti Patres, & alii qui de illo cum laude locuti ſunt.

Idem 2. primo contra Julianum credit neminem eſſe in linguarum eruditione cum Sancto noſtro comparandum. Et eodem modo de eodem verba facit lib. 18. de Civitate Dei.

Idem in Epiſtolis 40. 71. 73. aliiſque ad S. Hieronymum datis citra oſtentationem oſtendit quanti ipſe illius ſcientiam, & virtutem faceret.

S. Gregorius Magnus, & S. Gelaſius Pontifices de illo cum ſumma laude verba faciunt.

S. Severus Sulpicius elogium habet vitæ integerrimæ quam ducebat S. Hieronymus ante, & poſtquam ſe in Cœnobium ſuum recepiſſet.

Euſebius, Caſſiodorus, Marcellinus, iique omnes, qui de Scriptoribus Eccleſiaſticis verba fecerunt, omnes laudarunt multitudinem, præſtantiam, ac ſoliditatem ſcriptorum S. Hieronymi.

Beda & Ado in Martyrologiis ſuis hunc debitis extollunt encomiis.

Baronius non ſemel loquitur de ſcriptis, & actibus magni Sancti hujus, ſed potiſſimum ad annum 383. & 372. ubi meminit calumniarum, quas nomini ejus offundere nitebantur illius inimici.

Quid loquar de teſtimoniis, quæ plures eruditi viri de illo perhibuerunt, puta Bellarminus, Poſſevinus, Riciolus, aliique innumeri; ampliſſimum, & glorioſiſſimum illud eſt Eccleſiæ, quæ non ſolum recenſuit illum inter Doctorum ſuorum Primipilos, ſed illum etiam dignata eſt nomine Maximi, & præexcellentis Doctoris, quod indicium eſt, quid illa de ipſo cenſuerit.

Concionatores veteres.

Dionyſius Carthuſianus Sermonem edidit in feſtum Sancti hujus diem, ubi præcipuas illius laudes commendat.

S. Laurentius Juſtiniani in Sermonibus, quos in Feſtum idem lucubratus eſt, illum exhibet tanquam columnam, quæ ſuſtinuit Eccleſiam.

Guillelmus Pariſienſis pariter Sermonem habet hujus argumenti, ubi pro themate hæc uſurpat verba, quæ interpretatur. *Os juſti meditabitur ſapientiam, & lex Dei ejus in corde ipſius.*

Jacobus a Voragine quatuor habet ejuſdem argumenti Sermones.

Concionatores recentes.

Biroat tomo 3. ſuorum Panegyricorum.

P. Texier tomo 1. de Panegyricis Sanctorum.

Aſcetici.

P. Croiſet in Aſceticis pro Menſe Septembri, excellens habet compendium vitæ, virtutum, & laborum omnium Sancti hujus Doctoris.

P. Novet in Meditationibus in vitam Jeſu Chriſti in Sanctis ſuis, unam habet pro feſto S. Hieronymi Eccleſiæ Doctoris die.

N O T A.

Jeroſolymitæ, qui nuncupantur etiam Eremitæ S. Hieronymi, hoc nomine appellantur, non quod ab hoc Doctore fuerint inſtituti, ſed quod Regulæ ipſorum deſumptæ fuerunt ex ſcriptis, & potiſſimum ex Epiſtolis Sancti hujus.

PARAGRAPHUS III.

Loci, exempla, Figuræ, comparationes, & applicationes Biblicæ huic argumento.

Loci.

P*Uer autem creſcebat, & confortabatur ſpiritu, & erat in deſertis uſque in diem oſtenſionis ſuæ ad Iſrael.* Luc. 1.

Du-

Ducam eam in ſolitudinem, & loquar ad cor ejus. Oſee 2.

Ductus eſt a Spiritu in Deſertum, ut tentaretur a Diabolo. Matth. 4.

In diebus illis venit Joannes Baptiſta prædicans in Deſerto Judææ, & dicens, pœnitentiam agite. Matth. 3.

Hic eſt, qui dictus eſt, vox clamantis in Deſerto, parate viam Domini, rectas facite vias ejus. Ibid.

Ipſe autem habebat veſtimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos ſuos, eſca autem ejus erat locuſtæ, & mel ſylveſtre. Ibid.

Semper mortificationem Jeſu in corpore noſtro circumferentes, ut & vita Jeſu manifeſtetur in corporibus noſtris. 2. Corinth. 4.

Propter te mortificamur tota die, æſtimati ſumus, ſicut oves occiſionis. Pſ. 43.

Caſtigo Corpus meum, & in ſervitutem redigo, ne forte cum aliis prædicaverim, ipſe reprobus efficiar. 1. Cor. 9.

Hoc ſcientes, quia vetus homo noſter ſimul crucifixus eſt, ut deſtruatur corpus peccati, & ultra non ſerviamus peccato. Rom. 6.

Qui Chriſti ſunt carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis, & concupiſcentiis ſuis. Ad Galat. 5.

Mihi mundus crucifixus eſt, & ego Mundo. Ad Galat. 6.

Exiſtimo omnia detrimentum eſſe propter eminentem ſcientiam Domini mei J.C. Philipp. 3.

Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno Cœlorum. Matth. 5.

Qui docti fuerint, fulgebunt quaſi ſplendor firmamenti: & qui ad juſtitiam erudiunt multos, quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates. Daniel. 12.

Sapientiam omnium antiquorum exquiret Sapiens, & in Prophetis vacabit, narrationem virorum nominatorum conſervabit. Eccleſ. 39.

In medio Magnatorum miniſtrabit; in terram alienigenarum gentium pertranſiet, bona enim, & mala in hominibus tentabit, experietur. Ibid.

Aperiet os ſuum in oratione, & pro delictis ſuis deprecabitur. Ibid.

Si Dominus Magnus voluerit, ſpiritu intelligentiæ replebit illum, & ipſe tanquam imbres mittet eloquia ſapientiæ ſuæ. Ib.

Ipſe palam faciet diſciplinam doctrinæ ſuæ, & in lege teſtamenti gloriabitur, collaudabunt multi ſapientiam ejus, & uſque in ſæculum non delebitur. Ibid.

Non recedet memoria ejus, & nomen ejus requiretur a generatione in generationem. E[illegible] 39.

Sapientiam ejus narrabunt gentes, & laudem ejus enunciabit Eccleſia. Ibid.

In medio Eccleſiæ aperuit os ejus, & Dominus implevit eum Spiritu Sapientiæ, & intellectus. Eccli. 15.

Quia ab infantia ſacras litteras didiciſti. 2. Ad Timoth. 3.

Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me. Pſ. 138.

Quæſivit verba utilia, & ſcripſit Sermones rectiſſimos, & veritate plenos. Eccl. 12.

Implevit eum Spiritu Dei, & ſapientia, & intelligentia. Exod. 31.

Fuit vir potens opere, & Sermone coram Deo, & omni populo. Luc. 24.

Clama, ne ceſſes, quaſi tuba exalta vocem tuam. Iſaiæ 58.

Prædica verbum, inſta opportune, importune, argue, obſecra, increpa in omni patientia, & doctrina: erit enim tempus cum ſanam doctrinam non ſuſtinebunt. 2. Ad Timoth. 4.

Novi opera tua, & laborem, & patientiam, & quia non potes ſuſtinere malos, & tentaſti eos, qui ſe dicunt Apoſtolos, & invenisti eos mendaces. Apoc. 2.

Novi opera tua, & fidem, & caritatem tuam, & opera tua noviſſima plura prioribus. Ibid.

Dedit illi ſcientiam Sanctorum, honeſtavit illum in laboribus, & implevit labores illius. Sapient. 10.

Cuſtodivit illum ab inimicis, & a ſeductoribus tutavit illum, & certamen forte dedit illi, ut vinceret. Ibid.

Vos eſtis lux Mundi, non poteſt abſcondi civitas ſupra montem poſita, neque accendunt lucernam, & ponunt eam ſub modio, ſed ſupra candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo ſunt. Matth. 5.

Exempla, figuræ & comparationes ex Scripturis deprompta.

S. Hieronymus, ut Moyſes, & S. Joannes Baptiſta electus fuit a Deo in ſolitudine ad illuſtrandã Eccleſiam doctrina ſua.

MAgnus quidam Toletanus Epiſcopus in Bibliotheca Patrum deſertum appellat Academiam Spiritus Sancti, & ſcholam, ubi docet ille veritatum omnium Magiſter. Profecto in ſolitudine Deus formavit Moyſem, ut eſſet voluntatum ſuarum Interpres, & ibi neceſſaria communicavit lumina, ut populo ſuo legem explicaret. In ſemoto eo loco familiariter cum Deo egit, ubi didicit illius ſecreta, eique facie ad faciem locutus eſt. Nonne ex horrore deſerti eduxit Deus S. Joannem Baptiſtam, ut populo Iſrael traderet, & prædicaret maximi momenti myſterium, videlicet adventum Meſſiæ? In nova Religione in penetralibus Cœnaculi Sp. Sanctum receperunt Apoſtoli, cujus gratia effecti ſunt Magiſtri omnium populorum, & Doctores orbis univerſi. S. Paulus, qui ab initio converſionis ſuæ, ut ſe ad Apoſtolatum diſponeret, nonne ſeceſſit in ſolitudinem triduo, quin manducaret aut biberet, ubique per adeo auſterum jejunium recepit admirabiles illas extaſes, in quibus hauſit ſecreta magis recondita, & eminentiorem Theologiam? Et nonne poſt receſſum, jejuniumque S. Petrus poſt peccatum ſuum electus fuit in Eccleſiæ Caput, certiſſimumque cæleſtium veritatum Doctorem? Pariter in ſolitudine Doctor noſter incomparabilis, S. Hieronymus electus a Deo fuit, ut illuminaret Eccleſiam ſuam ſcientia prorſus cæleſti, ibique conſtitutus fuit, ut priſci illi, futurus Magiſter fidelium, eoſque recta in cælum perducturus.

Virtus ejus ut olim S. Pauli probatur tentationibus de quibus Apoſtolus loquitur.

Datus eſt mihi ſtimulus carnis qui me colaphizet.

Magna inter Sanctum Doctorem Hieronymum, Sanctumque Paulum intercedebat ſimilitudo in prædicationibus, in laboribus, in eminenti ſcientia, & in contradictionibus, quibus a mundo, & dæmone affligebatur: ita ut ab ipſa carne ſua, ut magnus ille Apoſtolus, non eſſet tentandus. Luget, ut ille, ſe in ipſa uſque deſerti ſolitudine tentatum fuiſſe, quantumvis jejuniis, mortificationibus, vigiliis, & inauditis ſeveritatibus corpus ſuum caſtigaret. Lacrimæ, Oratio, omneſque rigores vulgaria erant contra furentem hunc inimicum arma, & humi cubans ad avertendas terribiles incurſiones, membra ſua cilicio tegebat; quibus ita utebatur, ut amariſſime conqueratur in nonnullis Epiſtolis ſuis, ubi narrat moleſtiſſimas haſce tentationes excitari conſueviſſe in imaginatione ſua variis objectis, quæ Romæ viderat, & quæ memoriæ ipſius recurſabant. Heu! Domine mi, ajebat, quoties cum verſarer in horrenti ea ſolitudine, ſolis ardoribus exuſta, credebam adhuc memet in Romæ deliciis, ſolatiiſque verſari! Tali mœrore ac amaritudine conficiebar, ut tabeſceret anima mea, & languentes artus mei mihi propter cilicium, quo amicti erant, horrorem inferrent. Exuſta cutis mea Æthiopum colorem imitabatur. Plorabam, & in lacrimas ſolvebar. Non dormiebam, & ſi quando ſomno obruebar, & me invito palpebræ claudebantur, ſuper terram cubabam potius, ut oſſa mea eo ſtratu conſtringerentur, quam ut carperem quietem. Denique ſentiens ſe, ut fatetur, omni deſtitutum auxilio, quamvis ſemper in corpus ſuum auſtera omnia exerceret; tanquam extremam adhibiturus malis ſuis medicinam procumbebat ad Crucifixi pedes, eoſque lacrimis eluens ſilice tundebat pectus ſuum clamans, & ſuſpirans nocte, & interdiu ad amabilem hunc Salvatorem, qui aliquando eruebat illum de abyſſo, & ſicut olim S. Paulum, attollebat ipſum uſque in Cœlum, ubi videbatur ſibi adeſſe choris Angelorum, & in Sanctorum conſortio.

S. Doctor ſecutus exemplum Filii Dei, ibi ſimulum adedit pœnitentiæ ſuæ ubi divinus hic Salvator illam inceperat ſuſcepta pro peccatis omnium mortalium.

Equidem ſcio primum illud pœnitentiam agendi conſilium conceptum a S. Hieronymo fuiſſe Romæ ſuper cineres Sanctorum Martyrum, ſuper quos cum ſanguinem fundere non poſſet, fundebat lacrimas. Verum eſt illum deinde in ſuſcepta pœnitentia perſeveraſſe Jeroſolymæ, & ad Calvarii conſpectum; ſed locus præcipuus ubi illam abſolvit, fuit ſtabulum Bethlehemiticum, ubi in auſteriſſimis pœnitentiæ exercitationibus dies ſuos clauſit. Nonne glorioſum eſt præſtantiſſimo huic Doctori ibi agere criminum ſuorum pœnitentiam, ubi Dei Filius naſcens incepit agere illam, quam ultro ſuſceperat pro peccatis mundi totius? Namque ſub pœnitentis imagine Salvator natus eſt in hoc ſtabulo, ubi lacrimæ ejus, primumque divinorum oculorum ejus officium fuit lugere; primus cordis ipſius uſus fuit, ſuſpiria emittere; cumque nondum poſſet aliam ſibi vim facere, expoſuit innocens corpus ſuum injuriis elementorum, quæ illi fuerunt loco ciliciorum, flagellorum, aliorumque cruciatorum inſtrumentorum. Eadem ara, in qua oblatum fuit Salvatoris ſacrificium, in eadem conſummatum eſt ſacrificium inſignis hujus pœnitentis. Calcavit genibus ſuis terram eamdem, quam Salvator oriens pedibus calcaverat: Irrigavit lacrimis ſuis præſepe, quod ploratibus ſuis madeſecerat Salvator. De ſacrata ea rupe evulſit ſilicem, quo percutiebat pectus ſuum, & eadem Echo, quæ vagitibus orientis J. Chriſti reſponderat, reſpondit etiam ejulatibus incomparabilis noſtri pœnitentis. Magnus profecto Sancti hujus honor fuiſſet, ſi talem egiſſet pœnitentiam, tunc cum ibi Salvator natus fuit, ſi potuiſſet ſuas cum Domini ſui lacrimis commiſcere. Sed quod ſenſibili hac ratione accidere non potuit, alia contigit, & jure dici poteſt propter aram hanc utrique communem & Domino, & famulo factum fuiſſe fœdus quoddam, & veluti ſacram commixtionem pœnitentiæ Hieronymi cum lacrimis Filii Dei naſcentis.

Exempla eorum qui pœnitentiam egerunt propter cogitationem & metum extremi Judicii.

S. Hieronymus ſolus non eſt inter Sanctos, qui pœnitentiam fuerit amplexus propter metum judiciorum Dei, eo quod aliquando tandem, vocandi erant ad tremendum ſupremi Judici Tribunal operum ſuorum rationem reddituri. Arſenii, Hilariones, Pachomii fremebant, ubi extremum hoc Judicium cogitabant: ipſi etiam terribilis hujus Judicis amici præ timore contremuerunt, David vir ille juxta cor Dei, clamabat; *Domine, non intres in Judicium cum ſervo tuo*, & S. Paulus vas ille electionis, omne corpus ſuum caſtigavit, ne, inquit ille, reprobus fieret, poſtquam opus ſuum impendiſſet, ut ſalvos faceret prædeſtinatos? quem autem in Sancto Doctore noſtro effectum hic timor pepererit, jam vidimus. Poſt hæc quot Chriſtiani, qui omnes ſceleribus ſcatent, vivere one poſſunt in otioſa ſecuritate? Sumus ne Sanctis ipſis innocentiores? Numquid ipſi magis, quam Sancti certi ſumus peccata nobis fuiſſe dimiſſa? Non ita ſane; attamen S. Hieronymus, aliique plures mundum relinquunt, rebus omnibus nuncium mittunt, inter deſerta loca recedunt, viventes in antris deliteſcunt, nos vero nihil facimus, quod veram pœnitentiam oſtendat.

Applicationes aliquorum Scripturæ locorum huic argumento.

S. Hieronymus in omni ſtatu grad

IN medio Eccleſiæ aperuit os ejus, & implevit eum Dominus ſpiritu ſapientiæ, & intellectus. Eccleſ. 15. Eccleſiæ omnide

obtinuit dona ſapientiæ, & intellectus.

mine non intelligitur hic cœtus particularis Fidelium; ſed generaliſſima cœtus Fidelium, temporum omnium, omnium nationum, atque ætatum, quæ adhuc fuerunt, eruntque deinceps ſecuti & ſecuturi doctrinam Apoſtolorum, & Evangelium Filii Dei, quale Romana profitetur Eccleſia; namquotieſcumque Sacra legitur Scriptura, inveniuntur verba, quæ S. Hieronymus dictavit, aut ſcripſit, cum illius verſionem elaboravit. Ita ut idem ſit ac ſi nunc etiam os aperiret, ut eadem repeteret, & in præſentiarum quoque de hoc dici poſſunt illa Apoſtoli verba: *Defunctus adhuc loquitur.* (*Ad Heb.* 2.) Quoad Spiritum Sapientiæ, & intellectus, abunde hoc repletus fuit, uti liquet adhuc ex omnibus operibus, quæ reliquit nobis, & non ſolum recepit donum ſupernaturalis ſapientiæ, ſed illius etiam, quæ ſtudio, & lectione Auctorum Profanorum comparatur, quam abſolutiſſime poſſedit, & qua opportune uſus eſt adverſus Eccleſiæ inimicos. Sed eruditione, ſæculari, profanaque ſapientia ſepoſita, dico ipſum in perſona ſua conjunxiſſe quidquid laudabilius eſt, omnes virtutes ſciti Eccleſiaſtici, & perfecti cœnobitæ, quæ potiſſimum ſunt zelus ſalutis animarum, & Religionis amor, quem hæreſum horror ſequitur. Paupertas, continentia, religioſa mortificatio, extiterunt virtutes illi amicæ, quod perſpicue probat, me jure affirmare illum perfectum fuiſſe Eccleſiaſticum æque ac Religioſum perfectum.

Cauſſæ quæ illum coegerunt ut in ſolitudinem ſe reciperet.

Ductus eſt a Spiritu in deſertum. Matth. 4. Duæ præſertim cauſſæ Sanctum Hieronymum impulerunt ut in deſertum, & ſpecum ſe reciperet. Timor Judiciorum Dei; videbatur ipſe ſibi audire clangorem terribilis illius tubæ, quæ aliquando concitura eſt ad mortuorum reſurrectionem; *Surgite mortui, venite ad Judicium.* Prima cauſſa, quæ apud eum tenens locum vocis, & Spiritus Dei, eum in deſertum adduxit. *Ductus eſt a Spiritu in deſertum.* Æquum eſt, ſibimetipſi dicebat ille, te hominum ſocietate carere, ut aliquando Angelorum ſocietate frui merearis. Nonne præſtat viventem adhuc in rupe contumulari, quam ſeſe periculo objicere proruendi in ſtagnum ſulphuris, quod iræ Dei flatus accendit? Nonne præſtat in auſteriſſimorum jejuniorum ſeveritate vivere, quam æternam damnatorum famem pati? Nonne æquum eſt, corpus hoc, quod futurum erat æternorum ignium alimonia, ardentes æſtatis, & hyemis glacies pati? Ratio altera pœnitentiæ Sancti hujus erat cognitio perfidiæ, & nequitiæ carnis ſuæ, quam pernicioſiſſimum inimicorum ſuorum vocabat. *Hic hoſtis noſter incluſus eſt in nobis*: gerimus, ajebat ille, hunc hoſtem intra nos. Avaritia minus nos quærit; ſuperbia minus inflat; ambitio minus nos palpat, quam caro noſtra. Hæc eſt ratio altera, quæ tanquam altera vox Spiritus Dei adduxit Hieronymum in ſolitudinem. *Ductus eſt a Spiritu in deſertum.*

S. Hieronymus nobis oſtendit exemplo ſuo magni bona quæ proficiſcuntur ex receſſu a ſæculo.

Ducam eam in ſolitudinem, & loquar ad cor ejus. Oſee 2. Ex Sancti hujus Doctoris exemplo, diſcamus Deum in ſolitudine loqui ad cor audientium illum. Ab illo diſcamus, modum occupationis noſtræ nunc eſſe, nunquam nimis occupari. Ab illo intelligamus moriendum eſſe omnibus occupationibus vanis, ſi pares eſſe volumus negotio æternitatis. Nonne S. Hieronymus hanc nos docet ſcientiam, horas quietis ſumere, abſtinendo a negotiis temporalibus, ut vacemus æternis? Pungamus Deum in aurem cordium noſtrorum inſuſurrare: Fuge, abſcondere, ſilentium ſerva: in ſolitudine, & receſſu Hieronymus ſervus meus ſeipſum ſanctificavit, & cordis ſui innocentiam ſervavit; hoc pacto conſcientiæ tuæ vulnera reparabis. In turba, ac tumultu non ſum. *Non in commotione Dominus.* (3 *Reg.* 19.) In ſecretis locis loquor ad Sponſas meas: *Ducam eam in ſolitudinem, & loquar ad cor ejus.* Adjiciamus præceptis, quæ nobis reliquit de receſſu S. Hieronymus, ea, quæ Ethnicus quidam Philoſophus docuit, qui fatetur ſibi contigiſſe, & aliis etiam, ſi bona fide verum fateri voluerint; ut quotieſcumque cum hominibus converſatus eſt, ab eorum cœtu minus homo redierit. *Quoties inter homines fui, minor homo redii.* Vulnera quæ in mundo recipiuntur tanta ſunt, ac tam profunda, ut non niſi omnimoda ſolitudo cum ſenſuum omnium mortificatione conjuncta illa curare valeat. Quantum S. Hieronymus ploravit ſub moleſtis imaginibus illis, quæ ipſo invito in ejus mentem ſubrepſerant? Quomodo vero illas extruſit? lacrimis, gemitibus, ſolitudine. His utere pharmacis, ſi perfecte vis convaleſcere.

In deſerto, & in S. Hieronymi perſona videre poſſumus verum exemplar pœnitentiæ.

Quid exiſtis in deſertum videre? Luc. 17. Hic videbitis illum qui primos ætatis ſuæ annos in florentiſſimis mundi Academiis tranſegit; qui cum honore, & obſequio exceptus fuit in Conciliis, qui cum Summis Pontificibus familiaritate conjunctus erat, qui in profundam ſolitudinem ſe recipiens non aliam habebat ſocietatem, quam cum ſerpentibus, ſcorpionibus, & feris. Non invenietis quidem hominem mollibus veſtitum, ſed pœnitentem ſacco indutum; pœnitentem, cujus cutis ſqualida exarſit ſolis ardoribus uſtulata, non ſecus ac pellis Æthiopum. *Horrebant, ſacco membra deformia, & ſqualida cutis ſitum Æthiopicæ carnis adduxerat.* Eſca vero erat adeo modica, ut de illo, tanquam de Sancto Joanne Baptiſta, dici poſſet, ipſum neque manducaſſe, neque bibiſſe; namque ſcelus putaſſet cocti aliquid manducare. Nonne teſtatus ipſe eſt integras ſæpe exceſſiſſe hebdomadas, quin aliquid guſtaret? *Repugnantem carnem hebdomadaria inedia ſubjugabam.* Itaque Sanctus hic Doctor minus videbatur homo, quam larva nudis oſſibus cohærens. Facies ejus macie erat confecta, oculi lacrimarum copia intus receſſerant, corpus via ſtare poterat, tota denique exterior ſpecies nobis prædicat pœnitentiam, ac dicit, nos in deſerto non viſuros eſſe, niſi vel damnationem noſtram, vel noſtram exemplar. Concede nobis, Domine, gratiam audiendi etiam in penetralibus cordium noſtrorum receſſibus potentem hanc S. Hieronymi vocem exemplis, & verbis clamantem in deſerto; Agite pœnitentiam. Ne permittas, ut tantum hoc exemplum quod nobis proponit Eccleſia, effectu careat, ſed fac, ut ex illo fructum percipiamus per mundi fugam, & eorum omnium quæ mundum ſapiunt.

Quomodo ſeſe gereret S. Hieronymus in importunis tentationibus quibus vexabatur.

Tentatus per omnia abſque peccato. Ad Hebr. 4. S. Hieronymus crudeliter tentatus reſpiciebat cellulam ſuam tanquam teſtem cogitationum ſuarum. Horrebam cellulam meam perinde ac meas cognoviſſet tentationes, & in me ipſum ſuccenſus in atra nemorum latibula concedebam. Si videbam rupem aliquam horrentem, montem præruptum, ſpecum obſcurum, locum hunc eligebam, ut Deo meas preces offerrem, & omnia circum meis gemitibus, & ejulatibus perſonarent. Qui tandem magni hujus certaminis exitus fuit? Numquid Deus ſua impertitur ſolatia ſervis ſuis pro magnitudine dolorum, quos paſſi ſunt? Denique, ait ille, Deus, qui audiebat omnes preces, & lacrimas meas, poſtquam diutius vidit oculos meos inhærentes ſibi, me illuc adducebat, ut repente mihi viderer intereſſe choris Angelorum, & in impetu exuberantis lætitiæ clamarem; curram, Domine, poſt te in odorem unguentorum tuorum.

S. Hieronymus dubitans, quo fugeret, Romamne, an Bethlem, quid conſilii ceperit.

Adorabimus in loco, ubi ſteterunt pedes ejus. Pſ. 131. S. Hieronymus anceps, utrum Romæ permaneret, an Sacra adiret loca Salvatoris mundi ſanctificata veſtigiis, tandem conſilium iniit ſeſe in hæc conferendi. Verum eſt, Urbis Romæ ſanctitatem, pretioſas Principum Apoſtolorum exuvias, victorias a tot Martyribus relatas eo in ſolo, quod illorum cruore irrigatum fuerat, illum in hanc civitatem Orbis chriſtiani caput illexiſſe: ſed quomodonam vitam ſolitariam ducere potero, ait, in tanta populorum confluentium turba? Quomodo tranquillitatem ſervare in tumultu urbis illius, ubi Satanas videtur per morum corruptelam regnum ſuum collocare, ut adverſetur Jeſu Chriſto, qui ibi per fidei puritatem ſuum regnum conſtituit. Statuit igitur adire Sancta loca, quæ jam Salvatori Mundi præſentia fuerant decorata. Quam felix eſt qui novit inter ſocietates illam eligere, in quam Deus uberius ſuas gratias, & benedictiones effundit? Quam prudens eſt, qui eo confugit, quo frequentius Dei beneficia depluunt! Pro his, Domine, ſaluberrimos imbres reſervas, quia quærunt adorare veſtigia pedum tuorum. *Adorabimus in loco, ubi ſteterunt pedes ejus.*

S. Hieronymus in excellenti gradu poſſedit timorem Dei, juxta quem omnes ſuas actiones compoſuit.

Initium ſapientiæ timor Domini.... Intellectus bonus omnibus facientibus eum. Pſ. 110. Timor Dei principium eſt Sapientiæ, & qui hanc colunt, habent lumen ſpiritus, ac veram poſſident intelligentiam. S. Hieronymus hac in re excelluit. Jugiter ob oculos ejus verſabatur extremum judicium, & clangor terribilis tubæ, quæ mortuos omnes excitura eſt, jugiter in auribus ejus perſonabat. De ſe teſtatur ſemet in ſolitudine concluſiſſe, tanquam in carcere propter inferni metum. *Tali me carcere damnaveram ob gehennæ metum.* (*Epiſt. ad Virg. Euſtochium.*) Neque mirum eſſe debet. Ad judicium Dei fuerat evocatus, & ſevere percuſſus, eo quod nimis profanis ſcientiis adhæſerat; gerebat adhuc in corpore ſuo cicatrices, quæ tamen illi melius impreſſæ erant in corde. Si peccatores ſerio cogitarent, quanta ſeveritate mundus judicandus ſit, non illi quidem evagarentur in perquirendis ſæculi vanitatibus, niſi infidelitatum ſuarum pondere obruerentur. *Si mente cernerent homines peccatores, quale judicium imminet mundo: ſenſus humanus non diſpergeretur vanitate ſæculari.* (*S. Ambroſ. ad Virgin. Lapſ.*) Namque nil melius nos a peccato præſervat, quam metus judicii: Crebro recogitate hominum noviſſima, illa meditamini; quippe illa cum fide viva metuere eſt nuncium mittere inconditis voluptatibus carnis, & mundi, & æternum cum vitiis celebrare divortium. Væ nobis, Sanctus Cyprianus ait, quia nemo ad hæc animum intendit; nemo æternos ignes impiis præparatos conſiderat. Si de his recte nobis eſſet perſuaſum, ne ipſi quidem nihil inauſum, ac intentatum relinqueremus, ut vitæ ſanctimoniæ, boniſque operibus inauditos hoſce cruciatus evitaremus.

Dedit illi ſcientiam Sanctorum. Sapient. 10. Sanctorum ſcientia eſt in cognitione Sanctarum Scripturarum, quia illæ continent quidquid ad ſalutem eſt neceſſarium. S. Hieronymus hac in re fuit incomparabilis. Enituit ſolis inſtar ab ortu, uſque ad occaſum, S. Auguſtinus ait; & magna hæc ſacrarum literarum cognitio, qua præſtabat, ſibi peperit odium omnium hæreticorum ævi ſui, amorem omnium fidelium, admirationem eruditorum, ſed nunquam vanitatis præbuit indicium. Ille hominum laudes non captabat, eorum contemptum non metuebat. Unum quærebat Jeſum Chriſtum; & quemadmodum ne unum quidem in Scripturis verbum eſt, ſub quo ille non lateat, has interdiu, noctuque meditabatur, ut inveniret eum, ſibique gloriæ vertebat ſi quolibet die quidquam addiſceret de hoc argumento uſque ad extremam ſenectutem. Hac in re illum imitari conemur; evolvamus ſæpe Scripturas, vel potius ſemper præ manibus noſtris ſacros codices habeamus; nunquam deſeramus illos; hæc ratio eſt adquirendi ſcientiam Sanctorum. *Dedit illi ſcientiam Sanctorum.*

PA-

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & ſententiæ aliquorum Sanctorum Patrum, aliorumque Auctorum hujus Argumenti.

Quid S. Hieronymus teſtetur de ſeipſo, de pœnitentia, perſecutione & laboribus fuit.

O Quoties in Eremo conſtitutus, & illa vaſta ſolitudine, quæ exuſta ſolis ardoribus, horridum Monachis præſtat habitaculum, putabam Romanis me intereſſe deliciis! ſedebam ſolus, quia plenus eram amaritudine. De periculo vitæ ſolitariæ.

Horrebant ſacco membra deformia, & ſqualida cutis ſitum Æthiopicæ carnis obduxerat: quotidie gemitus, & ſi quando me repugnantem imminens ſomnus oppreſſiſſet, nuda humo vix oſſa hærentia collidebam. Ibid.

De cibis vero, & potu taceo, cum etiam languentes Monachi ibi aqua frigida utantur, & coctum aliquid accepiſſe luxuria ſit. Ib.

Ille igitur ego, qui ob gehennæ metum tali me carcere damnaveram, ſcorpionum tantum ſocius, & ferarum, ſæpe choris intereram puellarum: pallebant ora jejuniis, & mens æſtuabat deſideriis: in frigido corpore, & ante hominem ſuum jam carne præmortua, ſola libidinum incendia bulliebant. Ibid.

Itaque omni auxilio deſtitutus ad Jeſu jacebam pedes, rigabam lacrimis, crine tergebam, repugnantem carnem hebdomadarum inedia ſubjugabam. Ibid.

Memini me clamantem, & diem crebro junxiſſe cum nocte, nec prius a pectoris ceſſaſſe verberibus, quam rediret Domino increpante tranquillitas. Ibid.

Ipſam quoque cellulam, quaſi cogitationum mearum conſciam pertimeſcebam, & mihimet iratus, & rigidus ſolus deſerta penetrabam. Ibid.

Sicubi concava vallium, aſpera montium, rupium prærupta cernebam; ibi mea erat orationis locus: ibi illud miſerrimæ carnis ergaſtulum collocabam, & (ut mihi teſtis eſt Deus) poſt multas lacrimas, poſt oculos Cœlo inhærentes, nonnunquam videbar mihi intereſſe agminibus Angelorum. Ibid.

Maleſici in me garriunt, ſed ſcio ad Regnum Cœlorum pervenire per infamiam, & bonam famam. Ibid.

Gratias ago Deo, quod ſum dignus habitus, quem oderit mundus, & pati propter ipſum. In Epiſt. ad Aſellam.

Utinam ob Domini mei nomen infidelium turba me perſequeretur! Utinam in opprobrium meum ſolidus inſurgeret Mundus, ut tantum merear a Chriſto laudari. Ibid.

Erras, frater, erras, ſi putas Chriſtianum unquam perſecutionem non pati; tunc maxime oppugnaris, ſi te oppugnari non ſentis. In Epiſtola ad Heliodorum.

Quid dixerunt SS. Patres de S. Hieronymo.

NOn contemnendum arbitreris Hieronymum, qui Græco, Hebraico, & Latino eruditus eloquio, in loco Sancta, & ſacris litteris uſque ad ætatem decrepitam vixit. S. Auguſtinus contra Julianum.

Hieronymus omnes, vel pene omnes, qui ante ipſum de Doctrina Eccleſiaſtica ſcripſerunt, legit. Idem ibidem.

Hieronymus tanquam lampas, ab Oriente in Occidentem inſtar Solis reſplenduit. Idem.

Loci, qui congruere poſſunt Argumento.

DEbet divinarum Scripturarum Doctor fidelis, & bona docere, & mala dedocere, & hoc opere, & ſermone conciliare averſos, remiſſos erigere, neſcientibus, quid expectare debeant, intimare. S. Auguſt. de Doctrina Chriſti.

Ab Hæreticis fides ſubvertitur, veritas corrumpitur, caritas ſcinditur, contentionum ſtudium non pro veritate, ſed pro appetitu laudis certat, tantaque eſt in his pertinacia, ut veritati cedere neſciant, ipſamque rectam doctrinam evacuare contendant. [illegible] lib. 3. de ſummo bono.

Arius in Alexandria una ſcintilla fuit, ſed quia ſtatim non oppreſſus eſt, totum orbem ejus flamma depopulata eſt. S. Hieronymus.

Hæreticus eſt, qui conceptam novi erroris perfidiam pertinaciter defendit. S. Auguſtinus.

Plus nocet falſus Catholicus, quam ſi verus appareret hæreticus. S. Bernardus in Cantica.

Zelum ſuum inflammet Caritas, firmet conſtantia, ſit fervidus, ſit circumſpectus, ſit invictus. Idem in Cantic.

Doctor cum fuerit virtutibus ornatus, tunc eſt quaſi optimum Sal, totus populus de illo conditur videndo eum, & audiendo. Sanctus Chryſoſtomus homil. 10. operis imperfecti.

Sicut Doctores propter bonam converſationem ſunt Sal, quo populus conditur; ita propter verbum doctrinæ ſunt lux, qua ignorantes illuminantur. Idem ibidem.

Doctrina cum omni imperio docetur, quando prius agitur quam dicatur; nam doctrina ſubtrahit fiduciam, quando conſcientia præpedit linguam. S. Gregorius lib. 6. Moralium.

Doctrina Spiritus non curioſitatem acuit, ſed caritatem accendit. S. Bernardus in Cantica.

Qui congrua doctrina unumquemque arguit, eruditum ſe, & probabilem Doctorem, in conſpectu omnium oſtendit. Gloſſa ordin. in Epiſt. ad Philipp.

Non minus pium eſt docere animum ſitientem, quam præbere eſcam corpori. S. Bernardus in Cantica.

Recta vita, quam doctrina quærenda eſt; vita bona ſine doctrina gratiam habet, doctrina ſine bona vita integritatem non habet. Gloſſa ordin. in Epiſt. ad Philipp.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia pruri hoc in argumento valeat deprom.

PŒnitentis qualitas non repugnat qualitati Doctoris Eccleſiæ. Videtur enim Deus nunquam elegiſſe Sanctos ſuos, ut populum ſuum erudirent, edocerentque, niſi illos ante in pœnitentiæ praxi exercuerit. Plures afferri poſſent rationes propter quas divina Providentia ita agere conſueverit, ſed ſatis eſt referre duas: Quarum prima eſt, quod pœnitentia reprimens, & jugulans carnem, ut ita dicam, vivificat eam, & ſpiritum elevat, ut canit Eccleſia: *Jejunium mentem elevat:* (*In Præfat. tempore Quadrageſimali.*) eamque reddit aptiorem ad recipiendas veritatum æternarum cognitiones, & lumina ab alto. Ratio altera eſt, quod ſi pœnitentiam qualem cupit Deus, conjuncta eſt cum oratione, neque aſcenditur ut ait Sponſa Canticorum ad montem myrrhæ, niſi et aſcendatur ad collem thuris. *Vado ad montem myrrhæ, & ad collem thuris.* (*Cantic. 4.*) Ita Daniel jejunabat, & orabat coram Deo: *Jejunabam, & orabam ante faciem Dei cæli.* Quis autem ignorat in oratione potius, quam in Scholaſticis diſputationibus, & in librorum lectione Sanctos adquirere ſublimem hanc doctrinam, quæ illos ita admirabiles, Eccleſiæque adeo utiles efficit? Duo hæc ſatis ſunt, ut liqueat me jure in deſerto, & in pœnitentiæ exercitio admirabilem hunc Eccleſiæ Doctorem S. Hieronymum conquirere.

Deus fere ex pœnitentiæ exercitatione ſumpſit Doctores Eccleſiæ.

Non minimum gratiæ miraculum eſt doctum hominem efficere pœnitentem; quia doctrina, ut plurimum oppoſita eſt pœnitentiæ. Pœnitentia, Tertullianus ait, generalis eſt hominis humiliatio; & ſcientia, Sanctus Paulus ait, inflat illos, a quibus poſſidetur. Difficile eſt ſubjicere magnas, eruditaſque mentes legibus his ſeveris, & humilitatem ſuadentibus. Ceterum bona, quæ ſcientiam ſequuntur, ſuapte natura virtutem hanc diſſuadent, & eſſe videntur in cauſa propter quam homines ſe illius rigoribus ſubtrahant. Quod Eruditus vir qualis S. Hieronymus, qui in auguſto mundi hujus Theatro emicare poterat, & qui Romam evocabatur in aulam, concedat in deſertum illic pœnitentia lumina ſua tumulaturus; quod ille qui ex eo uſque tempore habebatur tanquam Oraculum Eccleſiæ, ſeſe adeo ſevero condemnet ſilentio, hoc ſemper jure portenti loco erit. Jactent, quantum libitum fuerit Regum pœnitentiam, puta illam Davidis, atque Theodoſii, tamen adhuc mirabilior eſt aliquo in ſenſu Hieronymi pœnitentia. Cur? quia hæc in illis virtus nonniſi ſceptra humiliavit, purpuras, ac diademata in pulverem detraxit; ſed Sancti hujus humilitati pœnitentia ſecum trahit ſcientias omnes, & maximum totius mundi ſpiritum.

S. Hieronymus exemplo ſuo docuit ſcientiam, & pœnitentiam, quæ ſunt adeo oppoſitæ in uno eodemque ſubjecto inveniri poſſe.

Cum Eccleſiæ Catholicæ fides innitatur præcipue Canonicis Sacrarum Scripturarum libris qui Dei verbum componunt, certum eſt perquam optime de nobis meritos eſſe illos, qui eos puros, ſinceroſque ſervarunt, & qui operam ſuam collocarunt, ut illos interpretarentur. Ex horum numero delegit quoſdam, quos etiam Doctorum titulo inſignivit, eo quod illos fuſius explicuerunt, probarunt, & adverſus Hæreticos tutati ſunt. Ex Patribus Græcis recenſentur quatuor tanquam Eccleſiæ Græcæ Doctores. Sanctus Athanaſius, Sanctus Baſilius, Sanctus Gregorius Nazianzenus, & Sanctus Joannes Chryſoſtomus. Ex Patribus Latinis a ſæculo quarto uſque ad duodecimum quatuor ſimiliter habemus latinæ Eccleſiæ Doctores. Sanctum Gregorium Papam, Sanctum Ambroſium Mediolanenſem Archiepiſcopum, Sanctum Auguſtinum Epiſcopum Hipponenſem, & Sanctum Hieronymum, de quo verba facimus. Omnes interpretati ſunt Scripturas, & in eas edidere commentarios. Licet inſtituenda non ſit inter Sanctos comparatio, quoad Sanctitatem, neque unus aliis ſit præferendus; ſingulorum enim merita Deus unus cognoſcit; tamen ſi eorum ſpectentur doctrina, & merita erga Eccleſiam; dici poteſt aliquo in ſenſu alios præ aliis melius fuiſſe meritos, & certiſſimis, & apertiſſimis indiciis vere poſſum affirmare Sancti Doctoris noſtri labores aliorum laboribus antecellere. Quorum primum eſt; cum enim vixerit diutius, quam alii, magis etiam quam alios laboravit, cum ab ipſa inceperit adoleſcentia. Alii tunc tandem pro Eccleſia laboribus frangi cœperunt, cum baptiſmum receperunt, receperunt autem illum annos nati circiter quadraginta; ſed S. Hieronymus cum ad hanc ætatem pervenerat, jam ediderat commentarios in plures Scripturæ libros, cum luſtralibus aquis luſtratus fuiſſet in ipſa pueritia. Labores hujus majorem pepererunt Eccleſiæ utilitatem, quia tres callebat ſermones Hebraicum, Græcum, & Latinum, qua in re procul dubio ceteros Eccleſiæ Doctores ſuperavit. Quod attinet ad illius in Scripturas Commentarios, nemo eſt qui illas melius explanaverit in locis obſcurioribus. Quare dici poteſt is doctrinæ palmam aliis præripuiſſe, & majoribus erga Eccleſiam meritis præluxiſſe.

S. Hieronymus aliquo in ſenſu ſuperior eſt aliis Eccleſiæ Doctoribus & rationes aſſeruntur.

Veritas eſt in dubium minime vocanda, & in ſacris Literis maxime connotata, ſemper in via virtutis progrediendum eſſe; & qui non progreditur, retrocedere, & ſubire pene periculum perdendi animam ſuam. Hæc eadem ratio effecit, ut in hac via quæ ſæcularibus invia videtur, & inhoſpita, tot Summi viri ingenti celeritate procederent primis Eccleſiæ temporibus, aliiſque ſubſequentibus ſæculis. Verumtamen ſi hæc veritas tot Sanctos impulit, ut arctam Evangelii viam ſequerentur, vere dicere poſſum, Doctorem incom-

S. Hieronymus, ut in perfectiſſimum tenderet, virtutes quas in aliis ſuſpiciebat imitatus eſt.

incomparabilem Sanctum Hieronymum gigantis inſtar cucurriſſe. Omnes orbis Chriſtiani Provincias luſtravit, ut propius cognoſceret, quibus modis Chriſtiani melius ſervirent Deo. Inviſit in quavis regione celeberrimos viros hac mente. Puriſſimos, & eloquentiſſimos cujuſque nationis Auctores legit. Omnes Sanctos codices conſuluit: diligentiſſime minimos etiam apices, puncta, virgulaſque obſervavit, ut latentes Dei ſenſus cognoſceret, eoſque ſecernere poſſet a verbis, quæ humana mens iis inſeruerat. Et ſicut divina Providentia illum prælegerat, ut aliquando viam oſtenderet Fidelibus, eos erudiret, eiſque dux eſſet in via ſalutis, cum illi jam aliunde perſuaſum eſſet primum in praxim redigenda eſſe, quæ mox aliis ſibi erant tradenda; ex ſingulis quos intuebatur, diſcebat varias virtutes, & qualitates, quibus eos clareſcere cognoſcebat, eaſque ut ita dicam in propria perſona conjungens ea, qua poterat, perfectione ad praxim redigebat. Hinc Sanctus hic celeberrimus evaſit in orbe Chriſtiano. Hinc illum omnes admirati ſunt, & factus eſt, ut de ipſo mundi Salvatore dicit quidam Propheta, non ſolum dux, & præceptor Gentium, ſed Magiſter & Doctor mundi totius.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis, ſuperiſque Concionatoribus loci hujus argumenti.

Nativitas, Institutio, & præclaræ dotes S. Hieronymi.

SAnctus Hieronymus, ornamentum Sacerdotii, inſignis adeo propter pietatem, omnigenam eruditionem, & ſcripta doctiſſima; orbis Chriſtiani Oraculum, unum ex maximis, nitidiſſimiſque luminibus Eccleſiæ, natus erat in Dalmatia. Pater ejus Chriſtianæ fidei zelo erat incenſus; fortunæ bonis ſatis ornatus nihil antiquius habuit, quam efficere, ut filius chriſtianis moribus imbueretur. Erat in filio acer ſpiritus, cui ſimilis ea in ætate vulgo non renidet; quapropter parens optimus ſumptui parcendum non eſſe duxit, ut illius ingenium optime excoleret. In patria ſua primis linguarum rudimentis illum exercuerat, mox Romam miſerat, ut ſub celeberrimo Grammatico *Donato* litteris operam daret, quo præeunte, puer non parum in politiarum litterarum ſtudiis profecit. Mox ad alios Inſtitutores dimiſſus humanas didicit facultates ſuperans omnium expectationem. Guſtus, quem ex Rhetorum ſtudiis delibarat, ſtatim effecit illum unum ex oratoribus ſæculi ſui eloquentiſſimis. Omnes admirati ſunt, qua facilitate linguas addiſceret, quare brevi contigit, ut inter doctiſſimos illorum temporum viros recenſeretur. Se ille in elucubratione plurimarum orationum, & declamationum exercuit, quæ, cum palam ab eo recitarentur, totius mundi famam ei compararunt. Violentus amor, quo ferebatur ad ſtudium, conjunctus cum ſenſibus Religionis, quos hauſerat, fuit tanquam frænum, quo ſuas coercuit cupiditates, quibus vulgo torquetur adoleſcentia, & quæ in noſtro adoleſcente erant acerrimæ. *P. Croiſet.*

Quibus eſſent in adoleſcentia Hieronymi occupationes.

Sacro Baptiſmate ablutus fuit Hieronymus, cum ad jam maturam ætatem perveniſſet, & ex eo ſalutis ſuæ primordio vitam vere chriſtianam vivere profeſſus eſt. Deſiderium innocentiam ſuam tuendi illum amovit ab iis omnibus, quæ illi perniciem afferre poterant. Abſtinentia, mortificatio, & oratio tutiſſima illi via ſunt adverſus mundi contagionem ſubſidia. Studia, & pietatis exercitia totum illius tempus abſumebant; non ſatis erat illi legere, & in commentarios ſuos referre: ſeſe exercebat etiam in exſcribendis libris, ex quibus in uſus ſuos Bibliothecam exornavit. Dominico quoque die cum ſodalibus majori pietate præditis, Sanctorum inviſebat Reliquias in Catacumbis, & ſacris cœmeteriis circum urbem. Ecce quomodo Sanctus Doctor de ſeipſo loquatur. (*Super Ezechiel. c. 40.*) Cum Romæ ſtudebam, ait, Dominicis diebus cum ſodalibus meis inviſebam Apoſtolorum, martyrumque ſepulcra. Ingrediebar in præaltos ſpecus, ubi omnia ita erant obſcura, ut videretur Propheta hæc propriis oculis ſpectaſſe, cum ait *deſcendant in infernum viventes*: (*Pſalm. 54.*) & ſi per rimas aliquot identidem parum luminis tenebrarum horrorem minueret, tanta deinceps occurrebat caligo, ut nobiſmet ambulare videremur in regione mortuorum, unde omnis exſulat claritas. Ex quibus Sancti verbis liquet illum tam pietate, quam ſcientia repletum fuiſſe. *P. Duneau.*

Animadvertimus jam Sanctum Doctorem noſtrum multos feciſſe progreſſus ſub inſigni Grammatico Donato. Sed cum hujus Ethnici ſchola ea non eſſet Academia, ubi in virtute progredi poſſet: nam a diſcipulis ſuis id exigebat ſolum inſtitutor, quod aliquid poterat conferre ad mentem formandam, ſed fidei conjunctum eſt, ipſum vel parum, vel nihil omnino operis locaſſe, ut diſcipuli ſui ad optimos mores formarentur. Ideo minus mirum eſt, ſi Sanctus noſter adhuc catechumenus aliquando aberraverit, & ſui juris, arbitriique factus ſibi aliquid licentiæ vendicaverit, in quam ſtudentes infirma adhuc ætate labi conſueverunt, & ſi malorum exemplorum torrente, & ingenii ſui fervore trahi paſſus fuerit. Inter hæc ad alios præceptores tranſmittitur, quorum lectionibus ita profecit, ut illis doctior evaſerit. Perfectam linguarum Græcæ, & Latinæ cognitionem adeptus, nullus erat Auctor, quem per ſe non intelligeret. Violentus amor erga ſtudium cum Religionis ſenſibus, qui illi ab infantia fuerant inſpirati, non parum contulerunt ut profanas litteras deſereret, & eorum condiſcipulorum ſocietatem, qui illum in quædam vitia pertraxerant, ut Baptiſmum reciperet. *Auctor recens.*

Varia itinera ſuſcepta a S. Hieronymo, ut in ſcientiis omnibus doctior fieret.

S. Hieronymus, ut ſe in ſcientiis, & pietate proficeret, iter inſtituit. In Galliam ſe contulit, ubi plures eruditiſſimos viros cognovit, Treviris potiſſimum commoratus eſt. Bonoſus illius concivis, qui cum eo nutritus, & educatus fuerat, non receſſit ab eo. E Galliis redux Aquilejam venit, ubi aliquando permanſit apud Valerianum Epiſcopum, Præſulem ſanctiſſimum, & eruditiſſimum, cujus oblectatio erat diutiue quam poſſet apud ſe detinere ſcitos, & ſcientiis excultos viros, quotquot cognoſcere poterat. Illic amicitiæ fœdus iniit cum Chromatio Presbytero, qui deinde in Valeriani locum ſucceſſit, cum Jovino, Heliodoro, Ruffino, aliiſque pluribus ſcientia, & pietate præſtantibus, quorum noviſſimus evaſit in maximum ejus adverſarium. Cum Salvatorem ſecuturus nuncium miſiſſet carni, & ſanguini, de patria ſua ulterius adeunda non cogitavit amplius, ſed iniit conſilium in Orientem concedendi, quæ tunc erat pars orbis ſummis viris abundans. Cum igitur rebus omnibus vale extremum dixiſſet, iter corripuit cum Evagrio Presbytero, Innocentio, Heliodoro, & famulo, qui omnibus deſerviret, & cui cura eſſet librorum ſuorum. Luſtravit Thraciam, Pontum, Bithiniam, Galatiam, Cappadociam, & Ciliciam, & demum Tharſi, S. Pauli patria, conſedit, ut diſceret idioma maternæ linguæ hujus Apoſtoli. Unde cum Antiochiam Syriæ conceſſit, agnovit Apollinarem inſignem virum, cujus hæreſis nondum prodierat in lucem.

Cum Sanctus hic Doctor in dies ſolitudinis amore flagraret, ſeceſſit in deſertum Chalcidis cum optatiſſimo Heliodoro, Hyla, & Innocentio Presbytero. Suavitates, quas guſtabat Hieronymus in ſeceſſu ſuo perturbatæ fuerunt obitu duorum ſodalium Heliodori, & Hylæ, nec non Innocentii reditu in Italiam. Tentavit autem Deus acerbioribus tentationibus illum. Variis enim morbis affectus fuit, & quod omnium acerbiſſimum fuit, iis temporum intervallis, quæ ægritudines illi permittebant, impuris tentationibus affligebatur, & violento, ſed involuntario terrenarum rerum deſiderio, quas generoſo ſacrificio reliquerat. *P. Croiſet.*

Hebraicæ linguæ ſtudium aggreditur in cujus difficultatibus aliquas ſe inveniſſe ſperabat inducias cũ tentationibus ſuis.

Sanctus hic ſolitarius videns nihil prodeſſe ſibi jejunia, aliaſque corporis auſteritates, ad tentationes evitandas, recens ſtudium ingreſſus eſt, ſed magis moleſtum, quam alia. Fuit autem Hebraici Sermonis ſtudium, in quo ſibi delegit Judæum, qui nuper Jeſu Chriſti fidem fuerat amplexus. Qui in Ciceronis tantum, optimorumque Latinorum Auctorum lectione oblectabatur, vix illi ſapere poterant hebraicarum litterarum aſpirationes, & aſperæ, ac difficiles pronunciationes. Pluries ab incepto deſtitit, pluries ad ingratum laborem rediit, & vis, quam ſibi afferebat, non parum contulit morbo, qui ad mortis diſcrimen illum redegit. Hoc tempore in ſomnis ardere ſibi viſus eſt, ſe ad Dei tribunal accire, ibique inſimulari quaſi Ciceroni addictior, quam Chriſto. Hinc intellexit Dei voluntatem eſſe, ut ipſe linguas Orientales addiſceret, utpote omnino neceſſarias ad Sacros Codices intelligendos, cum Divina Providentia illum elegiſſet, ut nobis Scripturæ Verſionem relinqueret, qua ad hanc uſque diem utitur Eccleſia.

Perſecutiones, quas in illum excitarunt ſolitarii ſchiſmatici illi coegerunt ut ſolitudinem relinqueret.

Permanſit quatuor annos Hieronymus in deſerto Chalcidis, non ceſſans carnem ſuam macerare aſſiduis jejuniis, auſteriſſimiſque pœnitentiæ exercitiis. Quod autem gravius illi tolerandum fuit in ſolitudine, fuit perſecutio ſchiſmaticorum quorumdam ſolitariorum, qui cum viderent illum mordicus Romanæ Eccleſiæ inhærentem, nihil prætermiſerunt, ut illum turbarent. Tanta fuit horum hominum impotentia, ut denique deſertum illi fuerit deſerendum. Jeroſolymam igitur conceſſit, & aliquandiu in finitimis locis de ſolitudine in ſolitudinem migrans commoratus eſt. Sed in Bethlehem potiſſimum permanſit, quæ illi adeo placuit, ut ibi ſedem ſuam collocare ſtatuerit. Sed revertendum fuit Antiochiam, ubi Paulinus Epiſcopus, quem tanti viri merita, ſublimiſque virtus non latebant, tandem illi auctor fuit, ut manuum impoſitionem reciperet, & ſacris initiaretur. Ac Sanctus noſter non aſſenſus eſt niſi cum ea conditione, ne cui Eccleſiæ peculiari adſcriberetur; ne monaſticæ vitæ genus, quod fuerat amplexus dimitteret, & ſibi eſſet integrum in ſolitudine vitam traducere. *Pater Croiſet.*

A Paulino Antiocheno fit ſacerdos.

Permittit Deus, ut S. Doctor Romam petat. Magna viri exiſtimatio.

Divina Providentia, quæ S. Hieronymum manuducebat, veruntamen per varias vias, permiſit, ut Paulinus Antiochenus Antiſtes cum S. Epiphanio Romam proficiſcens ſecum S. Hieronymum abducerent. Vix pervenit ille in Urbem quæ caput eſt Orbis totius, cum S. Damaſus Pontifex maximus, cui explorata, compertaque erant tanti viri merita, illum apud ſe retinuit non ſine conſilio utendi opera ejus, ſicubi ab Eccleſiis conſuleretur. Ejus perſpicacitas, ac mentis acumen, profunda eruditio, inſignis ſcientia in rebus ad Religionem pertinentibus, ejus in Sacrarum Scripturarum cognitione, & omnium linguarum ſcientia dexteritas jam Romæ magnam viro exiſtimationem comparaverant; ſed ubi propius illuxit morum ſanctitas, modeſtia, humilitas, auſterum vitæ genus, & pietas, quæ ipſo licet invito ſeſe per juges lacrimas prodebat in Aræ Sacrificio; omnes certatim illi ſuam venerationem, obſequium, & reverentiam teſtabantur: Catervatim ad illum videndum, conſulendum, ac admirandum homines confluebant. Singuli eum domi ſuæ cupiebant recipere; & ſicuti ſublimis ejus pietas fortaſſe nunquam

quam magis eluxit, quam tunc inter Romanas matronas? ex illis perpaucæ erant, quæ in Sancti noſtri regimine non confiderent. *P. Croiſet.*

Cum eſſet Romæ ſummus Pontifex illum Conſultore ſuum inſtituit.

S. Hieronymus apprime callens, quam tenera ſit directio mulierum, & quanta cura cavendum ſit Directori ab illuſionibus, ac periculis, quæ hoc officii genus circumſtant, legem ſibi irrogavit, ne unquam mulieris faciem intueretur; atque ſedulo evitaret quamlibet activam viſitationem, & omnem nimis frequentem converſationem in iis etiam, quæ ad pietatem pertinent. Auſcultabat ille modeſte, ac ſuaviter quidquid ſibi proponeretur, & in id genus converſationibus paucis rem expediebat, nihilque immiſcebat, niſi quod ad ſalutis negotium, & conſcientiæ regimen pertinebat. Religioſus pudor, et jugis metus, quo ſemper cavebat, ne tentationum ignis recens inflammaretur, prohibere non potuerunt, quominus ſuſciperet regimen complurium ex piiſſimis matronis, quarum directionem ipſe etiam Summus Pontifex Damaſus ei commendavit. Inter nobiles Romæ matronas, quæ paſſim S. Hieronymum conſulebant de conſcientiæ negotiis, & majorem retulere fructum ex ejuſdem conſiliis, potiſſimum enituerunt S. Marcella, S. Lea vidua, ſancta Aſella virgo; Albina mater S. Marcellæ, S. Fabiola, Marcellina, Felicitas, aliæque nonnullæ, quarum merita, virtuteſque probavit Eccleſia. Sed celeberrimæ ex filiabus ſpiritualibus, quarum conſcientiæ dirigendæ præerat, fuerunt S. Paula vidua, ejuſque ſanctæ filiæ Euſtochium, & Bleſilla non vulgaris meriti, atque virtutis, in cujus morte Hieronymus conſolaturus admirabilem viduam S. Paulam ejus matrem, & ſororem Euſtochium ſcripſit præclaram illam Epiſtolam, quæ eſt magnificum elogium virtutum defunctæ. *P. Croiſet.*

Quot contradictiones, & calumnias ſuſtinuerit Doctor noſter in directione piarum Romanarum matronarum?

Ut rite cognoſcamus, quot quantaque ſubeat pericula virtus licet probatiſſima, & quot inſidiæ metuendæ ſint e mundo, & dæmone, præſertim vero cum agitur de matronarum regimine; mementote quanti hoc Hieronymo ſteterit. Vir erat venerabilis & doctrina, & victus auſteritate, homo craciatus, & mortuus mundo, homo vita cujus horrens erat, & jugis pœnitentia. Attamen quot perſecutiones licet injuſtæ illi ſuſcitatæ fuerunt? quot rumores licet inanes, contra vitam illius criticus invida effudit? Quamvis ſapientiſſimis uſus fuerit præcautionibus in dirigendis illuſtribus hiſce Romanis mulieribus, quas pepererat Deo, quibus coloribus licet fallacibus nomini ejus labem offundere adniſi ſunt adverſarii? quibus apologiis opus non fuit, ut zelus illius quamvis ſanctus probaretur, & intentiones ejus, quamvis rectiſſimæ ab omni ſuſpicione oſtenderentur immunes? Quomodo ille conqueſtus eſt, & de hac re ſenſus ſuos prodidit? Mirum! Hæc ipſius verba ſunt ex quadam ejuſdem epiſtola deprompta. Antequam ſanctam Paulam cognoſcerem, omnes mihi favebant. Nullum erat elogium, quod non conferretur in me, nulla virtus, quæ mihi deeſſet, nulla dignitas ad quam jure promoveri non poſſem, eo uſque ut ſupremo Pontificatu dignus cenſerer. *ſed poſtquam illam pro merito caſtitatis colere cœpi; omnes me illico deſeruere virtutes.* Quid hinc poteſt inferri? Vos noſtis; cum nihil ſit, cum improbius inhæreat cenſura, quam quod attinet ad frequentia hæc miniſtrorum Jeſu Chriſti cum Sponſis ejus colloquia; nihil, ubi difficilius ſit ſervo Dei populi ſuffragium obtinere; quoniam Sancti etiam quamvis probatiſſimi, cujuſmodi erat S. Hieronymus inter ceteros id vix, & ne vix quidem obtinere valuerunt; ita nihil eſt, ubi magis requiratur officii ſedulitas, morum ſanctitas, vitæ irreprehenſibilitas, & ſimul quidquid glorioſiſſimum eſt, & Spiritui Chriſtianiſmi magis conforme. *P. Bourdalour in Panegyrico ſancti Stephani.*

S. Hieronymus poſt Papæ Damaſi obitum ſtatuit cedere invidentium calumniis; & Palæſtinam verſus iter inſtituit.

Donec S. Hieronymus Romæ commoratus eſt, Summus Pontifex S. Damaſus juſſit illum opera ſua in Sacra Biblia incepta perſequi, quæ in lucem prodeuntia tanto plauſu excepta fuerunt, ut omnes cum admiratione de Sancto Doctore hoc loquerentur. Sed cum tanta hac famæ celebritate, paullatim crevit invidia, quam ejus ſapientia peperit, & vitæ Sanctitas accendit. Morum ejus integritas viſa eſt mutua cenſura virorum, quibus plures manabant Eccleſiaſtici, qui poſt Damaſi obitum nullis pepercerunt obtrectationibus, & calumniis erga Sanctum noſtrum. In improbum ſenſum illius regimen torquebatur; modeſtus oris habitus, vitæ auſteritas, & pietas tanquam fucata hypocriſis traducebatur; ipſa etiam fides ejuſque doctrina impetita fuit. Facile fuiſſet S. Hieronymo ſtylo ſuo, multoque magis innocentis recto, inimicos confundere, & exſuffiare calumniam. Verum cum nihil illi optatius eſſet ſolitudine, decrevit cedere invidiæ, & Roma relicta Portum conceſſit cum fratre Pauliniano juniore in Paleſtinam reverſurus. *P. Croiſet in Aſceticis.*

Querimoniæ Romæ ob S. Hieronymi diſceſſum. et

Nullus eſt dubitandi locus tunc cum viſus eſt magnus hic vir, ex nobiliſſima, atque locupletiſſima Dalmatiæ domo profectus, qui omnem politiorum litterarum elegantiam poſſidebat, & qui diuturnis ſtudiis ſuis evaſerat omnium in Sacris Scripturis doctiſſimus; tunc, inquam, cum viſus eſt vir iſte abſolutiſſimus Roma pedem efferre, & omnes, illuſtreſque gradus deſerere, quos genere, doctrina, & probitate ſibi comparaverat, ut in Syriæ deſertum concederet, & adhuc vivens in Bethlehemitico ſpecu deliteſceret: nullus dubito, quin totus orbis terrarum tremeret, & ſapientiſſimus etiam quivis conſilium improbaret. Quid ergo? dicere poterant, tot Codices erant evolvendi, tot luſtrandæ Provinciæ, omnes mundi Doctores audiendi, tot linguarum genera addiſcenda, tantum temporis abſumendum, ut tandem in deſertum ſecederet, ibique ſolitarius dies ſuos transigeret? Nullus dubito, quo minus et populi ſummorum virorum interitu dolens, atque ingemiſcunt ob jacturam illorum, qui ut ita dicam ſunt animæ Rerum publicarum, Regnorumque præſidia; ita fidelium plerique affligerentur ob receſſum incomparabilis Hieronymi, cujus doctrina erat Eccleſiæ adeo neceſſaria; & credo omnes unanimi conſenſu dixiſſe iniquiſſimum juſtitiæ genus eſſe velle ſub modio tenere lumen, quo univerſus orbis melius illuſtraretur. Sed injuſtæ erant omnes hujuſmodi querelæ, quam primum innotuit, in Sancti hujus receſſu accidiſſe, quod accidit in morte juſtorum, qui nonniſi inſipientium judicio moriuntur; quoniam vivere incipiunt ex Dei ſententia; & ita Sanctus Doctor non erat mundo mortuus, niſi et melius viveret Jeſu Chriſto; & latuerat, ut Eccleſiæ ſe magis viſibilem præberet; & ut verbo me expediam, requiem concupierat, ut melius laboraret. *P. Texier.*

Magnæ auſteritates, quas in ſolitudine exercuit.

Sanctus Doctor noſter habitans in deſerto ibi gaudium, & lætitiam invenit in auſteritate, & rigoribus pœnitentiæ. Si vultis judicium ferre ex iis, quæ extrinſecus viſa ſunt, arduum eſſet mihi perſuadere vobis Sanctum hunc Eremitam vixiſſe voti ſui compotem, & aliquo in ſenſu beatum in ſolitudine; quam ſi ingrederemini, nihil inveniretis, quod vobis probare poſſet oppoſitum. Hominem ibi inveniretis non vulgari genere ortum, in rerum abundantia, deliciiſque nutritum, qui pro Palatio habitat vaſtam ſolitudinem, ſolis ardoribus exuſtam, in deſerto denique, quod, ut ipſe ſeſtatur, auſteriſſimis etiam Anachoretis horrorem ciere poteſt. Ibi illum inveniretis, qui primos annos in florentiſſimis Terrarum Academiis vixit, qui cum honore apud celeberrimos, ſanctiſſimoſque mundi viros, Romæ exceptus fuit; qui familiariter converſatus eſt cum Sanctis Pontificibus; modo vero ſolum omnino: *Scorpionum tantum ſocium*, et ipſe inquit, & *ferarum*. Domus ejus eſt cava rupes, ſaxis in præceps ruentibus ſepta; ejus veſtimentum eſt ſaccus lacer, qui minime prohibebit, ne videatur caro illius ſeminuda, aduſta, & exſiccata. Quod ſi volueritis cognoſcere illius ſolatia, & officia, ex illius ore audietis ipſum dies noctesque plorare, omniaque ejus negotia eſſe orare, gemere, & carnem ſuam macerare. *P. Texier.*

S. Doctor, quum abſconderetur in deſerto, occupatus erat, ut toti, ut ita dicam, mundo reſponderet de quæſtionibus ſibi, tanquam magiſter univerſali.

Incomparabilis hic Eremita inter pœnitentiæ exercitia non tamen erat otioſus; undique enim conſulebatur tanquam oraculum Cæleſte, ac omnium ſecretorum Religionis Chriſtianæ Interpres tutiſſimus. Huic interpellandæ erant ſæpiſſime profundæ contemplationes ſuæ, ut ſatisfaceret omnibus Epiſcopis Orbis Chriſtiani, illum in obortis dubitationibus conſulentibus. Non ſolum totus Oriens, ubi erat, illum tanquam magiſtrum colebat; ſed in Occidente Pammachius, Heliodorus, aliique plures ex Italia ei dabant epiſtolas. S. Paulinus, Exuperius, Angliſius, aliique plures ex ultimis Galliarum finibus ad eum ſcribebant. Alii multi ex Hiſpania, Germania, & S. Auguſtinus ex Africa. Sublimis hic Doctor Eccleſiæ in epiſtola decimaquinta ad Hieronymum data teſtatur, maxima votorum ſuorum fuiſſe, cum illo permanere potuiſſe, ut ſe illius diſcipulum faceret, ideoque ſe ad eum opera ſua mittere cenſuræ ipſius ſubjicienda. Summi Pontifices, ſi quæ dubia occurrerent in Scripturarum intelligentia, illum per litteras interrogabant, & ad eum omnes quæſtiones afferebant, quæ ab ipſo tanquam univerſali omnium fidelium magiſtro erant enucleanda. Eo quo pacto admirabilis hic Eremita, quin e ſolitudine ſua pedem efferret, erat Director, & Pater Spiritualis Epiſcoporum, religioſorum, Principum, Matronarum, Virginum, mulierum & viduarum; vel ut dicam melius, totius orbis Chriſtiani. *P. Texier.*

Pia S. Hieronymi officia erga Peregrinos ſancta loca inviſentes.

Cum Sanctus Doctor noſter conſilium cœpiſſet in ſolitudine vitam ducendi, & proinde ſibi ſacrum Bethlehemiticum ſpecum delegiſſet, miſit fratrem ſuum Paulinianum, et quidquid ex parentum ſuorum hereditatibus ſupereſſet, diſtraheret, conflatumque inde æs impendit in augendis cellulis monaſterii, quod ſancta Paula ædificari juſſerat. Ibi ille ſeſe exercebat in recipiendis peregrinis Sancta inviſentibus loca, eorum eluebat pedes, omniaque illis Chriſtianæ pietatis officia præſtabat. Turba aliquando erat adeo frequens apud Sanctum hunc virum, ut ſæpe cum non vacaret illi interdiu reſpondere litteris, quæ ad ipſum ex omnibus mundi partibus afferebantur, quibus de difficillimis quæſtionibus conſulebatur; noctes integras vigilare deberet, & opera ſua, quæ in Scripturam elucubrabatur, interpellaret, illis daturus reſponſa. Spectaculum erat communi dignum admiratione, videre virum inſignem ſcientia ſeſe proſternentem ad pedes abjectiſſimorum hominum, qui peregre Jeroſolymam accedebant: quod nequaquam officii cauſſa peragebat bis, vel ſemel in anno, ſed quotidie illorum pedes abluens, eiſque ſerviens, quomodo facere potuiſſet ſervus conductitius. Invenientur magni viri, pares tot operibus ſcribendis, & qui productionibus ingenii ſui omnium ſibi admirationem valeant conciliare, qui vellet ſe ad hoc vitæ genus redigere, quod illos tantum decere videtur, quibus non aliud talentum eſt, neque alia facultas, quam ſemet abjectiſſimis miniſteriis ſubjiciendi? Nullus ſcio, utrum in omnium ſæculorum decurſu ſimilis inveniri valeat abjectio huic incomparabilis Hieronymi, qui modo prorſus admirabili vitam activam cum contemplativa conjunxit. *Pater Dumon.*

Qua in re ſe occupa-

Mirum eſt, hominem in ſolitudine ſepultum, infirmitati-

An in ſolitudine ſua S. Hieronymus?

bus obrutum, jejuniis, vigiliis, jugibuſque auſterioris pœnitentiæ exercitiis confectum ſupplere poſſe moleſtis occupationibus, quas zelus erga Eccleſiam, caritas erga proximum, & nominis celebritas illi afferebat. Illius in Sacram Scripturam Commentarii, ſacrorum codicum verſiones, quas adoptavit Eccleſia, tractatus dogmatici adverſus Hæreticos, epiſtolæ ſolæ, quarum ſingulæ integro libro æquivalent, & quæ continent puriſſimam, atque defæcatiſſimam Chriſtianæ Religionis diſciplinam, ſatis ſuperque fuiſſent ad vitæ licet diuturniſſimæ tempus abſumendum. Nominis ejus celebritas cum in dies ſingulos augeretur, conſulebatur ab omnibus Orbis terrarum provinciis. Ad illum confluebant tanquam ad Chriſtianæ religionis Oraculum; omnes ad illum confugiebant, tanquam ad unicum Eccleſiæ doctorem. Ii etiam, qui genere præſtabant, ad eum mittebant filios ſuos, & qui Telluris Sanctæ iter aggrediebantur inter prima ſuæ pietatis officia recenſebant, adire Bethlehem incomparabilem Hieronymum viſuri. Tot licet laceſſantibus negotiis deſtineretur, præcipue Scripturarum ſtudio vacabat. Nemo melius agnovit meritum, & momentum operum ejus, quibus de Eccleſia bene merebatur, quam S. Auguſtinus, qui ad illum ſcripſit quid de ipſo ſentiret, eumque hortatus eſt, ut inceptum opus ſine intermiſſione compleret. Noſter igitur Sanctus Doctor de Hebraico ſermone, in latinum tranſtulit libros omnes veteris teſtamenti; ex Chaldæo vero libros Judith, atque Tobiæ. Ante id tempus ad Damaſi nutum emendaverat latinum Pſalterium antiquæ verſionis Italicæ, juxta Septuaginta lectionem, a Luciano factæ. Corrigebat etiam novum Teſtamentum ſecundum Græci fidem. Denique dedit Eccleſiæ Græcam verſionem juxta ſeptuaginta. Ejus in Scripturas commentarii non minus admirabiles ſunt, quam ejus Verſiones, & jure ſuo dixit Eccleſia in officio diei feſti Sancto huic ſacri, a Deo hunc ſpecialiter electum fuiſſe, ut Sanctas Scripturas interpretaretur. Taceo prætereo cetera incomparabilis noſtri Doctoris opera; declamationes, orationes, aliaſque infinitas elucubrationes, quarum ſi meminiſſe vellem, infinitus eſſem. *P. Croiſet in Aſceticis.*

S. Doctor unus omnium ævi ſui hæreticorum impetum ſuſtinet.

Sanctus Hieronymus quin e ſolitudine pedem efferret, omnium hæreticorum conatus ſuſtinuit, qui eo tempore in Eccleſiam inſurgere auſi ſunt: & ſicut in atræ nubis albo fulmina coaleſcunt, quæ deinceps magno cum fragore detonant, altioraque feriunt montium cacumina; ita in deſerto inſignis hic vir compoſuit omnia hæc ſcripta, quæ fulminum inſtar contriverunt Jovinianos, Origeniſtas, Pelagios, Rufinos aliaque ſexcenta monſtra, quæ omnes exerebant conatus ſuos, ut erroribus ſuis mentes omnes inficerent. *P. Texier.*

Quinam erant peculiariter illorum errores eorum quædam nomina?

Ut leviter quædam ſigillatim dicamus de iis Eccleſiæ inimicis, quos S. Hieronymus confudit, operæ pretium duco paullo fuſius attingere errores & nomina illorum qui inter ceteros enituerunt. Helvidius quidam, olim Auxentii Mediolanenſis Archiepiſcopi, & Ariani diſcipulus librum ſcripſit contra *Deiparæ* Virginitatem, aſſerens illam ex quo peperit Mundi Salvatorem, alios peperiſſe filios ex viro ſuo Joſeph, eos nempe, qui in Evangelio Fratres Domini appellantur. S. Hieronymus hunc referens, ruſticum hominem vocat, & vix primis Grammaticæ rudimentis imbutum. Aliquanto poſt inſurrexit quidam nomine Jovinianus, qui plures hæreſes docuit, & inter ceteras, nullum eſſe diſcrimen meritorum inter virgines, viduas, & nuptas: virginitatem nuptiis non eſſe præferendam; eos, qui vere baptizati ſunt, non poſſe amplius peccare, quin loquar de infinitis erroribus aliis, quos Monachus iſte Apoſtata commentus eſt. Monſtrum hoc confutavit Hieronymus duobus libris admirabili eruditione refertis, & hominis errores a Papa Siricio damnati ſunt. Hoc tandem via proſtrato prodiit alius ex Hiſpania nempe Vigilantius Presbyter Barcinonenſis, qui Eccleſiaſticorum cælibatum damnabat, improbabat cultum Sanctis, eorumque reliquiis adhibitum: Vitam Religioſam increpabat, & nihil intentatum relinquebat ut Galliam inficeret erroribus ſuis; quæ ex Sancti noſtri Doctoris fide nondum aliquod ex hoc genere monſtrorum pepererat. S. Hieronymus in illum ſcripſit tractatum aculeis refertiſſimum, in quo illum inter cetera triformem vocat Gerionem. His hæreticis devictis, alius inſurrexit, cujus hæreſis eo fuit periculoſior, quod aſſerebat, Dei gratiam non requiri ad bonum faciendum, & Cælum promerendum, cum huic effectui ſatis eſſet liberum arbitrium cum ipſius naturæ viribus. Hic negabat etiam originale peccatum, ideoque Baptiſmum inutilem eſſe cenſebat. Contra Hæreſiarcham hunc tres libros edidit S. Hieronymus. Mox in ſcenam prodierunt Luciferiani, qui etiam S. Hieronymo ſtyli exercendi occaſionem præbuerunt. In hos librum ſcripſit in Dialogi formam: cumque hi Schiſmatici nollent in Eccleſia eos recipi, qui ſemel lapſi fuiſſent, quamvis errores ſuos ejurarent; & ex alia parte negarent Baptiſmum ab Hæreticis collatum, valere: Sanctus Doctor ſolidis argumentis oſtendit illis, peccatorem omnem pœnitentem, & ad Eccleſiæ ſinum revertentem expanſis ulnis excipiendum eſſe, idque probavit exemplo, quod nobis Salvator reliquit in Evangelio. Noviſſima S. Hieronymi certamina fuerunt contra diſcipulos Origenis, & Joannem Patriarcham Jeroſolymitanum partium eorum propugnatorem. Errores eorum damnati fuerunt in Concilio habito Alexandriæ a Patriarcha Theophilo; & Joannis Patriarchæ furor adeo in S. Hieronymum exarſit, ut edicto caverit, ne Paulinianus Sancti Doctoris noſtri frater pro Sacerdote haberetur. Dicere tandem poſſumus Hæreticis nunquam ullum magis infenſum extitiſſe, quam S. Hieronymum; quoniam eo vivente nulla erupit novitas circa fidem, quæ ſtatim ab illo non impugnaretur, & everteretur. Et aſſerere poſſumus æquiori jure, quam dictum fuerit de duobus ducibus Romanis, quorum alter habebatur Reipublicæ clypeus, alter vero gladius, ſanctum Hieronymum ſimul Chriſtianæ Reipublicæ & gladium, & clypeum fuiſſe: Nunquam enim Eccleſia neque tantum habuit propugnatorem, neque tantum, quem objiceret hæreticis Adverſarium; quoniam hi nomen, & umbram dumtaxat reformidabant. *P. Duneau.*

Perſecutiones, quas paſſus eſt Sanctus noſter.

Aſſidua pœnitentiæ exercitia, quibus Sanctus Doctor in ſeipſum ſæviebat, nequaquam fuerunt pœnæ graviores, quas pertulit in ſolitudine ſua. Multa illi perferenda fuerunt a Schiſmaticis Monachis, qui prope illius manſionem incolebant; qui videntes illum fideliter inhærere Communioni Eccleſiæ Romanæ, nihil intentatum reliquerunt, ut ei negotium faceſſerent. Hæc perſecutio eo uſque proceſſit, ut deſertum illud relinquendum eſſe duxerit & concedendum prope Jeruſalem, in cujus finitimis agris aliquantiſper commoratus eſt, de ſolitudine migrans in ſolitudinem, cedens furori inimicorum ſuorum, vel potius Eccleſiæ. Parum aliquid fuit, hæc perſecutio; ſed alia longe violentior oborta illi eſt a Rufino, & potiſſimum a Joanne Patriarcha Jeroſolymitano, qui Origenis errores erant amplexi. Hi duo viri errores ſuos diſſimulare quærebant obducta zeli, & pietatis ſpecie: Sed perſonam illis abſtulit Hieronymus, qui in medium protulit errores Origenis; quamobrem Joannes Patriarcha tanto exarſit furore, ut de Sancto Doctore ultionem, ac pœnas quomodocumque repoſceret. Hunc igitur infeſtiſſime perſecutus eſt, tantuſque extitit ejus furor, ut illi anathema intentaret, eique præcluderet aditum Sancti Sepulcri; nihilque reliquit inausum, ut in exilium extruderetur; quod etiam contigiſſet, niſi adverſata fuiſſet ſancta Paula, cum qua Sanctus noſter conqueritur, quod illa auctoritate ſua fuerit ipſi patrocinata, & ipſum fraudaverit gloria exilii propter veritatis cauſſam ſubeundi. Non defuit S. Hieronymo certamen aliud contra Pelagii diſcipulos: cum enim elucubratus fuiſſet opus ingens contra hunc Hereſiarcham, quo illius errores convelleret, Pelagius conqueſtus eſt ſe violatum vulneribus, quibus hæreſim ſuam Doctor noſter profligavit, ut licet hic auctoris nomini peperciſſet, crediderit ille ſibi detrahendam eſſe perſonam, nullamque menſuram cum Sancto Doctore ſervandam. Et ſicuti Hæreticorum genus cruentum eſt, ſtatuit inimico quomodocumque necem moliri. Clam igitur inito fœdere cum Joanne Patriarcha, qui fovebat adhuc vetus fermentum odii, quod contra S. Hieronymum exercuerat; Pelagius communicavit fervorem ſuum manui improborum, qui repente impetum fecerunt in Cænobia, quæ ſancti Doctoris regimini parebant. Ibi fanda infandaque patrarunt omnia; duas domos vaſtarunt; plures utriuſque ſexus perſonas jugularunt: omnia late igni, ferroque depopulati ſunt, & S. Hieronymus nonniſi divinitus ex horribili cæde evaſit incolumis. *Pater Croiſet in Aſceticis.*

Perſecutiones, quas paſſus eſt ab Eccleſiaſticis improbis.

Cum inciderit ſermo earum perſecutionum, quas paſſus eſt Doctor noſter, operæ pretium reor rem altius repetere; quia in ordinem cogi ita poſſunt contradictiones, quas Romæ paſſus eſt per occaſionem regiminis nobilium Matronarum. Quemadmodum oblectabatur illis, qui virtuti erant præditi, ita minime parcebat illis, qui flagitioſam vitam ducebant, præſertim vero cum vitia publica erant, & ſcandalum afferebant. Hac loquendi licentia ſibi conflavit inimicitias, Romæ autem potiſſimum, ubi Eccleſiaſtici non utebantur ea modeſtia, & verecundia, quæ eorum ſtatum decebat. Homines iſti, ut mentem ſuam diſſimularent, & ut ſuam cauſſam agere viderentur, clanculum ædificarunt calumnias, illum nimiæ familiaritatis cum Mulieribus inſimulantes, idque ſub ſpecie illis explicandi Sanctas Scripturas. His acceſſit, illum libentius cum formoſioribus, & locupletioribus hoc facere conſueviſſe, tam ut libidini ſuæ ſatisfaceret, quam avaritiæ. Sancto viro re adhuc integra viſum eſt nequaquam ſcriptis ſe purgare ab injuſtis criminationibus, ſed illas patienter ferre potiuſquam permittere, ut ſibi negotium faceſſerent. *Gratias ago Deo*, inquit, *quod ſum dignus habitus, quem oderit Mundus: & pati propter ipſum.* Et alibi. *Utinam ob Domini mei nomen infidelium turba me perſequeretur! Utinam in opprobrium meum ſolidius inſurgeret hic Mundus: & tantum merear a Chriſto laudari!* P. Duneau.

Cæleſtes deliciæ, quas guſtabat S. Hieronymus inter auſteritates pœnitentiæ.

S. Hieronymus poſtquam nobis deſcripſit pœnitentiam, quam ille in ſuo agebat receſſu, Deum teſtatur, animam ſuam in hoc externo martyrio inveniſſe gaudia, & ineffabiles delicias; aquam fontis ſui, jejunium, ſpecum, cilicium tot ſibi attuliſſe voluptates, quot in aulis principum, & fallacibus ſæculi deliciis non reperiuntur. Se in hac parvuli terreni inferni ſpecie, verum inveniſſe paradiſum, atque inter myrrham ſuarum mortificationum guſtaſſe ſuaviſſima divini Sponſi thimiamata. *Ipſe mihi teſtis eſt Dominus poſt multas lacrimas, poſt Cælo inhærentes oculos, nonnunquam videbar mihi intereſſe agminibus Angelorum.* Poſt hoc Sancti Doctoris teſtimonium, mirum non eſt, quod Patres nonnulli dixerunt aquas pœnitentiæ manare ex fonte amaritudinis referto, videlicet ex corde contrito, ſed nihilominus adeo ſuaves

eſſe,

eſſe, ut ſimulac conſcientiam irrigaverint, eam in parvulum terreſtrem Paradiſum converterent, ubi fructus vitæ inveniuntur; quod ipſum innuit Propheta his verbis. *Ponet deſertum ejus, quaſi delicias, & ſolitudinem ejus, quaſi hortum Domini: gaudium, & lætitia invenientur in eo.* (*Iſaias* 53.) Et licet Dei Verbum non eſſet hac in re adeo explicitum, S. Hieronymi experientia ſufficeret, ad perſuadendum, nos immerito conqueri de auſteritate pœnitentiæ, & ad docendum, nos in receſſibus noſtris, in jejuniis, in lacrimis inventuros eſſe pacem, quam fruſtra alibi inquirimus. *P. Texier.*

S. Hieron. ſeſe recepit in Bethlehè inito conſilio ducendi vitam religioſam.

Concertationes obortæ in Eccleſia propter Origenis errores, impulerunt S. Hieronymum, ut in ſuaviſſimam ſolitudinem Bethlehem reverteretur, quo ſancta Paula, & ſancta Euſtochium jam pervenerant, & ubi Sancta illa Vidua duo ædificavit ingentia Aſceteria, alterum quidem pro hominibus, quo ſe recepit S. Hieronymus; alterum vero in tres communitates diſtributum pro mulieribus. Sanctus Doctor, cum jam ſtatuiſſet Monaſticam vitam ducere, cepit ſpirituale regimen domus utriuſque, ubi non ita contemplationis delicias guſtavit, ut non exerceret hoſpitalitatem, aliaque Chriſtianæ Caritatis officia; ut innotuit in occaſione quadam, quam illi procuraſſe viſa eſt Providentia. Hoc autem accidit, cum Gothi invaſerunt in Italiam; hi enim poſtquam omnes late Provincias depopulati fuiſſent, totius orbis caput cæde, & cruore compleverunt. Extrema vaſtitas, ad quam magna Urbs illa redacta fuit, ubi fovebat adhuc plures amicitias, cor illius confodit; & ſicuti in univerſali ea calamitate, unuſquiſque incolarum exiſtimabat, ſe magis incolumem futurum, ſi quam longius aufugeret; maxima multitudo navim conſcendit in Palæſtinam profectura, ut quam tutiſſima eſſet. Sanctus noſter, quæ facilius eſt conjectura, otiatus non eſt tot inter horrores. Venientibus Cœnobii ſui valvas aperuit, non ſecus ac proximi Xenodochii. Integros abſumebat dies excipiendis hoſpitibus, & ducta occaſione ex tanta calamitate illos erudiebat de mobilitate rerum terrenarum, de vanitate divitiarum, ſimul & corporeis, & ſpiritualibus neceſſitatibus ferens opem. Licet illi vitam hanc duceret tot laboribus, curiſque occupatam, non ceſſavit Hieronymus, quo minus ad fideles erudiendos plura lucubraretur opera in vetus novumque Teſtamentum, aliaque Moralia argumenta; & ſicuti ita occupatus erat, ut ne unum quidem vacuum eſſet illi momentum, quod Sanctarum Litterarum ſtudiis impenderet, inſomnis totas noctes impendebat ſtudiis. *Auctor recens.*

Mors Hieronymi.

Poſt tot ærumnas, vigilias, curas, laboreſque ad Dei gloriam, & Eccleſiæ utilitatem exhauſtos, Sanctus noſter, ut videtur, fructu laborum ſuorum perfrui debebat. Dies in jugi pœnitentia tranſegerat: Eccleſiaſticis dignitatibus nuntium miſerat, ut mundo ignotus in ſolitudine deliteſceret; exuerat etiam Doctoris qualitatem, ut illum pœnitentis aſſumeret, cumque minime poſſet immolare corpus ſuum ſacrificium pro proximo, ſaltem per exempla, ſcriptaque ſua veram illis oſtenderat viam, quæ ducit in cœlum: & ecce tempus, quo Deus illum remunerari decreverat. Jampridem annis, & morbis & auſteritatibus confectus languebat; quas nonniſi in morte laxavit. Accedere vidit felix illud momentum, quo fruiturus erat laborum ſuorum fructu, magna cum tranquillitate, & voluptate, non ſecus ac Servus Evangelicus, qui fide ſumma credita ſibi talenta in lucro poſuerat, cum profunda pace præſentiam Domini ſui præſtolabatur. Gaudebat jam in anteceſſum prægustatione gloriæ, ad quam jus habet ſanctitas ſola, & corpore hoc tam aſperis mortificationibus ad maciem redacto, cedente tamen infirmitate, factis refectus myſteriis, plenus dierum, & meritorum, reddidit animam Deo, poſtquam annos ultra quadraginta traduxiſſet in ſolitudine, & auſteriſſimæ pœnitentiæ exercitationibus. *Auctor recens.*

Quomodo ex hujus exemplis proficere debeamus?

Sed quem fructum percipere poſſumus ex inſignis hujus Sancti vita? Exemplis ejuſdem proficere, ſerio noſmet pœnitentiæ exercitiis addicendo. Duæ potiſſimum cauſſæ coegerunt illum, ut in deſertum aufugeret: Timor Judiciorum Dei, & cognitio imbecillitatis corporis ſui, & naturalis proclivitatis, qua ferebatur in malum. Non poſſumus ſatis ad vivum nobis exhibere duplicem hanc cauſſam, ut mortificationis exercitia amplectamur. Nonne præſtat hic in aſperrima jejuniorum ſeveritate vivere, dicebat ſibimetipſi magnus hic Sanctus, quam æternam damnatorum famem pati? Nonne æquum eſt, ut corpus hoc, quod eſſe deberet ignium æternorum pabulum, hic potius ſuſtineat urentes æſtatis ardores, & hyemis gelida frigora? Quot ex vobis dicere deberent æquiori titulo hæc Sancti Doctoris verba? Nonne eædem nobis adſunt cauſſæ, & validiores etiam quam illi pœnitentiam amplectendi, ac noſmet devovendi exercitiis mortificationis? Mirum, & quod vix poſſit intelligi! Amici tremendi judicis expaveſcunt, & contremiſcunt cogitantes ſe ad ejus tribunal prodituros eſſe, & nos qui ſceleribus obruti ſumus, tam ſecure vivimus, quaſi nihil nobis eſſet pertimeſcendum, & licet infinita patraverimus ſcelera, fortaſſe ne unam quidem fudimus lacrimulam? Finem faciamus noſtris flagitiis; pœnitentiam amplectamur, jejunemus, oremus, cilicia induamus: nihil unquam facere poſſumus ſatis ut mulceamus Dei iracundiam, quæ in capita noſtra lapſura eſt. Noſmet excitemus exemplis incomparabilis S. Hieronymi, ſi colligere velimus fructus illis promiſſos, qui non ſtrenue ſolum decertaverint, verum etiam cum gloria de ſalutis ſuæ inimicis egerint triumphum. *Auctor Recens.*

Idem ſequitur argumentum.

Exhibeamus nobis tandem S. Hieronymum in Palæſtinæ Deſerto, in prærupto ſpecu, quem ſibi pro ſede delegerat, ob oculos habentem Sacrum Scripturarum librum, facie pallida, & ad maciem redacta, corpore flagellorum ictibus livido, ac mente pavida ad clangorem tubæ in illius auribus perſonantis, eumque ad judicium Dei provocantis. Auſteri hujus pœnitentis ſpectaculum nonne eumdem in vobis terrorem ciet, quo ille correptus fuit? Salutaris hic timor deduxit illum in ſolitudinem, ubi procul eſſet ab occaſione peccatorum, quæ fortaſſe in extremo judicii die illi fuiſſent exprobranda. Sed Deſertum, quo ille receſſit, tutum ipſi perfugium fuit contra ſæculi nequitias; immo etiam in hoc receſſu auſteram exercuit pœnitentiam, quæ non ſolum exemplo fuit pluribus, iiſque non inſignioribus Matronis Imperii Romani, quæ gloriæ ſibi verterant eſſe diſcipulas, & ſancti Hieronymi imitatrices; verum etiam quæ celeberrima evaſit propter inſignis Ordinis imitationem, qui in Eccleſia inſtitutus fuit ſub auſpiciis, & nomine ſancti Hieronymi; qui Ordo efficiens, ut reviviſcat ſummi Doctoris hujus auſteritas, eam perennavit, & omnibus futurorum ſæculorum fidelibus commendavit.

PRO PANEGYRICO S. ELISABETH

Filiæ Regis Hungariæ, Duciſſæ Turingiæ & primæ Sanctimonialis Ordinis tertii S. FRANCISCI.

M O N I T U M.

SAncta Eliſabeth Turingiæ tot locis eſt admirabilis, & tot virtutum varietate refulſit, ut difficile ſit ſub uno duntaxat titulo peculiarem illius characterem complecti. Quamobrem credidi, permiſſo iis, qui hoc elogium exornandum ſuſceperint, delectu argumenti, atque propoſitionis, ex iis quas in medium afferam, vel quas illi invenient, relinquendam eſſe ut illam repleant actionibus, & virtutibus Sanctæ hujus incomparabilis ſecundum varios ſtatus, in quibus vixit, & quorum ſinguli virtutibus, heroiciſque illius operibus connotati ſunt. 1. Tempus ejus pueritiæ uſque ad nuptias, quo pietas erga Deum, caritas erga pauperes, & praxis virtutum omnium, quæ eam decent ætatem, ac ſexum, ſummam illi conciliarunt admirationem. 2. In conjugio cum Landgravio Turingiæ inito, in quo claruit ingentibus eleemoſynis, & cura, quam ſuſcepit ægrotantium in Noſocomiis, & omni bonorum operum genere. 3. Poſt obitum viri ſui, atque in viduitate ſua; ubi ejus patientia ſæviſſimis tentata fuit perſecutionibus, & graviſſimis afflictionibus; & denique poſtquam in ditionem ſuam reſtituta fuit, voluntaria abdicatione omnium dignitatum ſibi oblatarum, ut amplecteretur ſtatum Religioſum in tertio Ordine Sancti Franciſci, ubi quidquid in obedientia abjectiſſimum, quidquid in paupertate moleſtiſſimum, & in corporis ſenſuumque mortificatione aſperrimum eſt, adhibitum fuit, ut illa abſolutiſſimum fieret Sanctitatis exemplum.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum Synopſis hujus Argumenti.

Certamen forte dedit illi, ut vinceret. Sapient. 10.

I. NEqueo vobis proponere perfectiorem imaginem inſignis hujuſce Matronæ Principis, cujus memoriam hodierna die colitis, quam utendo verbis illis, quibus Sapiens antiquum Patriarcham Joſeph concelebrat: videlicet divinam Providentiam illam traducere voluiſſe per duos, atque varios ſtatus extremæ abjectionis, & altiſſimæ dignitatis, ut in utraque fortuna fieret conſtantiæ, & fidelitatis exemplum. *Certamen forte dedit illi, ut vinceret.* Hæc profecto duo ſunt magna certamina, juſtorum virtuti ſubeunda; duo pericula, quibus conſuevit Deus illos objicere, dignitas, & dejectio, copia, & egeſtas, & ea, quæ vulgo dicitur proſpera, & adverſa fortuna; namque affirmari poteſt illum, qui duplici hac tentatione probatus fuit, vere ſanctum eſſe, & magnum. Opus eſt vi prorſus non vulgari, ne quis perſtringi ſe ſinat divitiarum, honorumque nitore; ut ſtet in lubrico citra labendi periculum, atque ſuo inhæreat officio, quin abutatur auctoritate, quam ſublime genus, & Principis dignitas confert; quod ipſam in eodem Spiritu ſancto ciet admirationem: *Quis eſt hic, & laudabimus eum? fecit enim mirabilia in vita ſua.* (*Eccl.* 31.) Ceterum qua opus eſt animi magnitudine, quo fortitudinis, conſtantiæque miraculo, non labefactari, neque dejici, cum de prioris fortunæ gradu aliquis deturbatur, ut ſuſtineat moleſtiſſimas vices, quin in querimonias erumpat, & ut Deo gratias agat in perſecutionibus, & malorum omnium incurſu? Hinc omnes admirati ſunt videntes fortitudinem, ac patientiam S. Job: ſed intueri Principem mulierem, Regiam filiam, Supremi Principis uxorem brevi ab uno ad alterum gradum facere, & in utroque ſtatu conſtantem immobilemque fidelitatem ſervare, quin excidat aliquando, fatebimini, hunc veram eſſe heroicæ virtutis characterem, abſolutamque numeris omnibus ſanctitatem. Hoc ipſi in incomparabili Turingiæ Domina Eliſabeth intuebimur, quæ in utroque ſtatu ita præſtitit, ut aſſerere non verear hinc quidem pauciſſimos extitiſſe, qui in ſublimi, proſperaque fortuna uſi ſunt tot bonis ad majorem Dei gloriam, & majorem adhuc præſetuleſint fidelitatem, inde vero pauciores, qui in ſubita rerum omnium immutatione inter tot mala majorem conſtantiam, & chriſtianam generoſitatem oſtenderint. En duo magna certamina, quæ illi ſuſtinenda fuerunt; & duo pericula, quæ illi adeunda fuere, ut ad altiſſimum Sanctitatis apicem perveniret: *Certamen forte dedit illi, ut vinceret*; & ſicuti duo hæc totam illius vitam partita ſunt, hunc etiam ſermonem partientur. *Auctor Sermonum in omnia argumenta &c. Tomo Tertio Panegyricorum.*

II. *Omnia detrimentum feci, ut Chriſtum lucrifaciam.* Philipp. 3. Magnum quidem intereſt diſcrimen inter hominum judicium, & Sanctorum de Mundi hujus bonis ſententiam. Illi gloriam ſuam in eorum poſſeſſione, hi autem in eorum pro Jeſu Chriſto contemptu conſtituunt. *Non laudis eſt poſſidere divitias, ſed eas pro Chriſto contemnere*, S. Hieronymus inquit. Primi illi coram hominibus, hi vero coram Deo nitent. Poſſeſſio quidem ſemper favor eſt fortunæ, contemptus autem effectus eſt virtutis eminentis, & pietatis victricis, quæ ſuperat quidquid in mundo eſt magnificentius, quod eo glorioſius eſt, quo difficilius eſt ſervare hanc mentis ſuperioritatem, tot inter occaſiones illius amittendæ, quia S. Ambroſius ait, *eſt in auro viſcus, & in argento.* Sed ſi unquam hæc virtus retulit, hoc accidit in Sancta Eliſabeth, quæ oſtendit ſe terræ hujus bona contempſiſſe; 1. Quia poſſedit illa, quin iis inhæreret. 2. Quia cum conſtantia eorum paſſa eſt detrimentum; quæ duæ erant hujus ſermonis partes. *Bivoat in Sancta hujus Panegyrico.*

III. *Propter quem omnia arbitratus ſum, ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciam.* Ad Philipp. cap. 3. Honores, quos fortuna tribuit, perituri ſunt, & obnoxii mutationibus, ſed quos gratia confert, ſunt conſtantes, atque æterni. Hoc perſuaſum erat S. Eliſabeth; quandoquidem generoſe prætulit Cæli divitias divitiis ſæculi, *propter quem &c.* Reſpexi, inquit, divitias, magnalia, & mundi hujus dignitates tanquam lutum, ut omius Chriſti Jeſu poſſeſſionem adeam. Genus ſuum illi contulerat non minimum Germaniæ principatum: divitiarum affluentia illius auctoritatem augebat, ſed omnia contempſit, & renuit regnare in Mundo, ut regnaret in Cælo. Sanctitas non hæret cuipiam ſtatui ſingillatim; ſtatus omnes illi conveniunt; neminem dedignatur, & recipit omnes. Fatendum eſt tamen illam non ubique clareſcere, & ſicuti nitidum diadema non æque in omnibus capitibus ex æquo refulget; ita Sanctitas in regio capite magnificentius renidet, quam in illius, qui terræ filius eſt.

1. Sancta Eliſabeth conſecravit magnitudinem ſuam optimo illius uſu.

2. Sacrificavit magnitudinem ſuam ejuſdem contemptu, & hoc pacto duo nobis inſignia reliquit documenta. 1. Inter opes, ac honores nos poſſe noſmet ſanctificare. 2. Tutius eſſe hæc relinquere, quam retinere, ubi Deus nobis eadem relinquendi mentem inſpirat. *Ex Specimine Panegyricorum.*

IV. *Mulierem fortem, quis inveniet?* Prov. c. 3. Cum imbecillitas eſſe videatur mulierum propria, non immerito Salomon fortem Mulierem ſimilem putat theſauro, cujus pretium raritas commendat; & ait tranſeunda eſſe maria, & adeundas maxime diſſitas terras; ut inveniatur, quæ nomen hoc mereatur. *Mulierem fortem.* Fortitudo autem a Spiritu ſancto non accipitur hoc loco pro bellica virtute, quæ nonnunquam ſummo in gradu refulſit in feminis, quæ ex communi conſuetudine ſexus ſui ſemet extulerunt; loquitur de fortitudine Chriſtiana, quæ neceſſaria eſt ad ſibi vim hanc inferendam, quam *Regnum Cælorum patitur*, & qua *violenti rapiunt illud.* (*Matth.* 11.) Hæc autem Chriſtiana fortitudo in tribus conſiſtit, in magnis virtutibus exercendis, in gravibus tentationibus ſubeundis, & in licitis etiam voluptatibus ſibi interdicendis. Abjectæ animæ ſeſe uſque ad virtutum apicem attollere nequeunt; animæ ignavæ tribulationes, quæ a pietate ſejungi minime poſſunt, nequeunt pati; animæ delicatæ carere non poſſunt ſuavitatibus, licitiſque voluptatibus, quibus pietatis perfectio abrenuntiari jubet. Verum cum a Dei gratia proficiſcatur hæc vis, atque cum gratia hæc magis magiſque in infirmitate perficiatur, dicente Paulo, *virtus in infirmitate perficitur*; (2. *Cor.* 12.) mirum non eſt, ſi hic theſaurus Mulieris fortis, quam Salomon ævo ſuo conquirebat, communis factus eſt in Chriſtiana Religione, in qua tot Virgines conjunxerunt martyrii palmam cum liliis Virginitatis, & duas præcipuas Religionis victorias retulerunt. Profecto glorioſa ſancta Eliſabeth, cujus hodierna die celebramus elogium, hac duplici caruit corona. Sed alia certamina, quæ ſuſtinuit pro gloria Jeſu Chriſti, illi nihilominus Mulieris fortis nomen promeruerunt.

1. Fortis fuit in graviſſimis moleſtiis perferendis.

2. Fortis fuit in commodis, & voluptatibus ſibi interdicendis.

Eſtote imitatores mei, ſicut & ego Chriſti. (1. *Cor.* 11.) Dei Filius viam præivit, ut Patrem ſuum glorificaret. Primum ſuæ abrenuntiavit magnitudini, quia egreſſus e ſinu Patris ſui, *Exivit a Patre*, & in hoc exitu omnem abjecit magnitudinem, & gloriam ſuam. 2. Venit in Mundum ut cum hominibus verſaretur. 3. Factus eſt hominum mancipium, ſervi formam induit, ac ſeſe ſubjecit eo uſque, ut hominum noviſſimis deſerviret. *Formam ſervi accipiens venit miniſtrare, & non miniſtrari.* S. Eliſabeth in tribus hiſce rebus Dei Filium imitata eſt. Reliquit magnitudinem ſuam, ac ſolium, quemadmodum Jeſus Chriſtus ultro reliquit thronum gloriæ ſuæ. Seſe recepit in Xenodochium, quod prætulit ædibus ſuis; ſeſe pauperem fecit, ſe omnibus expolians rebus, ad exemplum Jeſu Chriſti qui *propter nos egenus factus eſt*; (2. *Cor.* 8.) & quæ Domina erat, ſeſe pauperum, & miſerorum præbuit ancillam. Sancta Eliſabeth, quæ noverat quanta occurrant pericula in Aula, illinc receſſit, cum ibi regnare poſſet: non receſſit tamen tanquam fugitiva, quæ funeſtum reformidat diſcrimen, ſed tanquam victrix, atque triumphatrix quæ novas requirit palmas, poſtquam vixit in Aula tanquam Angelus lucis, & poſtquam inter luem, ac ſaniem integritatem ſuam ſartam, tectam cuſtodiit; poſtquam triumphum retulit de omnibus tentationibus, quæ eam laceſſere potuerunt, Dei numine afflata de ſolio deſcendit, ſceptrum reliquit, terrenas opes, omneſque mundi vanitates conculcans, ſe recepit in ſanctam ſolitudinem, & in Religioſum ordinem: cujus habitum palam induit, & S. Franciſci accepit inſignia. En victoria, quam Jeſu Chriſti fides refert de mundo: *Hæc eſt victoria, quæ vincit Mundum fides noſtra.* Nec ſatis; ſeſe clauſit in ſpecu: non ſolum voluit egere fortunæ bonis, ſed etiam corporis, & ſpiritus; ſibi interdixit omnes ſenſuum voluptates; loquebatur, quia rationem haberet perſonarum, & oculos apertos habebat, ut contemplaretur Cælum, & opera Dei; mens ejus non cogitabat amplius de terrenis rebus; replebatur Spiritu Dei, quoniam nihil præter Deum habebat in pretio, & dicere poterat cum Iſaia Propheta: Domine meditata adorabilem Majeſtatem tuam, ac divinas perfectiones tuas, concepi, & peperi in corde meo ſpiritum ſanctificationis, & ſalutis. V.

Reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ. Oſtendi poteſt. 1. Deum reſpexiſſe favorabiliter illam, hanc præveniendo ab infantia ſua in benedictionibus dulcedinis. 2. Deum ſevere illam ſpectaſſe, ut ad abſolutiſſimam virtutem promoveret. 3. Deum illam reſpexiſſe peramanter; quandoquidem inauditis ærumnis, ac tribulationibus vitæ, immiſcuit gaudia, & ineffabiles conſolationes. VI.

Magnitudo conſiderari poteſt ſub triplici ratione. 1. Ratione Dei. 2. Ratione proximi. 3. Ratione Mundi totius. VII.

1. Ratione Dei; impietas efficit ut viri principes a Deo pendere detrectent.

2. Ratione proximi injuſtitia illos facit crudeles, ac immites.

3. Ratione ſuimet; voluptas efficit, ut vitam mollem, ac delicias inquirant.

Hi tres ſunt ſcopuli, quos S. Eliſabeth evitavit.

1. Per abſolutam Deo obedientiam in magnitudine ſua.

2. Per magnificam erga Pauperes Caritatem.

3. Per vitam pœnitentem, & plenam ærumnis, quas cum admirabili patientia perpeſſa eſt.

Nihil facilius eſt quam ſanctæ Eliſabeth de Turingia applicare verba illa ex primo Regum libro: *Dominus mortificat, & vivificat. Dominus pauperem facit, & ditat, humiliat, & ſublevat.* Juxta hunc textum oſtendi poteſt: VIII.

Primo; Principem hanc mulierem extrinſecus preſſam fuiſſe eo uſque, ut a propinquis ſuis de ſolio deturbaretur. 2. A

fami-

familiaribus, aulicisque pietas ſua in jocum traduceretur. Sed 3. inter hæc dura, & adverſa Jeſum Chriſtum effudiſſe in ejus animam delicias eo majores, prout magis patiebatur, ut avidius pati concupiſceret. *Dominus mortificat, & vivificat.*

Secundo. Principem hanc mulierem redactam fuiſſe ad extremam hanc paupertatem; quoniam nullum invenit aliquod in Regno ſuo perfugium, errans modo huc, atque illuc, & nullibi certum ſedem inveniens. 1. Omnibus fere indiguit, quoniam nihil habebat, unde filios ſuos aleret & ubi cum illis habitaret præter tugurium ex arborum foliis, ramiſque contextum; ſed nihilominus Deus illam ſuis locupletavit gratiis, eam in ſpem adducens fore ut meteret, quod ſeminaverat; & fortunæ bona non aliud eſſe debere, quam objectum generoſæ abrenuntiationis, non autem noxiæ cupiditatis. *Dominus pauperem facit, & ditat. Ex Manuſcripto Sermone.*

IX. Pro themate deſumi poſſunt verba illa; *Illum oportet regnare.* (1. *Cor.* 15.) Hinc in parte priori oſtendere poſſumus, Jeſum Chriſtum regnaſſe in corde S. Eliſabeth. *Oportet illum regnare.* 1. Per rectitudinem, quam incorruptibilem reddidit inter Aulæ delicias; ubi virtus confirmata vix ſtare poteſt. 2. Per ſinceram humilitatem, quæ effecit, ut contemneret dignitatem ſuam dum reliqui omnes, præſertim vero aulici beatos illos putant, qui ſecunda fruuntur fortuna. *Beatum dixerunt populum, cui hæc ſunt.* 3. Per eximium paupertatis amorem, propter quem bona ſua in ſinum pauperum effudit, & eorum jacturam æquo tulit animo, quia divina Providentia ita ſtatuerat.

In parte altera poſſumus oſtendere, S. Eliſabeth effeciſſe, ut Jeſus Chriſtus regnaret: *Oportet illum regnare.* 1. In Aula, cum prætulit ab ipſa pueritia virtutem, nullis tentationibus, irriſionibus, dicteriis, calumniis labefactatam. 2. In corde viri ſui, ſapientibus monitis, humanitate ſua, præclariſque exemplis. *Sermo MS.*

X. Præclara ſanctæ Eliſabeth virtus profecta eſt ex inſigni contemptu mundi, ut poſſideret Chriſtum Jeſum. *Omnia detrimentum feci, ut Chriſtum lucrifaciam.* Oſtendi poteſt,

1. Ipſam ingentia poſſediſſe bona ſine ulla adhæſione; quandoquidem fuit infinite humilis, quandoquidem non intumuit ob eximias corporis dotes, ob mentis acumen, ob egregiam indolem, ob nobile genus. Conſecuta eſt omnia naturæ bona; eaque contempſit, ut unum ſibi Jeſum Chriſtum lucraretur. 2. Contempſit quoque bona omnia fortunæ, per amplas nuptias poſt obitum viri ſui; honores, & opes illis inhærentes; cor illius nihil amat, niſi Chriſtum Jeſum. *Omnia detrimentum feci ut Chriſtum lucrifaciam.*

2. Paſſa eſt citra dolorem, immo etiam cum gaudio magna bona ſua. 1. Quia de principatus jure dejecta, cogitabat, ſe per hanc jacturam Cæleſti regno potituram. Amor, & gratia J. C. omnibus eſt terrarum imperiis anteferenda. 2. Quia ad extremam paupertatem, & rerum omnium inopiam redacta propius imitabatur J. C. qui pro nobis factus egenus, nos ſua locupletaverat. 3. Quia ſuſtinens perſecutionem, contemptum, calumnias, & pauperum ipſorum contumelias, quos bonis ſuis aluerat, ſibi novum jus ad Cæleſtem Regnum comparavit; quandoquidem ſcriptum eſt: *Beati, qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnum Cælorum.* (*Matth.* 5.) *Auctor recens.*

PARAGRAPHUS II.

Fontes unde peti poteſt copia ad exornanda hæc Sermonum argumenta; & Auctores qui de re hac tractant.

Vitæ Scriptores.

THeodoricus Turingius ex S. Dominici familia primus eſt qui in octo libros Sanctæ hujus vitam collegerit, & ſumma cura virtutes ejus enarraverit, perſecutiones, quas ſuſtinuit, & illuſtriora illius facta retulerit.

Jacobus Montanus vitam S. Eliſabeth exornavit, & latius de illius eleemoſynis, & Caritatis actibus locutus eſt.

Wadingus in centenis hiſtoriæ ſuæ locis in ſingulos annos memorat Sanctæ hujus facta, & virtutes, & ubique cum laude, & admiratione Sanctam celebrat mulierem. Surius ad diem Novembris undeviceſimam collegit, & in ordinem coegit, quidquid alii ſcripſerunt, præſertim vero miracula, & heroice facta, & gratias, quibus cælitus fuit cumulata.

P. Apollinaris de Valognes Gallice vitam ejus conſcripſit, quibus ſcitas addidit meditationes, nihilque prætermiſit, quod in laudem, & gloriam S. Eliſabeth pertineat.

Legi poſſunt, quæ ſcribit Ribadeneira in Floribus Vitæ Sanctorum.

Compendium a P. Croiſet inſtitutum in exercitationibus piis in diem Novembris nonam ſupra decimam.

Concionatores recentes.

Biroat Tomo 3. Panegyricorum.

P. Texier Tomo 2. Panegyricorum.

Auctor Sermonum in omnia argumenta &c. Tomo 3. Panegyricorum.

In Specimine panegyricorum tria ſunt compendia Sermonum hujus argumenti.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, Applicationes Scripturarum huic argumento.

DOmine, prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis.

Prævenerunt oculi mei ad te diluculo, ut meditarer eloquia tua.

Juſtus cor ſuum tradit ad vigilandum diluculo ad Dominum, qui fecit illum, & in conſpectu Altiſſimi deprecabitur.

In Joppe fuit quædam diſcipula nomine Tabitha; hæc erat plena operibus bonis, & Eleemoſynis, quas faciebat. Actor. 9.

Circumdederunt Petrum omnes viduæ: flentes, & oſtendentes tunicas, & veſtes, quas faciebat illis Dorcas. Ibidem.

Beatus qui intelligit ſuper egenum, & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus.

Tibi derelictus eſt pauper; orphano tu eris adjutor.

Diſperſit, dedit pauperibus: juſtitia ejus manet in ſæculum ſæculi. Pſalm. 111.

Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum a conſtitutione mundi, eſurivi enim, & dediſtis mihi manducare, ſitivi, & dediſtis mihi bibere; hoſpes eram, & collegiſtis me; nudus & cooperuiſtis me: infirmus, & viſitaſtis me: in carcere eram, & veniſtis ad me: quamdiu feciſtis uni ex fratribus meis minimis, mihi feciſtis. Matth. 25.

Omnia detrimentum feci, & arbitror, ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciam. Philipp. 3.

Non habet amaritudinem converſatio illius, nec tædium convictus illius, ſed lætitiam, & gaudium.

Nolite diligere mundum, neque ea, quæ ſunt in Mundo.

Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum Cælorum. Matth. 50.

Vulpes foveas habent, & volucres Cæli nidos, Filius autem hominis non habet, ubi caput reclinet. Matth. 8.

Certamen forte dedit illi, ut vinceret.

Inimici hominis domeſtici ejus.

Mulier gratioſa inveniet gloriam. Proverb. 11.

Qui pronus eſt ad miſericordiam, benedicetur, de panibus enim ſuis dedit pauperi. Proverb. 22.

Exempla ex veteri, novoque Teſtamento deprompta hujus Argumenti.

Eliſabeth comparata cum Eſther Regina.

ESther nunquam oblita eſt ſanctæ illius educationis, quam acceperat a Mardochæo; nam ſi Aſſueri Regis vuls mentem illius non corrupit, ſi eos humilitatis ſenſus ſovit, quos illi Mardochæus infuderat, licet tanto in honoris apice, quem vulgo mollities ſubſequitur, ſi ſuam horrebat coronam, ac ſceptrum, ſi dies quibus cum Regiis inſignibus illi prodeundum erat, erant illi dies luctus, & ſi ex quo e paterna domo in Regias ædes tranſlata fuit, nullam guſtavit voluptatem; cuinam tam præclara virtus accepta referenda eſt, niſi piæ inſtitutioni inter graviora Aulæ pericula? Hæc ſimul & Reginæ Eſther, & ſanctæ Eliſabeth imago eſt. Felicia in bonum ſtudia, quæ divinitus accepit, illam recentibus gratiæ ſubſidiis fultam tutata ſunt contra aulæ ſuperbæ delicias, & quin ſua intumeſceret dignitate, ſuimet miſerebatur, audiens ſe celſitudinis, ac ſerenitatis nominibus appellari, quæ abhorrebant ab humilitate chriſtiana, cum filii Jeſu Chriſti nonniſi virtute debeant eniteſcere. Cum enim illi in publicum eſſet prodeundum propter ſolemnitates, gemebat ſub pondere ejus gloriæ, quæ illam comitabatur, & tanquam Eſther dicebat Deo: tu teſtis es, Domine, ancillam tuam tanquam in elatione ſua, ſed in uno te gloriatam fuiſſe.

S. Eliſabeth Dorcadi, vel Thabithæ comparata. Act. 9.

Caritas una cum S. Eliſabeth nata fuiſſe videbatur; amor pauperum & paupertatis ab ipſa uſque pueritia illi inſitus videbatur. Oblectabatur illa more pauperum indui, cum illis conſueſcere, eas menſæ ſocias habere dignabatur, illis miniſtrabat, eas propriis veſtibus induebat, eiſque manibus ſuis aptabat indumenta imitans, vel etiam ſuperans piam illam ex Apoſtolorum Actibus Dorcadem, quæ piis operibus addicta, & populo dilecta erat, ut precibus, lacrimiſque ſuis illam a morte ſuſcitaret in die extremi Judicii, cum Jeſus Chriſtus Pater Pauperum recepturus in æterna tabernacula accedet eos, qui in pauperum perſona illum exceperint, atque enutriverint. Quam mercedem referet inſignis Eliſabeth? Pauperes nonne illam reſpicient tanquam parentem ſuam, & nonne circumdabunt illam tanquam illius gaudium, & corona futuri? Nonne vocem attollent ſuam clamaturi, Domine, benedic laboribus manuum ejus, & modo fructum operum ſuorum recipiat: *Date illi de fructu manuum ſuarum, & laudent eam in portis opera ejus.* At eumdem ne pauperum plauſum eſtis excepturi in extremo die, vos qui de eorum ſubſtantia ſaturamini, qui illos deglutitis ut induamini, an immo oppoſitum vobis eſt metuendum, ut videlicet extrema ea die vos rubore ſuffundat omnipotens ille Judex, qui ſimul Pater eſt viduarum, & orphanorum, quas opprimitis; *Turbabuntur a facie patris orphanorum & judicis viduarum.*

S. Eliſabeth mulieri forti comparata.

Sancta Eliſabeth vera fuit mulier fortis, quæ ad unguem expreſſit curas, & munera illius, quam, Spiritus ſanctus proponit tanquam exemplar earum omnium, quæ in conju-

gil ſtatu verſantur. Dicere enim poſſumus hypotipoſim, quam Spiritus ſanctus mulieris fortis in Scripturis exornat, eſſe imaginem Eliſabeth, humilis ſine fuco, modeſtæ, citra affectationem, ornatæ prout ejus decet dignitatem, ſed ſine luxu; quæ virtute ſua venerationem ſibi conciliabat, & modeſtia, atque humanitate amorem omnium in ſe convertebat. Ejus erga omnes comitas, ac in verbis omnibus ſapientia, omnes in admirationem rapiebant, & vigilantia erga omnes, qui in Aula ſua verſabantur, celeritas in ſtipendiis perſolvendis iis, qui ipſi conducti famulabantur, & ſolertia in providendo omnium neceſſitatibus, non minima erat qualitatum illius. Nullus erat in ejus domo, qui illam tanquam matrem non reſpiceret; ſed potiſſimum merito illi applicari poteſt ea negotiatio quam tranſigebat mulier fortis, de qua in Scripturis ſermo eſt. *Guſtavit, & vidit, quia bona eſt negotiatio ejus.* Hæc autem in tribus rebus erat poſita, in commercio bonorum fortunæ per eleemoſynas, *manum ſuam aperuit inopi*; in commercio officii ſui, quod in perſona ſua præſtitit pauperibus: *& palmas ſuas extendit ad pauperes*; in commercio eſſentiæ ſuæ per ſacrificium perfectum voluntatis ſuæ in omnibus Dei diſpoſitionibus de illa, ubi non ſolum oſtendit ſuam erga Deum liberalitatem, verum etiam invictam cordis ſui fortitudinem: *Mulierem fortem quis inveniet?* Quibus addendum eſt non ſecus ac mulier fortis navabat operam lanæ penſis evolvendis, ut inde veſtes texerentur domeſticis ejus. *Omnes domeſtici ejus veſtiti ſunt duplicibus.* Sanctæ Mulieris noſtræ labor non in eo ſitus erat, ut aureas, ſericaſque veſtes, in uſus videlicet vanitatis faceret; ſed ipſa cum ancillis ſuis nebat lanam; ex qua deinde panni texebantur, quibus induerentur pauperes, & Regulares ex Sancti Franciſci Familia. Negotium ejus erat pauperum indumenta ſarcire, vel purgare, & dealbare lintea, quorum in templis uſus erat. Caritas ejus præſertim in noſocomiis renidebat. Fervor ejus, ut ita dicam ad deſperationem adducebat ferventiores aliorum eleemoſynas. Nullibi unquam viſa eſt caritas magis heroica, regia, & chriſtiana, quam quæ in Eliſabeth renidebat.

S. Eliſabeth comparata cum David, cum ejectus fuit e regno, perſequente Abſalone.

Quid dicam de lacrimabili ſtatu cum illam perſequente fratre viri ſui de ſolio fuit deturbata? Numquid non ſubit animos veſtros hiſtoria David, qui ab ingrato & ſeditioſo filio de regno dejectus, a ſubditis rebellibus exagitatus, a Semei conviciis appetitus, traducit torrentem Cedron dolore confectus, neque aliud ſolatium nactus, quam obedientiam ſuam divinæ voluntati, quæ permiſit, ut in extremam hanc incideret calamitatem? Domine, ſi meum mihi pedum repetendum eſt, & ad priſtinam opilionis conditionem redeundum; ſi vis, Deus, ut ſceptrum, ac diadema deferam, ac de ſolio deſcendam ad gregem agendum reverſurus: ecce me tuæ Providentiæ ſubjectum; *Quod ſi dixerit, non places, præſto ſum.* (2. *Reg.* 15.) Senius eoldem lovens S. Eliſabeth fratris viri ſui perſecutionem ſuſtinet, & ab omnibus derelicta in S. Franciſci templum ingreditur. Ibi omnia Regni, mundanæque pompæ abjicit inſignia, ſe abſoletis, & male ſartis veſtibus induit, & in hoc miſero apparatu ſe beatiorem putat, quam ſi manu ſceptrum, & in capite coronam geſtaret; quia magis conformis eſt paupertati Jeſu Chriſti, quem in poſterum unicum ſibi Sponſum habere conſtituit.

Videtur Deus per graviſſimā tentationem ita uti conſuevit, illam ut olim S. Job deſtruiſſe.

Sed ipſe Deus, in quo requirit illa ſolatium ſuum, illam perſequitur, tradens illam triſtitiæ, propter quam vitam ipſam, ac ſemet faſtidit, non ſecus ac olim Sanctus Job: *Tædet animam meam vitæ meæ.* (*Job* 10.) Mihi videre videor manum Dei percutientis: Satana tibi per me liceat eripere bona Job, domos ejus evertere, corpus ejus morbis, atque ulceribus affligere; ſed vero, ne animæ illius vim inferas, dixit Dominus Satanæ, quod uni mihi reſervatum eſt. Donec exterioribus hiſce tantum tribulationibus afficeretur Job, æquo illas patientique animo paſſus eſt; ſed tunc conqueſtus eſt, ubi ſe Dei manu percuti ſenſit: ait enim: *Manus Domini tetigit me.* Hæc enim manus non percuſſit illum in bonis, non in domibus, ac præſidiis, non in ejus corpore, ſed in anima per amaritudinem, atque triſtitiam, in qua Deus illum deſeruit, & cum illum amici ſui, qui ei ſolatium afferrent, illi inſultarunt, ipſe dixit illis: *Quare perſequimini me, ſicut Deus?* Hæc eſt imago interiorum perſecutionum, quibus tentavit Deus ſanctam Eliſabeth, jam perpeſſam tot tribulationes, at poſtquam tot adverſitatum pondus ſuſtinuerat. Sancta hæc anima in maximam incidit triſtitiam, terror judiciorum Dei perturbavit eam, in ſalutis ſuæ incertitudine trepidat: videt animam ſuam tanquam ſecus oram inferni; ſed ſemet confirmat ingeminans confidentiam ſuam in Dei Miſericordia, eique cum abſolutiſſimo patientiæ exemplari, cui illam comparo, dixit: *Etiamſi occiderit me in te ſperabo.* (*Job* 13.) Heu! Domine, licet mihi metuenda ſit juſtitia tua, tamen in miſericordia tua ſperabo ſemper.

Paſſiones S. Eliſabeth cum Martyrum tormentis comparata.

Martyres de cruciatibus ſuis triumpharunt triplici pacto. In doloribus ſuis triplicem nacti ſunt ad ſeſe confirmandos virtutem. Paſſi ſunt cum patientia, cum voluptate, cum triumpho. Eliſabeth facta particeps perſecutionum Martyrum, particeps quodammodo facta eſt ſpiritus eorum; & partem gratiæ, quæ illuſtrium horum virorum, qui a tyrannis perſecutionem paſſi ſunt, conſtituiſſe triumphum Sanctæ hujus Mulieris. Suffert ipſa mala ſua cum patientia; quandoquidem nunquam præ ſe tulit aliquod doloris ſpecimen propter jacturam, quam fecerat. Alia qualibet præter Eliſabeth de miſera ſorte ſua conqueſta fuiſſet, inimicorum ſuorum injuſtitiam inſimulaſſet, & fortaſſe etiam calamitatem ſuam, hoc eſt, tacite ipſam Dei Providentiam increpaſſet; ſed neque cor habet, neque os, niſi ut Deo gratias agat, ut pro inimicis oret, & de illa dicere poſſumus, quod ſanctus Zeno de Job: *Contempſit in perditis facultatibus divitem, diſſimulavit in amiſſis liberis, patrem; in pœnis corporis Juſtum.* In jacturam bonorum oſtendit, quanti faceret opes ſuas; in jactura filiorum, non recordatus eſt ſe eorum patrem fuiſſe, & in aliis afflictionibus ſe geſſit, tanquam ſi oblitus fuiſſet ſe eſſe innocentem. Ecce tres qualitates, quas contempſit Eliſabeth, & in ſui met oblivione ſuſtinet paupertatem, quaſi nunquam fuiſſet locuples; ſuſtinet injurias, quibus filii ſui afficiuntur, quaſi nunquam extitiſſet mater; ſuſtinet perſecutiones, quaſi non eſſet innocens, & quaſi illa fuiſſet promerita criminibus ſuis, meminit ſolum ſe Chriſtianam eſſe, & propterea non patienter ſolum, verum etiam libenter eſſe illi patiendum. *Biroat in Panegyricis Sanctorum.*

Comparatur eis ſanctis quos laudat Sanctus Paulus.

Ubi comparantur circumſtantiæ vitæ ſanctæ Eliſabeth cum vita Heroum legis antiquæ, quos nobis S. Paulus proponit, (*c.* 11. *Epiſt. ad Hebr.*) hoc unum, & idem eſſe videtur, & Apoſtolus hanc prophetice reſpexiſſe Sanctam, quam colimus. Per fidem illi adepti ſunt regna; juſtitiæ munera obierunt, promiſſionis effectus receperunt, crudeliſſime torti fuerunt redimere nolentes præſentem vitam, ut meliorem reciperent in reſurrectione ſua. Omne convicii, & contumeliæ genus ſuſtulerunt; omni cruciatuum genere affecti ſunt; omnibus modis tentati ſunt, ovium, caprarumque pellibus induti, derelicti, afflicti, exagitati. Hi quibus dignus non erat mundus, vitam ſuam traduxerunt errantes in deſertis, in montibus, & recedentes in antra, & ſpeluncas terræ. Objiciamus quibuſcumque his coloribus circumſtantias ex hiſtoria illuſtris ſanctæ Eliſabeth, ac inveniemus in hac comparatione abſolutum Elogium. Etenim nonne per fidem ſuperavit, quia Domini vocatio ad id illam coegit, & ſuperior fuit tentationibus dignitatis ſuæ per ipſam heroicæ fidei hujus magnitudinem? *Sancti per fidem vicerunt regna*, & cum dignitatem abjecit, nonne retulit cumulatiſſimam victoriam de regno, & mundo? obiit omnia juſtitiæ ſuæ munera in omnibus ſtatibus, in adoleſcentia ſua ſuper ſolium, ex quo ubi deſcendit, non proſpera, non adverſa fortuna illam amovere valuerunt de viis juſtitiæ & ſtatim experta eſt effectus promiſſionum Domini qui ſemper fuit protector illius in tempore afflictionis. *Sermo MS.*

Virtus ejus comparari poteſt cum virtute Sanctorum qui in lege vetera praſtitere.

Prolixiori in enarratione melius cognoſcitur comparationis æquitas, & ſimilitudo virtutis Sanctorum, qui ſimul comparantur. Numquid S. Eliſabeth ceſſit virtuti illuſtriorum legis antiquæ Sanctorum? Nonne crudeliter vexata fuit a conſanguineis, non ſecus ac Joſeph a fratribus? Non ſecus ac illi, experta eſt in aula iriſiones aulicorum, qui in ludibrium vertebant illius ſimplicitatem: *alii ludibria experti ſunt*, (*Hebr.* 11.) at illi, errans fuit & vaga, afflicta, ac exagitata a Socru, & Glore ſua, ejecta cum filiis de ſolio, habitans in ſtabulo, de regno ex quo in exſilium ejiciebatur profecta in regnum, ubi iterum afficiebatur contumelia. *Circuierunt errantes in melotis, egentes, anguſtiati, afflicti, quibus non erat dignus mundus.* Quod vero maxime illius gloriam commendat, illud eſt, quod ex his contumeliis voluptatem percipiebat: quod gaudebat libertate filiorum Dei in ipſa calamitate; quod nullo ſenſu afficeretur malorum, quæ patiebatur; quod exſilium ſuum, neceſſitatem, paupertatemque ſuam oculo vere chriſtiano reſpiciebat, & tanquam gradum ad delicias, & opes nunquam deſituras, ad Regnum, ad quod nunquam dolores accedunt. Glos noſtræ Eliſabeth ſe huic nocere poſſe putabat eam perſequendo; ſed illi procurabat coronas, & puniebat ſeipſam præter mentem judicium Dei exequens, quo privabatur benedictione, quam Eliſabeth illi poterat promereri. *Quibus dignus non erat mundus. Ex Sermone MS.*

Applicationes quarumdam locorum Scripturæ huic argumento.

Contemſit terrena bona, ut J.C. poſſideat.

O*Mnia detrimentum feci, ut Chriſtum lucrifaciam.* (*Philipp.* 3.) Non ſecus ac S. Paulus ait, ſtellæ varias habent claritates, quibus diſcernuntur, aliæ ab aliis; ita Sancti varias habent virtutes, quæ illorum peculiarem conſtituunt characterem. Alii per ignem caritatis ſuæ nituerunt, alii per caſtimoniæ candorem, alii per conſtantiam. Non deſunt, qui propius Salvatoris humiliationes imitati ſunt. S. Eliſabeth Turingiæ præſtitit jugi imitatione univerſalis terrenarum rerum contemptus, qui in tota Jeſu Chriſti vita refulſit. Ab extrema uſque pueritia nihil in illa deprehenſum eſt non cæleſte; hujus mundi bona ſuæ dignitati inhærentia fuerunt objectum contemptus, credidit Chriſtianam hoc nomine indignam eſſe niſi tanquam lutum aſpernetur ea, quæ plurimi fiunt ab amatoribus ſæculi. *Non laudis eſt poſſidere divitias, ſed eas pro Chriſto contemnere*, dicebat illa cum S. Hieronymo. Qui in præſentis temporis tantum cogitatione immorantur, felicitatem ſuam in ingentium bonorum poſſeſſione conſtituunt; gloria autem mea eſt, hæc veluti ſarcinam reputare, quam qui abjicit felix eſt; abjicit quippe obicem ad ſalutem, qui ſuperandus eſt; quippe fallacia ſunt bona, quibus error mortalium bonorum nomen falſo adjecit, cum revera ſint ſpinæ; & bona non ſunt, niſi quatenus contemnuntur: namque per contemptum eorum Jeſus Chriſtus adquiritur. *Omnia detrimentum feci, ut Chriſtum, &c.*

Non

Pietas hujus Sanctæ & ejuſdem attentio in precibus fundendis.

Non habeat amaritudinem converſatio illius, neque tædium convictus illius, ſed lætitiam, & gaudium. (*Sapient.* 8.) Dicendus eſt Jeſus Chriſtus fuiſſe hujus Sanctæ theſaurus, namque ab infantia ſe beatam arbitrabatur, ſi eſſet cum illo, clanculum ſe ſodalibus ſuis ſurripiens, ut per orationem cum Æterna Sapientia converſaretur. Dicendus eſt Jeſus Chriſtus ſeſe illi communicaſſe; quandoquidem ſumma cum aviditate excipiebat verba Vitæ æternæ, quæ in corde illius perſonabant; & abhorrebat a ſolatiis, quæ ætas, & conditio illi permittere videbantur. Cum ſeſe ad pedes tuos proſternebat, Domine, quo ſenſu ſuas tibi gratiarum actiones offerebat! Quis erat fervor orationis ſuæ? Nonne tempus nimis illi breve videbatur in adeo ſuavi, & ſalutari conſuetudine? *Non enim habet amaritudinem converſatio illius .... ſed lætitiam, & gaudium.* Nos vero tædet antequam accedamus ad te; nunquam enim cum Propheta guſtavimus, quam jucunda, & ſuavia ſint eloquia tua. *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua ſuper mel ori meo!* Quoniam cor noſtrum non reſpicit te tanquam ſuum maximum bonum, & tanquam theſaurum ſuum. Magnum videmur ſubire ſupplicium, cum te orare debemus, ſed adoleſcentulæ Eliſabeth ſumma videbatur voluptas. *Non enim habet amaritudinem, ſed lætitiam, & gaudium.*

Ejus miſeratio erga pauperes.

Ab infantia crevit mecum miſeratio, & de utero matris meæ egreſſa eſt mecum. Job 31. Tres annos nata, quaſi jam rationis, & gratiæ uſum eſſet adepta, validis adeo ſtudiis ferebatur erga pauperes, ut unica ratio illam plorantem mulcendi eſſet dare illi aliquid, quod pauperibus in eleemoſynam erogaret. Cum ætate creviſſet, miſerationem cum illa creviſſe cognitum fuit, *Mecum crevit miſeratio*, vel uti alia habetur verſione *Nutrivit me miſeratio*, ipſa miſeratione alebatur. Clanculum adibat in regias parentis ſui ædes, ac inde, quin Aulici id perciperent, exportabat quidquid illi ad pauperum inopiam ſublevandam aptius videbatur. Voluit etiam die quadam inſigni miraculo oſtendere Deus, quam ſibi eſſent jucunda furta Virginis noſtræ omni crimine vacua. Cum enim illam fugientem inſequeretur famulus, & clamaret illam ſurripuiſſe quidquid in Regis epulas ipſe paraverat, & Rex eodem temporis articulo accedens illam per incertum apprehendiſſet, eique dixiſſet: jam te deprehendi, quid eſt, quod abſtuliſti? profecto Spiritus caritatis afflata quo ad hæc patranda agebatur, audacter reſpondit, ſe abſtuliſſe roſas, ex quibus ſerta necteret: & re ipſa Rex nihil vidit aliud, quam roſas odorem prorſus cæleſtem afflantes.

Superabundo gaudio in omnibus tribulationibus meis. 2. Cor. 7. Sanctus Paulus per hæc verba innuit, ſe ita ſuperabundaviſſe gaudio in corde ſuo, cum tribulationibus quateretur, ut omnia mala ſua hac lætitia ſuperfunderentur; vel lætitia hac ita omnes affectiones ſuas ſuperari, ut percepta lætitia major eſſet ipſo dolore. Mala hæc vinceret, qui patienter illa ſuſtineret; ſed dupliciter illa ſuperaret, qui in gaudii materiam converteret. *Superabundo gaudio.* Quod Apoſtolus dixit in vinculis, experta eſt Eliſabeth in perſecutionibus ipſa exſilii ſui nocte ingreſſa in Templum Fratrum S. Franciſci, cum e lectulis conſurgerent matutinas horas recitaturi, namque illis teſtam gaudium, quod ex ſua calamitate perceperat, illos obteſtata eſt, ut canerent *Te Deum*, ad tanti muneris, & beneficii Deo gratias perſolvendas. Quam eſt inſolens hujus Cantici uſus! *Te Deum* pro Regibus canitur, ubi grave aliquod retulere beneficium, vel cum inſignem victoriam aliquam reportarunt. Heu! Illud pro ſe concini jubet Sancta Eliſabeth propter jacturam, quam ſubiit ditionis ſuæ, & propter perſecutiones, quas ſuſtinet. Ita illa rerum nomina immutat, ita omnes vincit dignitates, ut poſtquam hæc mala patienter, & cum voluptate ſuſtinuit, illa etiam cum triumpho ſuſtineat.

Nolite diligere mundum, neque ea, quæ ſunt in mundo. 1. Joan. 2. Hæ veritates Aulici, qui non voluptatibus ſolum, ſed etiam exquiſitiſſimis cupiditatibus abditi eſtis, quæ per intervalla alias aliis ſubrogatis, ita ut *ducatis in bonis dies veſtros*; Hæ veritates inquam, ad vos uſque non perveniunt, cum mundi, & eorum, quæ in mundo ſunt præſtigia vos fallant, & fruſtra dicitur vobis, hæc non aliud eſſe quam vanitatem, corruptionem, concupiſcentiam, & vitæ ſuperbiam. Veritates vobis ſunt tanquam tabulæ pictæ, quas cor veſtrum in terras incurvum probare non poteſt. Si ad breve momentum oculis veſtris ſubjicerentur, ſtatim evaneſcerent, & corda veſtra proprio pondere in tenebras relaberentur: ſed Sancta vidua, cujus laudes concelebro, & cujus virtutes admiramini, his tanquam ſolido pane nutrit animam ſuam, illum digerens, inque ſuam ſubſtantiam convertens; & ſemet jugiter cohortans adverſus ſenſuum, & objectorum, quæ illos afficiunt, præſtigia: *Noli diligere mundum, neque ea, quæ ſunt in mundo. Præterit enim figura hujus mundi. Vapor eſt ad modicum parens, & deinceps exterminabitur.* (*Jacob.* 4.) Mundus igitur non eſt niſi objectum felicitatis dormientis, qui, quin re ipſa beatus eſſet, cogitavit ſe talem eſſe, & excuſſo ſomno nihil invenit in manibus ſuis. Opus eſt ergo mundum odiſſe, & omnia quæ in mundo ſunt. *Nolite diligere mundum, neque ea quæ ſunt in mundo.*

Amor paupertatis.

Beati pauperes ſpiritu. Matth. 5. Paupertatis amor unum eſt ex Religionis Chriſtianæ fundamentis; tibi avarus eſſe debes, plurima negans tibi, ut aliis multa largiri valeas: ſapientem hanc exercere œconomiam docet nos Evangelium, donec veniat Dominus negotiationis noſtræ rationem repeturus. *Negotiamini dum venio.* (*Luc.* 19.) Quiſnam melius, quam S. Eliſabeth didicit, quot, quantaque inſint pericula in divitiis, & quam difficile ſit obſiſtere, ne illis cor humanum adhæreſcat? Meminerat illas a Jeſu Chriſto ſpinis comparatas fuiſſe. Mente ſua recolebat Evangelicum adoleſcentem nequaquam ſecutum fuiſſe Dominum vocantem, eo quod cor illius bonis terræ quodam veluti glutine adhæſerat. Hæ veritates altius in corde Eliſabeth impreſſæ, ſuadebant illi, ut ſe inter arctiſſimos neceſſitatis fines contineret; & non confideret in his fortunæ bonis; quoniam in uno Deo confidendum eſt, qui verum bonum eſt, & cum paſſim intumeſcant, qui poſſident opes, illa earum offerre debebat ſacrificium, eaſdem in pauperum manibus deponens. Eleemoſynæ uberes erant, & illius facultati pares; & paupertatis amor illi ſuadebat amorem pauperum, licet magnum intereſſe putabat diſcrimen inter divites, quorum pars erant terræ bona, & inter pauperes quibus non alia præter virtutem inerant bona: hoc enim religionis intuitu conſiderabat pauperes tanquam illos, qui unice locupletes ſunt Evangelicorum bonorum, & diligunt paupertatem: *Beati pauperes ſpiritu*, divites autem reſpiciebat tanquam vere pauperes, quorum corda divitiis ſuis inhærebant.

Miſer ſtatus illius ex regia domo ejectæ & non habentis, ubi quieſceret.

Vulpes foveas habent, & volucres cæli nidos; filius hominis non habet, ubi caput reclinet. Matth. 8. Sancta Eliſabeth ſemet conſiderabat tanquam in ſtatu violento in elatione ſua: cupiebat ſeipſam juxta Domini exemplum videre inter ſuos redactam, quemadmodum inter alienos ignotam, & conviciis exceptam, ſicuti Jeſus Chriſtus fuit ignotus in loco, cujus ſupremus erat Dominus, & in populo, qui ipſum præſtolabatur. *In propria venit, & ſui eum non receperunt.* (*Joann.* 1.) Complevit autem Deus vota ejus; cum viri ſui matre, atque ſorore illam perſequentibus primum quidem viſit in aula tanquam aliena, mox vero ejecta, atque proſcripta, & ad id redacta, ut non haberet perfugium, ubi caput reclinaret, omnibus careret terræ bonis, *cum vulpes foveas habeant, & volucres cæli nidos.* Quæ comparatio cum Salvatore ab eadem inſtituta tunc temporis maximo fuit illi ſolatio. Quoties ſibimet ipſi dicebat, ut hoc dejectionis ſtatu ſe ſe confirmaret: diſcipulus non eſt major domino ſuo. In honorem hominis cedit, ſi eodem exciperetur pacto, quo Dominus ejus. Nonne aliqua inveniri debent conformitatis veſtigia inter divinum hoc autographum, & Chriſtifidelem, qui ſe illius exhibere debet tanquam vivum exemplar? Principes ergo ſuperbis in ædibus incolant, vulpes foveas ſuas habeant; ipſa non abnuo deeſſe mihi, ubi caput reclinem, cum neque filius hominis habeat. *Filius hominis non habet &c.*

Turingiæ Princeps ſanctificatur virtute conjugis ſuæ.

Sanctificatus eſt vir infidelis per mulierem fidelem. 1. Cor. 14. Quænam artes prætermiſſæ fuerunt, ut apud Ducem Eliſabeth virum, huic conflaretur odium? Virtus hujus piiſſimæ nuris, quæ gravis erat omnibus, qui ſæculi pompas, & voluptates, quæ in aula dominantur, deperire conſueverant; graviſſimas excitabat aulicorum querimonias, quaſi vellet illa aulam formare ad perfectiſſimi Aſceterii normam; quod veriti, Principis animum ab amore Conjugis ſtudebant amovere, dicentes virtutem multiformem eſſe pro varietate conditionum, neque in florentem aulam invehendam eſſe Clauſtrorum diſciplinam; idem eſſe ac Aulæ nitorem, ac lucem auferre, inde auferre, quod ipſius magnificentiam imminuit; aliam eſſe humilitatem paſſim fidelibus propriam, aliam Principibus congruam; etiamſi Evangelium angulari lapidi innixum nunquam mutari poſſit; nihilominus ſatis eſſe illius inſtituta corde fovere, & oportere, ut viri Principes dignitatem ſuam ſuſtinerent magnificentia; alioquin populi, qui de iis judicant, quæ oculis nitent, contempturos & Principem, & Principis dignitatem, ſi ille, ejuſque aulici non eo cultu ornati prodirent, qui eos maxime deceret. Sed conſtans Eliſabeth virtus omnibus hiſce ſpecioſis rationibus prævaluit. Princeps uniformem conjugis ſuæ pietatem admiratur; abſolutum illi in animum ſuum permittit imperium, illius paret conſiliis; concedit, ut quam velit, modeſtiæ rationem ſequatur, & edicit, eos, qui uxoris ſuæ imitati fuerint exempla, ſemper ſibi futuros in pretio, ut ipſe, & omnes ſanctiſſimæ conjugis ſanctificarentur exemplo. Adeo verum eſt, virtutem ubi ſincera, & conſtans eſt, omnes obices perfringere, & Regum corda quocumque illi placuerit, convertere.

Semet humiliat.

Abſit mihi gloriari niſi in cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti. Ad Galat. 6. Nonniſi virtus heroica ſibi jure ſermonem hunc vindicare poteſt: & nonniſi poſt plurima eaque graviſſima experimenta nemo ſibimet ipſi perſuadere poteſt, ſe non gloriari niſi in Cruce Domini. Non deſunt, ut ita dicam, futiles oſtentationes, ubi de pietate ſermo eſt: Tyrones præclara nonnunquam virtutis edunt ſpecimina, ut olim Ephraimitæ, qui dum fictitias miſcerent pugnas, magnos ſibi plauſus promerebantur; & qui deſponderunt animum, ubi in aciem fuit deſcendendum: *Filii Ephrem intendentes, & mittentes arcum converſi ſunt in die belli.* (*Pſ.* 77.) Satis eſt, ſi nos pudeat infirmitatum noſtrarum; ſi fortia ineamus conſilia ex flagitiis noſtris emergendi, ac nobiſmet vim inferendi. Sancta, quam colimus, cedit neceſſitati ſemet ornandi, ut Principatus ſui dignitatem retineat, Species ejus, qua nitebat, commendatur luce gemmarum, & totius mundi muliebris ornatu, qui ipſius conditionem decere cenſetur. Hoc in ſtatu ſacras ædes ingreditur, & oculos convertit in Jeſu Chriſti crucifixi imaginem. Sed inæqualitas ſtatus, in quo ſe ipſam intuita eſt, & Jeſum Chri-

Chriſtum, cujus caput erat ſpinis coronatum, manus cruentæ, corpus flagellis cæſum; Hæc inquam ſtatus inæqualitas illam percellit; illam conſcientiæ ſtimulis urget, rubore ſuffunditur; ſeſe humiliat, mundi apparatum abjicit, & J. C. pollicetur, ſe nunquam niſi in ejus cruce, ac paſſionibus gloriaturam; ſibique in poſterum gaudio, & voluptati verſuram, ſi geſtaret in corpore ſuo, non quidem Satanæ inſignia, ſed divinorum vulnerum notas. *Abſit mihi gloriari &c.*

Extrema rerum omnium egeſtas ad quā redacta fuit.

Beati pauperes, quoniam ipſorum eſt regnum Cælorum. Matth. 5. Oraculum hoc æque ſpectat ad humiles, qui de ſe humiliter ſentiunt, & ſemper in ſuo ſe nihilo continent, & ad illos, qui voluntariæ paupertatis ſtatum ingreſſi ſunt; ſeu quod Deo ita diſponente nati ſunt in ea conditione, ubi bonis omnibus egeni ultro acceptarunt paupertatem, ea qua emergere minime poterant, ſeu quod inter vitæ hujus opes, & commoda in luce editi ultro inierunt conſilium, ut nudi nudum ſequerentur Jeſum Chriſtum. Fatendum eſt, inter eos, quibus paupertas jucunda fuit, Regum, Principumque merita eminere, præſertim, cum de divitiarum, & ditionis poſſeſſione dejecti incidunt in paupertatem rerum omnium, quarum voluntarium Deo offerunt ſacrificium. Hic ſitus erat Eliſabeth noſtræ. Omnibus bonis affluens, quæ ejus dignitatem decebant, repente ſe intuita eſt ad extremam neceſſitatem redactam. De ſolio nequaquam per gradus deſcendit: paupertas non occurrit illi ſenſim, & ſine ſenſu; non lento gradu illam ſibi obviam ire conſpexit, ut aſſolet; ſed de throno deſiliit in ſtabulum, de regiis ædibus in tugurium arborum ramis, frondibuſque contextum, a Principis mulieris pompa, ad mulierculæ ſtatum mendicato pane viventis, & vix ac ne via quidem invenientis aſylum, qui ne calamitoſiſſimis quidem negari conſuevit. Generoſo corde tantum ſuſtinere infortunium, nonne ſumma virtus eſt, quæ caliginem offundit merito eorum, qui in paupertate nati, ac innutriti, ſuam diligunt conditionem, & eorum, qui ultro omnia bona ſua reliquerunt? Hæc vidua Princeps nonne jure in eorum albo recenſenda eſt, quos Scriptura Beatos pauperes nuncupat? *Beati &c.*

Filii Sanctorum ſumus. Tob. 8. Sancta hæc genus duxerat ex ſpectatiſſima familia; ſed illi non amplior dignitas accidit, quam quod cum Tobia dicere poterat: *Filii Sanctorum ſumus.* Avum enim habuit ſtrenuum ducem, qui in Terram ſanctam valido cum exercitu profectus eſt, in cujus gratiam Deus omnes exhauſit aquas Nili, ut viam admirabilem illius copiis aperiret. Virum habuit Principem ſanctitatis palma inſignitum, qui vitæ ſuæ innocentiam ea morte coronavit, quæ martyrii nomen illi poterat promereri; obiit enim, ut Jeſu Chriſti cauſſam contra Infideles tueretur & filios genuit, qui Religionem, & mundum ſanctificarunt virtutibus ſuis, quas excoluerunt; ita ut cum Deipara dicere poſſet: *In hereditate Sanctorum coram ipſo miniſtravi.* (*Eccli.* 14.) Deo meo famulata ſum in Sanctorum familia. Ab infantia in omni vitæ ſuæ ratione vivam præ ſe tulit fidem, ardentem caritatem, ſanctum ſui ipſius odium: ſæpe a ſodalibus ſuis ſecedebat, ut in oratione effunderet animam ſuam; interpellabat ſomnum ſuum, ut mortificationibus, & meditationibus vacaret, quæ ætatem illius ſuperabant; & dicere poſſumus, Deum illam deduxiſſe in vias ſuas, eamque non ſecus ac Moyſem, tanquam oculi ſui pupillam cuſtodiſſe.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & Sententiæ Sanctorum Patrum, quæ eleemoſynis, ac tribulationibus Sanctæ Eliſabeth congruunt.

Omnis philoſophiæ magiſtra nobis eſt paupertas; non ita laudamus Joſeph cum frumentum diſtribuebat, ſicut cum carcerem habitabat. Sanctus Auguſtinus in Pſalmum 76.

Semper dives eſt Chriſtiana paupertas, nec pavet in iſto mundo ingentia laborare, cui donatum eſt in omnium rerum Domino omnia poſſidere. Sanctus Leo ſerm. 4. de Quadrageſima.

Fideli homini totus mundus divitiarum eſt; totus plane; quia tam adverſa, quam proſpera illius æque omnia ſerviunt ei, & cooperantur in bonum. S. Bernardus ſerm. 21. in Cantic.

Pauper innumerabiles divitias poſſidens eſt pauper Evangelicus, qui cum Deum ipſum bonorum omnium fontem geſtet in corde, bonis indigere non poteſt. Beda lib. 2. in Prov. cap. 13.

Si ergo hic nullo eget, & nullas divitias habet, dives eſt; revera dives, qui paupertatem ſpiritus habens, veras animæ opes ad ſe tranſtulit poſſidendas. Idem ibidem.

Non habet horrea, ubi grana reponat; ſed talem abundantiam ut habere mundum univerſum nihil exiſtimet. S. Laurentius Juſtinianus in tractatu de paupertate, cap. 4.

Parva dimiſimus, & grandia poſſidemus: centuplicato fœnore promiſſa Chriſti redduntur. S. Hieronymus ad Pammachium.

O quanta beatitudo! pro parvis magna recipere: æterna pro brevibus: pro morituris ſemper viventia, & habere Dominum debitorem. Idem epiſt. 15.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia depromi valeat in hoc argumento.

Deo æque glorioſum eſt illi fideliter adhæ-

NON utilis minus, quam jucunda quæſtio proponitur; in qua non ſolum Profani Oratores, verum etiam plerique Sancti Patres ſuam oſtentarunt eloquentiam, utrum fortitudo, & virtus majus afferat ſubſidium, vel ut noſmet contineamus intra æquos mediocritatis terminos, in proſpera florentique fortuna, vel ut in adverſa ſuſtineamus ea, quibus premimur, mala; & quamvis paſſim in hac majori cum luce virtutem enteſcere putent; quæſtio tamen viget adhuc, & eorum ſententia, qui pro priori parte pugnant, non caret validis rationibus, quia dubio procul hoc in ſtatu magna opus eſt moderatione, ne quis intumeſcat, ut auream ſervet mediocritatem, ut cupiditatum exultantes impetus cohibeat, ut denique verecundiam ſervet, & non abutatur potentia ſua, & ne officii ſui cancellos excedat. Quapropter lubentiſſime S. Auguſtini ſententiæ ſubſcribo dicentis; ut quis in Sanctum evadat inter adverſa, & calamitates, una tantum virtute opus eſſe, videlicet patientia; ut autem Chriſtiano viro dignam ducat vitam in proſpera florentique fortuna, omnibus opus eſſe virtutibus, quia multa præcavenda ſunt, multa metuenda, multa præſtanda, multi denique obices ſuperandi.

rere tum in proſperis, quam in adverſis.

In hac autem ſententiarum varietate, utram partem ſequamini, non valde laboro; quippe quamlibet ſecuturi ſitis, veſtris rationibus utar, ut incomparabilis S. Eliſabeth gloriam extollam.

Qui in mundo opibus præſtant, difficilius ſalutem ſuam operantur quam alii paſſim.

Præter omnes difficultates omnibus hominibus communes, ut Sancti fiant, nobilibus locupletibuſque viris alii imminent obices prorſus peculiares, qui eorum conditioni videntur inhærere. Aliis quippe ſuperandæ ſunt propriæ cupiditates, vitia ſua, & ſtudia naturæ corruptæ, quibus in deterius trahuntur; ſed viris Principibus pugnandum eſt contra Mundum, qui multo majores habet ad eos fallendos illecebras, quam pro reliquis paſſim. Illis enim parum pietatis ineſt, Religionis ſenſus modicus, quippe qui ſpiritum habent diſſipatum objectis iis, quæ eorum ſenſus occupant; cum immo opus eſſet, ut præ cæteris ſæpius ſeſe colligerent. Superbi ſunt, propria dignitate, vel opulentia tumidi, & nihilo ſecius opus eſt, ut ſeſe ſubmittant, ut ſalvi fiant. Terræ bonis & opibus inhærent, quibus indigent, ut fortunæ ſuæ nitorem tueantur; & cor eorum neceſſe eſt, ut omnino ſit ab illis avulſum: Voluptatibus addicti ſunt, & præ reliquis indigent criſtiana mortificatione. Adverſus omnes hos obices, & contra ſingulos hoſce inimicos pugna S. Eliſabeth fuit ſuſtinenda.

Adverſa & perſecutiones quas ſuſtinuit ſancta velut Lydius lapis, quo virtus probatur.

Probatiſſima in Scripturis veritas eſt, ærumnas, & perſecutiones eſſe tanquam Lydium lapidem virtutis, quæ nullo ſane habenda eſt in pretio antequam hoc ſubierit periculum, ita ut cum vulgo dicamus in noſtris calamitatibus, & adverſis periculum fieri fidelitatis amicorum noſtrorum, ex oppoſito accidat, ut per fidelitatem noſtram, quam Deo teſtamur in adverſis, & perſecutionibus, quas in nos excitat Deus, palam oſtendamus eum e nobis vere diligi & amari. Ita cum Deus voluit efficere, ut ſervi ſui Job virtus eniteſceret, permiſit, ut ille de celſitudinis ſuæ faſtigio, ad quod pervenerat, dilaberetur in abyſſum omnium vitæ hujus malorum, ita ut ex eo fieret conſtantiæ, & fidelitatis exemplum. Eliſabeth tanta erat virtus, & tanta animi magnitudo, ut hoc periculum ſubitura non eſſet; & addere poſſum a Deo tanto in pretio habitam fuiſſe virtutem ejus, ut permittere minime poſſet, in corona illius deſiderari hoc nitoris, ac luminis incrementum. Re enim vera vita illius non aliud fuit niſi ſeries perſecutionum, & jugis heroicæ patientiæ exercitatio.

Celſitudo utilis eſt vel perniciosa virtuti pro illius uſu vario.

Celſitudo Sanctitatis, vel damnationis cauſa, eſt vitii, aut virtutis inſtrumentum prout in rectum, vel iniquum uſum convertitur. Certum eſt, cum anima eroica illam in egregium adhibet uſum, non mediocrem virtutibus lucem afferre, verum ſi utilis eſt Sanctitati, crebro eidem eſt pernicioſe; quippe tres latent ingentes ſcopuli, qui ſæpe teterrimi naufragii ſunt cauſæ. 1. Impietas, 2. Injuſtitia, 3. Voluptas, quos omnes S. Eliſabeth ſedulo evitavit.

Duo ſunt genera crucis, & mortificationum, quæ virtuti animarum ſanctarum conferunt.

Animadvertendum eſt duplex eſſe genus Crucis, & Mortificationum: aliæ quippe voluntariæ ſunt, quas virtus ultro amplectitur, ex quibus illa ſibi tanquam antidotum conficit contra peccatum: aliæ vero neceſſariæ, & quæ a nemine eliguntur, & quæ immittuntur a Deo ad expianda corda. S. Eliſabeth crucis utriuſque rigores eſt experta, ſibi ultro pœnitentias infligens, & admirabili cum patientia ſuſtinens ærumnas, quas eidem immittere placuit Deo: quales fuerunt, privari, & viro, quem mors intempeſtiva ex inſidiis veloci adorta rapuit, & ſolio, quod ambitioſi hominis tyrannis invaſit.

Sicuti fieri nequaquam poteſt, ut alia in cælum pateat via, quam illa paſſionum, quæ Deo ipſi unice patuit; hæc patiendi neceſſitas gravius urget Sæculi Principes, qui in rerum omnium affluentia, & vitæ commodis, quibus fruuntur, horrere aſſueſcunt quidquid negotium faceſſit naturæ: ſed S. Eliſabeth perſuaſum erat de primo illo Evangelicæ legis canone, quo jubemur ſinguli crucem noſtram geſtare, & tribulationes diligere. Patitur illa ab hominibus, a dæmoniis, & ab ipſo etiam Deo: in jactura viri ſui dilectiſſimi, quem mox in ipſo ætatis flore præripuit, tunc cum vinculis caſtiſſimi, ac integerrimi amoris maxime erant conjuncti.

Summia viri crucem difficiliorem videntur, licet hę omnibus vulgo

S. Auguſtinus verba faciens de uſu moderato bonorum & voluptatum hujus mundi a Principibus viris faciendo, illos apibus comparat, quæ deſcendunt aliquando ſuper flores, ut inde ſuccum exſugant, ſed poſtea evolant in alvearia ſua. Licet ſæcularibus frui bonis, quæ poſſident ſecundum ordinem

ſint communes.

nem Providentiæ, ac deliciis ipſorum conditioni adhærentibus; ſed voluptates ipſæ, quæ per ſe omni culpa vacant, noxiæ fieri poſſunt per inordinatum ipſarum affectum. Religio autem præcipit, ut omnes mediocriter illis utantur, & exigit perfectio, ut ſi fieri poteſt, omnem earum uſum nobis interdicamus; quod præſtitit S. Eliſabeth. Hæc repetit ſolium, unde fuerat ejecta; Regias in ædes revertitur, ibique ſe reſtitutam videt tanta pompa, quanto cum dedecore exturbata fuerat. Sed ultro exuit purpuram, quam eidem præripere conati ſunt, & per humilitatem deſcendit ſponte de ſolio; de quo per vim illam deturbare adorti ſunt; & Evangelicæ paupertatis amor in ea facit, quod inimicorum perſequentium furor efficere ſtuduerat. Habebat illa ſecum quatuor honorarias puellas, fideles ſocias ſuarum calamitatum. Cum illis ſe ipſam anguſta in domo concludit; cum illis dat nomen Ordini Tertio ſancti Franciſci.

Quid relinquatur & quid offeratur Deo ab iis qui Religionis ſtatum amplectuntur.

Qui Religionem ingreditur, Deo magnum efficit Sacrificium. Mundus omnino relinquitur; relinquitur per ſtatum, ac profeſſionem, relinquitur denique in æternum. Omnino relinquitur; non enim bonis tantum abrenuntiatur, ſed votis, ſed juribus, & ſibi etiam ipſi. Per ſtatum relinquitur, quia nemo a mundo in Religionem ſe recipit, quin palam profiteatur Evangelicam paupertatem, & humilitatem. In æternum relinquitur, quia vota nuncupantur, quæ nullo modo poſſunt antiquari. Utinam liceret mihi omnia vobis explicare bona, quæ comitantur ingreſſum Eliſabeth in Religionem. Dico ſolum Sanctam hanc eminere, quia primam geſtavit coronam, quæ in S. Franciſci Ordinem ingreſſa eſt, videlicet; quia hæc prima fuit, quæ honores, opeſque ſuas Ordini pauperrimo, & humillimo, qui in Eccleſia rigeat, immolaverit.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis, recentioribuſque Concionatoribus loci hujus argumenti.

Genus & educatio S. Eliſabeth.

GEnus quidem illam conſtituit Pannonici Regis filiam, eamque exornavit bonis omnibus mentis & corporis, quæ optanda videntur; & annos quatuor nata ablata fuit ex ædibus patriis, ut aliena educaretur in aula, donec viro par eſſet, mox conjux futura Landgravii Turingiæ, qui inter ceteros Germaniæ Principes & viribus, & ditionis ſuæ magnitudine eminebat, inſignis quoque propter cognationem cum pluribus Imperatoribus, & qui ipſe quoque fuiſſet Imperator, niſi mors in ipſo ætatis ſuæ flore illum præripuiſſet. In hac aula profecto felix illud ingenium, quod Eliſabeth ad virtutem nacta fuerat, & pietatis ſemina, quæ jam in illa emicabant, jugulata fuiſſent prava educatione, quæ illi fuit procurata; niſi cœleſtis gratia validior fuiſſet, eamque ſuſtinuiſſet contra aulicorum irriſiones, & contra invidiam Sororis viri ſui, quæ ferre non poterat lucem virtutis hujus orientis, & pietatis, quæ cum noſtra Principe orta videbatur; vel quæ ſaltem rationis uſum prævertiſſe videbatur; quandoquidem licet adhuc eſſet puella, abhorrebat tamen a ſtudiis ætatis illius, quæ ſolatiis dat operam; & unice vacabat, ut ad Altarium pedes procumberet, & manus, oculoſque in cælum attolleret, jam tunc ſignificans, quo cor ejus tenderet, & in quo ſpem ſuam collocaret. Cum cogebatur recreari una cum ſodalibus, quæ ſecum alebantur, clanculum aufugiebat, & ſeſe recipiebat in aulæ ſacellum oratura. Prout adoleſcebat, pietas ejus novis augebatur incrementis. Somni finis erat orationis initium in qua majorem noctis partem genibus flexis tranſigebat, & præter ſacrificium veſpertinum, & matutinum, quod immolabat Deo ferventi oratione, tota die Deo vacabat unice, neque aliam admittere poterat converſationem.

Sequitur idem educationis argumentum.

Ab ipſa pueritia deſponſata fuit Landgravio Turingiæ, & cum quartum ageret ætatis annum in aulam accerſita innutrita fuit una cum Sorore Viri ſui, ſed prævenit illam Deus in benedictionibus dulcedinis. Licet puella, ſentiebat tamen Dei magnitudinem, ejuſque præſentiam reverebatur. Cum Eccleſiam ingrederentur, earum capitibus inſerebantur aureæ coronæ lapillis pretioſis renidentes; ducebat illas juvenis Landgravii mater, at ſimul ac ingrediebantur, Eliſabeth capiti ſuo coronam auferebat, cumque ideo redargueretur, abſit, reſpondebat illa, abſit me unquam prodire coronato capite coram Deo ſpinis coronato, & propter amorem mei cruci confixo. Princeps hæc Adoleſcentula in ipſo ætatis flore amicta ſignis ſui principatus in aula florentiſſima omnium ſibi admirationem conciliavit. Non niſi de virtutibus ejus, de modeſtia, & ſapientia ejuſdem ſermo habebatur; & tenera ejus pietas in admirationem aulicos omnes pertraxerat.

Deus illi Sancta immiſit ad virtutem ſtudia.

Quam felix eſt, cui ſortito obtigit anima ultro in bonum inclinans, quæ ſuapte natura malum odit, & quæ in corde ſuo geſtat Evangelium altæ adeo inſculptum, ut nulla unquam vi inde valeat abradi, non dæmonum dolis, non pravorum exemplorum illecebris, non impiorum ſermonibus, non prava educatione. Vaga hæc lineamenta, quæ virtutem adeo perfectam conſtituunt, ut in imagine tantum eſſe videatur, verus tamen eſt character Eliſabeth Principis Turingiæ. Quoniam Dei lex ſemper inſculpta fuit in corde illius, & ex quo agnovit Creatorem ſuum, illum ſemper obſervavit, & coluit. Quando vero illum cognoſcere cœpit? nonne ubi vivere cœpit? Gratia rationem prævenit, ut illi ſuppleret, & virgo hæc princeps ſemet a pueritia ſanctificavit, ſemet conſecrans Deo devotione adeo perfecta, ut nihil in vitæ ſuæ curriculo interpellare, vel remorare potuerit ejus pietatem. Adeo rectum erat cor illius, & ſtudia ejus beata. Fruſtra aulæ ſplendor offert illi quidquid in mundo beatius occurrit; fruſtra Satanas utitur prava eorum educatione, quibus illius inſtituendæ cura fuerat concredita; fruſtra mundus ſeductor illam pravis conatur fallere exemplis, illam pomparum ſuarum ſpectaculo ſollicitat: Nihil delere poteſt Evangelium Dei digito ſcriptum in corde illius. *Recens Auctor.*

Virtus ejus inconcuſſa.

Beatus vir, qui non abiit in conſilio impiorum. (*Pſ.* 1.) Beatior, qui eorum conſiliis, atque tentationibus reſtitit. Hoc ſolidæ virtutis indicium eſt, & animæ, quam validiſſimæ gratiæ prævenerunt. Numquid hæc non eſt ex maximis Eliſabeth, cujus elogium teximus, prærogativis? Sæculum exhibet illi opes & honores ſuos; illa vero omnibus abrenuntiat ſæculi deſideriis, non quidem ſeſe recipiens in ſolitudinem, ſed in eodem ſæculo, de quo agit triumphum. Verſatur illa in aulæ tumultu, ubi omnes cupiditates ſuum regnum conſtituunt, atque tot inveniunt mancipia, quot ſunt aulici; ſibique ædificat in corde ſuo ſolitudinem, ubi colligens quidquid virtutis habet, ſibi non cavet ſolum ab alienis affectionibus, verum etiam a ſtrepitu, atque tumultu mundi; & ſubinde fugiens alia ſolatia, invenitur proſtrata ad pedes Jeſu Chriſti per intervalla hæc oſtendens, quod ſemper in imo corde efficiebat, ubi tanquam in quodam veluti Sanctuario incolebat, ubi ſub oculis Patris cæleſtis immolabat illi quidquid acceperat ab illo, & quod mundus ab illa conabatur auferre, ſed fruſtra, quoniam illa fuit ex eorum beatorum numero, qui nunquam in latam abiere viam acti conciliis impiorum, ſed conſtanter reſtitit, ita ut eos ad deſperationem redigeret, fore ut nunquam contra illam prævalerent: *Beatus vir qui non abiit in conſilio impiorum. Idem.*

Quo in contemptu haberetur in aula Landgravii.

Si in alienis aulis maximo haberetur in pretio adoleſcentulæ Principis noſtræ virtus, hoc tamen alio prorſus modo in aula Turingiæ accidebat; & odium, quod in illam gliſcebat, nihil inauſum, ac intentatum reliquit, ut laus in dedecus verteretur. Tandem enim vos ipſi conjectando intelligere poteſtis, utrum aulici hoc ferre poſſent ingenium; an opus fuerit probatiſſima fidelitate, ut juges horum irriſiones, & illorum contemptus negligerentur. Nemo unus ex domeſticis erat, qui ſibi gloriæ non verteret quotidie aliquod illi probrum inferre ea mente, ut animum ejus ad mundi mores, conſuetudineſque flecteret, eamque evocaret ab hoc ſtudio pietatis, quod parum decere putabatur eam dignitatem, ad quam erat deſtinata. Alii, puta, ſoror Viri ſui, & qui propius ad Landgravii cognationem accedebant, improbitatem ſuam longius proferentes, omnes illius actiones veneno inficiebant, eaſque pro virili in deteriorem ſenſum vertebant diſturbaturi ejus cum Adoleſcentulo Principe nuptias, nihilque inauſum relinquebant, ut pio viro odium, & horrorem immitterent. Omnes qui miniſtrabant illi, totidem erant exploratores; qui tamen in illa niſi pietatem, ſuavitatem, & erga omnes humanitatem nacti, maximo dolore afficiebantur videntes ſibi adoleſcere Dominam, quæ Aulam in Cœnobium converteret, & proſcriberet aleam, pompam, & ſolatia, propter quæ Turingiæ Aula omnium Germaniæ totius habebatur elegantiſſima. Movebatur quidem Eliſabeth amariſſimis irriſionibus; ſed fidelis erat Deo, & nunquam vel hominum metus, vel eorum contemptus, vel præjudicia, quæ aulici inferebant dicteriis ſuis ejus nomini, prohibere potuerunt quominus ſeſe exerceret pietatis operibus, quæ nunquam intermiſit, quidquid alii effutirent.

Prima virtutis ſpecimen ſuit humanarum rationum victoria.

Itaque primum quod edidit virtutis ſuæ ſpecimen, fuit referre triumphum de nequiſſimo, infeſtiſſimoque Sanctitatis inimico, humano videlicet reſpectu, & pudore, quo ſuffundimur, cum nos pro Deo ſtare profitemur. Hæc prima pugna eſt, qua dæmon laceſſit eos, qui incipiunt ſeſe devovere Deo, & qui pietatem amplectuntur. Sed hic conjicere poſſumus, quantum Sancta noſtra in virtute proceſſerit, cum inimicum adeo terribilem devicerit, & jam abſolutiſſimum egerit de mundo triumphum; qui cum nos illecebris ſuis fallere nequeat, nos aggreditur, & perſequitur dicteriis, contumeliis, atque cenſuris. Victoria autem hæc adeo cumulata fuit, & abſoluta in S. Eliſabeth, ut videretur id unum tantum ſibi propoſuiſſe, ut mundum pedibus ſuis calcaret; omnibus ejuſdem placitis ſe ſe objiceret, & viam ab illius viis plane abhorrentem conſectari. Nulla huic potior voluptas eſt, quam inviſere pauperes, eos erudire, operam in abjectiſſimis etiam officiis ſuam illis præſtare. Omnibus vacat pietatis officiis, ac tandem contigit illi, quod unum maxime optabat, ut ex Aula procul licentiam, impietatem, aleam, omniaque eliminaret mala, quæ in aliorum Regum aulis paſſim dominantur, ubi illis accedit auctoritas, & exemplum eorum, qui omnium regulam, legemque conſtituunt. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Eliſabeth uxor Landgravii Turingiæ ſanctam vitam ducit.

Cum hæc Princeps Virgo nupſit Landgravio, qui tunc temporis unus habebatur ex potentiſſimis Europæ principibus, illa ſanctam vitam ducere perrexit, & oſtendit, a Deo nullam a regno cælorum conditionem excludi; nam ſicut Rex Propheta loquitur: *Deus aufert ſpiritum Principum*, (*Pſal.* 75.) videlicet celſitudinis, ac dominationis a nullo pendentis, ubi illos ad ſui ſequelam evocaverit. Neque enim ſolum Chriſtianæ humilitatis ſenſus ſervavit in celſitudine ſua, ſed geſſit ſemper de ſemet ipſa abjectiſſimum ſenſum, cum omnia illi ſuperbiæ argumen-

gumenta ſuppeditarent. Seſe ad omnium pedes demittit nonniſi ægre, & moleſte fert aliorum obſequia ſuæ dignitati delata, quæ ſi palam deferri patitur ſibi, domi tamen ſuæ, præfectiſque ſuis vetat. Excellentiæ, celſitudinis, majeſtatis tituli, injuriæ, quibus laceſſitur, videntur. Pauperes, & qui nullo habentur in pretio faciliorem ad illam aditum inveniunt; & ſingulari voluptate gaudet ingenitam hanc Principibus viris, ut potiſſimum ſemioſis ambitionem, ubi ad honorum apicem attolluntur. Hic ſenſus humilitatis, quo fiebat ut inceſſanter ſe ſe coram Deo annihilaret, abſtulerat illi omnem faſtum, ac pompam Supremæ auctoritatis, cumque nulla re renideret niſi ſurte modeſtia ſua, omnem gloriam ſuam in eo collocabat, ſi ad abjectiſſima caritatis munera ſe ſubmitteret; totaque ejus induſtria verſatur in excogitandis ad id cauſſis, & aucupandis occaſionibus.

Exuit ſe ornamentis dignitatis ſuæ. Illuſtris hæc Virago videns ſe ad editiſſimum honoris apicem ſublatam, abjecit cultum omnem, qui illam ſecernere potuiſſet a tenuiſſima aliarum vulgo mulierum conditione. Quapropter non ſine conjugis ſui conſenſu, quidquid nuptum ſecum attulerat ex Pannonia in pauperes erogavit, & diſtraxit lapidibus pretioſis, & margaritis, quibus Genitrix ſua domo egredientem ornaverat, vel oneraverat potius, inter quos numerabantur plures coronæ, ac diademata, quorum pretium vix æſtimari potuiſſet; hæc omnia reſpexit tanquam devicti a ſe mundi manubias, nonniſi in caritatis uſus expendendas. Millies abjecit veſtimenta ſua ita ut nullum dignitatis ſignum retinuerit. Licet paſſim pietas ejus refulſerit, hoc tamen facinus eſt heroicum, & minime prætereundum.

Actio memorabilis S. Eliſabeth. Inſigni quodam feſto die incedebat illa magnifica concomitantium caterva ſepta, mundo ornata muliebri, capite coronam geſtans. Eccleſiam ingreſſa eſt, ac primum quod oculis ejus occurrit objectum fuit Chriſtus Jeſus propter amorem ſuum ad crucis nuditatem redactus. Adeo triſti objecto perculſa aperit coronatum caput, & efficiens oculos ſenſuum ſuorum interpretes lacrimis manat ſibimet per intervalla dicens: Hic eſt Creator meus, Redemptor meus, & Deus meus, ille expirat in cruce, nonniſi ignominia Calvarii tectus, & ego miſera in illius templum prodeo induta purpura, & pretioſis lapillis ornata? Spinea corona, & cruenta illius caput obruit, meum vero auro, & argento renidet? Illum ſui deſerunt diſcipuli, Judæi contumeliis afficiunt, ego vero colot ab omnibus, omnes mihi obſequuntur, & frequenti aulicorum cœtu ſtipata ſum? Hæccine illa eſt reverentia, qua Deum venerot? Hanc illi habeo gratiam? Hunc amorem amori ejus rependo? Ita ſecum Eliſabeth; ſed dolor vocem jugulat; expalleſcit, languet, deficit; neque alios habet ſenſus coram Deo, coram quo ſe exinanivit. *P. Croiſet in Aſceticis.*

Inſignes illius eleemoſynæ. Nulla unquam viſa eſt caritas magis heroica, regia, & Chriſtiana, quam in Eliſabeth. Cum atra fames Germaniam univerſam afflictarat, occaſionem arripuit ex Conjugis ſui abſentia diſtribuendi Turingiæ, Haſſiæque pauperibus fruges omnes, quæ in ditionis ejus agris fuerant demeſſæ; atque pauperibus adimeret laborem aſcendendi in arcem Marpurgenſem, quæ in editiori jugo eminebat, juſſit in ima parte xenodochium ædificari, quo pluries in diem ſeſe conferebat, ipſa coram pauperum egeſtati ſtipem latura. Horum lectulos ſternere videbatur, aliis miniſtrare dapes, omnibus cum zelo & ſollicitudine ancillari, quapropter deinceps pauperum mater appellari conſuevit. Diebus ſingulis nongentos coram ſe alebat, præter eos, qui ad ejus nutum in ipſius ditione alebantur.

Pii ſenſus Landgravii ubi audit conjugis ſuæ eleemoſynas. Landgravius redux ex Apulia ſtatim ſe a Quæſtoribus ſuis obſeſſum vidit apud eum conquerentibus de profuſa eleemoſynarum Regiæ conjugis effuſione: ſed Princeps hic, quem uxoris exemplum effecerat unum ex iis, qui pietate clari in orbe chriſtiano florebant: me nec pudet, nec pœnitet, ait, quoniam oppida, & arces meæ mihi remanſerunt; & certus ſum donec integrum uxori meæ reliquero pauperibus eleemoſynas erogare, nihil mihi unquam defuturum. Dignos tanti Principis ſenſus, cui jure optimo additus fuit titulus Ludovici Pii. *P. Croiſet.*

Die quadam cum ad ſollemne convivium properarat, accidit auribus ejus vox pauperis cujuſdam eleemoſynam deprecantis. Cum nihil ſecum haberet illa, quod præberet, dixit ei, ut patientiam haberet, ſe quamprimum ei opitulaturam: ut pauper moræ impatiens illam obteſtabatur, ne præteriret, quin egeſtatis ſuæ miſereretur; quibus verbis ita ſe affectam miſericordia ſenſit, ut pedem ſiſteret, eique ducale traderet pallium lapidibus onuſtum pretioſis, & pro maximis cæremoniis reſervatum. Arripuit illud pauper, ſtatimque ſe ex regiis ædibus proripuit; factumque inter ſodales enarravit. Interea Princeps egreſſus eſt, ut occurreret uxori, cui dixit, Ecquid igitur actum eſt de pallio tuo, conjux? En illud de collo ſuſpenſum, reſpondet illa; Princeps ad hæc oculos admovet, & manus; illud videt, atque attrectat, ac illud ipſum eſſe credit, quod dono dederat, cogitare non valens, pauperem illum, quin id Religioni ſibi verteret, ornatum tam pretioſum auferre ſibi potuiſſe. *Pater Croiſet, & Auctor omnium Sermonum in hoc argumento.*

Extrema Caritatis ejuſdem exceſſus. Redditus alius cum ſufficere non poſſent largitatibus ejus; vendidit margaritas ſuas lapilloſque pretioſos, ſed in caritatis auctionem, in qua diſtribuit veſtes, ac pretioſam ſupellectilem patribus, matribuſque familias, ut inde pecuniam tollere poſſent, qua domos ſuas ſuſtinerent. Ne me cogatis iterare quoties ſeſe exuit; ut nudos indueret; quoties de menſa lances auferri juſſit, ut ad ægros noſocomii tranſmitterentur. Non vacat mihi ad calculos revocare ingentem auri, argentique vim, quam in hoc caritatis commercium effudit; ſed vos ipſi nonnihil conjicere poteſtis ex iis, quæ hactenus dicta ſunt.

Si Pauperes glebæ ſunt uberes, juxta S. Pauli ſententiam, in quas effundit Deus benedictiones ſuas, quam felices meſſes hæc retuliſſe mulier credenda eſt, quæ illas excoluit, & tanta cura ſevit: *Qui ſeminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet.* Itaque in hoc commercio Sancta Noſtra nacta eſt omnes has ſpirituales divitias, ſublimem hanc orationem, conſcientiæ puritatem, profundam humilitatem, invictam patientiam, incenſam caritatem, & omnes eminentium virtutum teſauros, quibus Deus illius animam locupletavit. Si mihi vacaret, uterer modo exemplo Sanctæ hujus ad ſæculi divites confundendos, quibus clauſum cor eſt, immotæque manus erga pauperes. Divites ſibimetipſis crudeles, quandoquidem de illis tantum ſolliciti, quæ corpori inſerviunt, oderunt animas ſuas eſurientes, nec aliquid illis in æternitatem parant, S. Leo inquit. *P. Texier.*

Mortificationes & auſteritates S. Eliſabeth in Aula. Si qui in Mundo nitent, ſuapte natura ad ſuperbiam, ambitionem, & hanc opum congerendarum cupiditatem feruntur, ut ſuis ſatisfaciant affectibus; non minus proni ſunt in ſenſuum voluptates, & credunt genus ſuum ſibi jus præbere ducendi vitam mollem, & impudicitiis inquinatam, vel ſaltem illos a pœnitentiæ ſeveritatibus diſpenſare; ſed hoc, quod tanquam gratiæ miraculum habendum eſt in Principe noſtra, hoc eſt, quod non ſolum ſibi omnes Mundi illecebras interdixerit, verum etiam omnis mortificationis, & maximæ auſteritatis genus exercuerit in Aula, quæ ſedes eſt voluptatum omnium, & deliciarum. Ibi enim occaſiones lædendi Deum frequentius occurrunt; ibi exempla legem, & conſuetudinem efficiunt, cui ſeſe conformat quilibet, & ibi vitia imperium exercent. Nonne illic ex S. Ambroſii ſententia, mors, videlicet crimen per omnes ſenſus ingreditur? ubi vitium oculis, auribuſque excipitur, & peculiari Cæleſtis gratiæ ſubſidio opus eſt, ut morum ſervetur integritas? Sed ad ſanctitatem ibi adquirendam, ad exercendam ibi chriſtianam perfectionem, nonne gratiæ prodigium requiritur? Hoc proculdubio in Sancta Eliſabeth admirari debemus, in qua crucis amor, & deſiderium imitandi Deum crucifixum omnino vicerat hoc ſtudium, quo Summi Principes in voluptates omnes feruntur, illudque converterat in inexplebilem aviditatem torquendi corpus ſuum graviſſimis auſteritatibus, ita ut ſi ſecuta fuiſſet devotionis ſuæ fervorem, & niſi timuiſſet, ne Dei voluntati adverſaretur propriam tantum mentem conſulens, ne illa brevi finem feciſſet vitæ ſuæ nimiis pœnitentiæ rigoribus, jejunia, vigiliæ, cilicia pro nihilo fere habebantur. Vita ejus jugis erat abſtinentia inter lautiſſima convivia mira cum arte mortificationis, ſi ita dicere fas eſt, quoniam multo glorioſius eſt, atque difficilius in varia cupediarum copia ſe abſtinere, quam in paupertate ſua victu parco eſſe contentum. Aſperæ ſetæ, quibus carnes ipſas tegebat, cum ſe te comere, & regio apparatu prodire tenebatur, ſolatium erat moleſtiæ, qua afficiebatur inani hac in luce proditura; & cruenta flagella, quibus corpus ſuum ſæviſſime lancinabat, quodammodo reparabant jacturam, quam ſe ſubire putabat inter innocuas delicias, a quibus abeſſe non poterat. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Cura infirmorum, quam gerit S. Eliſabeth in Noſocomiis. Uſuevit ſæpe, S. Hieronymus inquit, ut Principes viri aliorum miniſterio exerceant eleemoſynam, & ad noſocomia ſuas mittant largitates, quin ipſi illuc pedem inferant, eiſque propria manu ſubveniant. Quare? quia nimis molles ſunt, ideoque ferre nequeunt aſpectum, & fœtorem ulcerum, atque imagines mortis, quæ in hujuſmodi exercitatione paſſim occurrunt: *Scio multas divites ob ſtomachi anguſtiam exercere miſericordiam per aliena miniſteria, & clementes eſſe pecunia,* non manu. Sed valetudinis ratio, naturæque mollities non obſtat quominus Eliſabeth ipſa per ſe in valetudinaria ingrediatur, pauperum lectulos cernat, illos propriis manibus abluat, tergat ulcera, ſaniem detergat, quin viventium cadaverum horum, ac putreſcentium membrorum tetra lues illius ardorem imminuat. Heu! videt illa Jeſum in his miſeriis latentem, & propter ejus amorem ſua bona, ſuos honores, & ſe ipſam caritati ſacrificat. *Biroat.*

Idem ſequitur argumentum. Integros traducebat dies in pauperum mapalibus, in terris carceribus, in noſocomiis turpem odorem effluentibus, quorum fœtor omnibus quæ illam ſubſequebantur officiebat vel maxime, cum illa interim languentium vulnera attrectaret, leproſorum ulcera deoſcularetur, illis cibum miniſtraret, lectoſque ſterneret ridenti vultu, & incredibili cum voluptate. Deliciæ illius erant curam gerere puerorum impetigini, puſtuliſque, aliiſque malis laborantium, qui horrorem ejuſdem excitare debebant. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Admirabimini profecto, ubi hanc Regis filiam, Cæſarum conſanguinitate nitentem, ac tot populorum dominam, videbitis verrare ſordes, ſternere cubilia, brachiis ſuis geſtare pauperes ulceribus tabeſcentes, attrectare vulnera, mortuis parentare, & preces eiſdem procurare. Ne ſpectetis ultra quæſo; avertite oculos ab objecto, quod ſpectari non poteſt cum voluptate niſi ab oculis Dei, & Angelorum. Quomodonam poſſetis intueri citra ſtomachum Principem hanc mulierem, ſuper genua tenentem parvulum ulceribus tectum? Poſtquam huic noctis vigilias impendit, & novies ſuis impoſi-

tum

cum cervicibus bajulavit tenet illum complexa ſinu, ad abſtergendum pus diffluens ex putreſcentibus manibus ejus; cumque fœdaſſet linteum, quod præ manibus habebat, utitur velamine, quo caput ſuum erat involutum ad tergendum vivum illud cadaver adeo infectum, ut præter S. Eliſabeth, nemo eſſet, qui ad illud accedere auderet.

Viſſitem argumenti.

Quis dicendo aſſequi poſſet victorias, quas de ſe reportavit, in ingenito hoc horrore, quam hujuſmodi cient objecta, & in adeo gracilis temperamenti ſui conſtitutione? Quam artem excogitavit illa, ut & caritati ſuæ ſatisfaceret, & deſiderium ſemet ipſam vincendi ſuperaret? Juſſit clam in ſuae ædes inferri alterum quidem horridum aſpectu, cujus viſcere fames depaſcebatur; & alterum, cujus caput turpi morbo abſumebatur, ad ſordium cruſtam redactum. Hunc illa propriis manibus abluit, & detergit, illum etiam paralyſi laborantem, & ſanguinis fluxu ad maciem confectum, omni juvat auxilio, quod mente facilius concipi poteſt, quam deſcribi in contagione mali, & in paralyſi, in qua ægrotans nullam per ſe opem invenire poteſt, & alios cura liberare.

Introduxit incubiculum Landgravii abſentis cubile leproſum, qui tandé Mundi Salvator deprehenſus eſt.

Alia vice, cum vidiſſet leproſum ita deformem, ut ipſa etiam exhorruerit, conſiderans ſe nihil unquam facere ſatis poſſe pro Salvatore Mundi, quem in perſona ejus contemplabatur, hunc in regias ædes juſſit deferri, ut illius gereret curam, & ſuccenſa viva fide, quæ efficere debet, ut Dei Filium in mortalium omnium miſerrimo intueamur, illum collocari voluit in Principis abſentis cubile, qui cum opinione citius poſtliminio reverſus, conjugem hanc in occupatione deprehendiſſet, iram, furoremque non diſſimulavit; ſed cum via exorſus eſſet hanc adeo indiſcretam increpare caritatem, pro paupere invenit ipſum Dei Filium ſub pauperis forma latentem, qui ſe palam cognoſcendum præbuit, dixitque illi verba eadem, quæ olim dixerat S. Paulo. Me igitur perſequeris, Princeps, improbans caritatem, qua me tua conjux excepit? Meliorem ſane patronum invenire non poterat Eliſabeth, neque validius argumentum, ut perſiſteret in his operibus caritatis, ſimulque mortificationis, quarum vita ejus non aliud fuit, quam jugis exercitatio, quæ confundet aliquando mollitiem tot mortalium, qui ſibimet vim nequeunt inferre, quorum corpora deliciis aſſueta omnis auſteritatis genera perhorreſcunt, ſibique perſuadent vitam inertem, ſolatiis, & voluptatibus deditam ipſorum conditionem decere. Heu! quid reſpondebunt Principi huic mulieri, quæ in tam ſublimi gradu, in quo genus, atque dignitas ſua illam collocaverant, minime credidit, ne breve quidem vitæ momentum vacuum eſſe debere mortificatione? Verum ſi illa Deo ſemper fidelis fuit in proſpero rerum ſuarum decurſu, non minorem illi præſtitit fidem in varietate fortunæ, & in ærumnis, quæ illius animum exercuerint. Certamen forte dedit illi, ut vinceret. (*Sap. 10.*) *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Scire ne vultis, quænam extiterit Duciſſæ hujus noſtræ mulier maxime familiaris, & amica? Hiſtoria vitæ illius nos edocet, pauperem fuiſſe mulierculam lepra contectam, quam ab aliis ægris ſepoſuerat in noſcomii angulum, quia nemo illius aſpectum ſuſtinere poterat. Ad cervical lectuli hujus S. Eliſabeth noſtra ſuaviſſimas diei horas traducebat; huic offam ori ingerebat, hæc objectum erat curarum frequentium, & aſſiduarum illius. Quid Principem mulierem ad actus adeo heroicos impellere valuerit, fides fuit. Fides autem quibus potiſſimum nitebatur fundamentis? Verbis nempe, quæ ex Veritatis ipſius ore prodierunt: Quod minimis ex meis feceritis, hoc mihimet factum putabo. Infirmus fui, & viſitaſtis me. Heu! quandoquidem ſumus omnes Chriſtiani, cur non eamdem fidem habemus? Numquid hæc eadem verba non legimus, & auribus noſtris non audivimus? an nunquam in noſocomium ſumus ingreſſi? Quare cor noſtrum faſtidit pauperis intuitum, & ægrotantis odor gravis, & non ferendus eſt? Fortaſſe nobis æneum cor eſt, & viſcera ferrea, noſque aſpectu ærumnarum proximi noſtri efficimur. Heu! Novi equidem quid cauſſæ ſit. Fides noſtra mortua eſt, neque ſatis unquam meditati ſumus hæc verba Evangelii: *Eſurivi, & dediſtis mihi manducare; infirmus fui, & viſitaſtis me.* Nunquam ſatis didicimus ſublimem hanc Teologiam, quæ in pauperum perſona deliteſcit: *Beatus vir, qui intelligit ſuper egenum, & pauperem, P. Texier.*

Perſecutiones, quas paſſa eſt S. Eliſabeth poſt obitum viri ſui.

Quamvis vita ejus non aliud fuerit, quam non intermiſſa perſecutionum ſeries, & jugis heroicæ patientiæ exercitatio; tamen hæ in eam detonuiſſe videntur poſt Viri ſui Principis obitum: hoc enim fuit veluti ſignum, quo dato erupit odium ſocrus, & invidia ſororis Viri ſui, quæ ſtatim omnem iracundiam in eam evomuerunt. Nondum abſterſerat lacrimas, quas ſuaviſſimi conjugis ſui obitus ex oculis ejus elicuerat; & vix vacaverat illi offerre Deo ſui doloris ſacrificium, cum perſecutiones contumelioſiſſimæ ſubſecutæ ſunt acerrimos dolores, quibus erat confecta. Sperabat futurum, ut morte Principis ſua vincula infringente, ſaltem libertatem aſſequeretur, ut dicere poſſet Deo cum Propheta; *dirupiſti vincula mea.* (*Pſalm. 115.*) Una hæc mihi ſupereſt cogitatio, ut me tibi uni devoveam Deus, ſine ulla cordis mei diviſione; ſed ſtatim intellexit, omnem etiam ſpem ſuam ſibi in uno illo collocandam eſſe, quoniam vidit ſe ſimul a propinquioribus deſtitutam, qui infeſtiſſimi facti ſunt ejus perſecutores; & e ditionis ſuæ poſſeſſione dejecta, credebat fore, ut vita privata illam tueretur ab odiis mortalium, atque telis adverſæ fortunæ protegeret, & hoc ipſum cauſſa fuit, ut inimicorum furorem evitare minime potuerit. Denique Regularem vitam amplectitur, ubi putat ſe inventuram perfugium; & ibi ejus patientia graviſſimis tentationibus exercetur. Ecce igitur exemplar conſtantiæ in omnibus diverſis vitæ ſtatibus, per quos eam deducere divinæ placitum fuit Providentiæ. Admiramini Dei de juſtis ſuis conſilia, & intuemini quomodo ſeſe gerat cum iis, quos amat impenſius.

Narratio perſecutionum quas Sancta paſſa eſt poſt mortem viri ſui.

Hæc perſecutio incepit a conſanguineis ſuis. Illi, quos Principis auctoritas, dum viveret, in officio continuerat, & quorum vix frænaverat cenſuras, & contumelias, & qui nihil inauſum, atque intentatum reliquerant vetituri, ne illam duceret in uxorem, modo palam vim faciunt, ut illius filios a paterna hereditate prohibeant, & matrem amoveant a regimine ditionis, & ab educatione filiorum. Commovent Henricum demortui Principis Fratrem futurum injuſti hujus conſilii caput, atque miniſtrum. Os illi ſublinunt dicentes repræſentationem, videlicet jus ſucceſſionis, quod habent filii ad bona Patris, locum non habere in Turingia; neque illum primum fore, qui excluſis nepotibus in Principatum ſucceſſerit poſt fratrem primogenitum. Ejiciendam eſſe tantum Eliſabeth, & pleno jure adeundam eſſe poſſeſſionem bonorum Principis, qui obierat. Conſilium captum fuit; fit edictum, & ſtatim in arena adimpletur; ſed quanam impotentia? qua inhumanitate? Nocte concubia ingrediuntur ejus cubiculum; jubent, ut ipſo temporis articulo ſeminuda egrediatur, prohibent ne quid ſecum auferat, & negant illi tempus, quo rebus ſuis maxime neceſſariis conſulat: turpiter illam ejiciunt de regiis ædibus, ſine præſidio, & duabus vel ad ſummum tribus ancillis concomitantibus, quæ omnia clamoribus, & femineo complent ululatu. Hoc in ſtatu, qui duriſſima etiam corda flectere poteſt, abeunt errantes per tenebras noctis de domo in domum oſtiatim, quin aliquem inveniant, a quo caritatis titulo excipiantur. Pulſant, orant, ſe cognoſcendas tradunt, per ea quæ ſanctiſſima ſunt obteſtantur, & patheticis verbis deprecantur, ut ea nocte liceret Dominæ ſuæ apud eos diverti. Alii eam repellunt, alii aures obſtruunt his clamoribus, alii eam probris, & contumeliis afficiunt eo uſque ut tandem invenerit ſtabulum derelictum, quod illi eſſe poſſet perfugio; & quod illi revocat in mentem, glorioſam Dei Matrem ad ſtatum eumdem olim fuiſſe redactam, & ſimile diverſorium ingredi coactam.

Adorabilis Dei Providentia ubi es? Ita ne fideliſſimos amicos tuos deſeris? Non ita, Fideles, non deſerit illos, ſed probat, atque ut virtus eorum majori in luce refulgeat, videtur ad tempus deliteſcere. Duro huic certamini objicit S. Eliſabeth, quæ plus quam humanam præſefert fortitudinem. Ingreditur illa in hoc exile tugurium, tamquam in ædes magnificas, conſolatur ſocias infortunii ſui, animos illis addit, eaſque excitat ad ſuſtinendum propter Deum. Quod ſpectaculum eo jucundius eſt in oculis Dei quod illa non æquo tantum, ſed libenti etiam animo, ac ſumma in Deo patitur confidentia creatoris ſui adorans imperia, in hoc ſtatu, qui animam labefactare poſſet minus fidelem, & minus ſolide in virtute conſtitutam. Nec temere hoc aſſero; cum enim aliquot traduxiſſet horas in hac deplorabili calamitate, nolæ cujuſdam ſonitu admonita ingreditur templum Religioſorum S. Franciſci, & jubet concini in gratiarum actionis argumentum Hymnum Sanctorum Ambroſii & Auguſtini poſt ſtatus ſui, bonorumque jacturam, cum paſſim Hymnus ille poſt relatam victoriam aliquam vel poſt inſigne aliquod beneficium divinitus acceptum cani conſueverat. Itaque nunquam inſigniorem retulit victoriam, nunquam gravius certamen ſuſtinuit, nunquam locupletiorem coronam poſſedit, nunquam majorem triumphi honorem promeruit, quam hac conſtantia, & heroica fidelitate in miſerrima, quæ unquam acciderit fortunarum omnium perturbatione.

Dolor quo confecta eſt videns filios ſuos conſortes calamitatis.

Hoc tamen non fuit niſi quoddam principium procellæ, & ut ita loquar, primum patientiæ ſuæ experimentum, quod nihil ducebat, cum ipſius tantum perſona læderetur. Sed ecce graviores ictus, qui majorem illi dolorem inferunt. Hujuſmodi fuit aſpectus Principum filiorum ſuorum, qui in craſtinum ad illam adducti fuerunt conſortes futuri miſeriarum genitricis ſuæ, vel illas duplo majores effecturi; quandoquidem parvula eorum ætas non patiebatur, ut hi illas cognoſcerent. Omnis ergo amaritudo reſervata fuit cordi Eliſabeth, quæ interdiu a ſubditis ſuis melius accepta non fuit, quam noctu fuerat. Timor enim eos prohibet ne operam ſuam illi impendant, quam ne miſerrimæ quidem chriſtiana caritas negat, & ſi perſecutoribus permittentibus unus vel duo tectum illi ad aliquot ſuppeditant dies, hoc tanta accidit cum indignitate, ut coacta fuerit in priſtinum reverti ſtabulum; & precibus opus fuit, ut ibi diutius ei permanere liceret. Tunc commota fuerunt viſcera ejus, & propriæ calamitatis oblita experta eſt dolores omnes, quos amoris materni affectus poteſt ſuſtinere. Non panem, neque victum invenit, quo filios natu majores alat, non lectulum, neque incunabula, ubi minoribus cubitum ſternat. Gravis eſt hyems, & in ſtabulo, undequaque fatiſcente, non eſt quomodo frigus arceat, quo tenelli eorum artus indurantur. Hoc magnam labefactaſſet matris conſtantiam, niſi ejus in Deo confidentia illam confirmaſſet. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Timor, ne novi Principis gratiam quis amitteret, fecit, ut neminem inveniret, qui domum aut diverſorium ei concedere vellet. Diurnas horas tranſigebat in templo, nocturnas

nav vero in quadam equilia ſpecie, qan nonnumquam concedebant mendici, ſine alio commeatu, quam fruſtis aliquot panis, quæ illi clanculum ſuppeditabantur. In tanta rerum omnium mendicitate ac miſero ſtatu, interius gaudium tot indigna mala ſuperabat. Sanctus quidam Sacerdos miſericordiæ ductus illam domi ſuæ recipere voluit, videns illam ab omnibus ejectam, ab iis etiam Noſocomiis, quæ ipſa inſtituerat; ſed illuc via pedem intulit, cum per impotentiam fuit ejicienda. Ita Regis filia, conjux potentiſſimi Germaniæ Principis, pauperum omnium parens ad inclitas, & ad abjectiſſimum egeſtatis ſtatum redacta fuit. *P. Croiſet in Aſceticis.*

Quis denique enumerando recenſere poſſet contemptus, irriſiones, & contumelias, quas a ſuis ſubditis hauſit, in miſera hac abjectione, quæ diu ſatis permanſit? Vos ipſi judicium feretis, ex quodam hiſtoriæ ipſius loco, quod citra indignationem legere nequeo.

Calamitoſa quædam mulier, cui Princeps femina olim ægrotanti tulerat opem, & quam ex mendicitatis ſordibus eduxerat inſignibus eleemoſynis, obviam illi occurrit lutulento in loco. Eliſabeth, quæ jam proceſſerat deambulans per tabulam, quæ ibi ad tranſitum faciliorem fuerat poſita, ubi vidit mulierem illam ex adverſa parte gradientem, & viam peranguſtam, rogavit illam, ut paulliſper expectaret, donec ipſa evaſiſſet. Sed mulier impudentiſſima citato gradu corripuit iter, factoque in ipſam impetu impulit eam in cœnum ſordibus plenum, ibique ſubſiſtens, ut videret Principem ex limo emergentem deriſit eam, & inſultans omni contumelia coinquinavit illam; cum Eliſabeth ne conqueſta quidem de tanta injuria, conſurgit, receditque tranquillo vultu, veſtes ſuas deterſura.

Opem non ſecuta fuerint illi hæ omnes perſecutiones.

Jacula, quæ prævidentur, vel minime, vel minus feriunt; etenim conſilium initur ad illa detorquenda; ſed cum accidunt inopinato, & proficiſcuntur inde, unde noſtra oriri debent ſalus, atque præſidium, quomodonam animum poſſumus non deſpondere? Ita queritur David, & de illis qui prioribus malis poſteriora addiderunt: *Super dolorem vulnerum meorum addiderunt*; & de illis, qui cum eſſent ex numero amicorum ſuorum, cum quibus verſari conſueverat, & qui cum illo convivæ aſſidebant, ejuſdem evaſerant inimici: *Si inimicus meus maledixiſſet mihi, ſuſtinuiſſem utique; tu vero homo unanimis &c.* Illuſtris Eliſabeth noſtra duabus repente pulſata procellis, tamen non deficit. Unde illi expectandum erat ſubſidium, ubi vir illi ereptus fuit? Non ne viri ſui & mater & ſoror illi ſolatium afferre debebant, illam in ditione confirmare, & hanc filiis, poſteriſque Landgravii integram, incolumemque ſervare? E contra inde in eam acerrima erupit tentatio. Utraque conjurant, ut illam de poſſeſſione ditionis deturbent, ut illam cum filiis regiis ædibus extrudant, quaſi fuiſſent illegitimi, & ipſa vagatur, & errat propter ſævitiam illorum, quibus curæ eſſe oportebat: *Tu vero homo unanimis*. Poſt primum hoc certamen, quod in ejus corde prælium vulnus pepererat, iniquam reperit feminam, quam in egeſtate auxilio juverat, a qua omni proſcinditur contumelia, non ſecus ac olim David laceſſitus fuit a Semei, cum fugeret a facie Abſalonis, qui patrem de ſolio dejecerat.

Quid humana prudentia ſuadeat de perſecutionibus S. Eliſabeth.

Quomodonam excepta fuit Eliſabeth, in Haſſiam quo ſe receperat, habitans in humili tugurio cum Principibus filiis? Inde tamen recedere coacta fuit, quoniam ea corruit habitatio, & in aliam Provinciam illi migrandum fuit. Oculi carnei hoc ſpectaculum ſuſtinere valent, quin erumpant in lacrimas? Quid inquiunt, Princeps adoleſcentula, cujus pulchritudo ingenii laude commendatur, judicii ſoliditate fulcitur, ſapienti vitæ ratione niteſcit, profecto propter raras eas dotes, quibus divinitus prædita fuit, nata eſt ad regimen populorum, extorrem ſe videt a Principatu, ad quem filii ſui jus habent adquiſitum per obitum Ducis parentis ſui, dejectam, & ad extremam rerum omnium inopiam redactam. Ubi eſt qui dentibus non infrendeat contra hujuſmodi barbariem & qui non miſereatur infelicem calamitatem hujus feminæ Principis, quæ facta eſt admirabilior injuſta perſecutione, quam patitur, & tanta hac in extremo infortunio conſtantia? Ecce quid cogitet caro de ſtatu Eliſabeth noſtræ de ditionis ſuæ finibus ejectæ & incolentis in ſtabulo. Sed quid de eadem cogitat fides? Non aliud, niſi quod illam beatam putat, quod ita contumeliis pro Jeſu Chriſto fuerit affecta. Fides ſorti ejus invidet, & exclamat, quis mihi vim tribuet ſuſtinendi, ſicut tu ſtrenue ſuſtinuiſti, Mulier fortiſſima, ut mihi tutam ſterneres viam ad æternam felicitatem, ad quam perſecutiones via ſunt? Ita quin per humanæ commiſerationis ſenſus conqueratur, fides viva ſanctæ zelotypiæ ardore ſuccenditur. *Auctor Recens.*

Conſideratio de divina providentia erga mulierem hanc virtute prædıtam.

Fatendum eſt, Chriſtiani, non nihil admirabile inveniri in ea, qua Deus uſus eſt in Sanctam hanc Principem providentia; quam ipſi ratio aſſequi minime poſſumus, quoniam virtus ejus, lenitas, humilitas, in tam ſublimi genere, & potiſſimum beneficum ejus ingenium, & eleemoſynæ quas large effuſeque donabat miſeris omnibus, nec non tot aliæ ſuaviſſimæ artes, quæ omnium animos ipſi conciliare debuerant, videbantur in ipſam odia ſolum, contumelias, & perſecutiones ingerere: ſed viam hanc elegerat Deus, ut illam ad altiſſimum Sanctitatis apicem proveheret, & eam redderet prototypum afflictæ virtutis, & conſtantiæ, quæ ex omnibus ictibus, vulneribuſque victoriam reportaret. Providentia tamen nunquam deſeruit illam, effecitque, ut in graviſſimis malis, ei ſemper nova aliqua conſolationis lux affulgeret.

Deus nunquam relinquit illam ſine conſolatione in malis omnibus.

Ærumnæ quas Deus hominibus immittit, ut eos probet, vel ad ſe revocet, cum per ſcelus receſſerunt ab eo, Dei viſitationes vocantur: *Viſitat eum diluculo, & ſubito probat illum*, S. Job ait, & dicit Deus: *Viſitabo in virga iniquitates eorum.* Utitur Spiritus Sanctus hac figurata dicendi ratione, ut intelligamus, adverſitates eſſe amoris ſui erga nos indicia, ſicuti viſitationes teſtes ſunt affectionis ejuſdem; ideoque hinc ferri poteſt judicium de ingenti amore Dei erga Sanctam noſtram ex multitudine, & varietate ærumnarum, quibus illam expiavit. Illi propoſuit magna certamina ſubeunda, ut ingentes victorias reportaret: *Certamen forte dedit illi, ut vinceret. (Sapient. 10.)* Sed poſtquam Deus illam in amaritudinum, dolorumque abyſſo ſubmerſit, tranſtulit eam in magnum Oceanum conſolationum, & deliciarum, & dicere potuit cum Propheta: *Secundum multitudinem dolorum meorum, conſolationes tuæ lætificaverunt animam meam. (Pſalm. 93.)* Quantum me afflixiſti, tantum me conſolatus es, & gaudia, quæ effudiſti in animam meam, æquarunt menſuram pœnarum, ac tribulationum, quæ me probaſti. *Ex Specimine Orationum Panegyricarum.*

Deus nunquam obliviſcitur fidelium ſervorum, quamvis ad tempus eorum periculum faciat, illos tamen educit ex hac miſeria, ut olim S. Job, & S. Eliſabeth noſtram, movendo cor Henrici uſurpatoris ditionis ejuſdem, quam legitimis heredibus reſtituit.

Hic alter eſt ſtatus in quo conſiderare poſſumus incomparabilis Sanctæ noſtræ conſtantiam, quæ rebus cum fratre viri ſui compoſitis, reliquit filiis ſuis principatum ſub tutela eorum, qui propius ſanguinis cognatione eos attingebant, nihilque ſibi reſervans, niſi uſumfructum ſibi ſuperſtiti a viro conceſſum, omnino extremum vale dicere voluit aulæ, ac vitam ducere privatam, in qua Deo ſuo libere ſervire poſſet, & bona ſua impendere in ſanctiſſimis chriſtianæ pietatis exercitationibus. Putabat fore, ut in pace ibi viveret, ſed Deus, qui illam proponere voluit tanquam abſolutiſſimum exemplar conſtantiæ, permiſit, ut in eam recentes excitarentur perſecutiones, quibus cor illius emundaretur. Etenim via ab aula receſſerat, cum mundus univerſus in eamdem furere viſus eſt, & vulgo creditum fuit, ipſam ſibi omnia mala hæc fuiſſe promeritam. Quoniam pietas ejus, & promiſſio facta Deo, ſe non amplius præbituram aures conditionibus nuptiarum, quæ ſibi a maximis Germaniæ Principibus proponebantur; creditum fuit, illam perſecutionum vi tandem ceſſuram eſſe, & hanc unicam rationem futuram, que ejus flecti poſſet conſtantia. Hac mente omnibus ejuſdem conſiliis occurritur; omnes adverſantur ejus inſtitutionibus, quas in pauperum gratiam meditatur; Deturbatur de domo, vel potius tugurio, quod ſibi ædificari curaverat, ut eo ſe reciperet, & domus ipſa diruitur. Cum novæ huic procellæ cedendum fuit, Turingiam reliquit, ut ſe conferret in Haſſiam, ubi majorem ſibi requiem putabat inventuram. Sed vix illuc intulit pedem, cum ibi tantæ virtutis fulgor ſuſtineri non potuit; & ſicuti perſecutiones illam quocumque ſubſequebantur, ad eamdem illinc extrudendam, non contumeliis parcitur, neque impotentiæ. Urbem deſerit, & in pagum quemdam ſe recipit, et in maceriem domus antiquæ ac deſertæ; ac ſub ruderibus ſcalarum ſibi fieri curat caſulam foliis, arborumque ramis contectam ad aeris injurias propulſandas; ibique mortalibus omnibus ignota manens, divinam potius, quam humanam ducit vitam, ibique reliquum vitæ ſuæ ſpatium tranſegiſſet, niſi illi habenda fuiſſet ratio puellarum ſuarum, quæ in hoc parum hoſpitali loco vivere non poterant; & ubi illa ipſa periculum adiit amittendi oculorum aciem ex fumo, quem nullo pacto potuit avertere.

Patientia admirabilis Sanctæ fuit in omnibus, præſertim morte Principis Viri ſui.

Quis non admirabitur inſignem Sanctæ hujus patientiam in omnibus argumentis, in quibus hæc illi exercenda fuit, ſed præſertim cum illi Deus abſtulit virum ejus, optatiſſimumque virum, cujus ſanctificatio ſtetit illi tot lacrimis, tot ejulatibus, tot precibus, tot jejuniis? Cum audiſſet illum obiiſſe in Italia, dum exercitum duceret in Palæſtinam, nil egit aliud, niſi quod in terram procumbens lacrimiſque madens cum David Rege dixit; *obmutui, quoniam tu feciſti.* Nihil eſt, quod dicam, tu me Deus hoc vulnere percuſſiſti: manum tuam percutientem deoſculor. Ne unum quidem ex crinibus meis darem, ut ille contra voluntatem Dei mihi redivivus redderetur; illud unum peto, ut acceptare digneris votum meum, quo tibi promitto, non alium deinceps præter Jeſum Chriſtum mihi ſponſum futurum: *Ita pater, quoniam ſic placitum fuit ante te.* Admirabile documentum omnibus afflictis animabus, ex quo diſcunt ſacrificium omnium ſtudiorum, & affectionum ſuarum ad majorem ſupremæ Dei voluntatis gloriam referendum. Hoc liquido probat invictam fortis hujus mulieris conſtantiam; cujus tamen alia inſigniora proferemus exempla.

Deus! Quam triſte ſpectaculum oculis hominum, ſed quam jucundum in oculis Dei, & Angelorum videre illuſtrem hanc viduam, quæ manu tenens duos parvulos Principes pupillos filios ſuos, cogitur per contumelias ſibi a ſubditis ſuis illatas, ſolum vertere, ac tanta premitur infelicitate, ut noctu in ſtabulum ſeſe recipere teneatur.

Quid ergo! fieri ne poteſt, ut Deus, qui in Scripturis vocatur Protector Viduarum & Orphanorum, minime coerceat barbari fratris impotentiam, & populi, qui omnis

expers

Digitized by Google

expers eſt humanitatis, ingratitudinem non puniat? Ubinam igitur præſtatur fides eorum bonorum, quæ eleemoſynis fidelium ſe largiturum ſpopondit Deus? Numquid ſtabulum eſſe debet merces tot noſocomiorum a fundamentis extructorum? Et quæ fuit tot miſeris auxiliatrix, eſſe debet totius orbis ludibrium & peripſema?

Bona verba quæſo, carnis prudentia. Sapientia mundi nimis cæca es, & nimis infirma, ut hæc myſteria aſſequaris. Malum tantum non eſt, quantum putas. Hoc eſt commercium; jactura aliqua ſubeunda eſt, ut lucrum referas; dandum eſt, ut accipias. Si Principem noſtram conſuluerimus, dicet quidem nobis, Deum ſibi cum ſenore omnia reddidiſſe, & in hac injuſta perſecutione in corde ſuo guſtaſſe delicias, quas ex hoc ſuo cum Deo commercio percepit.

Renuit in Pannoniam reverti ad Patrem, ut viveret ſecundum dignitatem ſuam.

Pannoniæ Rex Principis noſtræ parens ob cauſſas, quas divinando aſſequi minime licet; quæ tamen in illius honorem minime cedunt, ut liquet ex hiſtoria, tandem locutus eſt, & paternus amor excitus, ad filiam miſit legationem, quæ illam invitaret, ut in Regnum patrium reverteretur, ubi omnes illius tenebantur deſiderio, eum habitura locum quem ipſius dignitas poſtulabat. Sed hoc renuit facere Eliſabeth, & tanquam peſſimum perhorruit conſilium; magis enim extimuit Aulæ delicias, & honores, quam infeſtiſſimorum hominum perſecutionem. Pauci ſunt, qui foveant ſenſus hos Chriſtianos, & qui opes, & delicias vitæ commodioris intueantur, tanquam ingentes obices ſanctitati, & virtuti, & pauciores adhuc, qui inter Cæli beneficia numerent adverſitates, & perſecutiones, qui perſequentem dexteram deoſculentur, vel qui ita ſeſe Dei mandatis ſubjiciant cum abſolutiſſima divinæ voluntati obedientia. Nihilo ſecius ad unicam hanc normam componenda, erigendaque eſt virtus, & ſanctitas noſtra ad magnæ hujus Principis exemplum. Quæ vivendi, agendique ratio in tertio vitæ ſtatu, quem ſuis amplexa, apertius innotuit.

Mens, quam Deus immiſit illi Religionem ingrediendi.

Et ſane Deus, qui illam ex Aula eduxerat, atque tot tentationibus præparaverat, ut illam ad altiorem perfectionis apicem attolleret, immiſit illi vitæ Regularis deſiderium; & quamvis caritatis exercitatio ei plurimum placeret, præſertim vero ex quo Pontifex Summus Gregorius IX. illectus narratione virtutis ejuſdem, patres ejus ſuſcepit, ac in clientelam ſuam perſonam, bonaque ejus accepit; ita ut deinceps illa Deo ſervire, & proximo ſuo poſſet opitulari, quin aliquis illi adverſaretur: Tamen Deus illi ſtatum adhuc perfectiorem oſtendit: *Adhuc excellentiorem vitam vobis demonſtro*, (*1. Ad Cor. 12.*) ut Apoſtolus loquitur. Hæc autem fuit Evangelica Perfectio in S. Franciſci familia, cujus non ita pridem Eccleſia Apotheoſim celebraverat. Sibi enim perſuadebat fore, ut cum nullum haberet cum hominibus commercium, homines obliviſcerentur ſui, & ceſſarent ſibi moleſtiam afferre inter hæc pietatis exercitia. Hoc itaque iniit conſilium ipſa die Paraſceve, putans, ſe per hunc ſtatum Salvatori crucifixo ſuo ſimiliorem futuram; & ibi Deus, qui potius omnem naturæ ordinem perturbaturus erat quam pateretur Sanctæ huic animæ cruces, ærumnaſque deeſſe; præparavit illi tribulationes magis exquiſitas, magis internas atque graviſſimas.

Ad majorem parat imperiis directoris ſui, & Confeſſarii, quem illi aſſignaverat Pontifex.

Pontifex, qui ejus conſilium probaverat, miſit ad eam pallium illud, quo uſus fuerat S. Franciſcus, dum viveret, quod Sancta illa tanquam munus pretioſum accepit; quippe quod ob oculos ejus ſtatuebat arctam paupertatem, quam fuerat profeſſa, ſimulque pro ſuperiore aſſignavit illi eum, quem illa ſibi directorem adſciverat, cum adhuc vir ejus viveret, cui tanquam Deo ipſi parebat, cujus munere apud eam fungebatur. Hoc autem accidit, ut manus extrema admoveretur patientiæ Eliſabeth, & in ea abſolutiſſimum conſtantiæ & fidelitatis exemplar perficeretur.

Homo hic vere inſignis erat ſanctitate, habita morum, meritorumque ſuorum ratione, neque potuerat illa alterum deligere, qui majori lumine polleret, vel ab omni cupiditatis ſuſpicione vacaret. Sed vir erat ſanctitatis auſteræ, nimiæque ſeveritatis, & qui eodem in loco præter propter alios omnes, quibus præerat, ac ſeipſum habebat, neſciebatque quid eſſet humanæ infirmitati indulgere.

Mortificationes, quas exercere conſueverat, tum ante, tum poſt Religionem ſuſceptam.

Nequaquam ſatis eſſe putavit ei peti, quæ amori proprio videri ſolent aſperrima, quæ generi, nobilitati, ſtatui, ætatique duriſſima, atque non ferenda; priſtinis auſteritatibus addidit novas pœnitentias, quæ brevi ad extremum evaſerunt. Victum ſibi præbebant olera, & legumina nullo ſapore condita, cum pane ſecundario. Veſtis illius lanea erat craſſior, nullo imbuta colore, & pretii nullius. Cum illius indumenta rupta erant, vel uſu nimis trita, illa cum malis panni fruſtis ſarciebat, cumque omnia pauperibus eſſet largita, nendo victum ſibi comparabat. Marpurgi exiguam ſibi domum extrui juſſerat, de argilla tabuliſque adeo male compactis, ut illam minime tueri poſſent ab injuriis temporum & ab aeris inclementia, aliaſque in ſe exercebat auſteritates, quas recenſere longum eſſet, & a quibus director ſuus, licet auſteriſſimus, eam juſſit abſtinere; *P. Croiſet.*

Idem ſequitur argumentum.

Director hic, de quo locuti ſumus, in Sancta noſtra diſcipula nactus eſt, quæ ei plura præſtabat, quæ verbo, aut exemplo præſcribere poſſet; & licet eſſet auſterus, illi omni opus fuit prudentia, ut illius fervorem moderaretur, regeret eleemoſynas, & caritativum ardorem cohiberet, prohibens ne convivas ſuos adhiberet leproſos, & ægritudinis alicujus contagione infectos; ne oſtiatim panem emendicaret, ſicut illa ſtatuerat, & ne quid ſupra Evangelicam Paupertatem auderet, ſemet redigens ad mendicitatem. Ad id rationem habuit & dignitatis illius, atque gracilitatis. Vitæ norma, quam illi præſcripſit, fuit ſeſe cum puellis ſuis exercere in pauperum cura, in noſocomio, quod illa extrui juſſerat, & quod ſuis bonis alebat, cum interim labore manuum ſibi victum compararet.

Auſterus Director illam gravioribus mortificationibus angit.

Huc uſque omnia ex ordine proficiſcebantur; ſed cupiditas illam adhuc perfectiorem reddendi, eamque ad ſublimiorem ſanctitatis gradum extollendi cauſſa fuit, ut in alios exceſſus erumperet, cum nollet, Sanctam noſtram ulla in re ſibi indulgere. Imperioſius enim, ac durius illam allocuta eſt, & eo ſane modo, quo aliam quamlibet minus confirmatam patientiam labefactaſſet. Quidquid in obedientia moleſtius eſt, ad illius voluntatem infringendam adhibetur; quidquid illa cupit, interdicitur; quidquid illa timet, imperatur, & director hic, cui illa cor ſuum aperiebat, locum inveniebat, ubi illi ſenſus inerat acrior, ut ipſas etiam amoris proprii radices ſtirpitus convelleret. Intellexit ille, eam tenera dilectione complecti virgines, omnium calamitatum ejus ſocias, & quæ rebus omnibus nuntium miſerant, ut cum illa reliquum vitæ ſpatium tranſigerent. Iniit ille conſilium eas ab Eliſabeth ſejungendi, eaſque hinc, illuc ablegandi, non ſine imperio de illis non amplius videndis, quod Sanctæ noſtræ adeo fuit amarum, ut quæ propter Deum filiorum ſuorum amori abrenuntiaverat, non ſatis haberet virium ad hæc amicitiæ vincula infringenda. Oculi ejus facti ſunt duo lacrimarum fontes, & tempus, quod malorum omnium eſt medicina, via, & ne vix quidem vulnus tantum curavit; & omni opus fuit patientia, atque obedientia, ut duriſſimæ huic ſeceſſioni adquieſceret. Nec ſatis; alias addidit illi ſocias imperioſiores, quarum ingenium aptiſſimum erat ad fatigandam miſeræ hujus Principis patientiam. O Deus! quas cruces! quæ tentatio! quæ patientiæ exercitatio! Earum rudem ferro ignorantiam, importunas, publicaſque increpationes, juges cenſuras, animi acrimoniam, relationes omnium actuum ſuorum, qui communi earum ſuperiori identidem afferebatur! Hoc ſane erat vitam ducere mancipii potius propriam, quam ancillæ, quamlibet ipſi conſolationem negare, auferre illi æquiſſimam, & ſuaviſſimam vitæ voluptatem, ne unam quidem illi permittere, in cujus ſinum animi ſui dolores effunderet.

Aſperitas qua director antea uſus, quæ ſatis probari nequit.

Sed quantumvis Sanctus eſſet iſte director, a quo per vias adeo duras, aſperaſque ducebatur, ut ab iis omnibus convelleretur, quæ hominem ſapiunt: neſcio, utrum hæc agendi ratio probanda ſit; cum enim eſſet ille ſuopte ingenio ſeverus, & excitaretur magis imprudentibus earum commentis, quibus illius curam demandaverat, & quibus nimium faciles præbebat aures adverſus Principem hanc omni culpa vacuam, cujus ſilentium, atque patientia pro criminum confeſſione habebantur; ſæpe inſurgebat in illam, illique ingerebat convicia, & certus ſum, Summo Pontifici, a quo ille ſuperior conſtitutus fuerat, minime probatum fuiſſe, ut manibus, ac vulneribus non abſtinerent. Sed patiens nimis erat Eliſabeth, nec vel minimum conquerebatur, vel corde ſuo aliquem indignationis ſenſum fovebat; & per patientiam, cujus pauca exſtant exempla, merita eſt hoc elogium quod illi tribuit Vincentius Bellovacenſis unus ex eruditiſſimis ſæculi ejus ſcriptoribus, eam videlicet ſpeculum, & exemplar ſanctitatis fuiſſe in omni ſtatu, in quo illam Providentia conſtituit, ut omnibus eſſet exemplo fidelitatis erga Deum in proſpera, æquabilique fortuna, & invictæ conſtantiæ in adverſis. Hæc duo theatra ſunt, vel potius magna certamina, in quibus inſignivit illa virtutem ſuam, & ad mortem uſque perſeveravit, quæ fuit vitæ ſanctiſſime geſtæ ſimillima, & quam infinita miracula ſubſecuta ſunt, inter quæ mortui ſexdecim in vitam revocati, teſtantur, quam pretioſa fuerit in conſpectu Domini mors illius poſt adeo prolixam patientiæ, atque tot heroicarum virtutum exercitationem.

Deſcriptio mortis ejus.

Regularem ſtatum amplexa, mundo prorſus erat mortua; non vivebat ultra niſi amore Dei ſui, a quo nunquam oculos avertebat. Vita ejus jugis erat oratio; oratio autem ſublimis, nec intermiſſa contemplatio. Amor, & confidentia in Deipara erat illi accepta devotio: de illa nonniſi cum impetu amoris loquebatur. Denique voluit Deus diluculo non vulgarem hanc remunerari ſanctitatem. Illi Jeſus Chriſtus apparuit, eamque in Beatorum requiem accerſivit. Diei obitus ſui certior facta, fervoris incremento, atque inſtauratione ſeſe præparavit, & quamvis levi tantum laboraret morbo, voluit tamen extremis refici Sacramentis, quæ tanta cum pietate recepit, ut omnes qui aderant, admirarentur. Plures habuit ſermones ædificationis refertiſſimos, & mirum in modum patheticos de laudibus, ac ſuavitate amoris Dei, & de terrenarum rerum vanitate. Triduo antequam animam efflaret, oravit, ne quis in cubiculum ſuum ingrederetur, niſi qui opem illi ad bene moriendum afferre poſſent. Tandem beatum reddidit Spiritum Deo annos nata quatuor ſupra viginti, quorum quatuor poſt viri obitum jugibus tribulationibus exagitata in ſua viduitate tranſegit.

Quid ex Sancta hujus vita diſcere valeamus.

Hunc vobis prototypum inſpiciendum propono. Inter opes, & florentis aulæ delicias Deo fidelis extitit, quin hæc omnia cor illius allicere valuerint. Poſſedit illa, quin ab illis poſſideretur, iiſdemque æquo, magnoque animo caruit. Heu! quot mortales hoc exemplum pudore ſuffundet, qui cum ſupra

ceterùm evehuntur, obliviſcuntur ſui, ſimulque officiorum & pietatis chriſtianæ, & ſtatus ſui quin cogitent, ſe a Deo tot beneficiis auctos fuiſſe, ut ſint aliis exemplo, ut proximi levent miſeriam, ut auctoritatis ſuæ pondere Religionem, & Dei majorem gloriam promoveant. Quænam ratio illis erit reddenda Deo de uſu tot prærogativarum, ac beneficiorum, quæ a Deo perceperunt? Denique ſicuti inſignis hæc Sancta non minus conſtans, atque fidelis extitit Deo in omnibus tribulationibus ſuis, & in perſecutionibus, quibus placuit Deo illius probare virtutem; ita ex hac quoque nota virtutem noſtram metiri debemus. Sexcenti enim ſunt, qui gloriantur, & ſeſe in pietate rectè ſolidatos putant, dum nulla res eos ſollicitos agit, iiſque nihil deeſt, qui, ut olim David, dicunt: *Dixi in abundantia mea: non movebor in æternum:* (*Pſ.* 29.) Se putant immotos, & inconcuſſos; ſed ubi vel levis accidit calamitas, ubi vel minimo quatiuntur ictu, decidunt, & omnis eorum conſtantia evaneſcit. *Avertiſti faciem tuam a me, & factus ſum conturbatus.* (*Ibid.*) Quapropter propriè loquendo, nemo virtute præditus vocari poteſt, niſi virtus ejus traducta fuerit per ignem hunc ærumnarum, calumniarum, contumeliarum, perſecutionum humanarum, quæ patefaciunt virtutis ſoliditatem, & patientiæ noſtræ magnitudinem, eique ut Sanctus Jacobus Apoſtolus loquitur, extremam perfectionem adjiciunt. Vos autem quæ ut illa mundum contempſiſtis, & reliquiſtis, & Religioſiſſimæ hujus Principis exemplum ſecutæ eſtis; quandoquidem ſub illius vexillis pugnatis, ad eadem ineunda certamina vosmet præparate: *Certamen forte illi dedit, ut vinceret.* Sed opus eſt, ut ad illius exemplum victoriam veſtram perſequamini; videlicet ut omnes mundi ſenſus, & placita horreatis, ut de illius contemptu gloriemini, ut vosmet ipſas vincatis, ut Salvatoris crucem geſtetis, & conſtanter in hujuſmodi exercitationibus perſiſtatis ad mortem uſque, ut mereamini beatæ Æternitatis coronam, quam vobis ex animo exopto &c.

PRO S. JOANNIS A CRUCE,

Primo Excalceatorum Carmelitarum Religioſo, Panegyrico.

M O N I T U M.

AD texendum S. Joannis a Cruce elogium, ſatis eſſet aſſerere, hunc incomparabilis S. Thereſiæ diſcipulum fuiſſe, primum Ordinis ejuſdem Religioſum, & ſocium illius in inſtituenda congregatione fratrum contemplationi deditorum, & electum ad Carmelum in priſtinam perfectionem reſtituendum. Hæc tamen illuſtris qualitas ad ſummum quædam eſſet Panegyricæ orationis adumbratio, niſi ipſius S. Thereſiæ teſtimonio ſciremus. Beatum hunc Diſcipulum per extaſim rapi ſolitum fuiſſe in Deum, perpetuo contemplationi additum fuiſſe, & ſemper, ut ita dicam, ſui minime compotem, perditumque in obſcura hac ſimul, ac ſplendida nocte animæ, quam graphice nobis deſcriptam reliquit in operibus ſuis: hominem qui in cœlo amplius, quam in terris vixit, verbo, Sanctum inſignem, qui omnem mutuatus eſt Spiritum Sanctæ illius, quæ ſæculi ſui miraculum extitit.

Ubi reor operæ pretium eſſe admonere, licet vitæ contemplationi dedita, extaſes, raptus Spiritus non vulgaribus repleti luminibus, & voluntatis ignis divini ardoribus æſtuantis ſint proprius character S. Joannis a Cruce, in hoc tamen conſtituendum non eſſe vel totum Panegyricum, vel præcipuam orationis partem. Auditor quippe nullum inde fructum percipere poſſet, niſi ſterilem admirationem gratiarum, quibus Deus Sanctos aliquot cumulavit, quod neque exoptandum neque quærendum eſt; ſed puto inhærendum eſſe præclaro, quod nobis reliquit, exemplo vitæ pauperis, humilis, ferventis, mortificatæ, zelo ſuccenſæ, ac patientis in graviſſimis doloribus, maximiſque perſecutionibus, ſive ante, ſive poſt Ordinis Carmeli reformationem, in qua adeo feliciter operam ſuam collocavit.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Varia Sectionum Synopſis hujus Argumenti.

Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Chriſtus. Galat. 2.

I. SAnctus Joannes a Cruce adeo affluenter particeps fuit vitæ, quam nobis dedit Salvator hominum, ut difficile ſit hoc intelligere, & mox conſtituere tanquam aptiſſimum characterem Sancti hujus imitatoris vitæ J. Chriſti.

Quapropter ut æquum hujus rei animo conceptum aſſequamini, vobiſmet fingere debetis hominem, cui nullum ſit ulterius cum terra commercium, quamvis corporis ratione iſtic ſubſiſtere teneatur, cui nullum ſit cum ſenſibus vinculum, quamvis illis uti cogatur, ad ea exequenda, quæ ſibi præcipiuntur à Domino; hominem, qui totus in cælo eſt, totus in ſinu divinitatis, totus in occupatione Beatorum; prorſus divinus contemplator, qui jam in vitam alteram migraſſe videtur, quemadmodum anima corporeis ſoluta vinculis migrat in cælum.

Hanc nobis tabulam magni hujus hominis nobis proponit hiſtoria, quam in lucem vocare annitar, oſtendens Deum illi triplicem Jeſu Chriſti vitam communicaſſe.

Prima eſt vita patiens, quæ illum incepit attollere in Deum, deſtruendo peccatum, ac illum unice ſervituti Dei devovendo.

Secunda eſt vita divina, quæ illum ab omnibus ſenſibus, rebuſque materialibus expediens ut repleret eum donis Spiritus Sancti, dono Prophetiæ, dono miraculorum, & ſanctitatis Dei, qui curam ſuſcepit illum in omnibus actibus deducendi.

Tertia eſt vita glorioſa, quæ illum Beatum effecit ante obitum per illius transformationem in Deum, nec non per participationem gratiarum earum, quibus prædeſtinati perfruuntur in cælo. Hæ vitæ ſibimet invicem ſunt diſpoſitiones unius ad alteram, alterius ad tertiam, & tres ſimul oſtendent horum verborum veritatem *Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant.* Veni, ut vitam habeant; hæc prima eſt: ut illam haberent abunde; hæc eſt altera: atque ut abundantius habeant; hæc eſt tertia: *Ex edito Sermone Auctoris Anonymi.*

II. *Qui facit concordiam in ſublimioribus ſuis.* Job. 25. in ſe uno ſimul omnes collegit virtutes, ſed eas, quæ difficillime ſimul conciliantur. Hoc oſtendi poteſt in tribus Elogii partibus.

Primo magnam conjunxit innocentiam cum auſteriſſima pœnitentia, & mortificatione, qua Sanctus aliquis corpus ſuum maceraverit, non quidem ut pro peccatis ſuis ſatisfaceret, ſed ne illa committeret. Liquet quam raro accidat, ut quis diutius ſartam tectamque Baptiſmi ſui ſervet integritatem; tamen Sanctus Ambroſius, qui tot direxerat conſcientias, aſſerit, ſe facilius inveniſſe mortales, qui innocenter totum vitæ ſuæ ſpatium abſolverent, quam qui ſemel facta innocentiæ jactura, dignam criminibus ſuis egerint pœnitentiam: unde conjici poteſt, quænam fuerit ſanctitas, ac meritum Joannis noſtri, qui alteram ab omni culpa alienam ſervavit, & exercuit alteram cum maxima, quæ fingi poteſt, ſeveritate, cum invicta patientia.

Secundo: Altera concordia, quam fecit, & quæ non minorem virtutem indigitat, eſt conjunxiſſe altiſſimum contemplationis verticem cum laboribus vitæ Apoſtolicæ, non ſolum peccatorum converſionem procurando, verum etiam pios homines ad altiſſimum perfectionis gradum extollendo, quæ dici poteſt ſublimior quædam, & prorſus ſingularis ſpecies Apoſtolatus: *Qui facit concordiam in ſublimibus ſuis.*

Tertio. Altiſſimam humilitatem cum ſublimi ſcientia, probatiſſimam ſanctitatem, & celeberrimam ſui nominis exiſtimationem conjunxit. Hæc admirabilem quodammodo commixtionem fecerant in vita Sancti hujus, & ſingularem illius characterem conſtituunt: *Qui facit concordiam in ſublimibus ſuis.*

III. Aliter inflecti poteſt hoc argumentum, attendendo in Sancto Viro hoc

1. Sublimem perfectionem animæ uſque ad altiſſimum contemplationis gradum aſſurgentis: hæc enim vitæ ratio præſtantiſſima, & optima pars eſt, quemadmodum Filius Dei Magdalenæ affirmavit: *Mariam optimam partem elegit*; & quemadmodum hoc vitæ genus ſupponit animam, quæ tota ſit Dei; cujus ſpiritus non niſi de magnalibus Dei cogitet, & quæ non alium habeat finem, niſi ut placeat Deo; oſtendere poſſumus, quomodo Sanctus hic noſter ad hanc vitæ perfectionem ſeſe diſpoſuerit per ſolitudinem, mundi ſeceſſionem, ſuorum affectuum victoriam [illegible] abnegationem & perfectam creatorum bonorum omnium paupertatem, ac tandem per internecinum ſui corporis odium, quo meritus eſt, ut illum Deus puriſſimis ſpiritus deliciis cumularet.

2. In hoc eodem ſancto Viro conſiderari poſſunt merita erga Deum, & Eccleſiam in actuoſæ vitæ laboribus; cum ſtatim operam dederit ſaluti, & converſioni peccatorum, &

mox

mox utilius reformationi Ordinis de Carmelo; ubi latior aperitur campus diſſerendi de perſecutionibus, contumeliis, humiliationibus, vexationibus, pœnis omnibus, quas ob cauſſam hanc conſtanter ſuſtinuit.

IV. *Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, tollat crucem ſuam, & ſequatur me.* Matth. 16. Sicuti Sanctus noſter nihil ſibi propoſuit, neque aliud quæſivit, quam ſequi, & imitari Jeſum Chriſtum, ejuſque pro virili parte vitam, & mortem imitari, ita omnia ſcrutatus eſt media, omneſque replevit conditiones, quas Salvator exquirit ab iis, qui illius eſſe volunt veri, perfectique imitatores; conditiones, inquam, quæ in textus mei verbis continentur, & quas Beatus Joannes a Cruce ad unguem adimplevit.

1. Opus eſt, ut qui Chriſtum ſequi velit, qui nempe ſe illum imitari, ejuſque dogmata velit implecti, opus inquam eſt, *ut abneget ſemetipſum*, videlicet nihil naturæ corruptæ concedat, eicia, cupiditateſque ſuas edomet, & nuntium mittat iis, quæ ſibi ſunt antiquiſſima, ut omnino ſequatur Dei voluntatem, quod præſtitit S. Joannes a Cruce, eo modo, ut nihil in eo fuerit deſiderandum.

2. *Tollat crucem ſuam.* Legenda tantum vita eſt Sancti hujus, ut liqueat ipſum ne momento quidem caruiſſe tribulationibus, mortificationibus cum internis, cum exterioribus, interioribus, externiſque perſecutionibus, pœnis, amariſque doloribus.

3. *Et ſequatur me*; Sed ſequens, & Salvatorem imitatus in laboribus, atque tentationibus, guſtavit etiam gaudia, & conſolationes, quas illis communicat, qui ſibi fidelem ſerviunt ſervitutem.

V. *Abſit mihi gloriari, niſi in cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti.* Ad Galat. 6. Sanctus ille, cujus laudes concinnamus, cum ideo Joannis a Cruce nomen accepiſſet, ut vitam ſuam Crucei, & paſſionibus Salvatoris conformaret, tanquam illud quod glorioſiſſimum in mundo cenſebat, jure dicere potuit cum S. Paulo, ſe in Domini Cruce gloriari, & nihil ſibi antiquius eſſe, quam fieri participem paſſionum ejus, qui pro ipſo tantum ſuſtinuerat, & qui gloriam hanc omnibus gaudiis, & honoribus, Mundi hujus prætulerat: *qui propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit Crucem confuſione contempta.* Ubi oſtendere licet, S. Joannem a Cruce jure glorioſum hoc ſibi nomen promeruiſſe, ejuſque officium repleſſe.

1. Quia particeps fuit ignominiarum Crucis, quibus ſe ipſum præparavit profunda humilitate, quæ effecit, ut ille concupiſceret & ſuſtineret maximas contumelias, & inſignes mortificationes ardentius, quam mortales in ſæculo laudes, & hominum plauſus aucupentur.

2. Quia particeps fuit dolorum, & cruciatuum Crucis propter injurias, quas ab hominibus paſſus eſt, & admirabiles mortificationes, quas ille impoſuit ſibi.

3. Sed particeps quoque fuit ſuavitatum Crucis per gaudia, atque interiora ſolatia, qui illius veluti fructus ſunt, & per gratias, quas illis largitur Deus, qui aliquid propter amorem ſuum ſuſtinent.

VI. *Mihi mundus crucifixus eſt, & ego Mundo.* Galat. 6. Mundus mihi eſt tanquam crucifixus, & viciſſim ego Mundo ſum veluti crucifixus. His verbis teſtatur Apoſtolus contemptum, in quo ipſe Mundum habet, dicens illum in mente, conceptuque ſuo idem eſſe ac homo crucifixus, quem Judæi horrebant, & ſpectabant tanquam objectum omnium nequiſſimum: *Maledictus, qui pendet in ligno.* (*Galat.* 3.) Videlicet, ſicut Mundus neminem habet in pretio, niſi viros principes, divites, & qui aliquo honore decorati ſunt, ita econtra ipſum exoptere, ut hic idem Mundus ipſum reſpiceret tanquam mortalium omnium noviſſimum, atque confuſione, opprobriis, & maledictis oneraret, quod olim fiebat cum homine in Cruce pendente: *Mihi mundus crucifixus eſt, & ego Mundo.* Verum cum per mutuum hunc contemptum, quo Mundus Sanctos, Sanctique Mundum contemnunt, ad editiſſimum perfectionis gradum liceat pervenire; hinc judicetis, volo, ad quem Sanctitatis gradum S. Joannes evaſerit; quia mea quidem ſententia hic æquiſſimus character eſt, qui de illius meritis, atque virtutibus aſtrui valeat. Itaque in parte priori videbimus, quomodo ipſe Mundum contempſerit, ejuſque placita, & bona conculcans, ita ut Mundus Joanni fuerit tanquam crucifixus: *Mihi mundus crucifixus eſt.*

Secundo, quomodo gaudium, deliciaſque ſuas duxerit, conviciis, & perſecutionibus affici a Mundo, videlicet ab inimicis Mundi, ſanctorumque Chriſtianæ fidei dogmatum, non aliud quærens, quam placere Salvatori Mundi, qui in præmium voluptatum, & gaudiorum Mundi, quæ ipſe flocci fecit, ipſum cumulaverat gratiis, muneribus, lætitia, opibuſque interioribus: *Mihi mundus crucifixus eſt & ego mundo.*

VII. *Dedit illi ſcientiam Sanctorum, honeſtavit illum in laboribus, & complevit labores illius.* Sap. 10. S. Joannes a Cruce unus ex iis extitit, qui præ ceteris fuerit Dei ſcientia repletus; & cujus labores cæteris facti ſunt glorioſiores, & quem Deus largius benedictionibus ſuis cumulaverit. Quæ ſingillatim ſunt oſtendenda.

1. *Dedit illi ſcientiam Sanctorum.* Sanctorum ſcientiam aſſecutus eſt, quoniam unus eſt ex illis, qui majori cura ſecuti ſunt Evangelii placita; quoniam paupertatem ad extremum uſque gradum pertulit, non ſolum in Religionis ſtatum ingrediens, verum etiam ibi vivens in adeo arcta obſervantia, ut ſibi negaret plurima, quæ ſeveriſſimi etiam ſibi permittunt; Crucis Amorem ad exceſſum uſque provexit, ut ſemetipſum ſemper in omnibus ſenſibus, ſine diſcrimine, & auſteriſſime mortificaverit; ita ut ſecundum compluriuim Sanctorum exemplum debuiſſet a corpore ſuo veniam expoſcere tantæ crudelitatis. Præterea poſſidebat ſcientiam Sanctorum, quod abdiciſſima revelabat myſteria, quæ quidam veluti fontes fuerunt, unde hauſit præclaram & admirabilem myſticam Theologiam, quam doctiſſimus quiſque, & in hac ſcientia perſpicaciſſimus admiratur: *Dedit illi Deus ſcientiam Sanctorum.*

2. *Honeſtavit illum in laboribus ſuis.* Quia recentis familiæ patrem illum conſtituit, quæ amplexa eſt praxim editiſſimorum Canonum Evangelii. Fundatio tot domorum Religioſarum, in qua non minimam partem obtinuit, ut ibi Deus colatur, & glorificetur, reddidit nomen ejus immortale; & Eccleſia, quæ gaudet fructu laborum ejus, poſt obitum inter beatos primum, deinde inter Sanctos adnumeravit.

3. *Complevit labores illius.* Coronavit Deus labores ejus gloria, quam tot virtutibus, laboribus, ærumnis, paſſionibus, & ſanctis operibus meritus eſt, quæ illum effecerunt perfectum Jeſu Chriſti exemplum, quod Salvator ipſe voluit inſigni miraculo comprobare, & quod de alio non legimus; quoniam ipſe voluit in Sancti noſtri oſſibus, & reliquiis ſemetipſum repræſentare, ibi viſibiliter apparens modo veluti Cruci confixus, modo veluti puer in ſtabulo poſitus, mutata ſemper forma, & figura ad innuendam unionem, ſimilitudinem, & conformitatem, quam ille ſemper ſecum habuerat in omnibus actibus vitæ ſuæ.

Chriſto confixus ſum Cruci. Galat. 2. Auſtera Sancti hujus vita locum præbet traducendi ad ipſum hæc S. Pauli verba: VIII.
Chriſto confixus ſum Cruci, atque oſtendendi; 1. ipſum toto juventutis ſuæ ſpatio ſibi in partem vindicaſſe Crucem fugiendo ſocietatem ſibi æqualium, qui in licentia vivebant; evitando puerilia, vacando orationi, atque mortificationi, tanquam juvenis athleta, qui ſeſe præparat certamini, exercens pœnitentias ætatis ſuæ pares, ut ſe ſe ad majores diſponat.

2. In Religione, quam amplexus eſt, profeſſum fuiſſe vitam Crucis per fidem practicam officiorum regularium, cum inter ceteras communitates illam elegeris, ubi obſervantia religioſiſſime ſervabatur, regulæ ipſi adjiciens voluntarias mortificationes, repetitis jejuniis, rigoribus temporum, incommodis æſtus, & frigoris, quibus ſe objiciebat, ciliciis, horrentis ſetis ſubucula, frequentibus flagellationibus, jugibuſque auſteritatibus.

3. In recenti reformatione, & in magno domorum Ordinis ſui numero, docuiſſe Religioſos ſuos amplecti Crucem Jeſu Chriſti; perſuadendo hunc ſpiritum fuiſſe Sancti Inſtitutoris ſui, adhibendo auctoritatem quatenus Superior, & Provincialis, & addendo exemplum, quo nihil eſt efficientius &c.

Licet Sancti omnes mereantur cultum, & venerationem fidelium, quocumque titulo eos colat Eccleſia Apoſtolorum, IX.
Doctorum, Martyrum, Confeſſorum &c. Sunt tamen qui propter labores, & merita ſua erga Eccleſiam coli mereantur coram Deo his glorioſis nominibus, licet nomen non gerant, neque Fideles vulgo illis deferant aliquam ex hujuſmodi laudibus inter Sanctos. Hoc ego oſtendere aggredior in Sancto Joanne a Cruce Coadjutore S. Thereſiæ in reformatione Ordinis de Carmelo primo Religioſo recentis hujus Ordinis, docti viri, contemplationi dediti, magni, & perſpicacia Doctoris in Myſtica Theologia, cujus ſecreta omnia aſſecutus eſt. Hic probatiſſimus eſt conceptus paſſim de inſigni hoc Sancto viro; ſed longe aliter de illius meritis, & ſanctitate ſentietis, ſi vobis oſtendero.

1. Illum zelo, & laboribus ſuis, cum non parum contulerit reformationi Ordinis, qui a priori fervore declinaverat, meritum fuiſſe nomen Apoſtoli, quia hoc genus converſionis Deo magis glorioſæ, magis infrequentis, atque difficilis præ inſignium peccatorum converſione, & quæ zelum penitus peculiarem expoſcit.

2. Si animum advertimus ad lumina, quibus Eccleſiam illuſtravit ſcriptis admirabilibus, quæ gradatim manuducunt ad editiorem perfectionis apicem, illi eximii Doctoris dignitas detractari non poteſt.

3. Denique per Cruces, perſecutiones, & paſſiones, quas pertulit pro cauſſa adeo juſta, qualis eſt fratres ſuos perduxiſſe ad vitæ Religioſæ perfectionem; hæ perſecutiones inquam illi compararunt gloriam Martyris generoſi, quod in triplici parte ejuſdem elogii videbimus.

PARAGRAPHUS II.

Fontes, ex quibus rerum copia hauriri poteſt ad has Sermonum ſtructuras exornandas: & Auctores de hoc argumento tractantes.

PAter Joſeph de Jeſu Maria Carmelita Excalceatus Hiſpanice Sancti hujus vitam complexus eſt ſatis ingenti volumine, quam in Gallicum Sermonem tranſtulit ejuſdem Ordinis Sacerdos. Vitæ Scriptores.

Altera vita prodiit compendioſior, præfixa operibus Sancti ab Hieronymo de S. Joſeph.

Baillet in Vita Sanctorum ſub die 14. Decembris aliam latiorem haberet, niſi de more prætermiſiſſet ea quæ in Sancto hoc Viro magis ſingularia ſunt, & ampliora.

In Hiſtoria Carmelitarum Excalceatorum ſermo fit de

S. Joannes e Cruce, paſſim vero libro tertio capite ſeptimo, ubi vocatur opus eximium, & maximum Miraculorum S. Thereſiæ.

Ibidem habemus, quanti S. Thereſia faceret fidelem ſibi ſocium S. Joannem a Cruce; & ipſa etiam in operibus ſuis unum appellat ex columnis reformati Carmeli; illo enim uſa eſt in iis, quæ majoris momenti ad eumdem finem operata eſt.

Summi viri qui prodiderunt ſanctitatem & meritum Sancti hujus.

In prolegomenis, & generali monito præfixo lectoribus librorum hujus Sancti fuſius verba fiunt de laudibus Auctoris, de numero, & præſtantia operum ejus, & de conſilio, quo Sanctus illa conſcripſit.

Ibidem affertur judicium, quod ſæculi hujus viri doctiores tulerunt de doctrina Sancti hujus cum approbationibus Epiſcoporum, Univerſitatum, ac Theologorum ex omnibus Ordinibus Regularibus. Additur etiam explanatio omnium vocabulorum myſticorum, quibus Auctor uſus eſt.

P. Chriſtophorus de Torres Concionator apud Catholicam Majeſtatem in approbatione ſcriptorum Sancti hujus, habet etiam elogium perſonæ, cum vitæ ejuſdem compendio.

Concionatores.

P. Texier tomo ſecundo Orationum Panegyricarum, egregium habet Sermonem in laudem Sancti Joannis de Cruce.

Alter adeſt congruens ſollemnitati Beatificationis ejus ab Auctore Anonymo editus, cui accepta referimus pleraque in hæc collectanea noſtra cooptata.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, Figuræ, & Bibliorum applicationes huic argumento.

Loci ex Bibliis decerpti, qui virtutibus, & actibus Sancti poſſunt congruere.

Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Chriſti. 2. Cor. cap. 12.

Placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in neceſſitatibus, in perſecutionibus, in anguſtiis pro Chriſto. Ibidem.

Cum infirmor, tunc potens ſum. Ibidem.

In omnibus tribulationem patimur, ſed non anguſtiamur; aporiamur, ſed non deſtituimur; perſecutionem patimur, ſed non derelinquimur; dejicimur, ſed non perimus. 2. Corinth. 4.

Semper mortificationem Jeſu in corpore noſtro circumferentes, & ut vita Jeſu manifeſtetur in corporibus noſtris. 2. Corinth. 4.

Semper nos qui vivimus in mortem tradimur propter Jeſum, & ut vita Jeſu manifeſtetur in carne noſtra mortali. Ibidem.

Propter quod non deficimus, ſed licet is, qui foris eſt noſter homo corrumpatur, tamen is, qui intus eſt, renovatur de die in diem. Ibidem.

Caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo, ne forte cum aliis prædicaverim, ipſe reprobus efficiar. Ibidem.

Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum Cælorum. Matth. 5.

Vulpes foveas habent, & volucres Cæli nidos, Filius autem hominis non habet, ubi caput reclinet. Matth. 8.

Loci, qui applicari poſſunt raptibus illius.

Scio hominem in Chriſto, ſive in corpore neſcio, ſive extra corpus neſcio, Deus ſcit, raptum hujuſmodi, uſque ad tertium Cælum. 2. Corinth. 12.

Et ſcio hujuſmodi hominem, quia raptus eſt in Paradiſum, & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui. Ibidem.

Pro hujuſmodi gloriabor, pro me autem nihil gloriabor, niſi in infirmitatibus meis. Ibidem.

Nam etſi voluero gloriari, non ero inſipiens. Veritatem enim dicam: parco autem ne quis me exiſtimet ſupra id quod videt in me, aut aliquid audit ex me. Ibidem.

De Zelo reſtaurandæ regularitatis in Ordine ſuo.

Zelus domus tuæ comedit me, & opprobria exprobrantium tibi ceciderunt ſuper me. Pſalm. 68.

Tabeſcere me fecit zelus meus, quia obliti ſunt verba tua inimici mei. Pſalm. 118.

Vidi prævaricantes, & tabeſcebam, quia eloquia tua non cuſtodierunt. Ibidem.

Zelo zelatus ſum pro Domino Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum filii Iſrael. 3. Reg. 19.

Exempla Antiqui, & Novi Teſtamenti hujus argumenti.

Sanctus hic comparatur nubeculæ, quam vidit Eliſeus.

Elias Propheta quærit ab Eliſeo diſcipulo ſuo, quid videret; qui reddidit ſe videre aſſurgentem de Mari nubem, non majorem hominis veſtigio. *Ecce nubecula parva, quaſi veſtigium hominis aſcendebat de Mari.* (3. *Reg.* 18.) Sed nubes hæc deinceps in corpus adeo immane concrevit, ut totum Cælum fuerit coopertum, & terra imbribus ſubmerſa. Sanctus Noſter in mundo tenuia, & obſcura habuit principia; fuit re adhuc integra ſimilis huic nubeculæ; ſed cum illum extulerit Deus per lumina, & calorem gratiæ ſuæ ſuper terrem hac, intra paucos annos tantum evaſit meritis ſuis, ut Divinitas videatur unice occupata fuiſſe, ut illum deduceret, atque perficeret, & quamvis hominum odia cum calumniis, & perſecutionibus affecerint, & ad tempus aliquod ei caliginem offuderint, ille tamen ex hiſce omnibus obicibus victoriam reportavit. Non ſecus ac nubes poſtquam brevi fuit ventorum ludibrium, huc illuc perlata; deinde aliarum nubium acceſſione coaleſcit, ac erumpit in fulgura, fulmina, atque tonitrua; ita Beatus Joannes a Cruce ad tempus agitatur, ſed mox Dei donis repletur. Quoniam pro juſtitia perſecutionem paſſus eſt, recipit viridiora Patris Cæleſtis lumina, eaque aliis communicans fit objectum admirationis Mundo univerſo, Ignis, & fulgura ex corde, & ore ejus emanant; Seraphim eſt in terra; igne, quem Deus illis communicavit, ut ex abundantia ſua alii participes fierent, eos fovet, atque ſuccendit.

Comparatur S. Paulo ad tertium uſque Cælum rapto.

Procul abſint profani ſpiritus, qui damnant quidquid neſciunt: *blaſphemant quod ignorant*: qui illuſionem putant, quidquid in ordine communi non continetur, qui haberi cupientes inter ſpiritus fortes adynaton putant, quidquid illis præter communem ordinem eſſe videtur. Audent illi inter errores, viſiones, & mentis infirmitates referre divinos S. Pauli impetus, extaſes, & inſignem raptum uſque in tertium cælum. Fidem non habebunt huic Apoſtolo dicenti ſe hominem cognoſcere, qui ſublatus fuit, neſcit autem, utrum in corpore, an extra corpus, in Divinitatis ſinum, ubi didicit arcana verba, quæ homini explanare non licet, quia homo illa nequit intelligere? Cur ergo audent obniti, cum dicimus illis Joannem a Cruce nunquam fere ſacra operatum fuiſſe, quin corpus ejus attolleretur a terra; extaſes illi perfamiliares fuiſſe, quia ſumma dilectione ferebatur in Deum? Numquid brachium Domini abbreviatum eſt? An non poteſt Deus ſimilia Sanctis ſuis beneficia conferre? Si de facultate Dei conſtat, de facto quoque conſtare debet, & Deum ſæpe honoraſſe merita Sancti Joannis a Cruce his raptibus, & elevationibus, quoniam ingens teſtium nubes hoc in Canonizationis ejuſdem proceſſu teſtatur. Sciant ergo incredulæ mentes non deeſſe pietatem, diſcant revereri omnia divini amoris argumenta, quæ ille tradit famulis ſuis, & caritatem efficere debere, ut in pretio, & cum gratiarum actione habeamus, & colamus gratias omnes, quas Deus aliis impertit.

S. Joannes a Cruce cũ S. Joanne Baptiſta comparatus.

Erat Joannes, neque manducans, neque bibens. Matth. 11. Sanctus Joannes Baptiſta præcinctus erat zona coriacea ſecundum renes, veſtiſque illius contexta ex pilis Cameli. Veſcebatur locuſtis, & agreſti melle, adeo vero exiguum potum ſumebat, ut neque manducare, neque bibere diceretur. Videritne poteſt Sanctum, cujus vita ſit huic ſimilior, quam Sancti Joannis a Cruce; qui propius Sanctum Præcurſorem imitabatur? Incedit Joannes cilicio indutus, & veſte ex juncis confecta. Dicendus eſt hic vel manducaſſe, vel bibiſſe, quoniam integræ fluebant hebdomadæ, quin ille quidquam eſculenti, vel poculenti caperet? Omnia in viro hoc erant ſingularia, non ſecus ac in Sancto Joanne Baptiſta; uterque pœnitentiæ exteriori interiorem addiderunt; non ut ſibi hominum plauſus laudeſque captarent, ſed ut eorum excitarent attentionem. Jejunium adeo inſuetum, & immodicæ mortificationes, nonne indiſcretæ haberentur, ſi ad cenſuram humanæ prudentiæ vocarentur? ſed ubi apparet Dei digitus, homines obmuteſcant oportet. Joannes Baptiſta per hunc adeo auſterum vitæ habitum non ne fieri debebat ſpectaculum aptius ad injiciendum hominibus ſtuporem, & ad oculos populi in ſe convertendos, ut illi Meſſiam traderet cognoſcendum? & Sanctus Joannes a Cruce nonne habendus erat tanquam pœnitentiæ prodigium, ut aliquando præficeretur ſanctæ pœnitentium turbæ, qui ejus veſtigia erant lecturi? Uterque præ ceteris eniteſcere debebant, ut fierent abſolutiſſimi pœnitentiæ exemplaria.

S. Joannes a Cruce cũ Propheta Eliſeo comparatus.

Sanctus Joannes a Cruce comparari quoque poteſt cum Eliſeo Propheta, qui ſciens patrem, ac præceptorem ſuum Eliam Prophetam in cælum transferendum igneo curru, ab hoc petiit; ut ſibi duplicem ſpiritum ſuum relinqueret: *Obſecro, ut fiat in me ſpiritus tuus duplex;* (4. *Reg.* 2.) quod illi conceſſit Elias arrhabonis loco pallium quod gerebat eidem relinquens. Quia immorer conſiderans varios ſenſus, quos duplici huic ſpiritui, quem recepit Eliſeus, tradunt Interpretes, aſſerere poſſe mihi videor, ardentem, igniturmque zelum, qui Eliæ Prophetæ characterem conſtituit, duplicem vocari, quia ille duplicem habebat finem, alterum quidem reſtituendi cultum Dei, avulſis idolis, eorumque Pſeudoprophetis devictis; alterum vero erudiendi, & excolendi ingentem diſcipulorum numerum ad tuendam, obſervandamque Domini legem. Hac in re fuit Eliſeus hæres Spiritus Eliæ: quia acriter Domini cauſſam ſuſtinuit, ſine ullo metu, & nulla habita hominum ratione contra præſtantes terræ, & idolorum cultores, & mox curam in eo collocavit, ut diſperſos Eliæ diſcipulos ſimul cogeret, colligeretque, qui licet ab Elia inſtituti, magno in diſcrimine verſabantur a Dei cultu recedendi, cum non eſſet illis miniſter idoneus, & ſatis perſpicax, qui eos ad priſtinum fervorem quà dictis, quà exemplis revocaret. Hinc innoteſcit Sanctum Joannem a Cruce alterum fuiſſe Eliſeum zelo ſuccenſum pro cultu Dei, & pro Ordine Carmeli, quem intepuiſſe videbat propter laxitatem morum, quæ ſenſim inoleverat: *Obſecro, ut fiat in me ſpiritus tuus duplex.*

Comparatur S. Job ſub finem vitæ ſuæ.

Sicut aurum in fornace probatur, ita juſtus in tribulationibus. Ibi emicat virtutis conſtantia, amoris erga Deum ſoliditas, animi magnitudo, ſpes futurorum bonorum, quæ patientibus promiſſa ſunt. Facile eſt ſervire Deo, cum conſolationes tantum impertit, ſed conſummatæ ſapientiæ effectus eſt dicere Deo cum afflicto Job: *Dominus dedit, Dominus abſtulit: ſicut placuit Domino, ita factum eſt.* S. Joannes a Cruce tribulationibus, quam raptibus inſignior, amorem ſuum teſtatur Deo in abjectione, ad quam redactus eſt in ocu-

lis

lis hominum. Non ſecus ac Job morbo corripitur, qui ulceri ſimilis erat. Qui illi adeuntes via ferre poterant ſaniem ex univerſali eo vulnere emanantem. Quodnam fuit ſanctæ hujus animæ gaudium memoris repetentis, Jeſum Chriſtum percuſſum fuiſſe tanquam leproſum, & ab omnibus derelictum? Lætabatur ille ob hunc ſimilitudinis gradum cum Domino ſuo: cumque ſibi fieret acceſſio vulnerum recentium per juges exprobrationes, Dominum benedicebat, & illi, a quibus exercebatur, evadebant præcipuum ſui amoris objectum, quoniam illos intuebatur tanquam divinæ juſtitiæ miniſtros, a quibus emundabatur, dicens ab illis ſe fieri conformem Domino; eoſque eſſe tanquam malleum in manibus opificis ſummi vivos lapides cædentis, in cæleſtis Jeruſalem ædificium. *Sermo Manuſcriptus.*

Deus gloriatur ob ea mala quæ Satanas, ut olim Job, ita & Joanni a Cruce intulit.

Nunquid conſiderasti ſervum meum Job, quod non ſit ei ſimilis in terra? Cum Deus dæmoni propoſuit Job famulum ſuum, tanquam incomparabilis virtutis exemplum, & ab eo ſuſcitatus eſt, utrum illius ſimplicitatem, & cordis rectitudinem conſideraverit, idem fuit æque ac ſi ejus exprobraſſet invidiam, qua contra juſtum illum furebat, in quem nullam habebat poteſtatem, quia verebatur, & toto pectore a malo abhorrebat. Nonne ſimilem de Satana victoriam retulit Deus, ut fidei conſonum eſt, objiciens illi mala, quibus Sanctum noſtrum affiixerat excitando in illum vicarios ſuos, qui illum in obſcurum carcerem detruſerunt? Spectaculum Sancti hujus in vincula conjectis fratribus ſuis, quos ad regulæ normam revocare ſtudebat, nonne ſpectatores habere meretur cælum, & terram? Job in ſterquilinio ſuo, tanquam in theatro victus fuit Satanas; & Joannes a Cruce contumeliis obrutus in carceris caligine victoriam de omnibus Inferni poteſtatibus reportavit. Præfero, S. Joannes Chryſoſtomus inquit, Pauli catenas, raptui ejuſdem uſque in tertium cælum, & ille in carcere, quam in extaſibus ſuis eſt glorioſior. Beatus Joannes a Cruce magis admirabilis eſt in vinculis ſuis, atque in tribulationibus, quam in raptibus. Denique quandonam Deus ex virtute Job creſcere viſus eſt? Nunquid in proſperis ejus dæmoni dixit: *Nunquid conſiderasti ſervum meum Job?* an tempore tribulationum? Ex hoc pariter tempore peculiaris illi cedit gloria ex amaritudine, & afflictione S. Joannis a Cruce.

Applicatio quarumdam Scripturæ locorum huic argumento.

Quomodo S. Joannes a Cruce ſit vas electionis.

V*As electionis eſt mihi iſte.* Act. 9. Jeſus Chriſtus his verbis ſignificavit Sancto Sacerdoti Ananiæ futuram Sancti Pauli magnitudinem, & ſicuti aliis ſpiritum ſuum in menſura tantum conferebat, huic cum abundantia contuliſſe: *Vas electionis eſt mihi iſte*; & ſicut aliis dona ſua impertiebat, aliis quidem tribuens intelligentiæ donum, aliis donum ſcientiæ, huic facultatem altiſſima penetrandi myſteria, hæc omnia ſe collecturum in Paulo tanquam vaſe electionis; Sanctus Joannes a Cruce aliquo ne tantum peculiari dono commendatus fuit? an omnes virtutes, & dona in Sancto hoc, tanquam Electionis vaſculo collecta fuerunt? Si illius inviolabilem puritatem animadvertimus, nonne illum in album virginum recenſemus, qui Agnum quocumque ſequuntur? Si conſideramus illum nunquam primum ex tot Religioſis, qui ejus exemplo reformationem ſuſceperant, nonne illum Patriarchis adnumeramus? Si illius auſteritates, & vivendi genus ſancte crudele intuemur, quo ad corpus ſuum caſtigandum eſt uſus, nonne martyrem nuncupamus? Cogitantes zeli ipſius magnitudinem, bonorum omnium abrenuntiationem, paupertatis amorem, illum ſpectabimus tanquam Apoſtolum, qui poſtquam Evangelica adimplevit conſilia, horum praxim aliis tradit. Denique hic Doctor eſt inſignis propter opera eruditiſſima; hic eſt aſceticæ vitæ magiſter, cum nemo eodem ſcripſerit melius de eadem: Seraphim eſt propter ignem, quo voratur; novus eſt Thaumaturgus propter ingentem miraculorum numerum; Propheta eſt, qui futura prænoſcit: verbo, vas eſt electionis, in quo Deus omnia dona ſua collocavit.

Natus erat cum felici propenſione in bonum.

Sortitus eſt animam bonam. Sap. 8. Maxima ad virtutem prærogativa eſt felices ſortitum fuiſſe propenſiones; in bonum proclivem ferri ſine contradictione, immo etiam cum voluptate virtutem exercere, horrere vitium, ac illud eo majori odio proſequi, quo majus eſt, atque probatius, non uti ſuis luminibus, atque judicio, niſi ut in Sanctorum ſcientia recentes progreſſus fiant. Talis extitit Sanctus ille, quem colimus. Spiritus ejus ſuapte natura acer erat, & perſpicax, nonniſi in magnis objectis ſubſiſtens. Dederat illi Deus ſolidum judicium & animum, qui perturbari nulla re poterat, cum aggreſſus eſt Ordinis ſui reformationem.

Obices zelum illius acuebant, non deterrebant. Animi dotes adeo locupletes aptum reddebant illum, ad veritatem amandam ſequendamque. Hæ fuerunt fundamentum eorum luminum, atque virtutum, quæ Eccleſiam ædificarunt, atque illuſtrarunt. Corpus ejus, & anima per mortificationem emundata, ſenſibus expedita, & iis omnibus, quæ terreſtria, & craſſiora ſunt, vacua, illum in ſtatum adduxerunt fruendi veritate ſine ulla mentis evagatione. Ita volatum arripuit, ac per intervalla tanquam pullus Aquilæ ſeſe extulit, ut in ipſum lucis fontem figeret oculos, & per communicationes, quas obtinuit a Deo ſe ipſum hac doctrina replevit, quam ii, qui magis ſpirituales ſunt, admirantur. Ubi quæritur primo hujus elationis cauſa, in bonis invenitur affectibus, ac

ſtudiis, quæ ab ipſa hauſimus natura, & quæ ſunt veluti ſemina, quæ cum ætatis profectu evolvantur, ætate areſcente inſignes afferunt fructus: ſed ſemper ſupponendum eſt hoc gratia perfici, coli, nutriri.

Mirabilis Deus in Sanctis ſuis. Pſalm. 67. Sancti omnes ſunt opera gratiæ, ut S. Paulus, omneſque dicere tenentur: Quidquid ſum, id Dei gratia ſum, cui uni gloria accepta referenda eſt; ille unus in Sanctis ſuis laudandus, & celebrandus eſt: *Mirabilis Deus in Sanctis ſuis.* Hæ laudes, & hi admirationis ſenſus ingeminandi ſunt, quo major ſanctitas eſt ſervorum Dei, quo eminentiora ſunt eorum dona, eorumque virtus infrequentior. Quas igitur laudes non debemus miſericordiæ Dei, quod ſæculo hoc tam laxo pepererit Sanctum propter ſublimes cognitiones ſuas admirabilem, quas ex ipſo Dei ſinu hauſiſſe videtur; qui eum ſermonem loqui videtur, quem maxime ſublimes intelligentiæ; admirabilem in via, quam ingreſſus eſt iturus in cælum per ſublime orationis genus, quod exemplo caret in retro lapſis temporibus: admirabilem propter hos exceſſus amoris & caritatis, quibus paſſim anima ejus rapta fuit, ac viſionibus propheticis ad ſerutanda cordium arcana? Verum hiccine Sanctus laudandus eſt, an tu Domine auctor omnium horum donorum, omniumque harum ſcientiarum? *Mirabilis Deus in Sanctis ſuis.* Imitati Sanctum hunc Dei famulum, qui ad ipſum fontem referebat laudes, quæ ipſi deferebantur, & qui ſibi contemptum dumtaxat reſervabat; te colimus tanquam luminum patrem, tanquam fontem omnium perfectorum bonorum, quæ in magno hoc Sancto emicuerunt: *Mirabilis Deus in Sanctis ſuis.*

Mortui eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Coloſſ. cap. 3. Mori, & vivere cum Jeſu Chriſto, mori mundo, & vivere in Deo, hæc ex Apoſtoli ſententia profeſſio eſt omnium fidelium; cum enim baptizati fuerint in morte, & Sanguine Filii Dei, æquum eſt, ut impleantur ſpiritu ejus, vitamque ducant ſimilem vitæ ipſius a ſenſibus avulſam, ab animæ perturbationibus vacuam, omnino puram, atque cæleſtem. Sed hæc vocatio, quæ omnibus fidelibus communis eſt, fit ſingularis eorum vocatio, qui non ad ſanctitatem, ſed etiam ad ſanctitatis perfectionem contendunt. Hujuſmodi fuit S. Joannis a Cruce vocatio, cujus virtutes hodie vobis proponit Eccleſia. In lubrica ætate nunquam lapſus eſt, quia diluculo intellexit, ſe Deo mortuum eſſe; ſibique operam eſſe impendendam, ut vivens Jeſu Chriſto, magis moreretur: *Mortui eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo.* (*Coloſſ.* 3.) Nequaquam videtis Joannem a Cruce cum adoleſcentibus æqualibus ſibi. Deus eſt pars illius; non alium ſpectat, quam cælum; non habet aliud exercitium, niſi pœnitentiam, tunc temporis, quo putant alii ſe minime ad eamdem teneri; non aliam fovet ſpem, quam ſalutis ſuæ, tunc temporis, cum mundus ſolum eſt objectum ſpei adoleſcentium; quoniam magnus hic Sanctus ſentiebat magna Dei de ſeipſo conſilia, & cupiens ſe fidelem eſſe, aſſueſcebat ſibi mori, & Jeſu Chriſto tantum vivere: *Mortui eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt in Deo.*

Perſecutiones quas conſtanter pertulit, ra hæc illi luminum promeritæ ſunt.

Caſtigaſti me, & eruditus ſum. Jerem. 31. Undenam putamus Joannem a Cruce hanc hauſiſſe luminum copiam, quæ oculos noſtros perſtringunt, & quæ divina potius videntur, quam humana, potius per infuſionem, ac revelationem conceſſa, quam ſtudio comparata? Quanam in ſchola didicit amare Deum ſecundum omnem Evangelici Præcepti latitudinem, & quanam methodo indeſinenter divinis flagrare novit ardoribus, qui in ſuſpiria, ac verba erumpentes flammarum ſuarum vim, ac vehementiam ſignificabant? Quanam ratione promeritus eſt has ſpirituales divitias, delicias haſce interiores, intimam hanc unionem cum Deo, qui illum attollens ſuper ſe, efficiebat, ut in divinitatis ſinum pervolaret? In Carceris caligine divinam hanc didicerat ſcientiam; perſecutores ſui illum erudierant, ac illi tot a Deo lumina promeriti fuerant, non ſecus ac olim Deus viſitavit S. Petrum in carcere, & magna edidit prodigia, ut inde eum liberaret, illuminans carceris tenebras lumine cæleſti: *lumen refulſit in habitaculo.* (*Act.* 12.) Quia afflictionum tempore ad cæli dona recipienda ſumus paratiores; S. Joannes a Cruce nunquam majoribus de cælo luminibus, nunquam ſanctioribus deliciis refectus fuit, quam cum pluribus vexatus fuit curis: quoniam Deus verborum ſuorum veritatem adimplens tribuit ſemper menſuram conſolationis parem menſuræ tribulationum, & virtutem reddit perfectiorem per ea pericula, quibus eam probat.

Congregate vos in domum Diſciplinæ. Eccleſ. 51. Zelo S. Joannis a Cruce ſatis non erat virtutem ad apicem perfectionis perferre; alios quoque illuc attollere adniſus eſt vacans reformationi Ordinis ſui, & inſtaurandis jacturis, quas tempus pepererat. Hæc enim rerum humanarum conditio eſt, ut ſanctiſſima quælibet inſtituta aliquid ſemper puritatis amittant, prout a fonte ſuo recedunt, non ſecus ac fluvii, quorum aquæ prope originem ſuam pellucidæ ſunt, ſed quo magis ab eadem abiunt, limoſiores, ac lutulentiores fluunt. Tempus etiam abſtulerat partem virtutis, atque fervoris, qui ſumma cum populorum ædificatione regnaverat in domibus, quæ conſecratæ erant pœnitentiæ. Fides tepeſcebat, & diſciplina non continebat ſe amplius intra regularitatem ac normam inſtituti ſui. Pacta erat quædam commixtio Mundi, & Religionis, cupiditatis, & caritatis, affectionum ſæcularium, & officiorum Religioſorum. Joannes a Cruce a Deo excitus tanquam

recens quidam Ordinis inſtitutor ad reparandum fervorem religionis, eamque ad priſtinam vocationem reducendam, ac rurſus accendendum divinum ignem, quem ſæculi ſpiritus fere extinxerat; ſed quonam modo hoc opus aggreditur? Præſefert in ſeipſo primi Inſtitutoris ſpiritum; loqui operibus incipit, & exemplis. Plurimi voluntatibus ejus obſequuntur, & in Religione totidem videntur exemplaris reparatoris ſui, quot ſunt Religioſi.

Sancti hujus mortificationes interiam mollitiem condemnant.

Qui non bajulat Crucem ſuam, non eſt me dignus: Luc. 14. Verbis illis attendite, o mundi cultores, qui in mollitie vivitis, & per intervalla voluptati uni aliam ſubrogatis tanquam conductitii famuli, ut novas excogitetis voluptates prioribus ſapidiores, quoniam guſtus longo uſu, & frequenti habitu hebeſcit: Attendite his Jeſu Chriſti Verbis, eaque cum veſtro vivendi genere comparate. Regula, & menſura ſibi conformes eſſe debent; Si abnormes fuerint, jam extra Ordinem eſtis, ac tenditis eum in locum, ubi nullus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat. Dicere ne audebitis Evangelium durum eſſe; jugum, quod vobis injicit, eſſe grave; naturæ vires deeſſe? Legite ibi damnationem veſtram; nam vobis innoteſcet, voluntatem vobis deeſſe, non poteſtatem. Beatus Joannes a Cruce cum corpore æque ſenſibili, ac molli, quale veſtrum eſt, ita jejunabat, ut pane tantum modico, & aqua brevi viveret. Videte quænam fuerit durities ferreorum vinculorum ejus; quoties corpus ſuum flagellis torqueret; cum ad hæc nunquam cilicium ſuum relinqueret, & veſtem gereret ex juncis contextam, quæ totum tegebat corpus illius, & ferreis præfixa aculeis carnes ejuſdem lancinabat. Obſtupeſcitis, cum auditis Sanctum hunc non niſi nudatis pedibus ſuper nivem, & glaciem inceſſiſſe, ſed inertiam veſtram tanquam ſtuporis veſtri cauſam inſimulate; cogitate, quod Sanctus hic cogitare conſueverat, corpus veſtrum infenſiſſimum vobis eſſe inimicum, qui intermino vos bello perſequetur, niſi illum in ſervitutem redigatis, atque tunc intelligetis, unicuique bajulandam eſſe Crucem ſuam, vel ſub peccati ſervitute ſeneſcendum: *Qui non bajulat Crucem ſuam, non eſt me dignus.*

PARAGRAPHUS IV.

Loci Sanctorum Patrum, qui ad virtutes, vel facta Sancti hujus poſſunt applicari.

Ille in caritate Dei eſt perfectior, qui ad eſtus amoreṃ plures convertit. S. Auguſt. tract. 97. in Joann.

Sicut Chriſtus graviorem non poteſt pati perſecutionem, quam ut quis verbo, & exemplo animas ſuo ſanguine liberatas ab ipſo avertat; ſic gratiorem honorationem impendere ei non valemus, quam animas devivantes convertendo ad ipſum. Idem ibid.

Accendi ego luminaria in Cœlo, accende tu iſtis clariora, nam potes his, qui in errore ſunt, lumen veritatis accendere: hominem facere non potes, at juſtum, gratumque Deo vales. Vide quam te diligam, qui majora tibi faciendi vribus facultatem. S. Chryſoſtom. in Geneſ.

Patientiæ, & manſuetudinis exercitium tribus conſiſtit, in verborum injuriis, in damnis rerum, in corporis læſione. S. Bernard. in Purificatione B. Virginis.

Patientis injuſte melior conditio eſt, quam facientis. S. Auguſtinus in Pſ. 50.

Verum humilem patientia oſtendit injuriæ. Idem in Epiſt.

Juſtus accuſatus tacet, læſus remittit, diſſimulat laceſſitus. Ambroſ. in Pſ. 37.

Verus humilis non vult humilis prædicari, ſed vilis reputari, nec reputat ſolum, quam vilis ſit in præſenti, ſed quam vilis etiam eſſe poſſit. S. Bernardus Serm. 16. in Cantic.

Nemo dicat, quod temporibus noſtris certamina eſſe non poſſunt; habet enim & pax noſtra martyres ſuos; nam iracundiam vincere, libidinem fugere, juſtitiam cuſtodire, avaritiam contemnere, ſuperbiam humiliare, magna pars eſt martyrii. S. Auguſt. Serm. 250. de Temp.

Martyrium propoſito, non eventu æſtimatur. S. Chryſoſtom. de adventu Domini.

Mori a perſequente Martyrium eſt in aperto opere, ferre vero contumelias, & odientem diligere, Martyrium eſt in occulta cogitatione. S. Gregorius in Homil.

Nunquam deeſt tribulatio perſecutionis, ſi non deſit obſervantia pietatis. S. Leo Serm. 9.

Sit in nobis quotidianus quidam uſus, affectusque moriendi; ſuſcipiat anima noſtra mortis imaginem, ut pœnam vera mortis inveniat. S. Ambroſ. lib. de fide Reſurrectionis.

PARAGRAPHUS V.

Quid ex Theologia peti depromi poſſit in hoc argumento.

AD aſſequendam ſublimem cognitionem perfectionum Dei, duplex patet via; ſtudium, & Oratio. Illa detegit eam per mentis ratiocinationem, altera per ſenſus cordis. Utraque ad finem tendit eumdem, ſed cum hoc diſcrimine, quod Dei cognitio ſtudio comparata inflat, cognitio vero Dei per orationem quæſita parit caritatem. In ſtudiis homo adquirit, itaque prolixiori tempore opus eſt, & parum progreditur. In Oratione Deus largitur, itaque diſcendi vias facit breviores. Joannes a Cruce ſublimes ſuas cognitiones adquiſivit non quidem ſtudio, & ratiocinatione; ſed per caritatem, & preces. Credidit ſe tunc omnia ſciturum, cum ſciret Jeſum Chriſtum Crucifixum. Hujus igitur amor tota fuit ejus occupatio; & oratio totum illius ſtudium. Intelligite ergo Sapientes ſæculi, breviorem, tutioremque viam, ut calleatis ſcientiam Sanctorum, jugem eſſe orationem, & Jeſum Chriſtum crucifixum librum eſſe a vobis ſæpiſſime conſulendum. Nonniſi ægre per viſibilia ad inviſibilia voſmet attollitis, ſed per Orationem, non ſecus ac S. Joannes a Cruce Dei magnitudine, quo vos oratio perduxerit, in nihilum veſtræ infirmitatis deſcenderetis. *Auctor Recens.*

Spiritualis eſſe debet homo, qui cognoſcere vult nõ vulgares gratias, quas Deus ſuis largitur, & effectus amoris, quo Sancti diligunt Deum.

Spiritus hominis non cognoſcit opera Dei; & quidquid captum illius excedit, inſania eſt: *Animalis homo non percipit ea, quæ Dei ſunt... (1. Cor. 2.) Stultitia eſt illi. Sed Dei Spiritus omnia ſcrutatur etiam profunda Dei.* (1. Cor. 2.) Cum ſermo eſt de amoris impetu, de extaſibus, de ſuſpenſione uſus ſenſuum apud carnales animas, nihil intelligunt, has viſiones putant, exinaniti cerebri, & cæcitatis imaginationis effectus: *Stultitia eſt illi.* Intelligunt quidem quid ſit amoris profani impetus; quouſque æſtuantis cupiditatis furor evadat; hunc uſum ſenſuum, & rationis adimere, & hanc eſſe phrenesim, quæ rapit animam extra corpus, quod animat per amoris vim; quoniam effectum hunc experti ſunt, & nunquam intellexerunt, quid poſſit in cor, & corpus divinus amor, ubi eſt in eodem violentiæ gradu, in quo humana vehemens ægritudo. Joannes de Deo expertus fuerat admirabiles hos effectus; quia Dei Spiritus, & amor ejus omnino potiti fuerunt illius corde, & in corpus etiam erumpebant. Pars hæc craſſa, ac terreſtris cogebatur ſequi impetum animæ volantis, & adeo vehementes erant operationes animæ, ut eas ſubſequi corpus teneretur. Hæc in re ſimilis currui myſtico, quem vidit Propheta, cujus rotæ, & omnis moles ſequebantur ſpiritum potentem, ac ſubtilem, quo movebantur. *Idem.*

Ne ſperes te viribus tuis perventurũ contemplationis ſuæ: Dei eſt non attollere ad eam.

Homo ad contemplationem minime pervenit per regulas; Dei opus eſt, non illuc, ubi eſſe conſuerit elevare. *Suſtuli ſum te ſuper altitudines terræ.* (*Iſaia 58.*) Hac de cauſa contemplatio inſigne donum eſt, privilegium, prærogativa; ideoque a Dei manu expectanda; neque ſperandum nos ſtudiis, curiſque noſtris ad eam perventuros. Tandem enim nullibi videmus in Sanctis litteris, aliquem petiiſſe alas aquilæ, quæ ſymbolum eſt animæ ad ſublimiorem contemplationem ſublatæ. Rex Propheta popoſcit ſolum alas columbæ, quæ ſymbolum eſt animæ ſalutem ſuam invenientis in receſſu, ac timore Domini: *Quis dabit mihi pennas columbæ, & volabo, & requieſcam?* (*Pſalm. 54.*)

Perfectũ eſt actione cum contemplationem jungere.

Conjunctio contemplationis cum actione non eſt effectus virtutis naſcentis. Aquilæ ſimilis, quæ ſinit pullis ſuis vires accedere, antequam illos objiciat, aſceticæ vitæ magiſter fuit diſcipulos ſuos in ſolitudine, ſilentio ac oratione roborari, antequam animas convertendas exquirant. Mox, ut ita dicam, tradit illi guſtum converſionis peccatorum aliquo experimento earum curarum, quas hæc poſtulat converſio. Ita non parum prodeſt, ſi tyrones hujuſmodi intelligant, quam ſuave, & glorioſum ſit animam de Satanæ imperio liberare. Tempus erit, cum a ſimplici prægustatione, ac ſpecimine converſionis proximi, ad illam omnino ingrediendam gradum faciant; ſed expectandum eſt donec foveant deſideria ad animarum ſalutem cooperandi, in quibus jugiter ſe exerceant.

Vis orationis debet, ut S. Joannes a Cruce, interpellare contemplationem, ut vocet ſalus proximorũ.

Qui orationi vacat, non ita ſe mancipare debet dulcedini ſolitudinis, ut altero, ac libenter ab ea non recedat, cum ſalus proximi illum evocat. *Converſio peccatorum eſt præda juſtorum*, S. Gregorius ait. Profecto cum orationis viro plus ſit luminis, quam alteri ad peccatorum, & eorum, qui gratia mortui ſunt miſeriam cognoſcendam, *De longe oculi ejus proſpiciunt*; majori etiam zelo ductus illis opitulatur. Ita ſe geſſit Joannes. Vos illum admiramini, cum conatus ſuos extendens ſeſe uſque in Divinitatis ſinum attollit: ſed nihilo ſecius illius admiramini rationem, quam ſervat non ſolum ut animas convertat ad Deum, verum etiam ut illas ad altiſſimum perfectionis gradum attollat; quod fuit in cauſa, propter quam omnia difficillima ſuſcepit. Quam glorioſam, & in oculis Domini jucundam efficit hominis vitam hæc mixtio contemplationis, & actionis?

Superbia quanto opere metuenda ſit animæ quæ ad altum humilitatis gradum evaſit, & Dei beneficiis cumulata eſt.

Ex omnibus honoribus, qui ſuperbiam ciere poſſint, & amorem proprium pertentare, nullus ſane periculo propior eſt eo, qui proficiſcitur ex non vulgari ſanctitate, quam comitantur revelationes, extaſes, & miracula. Cum aliquis ad ſæculi dignitates evehitur, dummodo illi ſolidum adſit judicium, & viva fides, facile ſuperbiam ſuperare poteſt, quæ oritur ex hac elatione per cogitationem humilitatis ſuæ, & humanarum, terrenarumque rerum vanitates. Sed ubi anima ſublatam ſe videt ad ſanctitatem revelationibus, prophetiis, prodigiis inſignem, quæ per ſe magna ſunt, & admirabilia, quam periculoſum eſt, ne nos magna lux iſta perſtringat! Magna virtus eſt, S. Bernardus dicebat, *ut licet magna operaris, magnum te eſſe neſcias.*

Hoc eſt S. Joannis noſtri ſecretum. Luminibus circumſeptus eſt; ſed non perſtringitur; ſemper agnoſcit creaturæ nihilum, & paupertatem. Abſcondit non alienis tantum, ſed ſuis etiam oculis dona, & non communes gratias, quibus cumulatur, nunquam in illa figens oculos, ſed ſemet illa recipientem conſiderans. Humilitatis principium ex S. Thomæ ſententia eſt profunda reverentia illa, qua colimus Deum, & quæ oritur ex cognitione magnitudinis ejus, itaut prout intellectus repletur hoc intuitu dominationis, & perfectio-

ctionum divinarum, voluntas ſorim illi proſternatur, & annihiletur. Ita cum profundus hic contemplator ſemper abditus eſſet in contemplanda Dei magnitudine, ſeſe in nihilo ſuo exinanitum contioebat.

Unde oriatur in commissis relaxatio.

Propter humanarum rerum inſtabilitatem, quæ diu in eodem ſtatu eſſe nequeunt, ea quæ ſolidiſſime conſtituta videntur, ſenſim infirmantur. Humana mens, quæ ſemper agitatur, poteſtne non moveri, & non mutari? Rerum ſtatus ſemper æqualis, & uniformis illam opprimit. Ceterum nonne ipſum naturæ pondus indeſinenter ad laxitatem nos deprimit? Sæpe hoc eſt judicium Dei, quod latet, & punit negligentias, & infidelitates, per collabentem monaſteriorum diſciplinam. Sanctus noſter acuit zelum ſuum contra Satanam, qui ſuggeſtionibus ſuis ſpiritum Ordinis Carmeli debilitaverat. Inflammatur contra privatorum ſcelera, quæ effecerant, ut a ſanctis his locis Deus oculos ſuos averteret. Opponit inconſtantiæ mentis humanæ ſpiritum Deo animatum, qui immutabilis eſt; ſubjicit oculis fratrum virtutem parentum, eiſque dicit: *Si quis eſt Domini, jungatur mihi.* (*Exod.* 30.) Qui flagrant zelo legis, atque Teſtamenti Patris noſtri ſequantur me; *Si quis zelum habet legis, exeat poſt me.* Hunc audiunt, hunc ſequuntur, obices evaneſcunt; omnes illi parent, omnes veterem, priſtinamque obſervantiam requirunt; ac in omnibus Regni Provinciis refloreſcere videtur Ordo Carmeli zelo S. Joannis a Cruce, qui fit illius Parens alter, & alter Inſtitutor.

PARAGRAPHUS VI.

Deſcribitur Aſceticis, nuperiſque Concionatoribus loci hujus argumenti.

Ejus educatio, & ſtudia.

CUm Parentes S. Joannis a Cruce ingenti familia in mediocriſſima fortuna gravati eſſent, & manuum ſuarum laboribus victum ſibi comparare tenerentur, filii ſui cupiditati, qua ferebatur in litterarum ſtudia, ſatisfacere non potuerunt. Sed Divina Providentia illis excivit Patronos, qui collatis in diuturnam inſtitutionem Joannis ſubſidiis eum domo procul eduxerunt. Benefactorum piis intentionibus ubertim ille reſpondet, quia illi ob pueri præclaros in ſtudiis progreſſus ſe opem, operamque nequaquam perdidiſſe gavisi ſunt.

Protectionem B. Virginis expertus eſt.

Mirum non eſt: S. Joannes a Cruce ſingularem piæ ſetulit erga beatam Virginem, a qua diligebatur, caritatem. Quoniam quater apparuit illi luce multa coruſcans, ut vitæ ejus ferret opem. Bis, cum adhuc infans eſſet, ut educeret illum de imo putei, & de lacu, in quem lapſus erat: tertio vero ut erueret illum de fluctibus fluminis, in quos inciderat, illud trajiciens: quarto denique illum incolumem ſub pallio ſuo cuſtodiens inter rudera, ac ruinas parietis, qui cellam ejus oppreſſerat, atque cumulaverat. *P. Tealer.*

Difficile eſt æquum S. Joannis de Cruce characterem proponere. Si intemeratam illius puritatem ſpectamus, ei inter Virgines locus tribuendus eſt. Si illum perpendamus tanquam primum inter tot Religioſos, quos illius reformatio ad Dei ſervitutem perduxit, in Patriarcharum numerum illum recenſebimus. Immo etiam Martyrem eſſe putabimus, ſi ea quæ paſſus eſt, reſpexerimus: & Apoſtolum, ſi zelum illius ad examen vocaverimus; Doctorem ſi nobiſmet ob oculos propoſuerimus opera divinis luminibus diffluentia; Seraphim, ſi extaticum ejus amorem fuerimus intuiti; & Prophetam, ſi nobis in memoriam prædictiones ejus revocaverimus. Sed tandem hæ omnes inſignes illius dotes ſunt illi cum aliis Sanctis communes, ita ut illum peculiariter nequeant connotare, neque peculiarem nobis cognitionem tribuere. Ita ut ad æquum de illo conceptum animo imbibendum, nobis fingendus ſit homo, nullam omnino habens cum terra neceſſitudinem, quamvis ratione corporis in ea immorari debeat: qui nullum habeat cum ſenſibus nexum, quamvis iiſdem uti teneatur ad ea exequenda, quæ ipſi a Domino præcipiuntur; qui totus in cælo eſt, totus in ſinu divinitatis, totus in beatorum occupatione; prorſus divinus contemplator, qui jam in vitam alteram migraſſe videtur eo modo, quo anima corpore ſoluta in mundum alterum migrat. *Idem.*

Inter cetera quibus cœlitus cumulatus fuit beneficia illud eſt maximum quod baptiſmi innocentiam eo auſteriſſima pœnitentia conjunxerit.

Adeo rarum eſt in Chriſtiana Religione, atque inter Sanctos animam reperire, quæ toto vitæ hujus ſpatio Baptiſmi ſui innocentiam ſervarit, ut gratiæ miraculum habeatur, qui illius jacturam paſſus non fuerit. Hinc conjicere poſſumus, quem Sanctitatis apicem Sanctus Joannes attigerit, qui Baptiſmo quæſitam Sanctitatem ſervaverit ſecundum teſtimonia virorum, qui doctrina, ac virtute celebrantur, & qui generalem illius confeſſionem exceperunt noviſſimis annis vitæ ipſius. Nullum unquam grave peccatum patravit, ideoque nunquam amiſit hanc innocentiam; licet adeo auſteram, ne horribilem dicam, fecerit pœnitentiam, ita ut audacter liceat aſſerere, illam exæquaſſe non ſolum inſignium Eremitarum auſteritatem, verum etiam martyrum cruciatus, ſeu per rigores, quos in ſe ipſum exercuit jugi mortificatione, ſeu per eas perſecutiones, quas invicta patientia ſuſtinuit; qua in re ſemper conatus eſt imitari Jeſum Chriſtum crucifixum, ac ſemet conformem reddere huic Viro dolorum potius per expiationem ſuorum criminum, quæ non niſi leviſſima eſſe poterant; unde judicium ferri poteſt ad quem perfectionis gradum evaſerit. *Recens Auctor.*

Vocatio ejus ad Religionis ſtatum, & ingreſſus in Ordinem Carmeli.

Adeo fidelis extitit gratiæ, qua ipſum præverterat Deus, ut in innocentia, & morum puritate permanſerit inter omnia adoleſcentiæ pericula, atque in ipſum tutatus fuerit adverſus prava æqualium ſuorum exempla, & contra proprii umoris delectationes. Annos unum ſupra viceſimum natus aſylum conquiſivit, ubi tutus eſſe poſſet contra ſalutis virtutiſque inimicos, & mundi inſidias evitare. Peculiaris ejus erga Beatam Virginem pietas, illi fidem aſtruit, fore ut perfugium hoc inveniret in domo aliqua Ordinis Carmelitarum, quos Deiparæ devotos eſſe noverat. Hac mente obtulit ſe Cœnobio Sanctæ Annæ, adiitque Ordinis Superiorem, a quo non ægre exceptus, Religionis veſtibus indutus fuit. Quod facere viſus fuit in ipſo Religionis Tyrocinio, impulit in hanc mentem homines, futurum ut aliquando in magnum Aſceticæ vitæ magiſtrum evaderet. Poſt emiſſam vero profeſſionem, fervor, quem primo tyrocinii ſui anno præſetulerat, non ſolum non deferbuit, ut accidit plerumque; verum etiam recentia nactus eſt incrementa. Incepit vitæ genus adeo auſterum, ut omnes Religioſos perterruerit, qui de priſtina vivendi forma deſciverant; & qui jampridem ab iis auſteritatibus deſueverant. Sibi pro cellula dari petiit locum, ſordibus colligendis deſtinatum, ubi aperiendus fuit in tecto hiatus, per quem modicum lucis immitteretur. *Ex illius vita.*

Ad adquirendam Religioſi ſtatus perfectionem, interiorem ſuimet ipſius partem regere incepit, juxta Sanctorum omnium conſilium ſubjiciens animi cupiditates rationi, corpus animæ, & ſpiritum Deo, ſtatim chriſtianæ perfectionis menſuras adimplens. Mox naturæ ſtudia jugulavit, quæ illum terræ adnectere poterant, & hoc pacto mundo mori cœpit. Namque ſecundum S. Auguſtini ſententiam, ſicuti animæ ſeparatio a corpore corporalem efficit mortem, ſimiliter ſeparatio animæ a mundo mortem gignit ſpiritualem, & Dei ſervis omnem aufert ſenſum rerum creatarum. Hoc pacto magnus iſte Vir prorſus ſanctam vitam ducere inchoavit, chriſtianas virtutes in editiori ſtatu perfectionis exercens. Fides ejus magis particeps erat beatificæ viſionis, quam obſcuritatis vitæ hujus, adeo perſpicue videbat veritates æternas. Spes illius potius accedebat ad Dei perfruitionem, quam ad tanti boni expectationem, adeo illius certus erat. Puritas ejus illum potius cæleſtium beatarumque mentium, quam virginum in terris imitabatur; adeo aberat ab imaginibus, & ſenſibus corporis, ita ut Angelicam potius, quam humanam vitam duceret. Ejus humilitas quodammodo Filii Dei exinanitionem exprimebat, adeo ſemet in nihilo ſuo coram Creatoris ſui magnalibus deprimebat. Paupertas ejus erat conformis carentiæ bonorum temporalium, quæ propria eſt purorum ſpirituum, & abſoluta privatio, quæ haberi poteſt in mundo; adeo illi perſuaſum erat Deum unum eſſe divitias pauperum: *Dominus eſt divitiæ pauperum*, ut S. Auguſtinus inquit. Ejus obedientia potius imitabatur obedientiam Angelorum, quam ſubmiſſionem hominum, adeo prompta erat, univerſalis, generoſa, ab omni cupiditate aliena, in omnibus rebus, atque occaſionibus tranquilla. Denique omnes virtutes ejus ita eminebant, ut videretur ſublatus ad altiſſimum Sanctitatis gradum, quamvis ille tunc ſolum inciperet ambulare in via perfectionis, unde facilis conjectura patet ad quem apicem ſub vitæ ſuæ finem pervenerit. *Ex Sermone typis edito.*

Bonū quod omnibus præbuit exemplum.

Non minus admirabilis erat ejus pietas, quam mortificatio; amor, quo ſolitudinem diligebat, & ſilentium, efficiebant, ut de ſocietate, ac hominum conſuetudine ſubtraheret quidquid poterat, ut hoc interiori, pacatoque tribueret commercio, quod ſovebat cum Deo. Hoc autem commercium poſitum erat præſertim in oratione, æternarumque veritatum contemplatione. Cum ex hoc ſtatu egrediebatur, ut ad clauſtralis diſciplinæ exercitia reverteretur, tantum aberat, quod abſtractus videretur, ut plerique contemplatores, ac myſtici, æque præſens erat ſpiritu, ac intentus iis, quæ peragebat, quaſi non alio munere fuiſſet perfunctus. Ita ut licet eminenter poſſideret virtutes omnes, quæ convenire poterant profectionis ſuæ Sanctitati, videbatur illam, quam tunc temporis exercebat, eam eſſe, in qua maxime excellebat. Superiores illius cognito admirabili ejuſdem progreſſu in Religioſa perfectione, eum coegerunt, ut ſacro Presbyteratus ordine initiaretur, quandoquidem ad requiſitam ætatem pervenerat. Cum autem minime conſueviſſent inter ſe videre caritatem adeo ardentem, & ſenſuum mortificationem æque generalem, perfectamque terrenis rebus omnibus abrenuntiationem, jure crediderant, ejus renitentiam oriri ex ejuſdem humilitate, ideoque non dubitaverunt omni ſua uti auctoritate, ut nolentem cogerent; ſed rati in ſummum Ordinis ſui decus ceſſuram viri adeo eximii promotionem ad Sacerdotale miniſterium, in cauſa fuerunt, ut præter opinionem, Ordo tanti viri paullo poſt jacturam ſubiret; ſi tamen dicere fas eſt, Ordinem feciſſe jacturam illius, qui non aliud egit, quam illum per felicem reformationem in meliorem formam redigere. Etenim cognitio, quam Sanctus Joannes adeptus eſt de Sacerdotum officiis, effecit, ut concupiſceret vitam magis ſolitariam, & minus abnormem ab ea, quæ tunc in Carmelitarum Ordine ducebatur. Cum diu conſuluiſſet Deum, quid ſibi hac in re optimum eſſet factu, iniit conſilium in Carthuſianorum ordinem migrandi, ubi ſperabat ſe talem, qualem requirebat, ſolitudinem inventurum, & ubi videbat omnimodam a mundo ſeparationem, cujus amore tenebatur.

S. Thereſia hāc illi mētem auferre, eumque hortatur, ut cōmunicet ſecū ſtudia

Cum ille in hoc totus eſſet, ut in hunc Ordinem admitteretur, in quem ſe evocari putabat, S. Thereſia, cujus auribus non vulgaris ejuſdem virtus acciderat, concupivit cum illo verba facere; & judicans hunc longe alium eſſe ab eo, quem fama prædicabat, credidit hunc eſſe poſſe miniſtrum,

quem

Google

[illegible] Carmeli inſtitutum fere collapſum inſtaurare. cum deſtinaverat Deus, ut ſibi ferret opem in ſublimi eo filio, quod inierat, pro Carmelitarum reformatione. Ubi Sanctus Joannes illi ſuum meotem aperuit ad Carthuſianos migrandi, ipſa eo vocis tono, atque ea auctoritate, quam ſibi ſanctitatis ſuæ celebritate pepererat; hoc nequaquam Deo placiturum reſpondit; qui cum ſemel evocaſſet illum in montis Carmeli Inſtitutum, ſi fidelis eſſe vellet ſuæ vocationi potius eo zelo, quem alio tranſlaturus erat, uteretur in revocando collapſam Carmeli diſciplinam in priſtinam lucem, ac obſervantiæ perfectionem. Obtulit illi cognoſcendas neceſſarias facultates, quas ipſa receperat, ut magno huic operi manum admoveret, eumque cohortata eſt, ut opus hoc aggrederetur, iis uſa verbis adeo efficacibus, ut ille primum abjecerit mentem, & pollicitus fuerit Sanctæ Virgini operam ſuam, & ſe nutibus ejuſdem obtemperaturum; quandoquidem illi perſuaſum erat, Dei Spiritu illam agi, & illius eſſe debere perfectiſſimum imitatorem. *Ex Sancti vita.*

Incidit in carcerem, & ſuſpicione [illegible] Confratres ejus inani zelo animati, & violento animi affectu excæcati inſtituti ſui quod collapſum erat a prima, vetetique diſciplina, reformationem ejus damnarunt tanquam ſingularitatem Religioni pernicioſam, & tanquam facinus ſeveriſſimis ſuppliciis coercendum. In teterrimum igitur carcerem conjecerunt illum; ubi novem tranſegit menſes omnibus ignotus exceptis quibuſdam fratribus, qui illius exercebant patientiam auſteris jejuniis, & horrentibus corporis macerationibus, quas in ſemet illum exercere cogebant, quin aliquid hujuſmodi ſolatii permitterent, quod cum hominibus conſuetudo, vel lectura librorum captivo alicui poſſunt afferre: ita ut ſi illi reliquus eſſet ſenſuum uſus, iis tantum uteretur ad videnda ſuarum pœnarum inſtrumenta, & audienda convicia, & opprobria, ad guſtandam cibi ſui amaritudinem, ad ſuſtinendum carceris fœtorem, & duritiem terræ, ubi cubabat. *Ex Sancti vita.*

Contumeliæ quibus afficitur ut illum Salvatori ſimilem efficiant. Nec ſatis. Deus enim, qui decreverat ex eo veram Jeſu Chriſti imaginem facere, voluit hanc eamdem ſimilitudinem facere initium ab iiſdem opprobriis, quibus Filius ſuus ſaturatus fuit ante mortem, ideoque permittit, ut Sanctus ejuſdem imitator comprehenderetur, & violenter, & noctu, ut ille caperetur; falſo, ut ille, accuſaretur, flagellis ad ſanguinem uſque, ut ille, cæderetur, toto corpore diſcerperetur, & ulceribus, ut ille, tegeretur, ſeditioſus putaretur, Religionis antiquæ perturbator, & nequam ut ille, ab illis habitus cum contumelia, quorum perfectionem, atque ſalutem optabat, non ſecus ac Jeſus Chriſtus ab illis ſuſtinuit, de quibus optime meritus erat.

Interiores dolores, quos paſſus eſt ut fieret J. C. imitator. Hæ tribulationes ſatiſne magnæ ſunt ad perficiendam conformitatem Sancti Joannis cum divino illius Præceptore? Non ita fideles; accedant, oportet, interiores pœnæ. Quapropter adeo graves expertus eſt, ut eaſdem exprimere non potuerit. Deus enim de corde illius gratias ſuas ſemovebat, ac tradebat illum violentis impreſſionibus, quas permittebat Deus a dæmonibus fieri in ſpiritum illius. Hi illius affectiones excitabant, temperamentum inſtruebant, imaginandi facultatem ſexcentis replebant phantaſmatibus, ſexcentaſque illi cogitationes contra Deum ingerebant. Voluntatem ejus omnibus rationibus oppugnabant, ut illam in Creatoris ſui odium, & ſalutis deſperationem impellerent. Non ſinebant ipſum in corpore, animaque ſua aliud videre, quam peccatum, quam gratiarum privationem, quam manifeſta extremæ deſtitutionis, conſummatæque reprobationis indicia, cum nullum vel a Deo, vel ab hominibus ſolatium reciperet; ob quam gravi pœna afficiebatur! Quandoquidem ipſe etiam Jeſus Chriſtus apud Patrem ſuum conqueſtus eſt de hoc genere deſtitutionis, cui ultro ſemet ipſum ſubjecerat. O quam amaræ hujuſmodi cruces erant, quanta triſtitia conficiebant cor, quod non alios experiri motus voluiſſet, niſi amoris erga Deum optimum! Quot prælia in hac anima, quæ inceſſanter adhærere cupiebat unico ſuorum affectuum objecto, & quæ tantam votis ſuis abicem nanciſcebatur?

Horribiles tribulationes Joannis nondum ſatis magnæ videntur. Quid autem faciendum erit Joanni inter has pœnas? Numquid petet a Deo, quod olim S. Paulus, a tot ſuppliciis liberari? Non ita. Satis generoſum eſt cor illius: quin ullum flagitet ſolatium, nondum voti ſui compos eſt; & omnes Dei conatus, qui per ſe, ac juſtitiæ ſuæ miniſtros eum torquent, vota illius replere non poſſunt. Quamobrem cum Jeſus Chriſtus Cruci confixus ab eo petit quamnam pro omnibus laboribus ſuis vellet mercedem: *non aliam*, inquit ille, *non aliam*, o Divine Salvator, quam pati, & contemni pro te. O incomparabilem tribulationum amorem! S. Thomas Aquinas non aliam petiit mercedem, quam Jeſum Chriſtum cum ex eo hoc quæreretur. Sed hic perditus noſter Crucis Amator pœnas antefert poſſeſſioni Dei ſui; quia amor patiens eum Jeſu Chriſto ſimilem efficit, cum ſola ejuſdem poſſeſſio illum dumtaxat efficeret beatiorem. Renuit beatitudinem, ut tormenta patiatur; deſerit gloriæ coronam ut coronam ſpinarum accipiat; mavult crucem, quæ dolorum magnitudine ſibi mortem infligat, quam Cælum, quod illum voluptatum cumulo inebriaret. *Ex manuſcripto Sermone.*

Sed undenam oritur hæc inexplebilis patiendi ſitis? Inde oritur, quod cum Sancto Leone noverat Jeſu Chriſti crucem Sacramentum eſſe, & exemplum. Sacramentum quidem, quia divina potentia ſibi operatur ſecundum omnem magnitudinem ſuam; exemplum vero ad excitandam inflammandamque hominum pietatem erga Creatorem, & Salvatorem ſuum: *Crux Chriſti, quæ ſalvandis impenſa eſt mortalibus, & Sacramentum eſt, & exemplum. Sacramentum, quo virtus impletur divina: exemplum, quo devotio incitatur humana.* (*S. Leo ſerm. 2. de Reſurrectione Domini.*) Per has tribulationes S. Joannes a Cruce ad gloriæ poſſeſſionem pervenit.

Omnes illius mortificationes generatim. Non vacat mihi ultra ob oculos veſtros generatim, & ſingillatim omnes illius tribulationes objicere; quarum enumeratio horrorem vobis cieret, ac tædium crearet. Tandem enim quomodonam duplici hoc ſenſu afficeremini, ſi vobis in medium proferrem jejuniorum ipſorum ſeveritatem, quam nonniſi modici panis, & aquæ brevis uſu interpellabat? Si ferreas exhiberem catenas, flagella, cilicia, veſtem e junciis contextam, quæ totum corpus operiebat, dolorem, quo pedes illius torquebantur, cum ſine ſandaliis, ſuper nivem, glaciemque incedebat? Quomodo vobis non incederet horror ſi cellulæ ipſius referrem anguſtias, ubi permanere non poterat niſi flexis genibus, vel in ſolo decumbens? ſomni inquietudinem, quem in ligneo ſtratus aſſerculo, vel humi capiebat? Mortificationem ſenſuum, & affectionum naturalium, quibus negabat quidquid illis placere poterat, & quas quacumque fieri poſſet ratione affligebat? omnimodam extinctionem motuum, qui illum ad ea etiam, quæ naturæ ſunt maxime neceſſaria, impellebant? Quomodo vos ſtupor non caperet, ſi diſtinctius vobis narrarem ſævas perſecutiones, quas ſive domeſtici, ſive alieni intulerunt illi, ut requiem, valetudinem, honorem, & vitam eriperent, & ſi vobis omnia enarrarem certamina, quibus dæmones conati ſunt, illum vel in ſcelus pellicere, vel in illum collectam rabiem evomere? Quid dicere non poſſem ſi fuſius hoc argumentum perſequi vellem? Quoties ille affectibus ſuis obluctatus eſt, quoties naturæ ſuæ impetus coercuit, quoties mentis corporiſque dolori obſtitit atque timori amittendæ quietis, atque exiſtimationis ſuæ, & queſtibus, in quos natura ipſa conabatur erumpere? Quot heroicarum virtutum actus! fidei ad illum ſuſtinendum intuitu æternarum veritatum; ſpei ad expectanda neceſſaria ſubſidia in laboribus ſuis, & juſtam paſſionum ſuarum mercedem; amoris, ut omnia ad Dei majorem gloriam referret; humilitatis, ut ſeſe ad centrum uſque ſui nihili, ſuorumque peccatorum ſubmitteret, ſe hujuſmodi calamitatibus dignum confitendo; patientiæ, obedientiæ, atque confidentiæ in paterna Creatoris ſui Providentia! Quot victoriæ de ſemet ipſo, de mundo, ac de dæmonis relatæ! *Ex Sermone typis edito.*

Alia ejus vigiliarum & pœnitentiarum [illegible]. Quod pertinet ad illius pœnitentias, dicere poſſumus poſt felicem illum diem, quo Dei Providentia illum in Sanctæ Thereſiæ manu collocavit, futurus lapis angularis ſanctæ reformationis ad extremum uſque vitæ ſpatium, ne unum quidem quietis momentum corpori ſuo permiſiſſe.

Adeo breve ſpatium ſomno impendebat, ut ejus vigiliæ perennes eſſent; qui plures annos illum comitati fuerant, interpoſita juriſjurandi fide teſtantur, ipſum paſſim noctes flexis genibus traduxiſſe coram Sanctiſſimo Sacramento. Vix duas, tres ad ſummum horas ſomno dabat; lectulus ejus in Monaſteriis quidem erat faſciculus rotis marini, vel ſarmentorum in cratis formam contextus, in itineribus vero ſuper lapides cubabat. Quod ad abſtinentiam pertinet, licet illius principium hoc eſſet, accurate omne ſingularitatis genus eſſe evitandum, quod admirationem, & plauſum poſſet conciliare; jejunia tamen illius adeo erant auſtera, ut in hujus virtutis praxi reliquos ſuperaverit. Toto vitæ ſuæ tempore aſperum geſtavit cilicium ex nodoſa quadam juncorum ſpecie contextum, ac præterea ferrea catena ſuccinctus erat quæ acutis præfixa erat in ſingulos annulos cuſpidibus carnem altius penetrantibus. Præterea frequentia, cruentaque flagella: adeoque verum eſt toto vitæ ſuæ tempore corpus illius per jugem pœnitentiam cruci Jeſu Chriſti adhæſiſſe: *Chriſto confixus ſum cruci.* (*Galat. 2.*) Ita eſt. Hic pœnitentiæ ſpiritus ita potitus eſt corpore, & anima illius, ut omnem guſtaverit amaritudinem. Omnem illi ademit uſum ſenſuum exteriorum; & adeo corporis ejuſdem membra exſiccavit, ut ſceletus videretur violentis morbis excruciatus. Verbo, hic amor pœnitentiæ taliter a materia illum avulſit, ut de illo dicere poſſimus, quod de S. Paulo dicebat Chryſoſtomus: *Nuda erat anima*, vel quod Tertullianus de quodam avi ſui Chriſtiano, *Anima ſine morte fugitiva*. Quod Apoſtolus vocat facere vivens ſacrificium corporis, cujus nos ſumus & Sacerdotes, & victimæ: *Obſecro vos, ut exhibeatis membra veſtra hoſtiam viventem;* (*Rom. 12.*) Hac autem in re potiſſimum inquiunt, Sanctum noſtrum ſeſe exhibuiſſe tanquam verum diſcipulum Eliæ, & S. Thereſiæ, quia ad unguem illis erat ſimilis, quandoquidem erat corpus mortificatum erga omnia objecta omni tempore, in locis omnibus, omnibuſque excogitabilibus modis, ita ut ad litteram adimpleret hæc S. Pauli verba: *Semper mortificationem Chriſti in corpore noſtro circumferentes.* (*2. Cor. 4.*) Et profecto illam circumtulit in oculis ſuis, quibus, poſtquam mundo valedixit, nequaquam uſus fuiſſe videtur, niſi ut ploraret, illos omnibus terrenis objectis clauſos tenens: Dixiſſes ipſum cum illis pepigiſſe fœdus non ſecus ac olim S. Job, ne aliquod unquam intueretur objectum, quod cor ſuum poſſet polluere; ſed tanta cum fidelitate, ac ſeveritate, ut ad plurium Sanctorum imitationem nunquam illos fixerit in ſexus alterius perſonam; & perinde ac ſemet voluntaria cæcitate percuſſiſſet, integros tranſegit annos quin aliquam agnoſceret niſi ex voce, quia ſicut oculi primi ſunt innocentiæ latrones, eorum mortificatio eam ita tuetur contra objecta pernicioſa, ut etiam claudat illos iis, quæ omni vacant ſuſpicione criminis. Eamdem etiam exercet ſeveritatem in guſtum, ubi voluptas quæ

ab eo

ab eo ſejungi non poteſt, videtur diutius exercere mortificationem. Hoc ipſum in aliis ſenſibus præſtat.

Illud vero admirabilius eſt, quod quidquid in aliis eſt mortificationem obſtat, illorum maxima in noſtro Joanne.

Dicamne indumentum, quod in pleriſque argumentum eſt mollitiei, aut vanitatis, in ipſo Joanne fieri mortificationis ipſius integumentum; ita ut quo magis ſuas multiplicat auſteritates, illas confundat. Veſtium ſuarum duritiem non ſentit. Cur? Aufer primum hoc vallum, quod ipſius appoſuit mortificatio ad innocentiam propugnandam, ne ulterius pervade. Me miſerum! quid ſub hac veſte intueor? cilicium cum aculeis, undequaque perfodientibus carnem, cilicium quod inceſſanter geſtat noctu, atque interdiu, quod non deponit, niſi ut locum faciat alteri ſupplicio, cum cruentis flagellis corpus ſuum lancinat. Immo juges efficit cruciatus ſuos hoc cilicio; quod ingenioſa illius mortificatio excogitavit, quia gradum proferre, nec alio pacto moveri poteſt, neque ſtatum, ſitumque mutare, neque ullum tandem motum edere, quin inſtauret, atque exaſperet vulnera ſemper cruore manantia, & quin hoc ſævitiæ inſtrumentum illi recentem afferat cauſſam perferendi doloris. Mihi ſane, cum hoc ſævitiæ apparatum intueor æque ſanctum, ac crudele, ſubóritur libido exhibendi Prophetæ Eliæ, qui ſimili indutus eſt cilicio, vel S. Thereſiæ, quæ ſæpe eadem arte utebatur, eiſque dicere, ut olim fratres Joſeph dixerunt Patriarchæ Jacob, illi oſtendentes filii ipſius tunicam: *Vide utrum tunica ſit filii tui, an non.* Accipe, ac intuere, utrum hoc cilicium, quod totum illius tegit corpus, & quod recenti madet ſanguine, tunica ſit filii tui. Cognoſcis ne ex hoc indumenti genere Crucis inſignia? Satin' mortificatus eſt, ut illum filium eſſe tuum fatearis; *Vide utrum tunica ſit filii tui, an non?* Profecto non deeſt tibi, Sancte vir, cauſſa temperandi nimiam hanc ſeveritatem, quam in corpus omni labe vacuum exerces. *Rennes Auctor.*

Deus cumulat gaudiis ſanctis hunc inter ſuas ſummas tribulationes.

Cum admodum pauci in corpus ſuum gravius animadverterint, quam Joannes noſter, pauci ſunt etiam, quibus Deus ſe præbuerit indulgentiorem, & quos magis interioribus gratiis cumulaverit; quæ erat cauſſa, ut dies noctesque nimis breves illis viderentur, ut cum Deo colloquerentur. Satis enim eſt, ipſum de illo verba fieri audire, ut ad duas, vel tres horas maneat immotus, in extaſim raptus, & in omnium ſenſuum ſuſpenſione poſitus, quod illi ſæpe accidebat, tunc cum ipſe etiam prædicans de eodem loquebatur. Erat eloquens ſatis hic ſermo videre Sanctum in Deo raptum, ubi os aperiebat de illius magnalibus verba facturus, & aliquando perinde ac Spiritus Sanctus illum obſideret, viſus eſt in aerem cum S. Thereſia ſuſtolli, adeſſe coram admirabili Sacramento Euchariſtico brachiis expanſis, oculis in Cælum defixis, extra ſe, lacrimas cohibere non valens ad Crucifixi conſpectum, quæ unica erat cubiculi ejuſdem ſupellex. Hoc quippe objectum erat ſtudiorum illius, hæc illius occupatio tanta cum conſolatione, ut ſe ipſum continere non poſſet quominus erumperet in ſuſpiria. Sicut igitur ille ſexcentas excogitabat artes, ut pateretur, ac ſe ſe mortificaret, Deus illum ſuis proſequebatur favoribus, quoniam probatæ, compertæque Sanctitatis viri teſtati ſunt ſe vidiſſe non ſemel Dei Filium cum eo colloquentem. Adeo hilarem habebat faciem, mentemque ita votorum ſuorum compotem, ut prohibere minime poſſet, quo minus extrinſecus etiam id innoteſceret, & cum S. Paulo clamaret: *Repletus ſum conſolatione, ſuperabundo gaudio in omnibus tribulationibus.* (2. Cor. 7.) Nullum eſt, lectiſſimi Auditores, gaudium verius, ſolidius, & majus eo, quo Deus afficit eos, qui ſibi ſenſuum voluptates interdicunt propter amorem ejus, & qui libenter crucem, & Salvatoris mortificationem amplectuntur. Hoc illud eſt manna abſconditum, de quo in Scripturis ſermo eſt, quod nonniſi a guſtantibus illud cognoſcitur. Qui corporibus ſuis obſequuntur, eiſque omnia commoda atque delicias procurant, illud minime norunt. Delicatuli illi, qui Chriſtianam mortificationem perhorreſcunt, quaſi Deum crucifixum non colerent, illi, inquam, concipere nequeunt, alias eſſe dulcedines præter eas, quas mundus offert; non ſecus ac illi, qui comeſſationibus, atque compotationibus dediti, vitam jucunde traducere quærunt, quos Crucis inimicos S. Paulus appellat, minime ſentiunt unctionem, quæ comes accedit huic mortificationi, & quæ efficit, ut vir Religioſus ſub cilicio inter jejunia, ſeveraſque auſteritates plus habeat gaudii, & voluptatis hora una, quam alii tota vitæ ſuæ ſpatio percipiant. *Ex Manuſcripto Sermone Auctoris.*

Dona, & gratiæ quibus a Deo auctus eſt.

Status unionis, atque transmigrationis animæ in Deum, ad quem ſublimis hic contemplator accelerat, cum ſit altiſſimus perfectionis gradus in hac vita, attingebat quodammodo extremum finem glorioſi ſtatus, quo Beati gaudent in cælo, & particeps erat qualitatum ejuſdem. Teſtatur enim S. Thomas, eos, qui ad perfectum contemplationis ſtudium evaſerunt, ex hac vita ipſa frui mercede Beatorum. Hac de cauſa S. Joannes a Cruce, extaticus ille vir ſingulis fere diebus ad aras, in Sacello, ad menſam, in hominum conſuetudine, omnibus in locis, qualibet in occaſione rapiebatur. S. Thereſia teſtatum reliquit, ubi cum Patre Joanne a Cruce de Deo ſermo haberetur, hunc transferri, ac rapi conſueviſſe. Paſſim ſe divino Spiritu conceptum ſentiebat, corpus illius immotum permanebat; ſenſus omnes deficiebant perinde ac anima expedita eſſet a materia. Hac in profunda contemplatione attollebatur, & nitentibus, inſuetiſque radiis coruſcans aſſurgebat, ut quidquid in Deo intime latet, intueretur. Modo naturæ divinæ contemplabatur unitatem; modo perſonarum Trinitatem, modo eſſentiæ ſimplicitatem, modo adorabilium attributorum majeſtatem. Hæc omnia intuebatur objecta, illa guſtabat per operationes interiores, quas ſupereminenti modo in illo Deus operabatur: *Divinorum patiens* quemadmodum de alio contemplationi dedito dictum fuit. Mihi non vacat immorari circumſtantiis raptuum horum admirabilium propter eorum innumerabilem copiam. *P. Texier Tome 2. Panegyricorum.*

... J. C. crucifixum.

Scientiam quærimus in libris, ubi non eſt, non ſecus ac Iſraelitæ quærebant aquam in ciſternis, ubi non erat. Quotidie admonemur, Jeſum Chriſtum poſſidere theſauros ſcientiæ & ſapientiæ; cur igitur alibi pretioſa hæc dona conquirenda ſunt? Hinc S. Joannes a Cruce omnem hauſit ſcientiam; Jeſus Chriſtus ipſe illi voluit eſſe pro libris: *Non enim judicavi me ſcire aliquid inter vos, niſi Jeſum, & hunc crucifixum.* Illic didicit Incarnationis myſterium a ſæculo abſconditum; ibi didicit caritatis hujus dimenſiones, quæ nullos habet fines, ibi edoctus fuit ſeipſum exinanire videns exinanitionem Jeſu Chriſti. Ibi percepit amare; fieri quippe non poteſt, ut cum Deus ſuprema ſit Caritas, animus ad illum accedens non inflammetur, & ignem corripiat. Ibi aperiuntur eidem libri æternitatis, & in Dei immenſitate, atque ſuprema illius poteſtate videbat creaturas, quas produxerat. Ibi claram obtinuit cognitionem Verbi quod factum eſt Caro, inexhauſtarum divitiarum ſapientiæ ſuæ, & admirabilium theſaurorum gratiæ; ibi diſcrimen conſiliorum ejus, & impreſſionem, quam Divinus Spiritus efficit in animas illi ſubjectas. Præſta quæſumus Domine, ut veniamus ad te; fac ut omnem ſcientiam in tui cognitione, & amore collocemus, ut S. Joannes a Cruce, & ut ille ſcientiam quæramus in Jeſu Filio tuo crucifixo. Hinc ille hauſit omnem myſticam Theologiam, quam ſapientiſſimus quiſque, & in hac ſcientia doctiſſimus admiratur, & quæ procul dubio cum Sancti Dionyſii Theologia poteſt comparari. Hæc enim omnia opera myſtica ſunt, cujus tituli: *Ars aſcendendi in Carmelum; Nox animæ obſcura; Vivens amoris flamma; Divini amoris Canticum.* Videtur autem in operibus ſuis exprimere potius voluiſſe, quid intra ſe ipſum ſentiret, quam aliis tradere documenta. Ibi ſermo non eſt niſi de arctiſſima animæ cum Creatore ſuo conjunctione, de transformatione in Deum, quæ præclaro *Deificationis* vocabulo nuncupatur ab hujus ſcientiæ Doctoribus, qui Sanctum Joannem a Cruce recenſent in albo eorum, qui altius, ac ſubtilius hoc Theologiæ genus pertractarunt. Si hujuſmodi ſcripta minus apta ſunt captui plurimorum, ſaltem efficere poſſunt, ut judicemus, quantum vita illius eſſet abſcondita in Deo, qui fuerat requies, ac ſolatium animæ ipſius in tribulationibus ejus, & quouſque evaſerit abnegatio ſui ipſius, & a ſenſibilibus rebus avulſio. *Ex Sancti Vita.*

Hic cum S. Thereſia hauſit ... ſcientiæ magiſtri.

Sciendum eſt igitur Sanctum noſtrum perfectum Sanctæ Thereſiæ diſcipulum illum eſſe, qui ex ejuſdem Sanctæ luminibus proficiens fontes aperuit altiſſimæ contemplationis, & revelavit arcana adeo ſublimis Theologiæ; eodemque tempore veritas alia ſupponenda eſt, illum nihil ſublimibus ſcriptis ſuis inſeruiſſe, quod in ſemet non fuerit expertus: Hic vulgo appellatur: *Myſticæ Theologiæ ſublimis Doctor, & ſcriptor, divinorum patiens.* Joannes a Cruce fuit unus ex maximis, perfectiſſimiſque contemplatoribus, quos noviſſimis hiſce temporibus tulerit Eccleſia. Scientiæ hujus doctores nobis tradunt, quinam illius ſint effectus, cum dicunt animas ad eximiam hanc contemplationem ſublatas: *liqueſcere in Deo; deficere in Deo; perdere ſe in Deo:* qui ſtatus eſt Sancti noſtri, cum ſolatio refertum videbatur ipſi cor ſuum liqueſcere, totumque ſeſe effundere in Deo, ita ut dicere poſſet cum David: *Factum eſt cor meum tanquam cera liqueſcens in medio ventris mei.* (Pſal. 21.) Deficiebat in Deo, cum divini amoris illecebris, & exceſſu gaudiorum ſuorum ſuperantibus vires illius, omneſque ſpiritus ejus, incidebat in languores, & animi deliquia præ amore, quibus cogebatur clamare cum Sponſa Canticorum: *Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo.*

Denique ſeipſum perdebat in Deo, non ſecus ac fluvii in mare; immerſus enim in Oceanum gaudiorum Dei, non erat ultra ſui compos, ſeipſum non poſſidebat; dicam melius, non vivebat amplius, ſed illum replebat Deus, & Deus in illo vivebat: *Vivo ego jam non ego, vivit vero in me Chriſtus.* Ipſe etiam cum aliquo ex amicis ſuis loquens confitebatur, ſe tot delicias, potiſſimum vero in Altari, percipere, ut ſæpe cum metu Miſſam celebraret, quia cum illam incepiſſet, metuebat, ne eamdem perficere poſſet. Quoties cum integras tranſegiſſet noctes in oratione coram Sanctiſſimo Sacramento, cum Fratres illum hortarentur, peterentque, ut paulliſper ſomno indulgeret; quoties inquam ebrius his prægustationibus Paradiſi, ſinite me, fratres, ajebat: in hoc meum robur, meam requiem, meum gaudium invenio. Præſertim vero extremo vitæ ſuæ anno, cum omni ſuperioritatis onore ſolutus eſſet, vitam potius cæleſtem, quam humanam degebat: in inviis, avriiſque rupium, ac ſaltuum occultabat ſe, ibique in vaſta ſolitudine totos fere dies jugi in raptu tranſigebat.

Alia dona & gratiæ quibus Joannes cumulatus fuit.

Adde his, Deum illum in partem vocaſſe magis inſignium perfectionum ſuarum, puta, ſapientiæ, ſcientiæ, atque potentiæ ſuæ. Sapientiæ quidem; cum enim illum poſuiſſet Deus in Eccleſia ſua cum Sancta Thereſia, tanquam publicum magiſtrum, ut doceret vias inauditæ ſanctitatis, & contemplationis, voluit illum nobis in ſcriptis ſuis explicare altiſſima myſteriorum divinorum arcana.

Prophetiæ dono repletus erat.

Huic etiam divina lumina ſua Prophetæ dono communicavit. Legebat enim in cordibus, cognoſcebat quidquid in

con-

conſcientia eorum, qui apud illum ſua confitebantur peccata, latebat, eiſque aperiebat peccata, quorum fuerant obliti. Divino afflatus lumine abſentia, & valde remota videbat: vidit enim ſtans in cubiculo ſuo Religioſum, qui noctis concubia tenebris tectus ſcalas admovebat, ut e Monaſterii ſeptis aufugeret.

Futura præſentiebat, & ea portendebat, quæ erant eventura; veluti cum inſigni cuidam Hiſpaniæ Matronæ, cui a confeſſionibus aderat, ſebiranti quod illi eſſet abeundum, & ſciſcitanti, quandonam reverteretur, reſpondit ſe quidem non reverſurum, ſed illam ipſam in cauſa futuram ut reverteretur. Hoc reſponſum ænigmatis loco fuit nobili Matronæ; ſed tunc illius explanatio innotuit, cum Sancto hoc vita functo, ipſa ad corpus ejuſdem conquirendum miſit; unde intellexit, non ſine prophetico ſpiritu ſibi a Joanne dictum, ipſum quidem non rediturum, ſed illam effecturam, ut reverteretur. Jeſus Chriſtus illum infinita ſua induit potentia, eum in partem vocans omnipotentiæ ſuæ dum viveret, & cum ex hac etiam vita migraſſet.

Illius poteſtas in elementa. Admirabilem enim obtinuit poteſtatem in elementa. Cum ingens incendium jamjam eſſet abſumpturum unum ex ipſius monaſteriis, neque ulla adeſſet ratio tanti mali prohibendi, ipſe confidens in Deo ſe ſe conjecit ante flammas, ſtatimque flammæ licet contrario ventorum impetu agerentur, in aerem in pinnaculi ſpeciem ſe ſe extulerunt, & mox viam eamdem relegentes extinctæ ſunt.

In tempeſtates. Poteſtas in tempeſtates. Cum furens, terribiliſque procella urbi cuidam in Hiſpania minitaretur excidium, civeſque omnes territi omnia ſibi mala expaveſcerent, viſus eſt Joannes noſter Religionis ſuæ veſtibus indutus in aere diſſipans nubes, & procellam ejiciens.

In morbos. Poteſtas in morbos. Dum viveret, ac poſt obitum ejus lintea, quibus ex vulneribus ejus abſterſa fuerat ſanies, omni morborum generi certam afferebant medicinam. Puer novem menſium cum de ſublimi loco decidiſſet, ſibique caput confregiſſet, ad tactum lintei hujus convaluit, quin ne cicatrix quidem, ac vulnerum veſtigium ſupereſſet. Unus ex digitis illius poſt obitum impoſitus puellæ animam agenti, momento adeo perfectæ reſtituit valetudini, ut ex cubili ubi jamjam ſpiritum erat efflatura, in triclinium cum parentibus ſuis cœnatura tranſierit.

In dæmones. Poteſtas in dæmones a quibus corpora obſidebantur. Cujus rei non aliud afferam teſtimonium, niſi deſumptum ex Epiſtola Sanctæ Thereſiæ ſcripta ad Priorissam Methinæ, ubi erat monialis quædam energumena: *Filia, ad te mitto Patrem Joannem a Cruce, cui contulit Deus poteſtatem dæmones ejiciendi, & qui nuperrime ex perſona quadam tres dæmonum legiones ejecit.*

In eoſdem animarum obſeſſores. Poteſtas adhuc admirabilior in Dæmones animarum obſeſſores; quod teſtantur converſiones miraculoſæ numero carentes. Unica objurgatio, qua die quadam corripuit mulierem æquo liberiorem, & quæ totius oppidi ſcandalum erat, adeo fuit efficax, ut perinde ac fulmine afflata eſſet, languens in terram ceciderit, ac tandem in ſe reverſa Confeſſarium popoſcerit, & generalem illius confeſſionem audiens, & jugis exceperit pœnitentia.

Gratiæ quibus cœlitus cumulabatur, illius augebant humilitatem. Gratiæ, dona, & lumina ſupernaturalia quæ illum inſtruerent, ejus humilitatem augebant. Ita grati animi ſenſus fovebat, ut nihil tam metueret, quam ne eſſet ingratus; cumque nihil in ſe videret, quod mereretur, ut Deus illi tot beneficia conferret, pudore ſuffundebatur, ideoque ſe in nihilum ſuum magis magiſque colligebat. Ita virtus, quæ fere ſcopulus eſt ſpiritualium, quia ſe te attollunt cum inter ceteros eniteſcunt, Joannem deprimebat. Itaque Sancti hujus exemplum ſecuti humilitati ſtudeamus propter ea, quæ nobis confert beneficia, ut mereamur recentia, ac identidem nobiſmet dicamus: *Quid habes, quod non accepiſti?* (1. *Cor.* 4.) Cur ergo gloriaris quaſi tu illorum auctor eſſes, vel perinde ac eſſent in te merita, quæ oculos Domini in te converteſſent? *Si autem accepiſti, quid gloriaris quaſi non acceperis?* (*Ibidem.*) *Sermo MS.*

Nec ſemet ipſum contemnit, nec laudes ſuas patitur. Cum anima videt ſe ad ſublimem ſanctitatem evaſiſſe, ſibi revelationes contingere, vel ſe ea fovere, quæ in ſemet ſunt admirabilia; quia periculoſum eſt ne illam lux illa perſtringat, *Magna virtus eſt*, S. Bernardus ajebat; *ut licet magna operaris, magnum te eſſe neſcias*. Hoc Sancti Joannis noſtri ſecretum eſt; ille circumundique ſeptus eſt luminibus, ſed nunquam allucinatur, ſemper agnoſcit nihilum ſuum, atque miſeriam, Celat non ſuos tantum, verum etiam alienos oculos ſingularia dona, ea duntaxat intuitus propter illum, a quo donantur. Humilitatis principium ex D. Thoma, profunda eſt reverentia, quam Deo debemus, & quæ ex magnitudine oritur cognitionis ſuæ; ita ut quo magis intellectus repletur intuitu divinarum perfectionum, voluntas coram illis proſternitur, & annihiletur. Ita profundus hic Contemplator cum ſemper immerſus eſſet in cogitationibus magnalium Dei, continebat ſe in nihilo ſuo, fugiebat & ſuam, & mortalium æſtimationem; ſancta enim ardebat iracundia contra laudes, quibus cumulabatur. *P. Texier tomo* 2. *Panegyricorum.*

Quomodo caritatem ſervaret. Sancto huic ſatis non erat humiles de ſe fovere ſenſus, atque in ſe in nihilum ſuum abſcondere; extrinſecus etiam humilitatem exercebat, celans virtutes ſuas in oculis hominum. Hoc pacto Magnus hic Sanctus humilitatem voluit exercere, vitam ducens abſconditam ignotamque, ſe ſe non a mundo duntaxat ſurripiens, verum etiam quodammodo a numero viventium eximens per ſpiritum annihilationis, quo Sancti aguntur ad imitandum illum, qui inter homines ignotus vivere voluit: *& mundus eum non cognovit*: & qui annos triginta exegit in vita abſcondita, & exinanita conſilio ſapientiæ ſuæ, quod noſtram confundit ambitionem, atque ſuperbiam, & quod ſcrutari non poteſt mundi ſapientia, quæ nitorem tantummodo lucemque requirit, Operoſum non eſt imitari vitam nitentem Verbi Incarnati, cum inter homines verſabatur, quos eloquentiæ ſuæ illiciis attrahebat, & quos miracula in illius ſequelam, atque admirationem alliciebant. Rumor enim, quem actus noſtri cient, & radii gloriæ, qui illos commendant, neſcio quam habent in noſmet inflexionem, quæ difficultatem minuit, & quæ ad illos ſuſcipiendos impellit. Sed ubi virtus noſtra deliteſcit, ac tanquam ſepulta manet, vel Dei unius oculis patet; tunc S. Hieronymus inquit, argumento eſt, hanc Deum unum reſpicere: *Secreta virtus ſolum Deum reſpicit*. Hoc pacto Sanctus hic voluit ſervire Deo, traducens ipſos ſenſus ſuos in eaſdem virtutes, ut fugeret quidquid in his fulgoris ineſt, & quæreret id tantum quod eſt amaritudinis. Sin autem Sanctus noſter in Jeſu Chriſti ſchola eruditus, ac eodem ſpiritu imbutus, fallere non poteſt oculos eorum, cum quibus verſari tenetur, ſaltem invenit modum celandi eos virtutum ſuarum magnitudinem, & prohibendi ne extrinſecus prodeant, niſi aliquot fugaces radii, quos cohibere, ac obruere minime poteſt.

Idem ſequitur argumentum. Verum perinde ac id parum eſſet præ deſiderio vivendi omnibus ignotum, & ab omnibus contemptum, alterum ſibi in eadem Religione quærit receſſum profundis ſenſibus humilitatis, quo ſe ſe in nihili ſui abyſſum recipit, & nequit ſatisfacere humili huic de ſemet ſenſui, qualiserat ſe nequiſſimum peccatorum omnium putare, & ſemper ſe ſe ad ſenſus hujus normam componere. Etenim locum ſibi deligit ad pedes fratrum ſuorum, cum eligitur, ut aliis præſit; & altiſſimus honoris gradus ad quem aſpirat eſt, pedes eorum abluere, & deoſculari. Agitur de illo ad Sacerdotium promovendo, ſed miniſterium hoc, pro quo Seraphim non ſatis munda videntur, illi adeo videtur formidabile, ut nihil præter obedientiam illum impellere valeat; humilitate prodente hoc pacto theſaurum, quem celabat, & ingerente aliis ſenſus eo ſublimiores virtutis ſuæ, quo ipſe demiſſiores animo fovebat, mallens imitari abjectiones Dei, qui humiliatus, & exinanitus ad homines venit, quam ad eum characterem anhelans, per quem homo aſcendit ad Deum, ita ut dum hujus dignitatis characterem cogitat, humilitas ſua efficiat, ut cum Apoſtolorum Principe Dominum obteſtetur, ut recedat ab ipſo, quia inſignis peccator eſt: *Recede a me, quia homo peccator ſum*: (*Luc.* 5.) creditque gloriæ ſuæ intereſſe, ſemetipſam profundo humiliationis ſenſu jugiter jugulare, quam quotidie videre Deum ſuum in manibus ſuis conſecratum.

Sanctus hic præferebat contemptum ſuum laudibus hominum. His humilis corde non fugiebat ſolum hominum æſtimationem, ſed perhorreſcebat; ita eſt, inquam, perhorreſcebat; in vita enim ejus legimus, hominem hunc adeo modeſtum, patientem, ac ſemper ſibi conſtantem, ſævire quodammodo conſueviſſe, & ſanctæ iracundiæ flamma ſuccendi adverſus eos, a quibus laudabatur. Hoc plane teſtatur id, quod accidit Granatæ, cum audiſſet accertum fuiſſe Pictorem, a quo in tabula exhiberetur coloribus ne in ſtatu admirabili, in quo erat, cum in extaſim rapiebatur. Tanta enim inde mœſtitia, ac dolore affectus fuit, ut plures dies nullo refici poſſe ſolatio videretur. His addere mihi fas eſt, quemadmodum Spiritus Sanctus nos docet, humilitatem, vel potius humiliationem eſſe abominationis objectum ſuperbis: *Abominatio eſt ſuperbo humilitas*, e contra repulſas, ignominias, & probra objectum eſſe votorum ardentium Joannis noſtri, & argumentum gaudiorum ejuſdem.

Niſi ſatis graves cauſſæ me compellerent ſilentio præterire pulcherrimum vitæ Sancti hujus locum, illum vobis oſtenderem præ gaudio triumphantem, dum traditur in carcerem, dum noctu veluti fur abducitur, dum inobedientiæ, ac perduellionis reus agitur, dum veluti de criminoſo quæſtio habetur, dum Reformationis habitu exuitur, dum flagellis cæditur, & ut verbo me expediam, dum octo, vel novem menſium ſpatio graviſſimis torquetur ſuppliciis, quibus in nequiſſimo Regularium ſoleat animadverti. Omnes hæ contumeliæ, hæ turpes in hominum oculis perſecutiones nondum explere valent deſiderium, quo tenetur humiliationum. *P. Texier tomo* 2. *Panegyricorum.*

S. Joannes perſecutionē patitur, ut inſtituat reformationem. Pluribus indiciis ſpiritus vere humilis ab eo dignoſcitur, qui in ſpeciem tantum humilis eſt; ſed contemptus illos facile ſecernit; ſuperbus abſconditus illum ferre non poteſt: *Abominatio eſt ſuperbo humilitas*. Erumpit ſuam prodens iracundiam. E contra qui vere humilis eſt, ſaturatur opprobriis; quod Sancti Joannis votum erat præcipuum.

Illius amor in Deum, & arctus cū Deo neceſſitudo. Quemadmodum Deus ceſſare nequit, quin ſe cognoſcat, amet, ſuis perfectionibus gaudeat: ita hæc anima a Deo divelli non poterat, neque abeſſe ab actuali contemplatione, a cognitione amoris Dei ſui, neque a divinis voluptatibus, quibus fruebatur cum ab hominibus contumelia afficeretur, & diuturnis laboraret morbis, quibus corpus illius affligebatur. Ipſius in Deum tranſmigratio, ut loquuntur Myſtici, adeo jugis erat, ut illi utendum eſſet ferreis catenis, & acutis cuſpidibus, vel aliis inſtrumentis corporis ſenſibilibus, ut vi doloris ſe idoneum præberet ad audienda, quæ ſibi ab hominibus proponebantur negotia. Hæc enim inde erat admirabilior, quia rerum experientia docemur, quantum nobis

ſiet

Digitized by Google

ſiet operie, ac laboris, ad Deum cogitationes attollate, figere levitatem noſtræ imaginationis, quæ inde nos avellit, cum maxime cogitamus; & quanam nobiſmet ipſis inferenda ſit vis, ut aliquantiſper in ſolitudine, ſilentio, oratione verſemur, quin ultro ſequamur evagationes mentis noſtræ, quæ nos tanquam domeſticus dæmon in ſexcentas rapit partes, loco longe diſſitas, ubi corpus noſtrum nos captivos, & immobiles tenet. Quodnam igitur prodigium eſt, immutaſſe, quod Sanctus noſter abtimuit, naturam corruptam, quæ inimica eſt unionum ſpiritualium in natura prorſus angelica, prorſus ſeraphica, prorſus divina, quæ ne ad breve quidem momentum poteſt a Deo ſeparari! Poſt hæc argumenta, cui perſuaſum non erit, ipſum intrinſecus poſſedisse glorioſam vitam Jeſu Chriſti?

Sæpe viſus fuit lumine circumfuſus, & radiis redimitus.

Sed ſingularis hæc gratia Deo ſatis non fuit; fecit etiam, ut ſanctitas extrinſecus prodiret in corpore ſervi ſui; non ſecus ac Jeſus Chriſtus effecit, ut eniteſceret in ſancta humanitate ſua ipſo transfigurationis ſuæ die. Viſus enim ſæpe fuit modo radiis nitidiſſimis ſcipitus ſolis inſtar, modo cum hoc fulgore a terra ſublatus, perinde ac illius corpus jam poſſideret claritatem, & agilitatem corporum glorioſorum. Modo replebat luce ſacrum tribunal, ubi fidelium confeſſiones excipiebat; modo carcerem ſuum illuſtrabat, ibique nocte, tanquam in meridie videbat; ita ut plures qui ex ipſo illuminabantur ſibi accenſas lampades non deeſſe arbitrarentur. Sed quæſo undenam proficiſcebantur radii illi adeo nitentes, & adeo frequentes in aere elationes, niſi ab interiori gloria, quam huic animæ Magnæ Deus communicabat?

Pœnitentiis demortificationum ex externis illum ad ſublimē contemplationem, quemadmodum neque Cœli gratiis illi comparaverunt.

Sanctorum Pœnitentiæ habent ſua pia, & ſancta exercitia, non ſecus ac ſuas contemplationes. In hoc autem Viro proportionem ſervabant; quoniam Deus tantum gaudiorum largitur, quantum amaritudinis hauritur ex Calice ſuo: & ex quo Providentia Sanctum hunc virum S. Thereſiæ regendum tradidit, ut inſignis illa inciperetur reformatio uſque ad extremum anhelitum, Joannes nullam uſpiam corpori ſuo requiem permiſit. Juges erant ejus vigiliæ. Qui illum plures annos concomitati ſunt, jurejurando affirmant, ipſum plerumque genibus flexis coram Sanctiſſimo Altarium Sacramento noctes traduxiſſe. Aſſiduitas mortificationum ſuarum illum transformabat in Jeſum Chriſtum crucifixum; non ſecus ac extaſes glorioſe transformabant illum in Jeſum Chriſtum luminibus in Thabor coruſcantem. Sed unde nam ipſi adeo parum illuminati ſumus, ac hebetes in divinis, ut opus eſſet nos de fidei noſtræ elementis erudiri; unde videlicet, quia pœnitentiam fugimus; quia noſtris ſenſibus, cogitationibuſque obſequimur, cupimus ſequi Jeſum Chriſtum in Thabor, & cum illo ad Calvarium pergere detrectamus. Animum igitur advertamus, donec rerum ordinem perturbabimus, gratiam nequaquam ſe nobis communicaturam. Si cæleſtibus ſolatiis frui volumus, ea eſſe promerenda, & ut ita dicam pretio comparanda. Neminem eſſe ad apicem ſpiritualem, niſi qui ſibimet per odium implacabile abrenuntiaverit, & mortificationis conſerſaum in ſe ignem extinxerit concupiſcentiæ. *P. Texier in Panegyricis.*

Zelus, quem præ ſe tulit in reformatione Ordinis Carmeli.

Deus, qui inſignem nunc ſanctitate Virum ideo per cruces, atque paſſiones ad tantum contemplationis apicem adduxerat, ut mox alios excitaret, & ad idem vitæ genus amplectendum impelleret, ſatis non duxit eum evocaſſe ad Religionem, nec in ipſa inſtituti ratione, ac mente primorum Auctorum devota erat auſteræ, ac pœnitenti vitæ ducendæ, variis convelli...tiſve & hominibus ad altiorem ſanctitatem pr...ro en... Deus inquam Sancto Joanni a Cruce infudit zelum Eliæ Prophetæ, qui reformavit populum Iſrael, & veri Dei cultum reſtituit.

Hic cum S. Thereſia labores conjunxit, ut Ordinem Carmeli ad priſtinum fervorem revocaret.

Vix a Sancta Thereſia in ſocium Reformationis aſcitus, ...lectuſque fuit, cum prætulit zelum, animumque invictum, ac nullis deterrendum difficultatibus, quæ divino huic operi ſunt adverſatæ. Satis non eſt illum ſcire, Religioſos hac vacare culpa, niſi illos etiam perfectos videat, & niſi regula ad unguem, & literæ apicem obſervetur, ubi aliquam obtinet poteſtatem; & per hanc fere generalem reformationem habetur tanquam ſecundus hujus Ordinis Inſtitutor, qui in tot late Provincias, & Regna ſe extendit. Ad excitandam igitur ac inflammandum tantum hunc mortalium utriuſque ſexus numerum, eumque a laxiori ad ferventiorem vitam, atque conſtantem omnium conſiliorum Evangelicorum praxim traducendum, credidit, ſibi quoque inſtaurandum eſſe fervorem ſuum, preces, & mortificationes ingeminandas, atque omni cura, & vigilantia adlaborandum, ut illum in viam ſublimioris perfectionis deduceret. Hinc diſcat quicumque alicui præeſt communitati, ſe iis, qui ſubjecti ſunt, exemplum debere. Joannes a Cruce nihil prætermiſit, quod fovere poſſet hunc fervoris, ac regularitatis ſpiritum in recentibus Proſelytis; exemplis addidit virtutes præſtantiſſimas, ſapientiam ad perſuadendum idoneam, energeticam ſimplicitatem, quæ inferiorum animos ſibi conciliat, ſummam patientiam in alienis lapſibus ferendis, acres vividaſque adhortationes ut alii facile, & enixe pœnitentiæ labores ſuſcipiant. Quis dicere poſſet quanam vi hæc illis repeteret communis magiſtri verba? Qui quotidie non bajulat crucem ſuam non poteſt meus eſſe diſcipulus; ſi paſſi fueritis cum Jeſu Chriſto, cum eodem conglorificabimini: *Momentaneum, & leve tribulationis noſtræ, æternum gloriæ pondus operatur in nobis.* Curramus in ſtadio, ita ut bravium aſſequamur. Hæc verba a Joanne prolata erant igniculi, qui ex illius corde tanquam ex ignita fornace egrediebantur, & afferebant lucem quidem menti, calorem autem animæ fratrum ſuorum.

Sanctus hic quemdam exercuit ſpeciem Apoſtolatus in hujus Ordinis reformatione.

Si ad peccatores convertendos Apoſtoli zelus requiritur, ne mirum vobis videatur cum dixero ardentiorem, ferventioremque zelum requiri, ut boni viri, & jam converſi ad altiorem perfectionis gradum intendat animos; quippe viſi ſunt Apoſtolici viri paucis diebus, vel menſibus urbes convertere, quæ plurimorum annorum ſpatio animum ad perfectionem impellere non valuerunt. Atque hic, qui in ſpiritualibus eruditi ſunt, metiri debent fructum, & operam, quam Sanctus hic præſtitit Deo. Si enim Sanctus unus in majorem Dei gloriam cedit, quam ſexcenti modicæ virtutis, atque vitæ communis mortales; quid exiſtimandum eſt, tercentas & ultra domos ædificare, ac totidem fere reformare repletas iis, qui per ſtatum, atque profeſſionem amplectuntur auſteriſſimum, quod in Eccleſia inveniatur, inſtitutum, & efficiunt, ut primus hujus Ordinis fervor refloreſcat, aliud eſſe, quam totidem Sanctitatis ſcholas aperire? Quid tot extruere Templa, ubi in ſingulos dies ſexcenta offeruntur holocauſta, in quibus victima tota per integram perfectamque mortificationem abſumitur, tot aras ponere, ubi ſexcentis viventibus hoſtiis litatur, ut inquit Apoſtolus: *Obſecro vos, ut exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viventem.* (*Rom.* 12.) Si olim, S. Hieronymo teſte, prodigium fuit videre deſerta, atque ſolitudines oppletas Religioſis viris, vitam prorſus cæleſtem ducentibus, hoc majus adhuc eſt, videre Sanctum urbes, Provincias, ac Regna ipſa frequentaſſe? Heu! ſi alii nomen Apoſtolorum promeriti ſunt, quia prima attulerunt fidei lumina, ac Dei cognitionem: quo titulo appellandus erit hic Sanctus propter allatam Evangelii perfectionem? Si Dei Spiritu agi opus eſt illum, qui alios a vitiis abſterret: quo igne, quibus luminibus opus eſt, ut aliis ſanctitatis, & perfectionis abſolutiſſimæ inſpiremus amorem? Hunc editiorem, & eminentiorem Apoſtolatum vocare poſſem, quam ſit ſimpliciter dare Chriſtianos Eccleſiæ: pro quo miniſterio majori fortitudine illi opus fuit.

Cura Providentiæ in hac reformatione a S. Thereſia, & S. Joanne inſtituta.

Cum S. Joannes a Cruce particeps fuerit gloriæ hujus reformationis, quærendum non eſt unde nactus fuerit immanem argenti vim ad tot domos ædificandas, atque tot Sanctos alendos. Satis enim eſt illos profeſſionem emiſiſſe nihil poſſidendi, ut fiat, quemadmodum S. Chryſoſtomus inquit de Iſraelitis verba faciens, ſarcina divinæ Providentiæ, quæ hanc ſibi vindicat curam omnia ſuppeditandi, ſimulacque homines propter Dei amorem omnia relinquant, aut ſi dicere mavis; quemadmodum olim huic eidem populo pollicitus fuit, quidquid pedibus ſuis calcaverint, eorum dominationi acceſſurum: *omnis locus, quem pes veſter calcaverit, veſter erit.* Ita hunc ordinem pedibus calcantem bona, quæ mundus deperit, a Deo auctum, ac multiplicatum fuiſſe; & huic operi præfeciſſe Joannem a Cruce, ut tueretur, atque ſervaret, quidquid Beati Elias, & Albertus primi inſtituerant. *Ex Vita ejus.*

Labores, quos ſuſtinuit ut reformationē ſtatueret.

Nemo ingentibus Dei conſiliis exequendis aptus eſt, niſi qui pati novit. Sicuti Jeſus Chriſtus ſuam inſtituit Eccleſiam in Idolorum ruina, Idololatrarum furorem & perſecutiones ſuſtinens; ita S. Joannes a Cruce ad ingens, de quo verba facimus, opus aſſumptus. Ordinis ſui reformationem aggreditur; ſed Confratres illius falſo zelo acti ſuam laxitatem tuentur, & cum Sanctus noſter collapſam ſtudet reſtituere diſciplinam, illum odioſæ inſimulant ſingularitatis, atque ſuſceptum ab illo conſilium, crimen putant graviſſimis ſuppliciis coercendum. Profecto moleſtiſſima ex omnibus, quas paſſus eſt, perſecutionibus, ea fuit, quam in eum excitarunt fratres ſui, & illi, quos jure filios ſuos poterat appellare: videlicet veteres Religioſi, quos reliquerat, & quos in recenti inſtituto ipſe eſſe juſſerat. Primi reformationem illius tanquam rebellionem adverſus regulares Ordinis Superiores intuiti, cum eo in genere voluerunt tanquam cum fugitivo, atque Apoſtata. Miſerunt in illum ſagittariorum, & militum manum, qui perfracta Hoſpitii, ubi commorabatur, janua, comprehenderunt illum, ac magno cum tumultu in Cœnobii eorum carceres abduxerunt. Eorum vero perſecutio, qui ſemet ſpectare debebant tanquam illius filios, & qui Reformationem jam erant amplexi, longe illi gravior fuit, atque acerbior. Neque putetis hanc minori cum ſuavitate, patientia, humilitate ſuſtinuiſſe, vel recentem hanc perferendi occaſionem eidem minus jucundam fuiſſe; ſed hoc erat illi maximum mortificationis argumentum cognoſcenti, eos, quos arbitrabatur inſtauratos, & Jeſu Chriſto indutos, nondum veterem hominem exuiſſe. Etenim poſtquam per ſummam indignitatem variis in occaſionibus illum affecerunt contumelia, tandem in generalibus Comitiis omnem illi abrogarunt auctoritatem. Turpiter ejecerunt illum de cœtu tanquam peſtem publicam, & Religionis perturbatorem. Mox vero eum ablegarunt in miſerrimum conventum in agro, edicto vetantes, ne ab aliquo inviſeretur; ac tandem ut prorſus hoc malo liberarentur, ſtatuerunt illum ad Indos ſub aliqua miſſionis ſpecie mittendum. Hoc illorum adeo turpe conſilium plurimis contumeliis, & opprobriis comitati ſunt; ipſe vero tulit animo æquiſſimo, quo palam oſtendit, ſe melius adhuc exercere, quam aliis tradere verum uſum humiliationum.

Extremæ paſſiones vitæ ſingulares.

Aſpectus Dei propter amorem ſuum morientis, immiſerat illi ardens Martyrii deſiderium, in quo jam ſpem omnem collo-

Jam effecerunt ſimilem Jeſu crucifixo. collocare incipiebat, & quod omnem illius lætitiam conſtituiſſet, niſi Deus periculoſo morbo prohibuiſſet iter ad Indos, quo illum relegare meditabantur. Sed hac fruſtratus ſpe, ardenter cupiit perfectam habere cum Jeſu Crucifixo ſimilitudinem, & hæc fuit locuples ac pretioſa portio Joanni reſervata prope finem vitæ ſuæ: graviſſimi enim corporis dolores, calumniæ, contumeliæ, interiora deliquia, ultima fuere tela, quibus Deus uſus eſt ut numeris omnibus hoc exemplar Crucifixi perficeret.

Ultimi ejus morbi. Tribus noviſſimis vitæ ſuæ menſibus, velut Job, ulceribus uſquequaque contectus fuit, atque morbo affectus qui graviſſimos illi dolores gignebat, & propter quem caro illius membratim ſecabatur, ita ut ipſa medentium manus perhorreſceret modum, quo illum torquere cogebatur. Attamen omnia ille tanta patientia ſuſtinebat, ut ne hiſcere quidem viſus fuerit, ut conquereretur. Ad extremum patientiæ ipſius experimentum ſuberat tunc cujuſdam Superioris regimini, qui odio in illum ſucconſus iniquo animo domi ſuæ ferebat, victum ei negabat, atque pharmaca, & valetudinarii præfectum, ne quidquam illi ſolatii afferret, prohibebat. Immo etiam ſæpe in cubiculum ejus ingrediebatur, ut illum contumelioſis laceſſeret verbis, exprobrans illi imperfectiones, & laxitates, quibus Ordinem evertebat.

Calumniæ ad illius exiſtimationem lædendam. Permittit quoque Deus, ut ſub vitæ illius exitum nebulæ offunderentur virtutibus ipſius per obtrectationes, & calumnias, & poſtquam de moribus ejus quæſitum fuit, atque ſecundum juris teſtes auditi fuerunt, quaſi nocens fuiſſet, rumor per Hiſpaniam evulgatus eſt Patrem Joannem a Cruce Religionis inſignibus exuendum. Quapropter inter omnes perſecutiones, quas paſſus eſt ab amicis, fuit derelictus, ut olim J. C. a Diſcipulis ſuis, Paſſionis ejuſdem tempore. Tandem poſtremo vitæ ſuæ die, omnes interiores animæ ipſius facultates in Oceano amaritudinis ſubmerſæ fuerunt, & perinde ac corpus ejus in cruce confixum eſſet, ſpiritus ejus interiori Cruce angebatur, quæ millies erat acerbior.

Mortuus eſt in Cruce ut J. C. O Dei Providentia! quam admirabilis es in ſanctis tuis! Profecto, niſi vidiſſem, Hominem Deum in agone poſitum, in cruento ſudore immerſum, ſe ſe dolori tradentem, ac dicentem: *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem*: Niſi jam jam in Cruce animam efflaturus cœlum, terramque perterruiſſet triſtibus verbis: *Deus, Deus meus, ut quid dereliquiſti me?* mirari non liceret intuitis quomodo Deus fidelem hunc famulum in hora mortis excipiat. Sed quoniam amor Jeſum Chriſtum impulit, ut hoc mortis genus ſubire vellet, millies beatus eſt ſervus ille, qui eodem mulctatur ſupplicio, quo Dominus. Vir Sanctus, qui noverat manum percutientem ſe, & ſpiritum, qui illam regebat, tandem pervenit ad terminum qui tot malis finem daturus erat, & pacate Deo ſuo animam reddidit. *En illius vita.*

Miracula in apparitione reliquiarum ejus. De miraculis ejus nihil hoc in loco dicam, quandoquidem jam locuti ſumus. Hoc tamen in Sancto noſtro ſingulare eſt, neque aliis accidiſſe legimus. Conſtat autem ex ingenti irreprehenſibilium teſtium numero, & inquiſitionibus ante plura Eccleſiaſtica Tribunalia peractis, cum pretioſa illius caro, & oſſa diſtributa fuiſſent, ac variis thecis inſerta, in particulis his carnis, & oſſium viſas fuiſſe miraculoſas apparitiones; quæ referebant modo imaginem, quam *Ecce Homo* vocamus, non ſine cruento livore ad genas; modo Calvarium impoſitum rupi, in quo videbatur crux, & imago Joannis a Cruce in genua procumbentis; modo Crucifixi formam; volente Deo has figuras, & miraculoſas apparitiones eſſe tanquam teſtes ſanctitatis Beati Viri, & ardentiſſimi amoris, quo Crucem dilexit. Illud vero miro modo Sancto noſtro glorioſius videtur quod Sanctus hic Patriarcha poſt ſe viventes reliquias reliquit, in quibus omnes ipſius virtutes expreſſas invenimus. In Sancta enim reformatione, cujus ipſe cum Sancta Thereſia auctor eſt, magnum reliquit filiorum numerum, qui induti, actique ſunt duplici Spiritu Eliæ primi parentis ſui; Spiritu zeli, ac fortitudinis, qui ſe ſe extrinſecus prodit, cum agitur de prædicanda fide, tuendaque Religionis cauſſa. Spiritu interiori, ſpiritu orationis, & ſolitudinis, qui efficit conſummatæ Sanctitatis contemplatores, rectique exempli Concionatores, quales S. Thereſia cupiebat.

Tibi vero, Sancte Vir, ne præmium deeſſet zelo, qui te tot exercuit, confecitque laboribus, ut in ingenti hoc Ordine primum excitares fervorem, quo pius Inſtitutor illum incenderat; Tibi, inquam, tradidit frequentem tot Sanctorum Religioſorum poſteritatem, qui tua ſectantur veſtigia, & quorum vita adeo frugi, & auſtera non nihil confert ad gloriam tuam; quandoquidem illorum uteris ope ad ea perficienda, quæ per te perficere non valuiſti. Unum dumtaxat erat tibi naturale corpus, quod neque in locis omnibus, neque omnibus temporibus adeſſe poterat, ut ubivis chriſtianæ mortificationis exemplar præberes; ſed huic neceſſitati ſatis ſuperque ſatisfactum eſt per myſticum tanti Ordinis corpus, cujus vocari potes inſtaurator, & ſecundus Patriarcha, quoniam illi primam reddidiſti vitam, primum fervorem, ac ſpiritum, quod ipſum præſtant tot zeli tui ſucceſſores, & humilitatis tuæ, tuæque mortificationis imitatores. Quod ſi S. Gregorius Nazianzenus Regularium ſtatum Evangelii plenitudinem vocat, quia ibi omnia ejus præcepta, atque conſilia ad unguem obſervantur; id jure dicere poſſum de illis præcipue, quos tu exemplis tuis formaſti, quandoquidem in eorum vita præclara, ac difficillima ejuſdem placita elucescunt.

Quod vero ad nos pertinet, quibus Eccleſia inſignis Sancti hujus proponit exemplum, ut nos ad virtutum illius imitationem impellat, ubi cogito rigorem, auſteritates, & admirabilem mortificationem illius, noſtiſne, quid ſit animadvertendum? Cœlum, auditores, nobis dabitur gratis? ſine vi rapiemus illud? Nunquid ad illud via nobis roſis ſtrata erit, aliis vero ſpinis, & crucibus? Haud ita ſane, ſed Joannes noverat, quanti ſtet, & quomodo ſit adquirendum. *Qua in re imitari debeamus S. Joannem a Cruce ſinguli juxta conditionem ſuam.*

Vobis autem, qui Cruces effugitis, & qui in hoc omnes curas veſtras impenditis, ut minima evitetis incommoda, quæ vobis deſtinat Providentia, ut vos ſanctificet, quid aliud dicere poſſum, quam terribilia S. Pauli verba, videlicet, voſmet probare actionibus veſtris inimicos Crucis Jeſu Chriſti: *Et nunc flens dico, inimicos Crucis Chriſti.* (*Philipp. 3.*) Nunquid fallitur Deus ea in ratione, qua Sanctos excipit? Nunquid non amat, quos corrigit, & vexat? Nunquid majorem teſtatus eſt amorem S. Joannis e Cruce deliciis, quibus inebriavit illum, quam opprobriis, quibus ille ſaturatus fuit? Nonne SS. omnes per eamdem viam deducti ſunt? Nonne omnes Jeſu Chriſto dixerunt, ut ſanctus ille, quem colimus; *Domine pati pro te, atque contemni.* Domine nihil a te petimus, niſi ut in partem accedamus paſſionum tuarum, & contumeliarum Crucis tuæ. Chriſtiani voluptatum veſtrarum idololatræ, qui vitæ mollis fautores voſmet jactitatis, nunquam ſane hanc morum doctrinam percepiſtis: ignoratis ergo voluptates partem eſſe, & reproborum ſortem, tribulationes autem beatam eſſe partem prædeſtinatorum? Nondum aſſecuti eſtis vim eorum verborum. *Plorabitis, & flebitis vos, mundus autem gaudebit: ſed triſtitia veſtra convertetur in gaudium.* Petite a Deo perſpicaces oculos, quorum ope videre, guſtare, & has divinas veritates diligere valeatis. *Hortatio ad tribulationes ſuſtinendas.*

A vobis non quæritur, ut ad hunc eminentem mortificationis, contemplationis, atque extaſum gradum aſcendatis; ſinguli habent donum Dei vocationi ſuæ congruum: *Alius ſic, alius vero ſic, unuſquiſque proprium donum habet ex Deo.* (*1. Corinth. 7.*) Verum nonne a vobis quæri poteſt ne animi veſtri cupiditates excitetis mundanorum ſpectaculorum intuitu? Nonne jure prohiberi poteſt lectio librorum periculo non carentium, & frequentia illorum cœtuum, ubi pudor in naufragii diſcrimen adducitur? Nonne merito vobis dicimus, reſcindendum eſſe veſtium luxum, & magnificam familiam, quam nonniſi alienis ſumptibus alitis? Excerpite igitur ex Sancti hujus vita, quid imitari veſtrum eſt, relinquentes omnes criminoſos habitus & frequentius vacantes orationi, ac meditationi magnalium Dei; & quandoquidem pares non eſtis ut perfecte magnum hunc Sanctum imitemini, voſmet ſaltem humilitate, & admiramini in eo, quidquid captum veſtrum excedit, neque ceſſetis laudare Deum excolentes donum, quod ab eo recepiſtis: *Unuſquiſque proprium donum habet ex Deo.*

Finis Tomi Quarti Panegyricorum.